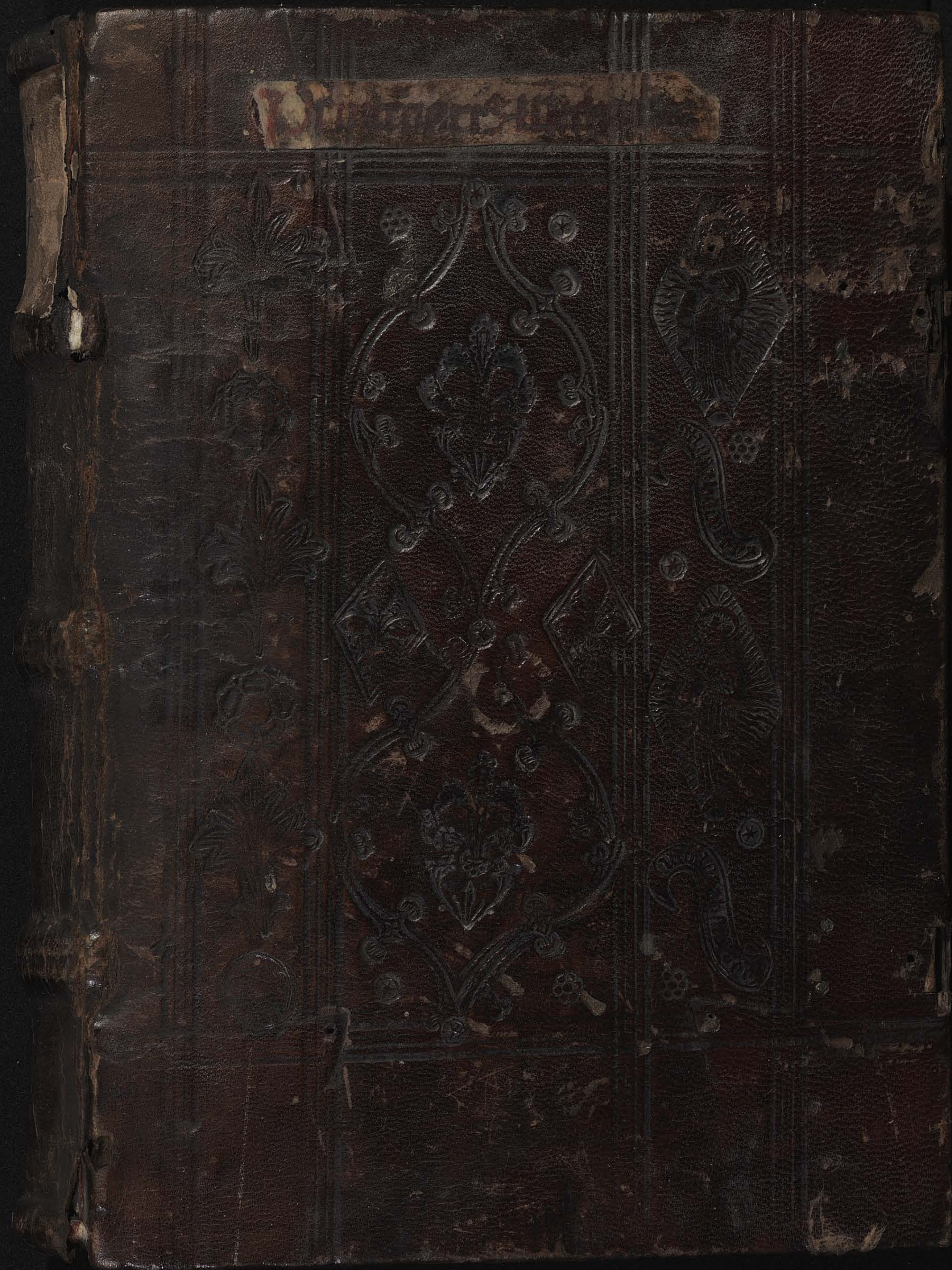

V
B J
C

i. uera gloria cum ille agnus filii i. adue
nit post aduentum i. iudicio et horrori i.
pauor mundi exiit i. circumdedit ille qui
premiat i. dampnet nos pro peccatis i. proce
se prius nunc precedat i. defendat a pena.
A solis ortus. Quia dominus est quem celum et terra
mare et uox omnium laudat dominum et nos
debemus eum laudare et laudando cantamus
nunc natum ex uirgine maria principium mundi
et hoc a cardine solis usque ad limitem terre ...
cardo i. terminus et superior hostii quo hostium
uoluitur et pro ponitur pro principio et fine. quasi a
solis ortus. quia proprie ea fulcitur nouum ...
cantamus ipsum christum uirgine natum et principem
... ab ortu solis ... origine mundi uel solis
scilicet ab oriente usque ad terre limitem i. usque
ad occasum. Beatus auctor. dico quod debemus
laudare dominum quia beatus auctor i. factor seculi in
duit i. assumpsit seruile corpus i. formam
et quod induit ut carne carnem liberans i.
redimens in sua carne suscepta suam car
nem ne perderet hominem quos condidit i. creauit
ad laudem dei. Clausa parentis. induit seruile
corpus quia celestis gratia i. christus filius spiritus sanctus ...
uisitat clausa parentis i. matris et uentris pu
elle scilicet marie ... dicolat i. portat secreta que
non nouerat ex semine. Domus pudici pectoris ...
i. uenter pudici i. casti pectoris i. intra
domum caste matris fit templum dei i. hospitium
... carnis nesciens uir uerbo concepit
filium cooperante spiritu sancto uel uerbo quod gabriel
protulit cum nuntiauit dicens ecce uirgo
concipiet et uerbo marie scilicet ecce ancilla domini.
Enixa. dico quod concepit et uere puerpera i.
maria et enixa i. pariens suum ... illum
quem gabriel protulit et quem iohannes clausus adhuc
sensit gestiens i. ostendens suum gaudium. Nota
quod enixa dicitur ab enitor et eniti ...
adicta cum ... fit enixus et deinde enixo quasi pala
... hug. poeta ... quidam melius
dicuntur ab enitor ... Feno et quem iacere
... passus iacere i.
feno presepi ... feni iacuit
... abhorruit i. sumit et pastus i. nutri
... lacte ... quasi christum qui alens
i. maria nutrix aqua alebatur ... esuriit
i. famem pati. Gaudent quia christus natus est ... co
rus celestium gaudet et angeli canunt i.
laudem dicunt deo et pastores i. christus saluator
omnium et creator fit pastor i. maria ... pasto
ribus i. christum fidelibus ... pastoria et qui
... filium ... liberat nos ... sit
gloria summo deo ...

Corde natus ex parentis ante mundi exordium.
genitus sit laude dei ... declaratur
filius dei sic natus de corde scilicet mentis et
hoc creatio mundi ... mundus fuit
... ante natiuitatem christi ... ante prophe
... et ipse ... alpha et o i. principium et finis quod alpha est
prima littera apud grecos et o ultima ... natus
ex corde patris i. sue mentis ... mundum
... et o et ipse fons i. principium et clausula
i. finis omnium que sunt ... et fuerunt
... seculorum seculis ... O beatus o
quod beatus est partus ille quem ... uirgo puerpera
edidit i. peperit nostra salute i. christum qui
est nostra salus feta i. repleta sancto spiritu et
puer i. redemptor orbis totius ... apparuit
...tus os i. sacrum os per dicto ... templo
et hoc seculorum. Psallat altitudo celi i. tota
celestis psallat i. dicat et laudet natiuitatem
christi et omnes angeli psallant in laude dei
quod quid est uirtus ... ubique est aliquid ...
ille psallat i. dicat in laude dei nulla
linguarum silescat qui laudet deum et
omnis uox totius mundi psallat laudem
dei seculorum. Ecce quem. i. ecce laudant
dominum quem uates i. prophete ... canebant i.
prophetizabant uetustis seculis i. hominibus
qui fuerunt tunc et quem fideles pagine
i. scripture prophetarum spoponderant i. declara
uerunt filium dei olim promissum et prophetatus
emicat i. splendet in sua natiuitate. Te
senex et o christe senes laudant te et
iuuentus laudant te chorus i. turba
paruulorum et turba matrum et uirginum laudant
te et simplices puelle pudice casti sui
sunt masculi uel femelle ... uoce
... i. laudent ... concordibus ...
seculorum. Tibi christe o christe est sit ...
... et ago spiritui sancto honor
et uirtus et uictoria et melos.
Hostis herodes. ... hymnus est ex
clamatio quod facit auctor ... herode
qui cum audiuisset christi natiuitatem timuit ne
perderet regnum ideo interfecit infantes pueros
et tunc hoc declarat ... epiphanie facta scilicet apparitio christi magorum et
de aqua in uinum conuersa et de baptismo christi
... O herodes impie hostis dei qui i.
... times christum uenire ille non arri
pit mortalia qui dat celestia regna
fidelibus ... ibant magi qui uiderunt
eum ... et postea crediderunt et per illos
... gentiles qui postea crediderunt

isti iii reges signant gentes huiusmodi atque
alius ade de terra que venerunt ab
oriente adorare quia nemo potest venire
ad deum nisi ab oriente venit. Stella que
tunc apparuit dicitur regale sydus quia re-
gem demonstrat et non erat inter cetera syde-
ra nec orbitam [illegible] siderum tenebat sed
suspensus erat in aere unde vocatur magi
[illegible] sequentes previa i. precedente stella
quam viderant in oriente et quesierunt lumen
i. Christum lucem i. cum stella et fatentur deum
munere i. sacrificio scilicet auro thure et
mirra per aurum designatur quia fuit rex
omnium regum per thus quia fuit deus per
mirram quia fuit mortalis quia debebat mo-
ri pro nobis. Lavacra non [illegible] natus est deus
sed et baptizatus aqua iordanis et ipse sus-
tulit i. abstulit peccata ante per baptis-
mum primitus que non contulit i. non fecit
quia sine peccato fuit. Novum genus potentie i. novum miraculum quia aqua ydrie
i. vasis rubescit i. incipit rubere
ad modum vini et ipsa aqua est iussa fun-
dere vinum i. ut mundere in vinum et [illegible]
[illegible] mutavit originem i. speciem suam in
summo principio sic gloria

Quod chorus [illegible] auctor dicit de [illegible] mi-
raculis dicit [illegible] de apostole regum et hic
ponit ymnum in quo vult ostendere quod [illegible]
dei sit [illegible] virginis. [illegible] quod
dixit ysaias. Egredietur virga et cetera et [illegible]
[illegible] in medio duum animalium i. inter bovem
et asinum cognoscens et sic de aliis prophetis
quod propheta habuit impletum est virgine maria
quia Christus descendit in uterum virginis et natus
est [illegible] et baptizatus. Hic autem
[illegible] vult quod in [illegible] [illegible] [illegible] et
non [illegible] [illegible] [illegible] quod venandus chorus
i. laudandus [illegible] vatis i. prophete cecinit
i. prophetavit olim i. quando de Christo
chorus [illegible] impletus spiritu sancto [illegible] [illegible]
i. mater est et completum in genitrice dei
et hic [illegible] concepit et peperit [illegible]
i. filium dei virgo i. in virgine et ita
meruit manere incorrupta post partum
quem scilicet filium dei senex symeon [illegible]
iustus suscepit in ulnis i. inter brachia
in domo i. in templo dei ob quod i. propter hoc quod
optaverat ipse symeon gaudium suum est videre
Christum [illegible] lucem i. oculis suis [illegible]
ob quod optat quod diu optaverat videre Christum.
Tu virgo o virgo nos [illegible] petimus
tu [illegible] libens i. libenter [illegible] bonis

habitibus precatum i. humilium precibus tu virgo
[illegible] regna celi et altitudines [illegible]
i. celi [illegible] i. accepisti. Gloria sit deo.
Fit porta hic ponit auctor ymnum de beata
virgine [illegible] ipsa est porta et fuit porta quod
[illegible] filius dei et illa porta manet [illegible]
[illegible] virgo maria fuit
[illegible] i. patens porta Christi regi i. imple-
[illegible] et rex i. Christus [illegible]
et porta manens clausa i. incorrupta ut
fuit porta. Gens i. filius dei summi luminis
i. [illegible] processit alvo i. aula virginis
[illegible] et redemptor et [illegible] sive
[illegible] i. [illegible] honor filius dei est honor
[illegible] et gaudium et [illegible] i. [illegible]
[illegible] i. [illegible] et filius dei [illegible]
[illegible] i. peccata [illegible] i. [illegible]
porta [illegible] mortis [illegible]
Dies absolutum. Superius demonstravit [illegible]
[illegible] angelus [illegible] salutationem [illegible]
ad beatam mariam [illegible] ave et cetera et cum hic ipsa
[illegible] diversis peccatoribus ut nos [illegible]
[illegible] hic ponit ymnum de [illegible]
[illegible] et est [illegible] quod debemus [illegible]
[illegible] dies nostre [illegible] liberas quia non [illegible]
[illegible] nos in bonis operibus et abstinentia
a peccatis quibus diebus peccatis debemus [illegible]
[illegible] et [illegible] orationibus [illegible] et [illegible]
[illegible] ad [illegible] debemus ponere modum
[illegible] peccatis scilicet in loquendo male et [illegible]
[illegible] et bibendo et [illegible] Christum [illegible]
et cum [illegible] [illegible] [illegible] i. [illegible]
[illegible] debemus [illegible] et [illegible]
celeste [illegible] [illegible] quod dicit [illegible] dies
[illegible] i. nostre liberatas [illegible] et dies
[illegible] i. [illegible] nos in bonis operibus
[illegible] i. [illegible] modi
[illegible] i. [illegible] quia debemus [illegible]
[illegible] nostris liberis operibus quia [illegible]
[illegible] et [illegible] homines ad peccata [illegible]
[illegible] i. invocamus deum puro corde
[illegible] dominus [illegible] [illegible]
i. [illegible] i. laudibus [illegible]
quia ipsum laudemus et [illegible] i. [illegible]
faciamus [illegible] nostris et [illegible]
[illegible] i. non [illegible] [illegible] vult [illegible]
[illegible] apud ipsum. Post
[illegible] i. post [illegible] i. [illegible]
[illegible] i. post [illegible] et [illegible]
[illegible] peccati [illegible] celes-
te [illegible] et [illegible] i. celeste mansione
et ipsi [illegible] Fugiamus i. fugiamus [illegible]
de hoc exilio i. de hoc mundo [illegible]

Quare tria sunt satisfactionis opera: scilicet elemosina contra peccatum proximi, oratio contra peccatum in deum, ieiunium contra peccatum in se ipsum. Quare tria valent satisfacere? quia tres radices peccatorum [illegible] scilicet quia tria medela quia unicuique sua. Elemosina contra est avaritia, oratio contra [illegible] concupiscentia oculorum contra superbia vite, ieiunium contra concupiscentiam carnis.

Sermones Michaelis de Mediolano.

G-W 6131 war 1 [illegible] Berl

Ioannes de leopoli

Emptus Anno dni 1525 ab Emerico Bdaney consanguineo domini clementis Saluth[?] etc.

Invisibilia ip̄i̅ dei a creatura mundi per ea q̄ facta sunt · intellecta conspiciunt̄ Romanos 1°

¶ Quadragesimale seu Sermonariū duplicatū scilicet per Aduentū ⁊ Quadragesimā: de penitentētia ⁊ eius partib⁹: Editū a venerabili viro frē Michaele de Mediolano ordinis minoꝝ obseruātiū. Prologus

SEcundū philosophi sniaꝫ: vt apte patet ꝑ phisicoꝝ ⁊ 2°. de aīa. Ex his q̄ nobis manifeste nota sūt: venim⁹ in cognitionē eoꝝ que nō sunt nobis ita nota. Idcirco frēs charissimi de visibilibus ⁊ corꝑabilib⁹ aꝑtissime notis: ascēdēdo ad cognitionē spūaliū ⁊ inuisibiliū: nō admodū nobis cognitoꝝ: sicuti ꝑ experiētiā manifestā vidicim⁹. Nauigātes per mare: occurrente ꝑiculo naufragij ꝓpter iundatiōes maris: aliquā tabulā apprehēdūt: cui firmiter inherētes nec ipsā aliquo mō dimittētes: imo imobiliter tenētes: post plures amaras potiones ⁊ periculosas fluctuatiōes: securi ad portū ꝑueniūt. Ita necesse ē nobis vtiqꝫ nauigantib⁹ ꝑ hūc mundū mare. s. magnū: in quo reptilia quoꝝ nō ē numer⁹. i. multa tētamēta diaboli carnis ⁊ mundi suꝑ nauē aīe nr̄e. s. grām spūs sci vel ecclīam q̄ iuncta est glutinio charitatꝭ. Juxta illud Prouer. vlt. Facta ē q̄si nauis institoris facto naufragio Primo qd̄ factū fuit in pctō ꝑmi hoīs ī quo oēs filij ei⁹ iactati sūt suꝑ vndas maris ꝑ cōcupiscētiā ⁊ penā ꝙ apprehēdam⁹ ꝑmā tabulā si volum⁹ ab ipso naufragio liberari. s. aquā baptismalē q̄ reꝑat inocentiā ⁊ gratiā ꝑditā. Verū q꞉ multiplicatis iundatiōibus hui⁹ maris videlicꝫ ꝑdictis tētatiōib⁹ relinquūt plures grām baptismalē: ⁊ ꝑmā tabulā ꝑ quā liberant̄ a ꝑmo naufragio: ⁊ ꝑ illā ampli⁹ nō possunt se defendere: q꞉ baptism⁹ ꝰm sniam theologoꝝ nō est iterabilis. Igit̄ facto 2°. naufragio ꝑ pctm̄ actuale mortale. Si volum⁹ saluari ⁊ ad portū felicitatis duci: apprehēdēda ē secūda tabula que ē pnīa Juxta illud Hiero. ad Demetriadē ꝟginē: Uerā nō ignorem⁹ pnīam ne facile peccem⁹ hec secūda p⁹ naufragiū miseris tabula sūt ¶ Cōtra si ꝯ dicta dicēt̄. Si baptism⁹ ē ꝑma tabula ⁊ ꝑmū sacr̄m: igit̄ si pnīa est secūda: est etiā secūdū sacr̄m qd̄ falsū ē. ¶ Preterea si est secūda: aut rōne tꝑis: aut nature. Non tꝑis: q꞉ sicut actuale pctm̄ ꝑus fuit q̄ originale: sicut in ꝑmis parētib⁹ patet: sic tabula q̄ est remediū actualis pcti ꝑma debet dici: q꞉ ꝑus fuit tabula q̄ ea q̄ fuit remediū originalis. In ꝑmis enī parētib⁹: ꝑsona rōne culpe actualis corrūpit nām. Natura aūt deinceps corrūpit ꝑsonā corruptōe. s. originalis pctī. Nec etiā nature: q꞉ sicut volūtas ē primū ꝑncipiū pctī ante qd̄ nullū: ⁊ est nāliter ꝑmū: sic ⁊ pctm̄ voluntariū ꝑus est nā pctō qd̄ cōtrahim⁹ cū origine nāli. Qua ꝓpt̄ videt̄ ꝙ pnīa q̄ est remediū actualis pctī: debeat dici ꝑma tabula: nō secūda. ¶ Ad ꝑmū rn̄det̄ ꝰm Bona. in. 4. sen. dis. 14. in q̄stionib⁹ circa lr̄am ꝙ nō valet cōsequētia: pnīa est secūda tabula: ḡ secūdū sacr̄m: imo ꝰm magistꝝ in. 4. dis. 14. ꝑdicta. Pnīa est q̄rtū sacr̄m. s. post baptismū confirmationē ⁊ eucharistiā. Rō aūt quare nō seq̄t̄ cōsequētia predicta est: q꞉ nō oē sacr̄m est tabula q꞉ nō oē liberat a naufragio. Ait enī ipse ꝙ naufragiū est casus ī mortale pctm̄ qd̄ duplex ē: s. originale ⁊ actuale. Ideo duplex est tabula. s. baptism⁹ ꝯtra originale: ⁊ pnīa ꝯ actuale. Nō enī eēt illa ꝯn̄tia bona: hic ē secūd⁹ archidiacon⁹: igit̄ ē secūda ꝑsona ¶ Ad secūdū rn̄det̄ ꝰm Alex. de al. in. 4. pte. sūme in tractatu de pnīa in generali. Qꝫ est ꝯsiderare pctm̄ originale ⁊ actuale: absolute ⁊ in se: ⁊ sic est actuale ꝑus nā q̄ originale: sicut cā q̄ effect⁹. Nā ꝰm Aristo. in p⁹ ꝑdicamētis Illud ē ꝑus nā alio qd̄ est cā ei⁹: vl̄ qd̄ ꝑsupponit̄ ab eo. Et iō q꞉ originale habet ortū ab actuali ⁊ actuale ꝑsupponit: q꞉ necesse ē ꝙ ꝑ sit actū: q̄ sit alteri⁹ principiū: ꝑus est natura actuale q̄ originale. Et ē cōsiderare ipsa

pctā in cōpatiōe ad subiectū.s.ad aīas: ⁊ hoc
duob⁹ modis: vł cōpatiōe ad subiectū ꝑmū
scilicȝ primū hominē: ⁊ sic actuale fuit ꝑus
originali: vel cōpatiōe ad naturā ꝓpagatā
⁊ sic originale nā ⁊ tpe pri⁹ ē ꝙ actuale: ꝑma
aūt tabula ⁊ secūda date sūt in remediū pec-
catoꝝ scđm ꝙ determināt cōtra naturā ꝓpa-
gatā: siue hoiem descendētē a ꝑmis parenti-
bus ꝓpter qđ cōuenit ꝙ ꝑmo sit ꝑma tabula
la q̄ ē remediū orig nalis. Deinde secūda q̄ ē
remediū actualis. Qua ꝓpt̄ de penitētia tra-
ctātes sequēdo morē ⁊ ordinē theologorū.
¶ Primo ⁊ aū oīa tractādū ē de ipsa i gnāli
⁊ postea in pticulari de ptib⁹ ei⁹. ¶ In isto
ergo sacro aduētu de penitētia i generali tra-
ctabimus qlibet die vnū sermonē faciētes.
In.xl.ꝟo.sequēti p⁹ modū ḋ ptib⁹ ipi⁹.s.cō
tritiōe. confessiōe ⁊ satisfactiōe subiūgem⁹.
Explicit ꝓlogus. Dñica ꝑma de aduētu de
diffinitiōib⁹ pnie in gnāli. Sermo primus.

Abijciamus
ergo opa tenebraꝝ: ⁊ in-
duamur arma luc̄. Scri-
būt hec ꝟba ad Ro. 13.et
in epła occurrentis dñice.
Volētes dilectissimi i isto
sacro aduētu de penitētia in gnāli vt ꝑdici
m⁹ tractare: q2 adeo vtilis ē ⁊ necessaria: ꝙ
sine ipsa venia pctōrib⁹ nō dat̄. Vnde de pe.
di.i.§.multiplex scribit̄. Multiplex dei mi-
sericordia ita lapsibus humanis subuenit vt
nō solū p baptismi sacr̄m: ſ etiā p penitētie
medicinam spes vite reparet̄ eterne. hec ibi.
¶ Pro fundamēto toti⁹ tractat⁹ aū oīa de
ei⁹ diffinitiōe tractādū ē: q2 vt ait Tulli⁹ in
ꝑmo de officijs. Dis eni q̄ a rōne suscipit̄ de
aliq̄ re institutio dȝ a diffinitiōe ꝓficisci vt
itelligat̄ qđ sit de q̄ disputet̄: iō assūpsi ꝟba
ꝓposita q̄ scribunt̄ ab apło in epła hodierna
sic dicēte. Abijciamus ergo opa tenebraꝝ.i.
pctōꝝ ad tenebras infernales ducētiū: ⁊ idu
amur ar.lu.i.penitētie ad lucē ducentis vite
supne. De diffitione ꝗ penitētie i isto sermo
ne tractātes.sciēdū ſm theologos antiquos
7.diffinitiōes assignari. ¶ Quarū ꝑma est
Aug. in li. de pe. ⁊ de pe. di.3.c. penitentia.
vbi sic dicit. Penitētia ē q̄dā dolētis vindi-
cta sp puniēs in se qđ dolet cōmisisse. ¶ Se-
cūda ē magistri sniaꝝ in.4.di.14. vbi sic ait

Penitētia ē virt⁹ vł grā: q̄ cōmissa pctā cū
emēdatiōis ꝓposito plāgim⁹ vł odim⁹: ⁊ plā
gēda iterū cōmittere nolum⁹. ¶ Tertia est
Damasce.sic dicēt̄. Penitētia ē ab eo qđ ē ɔ̄
nāȝ ad id qđ ē ſȝ naturā reūsio. ¶ Quarta
ē glo.sup illud Matth.3. Penitētiā agite.
⁊c̄.vbi dicit̄. Penitētia ē correctio male vo-
lūtatis. ¶ Quinta ē Ambrosij i ſmone q̄-
dragesimali. vbi sic dicit. Penitētia ē dolor
cordis ⁊ amaritudo aīe ꝓ malis q̄ q̄sq; cōmi
sit. ¶ Sexta ē Aug. in.5.li. retractationū
vbi sic dicit. Penitentia est res optima ⁊ per
fecta: que oēs defect⁹ reuocat ad ꝑfectum.
¶ Septima ē Greg. de pe.di.3.c. penitētiā
sic di. Penitētiā ē ꝑe agē ē preterita mala
plāgē ⁊ plāgēda nō ꝑpetrare. Cui cōcordat
Aug⁹. de distinctiōib⁹ fidei.in ecc. dog. vbi
sic dicit Penitētia vera ē pctā nō admittere
⁊ admissa deflere. Sȝ q2 ſm Aristo.ꝑ Elen
coꝝ.6.topicoꝝ.⁊.7.methaphisice. Vni⁹ rei
vna dȝ eē diffinitio.cui⁹ rō est: q2 diffinitio
indicat eē vni⁹: ⁊ vni⁹ nō ē nisi vnū esse: ideo
q̄rit̄ q̄re ḋ pnia q̄ ē vna: date sūt tot diuerse
diffinitiōes. ⁊ rñdet̄ ſm Alex. de ales. vbi.s̄
Nō hoc ē ſm diuersas cōditiōes vł relatio-
nes. Nā triplicit̄ pnia considerat̄. Aut vt
ɔ̄cta. Aut vt negata. Aut vt compata. De
q̄b⁹ q2 nimis longū eēt in vno ſmone tracta
re de duab⁹ ꝑmis tm̄ in isto sermōe tractabi-
mus scđm q̄s due ꝑme diffinitiōes assignāt̄
Reliq̄ ꝟo scđm quā alie diffinitiōes dāt̄ in
sequēti sermōe dimittem⁹.
Prima pars hui⁹ sermonis in qua tracta
tur de prima diffinitione penitētie que dat̄
scđm ꝙ penitētia cōtracta ē ad iusticiā.

Primo igit̄ considerat̄ pnia: vt ɔ̄tra
cta ad aliud gen⁹.s.iusticiā: ⁊ sic est
ista ꝑma diffinitio conueniens huic
ɔ̄sideratiōi q̄ū dr̄. Penitētia ē q̄dā dolentis
vindicta ⁊c̄. Reducit̄ aūt pnia ad iusticiā
vindicatiuā: vł punitiuā qđ patet: q2 pnia ⁊
iusticia vindicatiua aliq̄ mō sūt circa idē.i.
circa punitionē offense. vn̄ Isido.i lib. Ethi-
mo.sic dic̄ Pnia appellata ē q̄si puniētia: eo
ꝙ ipse hō penitēdo in se punit qđ male admi
sit. Nā nihil aliud agūt q̄s veracit̄ penitet ni
si vt id qđ male fecerūt ipunitū esse nō sināt.
¶ Est tn̄ aduertēdū ſm Tho. in.4.di.14.
ar.ꝑ.q.6. ꝙ pnia ⁊ iusticia vindicatiua i tri
bus differunt. Primo q2 facē iusticiā vindi

catiuã solũ spectat ad iudicẽ penã infligentẽ
Penitẽtiã aũt facere ipsumet reo. ¶ Scđo
q2 iudex infligit penã reo: qñq3 ipso inuito:
penitẽs aũt ꝓ culpa cõmissa valũtari9 penã
sustinet. ¶ Tertio q2 iusticia vindicatiua
respicit coĩter oẽm offensã: ꝫ virt9 pnie respi
cit offẽsã dei. ¶ Sz ad maiorẽ dictoꝝ decla
ratõnẽ ꝯ p̄dictã diffinitõez arguit̃ sic. Soli9
dei est vindicare, iuxta illud. ad Ro. iz. ad
Heb. io. Deut. 3z. ꝓuerb. z5. z3. q. i. in p̄n.
Mihi vindictã: ⁊ ego retribuã: ergo nõ dz
aliqs de se expetẽ vĩdictã. Preterea, null9 dz ẽe
iudex i ꝓpa cã. C. ne q̇s i cã, ꝓpa, l. i. g̊ cũ pctõꝛ
sit re9 i cã videlz pcti ñ dz ẽe iudex. Preterea
null9 dz i ꝓpria ꝑsona expetẽ vĩdictã de alio
ĩiuria sibi illata ab illo dr̃ eni Leuitj. i9. Nõ
q̃ras vltionez nec memoꝛeris ĩiurie ciuium
tuoꝝ: ergo cũ sibi ipsi magis teneat̃ vnusq̇s
q3 ex charitate ⁊ iusticia q̃ ꝓximo nec de se
ipso dz expetere iusticiã de ĩiuria sibi illata
a se ipso. Pctõr eñi in cõpatiõe pcti multũ ĩ-
iuriat̃ sibi ipsi. Rñdeo q̃ tãta ẽ adherentia
nãlis creature rõnalis suo creatoꝛi: q̃ rõ di-
ctat: q̃ debeat appetere vltionẽ de ĩiurijs dei
⁊ ad nutũ ei9 de ĩiuriãtib9 expetere. Immo
etiã alijs creaturis hoc inditũ ẽ. vñ Sap. 5.
Pugnabit ꝓ eo oꝛbis terrarũ ꝯ insensatos.
Ipsa eñi rõ legib9 ẽt̃nis ĩfoꝛmata dictat ĩiu
riãtes deo ẽẽ puniẽdos. Cum igit̃ soli9 dei
ẽ vindicare. vt. s̃. obijcit̃ dicendũ q̃ ẽ verũ.
auctoꝛitate. Sed alioꝝ ẽ vindicare ministerio
penes eñi ipsum deum residet auctas vindi
cãdi ĩiurias: ab ipso tñ ẽ vindicãdi ministeriũ
cõmissũ alijs. Et iõ pctõꝛ tãq̃ minister dei dz
ꝯtra seipsũ expetere vindictã, p pctis suis au
ctoꝛitate dei. Ad aliud qñ dicit̃ q̃ nẽo dz ẽẽ
iudex i ꝓpria cã. Dicẽdũ q̃ pctõꝛ nõ ẽ iudex
i ꝓpria cã: ꝫ i cã dei ꝑ se p̄mo ⁊ p̄ncipalr. Ad
tertiũ silr dictũ ẽ: q̃ ⁊ si hõ nõ debeat vindi-
care i se ꝓpriã ĩiuriã: dz tñ vindicare ĩiuriã
dei qđ fit ꝑ pniaz. Et iõ hñ dr̃ Pnia ẽ q̃dã do
lẽtis vindicta sp̄ puniẽs i se qđ dolet cõmisis
se: vbi q2 dicit sp̄ ẽct vidẽdũ si pnia dz ẽẽ cõ-
tinua: ꝫ q2 declarabit̃ ĩferi9 hic supꝛasedẽdũ
est. ⁊ sic patet p̄rimã diffinitionẽ ẽẽ bonã.
¶ Pars secunda hui9 sermonis in q̃ tractat̃
de secũda diffinitõe penitẽtie q̃ data ẽ scđz q̃
penitẽtia cõsiderat̃ vt negata.

S Ecũdo cõsiderat̃ pnia vt negata. i.
nõ ꝯcta: ꝫ data ꝑ ꝓpũ gen9. ⁊ sic est
illa scđa diffinitio assignata. s. Pnia est ṽt9
vl' grã. ⁊c̃. In q̃ diffinitõe ponit̃ gen9 oĩum
virtutũ. s. virt9 vl' grã. Ubi nõ ꝫm Tho. in
4. di. i4. ar. p̄. q. z. i solone. z. argu. q̃ pnia
nõ ẽ ꝑ ẽẽntiã grã ꝫ virt9: virt9 aũt ⁊ grã nõ
sũt idẽ. Dr̃ aũt pnia grã: q2 ꝯuenit cũ ea i ꝓ
p̄rio effectu. Effect9 eñi grẽ ꝓp̄ri9 ẽ iustifica
re ⁊ deo gratũ reddẽ. ⁊ hic etiã ẽ effect9 pnie
vñ pnia dr̃ grã ĩq̃tũ gratificat: ⁊ dr̃ ẽẽ ṽt9
inq̃tũ mouet ad oꝑa. ¶ Un̄ ad clarioꝛẽ ho
rũ noticiã mouet̃ dubiũ. Si pnia sit virt9:
vr̃ eñi q̃ sic ꝑ p̄dictã diffinitionẽ. Itẽ ꝑ glo.
Math. 3. Pniaz agite. dr̃ p̄ma virt9 ẽ per
pniaz punire veterẽ hoiez ⁊ vitia odire. Sz
vet9 hõ ꝑimit̃ virtute. Istã vet9 hõ ẽ hit9 pec
catoꝝ. sic dicit glo. ad Colloq̇. 3. ibi: Exuite
veterẽ hoiem: hit9. s. pctõꝝ: et vitiũ ꝓp̄e per
ṽtutẽ destruit̃. g̊. ⁊c̃. Itẽ ꝫm p̄hm. 3. ethico.
c. 5. Uirt9 ẽ hit9 bon9: q̇ hñtẽ ꝑficit ⁊ op9 ei9
bonũ reddit: ꝫ talis ẽ habit9 pnie. g̊ ẽ virt9.
Sz ꝯriũ vr̃: q2 nullũ sacrm̃ ẽ virt9: pnia est
vnũ de. vij. sacris: g̊ pnia nõ ẽ virt9. Preterea
pnia est passio qđ pz ꝑ istã diffinitionẽ q̃ dr̃
Pnia ẽ doloꝛ. ⁊c̃. sed oĩs virt9 vt dic̃ p̄hus
est hit9: g̊ pnia nõ est virt9. Itẽ oẽs ṽtutes
hñt obiectũ bonũ. Un̄ Aristo. z°. ethi. c. 3.
dic̃ Uirt9 ẽ circa bonũ ⁊ difficile: ꝫ obm̃ pnie
ẽ pctm̃: nemo eñi penitet nisi de culpa. g̊. ⁊c̃.
¶ Ad hãc q̃õnẽ rñdẽt theologi plr̃es. s. scũs
Tho. 3. pte. q. 85. ar. i. Bo. ⁊ Ric. i. 4. dis.
i4. ar. i. q. i. Et Alex. de al'. vbi. s̃. dicẽtes q̃
sine dubio: pnia ẽ ṽt9. ¶ Ad cui9 euidẽtiã
notãdũ ẽ q̃ ṽt9 vno mõ sumit̃: vt ẽ dirigẽs
⁊ mouẽs liberꝝ arbitriũ i sũmũ bonũ mediã-
te oꝑe meritoꝛio: ⁊ sic diffinit̃ ab Aug. 4. đ
ci. dei. Uirt9 ẽ ars bñ recteq3 oꝑandi. Dr̃ ãt
ars bñ opꝑãdi inq̃tũ dirigit op9 oꝑant̃ in
suũ finẽ: q2 bonũ ⁊ finis idẽ sũt. z°. p̄hicoꝛũ.
Dr̃ ãt ars bñ oꝑãdi inq̃tũ dirigit ipsũ op9
in q̃dã rectitudine int̃ p̄ncipiũ ⁊ finẽ qđ ac-
cidit qñ sũmũ bonũ ẽ p̄ncipiũ ⁊ finis: ꝫm il-
lud Apoc̄ p̄. Ego sũ alpha ⁊ o. i. p̄ncipiũ ⁊
finis: ⁊ sic stricte sumit̃ ṽt9. Alio mõ dr̃ vir
tus vt ẽ dirigẽs ipsã aĩaz siue liberꝝ arbitriũ
i sũmũ bonũ: nõ solũ i oꝑando bonũ: ꝫ ⁊ de
clinãdo a malo. ⁊ sic diffinit̃ ab Aug. i li. de
quãtitate aĩe. Uirt9 ẽ eq̃litas vite vndiq3 cõ
sentiẽtis rõni. In q̃ diffinitõe ĩsinuat̃ effect9
ṽtutis inq̃tũ ꝯfoꝛmat vitã hoĩs oĩno iudi-
cio rõnis: ⁊ iõ dicit vndiq3 ꝯsentiẽtis rõni. s.

⁊ in oꝑando bonū ⁊ declinando a malo: ⁊
sic cōmuniꝰ sumit virtꝰ. Preterea virtꝰ qn̄q̃
respicit duplex bonū. s. subiectū ⁊ finē. Al-
timū sicut patet de ꝟtutibꝰ theologicis qn̄q̃
solū vnicū: sicut est de q̇busdā cardinalibꝰ
sicut tēꝑantia que ē in declinādis malis que
sūt carnis delectabilia. Attamē oīs virtus
gratuita respicit bonū sicut finem: ⁊ sic diffi-
nit Augꝰ. in lib. soliloq̇orū. Virtꝰ est recta
rō ꝑueniēdi i finē. Et phs. 7. phisicoꝝ. Vir-
tus ē dispositio ꝑfecti ad optimū. Dicit igit
ꝙ si sumit virtꝰ ꝓut mouet liberū arbitriū
ad oꝑandū bonū ⁊ ad declinādū a malo: et
hoc respiciēdo bonū: nō vt māam siue subie-
ctū: sed vt finē. Pnia dr̄ virtꝰ: hic aūt iue-
niunt ꝯuenire pn̄ie i p̄dicta diffinitōe qn̄ dr̄
Pnia ē virtꝰ vel grā: qua p̄terita pctā cum
emēdationis ꝓposito plāgimꝰ vel odimus:
vbi notat oꝑatio boni. ⁊ subdit: ⁊ plāgenda
vlteriꝰ cōmittere nolumꝰ. vbi notat decli-
natio mali. Ibiq̃ apparet dolor penitentis
p̄ncipalit: q2 offendit creatorē suū. vbi nota-
tur respectꝰ ad bonū. Ex quibꝰ oibꝰ cōcludit
ꝙ pnia ē virtꝰ. ¶ Sꝫ ad intelligētiā obie-
ctoꝝ ⁊ etiā quare pnia dr̄ sacr̄m virtꝰ grā ⁊
passio. Aduertēdū ē ꝙ pnia ē expulsiua pec-
cati actualis quod est macula deformās ani-
mā: ⁊ ad malum inclinās: siue a bono retra-
hens ⁊ nām vulnerās: qd̄ etiā ꝑpetrat per
actū volūtatis cū delectatiōe ⁊ libidine. Id-
circo ꝫm istos diuersos respectꝰ pnia diuer-
simode nominat. Quia igit delere culpam
vt aiam deformātē est opꝰ grē reformantis
q2. s. sine grā fieri non pōt. pnia dr̄ grā. Et
ideo Alex. dicit vbi. s. ꝙ ista diffinitio: pnia
ē virtꝰ vl̄ grā: loquitur causatiue ⁊ nō essen-
tialiter. i. ꝙ grā est cā nr̄e reformatiōis. Et
eandē culpā delere: vt ad malū inclinātē si-
ue a bono retrahentem est opus virtutꝫ ad
bonū habilitātis. ideo pnia dr̄ virtꝰ ꝫm istā
cōsiderationē ꝫm p̄dictū dictū phi. Virtꝰ ē
habitꝰ. ⁊c̄. Et q2 delere culpā vt aiam vul-
nerātē ē ꝓpriū sacr̄i curātis: ꝫm istā cōside-
rationē: pnia dicit sacr̄m. Et q2 delere cul-
pā vt actu ꝑpetratā: ꝑ actū silr̄ volunta-
tis cū delectatiōe ⁊ libidine ē ꝓpriū actꝰ vir-
tutis cū passiōe cōtraria ipsi delectationi ⁊
libidini dr̄ pnia actꝰ virtutis cū passione ad-
iuncta. Et sic patet ꝫm diuersos respectꝰ ꝙ
pnia qn̄q̃ dicit gratia: qn̄q̃ virtꝰ: qn̄q̃ sa-
cramētū: qn̄q̃ actus virtutis: qn̄q̃ passio.
¶ Dic ḡ ad p̄mū argumētū ꝙ ꝫm diuersos
respectꝰ vt dictū ē: pnia qn̄q̃ est sacramētū
qn̄q̃ virtꝰ. ⁊ qn̄ est sacr̄m aliter diffinit sic:
Pnia ē vnū de septē sacr̄is eccl̄ie quo bene
dispositis sꝑ remittūt pctā. Qd̄ ꝓbat extra
de sū. trini. ⁊ fi. catho. c. p̄. §. sacr̄m. vbi dr̄.
Et si post susceptionē baptismi quisq̃ ꝓla-
psus fuerit in pctm̄ ꝑ verā pōt sꝑ pniam re-
parari. Nec mireris si ista cōsideratio nō re-
ꝑit i alijs sacr̄is. s. ꝙ sint sacr̄a ⁊ virtutes.
q2 pnia respicit culpā actualē: in cuius dele-
ctatōe ꝯcurrit motꝰ liberi arbitrij ꝯcordās
grē ad culpe expulsionē: qui q̇dē motꝰ rectꝰ
⁊ virtuosus ē. Et sic patet rn̄sio ad primū.
¶ Ad secūdū dicas ꝙ cū pnia sit dolor ⁊
tristicia q̄ q̇dē dupliciť pōt esse. Uno modo
ꝫm ꝙ est passio q̄dā appetitꝰ sensitiui: ⁊ q̄ntū
ad hoc pnia nō est virtꝰ sed passio. Alio mō
ꝫm ꝙ cōsistit in volūtate: ⁊ hō mō est cū q̄dā
delectatione: q̄ q̇dē si sit recta necesse ē ꝙ sit
actꝰ virtutis. Dicit eni 2°. Ethico. Nā virtꝰ
est habitꝰ electus ꝫm rectā rōnē: ꝑtinet āt
ad rectā rōnē ꝙ aliquis doleat: de quo dolē-
dū est: qd̄ quidē obseruat in pnia. Et sic pꝫ
rn̄sio ad secūdū. ¶ Ad aliud dicas ꝙ hoc
itelligēdū ē d̄ actu. i. q2 oīs virtutꝫ actꝰ diffi-
cilis est ⁊ bonꝰ: q̄uis aūt obiectū pn̄ie sit pec-
catū: tamē pcti detestatio bona est que ē pe-
nitentie actus. Et sic patet ꝙ pnia est virtꝰ
vtilis ⁊ fructuosa.

¶ Pars tertia huiussermonis: in qua tribꝰ
rōnibꝰ p̄dicta diffinitio confirmatur.

Tertio ⁊ vltimo in isto sermone p̄di-
cta diffinitio. s. ꝙ ꝑnitētia sit virtus
roborat ⁊ ꝯfirmat tribus rōnibꝰ. s.
rōne p̄cepti: rōne meriti: rōne oppositi. Et hō
maxime ꝫm Tho. in. 4. scripto. di. 14. ar. 1. q.
2. ¶ Primo ꝙ pnia sit virtꝰ ꝓbat rōe p̄ce-
pti sic: p̄cepta legis nō debēt ēē nisi d̄ actibꝰ
virtutū: q2 hoc intelligit legislator. s. hoies in-
ducere ad oꝑa virtuosa: sꝫ ꝑnitere cadit sub
p̄cepto legis: ergo ꝑnitētia est virtus. ⁊ ꝑni-
tere est actus virtutis. ¶ Scd̄o hoc idē ꝓba-
tur ratione meriti sic: Non meremur nisi ex
actibus virtutū: sꝫ ꝑnitere est meritoriū vt
ꝑ se patet: ergo ⁊c̄. ¶ Tertio idē ꝓbat rōne
oppositi sic: virtus expellit vitiū: qd̄ patet per
opposita: q̄ opposita mutuo se expellūt. io. me-
thaphi. Sꝫ pnia expellit vitiū: ergo ꝑnitētia

est virtus. Vñ ergo sufficienter dr̄. Penitē
tia est virt⁹ vel gr̄a ⁊c̄. Amplius dico ꝙ peni
tentia nō tm̄ est virtus ⁊ gr̄a: ẜ maior gr̄a ꝙ̄
gr̄a ꝓphetie. Cui⁹ rō ē: q2 ꝓphetiçare possūt
mali ⁊ peccatores: q2 ꝓpheticare idē est ꝙ lō
ge ⁊ ꝓcul aliq̄ distantia a naturali cognitiōe
hoīu3 ꝓnūciare: qd̄ mali pñt facere vel diui
na inspiratione: quia ẜm Aug. in li. Enchy.
de⁹ ꝑ malas hoīu3 volūtates bonā suā plerūq3
 īplet voluntatē. Vñ quādoq3 multa vera futu
ra ꝑ malos hoīes p̄dicit: sicut ꝑ balaā ⁊ Si-
billas multa vera de christo p̄dixit. Potest
enim deus: vt dicūt theologi tangere intelle
ctu3 hoīs aliquoꝝ occultoꝝ cognitiōe ⁊ reue-
latione: nō tangēdo affectū ei⁹ aliq̄ charitati
ua dilectione: vel possunt mali hoc facere bo
noꝝ angeloꝝ reuelatione. Nā ẜm Aug. 2. su
per Geñ. Demones multa occulta p̄dicunt:
nō solū eoꝝ nature subtilitate ⁊ experiētia lō
gi tꝑis: ẜ etiā bonoꝝ angeloꝝ reuelatiōe. Et
si demones possunt occulta ⁊ futura ꝓpheti-
çare mediantib⁹ bonis angelis: multo forti⁹
mali hoīes hoc pñt: quia demones sic sūt mali
vt fieri boni nō possint: vel etiā hoc pñt mali
hoīes demonū inuocatione: Concessu3 nāq3
est diabolo ẜm Chriso. multa vera dicere vt
mendaciū suū rara veritate ꝯfirmet. Mali
ergo hoīes demones ꝯsultātes: m̄lta vera ⁊ oc
culta dicere possunt: q̄uis hoc nō habeāt nisi
ex veritate dei: q2 veritas a quocūq3 dicatur
a spiritu sancto est ꝓpter qd̄ Chriso⁹. super
illud Math. 7. Dñe ī noīe tuo ꝓphetauim⁹
ait: Signant est dictū. Dñe in noīe tuo pro-
phetauim⁹: nō in spū tuo: q2 ñ ꝓphetāt ī vir
tute noīs christi ẜ in spiritu diabolico. Ecce
ḡ ꝙ mali in peccato exñtes pñt habere gr̄am
ꝓphetie: ⁊ cū ipsa ad infernū descendere. Et
idō maior est gr̄a penitētie cū qua nō pōt ali-
quis in peccato ꝯsistere: nec eternā dānatio
nem incurrere: ergo aīa mea age penitentiā:
q2 cū ea non poteris dānari: abijce oꝑa tene
braꝝ. Est insuꝑ maior gr̄a pnie ꝙ̄ demones
eijcere ⁊ ꝯstringere: eadē. s. rōne q2 pñt mali
vtiq3 facere. Nā ẜm Aug in li. 83. qōnu3
Per malos hoīes ⁊ per malos christianos:
qñq3 demones constringunt ⁊ expellunt: ꝑ
nomē christi ⁊ verba ei⁹ ⁊ sacramēta ipsius
que sunt quedā signa nostri imperatoris de q̊
b⁹ apostoli nūciauerūt christo dicētes: Dñe
vidimus quendā in noīe tuo eijcientē demo-
nia: ⁊ ꝓhibuim⁹ eū: q2 nos nō seq̄t: q̊b⁹ chri
stus respondit: Nolite ꝓhibere quia q̄ nō est
cōtra nos ꝓ nobis est: ac si diceret: in hoc ꝙ ī
virtute noīs talia faciūt nō ꝯtrariant nobis
q̄uis sit in alijs vt in vita ⁊ in morib⁹. Ex q̄
patet ꝙ maior est gr̄a penitētie ī qua deo nō
contrariat: ẜ id qd̄ est deo contrariu3. s. pec
catū expellit. Postremo dico eade3 rōne ꝙ
maior est gr̄a penitentie ꝙ̄ virtutes ⁊ mira-
cula facere: possunt eni3 mali ẜm theologos
miracula facere per christi ⁊ sanctoꝝ deuo-
tionē. Contingit eni qñq3 hoīes sancte vite
⁊ ꝯuersationis honeste ẜm Chriso. nō tan-
tam fidē hr̄e sicut habēt praue vite hoīes. vñ
⁊ per hoc ineffabile donū: ad inuocationem
noīs christi ⁊ sanctoꝝ faciūt signa ⁊ miracl̄a
ꝓpt̄ vtilitatē illoꝝ q̊ boni sūt charitate ⁊ sci
tate: ideo dicit Hiero⁹. ꝙ facere miracula ñ
semꝑ est illi⁹ meriti q̊ opat ẜ inuocatio no-
minis christi ⁊ sanctoꝝ: hoc agit ad condēna-
tionē eoꝝ qui inuocāt ⁊ vtilitatē eoꝝ qui vi-
dent ⁊ audiūt ⁊ credūt. Patet ergo ꝙ ꝑdi
cte gratie nō sunt ꝑfecte multū: nec multum
extimāde: cū deo aīa3 gratā de se nō faciant
⁊ sepe ad suppliciu3 eternū ducāt. Ergo aīa
mea nō queras miracula ẜ penitentiā: non q̄
ras mortuos suscitare: sed gratiā penitētie:
indue te aīa mea isto vestimēto penitētie que
expellit peccatū ⁊ gratā te facit deo tuo: ⁊ ad
gloriā sempiternā disponit: ad quā ꝑ gratiā
penitētie ille nos ꝯducat: qui cū patre ⁊ spū
sancto viuit ⁊ regnat in secula seculoꝝ amē.

¶ Feria secūda post p̄mā dñicā de aduētu
de diffinitiōe pnie ẜm quod ꝯsiderat vt cō
parata ad diuersos respect⁹. ¶ Sermo 2⁹.

Abiciamus
ergo oꝑa tenebrarū: ⁊ in
duamur arma lu. Iterū
vbi. s̄. Postq̄ in die p̄ce-
dēti frēs charissimi ince-
pim⁹ tractare de diffini-
tiōe pnie: ⁊ breuitati studendo totalit̄ cōple
re nō potuim⁹: gaudēt eni breuitate moder
ni vt patet ff. qd̄ me. cā. l. i. ī glo. i. ⁊ allegat
tex. seq. ⁊. C. de appel. l. ampliorē. §. in refu-
tatorijs. ⁊ de dona. l. fi. Determinata p̄ma
⁊ scd̄a ꝯsideratiōe ẜm q̄s diffinitiōes pnie
assignat. Inq̄stum dicit: pnia ꝯsiderat vt cō
tracta ⁊ vt negata. In p̄senti ẜmone tracta

tum est de diffinitione pnie inq̃tũ ɔsideratˀ
vt cõpata: iõ assũpsi etiã v̾ba ꝓposita aposto
li Pauli dicẽtis: Abijciamus ergo 7c̃. Scd̃m
eni Alex. de ales: Pnia cõpatˀ ad tria. Prio
ad oppositũ: scd̃o ad sbm: t̃tio ad ꝓpriũ finẽ
Pars pma hui⁹ sermonis in q̃ tractatˀ de
diffinitione pnie que data est inq̃tum cõpa
ratur ad oppositum.

PRimo i isto s̾mone vidẽdũ est de dif
finitione pnie q̃ datˀ s̾m q̃ ipsa cõpa
ratˀ ad oppositũ ei⁹ delictũ siue pctm̃
Q̃d̃. s. opatˀ delectationẽ: 7 sic i tertia diffini
tio assignata. Penitẽtia est ab eo qd̃ est pre
ter naturã 7c̃. Pecant diffinitio exp̃mit opa
tionẽ pnie que est quodãmodo opposita opa
tioni peccati. Peccatũ eni est auersio a bono
7 ad malũ ɔuersio: siue ab eo qd̃ est s̾m nãm
ad id qd̃ est preter naturã: 7 hec est reuersio
ab eo qd̃ est preter naturã ad id qd̃ est s̾m na
turã. Q̃d̃ si forte dicatˀ: Dolor est essentiale
pnie vt dicetˀ. j. 7 hic nihil tangitˀ de dolore: q̃
videtˀ insufficiẽs: 7 male data. Dicendũ s̾m
Alex. de ales vbi. s̃. q̃ ista diffinitio nõ dicit
esse pnie nisi inq̃tum habet oppositionẽ cum
peccato q̃tuz ad generales ɔditiones pecca-
ti q̃ sunt auersio 7 ɔuersio. vñ nõ descẽdit ad
ea que spẽalius tangũt esse pnie. Posset tñ di
ci q̃ in ista diffinitione insinuatˀ q̃ dolor cõ-
comitatˀ pniaz: q2 hic dr̃ q̃ pnia est reuer-
sio ab eo qd̃ est preter naturã qd̃ nõ est aliud
q̃ libido siue mali delectatio in bono cõmuta
bili. Et iõ ad hãc reuersionẽ ab hmõi cõmu
tabili ɔñter se habet dolor nõ eni põt eẽ recel
sus a sũmo delectabili sine dolore 7 sic patet
tertiã diffinitionẽ eẽ bonã qua dr̃. Penitẽ-
tia est ab eo quod est 7c̃.
Pars secũda in q̃ tractatˀ de duab⁹ alijs
diffinitiõib⁹ pnie s̾m q̃ cõparatˀ ad suũ sbm.

SEcũdo in isto sermone videndũ est
de diffinitione pnie inq̃tum cõpara
tur ad suũ subiectũ qd̃ põt eẽ duplici
ter vel ꝓut est illud subiectũ releuãs vel re-
parans ab effectu siue a malo in q̃ cecidit. vl̾
ꝓut est eliciẽs ab illo actu vel mot⁹ cõgruos
Primo modo datˀ ista quarta diffinitio. s.
pnia est correctio male volũtatis: cõtra quã
sic arguitˀ. Cũ peccatũ deformet totã dei ima
ginẽ in aĩa que attenditˀ penes memoriã itel
ligentiã 7 voluntatẽ: siue mentẽ: notitiam et
amorẽ: q̃ quidẽ reformantˀ p penitẽtiã: vide
tur q̃ in rõne pnie deberet exp̃mi q̃ esset cor
rectio intelligẽtie 7 memorie sicut 7 volũtatis
Preterea cũ pnia sit virtus puniẽs veterem
hoiem: vetus aũt hõ dr̃ peccator: iuxta illud
ad Ephe. 4. Deponite vos s̾m pristinã ɔuersi
onẽ veterẽ hoiem. i. hoiem existentẽ in pecca-
to. i. peccatũ quo hõ inueterascit: videtˀ q̃ dicẽ
dum esset. Penitentia est correctio hois siue
peccatoris. Preterea in secũda diffinitione
vbi dictuz est q̃ pnia est virtus vel gr̃a 7c̃.
cum actu emẽdationis 7c̃. plures actus tan-
guntˀ q̃ necessario requiruntˀ in pnia. Respõ
detur s̾m Alex. de ales vbi. s̃. q̃ cũ peccatuz
nõ sit in aĩa: neq3 aĩa sit deturpata nisi a ma
la volũtate: ɔueniẽter dr̃: penitẽtia ẽ correctio
male volũtatis. Dicas ergo ad primũ q̃ 7 si to
ta imago dei in aĩa deformetˀ p peccatũ: nihi
lominus origo 7 causa ipsius deformitatis ẽ
ipsa ꝑuersitas volũtatis. vñ ipsa correcta per
penitẽtiã tota anima reformatˀ. Ad scd̃m di
cas q̃ nõ oportet q̃ dicatˀ. Penitẽtia est cor-
rectio hois: s3 sufficit q̃ dicatˀ correctio volũ
tatis: cũ penes volũtatẽ sit p se causalitas pec
cati. Ad tertium 7 vltimũ dicas q̃ vt ex di-
ctis supra patet q̃ diuerse diffinitiones peni
tentie assignate sũt habito respectu ad diuer
sa. Quia igitˀ hic solũ diffinitˀ p cõparationẽ
ad sbm. s. ad voluntatẽ inq̃tum est ipsã repa
rans 7 releuãs a lapsu ɔueniẽter dicitˀ. Pe-
nitentia est correctio male volũtatis: 7 sic pa
tet quartã diffinitionẽ eẽ bñ datã. ¶ Secũ-
do modo datˀ quinta diffinitio. s. penitẽtia ẽ
dolor cordis 7c̃. Ad cuius declarationẽ sic ar
guitur: Si penientia est dolor non carnis:
sed mẽtis: videtˀ q̃ meli⁹ sit dicere: penitẽtia
est tristitia cordis q̃ dolor: quia dolor est cõ-
munis carni 7 menti. tristitia v̾o ad solã mẽ-
tem pertinet. Preterea s̾m Aug. vt dictũ ẽ
s̃. Penitẽtia est vindicta quedã qua vindica
tur iniuria dei. Unde opus est iustitie: s3 opa
virtutis ad h̾ q̃ sint accepta dõ: d3 ẽtcũ gaudio
fieri. Iuxta illud ad Heb. 14. vt cũ gaudio h̾
faciant 7 nõ gemẽtes: hoc eni nõ expedit vob̾
ergo cum gaudio debet esse penitentia 7 non
cũ dolore. Preterea in peccato sũt tria. dele
ctatio: imaginis deformatio: dãnificatio. i.
gratuitoꝝ amissio: 7 naturaliũ vulneratio.
Cõtra primũ in penitẽtia est dolor: qui poni

tur in diffinitione pnie. Querit ergo quare
nō similit ponit aliq̄d i diffinitōe qd̄ r̄ndeat
de formationi ꝛ dānificationi. Ex quib⁹ om
nib⁹ videt ꝙ ista diffinitio sit insufficiens: ꝛ
male data. Ad hoc r̄ndet s̄m Alexā. vbi. s̄.
ꝙ dolor est necessari⁹ penitēti: ꝛ eēntialis pe
nitētie. Vn̄ Aug. i li. de pnia ait: Vbi dolor
finit deficit pnia. Et ibidē: idē ipse ait: Do
lēdū ē ꝛ dolore purgādū. Itē gl. sup illō ps.
Incubilib⁹ vr̄is cōpūgi. ait: Vt seipsā aia pe
nitens cōpūgat: ne in dei iudicio dānata torq̄
atur. Ex q̄b⁹ p̄z ꝙ nō est pnia sine dolore. Ad
p̄mū igit argumētū i ꝯ̄riū dicas ꝙ n̄ incōue
niens dr̄ pnia poti⁹ dolor ꝙ̄ tristitia q̄z cōiorē
h̄z noiationē dolor ꝙ̄ tristitia. Dr̄ eni dolor
carnis ꝛ dolor mētꝪ: n̄ aūt dr̄ tristitia carnis
s̄ solū mētis. Aū igit dolor pnie d̄z r̄ndere
delectationi pcti q̄ q̄dē iest aie simul ꝛ carni
ꝯueniēti⁹ dicit dolor cordis ꝙ̄ tristitia. Ad
sc̄d̄m dicas ꝙ i pnia dolor ꝛ gaudiū nō respi
ciūt nec h̄nt idē obm: dolor eniꝫ respicit pctā
sola: gaudium v̄o opa: q̄b⁹ punit penitēs in
vindictā pcti siue offense dei. i. ipsū doloreꝫ
q̄ afficit ꝓ pctis: adeo ꝙ ipse dolor dr̄ mate
ria gaudij. i. cā gaudēdi. Gaudet eni pctōr
dolēdo in spe venie: ꝛ remissionis pcti ꝓpter
quod dicit Aug. de peccatore penitēte. Do
leat ꝛ de dolore gaudeat. Ex q̄b⁹ oib⁹ p̄z ꝙ i
pctōre penitēte: dolor ꝛ gaudiū simul se cōpa
tiunt. Ad tertiū aūt dic ꝙ libidinosa dele
ctatio q̄ q̄s delectat i creatura sup creatoreꝫ
ē lība toti⁹ pcti. Macula v̄o siue deformitas
ꝛ dānificatio sūt effectus pcti: ꝓpter qd̄ i pe
nitētia q̄ ē ꝯ̄ria pctō d̄z esse aliq̄d qd̄ r̄ndeat
delectationi. s. dolor vel tristitia: nō aūt req̄
rit ꝙ aliq̄d r̄ndeat illis q̄ sūt effect⁹ vel seq̄le
pcti: cuiusmōi sūt deformitas ꝛ dānificatio:
q̄z sicut ex delectōe orit ista deformitas ꝛ dā
nificatio in aīa sic ꝛ in ipsa ex dolore ꝛ tristi
tia: orit reformatio ꝛ gratuitoꝝ perditoꝝ ac
quisitio. Et hoc est quia ꝯ̄riaꝝ causaꝝ cōtra
rij sunt effectus. Patet ergo ꝙ ista diffinitio
bn̄ dicit. Penitētia est dolor cordis ꝛc̄.

¶ Pars tertia huius sermonis in q̄ tractat
de reliq̄s duab⁹ diffinitōib⁹ dat̄ s̄m ꝙ cō
parat ad suū finē. s. a quo ꝛ ad quem.

Tertio ꝛ vltio in isto s̄mone vidēduz
est de diffinitione pnie inq̄tū opat
ad suū finē. Et h̄ dupliciē vel inq̄tū
cōparat ad finē a q̄ vel inq̄tum cōparat ad
finē ad quem. Primo ergo in ista parte tra
ctandū ē de diffinitiōe pnie s̄m cōparationē
ad finē a q̄ q̄ ē ista. 6. Pnia ē p̄nitēda nō ad
mittē ꝛc̄. Ad cuius declarationē arguit sic:
q̄n̄qꝫ iusti p̄nitētes recidiuāt h̄ p̄nitētes iusti
h̄z v̄itatē verā agūt pniaꝫ ꝛ recidiuātes ad
mittūt p̄nitēda. g̊ vera pnia n̄ excludit admit
tē p̄nitēda. g̊ h̄ diffinitō falsa ē. Preterea pnia
ē tm̄ ō mal' p̄terit̄. g̊ nullū h̄z respectū ad fu
turꝝ g̊ n̄ d̄z diffiniri p aliqd̄ futurꝝ. Solū eni i
diffinitōe alicui⁹ h̄z poni qd̄ eēnal'r respicit il
lud: g̊ nō d̄z dici pnia: penitēda nō admittē
Preterea pnia punitionē respicit. vn̄ dr̄ pnia
q̄dā dolētis vindicta ꝛc̄. puniēs in se ꝛc̄. Sed
punitio seq̄t culpā siue delictū: g̊ pnia refert
ad culpā p̄cedētē ꝛ nō ad futurā. Confirma
tur illa p glo. sup illud ps. Cogitabo ꝓ pecca
to meo. di. Duo modi sūt p̄fecte pnie. Cōfes
sio ꝛ emēdatio q̄ fit p fletū et elemosynas.
vbi tāgūt modi q̄ referūt ad p̄fectā pniam:
nihil aūt tangit qd̄ respicit pctm̄ futurꝝ. R
s̄m Alex. ō ales vbi. s̄. qd̄ etiā meli⁹. j. decla
rabit. Nā ad p̄fectā pniam requiritur dis
positio a futuris cauēdi. Vn̄ dn̄s Jo. 8. dic̄
adultere: Vade ꝛ ampli⁹ noli peccare. Vbi n̄
solū tāgit ꝙ nō peccet: sꝫ nec volūtas peccan
di in aīa orīat. Et sic h̄z intelligi. Penitēda
est nō admittere. i. neqꝫ in actu admittat q̄z si
defleret admissa ꝛ admitteret actu penitēda
nō eēt pnia neqꝫ admittere velit. i. volūtatē
h̄eat admittēdi ꝛ sic r̄ndet ad obiecta. Ad p̄
mū g̊ dicas ꝙ q̄n̄ dr̄ nō admittere penitēda:
nō excludit simplicit sꝫ coexistētia ei⁹. s. pcti
admissi cū pnia: nec intelligit tm̄ de admissi
one cū effectu: sꝫ etiā in ꝓposito siue in volū
tate. i. neqꝫ actu admittat neqꝫ admittē velit
vt dictum est. Ad secundū dicas ꝙ peniten
tia est virtus ꝛ sacramentuꝫ: vt dictū est. s̄.
Illa autem que est sacramentū. primo respi
cit ad preteritū inq̄tuꝫ huiusmodi. Inq̄tū
autem est satisfactoria cuꝫ hoc ꝙ respicit pre
teritū deflendo illud: habet detestari perpe
tuo omne genus peccati. Unde sacramenti
penitentie inq̄tum est satisfactoria nō soluꝫ
est deflere cōmissa: sꝫ cōmitenda ꝑpetuo de
testari. Inq̄tum autē pnia est virtus ē tueri
subiectū. i. animaꝫ ab impedimnetis que im
pediūt expeditionē ei⁹ i fineꝫ: respicit futura

¶ Ad tertiū dicendum ꝙ penitentie nō tm̄
est punire: ꝓut punire dicit penā infligere sa
tisfactoriā ꝓ offensa dei: satisfactoria aūt eē
nō pōt nisi exerceat̄ cū ꝑpetua detestatiōe pec-
cati. i. cū volūtate ꝑpetue detestationis. Ad
illā glo. q̄ substituit̄ dicendū ꝙ loquit̄ de pe-
nitētia inꝗ̄tū est satisfactoria: ꝓut est sacra-
mentū ecclesie: quia inꝗ̄tū talis nō reqritur
nisi cōfessio ⁊ satisfactio: hic aūt loquimur d̄
penitētia que est virtus q̄ fit satisfactio deo cū
qua requirit̄ volūtas ꝑpetue detestationis vt
dictū est. vn̄ Greg. i pastora. dicit: Qui ad-
missa plangūt: nec tm̄ deserūt ꝯsiderare solli
cite sciāt: qꝛ flendo inaniter se mundāt: qꝛ vi
uēdo neq̄ se inquināt: cuꝫ idcirco se lachry-
mis lauāt vt mūdi ad sordes redeant. Et sic
patet ꝑmā particulā huiꝰ diffinitionis eē bo-
nā qua dicit̄: pnia est penitēda admittere.
¶ Scdo arguit̄ ꝯ̄ secundaꝫ particulā q̄ seq̄t̄
⁊ admissa deflere sic. Stultū est enim dolere
de eo qd̄ nō pōt nō esse: ſ; p̄teritū nō pōt non
esse: ergo stultū est plangere pctā p̄terita: ſ;
nullus penitēs ⁊ virtuosus est stultus ꝗ̄ ⁊c̄.
R. ſꝫ Tho. in. 4. di. 14. ar. i. q. 6. i solutionē
argumēti. ꝙ ꝗ̄uis volūtas cōpleta nō sit abso
lute de īpossibili: est tm̄ de ipso volūtas ꝯditi
onata: vellemꝰ enim si esset possibile ꝙ h̄ nō
fuisset: ⁊ h̄ sufficit. ¶ Sꝫ circa hāc particulā
vltimaꝫ quinq; notāda sūt ſm Tho. ⁊ Pe.
de tarāta. in. 4. di. 14. Primū ē ꝙ si ꝑ fletuꝫ
signat̄ actus interior penitētie: tūc fletꝰ nihil
aliud dic̄ ꝗ̄ detestationē. si aūt ꝑ fletū signat̄
actus exterior: tūc fletus importat sensibileꝫ
vel corporalē dolorē: sed in illa diffinitiōe vbi
dicitur ⁊ admissa deflere: capit̄ pro actu inte-
riori quod est essentie pnie. ¶ Scdo notā-
dum est ꝙ detestari peccatū cōmissū absolu-
te nō est actus ꝓprie pnie: immo hoc ꝯuenit
oī virtuti: sed detestari peccatū cōmissuꝫ ad
detestationē eiꝰ vel ad purgationē ꝗ̄tum ad
culpā ⁊ ꝗ̄tū ad penā: hoc nulla alia virtꝰ facit
nisi pnia. ¶ Tertio ꝙ deflere cōuenit tri-
bꝰ d̄ causis. Primo ꝓ peccatis suis: ⁊ hoc est pe
nitētie. Scdo ꝓ malis alienis: ⁊ hoc est mise-
ricordie. Tertio ꝓ bonis eternis: ⁊ hoc est bti
tudinis. Juxta illud Math. 5. Beati qui lu
gent ⁊c̄. ¶ Quartū est ꝙ pnie ⁊ patientie
est volūtarie sufferre difficilia: sed differen̄t
quia penitētie est sufferre difficilia volunta
rie assumpta: sed patiētie est ꝓprie sustinere
difficilia ab alijs illata: ⁊ ideo pnia ⁊ patien
tia nō sunt idē. ¶ Quintū ē ꝙ dolere de offē
sa dei que a deo separat respectu huius ꝑtinet
ad charitatē: sed dolere de offensa inꝗ̄tū pe-
nam meruit ꝑ quā debuit expiari ꝑtinet ad
penitentiā. ꝑma quatuor sunt bti Tho. hoc
vltimū est de Pe. de tarā. Et sic patet istaꝫ
diffinitionē eē bonā ſꝫ oēs suas ꝑtes. ¶ Se
cūdo in isto sermone videndū est de diffiniti
one penitētie ſm ꝯparationē ad finē ad quē
que est illa alia. Penitētia est res optima et
perfecta ⁊c̄. Ad cuiꝰ declarationē arguit̄ sic
Primo cōtra illā particulā q̄ dicit̄ res opti-
ma: quia illud dicit̄ optimū quod perfectius
ordinat ad sūmuꝫ bonū hoc aūt facit chari-
tas: ergo in genere virtutis est optima: ſ; qd̄
per suꝑabundantiā attribuit̄ vni ipsi soli cō
uenit: ꝗ̄ ⁊c̄. Scdo ꝯ̄ illā particulā oēs defe-
ctus reuocat ad ꝑfectum. Nā Hugo sic ait:
Nemo in spe correctionis peccare debet: quia
quod semel amittit̄ ampliꝰ ipsū nō recuꝑat̄:
igit̄ pnia nō reuocat oēs defectus ad ꝑfectū.
Preterea peccato mortali spoliant̄ gratuita:
⁊ debilitant̄ naturalia. igit̄ inest quidā defe
ctus aīe lapse ex defectu spoliationis gratui-
torū: ⁊ alius ex debilitate naturaliū: ſ; penitē
tia nō requirit defectus ex debilitate natura
liū. Cuius rō est: qꝛ inter oīa sacrā maxime
efficacie est sacramentū baptismi cuius rei si
gnū est: qꝛ si baptiçatus stati morit̄ accepto
sacramētō statim volaret ad celū: ſ; baptiça-
tus nō tollit defectus illos q̄ sunt seq̄le origi-
nalis: igit̄ multo fortiꝰ nec penitētia tollet de
fectus qui sunt sequele peccati actualis: ergo
nō oēs defectꝰ reuocat ad ꝑfectū. Ad primū
R o ſꝫ Tho. i. 4. di. 14. arti. ꝑ. q. 6. i solōne
6. argumēti dicēdo: ꝙ pnia ē res optima: nō
quidē simpliciter: ſ; ſm quid. i. in genere. Vn̄
nota ꝙ aliqua res dicit̄ esse optima ſm q̄d
tribꝰ modis. Aut in genere informationis:
⁊ sic virtutes theologice ꝑfectius ordināt ⁊ ꝑ
ficiunt subiectū ꝗ̄ penitētia. Secūdo in gene
re operatiōis: ⁊ sic charitas dr̄ eē res optīa
que optime operat̄ bonū. Tertio in genere
declinationis a malo: ⁊ sic penitētia dr̄ eē res
optima tollēdo īpedimēta ⁊ declinādo mala
vn̄ post peccatū cōmissū illa dicit̄ res optīa
in genere declinationis a malo. Et sic patet
ꝑmā particulā esse bonā q̄ dicit̄. Penitētia
est res optīa ⁊ ꝑfecta vbi dicit Alex. de ales

2a optima

vbi. 3. q optima dicit inquantū ordinat ad optimū tollendo impedimēta. Perfecta vero inquantū perficit habentē. s. subiectū. i. animā. vnde et si optime ordinat ad bonū tollēdo impedimēta: nō tamē perfectissime perficit subiectū: imo perfectius charitas et alie virtutes theologice que proprie ordināt et perficiunt imaginē dei in anima. Qua propter et si dicatur optima: nō tamē dicit perfectissima: sed solū perfecta. Ad secūdū dico scdm Alexan. vbi supra. q penitētia reuocat oēs defectus ad perfectū: quādo. s. est perfecta et sufficiēter cōtinuata. Et ideo distinguit penitentia vera cōtra vanam: que est quādo finē siue cōsūmationē desinit. Unde Augu. in libro de lapsu mūdi sermone. 24. sic ait: Qui egerit verā penitentiā: et solutus fuerit a ligamēto quo erat astrictus et a corpore christi separatus: et bene post penitentiā vixerit quod viuere ante penitentiā debuit: post recōciliationē quādocūq defūctus fuerit: ad deum vadit: in requiē vadit. Nota q dicit solutus a ligamēto. etc. quod notat q loquit de penitētia qua penitēs soluitur a vinculo culpe et reatus. Preterea dicit et bene post penitentiā vixerit. etc. Quod notatur exercitiū in operibus virtutū: vnde hec penitētia vera est et perfecta: et omnes defectus reuocat ad perfectū. Uel de facili posset ad obiecta respondere si diceret q hec q dico optima et perfecta cadunt ex parte predicati. Et impilcatio est determinatio subiecti sub hoc sensu. Penitentia vera est que oēs defectus reuocat ad perfectum: est res optima et perfecta. Ad primū ergo dicit q Hugo sic intelligit dictū suū: q idem simpliciter nō recuperat quod amittit sed aliud recuperat pro eo. vel q nō recuperat id quod acquisitū esset si stetisset: quia. s. fuisset maioris meriti. Ad aliud dicas: q non quelibet penitētia reuocat oēs defectus: sed vt dictum est illa que est sufficienter continuata: que et reatum soluit: et naturalia diuturno exercitio et labore virtutum reparat. Et sic patz sextaz diffinitionem esse bonam scdm omnes suas partes qua dicitur. Penitentia est res optima etc. Quia ipsa est que ducit animam ad illud regnum vbi cū patre et spiritu sancto dominus noster iesus christus viuit et regnat in secula seculorum. Amen.

Feria tertia post primam dominicā. De aduentu. De institutione penitētie in generali et in particulari quomō. s. conuenienter est instituta. quare et quādo. Sermo. 3us.

Abijciamus ergo opera tenebrarū et induamur ar. lucis. Iterum vbi supra. Determinata diffinitione penitētie in duobus sermonibus precedentibus fratres charissimi: cōueniēter ordinate prosequēdo restat tractare de institutione penitētie: vt totam eius substātiā in generali in sacro isto aduentu dilucidemus cōpleteq videamus: quia nō sufficit de vna materia tractare in parte et diminute nisi totaliter euacuetur: Nā scdm Philosophū. 3. Phicorum. Perfectū est cui nihil addi pōt. Qua propter iterū assūpsi verba proposita. s. abijciamus ergo opera tenebrarū. i. peccatorū a diabolo patre iniquitatis inuētorum et institutorū: et induamur ar. lu. i. penitētie a saluatore nostro inuēte et institute. De institutiōe ergo penitētie. i hoc sermone tractantes tripliciter de ipsa cōsiderabimus. Primo in generali. quō cōueniēter ast instituta. Secūdo in speciali quare ē instituta. Tertio in particulari qñ est istituta. De primis duabus cōsideratōibus tm causa breuitatis in presenti sermōe tractabimus. De tertia vero in sermone sequēti.

Pars prima huius sermōis in q tractat de institutione penitētie In generali quomō conueniēter est instituta.

Primo igit i isto sermōe de instōne penitētie in gnāli tractātibus nobis mouet vnū dubiū. Si sacrm pnie cōueniēter ē institutū: q2 videt q sic. Primo prationē sic Pnia ē necessaria ad salutē his qui lapsi sūt i culpā: vt. j. videbit. Sz ea q sunt necia ad salutē debēt institui et de lege dina ordinari: q2 h ē propriū sue iusticie et bonitat: g sacrm pnie debuit istitui. 2o. pbat p auctē euangelij Luc. vl. di. oportebat christū pati et resurgē a mortuis ētia die et pdicari pniaz in noie eius in remissionē pctōrum in oēs gētes. 3o. pbat p silitudinē: q2 sic alia sacra istituta sūt propter necessitatē salutis: et pnia ē necia ad salutē: g silr et ipsa debuit istitui. Sz contrariū videt p rōnes. primo sic: Ea q sunt de

lege naturali institutione nõ indigẽt: iuxta il
lud Isi. Ius naturale vbiq; instinctu natu-
re nõ aliqua constitutione habet: sed penite
re de malis que quis gessit: ẽ d iure naturali:
q2 nõ põt quis bonum diligere quin de con-
trario malo doleat: sed natura indicat ꝙ de
bemus bonũ diligere: ergo ⁊ de malo dolere
⁊ hic est actus penitentie: ḡ ⁊c. Preterea il-
lud quod fuit in veteri lege non fuit institu
endũ in noua: sed in veteri lege fuit peniten
tia: vnde dñs conquerit. Hiere. 3. di. Nul
lus est qui agat penitentiã super peccato suo
di. Quid feci: ergo penitentia nõ debuit in-
stitui in lege noua. Preterea Matth. 7. di-
citur. Omnia quecũq; vultis vt faciant vo
bis homines: ⁊ vos facite il'is. Quod habetur
etiam Luce. 6. ⁊ di. prima in principio vbi
dicit. ꝙ hoc peccatũ est de lege nature. tũc sic
Qui offensus est ab aliquo: vel lesus ab eo
appetit naturaliter ꝙ ille doleat de offensa:
⁊ ꝙ recognoscat ipsam: ⁊ de ea sibi satisfaciat
Igitur ex ista lege ⁊ appetitu naturali si aliũ
offendit debet dolere de offensa ⁊c. sed pecca
tor offendit deũ: ergo debet dolere de offensa
⁊ recognoscere illã: ⁊ de illa satisfacere ex in
stinctu nature. Nõ si hoc est verũ vt patet: de
pnia nulla dʒ esse institutio. Ad illam du-
bitationẽ respondit Alex. de al'. vbi. s. Et be
atus Tho. in 3a pte. q. 84. ar. 7. di. Q. d sa-
cramẽtũ penitentie cõuenienter institutũ ẽ:
⁊ valde indiguit institutione. ¶ Ad cuius
dicti declarationẽ aduertendũ est ꝙ in quo-
libet sacramento est materia ⁊ forma: vt pa
tet in sacramẽto baptismi: vbi est aqua tãꝙ
materia: ⁊ ordinatio verborũ tãꝙ forma.
In hoc autẽ sacramento penitentie actꝰ pu-
nientis. s. dolor ⁊ displicentia peccati se ha-
bet sicut materia: id aũt qd est ex parte sacer
dotis se habet vt formale cõpletiuũq; huiꝰ
sacramenti. Cũ igit in alijs sacramẽtis ma
teria preexistat a natura: vt aqua in baptis-
mo: vel ab aliqua arte vt panis in altaris sa
cramẽto: sed ꝙ talis materia ad sacramen-
tũ assumat indiget institutiõe hoc determi-
nante. Qua ꝓpter forma sacramẽti est ex in
stitutione christi: ⁊ virtus eius ex ipsiꝰ pas-
sione a qua ꝓcedit virtus sacramentorũ: sic
⁊ in sacramẽto penitẽtie ⁊ si materia. i. actꝰ
penitẽtis p̃existat a natura. i. a naturali icli-
natiõe videlicʒ vt moueat ad penitendũ se
peccator naturaliter de malis que fecit. At-
tamẽ ꝙ hoc vel illo modo pniam agat est ex
institutione diuina: vnde licet natura dictet
ꝙ dolendum est de offensa: dei: et ꝙ confi-
tenda est offensa ⁊ pro illa satisfaciendũ non
tamen dictat quomodo nec cui confitendũ.
Non enĩ dictat ꝓ certis indicijs substantiã
peccati exprimẽtibꝰ: ⁊ hoi hñti potestatẽ cla
uium est confitendum: nec similiter dictat q̃
modo satisfaciendum: ⁊ cuiꝰ arbitrio sit s
fiendum. Preterea multe proueniũt vtilita
tes ex sacramentali penitẽtia q̃ ex peniten-
tia solũ virtuali. Nam confessio sacramẽta
lis que fit hoi multo magis meritoria ẽ q̃
que fit deo: vt cum tractabimus de confessi
one patebit Hugo de sacramentis ait: Plus
facit qui seruo humiliat ꝓpter deum q̃ qui
ipsi domino humiliat. Similiter nec natura
dictat quomodo satisfaciendũ sit: quia non
sufficit a peccatis p̃teritis recedere: nisi etiã
de his que facta sunt satisfaciat deo per peni
tentie dolorẽ: per humilitatis gemitũ: per cõ
triti cordis sacrificiũ: cooperantibꝰ elemosy
nis: orationibꝰ ⁊ ieiunijs. Preterea non di-
ctat ꝙ alio arbitrio satisfaciendũ est: ⁊ quan
to debeat fieri, vnde Aug. in lib. de pe. ait.
Ponat se oĩno in potestate iudicis ⁊ iudicio
sacerdotis nihil sibi reseruans sui: vt omnia
eo iubente paratus sit facere: ꝓ reperienda
vita anime quecũq; faceret ꝓ euitanda cor-
poris morte. Ex his patet: quare soluit pri
mum ⁊ vltimũ argumentũ: quia ⁊ si penitẽ
tia dictata fuit a principio a lege nature: ni-
hilominus conueniens fuit vt institueret.
Tum quia dictata non fuit eo modo cõsti-
tuta. Tũ q2 nõ erat tãte vtilitatis scripta in
mẽte quanta instituta in lege: tũ q2 lex natu
re necesse hʒ euidẽtiori manifestatiõe expli-
cari: marie post lapsũ hois: ⁊ hoc ꝓpẽ igno-
rantiã in quã cecidit hõ p pctm̃. Hincẽ ꝙ ista
duo p̃cepta legis nãe. s. oĩa quecũq; vult ⁊c.
dictũ est. s. Et illud qd tibi nõ vis fieri alt'i
ne facias. Qd habet Tob. 4. actuũ. 15. 50.
di. ponderet, 2. q. 6. decreto, x. q. i. placuit.
In decalogo p̃ceptorũ ad maiorẽ euidentiã
explicata fũt septẽ p̃cepta scd̃e tabule: vnde
Hugo ait: Que in lege nãli sub duobꝰ p̃cept
clausa fuerãt: p scriptã legẽ: postea. 7. illis q̃

scđa tabula ꝓposita sũt ꝑceptis explicata fue
runt. Et sic patet qͣliter rñdet̃ ad ꝑmũ ⁊ vlti
mũ argᵐ. Ad scđm ꝗ dicas ꝙ ea q̃ sũt iuri
nalis: diuersimode determiatione accipiũt
in veteri ⁊ noua lege ꝭm ꝙ cõgruit ꝑfectio
ni legis veteris ⁊ ꝑfectioni noue. vñ ⁊ pnia
in veteri lege aliquã determinationẽ habuit
Primo quantũ ad dolorẽ vt esset magis in
corde ꝙ̃ in exterioribꝰ signis: ꝭꝫ illud Joelˢ
2ᵒ. Scindite corda vestra ⁊ nõ ve. v. Secũdo
q̃tũ ad remediũ doloris querendũ vt aliquo
mõ ministris dei pctã sua confiterent̃ ad mi
nus in generali: vt dicet̃. j. de ꝯfessione: vñ
Leuit. 5. dñs ait: Anima que peccauerit ꝑ
ignorantiã offeret arietẽ imaculatũ de gre
gibꝰ sacerdoti iuxta mẽsurã extimationẽq̃
peccati: ⁊ orabit pro eo: eo ꝙ nesciẽs fecerit:
⁊ dimittet̃ ei. hec ibi. Et sic apparet ꝙ licet
fuerit aliqua penitẽtia instituta in lege vete
ri: nõ tamẽ erat instituta potestas clauiuꝫ:
que a passione Christi deriuat̃: ⁊ per conse
quens nondũ erat institutũ ꝙ aliq̃s doleret
de peccato cum ꝓposito subijciendi se per cõ
fessionẽ ⁊ satisfactionẽ clauibus ecclesie sub
spe consequende venie sub virtute passionis
Christi. Et sic patet prima particula huius
partis principalis. s. penitentiã conuenient̃
esse institutam.

Pars secũda in qua tractat̃ de institutio
ne penitentie in speciali quãdo. s. est institu
ta: q2 in lege euangelij siue gratie.

SEcundo in isto sermone tractandũ
est de institutione penitẽtie in speci
ali: qñ videlicet est instituta. ¶ Vñ
ponitur illa conclusio ꝭm Alex. de ales in. 4
parte sũme sue in tractatu de penitẽtia gñali
Et Ricar. in. 4. di. 22. ar. 2. ⁊. q. 5. ꝙ sacra
mentũ penitẽtie ꝑfectũ ⁊ completũ solũ i lle
ge euangelij ⁊ gratie est institutũ: ⁊ probat̃
sic: Hoc sacramentũ est sacramentũ salutis
⁊ reducẽs deficiẽtes ꝑ pctũ ad ꝑfectionẽ. q̃
ꝓpter institui debuit in lege euãgelij: lege. s.
salutis ⁊ ꝑfectionis a peccato liberãte: iuxta
illud ad Ro. 8. lex spũs vite in Christo Je
su: liberauit me a lege pcti ⁊ mortis: vbi gl.
ait. Lex Moysi malũ nõ tollit: lex aũt spũs
q̃ est lex fidei ⁊ grẽ malum tollit: ⁊ hec est lex
euangelica: q̃ liberat a pctõ. Quia ꝗ liberat
a pctõ: ꝯueniebat vt sacrã q̃ directe sunt ad
purgãdũ pctã in ista instituerent̃. ⁊ sic sacrꝫ
pnie: ꝗ ⁊c̃. Qđ patet esse factũ intuẽti euan
geliũ. Nã Christus añ passionẽ q̃tũ ad ite
riorẽ ꝯtritionẽ penitẽtiꝫ ⁊ oꝑis satisfactionẽ
cũ dix. Non veni vocare iustos ꝭ pctõres ad
pniam. Lu. 5. Et pnie vtilitatẽ insinuauit i
ꝑncipio sue ꝑdicatõis. v. Matt. 4. Pniam
agite ⁊c̃. Vbi no. ꝭm Alex. ꝙ aliud ẽ dicere
penitemini: ⁊ pniaꝫ agite: q2 agere pniaꝫ ñ
dicit̃ aliquis nisi qui interiorẽ penitẽtiã in
oꝑe declarat. vñ Matt. 3. dĩ. Facite dignos
fructus pnie: vbi glo. Dignos aũt fructꝰ agit
q̃ ꝭm arbitriũ rectũ hñtis claues actus pnie
facit. Cuiꝰ ẽt pnie necessitatẽ insinuãdo isti
tuit dñs pniam in sue ꝑdicatõis ꝓgressu di.
Luc. 13. Nisi pniam habueritꝭ oẽs simul ꝑi
bitis. Sed q̃tum ad formale huiꝰ sacramẽ
ti quod attendit̃ in absolutione ⁊ absoluen
di potestate institutũ fuit hoc sacramentuꝫ
post passionẽ: quia ante passioneꝫ promisit
Christus se daturꝫ Petro potestatẽ iurisdi
tionis dicẽs Math. 16. Tibi dabo claues re
gni celorum ⁊c̃. nec tamen tunc dedit sed so
lum promisit: ⁊ etiã potestatẽ absoluendi et
ligandi in foro penitentie di. Quodcunq̃
ligaueris ⁊c̃. di. 21. c. in nouo. Exponenduꝫ
est de promissione ꝭm glo. ibidem. Attamẽ
post passionẽ hanc iurisditionẽ ⁊ potestateꝫ
dedit v. Jo. 20. Accipite spiritũ sanctũ ⁊c̃.
Primo ergo fuit huius sacramenti quedaꝫ
pronũciatio. Secundo ṽo perfecta ⁊ consũ
mata institutio. Et sic patet hoc sacramen
tum penitentie esse institutum a Christo in
lege euangelij.

Pars tertia in qua oritur ex precedenti
bus ⁊ declaratur vnum dubium quare scilꝫ
Christus non assumpsit sacramentũ penitẽ
tie sicut baptismi: cum tamen vtrunq̃ ipse
instituerit.

TErtio in hoc sermone ex dictis in se
cunda eiusdem parte ꝙ. s. sacramen
tum penitentie institutũ est a Chri
sto in lege euangelij. ¶ Oritur vnum du
bium quare videlicet Christus qui instituit
hoc sacramentum non legitur illud assum
psisse nec eo vsus fuisse sicuti vsus est baptis
mo: quod etiam instituit vt patet Luce. 2ᵒ.
Et. 77. di. c. presbyter. §. hoc regulariter.
vbi habet̃ ꝙ trigesimo ãno baptiçatꝰ ẽ sicu
ti etiã vsus ẽ sacrõ Eucharistie q̃đ etiã insti
tuit: vt patet Matth. 26. Mar. 14. Luce

zz.de cōse.di.z.c.quid sit sanguis.⁊.c.cuz
omnem. Ad hoc respondet ꝙ non est simi-
le de hoc sacramento ⁊ alijs. Non enim po-
tuit suscipere hoc sacramentum: quia pecca-
re nō potuit: baptismū autez suscepit ⁊ si pec
catū originale nō habuit. Nā Alex. de ales
in quarta parte sūme sue in tractatu de ba-
ptismo ait: ꝙ etiā sanctificatus in vtero ma
tris habuit necesse bapticari. Primo ꝓpter
obediētie bonū: q2 de⁹ p̄cepit ꝙ oēs q̇ nascū-
tur renascant aqua: nō tm̄ p̄cepit ꝙ oēs acci-
piant pniaz: s solū pctōres. Scdō ꝓpter hu
militatē: q2 dz se reputare peccatorē: ⁊ indi-
gere Christi redēptione. Tertio ꝓpter vni
tatē vt ab alijs mēbris Christi nō discordet
nō ḡ bapticatus pp hoc ꝙ sanctificatio non
sufficiat: s ꝓpter rōnes p̄dictas. vn̄ ⁊ Chri-
stus bm Tho. in.3. parte.q.93.ar.1.baptica
ri voluit: q2 vt Ambro. dicit sup Luc. Ba-
pticatus est dn̄s nō mundari: s aq̄s mūda
re volēs: vt ablute per carnem Christi que
pctm̄ nō cognouit baptismatis vim haberēt.
¶ Secūdo q2 ⁊ si ipse nō esset pctōr: tm̄ nām
suscepit peccatricē: ⁊ silitudinē carnis pecca-
ti. ꝓpterea ⁊ si p se bapticari nō indigebat: tm̄
in alijs carnalis nā opus habebat. ¶ Ter-
tio q2 bm Aug in sermone de epha voluit fa
cere qđ faciendū oib⁹ imparauit. Et hoc est
ꝙ ipse dicit. Sic decet nos adimplere ōem iu
sticiā. vn̄ Ambro. ait sup Lu. Hec est insti-
cia: vt qđ alteꝝ facere velis: pri⁹ ipse incipias
⁊ tuo alios horteris exēplo. Et sic patet ꝙ
sacr̄m baptismi suscepit ꝓpter p̄dictas rati
ones: ⁊ si pctm̄ nō habuerit: sacramentum
autē penitentie nō accepit: quia peccatū non
habuit nec ad hoc eum aliqua cā rationalis
induxit. Similiter sacramentū Eucharistie
⁊ ipse sumpsit ⁊ alijs dedit. Tum ad cōmen-
dandam essentiā hui⁹ sacramēti. Tum quia
hoc sacramentū est memoriale sue passionis
Summam⁹ ḡ sacramentū illud penitētie a tā
to domino institutū ꝓ salute nostra. vt per
illud ab omnib⁹ maculis ⁊ vitijs abluti ad
illam gloriā peruenire mereamur: quā idez
ipse dn̄s Jesus Christus p passionē suā no-
bis p̄parauit: vbi cū p̄re ⁊ spū scō viuit ⁊ re-
gnat in secula seculoꝝ: Amen.

¶ Feria quarta post primā dn̄icaz de aduē
tu quare ⁊ propter qđ institutū est sacr̄m pe
nitentie. ¶ Sermo quartus.

Abijciamus ergo opera tenebraruz ⁊
induamur arma lu. Jtez
vbi.s. bm fratres charis-
simi ꝙ habet in glo. ex ō
bap.c. maiores.⁊.7.q.1.
in.c.nihil.⁊.38.di.in.c.que ipsis. Nihil re-
putat actū cuz aliquid superest ad agendū.
Jdcirco postea ꝙ in sermōe precedēti suffi-
cienter tractauimus: quō conueniēter sacra
mentum penitētie est institutū. Et quando
est institutū. Restat ordinate procedēdo ad
cō pletionē predictoꝝ videre: quare sit insti-
tutū. vnde iterum assumpsi verba predicta:
s. Abijciamus ergo ⁊c̄. Quia penitētia p̄n
cipaliter ad hoc est instituta.i.ad emendati-
onem delictoꝝ vt clare videbit in sequentib⁹
Jn isto ergo sermone ordinē nostrū prose-
quentes tres tm̄ cōclusiones annotabimus.
quaꝝ Prima erit ꝙ añ peccatū nō debuit in
stitui penitētie sacramentū. Secūda est ꝙ
post pctm̄ non debuit institui in lege nature
nec scripture. Tertia est ꝙ debuit institui in
lege gratie ꝓpter tria vt patebit.

¶ Pars prima hui⁹ sermonis in qua ponit
ista ꝯclusio ꝙ pnia nō d̄buit istitui añ pctm̄

Primo ergo in isto sermone fundat
ista cōclusio bm Alex. de ales vbi.s.
ꝙ penitentia nō debuit institui ante
peccatū. Et probat tribus rōnibus. Primo
sic matrimoniū institutū fuit in officiū ⁊ re
medium. Jn officiū ante peccatū. Jn reme-
dium post peccatū. Sed sacramentū penitē-
tie ē institutū in remediū ergo post peccatū.
Secūdo ꝓbat sic: Oia alia sacr̄a data in re-
mediū instituta fuerūt post morbū quoꝝ
erāt remedia: ḡ a sili videt in ꝓposito. Ter
tio sic. hō ꝯsiderat bm triplicē statū.s. condi
tionis: infirmitatis: ⁊ beatitudinis. Prim⁹
fuit īnocētie in q̄ erant p̄mi parentes añ la-
psum. Secūdus fuit coꝝ ⁊ toti⁹ posteritatis
sue post lapsū. Terti⁹ erit electoꝝ in patria.
Sz isti triplici statui rn̄dent tria ꝯtēta i le-
ge dn̄i.s. p̄cepta: sacr̄a: ⁊ ꝓmissa. p̄cepta eniz
indita fuerūt mēti hoīs a suo ꝯditore ⁊ mora
lia q̄ tamē postea fuerūt explanata p legē vt
dictū est. Sacramenta v̄o data sunt hoī in
pctm̄ post lapsum quia factus fuit infirm⁹:

nec stare poterat ꝑ se: nec p̃cepta adimplere
Promissa vero p̃parata sũt ei in glĩa. Ista
cõfirmat Hugo. di. Lex scripta tria ꝯtinet
p̃cepta. s. sacr̃a ⁊ ꝓmissa: In p̃ceptis ẽ meri
tũ: In ꝓmissis ẽ p̃miũ: In sacr̃is adiutoriũ
ꝑ p̃cepta eũdũ fuerat ad ꝓmissa: ſʒ q2 hõ per
se infirm⁹ erat venerũt sacr̃a inter precepta
⁊ ꝓmissa media q̃ illum adiuuarẽt ⁊ ad p̃ce
pta ꝑficiẽda: ⁊ ad ꝓmissa obtinẽda. Ex qb⁹
oib⁹ patet ꝙ sacr̃m pnĩe nõ ẽ ante pctm̃: sed
post institutũ. Nõ si ꝯtradicat̃: q2 videt̃ ꝙ
ante pctm̃ debuit institui sacr̃m pnĩe ne. s. pec
catũ cõmissũ eẽt cã desperatiõis: vt igit̃ esset
remediũ: ne existẽte pctõ: pctõr desperaret de
buit institui pnĩa: siue pnĩe remediũ. Rñdet̃
ꝙ hoc eẽt magis ꝯtra bonitatẽ diuinã: q2 da
respem h⁹mõi eẽt q̃dãmõ p̃dicere homini
casũ suũ qd̃ eẽt ꝯtra donũ pietatis. Et etiã
sic p̃staret hoi audaciã peccãdi. s. si instituis
set remediũ añ pctm̃. Et ideo nõ fuit conue
niẽs: imo ꝯueniẽti⁹ fuit ei cõminari ne pecca
ret Et sic pʒ p̃ma ꝯclusio ⁊ p̃ma ps h⁹ ꝑ̃mõis

Pars scd̃a in qua ponit̃ ista ꝯclusio ꝙ sa
cramentũ penitentie nõ ẽ institutũ p⁹ pecca
tũ in lege nature nec scripture.

Secũdo in isto sermone fũdat̃ alia
ꝯclusio: Qd̃. s. sacr̃m pnĩe nõ debuit
institui post pctm̃ in lege nr̃e: nec in
lege scripture. ¶ Primo dico ꝙ nõ debuit
institui post pctm̃ i lege nr̃e qd̃ ꝓbat̃ sic ſm
Alex. vbi. s. dixi. ꝙ ea que sũt ex institõe an
nexa sũt legi positiue: et q̃ sunt legis positiue
nõ sũt legis nr̃e: igit̃ institutio pnĩe cũ sit le
gis positiue nõ debuit fieri cõcurrẽte lege na
ture. Cõclude ergo ꝙ sacr̃m pnĩe nõ fuit in
stitutũ in lege nr̃e: ante eni ꝯstitutionẽ circũ
cisiõis vbi incipiebãt instituta legis scripte
nullũ fuit institutũ sacr̃m: nihilomin⁹ erãt
q̃dã signa que gerebãt tũc penitẽtes insignũ
pnĩe q̃ habebãt instinctu nature: sic patet ex
exemplis eorũ que nõ habebãt legẽ scriptã.
Unde legit̃ Jone. 3. Peruenit ṽbũ ad regẽ
Niniue ⁊ surrexit de solio suo ⁊ abiecit vesti
mẽtũ suũ ⁊ indutus ẽ sacco ⁊ sedit in cinere.
Ubi dicit glo. Qui offenderũt deũ luxuria
⁊ ambitiõe eorũ cõdẽnatione placãt per que
prius offenderant. hec ibi. Et hoc ex inspira
tione faciebãt: cõgruebat eni ad executionẽ
eorũ que dictat lex nature interior inspira
tio: siue instinct⁹ naturalis. Ad quorũ nunc

executionẽ docet lex positiua p̃cepto siue in
stituto. vnde Hugo ait: Sacramenta legis
naturalis nõ ex p̃cepto inducta vident̃: ſʒ ex
cõsilio ad votũ ꝓposita. Sacramenta vero
legis scripte ⁊ gratie necessitatẽ quandã exe
cutionis inducũt: Et sic patet ꝙ nõ ẽ insti
tutũ pnĩe sacr̃m i lege nature. Nõ si ꝯtradi
cat̃ sic Hugo. ili. de sacr̃is ait: Si q̃s querat
tẽp⁹ institutiõis sacr̃oꝝ: sciat ꝙ q̃diu mor
bus ẽ: temp⁹ medicine ẽ: presens igit̃ vita a
p̃ncipio seculi vsq3 in finẽ per mortalitatẽ
currẽs: temp⁹ est morbi ⁊ tẽpus ẽ remedij.
hec ille. Si ergo morb⁹ fuit in lege nature:
ergo ⁊ in ipsa debuit institui sacr̃m pnĩe qd̃
est ei⁹ remediũ. Cõfirmat̃ hoc sic. Peniten
tia sacr̃alis magis attendit̃ in cõfessiõe pec
catoris q̃ in iniũctione penitẽtie. Sed ꝯstat
ꝙ adã confessus ẽ peccatũ suum di. Geñ. 3.
Mulier quã dedisti mihi sociã: dedit m̃ de
ligno vite ⁊ comedi: ⁊ licʒ aliquo mõ se excu
sauerit nihilomin⁹ fuit sacr̃alis ꝯfessio sua.
Et etiã dñs qui habuit ptãtẽ influxit sibi pe
nã ꝓ peccato suo: vnde sequit̃ ibidẽ. Quia
audiuisti vocem vxoris tue ⁊ comedisti de li
gno de quo preceperã tibi ne comederes ma
ledicta terra. ⁊c. q. d. ꝓpter hanc culpã susti
nebis hanc penã. Cũ igit̃ penes hec duo at
tendat̃ penitẽtia sacr̃alis videt̃ ꝙ tunc: vbi
currebãt hec duo instituta fuit pnĩa: sed hoc
fuit in lege nature. ergo ⁊c. Rñdet̃ ad p̃mũ
ꝙ ẽ verũ ꝙ semp fuit remediũ existẽte mor
bo: sed illud remediũ nõ fuit sacr̃m peniten
tie: sed fuit gr̃a: siue penitẽtie virt⁹. Ad secũ
dũ dicas ꝙ illa nõ fuit cõfessio: sed poti⁹ ac
cusatio dei ⁊ excusatio sua: vnde glo. ibi di
cit. Mulier quã dedisti mihi. ⁊c. nõ humili
ter cõfitẽs: sed supbe excusans. i. in auctorẽ
mulieris culpã retorquẽs. Preterea si dicẽ
da ẽ cõfessio poti⁹ fuit canonica q̃ sacr̃alis
vnde vocat⁹ corã iudice ⁊ ꝯuict⁹ de trãsgres
sione cõfitebat̃ culpã suã. Uocauit. n. eũ do
min⁹ cũ diceret. Adam vbi es. conuicit eũ
reum criminis euidẽter ei⁹ manifestãs nudi
tatẽ. vnde Geñ. 3. dr̃. Quis indicauit tibi
ꝙ nudus esses: nisi ꝙ ex ligno de quo tibi
preceperã ne comederes comedisti. Et sic cõ
uictus cõfessus est dicẽs: Mulier quã dedi
sti m̃. ⁊c. Deinde q̃si cõuict⁹ in iudicio dam
natus est pena que sequit̃. ¶ Secũdo dico
ꝙ nõ debuit institui sacramẽtũ penitentie

post peccatū in lege scripture qđ ꝓbat̄ sic ƀm
Alex. vbi. s̄. di. ꝙ penitētia est sacramentū
necessitatis. Sacra aūt veteris legis ⁊ scri-
pture nō sūt necessitatis nec effectiua: ſʒ solū
significatiua. Sacramēta autē noue legis
sūt necessitatis nō solū significatiua: ſʒ effe-
ctiua: vnde glo. sup illud ad Heb. 8. Nōne
aūt meli⁹ sortitus misteriū ait. Nō sūt eadē
sacramēta in vtraqꝫ lege: nec eadē promissa
eadē tñ pluraqꝫ p̄cepta moralia i vtraqꝫ ea-
dem cerimonialia nō sacra: q2 illa solum ꝓ-
mittebāt: hāc aūt salutē dant. Cōfirmat il
lud Hugo di. Quia sacramēta illa prioris tē-
poris sub lege naturali: siue sub lege scripta:
signa quedā fuerūt ⁊ figure eoꝝ: que nūc sub
gratia exhibita sūt sacramētorū. Ex quib⁹
oībus cōcludit̄ ꝙ si penitētia ē sacramentū
necessitatis ⁊ effectiuū salutis: ꝙ nō ē insti-
tutū in lege veteri: sed solūmō in lege noua. Et
si obijcit̄ ꝙ in lege scripta videt̄ penitētia in
stituta ꝓpter illud qđ dicit̄ ꝓuerb. 28. Qui
abscondit scelera sua nō dirigetur: qui aūt con
fessus fuerit ⁊ reliquerit ea miām cōsequet̄
vbi demōstrat̄ ꝯfessionē eē necessariā saluti
Rñdet̄ ꝙ ꝯfessio illa nō fuit sacr̄alis: q2 illa
sola ē sacramētalis q̄ fit sacerdoti ecclesiasti
co habēti ptātē clauiū in spe remissiōis pcti
vt dictū ē. s̄. In lege eni veteri fiebāt quedā
oblationes ꝓ peccato. vt dictum est in qui-
bus ostendebat̄ gen⁹ peccati. s. vel ꝙ erat ex
ignorātia vel malicia: ⁊ quedā circūstantia
scilicʒ ꝙ erat peccatū p̄ncipis: vel sacerdotꝭ
Sʒ huiusmōi oblatio licʒ iudicaret peccatū
nō tñ fuit sacr̄alis: q2 sacr̄m nō dicit̄ solūmō
q2 signat: sed etiā q2 aliq̄d efficit maxie de sa
cramētis necessitatis: sed oblatio facta scđm
ritū legis veteris nihil efficiebat inquātū sa
cramētū dico: q2 ⁊ si offerentes merebāt̄ ex
obediētia legis: tñ nō rōne: qua sacramentū
erat siue signū: qđ bene fit nūc in sacris noue
legis: virtute passiōis christi: vt. s̄. tactū est
Et sic pʒ scđa ꝯclusio ⁊ ps scđa hu⁹ ƀmonis.

Pars tertia in qua ponit̄ ista conclusio ꝙ
sacr̄m pnie institutū ē in lege grē ꝓpter tria

Tertio in hoc sermone fūdat̄ alia cō-
clusio. s. ꝙ sacramētū penitētie insti
tutū i lege gratie ē: vt dictū ē in ser-
mone precedenti maxime propter tria. Pri-
mo ꝓpter aīe reformationem. Secundo ꝓ-
pter diuinā recōciliationem. Tertio ꝓpter
bonorū ꝑticipationē. ¶ Primo dico ꝙ pe-
nitētia instituta ē ꝓpter aīe reformationē.
Cū eni aīa ad imaginē dei facta: pctō fit de
formata: et hoc est ƀm Tho. in p̄ma parte.
q. 93. ar. 4. quātū ad deformationē recreati
onis: q2 ⁊ si peccator habeat imaginē nālem
scilicet creatiōis: tñ nō habet imaginē gra-
tuitā. s. recreatiōis. Nā ⁊ si habeat aptitudi
nē cognoscēdi ⁊ amādi deū: tamē nō actu co
gnoscit nec intelligit: q2 per pctm̄ cecidit in
infirmitatē cecitatē ⁊ imūdiciā. vnde Ber.
ait: Btā illa trinitas pater filius ⁊ spūs. s.
vnus de⁹ sūma potētia: sūma sapiētia: sūma
benignitas creauit quādā trinitatē in aīam
rōnalē: que in eo prefert vestigiū quodā tri-
nitatis: qđ ex mera rōne ⁊ volūtate cōsistit:
sed hec trinitas creata cecidit p suggestionē
delectatōʒ ⁊ ꝯsensū ab illa sūma trinitate po
tētia sapia ⁊ puritatē i quādā ꝯtrariā trini-
tatē ⁊ fedam. s. ifirmitatē cecitatē ⁊ imūdi-
ciā. Memoria eni facta impotēs ⁊ infirma.
Rō imprudēs ⁊ tenebrosa: volūtas aūt i pu
ra. hec ille. Sʒ ad istā reformationē vt pre-
missum ē necessaria ē penitētia que excludit
istam trinitatē malā ⁊ inducat pulchrā ⁊ for
mosam: vñ Aug⁹. de fide ad Petrū ait: Tē
pus acq̄rēdi vitā eternā in ista tm̄ vita deus
hoīb⁹ tradidit: vbi etiā penitētiā voluit eē
fructuosā: ideo aūt hec penitētia fructuosa ē
q2 pōt hic homo deposita malicia bñ viuere
⁊ mutata voluntate: simul iniusta qꝫ opera
mutare. hec ille. ¶ Secūdo istituta ē peni-
tētia ꝓpter diuinā reconciliationē. Nā pecca
tū tollit amiciciā dei introducēdo guerram
inter hoīes ⁊ deū. Iuxta illud ps̄. 4. Odisti
oēs qui operāt̄ iniquitatē. sed penitētia in-
troducit amiciciā ⁊ recōciliationē inter pec-
catorē ⁊ deū: Exēplū patet i magdalena q̄
post pctā: ꝓpter penitentiā in tantaʒ christi
amiciciā venit vt videret̄ eā preferre aposto
lis p̄mit⁹ sibi post resurrectionē suā in signū
precipue dilectionis apparendo Math.
16. Item patet in exemplū in Mattheo qui
fuerat pri⁹ alienorū raptor ⁊ ꝓpter penitē-
tiā: factus est apostol⁹ ⁊ euāgelista Math.
9. Itē patet exemplūʒ in latrone. Luc. 23.
cui per penitentiā statim ꝓmissa est paradi
sus. Confirmant̄ oīa ista per illud pulchrū
Chryso. in lib. de lapsu. Quod habet̄ de pe.
di. 3. §. talis. vbi dicit̄. Talis mihi crede: ta

lis est erga homies pietas dei: q̄ nunq̄ sper nit penitentiā si ei sincere: ⁊ simpliciter offe ratur: etiā si ad sūmū quis peruenerit malo rū: ⁊ inde velit reuerti ad salutis viam susci pit libenter ⁊ amplectit̄: ⁊ facit oīa quaten⁹ eum ad pristinū reuocet statū. Nōq̄ adhuc etiā prestāti⁹ est: etiā si nō potuerit q̄s exple re omnē satisfaciendi ordinē: quātulācūq̄ tamē: ⁊ quātūlibet breui tēpore gestā nō re spuit penitentiā: sed suscipit ipsam nec patit̄ q̄uis exigue cōuersionis perire mercedē. hec ille. ¶ Tertio instituta ē penitētia: propter bonorū participationē. Nā per peccatū ho mo abscidit̄ a gremio ecclesie ꝓpter perditio nē vinculi charitatis: sed per penitentiam ei cōiungit̄: ⁊ fit particeps omniū bonorū ei⁹. iuxta illud ps. 118. Particeps ego sū omniū timentiū te. Aug⁹. in li. de pen. de pe. di. 6. .c. qui vult. ait: Credendū ē ⁊ pietas fidei expostulat credere q̄ oēs elemosyne toti⁹ ec clesie ⁊ orationes ⁊ opera iusticie ⁊ mīe suc currant recognoscēti mortē suā ad cōuersio nē. Et ideo Jo. chrysostomus: sic comēdat penitētiā di. O. penitētia q̄ pctā deo miserā te remittis: ⁊ paradisū reseras: ꝯtritū sanas omnē tristē exhylaras: vitā de interitu reuo cas: fiduciā reformas: grāz abūdantiorē re fundis: oīa ligata tu soluis: oīa soluta tu cu stodis: oīa aduersa tu mitigas: oīa infirma tu sanas atq̄ cōtrita: oīa confusa tu lucidas oīa desperata tu aīas: ꝑ te o penitentia Da uid afflictus vel cōtritus fact⁹ est sanus: per te fili⁹ ꝓdigus paternū amplexū meruit: per te Petr⁹ postq̄ ter negauit christū indulgen tiam reperit: ꝑ te o penitētia latronē subito christus ad regnum rapuit. Ad q̄d idē iesus christus per penitentiā nos perducat. Qui vi. ⁊ reg. deus cū patre ⁊ spiritu scō i sempi terna secula. Amen.

¶ Feria q̄nta post primā dn̄icā de aduentu. De p̄mitate penitētie. quō. s. est prima v̄tus in anima pctōris. Sermo quintus.

ABijciamus ergo opa tenebrarū ⁊ in duamur arma luc̄. Iter vbi. s̄. A multis dubita ri solet frēs charissimi. que virtus sit p̄ncipalior ⁊ in anima vtilior. Nam aliqui dixerūt esse fidem iuxta illud apostoli ad Heb. xi. Si ne fide impossibile est placere deo. Nonnulli ꝓ iusticiā que est omniū regina et dn̄a vir tutū: vt dicit Tullius in. 2⁰ de officijs. Ce teri vero dixerūt perseuerantiā. iuxta illud Matth. x. Qui perseuerauerit vsq̄ in finē hic saluus erit. Verū saluo meliori iudicio Melior ⁊ necessarior omniū virtutū ē cha ritas q̄ qui habuerit ⁊ tenuerit: etiā si cete ris carebit oīno saluabit̄. Et qui ea caruerit etiā si cetera habere videbit̄ ꝓculdubio dam nabitur: vnde apostol⁹ p̄me ad chor. 13. Si linguis hominū loquar. ⁊c̄. Sed aduertēdū est q̄ in aīa peccatoris: nō pōt esse charitas: nec cōsequēter alia virt⁹: quia peccatū ⁊ cha ritas ꝯtraria sūt nec simul eidē subiecto ineē possūt. Quare necesse ē pri⁹ penitentiā eē in anima pctōris quā charitatē ⁊ aliam virtu tem. Idcirco postq̄ in superiorib⁹ tractaui mus de diffinitiōe ⁊ institutione pn̄ie in isto sermone aliquid breuiter tractabim⁹ de ei⁹ primitate. Quō. s. nulla virt⁹ pri⁹ est in aīa peccatoris q̄ penitētia. Abijciam⁹ ergo ope ra tenebrarū. i. peccatorū per penitētiā ⁊ cō sequēter indu. ar. lu. i. charitatis cū alijs vir tutib⁹. Circa q̄ primitatē pn̄ie tria cōside rabimus. Prima erit fūdata cōclusio. Se cunda euidens oppositio. Tertia lucida de claratio.

¶ Pars prima in qua ponit̄ ista cōclusio q̄ penitētia quātū ad vsum est p̄ma virtus in anima peccatoris.

PRimo i isto s̄mōe ponit̄ ista ꝯclusio. Q̄ in aīa peccatoris p̄ma virtus ē pn̄ia que declarat̄ sic scōz Alex. de al. in. 4. pte sūme sue in tractatu de peniten tia in generali. Et eius discipulū. d. Bo. in 4. di. 14. ar. 2. q. 3. d i. Q̄ dupliciter d̄r ali quid prius alio. Aut scd̄m substantiā: ⁊ sic omnes virtutes simul sunt: quia simul infun dunt̄. Aut scd̄m vsuz. Et sic vna virtus est prior alia virtute: quia pri⁹ ea anima vtitur potest ergo dici q̄ sicut motus penitentie prior est in preparatione ipsius peccatoris penitentis ad gratiam proprie loquendo de p̄paratiōe meritoria de ꝯgruo: sic v̄t⁹ pn̄ie ꝓp̄e loquēd o p̄orē in tollēdo pctm̄ cōmissū De autem motus pn̄ie. s. dolor siue attritio

efficacius ꝑpararet ꝙ motus aliarū ꝟtutū
patet: quãtūcūqꝫ enī q̇s cognoscat penas de
bitas pctīs ⁊ cõsideret instinctu fidei: nunq̄
tñ ex cõsideratione vel cognitiõe tali prepa/
raẜ meritorie de cõgruo ad gratiã. Immo
vbi aliud sequaẜ magis fit culpabilis: vnde
efficitur remotior a grã. Preterea posito ꝙ
ex instinctu fidei cognoscat se debitorẽ pene
⁊ ex hoc incutiaẜ sibi timor quantūcūqꝫ affi
ciaẜ timore: si ibi ꝑmaneat: nec vltra ꝓgre/
diaẜ: nõ ex hoc magis ꝑparaẜ ad grãm. De/
sperati enī maxime timẽt: sed timor iste nul/
latenꝰ est preparatoriꝰ gratie. sed qñ atteri/
tur aĩa preparaẜ ad grãm. Sic igitur vt di
ctū est motus penitẽtie ꝓprie ⁊ per se dispo/
nit ad gratiã: q2 ante nõ est ꝑparatio ꝯgrua
ad susceptionẽ grẽ: ⁊ sic virtꝰ penitẽtie q̄ da/
ta ẽ ad remissionẽ culpe prior dici põt in re
leuatiõe a lapsu: siue a pctõ hinc est ꝙ cõue/
niẽter distinguiẜ ꝓprietas in virtutibꝰ etiã
ꝗtū ad vsum: q2 aut notaẜ prioritas virtutꝫ
ꝗtū ad imaginis ĩformationẽ: ⁊ sic nõ ẽ ꝑni
tẽtia prior: sed potiꝰ fides aut charitas. Aut
scðm imaginis reformationẽ siue reparatio
nẽ ⁊ sic penitẽtia ẽ ꝑma. Fundaẜ aũt ista cõ
clusio tribus rõnibus. Primo sic: glo. super
illud Matth. 3. Penitentiã agite ⁊c̄. ait ꝑ/
ma virtꝰ ẽ per penitentiã punire veterẽ ho/
minem ⁊ vitia odire: ergo ⁊c̄. Secundo sic
priꝰ est declinare a malo qð fit per penitẽtiã
ꝗ facere bonū qð fit per alias virtutes: ergo
⁊c̄. Tertio sic egressus vitij oꝑatur ingres/
sū ꝟtutis: q2 per exclusionẽ vniꝰ ꝯtrarij ĩtro
duciẜ aliud: sed penitẽtie ẽ peccata expellere
ergo ipsa est prior alijs virtutibꝰ.

Pars scða in qua poniẜ euidẽs oppositio
contra predictã cõclusionẽ.

Secũdo in isto sermone euidẽter op/
poniẜ tribꝰ vijs cõtra predictã con/
clusionẽ. Nã aliquibꝰ satis rationa/
biliter visū fuit: ꝙ fides semꝑ sit ꝑma virtꝰ
in aĩa qð probaẜ sic: Fides est fundamentuꝫ
virtutū. ad Heb. xj. vbi diciẜ. Fides est sub
stantia sperandarū rerū ⁊c. glosa. i. funda/
mentū bonorū omniū igiẜ cum fundamen/
tum sit prius alijs: ergo ⁊c. Preterea fides
est causa timoris: q2 ex hoc maior. Qui ma
la egerũt ibunt in ignẽ eternū: incutiẜ timor
malis: igitur fides prior est timore: ergo et
penitentia: quia penitẽtie virtꝰ timore con/
cipitur vt dictū est supra: ergo ⁊c. ¶ Aliq̄/
bus alijs videẜ: ꝙ spes sit prima virtus qð
probãt sic: Nisi quis haberet spem cõsequen
di veniã: nunq̄ penitentiã ageret: siue peni/
teret: igiẜ actus spei precedit actū siue volun
tatẽ penitendi: igiẜ spes penitentiã: ergo ⁊c.
Aliquibus alijs videtur ꝙ prima virtꝰ sit
charitas qð probant sic: Nulli displicet of/
fensa alicuiꝰ: nisi qui diligit illū. Si enī odi
ret eū placeret eius offensa ergo diligere deū
natura precedit odiū peccati: sꝫ primū ẽ opꝰ
charitatis. scðm ꝟo penitẽtia: ergo ⁊c.

Pars tertia huiꝰ sermonis in qua poni/
tur euidens dictorū in parte precedenti de/
claratio.

Tertio in isto sermone euidẽter ⁊ cla
re predicta in secũda parte lucidanẜ
⁊ declarantur. Primo enim illis qui
dicunt ꝙ fides est prima virtus in aĩa. Re/
spondẽdū est ꝙ fides est fundamẽtū omniū
bonorū inquãtū perficit cognitiuã: quia sub
sterniẜ alijs virtutibꝰ que perficiunt effecti
uam ⁊ operatiuaꝫ. Cognitio enī fidei intel
lectiua precedit inclinationẽ ad bonū effecti
ua executionẽ operationis. Non igiẜ fides
diciẜ fundamentū omniū bonorꝫ: quia ꝑor
sit alijs in anima: quasi suꝑ ipsam alie fũdẽ
tur: sed q2 habet modū fundamẽti: quantū
ad hoc ꝙ actus illiꝰ: quasi actibus aliarum
substerniẜ. Et quãdo diciẜ ꝙ fides est causa
timoris. Dicas scðm Hugonẽ: ꝙ in affectu
est substãtia fidei: in cognitione ꝟo materia
Cum ergo fides informis efficiẜ formata:
hoc nõ est ratione illiꝰ quod erat in cognitio/
ne: sed eius quod erat in affectu: sed ratione
illius nõ fuit causa timoris: ⁊ ita nec causa
penitentie: sed solū ratione eiꝰ qð erit in co/
gnitione: ꝓpter hoc non sequiẜ si motus fi/
dei quantū ad hoc precessit motū penitentie
ꝙ habitꝰ fidei debeat precedere habitū pe/
nitentie. Loquendo de habitu gratuito ab
aspectu cuius fides est substantialiter siue
formaliter: q2 fides nõ est formata sine mo/
tu penitentie: vnde bene diciẜ Iacobi. 2. Fi/
des sine operibꝰ mortua est. Nõ habeẜ pri/
ma. q. i. c. Fertur. ⁊. §. opponiẜ. ⁊ de pe. di/
2. c. Si enim. ⁊ di. 3. §. illud. Et de sacra vn
ctiõe. c. vnico. §. Quia vero. Idcirco. ⁊ apo
stolus ad Gall. 5. ait: Fides per dilectionẽ
operaẜ quod habeẜ. 28. q. i. c. Pror. Et de

pe. dis. 2. c. potest. ea. dis. 2. c. charitas est. c. quicunq3. c. firmum. et. c. circuncisio. et dis. 4. c. Si ex bono. Et in predicto. §. Quia vero. Fides ergo debet esse operosa 7 meritoria quod nõ potest eẽ: dũ est peccato cõiuncta: ergo penitẽtia debet precedere vt auferat peccatũ: 7 faciat fidẽ operosam 7 meritoriam. Et ideo bene dicit. Joh. 6. Qui credit in me habet vitam eternã. qõ habetur de pe. dis. 2. c. charitas est. et dis. 4. §. similiter nõ eni dixit dñs me: nec mihi: sed in me: Ait enim Aug⁹. super illud Joh. p̃. his qui credunt in noĩe eius: 7 est trãssumptũ a Magistro sententiarũ in. 3. di. 23. Nõ aliud ẽ credere deo: aliud credere deũ: aliud credere in deũ. Credere deo est credere vera esse: que loquit qõ 7 mali faciũt. Credere deum est credere q̄ ipse sit de⁹: qõ 7 mali faciũt. Credere in deum est credẽdo deũ amare: credendo in eum ire: credẽdo ei adherere 7 ei⁹ membris incorporari: 7 per hanc fidẽ iustificatur impius. Hec ille. Ex quib⁹ omnib⁹ pat3 q̄ penitentia est prior in aĩa peccatoris: quã fides vera operosa et meritoria. ¶ Scdõ in ista parte. Rñdet illis qui dicũt spem esse p̃ma3 virtutẽ in anima peccatoris: qõ verũ est de spe informi nõ aũt de spe formata: vñ si q̃ratur vtrum peccator possit recte sperare beatitudinẽ. Rñdet scdm Bon. in. 3. dis. 26. ar. p̃. q. 4. in responsiõe primi argumẽti q̄ aliq̃s põt exire in actu3 spei tripliciter. Primo habendo merita in p̃posito: 7 in effectu sicut homo iustus: qui diu deo seruiuit 7 iste est actus spei formate 7 exercitate. Secũdo habendo merita in proposito: sed nõ in effectu sicut ille qui ẽ peccator: 7 p̃ponit tamẽ multa bona facere per illa q3 saluari: 7 iste ẽ act⁹ spei informis. Tertio non habendo merita nec in proposito: nec in effectu sicut ille qui semp faciendo mala: 7 in malis proponens perseuerare per solam diuinã misericordiã se credit assecuturũ gloriã: 7 iste est actus p̃sumptionis: vnde p̃uerb. x. dicit. Expectatio iustorũ leticia: spes impiorũ peribit. Et iterum p̃uerb. xi. habet. Mortuo homine impio nulla erit vltra spes. Et. 14. c. iterum legit. Sperat aũt iustus in morte sua. Sed vt ibidem habet: nõ habẽt spem futurorum impij. Dicas ad argumentu3. Quod mot⁹ spei informis: precedit motũ doloris informis siue attritionis. Sed econuerso est de spe formata: 7 penitẽtia etiam formata: et hoc dico quantũ ad ordinẽ nature: quia lic3 simul infundat virtus spei 7 virtus penitentie: tamẽ habit⁹ quo tollunt peccata scilicet virtus penitẽtie: precedit illũ habitũ: ex quo expectant bona futura. Ex meritis eni gratie: vel virtutis: qõ est cũ quis est sine culpa mortali: quod fit per penitentiã est ratio expectatõis futuroru3 bonorum: vnde glosa Matth. 3. ait: Penitẽtia p̃cedit: sequit promissio regni. Qui vere penitet in se preteritos errores: hic erigit animam ad celeste regnum: sed erectio est actus penitẽtie 7 non spei: vnde patet q̄ sequit ipsam virtutem penitentie. Dicendũ igitur q̄ in via releuationis a lapsu semp prius est quo fit releuatio quã quo fit progressus releuati: propter hoc in reparatione ipsius penitẽtis: que reparatio fit per releuatione3 a lapsu: prior est virtus penitentie qua fit releuatio quã alie virtutes quibus fit cõiunctio cum summo bono: vnde virt⁹ penitẽtie prior est in hac via quã fides 7 spes. ¶ Tertio in ista parte Respondet illis qui dicunt primã virtutem eẽ charitate3 in anima peccatoris: q̄ hoc est impossibile q̄ peccatũ 7 charitas sint simul in anima peccatoris. Cum enim sint cõtraria non possunt simul inesse eidem subiecto: sed mutuo se expellunt sicut albũ expellit nigrũ 7 econtra dulce amarum: frigidum calidu3 7 econuerso. Quãdiu ergo homo est in peccato non poterit esse in charitate: sed peccatum nõ expellitur vt patebit in sequentibus nisi per virtutem penitẽtie: ergo ex prese patet penitentiã in anima peccatoris precedere charitatem sicut precedit remouẽs id quod prohibet ingredi per illud: precedit eni apertio fenestre illuminationẽ camere: tanq3 prohibens remouens prohibitionẽ illi⁹ illuminationis. Dicas ergo ad argumentũ q̄ non est necesse precedere dilectionem ipsam displicẽtiam: sed sufficit q̄ cõcomitet in habitu. Ex quibus omnib⁹ concludit q̄ prima virtus reformans animã peccatoris 7 alijs virtutibus aditu3 faciens est ipsa penitentia Unde Cyprianus ad donatũ ait: Nam et ipse quã plurimis vite prioris erroribus implicatus tenebar: quibus exui me posse non crederem sic vitijs adherendtibus obsecun-

dans eraz ⁊ desperatiōe melioris malis meis
velutiaz ꝓprijs ac vernaculis fruebar. Sz
postq̄ʒ vnde genitalis auxilio superioris cui
labe detersa in expiatum pectus expurum de
super se lumen infundat. Postq̄ʒ celitus spi-
ritu hausto in nouū inde hominē natans se
cunda reparauit mirum in modū protinus
sensi confirmare se dubia: patere clausa: lu-
cere tenebrosa: facultatem dare quod prius
difficile videbat̄ geri posse quod impossibi-
le putabatur: vt etiaz se agnosceret terrenū
fuisse: quod primū carnaliter natū delictis
obnoxiū viueret: dei iam esse cepisse: quod
spūs sanctꝰ animaret. Hec ille. ¶ Que oīa
etiam confirmat Hieronymꝰ in epistola de
obiurgatione susanne dicens: Deinde lugu
bris tibi accipienda est vestis: ⁊ mens ac mē
bra singula digna castigatione punienda.
Amputentur come que per vanā gloriam
luxurie occasionem prestiterunt: defluant
oculi lachrymis qui masculum non simplici
ter aspexerūt. Pallescat facies: que quon-
dam rubuit impudice. Totū deniq̄ʒ corpus
incuria ⁊ ieiunijs maceret̄ cinere aspersum
⁊ opertum cilicio et perhorrescat: quia sibi
male de turpitudine placuit. Cor vero sit
liquescens tanquā cera: ieiunijs inquietans
seipsum: ⁊ cogitationibꝰ ventilans quasi sit
ab iniquo submersū. Sensus etiā crucietur
quia in membra corporis cū haberet domi-
nationē malum gessit imperiū. Talis vita
talis actio penitentie si fuerit perseuerans:
audebit sperare: ⁊ si non gloriā: certe pene
vacuationē. Dicit eniz dominꝰ cōuertimini
ad me: ⁊ ego conuertar ad vos. Conuerti-
mini in toto corde vestro in ieiunijs fletu ⁊
planctu: disrumpite corda vestra: ⁊ non ve-
stimēta vestra: quoniam pius est ⁊ miseri-
cors. Sic conuersus magnus ille Dauid iu-
stificatus: sic niniue peccatrix illa ciuitas in
cūbentē sibi euasit interitum. Hec ille. An-
te ergo omnia sumenda est penitentia: quā
alie virtutes sequunt̄: per quas premia eter
na acquiruntur. Ad que ille nos perducat.
qui viuit ⁊ regnat deus cum patre ⁊ spiritu
sancto in secula seculorū. Amen.

¶ Feria sexta post primā dominicā De ad-
uentu. De originali processione penitentie.
a q̄bꝰ scilicet orit̄ vt in pluribus. Sermo. 6.

Abijciamus
ergo opera tenebrarū: et
induamur arma lucis. ite
rum vbi supra. Vidimus
fratres charissimi in ser-
mone precedenti: quomō
in anima peccatoris nulla alia virtꝰ potest
habere efficaciaz: ante susceptā ⁊ peractam
penitentiā. In p̄sentiaruz vero est tractandū
ex quibꝰ considerationibꝰ cogitationibꝰ ve
ac meditationibꝰ in anima ipsius peccatoris
delictis obnoxij ⁊ alligati penitētia ipsa con
cipiatur atq̄ʒ oriatur. Nam cū scd̄m omnes
doctores ⁊ scripture sacre tractatores dua-
bus vijs omnipotēs deus animas conduce-
re ad se studeat: ⁊ conet̄. scilicet blandicijs
ꝓponens ea que alliciunt ad amorē: atq̄ʒ ter
roribꝰ: proponens ea que inducūt ad timo-
rem. In isto sermone tractandū est: ex qua
via istarum duarū magis anima peccatoris
ad penitentiā manuducat̄. Abijciamus er-
go opera tenebrarum. ⁊c̄. considerando ea
que nos ad penitentiā que sola ipsa opera te-
nebrarū: peccata videlicet abijcere potest in
ducere valent: Que vt clarius videant̄ tria
breuiter consideremus. Prima erit aperta
declaratio. Secūda rationabilis dubitatio
Tertia consequens cōclusio.

¶ Pars prima huius sermonis in qua de-
claratur quomō penitētia oritur ex timore
⁊ amore magis tamen et in pluribus ex ti-
more.

Primo igit̄ in isto sermone: quia di-
cit Magister sententiarū in. 4. dis.
14. Q̄ penitentia vt in pluribꝰ ori-
tur ex timore: in paucis ex amore. Et quod
accidit in pluribus: ⁊ maxime moralibꝰ il-
lud tenenduz est scd̄m Aristo. in p̄mo ethi-
corū. c. 2. Declarat̄ per tres solēnes doctores
quorū primꝰ est Alexan. de ales. vbi supra.
Secūdus dn̄s Bo. in. 4. dis. 14. ar. 2. q. 2.
Tertius Ricar. de mediauilla ibidem arti.
4. q. 2. predictū dictū Magistri. vnde di
cūt q̄ duplex est causa penitētie nostre. vna
effectiua. s. deus: nisi eni deus ad penitentiā
cor peccatoris moueret: nullꝰ de pctō pn̄iaz
ageret: vnde ait ipse dn̄s Joh. 14. Nemo ve
nit ad me nisi pater meus traxerit eum. Et

ideo ibidem etiã inquit. Sine me nihil pote
stis facere. Patet hocclarius in tractatu de
clemẽtia dei: ⁊ etiam inferi⁹ patebit: cũ age
tur de ordinata iustificatione impij per pe
nitentiã facta. Alia est dispositiua: ⁊ hec ẽ
a nobis: quia qui creauit nos sine nobis ẜm
Augu. non iustificat nos sine nobis. Cum
igitur penitentia sit reuersio: vel reuocatio
hominis in ꝑeccato existẽtis ad deum: vt ait
Damascenus oportet ad penitentiã facien
dam aliquid in nobis precedere: vt illumi
nans: vt inclinans. et vt reuocans. ¶ Pri
mo igitur causa penitẽtie est aliquid in no
bis: vt illuminãs ad cognitionẽ peccati no
stri: ⁊ ipsius dei. Et sic penitentia concipit̃
in intellectu a fide: co ꝙ fides illuminet intel
lectum: ⁊ dictat deũ esse iustum ⁊ puniturũ
peccatores: nisi se ipsos per penitentiam pu
niant ex qua cõsideratione concipitur in mẽ
te propositũ penitẽtie. ¶ Secũdo causa pe
nitentie est aliquid in nobis: vt inclinans ad
honorẽ dei: ⁊ sic penitentia concipit̃ in men
te ab ipsa spe hoc modo. Quia ex considera
tione diuine misericordie qua deus parat⁹
est remittere penitenti peccata generat̃ spes
remissionis ⁊ voluntas penitẽdi. ¶ Tertio
causa penitentie est aliquid in nobis: vt re
uocans ⁊ seperãs ab amore delectabili ipsi⁹
peccati: ⁊ hoc est timor pene qui sequitur
peccatum. Cognoscit enim peccator se ꝓ
pter peccata sua ad penã eternam ex diuina
iusticia obligatũ. Et ideo ex ꝯsideratiõe di
uine iusticie que nulla peccata impunita re
linquit ⁊ que nullius potentiã veretur: nul
lius sapientia decipitur: nulla pecunia corrũ
pitur: ⁊ nullius fletibus deflectitur: genera
tur in peccatore timor: quo penitentia conci
pitur: Unde timore diuine iusticie et pene:
hominẽ penitet de peccato in mente: ⁊ exte
rius opere penitentiam facit. Dicendũ est ꝙ
vt frequentius ⁊ in pluribus: verum est qđ
dicit Magister. Qđ penitentia oritur ex ti
more: ⁊ in paucis ex amore. Cuius rationẽ
assignat Alexan. vbi supra di. Qđ etsi bo
nitas dei ⁊ gloria paradisi magis nata sunt
reuocare vel retrahere a peccato. Attamẽ
animal homo: ⁊ precipue existens in pecca
to mortali neqꝫ cognoscit: neqꝫ degustat dul
cedinem vite eterne: vt eius amore peniten

tiam faciat. Quia cum vita eterna plurib⁹
incognita sit: quia nec eam oculus vidit: nec
auris audiuit. ⁊c̃. Esaie. 44. Et prime ad
chorĩ. 2. precipue tamẽ existentib⁹ in pecca
to mortali incognita ẽ: Unde Hieremie. 31.
dicitur. Omnis homo qui comedit vuam
acerbam obstupescent dẽtes eius: Idcirco
pauci peccatores prouocant̃ ad penitentiã
amore vite eterne: sed plures timore gehen
ne: tum quia status peccatoris valde similis
est inferno propter remorsionẽ conscientie
⁊ alia plura de quo Apoc. 6. dicitur. In
fernus sequebat̃ eum. Tum quia ĩ inferno
erit priuatio omniũ delectabiliũ que sunt in
isto mundo. iuxta illud Job. 27. Diues cũ
dormierit nihil secum afferet peccator aũt
cognoscit delectabilia vite huius: ideo et
horũ priuationẽ ⁊ sic infernũ aliquo modo
noscere potest: quia priuatio cognoscit̃ ꝑ ha
bitũ. Confirmat̃ predicta cõclusio. s. ꝙ pe
nitẽtia oritur ex timore ꝑer auctoritates scri
pture sacre. Nã sapiẽtia prouerb. ꝓ. dicit Ini
tium sapiẽtie est timor dñi. Et prouerb. 8. scri
bitur. Timor dñi odit malũ arrogantiã et
superbiã ⁊ viam prauã. Et iterũ prouerb. 13.
dicit̃. Timor domini bon⁹ est: qui autem ti
met deũ in pace versabit̃. Et. 14. legit̃ Sa
piens timet ⁊ declinauit a malo. Idem. 15.
c. In timore dñi declinat omnis a malo. et
16. c. eiusdẽ dicit̃. Misericordia ⁊ veritate
redimit̃ iniquitas: ⁊ in timore dñi expellit̃
peccatũ: nam qui sine timore est: nõ poterit
iustificari. Et Ecclesiasti. 2. Qui timent do
minũ preparabunt corda sua: ⁊ in cõspectu
illius sanctificabunt animas suas. Et iterũ
ibidem. Qui timent dominũ custodiunt
mãda a illius: ⁊ patientiã habebũt vsqꝫ ad
inspectionẽ illius. Et Ecclesiasti. 21. Qui ti
met dominũ conuertitur ad cor suũ. Item
Esaie. 26. scribitur. A facie tua id est a ti
more tuo quasi concepimus ⁊ ꝑturimus spi
ritum salutis. Ex quibus omnib⁹ concludi
tur ꝙ salus nostra oriatur ex timore. Sed
cum salus reperiri nõ habeat a peccatorib⁹
sine penitẽtia sequit̃ ꝑenitentiã oriri ex timo
re. Aduertendũ tamẽ est ꝙ vtilius est ⁊ ma
gis meritoriũ declinare a malo ex amore vi
te eterne: quam ex timore gehenne. In cui⁹
signũ Joh. ⁊ Christ⁹ predicauerũt pniam

vtiliorē cum dixerunt: Matth. 3. 7. 4. Pe-
nitētiā agite. app. e. re. celoꝝ vbi notaꝛ amor
vite eterne. Non aūt dixerūt penitentiā agi
te ⁊ fugiet pena gehēne: ex qua ꝯsurgit timor
⁊ sic patet qd dō de pͥma parte huiꝰ ſmonis.

¶ Pars scōa huius sermonis ī q̄ ponitꝛ ⁊ sol
uitꝛ rōnalis dubitatio circa ꝑdicta ī pͥma pte

Secūdo in isto sermone sunt aliq̄ du-
bia circa ꝑdicta in pͥma parte decla-
rata ⁊ soluēda: ad clariorē ipsoꝝ no-
titiā. pͥmo eni videtꝛ ꝙ penitētia oriatꝛ ex fide
arguendo sic: Penitētia ordinatꝛ ad purifi-
candū cor: ergo eius origo ⁊ conceptio maxi
me debet attribui. ꝓ ꝑncipio purificationis:
ꝫ istud nō ē timor sed fides: iuxta illud act.
15. Fide purificans corda eoꝝ. ergo videtꝛ ꝙ
penitētia non concipiatꝛ ex timore sed ex fi-
de. Ad hoc. R. ꝙ fides purificat cor ꝑ mo-
dum ostendentis timēda: nec nō ⁊ amanda
Timor aūt inq̄ꝫtum ab ipso inchoatꝛ motus
voluntatis recedētis a peccato ⁊ tendentꝭ ad
deū. Penitētia ꝓ̄o inq̄ꝫtum impetrat chari-
tatem ꝑ quā formaliter purificatꝛ cor. Et iō
quāuis penitētia ꝯcipiatꝛ ex fide: nō tamē se-
quitꝛ q̄n etiā concipiatꝛ ex timore magis q̄ꝫ ex
fide: q̄r est dispositio magis ꝓpinqua. Ex fi-
de eni nō ꝯcipitꝛ penitētia: nisi inquātū fides
ostendit timēda vel amanda: qđ solū ꝯsistit
in intellectu. Ex timore aūt iā fit motus vo-
lūtatis recedētꝭ a pctō quod consistit in affe-
ctu: ⁊ est eēntiale penitentie. ¶ 2º ꝯtra predi
cta dubitatꝛ ꝙ pnia nō oriatꝛ ex timore argu-
endo sic: Idem nō cōcipitꝛ ex seipso: iuxta il
lud Aug. ꝑ. de trini. c. i. Nulla res est que se
ipsā gignat vt sit: sed idē est timor ⁊ peniten-
tia q̄r est idē subiectū vtriusq̄ꝫ: ⁊ sub eadem
rōne. s. pctm̄ inquātū est dei offensiuū: ⁊ etiā
vtriusq̄ꝫ est idē actꝰ. s. refugere pctm̄: supra-
dicta rōne: ergo pnia nō concipitꝛ ex timore.
Ad hoc dicas ꝙ nō est idē timor ⁊ penitētia
nec vtriusq̄ꝫ idē est formale obiectū. Timo-
ris eni seruilis obiectū ē pctm̄ inquātū me-
retꝛ arduū malū pene: ⁊ timoris initialis siue
filialis inquātū ē malū arduū ꝯtrariū diui-
ne reuerētie: pnie aūt inquātū est ꝯtrariū iu-
sticie diuine: ⁊ legi eiꝰ: ⁊ expiabile ꝑ actū pe-
nitētis: nec tātū respicit pniaꝫ quātū pctm̄
inquātū ē pctm̄: sed etiā ex ꝯsequēti inquātū
est futurū. ¶ 3º ad idem arguitꝛ sic: Si pe-
nitētia oritur ex timore: aut seruili: aut ini-
tiali: aut filiali. Nō seruili: quia cū illo ma-
net volūtas peccandi: sed cum pnia nō ē volū
tas peccandi: et etiaꝫ cū timore seruili nō est
charitas ⁊ charitas ē cū pnia: ergo. ⁊c. Non
etiā initiali aut filiali: q̄r cū homo habeat ti-
morē initialē aut filialē: necesse ē ꝙ de pecca
to peniteat. Cuiꝰ rō est: q̄r timor initialis est
cū gratia gratū faciente: quā cōcomitantꝛ ce
tere virtutes: ergo ⁊c. Ad hoc dicas ꝙ pnia
oritur ex timore seruili: ⁊ tūc ad argumētuꝫ
dicitꝛ: ꝙ ⁊ si non habeatꝛ pnia cum timore ser
uili: nihilominꝰ cōcipitꝛ ab eodē: nec oportet
ꝙ timor seruilis ⁊ pnia sint simꝉ: quia timor
seruilis nō est causa esse ipsius pnie: sed qua-
si generatiōis eius. Sicut sūptio medicine ē
causa sanitatis: nō tn̄ sunt simul. Nā aliud ē
dicere pniam cōcipi: aliud pniam haberi. Pe
nitentiā aūt i penitente ꝯcipi: est dolere siue
attritione affici: ⁊ ad grām penitētie seipsū
ꝑparari. Vn̄ q̄n instinctu timoris aliq̄s do-
lendo siue atterendo: ꝑparat se ad suscipiēdā
gratiā siue virtutē penitentie: tūc dicitꝛ peni-
tētia cōcipi. Unde istud ꝯcipere magis dicit
ꝓpositū siue ꝑparationē q̄ꝫ actualē penitētiā
Idcirco dicitur penitentiā cōcipi timore ser
uili non initiali vel filiali. Et hoc sufficit quā
tum ad secundā partē huius sermonis.

¶ Pars tertia huiꝰ ſmonis in q̄ ponitꝛ ex iā
dictis consequens cōclusio: videlicet ꝙ peni
tentia a timore concipitur.

Tertio in isto sermone fundatꝛ illa cō-
clusio ꝯn̄s ex dictis ſm Alex. vbi. s̄.
⁊ Tho. in. 4. di. 14. ar. i. q. i. ꝙ lꝫ no
bilior actus sit generatio q̄ꝫ conceptio: nō ta
men dicitur ꝙ penitētia generatur a timo-
re sed concipitur: cuius ratio tripliciter est.
¶ Primo quia sicut fetus in quadā rudita-
te ⁊ deformitate concipitꝛ ⁊ post sollicitudi-
nem nature diu ⁊ mulptiliciter operātis ma
gis distinctionē recipit quousq̄ꝫ consūmatꝛ i
debita forma ⁊ specie. Ita etiā quandoq̄ꝫ pec
cator motu timoris dolet ⁊ atteritur dē pecca
tis: ⁊ ꝓponit penitere ⁊ preparat se ad peni-
tendū: qui quidem dolor siue attritio vel ꝓ-
positū penitendi est quasi conceptū rude ⁊ i
forme in prima excitatione timoris: sed ſm
ꝙ peccator magis preparatur magis acce-
dit ad formā siue ad penitentiā formalē per

infusionē gratie. ¶ Secundo illud quod generatur habet causam efficientē per se ⁊ perfectū: quod autē concipit non habet respectum ad causam efficientē per se primo: sȝ quodāmodo cooperantē. Unde quia timor non est efficiens per se sed remote cooperans: idō nō debuit dici penitentia generari a timore ſꝫ solum cōcipi. Nam causa perfecta ⁊ per se penitentia est ex infusione diuine gratie: vt dictum est. ¶ Tertio quia conceptio ꝓprie dicitur alicuius intra vterū. Cum igit primū esse penitentie sit in corde: postea ꝟo ꝓdat exterius per confessionē ⁊ satisfactionē conuenienter dicitur: ꝙ penitentia concipit ex timore. Unā Aug. in li. de pe. sic dicit: Primū esse penitentie est in corde per contritionē: q̄ exercens se in ore fit confessio: ⁊ in opere fit satisfactio. Et ibidē ait: sicut dolor cordis ē comes penitētie: ita lachryme ⁊ cōfessio oris ⁊ satisfactio operis testes sunt doloris ⁊ cōtritionis cordis. hec ille. Consideremꝰ ergo diligenter ⁊ crebro illa que ad timorē inducūt: horā. s. mortis: penā inferni: nec non ⁊ horribilē diem iudicij. Non enim immerito sancta mater ecclesia in pncipio aduentus ⁊ quadragesime facit memoriā de iudicio: qꝛ maxime istis tēporibus conat aīas ad penitētiā inducere per incussionē timoris. Solēt eniȝ tres effectus assignari ipsius iudicij considerationis. Primꝰ eni dicit diuini timoris occasio. Nam cum diuinus timor sit initiū sapientie: vt dictū est supra: meliori modo haberi non potest quā continua memoria iudicij: vnde ꝓpheta ait: Scdm iudiciū tuū viuifica me. quē euenisse Hieronymo ipsemet testatur di. Quoties diem illū considero toto corde contremisco. Secundus effectus dicit diuinoꝝ preceptoꝝ obseruatio. Nam postꝙ̄ habuit quisꝙ̄ domini timorē per cōtinuā iudicij memoriā totis virībꝰ diuina p̄cepta custodit: iustitieꝙ̄ vias minime derelinq̇t Hinc Dauid in psal. dicit: Uia iudicia eiꝰ in cōspectu meo semper: ⁊ iustitias eiꝰ nō repuli a me Tertiꝰ effectus dicitur peccatoꝝ contritio ⁊ maloꝝ supportatio. Naȝ vt legit in vitis patrum: Cuidā fratri superiorē suū interrogāti qualiter cum feruore de peccatis suis penitētiā facere posset: diuinaꝙ̄ p̄cepta de cetero custodire valeret. Responsū fuit. Finale premeditare iudiciū. Et ideo ex opposito nemo iusticias dei sequitur: nisi ab eo finale iudiciū premeditetur. Hinc de peccatore ꝓpheta ꝓloquitur: Inquinate sunt vie illius in omni tēpore. ⁊ reddit causam dicens. Auferunt iudicia tua a facie eius. Est etiā cōsideratio iudicij maloꝝ supportatio. Quis eni ñ erit sobriꝰ in letitia? Quis nō tolerabit aduersa? Quis non minus amore dñi faciet grauia: si in eo erit finalis iudicij firma memoria? Et ꝓpterea beatꝰ Gre. dicit: Diē illū charissimi añ oculos ponite ⁊ quicquid modo graue cernitur in eius cōparatiōe leuigat. Sed vt dicit idem Greg. sup Matth. In maiestate visuri sunt: quē in humilitate videre nolunt: vt tanto districtius virtutē eius sentiant quanto ceruicē cordis ad eius penitentiā non inclinant. Et ideo vt etiā dicit ipse Gregoriꝰ p̄sentis temporis: ita agenda est letitia: vt nunꝙ̄ amaritudo sequētis iudicij recedat a memoria quā habere ꝯtinuā ille nobis concedat: q̄ iudicaturus est viuos ⁊ mortuos ⁊ redditurus est vere penitentibus requiē sempiternā in secula seculorum: Amen.

¶ Sabbato post primā dñicam de aduentu in festo videlicet conceptionis virginis Marie in quo ponit ipsam fuisse ꝯceptā sine pctō originali tribꝰ p̄clarissimis vijs. Sermo. 7.

Absit rē istā facere vt inferamꝰ crimē glorie nostre. Scribunt hec ꝟba primi Mach. 9. c. Quāuis fratres charissimi pncipalis nostra intētio in hoc opere versēt circa mysteriū penitētie. Attamē solēnitates occurrentes: vacue non sunt p̄tereunde quin de ipsis aliqua memoria fiat. Et quia in illo sacro aduentu occurrit festum cōceptionis gloriose virginis Marie nō est silentio p̄tereundū. Nam sanctissima dei genitrix gloria est omniū christianoꝝ vt p̄figuratū est p Judith cui dictū ē a principe sacerdotū Judith. 15. Tu gloria. hierlm. tu letitia Israel: tu honorificentia populi nr̄i. Idcirco qui eā a crimine originalis culpe excusare conant aliquo mō verbū ꝓpositū satis ꝯueniēter assumē possunt di. Absit rē istaȝ facere: vt nos deuoti virginis

Marie inferamus crimē ipsi Marie glorie
nostre dicit ipsam hodie in peccato origina
li conceptā esse. Sz quia vsq in hodiernum
diē agitat inter doctores 7 deuotos vir. Ma
rie: an btā virgo ꝯcepta sit in peccato origi-
nali: vel nō: quoꝝ opinionē donec eccl'a aliud
decreuerit nulla falsa reputat. Ex quo igit
absq aliquo ꝑiculo possum9 hoc ꝓuilegiū at
tribuere gloriose virgini sequēdo opinionē
toti9 ordinis nostri nō ex affectionis passio-
ne ſꝫ ex mentis deuotione adherēdo opinio-
ni deuote: conabor in illo sermone ſm par-
uitatē ingenij mei ex dictis doctoꝝ defende-
re gloriosā virginē a cōtractione ꝓrsus pec-
cati originalis: 7 q ꝯcepta fuit sine peccato
originali ardent ꝓbare decertabo. Ad quod
exequendū ꝓ fundamēto hui9 materie vidē
dum est qd sit: 7 a quo ꝯtrahit peccatū ori-
ginale. Sz qr hoc longū esset enarrare: 7 sa-
tis euidenter in oꝑe de peccatis in tractatu d
peccato originali patet: sufficiat hic tm̄ inue-
stigare quid sit ꝯceptio. deinde ad ꝓpositum
transeamus. Est enim ꝯceptio ſm Pe. aure
oli in tractatu de ꝯceptione virgi. idē quod
simul vnio: a con. qd est simul: 7 capio. i. simt
capio. vn̄ notandū q duplex est vnio. Una ē
vnio seminū qn̄. s. virile semē 7 femellū simt
miscent 7 vniunt. Talis ḡ vnio istoꝝ seminū
dicit ꝯceptio. Qn̄ igit dicit talis est hodie cō
ceptus: sensus huius ꝓpositionis est iste. Se
men maternū 7 paternū isti9 ꝑ'is simul mi-
xta sūt: 7 quia talis cōmixtio seminū sine co-
pula carnali fieri nō pōt: cōmuniter ī tali co
pula raro fit aut nunq: quin peccatū saltē ve
niale interueniat: iō Dauid in psal. dicit: Ec
ce enī z ī iniquitatib9 conceptus sum 7 in pec-
catis ꝯcepit me mater mea. Alia conceptio
seu vnio est naturaꝝ: quādo. s. vniunt aīa 7
corp9: que quidē vnio ſm Aug. fit post qua
draginta sex dies in masculo. 7 octoginta in
femina: sz ſm phicos quadraginta in femi-
nis: 7 octoginta in masculis: vt no. ff. de libe.
7 posthu. l. gallus Quando ergo dicit talis
est hodie ꝯceptus: sic intelligit q hodie com-
pleta ē liniatio siue dispositio 7 organicatio
corporis Petri vel Pauli qua ꝑfecta deus
trinitas descendit 7 creat aīam 7 creando illi
corpori organicato infūdit. Talis ḡ infusio
aīe ī corp9 dicit ꝯceptio naturaꝝ. i. vnio na
ture spūalis q̄ ē aīa: 7 corporalis q̄ est corp9
Quādo ḡ dicit talis est hodie ꝯcept9 ī pecca-
to originali nihil aliud est dicere nisi qr aīa
Petri vel pauli hodie creata est 7 infusa cor-
pori suo: in qua infusione ꝯtraxit pctm̄ origi-
nale. i. obligationē ad penaz dāni que est ca
rentia visionis diuine. Et si in tali statu sine
aliquo remedio decederet visione diuina ꝑ-
petuo careret. hinc Job. 13. dicit. Quis pōt
facē mundū d immūdo cōceptū semine? Nō
ne tu q̄ solus es? Quasi velit dicē: q qn̄ aīa
munda vnit corpori immūdo: nisi diuina ad
iuuetur gratia efficit immunda. Et igit glo-
riosa virgo Maria cōcepta sit ex semine pa-
rentū: quia tamen diuina gratia reseruata
fuit lex cōis in ipsa fuit suspensa: qd ꝓbat tri
b9 vijs in pn̄ti ſmone: rōne. s. auctē 7 exēplo
Pars pma huius sermonis. in q̄ ꝓbat ſm
q̄tuor famosissimos doc. virginē Mariā eē
ꝯceptā sine pctō originali q̄tuor fundamētis

Rimo igit in isto sermone ꝓbat be-
atam virginē esse conceptā sine pecca
to originali ꝑ q̄tuor doctores ꝓbatis
simos. In ore enī duoꝝ vel triū cōstat omne
verbū Math. 18. 7 Deutro. 19. 2. ad Cho-
rinthi. 13. 7. 2. q. 4. c. i. 35. q. 6. c. ab isto die.
2. etiā extra de testi. c. lz vniuersis. s. ꝑ Mar-
rum magistrū Scoti ī tertio sententiaꝝ. di.
3. qui dicit. q si debet errare vult errare po-
tius in abundantia laudis vir. Marie q in
diminutione. et ꝑ Scotū doctorē subtilē ī. 3.
sententiaꝝ. di. 3. q̇ adeo fuit deuotus ꝯceptio
nis virginis Marie q existens parisi9 7 ꝓpo
sita qōne ꝑdicta corā vniuersitate cū ꝓ maio
ri parte oēs virgi. eē conceptā cū peccato ori-
ginali concluderēt. audiēs talia ipse Scotus
gladio spūs sancti oīa dicta coꝝ recitauit et
ꝯfutauit: addēs īnumrabiles rōnes ꝯcludē-
tes virgi. conceptā fuisse sine pctō originali:
qua ꝓpter voluerūt oēs vt de cetero doctor sub
tilis vocaret. Et etiā ꝑ doctorē illuminatum
Franciscū de maironis in. 3. sn̄iaꝝ. di. 3. 7 in
plerisq alijs tractatib9. Postremo ꝑ Petꝝ
aureoli in suo particulari tractatu quē facit
de conceptione beate vir. quē oculata fide vi-
di. Et q plurimis coꝝ rōnib9: sed causa bre-
uitatis tm̄ quatuor adducam9: quaruz pma
dicitur ratio punitionis. secunda ratio oditi
onis. tertia ratio puritatis. quarta ratio re-

dẽptionis. ¶ Primo ergo probatur beatã vir-
ginem fuisse conceptã sine pctõ originali rõ-
ne punitionis: arguẽdo sic: Si ipsa beata vir-
go fuit concepta in peccato originali fuit ma-
gis punita pro illo tẽpore siue instanti quam oẽs
creature que fuerũt in mundo quod est cru-
dele et impijssimũ dicere: quia alij peccauerũt
actualiter: et consequenter grauius puniri debe-
bant. Et probatur pdicta conclusio arguendo
sic: Illud quod plus pdit pro aliquo tempo-
re plus punitur: sed virgo Maria si contra-
xit peccatũ originale: plus sola perdidit pro il-
lo tempore quo fuit in peccato quam omnes alij
dãnati: quoniã si omnes homines huius mũ-
di fuissent predestinati: nõ attigissent ad vir-
ginis meritũ et premium: ergo cum in peccato
mortali priuetur aĩa omnibus spiritualibus bo-
nis cum sit sub potestate diaboli: sequitur quod be-
ata virgo ĩ peccato originali siue mortali exi-
stens plus pdidit quia gratias ad quas erat
disposita pro illo tẽpore habere non potuit: quod
si dicatur vt plerique asserũt: si virgo nõ fuit
concepta in peccato originali: multũ deroga-
tur priuilegio conceptionis christi quia .s. non
habuit specialẽ modũ conceptionis cũ et idem
habuit beata virgo si sine peccato originali
concepta est: quod absurdũ videtur valde: cum
ipsa fuerit creatura pura: Christus vero crea-
tor: ipsa simplex femina: Christus aũt deus et
hõ: ipsa redẽpta: Christus redẽptor. Ad hoc
rñdetur negando consequentiã: quia dato quod Chri-
stus nõ fuisset cõceptus in pctõ originali nec
virgo Maria similiter: nõ sequitur quin Chri-
stus habuisset singularẽ modũ ĩ sua conceptõe
quia ipse conceptus est de femina sine virili
semine: virgo aũt Maria de semine viri et fe-
mine. Preterea nõ tollitur modus singularis pro-
pter hoc cõceptionis Christi: quia cũ Christus
non sit cõceptus in culpa originali: iste fuit sin-
gularis modus cõpetẽs ei solũ iure: rõne: et ne-
cessario. Virgo autẽ si nõ ẽ cõcepta ĩ peccato
hoc fuit ex gratia et puilegio. Non enim ipsa
fuit in primo instanti conceptionis sue sicut aĩa
Christi coniuncta persone diuine. Quãuis
igitur beata Maria concepta fuerit ex semine
maris et femine: non tamen concepta fuit in
peccato originali: quia in ipsa suspensum fuit
statutũ dei ex priuilegio singulari: vt digna
efficeretur mater dei: nec vnquam sub potestate
esset diaboli ex qua debellãs diabolũ debebat
concipi. ¶ Secundo idẽ probatur rõne oditio-
nis arguendo sic. Si beata virgo concepta
fuit in peccato originali: sequitur quod ipsa fuit
plus odita a deo pro illo tẽpore quam Caym: Iu-
das vel quicũque alius damnatus: quod est im-
pium et nepharium dicere: quod .s. illa que a deo
fuit dilecta vt mr̃ dei fuerit electa: pro aliq̃
tẽpore tantũ fuerit odita. Et probatur predi-
cta conclusio sic: Pena includens culpã quan-
to maior et grauior est culpa: tanto talis pec-
cator a deo magis oditur: sed pena virginis
fuisset maior quia plura bona perdidisset: et
non perdidisset: nisi quia deus eam in pecca-
to concipi voluisset. Igitur illo tẽpore deus eam
odio habuit. Non est aliud odiũ dei nisi sub-
tractio gratie: sicut dilectio ipsius dei erga
creaturas nihil aliud est quam gratie cõmunica-
tio. Unde dicunt doctores nostri Ricar. de
mediauilla et dominus Bonauẽtura in .3. sen-
tentiarum. di. 32. quod deus nõ diligit creaturas
dilectione affectionis: sed amore cõmunicati-
onis: et quod duplex est cõmunicatio .s. nostre et
gratie: sed dilectione cõicationis gratie nõ di-
ligit peccatores: sed potius odit talẽ cõicationẽ
eis subtrahendo. Si igitur btã virgo Maria
in peccato originali fuit concepta: fuit pdicto
modo odita: quia in peccato originali existẽs
cõicationẽ grãrum ad quas disposita erat nullate-
nus habere potuit. quod si contra arguitur sic: Pena corre-
spõdet culpe: sed pena ĩtroducta est pro culpa ori-
ginali: Maria hũit mortẽ: ergo et culpã origina-
lẽ: quod aliter iniustũ eẽt: et sic hñ a deo odiata
fuisset. R. ad hoc distinguendo: quod duplex ẽ pe-
na .s. pena inflicta: et pena contracta: que est etiã du-
plex. Pena contracta ẽ culpa aliena: et pena contracta ẽ
culpa propria. Rãõne contrahẽ penã põt eẽ dupliciter. Uno
mõ ex cãli rõne culpe originalis aliene .s. ipsius
ade: quia nisi pctm̃ ade fuisset: nõ fuisset pena in-
troducta ĩ gñe hũano: quod patet: quia talẽ nãm pctã
s. in vir. Ma. detulerãt sed nõ culpã: quia deus no-
luit. Patet hoc exẽplũ de purgatis a pctõ origina-
li per baptismũ: tñ moriũtur et hñt alias penas.
¶ 3o. idẽ probatur rõne puritatis sic: Virgo inter
puras creaturas per se subsistẽtes debuit tenẽ gra-
dũ maiorem puritatis post deũ: puritas aũt ẽ per re-
motõem pcti: et defectus culpabilis vñ ille dr̃ pu-
rus q̃ ẽ sine pctõ: aliter ipse Christus nõ diceretur
purissimus et ipsi angeli. Si igitur beata virgo

debuit eē purissima sub deo: vt dignuȝ vas
esset filij dei: nō potuit habere peccatū origi
nale. Nā tres sūt gradus puritatis possibi-
les creature. Primꝰ ē posse peccare: ⁊ peccare
⁊ per gratiā releuari. Secūdus est posse pec-
care ⁊ nō peccare: sed per gratiam reseruari.
Tertius ē nec posse peccare: nec peccare. Pri
mus gradus cōpetit cōmuniter omnibus fi-
delibus mūdi. Secūdus beate virgini. Ter-
tius soli aīe christi. Ille ergo secundus gra
dus puritatis fuit virgini cōcessus: quia ma
ter dei: quia dn̄a angelorū: quia regina celi et
terre: quia mater misericordie ⁊ vltimū pecca
torū refugiū. Nō si cōtradicat̃ sic: Januaȝ
paradisi nō clausit nisi peccatū originale: sed
si virgo fuisset mortua ante passionē christi
nō introisset in paradisū: ⁊ hoc nō nisi ꝑ pec
catū originale: ergo fuit cōcepta in pctō ori-
ginali. ¶ Ad hoc respondēdū scd̄m aliquos
ꝙ quāuis virgo nō fuerit corrupta quātum ad
personalē maculā: fuit tamē quātuȝ ad reatū
quo tota natura erat obligata ad penaȝ: a q̄
nō fuit liberata. Sed aliter respondet̃ scd̄m
Franciscū de maironis: ꝙ iste casus nō fuis-
set admittēdꝰ: quia nō erat determinatū a deo
ꝙ si determinasset: sicut p̄seruauit a peccato
originali: p̄seruasset a pena: ⁊ si ei dedisset
nō ex culpa ꝓpria sed aliena: vt patet de pur
gatis peccato originali ꝑ sanctificationē in
vtero matris: ⁊ ꝑ sacrificia qui mortui sunt
ante christi ascensionē. ¶ Quarto ⁊ vltimo
idē ꝓbatur rōne redēptionis sic arguendo si
beata virgo nō fuit p̄seruata a pctō origina-
li: christꝰ non fuit ꝑfectissimꝰ redēptor quia nō
habuit gradus oēs possibiles redemptionis
quod ē impijssimū dicere. Et ꝓbatur cōsequē-
tia: quia .s. modus p̄seruationis ē perfectior
omnibꝰ alijs. Tum quia ex parte p̄seruati seq̄-
tur abūdantior gratia: quia amplior puritas
⁊ amplior imo tota malorū semotio. Tum
quia ex parte p̄seruantis arguit̃ maior per-
fectio ⁊ liberalitas: quia donat gradum perfe
ctissime puritatis .s. non cadere: quod nō fe-
cit alijs qui ceciderūt: quia ꝑfectius ē nunq̄
fuisse sub odio. Unde nō scd̄m Pe. aureoli.
ꝙ ad hoc ꝙ christus sit ꝑfectissimus et vni-
uersalis redēptor: necesse fuit vt aliquē rele-
uaret a peccato actuali mortali: vt fecit oēs
peccatores adultos. Et aliquē p̄seruaret a
peccato actuali mortali: vt fecit angelos et
multos sanctos. Item ꝙ aliquē releuaret a
peccato actuali veniali: vt etiā fecit in quā plu-
ribꝰ sanctis qui nūq̄ peccauerūt mortaliter
sed bene venialiter. Et aliquos p̄seruaret a
peccato veniali: vt credit̃ fuisse Joh. bap.
⁊ salteȝ fecit in ꝑuulis innocentibꝰ sine aliq̄
peccato actuali decedētibus. Item necesse
fuit vt aliquē releuaret a peccato originali
vt fecit cum peccato originali nascētes. Et
aliquē p̄seruaret a peccato originali: quod tm̄
pie creditur fecisse in gloriosa virgine. Nō
si dicatur vt sepe dicunt aduersarij huiꝰ con
clusionis. Si virgo nō fuit cōcepta in pecca
to originali: p̄uata fuit p̄uilegio redēptiōis
christi. Respondet̃ ꝙ equiuocat̃ de redēptio
ne: quia nō solum redimere dicit̃ a peccato
purgare: sed etiam p̄seruare. Nā nos sumꝰ
redēpti a morte eterna: ⁊ tamē non fuimus
actualiter ⁊ eternaliter mortui. Et Isidorꝰ
dicit. Abrahaȝ redēptū a deo de vr. caldeo
rū: ⁊ tamē nō cecidit: vnde Aug. sup illud
p̄s. Redime me a cal. hominū. dicit .i. dato
spiritu: fac ne false impositiones hominū ter
roribus me vincant: ⁊ ne a mādatis tuis ad
sua malefacta percurrant. Et Nicholaus de
lira ibidem ait: vt nō impediant a quiete cō
templatiōis animā meā. ¶ Preterea ange
li vtiq̄ redempti sūt: qui tamē redēpti non
peccauerūt: hinc ē ꝙ ait Beda. omel. z. in
canticis canticorum exponens illud Pauli:
Christꝰ est redēptio nostra. Nūquid ⁊ an-
gelos redemit sicut ⁊ hoīes? Dico ꝙ ⁊ ange
los illos p̄seruādo: homines purgādo. Et
sic patet p̄ma pars huius sermonis in qua ꝓ
batum est v̄ginē Mariā cōceptā eē sine pec
cato originali quatuor rōnibus.

¶ Pars secūda huius sermonis in qua ꝓba
tur quadruplicibus euidentissimis auctori-
tatibus virginē gloriosaȝ esse conceptam si-
ne peccato originali.

S Ecūdo i isto s̄mōe ꝓbat̃ bea. v̄gi. eē
cōceptā sine pctō originali auc̄te mul
tiplici: ⁊ breuitati studēdo: ⁊ ordinē
inchoatū sequēdo ꝑ q̄tuor auctoritates scri
pture sacre: ⁊ q̄tuor scōs doctores hoc idem
ꝓbabimꝰ. ¶ Primo igit̃ i ista pte ꝑ q̄tuor
auc̄tes scripture sacre p̄dictā ꝯclusionē ꝓba
bimꝰ quarū prima ē. Tota pulchra es amica mea
⁊ macula nō est in te. Canti. 4. c. Ille do-
ctor famosus Alex. de ales in fine vite sue

exposuit ad honorē ꝯceptionis hāc auctorita
tem: Tota pulchra es amica mea ⁊ macula
non est in te. s. originalis: actualis: venialisq̈
peccati. Et hoc dicens deuotus se cōmendās
virgini gl'iose aīam suā emisit. ¶ Scōa au
ctoritas est Esa. 18. Sicut lux meridiana cla
ra est: q2 sic cū luce nl'la cōmiscet' obscuritas
ita cū virgis puritate bñdicta nō fuit cōmi
xta originalis peccati macula vel obscuritas
¶ Tertia auctoritas est illi⁹ nūciȷ̄ benedi
cti angeli Gabriel' dicētȷ̄ ad virginem. Aue
qd̄ dicit' ab. a. quod est sine: ⁊ ue qd̄ ē pecca
to. vñ sine peccato simili' es tu: ⁊ ꝑ ꝯñs ple
na grā. Crede igit' firmiter verbū meū: ꝙ
nullū verbū ē impossibile apud deū. Lu. p̄.
¶ Quarta auctoritas est illi⁹ sapiētis Sa
lomonis in persona. p̄. di. puer. 18. Ab eter
no ordinata sum: Et nō imerito: q2 Salomō
vidit eā in lumine sapiētie qd̄ a deo accepat:
⁊ iō ita excellent' exaltauit eā. ¶ Secūdo in
ista parte ꝓbat' dicta ꝯclusio ꝑ quatuor san
ctos doctores: quoꝝ p̄mus est Aug. q̇ in li. d̄
natura ⁊ gratia inq̄t: Cū de peccatis agit':
de Maria virgie ꝓpter honorē dñi: nullā
facere volo questionē: Sibi eniꝫ datū est ad
vincendū ex oī parte peccatū. Et sequit' hac
igit' virgine excepta si oēs sanctos ⁊ sanctas
cū ad hoc ꝯgregare possem⁹: interrogarem.
vtrū essent sine peccato: vna voce clamarēt
Si dixerim⁹ q2 peccatū nō habem⁹ ipsi nos
seducim⁹: ⁊ veritas in nobis nō est. Nec itel
ligit' de peccatis actualib⁹ vt quidā dixerūt
q2 ipse dicit oēs scōs peccasse excepta virgie
Mā si intelligeret de actuali falsū diceret q2
inocentes ⁊ paruuli decedētes nō peccauerūt
peccato actuali: g̃ intelligit originali. Prete
rea ipse facit istā exceptionē ꝓpter honoreꝫ
dñi: sꝫ maior honor dñi est dicere ꝙ nō pec
cauit virgo originali' q̈ actuali'. Tamē q2
originalis est maioris malitie cū totā natu
ram maculet: actuale ṽo nō. Tum q2 origi
nale est radix actualiū: ⁊ nō ecōuerso: q2 nul
lus paccauit actualiter nisi q2 peccauit origi
naliter. Tum quia peccatū originale est q̄si
necessariū: quia nullus potest id ex se vitare:
actuale aūt stat in libertate nr̄a. ¶ Secūd⁹
est Ambrosi⁹ qui i sermone ad gabaonitas
loquēs de virgine figurata in virga. Esa. xi
c. Egredietur virga de radice iesse ⁊c̄. sic in
quit: Hec eni virga in qua nec nodus origi
nalis: nec cortex venialis culpe fuit. Hec ille.
Cuius dictū ꝯfirmat beat⁹ Tho. in expositi
one de euāgelica salutatōe di. sic de btā vir
gine: Ipsa eniꝫ purissima fuit q̈tum ad cul
pā: q2 nec originale nec veniale nec mortale
peccatū incurrit. ¶ Terti⁹ est beat⁹ Hiero.
qui in sermone de assūptōe btē virg. ad Pau
lam ⁊ Eustochiū sic ait: Vis gratie que est
in christo: in mariā venit plenitudo quāq̈ ali
ter ⁊ aliter: quia. s. christus de iure necessario
maria ṽo grām habuit ex p̄uilegio Itē ibidē
sic ait: Ceteris per partes marie ṽo tota se i
fudit gratie plenitudo. Et iterū. Quicq̄d hu
manis dici pōt verbis: min⁹ est a laude vir. sꝫ
possumus vere intelligere ⁊ dicere ipsā non
peccasse. g̃ nō solū est vex sed ampliori laude
digna. ¶ Quart⁹ ⁊ vltim⁹ est deuotus vir.
Marie sanct⁹ Anselm⁹: q̇ in libro de conce
ptu virginali sic inquit: Decebat vt illius ho
minis conceptio de matre purissima fieret:
que ea puritate niteret qua maior sub deo ne
quit intelligi. Sed non potest maior esse pu
ritas sub deo: nisi vbi non est aliqua macu
la. Et ideo beatus Tho. in. p̄. disti. 44. In
qōne vtrū deus potuerit res facere meliores
in rñsione tertiȷ argumenti sup̄ dictū illud
Anselmi inquit: ꝙ aliqd̄ creatū pōt purifica
ri quo nihil puri⁹ esse pōt in reb⁹ creatȷ̄ sine
vlla cōtagione peccati: ⁊ talis fuit puritas be
ate virgis q̄ a peccato originali ⁊ actuali im
munis fuit: tamē illa puritas fuit sub deo: q2
erat in ea potētia ad peccandū. Et sic patet p̄
dictis auctib⁹ beatā virginem sine originali
peccato fuisse conceptam.

¶ Pars tertia hui⁹ sermonis i qua ꝓbatur
quadruplici miraculoso exēplo bea. vir. Ma
riam esse conceptā sine originali peccato.

T Ertio in isto sermone ꝓbat' btāꝫ vir
ginē fuisse ꝯceptā sine peccato origi
nali quadruplici exēplo miraculoso
⁊ quadruplici exēplo naturali. Primo ergo
in hac parte ꝓbat' dicta cōclusio quadrupli
ci exēplo miraculoso quoꝝ. ¶ Primū ē san
cti Guidasalui capellani btē virgi. archiepi
tolosani: de quo legit': ꝙ quotienscūq̈ cele
brabat aderat illi btā virgo bñdicta: ⁊ tantā
familiaritatē hūit secū: ꝙ ipsa dedit sibi pla
netam vnam ad celebrandū dicens: Scias
Guidisalue me fuisse conceptā sine origina
li macula: celebrabis igitur festū ad honoreꝫ

mee conceptionis. Archiepũs ꝟo nõ surd⁹ au
ditoꝛ factus: cõposuit vnũ tractatũ pulchꝛũ
de ꝯceptione ⁊ oꝛdinauit ꝑ totã hyspaniã fe
stum conceptionis solẽniçari: ⁊ sic toto tẽpo
re vite sue annuatiꝫ publice ꝑ̃dicauit. ¶ Se
cundũ exemplũ est bti Ber. qui post moꝛtẽ
suam in abbatia de claraualle cuidã mona
cho totus lucidus apparuit: excepto ꝑctoꝛe:
in quo apparebat quedã macula: ⁊ cum que
siuisset monachus vnde haberet ꝑ̃dictã ma
culã. Rñdit doctoꝛ. Ber. cũ tali macula vo
lui tibi apparere: quia dũ vixi btãꝫ virginẽ
ꝯtraxisse maculã oꝛiginalẽ dixi. Et qd̃ nõ re
tractaui viuẽdo: volo nũc retractare moꝛtu⁹
mũdo. Dicas ergo q̃ audisti ⁊ in me vidisti.
¶ Tertiũ exemplũ est beate Brigide de q̃
in suis reuelationib⁹ habet̃ ꝙ quidã capella
nus eius magister in theologia Matthias
noĩe oꝛdinis ꝑ̃dicatoꝝ: interrogãs eaꝫ dixit
Te depcoꝛ filia: si virgo bñdicta est cõcepta
in oꝛiginali macula. Et dixit illa: Semel in
terrogaui ꝟginẽ piissimã vt mihi diceret mo
dum sue sanctissime ꝯceptõis. Cui virgo be
nedicta dixit: Cõcepta fui ex Joachim ⁊ an
na sine oꝛiginali macula. Hec oĩa reuelauit
scã Brigida suo capellano sicut audiuerat.
Statim ꝑ̃fatus magister capellan⁹ isti⁹ san
ctã Brigide celebꝛauit ⁊ ꝑ̃dicauit annuatim
festũ cõceptionis. ¶ Quartũ exemplũ ẽ do
ctoꝛis irrefragabilis Alex. de ales q̃ dũ actu
legeret in vniuersitate parisiensi nolens solẽ
niçare ꝯceptionẽ btẽ vir. accidit ꝙ dum lege
ret coꝛã vniuersitate: tot ĩfirmitates arripu
erunt eũ in die ꝯceptionis: vt ab oĩbus velu
ti moꝛtu⁹ videret̃: stans ergo in eodẽ ꝓposi
to ꝑ aliqua tp̃a annuati frequẽtatis vicibus
in eodẽ festo in eandẽ infirmitatẽ cadebat.
Admonitus ergo a suis discipulis ne debe
ret vilipẽdere tante vir. cõceptionẽ: ꝑ̃dictus
Alex. audiẽs talia ꝟba: reuisus ad se ipsũ exi
stens in infirmitate ꝑ̃fata: deuote vt potuit de
uote ac gloriose virgini vouit: ꝙ si eum libe
raret a tali moꝛbo: ad honoꝛẽ sue conceptõis
vnũ librũ cõponeret: qui vocaret̃ liber beate
virginis. Factoq; voto reductus est ad ꝑ̃ces
vir. ad ꝑ̃stinã sanitatẽ. Cuius liberatiõe ga
uisuꝫ fuit totũ studiũ parisiense. Jpse ꝟo nõ
ingratus de tanto bñficio: reddidit qd̃ voue
rat: cõposuitq; librũ vnũ pulchꝛũ vbi cõtinẽ
tur oĩa facta istius meliflue ꝯceptionis vir.

qui diuidit̃ in sex libꝛos: ⁊ in fine tertij libꝛi
c. ꝑenul. Querit̃ vtrũ virgo benedicta sit in
oꝛiginali ꝑccato cõcepta ⁊ in coꝛpoꝛe qõnis
ponit totũ illud miraculũ factũ a virgine ĩ
se ipso. Et ideo determinauit virginẽ fuisse
cõceptã sine ꝑccato oꝛiginali: docet: ⁊ pꝛedi
cat eius conceptionẽ colendã: reuocatq; ⁊ re
tractat quicq̃d in. 3. sñiaꝝ dixerat. ¶ Secũ
do in ista parte ꝑ̃dicta ꝯclusio ꝓbat̃ quatuoꝛ
exẽplis naturalib⁹ quoꝝ pꝛimũ est illud. Si
cut radij solares descendũt supꝛa lutũ: ⁊ ta
men nõ deturpant̃ a luto: sed potius illumi
nant lutũ: sic ⁊ anima vir. descendit super lu
tum humane nature: ⁊ tñ nõ fuit deturpata
a luto oꝛiginalis culpe: sed potius totã natu
ram humanã illuminauit. ¶ Secundũ exẽ
plum est ꝙ sicut aurũ in viscerib⁹ terre non
coꝛrũpitur sed ꝑficit̃: sic ⁊ virgo benedicta
in viscerib⁹ matris nõ fuit coꝛrupta aliqua
macula: sed potius a spiritu sancto sanctifi
cata. ¶ Tertiũ exemplũ est sicut ram⁹ ꝓue
niens ab vna arboꝛe: ⁊ insertus in malã ar
boꝛem: non inficit̃ ab ea: sed potius ꝑficit eã:
sic ⁊ aĩa btẽ virg. ꝓueniens a deo ⁊ inserta in
coꝛp⁹ btẽ vir. abscisũ a massa coꝛrupta a de
nõ inficit̃ ab ipso: sed potius ꝑficit ipsum.
¶ Quartũ exemplũ est ꝙ sicut rosa ꝓducit̃
ex virga spinosa: tamen in se nõ habet aliq̃
spinã: ita aĩa vir. quãuis a massa spinosa. i.
coꝛrupta fuerit ꝓducta: tamẽ in ipsa aĩa bñ
dicta non fuit ꝑccati aliq̃ spina. Absit ergo
rem istã facere ⁊c̃. Cuius ꝑ̃cibus ⁊ meritis
tribuat nobis oĩpotens deus vt ad illã glo
riam ꝑuenire mereamur: vbi ipsa cũ filio
suo vnigenito exaltata super angelos gl̃iosa
⁊ splendidissima exultat ⁊ regnat in secula se
culoꝛum: Amen.

Dñica secũda de aduentu. De obligatione
ac necessitate pñie. Sermo. 8.

Uecũq; scri
pta sũt: ad nr̃aꝫ doctrinã
scripta sũt vt ꝑ patiẽtiã ⁊
ꝯsolationẽ scripturaꝝ spẽꝫ
hẽam⁹. Scribũt̃ ad Ro.
15. ⁊ ĩ epl̃a occurrẽtꝫ dñice
Jnt̃ cetera. Frẽs charissimi q̃ nos scriptura
sacra docet: ꝑmaxime instruit neminẽ ꝑcca
toꝛẽ posse saluari sine sacramento ꝑnitẽtie.
Nam vt dictũ est in ꝓhemio huius operis.

Penitentia est secunda tabula post naufragium peccati mortalis. Idcirco apl's Paul⁹ in verbis pallegatis hoc expresse manifestat dicēs: Quecūqȝ scripta sunt. s. de virtute penitentie ad nostrā doctrinā scripta sunt: vt per patiētiā ⁊ ꝯsolationē scripturaꝝ: dignos fructus de peccatis nostris penitētie faciēdo: spem remissionis ipsoꝝ habeamus. Determinatis igit̃ in hebdomada p̄cedenti. Diffinitione: institutione: p̄rimitate: ⁊ originali ꝓcessione penitētie: in ista dñica benedicta super dicta verba apl'i: tractabim⁹ de eius necessitate ⁊ obligatione. De qua ordinē inchoatū ꝓsequendo tres ꝯsiderationes faciem⁹ quarum prima dicetur obligatiōis penitētie declaratio. Secūda declaratiōis penitētie euidens oppositio. Tertia obligationis penitentie fundamentalis roboratio.

¶ Pars p̄ma hui⁹ s̄monis: in qua declarat̃ q̄liter q̄libet peccator tenet̃ facere penitentiā.

Primo igit̃ in ista parte declarat̃ s̄m Franciscū de maironis ⁊ s̄m Scotū in. 4. di. 14. q̄liter quilibet peccator obligatur facere penitentiā: qui i hac declaratione facit tria. Primo declarat q̄d remanet in peccatore post actū peccati. Secundo ꝙ illud delet̃ ⁊ potest deleri: ⁊ ad hoc requiritur aliqua punitio. Tertio ꝙ non quecūqȝ: sed solum punitio penitentialis. ¶ Quantuȝ ad primū sciendū ꝙ in peccato considerant̃ tria scilȝ actus: habitus: ⁊ reatus. Primū ē actualis culpa qua peccat̃: de q̄ dicit̃ Ja. p̄. Concupiscentia parit peccatū. peccatū auteȝ cum consūmatū fuerit generat mortē: ⁊ quantuȝ ad hoc non requirit̃ penitētia. Secundū est actualis culpa derelicta ex actu peccati inclinans ad malū ꝓpter frequentatioēȝ: iuxta illud philosophi. 2. Eth. Ex frequētatis actibus generatur habit⁹ de difficili mobilis: de qua culpa habituali dicit̃ Jo. 8. Qui facit peccatū seruus est peccati: quia. s. seruit malo habitui ipsum ad malū inclinanti: nec hoc expellitur totaliter p penitentiā nisi loquamur de illa penitentia que est perfecta ⁊ continuata: de qua dictū est. s. in diffinitione: sed magis expellit̃ p habitū virtuosum contrariuȝ actui peccati: quia sicut ex frequentatis actibus malis generatur habitus malus: ita ex frequentatis actib⁹ bonis generatur habit⁹ bonus qui expellit maluȝ. Tertio est obligatio ad penā: aut eternalē: aut temporalem. Eterna expellitur per penitentiā interioreȝ ⁊ essentialē: que ꝯsistit in displicentia peccati cum ratione ⁊ voluntate. Temporalis v̄o expellitur per penitentiā exteriorem ⁊ accidētaleȝ: que ꝯsistit in dolore sensibili: siue i actibus exterioribus. Et hoc sufficit quantū ad primam particulam huius declarationis. ¶ Quantū ad secundum sciendum est ꝙ vltimū potest deleri: ⁊ deletur in hac vita: iuxta illud simboli: Remissionē peccatorū: hoc est: deus est remissiuus peccatoꝝ in hac vita Patet hoc per exemplū de Petro Dauid: et Paulo qui ante fuerunt in peccato: ⁊ postea fuerunt beatificati: sed nullus beatificat̃ remanens obligatus ad penam eternā soluendam ⁊c̃. Sed aduertendū est ꝙ sine pena equalente non admittitur peccatoꝝ absolutio. Cuius ratio est: quia cum deus velit vindicare ⁊ punire peccatorē pro peccato cōmisso s̄m ordinatā iusticiā ad hoc ꝙ non faciat: requiritur ꝙ homo preueniat ipsaȝ aliqua punitione debita. Et hoc sufficit quantū ad secundum. ¶ Quantū ad tertium sciendū est ꝙ predicta punitio nō potest cōuenienti⁹ fieri q̄ȝ per actum voluntatis: quia s̄m sententiam Ambriso. de regu. iu. li. 6. Omnis res per quas causas nascitur per easdeȝ ⁊ dissoluitur. ⁊. ff. de reg. iur. l. nihil habetur. Nihil tam naturale est q̄ȝ vnūquodqȝ eo genere dissoluere quo colligatū est. Cum igitur peccatum oriat̃ in anima per actū voluntatis volendo hoc: vel illud cum delectatione ⁊ libidine: requiritur ꝙ p actum voluntatis expellat nolendo illud quod voluit cum displicentia ⁊ dolore: ⁊ hoc nihil aliud est quā penitentia: ergo penitentia necessaria est ad illud expellendum quod remanet in peccato: ⁊ sic patet q̄d dicēdū sit i p̄ma parte hui⁹ s̄monis

¶ Pars scd'a hui⁹ sermonis in qua ponit̃ declarationis pn̄ie euidens oppositio.

Secūdo in isto sermone ponit̃ obligationis penitentie euidens oppositio: probando triplici ratione nullū esse obligatū ad penitentiā ⁊ easdēmet soluendo ꝓ maiori declaratiōe. ¶ Primo ꝓbat̃ rōne trimēbri. i. hn̄te tria mēbra cuius rōnis est h fundamentum. Tria sunt bona inter alia:

que sine penitētia sufficiunt ad remissionem
culpe: ⁊ consecutionē vite eterne. s. bona vo-
lūtas: charitas ⁊ ꝯuersio ad deum: ergo ⁊c.
¶ Quantū ad primū membrū ꝓ quo capit
primū bonū. s. bona volūtas arguit sic. Bo-
na volūtas sine penitētia sufficit peccatori ad
ꝯsequendā remissionē peccatoꝝ suoꝝ: iuxta
glo. sup illud ps. vi. Qui seminat in lacry-
mis. Noli esse tristis si adsit tibi bona volun-
tas: vñ metit pax. ergo videt ꝙ sufficiat ha-
bere bonā voluntatē ad pacem eternā acqui-
rendam sine dolore penitētie vel sine actuali
consideratione peccatoꝝ suoꝝ preteritorūz:
ergo ⁊c. ¶ Quantū ad secundū membrū: ꝓ
quo capit secundū bonū ꝓ fundamēto. s. cha-
ritas arguit sic: Charitas sine penitētia suf-
ficit ad remissionē peccatoꝝ: iuxta glo. super
illud Luce. 7. Dimissa sunt ei peccata mul-
ta di. Ardor charitatis in ea rubiginē pecca-
toꝝ suoꝝ consūpsit: ergo charitate sine peni-
tentia delent peccata. ¶ Quantū ad tertiū
mēbrū ꝓ quo ponit tertiuz bonum. s. Con-
uersio ad deū arguit sic. Conuersio ad deū
pōt esse sine animi dolore ⁊ penitētie: quia sic
s habet auersio a deo ad dānationē: ita con-
uersio ad deum in salutē: sed auersio a deo pōt
esse sine delectatione: vt patet in peccatis spi-
ritualibus: ⁊ sic pōt etiā esse causa dānatiōis
ergo conuersio ad deum sine omni dolore pe-
nitentie potest eē cā salutis: ergo ⁊c. ¶ Ad
hoc respōdet ꝙtuz ad oīa mēbra: ⁊ primo ad
primū mēbruz primi argumēti sm Alex. de
ales vbi. s. ꝙ illa glo. loquitur de bona volū-
tate faciēdi opa misericordie nō suppetēte fa-
cultate. Unde glosa precedens ait: opa mise-
ricordie seminant: atꝙ sufficit bona volūtas
si deficit facultas. Et ideo postea subdit. No-
li esse tristis si est tibi bona volūtas. ¶ Ad
secundum dicas sm eundē vbi. s. ꝙ illa ru-
bigo est quidam defectus ex cōsuetudine pec-
cati contractus. s. abusio quedā ex parte intel-
lectus: ⁊ libido ex parte affectus. Unde sicut
ferrū consūmit in rubigine: ita in istis defe-
ctibus virtus in dictis potentijs est diminu-
ta: qui defectus: virtute charitatis optie re-
parat. Attamē charitas sine pnia nō suffic
ad remissionē pctoꝝ ꝙtū ad culpā: qꝛ sicut in-
ter hoies nō restituit amicitia post offensā ni-
si p dolorē aliquē d offensa: ita nec charitas
post pctm̄ nisi ꝓpt pniaz. ¶ Ad tertiū mē-
brū dicas sm Tho. in. 4. di. 14. ꝙ sicut auer-
sio a deo semp hz quādā cōplacentiā volūta-
tis: ita ꝯuersio ad deū debet habere displicen-
tiā: et hic dolor displicētie dicit pnie. Uel di-
cas ꝙ velle auerti a deo sine oi ꝯuersione ad
aliqd delectabile sufficit ad pctm̄ ꝓpter inor-
dinationē volūtatis: sed velle ꝯuerti ad deū si-
ne dolore pnie nō sufficit ad meritū ¶ Scdo
opponit ꝯ obligationē pnie rōne simplici sic
arguendo: ho offensus pōt remittere offensā
absꝙ hoc ꝙ offendentē peniteat: ergo a fortiori
multo magis deus qui est sūme misericors et
essentialit ⁊ ꝓnior ad miserandū ꝙ dānādū
pōt remittere offensā sine pnia. Nō si pōt: etiā
dz: qꝛ maior est misericordia remittere sine
pnia ⁊ satisfactōe ꝙ ecōuerso: ergo ⁊c. ¶ Ad h
R. sm Alex. de ales: vbi. s. ꝙ cuz in oi ope
dei reluceat misericordia ⁊ iustitia: iux illud
ps. Uniuerse vie dñi misericordia ⁊ veritas
si sola misericordia pctm̄ remittet sine pnia
nihil esset de iustitia. Et iō requirit pnia vt
seruet ordo iustitie p aliquā punitionē pcti:
vt in hoc ope remissionis reperiat iustitia ex
parte penitētis: ⁊ misericordia ex pte dei remit-
tētis: vñ glo. sup illud ps. Iustitia añ eū ābu-
labit: ait: pnia hois iustitia est vt puniat i se
malū ⁊ faciat se bonū. Et sic pz ad scdz arg.
¶ Tertio opponit ꝯ obligationē pnie: p lo-
cū ab impossibili sic arguendo: Impossibiliū
nulla est obligatio. ff. de reg. iu. l. impossibi-
lium. sed impossibile est p pniam deleri pctm̄
ergo ⁊c. Minor probat sic. Deutro. 25. Scdm
mensurā peccati erit ⁊ plagarū modus: sed
penitētia est minus bonū ꝙ peccatū morta-
le sit malū: quia penitētia est finitū bonum
peccatū aūt infinitū malū. Quod pz p illud
Anselmi. 2. Cur deꝰ hō. c. 7. Tantū malū
est peccatū: quātus est q offendit: sed ille est in-
finitꝰ. s. deꝰ. ergo peccatū ē infinitū. Et finiti ad
infinitū nulla est ꝓportio: ergo cū penitētia sit fi-
nita ⁊ pctm̄ infinitū: ⁊ ꝓportio deat eē pnie
ad culpā: vt dcm̄ est: impossibile est ꝙ aliqs
pniam faciat sufficiētē: ergo ⁊c. ¶ Ad hoc. R.
dupliciter. p. ad argumētū. scdo ad formā
argumēti. Prio R. ad argumētū. ꝙ qdlibz
magnū pctm̄ p pniaz pōt deleri: qd ꝓbo tribꝰ
rōnibꝰ. p rōne iniūctiōs. scdo rōne afflictōis.
tertio rōne miseratōis. Prio dico rōne iniūcti-
onis: qꝛ q dixerit deū pcepisse īpossibile ana-
thema sit: ait Hiero. Sed facere pniaz ⁊ deo

satiffacere est in ꝓcepto: vt dictũ est. s̃. q̃ ⁊c̃.
Confirmat hoc Hiero. in ep̃la ad Rusticũ
dicẽs. Sic locuti estis di. Errores nr̃i ⁊ ini-
quitates nr̃e sup nos erũt: ⁊ in ipsis contabe-
scim⁹: ⁊ quõ salui eẽ poterim⁹ dic eis. Uiuo
ego dicit dñs: nolo mortẽ impij: ꝫ vt cõuer-
tat ⁊ viuat: quare moramini dicit dñs. Ni-
hil ita offendit deũ q̃ desꝑatione maloꝝ he-
rere priorib⁹: lꝫ ⁊ ipsa desꝑatio icredulita-
tis indiciũ sit. Ne si metueret vtiq͡ꝫ hõis opi
bus se iudici prepararet. Audiam⁹ ꝑ Hieremi
am loquẽtẽ dñm. Conuerte pedẽ tuũ a via
asꝑa: ⁊ guttur tuũ a siti. Et iterũ. Et q̇ cadit
nõ resurget: ⁊ qui auersus ẽ nõ reuertet. Et
ꝑ Esaiã. Qñ cõuersus ingemueris: tũc salu⁹
eris: ⁊ scies vbi fueris. Scire nõ possumus
egrotatiõis mala: nisi cũ fuerit sanitas cõse-
cuta: ⁊ quãtũ virt⁹ habeat vitia demõstrãt
clariusq͡ꝫ fit lumẽ compatione tenebrarum:
¶ 2º. idẽ probat rõne afflictionis: q2 cõside
ratio vitiorũ ⁊ suppliciorũ debita satisfactõ
est: cũ pena adequat culpe: ꝫ cõtingit penaꝫ
assumere equalẽ delectationi q̃ fuit in peccã
do. q̃ possibile est pniaꝫ facere ⁊ deo satisface
re de q̃libet pctõ. Uñ Hiero. vbi s̃. ait. No-
taꝫ pniaꝫ pctõrũ oñdit ps. q̇nquagesim⁹: qñ
igressus ẽ Dauid ad Bersabee vxorẽ Urie
⁊ Nathan ꝓphetante rñdit dicẽs. Peccaui:
Statiq͡ꝫ meruit audire: Dñs q̃ꝫ transtulit a
te pctm̃ tuũ: adulterio eni iũxerat homici-
diũ: ⁊ tñ ꝯuersus ad lachrymas veniã ꝯsecu
tus ẽ. ¶ 3º hoc idẽ probat rõne diuine mi-
seratõis: q2 maior est diuina mĩa q̃ꝫ sit oĩuꝫ
peccatorũ miseria: vt ait Aug. Cũ q̃ sit de⁹
pronior ad miserandũ q̃ ad puniendũ quã-
tũcũq͡ꝫ pctm̃ sit graue: si peniteat ñ negabit
ei vẽia. Uñ Hiero. vbi s̃. ait. Quãte aũt sit
misericordie: ⁊ quãte vt ita loquar nimie in
effabilisq͡ꝫ sit clemẽtie Dñs: nos doceat per
quẽ loq̃t de⁹. Quid tibi faciã effraym? quõ
te protegã isrl̃? quid inq͡ꝫ tibi faciã? sicut ada
mantẽ ponã te: ⁊ sicut Soboyn cõuersuꝫ est
cor: i me ꝯuersa ẽ penitudo mea: nequaq͡ꝫ fa
ciã ꝫm irã furoris mei. Hec ille. ¶ 4º. vt il-
la clari⁹ itelligant ⁊ ad formã argumẽti cla
rius rñdeat: Tria notãda sũt ꝫm Tho. in
4. di. 15. ar. 2. Primũ est q2 in argumẽto de-
clarat q̃ pnia ẽ finita ⁊ pctm̃ infinitũ: q̃ ⁊c̃.
Nõ sicut offensa dei vel culpa quã in deũ cõ
mittimus ẽ infinita: eo q̃ offendit de⁹ qui ẽ
infinitus: Ita pnia ⁊ satisfactio quã facim⁹
deo pro pctis cõmissis est infinita: eo q̃ mĩa
⁊ grã dei. ꝑ quã est deo acceptũ oẽ illud q̃õ
homo deo reddere ⁊ facere põt est infinita:
ita q̃ pnia ⁊ satisfactio pro peccatis ex ifini
tate diuine mĩe acceptantis infinita dicitur
¶ Secũdũ ẽ ꝫ eũdẽ ⁊ etiã Ri. i. 4. di. eadẽ
ar. ꝑ. q. 2. Nõ facẽ aliq̃d acceptũ deo duob⁹
mõis põt itelligi. Aut. s. virtute ꝓpria: aut
virtute alterius. Prio mõ null⁹ põt ꝯdignã
pniam facere ⁊ deo satisfacere pro pctis i de
um cõmissis. ⁊ sic intelligit ista rõ. Secũdo
mõ. s. adiutorio christi ⁊ virtute passionis
eius quilibet quãtũcũq͡ꝫ pctõr magn⁹ ꝑitẽs
de pctis suis: deo satisfacere põt: eo q̃ meri-
tũ christi est infinitũ: sufficiẽtia: efficacia: et
dolore. ¶ Tertiũ est q̃ aliud est facere eq̇-
ualens: aliud ẽ facere possibile: ꝫ de⁹ nõ exi-
git a penitẽte eq̇ualẽs: quia hoc ẽ ipossibile.
Unde Aristo. 8. Ethico. ait. In his bono-
ribus q̇ sũt ad deũ ⁊ ad parẽtes nõ tenet hõ
ad equiualens sed ad possibile. vnde tenet pe
nitentiã agere ꝫꝫ possibilitatẽ suã. Et sic pa-
tet oppositõ obligatõis pnie cũ suis solõib⁹
¶ Pars tertia huius sermonis in qua ꝓbat
pctõres ad pniaꝫ obligari triplici lege.

Tertio in isto sermone ponitur obli-
gatiõis pnie fũdata roboratio. Nã
oẽs pctõres obligari ad pniaꝫ ꝑagẽ
dã ad salutẽ consequendã ꝓbat triplici lege
s. nãli: scripture: ⁊ gratie. ¶ Primo robo-
rat pnie obligatio lege nature sic. Geñ. 3.
dicit scriptura. Adã vbi es. vbi glo. Uox ẽ
vocantis: ⁊ ad pniam reducẽtis: sed tunc nul
la erat lex nisi nature: q̃ ⁊c̃. Preterea si de iu
re nãli tenet quis nõ inutilit̃ negligere vitã
corꝑis: sed salubrit̃ vitare mortẽ. Ait enim
Tulli⁹ lib. de officijs. c. ꝑ. Prio generi aĩan
tiũ oi est a natura tributũ vt se: vitã: corp⁹
q͡ꝫ tueat: declinetq͡ꝫ ea q̃ nocitura videt: oĩa
quecũq͡ꝫ sunt ad viuendũ necessaria inq̇rat
⁊ paret. Hec ille. Incõpabilit̃ magis tenet
ad vitã aĩe ⁊ eius mortẽ vitare. sed hoc fie-
ri non põt nisi per penitẽtiaꝫ: q̃ ⁊c̃. Nam per
peccatũ priuatur q̇s gratia: sed per peniten-
tiam gratia infundit ⁊ peccatũ excludit: vt
patebit. i. ergo peccatori ad remissionẽ cul-
pe: ⁊ ad consecutionẽ glorie est necessaria pe

nitētia tanq̃ʒ infirmo medicina. Item iure
nature tenetur se quilibet reddere innocētē:
et absq̃ʒ iniquitate: quia tenet quilibet dili-
gere seipm̄ recte: s; re⁹ s; nō pōt facere: nisi
aut faciendo q̄ nūq̃ʒ nocuerit qd̄ est sibi im
possibile. Aut puniēdo id qd̄ nocuit: qd̄ fit
per penitētiaʒ. Unde Aug. Omel. iz. Tu
fecisti: tu reus es: tu dole: tibi ignoscit: s; nisi
tibi displiceas peccator: placere nō potes iu-
stis: ḡ ⁊c. ⁊ sic patet per legē nature nos obli-
gari ad ipsaʒ pniam. ¶ Secūdo ideʒ pbat
per legeʒ scripture: auctoritatib⁹ ꝓpheticis:
per scripturā discurrēdo tali mō. Sanctifi-
camini ⁊ sancti estote: q2 ⁊ ego scūs sū. Leui
ti. zo. Cū quesieris dn̄m deū tuū inuenies
eū: si cū toto corde quesieris: ⁊ cū tota tribu
latione aīe tue. Deut⁹. 4. Si popul⁹ agēs pe-
nitentiā ⁊ cōfitens noī tuo venerit ⁊ adora-
uerit: ⁊ deprecati fuerint in domo hac: exau-
di in celo ⁊ dimitte populo pctm̄. 3. Reg. 8.
Si quesieritis dn̄m inuenietis: si aūt dereli
quetis eū: derelinquet ⁊ vos. z. Paralipo.
i5. Postq̃ʒ coangustat⁹ ē Manasses egit pe
nitentiā. z. Paralipo. 33. Lauit corp⁹ suū
⁊ vnxit se myrrha optia. s. pnia. Judith. io.
Pellē pro pelle: ⁊ cūcta que habet hō dabit
pro aīa sua. Job. z. Si iniq̄tatē q̄ in manu
tua ē abstuleris a te ⁊ nō pmanserit iusticia
in tabernaculo tuo: tūc leuare poteris faciē
tuā absq̃ʒ macla. Job. xi. Dedit illi domin⁹
locum penitentie: et ille abutitur eo in super
biam. Job. z4. Apprehendite disciplinaʒ
nequando irascatur dominus ⁊ pe. ⁊c. ps. z.
Querite dn̄ʒ ⁊ viuet aīa vestra. ps. 68. Le
tetur cor querētiū dn̄m. ps. i4. Feci iudiciū
⁊ iusticiā puniēs: ne tradas me calūnianti-
bus me. ps. ii8. In simplicitate cordis q̄rite
illū. Sapie. p. Inuenit sapia ab his q̄ q̄rūt
illā. Sapie. 6. Dabas locū pnie: nō ignorās
q̄ nequā natio eorū. Sapie. iz. Qui timent
dn̄m: preparabūt corda sua. Ecclesiasti. z.
Altissim⁹ odio habet peccatores: ⁊ misere
tur penitētib⁹. Ecclesiasti. iz. Altissim⁹ cre
auit medicinā. i. penitētiā: ⁊ vir prudēs nō
abhorrebit eā. Ecclesiasti. 38. Uulnus ⁊ li-
uor ⁊ plaga tumēs ñ ē circūligata: nec cura-
ta medicamine. s. pnie: nec fota oleo. s. mīe.
Esa. p. Uenit mane ⁊ nox: si q̄ritis querite.
i. si queritis ī aduersitate: q̄rite in aduersita

te. Esa. zi. Et vocauit dn̄s in die illa ad fle
tū ⁊ plāctū: ⁊ ecce gaudiū ⁊ leticia. Esa. zz
Querite dn̄m dū inueniri pōt. Esa. 55. Ex
primo die quo posuisti cor tuū ad intelligē-
dū vt te affligeres: in cōspectu dei tui exau-
dita sūt verba tua. Dan. io. Et sic patet nos
obligari ad penitētiaʒ lege scripture. ¶ 3°
idē probat gratie lege discurrēdo sic. Aper
tis thesauris suis obtu. ei mune. aurū: thus:
⁊ myrrhā. i. penitentiā. Math. z. Per aliā
viā reuersi sūt. s. penitentie. Ibideʒ. Facite
dignos fructus penitētie. Math. 3. Penitē
tiā agite. appro. regnū cel. Math. 4. Ean
gusta ⁊ arcta est via que ducit ad vitā ⁊c. s.
penitētie. Ma. 7. Qui ñ accipit crucē. i. pe-
nitentie. ⁊ non sequit me: nō est me dignus.
Math. io. Qui vult venire p⁹ me tollat cru
cē suā. s. penitentie. Luc. xi. Uiri Niniuite
surgēt in iudicio cū generatiōe hac: ⁊ cōdem
nabunt eam: quia penitētiā egerūt in p̄dica
tione Jone. Luc. xi. Contēdite intrare per
angustā portā. Ibidē. Gaudiū est angelis
dei super vno pctōre penitētiā agente. Lu.
i5. Si spū facta carnis mortificaueritis: vi-
uetis. Ro. 8. Obsecro vos p misericordiam
dei fratres: vt exhibeatis corpa vr̄a hostiā
scām: deo placentē: rōnabile obsequiū vr̄m
Ad Ro. iz. Abijciam⁹ opera tenebrarū ⁊
indua. ar. lu. s. pen. Ro. i3. Uerbū crucis. s.
penitētie: pereuntibus stulticia ē: his aūt q̄
salui fiunt: virtus dei ē. j. Chor. i. Semper
mortificationē Jesu in corpe vestro circū-
ferētes. z. ad Chor. 4. Qui aūt christi sūt
carnē suaʒ crucifixerūt cū vitijs ⁊ concupi-
scentijs. ad Gal. 4. Renouamini in spū mē
tis vestre: ⁊ induite nouū hominē: qui s̄m
deū creatus est. Ad Ephe. 4. Induite vos
armaturā dei: vt possitis stare aduersus īsi-
dias diaboli. i. penitentiam. Ephe. 6. Con-
figuratus suʒ morti christi. Phil. 3. Chri-
sto in carne passo: ⁊ vos eadeʒ cogitatiōe ar
mamini. j. Pe. 4. Dedi ei tempus vt penitē-
tiam ageret ⁊ non vult penitere a fornicati-
one sua. Apoc. z. Memēto vnde excideris:
⁊ age penitentiaʒ ⁊ prima opera fac. Ibidē
Emulare ergo ⁊ penitētiaʒ age. Apoca. 3.
¶ Confirmātur predicta auctoritatibus
sanctoruʒ. Et primo auctoritate Gregorij.
in quadaʒ Omel. sic di. Cuʒ in graui pecca

to miser homo labitur: suadet ei diabolus:
ne peniteat: ne cōfiteatur: peccatū leue ⁊ mo
dicū affirmat: predicat misericordiā. lōgin
quū vite spatiū promittit: permanere in pec
cato suggerit: ⁊ sic in cōtēptū dei ⁊ desperati
onē sui inducat ⁊ ꝑdat. Hec ille. Itē auctori
tate Aug. sup ps.50. di. Sūt multi ꝙs pec
care nō pudet: agere penitētiaȝ pudet. O in
credibilis insania: de vulnere ipso nō erube
scis: de ligatura vulneris erubescis. Nonne
vulnꝰ fediꝰ ⁊ putridiꝰ est? Cōfugeergo ad
medicū ⁊ age penitentiā. Dic iniquitatē me
am agnosco ⁊ peccatū meū cōtra me est sp.
Tibi soli peccaui: quia tu solus sine peccato
Hec ibi. Et in li. Enchiridion. c.69. ait. Sȝ
neqȝ de ipsis criminibus magnis ⁊ remittē
dis in ecclesia dei misericordia desperāda ē
agentibus penitētiaȝ ſm modū cuiuscunqȝ
peccati. In actione autē penitentie vbi tale
cōmissuȝ est vt is qui cōmisit etiā a corpore
christi seꝑetur: nō tamē consideranda ē mē
sura tēporis ꝙ̄ doloris. Cor eniȝ contrituȝ
⁊ humiliatū deus nō spernit. Hec ibi. Et in
li. de penitētia idē ait. Ceterorū hominū ꝙ
nō sunt paruuli: nullus trāsit ad christū: vt
incipiat esse quod nō erat: nisi peniteat eum
fuisse qd erat. Et alibi ideȝ ait. Quis dubi
tet in quacūqȝ tēporali felicitate versemur:
penitere tamē nos debere huius vite: vt ad
illaȝ incorruptionē tota auiditate curramꝰ
Inde ē eni quod etiā apostolꝰ ait. Quādiu
simul ꝑegrinamur a dño: per fidē eni ambu
lamꝰ nō per spēȝ. Hec ibi. Et in li. de distin
ctionibus fidei idē ait. Venia peccatoribꝰ sa
lubriter ꝓsumatur ab illo qui ñ vult mortē
peccatoris a ꝑditione penitēdo ⁊ saluet mi
seratione dñi. Si ꝗs alit̄ de iustissima pieta
te dñi sentit ñ christianꝰ ſȝ nouatianꝰ ē. Hec
ille. Itē auctoritate Ambro. in.2.lib. de pe.
sic di. Tanta ē penitentie medicina vt muta
re videatur suaȝ deus sentētiā. In te ergo ē
vt euadas: vult rogari dñs: vult de se spe
rari: vult sibi supplicari: homo es ⁊ vis ro
gari vt ignoscas: ⁊ putas deū tibi nō rogāti
ignoscere. Hec ille. Itē auctoritate Chris.
in li. de cōpunctiōe cordis sic di. Velocius ⁊
vehementius oportet satisfacere: ⁊ penitu
dinē gerere cōmissi: ⁊ cito recedē ab his acti
bus quibus offendit deus. Necqȝ eniȝ rectas
⁊ ingenuas mentes ita offendit: quāuis gra
uissimi iniuria delicti: vt cōtēptus satisfaci
endi. Peccare nāqȝ hūanū est: permanere
autē in peccatis diabolicū est. Itē auctori
tate Hiero. in epistola ad Occeanū de mor
te Fabiole sic dic. O felix penitentia que dei
ad se traxit oculos: que furentē sentētiaȝ do
mini ꝯfesso errore mutauit. Hoc idē ⁊ Ma
nasses in Paralipomenō. Hoc ⁊ Niniue fe
cisse legimꝰ in propheta: publicanos quoqȝ
in euāgelio e quibus ꝓmus nō soluȝ indulgē
tiaȝ sed ⁊ regnū accipere meruit. Alius iam
pendentē dei fregit iraȝ. Tertius pectꝰ ver
berans pugnis: oculos nō leuabat ad celum:
⁊ multo iustificatior recessit publicanꝰ hūili
confessiōe vitiorū ꝙ̄ phariseus supba iacta
tiōe virtutū. Hec ibi. Et idē i epistola de ob
iurgatiōe Susanne sic ait. Non est dubiuȝ
leuius esse crimē vbi peccatū suū homo vl
tro confitetur ⁊ penitet: at vbi celans mala
sua ⁊ inuitus detegitur ⁊ nolens publicatur
illud grauius scelꝰ ē ⁊c̄. Sed tu que iaȝ in
gressa es agonē pnie insiste misera: fortit̄ in
here: tanqȝ naufragio tabule: sperās ꝑ ipsaȝ
te posse de profūdo criminis liberari. Inhe
re penitentie vsqȝ ad exituȝ vite: nec tibi pre
sumas ab humano die posse veniaȝ dari: qr
decipit te quicunqȝ hoc tibi voluerit police
ri. Que enim proprie in dominuȝ peccasti:
ab ipso solo in die iudicij conuenit remediū
querere. Hec ibi. Et in epistola ad Sabia
num sic ait ibidem. Samuel quondaȝ luge
bat Saulem ⁊c̄. Item ibidem: idem Hiero
nymus inquit. Liber ille quem propheta
deuorat: omnis series scripturarum est: in
quibus et penitens plangit: ⁊ iustus canit:
et maledicitur desperanti. Nihil ita repug
nat deo ꝙ̄ cor impenitens. Solum crimen
est quod veniam cōsequi non potest. Si igi
tur ignoscitur post peccatum qui peccare de
sistit: ⁊ ille flectit iudicem qui rogat. Impe
nitens autem omnis ad iracundiam prouo
cat iudicantem. Solum desperationis cri
men est quod mederi nequeat. Porro vt sci
as quotidie dominum peccatores ad peni
tentiam prouocare: qui si rigidi prostite
rint de clemente: eum seuerum: et trucem

faciēt. Audi Esa. verba di. Inuitauit inqt
dñs sabbaoth in illa die ad fletũ ⁊ planctuʒ
⁊ decaluationē ⁊ accictionē cilitiorũ: ipi ꝓo
fecerũt leticiã ⁊ exultationē: mactãtes vitu
los ⁊ imolantes oues vt comederēt carnes ⁊
biberēt vinũ dicētes. Mãducemꝰ ⁊ bibamꝰ
cras eni moriemur. Post q̃s voces ⁊ ꝑdite
mētis audaciã scripturã cõmemorat di. Et
reuelata sũt hec i auribꝰ dñi sabbaoth: Nõ
dimittet vobis pctm̃ hoc donec moriamini
Si eni pctõ mortui fuerit quõ tũc eis dimit
titur peccatũ: ꝙ q̃diu in pctõ vixerint nõ di
mittit. Parce q̃so aie tue: crede dei filiuʒ fu
turũ esse iudicē. Hec ille. Si igit volumꝰ ser
uari ac saluari agamꝰ pniam: ꝑ quam eter
nã mereamur gloriã in scĩorũ scl'a: Amen.

Feria secũda post p̃mã dñicã de aduentu
de quãtitate pnie Sermo nonus.

Quecũqʒ scri
pta sũt: ad nr̃aʒ doc. scri.
sũt. Iteruʒ vbi. s̃. q2 ꝑm
eundē apl'm Paul. Frẽs
charissimi scribentem ad
Thio. i. 2. epl'a. c. 3. Ois
scriptura diuinitꝰ inspirata vtilis ē ad docē
dũ: arguendũ: corripiēdũ ⁊ erudiēdũ in iu
sticia. Postq̃ docuimꝰ ex scripturis sacris
in sermone p̃cedēti: Oẽs peccatores obliga
ri ad pniam ꝑagendã: Restat in p̃ntiarũ vt
doceamus quãta pnia sit necessaria: ad h̃ vt
delere possit cõmissa: ⁊ ad p̃mia ꝑducere
etñã. Et hoc idē in scripturis instruamꝰ: q2
vt dixit thema nr̃m. Quecũqʒ scripta sunt:
ad no. do. scri. sũt Et q2 de quãtitate penitē
tie plures sunt spẽs. Quantitas. s. intensa:
quãtitas continua: ⁊ quãtitas discreta. De
quãtitate igit intensa in isto sermone tm̃ cã
breuitatis tractãdo tria solũ cõsiderabimꝰ
siue cõsiderationes tres faciemꝰ: quaꝝ Pri
ma dicet dubij declaratio. Secũda duoruʒ
maloꝝ p̃electio. Tertia quãtitatꝭ d̃eŕminatio
Pars prima huiꝰ sermonis. Querit vtꝝ
sit necesse plus dolere de vno peccato q̃ de
aliquo temporali.

PRimo igit in isto sermõe mouetur
vnũ dubiũ. Si ad h̃ ꝙ pnia sit suffi
ciẽs necesse sit plus dolere de aliquo
pctõ q̃ de aliquo tp̃ali. Ad quod respõdet
ꝑm Ri. in. 4. di. 17. ar. p̃. q. 5. in r̃ñsione ter
tij argumēti. Et Bona. in. 4. di. 16. ar. 2. q
j. distinguẽtes duplicē dolorē. Primus põt
dici displicẽtia rõnis. Secũdus passio resul
tans in sensibilitate. i. dolor sensibilis. Prio
mõ dolor ē displicẽtia pcti q̃ si sit informis ē
attritio: si formata ē contritio, sed nõ forma
tur de lege coi nisi sit maxima in cõpatione
aliorũ dolorũ. quia quãto magis aliq̃d de
bet placere: tãto eius oppositũ debet displi
cere. Sũmũ aũt bonũ a quo sepatur homo
per peccatũ mortale magis debet placere q̃
oĩa alia bona: g̃ ⁊c̃. Preterea animꝰ intus
plus deo vnit q̃ sibi ꝑ amorē: sed de eo cui
magis vnit magis dolet cũ sepat. ergo ma
gis dolet de pctõ q̃ de morte ꝓximi ⁊ corpo
ris proprij. Itē dolor penitentie ē a gratia ⁊
libero arbitrio: sed alius dolor de re tp̃ali ē
solũ a culpa ⁊ libero arbitrio: sed gr̃a plꝰ ro
borat i bono q̃ culpa inclinet ad malũ: ergo
motus pnie fortior ē: g̃ ⁊c̃. Itē dolor funda
tur in amore ꝑm Augl. sed amor dei dʒ esse
maior oiuʒ rerũ creatarũ: g̃ dolor ex amissi
one dei. Hoc idē probat ab auctoritate Au
gusti. 21. de ci. dei. c. 26. dicētis. In amissio
ne rerũ necesse ē vt tãtũ vrat dolor: quãtuʒ
inheserat amor: tũc sic sũmũ bonũ, qõ ꝑ pec
catũ amittit maxime ē diligendũ: g̃ de eius
amissione maxime ē dolendũ: g̃ ⁊c̃. Confir
mat hoc ꝑ illud Hiere. 6. Filia populi mei
accingere cilitio: ⁊ cõspergere cinere luctum
vnigeniti: fac tibi planctũ amaruʒ: q2 glosa
ibidē ait. Propheta docet penitētē q̃d face
re debeat: nihil enim dolētiꝰ vnigeniti mor
te. Ex quo patet ꝙ oportet ꝙ dolor pcti sit
maximus in compatione oiuʒ dolorũ. Et oĩa
illa hñt intelligi de dolore displicẽtie rõnis
siue volũtatis. Unde Bonauē. dicit. ꝙ ĩ ca
su quo oportet p̃eligere vel ꝯsentire in pctm̃
siue cõplacentiã peccati vel tolerantiã pene:
quilibet tenet p̃eligere siue magis eligere pe
nã q̃ velle peccare siue peccasse. Secundo
aũt modo capiendo dolorē pro passione sen
sualitatꝭ causata ex displicẽtia pctĩ: ⁊ hũc do
lorē non oportet esse maximũ: nec minorem
multis doloribus causatis ex amissione ali
quarũ reruʒ tēporalium nõ multũ etiã ma
gnarũ. Cuius ratio est: quia vires inferio
res magis mouētur de lege cõmuni ex app̃
hensione suoruʒ obiectoruʒ q̃ ex redũdãtia
superiorũ viriuʒ. vnde talis dolor nõ semꝑ

est in potestate hominis: ⁊ ideo nõ requirit
ad penitentie necessitatẽ sed ad eius pfectio-
nẽ. Nõ si ꝯtradicat. s. ꝙ nõ oporteat eẽ ma
iorẽ dolorẽ de peccato quocũq₃ modo acci-
piat ꝙ̃ de aliquo tẽporali: quia quãtũcũq₃
parua gratia delet omnẽ culpã. ergo similit
ex parte doloris quãtũcũq₃ sit paruus si est
gratia iformat⁹ delebit oẽ₃ culpã: ergo nõ
oportet ꝙ sit maior omni alio. R. ad hoc ꝙ
dolor quãtũcunq₃ sit paru⁹ sufficit si sit grã
informatus. Sed nota ꝙ nũquã illũ gratia
informat nisi prius vindicet sibi in corde do
miniũ ⁊ excessu₃ omniũ dolo℞ quo ad actũ
vel motũ volũtatis saltẽ rõnalis. Itẽ si di
catur cõtra illã partẽ cõclusionis. s. ꝙ nõ suf
ficit penitẽtia nisi etiã sit dolor sensibilis ma
ior omniũ dolorũ: p rõne₃ ⁊ auctoritatem.
Per rõnẽ sic. Dolorẽ pro filio pdito ꝙ̃tũcũ
ꝙ̃ magnũ: põt volũtas exercẽ p se sine grã:
dolorẽ ṽo sufficientẽ pro pctõ mortali nõ po
test quis exercere ex se sine adiutorio gratie:
que ẽ virtutis infinite. Si igit actiones sũt
proportionate virtutibus a q̇bus exercẽtur
voluntas cũ gratia nõ in infinitũ potentior ẽ
ꝙ̃ volũtas sola: sequit ꝙ dolor qui causat
a volũtate cũ gratia: erit infinite maior ꝙ̃
dolor causat⁹ a volũtate sola: ergo ⁊c̃. Per
auctoritatẽ Aug. de pe. di. 3. §. sũt plures.
ide₃ concludit. ait enim sic. Satis duri⁹ est
cuius mẽtis dolorẽ oculi carnis nequeũt de
clarare: sed sciat se culpabiliter durũ qui de-
flet dãna tẽporis vel mortẽ amici ⁊ dolorẽ
peccati non ostẽdit lachrymis. Hec ille. R.
primo ad rationẽ: ꝙ hoc bene sequeret si vo
lũtas cũ gratia exerceret sp ex se tantũ actũ
quantũ posset: ergo. In via aũt non est sic.
nõ enim tenemur hic exercere actũ excellen-
tissime charitatis. Ad auctoritatẽ Augu.
Alex. ait ꝙ sic intelligit: sciat se culpabilit
durũ. i. debet culpare duriciã sua₃. quia nõ
est sine aliqua culpa saltẽ veniali. ⁊ hoc ꝓpt
negligentiã eius: quia si feruẽs esset vtiq₃ p
peccato sicut pro dãno temporali ploraret.
Sunt nanq₃ nõnulli qui nullo mõ flere pñt
⁊ hoc forte ex capitis siccitate: ⁊ istis nõ opor
tet multũ timere si pro peccato non plorant.
Alij sunt qui quasi pro oĩbus proni sunt ad
fletũ. Et isti modo pdicto sciant se culpabili
ter duri si pro pctõ non plorant. Et sic patet
quid dicendu₃ pro pma parte hui⁹ sermõis

Pars secunda huius sermonis in qua de-
claratur ꝙ de duob⁹ malis min⁹ sit peligẽdũ.

Secundo in isto sermone declarãdũ
est pm Alex. de ales. alibi. s. Nõ si
queratur an peligenda sit sustinen
tia pene inferni offense dei sine peccato mor-
tali. Hec questio nulla est de se: quia vbi nõ
debet esse electio: nec etiam pelectio. Illud
autẽ sub electione non cadit quo homo sepa
tur a deo. Nõ patet quia pena inferni illata
includit patiendi ira₃. s. peccatũ. Si aũt qua
dam abusione electionis supponeret inter p
dicta posse fieri electionẽ. dico ꝙ peligenda
esset ppetratio peccati ipsi pene inferni. Cu
ius ratio: quia vnũ malu₃ peligendũ ẽ duo
bus: sed pẽa eterna iportat duo mala. s. cru-
ciatum inferni vehentissimu₃ ⁊ debitum il-
lius cruciati. s. peccatu₃ quo anima eternali
ter separatur a deo ⁊ cruciat in inferno: ita
ꝙ inflictio illius pene separationis perpetue
a deo duplex malũ importat. s. culpe ⁊ pene
perpetratio peccati vnũ solu₃ malu₃ impor-
tat. s. malu₃ culpe. Si autẽ poneretur inter
predicta. s. inter perpetratione₃ peccati ⁊ suf
ferẽtiã pene iferni posse fieri electionẽ iquã
tũ pena inferni est: tñ pena inferni sine pec
cato inflicta: tunc dico ꝙ talis electio pene
nulla ẽ: quia non posset fieri sine derogatio
ne bonitatis diuine: cuius misericordia sup
exaltat iudiciu₃. Jaco. 2. Propter qõ dcm̃
est talis pena nõ est peligenda duplici rõne.
Prima est: quia tale₃ penam. s. inferni infli
gere sine culpa derogat bonitati diuine: vt
dictum est. Secũda ratio quia est magis de
testandũ a singulis aliquid fieri a deo in sue
bonitatis derogatione₃ ꝙ̃ aliquid fieri con-
tra lege₃: sicut eni₃ mihi peligendum est me
non esse ꝙ̃ ipsu₃ deu₃ non esse. Ita preeligẽ-
dum est me aliquid iniuste facere ꝙ̃ deum.
Sed quia Anselm⁹ in li. de similitudinib⁹:
videtur sentire oppositu₃. De hoc multum
dubitat: ait eni₃ sic. Si hinc peccati pudorẽ
⁊ illinc cernerẽ inferni horrorẽ: ⁊ necessario
haberẽ vni eoru₃ imergi: prius me in infer
nu₃ imergere₃ ꝙ̃ peccatu₃ in me imitterem
Mallem eni₃ purus a peccato ⁊ innocens in
gehenna₃ intrare: ꝙ̃ peccati sorde pollutus
regna celoru₃ tenere: cum constet solos ma-

los in inferno torqueri: ⁊ solos bonos in celesti beatitudine foueri. Hec ille. Ideo dicēduz ſm Alex. de ales. Qꝫ si pena iferni posset infligi alicui insonti sine derogatione diuine bonitatis sustinētia illius esset p̄eligenda perpetrationi peccati mortalis: ⁊ sic intelligitur dictuz Anselmi. Si ergo queriť vtrū contritus de peccato p̄terito: tenetur magis velle se fuisse deiectuz in penaz infernalē q̄ꝫ peccasse: pōt dici ꝙ nullus positus est in necessitate illius electionis. Si autē posit⁹ eēt quis in necessitate hui⁹ p̄electionis circunscripta inclusione reatus quaz importat sustinētia pene infernalis: ⁊ circūscripta derogatione diuine bonitatis: debet p̄eligere se fuisse detrusuz in infernū q̄ꝫ deuz offendisse quia nullaz penam puraz tantū refugit charitas quam offendere vel offendisse deum. Et ideo detestatio nō solū est futurorū malorū vt dicunt quidā: sed etiaz preteritoruz ⁊ eorū que fuerūt in potestate nostra lꝫ mō nō sint. Et sic patet ista dubitatio bene declarata ſm doctorē irrefragabilē Alex. d̄ ales Et quid dicendū sit in secunda parte huius sermonis.

Pars tertia huius sermonis in qua determinatur quātitas pn̄ie ad salutē necessaria

Tertio in isto sermone pro euidēti determinatiōe quātitatis penitētie ad salutez necessarie. Aduertendū ſm theologos: ꝙ triplex ē gradus penitentie. s. sufficiēs: eminēs: ⁊ supabūdās. Prim⁹ quidē dicitur sufficiens: quia ē vera displicētia ratiōis: ⁊ ista talis penitētia diciť esse necessaria ad salutez. Cuius ratio est: quia sicut habeť extra de regu. iur. c. j. ⁊ est text⁹ Jo. chriso. Omnis res p quascūq̄ꝫ causas nascitur per easdē dissoluitur. Simile habeť. ff. de regu. iu. l. nihil. vbi diciť. Nihil tam naturale est q̄ꝫ eo genere quodcūq̄ꝫ dissoluere: quo colligatū est. Si ergo peccatū habet cōtrahi in aīa per consensuz rōnis ⁊ cōplacentiaz volūtatis habeat etiam displicētiaz ratiōis ⁊ volūtatis. ⁊ hec ē sufficiēs ⁊ necessaria penitētia: que ſm Alex. posset esse insufficiēs ⁊ nimis parua si. s. alicui displiceret ꝙ offendisset deū per peccatū: ⁊ illa displicentia nō excederet displicentiā amissionis rei tēporalis. qd̄ patet ex p̄dictis i p̄ma. q. Nullū est eniz dubiū quin illa displicētia insufficiēs eēt ad hoc ꝙ esset dolor penitētie: sicut etiā amor posset eē ita remissus ꝙ nō sufficeret ad rationē charitatis. Et nota ſm Ric. vbi. s. q. 8. ⁊ etiā Bonauē. vbi. s. ar. 2. q. 2. ꝙ hec displicētia non pōt eē nimis magna: quia hec displicentia directe causať ex charitatiua dei dilectione: q̄ nimis intendi nō pōt. Nō si cōtra h' oppōať: ꝙ dolor quantūcūq̄ꝫ paruus sufficit ad rationē penitētie ⁊ p cōsequens ad salutez tali ratione: amissio boni cū difficultate recupandi illud est cā magni doloris: ergo per oppositū amissio boni cuz facilitate recupandi illud nō ē causa magni doloris: nō eni iuste deberet aliq̄s affligi: lꝫ incurrisset dānū maximū: si illud faciliť recupari posset: sed illa que amittūtur p gratiam. s. deus ⁊ gratia ⁊ cōsequēter gloria de facili recupari pn̄t: quia non req̄ritur nisi ꝙ ille qui amisit faciat quod in se est: vt illa reciperet: ergo parua pēitētia sufficit. R. tribus modis. ¶ Primo mō ꝙ hec ē falsa: deus et gratia de facili recuperari possunt: qꝛ nō est in hominis potestate redire ad statuz gratie post peccatū. Est eniz spūs vadens ⁊ non rediens. Unde peccare in ista spe ē stulta presumptio: ⁊ maxime cuz nesciat peccās qua morte preueniatur. ¶ Secundo qꝛ id quod supponitur est falsuz. s. ꝙ existēs in peccato potest facere quod in se est vt recuperet gratiam. Cuius ratio est quia facere quod in se est: est consentire gratie preueniēti: hoc autem nō potest peccator d̄ se facere: cū gratia preueniens non sit in sua potestate. ¶ 3° dico ꝙ non pōt constare alicui ꝙ fecit quod in se est: quia ⁊ si multuz doleat de multis peccatis ⁊ diu: adhuc nescit si sufficienter fecerit quod in se ē. Cōclude ergo ſm Alex. ꝙ penitentia duo nominat. s. gratiam ⁊ dolorem. Penitentia igitur ex parte gratie non potest esse nimis parua: ⁊ sicut minima gratia gratū faciens: et minima charitas sufficit ad quodlibet peccatuz dolendum: sic penitentia quantūcūq̄ꝫ minima ex illa parte q̄ est informata ex illa gratia gratum faciente sufficit ad dolendum omne peccatū mortale quantūcunq̄ꝫ magnuz. Penitentia v̄o ex parte displicentie potest esse nimis parua: vt si alicui peccatuz displiceat non eo modo quo debet: puta si aliquis doleat de peccato nō propter dei offensaz: sed ꝓpter sui penaz

⁊ si modicum doleat in cōparatiōe ad alios
dolores. Secundus gradus penitentie dici
tur eminens qui est passio affectionis in sen/
sualitate resultans: ⁊ hic est perfectionis nō
necessitatis: vbi sciendum ꝙ cum dominus
Math. 26. dicat. Spiritus quidem prom/
ptus est: caro autē infirma. Et apostol⁹ ad
Gal. 5. inferat. Caro concupiscit aduersus
spiritū. Quāto ergo magis caro spiritui do/
minatur sicut in hominibus carnalib⁹ ⁊ la/
sciuis tanto talis gradus difficilior est atqꝫ
remissior. Idcirco omnes theologi ꝯcludūt
ꝙ dolor sensibilis ⁊ passibilis qui non est in
potestate nostra: non est necessarius ad con
tritionem vel penitentiaꝫ: iste quideꝫ neces
sitatis: ille ꝟo perfectōnis. ¶ Ultimus gra
dus penitētie dicitur exuberās vel superemi
nens aut superabūdans qui prouenit taꝫ ex
ratione ꝙ̄ ex sensualitatis affectione ⁊ passi
one: qui doloris gradus in tātū pōt augmē/
tari ꝙ omnis pena plenarie ei remitteref:
vt patebit infra. Quod est donuꝫ profecto
maximū paucis quidē concessuꝫ de isto do/
lore querūt doc. vtrum possit esse ninis ma/
gnus: quia de paruitate nō est questio: cum
non sit necessarius. Et distinguit Ri. vbi. s.
ꝙ quādoqꝫ talis dolor causaf ex cōsiderati/
one amissionis cuiusdaꝫ honestatis seu glo/
rie accidentalis per peccatum sicut est dolor
quādoqꝫ ī mulierib⁹ ex hoc ꝙ amiserūt cor
poris sui ītegritateꝫ: ⁊ talis dolor posset eē
nimis magnus. Quādoqꝫ causaf directe ꝑ
quandaꝫ redundantiā ex displicentia volū/
tatis: quia sibi displicet peccatum inquātuꝫ
est legis diuine trāsgressio. Et sic dicūt qui/
dam ꝙ talis dolor posset esse nimis magn⁹
quia penitentia est virtus moralis: ⁊ actus
virtutis moralis corrumpi potest per super
abūdantiaꝫ ⁊ defectū. Alijs videtur ꝙ hic
dolor non posset eē nimis magnus: quia nō
posset eē excessus in causa nec in effectu. Hu
ius auteꝫ doloris causa est displicētia supra
dicta de qua concessuꝫ est ꝙ non potest esse
nimis magna. Si igitur pēitēs ex vehemtis
simo dei amore: tam vehemēter doleret de
suo peccato: ꝙ ex hoc causaretur ī appetitu
sensitiuo tam vehemēs dolor ꝙ corrūꝑeret
armoniam corporis necessariaꝫ ad vitaꝫ nō
esset excessiuus in genere moris nec ꝑfectōni
penitentie derogans sed concordās nisi for/
te omnis voluntas directe ex intentioe fere
retur ad procurādū talē passionē ad hoc ꝙ
ipse morereꝛ. Et sic credo ꝙ intelligant illi
qui dicunt ꝙ in dolore qui est ī appetitu sen
sitiuo: pōt eē excessus. Hec Ri. Hoc dolore
fleuit Petr⁹ de quo dicitur di. 50. in. c. pon/
deret. Beatus quoqꝫ Petrus amarissimas
lachrymas fudit quādo deū negasse pēituit
Ad hunc doloreꝫ hortatur Hiero. di. O la/
chryma humilis tua est potētia tuū regnuꝫ
tribunal iudicis nō vereris: amicorū tuorū
accusationibus silentiū imponis. Non est q̇
te accedere vetet: si sola intras vacua non re
dibis: magis crucias diabolum ꝙ̄ pena īfer/
nalis. Quid plura. Uincis īuincibilē: ligas
omnipotentē inclinas filiū virginis. Hec il/
le. Ploremus ergo peccata nr̄a fratres cha
rissimi: vt sic aīas nostras a maculis pecca/
torū abluamus ⁊ ablutas in hoc mūdo diui
nis gratijs impleam⁹: quib⁹ ad gaudia eter
na peruenire mereamur vbi domin⁹ noster
Jesus christ⁹ q̇ ꝓ nobis ī cruce fleuit re. ⁊c̄.

Feria tertia post secundaꝫ dominicaꝫ de aduentu: De quantitate penitentie cōtinua: siue extensiua Sermo decimus.

Quecūqꝫ scri
pta sunt ad no. doct. scri.
sunt. Iterū vbi. s̄. Deter
minauim⁹ fratres charis
simi ī sermone ꝓcedēti ex
scripturꝭ sacris veras sen
tētias elucidādo quāta debeat eē penitentia
in intēsiōe sua ad hoc ꝙ delere possit cōmis
sa. In pn̄ti ꝟo sermōe ex ꝯseq̄nti ordine tra
ctandū est de quātitate pn̄ie in sua extēsiōe
⁊ ꝯtinuatione. ⁊ hoc idē a scripturꝭ diuinis
eliciēdo: qꝛ vt dicit thēa assūptū. Quecūqꝫ
scripta sūt ⁊c̄. De quātitate ꝙ̄ pn̄ie ꝯtinua si
ue extēsiua tractādo quāto. s. tpe debeat du/
rare ad hoc ꝙ possit peccata de anima dele/
re tria tm̄ more nostro annotabimus: quo/
rū Primū dicitur euidens dubitatio. Secū
dū correlaria ꝯclusio. Tertiū īutilꝭ dilatio.

Pars ꝑma hui⁹ sermōis ī q̄ pōif euidens
dubitatio vtꝝ vꝫ pn̄ia debeat eē ꝯtinua.

Primo igitur in ista parte mouetur
vnū dubiū. Si pn̄ia dꝫ esse ꝯtinua.
Uideꝛ. n. ꝙ sic: ꝓ ꝑ auctē Augusti
in li. de penitētia di. Quedaꝫ est penitentia

cuius actio per totaz istaz vitaz qua in car/
ne mortali degimus perpetua supplicatiõis
subeũda est humilitate. Preterea de pe. di.
4. §. j. dicitur ꝺ peccatore. Semper doleat
ꝛ de dolore gaudeat. Item probatur idem
ratione sic: Ubi culpa est infinita penitẽtia
debet esse infinita: sed culpa vel offensa ĩ de/
um est infinita. ergo ad condignã emendati
onez requiritur penitẽtia infinita: ergo sal/
tem penitentia debet esse continua saltem ꝑ
totũ tẽpus huius vite: ergo ꝛc̃. Preterea ꝑe
nitens nunq̃ potest esse certus de culpa sibi
remissa. Iuxta illud Ecclesiasti. 10. Nẽo scit
vtrũ dignus sit odio vel amore: ergo semꝑ
debet agere penitentiaz per quã remittitur
culpa si forte non esset remissa. ¶ Sed ꝯtra
opponitur sic: Hiere. 31. dicit̃ penitentibus.
Quiescat vox tua ploratu: ꝛ oculi tui a la/
chrymis quoniã ẽ merces operi tuo sed hoc
nõ posset esse si penitentia cõtinuaret̃: q̃ con
sistit in ploratu ꝛ lachrymis: ergo penitẽtia
non debet eẽ continua. Preterea post repa
tionẽ sanitatis: non debet homo vti medici/
na curatiua sed sanitatis cõseruatiua. Sz pe
nitentia ẽ medicina curatiua: ergo nõ tenet̃
homo penitere de pctõ post remissionẽ illi⁹.
Cũ igitur peccata remittãtur ꝑ displicẽtiã
volũtatis: patet q̃ penitẽtia non debet esse
cõtinua. Item vera pnĩa reddit hominẽ in/
nocentẽ: sed innocẽs penitere nõ tenet̃: ergo
homo post remissionẽ peccatorũ de illis peni
tere nõ tenetur: ergo ꝛc̃. ¶ Ad hanc qõnẽ
rñdẽt plures theologi. s. btũs Tho. i. 3. pte
q. 84. ar. 9. Et Ri. in. 4. di. 14. ar. 9. q. j. Et
Pe. de tarã. in. 4. di. 14. ar. 6. q. 2. dicentes
q̃ duplex est penitẽtia. s. interior ꝛ exterior.
Pnĩa aũt exterior cõsistit in ieiunio: oratõe
ꝛ elemosyna: ꝛ hanc nõ oportet esse cõtinuã
q2 ₰m statũ vite pñtis esset ĩpossibile cuz sit
necessariũ homini circa multa alia intẽdere
Pnĩa aũt interior cõsistit in ꝯtritiõe cordis
ꝛ hoc tribus modis põt cõsiderari. s. vel ₰m
actũ: vel ₰m propositũ: vel ₰m tẽpus certũ
ꝛ determinatũ. ¶ Primo igit̃ accipiẽdo pe
nitentiã pro dolore cordis ₰m actũ: dico q̃
penitẽs nõ tenetur semꝑ dolere. Qð sic pro
bo. Confessio ꝛ satisfactio sunt ꝑtes pnĩe si
cut cõtritio: sed nõ oportet semper confiteri
ꝛ satisfacere: ergo nec semper cõteri. ¶ Se
cundo modo accipiendo penitentiã pro do/
lore cordis ₰m propositũz dico q̃ penitẽtia
debet eẽ perpetua. quod probo sic. Sicut se
habet vera innocentia ꝛ ꝑseuerãs ad pecca/
tum de futuro: ita penitẽtia cõtra peccatuz
de preterito: sed penitẽtia ꝑseuerans semper
refugit peccatuz ne fiat: ergo etiã penitentia
semper vete stat̃ peccatuz factũ ꝛ semꝑ dolet
de ipso. Preterea sicut culpa est velle pecca
re: ita penitentia ẽ nolle peccasse: sed homo
tenetur semꝑ nolle peccare: ergo tenet̃ etiaz
semper nolle peccasse: quod semꝑ intelligas
in habitu ꝛ in proposito. Itez hoc idem ꝓba
tur auctoritate Augu. in li. de pe. sic di. Ubi
dolor finit̃ deficit ꝛ pẽitẽtia. Si ꝟo deficit
penitentia: quid ergo relinquit̃ de venia: q.
d. nihil. Ad hoc facit dictuz Hugo. 2. li. de
sacramentis. parte. 14. c. 2. Cuz dicis neces
se habes semper penitere: satisfacere potes:
nimis facere non potes: meli⁹ est vt plus fa/
cias q̃ minus. Simili modo intelligẽde sũt
due auctoritates ad primaz partez allegate
Preterea hoc idez probat̃ similitudĩe Gre
go. di. Anchora mentis est põdus timoris:
sed mens sicut nauis nũq̃ debet esse sine an
chora: ꝛ ita nũq̃ sine dolore ꝛ timore. ¶ 3°
modo accipiendo penitẽtiaz pro dolore cor
dis ₰m tẽpus determinatuz ꝛ certuz: tũc di
co q̃ penitens non tenetur semꝑ penitere ₰
ad semꝑ. i. pro loco ꝛ tẽpore: ꝛ sic habet cõti/
nuã materiã doloris q̃tuor respectib⁹. Pri
mo ratione recordatõnis criminis: q2 quan
docũq̃ est memor peccatorũ q̃ fecit tenet̃ pe
nitere ꝛ dolere de eis. Et hoc est verum ₰m
Ricar. vbi. s. quando ex peccato suo ex deli
beratione recogitat: tunc enim illud detesta
ri tenetur. Non eniz fideliter seruat repara
tum fedus diuine amicicie: cui actu non dis
plicet quando considerat illud quod int̃ ipz
ꝛ deum causa fuit inimicicie. Secũdo rõne
amissiõis tẽporis: quia quãdocũq̃ recorda
tur ꝺ tẽpore amisso dolere tenet̃. Tertõ ra/
tione expoliationis gratiarũ ꝛ vulneratio/
nis naturaliũ. Qñ eñi recolit bona mentis
ꝛ corporis q̃ ex peccato amisit ꝛ mala q̃ icur
rit: materiã habet dolorĩ. Quarto rõne dã/
nationis: q2 qñ recordat̃ in q̃ dãnatiõe fuit
pro pctĩs: ꝛ in q̃ iustificatione fuisset si ñ pec
casset dolẽ tenet̃. Unũ si Adaz ꝑ mille milia
annor vixisset nunq̃ tãtũ iustificat⁹ fuisset
q̃ redisset ad statũ in quo erat añ pctũ. Et

sic patet q̄lit pnia dz esse ꝯtinua ⁊ q̄lit non. ¶ Dicas ergo ad auctoritates ad p̄mā ptez adductas: ꝙ habent intelligi de penitentia ſm ꝓpositū: ⁊ sic verū dicunt. Ad p̄mū argumentū ad p̄mā ptem dicas ꝙ sicut culpa nō est infinita duratione sed reatu: sic pnīa nō debet esse actu infinita duratione: ſ; virtute meriti christi ⁊ diuine misericordie penitentiā acceptātis. Ad aliud dicas ꝙ non exigit certitudo sciētie: sed sufficit certitudo ꝓbabilis cōiecture: quando fecit homo ꝓbabiliter quod erat ex pte sua. s. dolendo: cōfitendo ⁊ satisfaciendo: ac cauendo: ꝓpter qd̄ penitētia in actu nō debet esse cōtinua: sed solum ſm ꝓpositū. Ad argumēta ad aliā ptē dicas: ꝙ verū concludūt ꝙ pnīa non debet esse cōtinua capiendo penitētiā ꝓ dolore cordis ſm actū. Et sic patet quid dicēdū ī p̄ma pte huius sermonis.

¶ Pars secūda hui⁹ sermonis in qua adducit ex p̄dictis correlaria quedā cōclusio.

Secundo in isto sermone ponēda est vna cōclusio ꝯsequens ex p̄cedētib⁹ ꝙ frequēter recordari de peccatis ē vtile: ⁊ de ipsis dolere est multū vtile ⁊ fructuosum: que ſm Alex. sic declarat. Si dolere de pctīs cōmissis est bonū: ḡ frequentius dolere est magis bonum: ⁊ sp̄ dolere adhuc magis. ¶ Cōfirmat ista rō sic: Dolere de peccatis suis btm̄ reddit penitētem. s. in via. iuxta illud Math. 5. Bti q̄ lugēt. vbi glo. ait: Luctus ꝓ pctō vel ꝓ desiderio celesti cōsolationē meret: ergo ex frequētiori dolore maior cōsolatio acquirit: ergo cōclusio vera. ¶ Nō sic ꝯtradicat ꝑ illud Pau. ad phil. 4. Gaudete in dn̄o semp: iterū dico gaudete. ergo si expedit cōtinue gaudere: īpossibile est simul ⁊ dolere. ¶ Ad hoc dicendū ē ꝙ gaudiū seculi. i. mūdi impedit dolorē contritionis: q2 quāto plus diligit mūdū: tāto minus de pctō cōmisso dolet: sed gaudiū dei facit dolorē cōtritionis. qd̄ patet: quia quanto plus gaudet de deo: tāto magis dolet ⁊ cōterit de pctō cōmisso: q2 gaudiū qd̄ est ī deo habet ꝓ mā ipsum dolorē ꝓ peccato cōmisso: patet ergo ꝙ apostol⁹ nō intēdit excludere tristiciā de peccato: sed tristiciā seculi. Et sic habet intelligi illud Eccle. 30. Tristiciā longe expelle a te. Et post subdit multos occidit tristicia. Et illud Eccle. 38. A tristicia festinat mors. Et sic patet conclusio huius particule.

¶ Pars tertia hui⁹ sermonis in qua declaratur ꝙ post hanc vitā nulla pōt eē pnīa.

Tertio in isto sermone tractādū ē ꝙ post hāc vitā nullo mō pōt esse pnīa. Et ideo frustra laborāt qui p⁹ mortē credūt se posse verā pniam pagere: ⁊ oīo decipiunt. Que conclusio declarat sic ſm Tho. vbi. s. ar. 4. q. 3. Et Alex. de al. vbi. s. sub titu. 4. Utrū aīe conterant in purgatorio: in argumētis ꝯtra di. In cōtritione sūt tria. s. essentia: forma ⁊ efficacia. ¶ Primo in cōtritione est eēntia. s. dolor de peccatis. ⁊ sic aīe que sūt post hāc vitā ī patria pniaz habere nō pn̄t: q2 dolore carēt ꝓpē plenitudinē gaudij di. christo Jo. 16. Gaudiū vestrū plenū sit. ¶ 2° in penitētia est forma. s. grā informās dolorē: ⁊ sic aīe que sunt in inferno carent pnīa: quia ⁊ si dolorē habēt ꝓ peccatis suis ꝓpter penas quas sustinēt: deficit tn̄ in eis grā dolorē informans: ⁊ ideo pniam que est dolor gratia informatus habere nō possunt. ¶ 3° in pnīa est efficacia et dolor meritorius ⁊ satisfactori⁹. Et ideo aīe que sūt in purgatorio quāuis habeāt de suis peccatis dolorē grā informatū: nō tamē habent dolorē meritoriū: eo ꝙ nō sunt in statu merendi sed soluendi: igit penitentiā habere nō possunt. Nam si esset ibi status merendi: possent tātū cōteri aīe in purgatorio: ⁊ tāta posset esse cōtritio earū ꝙ sufficeret non solū ad deletionē culpe: sed etiam pene. Et sic purgarent a pena ignis: qd̄ videt esse inconueniens: cū status ille nō sit status merendi sed soluendi penam ſm merita in carne. In hac igit vita p̄dicta tria īueniri possunt: ⁊ ideo solū tēpus p̄sens est tēpus penitentie. Unde Aug. in li° de penitentia ait: Studeat q̄sq3 sic delicta sua corrigere: vt post mortē nō oporteat penā tolerare. Et ī pe. di. 7. c. tempus. di. Tempus penitentie est vsq3 in vltimuz articulum vite. Agamus: ergo penitentiā dum tempus habemus: vt ad illam gloriā peruenire mereamur: vbi penitentie non erit opus: sed tantū exultationis tempus in secula seculorū Amen.

¶ Feria quarta post secundā dn̄icaz de aduentu domini: iterū de quantitate penitentie. ¶ Sermo vndecimus.

Q Uecunq3 scri
pta sũt ad nostrã doctri.
scrip. sũt. iterũ vbi. s. Nõ
solu3 frẽs charissimi ſm
doctrinã sacrarũ scriptu
rarũ docuim⁹ quãta debe
at esse pnia in sua extensione ⁊ cõtinuatione
sed etiã quõ post hanc vitã nõ sit loc⁹ pnie: s3
etiã restat vt instruam⁹ quãtitatẽ penitentie
in sua discreta numeratiõe: si. s. sit numerus
determinatus releuatiõis pnie: vel indeter-
minatus. Et hoc idẽ ad maiorẽ fidẽ exhibẽ-
dã: ne incredibile videat᷑ ꝙ quotiẽscunq3 pec-
cauerit hõ: totiens possit p penitẽtiã renoua
ri: ex ipsismet scripturis sacris doceam⁹: q2
vt dicũt verba pãssupta. Quecunq3 scripta
sũt. ⁊c̃. De quãtitate igit᷑ pnie tranctando:
more solito tres cõsideratiões faciem⁹: qua-
rũ Prima dicet᷑ singularis cõclusio. Secũda
dicetur numeri indeterminatio. Tertia di-
cet᷑ oppositionis rñsio.

¶ Prima pars hui⁹ sermonis in qua decla
rat᷑ ꝙ contingit pniam reiterare sicut ɔtin-
git a vera penitentia cadere.

P Rimo igit᷑ in isto sermõe fundatur
ista cõclusio ſm Alex. de al. vbi. s.
Nõ sicut ɔtingit peccatorẽ a vera pe
nitẽtia cadere: ita cõtingit penitẽtiã iterare
Que cõclusio habet duas ptes: quaꝝ pma
est ꝙ cõtingit peccatorẽ a vera pnia cadere:
que sic declarat᷑. Veritas pnie duplicit᷑ acci
pitur: sicut etiã cui⁹libet ꝟtutis. Unomodo
dicit᷑ ꝟtus vera que habet verũ ꝟtutis op⁹
vel nata ẽ habere quãtũ de se: ⁊ hec veritas
est de essentia ꝟtutis. Aliomõ dicit᷑ virtus
vera que ꝓducit in finẽ: ⁊ hec veritas non ẽ
essentialis ꝟtutis: s3 dicit ꝟtutis statu3 sine
ɔtinuationẽ: ⁊ ſm hoc dicẽdũ: ꝙ si pmo mõ
dicat᷑ pnia vera que veꝝ ꝟtutis habet actũ
sic de veritate pnie ẽ detestari malũ cõmissũ
⁊ ꝑ alio tẽpore nullũ cõmittere. Si aũt di-
catur vera q2 ꝓducit in finẽ: vt ipsa que est
finalis ⁊ cõtinuata: ab hac nõ cõtingit cade
re: sed hanc non ẽ dicere hominẽ habere nisi
finalit᷑ ꝑseueret. Sed pmo mõ accipiẽdo pe
nitẽtiã dico ꝙ ab ipsa cõtingit pctõrẽ cade-
re. Cui⁹ rõ est: q2 pnia habet esse i libero ar
bitrio nõdũ cõfirmato: sed tale est ꝟtibile:
ergo põt cadere a statu grẽ iusticie: g3 ⁊ pnie

patet hoc p exemplũ David q de pctõ mortᷓ
vrie penitens cui⁹ etiã pnia3 dñs acceptauit
2. Reg. 12. ⁊ tñ cecidit ab ista pnia peccãdo
postea i numerãdo pplm. 2. Reg. penul. pa-
tet p auctoritatẽ Io. 5. vbi dixit dñs para-
lytico: Noli ampli⁹ peccare. ⁊c̃. S3 nõ fuis-
set cõminatus malũ nisi posset cadere: g. ⁊c̃.
¶ 2ᵃ pars cõclusionis est: ꝙ similiter cõtingit
pniam iterare in hac vita: sed post hãc vitã
nõ põt. Et rõ quare pnia possit iterari p3 sic
Esto ꝙ aliquis diu fuit in pnia ꝓpter aliqõ
pctm̃ postea lapsus ẽ in culpã: sed ɔstat ꝙ pe
ioris eẽt cõditiõis: si nõ egisset pniam. Sed
si pclusa eẽt sibi via resurgẽdi p pniam dete-
rioris eẽt ɔditiõis ꝙ̃ si nõ fecisset pnia3. S3
cõstat ꝙ hoc nõ est verũ: g nõ est pclusa tali
via ista. Patet hoc p auctoritatẽ Ezechie.
18. vbi dr: Si ipi⁹ egerit pnia3 ab oib⁹ pctis
suis: oiu3 iniqtatũ ei⁹ q̃s opat⁹ ẽ nõ recorda
bor. S3 nõ distinguit pctõrẽ q recidiuauit:
ab eo q nõ recidiuauit imo simplicit᷑ loqt᷑: g
veꝝ ẽ de eo q recidiuauit: q2 tribun⁹ i ɔditio
nali i auctoritate positus tenet᷑ vniuersalit᷑:
ergo. ⁊c̃. ¶ Nõ si ɔtra hoc opponeret᷑: quia
baptisma nõ iterat᷑: ergo pari rõne nec pnia
Rñdet Alex. de al. ⁊ Bo. in. 4. dis. 14. ⁊ bea
tus Tho. ibidẽ: ꝙ pnia põt iterari ⁊ baptis-
mus nõ: ꝓpter tria. Primo q2 in baptismo
impmit᷑ character q est indelebilis: in penitẽ
tia aũt nõ. Secũdo q2 baptism⁹ ẽ ɔ morbu3
nõ iterabilẽ: qualis est morb⁹ pcti originalᷓ:
sed pnia est cõtra morbũ iterabilẽ qualis est
morb⁹ pcti actualis. Tertio q2 baptismus
habet totã vim a passione: pnia aũt nõ: sed
ab actu nr̃e volũtatis. et. iõ baptism⁹ nõ ite-
rat᷑: sicut nec passio christi: pnia autẽ iterat᷑
ſm ꝙ volũtas nr̃a cõuertit᷑ ⁊ reuertit᷑. In-
de est ꝙ in pabtismo oĩs pena remittit᷑: in pe
nitentia ꝟo nõ. Et sic patet quid dicendũ de
pma pte huius sermonis.

¶ Pars secũda hui⁹ sermonis in qua decla
rat᷑ ꝙ pctõr qtiens vult habet ad pniam re-
uerti habilitatem.

S Ecundo in isto sermone cũ dictũ sit
superi⁹ ꝙ cõtingit pctõrẽ pniam ite
rare: in isto sermone determinat᷑ ſm sacros
theologos. s. Alex. vbi. s. Rica. in. 4. di. 14.
ar. 9. q. 2. ⁊ Bona. eadẽ dis. pte 2ᵃ ar. p. q.
2. Et btm̃ Tho. in. 3ᵃ. pte. q. 84. ar. 10. Et
in. 4. sen. dis. 14. ar. 4. q. 3. Nõ quotiẽscunq3

peccator vult reuerti p penitentiã totiẽs habet habilitatẽ: nec est aliquis numerus determinatus. Et hoc ꝓbatur tripliciter. s. ratione: auctoritate: ⁊ exemplo. ¶ Primo ꝓbatur rõne sic: Quãdiu homo est in hac vita: vertibilis est ad bonũ ⁊ ad malũ p liberi arbitrij facultatẽ: ꝙdiu igit̃ homo viuit: põt facere ꝙ in se est: vt sibi det̃ a deo vera penitentia sed omni facienti quod in se est deus dat penitentiã veram. Alias enim nõ pulsaret hominẽ: vt se ꝑpararet. Iuxta illud Apoc. 3. Ego sto ad hostiũ ⁊ pulso: sed vera penitentia nũꝙ caret remissione peccatorũ quod ꝓbatur de pe. dis. 3. §. iter quod frequent̃. vbi dicit̃: Constat ei multũ peccatũ displicere: q̃ sp ꝑsto ẽ ea destruere. Sz si vera pnĩa aliq̃n careret peccati remissione: de⁹ nõ cẽt sp ꝑsto pctã destruere: ꝗ. ⁊c̃. Preterea maiorẽ mĩam exhibet de⁹ ꝙ hoi ꝑcipiat: qꝛ magna ẽ mĩa ei⁹ ſm magnitudinẽ eius. iuxta illud Eccle. 2. Scdm magnitudinẽ eius sic ⁊ misericordia ipsius cũ ipso est. Sz precipit homini quasi infinities remittere Math. 18. di. Dico tibi vsꝙ septuagies septies: vbi ſm Hiero. ⁊ Nicho. de lira ponit̃ numerus finitus ꝓ infinito: ergo cuz misericordia dei sit infinita remittit̃ infinities. Preterea dominus iesus sup ceteros homĩes etiã ſm naturam misericors est: qꝛ filius est pr̃is misericordiarũ de quo dicit̃ ꝑ ad Chor. Bñdictus de⁹ ⁊ pater dñi nr̃i iesu christi. Ubi nõ ꝙ dicit misericordiarũ in plurali: quia non tñ remittit in ꝑma penitẽtia ⁊ secunda: sed in tertia: ⁊ deinceps ergo. ⁊c̃. ¶ 2⁰. hoc idez ꝓbat̃ auctoritate sic Aug. in ꝑ libro retractationũ. c. 18. sic ait: De quocũꝙ pessimo in hac vita ꝯstituto nõ ẽ desperãdũ. tũc sic. Si p penitentiã nõ potest homo resurgere quotienscũꝙ vellet: de peccante mortaliter post penitentiã esset desperandũ: ergo per penitẽtiã potest peccator resurgere plus ꝙ semel: imo quotienscũꝙ penituerit. Item Aug⁹ in libro de verbis domini sic ait: Cor impenitens ꝙdiu in hac carne viuit iudicari nõ põt de nullo eni desperandũ est ꝙdiu patiẽtia dei ad penitentiã illũ adducit: ergo. ⁊c̃. Et Ezech. 33. dicit̃: Impietas impij nõ nocebit ei: in quacũꝙ die conuersus fuerit ab impietate sua: vt dicit Alex. ꝙ hic ostenditur. Nõ quotienscunꝙ penitens penitet totiens reperit indulgentiaz. ¶ Tertio idem probatur exemplo: quia sicut quantũcunꝙ homo deo seruierit si cadit in peccato deus obliuiscitur bonorũ: sic a simili quotiẽscũꝙ penitet de malo remittit malũ ⁊ eius obliuiscitur. Item exemplũ habet̃ õ infirmantib⁹ in hac vita: quos sepe recidiuantes in infirmitate videmus liberari: ad denotãdũ multo magis liberari animã recidiuantẽ in peccato. Unde Aug⁹. in libro de penitẽtia ait: Uidemus quotidie in ecclesia sepe febricitãtes: sepe languidos: sepe passionibus captos sepe liberari vt appareat totiens opus liberãtis vel miserãtis q̃tiẽs ꝯfessio fit penitẽtis. Quomodo eni corpus quod vilius est ⁊ ab ipso dissimili⁹ sepe sanaret ⁊ animã dignìorẽ ⁊ redemptaz nõ totiens liberaret. Medicũ se vocat: ⁊ non sanis sed male habentibus oportunũ. Sed qualis esset medic⁹ qui malum iteratũ nesciret curare. Medicorũ eni est centies infirmũ centies curare. Hec ille. Et sic patet rationibus auctoritatibus ⁊ exemplis verã esse istam conclusionẽ. Nõ quotienscũꝗz peccator ad deum per penitentiã accurrit totiẽs peccator sordes abstergũt.

¶ Pars tertia hui⁹ sermonis in qua ponunt̃ ac soluunt̃ quedã dubia.

Tertio in isto sermone ad maiorẽ declaratõnẽ ꝑdictor circa ꝑdicta ponẽda sũt aliq̃ dubiola ⁊ oĩo soluenda. ¶ Primo eni opponit̃ p Hiero. di. i. ꝓlogo Amos ꝓphe sup illud qõ habet̃. c. ꝑ. Sup trib⁹ sceleri⁹ ⁊ sup q̃rtũ non cõuertã eũ di. 3⁰. pctõrũ indulgentiã deum dare posse si q̃t quẽ q̃rto cadẽ pctã admittentib⁹ nec indulgentiã nec pnĩam daturũ enũciat. Hec ille. In quib⁹ verbis ostẽdit̃ ꝙ sic determinatur vsꝗz ad quot vices peccãti debeat idulgeri. Rñdet̃ ſm Alex. vbi. s. ad hoc dictũ dupliciter. Primo qꝛ dici põt ꝙ q̃rtũ pctm̃ sit in pnĩa finalis: ⁊ sic intelligẽdũ ẽ illud dictum Hiero. Unde alia glo. sup illud idẽ ait. Primũ peccatũ est mala cogitare. Secũdũ ꝯsentire. Tertiũ opari. Quartũ finaliter nõ penitere. Qui in trib⁹ ꝑoribus peccat: si penitet cõuertit ad eũ deus vultũ clementie sue: si vero non penitet auertit̃ ab eo vultus clementie sue. ¶ 2⁰. põt dici ꝙ loq̃tur ibi de conuersione quantũ ad reuocationẽ pene tꝑalis quãtũ eni ad istam nõ semꝑ inuenit locum.

penitentie eo ꝙ nō expedit: vel ipsis quos pe
nitet: vel etiā alijs qui exemplo corū corri‑
guntur. Unū post verba illa Hiero. in prolo
go sequit. Nam ꝑ ignis similitudinē quē in
ꝓdictas gentes imittendū ꝓdixit grauē atqꝫ
irreuocabilē irā dei ad euersionem earundē
ciuitatum ꝓcessuram voluit demonstrare.
Item si opponat ꝑ illud dictū Isido. in sino
nomis quod habet de pe. di. 3. §. 1. Inanis ē
penitentia: quā sequens culpa coinquinat.
¶ Rn̄detur ſm Ricar. ꝙ penitentia quā se‑
quens culpa coinquinat inanis nō dicitur:
quia nō fuerit vera: si est sufficienter facta.
sed dicit inanis quia insufficiens ad vitam
eternā obtinendā: vel carens fructu illiꝰ pe‑
nitentie: quā nō sequit culpa: cuius fructus
est vitatio gehēne ⁊ adeptio glorie. Et sic ex
ponit glo. ibidē. Preterea si opponat ꝑ illaꝫ
regulā Greg. que habet dis. 28. c. quia sūt
dis. 45. c. sed illud. di. 50. de lapsis. dis. 93. c.
peruenit ad nos. 1. q. vlti. c. exigunt. 21. q. 2.
c. placuit. 23. q. 4. §. est iiusta. 35. q. 9. c. loci.
de vita ⁊ hone. cle. c. vt clericorū mores. §.
ne vero. vbi dicit. Ne vero facilitas venie
incentiuū tribuat delinquēdi: sic arguendo.
Deus nō debet dare alicui occasionē peccan
di: sed facilitas venie incētiuū tribuit delin‑
quendi vt dictū est: ergo nō debet dari licē
tia iterandi penitentiā. ¶ Respōdet ad hoc
duobus modis. Primo ſm Alex. de al. ꝙ
licꝫ ex hoc quidā sumant occasionē peccandi
tamē remittit penitentibꝰ quotiensciiqꝫ peni
tent: ne ecōuerso sumerent occasionē despe‑
rādi qd̄ grauiꝰ esset. ¶ 2º modo rn̄det ſm
Alex. ⁊ meliꝰ. ꝙ facilitas venie quātū ad re
missionē pene satisfactorie incētiuū tribuit
delinquēdi. Sed sic pctōr nō cōsequit facili‑
ter veniā: qr de lege coi deꝰ semꝑ exigit pro
pctō penā satisfactoriā. Sed facilitas venie
quātū ad remissionē culpe incentiuū nō tri‑
buit delinquendi: sed magis peccatū cauēdi
ex dei amore ⁊ cōsideratiōe diūe clementie
Caueamꝰ ḡ a pctis frēs charissimi. Et si in
pctā inciderimus: pꝰ verā pniāꝫ nō in ipsis
ꝑsistamꝰ: sed ꝑ eandē pniāꝫ cito resurgamꝰ
quia semꝑ deus misericors est: qr misericor
dia eius a ꝓgenie in ꝓgenies timentibꝰ eū. i.
pniam agētibꝰ ⁊ manet i scl'a scl'oꝝ. Amen.
¶ Feria quinta post secundā dominicā de
aduentu: quō deus mutat sniam tam factā

Quecūqꝫ scri
pta sūt: ad nr̄am doctri‑
nā scripta sunt. iterū vbi
s. In supioribus fratres
charissimi ꝑ tres ꝓceden‑
tes sermones sufficienter
tractandū est de quātitate penitētie ſm oēs
suas partes quantitate. s. intensiua extensi‑
ua ⁊ discreta. In calce vero precedentis ser‑
monis descripsimus: quō ꝑ penitentiā deus
semꝑ parcit culpā ⁊ si non penā. Ex quo vi‑
det ꝙ deus ꝑ penitentiā nostrā mutet: quia
sententiā pene eterne mutat in sententiā pe‑
ne temporalis. Unde bn̄ dicit Augꝰ. de pe.
dis. 3. c. nouit. Nouit deus mutare sentētiā:
si tu noueris mutare delictū. Idcirco in pre
senti sermone: qualiter deꝰ qui oīno dicitur
imutabilis ꝑ penitentiā nostrā mutet: decla
rare ⁊ dilucidare conabimus: adducēdo ad
hoc fundamēta scripture sacre: que vt dicit
thema nostrū: quecūqꝫ scripta sunt. ⁊c̄. De
mutatione igit diuine sententie ꝑ penitentiā
facte tres cōsiderationes ānotabimꝰ. quarū
Prima dicet fundata scripture conclusio.
Secunda dicet lucida scripture declaratio.
Tertia dicet apta scripture exēplificatio.
¶ Prima pars huiꝰ sermonis in qua decla‑
rat deū eē etiam in se ⁊ in sua voluntate im‑
mutabilem.

Primo igit in isto sermone adducūt
scripture sacre q̄ ostēdūt deū in se ⁊ i
voluntate sua esse imutabilē. Ait enim ipse
Moyses Nume. 23. Non est deus quasi hō
vt mentiat: neqꝫ vt filius hominis vt mu‑
tetur. Item ait ipse deus Malach. 3. Ego
deus ⁊ nō mutabor. Que confirmat Jaco.
apl's. ꝑ. c. sue canonice di. Omne datū opti‑
mū: ⁊ omne donū perfectū desursum est de‑
scendens a patre luminū: apud quē non est
trāsmutatio nec vicissitudinis obumbratio
Unde ⁊ Boetius inqt de deo. Immobilisqꝫ
manens dat cuncta moueri. Que etiā cōfir
mat Augꝰ. in li. de natura boni di. Solus
deus imutabilis est. Et in libro de quanti‑
tate anime inquit: Dico deū omniū rerum
que sunt creatorem: ex quo oīa: ꝑ quē oīa in
q̄ omnia. i. incōmutabilē eternitatem: incō‑
mutabilem veritatem vnum deum verum

deū atq̃ pfectū. Ex quib⁹ oib⁹ eliciunť due
ꝯclusiones: quarū prima est: ꝙ deus in se ē
imutabilis: que ꝓbať ſm Tho. in pma pte
q. 9. ar. p̄. Primo sic: Quia ſm oēs theolo-
gos ⁊ etiā Aristo. in. x.° methaphi. ⁊. 8. phi
sicoꝝ. Est deuenire ad aliqđ primū imobile
qđ sit cā alioꝝ motiuū: q2 nihil moueť a se
ipso: ⁊ nō est ꝓcessus in infinitū: vt dicit. 3.°
phisicoꝝ. Et ē deuenire ad aliqđ ens primū
quod deū dicim⁹: ⁊ h⁹mōi primū ens opor
tet eē purū actū absq̃ ꝑmixtione alicui⁹ po-
tētie: eo ꝙ potētia simpliciť ē posterior actu.
Oē aūt qđ mutať quocūq̃ mō muteť: ē ali
quo mō in potētia. Ex quo patet ꝙ ipossibi
le est deū aliq̄ modo mutari. ¶ 2.° q2 oē ꝙ
moueť quātū ad aliq̄d manet: ⁊ quantū ad
aliq̄d trāsit: sicut ꝙ moueť de albedine i ni-
gredinē: manet ſm substātiā. Et sic in oē eo
qđ moueť attēdiť aliqua cōpositio. Osten-
sū est aūt supra ꝙ i deo nulla est cōpositio. s.
in pma pte. q. 3. ar. 7. sed de⁹ est oio simplex
Vñ manifestū ē ꝙ de⁹ moueri nō pōt. ¶ 3.°
q2 oē ꝙ moueť suo motu aliq̄d acquirit ⁊ ꝑ-
tingit ad aliq̄d ad quod pri⁹ nō ꝑtingebat:
de⁹ aūt cū sit infinit⁹ cōphēdens in se omnē
plenitudinē pfectiōis toti⁹ eē nō pōt aliq̄d
acquirere nec extēdere se ad aliq̄d ad quod
pus nō ꝑtingebat. Vñ nullo mō sibi cōpetit
mot⁹. Et inde est ꝙ quidā ātiquoꝝ quasi ab
ipsa veritate coacti posuerūt pmū pricipiū
eē imobile. ¶ 2.ª ꝯclusio in hac parte est ꝙ
etiā voluntas dei est imutabilis: q̄ ꝓbať sic
ſm Tho. in pma pte. q. 19. ar. 7. qđ. s. con
siderandum est: ꝙ aliud est mutare volun-
tatē: aliud est velle aliquarū rerū mutatio-
nē: pōt eni aliq̄s eadē volūtate imobiliť per
manente velle ꝙ nunc fiat hoc: ⁊ postea fiat
ꝯtrariū: sed tūc volūtas mutareť si aliquid
inciperet velle qđ pus noluit: vel desineret
velle quod pus voluit: qđ quidē accidere nō
pōt nisi psupposita mutatiōe ex parte cogni-
tionis: vł ꝯtra dispositionē ipsi⁹ substātie vo
lētis. Cū eni volūtas sit boni: aliq̄s de nouo
dici pōt icipe aliq̄d velle. Uno mō si icipiat
de nouo sibi illud esse bonū quod nō ē absq̃
mutatiōe ei⁹: sicut adueniēte frigore icipiat
bonū esse ad ignē sedere: quod pus nō erat.
Alio mō si de nouo cognoscat illud eē sibi
bonū: cū pus h̄ ignorasset. Ad hoc āt vt scia
mus quid nobis sit bonū oportet mutari de
ignorātia in sciam: dictū est aūt in pma cō-
clusione: ꝙ tā suba dei q̄ ei⁹ scia est oio imu
tabilis: vñ oportet volūtatē ei⁹ imutabilez
esse. Et sic pȝ pma pars hui⁹ sermōis. s. fun-
damēta scripture cōclusio.

Pars secūda hui⁹ sermonis in qua decla-
ranť quedā scripture que p̄dictis videntur
esse contrarie.

Secundo in isto sermōe declarāť q̄-
dā scripture q̄ videnť p̄dictis i pma
pte eē ꝯtrarie. ¶ Primo eni dr̄ Hiere. 18. i
psona dei. Repēte loq̄r aduersus gētes: ⁊ ad
uersus regnū: vt eradicē ⁊ destruā ⁊ dispdā
illud. Sed si pniam egerit gens ista: agam ⁊
ego pniam sup malū qđ locut⁹ fuerā vt fa-
cerē eis. Hui⁹ silē habeť Ezechiel. 33. vbi dr̄
Si dixero ipio morte morieris ⁊ egerit pe-
nitētiā a pctō suo: feceritq̃ iudiciū ⁊ iusticiā
pignusq̃ restituerit ille ipius: rapināq̃ red
diderit: in mādatis vite ambulauerit: nec fe
cerit quicq̄ iiustū: vita viuet ⁊ nō morieť:
oia pctā ei⁹ que peccauit nō iputabūť ei. hec
ibi. ¶ Ad hoc rñdeť ſm Alex. in. 4. in tra
ctatu de orōne: q2 mutata cōditione diciť ⁊
ipse mutari: ȝ nō mutat sniaȝ quā dedit sim
pliciter ⁊ absolute sine cōdtiōe. Determina-
uit eni de⁹ ꝙ terra ꝓducat granū. s. cū cōdi-
tiōe tacita: si areť ⁊ cultiueť: quo deficiēte
nihil oino fiet: ⁊ tñ de⁹ nō erit mutabilis: ꝓ-
pter quod Greg⁹ dicit: Nō de⁹ imutat sen
tentiā ⁊ nō imutat cōsiliū. s. voluntatis sue.
Nō ḡ dicit: pniaȝ agā ego: intelligiť metha
phorice dictū. Nā hoies qui nō iplēt quod
cōminati sūt penitere videnť: ꝙ etiam dicit
morte morieris intelligiť. s. si in pctō ꝑman
serit: si aūt a peccato resurrexerit: vita viuet
⁊ nō morieť. ¶ 2.° videť ꝯtraria illa scriptu
ra Geñ. 6. vbi dr̄: Videns aūt de⁹ ꝙ multa
malicia hoīuȝ esset in terra ⁊ cūcta co. cor.
inte. es. ad malū oī tpe: penituit eū ꝙ hoiem
fecisset i terra. Et infra: penitet eni me fecis
se eos. ¶ Ad hoc rñdeť ſm Tho. in pma
pte. q. 19. ar. 7. in rñsione pmi argu. Qđ ver
bū illud dñi etiā methaphorice intelligēdū
est ſm silitudinē nr̄am. Vñ ⁊ Richo. de lira
ibidē dicit: penituit. i. ad modū penitētꝫ se ha
buit. Cū eni nos penitet destruim⁹ qđ feci-
mus: q̄uis hoc possit eē absq̃ mutatiōe vo-
lūtatis: cū etiā aliq̄s hō absq3 mutatōe vo-
lūtatis interdū velit aliq̄d facē: siľ intēdēs

postea illud destruere: sicut igiꝣ penituisse
dicitꝣ deū ꝭm siꝉitudinē nostrā seu opatōnis
nostre inquāt ūhoiez quē fecerat ꝑ diluuiū
a facie terre deleuit. ¶ 3º. est alia scriptura
que etiā videtꝣ predicte ꝯclusioni ꝫria esse. s.
Esa. 38. de Ezechia rege cui petēti dixit deꝰ
Audiui orōnē tuā: ⁊ vidi lachrymas tuas.
Ecce adijciā suꝑ dies tuos ānos. 15. ⁊ de ma
nu regis assyrioꝝ: eruā te ⁊ ciuitatē istā ⁊ ꝓ
tegam eam. Ad hoc r̄ndetur ꝭm Tho. vbi
s. i r̄nsione. 2. argu. Q2ꝺ voluntas dei cū sit
cā ꝑma ⁊ vniuersalis: nō excludit cās medi-
as in quaꝝ ꝟtute ē vt aliq̇ effectꝰ ꝓducātur
sed q2 oēs cāe medie nō adequāt virtutē cāe
ꝑme: multa sūt in scia ⁊ virtute ⁊ volūtate
dina q̄ nō cōtinētꝣ sub ordine causaꝝ inferio-
rū sicut resuscitatio Lazari. vn̄ aliq̇s respi-
ciēs ad cās inferiores dicere poꝣat. Laza-
rus nō resurgit. Respiciēs ꝟo ad cām dinā
ꝑmā poꝣat dicē: Lazarꝰ resurget: ⁊ vtrūq̧
eoꝝ deꝰ vult. s. ꝙ aliq̄n aliq̇d nō sit futuꝝ ꝭm
cās inferiores qꝺ tn̄ futuꝝ sit ꝭm cām supio-
rē vel ecōuerso. Et sic igiꝣ dicēdū ē ꝙ aliq̄n
deꝰ ꝑnūciat aliq̇d futurū ꝭm ordinē causarū
inferiorū: puta ꝭm dispositionē nature vel
meritoꝝ qꝺ tn̄ nō fit: q2 aliꝣ est in cā supiori
dina. Et iō cū ꝑdixit Ezechie: Dispone do-
mui tue: q2 morieris tu ⁊ nō viues: nō tn̄ ita
euenit q2 aliꝣ ab eterno fuit ī scia ⁊ volūta-
te dina q̄ īmutabilis ē. Agamꝰ ḡ pniaz frēs
charissimi: vt ꝯuertamꝰ ad nos miām dei q̄
sola pnīa de celo trahiꝣ. Propterea Cypria-
nus de pe. dis. i. c. miror. dicit: Miror autē
q̄sdā sic obstinatos esse vt dādā nō putēt la
psis pniam: aut penitētibꝰ existimēt veniam
denegādā: cū scriptū sit: Memor esto vnde
excideris ⁊ age pniam: ⁊ ꝑma opera fac. Et
Hiero. eadez di. c. q2 dinitatis. dicit: Quia
diuinitatis nā clemēs est ⁊ pia: magisq̧ ad
indulgētiā ꝙ ad vindictā ꝓna: que nō vult
mortē pctōris sed vt cōuertatꝣ ⁊ viuat: si q̇s
pꝰ lapsū pctōꝝ ad pniam se cōuerterit: cito
a vero misericordie iudice veniā ipetrabit.
Hec ille. Et hec dicta sufficiant quantuz ad
secūdā partē huius sermonis que diciꝣ scri-
pture declaratio.

¶ Pars tertia huius sermonis in qua po-
nitur ad predictarū confirmationē scriptu-
re exemplificatio.

Tertio in isto sermone ad ꝯfirmatio-
nē ꝑdictorū ponenda est scripture sa
cre exemplificatio. s. Jone ꝓphete:
qui cuz nollet ire ad ꝑdicandū subuersionē
niniue proiectus est in mare: ⁊ deglutitꝰ est
a pisce grandi tribus diebꝰ ⁊ tribus noctibꝰ:
timebat enī eis ꝑdicare displicibilia: ⁊ tales
cōminationes horribiles. Dicunt enī aliqui
ꝙ ideo noluit ire: quia sciebat deū esse mise
ricordē qui de facili eis parceret: si conuersi
fuissent: ⁊ ipse falsus propheta reputatꝰ fu-
isset: postq̧ vero piscis euomuit eū in aridā
Jone. Secundo factū est vt scribiꝣ Jone. 3
verbū domini ad Jonā secūdo dicēs: Sur-
ge ⁊ vade in niniuē ciuitatē magnā ⁊ predi-
ca in ea predicationē quā ego loquor ad te.
Et surrexit Jonas ⁊ abijt in niniuē iuxta
verbū domini: nō enī voluit denuo contra-
dicere: quia iā manuz domini expertus fue-
rat. Sequiꝣ. Et niniue erat ciuitas magna
itinere dierū triū: ⁊ cepit Jonas introire in
ciuitatez itinere diei vnius ⁊ clamauit ⁊ di
xit: Adhuc quadraginta dies ⁊ niniue sub-
uerteꝣ: ⁊ ceperūt omnes timere: ⁊ tota ciui
tas cōmota est ⁊ dicebant ad alterutꝝ: Nū-
quid hoc est verū? Nūquid hoc peccata no
stra merentꝣ? Nūquid iste est verus ꝓphe-
ta? Nūquid clamor peccatoꝝ nostroꝝ ascē-
dit ad aures dei sabaoth? Nūquid ē amplꝰ
operū nostrorū aliquod remediū? Nunq̇d
īiq̇tates nostre adeo sūt mꝉtiplicate: ꝙ am-
plius veniā reperire nequeāt? Certe deꝰ mi
sericors est ⁊ prestabilis super malicia: qui
nō vult mortē peccatoris: sed vt magis con
uertatꝣ ⁊ viuat. Conuertamur ergo ⁊ aga-
mus penitentiā: clamemus in celū ⁊ cogno-
scamꝰ omnipotētē ⁊ misericordē deū. Ideo
sequiꝣ. Et crediderūt viri niniuite in domi
no: ⁊ predicauerūt ieiuniū: ⁊ vestiti sūt sac-
cis a maiore vsq̧ ad minorē: vbi dicit Alex
de ales. ꝙ peccata niniue erāt luxuria ⁊ pō-
parū superbia: vnde inspirati a deo ꝓ luxu-
ria predicauerunt ieiuniū: ⁊ ꝓ superbia ve
stiti sunt saccis a maiore vsq̧ ad minimū.
Ideo sequitur: Et peruenit verbū ad regē
niniue: ⁊ surrexit de solio suo: ⁊ abiecit ve-
stimētū suū a se: ⁊ indutus est sacco: ⁊ sedit
in cinere: ⁊ clamauit ⁊ dixit: in niniue ex ore
regis ⁊ principū eius di. Homines ⁊ iumen

tia boues ꝛ pecora nō gustēt quicq̄: nec pascant: ꝛ aquā non bibant: ꝛ operiant saccis homines ꝛ iumenta: ꝛ clament ad dominū in fortitudine: ꝛ couertant a via sua mala: ꝛ ab iniquitate que est in manib⁹ eoꝝ. Quis scit si conuertat ꝛ ignoscat deus: ꝛ conuertatur a furore ire sue ꝛ non peribimus. Et vidit deus opera eorū: quia conuersi sunt de via sua mala: e misertus est deus super maliciā quā locutus fuerat vt faceret eis ꝛ non fecit. Sic faciam⁹ ꝛ nos fratres charissimi ꝛ deus miserebit nostri: ꝛ dabit gratiā nobis in presenti: ꝛ gloriā in futuro in secula seculorum Amen.

¶ Feria 6ª post secundā dominicā de aduētu: de qualificatione penitentie. s. quomodo debebat esse integra: ꝛ recta intentione facta. ¶ Sermo. 13⁹.

Quecūqꝫ scripta sunt ad nostrā doctrinam scripta sunt. Iteruꝫ vbi. s. Non sufficit frēs charissimi circa expeditionē vni⁹ negocij scire qd facere debeamus ꝛ quātū nisi modū quoqꝫ expeditionis cognoscamus. Idcirco postq̄ in superioribus quidditatē penitentie: institutionē: originē: necessitatē: necnō ꝛ quantitatē descripsimus. Restat ut modū quoqꝫ ꝛ cōditionē eiusdem penitentie describamus: Et hoc quidē vtiqꝫ ex fundamento scripturarū doceam⁹: qualiter. s. penitētia nostra debeat esse circūstantiata ad hoc q̄ sit fructifera: peccatorū remissiua: gratie īpetratiua ꝛ deo grata: quia vt dicit thema assumptū Quecūqꝫ scripta sūt. ꝛc̄. De qualificatione igit penitētie tractantes tres cōsideratiōes annotabim⁹: quarū Prima dicet integritatis cōclusio. Secūda dicet integritat defensio. Tertia dicet intētionis rectificatio.

¶ Pars pma huius sermonis in qua declarat q̄ penitentia ad hoc q̄ sit vera debet eē de omnibus peccatis integra.

Primo igit in ista pte ponit illa conclusio sacroꝝ theologoꝝ. s. bti Tho. in. 4. dis. 15. ar. 3. q. 3. Et in. 3ª pte. q. 86. ar. 3. Et Bona. in. 4. dis. 15. ar. p. q. 2. Et Ric. ibidē. q. 6. Et Alex. in. 4. pte sū. sue i tractatu de pnia in generali. s. q̄ ad hoc q̄ penitentia sit vera: necesse est q̄ sit integra de oibus peccatis nemine remanēte: que ɔclusio pbatur trib⁹ modis. Rōnib⁹. s. auctoritatibus: ꝛ cōueniētijs. ¶ Primo ergo pbat rōnib⁹ sic. Nō pōt deo satisfieri nisi p opus deo acceptū: sed opus i pctō mortali factū nō est deo acceptū. iuxta illud Esaie. 58. Ieiuniū eorū q̄ ad cōtētiōes ꝛ lites ieiunabāt: deo acceptū nō erat: ergo ꝛc̄. Preterea pnia vel satisfactio ē medicina curās pctā pterita ꝛ a futuris p̄seruās: s pctā sine grā curari nō pūt. Cū g̃ q̄libet pctm̄ mortale grām auferat: ꝛ gratie ɔtrariet: sequit q̄ de vno nō pōt fieri penitētia vel satisfactio sine alio. Preterea penitētia debet eē talis ut offensā tollat ꝛ amiciciā restituat: sed q̄libet pctm̄ mortale nō tollit amiciciā sed impedit: ergo. ꝛc̄. Itē dei perfecta sunt opa Deutro. 2. sed pfectuꝫ est cui nihil deest. 2. phisicoꝝ. Cū igit remissio pctōrū sit opus misericordie dei ad pfectionē ei⁹ reqrit q̄ oia siml remittat: vn̄ Aug. in li⁰. de pnia ait: Quedā ipietas infidelitatis est: ab illo qui iustus ꝛ iusticia ē: dimidiā spare veniā. ¶ 2⁰. hoc idē pbat auctoritatibus. Ait eni Aug⁹. in li. de pnia: q̄d etiā habet in. 4. sen. dis. 15. ꝛ de pe. dis. 3. c. Sunt plures. sic. Sunt plures quos penitet peccasse: sed nō oio reseruātes sibi quedā in quib⁹ delectant: nō aduertētes dn̄m simul mutum ꝛ surdum a demonio liberasse: p qd̄ docet nos nūq̄ nisi de oibus sanari. Si eni vellet pctā ex pte reseruari: habētē septē demonia pficere potuit sex expulsis. Expulit aūt septeꝫ vt oia crimina sil eijciēda doceret. Legionem ꝙ demonū ab alio eijciēs nullū reliqt de oibus: q̄ liberatū possideret: ondēs q̄ si etiam pctā sint mille oportet de oib⁹ penitere. Hec ibi: vt pꝫ. Hoc idē pbat auctoritate Greg. de pe. dis. 3. c. pniam. vbi sic ait: Qui sic alia deplorat: vt iterū alia cōmittat: pniam adhuc agē aut igrat: aut dissilat: qd eni pdest si pctā qs luxurie defleat: ꝛ tn̄ adhuc auaricie estib⁹ hanelat. q. d. nihil. Itē auctate Isido. ibidē. §. irrisor. sic di. Irrisor est non penitēs: q̄ adhuc agit qd peniteat: nec videt deū poscere subditus: sed subsānare supbus Canis reuersus ad vomitum: est penitens reuersus ad peccatū. Multi lachrymas indesinenter fundunt. ꝛ peccare non desinunt. Nosdā accipere lachrymas ad penitentiā

erno: ⁊ effectū pnīe non habere: quia incon-
stantia mētis in recordatōe pcti lachrymas
fundūt: nec nō reuiuiscēte vsu ea q̄ ploraue-
rūt iterādo cōmittunt. hec ibi. Itē ꝓbat̄ au-
ctoritate mḡri in. 4. di. 15. c. penul. ⁊ etiā ha-
bet̄ de pe. di. 5. c. vlti. vbi sic dr̄: Falsā pniaȝ
cōstat esse cū spretis pluribꝰ de vno solo pe-
nitētia agit̄: aut cū sic agit̄ de vno: vt tamē
nō discedat ab alio. hec ille. Itē auctoritate
Chrysosto. de cōpūctiōe cordis sic di. Qui
praue viuēdo pniam agit: ī mortis periculo
sicut eiꝰ dānatio īcerta est: sic ⁊ remissio du-
bia. Qui ḡ cupit certꝰ esse in morte de īdul-
gētia: sanꝰ peniteat: sanusq̄ȝ oīa ꝑpetrata fa-
cinora defleat. hec ille. ❡ Confirmāt̄ ista
ꝑ legē canonicā extra d̄ baptismo. in. c. ma-
iores. vbi dr̄: Dn̄s totū hoīem sanū fecit in
sabbo. glo. nihil reputat̄ actuȝ: dū aliquid
supest ad agendū. 7. q. i. nihil. 38. di. q̄ ī ipis
argu. q2 snīa ex ꝑte nō pōt valere ⁊ ex ꝑte sic
ff. familie hercis. l. in hoc iudicio. C. de repu-
tationibꝰ q̄ fi. ī iudi. l. vna. de consc. dis. z. c.
cōpimus. Ad hoc de cōuer. cōiu. c. placet. ī
glo. Argumētū etiā q2 nō valet ꝓ ꝑte aliq̄d
fieri: nisi id totū fiat. ff. de ꝓcuratoribꝰ. l. in
cāe. ff. ꝓ derelicto. l. 3. ff. de trāsactōibꝰ. l. cū
hi. nec liberat̄ pignꝰ: si de ꝑte sit satisfactum
debiti. C. de distractiōe pignoꝝ. l. q̄diu. Et
qui aliquid debet facere nō liberat̄ faciēdo
ꝓ ꝑte. ff. de ṽboꝝ obligatiōibꝰ. l. in executio-
nibꝰ. §. plura. extra de penis. c. sūma. Et id
pctm̄ nō ex ꝑte: sed ex toto dimittit̄. Et de
pe. dis. 3. §. his auctoritatibꝰ. dr̄ his auctori-
tatibꝰ illoꝝ snīa destruit̄: q̄ cū quis pluribꝰ
irretitus fuerit: asserit̄ vniꝰ delicti pnīa eius-
dē veniā a dn̄o ꝯsequi: sine pnīa criminis al-
teriꝰ. hec ibi. Et sic patet ex p̄dictis auctori-
tatibꝰ: qualiter nō pōt pctōr facere pniaȝ de
vno pctō sine alio: ⁊ qualit̄ pnīa nō valet de
p̄teritis sine dispositione cauendi a futuris.
❡ 3º hoc idē ꝓbat̄ pluribꝰ inconuenientijs.
Si eni hō de vno pctō sine alio posset penitē
⁊ deo satisfacere q̄tuor incōueniētia seq̄rent̄
Primū ē q̄ hō sil' placaret deū ⁊ sil' irasci fa-
ceret: exemplo hoīs q̄ altero hoī se ꝓstraret
ꝓ alapa sibi data ⁊ eidē aliā sil' daret. Secū-
dū q̄ cū aīa sit simplex ī ꝑte esset cōuersa ad
deū: ⁊ ī ꝑte auersa: q̄d est ipossibile. Tertiū
q2 tūc eēt restitutio pene sine restitutiōe ami-
cicie: ita q̄d sil' esset amicꝰ ⁊ inimicꝰ dei: q̄d ē

īpossibile: q2 duo ꝯtraria nō p̄nt sil' esse ī eo-
dē subiecto: ſm ph̄z. x. methaphi. Quartū
ē q̄ simul eēt in grā ⁊ sine grā: q̄d ꝑ sil' ē im-
possibile. ❡ Ultra p̄dicta ponit Augꝰ q̄ hō
non pōt de vno pctō penitere: ⁊ deo satisface-
re sine alio ꝓpter tria incōueniētia q̄ seque-
rēt̄. Primū ē q2 q̄diu hō est ī pctō: ē inimi-
cus dei: ꝓpt̄ q̄d deꝰ nullā pōt infundere gra-
tiā: ex quo sequeret̄ q̄ grā cū pctō sil' possent
cōmanere: quod est ipossibile. Scōm ē q2 iā
sequeret̄ q̄ homo sine amore dei. i. sine cha-
ritate perueniret ad regnum. Tertiū est q̄
hō sine vera penitentia reconciliaret̄ deo: q2
ille q̄ est in pctō mortali nō ē capax veritat̄
nec vere pnīe: ꝓpter q̄ oīa tenēda ē ista ꝯclu-
sio: q̄ pnīa debet esse integra: de oibꝰ. s. pec-
catis cū dispositōe cauendi a futuris: ⁊ hec
dicta sufficiāt quātū ad p̄mā ꝑtē hꝰ ſmōis.

¶ Pars secūda huiꝰ sermonis in qua defen-
sat̄ p̄dicta conclusio ab euidētibꝰ ꝯrietatibꝰ

Secūdo in isto sermōe defendenda ē
p̄dicta ꝯclusio ab euidētibꝰ ꝯtradi-
ctionibꝰ: ꝑ earuȝ solutionē. ❡ Pri-
mo eni p̄dicte ꝯclusioni ꝯtradicit̄ rōnibꝰ c̄ſi
Eoꝝ q̄ nō ē necesse esse sil': vnū pōt auferri
sine alio: sed pctā nō sūt ꝯnexa: q2 vnū pōt eē
sine alio: ḡ vnū eoꝝ pōt remitti ꝑ pniaȝ sine
alio. Preterea pctā sunt debita q̄ nobis re-
laxari petimꝰ cū dicimꝰ in orōne dn̄ica: Di-
mitte nobis debita nr̄a: sed hō q̄nq̄ȝ dimittit
debitū vnū sine alio. ḡ etiā dn̄s ꝑ pniaȝ pōt
dimittere vnū pctm̄ sine alio. Item ꝑ dile-
ctionē dei relaxāt̄ hoibꝰ pctā ſȝ illud Hiere.
31. In charitate ꝑpetua dilexi te: ſȝ nihil ꝓhi-
bet q̄n deꝰ diligat hoīeȝ q̄tū ad vnū: ⁊ odiat
quātū ad alterū: sic pctōrē diligit quātū ad
nām: odit aūt quātū ad culpā: ḡ videt̄ possi-
bile q̄ deꝰ remittat vnū peccatum sine alio
❡ 4º idē ꝓbat̄ auctoritatibꝰ sic. Gregꝰ. su-
per illud Amos. 4. Pluit sup vnā ciuitatē
⁊ sup alterā nō pluit. in quadaȝ omel'. super
Ezech. sic ait: Cū ille q̄ ꝓximū odit ab alijs
vitijs se corrigit: vna ⁊ eadē ciuitas ex ꝑte
ꝯpluit̄. ⁊ ex ꝑte arida manet. q2 sūt nōnulli q̄
cū quedā vitia resecant: in alijs grauit̄ per-
durāt: ḡ pōt vnū pctm̄ remitti sine altero ꝑ
pniam. Et Ambro. nr̄ sup Bti īmaculati
sic ait: Prima cōsolatio est: q2 nō obliuiscit̄
misereri deꝰ. Secūda ꝑ punitōe: vbi ⁊ si fi-
des desit: pena satisfacit ⁊ releuat. hec ibi.

Potest ergo aliquis releuari ab aliquo pec/
cato manente pctō infidelitatis. ¶ Tertio
idē ꝓbatꝛ Exemplis sic: homo pōt satisface/
re de vno pctō veniali sine alio: ergo a simili
de vno peccato mortali sine alio. Et sic i in/
firmitatibꝰ corporalibꝰ sanatꝛ vnū membrū
sine alio: ⁊ vna infirmitas expellitꝛ sine alia
sic videtꝛ vnū peccatū posse remitti sine alio
Ad primū horum dicas ꝙ peccata quātūuis nō
sint annexa quantū ad cōuersionē ad bonū
cōmutabile: qꝛ auaricia cōuertitꝛ ad bonum
tēporale: Luxuria vero ad bonū corꝑale: sūt
tñ annexa quātū ad auersionē a bono incō/
mutabili in qua cōueniūt oīa peccata mor/
talia ⁊ hac ex parte habent rōnē offense. Ad
scōm dicas ꝙ debitū exterioris rei: puta pe/
cunie nō cōtrariatꝛ amicicie ex qua debitum
remittitꝛ: ⁊ ideo pōt remitti vnū sine alio: ꝫ
debitū culpe contrariatꝛ amicicie. ⁊ ideo vna
culpa nō remittitꝛ sine alia. Ridiculū enī vi/
detꝛ ꝙ q̇s ab hoīe veniā petat de vna offen/
sa ⁊ nō de alia. Ad tertiū aūt dico ꝙ dilectio
qua deꝰ diligit oēs naturaliter: nō ordinatꝛ
ad bonū gratie ⁊ glorie: a qua impeditꝛ homo
per q̄dlibet pctm̄ mortale: ꝫ dilectio grē per
quā fit remissio peccati mortalis ordinat ho
minē ad vitā eternā: Iuxta illud ad Ro. 6.
Gratia dei vita eterna: qua ꝓpter nō est si/
milis rō. Ad auctoritatem Greg. dicas ꝙ
nō est intelligenda quātū ad remissionē cul
pe: sed quātū ad cessationē ab actu: qꝛ inter/
dū ille qui plura peccata ꝯsueuit cōmittere
desinit vnū nō tamē aliud: q̄d quidē fit auxi
lio diuino: sed ex hoc nō pertingit vsq̄ʒ ad re
missionē culpe ⁊ ad requisitionē gratie: nisi
oīa peccata simul desināt: ⁊ a vitijs abstine/
re disponat. Et ad auctoritatē Ambro. dī
ꝙ ibi nō accipitꝛ fides ꝓut creditꝛ in christū:
vt sit sensus: ⁊ si fides desit. i. peccatū infide/
litatis adsit: pena satisfacit ⁊ releuat: sed ac/
cipitꝛ fides ꝓ cōsciētia vt sit sensus: ⁊ si fides
desit. i. peccati cōsciētia: tñ pena satisfacit ⁊ re
leuat: qꝛ interdū ꝑ penas q̄s q̇s patiēter su/
stinet: cōseq̇tꝛ remissionē pctī cuiꝰ ꝯsciam nō
habet. Ad illā similitudinē de pctō veniali
dicitꝛ ꝙ nō ē simile: qꝛ nullū peccatū morta/
le pōt se pati cū charitate: vt patet ex supra/
dictis: veniale aūt simul compatitꝛ se cū cha/
ritate: ⁊ ideo pōt acceptari pnīa de vno: sine
pnīa de alio. Et ad istud exēplū de īfirmita/
tibꝰ corꝑalibꝰ dī: ꝙ nō ita se habet infirmi/
tas corꝑalis sicut spūalis eo ꝙ vna infirmi
tas corꝑalis sine alia pōt curari: nō aūt spi/
ritualis. Cuiꝰ rō est: qꝛ infirmitates corpo/
rales hñt tolli ꝑ diuersa remedia ⁊ nō ꝑ vnū
oēs aūt infirmitates spūales. s. pctā oīa ha/
bent remoueri per vnum. s. per grām. Et sic
patet secūda pars ꝑ̄ncipalis huiꝰ sermonis

¶ Pars tertia huiꝰ sermonis in qua ponitꝛ
alia penitentie conditio. scilicet ꝙ ad hoc ꝙ
sit vera debet esse recta.

TErtio in isto sermone ponitꝛ ista cō/
clusio. Qꝛ ad hꝫ ꝙ penitētia sit vera
debet eē recta intētiōe facta. dīc enī
Alex. vbi. s. Qꝛ dupliciter pōt eē penitētia
de pctō cōmisso. Aut ex lesione nāe: ⁊ istam
pniam pōt q̇s habere ex sola natura sine ali/
qua grā. Aut ex offensiōe maiestatis dīne
⁊ ꝑ̄uaricatiōe iusticie: ⁊ ista nō ē sine gratia
gratū faciēte vel gratis data. ⁊ ista ē penitē
tia vera ⁊ optima ⁊ satisfactoria. Agamus
ergo pniam nō ex timore solū: ꝫ etiā ex amo
re: vt nō solū penā fugiamꝰ: ꝫ etiā grām ac/
quiramꝰ. Intentio enī scōm Ambro. li. de
offi. imponit nomē operi. Cōfirmat hꝫ phus
in li. 2. de aīa dī. Oīa iuste denoīantꝛ a fine
Si ergo finis bonꝰ est ꝓpter quē aliq̄d faci/
mus: ipsū quoq̄ʒ opꝰ bonū erit. Sed si malꝰ
est finis: malū erit opꝰ. Patet hoc ꝑ plura
exempla. Nā legitꝛ Gen. 17. ⁊ 18. abraam ⁊
sarrā risisse: ⁊ tñ abraam laudari: ⁊ sarram
reprehendi. Et vnde hoc nisi ex diuersitate
intētionis: qꝛ actꝰ exterior idē fuit: ꝫ abraā
risit ex ꝓmissionis leticia: Sarra vero ex impe
trationis diffidētia: q̄ stans post hostium ta
bernaculi oculte risit dī. postq̄ʒ cōsenui ⁊ do
minꝰ meus vetulꝰ est: voluptati operā dabo
q̄si diceret ridiculū hoc est. Preterea Luc.
21. c. Pretulit dn̄s munera vidue muneribꝰ
diuitū ex diuersitate affectiōis. Itē herodes
voluit videre iesū. Luc. 22. nec tñ laudaba
tur: qꝛ viderit eū: nec aliq̄d verbū ab eo au/
diuit: qꝛ ex curiositate tm̄ hoc habebat desi
deriū. Zacheꝰ aūt laudatꝛ. Luc. 19. quia ex
deuotione cōcupiuit eū videre: ⁊ vidit ⁊ ga/
uisus ē. Preterea Gen. 4. Caym occidit
abel ex inuidia ⁊ vituperatꝛ ⁊ reprehenditꝛ:
Dauid occidit goliad ex iusticia ⁊ laudatur
j. Regum. 14. Et vt ad ꝓpositū nr̄m redeamꝰ
Pharao penituit dī. peccaui. Exo. 9. soluꝫ

ꝓpter timorē flagellorū. Sicut Anthioch⁹
2. Mach. 9. penituit ꝓpter lesionē nature
quā incurrerat: nō ꝓpter diuinā offensā vt
refert Bo. in. 4. di. 14. Qua ꝓpter null⁹ eorū
veniā meruit. Sed Dauid ꝓpter dei offensā
penituit di. peccaui. 2. R. 12. vñ statim me-
ruit audire p ꝓphetā Nathan: Dñs quoqȝ
trāstulit pctm̄ a te. Cōfirmāt ista p aucto-
ritatē Ambrosij in lib. de officijs. ⁊ habetur
86. di. c. nō satis. vbi dicit. Nō satis ē bene
velle nisi sit etiā benefacere: nec satis ē bñfa-
cere nisi hoc ex bono fonte. i. ex bona volun-
tate ꝓficiscat. Hec ille. Agam⁹ ergo penitē-
tiā cū p̄dictis circūstātijs. s. integritate ⁊ ve-
ra intentione. ⁊ sic indulgentiā pctōꝝ impe-
trabim⁹ ⁊ p̄mia eterna conseq̄mur: ad q̄ ille
nos perducat qui cū patre ⁊ spiritu sancto vi-
uit ⁊ regnat deus donās peccata p penitētiā
in secula seculorū. Amen.

¶ Sabbato post secūdā dñicā de aduētu de
humilitate ꝟginis gloriose. ¶ Sermo. 14.

Quia respexit
humilitatē ācille sue: ecce. n.
ex hoc btām me dicent oēs
generatiōes. Gloriose vir-
ginis Marie ꝟba sūt ista
q̄ Luc. 1. c. scribūt. Quia
fratres charissimi dies sabbati est dies depu-
tat⁹ deuotioni ꝟginis Marie q̄ dedicat⁹ est
ꝓpterea: quia tota fides in sabbato mortuo
christo i gl'iosa ꝟgine remāsit. Jdcirco cōmu-
nitatē christianorū cōsiderās gloriose virgi-
ni affectā esse q2 ipsa ē mater pia peccatorū
⁊ aduocata ⁊ omniū gratiarū impetratrix.
Ait eni Anselm⁹ in libro orationū. O ma-
ria dulcissima semp ꝙ beatissima: sicut oīs
peccator a te auersus ⁊ a te despect⁹ necesse
est vt intereat: Jta omnis peccator ad te cō-
uersus. ⁊ a te respectus necesse est vt viuat.
Hec ille. Existimaui pro satisfactiōe deuo-
tionis illorū in isto sacro aduētu: oī die sab-
bati mēoriā facere de gloriosa virgine ma-
ria. Et quia in sabbato precedēti predicaui-
mus de excellētia cōceptionis eius. Jn p̄sen-
ti tractabimus de efficacia meriti sui ⁊ eius
ꝓfunda humilitate: que ipsi⁹ meriti funda-
mentum fuit ⁊ causa. Qua ꝓpter ait ipsa in
verbis preallegatis. Quia respexit humi-
litatē ancille. ⁊c̄. De qua tractātes tres con-
sideratiōes ānotabim⁹. quaꝝ Prima dicet
meriti dubitatio. Secūda dicet magnitudinis
declaratio. Tertia dicet ꝓfūda hūiliatio.

¶ Pars prima hui⁹ sermonis in qua decla-
ratur efficacia seu excellentia meriti virgi-
nis gloriose.

Primo igitur in isto sermone: vt vi-
deat excellentia meriti beate virgi-
nis orit vnū dubiū mltū singulare
Si beata virgo maria meruit: vt filius dei
in ipsa incarnaret. ¶ Ad cuius dubij de-
clarationē mouet aliud dubiū. Si vnqȝ ali-
quis fuit tante sanctitatis et excellentie: ꝙ
meruerit incarnationē filij dei: videt enim
ꝙ sic: quia sentētia est omniū theologorū
maxime Bona. in. 3. di. 4. ⁊ Ricar. ibidem
articu. 3. q. 2. Et in. 4. dis. 15. articu. 4. q. 7.
Et beati Tho. scda scde. q. 83. articu. 16. ꝙ
ille qui habet istas cōditiones in sua oratio-
ne meret exaudiri. scilicet ꝙ pie. id est humi-
liter ⁊ reuerenter. Fideliter id est cum fide.
Perseuerāter. Et ad salutē necessaria petat
vt patebit infra in tractatu de oratione: vñ
Matth. 7. Omnis qui petit accipit: ⁊ qui
querit inuenit: ⁊ pulsanti aperiet. Sed san-
cti patres qui fuerunt ante aduentū christi
sic petierunt filij dei incarnationē: in quo-
rū persona dicitur. Exodi. 4. Obsecro do-
mine: mitte quē missurus es: et psalmo. 16.
Emitte agnū domine dñatorem terre. Et
psalmo. 41. Rorate celi desuper: ⁊ nubes
pluant iustum. Et psalmo. 84. Ostēde no-
bis domine misericordiā tuā: ⁊ salutare tuū
da nobis. ⁊ Esa. 64. Utinā disrumperes
celos: ⁊ descenderes: ergo videtur ꝙ sancti
patres qui precesserūt incarnationē ipsi eā
meruerint. ¶ Contrariū tamen videt per
apostolū qui ad Titum tertio ait: Appa-
ruit benignitas ⁊ humanitas saluatoris no-
stri dei: non ex operibus iusticie que fecimus
nos: sed scd̄m suam misericordiā saluos nos
fecit. Et ad Romanos. xj. Si gratia dei in-
quit iam nō ex operibus: alioquin iam non
ex gratia: sed scd̄m Augusti. 13. de trinitate
c. 19. Jn rebus per tempus ortis illa sūma
gratia est: ꝙ homo in vnitate persone cō-
iunctus est deo: ergo videtur ꝙ nō alicui⁹
merito sit incarnatus: sed ex mera gratia: er-
go ⁊c̄. ¶ Ad istam questionē Respondet
Ricar. in. 3. distinc. 4. articu. 3. q. 1. dicens

Q̄ð incarnatio dei potest cõsiderari dupli-
ter, quantũ ad essentiã: ⁊ quantũ ad circun-
stantiã. Primo modo dico ꝙ nullus vnꝗꝫ
potuit mereri incarnationẽ filij dei tribus
rationibꝰ. Primo quia fundamentũ meri-
ti nõ potest cadere sub merito: sed incarna-
tio filij dei semper fuit fundamentũ omnis
meriti: post lapsũ humane nature: inquan-
tum sine fide eius implicita: vel explicita vn
ꝗꝫ potuit quis mereri vitam eternaꝫ: vnde
Augusti. in libro Enchi. c. penultimo dicit:
Nec antiquorũ quicunqꝫ iustoruꝫ preter fi-
dem christi salutem potuit inuenire. ⁊c̃. Se-
cundo quia incarnatio filij dei fuit infinita
inquantũ fuit ad reparandũ naturã huma-
nam que ꝗuis non habuerit infinitateꝫ in-
diuiduã in actu: habuit tamen in potentia
Quia nisi deus prefixisset numerum: erat
apta nata cõicari in infinitum: ergo meri-
tum nullius hoĩs puri etiã omniũ hominũ
simul sufficere poterat ad impetranduꝫ filij
dei incarnationẽ per quaꝫ humana natura
esset reparanda. Tertio quia nullꝰ deo non
reconciliatus. potest mereri de cõdigno ali-
quod donũ: sed ante christi incarnationem
nullus erat deo reconciliatus: quia scđm or-
dinationẽ diuinam reconciliatio presuppo-
nebat filij dei incarnationẽ: ergo nullus po-
terat mereri illud quo erat recõciliandus:
quia satisfacere nõ poterat pro delicto: scđm
Anselmũ libro 2º. Cur deus homo. ¶ Si
auteꝫ loquamur de predicta incarnatione.
secũdo modo scilicet quantũ ad circunstan-
tiam hoc potest esse dupliciter. aut quantũ
ad circunstantiã temporis. aut quantuꝫ ad
circunstantiã persone in qua debebat incar
nari. Primo modo potest dici ꝙ sancti pa-
tres meruerunt ꝙ filius dei naturã huma-
nam assumeret eo tempore quo eam assum
psit: ipsi enim flagrantissimis desiderijs vt
dictũ est presupposita filij dei incarnatione
futura meruerunt eius accellerationẽ. Se-
cũdo modo quantũ ad personã Respondet
distinguẽdo scđm theologos. Ricar. ⁊ Bo-
na. vbi supra. ⁊ etiã in 2º sententiaꝝ di. 27.
arti. 2. q. 2. Q̄ð duplex est meritũ: meritũ
cõdigni: ⁊ meritũ congrui. Meritũ condi-
gni est illud in quo reperit perfecte ⁊ com-
plete ratio merendi: quãdo. scilicet est que-
dam adequatio meriti ad premiũ: sicuti ex-
pli causa. Ille qui laborauit per totũ diem
meret de condigno habere vnuꝫ carlinum:
Meritũ congrui est illud in quo nõ perfe-
cte ratio merendi reperit tamẽ congruũ est
vt habeat aliquod premiũ: sicut qui labora
uit partẽ diei meret nõ de codigno: sed de
congruo etiam habere carlinũ. Modo ad
propositum nostrũ. si loquamur de primo
merito: dicũt theologi ꝙ nulla persona me
ruit ꝙ filius dei incarnaret: quia nulla ade
quatio est ⁊ mensuratio. Si autem secundo
modo dicũt theologi ꝙ sic: quia scilicet btã
virgo Maria propter sanctitatẽ: humilita
tẽ: ⁊ innocentiaꝫ presupposita futuritiõe in-
carnationis filij dei meruit: vt in ipsa con-
ciperet: quia scđm Anselmũ in libro de con
ceptu virginali. Decebat vt illius cõceptio
fieret de matre purissima. ⁊c̃. Et iõ de ipsa
cantat ecclesia Btã viscera Marie ꝟginis
que meruerũt portare eterni patris filium.
Et hoc sufficiat quantũ ad primã partem
huius sermonis.

¶ Pars secunda huius sermonis in qua de-
claratur. ꝙ virgo Maria tante fuit digni-
tatis vt meruerit dici mater christi.

Secũdo in isto sermone ad cõmenda
tionẽ bea. virg. ponit ista conclusio
scđm Ric. in. 3. di. 4. ar. 2. Q̄ð vir.
ẽ tãte dignitatis ꝙ vere põt dici mr̃ dei. Ad
cuiꝰ ꝯclusionis ꝓbationẽ p̃supponũt duo de
inde infert ꝯclusio. ¶ Primo p̃supponitur
scđm eũdẽ doc. ea. di. ꝙ ꝟ. ma. vere fuit mr̃ nã
lis corpis christi: qꝛ qcq̇d req̇rit ad rõnẽ ma
ternitatꝭ fuit in ꝟgine respectu iesu christi: ꝑ
ꝟtutẽ gnãtiuã: humorẽ sanguineũ i mẽbris
digestũ in semẽ ꝯuertit eo mõ quo semẽ ẽ in
mlierib⁹: ⁊ illud semẽ cecidit sine ꝗcũqꝫ trãs
mutatiõe: ⁊ deordinatiõe ⁊ ad locũ debituꝫ
trãsmisit. ⁊ in nutritiõe ⁊ cõseruatiõe pueri
coopta fuit ꝑfectiꝰ ⁊ excellentiꝰ ꝗꝫ alie mu-
lieres. plura aũt nõ req̇rũt. Sed hic posset
argui ꝙ si ꝟgo ẽ mr̃ nãlis christi ⁊ vera: ꝙ ñ
potuit seruare ꝟginitatẽ: qꝛ mã nãe hũane
cõstat ex semine viri ⁊ femine. aut ergo nõ
fuit veruꝫ corpus humanũ: aut fuit ex vtro-
qꝫ semine: et ista ambo sunt maxima in con-
uenientia. Respondit beatꝰ Tho. in tertia
parte. q. 28. arti. 1. in respõsione vltimi argu
mẽti: qꝛ scđm phm in li. de gnãtiõe aĩaliũ. Se
mẽ maris nõ est sicut mã in cõpositiõe ꝓlis:

sed solū sicut agens: vnde ꝑ hoc ꝙ semē ma-
ris defuit in cōceptione corporis christi: nō
sequit̄ ꝙ defuit ei ꝓpria materia debita ⁊ sic
fuit verū corpꝰ humanū: virtutē aūt actiuā
que requirebat̄ ex parte viri suppleuit spūs
sanctꝰ sine aliqua inordinatiōe vt seruaret̄
virginitas. ¶ Scōm qd̄ p̄supponendū ē ſm
eū. Ricar. in. 3. di. 4. in questiōibꝰ circa litte
ram. Qd̄ multis modis dicit̄ filiatio. Pri-
mo mō dicit̄ filiatio creatiōis ⁊ sic angeli et
oīa creata sūt filij dei creatiōe. Scđo modo
dicit̄ filiatio nālis. s. qn̄ gignit̄ sibi sile in spē
de substantia sua: et sic christꝰ ſm ꝙ homo
dicit̄ filiꝰ virg. naturalis. Tertio mō dr̄ fi-
liatio adoptiōis ⁊ sic oēs sumꝰ filij adopti
ui ipsiꝰ dei. s. iusti ⁊ angeli. Quarto mō dr̄ fi
liatio imitatiōis: ⁊ sic mali sūt filij diaboli
qr̄ imitant̄ ipsū de quibꝰ dicit̄ Joh. 8. Uos
ex p̄re diabolo estis. Et ecōuerso. s. boni sūt
filij christi. de quibꝰ dicit̄ Joh. p̄. Dedit eis
potestatē filios dei fieri. Quinto dicit̄ filia
tio cōiūctionis ⁊ sic oēs religiosi sci Franci-
sci dicūt̄ fratres ⁊ filij eiꝰ: ⁊ etiā dicunt̄ frēs
qui iurauerūt in simul fraternitatē. ¶ Ter
tio his p̄suppositis infert̄ conclusio. s. ꝙ vir-
go Maria nō ē: nec dicit̄ mater dei rōne p̄-
marū quatuor filiationū: vt patet intuenti
sed solū rōne cōiūctionis. Nā vt dicet̄ ifra
deo dante in die natiuitatis dn̄i: fuit cōiun
cta ꝑsona dīna filij dei: cū carne formata de
puris sanguinibꝰ gl'iose virgi. ⁊ etiā cū aīa
ipsius: ⁊ sic factū ē illud aggregatū filij dei
aīe ⁊ corporis christi: ⁊ notanter dico aggre
gatū nō cōpositū: qr̄ nō est facta alteratio i
vtroqȝ extremoꝝ: qd̄ q̇dē aggregatū nūq̄ȝ ē
sepatū: qr̄ qd̄ semel assumpsit nūq̄ȝ dimisit
scilicet corpꝰ nec aīam: non eni intelligit̄ de
humanitate: qr̄ christꝰ nō fuit homo in tri-
duo posito: ergo ꝙ ꝟgo dicat̄ vere mr̄ istius
aggregati rōne īsepabilis cōiūctōis: vocabi
tur cōsequēter mater dei. Cuiꝰ rō est: quia
scđȝ phm qd̄libet cōpositū noīat̄ a nobiliori
forma ipsius. Uocat̄ eni hō aīa in scriptura
sacra: qn̄ in fine. Gen̄. dr̄. Septuaginta aīe
intrauerūt in egyptū. Cū igit̄ in isto aggre
gato dicto: nobilior sit ꝑsona dīna. si veꝝ ē
dicere: demōstrādo christū: Maria ē mat̄
istiꝰ: ⁊ in isto ē ꝑsona dīna: cū qd̄libet noīet̄
a nobiliori: sequit̄ ꝙ ē verū dicere. Maria
ē mater dei. Ideo cātat ecclīa. Scā dei geni-
trix intercede ꝓ nobis. Sunt ⁊ alie rōnes q̄
cā breuitatis omitto. Sȝ ad cōfirmationē p̄
dictorū i ista pte ⁊ p̄cedēti. Textū nr̄i Am
bro. adduco: q̇ i. 2. li. de ꝟginitate ait Quid
nobilius mr̄e? Quid splēdidiꝰ ea quā splē-
dor elegit? Quid castiꝰ ea q̄ sine corpis cōta
giōe gnāuit? Et vt d̄ ceteris taceā ꝟgo erat
nō solū corpe: ſȝ ⁊ mēte: hūilis corde. verbis
grauis: aīo pudēs: nō ī incerto diuitiaꝝ: sed
in p̄ce pauperū spm̄ reponēs: intēta opi: ser
mone verecūda: arbitrio mētis nō hoīem:
ſȝ deū q̄rēs. Insup volens nullū offendere:
oībꝰ bn̄ velle: maioribꝰ assurgere: eq̄libꝰ nō
īuidere: iactātiā fugere: rōnē seq̇ ꝟtutē ama
re. Qn̄ ista fastidiuit īopē: risit debilē: vitā-
uit pauperē? Nihil ī oculis toruū: nihil ī ver
bis ꝓcax: nihil in actu verecūdū: nō incessus
fractior: nō gestꝰ solutior: nō vox petulātior
ita vt ipsi spēs corpis simulachrū fieret mē-
tis. Talē hāc euāgelista mōstrauit: talē an
gelus reperit. Talē spiritus sanctꝰ elegit.
quid in singulis moretur. Hec ille. Et sic pa
tet secūda pars istiꝰ sermonis.

¶ Pars tertia huiꝰ sermonis in q̄ declarat̄
ꝙ causa tante dignitat̄ in ꝟgine maria fuit
sua ꝓfunda humiliatio.

TErtio in isto ſmōe tractādū ē: quō
cā tāte excellētie ⁊ dignitat̄ i b. vir.
fuit sua ꝓfūda hūiliatio. ¶ Ad cꝰ
euidētiā notādū ē ꝙ q̄to vna ꝟtꝰ opat̄ cuȝ
maiori difficultate: tāto ē magis meritoria
Nā magis meret̄ castitatē seruās carne ten
tatꝰ: quā nō: et habēs patiētiā in aduersis ⁊
iusticia: quā iuste patiēs ⁊ hūilis int̄ pōpas
⁊ dignitates ⁊ facultates q̄ȝ ignobilis ⁊ pau
per ⁊ miser: ſȝ ꝟgo Maria fuit nobilissima
⁊ pulcherrima corpe inter oēs dn̄as mundi
vt dicet̄ in sabbato sequēti. Fuit etiā abun
dās in facultatibꝰ: vt patȝ in adoratiōe ma
gorū vbi fuerūt ei data mūera p̄ciosa. Fuit
etiā grādium ꝟtutum ⁊ magne fame: que
inter bona tp̄alia cōnumerāt̄. Fuit vtiq̄ȝ p̄-
eminēs dignitatibꝰ: qr̄ regina celi ⁊ t̄re: mr̄
dei: ⁊ tn̄ humilima. O virgo gl'iosa. O vir
ginitat̄ alabastrum. O suauitat̄ odor. Tu
ꝟgo alta generositate: altissima pulchritu-
dine: ⁊ tn̄ ifima hūilitate. Tu sublimis abū
dāti facultate: ⁊ tn̄ ꝓfūda humilitate. Tu
gloriosa dignitate: ⁊ tamē i hoc mūdo mise-
ra hūilitate. Fuit eni virgo maria humilis

ante partũ: in partu ⁊ post partũ. Ante partũ fuit humilis in annunciatione angelica. Luc. j. vbi dicit. Que turbata ē in sermõe eius: ⁊ cogitabat qualis esset illa salutatio virgo gloriosa. Alterata est virgo ex celsitudine inaudite laudis. Et in fine euangelij sequit. Ecce ancilla dñi fiat mihi scd̃m verbũ tuũ. vbi demonstrat ꝙ nõ est elata in tãta salutatiõe: sed potius humiliata. Deinde humilis fuit in visitatiõe helysabeth: ita vt veniret dña ad ancillam: ⁊ mater dñi ad matrem serui. de qua dicit Luc. j. Exurgens maria abijt in montana cũ festinatione: et salutauit helysabeth. in partu etiaʒ fuit humilis: quia filiũ suũ peperit non in palatijs laureatis: nec in lectis eburneis: non in pannis pompaticis: sed reclinauit eum in presepio: quia nõ erit ei loc⁹ in diuersorio. Luc. ij. c. Post partũ etiã fuit humilis: qd̃ maxime patet in presentatiõe sua ⁊ oblatione pro filio in templo facta post temp⁹ purgationis eius: vt patet Luc. ij. Obediendo legi moysi ad quã nõ erat obligata: vt videbitur infra in die purgatiõis sue. Ecce ergo quanta humilitas bea. vir. que tanta fuit: vt propter ipsaʒ digna efficeret mater dei. Quod cõfirmat Augu. sermone. ij. de eius natiuitate dicẽs: Dic mihi iã queso: iam sancti sanctorũ mater. queadmodũ materni ordinis filiũ niuei coloris ꝯualliũ: sine succo humane ꝯpaginis ⁊ sine hymbre carnalis seminis in sinu ecclesie germiasti Dic mihi queso vnica mater: quibus manib⁹: vel quo deitatis articulo in vtero tuo format⁹ est dei filius: cuius de⁹ solus est pater. Dic obsecro te per eum qui talẽ te fecit: vt ipse fieret in te. Dic inquã mihi quid boni egisti: quantũ premiũ obtulisti: per quas potestates ambisti: quos patronos adhibuisti: que suffragia premisisti: quo sensu: vel qua cogitatiõe: ad hoc vt acciperes peruenisti: vt virtus ⁊ sapientia patris que attingit a fine vsq; ad finẽ fortiter: ⁊ oĩa disponit suauiter: totus vbiq; manens: ⁊ sine vlla sui mutabilitate in vterum tuũ veniens: ita castellũ castum tui ventris incoleret: vt ingrediẽs non lederet: ⁊ exiẽs incolumẽ custodiret. Dic mihi queso quemadmodũ ad hoc ꝑuenisti. Et illa ꝗuis a me qd̃ obtulerim mun⁹. ⁊ vnde mater efficerer creatoris. Oblatio mea est ꝟginitatis promissio: nõ a me mihi data: sed ab ipso mihi auctore bonorũ omniũ concessa. Que ē enim datũ optimũ. ⁊c. Oblatio mea ē humilitas mea: ⁊ ideo Magnificat anima mea dñm ⁊c. Non auro eleuatam tunicã meaʒ: non pomposo cultu radiãtis auri ornamentum ceruicis mee: aut pomposorũ lapidũ margaritarũ dependentiũ aspexit in aurib⁹ meis: aut gẽmarũ ruborẽ attendit: nec succo mendaci coloreʒ: sed respexit humilitatẽ ancille sue. Hec ille. Rogemus ergo omnipotentẽ deũ humiliter: vt per humilitatẽ bea. vir. cõcedat nobis gratiã in ꝓsenti ⁊ gloriã ĩ futuro in secula seculorũ. Amen.

¶ Dñica tertia de aduẽtu. De periculis que incurrãt tardãtes de pctĩs penitentiã agere vsq; in finẽ. Sermo. xv.

Gaudete ĩ domino semper: Iteruʒ dico gaudete: modestia vestra nota sit omnib⁹ hominib⁹. Scribũt hec verba ad Colloc. 4. c. ¶ Ad maioreʒ penitentie conditionis declarationẽ post tot dicta de ipsa ad extirpandũ vnũ errorẽ valde periculosuʒ multorũ: penitentiã tardantiũ vsq; in finem vite: ⁊ sic existimantiũ se posse saluari: cogitaui in presenti sermone tractare ꝙ sit periculosa vsq; in finẽ penitentie dilatio: vnde de talib⁹ sic penitentiã differentib⁹ loquit propheta in ꝑsona eorũ dicens: Circũdederunt me dolores mortis: ⁊ pericula inferni inuenerũt me. Nam dei iudicio fit: vt qui penitentiã dum sani sunt agere nolunt: in periculis grauib⁹ incurrãt: ex quibus difficilimũ ⁊ quasi impossibile est animã euadere cũ salute. Qua de re si quis ea recta cõsideratione considerare velit: citius ad ipsam in vita dũ sanus erit veniet assumendã. Idcirco ait apostol⁹ in verbis preallegatis. Gaudete in dño semper penitentiã agendo de peccatis que gaudiũ spirituale confert: Iterũ dico gaudete: modestia vestra per penitentiã nota sit omnib⁹ hominib⁹. ¶ De periculis ergo tardãtium penitẽtiã vsq; in finẽ tractantes nouẽ rationes assignabimus quib⁹ ꝙ periculosa sit penitentie dilatio vsq; in finem apertissime demonstrabim⁹: quarũ. Prima dicetur

passionū occupatio. Secūda dicet̄ circun-
stantiarū priuatio. Tertia dicet̄ peccatorū
habituatio. Quarta seruilis cōditio. Quin
ta demonū impugnatio. Sexta tēporaliuz
intricatio. Septima gratiarū consumptio.
Octaua ab omnib⁹ derelictio. Nona ⁊ vlti
ma tēporis ablatio. De quib⁹ hoc ordine p-
cedem⁹: quia de p̄mis tribus in prima parte
De alijs trib⁹ in secunda. De vltimis v̄o tri
bus in tertia parte huius sermonis tracta-
bimus.

¶ Pars prima de tribus primis periculis que incurrūt hi qui vsq̄ in finē tardāt penitentiā agere.

P Rimo igit̄ in isto sermone trib⁹ ra-
tionib⁹ probabimus periculosū eē pe-
nitentie dilationē. ¶ Primo rōne
occupatiōis passionū. Adeo eniz ī infirmi-
tate peccator dolore atq̄ cruciatu intensissi
mo ⁊ timore quādoq̄ seperatim: quandoq̄
cōiunctim impedit̄: vt vsus liberi arbitrij: ⁊
ratiōis: ⁊ volūtatis qui ad dignā susceptio
sacramēti penitētie requirit̄: ita sit impedi-
tus: q̄ nequeat ad ipsam assumendā se exer-
cere: nec mirū: q̄ scdm̄ Augu. li. 83. questio
nū. q. 36. passiōes causate a tristabilib⁹ pl⁹
mouēt: q̄ passiones causate a delectabilib⁹.
Et nihilomin⁹ delectatiōis passio vehemēs
vt ait Augu. in li. de ciui. dei. quādoq̄ im-
pedit totaliter vel fere: vsū rationis huma
ne. Quanto igit̄ alterabūt amplius trista-
biles passiones doloris vel timoris vsū ra-
tionis qui vt diximus ad verā penitentiā as-
sumendā requirit̄ liber: Si v̄o dicas q̄ do
lor vel timor qui mēti hoīs inest nō totali-
ter impedit intellectū vel voluntatē: hoc ve
rum eē fateor: tm̄ multū impedit: ⁊ per con-
sequens remissius ⁊ iperfectius vsus intelle-
ctus ⁊ voluntatis: tunc potest haberi: q̄ vix
sufficit ad displicentiā requisitā ad peniten-
tiā vera: hoc periculū tangit. Augu. in lib.
de pe. dicēs: Difficile ē vt tunc sit vera peni
tentia: quādo tā sera venit: quādo cruciat⁹
mēbra ligat. ⁊ dolor sensū opprimit: vt vix
homo aliquid cogitare valeat. Et ibidē: idē
Augu. ait: vt notat̄ per Magistrū senten-
tiarū in. 4. di. 20. Et de pe. di. 7. c. null⁹ sic
Nullus expectet penitere: quādo peccare nō
pōt: arbitrij querat libertatē: vt delere pos-
sit cōmissa: nō necessitatē qui pri⁹ itaq̄ a pec

catis relinquit̄ q̄ ipsa relinquat: nō ea libe-
re: sed quasi necessitate cōdemnat. Hec ille.
Tātus nēpe quādoq̄ sensitiu⁹ dolor oppri
mit: ⁊ cruciatus mēbra coarctat: q̄ vix hō
aliquid cogitare valet: vnde Greg. inquit
Tanta ē ibi vis doloris: q̄ alibi nō pōt fieri
vis cogitatiōis. Pateat etiā per exēplū. Si-
cut qui habeat dilectissimū filiuz preoculis
ad mortē horribilē preparatū. viciniū q̄ infir
mū habeat de cui⁹ incomodo nihil vel modi
cū cogitat: nec etiā ante oculos suos habet:
q̄d mirū si dilectuz filium quē ante oculos
habet: tenet: cogitat: ⁊ infirmi obliuiscitur.
quē nō videt nec diligit multū. Sic in pro-
posito sensualis appetitus ⁊ carnalis amor su⁹
filius dilectus ē quē peccator cruciatū in tor
mētis ante oculos suos habet. Absens vici
nus modicū quidē dilectus est ipse deus seu
propri⁹ spirit⁹ cuius peccator obliuiscit̄: cū
angustia doloris ⁊ timoris cōprimit̄. Si aūt
vicinū spm̄ suū intelligere volum⁹ cui⁹ etiā
tunc obliuiscit̄ testimoniuz ab Augustino
habem⁹ in sermone innocētiū dicente. Per
cutit̄ hac animaduersione peccator vt mo-
riens obliuiscat̄ sui: qui dū viueret oblitus
est dei. Et hec ē ratio Scoti in. 4. sentētiaꝝ
di. 20. q. 2. ¶ Secūdo idē probat̄ ratione
priuationis circūstantiarū. Ad hoc eniz q̄
penitentia sit deo grata: ⁊ peccatorum re-
missiua: debet esse debitis circūstantijs cir-
cūstātiata. Circūstantia scilicz p̄ncipij: vt
fiat volūtarie non coacte. Iuxta illud prophe
te. psalmo. 53. Voluntarie tibi sacrificabo.
Quod habetur. 20. q. 3. c. presens clericus.
Quod etiam confirmat apostol⁹ secūde ad
Chor. 9. c. 23. q. 6. §. ex his dicens. Nō ex
tristicia aut ex necessitate: hylarē. n. datorē
diligit deus. Circūstantia vtiq̄ finis. s. vt
nō tm̄ fiat ex timore: sz etiā ex amore. vnde
Augu. in predicto. c. nullus inquit. Scri-
ptū ē: neminē sine charitate saluū esse. Nō
vtiq̄ in solo timore viuit homo. Quē ergo
sero penitet oportet nō solū deū timere iu-
dicē: sed iustū diligere: non vt tm̄ penam ti-
meat: sed etiā anxietur pro gloria. Ex verbis
igitur Augu. patet hoc q̄ lz homo timeat
penā: timori tm̄ preponere debet charitatez
diuinā. Sed difficile est in tali extremitate
habere hūc actū: hac principali circūstantia
intentionatū ⁊ regulatū. Et hoc maxime p

ꝓpter duo. Primo q꞉ timet infernũ. Nã qui
vſq; nũc fuit īpenitens non videt tũc extor
quere a ſeipſo diſciplinã ⁊ nouam peccatorũ
ſuorũ niſi timore iminẽtis pene nõ charita-
tis diuine: preſumit eniꝫ ꝙ ſi remot⁹ a pena
eſſet ſicut pri⁹ nõ extorqueret a ſe diſplicen-
tiã illã: ſic etiã nec pri⁹. Sc̄do q꞉ timet mor
tem. Nã ſaltẽ aliquid ſimpliciter inuolũta-
riũ videt cauſa iſtius diſplicentie ſcilicet ex-
pectatio illa mortis propinqua. Mors eni
illa inuoluntaria eſt: ⁊ q̄d nõ fit niſi ex pre-
ſuppoſitione cuiuſdã inuolũtarij: nõ ſimpli
citer dici poteſt voluntariũ. Que cõfirmã-
tur ꝑ auctoritatẽ Cypriani ad Anthoniũ:
de cornelio ⁊ ei⁹ laudib⁹: ⁊ fortitudine: ⁊ cõ
tra nouatianũ ⁊ ſciſmaticos di. Dñs in euã-
gelio beatos dicit plangentes: q꞉ qui plãgit
miſericordiã prouocat: qui ꝓuicat ⁊ ſuper-
b⁹ ẽ iram ſibi ⁊ penã iudicij veniẽtis exagge
rat. Et idcirco fratres chariſſimi peniten-
tiam non agẽtes nec dolorẽ delictorũ ſuoꝝ
toto corde ⁊ manifeſtata lamentatiõe ſue ꝯ
feſſionis teſtantes: prohibẽdos oĩno cenſui-
mus a ſpe cõmunicatiõis ⁊ pacis: ſi infirmi
tate aut periculo ceperint deprecari: quia ro
gare illos nõ delicti penitentia: ſed mortis
vrgentis admonitio compellit nec dignus
eſt in morte accipere ſolatiũ: qui ſe nõ cogi-
tauit moriturũ. Hec ille. Quod etiã patere
poteſt per Exemplũ. Non eni oĩno volunta
rie proijciet quis merces ſuas in mare: niſi
ex ſuppoſitione cuiuſdã periclitatiõis quam
tollit. Quod aũt fit niſi ſit voluntariũ: nõ
eſt multũ acceptabile illi cui fit: q꞉ nõ videt
ꝓpter eius amorẽ fieri. Ex defectiõe igitur
iſtarũ circũſtantiarũ patet ꝙ difficile ſit pe
nitentiã fructuoſam peragere. Et hec ẽ etiã
ratio Scoti. vbi ſupra. ¶ Tertio ⁊ vltio
in iſta parte ꝓbatur idẽ ratiõe habituatio-
nis peccatoruꝫ: Ait eni philoſophus in. 2º
Ethicoꝝ. Ex frequẽtatis actib⁹ generatur
habit⁹ de difficili mobilis. Et ideo peccator
in tali hora exiſtens habituat⁹ vſq; tunc in
peccatis ꝓpter illũ habitũ cõtractũ: multũ
retrahit ab actu penitẽtie. Ampla eſt via
per quam piſcis natat in naſſam: letuſq; co-
medit inuentã eſcam: ſed poſtea quãdo vult
inde exire nõ poteſt. Sic euenit peccatori q̇
habitũ peccatorũ induit: ꝓpterea clamans

Dauid dicebat. Saluũ me fac de⁹: quoniã
intrauerũt aque vſq; ad animã meã. Infi-
xus ſum in limo profũdi: ⁊ nõ eſt ſubſtãtia.
In horũ aũt figurã popul⁹ iſrael. qui diu in
captiuitate ſteterat ſub pharaonica ſeruitu
te ab eo difficiliter liberat⁹ eſt: ſicut patet in
Exodo. Ex quib⁹ omnib⁹ patet: ꝙ peniten-
tia eſt feſtinãda non autem tardãda. ¶ Ad
quorũ confirmationẽ tria adducunt exẽpla
ciuilia. Primũ eſt ſicut cũ debet fructus ali
cui vie vel itineris per aliquã domũ: ſi edi-
ficio alteri⁹ impediatur via illa poterit illũ
prohibere per interdictũ noui operis. ff. de
noui operis nũciatione. l. ſi ſeruus iudicet.
§. ſi fecerit. Quod verũ eſt ſi opus eſt nouũ
l. i. §. hoc interdũ. ff. de noui operis nũciatio
ne. Sic omnes chriſtiani habẽtes ius eundi
per viam mãdatorũ dei verſus celũ: ſi per
malam cõſuetudinẽ ⁊ obſtinationẽ vult eos
impedire diabol⁹ edificando domũ vitiorũ
iuxta illud ps. In via hac qua ambulabam
abſcõderũt ſupbi laqueũ mihi. ꝓhibendus
eſt per noui operis nũciationẽ. id eſt per pe-
nitẽtie feſtinationẽ: quia aliter diabol⁹ poſ-
ſet allegare ꝙ opus illud eſt antiquũ: ⁊ ideo
deſtrui nõ debet. Et ideo, puerb. 22. dicit.
Adoleſcens iuxta viã ſuam cũ ſenuerit non
recedet ab ea. Et hoc ẽ q꞉ cõſuetudo inducit
ſeruitiũ. Extra de foro competẽti. c. cũ con
tingat. Secũdũ exemplũ: q꞉ cũ ſeruitus ali
cui debebat luminis: ⁊ aliquid fit quo impe
ditur: poteſt illud impedire per noui operis
nũciationẽ. ff. de ſeruitutib⁹ vrbanorũ pre-
diorũ. l. inter ſeruitutes. Sic peccator impe
dire debet per penitentiã hoſtes anime: qui
nitunt ab eo excludere lumen gratie ⁊ glo-
rie: dicẽtes illud pſal. Vſq; in eternũ non vi
debit lumen. Et hoc debet cito facere: quia
peccata tanto ſunt grauiora: quanto diuti⁹
animã detinent infeliciter alligatã. Extra
de conſuetudine. c. cum tanto. Et conſuetu-
do peruerſa ex diuturnitate non leuigat cri
men ſed auget. 24. q. i. c. ſciſma. Et ex̄ de ſi-
monia. c. ſatis. vñ male excuſat q̇ dic̄ ꝙ ꝯſue
tudo mala facit ſe iurare: blaſſemare: ine-
briari. ⁊ cetera. Tertiũ ẽ quia ſicut ille qui
habet ius ducendi aquam oportet ꝙ vta-
tur iure ſuo: quia ſi poſſet oſtendi: ꝙ dua-
bus eſtatibus non ſit vſus: tunc amitteret

ius suũ. ff. de aqua quoti. ꝛ esti. l. i. Sic pctõr
habẽs ius vtẽdi pnia si tardet ea vti pdit ius
suũ: sicut perdiderũt virgines ille. Matth.
25. Et sic patet ꝙ ppter periculũ ↄsuetudis
pnia est festinanda. Et sic trib9 rõnib9 patet
ꝙ sit periculosũ tardare pniam vsqꝫ in finẽ.
Pars secũda huius sermonis in q̃ ponunt
tria alia pericula q̃ incurrũt hi qui vsqꝫ in fi-
nem tardãt penitentiã agere.

Secundo in ista parte ꝙ sit periculo-
sa tardatio pnie vsqꝫ in finem tribus
alijs rõnibus est pbandũ. ¶ Prio
rõne seruilis ↄditionis: etiã fm Sco. vbi. s.
qui dicit sic: ꝙ quãto aliqs minus est domin9
sui actus in corpore: tanto requirit intensior
displicẽtia mẽtis ad hoc ꝙ sit dispositio suf-
ficiens ad deletionez cõmisse culpe: peccator
aũt in extremis agens min9 est domin9 act9
exterioris ad peccandũ: requirit igit fm re-
ctam iustitiã dei displicentie intẽsior mot9
ad iustificationẽ ei9 ꝙ ad iustificationẽ sa-
ni: cũ tñ vix possit habere eque intẽsũ: g̃ ꝛc.
Quã rõnez tangere videt Aug. in li. de pe.
ꝛ in li. de lapsu mũdi. sermone. 24. q̃d habet
trãssũptiue in. 4. di. 20. ꝛ de pe. di. 7. §. ꝙꝙ
vbi dicit: si qs positus in vltima extremita-
te sue egritudinis voluerit accipe pniaz ꝛ ac-
cipit: ꝛ mox recõciliabit ꝛ hinc vadit: fateor
vobis. Nõ illi negam9 q̃d petit: sꝫ dicere non
psumim9 qr bene hinc exeat. Si securus hinc
exierit: ego nescio: pniam dare possum9: se-
curitatẽ dare nõ possum9. Nunq̃d dico dã-
nabitur sꝫ nec dico saluabit. Vis g̃ a dubio
liberari: vis q̃d incertũ est euadere. Age pe-
nitentiã dum sanus es: qr si sic egeris: dico ti-
bi quia secur9 es qr pniam egisti eo tpe q̃ pec-
care potuisti. Si aũt vis agere pniam qñ pec-
care nõ potes: pctã te dimiserũt non tu illa.
Itẽ Aug. ibidẽ: Baptiçatus ad horã secur9
hinc exit. fidelis bñ viuẽs secur9 hinc exit:
agẽs pniam ꝛ recõciliatus dũ sanus est ꝛ po-
stea bñ viuẽs secur9 hinc exit: agẽs pniam ꝛ
recõciliatus ad vltimũ: secur9 hinc exit: ego
nõ sum secur9 vñ qr secur9 nõ sũ: pniam da-
re possum. hec ille. Sed dices forte tũc pctũ
dimittit etiam pctõri. R. Aug. vbi. s. Due
sunt res: aut ignoscit tibi aut nõ ignoscitur
q̃d horꝫ tibi futuꝝ sit nescio: g̃ tene certũ: ꝛ di-
mitte incertũ. Multi tñ suscipiũt exemplũ

a latrõe cui9 ꝛ si fuerit sera pnia: nõ tñ fuit se-
ra indulgẽtia: nec tales aduertũt ꝙ nec sile
de aliq̃ alio legit i scriptura sacra: positusqꝫ
sit in sũmitate mortis misericordie dei in fi-
gura humani generis latrocinãtꝫ: ꝛ sola dei
misericordia liberati. insup vt testat Mgr.
in. 4. sententiaꝝ. di. 20. in fi. c. i. licet latro i
fine veniã meruissꝫ de oĩ crimine: ñ tñ dedit
baptisatis peccãdi ꝛ pseuerãdi auctez. ¶ Se-
cũdo idẽ pbat rõne impugnationis demo-
nũ: fm eni Greg. diabol9 grauiores tẽtatio-
nes suggerit quãto magis peccatorẽ appro-
pinquare fini cõspicit: insidiat eñi in abscon-
dito quasi leo in spelũca sua. Insidiat vt ra-
piat pauperẽ: rapere pauperẽ dũ attrahit eũ
in laq̃o suo humiliabit eum: vnde sicut mu-
rigula ad foramina insidiat muri: ita dia-
bolus in fine vite ꝛ ppe exitũ aĩe insidiat pec-
catori: vñ tali peccatori. Salomõ eccłiastici
xi. canit dicẽs: Attende tibi a pestifero vene-
no. i. a diabolo. Fabricat enim mala. s. culpe
in vita: ne forte. s. in hora mortis inducat su-
per te subsannationẽ in ppetuũ. Si igit pctõr
nõ potuit impias tẽtatiões tolerare quin ca-
deret qñ erat sanus: quomodo grauiores to-
lerabit quando erit infirmus? Deridendus
vtiqꝫ foret qui dum viuẽs ꝛ san9 est ꝛ fortis
dicit se pugnare nõ posse: demũ cum fact9 est
ita debilis ꝛ infirm9 ꝙ se mouere nõ potest pe-
tit campũ certaminis igredi: armaqꝫ sibi po-
stulat dari. Maior itaqꝫ derisio ↄuenit hui9-
modi peccatori qui tẽpore tam periculoso et
arcto debilis ꝛ infirm9 cõtra insidias versu-
tias ꝛ violẽtias demonũ pugnare querit. cũ
sicut ait apostol9 ad Ephe. 4. Non est nobis
colluctatio maxie tẽpore isto aduersus car-
nem ꝛ sanguinẽ: sed aduersus principes ꝛ po-
testates aduersus mundi rectores tenebraꝝ
harum: contra spiritualia nequitie in celesti-
bus. Item apostolus Petrus pme. 4. c. Vi-
gilate ait: quia aduersari9 vester diabol9 tãqꝫ
leo rugiens circuit querens quẽ deuoret: cui
resistite fortes in fide. i. in fideli obseruatio-
ne mandatorũ dei in vita. ¶ Tertio idem
probatur ratione intricationis tẽporalium.
Occupatur enim intellectus hic in tali ho-
ra a cogitatione reꝝ tẽporaliũ quas in vita
dilexit: vt recte illud psal. dicere possit: Cor
meũ conturbatũ est in me: dereliquit me vir

tus mea: ⁊ lumen oculoꝝ meoꝝ ⁊ ipsum non est mecū: quia cogitationes adeo cor ei⁹ opprimūt: q̄ in eo illud Job. 20. verificatur. Cogitationes mee varie succedunt sibi: et mens mea in diuersa rapit. Tunc enim experit talis illud ecclesiastici. 41. O mors quaꝫ amara ē memoria tua. Ecce talis peccator de quo propheta inquit: Quorum filij sicut nouelle plantationes in iuuentute sua: filie eorum composite: circūornate vt similitudo templi. Promptuaria eorum plena: eructātia ex hoc in illud ⁊c̄. in tanto periculo constitutus quid aliud cogitat? quid aliud disponit? quid deniq̄ in eius mente versatur? quid aliud nisi ad quod afficitur? hoc exēplarit visum est semel in mercatore quodam quem dum sui ad penitentiā quo ad poterant inuitarent: ipse sic eos interrogabat. Quanti precij est nunc libra pyperis? quomodo lana venditur ⁊ his verbis vitam finiuit: vt in eo compleret quod Matth. 6. scribitur. Ubi est thesaurus tuus ibi ⁊ cor tuum erit. Et sic patet tribus alijs rationibus q̄ periculosa sit dilatio penitētie vsq̄ in finem.

¶ Pars tertia huius sermonis in qua ponūtur tria alia pericula que incurrunt hi qui tardant de peccatis agere pniaꝫ vsq̄ in finē.

Tertio in ista parte probat trib⁹ alijs rationib⁹ dilationē penitentie vsq̄ in finem esse periculosā. ¶ Primo ratione consumptionis gratiarū. Duo nempe sunt genera gratiarū. Unum est gratie gratificantis quod est charitas que solum perditur per peccatū mortale. Aliud est gratie gratis date que ⁊ si non perdatur p peccatum mortale tamen in extremis agēti maxime peccatori auferuntur: ⁊ hoc ex euidentissima diuine misericordie ⁊ iustitie dispēsatione sapientissime ordinat. Unde ecclesiastici. 12. c. dicit: Memento creatoris tui in die iuuentutis tue anteq̄. s. in extremis tenebrescat sol: ⁊ lumen. ⁊ stelle: ⁊ luna: ⁊ reuertatur nubes post pluuiā. Varia enim sunt genera gratiaꝝ gratis datarū: quedam mentalis. s. intellectus bonus ⁊ clarus: voluntas libera: ⁊ memoria firma: hec sunt velut sol lucens in intellectu: calens in voluntate: ⁊ vigens in memorie facultate: de quo sole cum homo est iuuenis ⁊ sanus dicitur. Ecclesiastici. 42. c. Sol illuminans per oīa respexit: lumen est cōscientie scītilla. de quo propheta inq̄t Signatū est sup nos lumen vultus tui dn̄e dedisti letitiā i corde meo. Stelle sūt sensus nostri: tam spirituales q̄ corporales: de quibus Baruth. 3. dicit. Stelle dederūt lumē in custodijs suis: luna cor nostruꝫ denotat: siue appetitū nostrū carnalē mutabilē velut luna, de quo ecclesiastici. 27. dicit: Stultus vt luna mutabitur: que oīa in vltima infirmitate obtenebrescunt: diuinoq̄ iudicio fit vt tanto maior in mente contēptoris fiat cecitas: quanto maior precedentiū gratiarum fuit prius in mente humana claritas: que cecitas in nube denotat. Et ideo ait apostolus 2. ad Cho. 6. c. hortamur vos ne i vacuū gratiam dei recipiatis. Timendū ē ergo ne peccator nimis tarde aīam suam manumittat: vt sit in casu illi⁹ qui manumittit seruū suū causa mortis. sub illa conditione q̄ si conualuerit liber esse desinat. Qui quidem modus manumittēdi lꝫ valeat apud leges ciuiles vt patet. ff. de manumissionib⁹. l. mortis causa tamē q̄ sic quis aīaꝫ suā manumittat apud deum non valet. Timendū est eniꝫ ne talis moriens sit in casu legis que habet. ff. arborum furtim cesaꝝ. l. si plures. in qua lege iudicium dat: q̄ arbor sit illius in cuius horto viuit ⁊ radices habet: ⁊ nō illius in cui⁹ terra declinat qn̄ scindit. Sic est de illo qui viuens vult esse in dn̄io diaboli: ⁊ moriēs vult caput suū declinare ad deū quod erit difficile. ¶ Secūdo idē probat rōne derelictiōis omniū. In tali enim extremitate degēti: maxime si diues fuerit ⁊ magnatus: adsunt parentes ⁊ amici: nō nisi ad tēporalia pretendētes ⁊ nihil de spirituali salute aīe sue sollicitātes quoꝝ alter. s. vxor vel filij capsas claudit: alter ei sigilluꝫ apponit: alt qꝛ ei aliquid nō dimisit, turbat⁹ recedit: alter aliq̄d asportare festinat: alter vestimēta dilaniat: alter linteamina habere procurat: ⁊ null⁹ ē q̄ de proximo moriendo crucē ostendat: dei misericordiā per quā pro nobis mortuus est ei pponat: vnde dicere de eis ipse potest: diuiserunt sibi vestimenta mea ⁊ sup vestem meaꝫ miserunt sortē. Quod quanti periculi sit: pmo medicis de propria ⁊ infirmoꝝ aīa nō curantibus ostendit decretalis. extra de peni.

⁊ re. cũ infirmitas. vbi dicitur. Cũ infirmi
tas corporalis nõ nunq̃ ex peccato ꝓueniat
dicente dño languido quẽ sanauerat: vade
⁊ ampliꝰ noli peccare ne deteriꝰ aliquid tibi
contingat: p̃senti decreto statuimꝰ ⁊ distri
cte p̃cipimus medicis corpoꝝ: cũ eos ad ĩfir
mos vocari cõtigerit: ipsos sup oĩa moueãt
⁊ inducant vt medicos aduocent animaruȝ
vt postq̃ fuerit infirmo de spirituali salute
prouisum: ad corporalis medicine remediũ
salubrius procedat. Cũ causa cessante cessȝ
effectus: hoc quidẽ inter alia huic causam de
dit edicto: q̄ quidã in egritudinis lecto iacẽ
tes cũ eis a medicis suadet vt de animarum
salute disponant: in desperationis baratruȝ
ruũt: vnde faciliꝰ periculũ mortis incurrũt
Si quis aũt medicoꝝ huiꝰ nr̃e cõstitutionis
postq̃ per p̃latos locorum fuerit publicata
transgressor extiterit: tãdiu ab ecclesie ĩgres
su arceat: donec pro trangressione huiusmo
di satisfecerit cõpetenter. Ceteꝝ cũ aĩa mul
to sit p̃ciosior corpore: sub ĩterminatõe ana
thematis ꝓhibemꝰ ne quis medicoꝝ ꝓ corpo
rali salute aliq̃d egro suadeat: quod in peri
culũ aĩe conuertat. f. hec ibi: Si autẽ medici
hoc decreto tanta seueritate ad p̃dicta cogũ
tur: quanto magis parentes: fratres: filij:
vxores: ceteriq̃ consanguinei ⁊ ꝓpinqui ad
p̃tacta arctant: cũ ceteri etiã ꝓximi ꝓ loco
⁊ tẽpore ⁊ instante necessitate ad hoc ex di
uino p̃cepto obligati sint: dicente Matth.
22. Diliges ꝓximũ tuũ sicut te ipsũ. Solẽt
nepe tales ⁊ maxĩe vxores dĩe recordantibꝰ
de confessione ⁊ cõione infirmo: nonduȝ est
tẽpus. cui dicto facienda est glosa. Non est
tẽpus vere q̄ diabolus super infirmũ tantã
habeat potestatẽ: sed vtiq̃ tẽpus est q̄ igro
setur lingua deficiat memoria ⁊ nolit: vel nõ
possit aĩo confiteri scelera sua nec cõdere te
stamenta: de quibꝰ dicit glosa. in. §. sepe aũt
⁊ est tex. instituta quibꝰ non est permissũ fa
cere testamentũ. Sepe aũt litterati homĩes
⁊ eruditi varijs casibꝰ loquendi ⁊ audiẽdi fa
cultatẽ amittũt: vbi glo. amittũt ⁊ maxime
impij aduocati. ¶ Tertio ⁊ vltimo idẽ ꝓba
tur rõne absolutõis tp̃is. Multi enĩ sperant
ĩ mortis articulo penitere: sed heu miseri nõ
considerant: q̄ de futuris contingentibꝰ nõ
ẽ veritas certa: vt ait phus p̃ periermenias

lȝ humana vita sit breuis. Iuxta illud Iob
14. Homo natꝰ de muliere breui viuens tem
pore: repletꝰ multis miserijs: qui quasi flos
egredit ⁊c̃. Et licet quotidie moriamur: vt
ait Seneca. 24. ep̃la ad lucillũ sic di. Quoti
die morimur: quotidie demit aliqua pars vi
te: ⁊ tunc quoq̃ cum crescimꝰ vita decrescit
ĩfantiã amisimꝰ: deinde pueritiã vsq̃ ad ex
tremũ quicq̃d tẽporis transit perit: nũc ipsũ
quẽ agimꝰ diẽ cum morte diuidimꝰ: tamen
dum in extremis quisq̃ laborat tẽpus aliq̃d
nõ expectat ĩ quo bonũ agat: ideo dicit dñs
Matth. 24. Vigilate quia nescitis qua ho
ra dñs vester venturꝰ sit: ⁊ apocali. 3. dicitur.
Esto ergo vigilãs. ⁊ subdit. Si ergo nõ eui
gilaueris veniã ad te tanq̃ fur in nocte. Et
ideo cãtat ecclesia: Emendemꝰ in meliꝰ que
ignoranter peccauimꝰ: ne forte preoccupati
die mortis queramꝰ spatiũ penitẽtie ⁊ inue
niri non possimꝰ: ⁊ ap̃ls ad gal. 6. ait Opere
mur bonũ dũ tẽpꝰ habemꝰ. Et. 2. ad Co.
6. idem inquit: Tẽpore accepto exaudiui te:
⁊ in die salutis adiuui te. Ecce nunc tẽpꝰ ac
ceptabile: ecce nunc dies salutis. ꝓpter oĩa p̃
dicta exclamãs. Aug. ait. O vita p̃sens q̄
multos decipis: que dũ cognosceris nihil es
cum videris vmbra es: cũ exaltaris fumꝰ es
insipientibus dulcis es: sapientibus amara
es: qui te querunt non te cognoscunt: ⁊ q̇ te
cognoscunt nõ te querunt: qui te fugiũt ipsi
te intelligunt: vera non est via quã oñdis.
Figura es velut sõniũ: alijs ostendis te lon
gã vt in fine p̄das: alijs breuẽ vt dum peni
tere volunt non permittas: alijs largã vt fa
ciant quecũq̃ volunt: alijs angustã vt nõ fa
ciant bonũ: alijs tristẽ vt non consolẽtur de
bono. hec ille. ¶ Agamꝰ ergo penitentiã ve
lociter ⁊ non tardemꝰ ne in eternũ pereamꝰ:
sed gratiã dei percipientes: ⁊ in ipsa vsq̃ in
finem perseuerantes semper bonũ facientes:
⁊ diuinis p̃ceptis attendẽtes ad eternã glo
riã peruenire valeamꝰ vbi oĩpotens deus vi
uit ⁊ regnat vnus ⁊ trinus pater ⁊ filiꝰ ⁊ spi
ritus scũs cũ oĩbus angelis ⁊ sanctis suis in
seculoꝝ secula: Amen.

¶ Feria secunda post tertiã dominicã de ad
uentu. De iustificatione impij que fit per pe
nitentiã: ¶ Sermo. 16.

Gaudete in do
mino semper. Iterũ dico
gaudete: modestia vr̃a
nota sit oĩbus hoĩb⁹. Ite
rum vbi. s. Post dicta de
penitentia fratres charis
simi congruũ est ⁊ conuenientissimũ: vt de
iustificatione impij que fit per penitentiam
aliqd breuiter disseramus. Et quia ex hoc
letari valde debemus: ꝙ ꝓpter penitentiaꝫ
iustificationis gratiaꝫ acquiramus. Idciro
vba tibicine aplĩ iterũ assũpsi dicẽtis. Gau
dete in domino semper ⁊c̃. Cum enim peni
tentia sit causa nostre iustificationis: que iu
stificatio fit per criminis remissionẽ: pecca
toris vocationẽ: mentis renouationẽ: cordis
sanationẽ: muneris infusionẽ. De tali iusti
stificatione per penitentiã facta ⁊ horũ ad iu
stificationẽ concurrentie iustificatione con
uenienter est tractandũ. Nam ꝙ iustificatio
fiat per criminis remissionẽ: patet per glo. su
per illo verbo ad Ro. 8. Quos vocauit hos ⁊
iustificauit: dicentẽ. s. remissionẽ peccatorũ
Item ꝙ fiat per peccatoris vocationẽ patet
quia sicut ille qui vocat distat ab eo qui vocat
ita ille qui iustificat quantũ ad terminũ a q̃
s. quo ad peccatũ: est distans ab eo. s. deo iu
xta illud psal. Longe a peccatoribus salus.
Preterea quod idem fiat per mentis reno
uationẽ patet: quia sicut culpa est causa tur
pitudinis: debilitatis: ⁊ corruptionis: ita iu
stificatio est causa virtutis integritatis ⁊ de
coris in aĩa ⁊ in potẽtijs. Itẽ qd̃ fiat ꝑ mẽtis
sanationẽ patet: quia sicut sanitas corporis
fit ꝑ debitã cõmẽsurationẽ humorũ: ita iusti
ficatio ĩpij per rectitudinẽ mentis ad deum
Itẽ ꝙ fiat per muneris infusionẽ patet: quia
iustificari idẽ est qd̃ gratificari: sꝫ gratifica
tio a grã dei efficit: ⁊ ad grãm ordinat in ꝓ
senti ⁊ ad ꝑfectionẽ glĩe ĩ futuro. ¶ Ex qb⁹
oĩb⁹ iustificatio sic diffinit ſm gl. ad Ro. 8.
Iustificatio ẽ remissio pctõꝝ ⁊ ꝯsũmatio bo
norũ operũ. Et sanct⁹ Tho. sic eaꝫ diffinit.
Iustificatio est trãsmutatio de statu culpe
ad statũ grẽ. In qb⁹ vbis tangit recessus a
termino a q̃ cũ dr̃: Iustificatio ẽ trãsmuta
tio de statu culpe: vl' iustificatio est remissio
pctõꝝ: ⁊ etiã tãgit recessus ad terminuꝫ ad
quẽ cui subdit. Iustificatio est trãsmutatio
ad statũ iustitie vel ꝯsũmatio bonoꝝ opeꝝ.

Que vt clari⁹ videant ⁊ q̃li ordie pctõr per
pniam iustificet. Sciendũ ꝙ ad iustificati
onẽ impij tria ꝯcurrũt quoꝝ. Primũ dr̃ li
beri arbitrij cõmotio. Scõm dr̃ culpe dete
statio. Tertiũ dicit per grẽ infusionẽ culpe
deletio. ¶ Ad quoꝝ declarationẽ aduerten
dum ſm Ricar. in. 4. di. 17. ar. 4. q. 2. ꝙ sic
ad hoc vt ex vno elemẽto fiat aliud concur
runt quatuor. Unius forme corruptio ⁊ alte
rius generatio: ⁊ dispositio ad corruptionẽ
vni⁹: ⁊ dispositio ad generationẽ alterius:
sic cum de impio fit iust⁹ requirunt quatuor
s. impietatis destructio que ẽ culpe remissio:
⁊ gratie infusio: ⁊ dispositio ad destructio
nem impietatis que est culpe detestatio: et
dispositio ad susceptionẽ gratie que est libe
ri arbitrij ad deũ conuersio.

¶ Pars ꝓma hui⁹ sermonis in qua declara
tur ꝙ ad iustificationẽ ĩpij ꝯcurrit liberi ar
bitrij cõmotio.

Primo igit in isto sermone de iustifi
catiõe impij tractãtes sciendũ ꝙ pri
mũ necessariũ ad hoc ꝙ ipsa iustifi
catio impij sequat est liberi arbitrij cõmo
tio: ꝙuis enĩ aĩa in pcõ iacens ꝑ se nõ possit
a peccato resurgere nisi diuina gratia inci
tetur: ⁊ inuitet: ꝓueniat: quia ait Augu. in
li. de ecclesiasticis dogmatib⁹: Manet ad q̃
rendam salutẽ libertas arbitrij ſ admonẽte
pri⁹ deo vel inuitãte ad salutẽ: ⁊ in li. de na
tura ⁊ gratia idẽ ait: Nemo dicat sic homi
nem factũ eẽ: vt de iustitia quidẽ posset in pec
catũ ire: ⁊ de pctõ ad iustitiã ire nõ possit: ſ
vt in pctm̃ iret sufficit liberũ arbitriũ q̃ se vi
tiauit. Ut aũt redeat ad iustitiã op⁹ hꝫ me
dico: qm̃ san⁹ nõ ẽ: op⁹ hꝫ iustificatiõe: quia
mortu⁹ ẽ. Itẽ in eodẽ li. idẽ ait: Naturã ho
minis dignis laudib⁹ honorem⁹: casꝗ lau
des ad creatoris gloriã referam⁹. Sꝫ quia
nos creauit ita sumus grati: vt non simus:
quia sanat ingrati. Uitia sane nostra que sa
nat nõ diuino opi: sꝫ humane volũtati iusti
tieꝗ illi⁹ ⁊ vindicte tribuam⁹: ſ ⁊ ĩ nr̃a ptã
te fuisse vt nõ accederẽt ꝯfitemur: ita vt sane
mur in illi⁹ mag ꝗ ĩ nr̃a eẽ ptãte fateamur
ſ ille. hoc idẽ affirmat Ber. sup cant. omel.
33. di. Sciant hostes gratie nec ad bonum co
gitandum per se sufficere cor humanũ. Et
in li. de libero arbitrio. caplo. 17. idem ait.
Conatus liberi arbitrij ad bonũ cassi sũt: si
a gratia dei nõ adiuuent: ⁊ nulli si non exci

tanť. Que ē etiā sentētia omniū theologoꝝ
maxime beati Tho. pma scđe. q. 109. ar. 7.
Et beati Bo. in. 2. dis. 28. arti. p. 7 in. q. i.
¶ Attamē scđm sententiā oīuz theologorū
Gratia nō pōt: quia non vult posse cogere
arbitriū nostrū. Et ideo ad iustificationem
impij requiriť preparatio 7 cōsensus anime
vt. s. infusione diuine gratie incitātis 7 in-
uitātis acquiescat. Qđ probať tripliciter. s.
Rōne: auctoritate: 7 sīlitudine. Primo pbo
ratione: quia nisi aīa acquiescat per consen-
sum: affectū vel desideriū 7 conatū nūq̄ in-
fundiť gratia: eo q̄ talis tanq̄ inuitus 7 in
uolūtari⁹ est indisposit⁹: nec de⁹ cogit liberū
arbitriū sed solū excitat. Tria eni requirū-
tur ad bonū meritoriuz. s. inuitatio gratie:
cōsensus liberi arbitrij: operatio bona: que
fundatur in gratia 7 libero arbitrio consen
tiente. Inuitatio grē dei nūq̄ deficit: ſ aīa
cū libero arbitrio non consentit: 7 ideo sepe
nō se ad bonū disponit: nec a peccato resur-
git: vnde si aliq̄s velit attēdere ordinē libe-
ri arbitrij 7 grē dīne. audiat Aug. in li. de
diuinis dogmatib⁹ dicētē: Initiū salutꝫ nr̄e
deo miserāte habem⁹: vt acquiescam⁹ salu-
tari inspiratiōi nostre ptātis est. ¶ Secun-
do hoc idē pbo solū auctoritate Ber. dicētꝫ
Donū dīne gratie: tā absq̄ cōsensu recipien
tis esse nō pōt: q̄ absq̄ grā dantis. Hec ille
¶ Tertio hoc idē pbo sīlitudine: q2 sic ille
qui habet vel tenet oculū clausum lumē na-
turale vel sensibile nō pōt recipere: ita ille q̇
nō se preparat vł disponit faciēdo qđ in se ē
nō pōt lumē spūale. s. diuine grē recipere: 7
ideo nō potest iustificari. Et cōfirmant be.
Tho. 7 Ricar. vbi. s. Et sic patet pmū qđ p
positū est. s. q̄ ad iustificationē impij est ne-
cessarius ipse cōsensus liberi arbitrij.

¶ Pars secūda hui⁹ sermonis in q̄ declarať
q̄ ad impij iustificationez requiritur culpe
detestatio.

Secūdo in isto sermōe dico q̄ ad iu-
stificationē impij reqriť detestatio
p ɔtritionē 7 displicētiā q̄ pbo tripli
citer: rōne: auc̄te: 7 sīlitudine. ¶ Primo p
bo rōne sic: Sic se hꝫ in trāsmutatiōe locali
ita se hꝫ in ɔuersiōe mētali: ſ in trāsmuta-
tione locali: ita ē q̄ corpus nō pōt accedere
ad ťminū ad quē: nisi pus deserat ťminū a
quo: Sic 7 in iustificatiōe oportet q̄ sit re-
cessus a pctō sicut a termīo a q̄: 7 fit accessus
ad iusticiā: sicut ad ťminū ad quē: vt pꝫ per
diffinitionē iustificatiōis: vbi. s. nō pōt pec-
cator iustificari: nisi pus pctā cōmissa sibi di-
spliceāt. ¶ Scđo hoc idē pbo sīlitudine sic.
Videm⁹ ad sensū q̄ i aere abscuro nō pōt so
lis claritas introduci nisi pus obscuritas se-
pareť: sic a sīlī ē de obscuritate culpe 7 clari-
tate dīne grē. Nā claritas dīne grē itrodu-
ci nō pōt nisi culpe obscuritas excludať. Itē
sicut ad hoc q̄ corp⁹ formeť p aīaz inesse na
ture. oportet q̄ corp⁹ p naturā disponať p⁹
ordine nāe quā infundať aīa a creatore: sic
ad hoc q̄ aīa impij informeť p iustificatio-
nē i esse grē: oportꝫ pcedere ɔuersionē volū
tatis ad deuz p detestationē culpe. ¶ Ter-
tio hoc idē pbo auctoritate psalmiste dicētꝫ
Sacrificiū deo spūs ɔtribulat⁹ 7 ɔtrit⁹ ē sa
crificiū q̄ pctā soluūť: ǥ 7c. Ista ɔfirmat. b.
Tho. in. 4. di. 17. ar. 3. Et pma scđe. q. 113.
ar. 2. Et sic patet scđm in iusticatione impij
necessarium.

¶ Pars tertia hui⁹ sermonis in qua decla-
ratur q̄ ad impij iustificationem concurrit
gratie infusio.

Tertio 7 vltio i isto ſmōe tractādū ē
d ťtio ɔcurrēte ad iustificationē ipij
qđ dr̄ remissio culpe p ifusionē grē.
Nā postq̄ pctōr detestat⁹ ē culpā p actū at-
tritiōis 7 displicētie: necessariū ē ad deletio-
nē culpe: pus ordine q̄ nāe fiat infusio grē
dīne: qđ pbo ťplicitť. s. Rōe: sīlidīe: 7 auc̄te
¶ Primo rōe ifinitatꝫ sic: Nulla ꝑt⁹ finita
hꝫ potētiā ifinitā: ſ offensa dei vł culpa qua
de⁹ offēdiť ē malū ifinitū eo q̄ culpa vł offē
sa ē cōmissa ɔ deū q̇ ē bonū ifinitū 7 iō ad re
missionē culpe hūana nā p se nō sufficit, ꝓpť
qđ ad ei⁹ remissionē oꝫ q̄ grā dīnit⁹ infun-
dať: sic ēt ad merēdū vitā etnā. ¶ Scđo ħ
idē pbo sīlitudine. Quia sic apud nos vide
m⁹ q̄ possibile ē q̄ vn⁹ hō: aliquē aliū hoīez
nec diligat: nec odiat: ſ si eū offendit nō pōt
ɔtingē q̄ ei dimittat offensā sine spāli beni-
uolētia: ita ēt apud deū ē: lꝫ. n. anq̄ hō pec-
casset i statu. s. inocētie posset eē sine culpa 7
sine grā tū postq̄ peccauit nō poterat eē sine
culpa nisi dimitteretur ei offensa ex speciali
dei beniuolentia: specialis autē dei beniuolē
tia ad hominē sine gratia reparari non po-
test: ergo 7c. ¶ Tertio hoc idē probo auc̄te

apl'i ad Ro. 3. di. Justificati gratis per grāz
ipsi⁹. Ista ꝯfirmat beat⁹ Tho. in. 4. dis. 14.
ar. 3. Quā infusionē grē sequit̄ remissio cul
pe. qđ ꝓbat̄ tripliciť. s. rōne: auctē: ⁊ exēplo
Primo rōne sic: Justificatio est quedā trās
mutatio de statu culpe ad statum iustitie. In
motu aūt requirunt̄ tria. Primū est motio
mouētis. Scđm est motio mobilis. Tertiū
est ꝯsecutio finis: vbi grā. Naȝ qn̄ aer illu/
minat̄ sunt ibi tria. Primo est ibi influētia
lucis. Secūdo est ibi influentia aeris. Ter/
tio ē ibi absentia obscuritatis: ex quib⁹ oib⁹
sequit̄ claritas ⁊ aeris illuminatio. Et sic a
simili in iustificatione impij sūt ista tria. P̄
est ibi infusio grē. secūdo assēsus aīe. tertio
cōtritio vel cōpunctio culpe ex quib⁹ sequit̄
remissio culpe. Ubi sciendū ꝙ īfusio grē ac
cidentaliť se habet ad remissionez culpe: sic
fuit in statu inocētie ⁊ in christo hoīe ꝙ̄tum
ad p̄mū instās sue conceptionis: vn̄ infusio
grē includit remissionē culpe ex parte stat⁹:
qn̄. s. hō est in statu peccati: ⁊ tūc ad iustifica
tionē impij ē necessaria remissio culpe: ⁊ aū
remissionē culpe est necessaria infusio grē si
ne qua nō pōt fieri remissio culpe. ¶ Secun
do hoc idē ꝓbo similitudine tali: q2 sicut i na
turalib⁹ gn̄atio vni⁹ est corruptio alterius:
qđ patet sic: q2 aduētus lucis in aere est ab/
scessus obscuritatis cā: ita a simili infusio grē ē
cā remissionis culpe in eo q̄ iustificat̄. Ter/
tio hoc idē ꝓbo auctē Esa. ꝓphete. 27. c. sic
di. Ois iste fruct⁹ iustitie ē vt auferat̄ pctm̄
Ista ꝯfirmat beat⁹ Tho. vbi. s. ⁊ p̄ma. 2. q.
iij. ar. 6. p totū. Quā culpe deletionē ꝯcedat
nobis dn̄s p grām in p̄nti ⁊ in futuro glīam
in secula seculorum: Amen.

¶ Feria tertia post tertiā dn̄icam de aduen/
tu. Iterū de iustificatione impij per peniten
tiam. Sermo decimusseptimus.

GAudete i do
mio semp: iterū dico gau
de. mo. v. n. sit oib⁹ homi
nib⁹. Iterum vbi. s. Quis
fratres charissimi in s̄mo
ne p̄cedēti mlťa dixerim⁹
de iustificatiōe impij determinādo quot. vi
delicet ad eius integrationē concurrūt. Ni
hilomin⁹ ad maiorē iustificationis impij ex/
plicationē: ⁊ ipsi⁹ dignā ꝯmēdationē. restat
vt aliq̄ alia de ipsa satis ꝯgrue tractem⁹: vt
s. itelligam⁹ q̄lē ordinē p̄dicta in se habeāt
⁊ quāte dignitatis ⁊ excellētie sit ipsi⁹ iustifi
cationis opus p pniam facte. Et ideo vt ait
apl's in verbis p̄assumptis: Gaudete i dn̄o
semp. s. pniam agētes: iterū dico gaudete: q2
p pniam vestraȝ a deo iustificabimini: q2 iu
stificatione nihil mai⁹ fieri pōt. De q̄ vltra p̄
dicta: tria sunt notāda: quoꝝ Primū dicet̄
iustificationis ordinatio. Secundū dicet̄ iu
stificationis miraculosa opatio. Tertiū di
cet̄ iustificationis dignificatio.

¶ Pars p̄ma hui⁹ sermonis: in q̄ declarat̄
ꝙ impij iustificatio sit miraculosa ⁊ qn̄ nō

PRimo igit̄ i isto sermone tractandū
est q̄liter dicta i p̄cedēti sermone in
uicē ordinant̄. Ad qđ efficiēdū tres
ꝯclusiones annotant̄: quaꝝ Prima est iusti
ficatio impij est actio instātanea. Secūda ē
infusio grē in hac iustificatione est p̄maria.
Tertia est ꝙ impij iustificatio essentiali⁹ re
spicit grē infusionē ꝙ̄ peccatoꝝ remissionez.
Prima cōclusio sic declarat̄ s̄m Ricar. in. 4
di. 17. ar. 4. q. 6. di. ꝙ iustificatio impij ꝯsi
derari pōt: vel ꝙ̄tuȝ ad motus disponentes
ad eam: qui sūt detestatio culpe ⁊ conuersio
volūtatis ad deum. Uel quantum informes
⁊ sic iustificatio non fit in instāti: quia ista
duo nō semp sūt in instāti vno nec inter se:
nec cū iustificationis essentia. Uel ꝙ̄tū ad
grē infusionē ⁊ p̄dictoꝝ motuū formationē:
⁊ culpe remissionē in quib⁹ ꝯsistit iustificati
onis essentia: ⁊ sic iustificatio impij fit in eo
dem instanti: qđ ꝓbo sic. Justificatio origi/
naliter ꝓcedit ex infusione grē spūs sancti: s̄
infusio spūs scī fit in instāti: g̊ ⁊c̄. vnde glo.
sup illud act. 2. Factus est repente de cele
sonus ait: Nescit tarda molimina spiritus
sancti grā: patet hoc p exemplū. Efficatior ē
virtus diuina ad agendū ꝙ̄ virt⁹ nature: sȝ
virtute nature illuminatio aeris ⁊ exclusio
obscuritatis fit in instāti: g̊ multomagis iu
stificatio peccatoris q̄ ꝯsistit i remissione cul
pe ⁊ infusione grē. Ista ꝯfirmat beat⁹ Tho.
in. 4. di. 17. ar. 5. q. 3. Et p̄ma. 2. q. iij. ar. 7
p totū. ꝙ si ꝯtradicat̄ sic: intellect⁹ nō potest
plura itelligē simul vt dicit phs. 2. topicoꝝ
non potest ergo simul fieri ad considerandū
peccatū ⁊ deū: sed ad iustificationē impij re
quirunt̄ detestatio peccati ⁊ tendētia i deū

que includũt cognitionẽ peccati ⁊ dei: ꝗ iusti
ficatio impij nõ est in instanti. Ad hoc. R.
ꝙ vt dicũt oẽs theologi: intellectꝰ põt plura
simul intelligere: ⁊ volũtas velle qñ vnũ ordi
nat̃ ad aliud: sic aũt est in ꝓposito: cõsidera
tio eni culpe ⁊ detestatio eiꝰ ordinant̃ ad cõsi
derationẽ dei ⁊ ꝯuersationẽ volũtatꝫ ad deũ
⁊ sic patet ꝓma ꝯclusio. ¶ Secũda ꝯclusio
sic declarat̃ ſm Alex. de ales vbi. s. Cũ ad
iustificationem impij q̃tuor requirant̃ vt di
ctũ est. s. q̃ ordine temporis sunt simul vt di
ctum est. s. ꝑri. Aduertendũ tñ ꝙ ordie na
ture ex parte iustificati pctõris priꝰ ẽ remis
sio culpe q̃ infusio gr̃e. Ex parte vo iustifi
cantis est ecõtra: qr priꝰ est infusio gr̃e q̃ re
missio culpe: qd̃ ꝓbo sic: Infusio gr̃e est cau
sa remissionis culpe: cã aũt est ꝓor effectu: er
go ⁊c̃. Nam illuminatio aeris dupliciẽ põt
ꝯsiderari. Primo ex parte aeris illuminati:
⁊ tũc prior est purgatio a tenebris q̃ assecu
tio luminis. Secũdo ex parte solis illuminã
tis: ⁊ sic priꝰ est illuminatio q̃ tenebrarũ ex
clusio vel remotio: ꝗ ⁊c̃. Ista ꝯfirmat bea
tus Tho. in. 4. dis. 14. ar. 4. q. i. ⁊. i. 2. q. iij.
ar. 9. ꝑ totũ. ꝙ si dicat̃ prior est ordine natu
re dispositio q̃ habitus: ſ remissio culpe dis
positio est ad infusionẽ gr̃e: ꝗ ordine nature
prior est. Ad hoc. R. ꝙ minor est falsa quã
uis remissio culpe sit dispositio ad esse gr̃e i
aĩa: differt eni infusio gr̃e ⁊ ipsã esse in aĩa si
cut fieri ⁊ factũ. ¶ Tertia cõclusio sic decla
ratur ſm Ricar. in. 4. di. 17. arti. 4. q. 7. di.
ꝙ essentia iustificationis impij est gratie in
fusio ⁊ culpe remissio: essentialiꝰ tñ respicit
gratie infusionẽ q̃ culpe remissionẽ: qd̃ ꝓbo
sic: Qñ de rõne alicuiꝰ totiꝰ sunt due partes
quarꝫ vna est alteriꝰ cã: illa q̃ est principalior
cã in illo toto est essentialior q̃ ista que est
effectus: ſ vt visũ est superiꝰ: infusio gr̃e est
cã remissionis culpe: ergo ꝓncipalior est in
iustificatione impij ⁊ ipsi essentialior q̃ re
motio culpe. ꝙ si dicat̃: si posset esse culpe re
missio sine gratie infusione: hõ sine gratie in
fusione iustificaret̃: sed si posset eẽ gr̃e infu
sio sine peccati remissione nõ ꝓpter hoc hõ iu
stificaret̃: ergo essentialiꝰ depẽdet ipij iustifi
catio a culpe remissione q̃ a gratie infusiõe
Ad hoc rñdet̃ ꝙ si eẽt culpe remissio sine gr̃e
infusione hõ desineret esse iniustus: sed nõ es
set iustus qr nõ haberet formã iustitie: ⁊ si
posset eẽ gratie infusio sine culpe remissione
simul posset eẽ hõ iustus ⁊ iniustus: qr ꝓpẽ
ꝑsentiã gratie esset iustus ⁊ ꝓpter ꝑsentiam
culpe iniustus. Unde positio nõ tñ est impos
sibilis sꝫ etiã icõpossibilis. Et hec dicta suffi
ciant q̃tũ ad primã partẽ sermonis.

¶ Pars scḋa hꝰ sermonis in q̃ declarat̃ qñ
impij iustificatio sit miraculosa ⁊ qñ non.

Secundo in isto sermone declarandũ
est an iustificatio impij sit miraculo
sa. Ait enim Ricar. in. 4. di. 17. ar.
4. q. 9. ꝙ q̃uis iustificatio impij sit supnatu
ralis: nõ tñ est miraculosa: quia vt di. Aug.
10. de ci. dei. c. 12. Quicq̃d mirabile fit i hꝫ mũ
do ꝑfecto minꝰ ẽ q̃ totꝰ hic mũdus: sꝫ quã
uis creatio mũdi fuerit supnaturalis: nõ tñ
dicit̃ fuisse miraculosa: ꝗ iustificatio impij:
quãuis sit supnaturalis nõ tñ ẽ miraculosa.
¶ Ad cuiꝰ declarationẽ notandũ ẽ ꝙ ad rõ
ne miraculi ꝓprie sũpti: tria sunt. Unũ ẽ ꝙ
fiat ꝑ actiuã potentiã supnaturalis agẽtis:
quod enim ope nature fit ⁊ si qñq̃ sit mira
bile eo ꝙ ignoret̃ causa ſm Aug. 21. de ciui.
dei. c. 4. tñ miraculũ nõ est. Aliud ẽ ꝙ i ma
teria nõ sit aliq̃ dispositio nisi solũ pura po
tẽtia obediẽtie ad hꝫ ꝙ ipsa vel de ipsa fiat il
lud opus qd̃ ẽ miraculũ. Tertiũ est vt sit ꝑ
modũ incõsuetũ: vñ dicit Aug. ꝑ li. retracta
tionũ. c. 13. ꝙ si solita eẽnt: mira non essent:
q̃uis aũt nõ oẽ mirũ vel mirabile sit miracu
luꝫ tñ oẽ miraculũ ẽ mirabile ⁊ ẽ mirũ. Et ꝓ
pter ista tria dr̃ ꝙ miraculũ ẽ opꝰ arduũ pre
ter spem nature ⁊ insolitũ. cũ ergo iustifica
tio impij nõ sit insolita: ⁊ lege cõi requirat̃
aliqua dispositio in adulto qui iustificat̃: iu
stificatio impij que fit de lege cõi nõ ẽ mira
culosa: quãuis effectiua fiat ꝑ potentiã sup
naturalis agẽtis: iustificatio aũt impij pre
ter legẽ cõem que fit si deus iustificat adul
tum aliquẽ qui priꝰ se nõ disponit miraculo
sa ẽ: quia in tali iustificatione sunt oĩa illa
tria que ad miraculuꝫ requirunt̃. ¶ Nõ si
dicat̃ nõ ẽ minꝰ resuscitare mortuũ spiritua
liter q̃ resuscitare mortuũ corporaliter: sed
resuscitatio corporalis mortui ẽ miraculo
sa: ergo resuscitatio impij cũ sit resuscitatio
spiritualis ẽ miraculosa. Ad hoc. R. ꝙ quã
uis vnũ nõ sit minoris potẽtie q̃ aliud: quia
neutrũ eorꝫ fieri põt nisi ꝑ diuinã potẽtiã: tñ
duo alia que requirunt̃ ad miraculũ inueni

antur in resuscitatione corporaliter mortui
que non inveniuntur in resuscitatione mor-
tui spiritualiter: loquẽdo de illa que fit de le-
ge cõmuni. Et sic patet q̃d habendũ de secũ-
da parte huius sermonis.

¶ Pars tertia huius sermonis in qua decla-
ratur dignitas iustificationis impij.

Tertio in isto sermone de dignificati-
one iustificationis impij tractantes
Advertendũ ẽ s̃m Tho. in. 4. di. 17
ar. 5. q. i. ⁊ di. 46. ar. i. q. 3. ⁊ prima. 2. q. iij.
ar. 9. in corpore questionis. in fine. ⁊ Ricar.
in. 4. di. 17. ar. 4. q. 9. in parte affirmativa:
⁊ respõsiõe p̃mi argumẽti q̃ iustificatio im-
pij est operatio dei maxima: unde in psal. di-
citur: Iustificationes eius super oĩa opera
eius. ¶ Unde nota q̃ tria sũt que diversis
respectib⁹ sunt maxima opera dei. s. creatio:
iustificatio: ⁊ glorificatio. Primo inter om-
nia opera dei. creatio est maximũ opus dei:
⁊ hoc ex parte modi agendi: cuius ratio ẽ: q̃r
in creatione nihil presupponitur cum sit pro-
ductio alicuius ex nihilo: in iustificatõe aũt
⁊ glorificatione iustorũ voluntas ⁊ gratia p̃-
supponũtur. Secũdo dico q̃ iustificatio pec-
catoris ẽ mai⁹ op⁹ dei q̃z creatio ex parte fa-
cti: quod probo duplici ratione. Prima est
quia in iustificatione peccatoris datur ⁊ ac-
quiritur nobilius esse q̃z in creatione: quod
patet quia in creatione datur ⁊ acquirit̃ eẽ
nature: in iustificatione autẽ acquirit̃ esse
gratie: esse autẽ gratie est nobilius esse natu-
re. Secũda ratio est quia in iustificatõe pec-
catoris repugnat deo iustificãti inordinata
peccatoris voluntas: in creatione aũt nihil
repugnat volũtati creãtis: unde Aug. expo-
nens illud verbũ Io. 18. Maiora horum fa-
cietis sic ait: Mai⁹ op⁹ est ut ex impio iust⁹
fiat q̃z creare celum ⁊ terrã. ¶ Tertio iusti-
ficatio impij est mai⁹ op⁹ q̃z sit glificatio iu-
sti ex parte meriti. Cui⁹ rõ est: q̃r mai⁹ donũ
est ↄcedere gratiã impio qui erat dignus pe-
na q̃z beatificare iustũ qui est dignus gloria
sed ex parte doni glorificatio iusti est maius
opus dei q̃z sit iustificatio peccatoris: eo q̃
maius est donum glorie beatificantis: q̃z iu-
stificantis: vel maius donũ ⁊ nobili⁹ est glo-
ria q̃z sit gratia: unde Aug. ubi. s. ait: Iudi-
cet q̃ põt. utrũ mai⁹ sit iustos angelosq̃z crea-
re vel premiare q̃z impios iustificare. Certe

si utrũq̃z est equalis potẽtie: hoc maioris est
mĩe. Quod nobis mereri concedat ille ipiorũ
iustificator Jesus christ⁹ dñs nr̃: qui cũ p̃re
⁊ spiritu sc̃o vivit ⁊ reg̃t i secula sc̃lorũ. Amẽ.

¶ Feria quarta post tertiã dñicã de aduẽtu
De trib⁹ primis p̃nie fructib⁹. Sermo. 18

Gaudete ĩ do-
mino sempʒ: iterũ dico gau-
dete mo. ve. no. sit. o. ho.
Iterũ ubi. s. Pretermis-
sis iam in predictis sermo-
nibus fratres charissimi
varijs ⁊ diversis considerationib⁹ penitẽtie
congruũ est valde ad maiorẽ in cordib⁹ fide-
lium ipsius impressione ut aliqua tractem⁹
de ipsius utilitate ⁊ fructificatione: de qua lo-
quitur Aug. in li. 50. omeliarũ omel. 29.
di. Tẽpus est nunc misericordie ut corriga-
mur: nondũ venit tẽpus iudicij: loc⁹ ẽ: spatiũ
est: peccavim⁹: corrigamur: nõdũ finita ẽ vi-
ta: nondũ clausus est dies: nõdũ expiratum
est: non desperet aliq̃s q̃ peior est: quoniã p̃-
pter ipsa peccata humana ⁊ tolerabilia: ⁊ tã-
to crebriora quãto minora. Cõstituit deus
in ecclesia tẽpus prerogantie misericordie q̃-
tidianã medicinã: ut dicam⁹: Dimitte nob
debita nostra: sicut ⁊ nos dimittim⁹ debitori-
bus nr̃is: ut his verbis leta facie ad altare ac-
cedam⁹. ⁊ his verbis leta facie corpori ⁊ san-
guini cõmunicem⁹. hec ille: Quapropter be-
nedic̃ apostol⁹: Gaudete in dño semp̃ peni-
tentiã agẽtes: iterũ dico gaudete: q̃r ex ipsa
mirabiles fructus p̃cipietis: de quib⁹ causa
brevitatis in isto sermone tres tm̃ ãnotabi-
mus: quia de reliquis in sequentib⁹ sermoni-
bus discribemus: quorũ Prim⁹ dicit̃ fruct⁹
restitutivus. Secũdus dicetur revivificati-
vus. Tertius dicere inchoativus.

¶ Pars prima huius sermonis in q̃ un⁹ po-
nit̃ p̃nie fruct⁹ qui dicit̃ restitutivus.

Primo igit̃ in ista parte tractandũ ẽ
quõ p̃ p̃niã virtutes theologice. s. fi-
des: spes: ⁊ charitas añ pctm̃ infuse:
⁊ post peccatum perdite: nobis restituãtur.
q̃ enim per peccatum perdant̃ patet discur-
rendo per singulas. Nã fides sine meritis
⁊ bonis operibus mortua est. Jacobi. 2. Si-
militer ⁊ spes s̃m Bernar. sine meritis non
est spes: sed presũptio debet dici. Charitas

virtutes theologice
geistliche tugendt

autest cõtraria pctõ: ⁊ ideo nõ põt esse simul
cũ peccato: qꝛ ꝯtraria simul ⁊ semel eidẽ sbo
in eẽ nõ pñt. Ecce ꝙ qꝛ ꝑ pctm̃ iste virtutes
amittunt: ꝙ tñ ꝑ pniam restituunt. Quod
ꝓbat p̃ Ricar. in. 4. di. 14. ar. 8. q. i. ⁊ beatũ
Tho. ibidẽ rõne: auctẽ: ⁊ exẽplo. ¶ Primo
rõne sic ꝑm rõnez oĩum theologoꝝ: in. 3. dis.
27. Charitas nõ põt esse in aĩa cũ carentia
alicuiꝰ virtutis necessarie ad rectitudinẽ vi-
te spũalis: ꝫ vt videbit. j. remittunt oĩa pec
cata ꝑ pniam quibꝰ remissis habet charitas
igit ꝑ pniam restituit virtus charitatꝭ. Ex
quo sequit ꝙ etiã oẽs virtutes amisse neces-
sarie ad rectitudinẽ vite spũalis vt ex p̃mis-
sis patet. Preterea ꝑ pniam infundit grã et
restituit ⁊ culpa remittit: ſꝫ cũ gratia simul
infundunt oẽs virtutes: ꝙ ⁊c. Itẽ ꝑ pniam
fit iustificatio: ꝫ generalis iustitia ꝗ aliqs di
cit iustificari comprehẽdit oẽs virtutes ꝑm
glo. sup illud ps. Feci iudiciũ ⁊ iusticiã. ꝙ ꝑ
pniam oẽs virtutes amisse restituunt: ⁊ hoc
intellige de virtutibꝰ ꝗ habent ꝑ infusionez
s. fide: spe. ⁊ charitate. ¶ Secũdo hoc idem
ꝓbat auctẽ sic. ꝑ glo. sup illud Esa. 52. nõ
adijciet vltra ⁊c. ait. Aia si ꝑ pniam p̃stinũ
robur accepit vocabit habitaculũ spũs san
cti: ⁊ fiet tẽpluz dei. hec ibi. Et qd ꝑ p̃stinuz
r obur: nisi virtutes amisse intelligit: qꝛ ro-
bur aĩe in virtute consistit. Item glo. sup il-
lud Esaie. 52. Solue vincla colli tui ⁊c. ait
vt graui onere liberata ⁊ recipiẽs ornamen
ta p̃stina cesset eẽ captiua. Et qd ꝑ ornamẽ
ta: nisi virtutes intelligunt: ꝙ ⁊c. ¶ Tertio
hoc idẽ ꝓbat exẽplo sic. Sicut enim ventus au
ferens nubẽ nobis lumẽ solis restituit: ita pe
nitẽtia tanꝗ̃ remouẽs culpã: grãm gratum
facientẽ ⁊ oẽs virtutes nobis restituit. Et iõ
de vtilitate pnĩe inqt. Ambro. li. sup bti im-
maculati. lrã quarta. vsu. 7. sic. Nõ ꝙ ꝯfun-
ditur quẽ mũdi huiꝰ illecebrosa nõ ceperunt
nõ confundit ⁊ si erubescẽda cõmiserit ꝗ de
niam delictoꝝ poscit a christo. Et ideo rñdet
ei: Dimissa sũt tibi peccata tua: vade i pace:
ſꝫ ita nõ ꝯfundit si fuerit in eo operata pec-
catoꝝ remissio vt nõ solũ pctã: ſꝫ etiã peccan
di affectũ auferat iustitia. Remittat iniqta-
tes fortitudo timoris: tẽperãtia impuritatꝭ:
vt nõ solũ tpalis ſꝫ etiã ꝑpetua fiat remissio
peccatoꝝ. Intret i aĩaz tuã christus: habitet
in tuis iesus mẽbris: vt in tabernaculo virtu

tis pctõ locus esse nõ possit. hec ille. Et sic pꝫ
p̃mꝰ pnĩe fructꝰ in isto sermone tractandus.
¶ Pars secũda in qua ponit aliꝰ pnĩe fructꝰ
qui dicitur reuiuificatiuus

S Ecundo in isto sermone tractandꝰ
est scõs pnĩe fructus ꝗ dr̃ reuiuifica
tiuus: ꝓ quo ponit ista conclusio. ꝙ
bona opa ꝑ pctm̃ mortificata ꝑ pniaz i aĩa
reuiuificant. ¶ Ad cuiꝰ ꝯclusionis declara
tionẽ aduertendũ est ꝑm Ricar. vbi. s. q. 2.
⁊ Bonauẽ. ibidẽ parte. 2. ar. 2. q. 3. ⁊ Alex.
vbi. s. ⁊ beatũ Tho. in. 3. parte. q. 89. ar. 5.
⁊. 6. ⁊ in. 4. di. 14. ar. 3. q. 3. ꝙ quedã sũt opa
ꝗ dicunt mortificata ꝑ se. s. qñ fiunt existen
te pctõ mortali: ⁊ ista ꝑ pniam nõ pñt viui-
ficari: qd ꝓbat sic. A nõ viuo nõ generatur
aliquod viuũ nec habẽs potentiã ad vitã: ſꝫ
hõ sine charitate non põt facere aliqd spũale
opus viuũ: ſꝫ opus factũ in pctõ mortali est
mortuũ nõ hñs potentiã ad vitã. Et iõ nõ ẽ
viuificabile: patet hoc ꝑ exemplũ: qꝛ hõ oĩno
mortuus ꝑ nullam medicinã viuificari põt
ampliꝰ. Quedã sũt ꝗ dicunt mortificata per
accidẽs: que aliqñ fuerũt viua qꝛ in charita
te ⁊ ex charitate facta: ꝫ postea adueniẽte pec
cato sunt mortificata: qꝛ nõ sũt digna remu
neratione ꝓpter indignitatẽ ipsiꝰ qui lapsus
est: ⁊ ista ꝑ pniam reuiuificant: qd ꝓbat sic
Plus põt grã pnĩe ꝙ culpa: ſꝫ culpa mortifi-
cat opa viua: ꝙ grã pnĩe viuificat mortua.
Preterea opa bona priꝰ facta digna erãt re
muneratione eterna: ſꝫ ꝙ nũc nõ remunerẽ
tur: hoc est solũ qꝛ iste nõ ꝑseuerat in grã: ꝙ
si resurgat ⁊ ꝑseueret in grã ista opa remu-
nerabunt: ꝙ ⁊c. Itẽ opa in charitate facta:
⁊ ꝑ ꝯsequẽs pctm̃ mortale mortificata ꝙ tñ
est ex parte ipsoꝝ efficaciaz hñt eo ꝙ in cha-
ritate sunt facta: ꝙ aũt nõ hẽant efficaciã ꝫ
est ꝑ accñs. s. ex in dispositione pctõris. Et
iõ remota a pctõre indispositione ꝑ peniten
tiam: opa ista effectũ suũ hẽre incipiũt. Pa-
tet ꝫ ꝑ exẽplũ. Nã quidã vulneratus ⁊ semi
mortuꝰ adhibitꝭ vnguẽtis incipit reuiuiscẽ:
patet hoc ꝑ auctẽz gl. sup illud Ioel. 2. Red
dã vobis agnos ꝗs comedit locusta: que ait:
Nõ patiar ꝑire vbertatẽ quã cũ ꝑturbationi
bꝰ animi amisistis: ꝑ quã vbertatẽ ꝑm Alex.
intelligit multitudo bonoꝝ operũ ꝗ erãt per
dita ꝑturbationibꝰ peccatoꝝ: ⁊ nũc ꝑ pniaz
restituunt. ꝙ si opponat sic: Dẽ qd viuifi

eatur aliquo mõ est: sed q̇ꝺ oĩno ꝑterijt nul
lo mõ ẽ: qualia sũt bona opa prius in chari
tate facta postea ꝑ peccatũ mortale mortifi
cata. Itẽ Ezechiel. 18. dicit. Si auerterit
se iustus a iusticia sua. Sequit. Oẽs iusticie
eius quas fecerat nõ recordabunt: sed si ꝑ se
quentẽ pniam viuificarent recordarent: ꝗ
⁊c̃. Ad rationẽ dicas ẜm Tho. vbi. s̃. in so
lutione tertij argumẽti. ꝙ bona opa in cha
ritate facta quãuis nõ maneãt actu: manẽt
tñ merito in diuina acceptatione: sic peccata
transeũt actu ⁊ remanent reatu: manẽt etiã
in dei memoria vel ad remunerandũ: si ꝑ pe
nitentiã reuertatur ipse peccator: vel ad pu
niendũ si nõ reuertatur ꝓpter igratitudinẽ
ipsius recidiuãtis: vel manent in eis q̇ sũt in
corpe mystico ad merẽdũ: quia quod ẽ mor
tuũ vni vel respectu vnius ꝓpter indisposi
tionẽ eius põt esse viuũ respectu alteriꝰ pro
pter dispositionez ipsius: sicut oculis egris
lux est odiosa: que tñ puris ẽ amabilis. Ad
auctoritatẽ ẜm Ric. dicas: ꝙ ẽ intelligenda
de illis qui nõ reuertũtur per pniam. Et sic
patet qualiter pnia est bonorũ peccatorũ vi
uificatiua ẜm distinctionẽ ꝑdictã: que habe
tur ibi s̃ ꝯsibꝰ. Sepe reuiuiscũt q̄ mortifica
ta fuerũt: Viuere nõ possũt q̄ mortua nata
fuerũt. Hoc idem dicit Ray. sub titulo ꝺ pe
nitentia ⁊ re. §. item circa idẽ queritur.

Pars tertia huius sermonis in qua tra
ctat de alio penitẽtie fructu q̇ dr̃ ichoatiuꝰ.

Tertio in isto sermone tractãdũ ẽ de
alio fructu pnie qui dr̃ inchoatiuus
pro quo ponit ista cõclusio. Nõ pe
nitẽtia ẽ futurorũ bonorũ inchoatiua ⁊ vi
uificatiua. Q̇ꝺ probo sic. Existẽs i peccato
mortali nullũ opꝰ viuũ ⁊ meritoriuz facere
põt: q̇ꝺ ꝓbo sic ẜm Tho. in. 4. di. 14. ar. 3. q
2. di. ꝙ illa ꝓprie dicũt mortua q̄ ꝓpria ope
ratiõe ⁊ motu carẽt: sicut illa aqua dr̃ mor
tua q̄ nec motũ nec ptãtẽ nec virtutẽ mouen
di se hz: ꝟ opa in pctõ mortali facta nec ꝟtu
tẽ merẽdi: nec ꝟtutẽ attingẽdi ad btĩtudinẽ
q̄ ẽ vltimꝰ finis hñt: ꝗ ⁊c̃. Cũ igit ꝑ pniaz
pctm̃ expellat: ⁊ in penitẽte vita itroducat
per quã põt mereri ⁊ bñ opari: sequit pniaz
ẽẽ ipsorũ operũ ⁊ meritorũ viuificatiuã. Ad
circo qui vult bene opari ⁊ i ꝯspectu dei me
reri: ꝑ latebras cordis q̄rat: ⁊ si aliq̇ꝺ pctm̃
inueniat. Primo de ipo peniteat vt sic oĩa bo
na que ꝑ ipsũ faciẽda sũt deo sint accepta ⁊ i
libro vite scripta: q2 ẜm Aug. in li. de pnia
Nemo sue volũtatis arbiter cõstitutꝰ põt
nouã vitaz inchoare nisi eũ veteris vite pe
niteat: hic q̇ꝺ ait phũs i. 2. Phisico. Nõ po
test itroduci forma noua nisi priꝰ destruat
antiqua. Nõ eni põt fieri de cathedra scãnũ
nisi prius forma cathedre sit destructa. Ita
ipossibile est introducere in aĩam nr̃az for
maz gratie ⁊ virtutis: nisi prius corrupta de
formitate vitij: hinc ẽ ꝙ pnia assimilat oli
ue que hz radicẽ amarã ⁊ fructum dulcissi
mũ: sic ⁊ pnia in principio habet amaritudi
nẽ dolotoris: i fine dulcedinẽ gratie ⁊ ꝟtutis
Ex quibus oĩbus apparet quãta sit dãnifica
tio in pctõ diutissime ꝑseuerare: q2 oĩa bona
que facit ꝑdita sũt: necnõ ⁊ alia beneficia q̄
in ecclesia fiũt: de q̇bus particeps eẽt si cito
a peccato resurgeret. Nã exñs in pctõ de bo
nis opibꝰ suis ⁊ bñficijs dei ⁊ ecclesie suffra
gijs nil ꝑcipit: sicut cũ quis ẽ excoĩcatꝰ nihil
ꝑcipit de prouẽtibus suorũ beneficiorũ: vt
habet extra de appel. c. pastoralis. in fi. vbi
sic dr̃. Illi prouẽtus ecclesiastici merito sub
trahunt: cui ecclesie cõĩo denegat. Hec ibi.
Nõ sicut excoĩcatus sñiam excoĩcatiõis põt
multipliciter contẽnere ⁊ pctm̃ suũ aggraua
re: ẜm Hosti. ⁊ glo. extra de sen. ex. in nouel
la Innocẽtij sup. c. dilecto filio. §. qñ nititur
culpã culpis cumulare: vel qñ intrat ecclesi
am etiã si dicant diuina. j. q. j. nõ liceat. nisi
forte cã ꝑdicationis: qua audita stati exeat.
extra de sen. ex. c. rñso nr̃o. Vel excoĩcatiõi
aliorũ se ingerit: extra de cleri excoi. c. illud
vel qñ nimis dormit. i. expectat sic ligatus.
Sic pctõr tardans pniam contẽnit excoĩca
tionẽ dei aggrauãs pctm̃ suũ oĩbꝰ istis mo
dis: quia peccatũ pctõ cumulat: ⁊ sacra eccle
sie indignꝰ sine pnia suscipit: ꝓpter q̇ꝺ maio
rez dãnationẽ incurrit: ⁊ aliorũ coĩcationi
se ingerit eis prebens malũ exẽplũ: ⁊ nimis
in pctõ dormit taz longo tpe ꝑseuerãs. De
quo ⁊ alijs similibus Ezechielis. 5. dr̃. Iu
dicia mea proiecerũt ⁊ in preceptis meis nõ
ambulauerũt. Que oĩa cõfirmat Ambro.
in. 2. li. de pe. dicẽs. Agenda ẽ eni pnia non
solũ sollicite sed etiã mature. ne forte euãge
licus ille paterfamilias qui arborẽ fici plan
tauit in vinea sua veniat ⁊ querẽs fructũ in
ea: si nõ inuenerit dicat cultori vinee: Suc

cide illã: vt quid etiã terrã occupat. Et nisi
cultor vinee interueniat di. Dñe dimitte illã
⁊ hoc anno vsq̃ dũ fodiã circa illã ⁊ mittã
cophinũ stercoris: sed quo minus excidat fi-
culnea: stercorem⁹ agricolas quos ñ pudet
fimo pingui satiare terrã ⁊ in mũdo itinere
stercora spargere: vt vberiores fruct⁹ colli-
gãt. Et queadmodũ stercorem⁹ docet apl's
di. Existio oĩa vt stercora vt christuz lucri-
faciã q̇ p ĩfamiã ⁊ bonã famã meruit christũ
Legerat enĩ quõ Abrahã dñ se sterc⁹ ⁊ ci-
nerẽ fatet: sũma hũilitate iuenit dei grãm.
Legerat q̃ Job in stercore residẽs: oĩa que
amiserat: recupauit. Legerat ,p̃phetantem
David. q̃ deus de terra suscitat inopẽ õ ster
core erigit pauperẽ. Hec ille. Agam⁹ g̃ peni
tentiã frẽs charissimi festinãter ⁊ nõ tarde
vt fructũ boni operis nr̃i percipiẽtes ad illã
eternã gloriã puenire mereamur: vbi viuit
⁊ re. oĩpotens deus: pater ⁊ filius ⁊ spũs san
ctus in secula seculorũ: Amen.

¶ Feria q̇nta post tertiã dñicã de aduentu
in q̃ ponunt tres alij pñie fruct⁹ Sermo. 19

Gaudete ĩ do
mino sp̃ iter dico gaude-
te ⁊c̃. Iterũ vbi. s̃. Etsi.
frẽs charissimi ĩ supiori-
sermone satis dictũ sit de
fructificatiõe pñie: tñ sũt
⁊ alie fructificatiões tractãde ex ipsa penitẽ
tia ,pcedẽtes: quapropt̃ pñia sũmope ẽ astri
genda: quia vt ait Aug̃. in Omel. de pñia.
Quisquis pñie recusat: hũilitatẽ deo appro-
pinquare nõ cogitat. Aliud enĩ ẽ leuare ad
deũ. aliud leuare se contra deũ qui añ illũ se
proijcit ab illo erigit: q̇ aduersus illuz se eri
git ab illo proijcit. Alia est soliditas magni
tudinis: alia inanitas inflatõis: qui foris tu
mescit: intus rubescit. Hec ille. Et iõ vt inq̇t
apl's in verbis assũptis: Gaudete in dño sp
pñiam agẽtes. Iterũ dico gaudete: propter
multas fructificatiões inde sequẽtes: de qui-
bus in p̃nti sermone tres tm̃ fruct⁹ ãnotabi-
m⁹: quorũ Prim⁹ dr̃ delectatiu⁹. Secũd⁹
dr̃ pacificatiu⁹. Terti⁹ gratificatiuus.

¶ Pars pma hui⁹ sermõis in q̃ ponit alius
pñie fructus qui dr̃ delectatiuus.

p Rimo igit in isto sermõe tractãdus
est ali⁹ pñie fruct⁹ qui dr̃ delectati-
uus. Est enĩ pñia miro mõ aĩe delectatiua.
Cũ enĩ aĩa ſm theologos nõ possit stare si-
ne aliqua delectatione de sui natura: ⁊ agẽs
pñiaz priuet oĩ gaudio tpali: carnali: ⁊ mũ
diali: sequit ipsam repleri oĩ gaudio spũali:
hinc est q̃d ait Greg⁹. li. 18. Mora. Si vo
põt a quibusdã hac carne corruptibili intuẽ
tib⁹: sed tñ ineffabili virtute crescẽtib⁹ quo
dã cõtẽplationis acumĩe claritas diuina vi
deri: hoc quoq̃ a bti Job sñia nõ oberrat q̇
ait. Abscõdita sunt hec ab oculis oĩuz viuẽ
tiuz: qm̃ quisquis sapiaz q̃ de⁹ ẽ videt: hinc
vite fundit⁹ morit ne iaz eius amore teneat
Nullus quippe eã videt qui adhuc carnalit
viuit: qr nemo põt amplecti deũ simul ⁊ sclz
Hec ille. Ex q̇bus patet q̃ agẽtes pñiaz desi
stentes carnalit viuere diuina dulcedine de
lectant. patet exẽplũ de abbate Sysoi quem
sic diuina meditatio absorbebat: q̃ qñ frat
illi seruiẽs cibũ afferebat: diuina cõsolatiõe
refectus dicebat. Nũquid nõ comedim⁹ ho
die fili? Cui ille nõ pater: ⁊ ipse rñdebat. Si
nõ comedim⁹ comedam⁹. Quõ enĩ p̃res illi
sancti pati loca deserta potuissent? Quõ vi-
tã solitariã amauissent? Quõ ieiunia tã cõti
nua ⁊ cibaria aspa ⁊ tã modica: sufferre po-
tuissent: nisi int⁹ refecti ⁊ pigues diuina cõ-
solatiõe pasti fuissent? Nã spũs ĩpinguescit
dũ corpus atterit. Vñ Greg. xi. li. Mora.
ait. Spũs deficit vbi caro reqescit: vt enĩ ca
ro mollibus: sic aĩa aspis nutrit: illã blãda
refouẽt: hãc aspa exercẽt: illa delectatiõib⁹
pascit: hec amaritudinib⁹ vegetatur: ⁊ sicut
carnẽ dura sauciãt: sic mollia sp̃z necãt: ⁊ si
cut illã laboriosa interimũt: sic istã delecta
bilia extiguũt. Et idẽ i. 31. Mora. ait. Quo
plus caro p̃mitur: eo de celesti spe anim⁹ se-
curi⁹ leta t: tãto enĩ melius mens ad sup̃ma
appetẽda cõponit: quãto ab illicitis corpus
arcti⁹ edomat. Hec ille. Est igit pñia sicut
hort⁹ oĩb⁹ delitijs plen⁹ ⁊ arborib⁹ delecta
bilib⁹ ꝯsit⁹: rosis ⁊ florib⁹ ornat⁹ ſ3 foris pũ
gẽtib⁹ spinis sept⁹. Sic ⁊ pñia vr̃ exteri⁹ spi
nis plẽa: ⁊ viris mũdanis vr̃ amara: ſ3 int⁹
in aĩa ẽ dulcissima: ⁊ aquis grãrũ irrigua: ⁊
magnis cõsolatiõibus plena. Que oĩa ꝯfir-
mat Ambro. sup ps. Cũ ipse accusator tu⁹
ẽẽ debeas: ⁊ coaceruare flagitia: teq̃ ip̃m of
ferre supplicio: quõ negare obiecta deside-
ras? Pñia patiẽtiã q̃rit: patia mitigat deli-

cta magna? Quõ irasceris alijs tue ipse re⁹
cõscie? Quõ cõmoueris cũ debeas eẽ misera
bilis? Qui arguit: ⁊ ꝙ ampli⁹ a semetipõ
curare debet vulnera sua: nõ alterũ vulnera
re: nemo alienũ vulnerãdo se sanat. Medi-
ce cura teipm̃: si medicus quanto magis re⁹
pus curare se debet? Cõfiteris pctm̃ tuũ: et
medicũ ꝯfiteris alienũ: ⁊ si veritatis est qȭ
retorq̃s: tpis non ẽ. Pctõri enim dixit deus
Quare tu enarras iusticias meas? vsurpa-
sti tibi vt õ lege arguas q̇ ꝯ̃ legẽ ipse stetisti
Quid lachrymarũ tẽp⁹ amittis q̇ ꝯcertãdo
vanos sermones aut audis aut loq̃ris? Hec
ille. Et sic patet ṗma ꝑs ṗncipal'b⁹ sermõis
¶ Pars secũda huius sermonis in q̃ ponit̃
ali⁹ pnie fruct⁹ q̇ dicitur pacificatiuus

Secũdo in isto sermone tractãdũ est
de alio fructu pnie q̇ dr̃ pacificatiu⁹
q̃r. s. ꝑ pniaȝ aĩa multiplicẽ pacẽ ac-
quirit. Pro q̃ notãdũ ẽ ꝙ pnia ẽ multiplicꝭ
guerre euitatiua: multiplicis aduersitatꝫ fu
gatiua: ⁊ multiplicis pacis acq̇sitiua. ¶ Pͥ
dico ꝙ pnia ẽ multiplicis guerre euitatiua.
Unde sciendũ ꝙ q̃tuor gña guerrarũ sũt i
illis q̇ in pctõ ꝑsistũt. Primũ ẽ cũ deo inspi-
rante qñ. s. pctõr resistit diuinis inspirationi
bus: q̇bus de⁹ pctõres ad pniaȝ cõuertere q̄-
rit. Apoc. 3. Ego sto ad ostiũ ⁊c̃. Unñ pctõr
propriã volũtatẽ rebellẽ diuinis inspiratio
nibus opponit: tanq̃ clipeũ ad defendẽdũ se
in pctĩs suis. Secũda ẽ cũ ãgelo custodiẽte
qui impijs pctõrũ affectiõibus resistere non
cessat: ne de malo in peius labant̃. Tertia ẽ
cũ ꝓpria cõscia stimulante q̃ peccatorẽ mise
rũ in peccatis obrutũ facit ꝙ non possit ita
ꝑfecte voluptatibus vt optat delectari. vñ
Aug⁹ de hoc scribit: vt habet̃. 23. q. j. c. pa-
tus. vbi dicitur. Nihil est infelicius infelici-
tate peccantiũ: qua penalis nutritur impuni
tas: ⁊ mala volũtas velut iterior hostis ro
boratur. Item idẽ Aug⁹ i li. de vera inno-
centia ait. Nulle sũt maiores seu grauiores
cruces in vita ista q̃ mala cõscia. Quarta ẽ
cũ diabolo insequẽte cui ptõr tanq̃ ab eo li-
gatus lȝ se ponat ad resistenduȝ in nõnullis
peccatis ei resistere non valet: vnde fit vt
vi ĩfelicissimi hoĩes ad m̃lta scelera q̃ nunq̃
sese facturos putassent trahant̃. Addi põt
⁊ q̃nta guerra quã scelerati homines patiũ-
tur a proximo ꝑsequẽte. Nã plerũq̃ diui
no iudicio fit vt hõ hominẽ ꝓsequat̃ ne pec-
cata vtriusq̃ cõmissa ipũita remaneãt. Uer
enĩ huiusmõi guerras facilime quisq̃ euita
re poterit si pniaȝ ꝓ pctĩs egerit: q̃r vt dicit
Ambro. de pe. di. j. c. nouit. Nouit deus mu
tare sen. si tu noueris mu. delictũ. ¶ 2º di-
co ꝙ pnia ẽ multiplicis infirmitatis fugati
ua. Quatuor enĩ sũt gña aduersitatũ. Pria
q̇dẽ fortuna hoĩb⁹ ĩ bõis tpalib⁹. s. diuitijs
honorib⁹: mg̃ratib⁹: dignitatib⁹: imperijs:
vel aduersari vl' aspirare dr̃. Aspirare nãq̃
dr̃ fortuna cũ h⁹mõi bona mutuat. Aduer
sat̃ ꝟo cũ mutuata tollit. Unñ Salusti. Pro
fecto fortuna in oĩ re dñat̃: eas res cunctas
ex libidine magis q̃ ⁊ verũ celebrat obscu-
ratq̃. Et Boe. li. 2. de ꝯsolatione ꝓsa. 2.
vbi introducit fortunã sic loquenteȝ. Opes
honores cetere taliũ mei iuris sũt: dñaȝ fa-
mule cognoscũt: mecũ veniũt: me abeunte
discedũt. Secũdo mũdus tanq̃ in maligno
positus atq̃ oĩbus diuitijs plen⁹: vt dr̃ ṗme
Jo. 2. Quia oẽ qȭ est ĩ mũdo ⁊c̃. virtuti: ꝓ-
bitati: religioni: bonitatiq̃ oĩ aduersat̃. Jõ
semꝑ bonos odio habuit ⁊ hȝ: vt dñs dicit
Jo. 15. Nolite mirari si mũdus vos odit: q̃r
me priorẽ vo. o. ha. Tertio caro bonis gra-
tuitis aduersat̃: Ideo ad Gal'. 5. Caro con
cupiscit aduersus spũm ⁊c̃. Hec enim sibi in
uicẽ aduersantur: vt nõ quecũq̃ vultis illa
faciatis. Quarto diabolus bonis gratificã
tibus. s. diuine gratie ⁊ charitati aduersat̃.
j. Pe. 5. Frẽs sobrij estote ⁊c̃. Sȝ q̇ vere pe-
nitentiã agit ⁊ in charitate ꝑseuerat nec for
tuna nec m̃ũd⁹ nec caro nec diabol⁹ tantum
pñt aduersari: q̇n oẽs aduersitates in bonũ
eius ꝓueniãt: q̃r vt apl's ad Ro. 8. c. ait. Di-
ligẽtib⁹ deũ oĩa coopant̃ ĩ bonũ: his q̇ ꝟȝ ꝓ
positũ. s. pnĩe ꝑagẽde vocati sũt sci: q̃r null⁹
tã magn⁹ pctõr ẽ q̇ ꝑ pniaȝ ⁊ sctificari ⁊ san
ctus vocari ñ possit. ¶ Tertio dico ꝙ pnĩa
ẽ multiplicis pacis acquisitiua. Neõ pniam
digne sine charitate agere põt: vt nõ. de pe.
di. 2. ꝑ totũ. Sꝫ q̇ charitatẽ hȝ sine pace eẽ nõ
põt: iuxta illud ꝓpheticũ. Pax multa dili.
le. tuam: ĩmo qui penitentiam agit ipse sibi
multiplicem pacem acquirit. Primo paceȝ
dei: quia per gratiam per penitentiaȝ acce-
ptaȝ in dei filium adoptat̃: atq̃ ita homini
pacẽ diuĩã penitẽtia acq̇rit: vt Hiere. 14. c.
dñs ait. Si pniaȝ egẽit gẽs a malo suo. ⁊c̃.

Secūdo pacē angeli. Nā angelus ex q̄ verā
pniaz agit hō: affectiōibus eius vltra nō ad
uersat: sed potius in oibus bonis assentit. iō
angeli in natiuitate dn̄i. Luc. 2. cātādo: ho
minib⁹ bone volūtatis pacē annūciauerūt
di. Glīa in excelsis deo ꝛ i t. pax ho. bo. vo.
Tertio pacē sui. Nā conscie stimulis vltra n̄
impetit atq̄ sagittat sed potius in sue ꝯscie
trāqllitate gloriat. iō. 2. ad Chor. 1. Glo
ria nr̄a hec est testi. ꝯscie nostre. Quarto pa
cē proximi: dū eni aliena reddūtur: ꝛ illate
iniurie vicissim remittūt: ꝛ bona fama quo
ad fieri pōt restituit: veniaq̄ ad inuicē ero
gat ꝛ dat: que oia sunt necessaria penitenti
bus: pax inter homines fit: custodit atq̄ ser
uat. Et sic patet secūda pars principalis hu
ius sermonis.

¶ Pars tertia in qua ponit alius pnie fru
ctus: qui dicitur gratificatiuus.

Tertio in isto sermone tractādū ē de
alio fructu pnie qui dr̄ gratificatiu⁹
Nā penitentia ē meritoꝝ participa
tiua: iusticie sacrificatiua: dei gratificatiua
¶ Primo dico ꝙ pnia ē meritorū partici
patiua. Quatuor nāq̄ sūt genera meritorū
quorū quisq̄ penitēs particeps efficit. Pri
ma sūt merita christi. Secūda sūt merita be
ate virginis: ꝛ aliorū scōrū. Et hec sūt eccle
sie thesauri ex qbus indulgentie oēs emanāt
Tertia sūt merita iustorū viuentiū. Quar
ta sūt merita propria: atq̄ ita vnusq̄sq̄ pēi
tens recte illud ps. decātare pōt. Particeps
ego sū oiuz ti. te. Sed de hoc satis dictuz ē
supra sermone. 4. in fine: cū ageret de insti
tutione pnie: iō hic breuit trāseam⁹. ¶ Se
cundo dico ꝙ pnia ē iusticie sacrificatiua: si
qdē per pniam q̄tuor iusticie sacrificia sacri
ficant. Primū ē sacrificatio deo: de q̄ dicit
glo. ordiaria sup illud ps. Sacrificate sacri
ficiū iusticie: vt in. 4. di. 14. ar. 2. q. 2. p Ri
cho. allegat. Quid eni iusti⁹ ꝙ vt quis suis
pctis poti⁹ ꝙ alienis irascat: seq̄ puniēs per
pniam sacrificiū deo offerat p satisfactionez
Secūdū ē recōciliatio ecclesie: de quo dicit
Aug. i li. de pnia. Et de pe. di. j. nō pōt. vbi
dr̄. Agite pniaz q̄lis agit in ecclesia: vt oret
pro vobis ecclia. Tertiū ē restitutio primo
de q̄ idē Aug. dicit ad Macedoniū. 14. q. 6
c. j. Si res p quā pctm̄ ē reddi pōt ꝛ nō red
dit: pnia nō agit: s simulat. Si aūt veracit
agit: nō remittit pctm̄ nisi restituat ablatū
si vt dixi restitui possit. Quartū ē iustifica
tio sui: de q̄ dicit Ric. in. 4. di. 14. ar. 2. q. 2.
Pnia ē quedā iusticia: q̄ ē in volūtate: s ꝙ
sit in aliq̄ potētia v3: q2 ꝓt⁹ nō opat nisi vbi
ē: s pnia opat ꝯ quālibet penaz: q2 quālibet
purgat a culpa: q̄ ē in q̄libet potētia. Idcir
co ꝓpheta exultās ꝛ gaudēs: oēs pctōres ad
offerēda ista q̄tuor sacrificia p pniaz horta
tur dicēs. Sacrificate sacrifi. iu. ꝛ sp. i dn̄o
multi di. q̄s ostē. no. bo. Signatū ē sup nos
lu. vul. t. d. de. le. in cor. me. s. dū pniaz ago.
¶ 3º. dico ꝙ pnia ē dei gratificatiua. Nā p
pniaz oia deo gratificant: ꝛ ꝓcipue q̄tuor
sūt q̄ p pniaz deo gratificāt seu g̃ta efficiūt
Prio cogitatōib⁹ d qb⁹. ꝓu. 8. Ego erudit
intersū cogitatiōib⁹. Scdo sermōib⁹ de qb⁹
dicit ps. Docebo iniq̄s vias tuas ꝛc. Tertio
opatiōib⁹ de qb⁹ dr̄ Ezechie. 18. vbi dicit de
ꝯuerso ꝛ pniaz agēte. Si aūt ipi⁹ ꝛc. In iu
sticia sua quā opat⁹ ē viuet. Quarto affecti
onib⁹ satisfaciēdi: nulli eni dubiuz eē d3 q̄n
affectōes satisfaciēdi si desit facultas deo gra
te sint. Vn̄ Aug. sup illō ps. Cōfitebor ꝛc.
expauit di. de pe. di. j. in ꝓn. Magna pietas
dei: vt ad solā ꝓmissionē pctā dimittat. Nā
dū ꝓnūciat ore ꝛ de⁹ iā audit i corde: q2 ip3
dicē q̄si quoddā ꝓnūciare ē. votū eni p ope
reputat. Que oia ꝯfirmat Aug. sermōe de
pe. Nō erubescat pniaz agē q̄ nō erubuit pe
nitēda cōmittere: s cito i se bonis opib⁹ ꝯten
dat dei imaginē repare vt int filios agnosci
videat a prē: ne ab illa btitudine exclusus a
ꝯuiuio nuptiali ꝓiect⁹: ꝛ ligat manib⁹ ꝛ pe
dib⁹ ꝓijciat in tenebras exteriores: vbi erit
flet⁹ ꝛ stridor dētiū. S3 magn̄ medicamēto
pnie: hūilitat: cōpūctōis ad sanitatē ꝓstinā
reuocat⁹ ꝛ bonoꝝ opeꝝ margarit ornat⁹: au
dire mereat. Euge serue bōe ꝛ fidel intra in
gaudiū dn̄i tui. Hec ille. Agam⁹ g̃ pniam
frēs cha. p quā vberrimos fruct⁹ recipiam⁹
ꝛ ad illā supnā glīaz ꝑueniam⁹ vbi sine dolore
s cū pleno gaudio cū angel gaudebim⁹ in se
cula seculorum: Amen.

¶ Feria sexta p⁹ tertiā dn̄icā d aduētu: de
trib⁹ alijs vltimis pnie fructib⁹ sermo. 20.

Gaudete in do
mino sp: iteruz dico gaudete
ꝛc. Iterū vbi. s. Non obstan

tibus frēs charissimi iā dictis in duobꝰ ser/monibꝰ de vtilitate pnīe. Ad maiorē eius explanationē: iterū in isto sermōe de ipa vti/litate pnīe tractabimꝰ: de q̄ loq̄t Augꝰ in ꝓlogo libri d̄ vera ⁊ falsa pnīa di. Quā sit ap/petēda pnīe grā oīs clamat auctoritas: oīs bonorū vita conat̄ ondere. Lāguores eniʒ sanat: leprosos curat: mortuos suscitat: sa/nitatē auget atq̄ cōseruat: claudis gressuʒ: aridis copiā: cecꝭ restituit visū: vitia fugat: acq̄rit ꝟtutes: mētē munit ⁊ roborat: oīa sa/nat: oīa reitegrat: ꝯstrigit ipetꝰ: moderat̄ gressus: ignorās se ꝑ hāc se inuenit. Hec ibi. Et iō gaudete in dn̄o sp̄: pnīaʒ agētes: iteꝝ dico gaudete ꝓpter mirabiles fructꝰ inde se/quentes. De q̄bus vltra p̄dictos tres alios annotabimus: quorū Primꝰ dicet̄ satisfa/ctiuus. Secundus dignificatiuꝰ. Tertius glorificatiuus.

Prima pars huiꝰ sermōis in q̄ ponit̄ aliꝰ pnīe fructꝰ qui dr̄ satisfactiuus.

P Rimo igit̄ in isto sermōe tractādū est d̄ alio pnīe fructu q̄ dr̄ satisfacti/uus. Pro q̄ sciēdū ē: ꝙ pnīa ē oīum pctōꝝ purgatiua ⁊ oīuʒ penaꝝ satisfactiua. Nullū ē eni adeo pctm̄ magnū qd̄ ꝑ pnīam nō remittat̄. ¶ Ad cuiꝰ declarationem ad/uertendū ē ſm Ric. in. 4. di. 14. ar. 7. q. j. ꝙ pnīa pōt accipi pro pnīa iformi: ⁊ sic n̄ remit/tit̄ aliqd̄ pctm̄ ꝑ ipaʒ nisi dispositiue inq̄ntū ꝑ ip̄saʒ disponit̄ hō ad suscipiēdū grāʒ dei ꝑ quā formalit̄ remittit̄ pctm̄. Aut pōt acci/pi ꝓ pnīa formata: ⁊ sic nullū est pctm̄ adeo graue q̄n ꝑ pnīaʒ remittat̄: q2 maior ē mīa dei q̄ȝ oīum pctā sit. Vn̄ Cassiodorꝰ super ps. 16. ait. Faciliꝰ ē ꝯtinere irā q̄ ab eiꝰ tran/q̄llitate cognoscit̄ aliena q̄ȝ mīaʒ q̄ nūq̄ȝ ab eiꝰ maiestate diuidit̄. Hec ille. Et glo. Esa. 28. ait. Opꝰ dei ꝓpriū ē misereri: parcere ⁊ donare: opus aūt nō suū ⁊ alienum ē irasci. Hec ibi. De hoc hēt̄ ter. Greg. i decret. di. 50. c. tua scitas. vbi sic dr̄. Pꝰ dignā vtiq̄ȝ satisfactionē credimꝰ posse redire ad honorē ad fontē mīe recurrētes euāgelicā ꝓferamꝰ sniaʒ. Gaudiū inq̄t ē sup̄ vno pctōre pnīaʒ agēte: q̄ȝ sup̄ nonagitanouē iustis q̄ nō indi/gēt pnīa. Et ouē ꝑditā nonagitanouē n̄ er/rantibꝰ relictis: humeris pij pastoris ad oui/le reportādā: dn̄s ipse testat̄. Si ouis ꝑdita errās post inuētionē ad ouile huero reporta/tur: p̄dictis nonagitanouē nō errātibꝰ in de/serto relictis: Cur pꝰ pnīaʒ ad ecclesie mi/nisteriū lapsus nō reuocet̄. Sicut in Apoc. dr̄ de ministerio ecclesie. Memēto vnde ex/cideris ⁊ age pnīaʒ: ⁊ p̄ma opa fac. Quid ē eni grauiꝰ q̄ȝ aut carnale delictū admittere: sine q̄ pauci inueniūt̄: aut filiū dei iureiurā/do negare: In quo verbo hūc ip̄m btm̄ Pe/trū aplōꝝ p̄ncipē ad cuiꝰ sacꝝ corpꝰ idigni sedemus: lapsuʒ eē cognouimꝰ. sed post ne/gationem pnīa secuta ē: ⁊ post pnīam mīa data: q2 ab apostolatu eū nō distulit q̄ ante ip̄m se negare p̄dixit. Hec ibi. Ex his ḡ con/cludit̄ ꝙ ꝑ pnīaʒ q̄dlʒ magnū pctm̄ rēittit̄. De sp̄ū scō etiā q̄lit̄ sit remissibile hēt̄ suffi/cient̄ in tractatu de clemētia dei. ꝙ si ꝯ̄ argu/atur de pctō in sp̄ūm scm̄: ꝑ illud Math. 12. Qui peccauerit in spm̄: nō remittet̄ ei neq̄ȝ i hoc seculo neq̄ȝ in futuro. Ad hoc r̄ndet̄ ꝙ pctm̄ in sp̄ūm scm̄ dicit̄ irremissibile. i. diffi/cile ad remittendū: q2 oē peccatū in spiritū scm̄ hʒ ꝯ̄riā dispositionē ad remittendū: q̄a hʒ āner ā ipenitētiā sine q̄ pnīa nullo mō pōt remitti: tn̄ remissibile ē pctm̄ i sp̄ūm scm̄: tū rōne diuine potētie remittētis: tū q2 hō pōt de isto penitere. Sed vt ista clariꝰ itelligan/tur aduertēdū ē ſm Bona. l. 2. di. 43. ar. 2. q. 2. Cū sit ꝙ oē peccatū in sp̄ūm scm̄ vel ē ipenitētia: vel hʒ ipenitētiā ānexā: dupli/citer dr̄ irremissibile: vt vno modo dicat̄ irre/missibile. i. ipossibile ad rēittēduʒ ⁊ alio mō inconsuetū remitti. i. difficile ꝓpt̄ dispositi/onē ꝯ̄riā. ¶ Ad quoꝝ declaratōnē notādū est: ꝙ ipnīa duobꝰ modis dicit̄. Vno modo ad ꝓpositū nō penitēdi. Alio mō ꝯtinua per/manētia in malo vsq̄ȝ ad diē extremū inclu/siue. Et ſʒ istū modū peccatū in spiritū scm̄ qd̄ claudit in se ipnīaʒ duplicit̄ potest dici. Vno mō ꝓut claudit in se ipnīaʒ q̄ q̄dē ē fi/nalis ꝑsistētia in malo: ⁊ sic dr̄ irremissibile: q2 nullatenꝰ pōt remitti: q2 nō cadit sub pe/nitētia. Sepata eniʒ aīa a corꝑe nō ē āplius locꝰ pnīe. Alio mō dr̄ pctm̄ in sp̄ūʒ scm̄ ꝓut claudit in se ipnīaʒ. i. ꝓpositū nō penitendi. Hoc mō dr̄ irremissibile. i. incōsuetū remit/ti: nō tn̄ ꝙ sit ipossibile: q2 tale ꝓpositū mu/tari pōt: ⁊ sic cadit sub pnīa. ¶ Cōfirmāt̄ ista ꝑ quādā glo. sup̄ illo ꝟbo Gen̄. 4. Ma/ior ē iniq̄tas mea ⁊c̄. di. Mētiris chaym: q2 maior ē mīa dei q̄ȝ oīuʒ hoīuʒ miseria. Et iō

ait Amb. noster sup Bti imaculati: de p̄di
cta fructificatōe pn̄ie sic. Bon⁹ ē dn̄s susti
nētib⁹ eũ aïe q̄ q̄rit eũ: bonũ ē sustinere ⁊ spe
rare in salutare dei. Bonũ ē viro cũ porta
uerit iugũ a iuuētute sua: sedebit singłarit̄ ⁊
silebit: q2 tulit iugũ graue: Hec vtiq3 q̇d ali
ud astruũt nisi bone exclusiōis hāc int̄pretatione
tionē videri? Quis eni sustinet dn̄m nisi stu
dio charitatis? Quis ē qui spat nisi q̇ id qd̄
sperat ⁊ optat ⁊ diligit? Nō eni spam⁹ p pa
tiētiā expectam⁹. Ergo q̇ spat sustinet: q̇ su
stinet: ipatiētie q̇dē excludit effectũ. Quis ē
qui iugũ optat a iuuētute sua: v3 glīe nisi q̇
delitijs renũciat a iuuētute sua: ⁊ luxuriam
fugit? Quis est qui singularit̄ sedit nisi q̇ sin
gularib⁹ voluptatib⁹ abdicatis molestiarũ
oīu3 excludit tumult⁹? Iste ergo timere ni
hil poterit: q2 charitatis glīa vi3 timoris ab
sorbuit. Et. j. Qui aũt cōpũgunt̄ vtiq3 dele
ctationē excludũt erroris: ⁊ qui agit pn̄iam
excludit pudorē: seq̄strat verecũdiā flagitij
cōfitēdi vt recupande spē salutis inueniat.
Merito q3 ⁊ ipse Dauid vbi agnouit errorē
Peccaui inq̄t dn̄o: tātus rex: tātus pphcta:
nō erubuit peccatũ suũ cōfiteri. Et iō dictũ
est ei: Et dn̄s abstulit pctm̄ tuum. Hec ille.
¶ Secũdo dico q̄ pn̄ia ē penarũ satisfacti
ua: q2 s̄m Ric. vbi. s̄. q. z. Tāta pōt eē pn̄ia
interior ⁊ exterior q̄ posset remitti tota pena
simul pctō debita: vel vt melius dicā exolui.
Patet exēplũ in Magdalēa vt patet Luc.
7. cui dictu3 ē. Remittũtur tibi peccata tua
quia si tũc mortua fuisset stati3 euolasset ad
celũ. Hinc ē q̄ vt ait Aug⁹. in li. Enchiri. c
70. De quibusda3 tpalib⁹ penis que in hac
vita peccantibus irrogant̄ eis quorũ pecca
ta delentur: ait apostolus. q̄ si nosmetipsos
iudicaremus: nō vtiq3 a a domino iudicare
mur: cũ autē iudicamur a dn̄o corripimur:
ne cũ hoc mũdo dānemur. Agamus ergo
penttentiā interiorē ⁊ exterio rē: ne solu3 pe
nam eternā fugiam⁹ sed etiē pena3 purgato
rij deuitemus. Confirmat̄ hoc per exēplũ
ciuitatis Niniue: que per penitētiā satisfecit
⁊ penā quā dominus p Ionā cōminat⁹ fue
rat. Ione. 3. euasit. de qua loquit̄ Augusti.
20. de ciui. dei. c. 24. di. Niniuite quippe in
hac vita egerũt penitentiā: ⁊ ideo fructuo
sa3 velut in agro seminātes i quo voluit de⁹
eu3 lachrymis seminari: quod postea cu3 le

ticia meteretur. Et tn̄ quis negabit qd̄ dn̄s
predixit in eis fuisse cōpletu3 nō parũ aduer
tat q̄ ad deũ peccatores deus non solu3 ira
tus sed etiā miseratus euertat. Euertuntur
eni peccatores duobus modis. Aut sicut so
domite vt pro peccatis suis ipsi homines pu
niāt̄. Aut sicut Niniuite vt ipsa peccata ho
minũ destruant̄. Factũ est ergo quod predi
xit deus: Euersa est Niniue q̄ mala erat: et
bona edificata que nō erat: stantibus eni me
nijs atq3 domibus euersa ē charitas ipedit̄
moribus: ac sic quāuis pphcta fuerit contri
stat⁹: quia nō ē factũ qd̄ illi homines timue
rũt illo prophetāte venturũ: factũ est tn̄ qd̄
fuerat deo p̄sciente predictu3 quoniā ñ erat
que predixit q̄ in melius esset iplendũ. Hec
ille. Et sic patet pars prima huius sermōis.
¶ Pars secũda huius sermonis in qua peni
tur alius penitentie fruct⁹ qui dicitur digni
ficatiuus.

Secũdo in isto sermone tractandũ ē
de alio fructu pn̄ie qui dicit̄ dignifi
catiu⁹. Nā pn̄ia ē aïe sanatiua ⁊ no
bilitatiua. ¶ Primo dico q̄ penitentia est
aïe sanatiua: quia dũ pn̄ialis gratia aïe ad
uenit a morbis oībus sanā reddit: nō eni ex
pellitur vnũ 2riũ nisi per aduentũ alterius
q2 natura oppositorũ imediato2 est vt sił eē
nō possint. Nō eni possunt simul esse visus
⁊ cecitas. Cu3 igitur culpa ⁊ gratia sint int̄
se imediate opposita semp necessario alterũ
est in aïa. Et dũ simul eē nō pñt: necesse est
vt dũ gratie penitētialis iducit̄ culpa illi op
posita repellatur. Penitētia ergo du3 p gra
tia3 animā sana3 reddit: oē3 culpa3 inficien
te3 excludit. Unde Aug⁹ de vera ⁊ falsa pe
nitētia in 2pologo sic inquit. Hec est que ho
mines ad angelos ducit: ⁊ creatura3 reddit
creatori. Ista ouē perditā mōstrauit querē
ti: ⁊ decima3 dragma3 obtulit anxianti: hec
dissipatore3 filiũ ad patrē reduxit: ⁊ vulne
ratu3 a latronibus custodi curādũ tradidit.
In hac oē bonũ inuenitur: per hāc oē bonũ
conseruat̄: fugat tenebras: inducit in lucem
excoquit oīa: ipsa est ignis consumēs. Hec il
le. ¶ Secũdo dico q̄ penitētia ē anime no
bilitatiua: quod patet sic. Omnis virtus q̄
mouet ad aliquid inter duo opposita: tanto
probatur esse nobilior quāto magis a vili
ori opposito separat ⁊ digniori approximat.

Quia quãto est aliquid similius digniori ꝛ
dissimilius viliori: tanto credit᷑ esse nobili⁹
Exẽpli gratia: In cõtradictorie oppositis si
cut in affirmatione ꝛ negatione: quorũ affir
matio semꝑ aliquid ponit: negatõ tollit ꝛ di
strabit. Et lꝫ i his talibus nõ possit dici pro
prie alterũ altero nobilius: quia inter aliqd
ꝛ nihil cõparatõ nulla cadit. Põt tñ dici ꝙ
vnũ est simplicit᷑ nobile. s. affirmatio: ꝛ alte
rũ ignobile simpliciter. s. negatio. Exẽpluꝫ
etiaꝫ habetur in priuatiue oppositis: vt i vi
su ꝛ cecitate: quia visus corpus nobilitat: ce
citas dehonestat. Itẽ exẽplũ habetur in cõ
trarijs: sicut de albedine: nigredine: dulcedi
ne ꝛ amaritudine: quorũ tñ vtrũqꝫ aliquid
ponat: tñ vnuꝫ nobilitateꝫ: alterũ vilitateꝫ
sonat. Unde sancti angeli nunq̃ apparent
hominibus in nigris sed semꝑ in albis. Exẽ
pluꝫ vtiqꝫ apertissimũ omniũ istorũ est in
relatiue oppositis sicut in dñatione ꝛ serui
tute: quoruꝫ vnuꝫ sonat aperte nobilitateꝫ
sed alterũ vilitatẽ. Itaqꝫ quando aliq̃ virt⁹
mouet aliquid a vilitate in nobilitateꝫ: vt si
moueat a cecitate in visionẽ: ab amaritudi
ne in dulcedineꝫ: a seruitute in dñationẽ vel
a loco infimo ad superioreꝫ: tanto est virt⁹
illa nobilior: quãto a maiori vilitate ad ma
ioreꝫ dignitatẽ promouet: sed sũma omniũ
vilitatuꝫ absqꝫ dubio ẽ peccatũ cũ homineꝫ
faciat ignobilẽ. Cũ eni eũ seruũ eius quod
nihil est efficiat: ꝛ a sũme nobili homineꝫ di
uidat: ergo ꝑnitẽtia que homineꝫ remouet
a culpa ꝛ a vilissima seruitute: ꝛ ducit ad fi
liationẽ diuinaꝫ est virtus dignissima: sum
me nobilitans nos in via ꝛ tandẽ perducẽs
nos ad patriaꝫ. Et sic patet secũda pars ꝓn
cipalis huius sermonis.

¶ Pars tertia huius sermonis in qua poni
tur vltimus penitentie fructus qui dicitur
glorificatiuus.

Ertio in isto sermone tractãduꝫ est
t de alio ꝛ vltio fructu penitẽtie: qui
dicitur glorificatiu⁹. Pro quo ẽ no
tandũ ꝙ pnia est in pñti ꝓsperatiua ꝛ in fu
turo eleuatiua in celũ. ¶ Primo dico ꝙ ꝑ
nitẽtia ẽ ipñti prosꝑatiua: qꝛ ꝑ penitẽs pro
sperat᷑ in bõis aie ꝛ nature: vt patet exẽplo.
Sicut eni Nabuchodonosor ex homine i be
stiã ꝓpter pctm̃ est mutat⁹ vt legit᷑ Daniel᷑
4. Et nota. 17. q. 4. c. miror. vbi Aug⁹. ait

Side ptãte presumitur Nabuchodonosor
regẽ intende: qui causa suꝑbie ex homine in
bouẽ ẽ cõmutatus. Ita ꝑ pniaꝫ multi ex be
stialibus in hoies cõmutari: ꝛ de ꝟtute i vir
tutẽ que sunt aie bõa prosꝑando ambulare
vident᷑. Preterea sicut stulti hoies letantur
cũ malefecerint ꝛ exultãt in rebus pessimis.
Prouer. 2. c. Ita nulli dubiũ q̇n gaudẽdũ
sit his q̇ bonũ oꝑant᷑ ꝛ agũt pniaꝫ qꝛ vt scri
ptũ est Ecclesiasti. 3. Nõ ẽ melius q̃ letari: ꝛ
facẽ bonũ. Et Prouer. 21. Gaudiũ iusto
est facere iudiciũ. i. qõ eẽrõ iudicat. Secun
do prosꝑatur ꝑnitẽs in bono gratie. Nam
his qui pniaꝫ agũt diuina gratia suꝑabun
dat. Uñ ad Ro. 5. Ubi suꝑabũdauit ꝑccatũ
suꝑabũdat ꝛ gratia. s. dũ ꝟraꝫ ꝑnitentiam
ꝑseueranter agũt peccatores. Patet i Ma
gdalena ꝑccatrice: in Matheo publicano:
in Paulo ecclesie persecutore. iõ de ꝑe. di. j. §
non põt. dicitur. Non põt quisq̃ gratiaꝫ ac
ciꝑre nisi purgatus fuerit ab oi sorde pecca
ti per penitẽtie cõfessionẽ: ꝑ donũ baptismi
salutaris. Tertio prosꝑatur ꝑnitẽs ꝛ gau
det tẽtationes deuincẽdo. Maxie eni solẽt
homines gaudere: ac oi qua possunt leticia
exultando plaudere: si difficiles variasqꝫ vi
ctorias de aduersarijs reportarẽt: ꝛ ꝑ milia
reruꝫ discrimina suis cũ hostibus certando
triũphauerit. Hinc apostolus Jacob. ꝑ. c.
Omne inquit gaudiũ existimate fratres cũ
in tẽtationes varias incideretis: sciẽtes ꝙ ꝓ
batio fidei nostre patientiã oꝑatur: patiẽtia
aũt ꝑfectũ op⁹ habet: vt sitis ꝑfecti ꝛ itegri
in nullo deficiẽtes. Et. j. Pe. 4. Cõmunicã
tes christi passionibus gaudete. Gaudet in
super penitens vitã emendasse: quo nihil le
tius atqꝫ iocũdius q̃ꝫ. s. relictis assuetis ma
lis: deuictisqꝫ salutis nostre hostibus vitaꝫ
in melius emendasse. Unde Deutrono. 33. c
Letare in exitu tuo scilꝫ quia a periculis re
cessisti. Et. j. Paralipo. 2. Dedit illi domi
nus gaudium cum inimicis suis ꝛc. ¶ Se
cundo dico ꝙ penitentia est in futuro in ce
lum eleuatiua: ꝛ sic imortalitatis perpetue
donatiua. Est enim scala illa quaꝫ vidit Ja
cob. Gene. 28. Per quam ascendunt ange
li ꝛ descendunt: eo ꝙ ad visitandos nos ve
niunt: et deo nostras orationes ferunt. Ui
dit autem dominum innixum scale quasi pa
ratũ ad auxiliandũ: ꝛ post ꝯpletã pniam ad

suscipiendũ filios penitentes. Vñ Hiero. ad
Julianũ ait. Noli aspicere Judã negantez
sed Paulũ respice ꝯfitentẽ. Jacob ditissimi
patris filiꝰ ⁊ nudꝰ ⁊ solus in baculo suo ꝑgit
mesopotaniã: iacet lassus in itinere: ⁊ q̇ deli-
catissime a rebecca matre fuerat educatus:
lapide ad caput vtiť ꝓ puluillo: vidit scalaz
de terra vsq̄ ad celũ: ⁊ ascẽdentes ꝑ eã ange-
los ⁊ descẽdẽtes: ⁊ desuꝑ innitẽtẽ dñz: vt las-
sis manũ porrigeret: vt ascẽdẽtes suo ad la-
borẽ ꝓuocaret aspcũ: vnde vocať locus ille
bethel. i. domꝰ dei in qua quotidie ascẽdiť ⁊
descẽdiť. Sci eni corruũt si fuerit negligen-
tes ⁊ pctõres pͥstinũ recipiũt gradũ si sordes
fletibus lauerit. Hoc iõ dico vt te nõ terre-
ant descẽdẽtes ƀ vt ꝓuocẽt ascẽdẽtes. Nũq̄
exẽplũ a malis sumiť: etiã in seculi rebꝰ: sꝑ a
meliori parte incitamẽta ꝟtutis sũt. Hec il-
le. Verũ q̄ hec scala q̄ dicta ẽ pnĩa ducat in
celũ ⁊ introducat in regnũ ⁊ auctas certa do
cet ⁊ rõ ꝑsuadet. Nõne Math. 4. dẽ. Peni
tẽtiã agite ⁊c̃. ⁊ ẽ sensus. Pnĩa ẽ ꝟtus q̄ ducͭ
ad regnũ celoꝝ. Suꝑ q̄ dicit Chriso. O ex-
actio q̄ nõ facit paupes ƀ diuites. Nã cũ q̄s
debitũ iusticie reddiderit deo nihil ei pͥstat: ƀ
sibi lucrũ salutis acq̇rit. Et subdit. Pnĩa eni
cor mũdat: sensus illuminat: aĩas scĩficat: ⁊
ad susceptõnẽ christi pͥparat hũana pͥcordia
Preterea hoc idẽ rõ ꝑsuadet. Nã iuxͣ phicũ
documẽtũ. Q ẽ remouẽs ꝓhibẽs obstaculũ
q̄ moueri sibi ad locũ nãliter debitũ nõ põt
mouere dẽ illud ad locũ desideratũ. Exem-
plũ ð lapide nãliť ad terrã descẽdẽte ⁊ ad cẽ
trũ vi sui põderis se mouẽte: cui si in sui de-
scensu occurrat obstaculũ ꝓhibẽs eiꝰ motũ
ne tẽdat ad locũ nãliť desideratũ: remouẽs
illud ꝓhibẽs siue ipedimentũ dẽ quodãmõ
motor lapidis ad locũ suũ. Exẽplũ etiã põt
dari de aliq̄ eunte Romã: q̄ captꝰ si in carce
re poneret ille q̄ eũ a vinculis absolueret: et
ad eundũ expeditũ redderet: diceret mitte-
re eũ Romã. Ista tñ intelligi debẽt eẽ vera
ꝑ accidẽs ⁊ nõ ꝑ se. Qz aũt aĩa nãliť tẽdat i
deũ: tanq̄ in sue btĩtudinis locũ ꝯstat ex ver
bis Bernardi i li. de ꝟbis dñi di. Aĩa rõnal
ad imaginẽ dei facta ceteris oĩbus occupari
põt: repleri oĩno nõ põt. Capacez dei q̄cq̇d
deo minꝰ ẽ nõ iplebit. Hec ille. Cũ igiť locꝰ
aĩe deꝰ sit ⁊ pctm̃ sit illud obstaculũ q̄ ipedi-
tur ꝑuenire ad ipm deũ ⁊ pnĩa vt ostensũ est
ẽ. sit huius obstaculi remotiua: seq̇tur q̄ pe-
nitẽtia ẽ aĩe i celũ eleuatiua. Ad q̇d nos cõ-
ducat oĩps ⁊ eternꝰ deus q̇ viuit ⁊ regnat in
secula seculorũ: Amen.

Sabbato añ q̄rtã dñicã de aduẽtu: de tri-
plici pulchritudie gloriose virginis Marie
Sermo vigesimusprimus.

Tota pulchra es amica mea: ⁊ macula nõ
ẽ in te. Scribunť hec verba
Canti. 4. c. Seq̄ntes ordi
ne nr̃m frẽs charissimi bo-
die memoria faciẽda ẽ de gloriosissima vir-
gine Maria matre dei q̄ fuit suꝑ oẽs alios
nobilissima: dignissima ⁊ formosissima. q̄a
vt dicit Hiero. Nil ẽ cãdoris: nihil ẽ splẽdo
ris q̇d nõ resplẽdeat in Maria ꝟgine. Hec
ille. Quapropť bñdicta vocať inť oẽs muli
eres. Vñ Augꝰ in li. ð q̄nq̄ gña hostiũ ait.
Solus ad ꝟginẽ fabricator ⁊ dñs venit: ve
stẽ quã nõ habuit iduit: eã sicut inuenit clau
saz reliq̇t: sicut ille natꝰ solus inť mortuos li
ber: sic ⁊ istiꝰ ex qua natꝰ ẽ matris pudor: so
lus ẽ integer. Eua inobediẽs meruit penã
Maria obediẽs ꝯsecuta ẽ grãz: illa gustan-
do ꝓhibita: maledicta ẽ: hec credẽdo angelo
bñdicta: illa nobis mortẽ cõtulit: hec vitam
peperit. Hec ille. ¶ De nobilitate igiť ⁊ di-
gnitate atq̄ formositate btẽ ꝟginis tracta-
re itẽdẽtẽs ꝯueniẽter ꝟba pͥdicta assũpsimꝰ
s. Tota pulchra es amica mea. s. i aĩa ⁊ cor-
pore. ⁊ macula nõ ẽ in te. s. spũalis neq̄ cor-
poralis. De q̄ pulchritudie i btã ꝟgine tres
differẽtias describemꝰ: quarũ Prima diceť
pulchritudo nobilitatis. Secũda diceť pul-
chritudo dignitatis. Tertia diceť pulchri-
tudo formositatis.

¶ Pars prima huius sermonis in qua poni
tur q̄dã beatissime ꝟginis Marie pulchri-
tudo que dicitur nobilitatis.

Primo in isto sermone tractãdum ẽ
de pulchritudine nobilitatis ꝟginis
Marie. Fuit eni btã ꝟgo nobilius
indiuiduũ seu nobilior creatura oĩbꝰ idiui-
duis seu creaturis q̄ in hũana nã fuerũt: sint
aut possint: aut poterũt gñari. Eq̇dẽ Mat.
h. c. sui euãgelij describit eã fuisse natã ð. 14
pr̃iarchis. ð. 14. regibꝰ. ð. 14. ducibꝰ ƀz q̄ di
stiguũt ⁊ enũerãt q̄dã. Lu. q̄z. 3. c. ðscribẽs

nobilitatem originis sue exordiens ab adã ⁊
eua vsq͛ ad xp̄m deũ genealogiã suã protra
xit. habemꝰ nãq͛ ꝙ dñs iesus christꝰ q̇ sine
matre fuit in celis: ⁊ sine pr̄e ĩ terris: totã a
mr̄e v̄gine hũanitatẽ accepit: ⁊ dignitates
q̄ ad hũanitatẽ sequũť. s. cognatiõis vt di
cereť filiꝰ Dauid: ⁊ ꝯsãguinitatis vt dicere
tur habere fr̄es ex nobili pentela: totũ hoc a
bñdicta sua mr̄e suscepit. Nõ esset etiã vlti
mus dux: vltimꝰ rex: vltimꝰ pr̄iarcha totiꝰ
p̄pl̄i isrl̄: vñ hoc habuit nisi a virgine gl̄iosa.
vt ex hoc manifeste clarescat ꝙ oīs nobilitas
corꝑalis cõcessa hũano generi ĩ Adã a deo
principaliter data ẽ: vt descẽderet ꝑ multas
gn̄ationes ⁊ ꝑ virginẽ matrẽ terminareť ĩ
xp̄m: hinc tãtã mũdiciã ad litterã p̄cipiebat
deꝰ in lege sua: nõ tm̄ in hũanis corꝑoribꝰ sed
etiã in vasis: in domibꝰ: ĩ castris: ⁊ in cũctis
q̄ erãt in p̄pl̄o dei: vt. s. p̄pl̄s ꝓpter xp̄m illã
nobilitatẽ ⁊ mũdiciã cõseruare deberet. Cũ
ãt venit xp̄s exhausta mãifeste apparet oīs
mũdicia ⁊ nobilitas iudeoꝝ q̇ nõ crediderũt
in eũ: ita ꝙ vbi gens iudaica mũdissima et
nobilissima fuerat añ xp̄m: nũc vilissima et
abiectissima appareat vltra oẽs alias natoẽs
hoc etiã manifesta expꝛiẽtia mõstrat: ꝙ post
xp̄m nũq͛ habuerũt aliquẽ pr̄iarchã vel re
gẽ vel etiã ducem sicut in p̄mis. Et etiã ipsi
met publice attestãť: vt verificeť qđ ipse de
se Apoc̄. 2. c. ait. Hec dicit p̄mꝰ ⁊ nouissimꝰ
p̄mꝰ. s. quẽ deꝰ in p̄pl̄o ꝑticipare intendebat.
Et nouissimꝰ. s. pr̄iarcha rex ⁊ dux in p̄pl̄o
illo. Totã ğ nobilitatẽ xp̄s ꝫm carnẽ traxit
de btã vir. ex cuiꝰ nobilitate ꝯsequenter tota
creatura nobilitata ẽ. s. corꝑalis: rõnalis ⁊ ĩ
tellectualis: insensata: vegetatiua: sensitiua
⁊ intellectiua. Et hec est vna rõnũ quã as
signat Scotus in. 3. sen. Nõ si etiã Adã nõ
peccasset: xp̄s incarnatꝰ fuisset: nõ tñ passus
vt. s. in ipsa hũanitate xp̄i tota creatura no
bilitareť: ⁊ oīs ĩ ipsa bonitate dei ꝑticiparet
Cuiꝰ rõnis fũdamẽtũ ẽ. ꝙ bonũ iq͛tũ bonũ
ꝫm Dionysiũ de ãgelica hierarchia: est sui
ipsiꝰ coīcatiuũ. Et q̄to magis bonũ ẽ tanto
magis debet eẽ coīcatiuũ. Cũ igiť deus sit
sũma bonitas ĩ abstracto: debet eẽ sũme coī
catiua: ⁊ si creatura tãte eẽt capacitatis vt
totã bonitatem dei cõprehẽdere posset ⁊ ꝑti
cipare: cũ sit infinita bonitas dei: infinite cõ
municari deberet. Sed cũ ita sit ꝙ creatura
nõ est capax tãte cõmunicationis: saltem in
tãtũ debuit cõmunicari: quãtũ ipsa creatu
ra apta nata est ꝑticipari: sed qꝛ ꝫm Aug̃.
13. de trini. c. 19. In rebꝰ ꝑ tẽpus ortis nulla
maioꝛ grã est: ꝙ vt hõ cõiunctꝰ sit deo ĩ vni
tate ꝑsone. Maior eñi coīcatio diue bonita
tis est seipsã coīcari creature btifice ⁊ essen
tiali vnione q͛ btifice tm̄. Nõ factũ ẽ ĩ icar
natõe ⁊ assũptõe nãe hũane ĩ q̄ coīcata ẽ bo
nitas diuina oĩ creature. Si enim cõiuncta
fuisset ꝑsona dĩna lapidibꝰ tm̄ vľ elemẽtis nõ
nisi creaturis eẽntiã tm̄ habentibus bonitas
diuina tm̄ coīcata fuisset. Si v̄o coniuncta
fuisset plãtis ⁊ arbustis: nõ nisi potẽtie vege
tatiue etiam bonitas dei coīcata fuisset. Si
aīalibus irrõnabilibus siue pecoribꝰ nõ nisi
creature sensitiue. Si ãgelis nõ nisi creatu
re intellectiue: sed qꝛ hõ ꝑticipat cũ oībꝰ cre
aturis: habet eñi ꝫm Aug̃. 5. de ciui. dei. c.
xj. essentiã cũ lapidibꝰ: vitã seminabilẽ cuꝫ
arboribus: vitã sensualẽ cũ pecoribus: vitã
intellectiuã cũ solis ãgelis: ⁊ ideo habet ali
quid coẽ cũ oibus hõ. Unde ⁊ Gre. ĩ omel.
Ascensionis suꝑ illud Math. vlti. Predi
cate euãgeliũ oĩ creature sic inquit. Ois cre
ature noĩe intelligiť hõ. Sunt nãq͛ lapides
sed nõ viuũt: arbusta sũt viuũt ſꝫ nõ sentiũt
aīalia sunt viuũt sentiunt sed nõ discernũt:
ãgeli v̄o sunt viuũt sentiũt ⁊ intelligũt: hõ
v̄o est viuit sentit ĩtelligit ⁊ discernit: habet
ğ aliquid coẽ cũ oibus hõ. Idcirco cõiungẽ
do se ꝑsona diuina cũ hoĩe: siue cũ humana
natura coīcauit bonitatẽ suã oĩ creature et
oẽm creaturã sublimauit ad quãdã equali
tatẽ dei in ipsa eiꝰ eẽntiali cõiũctiõe ⁊ subli
miter nobilitauit. Quã quidẽ nobilitatem
traxit de puris sanguinibꝰ btã. vir. Qua ꝓ
pter oīs nobilitas que fuit in xp̄o ꝫm carnẽ
⁊ cõsequẽter redũdauit in oẽs alias creatu
ras ꝓcessit a nobilitate virginis marie. Et
ideo oīs creatura ei est obligata: qm̄ ipsa fuit
nobilissima quem nobilitatẽ oībꝰ coīcauit.
Et sic patet p̄ma pars huiꝰ sermonis.

¶ Pars secunda huius sermonis in qua po
nitur alia beate virginis Marie pulchritudo
.s. dignitatis.

Ecũdo in isto sermone tractãdũ ẽ đ
alia pulchritudine gl̄iose v̄ginis ma
rie q̄ dr̄ pulchritudo dignitatis ⁊ regalita
tis: qꝛ fuit regina celi ⁊ t̄re quã meruit ĩ cõ

ceptiõe filij. ¶ Ad cui⁹ declarationẽ sciendũ q̃ sicut diuine ꝑfectiões oĩ itellectui incõprehensibiles sũt: sic ꝑfectiones grãrũ quas virgo accepit in susceptione filij dei solo intellectui diuino ⁊ xp̃o cõphensibiles fuerũt ⁊ sibi. Equidẽ q̃ de⁹ generaret deũ nulla reqrebatur in deo dispositio cũ ei ex nã cõueniret: et ꝑ viã nature intellect⁹ verbũ ꝓduceret per oĩa sibi equale imo ĩpossibile ẽ q̃ nõ generaret deũ ꝓpter suã fecũditatẽ. Sꝫ q̃ femina cõcipet ⁊ pareret deũ: est ⁊ fuit miraculum miraculoꝝ. Oportuit eñi vt sic dicã feminã eleuari ad quãdã equalitatẽ diuinã: ꝑ quãdã q̃si infinitatẽ ꝑfectionũ ⁊ grãrũ: quã equalitatẽ nunq̃ creatura exꝑta est. vñ credo q̃ ad illã abyssuꝫ ĩꝑscrutabilẽ oĩuꝫ charismatũ spũs sc̃i que in btãꝫ v̾ginẽ deuenerũt ĩ hora cõceptionis intellect⁹ hũan⁹ vel ãgelicus nũq̃ potuerit attingere. Nõ declarãs ãgel⁹ gabriel Lu. p̃. cũ ab eo q̃reret btã v̾. ⁊ dicẽt Quõ fiet istud qm̃ vi. nõ. co. Rñdẽs ãt angel⁹ se tãtũ mysteriũ ignorare di. Spũs sanctus suꝑueniet in te. ⁊c̃. q. d. Nõ a me q̃ris ignoro: ſꝫ eterne sapie doctor q̇ sibi soli hoc altissimũ mysteriũ reseruauit: ⁊ te ꝑ illuminatissimã exꝑientiã docebit. Meruit enim gl̃iosa v̾go ĩ vno suo cõsensu. s. cõceptiõis filij dei p̃matũ orbis dñiũ mũdi: suꝑ oẽs creaturas sceptrũ regni: plenitudinẽ oĩuꝫ grãꝝ oĩuꝫ v̾tutũ: oĩuꝫ donoꝝ: oĩuꝫ btitudinem: oĩuꝫ fructuũ spũs: oĩuꝫ sciarũ ⁊ maxime altissime theologie iterp̃tatiõis sermonũ: spirit⁹ ꝓphetie: discretiõis spirituũ: oꝑationis virtutũ: grẽ sanitatũ: meruit fecũditatẽ in virginitate matꝛnitatẽ filij dei. Nõ fit stella maris: porta celi: ⁊ suꝑ oĩa q̃ diuine mĩe sit regina. Et q̃ regina mĩe noĩet multiplicit̃ ꝓbari põt. Prĩo eñi pl⁹ cõuenit ei hoc nomẽ: q̃ si dicat̃ ĩꝑatrix. Nã ĩꝑatrix ẽ nomẽ magni timoris ⁊ rigoris. Regina aũt pl⁹ est nomẽ ꝓuidẽtie ⁊ eq̇tatis: ꝓpterea nõ credo ĩ tota scriptura sacra deũ expresse noĩari ĩꝑatorẽ sed regem: hoc nãq̃ꝫ nomẽ est maiestatis. Zº etiã dicit̃ magis ꝓprie regina misericordie: q̃ dñã dñarũ ⁊ regina reginarum: vel dea dearũ: hec eñi noĩa ĩportãt dignitatẽ vl̃ excellentiã respectu maiorũ ⁊ minorũ. Si eñi diceret̃ dea dearũ nõ videret̃ esse dea vel regina peccatorũ vel demonũ. Siliter nec ꝓprie dicit̃ regina pacis vel dilectionis: q̃m nec hoc ẽ velle oĩbus sui regni. Tertio etiã meli⁹ dicit̃ regina misericordie q̃ vel potẽtie vel sapie. In sapia eñi intelligit̃ potẽtia sed nõ cõuertit̃. In mĩa v̾o intelligit̃ ⁊ sapientia ⁊ potẽtia: ⁊ nõ ecõuerso. vnde misericordia claudit ista tria oĩa in se: ꝓpterea regina mĩe ẽ regina potẽtie ⁊ sapie ⁊ nõ econuerso. Quarto eñi nõ põt ꝓprie dici regina gl̃ie: seu regina grẽ: seu regina iusticie. Naꝫ gl̃ia grã ⁊ iusticia ꝑ se tm̃ dicũt collationeꝫ boni ⁊ ablationẽ mali: ꝑ se eñi plus comprehendit: ⁊ in ampli⁹ se extendit regnũ mĩe q̃ gl̃ie vel grẽ vel iusticie: ſꝫ ab ampliori ⁊ maiori potẽtia dignitas ⁊ denoĩatio maior est. g̃ btã virgo maria a sũma dignitate regina mĩe dici debet. Quinto ad idẽ gl̃ia ẽ tm̃ ĩ celo ⁊ nõ in terra: nõ in inferno: nõ in purgatorio sed mĩa in quolibet horũ est: g̊ maximũ regnũ est mĩa: merito g̊ maxima regina: regina mĩe est dicẽda: Sexto insuꝑ regina mĩe debet dici. Nã quicq̇d est suꝑi⁹ superiore est suꝑius inferiore: sed mĩa ẽ suꝑ oĩa oꝑa dei: ⁊ regnũ mĩe suꝑ mĩa: g̊ regina mĩe determinat potentiã suꝑ oĩa. Sed ista cõuenit ꝓprijssime virgini marie: g̊ ꝓprie mĩe ẽ regina. Septimo etiã ip̃a supra primoniũ ⁊ ꝓprietatẽ filij sui est regina: sed hoc est mĩe: ꝓpriũ ẽ eñi dei misereri sꝑ ⁊ ꝑcere. ergo btã v̾go ꝓp̃e mĩe ẽ regina. Octauo insuꝑ ꝓbari põt Esa. i3. dicit dñs. Ego aũt cõsiderabo ĩ loco meo. glo. Qui loc⁹ est mĩa: sed ꝓpri⁹ locus regis est regnũ. ergo mĩa est regnũ regĩ ⁊ regina: sed ꝓprie dicit̃ rex ⁊ regina ei⁹: q̃d est ipsi⁹ regnũ: sicut rex ⁊ regina frãcie dicit̃ cui⁹ est regnũ francie: ꝓpterea btissĩma virgo ꝓprie dicit̃ regina mĩe: cui⁹ mĩe regnuꝫ est. Et sic patet pars secũda hui⁹ sermonis: quõ. s. virgo gl̃iosa habuit pulchritudinẽ dignitatis ⁊ regalitatis quia fuit regina mĩe.

¶ Pars tertia hui⁹ sermonis in qua tractatur de corporali seu exteriori pulchritudine virginis marie.

Tertio in isto sermõe tractãdũ est de pulchritudine formositat̃ gl̃iose v̾ginis marie. s. pulchritudinis ext̃ioris ⁊ corporalis: ꝓ qua ponit̃ ista cõclusio ꝑ Bona. ĩ 3. dis. 3. Nõ in scripturis iudeorũ inuenit. s. q̃ virgo maria erat corꝑe pulcherrima: ⁊ tñ nũq̃ꝫ fuit homo tã carnalis: tã libidinosus q̇ ipsãꝫ potuerit desiderare. Et h̃ ſm Ber.

fuit ꝓpter tria. ¶ Primo ꝓpter ipressionē
⁊ irradiationē: q2 nō apparebat cōcupiscibi-
lis: sicut mulier maritata nō apparet concu-
piscibilis viro suo. Nā ex facie virgis proce
debāt quasi radij solis: quos nullꝰ carnalis
poterat sustinere aspicere: vnde in glo. sup
Luc. dicit̄ de Joseph: ꝙ facie ad faciē ipsā
respicere nō poterat. ¶ Secundo ꝓpter ho
nestā cōuersationē: q2 gestus ita honestos ⁊
mores ⁊ verba ita cōposita: vt nullus posset
ipsā ꝯcupiscere: sed potiꝰ cōpungebāt̄. ¶ 3o
propter occultationem. Nam cum honestis
vestimentis se occultabat: in domo sera sta
bat. O femina lassiua. O laqueū demonis.
O femina petulans. O speculū diabolicū.
Come nō te confundi a delectarti tanto de
essere bella: e pdi nella tua vanitade quelli li
quali christo ha redēpti cū el suo sangue: nō
cōsideri che sei inimica de christo e della ꝟgi
ne gloriosa: e seruitrice del diauolo. Consi
dera honestatē virginis: specula te in isto spe
culo. Nam dicit Ambro. sup Luc. Discite
virgines nō circūcursare ꝑ alienas edes: nō
morari in plateis: nō aliquos i publicū mis
cere sermones. Maria i domo sera: festinat
in publico: māsit apud cognatā suā tribꝰ mē
sibus: ⁊ q̄ ꝓpter officiū venerat inherebat
officio. Māsit tribꝰ mensibꝰ: nō q2 eā domꝰ
delectaret aliena: sed q2 videri in publico fre
quentiꝰ displicebat. Hec ille. Rogemus er
go oīpotentē deū vt ꝑ gloriosam virginem
mariā dignet̄ nobis ꝯcedere pulchritudinē
aīe ⁊ corpis simul i p̄senti ꝑ grāꝫ ⁊ ifuturo
ꝑ gloriā in secula seculorū Amen.

¶ Dn̄ica quarta de aduentu de generali vo
catione omniū ad pniam: quoniā clamāt ce
lestia: terrestria ⁊ infernalia. Sermo. 22ꝰ

Vox claman
tis in deserto parate viaꝫ
dn̄i rectas facite semitas
eius. Scribūt̄ hec verba
Luc. 3. ⁊ in euāgelio oc-
currētis dn̄ice. Scdꝫ sen-
tentiā oratorū frēs charissimi siue artis rhe
torice: officiuꝫ oratoris est: docere: flectere:
⁊ delectare. Qua ꝓpter congruū videtur ⁊
ꝑutile valde: postq̄ in superioribꝰ ꝑlaboraui
mus multū insistendo ad docendū. Quid ē
penitentia: qualiter debeat fieri penitentia:
quanta debeat esse penitentia: q̄ fructuosa
sit penitentia vt in presentiarū insistamꝰ ad
manuducēdū: nec nō ⁊ flectendū dura cor-
da peccantiū ad penitentiā suscipiendā: pro-
ponendo illa ante eorū oculos que inducāt
⁊ inclinent: moueant ⁊ quodāmodo necessi-
tent ipsorū peccatorū mētes ad ipsaꝫ pniaꝫ
non tm̄ peragendam: sed stricte ⁊ cordete-
nus amplectandā. Idcirco in isto nostro ꝓ-
posito verba sancti euangelij hodierni preas
sumpta: ꝓoptime accomodāt̄ dicētia: Vox
clamantis in deserto .s. in isto mundo ꝓpter
peccata grā deserto: parate viā domini: re-
ctas facite vias eius penitentiā agēdo. Que
verba q̄ verissime hunc sensū habeant osten
dit̄ ibidē ex verbis precedentibus vbi dicit̄
Factū est verbū domini super Joannē ça-
charie filiū in deserto: ⁊ venit in oēm regio
nem iordanis predicans baptismū penitētie
in remissionē peccatorū. Ita hodiernis tem
poribus factū est verbū domini super nos p̄-
dicatores vt eamꝰ per mundū clamantes pe
nitentiā agite: q2 hoc idē clamant p̄mo cele-
stia 2o terrestria. 3o infernalia.

¶ Pars prima huiꝰ sermonis in qua ponūt̄
tres voces celestiales pniaꝫ agite clamātes.

Primo igit̄ i isto sermōe ponūt̄ tres
voces t̄ribiles. p̄ma ē vox dei. 2a vox
āgeli. 3a ꝑadisi clamātes pniaꝫ agite
¶ Prima vox ē dei clamās o supbe age pe-
nitētiā. Cōtinue eni ꝑ inspiratōes hec vox
incitat peccātes ad pniaꝫ ꝑagendā: ⁊ in hoc
multū gaudet: qđ ꝓbat̄ triplicit̄. Rōne: au-
ctoritate ⁊ exemplo. Primo ꝓbat̄ rōne sic.
Multū gaudet q̇s qn̄ fit ſm volūtatē suā:
sed volūtas dei est vt pctōres pniaꝫ agant.
iuxta illud. i. ad Thessa. 4. Hec ē voluntas
dei sanctificatio vr̄a. ⁊c. Et Ezech. 18. Ui-
uo ego dicit dn̄s nolo mortē peccatoris: sed
vt reuertat̄ a via sua mala ⁊ viuat. g̊ patet
ꝓpositū. Preterea multū gaudet q̇s qn̄ di-
gne laudat̄: nō eni hō deū digne laudare p̄t
dū in pctō mortali existit ipenitens ⁊ ꝑseue
rat. Un̄ Eccle. 15. dr̄. Nō est speciosa laus i
ore pctōris Et ideo vt diuina laus digne pos-
sit celebrari abijcienda sunt peccata: ⁊ sacri-
ficiū iusticie deo per pniam offerendum est.
Quia vt dicit propheta. Sacrificiū deo spi
ritus contribulatus. Ac per hoc idem pro-
pheta omnes peccatores ad huiusmodi sa-

crificiū celebrandū in quo maxima dei laus
cōsistit hortaꝛ dicēs. Sacrificate sacrificiuꝫ
iusticie. vbi glo. ordinaria inqt: Quid eniꝫ
iustiꝰ ꝙ vt qſqꝫ suis pctis potiꝰ ꝙ alienis ira
scaꝛ: seqꝫ puniēs ꝑ pniam sacrificiū deo offe
ratꝰ ꝫ. ꝛc. Preterea gaudet deus de multitu
dine ei militantiū: duꝫ eni sumꝰ in hac vita
vel deo militamus ꝑ opa virtutū. Iuxta il
lud apli. 2. ad Thimoth. 2. Labora sicut
bonꝰ miles Jesu xp̄i: vel diabolo ꝑ exercitiū
vitiorū: iuxta illud Sapie. 2. Inuidia dia
boli mors intrauit in orbē terrarū. Deinde
subiungit. Imitanꝛ aūt illū qui sūt ex parte
ipsiꝰ. Ex quo daꝛ intelligi i hac vita eē duo
genera militū diuersis dn̄is militātiū: quo
rū alij sunt boni: ꝛ isti deo militāt. Alij sūt
mali diabolo militātes: vnde fit vt quo plu
res boni reperiunꝛ eo maior sit copia spūa
liū militū deo militantiū. Ex quo patet. ꝛc.
¶ Tº idē ꝓbaꝛ auctoritate triplici. s. mosai
ca: ꝓphetica: ꝛ euāgelica. Primo ꝑ Moisē
clamat deus pniam agite sic. Sācti estote ꝛ
scificamini: qꝛ ꝛ ego scūs sū. Leuit. 20. et
23. inqt. Ois aīa que non fuerit afflicta die
hoc peribit de ꝓplis suis. Secūdo clamat per
ꝓphetas dicens Hiere. 2. Vide vias tuas i
cōualle: scito quid feceris. ꝛ Hiere. 3. Leua
oculos tuos in directū ꝛ vide vbi nunc pro
strata sis. ꝛ Hiere. 29. inquit. Queritis me
ꝛ non inuenietis: cū aūt quesieritis me in to
to corde vestro inueniar a vobis. Et Hiere.
31. Statue tibi speculā dirige cor tuū in viā
rectā i qua ambulasti. Reuertere retro vir
go isrł vsqꝫquo diuitijs dissolueris? Itē cla
mat Ezech. 18. dicēs. Cōuertimini ꝛ agite
pniāꝫ ab oībꝰ iniquitatibꝰ vestris: ꝛ nō erit
vobis in ruinā iniquitas. ꝛ iterū ibideꝫ. Si
īpius egerit pniam ab oībus iniquitatibus
suis: oīuꝫ iniqtatū eius qs opatus est nō re
cordabor. et Ezech. 33. Impietas īpij non
nocebit ei: in quocūqꝫ die ꝯuersus fuerit ab
īpietate sua. Itē clamat ꝓuer. p̄. di. Vocaui
ꝛ renuistis: extendi manū meā: ꝛ non fuit q
aspiceret. et Cant. 2. Surge ꝛ ꝓpera ami
ca mea spōsa mea ꝛ veni. ꝛ Cant. 6. Reuer
tere reuertere sunamitis: reuertere reuerte
re vt ītueamur te. Itē clamat Esa. p̄. Quie
scite agere ꝑuerse: discite benefacere. ꝛ Esa.
30. Si reuertimini ꝛ quiescatis salui eritis.
ꝛ Esa. 44. Reuertere ad me: quoniā ego re
demi te. et Esa. 65. Expādi manus meas to
ta die ad populū incredulū qui gradiꝛ via
nō bona post cogitationes suas. Itē clamat
Johel. 2. dicens. Conuertimini ad me i to
to corde vestro in ieiu. fle. ꝛ planc. ꝛc. Ter
tio clamat ꝑ euāgelistas suos di. Math. 4.
Penitētiā agite appropinquabit eni regnū
celoruꝫ. Et Math. xj. Ve tibi corozaim:
ve tibi bethsaida: quia si in tyro ꝛ sydone
facte essent virtutes que facte sunt in vobis
olim in cinere ꝛ cilicio penitētiā fecissent. Et
Luce. 13. iterū inquit. Nisi penitentiaꝫ ha
bueritis oēs simul peribitis. ¶ Tertio hoc
idē ꝓbaꝛ exemplo: quia. s. christꝰ fleuit pec
catores pniam nō agentes: quod patet figu
ratū in ploratiōe suꝑ ciuitatē hierusalē. De
qua loqꝛ Hiero. ad Rusticū di. Fleuit do
minus suꝑ ciuitatē hierusalē quia non egis
sent pniāꝫ. Et Petrꝰ trinā negationē abluit
lachrymarū: impleuitqꝫ illud propheticū.
Exitus aquarū deduxerūt oculi mei. Plan
git ꝛ Hieremias ꝓplm pniam nō agenteꝫ di
cens: Quis dabit capiti meo aquā ꝛ oculis
meis fontē lachrymarū ꝛ plorabo populuꝫ
istū ꝑ diē ꝛ noctē. Cur aūt plangat ꝛ defle
at in sequēti sermone demōstrat. Nolite fle
re mortuū: neqꝫ plāgatis eū fletu ꝛ plāctu.
Qui ingrediꝛ non reuerteꝛ vltra. Nequaqꝫ
igiꝛ plangendus est gentilis atqꝫ iudeꝰ: q in
ecclesia nō fuerūt: ꝛ semel mortui sūt. De q
bus saluator ait: Dimitte mortuos sepelire
mortuos suos: sed qui ꝑ scelera atqꝫ peccata
egrediunꝛ de ecclesia ꝛ nolunt vltra reuerti
ad eā ꝓpter dānationē vitiorū. Unde ad vi
ros ecclesiasticos: qui muri ꝛ turres ecclesie
nūcupanꝛ loquiꝛ sermo ꝓpheticꝰ di. Mu
ri syon ꝓferte lachrymas. iplētes illud apli.
Gaudere cū gaudentibus flere cum flenti
bus ꝛ dura corda peccātiū lachrymis ꝓuo
cetis ad fletū: ne ꝑseuerātes in malicia au
diāt. Ego plantaui te vineā fructiferā: quō
conuersa es in amaritudinem vitis aliena?
Et iterū ligno dixerūt: pater meus es tu. ꝛ
lapidi genuisti me. ꝛ verterunt ad me dorsa
ꝛ non facies suas: ꝛ est sensus. Noluerūt ad
me ꝯuerti vt agerēt pniāꝫ: ſ cordis duricia
in iiuriā meā sua terga dederūt: quāobrē ꝛ
dn̄s loquiꝛ ad Hiere. Vidisti q fecerit mihi
habitatio isrł. Abierūt suꝑ oēm mōtē excelsū
ꝛ subtꝰ oē lignū frōdosū ꝛ fornicati sūt ibi.

Et dixit postq̄ fornicata es hec oia: ad me re
uertere ⁊ nō es reuersa. O clementia dei. O
nr̄am duriciā: dū ⁊ post tot scleera nos ꝓuo
cat ad salutē. ⁊ ne sic q̄dē volum⁹ ad meliora
cōuerti. Hec ibi. ¶ 2ª vox celestialis q̄ cla/
mat pniā agite dr̄ vox angelica. Gaudiū ē
enim angelis sup vno pctōre pniam agente
Luce. 15. qd̄ pꝫ triplici rōne. Prima ē dia/
bolice societatis diminutio. Quotiēs eni ali
quis a pctō ad penitentiā se cōuertit idē ē ac
si de diaboli grege ad xp̄i exercitū cōfugeret
ac ꝑinde diue militie ascriberet: quo fit vt
angeli plurimū gaudere debeant de conuer/
sione pctōris q̄ quo copiosior ē: eo magis di/
aboli grex diminuitur. Nūquidē ois pctōr
īpenitēs diaboli fili⁹ ⁊ mēbrū eē dicit: sicut
erāt hi de qnib⁹ Jo. 8. dr̄: Uos ex pr̄e diabo
lo estis: q2 opa pr̄is vr̄i facere vultis. Tales
etiā sūt de quib⁹ scriptū est. 38. dis. c. nullus
vbi dr̄: Qui eni rebelliter viuit ⁊ discē atq̄
agere bona recusat magis diaboli q̄ mēbrū
xp̄i eē ondit. Idcirco angeli vidētes diabo
licū exercitū p pniam pctōrū diminui atq̄
debilitari: ⁊ xp̄i militiā augeri atq̄ robora
ri tāq̄ optimi milites letant de multiplica
to impatoris sui exercitu ⁊ diminuto hostiū
suorū grege. Secunda rō est angelici officij
ꝑfunctio. dicit eni Hiero. Math. 18. Ma/
gna est dignitas aiaꝝ: vt habeat vnaqueq̄
ab origine matris sue: āgelū ad sui custodiā
deputatū. Ex quo dat intelligi: q̄ int cete/
ra officia q̄bus angelica nā humano generi
obseq̄t illud p̄stās ⁊ singulare ē: q̄ hoies cu/
stodiūt ne a diabolo decipiant ⁊ decepti in
pctō labant: sed si p diaboli suggestionē ho/
mines peccauerint: tunc angeli vt resurgāt
sollicite instāt. Qd̄ si factū fuerit tūc ipsi an
geli suo erga nos officio fungētes: letant ⁊
gaudēt vt pꝫ Daniel. 12. vbi dr̄: q̄ michael
ꝓ ppl'i liberatōe stabat. Tertia rō est celestis
ruine repatio. In celo q̄dē ruinas fuisse pꝫ
Esa. 14. ⁊ Apoc. 12. d casu luciferi. Ad idē
facit qd̄ ait: Grego. de pe. dis. 2. c. cum sine
charitate. versu. scriptū ē. vbi dr̄. Si altissi/
ma illa sublimitas cecidit: q̄s cadere nō pos/
sit? Si in celo ruine quāto magis i tra? Hec
ibi. Unde factū est: vt diua sapia volēs an/
gelicas ruinas repare: hūanū gen⁹ cōderet:
cōditū etiā in pctō lapsū morte filij sui icar/
nati redimeret: ne ille celestes sedes vacue re

manerēt. Atq̄ ideo angeli charitate pleni:
dū vidēt hoies pniam agētes gaudent: eo q̄
certi sūt si in pnia ꝑseuerauerint: cōes ad cele
stes sedes esse ꝑuenturos. De q̄ reparatione
script ū ē p ꝓphetā di. Judicabit nationes
implebit ruinas. Que oia supradicta in ista
pte cōfirmāt p auctoritatē Hiero. ad rusti/
cū monachū di. Monagita oues relinquūt
in solitudine. Una ouis que aberrauerat pa
storis humeris reportat. Unde ⁊ leticia an/
gelorū super vno peccatore penitētiā agēte.
Quāta felicitas: vt de salute nostra exultēt
celestia: de quib⁹ dr̄: Pniam agite appropi
quabit eni regnū celorū. Nullū i medio spa
tiū: mors ⁊ vita sibi ꝯtraria sūt: ⁊ tn̄ penitē
tia copulant. Luxuriosus fili⁹ totā ꝑdege/
rat substantiā ⁊ ꝓcul a patre: vix porcorū ci/
bis inediā sustētabat. Reuertit ad parētes:
imolat ei vitul⁹ saginat⁹: stolā accipit ⁊ anu
lū vt xp̄i recipiat vestimētū qd̄ dudū pollue
rat: ⁊ audire meret. Candida sint sp vesti/
mēta tua. Receptoq̄ signaculo dei ꝓclamat
ad deū: Pat peccaui in celū ⁊ corā te: ⁊ recō/
ciliat⁹ osculo dicat ad deū: Signatū ē super
nos lumē vult⁹ tui dn̄e: dedisti leticiā i corde
meo. Justicia iusti nō liberabit eū: in q̄cūq̄
die peccauerit iniq̄tas impij nō nocebit ei: i
quacūq̄ die cōuersus fuerit: vnūquēq̄ iudi
cat sicut inuenerit: nec pctā ꝯsiderat sed peni
tentiā. Si tn̄ vetera crimina nouella ꝯuer/
sione mutent. Septies cadit iust⁹ ⁊ resurgit
si cadit quō iust⁹? si iustus quō cadit? Sꝫ iu/
sti vocabulū nō amittit: q̄ p pniam sp resur
git: ⁊ nō solū septies sed septuagies septies:
delinquēti si cōuertat ad pniam: pctā donā
tur. Hec ille. ¶ Tertia vox celestialis q̄ cla
mat pniam agite dr̄ vox paradisi. Clamat
eni paradisus ad pctōres vt pniam agāt tri
bus rōnibus. Primo rōne sūme exultatiōis
In celo eni est gaudiū oio sine admixtione
tristicie vel doloris. Et ideo si volum⁹ ad
illud gaudiū ꝑuenire: necesse ē nos peniten/
tiā agere. iuxta illud Math. 3. Pniam agi/
te. ⁊c̄. vbi. s. in regno celorū etiā erit aliquo
mō pnia: sed sine dolore ⁊ tristicia ⁊ cum oi
gaudio. Uñ ait Alex. vbi. s. Nō in btis nō
erit pnialis displicētia de pctis: ꝓut displi/
cētia dolorem mētis importat: eo q̄ bti sine
aliqua alteratiōe aspectu ⁊ affectu in sūme
delectabiles p mouent. Hinc est q̄ bti si con

uertant se supra mala suá vl' dãnatoꝝ nõ cõ
siderãt illa ꝓut fuerũt illis dãnifica vel noci
ua: sed magis ꝓut occasionalit' sũt expedien
da vel coopatiua i bonũ: q2 vt sic ꝯsiderata
sũt motiua ad deũ diligẽdũ: ⁊ materia lau-
dis. Unñ bti considerãt mala sua vt remissa
eis diuina mĩa: ⁊ siliter cõsiderãt damna ⁊
mala dãnatoꝝ: vt punita dĩna iusticia: q̃rũ
vtrũq3 ẽ rõ diligendi deũ ⁊ ipsũ laudandi ⁊
siliter exultãdi in deo. iuxta illud psal. Leta-
bit' iust⁹ cũ viderit vindictã. ¶ 2° idẽ ꝓba-
tur rõne sũme ꝑmiatiõis. Obligamur enĩ
seruire deo ⁊ abstinere ab ei⁹ offensis ꝑpter
ĩnumerabilia bñficia q̃ accepim⁹: creatiõis
aĩe ⁊ corpis ⁊ oĩu3 rerũ: necnõ ⁊ redẽptiõis
etiã si nihil aliud expectarem⁹: quãto magis
obligamur pniã3 agere: vt ad sũmã exulta
tionẽ veniam⁹ ⁊ et'na ꝑmia capiam⁹. Unde
Aug⁹ de verbis dñi sermõe. 3° de ista exulta
tõe penitẽtib⁹ ꝑparata loquit' di. O magna
bonitas dei: cuicũ ꝓ ꝯditiõe reddere debea-
mus obsequia: vtpote serui dño: famuli deo
mãcipia redẽptori: amiciciaꝝ ꝑmia nobis re
ꝓmittit: vt nobis obseq̃a debite seruitut' ex
torqueat: vt quos nolle seruire ꝯspicit spõte
bñficioꝝ suorũ possit ꝓmissionib⁹ inuitare.
Hec ille. ¶ 3° clamat paradisus pniã3 agite
rõne incõpabilis bonitat'. Quid enĩ retinẽt
peccatores ne pniã3 agant: nisi delectatiões
carnales mũdiales ⁊ corpales. ⁊ iste q̃d sũt
nisi caduce ⁊ momẽtanee. Sz vt inq̃t phus
ꝑ methaphisice 3. et 8. phisicorũ. Finiti ad
infinitũ nulla ẽ ꝓportio. Bona autẽ padisi
infinita sũt ⁊ et'na. Qua ꝑpt' ad pctõres cla
mat padisus pniã3 agite. q. d. ad me nullus
pctõr intrare põt. iuxta illud Apoc. vlti. Ni
hil coinq̃natũ intrabit i illud. Et iõ pniam
agite: vt in celo empireo mõ splẽdido ⁊ spe-
cioso sũmis ⁊ infinitis delectationib⁹ pleno
mecũ gaudere possit': sine dolore: sine tristi-
cia: sine timore: in eternũ ⁊ vltra. Que oĩa
ꝯfirmare vr' Greg. in omel'. vni⁹ martyris
di. Si cõsiderem⁹ frẽs charissimi q̃ ⁊ quãta
sũt in celis: vilescũt aĩo oĩa q̃ habẽt' in t'ris
⁊c̃. Et sic patet prima pars hui⁹ sermonis.
¶ Pars scõa hui⁹ ꝑmõis in q̃ ponũt' tres alie
voces. s. terrestres pniam agite clamantes.

Secũdo in isto ꝑmõe ponẽde sũt tres
alie voces trrestes. pniam agite cla
mãtes. s. vox stimuli: vox mundi: ⁊
vox viri. ¶ Prima vox q̃ clamat pniã3 agi-
te: dr' vox stimuli. Est. n. ꝑm sentẽtiã theo.
in cõsciẽtia vis aĩe q̃ sp nata ẽ in supioribus
figuri naturalit' ad bonũ mouẽs ac malum
abhorrẽs: q̃ ⁊ dr' sinderesis. ⁊ ista ẽ vis quo
quotidie cõsciẽtiã pctõ deprauatã stimulat
di. illud Hiere. 2. Scito q᷑ malũ ẽ ⁊ amarũ
te dereliq̃sse deũ factorẽ tuũ. Et iõ Augu.
ait: Sicut mali cruciabunt' in die iudicij in
mãifesto: ita nũc cruciãt' i occulto. ⁊ Amb.
li. 2. soliloquioꝝ inq̃t. Cõscia aũt rei sp ẽ pe
na: nũq3 secur⁹ ẽ reus: Mens enĩ mala con
sciẽtie ꝓprie stimulis agitat': Hec ille. Et iõ
sũt pctõres de illis de q̃b⁹ ait apl's. i. ad Thi
moth. 4. Cauteriatã habẽtes cõsciẽtiã sua3:
ꝓpterea Hiero. inq̃t cũ de eis. s. pctis habet'
cõsciẽtia: torquẽt hoĩe3 ⁊ corrodunt: vt ge-
nimina vipaꝝ matrẽ suã. Hec ille. Nã vipa
filijs i vtero posit': lacerata pimit': ita nos
pũgũt pctã nr̃a ad pniã3 incitãtia: ⁊ lacerãt
nisi pniã3 egerim⁹ ad et'nã dãnationẽ cõdu
cẽtia. ¶ 2ª vox clamãs pniã3 agite: dĩ vox
mũdi: ait enĩ Ber. in q̃dã sermone. Bona
q̃ facere negligim⁹ nobis de⁹ ab alijs fieri de-
mõstrat: vt q̃ ꝑceptis nõ attẽdim⁹: saltẽ ex-
emplis icitemur atq3 i appetitu rectitudinis
nihil sibi mẽs ipsa difficile existimet: q᷑ pfe-
cte ab alijs pagi videt. Hec ille. Exẽplo igit'
toti⁹ mũdi ad pniã3 manuducimi. Nõne vi
dem⁹ ꝑm sniam salomõis: q᷑ oĩa flumia ad
vnũ locũ vñ veniũt: reuertãt' ⁊ fluant. Aq̃
quãto cadẽdo descẽdit: tanto ascẽdit: ex pte
opposita: vt iuxta mensurã casus sit mẽsura
ascensus: Sol ⁊ si in occasũ tẽdit ad orientẽ
tñ mox redit. Sic hõ in occasu. i. in pctõ re-
manere nõ debet: s3 ad oriẽtẽ grẽ redire tene
tur. Ignis quantũcũq3 ꝑmat' ad ima: tñ sp
se erigit ad suprema. Arbor vento agitata:
aut alit' depssa: se p⁹ea adhuc erigit. Mus
dũ claudit' sub scutella: lignũ roddere nõ si-
nit vt exeat. Auis in rete cõclusa: statim exi
re loborat. Ex q̃bus oĩbus colligere possum⁹
q᷑ si pniã3 agere nolum⁹ deteriores his cre
aturis sum⁹. ¶ 3ª vox clamãs: pniã3 agite
dicit' vox viri. Primo pegrinatõis ⁊ curso
ris qui attendunt longitudinẽ vie ⁊ asperi
tatẽ ⁊ tẽpus ad iterandũ valde breue: ⁊ iõ
nulle faciende sũt indutie: nec solis ortũ de-
bet quis expectare: sed mane surgendum est
ante lucẽ: eo q᷑ bono hospitio semp caret: ⁊

cena: quia ad illud peruenit tarda hora. Ita ⁊
peccator qui est viator tendens ad patriā su
pernā: nō debet morari in peccato: sed statim
surgere per penitentiā: ne inueniat de his de
quibus dicit Math. 25. cum intrare volue
rit regnū celorū. Amen dico vobis nescio
vos. ¶ Secundo clamat vox viri agricole
penitentiā agite. Quis est eni agricola cui
si fuerit vno anno fruct⁹ auulsi: qui agrū
deserat ⁊ eū amplius non excolit. Sepe acci
dit ꝙ arbor casu impedita vno anno fructus
non affert: sed in sequenti duplicatos repor
tat fructus. Sic ⁊ homo aliquādo resurgen
do in plures ⁊ meliores fructus virtutum ⁊
gratiarū resurget. ¶ 3º clamat vox viri bel
lātis pniā agite. Quis eni princeps deuict⁹
arma mox abijcit. Octauianus imperator
sepe deuictus nūꝗ̄ arma proiecit: sed semper
post casum resurgere studuit. Unde in fine
omnē mūdū suo imperio subiugauit. Quis
in terrā cadit: ⁊ statim non resurgere moli
tur? Resurgamus et nos a casu per peniten
tiam. Et sic patet secunda pars principalis
huius sermonis.

¶ Pars tertia huius sermonis in qua ponū
tur tres alie magne voces penitentiā agite
clamantes.

Tertio in isto sermone ponunt tres
alie magne voces pniam agite cla
mātes. Vox .s. inferni. Vox dānati.
Et vox ignis eterni. ¶ Primo clamat īfer
nus pniā agite. In inferno aūt ē dolor oīo
sine admixtione gaudij: qm̄ ⁊ si dānati peni
tentiā agant nullū tn̄ gaudium de ipsa pnia
habēt: ppter qd̄ dicunt theologi: ꝙ peniten
tia duob⁹ modis accipit: ꝓprie .s. ⁊ cōmunit.
¶ Primo modo pnia accepta ꝓprie dicit
put est detestatio peccati ꝓpter ipsū peccatū
vel ꝓpter offensam dei: ⁊ in spe venie: que pe
nitētia nō est in dānatis: q2 sicut illi qui cū
christo regnabūt nullas in se reliquias male
volūtatis habebūt. Ita illi qui erunt in sup
plicio ignis eterni bonā habere nullatenus
pōt volūtatē. Cū igit nullā habeāt volun
tatē bonā: nō habēt volūtatē resipiscendi a
pctō: g̊ nec penitendi de pctō. ¶ 2º mō pnia
coīter accepta: dr̄ quecūꝗ̄ d̄ pctō detestatio
⁊ hec est in demonib⁹ ⁊ dānatis: detestantur
eni pctā que cōmiserūt: nō ꝓpter dei offen
sam: s; ꝓpter penā quā inde sustinent. Unde

Sapie. 5. dr̄: Erūt pniam agētes. ⁊c̄. Aga
mus g̊ pniam ne incidam⁹ in illā dānationē
vbi pnia erit sempiterna cū magno dolore
⁊ tristicia sine oi gaudio ⁊ leticia. Unn̄ Aug⁹
de fide ad Petrū ait: Qui ꝓ̄o in hoc seculo
penitentiā non fecerit: habebit illā in futuro
seculo de malis suis: sed indulgētiā in conspe
ctu dei sui nō inueniet. Nō ⁊ si erit ibi stimu
lus penitudinis: nulla tamē ibi erit correctio
voluntatis. A talibus eni ita culpabit iniq
tas sua vt nullatenus possit vel diligi vel desi
derari iusticia: voluntas eni eorū ita erit ⁊
talis: vt habeat in se semp malignitatis sue
suppliciū nūꝗ̄ tamē possit recipere bonita
tis affectū. Hec ille. ¶ Secūdo clamat dā
natus penitentiā agite vos qui estis in mun
do. Nam si dānati possent exire de inferno:
in vna hora tantā penitentiā agerent: vt ad
celestem gloriā euolarent. Patet hoc per ex
emplū illius diuitis. de quo dicit Luc. 16.
Mortuus est autē diues ⁊ sepultus est ī in
ferno. Eleuans autē oculos suos cū esset in
tormentis: vidit abrahā a longe ⁊ laçarū
in sinu eius: ⁊ ipse clamans dixit: Pr̄ abra
ham miserere mei. Et infra rogo ergo te pa
ter: vt mittas eū in domo patris mei: habeo
eni quinꝗ̄ fratres vt testetur eis: ne ⁊ ipsi ve
niant in hunc locū tormentorū. Et ait illi
abrahā: habent Moysen ⁊ prophetas au
diant illos. Et ille dixit: Non pater abrahā
Sed si quis ex mortuis ierit ad eos peniten
tiā agent. Hec ille. ¶ Tertio clamat ignis
eternus penitētiā agite: patet eni ex omniū
rerū experientia ꝙ magnū malum fugien
dū est ⁊ minus eligendū: ⁊ paruū bonū di
mittendū est ne incidamus in magum ma
lū. Cū igit agere penitentiā sit malū paruū
⁊ cito transitoriū: ⁊ delectatio temporaliū
⁊ carnaliū ꝓpter quā in pctō subsistitur sit
paruū bonū momentaneū ⁊ caducū. Et pe
na eterna ad quā propter peccata nostra ni
si de ipsis penitentiam agamus irremissibi
liter declinamus: sit magnū malum perpe
tuū ⁊ infinitū agere penitentiā debem⁹. Et
ista delectabilia totaliter relinquere cōtēda
mus: ne ad illā eternā dānationē irrecupabi
lit deueniam⁹. Quis eni stult⁹ vult vno die
gaudē ⁊ decē cruciari? ꝗ̄to min⁹ vigiti ꝗ̄to
min⁹ cētū ⁊ sic de singulis discurrendo vsꝗ̄
ī īfinitū. O mūdane stulte: cur vis gaudē

isto paruo tpe ⁊ postea eternaliter cruciari.
Age penitentiā dico aīa mea: age pniam qȝ
pctā tua ad ifernū trahūt: demones p̄parā
tur: ⁊ ibidē te portare intēdūt. Noli acqesce
re aīa mea: noli qȝ in inferno nulla ē redem
ptio. Nō oēs lachrymē mūdi. Non oēs ora-
tiones scōrū. Nō obsecratiōes angelorum.
Non sanguis martyrū. Nō humilitas ⁊ pu
ritas ꝟginis marie. Nō oēs cicatrices xp̄i.
Non sparsio sanguis ei⁹ te aīa mea in infer
no dānata redimere poterūt. Fiteni ibi ꝫm
Grego. in mora. li. xj. ⁊ dialogoꝝ. 4. Mise
ris mors sine morte: finis sine fine: defectus
sine defectu: qȝ mors viuit ⁊ finis sꝑ incipit
⁊ defect⁹ deficere nescit. Age ḡ pniaȝ: quia
ꝫm Grego. 15. mora. Cui⁹ vita h̄ mortua
fuerit i culpa: ei⁹ mors sꝑ viuit in pena. Hec
ibi. Sed si pniam egerim⁹ post multas ⁊ va
rias tribulatiōes: ad illa eťna gaudia perue
niem⁹: vbi sine dolore gaudebimus in secu
la seculorū. Amen.

In vigilia natiuitatis dñi nr̄i Jesu xp̄i:
de virginitate ⁊ desp̄osatione virginis ma-
rie. Sermo. 23⁹.

Cum despon
sata eēt mr̄ Jesu maria Jo
seph: añq̄ ꝯuenirēt īuēta
est in vtero habens de spū
scō. Scribunť hec verba
Math. p̄. c. ⁊ in euangelio
occurrentis vigilie. Ex q̄ fr̄es charissimi p⁹
multa dicta de pnia in isto sacro aduētu per
uenim⁹ ad hanc sacratissimā vigiliā natiui
tatis dñi nostri Jesu christi. In q̄ scā mater
ecclīa cōmemorat virginitatē necnō ⁊ desp̄ō-
sationem virginis marie. Juste cogimur et
nos ipsas hodie p̄coniçare: laudib⁹ extolle-
re ac magnificare: qȝ pro ipsis oēs maxime
mulieres gaudere debēt. Qua ꝓpter Aure
li⁹ Aug⁹. in sermone. 4. de assūptiōe virgi-
nis inq̄t: Exultēt virgines: ꝟgo peꝑit xp̄m
nihil voluerūt ex eo ꝙ putēt exterminatuȝ:
qȝ māsit virgo post ꝑtū. Exultēt ꝯiugate so
lēnia btē matris frequētātes: Helisabeth cō
iugata a ꝟgine mr̄e domini ē salutata. Exul
tēt vidue natalē ꝟginis celebrantes. Anna
vidua ꝟginē mr̄em agnouit. Exultēt pueri
cōtinētiā christo vouētes: ipse ꝟo integrita
tē puericie ꝯseruauit: q̄ sue mr̄i fecūditatem
attulit ⁊ ꝟginitatē nō abstulit. Hec ille. Id
circo de ipsis tractare volētes assūpsim⁹ ver
ba ꝓposita hodierni euāgelij dicētia: Cum
desp̄ōsata eēt mať Jesu Maria Joseph ⁊c̄.
De q̄b⁹ ordinate ꝓcedendo tres ꝯclusiones
ānotabim⁹: quaꝝ Prima diceť virginalis
īntegratio. Secūda diceť vera desponsatio.
Tertia diceť rōnabilis cōiugatio.

Prima pars hui⁹ sermonis in q̄ declarať
gloriose ꝟgis Marie ꝟginalis ītegritas.

Primo igiť i isto sermōe tractādū ē
de ꝟginali ītegritate mr̄is dñi. pro
q̄ tres ꝯclusiones theologice ponūť.
Prima conclusio ꝙ ꝟgo maria p̄ma fu-
it q̄ votū ꝟginitatis emisit. Que ꝯclusio ꝓ-
bať p Augꝰ. in li. de ꝟginitate inq̄t: Annū-
ciāti angelo maria r̄ndit: quō fiet istud q̄m
virū nō cognosco: q̄ꝺ ꝓfecto nō diceret nisi
se ꝟginē deo añ vouisset. Vñ ⁊ alia glo. ordi
naria sup illud idē Luc. p̄. s. virū nō cogno
sco inq̄t: Ecce tāgit ꝙ ipsa vouerat castita-
tē. Nā dicūt quidā doctores cōtēplatiui ꝙ
vir. ma. Legēs illud Esaie. 7. Ecce virgo
ꝯcipiet. ⁊c̄. nō existimās se esse illā amore il-
li⁹ vir. votū emisit: ꝓpťea mḡr sen. in. 4. di
30. c. 2. ait. Et gratian⁹ i decretis. 27. q. 2.
c. btā maria. dicunt ⁊ asserunt. ꝙ btā maria
ꝓposuit se seruaturā votū ꝟginitatis in cor
de: sed ipsū votū nō exp̄ssit i ore. Et ita ad-
iungūt: postea sil' cum viro labijs exp̄ssit: ⁊
vterq̄ in virginitate ꝑmāsit. Hec ibi. Que
cōclusio etiā declarať p Ric. de media villa
in. 4. dis. 30. ar. p̄. q. i. ⁊ ꝫm Tho. in. 3ᵃ ꝑte. q.
28. ar. 4. dicētes: Nō ceteris parib⁹ purior
⁊ magis nitēs est ꝟginitas deo ꝑ votū dica
ta q̄ꝫ illa q̄ nō: vt etiā volunt oēs theologi.
Sȝ ꝫm Ansel. li. de ꝯceptu ꝟginali. c. 18. ut
dictū ē. s. in sermone de cōceptiōe. Decebat
vt illi⁹ hoīs cōceptio de mr̄e purissima fie
ret. ⁊c̄. ḡ btā ꝟgo nō tm̄ ꝟginitatē seruauit
sed seruaturā se etiā vouit sub hac ꝯditione
nisi de⁹ aliter ordinaret: vt dicit mḡr vbi. s.
Vñ dicit Tho. ꝙ nō est credēdū ꝙ vir. ma.
añq̄ desp̄ōsareť Joseph absolute votū ꝟgi-
nitatis emiserit: licet eā i desiderio habuerit
p⁹ modū ꝟo accepto sp̄ōso: ꝫm ꝙ mores illi⁹
tpis exigebāt: sil' cū eo votū virginitatꝭ emi
sit: vt dictū ē ꝫm sniaȝ magr̄i ⁊ Gratiani.
Etiā si diceret Hiero. sup p̄mā eplāȝ Pau.
ad Thimo. c. 5. sic inq̄t: Vouētib⁹ ꝟginita-

tem nō solū nubere: ꝗ etiā velle nubere dāna
bile ē. Sꝫ desponsata ē ꝟgo Joseph. vt dicit
thema nostrū: ergo ꝛc. Rūdet ad hoc scḋm
Tho. ꝙ illud ꝟbū apl'i ꝛ Hieronymi intelli
gēdū ē de illis q̇ absolute castitatē vouēt qḋ
mr̄ dei nō fecit anteꝗ̄ Joseph desponsaret: vt
dictum ē. s̄. Preterea si diceret. Deut. 7.
scribis. Nō erit apud te sterilis vtriusq̄ se
xus tā in hoib⁹ ꝗ̄ in gregib⁹ tuis. Sꝫ he. ꝟ.
nihil vouit: qḋ esset cōtrariū legi. Cum er
go ꝟginitas includat sterilitatem: videt ꝙ
virginitatē nō vouerit. Ad hoc rūdet ꝗm
Ri. ꝙ btā virgo fuit cōfiniū veteris legis ꝛ
noue: sicut aurora noctis p̄cedētis ꝛ diei sub
sequentis. Et ideo fecit votū cōsonum no
ue legi: nec cōtrariū legi veteri inquātū con
ditionē apposuit. Postremo si dicat Luce
2. scribit. Nꝫ mater iesu dixit ad illū. Ecce
pater tu⁹ ꝛ ego dolentes querebam⁹ te: er
go Joseph fuit pater christi: qḋ nō eēt verū
si btā ꝟgo persuasisset ꝟginitatez. Ad ꝗ re
spondet ꝗm Ricar. ꝙ ibi noiat⁹ est Joseph
pater christi scḋm glo. ibidē ordinariā puta
tiue. Cui cōcordat illud qḋ dr̄ Luc. 3. Ipse
Jesus erat quasi annoꝝ. 30. ꝛ putabat filius
Joseph. Et sic patet p̄ma ꝯclusio. ¶ Scḋa
ꝯclusio ē ꝙ mater dn̄i fuit ꝟgo in ꝑtu que
declarat ꝛ ꝓbat per btm̄ Tho. vbi. s̄. ar. 2.
di. Nꝫ ꝓpha. Esaias. 7. c. nō solū dic̄. Ecce
virgo ꝯcipiet: sed addidit: ꝛ pariet filiū. Et
hoc q̇dē fuit couenieus trib⁹ rōnib⁹: Primo
rōne ꝓprietatis. s. eius q̇ nascebatur: qḋ erat
ꝟbū dei: nam verbū nō solū in corde sine cor
ruptiōe cōcipit: sed etiā absq̄ corruptiōe ex
corde ꝓcedit: vñ vt ostenderet ꝙ illud corp⁹
esset ipsi⁹ verbi dei couenies fuit: vt de incor
rupto ꝟginis vtero nasceret: vñ Aug. in
ꝯtra q̇nq̄ gnā hostiū inq̇t. Sol⁹ ad ꝟgi
nē fabricator ꝛ dn̄s venit vestē quā non ha
buit induit eā: sicut inuenit clausā reliquit
sicut ille sol⁹ nat⁹ ē inter mortuos liber: sic ꝛ
sti⁹ ex q̄ nat⁹ ē matris pudor sol⁹ ē integer.
Eua inobediēs meruit penam: Maria obe
diēs cōsecuta ē grām illa gustādo ꝓhibita ē
maledicta hec credēdo angelo bn̄dicta: Illa
nobis mortē cōtulit: hec vitā ꝑpit. Hec il
le. Secundo fuit hoc couenies rōne effect⁹
incarnatiōis ipsi⁹ christi. Nā ad hoc venit
vt nostrā corruptionē tolleret ꝛ ideo nō fuit
couenies vt ꝟginitatē mr̄is nascēdo corrūpet

ꝑñ Aug. dicit in quodā sermone de natiui
tate dn̄i. Fas nō erat: vt ꝑ ei⁹ aduētū mola
ret integritas qui venerat sanare corrupta.
Tertio fuit hoc couenies rōne honoratiōis
ipsi⁹ vir. ne. s. matris honorē nascēdo minue
ret q̇ parētes precepat honorādos. Hec ille.
Qḋ si cōtra argueret sic: Nihil in mysterio
christi eē debuit ꝑ. qḋ corp⁹ ei⁹ fantasticū ap
pareret: ꝗ hoc nō videt ꝟo corpori ꝗ fantasti
co couenire vt possit ꝑ clausa transire eo ꝙ
duo corꝑa simul eē nō ꝑñt: ergo ꝛc. Ad hoc
rūdet ꝗm Tho. ꝙ christ⁹ voluit virtutē sui
corꝑis demōstrare: ꝙ etiā sic eius diuinitas de
clararet. Et iḋ ꝑmiscuit mira hūilib⁹: vnde
vt corp⁹ ei⁹ verū ostenderet nascit ex femia
sed vt ondēret ei⁹ diuinitas nascit ex virgine
Talis eni part⁹ decet deū: vt dicit Ambro
sius in hymno natiuitatꝭ: ꝛ sic patet scḋa cō
clusio. ¶ Tertia cōclusio est ꝙ mr̄ dn̄i fuit
virgo post ꝑtū: Ait eni b. Tho. vbi. s̄. ar.
3. Qḋ detestādus ē valde error heliadiꝫ: q̇
dicere p̄sūpsit matrē christi a Joseph p⁹ ꝑtū
eē carnalit cognitā: q̄r. Primo hoc derogat
christi ꝑfectiōi q̇ sicut ꝗm diuā nām vnige
nit⁹ ē patris tāꝗ̄ ꝑfect⁹ ꝑ oia fili⁹ ei⁹: ita etiā
decuit: vt eēt vnigenit⁹ mr̄is tanꝗ̄ ꝑfectissi
mū germē ei⁹: nec obstat qḋ dr̄ in themate
nr̄o: anteꝗ̄ couenirēt. ꝛc. q̄r inq̇t Hiero. cō
tra helyadiū. Qḋ hec ꝑpositio añ: licꝫ sepe
ꝯñtiā indicet: tn̄ nōnūꝗ̄ ea tm̄ que pri⁹ co
gitabant ondit: sicut si aliq̇s diceret. Añꝗ̄
in portu prāderē nauigaui: nō intelligit ꝙ i
portu prādeat postꝗ̄ nauigauit: sed q̄r cogi
tabat in portu prāsur⁹. Sir̄r euāgelista dic̄
Antequā ꝯuenirēt. ꝛc. Nō q̄r postea coue
nerint: ꝗ q̄r dn̄ viderēt couēturi ꝑuenit con
ceptio ꝑ spm̄ scm̄: ex q̄ factū ē: vt vlteri⁹ nō
couenirēt. Scḋo hic error iniuriā facit spūi
scō: cui⁹ sacrm̄ fuit vterus ꝟginalis: in quo
carnē christi formauit: vñ nō decebat: vt de
cetero violaret ꝑ cōmixtionē virilē. Qḋ
in figura elegāter designat in Ezech. c. 44.
cū dr̄. Porta hec clausa erit ꝛ nō aperiet: et
vir nō trāsibit per eā: qm̄ dn̄s deus ingres
sus est per eā erit q̄ clausa ꝑncipi. Et q̇d ꝑ
portā nisi maria designat: dn̄s de⁹ isrl' ē chri
stus: clausa ꝟginitas: ꝑnceps vero Joseph.
Tertio ꝗ derogat dignitati ꝛ sanctitati ma
tris dei q̄ ingratissima videret: si tāto filio
cōtēta nō eēt. Et si ꝟginitatē que ē in ea sic

miraculose cõseruata fuerat sponte ꝑdere
vellet per carnis cõcubitũ. Etiã hoc eẽt ipsi
Joseph ad maximã p̄sũptionẽ imputandũ
si eã quã reuelãte angelo de spũ santo conce
pisse cognouerat polluere attentasset. Nec
valet p̄dict⁹ error defendi per auctoritates
euãgelij. ex q̄b⁹ male intellectis p̄dict⁹ error
inoleuit. Prima auctoritas habet̃ Matth.
p̄. vbi dr̃ de Joseph: ꝙ nõ cognoscebat eam
donec pepit filiũ suũ p̄mogenitũ: ergo videt̃
ꝙ post partũ christi cognouerit eam. Scd̃a
auctoritas habet̃ Joh. z. vbi dr̃ de christo.
ꝙ descendit capharnaũ ipse ⁊ mater eius: ⁊
frẽs eius ⁊ discipuli eius: ergo frẽs habuit
carnales: q2 aliter nõ poneret̃ copula inter
fratres ⁊ discipulos: ꝗ ⁊c̃. Ad p̄mã aucto-
ritatẽ ait Ri. ꝙ ibi scriptura vocat p̄moge-
nitũ: nõ post quẽ ali⁹: ꝫ añ quẽ null⁹. Silr
donec ibi accipit̃: Sicut cũ dr̃ in psalmo. Se
de a dextris meis: donec ponã iimicos tuos
scabellũ pedũ tuoꝝ: per hoc nõ intelligit̃ ꝙ
postea nõ sedeat: ꝫ ꝙ vsq3 tũc ⁊ postea. Si-
militer ⁊ illud ꝓphete. Oculi nr̃i sp ad do-
minũ: donec misereat̃ nr̃i. Ex q̃ nõ ẽ intelli-
gẽdũ ꝙ post impetratã miam oculi auertãt̃
a deo. Nã hec dictio donec dupliciter in sa-
cris scripturis sumit̃. Inclusiue. s. ⁊ exclusiue
Primo sumit̃ p̄dictũ psal. 109. s. Sede a de-
xtris meis. ⁊c̃. Includit eñi hic donec oẽ tẽ-
pus: Ita cũ dr̃ nõ cogñscebat eã donec ⁊c̃. In-
telligẽdũ ẽ iclusiue. s. ꝙ nõ cogñuit eã añ: tũc
nec post: q2 nũq3 aliq̃ tp̄e eã cognouit. Se-
cũdo mõ accipit̃ p̄mi. Reg. z. donec sterilis
pepit plurimos. Naz de facto fuit ꝙ Anna
fuit sterilis donec pepit Samuelẽ. p⁹ cuius
ortũ fuit fecũda. De hoc donec ita sumptũ
tractãt canoniste in. c. incerta. 30. q. 5. super
ver͂su. quousq3 veniat. ⁊ in. c. i. de iudeis. ⁊ in
c. de muliere. de mr̃imo. ꝯtrac. ꝯtra inc̃. ec.
ibi donec tãdiu separẽt̃. Et plene p Joh. de
imol. in. c. cũ bone de eta. ⁊ quali. ⁊ in cle. i.
de cõsan. ⁊ affi. Et hoc mõ nõ ẽ intelligẽdũ
in ꝓposito. Ad aliam aũt auctoritatẽ Rñ-
det Tho. ⁊ etiam Ricar. ꝙ vocant̃ fratres
non tñ illi qui sũt de eodẽ vtero nati: ꝫ con
sanguinei germani. Quatuor eñi modis in
scriptura fratres dicũt̃. s. nã: gente: cogna-
tiõe: ⁊ affectu: vnde fratres dñi dicti sũt nõ
scd̃m naturã quasi ab eisdẽ parentibus nati
seu ab eadẽ matre: ꝫ p̄m cognationez: quasi

cõsanguinei ei⁹ existẽtes: vñ ⁊ apostol⁹ ad
Gal. p̄. dicit aliũ aũt apostolorũ vidi nemi
nem nisi Jacobũ fratrẽ dñi: ⁊ cõstat ꝙ ille
Jacobus fuit ꝯsanguine⁹ german⁹ iesu chri
sti: fili⁹. s. matertere sue: christũ aũt non ha-
buisse fratres filios matris sue: patz in hoc
ꝙ vt habet̃ Jo. 19. Moriens matrẽ suã recõ
mẽdauit Johãni euãgeliste loco filij cũ tñ
nõ esset ei⁹ filius ꝫ nepos. Qð non fecisset si
alios filios p̄ter christũ habuisset. Que oĩa
cõfirmat Aug⁹ in tractatu de marie ꝟgini-
tate vi. Sunt qui dicũt ꝙ sancta maria ha-
buit filios ex Joseph post partũ dñi: qð ne-
fas est credere: q2 ipsa ẽ porta quã vidit ꝓphe
ta in domo dñi clausã. de qua dr̃: ꝙ de⁹ isrl̃
ingressus ẽ per eã ⁊ semp erit clausa: vbi eui-
denter ostẽdit nobis ꝙ sancta maria semp
virgo fuerit: ꝟgo permãsit: virgo añ partũ
virgo in partu: virgo post partũ concepit et
virgo ẽ. Hec ille. Qualiter aũt fuerit virgo
in cõceptione tractabit̃ infra i die assũptio-
nis eiusdẽ: vbi etiã tractabit̃ de possibilita-
te virginitatis ei⁹. Sed hec sufficiant q̃tũ
ad primã partẽ huius sermonis.

¶ Pars secũda huius sermonis in qua tra-
ctatur de vera gloriose virginis matris ma
rie desponsatõe. i. ꝙ inter ipsã ⁊ Joseph fuit
verum matrimoniũ.

Secũdo in isto sermone tractandũ ẽ
de vera virgine marie et ioseph de
sponsatiõe ꝓ qua ponit̃ ista ꝯclusio
Qð inter mariã ⁊ ioseph fuit veruz matri
moniũ. Que declarat̃ sic scd̃m Ricar. in. 4.
di. 30. arti. z. q. z. Et beatũ Tho. in tertia
parte. q. 29. arti. z. di. Qð duplex ẽ rei per
fectio. scilicet p̄ma ⁊ secũda. Prima ꝙ per-
fectio in ipsa forma rei cõsistit ex qua speciẽ
sortit̃. Secũda autẽ perfectio cõsistit in ope
ratiõe rei: per quã res aliqualiter suũ finem
attingit. Forma autẽ matrimonij consistit
in quadã indiuisibili cõiunctione animorũ
per quã vnus coniugũ indiuisibiliter alteri
fidẽ seruare tenet̃. Finis autẽ matrimonij
est ꝓles generãda ⁊ educanda ad quorũ pri
mũ peruenit̃ per copulã coniugalẽ. Ad se-
cũdũ vero per alia opera viri ⁊ vxoris qui-
bus inuicem obsequunt̃ ad prolẽ nutriendã
¶ Quantũ igit̃ ad primã pfectionẽ: oĩno
verũ fuit matrimoniũ vir. matris dei ⁊ Jo-
seph: quia vterq3 cõsensit in copulã coniu-

galē: nō aūt exp̄sse in copulā carnalē nisi sub
cōditione si deo placeret. Nā ad primā ma-
trimonij perfectionē: vt inquit Ricar. non
requirit cōsensus ad carnalē copulā nisi im
plicite ꝛ sub conditiōe: si scilicet alter cōiunx
eam exegerit: ꝛ si deus debitū reddendi nō
relaxauerit. Et sic beata vir. in carnalez co-
pulam cōsensit: nec in hoc periculo se expo-
suit nec suo voto in aliquo derogauit: quia
diuina inspiratiōe certificata fuit ꝙ ioseph
nunꝙ ab ea exigeret carnalem copulā: et ꝙ
si ioseph exigeret de⁹ eam a debito redden-
di absolueret: vnde Magister in. 4. di. 30.
articu. 3. recitat dictū Augusti. qḋ etiam re
citat a Gratiano. 27. q. 2. c. i. §. cum igit
sic dicēs: Comittēs igitur virginitatē suā
diuine dispositioni consensit in carnalē co-
pulā nō illam appetēdo: s; diuine dispositio
ni in vtroꝗ; obediendo. Postea vero filiuz
genuit: quod corde cōceperat simul cū viro
labijs expressit ꝛ vterꝗ; in virginitate per-
mansit. Hec ille. ¶ Quantū vero ad secun-
dā perfectionē que est per actū matrimonij
si hoc referat ad carnalē concubitū: per quē
proles generat non fuit illud matrimoniū
consūmatū: vnde Ambrosius sup Lucam
inquit. Non te moueat ꝙ scriptura mariaz
coniugē vocat. Non eniz virginitatis erep-
tio: sed coniugij testificatio ꝛ nuptiarū ce-
lebratio declarat. Habuit tamē illud ma-
trimoniū perfectionē secundā quantuz ad
prolis educationē: vnde Augustin⁹ dicit
in libro de nuptijs ꝛ concupiscētia. Omne
nuptiarū bonū impletū est in illis parenti-
bus christi: proles: fides: sacramentū: prolē
cognoscim⁹ ipsum dominū iesum: fidē quia
nullū adulteriū: sacramentū: quia nullū di
uortiū: solum ibi nuptialis cōcubitus non
fuit. Hec ille. Qui etiā dic. 27. q. 2. c. insti-
tutū ē. §. iuxta hanc. vt etiā recitat a Ma-
gistro in. 4. di. 30. c. 3. inter mariā ꝛ ioseph
fuit perfectū cōiugiū: vbi dicit Magister i
eodē. c. perfectū fuit nō in significatione: qꝛ
matrimoniū cōsūmatū perfectius vnionez
christi et ecclesie figurat. Gratian⁹ vero ad
iungit: sed perfectū non intelligit ex officio
scilicet coitus: sed ex his que cōmitant con-
iugiū: ex fide videlicet prole ꝛ sacramento.
Que omnia inter parētes christi fuisse pro
bat auctoritate Augusti. vnde sequit ibidē

§. itez Augu. Cū de parentib⁹ domini lo-
queret ait: Coniuges fuerūt mente nō car
ne sicut ꝛ parentes. Ex quo datur intelligi:
ꝙ sicut ioseph pater dn̄i dictus est non effe-
ctu geniture sed officio ꝛ cura prouidendi:
sic ꝛ cōiunx matris eius appellat⁹ est nō con
iugij effectu: sed subministratiōe necessario
rum ꝛ indiuiduo mētis affectu. Hec ibi. Id
circo in. c. sequenti eadē questione. Hiero-
nymus sup euangelio. Matth. inquit. Ge
nuit ioseph virum marie. Cū virum audie
ris suspitio tibi non subeat nuptiarum: sed
recordare cōsuetudinis scriprurarū: ꝙ spon
si viri ꝛ sponse vocētur vxores. Hec ille. Et
hec dicta sufficiant quantū ad secundā par
tem hui⁹ sermonis.

¶ Pars tertia huius sermonis in qua decla
ratur ꝙ rationabiliter beata virgo maria
fuerit desponsata.

Tertio in isto sermone ad maiorem
predictorū dilucidationē videndū
est quā rationabiliter virgo fuerit
desponsata: et ꝙ̄ cōueniens fuit christuz de
virgine desponsata nasci: vt enim colligit
a Magistro in. 4. dis. 30. circa finem. Et a
Ricar. ibidē. articulo. 2. q. 2. in responsiōe
secūdi argumenti. Et a beato Tho. in ter-
tia parte. q. 29. articu. i. fuit hoc congruuz
ꝛ rationabile scilicet christū de desponsata
vir. nasci. Primo ratiōe sui. Secundo ra-
tione matris dn̄i. Tertio ratione nostri.
¶ Primo fuit conueniēs propter ipsū chri
stum triplici ratiōe. Primo quidē vt part⁹
eius diabolo celaret. Ait enim Ignatius
hac de causa virginē fuisse desponsatā: nec
te moueat quod dicunt quidā ꝙ diabolum
nō latent ea que sūt in corpore ꝙ̄uis lateāt
que sunt in mente: quia dicūt doctores: ꝙ
etiam latent ea que sūt in corpore cū scilicet
appropinquare nō potest. Diabolus autem
virgini appropinquare non poterat: pro-
pter virtutē sanctitatis ipsius. Et ideo sci-
re non potuit vtrum virgo concepisset: cū
eam maritū habere videret. Secundo hoc
fuit conueniens propter christum ne ab in-
fidelibus tanꝙ illegitime natus abijceret
vnde Ambrosi⁹ super Luc. inquit. Quid
iudeis? quid herodi posset conscribi: si natū
ex adulterio viderent persequi? quasi dice-
ret nihil: ergo fuit cōueniēs vt desposaret.

Tertio fuit hoc cōueniēs ꝓpter christū vt a
Joseph nutriret᷑ vn̄ ⁊ pater ei⁹ dictus est q̄si
nutrici⁹: vn̄ Luce. 2. Existēs maria cū Jo
seph dixit ad iesū: Ego ⁊ pater tu⁹. s. puta-
tiuus ⁊ nutrici⁹: dolētes q̄rebam⁹ te: qḋ nō
negauit christus: ſ rn̄dit. Et q̄d est ꝙ me q̄
rebat᷑. ⁊c. ¶ Scḋo fuit ꝯueniēs christū de
desponsata ꝟgine nasci ꝓpter ipsā ꝟginē etiā
triplici rōne. Primo ne a iudeis lapidaret᷑
tāq̄ꝫ adultera: vt dicit Hiero. Nā ſm leges
lapidabat᷑ nō solū ista q̄ iam erat desponsa-
ta vel nupta: sed etiā illa q̄ in domo p̄ris cu-
stodiebat᷑: vt virgo q̄n̄ꝙ nuptura: vn̄ dicit᷑
Deut. 22. Si nō ē in puella inuenta virgi-
nitas lapidib⁹ obruēt eā viri ciuitat᷑. Scḋo
vt p̄ hoc ab infamia liberaret᷑: vn̄ Ambro.
sup Luc. dicit. Ne desponsata ē ne temerate
ꝟginitatis adureretur infamia cui⁹ grauis
alu⁹ corruptibile videret᷑ insigne p̄ferre: Et
addit Ambro. Maluit dn̄s de suo ortu quā
de matris pudore dubitari. Sciebat eni te-
nerā esse ꝟginis verecūdiā: ⁊ lubricā famā
pudoris: nec putauit ortus sui fidē matris i
iurijs astruēdā. Hec ille. Tertio ſm Hiero
nymū vt ei a Joseph ministeriū exhiberet᷑:
vn̄ Chryso. sup Matth. 27. q. 2. c. p̄ul q̄ꝫ
inq̄t. Sicut eni illā postea comēdat christ⁹
ipsi discipulo: sic etiam nūc angel⁹ copulat
spōso: nō in fedus solēne cōiugij: ſ in consor-
tiū cōis habitaculi. Hec ibi. ¶ Tertio fuit
hoc cōueniēs ꝓpter nos ⁊ hoc triplici rōne.
Primo vt christ⁹ nat⁹ de ꝟgine certi⁹ crede
ret᷑: vn̄ Amb. sup Luc. inq̄t: Locupletior
testis pudoris marit⁹ adhiberi: q̄ posset do-
lere iiuriā ⁊ vindicare opprobriū si nō agno
sceret᷑ sacr̄m. Et iterū addit. Fides marie ver
bis magis asserit᷑: ⁊ mendacij cā remouet᷑.
Scḋo fuit cōgruū ꝓpter nos vt ꝟginib⁹ ex
cusatio tolleret᷑: q̄ ꝓpter incautelā suā nō vi
tant infamiā: vn̄ Ambro. sup Luc. dicit
Nō decuit ꝟginib⁹ sinistra opiniōe viuenti
bus velamē excusatiōis relinqui ꝙ infamia
mr̄ quoꝙ dn̄i p̄teret᷑. Tertio fuit hoc cōue
niēs ꝓpter nos: vt vniuersa eccl'ia designet᷑
q̄ cū ꝟgo sit: desponsata tn̄ ē vni viro christo:
vn̄ Aug. dicit in li. de scā ꝟginitate pōt etiā
alia rō addi. Nō. s. mr̄ dn̄i fuerit desponsata
⁊ virgo vt in ꝑsona ipsi⁹ ⁊ ꝟginitas ⁊ ma-
trimoniū haberet᷑ ꝯtra hereticos alteri eoꝝ
detrahētes. Idcirco exultēt ꝟgines ⁊ cōiu-
gate imitātes gloriosam ꝟginē mariam de
sponsatā Joseph vt ipsā p̄ ꝟginitatē ⁊ castita
tē cōiugalē imitādo in p̄senti seculo imitēt᷑
sublimē gl'iā in futuro in se. se. Amen.

¶ In natiuitate dn̄i nr̄i iesu christi de possi
bilitate incarnatiōis: de cōtinētia: ac ipsius
veritate. ¶ Sermo. 24.

Verbū caro
factū est. ⁊ habitauit in
nobis. Scribūt᷑ hec ꝟba
Joh. p̄. c. et in euangelio
occurrēt᷑ solēnitat᷑. Cū
eni fratres charissimi ⁊
desideratissimi peruenerim⁹ ad hāc clarissi-
mā diē natiuitat᷑ dn̄i nr̄i. Diē videlicet leti-
cie ⁊ exultatiōis. Diē gaudij ⁊ iubilationis
gaudere ⁊ exultare oportꝫ. Nā cū hō sit nō
solū aīal rōnale ſ risibile cuius nāꝫ fouet
gaudiū ⁊ eadē tristicia ꝓsternit. Māifestū
ē oēs hoīes appetere leticiā ⁊ fugere tristiciā
verū cū homo interdū gaudeat non solū de
bono p̄senti: q̄nīmo gaudeat sit᷑ spe de bono
futuro iuxta illud apl'i ad Ro. 12. Spe gau-
dētes. Idcirco si licuit abrahe cū gaudio sb
spe exultare ꝓpt᷑ ꝓmissionē sibi factū a dn̄o
de aduentu filij dei. Cui⁹ diē spū ꝓphetico
vidēs exultauit ⁊ gauisus ē: vt patꝫ testimo
nio christi Joh. 8. Multo magis gauden
dū ē de bono tūc ꝓmisso nūc iā nobis p̄sen
ti. Magis eni licuit Johi in vtero matr̄no
exultare in p̄sentia filij dei in vtero ꝟginis
iā ꝯcepti: vt habet᷑ Luc. p̄. Sꝫ lōge magis
nos exultare letariꝙ debem⁹ iā ipse dei filio
nobis nato ac donato. Ait eni Aug. sermo
ne. 3. de natiuitate dn̄i. Saluator nr̄ hodie
nat⁹ ē gaudeam⁹ neꝙ eni locū oportꝫ eē tri
sticie: vbi natalis est gaudioꝝ. Ad oēs itaq
gaudiū illud ꝑuenit: q2 christus ꝓ nobis oi
bus venit. Null⁹ ergo se a leticia hui⁹ diei
arbitret᷑ alienū. Si scūs ē gaudeat: q2 acc
piet remunerationē. Si pctōr ē gaudeat q
iuitat᷑ ad veniā. Si gētilis ē gaudeat: quia
mittit᷑ ad salutē: vn̄ in ſmōe. 10. eiusdē die
idē Aug. ait: hodie nat⁹ ē christ⁹: illuiat⁹ ē
mūd⁹: hodie christ⁹ nobis p̄ ꝟginē quē ga
briel angel⁹ ānūciauit: ⁊ maria ꝟgo ꝯcepit
de p̄re de⁹ ⁊ mr̄e hō. Exultate ḡ ꝟgines scā
ꝟgo nobis peperit cui sine corruptiōe nubat
Exultate oēs christiani natalis est christi

Exultate serui: natalis ē dn̄antis. Exultate liberi: natalis ē liberātis: Exultate debiles ⁊ egroti: natalis ē redēptoris ⁊ iterū Hodie christus in leticia ē: diabol⁹ in luctu: hodie āgeli in exultatione: ⁊ demones in ↄfusiōe: hodie nauis dn̄i in portu venit: ⁊ hereticorū furor iactat̄ in fluctib⁹: hodie christ⁹ in exultatiōe ⁊ heretici in cōturbatiōe: hodie nobis apparuit verū lumē cui⁹ regni nō erit finis: ⁊ iō exultātes cantem⁹ dn̄o gl'iose v̄ba ꝓposita dicētes: v̄bū caro factū ē: ⁊ habitauit in nobis. In qb⁹ v̄bis de incarnatiōe dn̄i tres cōsideratiōes faciem⁹ quarū. Primā dicem⁹ incarnationis possibilitatē. Secūdā vero incarnationis congruitatē. Tertiā aūt incarnatiōis ⁊ natiuitatis veritatē.

¶ Pars p̄ma hui⁹ sermonis in qua declaratur fuisse possibile diuinā naturā cū humana vniri vnitate persone.

Primo igit̄ in isto s̄mōe q̄rit̄: vtrū fuerit possibile diuinā nām vniri cum hūana in vnitate ꝑsone. Ad quod rn̄det̄ s̄m tres famosos doctores. videlicet docto. irrefragabilē. Alex. de al. in. 3. pte i tractatu de ↄueniētia icarnatōis. q. i. ⁊ Ri. i. 3. di. i. ar. p̄. q. i. ⁊ Bo. ibidē ꝑ oīa p̄supponendo: q2 int̄ creatorē ⁊ creaturā ē penit⁹ distātia iproportionabilis q̄ ꝓpt̄ nō videt̄ vnibilia. Nā oīa vnibilia sūt silia: ⁊ oīs silitudo ē s̄m aliquā formā cōem: quā nō ē accipere inter deū ⁊ hoīez siue creatorē ⁊ creaturaz. Que silitudo dupl'r attēdit̄ inter aliq̄. Aut s̄m formā cōem ꝑticipatā ab illis: ⁊ hoc mō nō ē aliq̄ silitudo inter creatorē ⁊ creaturā. Aut scdm ↄueniētiā ꝓportiōis vni⁹ ad alterū: ⁊ hoc ē dupliciter. Uno mō compādo duo ad tertiū: ⁊ hoc mō iusticia creata ⁊ increata cōueniūt: s̄ nō in aliq̄ forma cōi gn̄e: vel spē: q2 iusticia increata ē eēntia dina vel suba: iusticia v̄o creata ē q̄litas: s̄ ↄueniūt in habitudine ad eūdē effectū q̄ ē reddere vnicuiq3 qd̄ suū ē. Alio mō attēdit̄ hec silitudo cōpādo vnū ad alterū: vt si dicā. De⁹ ē bon⁹. creatura ē bona: Bonitas increata ē ꝑ eēntiā. s. ipse de⁹: ⁊ ad hāc ordinat̄ bonitas creata. Hoc g̊ q̄ dico ordinari ad illā facit silitudinē ⁊ ↄueniētiā bonitatis create ad icreatā Nō ē tn̄ dicēdū q̄ bonitas icreata sit silis bonitati create s̄ ecōuerso: q2 nunq̄ determinat̄ silitudo respectu alicui⁹ deterioris s̄ respectu maioris vl' eq̄lis. Sic ergo dom⁹ in ope silis ē domui vl' arti in mēte eo q̄ facta ē ⁊ ducta i eē s̄m illā: s̄ nō dr̄ ecōuerso ars silis domui: ita creatura dr̄ silis creatori q2 ē ordinabilis isti ⁊ nō ecōuerso: que silitudo attēdit̄ i ordine: vl' habitudine vni⁹ ad alterā. Et ex h̄ sūt vnibiles: nō eo mō s̄m Ri. q̄ elemēta vniūt̄ i mixto: nō eo mō q̄ nutrimētū nutrito vnit̄ nec eo mō q̄ mā ⁊ forma vniūt̄ in cōposito nec eo mō q̄ accidēs vnit̄ subiecto: q2 ad hoc q̄ modis p̄dictis fiat vnio req̄rit̄ mutatio et opatio: nec nō ⁊ ptās in q̄libet extremo: persona aūt filij dei ē act⁹ purus: vn̄ nec mutari pōt vllo mō: s3 dico q̄ nā hūana sibi fuit vnita tāq̄ nāe supposito nō in eē ꝑ eā cōstituto sicut suppositū creatū ↄstituit̄ in eē ꝑ sui naturā: s̄ supposito ↄstituto in ēe ꝑ aliā nāz: ꝑsona eni filij dei nō ↄstituit̄ i eē ꝑ nāz hūanā cui⁹ ē suppositū ab et̄no ex tpe s3 ꝑ dinā cui⁹ ē suppositū ab eterno. Talis aūt vniōis triplex ꝓbatio h̄ri pōt. s. rōnis: auctoritatis: ⁊ exemplificatiōis. ¶ Primo ꝓbat̄ p̄dicta conclusio triplici rōne. Primo rōe creatiōis sic nulla creata suba in seipsa pōt existere nisi p̄supposita influētia cāe p̄me: ⁊ q2 influentia cāe p̄me ē volūtaria: iō sicut pōt adesse ad hoc vt suba maneat ⁊ nō opet̄: ita pōt adesse ad hoc vt existat nō tn̄ vt existat in seipsa: ⁊ sic dico q̄ adest nāe hūane in christo: vn̄ nūq̄ innixa ē in existēdo sibiipsi cui de⁹ ꝑ suā oīpotētiā dedit existere in suo filio vt in supposito: vn̄ nō ē nisi vnū suppositū in christo: ⁊ ad p̄dicta credēda: ⁊ ex ↄsequēti facili⁹ prout possibile ē in hac vita intelligēda aliq̄ mō disponimr̄ seu manuducimr̄: si recogitam⁹ ⁊ firmiter tenem⁹ q̄ de⁹ ꝑ v̄bū suū mūdū creauit de nihilo nec ad momentū aliqd̄ creatuz manere posset sine ipso ⁊ spm̄ incorruptibilē vnit corpi luteo ⁊ sibi q̄ ē sūmū bonū tanq̄ obiecto ꝑ clarā visionē ⁊ ꝑfectā fruitionē. Scdo idē ꝓbat̄ rōne itimatiōis sic: Oē qd̄ ē alteri maxime intimū ⁊ amabile ē ei vnibile vnione maxima: s3 de⁹ ē aie intim⁹ ⁊ amabilissim⁹: ergo videt̄ q̄ substātie rōnabili ꝑfecte vniri possit spūs increat⁹. Nā pl⁹ pōt de⁹ facere quā hō pōt dicere: iuxta illud Luc. p̄. Nō erit ipossibile apud deū oē v̄bū. Si igit̄ hō pōt illud dicē ⁊ credē q̄ de⁹ sit hūanitati nr̄e vnit⁹: videt̄ q̄ h̄ nō sit apud deū ipossibile. Tertio ⁊ vltio idē ꝓbat̄ rōe attributiōis

sic. Illa attribuēda sunt diuine potētie que
sibi nō derogāt: ⁊ talia sūt que posse est posse
Diuinā autē naturā vniri hūane in vnitate
ꝑsone nō ē aliquid ꝯtra dinā ꝑsonā q̄ ab eter
no fuit hypostasis respectu dīne nāe circa
hypostasim respectu hūane nature i tpe: ꝫ
aūt nō dicit aliquā imꝑfectionē: ꝫ potiꝰ di/
gnitatē ⁊ nobilitatē. Sicut eni cū deꝰ sit bo
nus ab eterno in nullo fit derogatio bonita
ti sue si ē causa bonitatis create in tpe: ꝗuis
bonitas creata longe sit inferior bonitate in
creata: sic cū ꝑsona filij dei sit hypostasis in
tellectualis ⁊ spūalis ⁊ increata ab eterno ī
nullo derogat: ⁊ si sit hypostasis rōnalis na
ture create in tpe: ⁊ quēadmodū deꝰ de non
creare fit creās in actu vsq̧ absq̧ sui muta/
tione: ꝫ mutatio ē ex parte nāe create: sic nā
filij dei q̄ nō erat hypostasis hūane nature
in actu: habet etiā eiꝰ hypostasis sine aliq̄
mutatiōe sui: vel innouatiōe sola facta mu-
tatiōe ex parte nāe assūpte. Et quēadmodū
deꝰ ē in creatura ꝑ essentiā ꝑsentiā potētiā
in nullo dependet ab ipsa: ꝫ potius depēdet
creatura ab ipso tāq̧ a causa cōseruāte ⁊ su/
stentāte: sic ⁊ deꝰ cū ē in creatura rōnali ꝑ
vnionē nō depēdet ex illa: ſꝫ potiꝰ ecōuerso
rōnalis nā depēdet ex hypostasi dina: ⁊ ha/
bet sustētari in illa sicut nā sustētificat in ꝑ
sona. Et sic patet ꝙ vnio dīne nāe cū huma
na in nullo derogat nobilitati dīne: ergo ⁊c̄.
¶ Scdo ꝑdicta ꝯclusio declarat ⁊ ꝓbat via
exēplificatiōis ꝗuis nullū sufficiēs exēpluz
repiri possit in creatura: si eni aliqd addu/
cat exēplū in creaturis in aliq̄ sile in pluribꝰ
tn̄ ē dissile. Tria tn̄ sūt q̄ magis ad silitudi/
nē appropinq̄re videt̄. Pmū ē vnio accidentꝭ
⁊ subiecti inq̄tū ex illis nō ꝯstituit̄ vnū ꝑ se
ex ꝑsona eni filij dei ⁊ hūana nā nō ꝯstituit̄
aliq̄d vnū. Scdm exemplū ē vnio rami cuz
trūco ꝑ insertionē. sic eni i trūco in q̄ ramꝰ
vnꝰ erat ꝑ nām: fit ramꝰ aliꝰ ꝑ isertionē: ita
in ꝑsona filij dei in q̄ nālit̄ erat dina nā: fa/
cta ē ꝑ vnionē hūana nā. Tertiū exēplū ē
vnio suppositi creati ⁊ sue nāe. sic eni nā su/
stētat̄ i suo supposito sic hūana nā sustētat̄ i
dei filio: ꝑ modū tn̄ excelletiorē incōꝑabilit̄
nobiliorē quā hūana nā i suo supposito crea
to: vn̄ notādū ſm Aug. in li. de spū ⁊ aīa:
vt declarat Alex. vbi. s. ꝙ sic sensualitas q̄
est supremū carnis ⁊ infimū aīe. s. fantasma

⁊ fantasticus spūs sūt silia: ⁊ ideo vnibilia:
sic supremū aīe. s. intelligētia siue mens ima/
ginē ⁊ silitudinē gerit creatoris sui. i. dei: vn̄
eiꝰ susceptiua eē potuit ad vnionē ꝑsonalē
Si ergo sensualitas carnis nō aliter ē vnibi
lis ipsi aīe vnione ꝑsonali nisi vt dictū ē: ita
naturali ordine natura humana erit vnibi
lis deo vnione ꝑsonali: ergo ⁊c̄. ¶ Tertio
ꝑdicta cōclusio cōfirmat̄ via triplicis aucto
ritatis: quarū Prima ē Anselmi in li. de in/
carnatione vbi vltra mediū di. Deus nō sic
assumpsit hoīem vt natura dei ⁊ hoīs vna
eadēq̧ sit: sed vt ꝑsona dei ⁊ hoīs vna eadē
q̧ sit: ergo possibile fuit aliquā diuinā per/
sonā assumere naturaz humanā in vnitate
ꝑsone: hoc aūt est incarnari: ergo ⁊c̄. Scda
auctoritas ē Augu. in li. Cur quādo ⁊ quō
deꝰ homo. c. 6. di. Deꝰ homo fieri dignatꝰ
est quatenꝰ tāto illū pleniꝰ diligamus atq̧
laudemꝰ: quāto clarius eiꝰ beniuolentiam
erga nos cognouimꝰ. Et iterū. Ad hoc eni
valuit naturarū diuersitas ⁊ ꝑsone vnitas
in christo: ⁊ humano generi necessaria fuit:
vt quod nō posset humanitas diuina face/
ret nā: ⁊ si quid nunc cōueniret nāe diuine
hūana exhiberet: ⁊ non alius atq̧ alius: sed
idē ipse esset qui ex vtroq̧ ꝑfecte existēs ꝑ
humanā qd ipsa debebat: ⁊ per dinā posset
qd expediebat. Hec ille. Qui etiā in lib. de
agone christiano sic inq̄t: Si visibilia mūda
a visibilibꝰ mūdis cōtingi possūt ⁊ nō inqui
nari: quāto magis inuisibilis ⁊ incōmuta/
bilis veritas aīam ⁊ per aīam corpꝰ suscipiēs
toto hoīe assumpto ab oībus eū infirmita/
tibus nulla sua ꝯtaminatiōe liberauit. Ter
tia auctoritas ē apostoli Pauli. ad Eph. 3.
di. de deo: Qui potēs est oīa facere supabū
danter q̄ petimꝰ: sed sancti patres incarna/
tionē petierūt filij dei: in ꝑsona. quorꝫ dicit̄
Esa. 64. Utinā disrūpes celos ⁊ descēderes
ergo ꝑ diuinā potētiā fuit possibile aliquaz
dinā ꝑsonā incarnari. Vn̄ ergo dicit princi
piū thematis nr̄i. Vbū caro factū ē per sensi
biliorē ꝑtē nāe hūane dās intelligē nām hu
manā. Tūc eni persona filij incarnata fuit
quādo natura hūana sibi fuit vnita eo mo/
do quo dictum est. Et sic patet prima pars
huius sermonis.
¶ Pars secūda huius sermonis in qua de/
clarat̄ ꝙ cōueniēs fuit filiū dei incarnari.

S Ecūdo in isto ſmone tractandū est de cōuenientia incarnatiōis filij dei vtꝝ cōueniens fuerit ipſū incarnari Ad qđ respondeꝫ ſcđm tres famoſos docto. videlicet Ri. de mediauilla in. 3. di. i. arti. 2. q. i. ⁊ Bona. ibidē. ⁊ ſanctū Tho. in tertia pte. ar. ꝑ. q. i. ꝙ cōuenientiſſimū fuit filium dei incarnari tribus rōnibꝰ. ſ. ratiōe ſue bonitatis ⁊ clemētie: ratione ſue ꝟitatis ⁊ iuſticie: ⁊ rōne ſue integritatꝫ ⁊ ſapiētie. ¶ Primo cōueniētiſſimū fuit rōne bonitatis ⁊ clemētie: quia illud ē vnicuiqꝫ rei ꝯueniens qđ cōuenit ſibi ſcđm rōnē ꝓprie nature: ſic hoi cōueniēs eſt ratiocinari: qꝛ hoc cōuenit ſibi inquātū eſt rōnalis ſcđm ſuā nām: ipſa aūt natura dei ē bonitas ſm Dionyſiū de diuis noibꝰ. c. i. vnde quicqđ cōuenit ad rōnē boni cōueniens ē deo: ptinet autē ad rōnē boni vt alijs ſe cōmunicet: qꝛ bonū inquātū bonuꝫ eſt ſui ipſiꝰ coicatiuū: vt dicit Dionyſiꝰ. 4. c. de diuinis noibus: vnde ad rōnē ſūmi boni ptinet vt ſuo modo ſe cōmunicet creature: qđ quidē maxime fit ꝑ hoc: ꝙ noſtrā naturā ſic ſibi cōiūget vt vna ꝑſona fiat ex tribus verbo: aīa: ⁊ carne: ſicut dicit Aug. i3. de trinitate. Preterea ꝑ incarnationē roborata ē ſpes noſtra: vt deo poſſimꝰ ꝯiūgi per clarā ⁊ beatā viſionē ⁊ perfectā fruitioneꝫ: qua propter in ipſa apparet magne miſericordie manifeſtatio: vnde Augu. i3. de tri. c. i9. dicit ꝙ ſi natura filij dei propter filios hoiuꝫ mia factus ē filiꝰ hominis: quāto credibiliꝰ ē natura filios hoium gratia fieri filios dei. hec ibi. ¶ Scđo ꝯueniētiſſimū fuit filiū dei incarnari rōne veritatis ⁊ iuſticie: quoniā hoie victo nō aliū facit vincere tyrānum: neqꝫ vi ex morte eripit hoiem. Preterea qꝛ per incarnationē ſm Aug. i3. de trini. c. i4. ad liberandū filios hoiuꝫ: ꝓpoſuit deꝰ iuſticiaꝫ potentie. Fuit ipſa incarnatio manifeſtatio diuine iuſticie: nec tñ defuit māifeſtatio ſue potētie. In exaltationē enī humane nature ad hoc vt ſuſtentareꝫ in ſuppoſito increato manifeſtatio fuit magne potentie in exaltante: vnde Augu. ſuper pſal. 70. ſermone. 2. predictā iuſticiā confirmat. di. Propter te peccatorē: ꝓpter te iniquū: ꝓpter te deſertorē: ꝓpter te ſuperbū: ꝓpter te peruerſū: ⁊ dei tui iniuriatorē: factꝰ eſt ille qđ tu: filiꝰ hoīs: vt nos filios dei faceret: et

in li. Cur quādo quđ deꝰ homo. c. 6. idem ait: Si qs per angelū ade debitum ſolui potuiſſe opinaꝫ cogitet: ꝙ angelica nā partim ⁊ ipſa erat corrupta: ⁊ que ad incōmutabilitatē ſuā cōtinentiaꝫ: nec ſibi ipſa ſuffecerat: iam ad aliorū ruine reparationē nulla rōe ſufficeret. ¶ Tertio fuit cōuenientiſſimuꝫ filiū dei incarnari rōne ſūme ſapiētie: qm̄ inuenit difficilimi decētiſſimā ſolutionē Et eo modo quo pctm̄ in humanā nām ingreſſuꝫ ē, eo mō eſt expulſū. ſ. ꝑ feminā. Qua ꝓpter Augu. in li. de agone chriſtiano. Rńdit aliqbꝰ inſipiētibꝰ q̄ dicunt: Qualiꝫ nō poterat deꝰ aliꝫ. ⁊c. ſic di. Poterat oīno: ſ ſi aliꝫ faceret: ſilr nr̄e ſtulticie diſpliceret. Nūc āt qꝛ viſibiliꝫ nos cōmouere dignatꝰ ē: vt ad inuiſibilia ꝑpararet. Diſplicet auaris: qꝛ non aureū corpꝰ accepit Diſplicet īpudicis: qꝛ ex femīa ꝟgine natꝰ ē. Diſplicet ſupbis: qꝛ ꝯtumelias patiētiſſime ptulit. Diſplicet delicatꝫ qꝛ crucifixꝰ ē. Diſplicet timidis: qꝛ mortuꝰ ē Et ne vitia ſua videāꝫ defendere: nō ī hoie hoc dicūt ſibi diſplicere: ſ ī filio dei. Et iteꝝ hec medicina hoiuꝫ tāta ē quāta nō pōt cogitari. Nā q̄ ſupbia ſanari pōt ſi hūilitate filij dei non ſanaꝫ? Et q̄ auaricia ſanari pōt ſi pauptate filij dei nō ſanaꝫ? Que iracūdia ſanari pōt ſi patiētia filij dei nō ſanaꝫ? Que īpietas ſanari pōt q̄ charitate filij dei nō ſanatur? Poſtremo q̄ timiditas ſanari pōt: ſi reſurrectōe corpis chriſti nō ſanaꝫ? Erigat ergo ſpē ſuā genꝰ hūanū ⁊ recognoſcat nām ſuā: videat q̄tū bonuꝫ habeat in opibꝰ dei. Nolite vos ipſas cōtēnere femīe: Filiꝰ dei ex femīa natꝰ ē Nolite tñ amare carnalia qꝛ in filio dei nec maſculꝰ nec femīa ſumꝰ. Nolite amare tpalia: qꝛ ſi bñ amareꝫ amaret ea hō quē ſuſcepit filius dei. Nolite timere cōtumelias ⁊ mortē ⁊ crucē: qꝛ ſi nocerēt homini non ea patereꝫ quē ſuſcepit filius dei. hec ille. Et ſic patꝫ ꝙ fuit ꝯgruiſſimū filiū dei incarnari ex parte ipſiꝰ dei. Fuit etiā cōuenientiſſimū ex parte nature aſſumpte: qꝛ creatura humana pleniꝰ perfici non potuit: q̄ꝫ ꝙ vnireꝫ ſuo principio in vnitate ꝑſone: vñ Aug. i3. de trinitate. c. i9. inqt. In rebꝰ ꝑ tēpꝰ ortis iſta ſūma grā ē. ꝙ hō ī vnitate ꝑſone ꝯiūctꝰ ē deo. Preterea magꝭ ꝯgruū fuit ꝙ homo per ſatiſfactionē redimeretur quā ſine ſatiſfactione: vt ei glorioſior corona

esset si patiēdo coronā acquireret: quā satis
factionē nō potuit facere nisi ille q̇ esset deus
⁊ homo: sed Ansel. in li. Cur de⁹ hō. s. hō q̇
deberet: ⁊ deus qui possꝫ: ꝫ ⁊c̄. Preterea hō
nō beatificat̄ ꝑfecte nisi in ipso deo qui ē to-
ta merces: nec beatificat̄ nisi totaliter beati-
ficetur ⁊ ex parte corporis ⁊ ex parte aīe ⁊ ex
parte sensus iteriorꝫ ⁊ exterioris: sensus aūt
exterior nō pōt btificari nisi in re corporali:
ergo cū decet deū ꝑfecte beatificare: ⁊ deus
beatificat hoīem in se ipso dando se in pre-
miū decebat eū nō solū habere naturā spūa
lem: sꝫ ⁊ corporalē: ꝫ hoc est ex incarnatione
ergo ⁊c̄. Ex qua rōne dixerūt quidā theolo
gi: vt Alex. Sco. ⁊ Bona. ꝙ etiā si Adam
non peccasset: tn̄ Christus incarnatus: non
tamen mortu⁹ nec passus fuisset: vt patebit
in sequēti sermonario de peccatis. Et sic pa-
tet pars secunda hui⁹ sermonis.

Pars tertia hui⁹ sermonis in qua tractat̄
de veritate ⁊ ꝓbatione natiuitatꝫ dn̄i Jesu.

Tertio in isto sermone ostendit̄ veri
tas natiuitatꝫ dn̄i nr̄i Jesu christi ꝑ
oēs creaturaꝝ gradus. Est eniꝫ q̄dā
creatura q̄ tm̄ habet eē sicut simpliciter cor-
porea: quedā q̄ hꝫ eē ⁊ viuere sicut vegetabi
lis: quedā q̄ hꝫ eē viuere ⁊ sentire sicut aīal̄
⁊ sensibilis: q̄daꝫ q̄ hꝫ eē viuere sentire ⁊ dis
cernere: sicut humana ⁊ rōnabilis: q̄dā q̄ hꝫ
eē viuē sentire discernere ⁊ intelligere sicut
angelica ⁊ itellectualis: ꝑ has oēs creaturas
hodie christi natiuitas ē ostēsa. Prima aūt
creatura. s. pura corporea triplex ē. s. opaca
trāsparēs ⁊ lucida. ¶ Primo ergo ostensa
ē ꝑ pure corporeā ⁊ opacā: sicut ꝑ destructi-
onē tēpli Romanoꝝ. Rome eniꝫ vt testatur
Innocēti⁹ papa terti⁹. xii. ānis pax fuit: igit̄
romani tēplū pacī pulcherrimū ꝯstruxerūt:
⁊ ibi statuā Romuli posuerūt: ꝯsulētes aūt
apollinē q̄ntum duraret accepeꝛūt rn̄suꝫ: q̄
vsqꝫ virgo pareret. Quod audientes dixe-
runt: ergo in eternuꝫ durabit. Impossibile
enim credebāt ꝙ vnq̄ꝫ pareret virgo: vnde ī
forib⁹ tēpli hūc scripserūt titulū Templuꝫ
pacis in eternū: ꝫ in ipsa nocte q̄ virgo peꝑit
tēplū fundit⁹ corruit: ⁊ ibi ē mō ecclīa sācte
marie noue. Secundo ostensa est per pure
corporeā trāsparētēꝫ ⁊ ꝑuiā. Nā in ipsa no
cte obscuritas aeris in claritatē diei versa ē
rome etiā vt testat̄ Horosi⁹. ⁊ Inno. iii. Fons
aq̄ in liq̄re olei ꝓfus ē: ⁊ erūpens vsqꝫ ad ty-
berim ꝓfluxit: ⁊ tota die illa largissime ma-
nauit: ⁊ ibi ē modo scā Maria trāstyberim.
ꝓpheticauerat eni Sybilla ꝙ q̄n ꝓrūperet
fons olei nasceret̄ Saluator. Tertia ōn̄sa ē
ꝑ pure corporeā lucidā: sicut ꝑ corpora sup
celestia. Nā in ipsa die natiuitatis ꝭm aliq̄-
rū relationē: vt ait Chriso⁹. Magi super
quendā montē orantib⁹ stella sup eos appa-
ruit q̄ formā pueri pulcherrimi habebat: et
in ei⁹ capite crux p̄debat: q̄ magos alloq̄ns
dixit vt in iudeā ꝑgerent: ⁊ ibi natū pueꝝ in
uenirēt. Octauian⁹ insup imperator vt ait
Innocēti⁹ papa. iii. vniuerso orbe ditioni ro-
mane subiugato in tm̄ senatui placuit: vt eū
ꝓ deo colere vellēt. Prudēs autēꝫ imꝑator
se mortalē intelligēs īmortalitatis nomē si-
bi noluit vsurpare. Ad illoꝝ ꝓo importunā
instantiā Sybillā ꝓphetissā aduocat scire vo
lens ꝑ ei⁹ oracula: si in mūdo maior eo aliq̄n
nasceret̄. Cū ergo in hac die natiuitatꝫ dn̄i
ꝯsiliū sup hac re ꝯuocasset: ⁊ Sybilla in ca-
mera imꝑatoris oraculis insistēt: in die me-
dia circulus apparuit aure⁹ circa solem: ⁊ in
medio circuli virgo pulcherrima stans super
arā pueꝝ gestās in gremio. Tūc Sybilla ꝫ
cesari ostēdit. Cū aūt imꝑator ad p̄fatā visi
onē plurimū admiraret̄ audiuit vocē dicētē
hec ē ara celi. Dixitqꝫ ei Sybilla: ꝫ puer ma
ior te est: ⁊ iō ipsū adora. Eadē q̄ camera in
honorē scē Marie dedicata ē: vn̄ vsqꝫ hodie
dr̄ scā Maria ara celi. Intelligēs igit̄ ipa-
tor ꝙ hic puer maior se erat ei tura obtulit:
⁊ de⁹ de cetero vocari se recusauit. de hoc aūt
Horosi⁹ ita dicit: Octauiani tp̄e hora circit̄
tertia tp̄e lōq̄do puro ac sereno circul⁹ ad spe
ciē celestis arcus orbē solis ābiuit: q̄si vētur⁹
eēt q̇ ipsū solē solus mūdūqꝫ totū fecisset et
regeret: hec Horosi⁹ ⁊ Eutropi⁹. ¶ Tertio
ōn̄sa est ꝑ creaturā q̄ hꝫ eē viuē ⁊ sentire: sic
sūt aīalia: ꝓficiscēs eni Joseph in bethleē cū
Maria pregnante duxit secū bouē: forte vt
ipsū venderet ⁊ cēsū ꝓ se ⁊ virgine solueret: ⁊
de residuo viuerēt: ⁊ vnū asinū forte vt sup
eū virgo veheret̄. Bos igit̄ ⁊ asin⁹ miracu-
lose deū cognoscētes flexis genib⁹ ipsū ado
rauerūt. Añ etiā Christi natiuitatē ꝑ aliq̄t
dies vt ait Eusebi⁹ in cronica: Cū q̇dā ara-
rēt boues ad aratores dixerūt: hoīes ōficiēt
segetes ꝓficiēt. ¶ Quarto ōn̄sa fuit ꝑ crea-

turā q̄ hꝫ eē viuē sentire ⁊ discernere vt ē hō
sicut ꝑ pastores. Nā i ipsa hora pastores suꝑ
gregē suũ vigilabāt sicut bis in āno in lōgi-
orib⁹ ⁊ breuiorib⁹ noctib⁹ āni ꝯsueuerant.
mos eni fuit ātiqt⁹ i vtroqꝫ solstitio. s. estiua
li circa festũ Jo. baptiste: ⁊ hyemali circa na
tiuitatē dñi vigilias noctis custodire ob so-
lis venerationē: q̄ forte mos ⁊ apud iudeos
ex vsu cohabitātiũ inoleuerat: ipsis igit̃ an
gelus dñi apparēs ⁊ saluatoris natiuitatem
ānũciauit: ⁊ q̄ loco inueniret̃ signum dedit.
Facta est cũ eo multitudo angeloꝝ dicentiũ
Glīa i excelsis deo ⁊c̄. Pastores ḡ veniētes:
totũ sicut angelus dixerat inuenerunt. Hic
igit̃ manifesta ē ꝑ cesarē Augustũ: q̄ tũc p̄-
ceptũ dedit ne eũ aliq̄s deũ vocare auderet:
sicut Horosi⁹ testat̃. Forte eni cũ visionē istā
ꝯ solē vidisset: recolēs simul de ruina tēpli:
⁊ de fonte olei ⁊ intelligēs ꝙ in mũdo natus
eēt q̄ maior se erat nec dñs nec de⁹ vocari vo
luit. In q̄busdā vo cronic̄ legit̃: ꝙ appropin
quāte die natiuitat̃ Christi Octauian⁹ per
mundũ vias publicas fieri p̄cepit: ⁊ oīa debi
ta romanis dimisit. Hic ēt manifestata ē ꝑ
sodomitas q̄ oēs in toto mũdo extincti sũt si-
cut dicit Jo. sup illud: Lux orta ē eis tāta. s.
ꝙ oēs laborātes illo vitio extinxit. Et hoc fe
cit Christ⁹ vt oēs eradicaret: ne in nā quaꝫ
assũpserat tāta de cetero immũditia inueni-
retur. Nā vt dicit Aug. vidēs ve⁹ vitiũ cō-
tra naturā i hũana nā fieri fere desijt in car
nari. ¶ 5⁰ ōnsa ē ꝑ creaturā que hꝫ eē viuē
sentire discernē ⁊ itelligere sicut angel⁹. An
geli eni ipsam Christi natiuitatē pastorib⁹
annuntiauerũt: vt superi⁹ dictũ ē: q̄ q̄dē ap-
paruerũt ⁊ in multitudine ⁊ in claritate: ⁊ i
iubilatione: ḡ. Verbũ caro factũ est ⁊ habi-
tauit in nobis: ꝑ incarnationē ⁊ natiuitateꝫ
Q̄ nō ꝯcedere dignet̃ vt id hēam⁹ i corde ꝑ ar
dētē charitatē ⁊ graꝫ inhitantē in p̄nti ⁊ glo
riā in futuro triũphantē in scl'a scloꝝ: Amē.
¶ In die natiuitat̃ dñi post prādiũ de lega
tione scōꝝ patrũ postulantiũ veniam peccato
rũ ⁊ liberationē ab inferis. Sermo. 25.

Verbũ caro fa
ctũ est. Jo. i⁰. Creauit deus
dilectissimi in Christo Je-
su naturā humanā vt tandē
ad patriā paradisi ꝑduceret

Sꝫ serpētis calliditate ei suggestũ ē vt ꝯ dñi
p̄ceptũ pomũ vetitũ ederet: q̄ esu se totāqꝫ
posteritatē suā ne dũ t̃restri p̄uauerat: imo
⁊ celesti. Et sicut si stetisset imortalis fuissꝫ:
ita q̄ nō stetit mortalis fact⁹ ē ac post mortē
pena dāni. i. p̄uatiōe visionis diuine p̄uat⁹
est cũ sua posteritate. Cũ igit̃ Adā Abel ce
teriqꝫ p̄res in lymbo ꝑmanerēt lachrymant̃
lamētabant̃ istud Treñ. 5. Pupilli facti su-
mus absqꝫ p̄re ⁊c̄. Heui. i. diaboli dñati sũt
nobis: iō defecit gaudiũ cordis nr̃i ⁊ versus
est in luctũ chor⁹ nr̃. Tũc vn⁹ patrũ ait Cũ
notũ sit nobis deũ eē misericordissimuꝫ cur
ad eũ nō mittim⁹ rogātes vt nostrũ misere
atur: ab et̃no eni nos redimē disposuit? Dñ
igit̃ hec dispositio exequat̃? bonũ ē igitur vt
aliq̄s mittat̃ corā deo ex parte oīuꝫ nr̃m ro-
gatur⁹ vt liberet nos ab his obscuritatibus:
int̃ q̄ int̃ ipsos determinatũ ē: ꝙ null⁹ ꝯgruē
tius hēret ire corā deo q̄ꝫ Adā: q̄ ipse pecca
uit: ⁊ q̄ de⁹ ipsũ valde dilexit Introduct⁹
est ḡ Adā añ diuinā maiestatē q̄ ꝓcidēs sic
dixit: Man⁹ tue dñe fecerũt me ⁊ plasmaue
rũt me totũ in circuitu ⁊c̄. Propiti⁹ esto mi
hi pctōri: miserere mei. Sed vt sermo nr̃ sit
ordinat⁹ tria mysteria circa hāc māꝫ ānota
bim⁹. Pm̄ ꝯ Adā opiniōes. Scd̄o ꝓ Adā ꝓ
bationes. Tertio eiusdē q̄ōnis determinatōes
¶ Pars prima in q̄ tractat̃ de opinionibus
adduct̃ ꝯ Adā postulātē ꝓ se ⁊ ꝓ semine suo
veniā ⁊ liberationē.

Primo in isto s̄mone ponunt̃ ꝯ Adā
p opiniones immediate nanqꝫ surrexit
iustitia ꝯ Adā dicēs. Justus es dñe
⁊ rectũ iudiciũ tuũ. Tu aũt iā decreuisti ꝙ
pctōres deleāt̃ d̄ li⁰ viuētiũ: ⁊ cũ iustis ñ scri
bant̃: hic igit̃ cũ pctōr sit cũ iustis nō debet
ascribi: ac ꝑ ꝯñs nec ad p̄riam paradisi ꝑdu
ci: imo i eternũ mag̃ puniri: s̄ vt dictũ meũ
mag̃ approbet̃ ⁊ verificet̃ septē testes ꝯ ipꝫ
hoiem adduco. ¶ Accedat igit̃ p̄m⁹ testis.
nā. s. angelica: q̄d dic̄ o angele de hoīe? nun-
q̄d dꝫ liberari? R. dñe iste creat⁹ fuit ad re-
plēdũ sedes vacuas paradisi. Ecce ꝯ te fuit
inobediēs ⁊ peccauit ac neglexit illas sedes
q̄s ad sui glīam p̄parasti. Nō ē ḡ dignus ex
audiri: sic̄ nec lucifer cũ suis seq̄cib⁹. ¶ Se
cũd⁹ testis celũ ēpyreũ di. Dñe tu me creasti
nobilissimũ corp⁹ ac me collocasti in nobilissi
mo loco. Fecisti aũt hoiem istũ ꝓ maiori meo

ornatu: hāc aūt dignitatē q2 nō extiauit di
gnus est ipsa ꝓuari: q̄re repellas eū: nō enim
dign⁹ est tua misericordia. ¶ Terti⁹ testis
fuit q̄tuor elemēta q̄ dicūt: Dñe anteq̄ h hō
peccaret eram⁹ splēdida ⁊ lucida: delectabi
lia ⁊ pulchra: post pctm̄ aūt ei⁹ effecta sum⁹
obscura corrupta ⁊ plena angustijs. Et hoc
est ꝙ magr dicit in. 4. di. 48. Minorata in
quā fuit lux solis ⁊ lune aliorūq̄ sidez ꝑ pec
catū ꝓmi hois. Cū igit ꝑ pctm̄ primi hois
nos puniamur: meret a fortiori ⁊ ipse puni
ri. ¶ Quart⁹ testis fuit t̄restris paradisus
di. Dñe fecisti me plenā delectationib⁹ et io
cunditatibus: collocastiq̄ ibi hoiem istū vt
delectaret ⁊ illis vesceret. Ingrat⁹ aūt spre
uit ꝓceptū tuū: q̄re fecit se idignū misericor
dia tua: ⁊ iō expelli meret ac puniri. ¶ Quin
tus testis oēs alie creature ade subdite di.
Dñe iste anteq̄ peccasset poterat nr̄m vti ꝓ
suo bn̄placito: vt patet Gen̄. ꝓ. sed iusto tuo
iudicio sicut ipse tibi rebellis fuit ita ⁊ nos
ipsi: durāte aūt hac rebellione nr̄a erga euz:
videt durare ⁊ suū pctm̄: q̄re meret puniri
¶ Sextus te. ifern⁹ di. dñe fecisti paradisū
vt eēt loc⁹ iustoꝝ obseruantiū mādata tua.
Fecisti ꝟo me infernū vt essem loc⁹ pctōruz
trāsgredientiū ea. Cū igit iste sit peccator a
me nullaten⁹ auferri dz. ¶ Septim⁹ te. de
mō di. Dñe ad te ꝑtinet premiare iustos: ad
me tua ordinatiōe punire malos. Noli ḡ tol
lere officiū meū. Iste cū sit peccator a me de
bet puniri: accipiēsq̄ Adā trahebat eū ad in
ferna. Et sic patet ꝓma pars hui⁹ sermonis.

Secūda pars hui⁹ sermonis in q̄ adducū
tur ꝓbationes ꝓ Adā ꝓ se ⁊ semine suo po
stulantē veniā ⁊ liberationē.

Ecūdo in isto sermone ponunt pro
Adā ꝓbatiōes. Cū eni Adaz has
rōes ꝑ hos testes ꝯ se adductas audi
ret lachrymabilr lamētabat dicēs. Heu me:
q2 incolat⁹ me⁹ ꝓlōgat⁹ ē ⁊c̄. Implorabatq̄
auxiliū. Tūc surrexit mīa eum confortans:
⁊ ꝓ eo ꝓcuratiōnē suscipiens ait dn̄o: Dñe
audi aliā ꝑtē ⁊ recte iudicab: ⁊ ego cū mult
testib⁹ ꝓbabo ac rōnib⁹ ꝙ h hō meret liberari
¶ Accedat igit ꝓm⁹ testis: Abel. s. iustus:
q̄ corā ꝓcidēs ait: Velis dñe facere iusticiaz
⁊ nō vltra. Pater nāq̄ me⁹ Adaz peccauit:
q2 a muliere blādicijs ⁊ adulatōib⁹ seduct⁹
est: mulier aūt a serpēte: ⁊ iō sicut alio sugge
rēte cecidit ita releuāte meret erigi. Demō
aūt nullo suggerente peccauit: ⁊ iō a nullo re
leuari debet. Si aūt Adā eternalit puniri
hz: tūc nō erit differētia inter penā ipsi⁹ ⁊ de
monis qd̄ iniustū videt esse qm̄ in pctō fue
rūt ieq̄les. sufficiat ḡ dñe mi ipsū huisse pe
nam tot annis. s. 5228. Amō tēpus est vt li
beret dñe mi. Ad quā rōnez angelus oppōit
Tace inquā Abel: q2 p2 tu⁹ dotat⁹ fuit a do
oī ꝑfectiōe sciē: deditq̄ sibi originalē iustici
am q̄ vires inferiores semꝑ obediebāt viri
bus superiorib⁹: deditq̄ sibi magnā liberta
tem arbitrij: adeo ꝙ a nulla creatura ad pec
candū cogi posset: peccauit igit grauit q̄re
liberari nō meret. Erūt igit ipse ⁊ demō eq̄
les in pena. s. extēsiue in eq̄les aūt intensiue.
¶ Secūdus testis fuit Noe. di. Dñe tuū est
misereri cuilibet penitēti ꝭm illud psal. Cor
contritū ⁊ humiliatū de⁹ nō despicies. Vi
des aūt cū quāto dolore Adaz ad pniam ad
ducit misericordiā implorando: ḡ miserere.
Rn̄dit celū. O Noe: nōne regula iuris ē li.
6. Nō remittit pctm̄ nisi re. ab. licz ḡ p2em
dc̄m Adā peniteat: tn̄ nō satisfacit nec satis
facere pōt. ¶ Terti⁹ testis fuit Abrahā di.
Dñe volo ꝓbare ꝙ tibi debituz est misereri
ade: q2 si i te deficit misericordia qd̄ ē ꝓpriuz
nature dei deficit deū eē: q2 ꝓpria deficit nā
si vis ḡ te deū eē facias misericordiā. Rn̄dēt
elemēta licz pietas ⁊ misericordia sint natu
re diuine: iusticia etiā ē nature diuine: q̄ de
ficiēte deū eē deficiet: ḡ ⁊c̄. ¶ Quartus fuit
Moyses di. dñe ꝙ semel placuit ampli⁹ displicē
nō pōt. ex. de re. iur. li. 6. Tu ꝟo creasti Adā
ad finē beatitudīs: si nō facis misericordias
nō ꝑueniet ad finē ad quē eū creasti: q̄re mi
serere. Cui rn̄dit t̄restris paradisus vez est
ꝙ Adā creat⁹ est ad hūc finē: tn̄ cū hac cōdi
tione si eēt bon⁹: iustus: ⁊ obediēs: nō stante
ḡ ꝯditione mutata ē dispositio. ¶ Quint⁹
fuit Josue di. Dñe odia sūt restringēda: fa
uores aūt ampliādi: ex. de reg. iu. li. 6. O di
osū fuit pctm̄ ade ⁊ absq̄ dubio meruit penā
s amplia misericordias tuas vt parcas ei.
Rn̄dēt aīalia: vez est ꝙ misericordia dei est
amplianda: sed non tantū ꝙ opprimat iusti
cia: ergo ⁊c̄. ¶ Sextus fuit Dauid dicens:
Domine non debet aliquis odio alterius pre

grauari: de regu. iu. li. 6. ⁊ dãnum quod quis
sua culpa sentit sibi ⁊ nõ alteri debet iputari
Tot patriarche ⁊ ꝓphete sãcti ⁊ iusti suppor
tant penã pro peccato ade: vt quid tu deus
repulisti nos? Iratus est furor tuus sup oues
pascue tue? Quare faciẽ tuã auertis: obliui
sceris iopie nr̃e ⁊ tribulatõis nr̃e? Exurge. d.
adiu. n. ⁊ li. n. ꝓpter nomẽ tuũ. Nos enim po
pulus tuus ⁊ oues pascue tue. Confitebimur
tibi in seculũ ⁊c̃. Cui infernus respondit. O
Dauid dato ꝙ Adam solus peccauit: tamẽ
erat oĩs homo: quia oẽs ab eo descenderunt
⁊ ideo oẽs puniri debẽt. Nonne tu dixisti in
psal. Homo cum in honore esset non intelle
xit ⁊c̃. Et Deutro. 33. Incrassatus dillatatus
impinguatus recalcitrauit. Ipse me prouo-
cauit in eo qui non erat deus: ⁊ ego prouo-
cabo eos in eo qui non est populus: ⁊ in gen-
te stulta irritabo illos. Tunc Dauid voluẽs
se ad deum ait: Ubi sunt misericordie tue an
tique dñe? Uere enim peccauimus cum patri-
bus nostris: sed ostende nobis domine miseri-
cordiam tuam ⁊c̃. Cui iterũ infernus. Tu in
psal. scripsisti: Homo dilexit maledictionez
⁊ veniet ei no. h. ⁊ el. ab eo. Tunc Dauid re-
cessit dicẽs. Quis dabit mihi pẽnas sicut co
lumbe ⁊c̃. Elongaui fugiens ⁊ mansi in so-
litudine. Quẽ videns populus interrogauit
si deus ad misericordiã flecteret: Cui Da-
uid: Cor meuz contritũ est ⁊c̃. quia auertit
dominus faciẽ suam a me ⁊ factus sum cõtur
batus. Iratus est dominus furore in populuz
suũ: abhominatus est hereditatẽ suã. ¶ Ue
nit igitur septimus testis. s. Esa. di. 44. c. Do
mine sancte pater noster es tu: factor noster:
opera manuũ tuarũ oẽs nos: ne irascaris do-
mine. Utinã dirũperes celũ ⁊ descenderes.
Cui demõ respondit: Nõne tu p̃.c. dixisti.
Filios enutriui ⁊ exaltaui: ipsi autez spreue-
runt me. Cognouit bos ⁊c̃. Et Esaie. 65.
Corã me non tacebo: sz reddã ⁊ retribuaz
in sinũ vestrũ: impietates vestras ⁊ iniquita
tes patrũ vestrorũ: quia quod nolui fecistis ⁊ ele
gistis. Recede ergo a me ⁊ ne apropies mihi
quia nudus es. Tunc confusus discessit di.
Esa. 37. Dies angustie ⁊ blasphemie dies hec
Et sic patet secundũ mysterium.

¶ Pars tertia huius sermonis: in qua ponitur dif
finitio huius questionis.

Tertio in isto sermone ponenda est
eiusdez questionis singularis deter-
minatio. Aduertendum est ꝙ mĩa
humani gñis aduocata feruẽtissima vidẽs
suos testes deuictos: ac ꝑ ꝯsequens Adaz
amare flentem dixit. Non est ratio contra
diuinaz iusticiam: nec cum deo disputandũ
quia magna temeritas est: sed misericordiã
impetremus ab ipso eodem deo: quia pater
misericordiarũ dicitur: ⁊ deus totius consola-
tionis. Tunc genibus flexis totum genus hu
manum clamabat: Misericordia misericor
dia ⁊c̃. Tunc filius compatiens generi hu-
mano dixit patri suo. Pater eterne: iam ab
eterno decretũ est in nostro consistorio hũc
hominez nõ iusticia: sed misericordia salua
re ⁊ redimere: hec autem redemptio per filiũ
debet fieri. Ecce ego: mitte me. Confirmat
hoc spiritus sanctus. Tũc pater dixit Ade
seu misericordie generis humani procuratri
ci. Quia determinauimus filiũ dei incarna-
ri debere: vt te redimat ⁊ totuz genus huma
num: sed quia etiam determinauimus vt in
carnetur de muliere. Inuenies igitur vnaz
feminã adeo sanctam vt mater filij mei esse
mereatur. Tunc Adam presentauit coram
deo septem mulieres: vnam post aliaz: quarũ
omnes habuerunt repulsaz septima excepta
¶ Prima fuit Sara vxor Abrahã: que cũ
gestis honestis ad pedes domini reuerenter
procidẽs ait: Per nostra colpa tu ne condẽ-
nasti. Noi siamo dolente del nostro delicto.
De reuoca signor el to iterdicto E fa mer-
cede al homo qual tu creasti. Cui deus pater:
O sara. Nonne meministi derisionis quam tu
mihi fecisti quando dixi te debere concipere
filium tuũ Isaac: ⁊ credere noluisti: vt ha-
betur Gene. 18. quia igitur de me risisti: et
mihi credere noluisti ab renuncio te pro spõ
sa mea. ¶ Secunda mulier fuit Rebecca:
vxor Isaac: que humiliter dixit. A ti mise-
ricordia ciascuno crida: O gratioso idio nõ
star si duro. Trane del nostro carcere si ob-
scuro. Ascolta i nostri dolorosi cridi. Cui
deus: O Rebecca. Nonne recordaris quia
malicia tua virum tuum decepisti: priuans
Esau benedictiõe paterna: vt habetur Ge
nesis vigesimoseptimo. Et ideo non es di-
gna esse mea sponsa: neqz mater filij mei.
¶ Tertia fuit Rachel vxor Jacob que dixit:

O dolce signore. o pieta diuina: O in men
sa bonita. o dio benigno. De lassa ormai el
to grande desdegno. Receue lhomo el qual
a te si inclina. Cui de⁹. Nõne recordaris: qꝛ
furasti idola patris tui ⁊ abscondisti ea sub
herba? Geñ. xi. Et iõ nolo ego te. ¶ Quar
ta fuit Judith dicẽs: Adã offese tua riuerẽ
tia. Fato a la toa similitudine. De nõ guar
dare a soa igratitudine. Ma mostra a noy
toa grande clementia. Cui spirit⁹ sanctus
O Judith. Nõne recordaris ꝙ erga holo
fernẽ principẽ manus sanguineas habuisti
Judith: ⁊ licꝫ hoc fuerit cũ merito: tñ turpe
videt ꝙ mulier cõmittat homicidiũ. Qua
re ego nolo te. ¶ Quinta fuit Susãna que
dixit. Cũ lachryme e cũ doglie a te vegnia
mo. Con sperãza: ma cũ virgognosa faça
pregando cũ feruori che ti piaza. Nõ guar
dar piu al peccato paterno. Cui deus. O
Susanna. Nõne recordaris: qꝛ vngebas te
in pomerio: ⁊ ob hãc causam induxisti senes
in cõcupiscentiã tui. Daniel. xiij. ꝓpterea no
lo te. ¶ Sexta fuit Anna ꝓphetissa assidue
stãs in tẽplo Salomõis dicẽs. Nõ de perire
tanta ꝟtu cum fede. Quãta e hauuta tra li
padri sancti Per tuo amori afflicti e morti
aliquanti. Deche rende a noi toa mercede.
Cui de⁹. O Anna tu scis: qꝛ vidua es et
corrupta: q̃re nõ decet te eẽ matrẽ filij mei:
⁊ iõ nolo te. ¶ Septima fuit vna puella vir
go beata. s. maria: que ad pedes dei ꝓstrata
hũillime dixit. Nonne humana creatura di
gna. Dauere gratia de te o alto signori. De
nõ guardari al nostro grande errori. Ma
volta a noi toa pieta benigna. Hic notare
debes ꝙ licꝫ in diuinis nõ sint tales disputa
tiões nec cõsultationes: tñ mens nostra q̃ di
uina intelligit mõ suo põt isto modo: ꝯgrue
⁊ rõnabiliter cõtemplatiõis sue aspectũ di
latare. Dicit eni cõmento decimo sup ꝓposi
tionẽ. de causis ꝙ recipiẽs: recipit scõm mo
dũ suũ: non scõm modũ rei recepte. hic igit
intelligere debes ⁊ potes patrẽ sic loquentẽ:
quãdo vidit btãm virginẽ tã humiliter sup
plicantẽ. Que ẽ ista que ascẽdit ante cõspe
ctũ nostrũ sicut virgula fumi: ex aroma
tibus myrrhe ⁊ thuris: ⁊ vniuersi pulueris
pigmentarij: Vere spẽ sua ⁊ pulchritudine
sua meũ attrahit animũ: vt cõcupiscã deco
rem suũ. Filius ꝟo iam supplicans pr̃i: De

scendã si placet inquit pater in hortũ huius
sacratissime ꝟginis vt colligã sue lilia puri
tatis. Nã ipse ẽ hortus cõclusus: fons signa
tus: fons hortorũ: ⁊ pute⁹ aquarũ viuentiũ
Nardusq; ei⁹ sũme hũilitatis me ꝓuocat vt
in ei⁹ mente recumbã ⁊ de ei⁹ carne mihi tu
nicam faciã grossam: qua indut⁹ tãq; deco
re in misericordia pie redẽptis ⁊ electis: ac
demonib⁹ supatis ad nostre maiestatis ho
norẽ. Spirit⁹ sanct⁹ ait: An non videt q̃ta
charitatis dilatatiõe mẽs ẽ illi⁹ sanctissime
virginis ampliata. Nũquid etiã non atten
ditis ꝙ thalam⁹ illius cordis nullo virtutis
munere caret? Videtis miraculũ stupendi⁹
ꝙ in tãta virtutũ plenitudine ipse videt hu
militatis abyssus. Nempe sicut ꝓphetatũ ẽ
quia sup humilẽ debeo requiescere vere vo
lo ꝙ in hac virgine que ꝑ humilitatẽ ẽ ter
ra ⁊ per meã irrigationẽ est fecũda: cõplea
tur ille ꝟsiculus. Dñi est terra ⁊ ple. ei⁹. ⁊c̃.
Replebo ergo hui⁹ sacre virginis tam men
tem q̃; carnẽ: ⁊ erit requies mea in seculũ se
culi. hic habitudo quoniã elegi eam. Dicer
go videt pater dicere. Ego hanc amaui et
exquisiui ⁊ ꝓposui mihi sponsam accipere: ⁊
amator fact⁹ sũ forme illi⁹. Unigenit⁹ me⁹
sit vnigenit⁹ eius. ⁊ tu. s. s. sis habitator in ea
fecundus. Procedat igit nostre nũcius ma
iestatis: ⁊ roboret animũ virginis ipsã sub
limãdo noue salutatiõis munere: ⁊ sibi nũ
ciando nr̃e voluntatis secretũ ꝙ nos ipsos
plenarie sibi dam⁹. Ego pater me sibi do in
sociũ indiuiduũ ⁊ amorosissimũ sponsum.
Fili⁹ se dat libere in suũ vnigenitũ. Et tu
s. s. in habitatorẽ gratiosissimũ: qui non tñ
mẽtẽ ꝟtutib⁹: sꝫ ⁊ vterũ fecũdes formando
corp⁹ filio meo de suis purissimis sanguini
bus: vt sicut ipse desiderat pascat in lilijs ꝟ.
matris sue. Vocetur ergo Gabriel. Audi
G. que imponũt. Vides illã virginẽ cui⁹
odor corã nobis flagrat? Vides hortũ il
lum oĩ virtutũ pulchritudine germinantẽ
Vides paradisũ voluptatis quã plantaui
mus in ꝑncipio vt sit nostre diuinitatis habi
taculũ gratiosũ? Vides fontẽ sue pietatꝭ q̃
irrigat vniuersam terrã? Curre cito: nun
cia nostrũ beneplacitũ: nuncia trinitatis cõ
ciliũ. Dixitq; sibi pater: Accipe hanc litte
ram: ⁊ da illi ex parte mea. Dixitq; filius
Cũ ista virgo sit de sua virginitate valde

tenera: sum certus ꝙ lectis litteris patris ex
admiratione stupebit ⁊ turbabit: ⁊ iõ da si-
bi istas lr̃as noīe meo. Dixitq̄ spūs sanct⁹:
Sum certus quia disposuit virginitatē ꝑpe-
tuam seruare ⁊ ꝯcipi nō pōt naturalit̄ absq̄
virginitatis violatione dubitabit satis q̄lit̄
poterit hoc esse: ⁊ iõ da illi istā aliā. Missus
est ergo Gabriel angelus a deo in ciuitatē
gali. ⁊c̄. Et no. ꝙ vt dicit Fran. de ma. i tra-
ctatu sup̱ Missus est: sup̱ illo ꝟbo Gabriel
ꝙ angelus apparuit virgini in humana effi-
gie ⁊ visibili: allegās Chriso^m sup̱ Matt.
hoc idē dicit Ricar. in. 3. di. 3. ar. 2. q. 4. per-
gensq̄ angelus Ga. iuxta diuinū mandatū
in ciuitatē galilee: ingressus ad beatā ꝟginē
maxima cū reuerentia eāq̄ salutans: sibi as-
signauit litterā p̄ris: quā inuenit sociatā tri-
bus nobilissimis puellis quaꝝ Prima prudē-
tia vocabat̄. secūda ꝟginitas. tertia ꝟo humi-
litas. Accipiēsq̄ beata virgo litteras eterni
p̄ris cū maxio tremore aperuit inuenitq̄ scri-
ptū: Aue grā ⁊c̄. Tunc btā virgo vidēs no-
uitatē sue ānunciationis ꝯsuluit ꝑmā puel-
lam. s. prudentiā: q̇d sibi super hoc videret̄
que rn̄dit: ꝙ nō ita cito ꝰ facili suū p̄beret as-
sensum nec isti condescēderet: ſ ꝙ bene cogi-
taret sup̱ his. Et hoc est ꝙ dicit̄: Que cum
audisset turbata est ⁊c̄. Tunc igit̄ vidēs eaꝫ
turbatā dedit ⁊ assignauit sibi secundā lr̃aꝫ
ex parte filij dei: quā suscipiens cū reueren-
tia inuenit Ne timeas Maria inuenisti eni
gratiā ⁊c̄. Tunc ꝯsuluit secundā so. s. virgi-
nitatē di. sibi O socia mea charissima scis ꝙ
te indissolubili dilectionis vinculo amplexa
ta sum: ⁊ de hoc votū feci dn̄o. Dicit̄ enim a
quibusdā theologis deuotis ꝙ qn̄ Gabriel
apparuit virgini inuenit eam studentē sacre
scripture ⁊ legentē illū passū Esaie. 7. Ec-
ce virgo ꝯcipiet ⁊c̄. Tūc btā virgo tāto dile-
ctōis affectu: erga illā ꝟginē dei mr̄eꝫ futu-
rā allicita fuit ꝙ ob eius amorē ꝓmissū vir-
ginitatis deo vouerat: ⁊ ideo ꝯsulebat vir-
ginitatē q̇d sibi sup̱ hoc videret̄: que rn̄dit:
ꝙ peteret de mō. Et ideo dixit: Quomo-
do fiet istud ⁊c̄. quoniā viꝝ nō cognosco. i.
non cognoscere ꝓposui. ac si apte diceret: cū
ſm viā nature impossibile sit feminā ꝯcipere
absq̄ sue integritatis violatione: ego q̄ꝫ fir-
miter ꝓposuerim mee integritatis virgini-
tatez seruare illibatā: quō ḡ fiet istud qꝺ tu

dicis? Tunc dedit illi tertiā litterā q̄ mitte-
batur a spiritu sancto quā aperiens inuenit
Spūs sanct⁹ supueniet in te ⁊c̄. q. d. ꝙ vir-
tute spūs scī supplebit̄: quod ꝟtute seminis
virilis actiuā vim h̄ntis fit in ꝯceptione pro-
lis. Tunc btā virgo tertiā ꝯsuluit domicel-
lā. s. humilitatē que rn̄dit illud Aug. i ſmo-
ne de natiuitate vir. O btā Maria seculum
de captiuū tuū deprecat̄ assensū: te dn̄a mū-
dus sue fidei obsidē fecit. Noli morari ꝟgo
nūcio festinant̄ rn̄de verbū ⁊ sucipe filiū: da
fidez ⁊ senti virtutē. Rn̄de verbū benedicta
virgo: qꝺ optāt sup̱iores. i. angeli: quod op-
tāt inferiores. i. p̄res inclusi: quod desiderāt
posteriores. s. filij p̱ tuū filiū redimēdi: qꝺ
appetunt exteriores. i. appetitus creature in
te ꝯsūmādi. Nō tn̄ ꝓpter hoc te extollas vir-
go gloriosa: q2 hoc potius diuine benignita-
tis est q̄ꝫ tuoꝝ meritoꝝ. Tunc btā virgo cuꝫ
ꝓfundissima humilitate genib⁹ flexis mani-
bus mētis pariter ⁊ corporis eleuatis dixit:
Ecce ancilla dn̄i fiat mihi ſm verbū tuuꝫ.
Mox ꝑfectis ꝟbis ⁊ dato assensu dictis an-
gelicis a btā vir. in ei⁹ vtero sacratissimo q̄-
tuor miranda fuerunt facta: vt pōt trahi ex
dictis Grego. sup̱ illud canī. 2. Ecce iste ve-
nit saliēs. Ex dictis Frāci. de ma. sup̱ h' ꝟbo
ancilla. Primuꝫ fuit corporis christi de pu-
ris sanguinib⁹ vir. ꝯceptio ⁊ formatio. Nō
eni successiue formatū est corp⁹ illud sanctis-
simū sicut cetera corpora humana: sed in in-
stāti totū. Secundū fuit aīe christi de nihi-
lo creatio. in eodē instāti quo corp⁹ fuit for-
matū. Tertiū fuit aīe ad corp⁹ vnio siue in-
fusio. Non enim cōpletis q̄draginta diebus
hec aīa christi fuit infusa suo corpori sicut ī
ceteris fit: ſ in eodē instāti q̄ corpus fuit for-
matū. Quartū fuit humanitatis nr̄e a diui-
nitate assūptio. Formato eni corpore et aīa
aiato: diuinitas assūpsit humanā naturaꝫ.
Ric. tn̄ in. 3. di. 2. ar. 2. q. 4. dicit: ꝙ in eodē
instāti fuerunt carnis ꝯceptio: ⁊ carnis et
aīe vnio: ⁊ ipsoꝝ ꝯiūctionū humane nature
ꝯstitutio: ⁊ carnis ⁊ aīe ⁊ humane nature as-
sumptio: ad vnitatē ꝑsone filij dei. Fuerūt
enim facta p̄dicta p̱ virtutē spūs scī qui in-
finitate sue virtutis potuit ea facere in in-
stāti. Sicut eni carnē potuit formare sine vi-
rili semine qꝺ non potuisset virt⁹ creata: ita
potuit eā ī instāti formare: q̄ꝫuis caro pura

formari nõ possit nisi in tpe virtute creata. ⁊
q̄uis int̄ p̄dicta nõ fuerit pri⁹ ⁊ posteri⁹ s̄m
tẽpus fuit tñ ibi pri⁹ ⁊ posteri⁹ ordine natu-
re: sic eni fuit pri⁹ carnis cõceptio q̄ aie cre-
atio: ⁊ aie creatio q̄ eius ad carnem vnio: ⁊
vnio carnis ⁊ aie q̄ nature humane ꝯstitu
tio: ⁊ ꝯstitutio humane nature q̄ ei⁹ assum-
ptio ad vnitatẽ diuine ꝑsone: nec tñ intelli-
gendũ ẽ q ꝯstitutio illi⁹ nature humane pri-
us ordine nature terminata fuerit ad aliquã
actualẽ siue existentiã in se ipsã q̄ in vno: qr
nunq̄ nec in tpe nec in instãti actu in se ipsa:
alś enim non vere posset dici filius dei fuisse
ꝯceptũ in virgine: qđ falsũ est. Hec ille egre
gius doctor Ric. patet igit̄ quãti meriti fuit
h humillimũ ꝟbũ Marie vir. s. Ecce ancil
la ⁊c. qr tũc verbũ caro factũ est vt d̄r in the
mate p̄allegato: ⁊ tũc adimpleta est illa pro
phẽtia: Ecce virgo ꝯcipiet. Esai. 7. aliud the
ma assumptũ: de q̄ humilitate Hiero. dicit:
O vere btã humilitas Marie: q̄ deũ hoibus
ꝑpit: vitã mortalib⁹ edidit: celos inouauit
paradisum apuit: mundũ purgauit: ⁊ hoium
aias ab inferis liberauit. Hec ille. Decursis
igit̄ nouẽ mẽsib⁹ aduenit iã tẽpus btẽ virgi
Interea exijt edictũ a cesare Augusto ⁊c.
Veniẽte nãq̄ filio dei i carnẽ: tãta pace tot⁹
mund⁹ gaudebat vt toto orbi vnic⁹ roma-
nor impator pacifice p̄sideret. Nã sic nascł
voluit: vt nobis mẽtis ⁊ corporis ⁊ eternita-
tis pacẽ tribueret: sic etiã voluit vt ortũ suum
pax tpis illustraret. Cesar g̃ scire voluit: q̄t
ꝓuincie: ciuitates: castra: ville: ⁊ hoies i mũ
do essent. Jussit g̃ vt oẽs hoies ad ciuitatem
vñ trahebãt ortũ ꝑgerẽt ⁊ denariũ offerrẽt
p̄sidi ꝓuincie ⁊ se subditos romano imperio
ꝯfiterent. Nã ⁊ nũmus imaginẽ cesaris p̄fe
rebat ⁊ nois subscriptiõnẽ. Joseph g̃ cũ essz
de genere dauid ꝓfect⁹ est in bethleẽ a naza-
ret. Cũ aũt Marie tẽp⁹ pariendi instaret:
⁊ ipse de reditu suo nesciret eã secũ duxit no-
lẽs thesaurũ a deo sibi cõmissũ i aliena manu
dimittere: sz eã custodire. Cũ igit̄ bethleem
ambo ꝑuenissent: tũ qr paupes erãt: tũ quia
ab alijs iã oĩa hospitia capta erãt: nõ potue-
rũt hospitiũ hr̄e p̄ multitudine hoium: ideo
diũterũt ad q̄ddã diuersoriũ. i. opimẽtũ sb
q̄ ciues ad sedendũ ⁊ colloquẽdũ ꝯueniebãt
ibiq̄ boui ⁊ asino Joseph p̄sepe parauit. Asi

nũ eni duxerat vt sup eo Maria sederet: bo-
uem ꝟo vt vẽderet ⁊ sibi necessaria emeret
Veniẽte igit̄ p̄ma vigilia noctis virgo btã.
posuit se in orone: ⁊ ecce apuit lux q̄ virginẽ
solã coopuit: cũ magna multitudine angelo
rũ p̄me hierarchie. In scđa vigilia lux maior
totã domũ cooperiens: ⁊ magna multitudo
angelorũ scđe hierarchie. In hora ꝟo medie
noctis: Ecce lux maxia q̄ domũ totã intus ⁊
ex̄ cooꝑiẽs totã ciuitatẽ illuminauit in tm̃:
vt q̄libet miraretur: qr lux ⁊ dies clara vide
batur: ⁊ magna multitudine angelorum ter
tie hierarchie: dulcissime cantãtiũ ⁊ dicẽtiũ
Ecce venit desiderat⁹ cũctis gẽtib⁹. Ecce rex
regũ ⁊ dñs dñantiũ. Ecce venit christ⁹ vni-
cus dei fili⁹ de⁹ ⁊ hõ: verus saluator mundi:
qui oẽs circũquaq̄ circũdederunt Mariã
que in medio stans: deuotissime ad dñm gra
tias agẽs genibus flexis: manibus in celum
eleuatis: Christũ filiũ suũ absq̄ dolore pe-
ꝑerit: ⁊ sine apertura ꝑ illã viã quã natura in
stituit: vt dicit Ubertin⁹ de casali: que est in
alijs porta aperitionis ⁊ corruptionis in ge-
neratione: in hac fuit porta clausa: ⁊ sigillũ
ꝑpetue virginitatis: ⁊ tñ ꝑ illã eandẽ sicut
flos de virga: radius de luce.

Dominica post octauã natiuitatis dñi de
amore dei erga creaturas respectu creatorũ
propter quẽ amorem quilibet excitari debet
ad penitentiã agendã. Sermo. 26.

In charitate
perfecta dilexi te: ideo at-
traxi te miserãs tui. Scri
bunt̄ hec verba Hiere. 31.
c. Quamuis frẽs charissi
mi i principio hui⁹ operis
disposuissem de festiuitatib⁹ occurrentib⁹ ali
quid breuiter tractare. Nihilomin⁹ vt intu
enti patet rationabili de causa pretermisi: ⁊
illa potissimũ: quia de ipsis particulariter es
set tractandũ: ⁊ nõ cum alijs intermiscendũ
qua ꝓpter de istis tm̃. s. solenitate cõceptio
nis virginis Marie: ⁊ natiuitatis dñi: vt
iam plene pertractatũ est: ⁊ de epiphania: ⁊

de annũciatione beate virg. sic domino cõcedente peraget. Et de resurrectiõe dñi nostri Jesu christi in isto sermonario singulariter tractare decreui. Quia igit principal' intẽtio huius operis est tractare de pnia vltra iam multa dicta in isto sacro aduentu adhuc alia ꝓponere libet: que ad penitentiã peragẽdaz maxime incitare debent: quorũ maximũ ẽ cõsideratio magnitudinis amoris dei circa nos. Quis enim nõ excitet ad offẽsionẽ dei euitandã cogitãdo ⁊ intrinsec⁹ considerando quantũ de⁹ creaturã humanã et rõnalẽ dilexit: ipsã ꝓpter se ⁊ oĩa alia pp ipsã creando: p incarnationẽ ⁊ passionẽ filij sui redimẽdo: nec non celestẽ ei gloriã ꝑparando: vt bene ⁊ optime verificet thema assumptum per quod pius deus ad rationalẽ creaturam huiusmũdi loquit dicẽs in hec vba s. in charitate perfecta dilexi te ⁊c. De quib⁹ amoris speciebus tractare simul ⁊ semel nimis longũ esset. Idcirco de primo tm̃. s. amore creationis in ista dñica tm̃ tractare conabimur. De quo loquit Aug. valde bñ predicta explicãdo li. ꝑ. de verbis dñi. sermone 6. di. Hec tibi regula ꝑponit eũ minime offendẽdũ: qui maior est ceteris: discute nunc maiores tuos ꝑmi tui sũt p̃r ⁊ mater maior ẽ deus qui te ⁊ ipsos creauit. Generat eni homo: creat de⁹: vnde generat homo nescit q̇d generatũ sit: nescit. Ille q̇ te fecit vidit vt faceret anteq̃ eẽs: certe maior ẽ patre tuo: maior sit patria ⁊ ipsis parẽtibus tuis: vt quicquid parente contra patriaz ⁊ quicquid iusserit patria cõtra deũ non audiat. De quo amore creationis ꝺm tres differẽtias rerũ creatarum tres cõsiderationes faciem⁹ quarum Prima erit de amore creationis rerũ mũdialiũ. Secũda erit de amore creatiõis corpoꝝ humanoꝝ. Tertia erit de amore creationis spiritualiũ animaꝝ.

¶ Pars prima huius sermonis vbi declaratur amor creationis oĩuz reꝝ mundialiũ.

PRimo igitur in isto sermone tractãdum est de amore creationis reꝝ mũdialiũ. Ad cui⁹ euidentiã queritur. Utrũ mũdus siue machina mũdialis habuerit principiũ ꝺm oẽm sui partẽ. s. principiũ causale ⁊ formale. i. vtruz materia ⁊ forma oĩum rerũ facte sint a deo. Circa quod questum notandũ ꝙ mũdus prout capit ꝓ mũdana machina reꝝ product⁹ est a deo. Qualiter autẽ hoc factũ sit diuersimode senserũt diuersi. Quidaz antiq̇ phi ⁊ poete dixerunt mundũ ẽẽ factũ a deo ꝺ sui essentia sic arguẽdo: Mundus factus est: sed ante mundũ nihil erat nisi de⁹: ⁊ ex nihilo nihil fit: ergo ⁊c. Est autẽ ista positio ex nihilo nihil fit Aristo. in phia: vt patet ꝑmo phisicoꝝ vt dic cõmẽtator ꝙ ꝓductio ẽ rei actio ꝺ oĩs actio requirit in quod agat: quia oportet esse subiectũ deferẽs factionẽ. s. materiã: ⁊ ideo. ff. de acqui. re. do. l. adeo. §. cuz quis. dicit. Non esse materiatũ sine materia: sed ex materia hñ potest esse materiatũ. Interdũ in specie reducibili ad materiã: vt ex auro ⁊ argento vasa: ⁊ interdũ in specie nõ reducibili: vt ex melle ⁊ vino mulsũ: vt dicto. §. cũ quis. ⁊ insti. de re. di. §. cum ex aliena. ⁊. ff. de rei vẽdi. l. si frumentũ. §. i. ⁊. ff. ad exhiben. l. de eo. §. si q̇s ex vino. Et ideo ipse canis Auerrois appellat nos christianos loquẽtes: quia a pueritia consueuim⁹ dicere: Ex nihilo nihil fit. O maledicte christiane religionis inimice: q̇ non sapis ea que dei sunt: ⁊ qui te sequuntur omnes sunt heretici: ⁊ ideo pur⁹ philosoph⁹ purus hereticus. Nam hec positio non solũ fidelib⁹ sed etiã sequentib⁹ philosophis appareret improbabilis: quia scz dei essentia omnino inuariabilis ⁊ nobilissima fieret corporalium ⁊ variabiliũ materia que de se ẽ imperfecta nisi perficiat per formã. Naz ipse deus est simplex non cõponibilis cũ aliquo ꝗ ⁊c. Et quãuis ex nihilo nihil fiat ꝺm naturam: fit tamẽ per creationẽ. Unde notãdũ ꝙ creare non est agere sed facere. Agere eniz non quid agat: sed in quid agat exigit: facere autem econuerso. Et ideo creatio quid agat requirit: ⁊ sic patet illam positionẽ esse falsaz. Alij dixerũt mundũ factũ ex principijs preexistentib⁹ cõpletis: scilicet ex materia ⁊ forma: sed forme latebãt in materia: sic merces in apotheca: non sicut vasa in massa figuli anteq̃ intellect⁹ distingueret eas: qui nihil aliud fecit nisi ꝙ aperuit formas latentes: et distinxit vnaz ab alia: ⁊ manifestauit eo mõ quo nunc videt. Et h̃ posuit Anaxagoras vt pz ꝑ phi⁹. ⁊. de aĩa ⁊ ꝑ de gnãtione. Et etiam alter philosophus dict⁹ Anaximãtes

Sed ista positio p sequentes phos est repro
bata: qr oēs formas sil' esse in materia nō ca
pit rō recta. Quidā alij. s. Plato 7 ei⁹ seq̄ces
vt ei imponit Ari. posuerūt mundū factum
esse ex p̄ncipijs p̄existētib⁹. s. materia 7 for/
ma: s materias per se posuerūt 7 formas se
paratas. 7 postea ex tpe ab opifice sūmo esse
ꝯiunctas. Nā imaginati sūt q ab eterno for
me essent separate 7 qn̄ voluit de⁹ ꝯiūxit ma/
terie. Et etiā qn̄ generant individua sp̄cie/
rum: vtputa bouis vel asini vel hmōi: q for/
ma cōis asini ex his in ꝯcauo lune: cū esset ma/
teria ista in vltima dispositione descendebat
7 informabat illud corpus: 7 postea illuc re/
uertebat. ¶ Circa hāc positionē sciendū q
duplex est agēs. s. s̄m naturā 7 s̄m intelle/
ctū. Agēs s̄m naturā pducit p formas que
sunt vere nature sicut hō hoiez 7 asin⁹ asinū.
Agēs s̄m intellectū pducit p formas q̄ non
sunt aliq̄d rei s idee in mēte: sicut artifex p/
ducit archā cui⁹ similitudiuē iam hz in mē/
te. Et isto mō pducte sūt res mūdi: 7 sic sūt
forme rex coeterne ipsi deo. Et si ita posuit
Plato cōmendādus ē quemadmodū impo/
suit ei Aug. 7 Sco. 7. metha. Si aūt pces/
sit vt iponit ei Ari. sine dubio errauit 7 per
ipsū phum reprobata est. 7. metha. 7 pemio
posterior: qr illud irrōnabile videt. s. q ma
teria ab eterno fuerit pfecta 7 q ea forma sit
separata pariter 7 ꝯiūcta: 7 absurdū videt
triplicē hoiez ponere. s. naturalē: diuinū in
mēte diuina 7 metaphisicū. s. separatū a ma
teria. Quidā alij. s. pipatetici quor p̄nceps
7 dux fuit. Aristo. mag. veritati appropin/
quātes dixerūt mundū factū esse sicut legit
in. 2. metauror vbi dicit mare factū q si ma
re: ergo 7 alia elemēta. Et si elementa g cor
pora celestia. Et in p̄ncipio de celo 7 mundo
7 in. 8. phicor: 7 in plurib⁹ locis idē elici pōt
Sz dixerūt nō esse factū ex p̄ncipijs p̄existē/
tibus s p̄ncipia coeterna ipsi opifici sicut eni
in scdo vegetabiliū: loquor vt phs loquit ꝯ
a brutalū: mūdus semp fuit plen⁹ aīalibus 7
plantis. Ex quo patet q nō posuit materiaz
7 formā factā ex nihilo. Nā ponere mundū
eternū sicut posuit vt patet ex dictis. Et po/
nere factū ex nihilo implicat ꝯtradictionez:
ex q̄ ex p̄sse videt q etiam ipse errauit q̄uis
min⁹ alijs. Minor eni error est ponere mū/
dū formatū ab eterno: q̄ ponere formaz et
materiā ab eterno separatā 7 informez. Id
circo vbi deficit phor peritia: subuenit nob
scriptura diuinit⁹ reuelata q̄ dicit oia ex ni/
hilo esse creata: vn̄ 7 s̄m oē quod sunt inesse
pducta. ¶ Vn̄ notādū s̄m Bo. in. 2. dis. i.
ar. i. q. i. 7 Scotsi. 7. metha. q ex nihilo ali/
quid fieri pōt intelligi tripliciter. Aut materi
aliter vt ex ferro cultellus. Aut causalit vt
ex pre fili⁹. Aut ordinalit vt de mane fit me
ridies. Primis duob⁹ modis ver est ex nihi/
lo nihil fieri. Tertio vo mō ver est s̄m natu
rā: s falsū. s. naturā: p virtutē eni infinitaz
q̄ nō indiget fulcimēto materie ita facilit po
test aliq̄d pduci ex nihilo sicut de aliquo. ali
oquin nō esset virtus p̄mi p̄ncipij infinita: s
egeret materie fūdamēto. Oia eni sūt ei pos
sibilia Matth. 18. Et. C. de vete. iu. enu. l. i.
De⁹ eni res penitus desperatas 7 difficiles si
ue impossibiles donare et ꝯsūmare virtutis
sue magnitudine pōt. Et puer. 3. Domin⁹ sa
pientia fundauit terrā 7 stabiliuit celos pru
dentia. Et sapiētie. i. Creauit de⁹ vt essent
oia. Jo. i. oia p ipsū facta sunt: quor dictor
tres rōnes assignari pn̄t: quar p̄ma est hec:
Quāto pducēs est pri⁹ 7 pfecti⁹: tāto plus
influit in rē: qr s̄m phm in li. de causis. Cā
p̄ma plus influit in suū causatū q̄ secūdaria
s scda cā pōt pducē formā: g p̄ma 7 pfectis/
sima pōt pducere totū: s hec ē de⁹ g 7c. Secū
da est hec: nobili⁹ 7 pfecti⁹ ē agēs quāto pau
ciorib⁹ indiget ad agendū: g agēs nobilissi/
mū nullo ex se eget: g si ipsū solū eēt: adhuc
res pduceret sz nō ex se cū ipse nulli⁹ sit pars
g ex nihilo: patet g q de⁹ pōt in totā sbaz cre/
ature: g. Tertia 7 vltima rō ē hec. Efficiēs
7 finis sunt cause correctorie. 5. methaphe.
2. phi⁹. qr agēs agit pter finē vt ibidez pz
2. phi⁹: 7 finis est respectu agētis: g qd nō ē
ab alio nō est ad aliud. Sz oia sūt ad aliud
s̄m oē qd sūt: qr pz oē qd sūt appetūt bonū: 7
finis 7 bonū idē sūt. 2⁰ phi⁹. Sz finis creatu
rar est hō. De⁹ est finis hoīs g 7c. Et q ista
rō sit bona ostēdit sic. Si eni bonū 7 ens con
uertunt: g qd est a se ipso ens: a se ipso est bo
nū: sz qd p seipsū ē bonū nō est pter aliq̄d
aliud: ergo idem non est ab alio nec propter
aliud. Si ergo oia mūdana s̄m se tota sunt
pter aliud: ergo sunt ab alio. Ex quib⁹ pz
q oēs creature condite sunt pter diuinam
gloriā 7 vtilitatē nostrā: iuxta illd apl'ticū

An mundus est eternus

Oia subiecisti sub pedibus eius rc̄. Et iõ q̄
ritur quid sit finis principalioꝛ cõditionis re
rũ: vtrũ vz diuina gloꝛia vel infirmitas no
stra. Ad quod breuit̃ rñdetur ẜm Bona. i
z. di. j. parte. z. ar. z. q. j. Qꝫ principalioꝛ fi
nis ē dei bonitas siue glia. Juxta illud Pro
uer. 16. Uniuersa ꝓpter semetipsuz opat⁹ ē
deus: sed nõ propt̃ suā vtilitatē vel indigēti
az: qꝛ in ps. dixi. Deus me⁹ es tu: qm̄ bonoꝝ
meoꝝũ nõ eges: ꝫ ꝓpter suaz gloꝛiā nõ inq̄
augmētandā ẜ manifestandā ⁊ coicandam
¶ Ad quoꝝũ clarioꝛē noticiā notandũ ẜm
Tho. in. j. par. q. 60. ar. z. ꝙ ex oibus crea
turis cõstituit̃ totũ vniuersũ sicut totum ex
partibus. Si aũt alicui⁹ totius ⁊ partiũ ei⁹
velim⁹ finē assignare inueniem⁹ ꝙ singule
partes sunt propter suos actus: ⁊ pars igno
bilioꝛ ꝓpter nobilioꝛē: ⁊ partes oēs ꝓpt̃ pfe
ctionē totius ⁊ totũ ꝓpter aliquē finē extri
secũ. Patēt ista exēplarit̃ in minoꝛi mundo
s. hoie. Naz singule partes eius sunt ꝓpter
suos actus. s. ocul⁹ ad vidēdũ: ⁊ auris ad au
diendũ: pars etiā ignobilioꝛ ē ꝓpter nobili
oꝛē sicut sensus ꝓpter itellectũ ⁊ pulmo ꝓpt̃
coꝛ: oēs ṽo partes eius sũt ꝓpter pfectionez
ipsius toti⁹. Totus aũt hõ est ꝓpter aliquē
finez extrinsecũ: vtputa vt fruat̃ deo. Jux
illud Mgri. in. z. di. j. dicē. Fecit deus cre
aturā rationalē vt sũmuz bonuz intelligēt
intelligēdo amaret: amādo possideret: possi
dendo frueret̃. Hec ille. Similit̃ aũt eodez
mõ dicendũz est in partibus vniuersi: quia
vnaqueqꝫ creatura ē ꝓpter suũ ꝓpriũ actũ
⁊ perfectionez. Creature ṽo ignobilioꝛes
sunt propter nobilioꝛes: sicut creature q̃ sũt
in homine sũt ꝓpter hominē. Singule aũt
creature sunt ꝓpter pfectionē vniuersi: po
stremo autē totuz vniuersuz cuz suis simul
partib⁹ ordinat̃ in deuz sicut in finē: inquā
tum in eis per quādaz mutationē diuina bo
nitas repsentat̃ ad gloꝛiaz dei: q̄uis creatu
re rõnales speciali quodāmodo sup hoc ha
bēt finez deuz quē attigere possunt sua ope
ratione cognoscendo ⁊ amādo. Principali
oꝛ igitur finis omniũ creaturarũ ē deus: qḋ
probatur triplicit̃ ẜz Bõa. vbi. s. Prio sic
ille finis principalioꝛ ē qui ē vltimioꝛ: finis
eni vltim⁹ potissim⁹ ē: ẜ vltimioꝛ finis ē dei
glia q̄ vtilitas nr̃a: quia nõ gloꝛia dei ꝓpter
vtilitatē sed vtilitas ad gloꝛiā oꝛdinatur: ꝫ
dei gloꝛia pncipalioꝛ. Itez ille finis ē princi
palioꝛ qui ē pfectioꝛ: ẜ gloꝛia dei ē pfectioꝛ:
quod probat̃. Perfectioꝛ finis ē qui pfectio
rē reddit opationē oꝛdinatā ad ipsuz: ẜ mul
to melius ē opus quod q̄sqꝫ facit ꝓpter glo
riaz dei q̄ ꝓpter vtilitatē suā. Unde aplus
j. Choꝛ. 10. Oia in gloꝛiā dei facite: ꝫ vide
tur ꝙ ipse sit pncipalioꝛ. Preterea ille finis
est pncipalioꝛ qui ē vtilioꝛ: ꝓpter hoc ꝙ pn
cipalis finis totũ debet cõplecti: sed glia dei
est finis quā assequit̃ oīs creatura siue hũa
na siue angelica siue bõa siue mala: quāuis
aliter ⁊ alit̃: ꝫ rc̄. Et sic patet ꝙ de⁹ ē finis
pncipalioꝛ oiuz rerũ. Et iõ quia sũt ad illud
relata sũt ab alio. ¶ Secũdari⁹ aũt finis ē
creature vtilitas: qḋ patet ex hoc qꝛ q̄cq̇d a
terra: ab aq̇s: ab aere: ab igne: a celis: ⁊ a to
to mũdo procedit in nostrā vtilitatez redit.
Unde Lactanti⁹ in li. de ira dei. c. 8. ait. Si
cõsideret aliq̇s vniuersaz mũdi administra
tionē: intelliget profecto q̄ varia sit stoycoꝝ
snia: qui aiũt nostri cā mũdũ eē constructũ.
Oia eni q̇bus constat: q̇cquid generat ex se
mundus: ad vtilitatē hominis accomodata
sũt: homo igne vtit̃ ad vsũ calefaciēdi ⁊ lu
minis ⁊ coquēdoꝝũ ciboꝝũ: ferriqꝫ fabrican
di. Utit̃ fontib⁹ ad potũ ⁊ ad lauacra. Flu
minibus ad agros irrigādos terminādasqꝫ
regiones. Utit̃ terra ad pcipiendā frugũ
varietatē. Collib⁹ ad ꝯserēda vineta. Mõ
tib⁹ ad vsũ arboꝝũ atqꝫ lignoꝝũ. Utit̃ ma
ri nõ solũ ad cõmertia ⁊ copias ex longinq̇s
regionibus ferendas: verũ etiaz ad vtilita
tez oīs generis pisciũ. Qḋ si his elemēt̄ vti
tur quibus ē proxim⁹: nõ ē dubiũ q̄n ⁊ celo:
qm̄ celestiũ rerũ officia ad fertilitatez terre
ex qua viuim⁹ tempata sũt. Sol irrequiet̄
cursib⁹ ⁊ spatijs inequalib⁹ oꝛbes annos cõ
ficit: ⁊ aut oꝛiēs diē ꝓmit ad laboꝛē: aut oc
cidēs noctē supducit ad requiē: ⁊ tũ absces
su longi⁹ ad meridiē: tũ abscessu ꝓpi⁹ ad sep
tētrionē hyemis ⁊ estatis vicissitudinē facit
vt ⁊ hibernis hũoꝛibus ac pruinis in vberta
tez terra pinguescat ⁊ estiuis caloꝛibus: vel
herbide fruges maturitate durent̃: vel que
sũt in hũidis icocta vel feruefacta mitescāt.
Luna quoqꝫ nocturni tēpoꝛis gubernatrix
amissi ac recepti luminis vicibus menstrua
spatia moderatur ⁊ cecas tenebrosis hoꝛren
tibus noctes fulgoꝛe sue claritatis illustrat:

vt estiua itinera ⁊ expeditões ⁊ opa sine labo
re ac molestia confici possint. Siquidẽ nocte
leues melius stipule nocte arcta prata tõdẽt
Astra etiã cetera vel ortu vel occasu suo ce/
teris sanctioribus: opportunitates tẽporum
subministrãt: sed ⁊ nauigijs quo minꝰ erra
bũdo cursu ꝑ imensũ vagẽtur regimẽ ꝓbẽt:
cũ ea rite gubernator obseruãs ad portũ de
stinati littoris prouebat: ventorũ spũ attra
bũtur nubes vt sata hymbribus irrigent vt
vites fetibꝰ: arbusta pomis exuberẽt. Et h
per orbẽ vicibus exhibent: ne desit aliqñ q
vita hominũ sustiẽat. At eni ceteras aian/
tes eadẽ terra nutrit. vt eiusdẽ fetu etiã mu/
ta pascant. Num etiaz mutorũ causa deꝰ la
borauit? Minime quia sũt rõnis inexptia:
Sed intelligimꝰ ⁊ ipsa eodẽ modo in vsum
hominis a deo facta ptim ad vestitũ: partim
ad operis auxilia: vt clarum sit diuinam ꝓ/
uidentiã rerũ ⁊ copiarũ abũdantia: homi/
nũ vitam instruere atqz ornare voluisse ob
eamqz causaz ⁊ aerez volucribꝰ: ⁊ mare pi/
scibus: ⁊ terraz quadrupedibꝰ ipleuit. Hec
ibi. Et Magister li. 2. di. j. ait. Et sicut factꝰ
est homo ꝓpter deuz vt ei seruiret: ita mũdꝰ
factus ẽ ꝓpt hominẽ vt ei seruiret. Positus
est ergo i medio vt ei seruiret ⁊ ipse seruiret
vt acciptret vtrũqz ⁊ refflueret totũ ad bonũ
hominis: ⁊ quod accipit obsequiũ ⁊ qd ipen
dit. Ita eniz voluit deus sibi ab homine ser
uiri vt ea seruitute nõ deꝰ ipse sed homo ser
uiens iuuaretur: ⁊ voluit vt mũdꝰ seruiret
homini: ⁊ exĩde similit iuuaret homo. To/
tũ igitur bonũ hominis erat: ⁊ quod factuz
est ꝓpter ipsuz ⁊ propt quod factus est ipse
Hec ille. Hinc est ꝙ concludit ſm sentẽtiam
omniũ theologorũ post iudiciũ nõ amplius
adesse aialia: generationes ⁊ productiões: qr
deficiente homine ꝓpter quẽ omnia fcã sũt
etiaz ipsa deficient. Non ꝙ deficiant elemẽ/
ta ⁊ celi: sed ipsorũ mutue actiones ⁊ passio/
nes. Huius autẽ signũ potissimuz est ꝙ scri/
ptura sacra Gene. j. prius describit creatio
eorum que facta sunt ꝓpter hominẽ: deinde
ipsius hominis formatio. vt ante sit habita/
tio preparata: ꝙ ille qui debet habitare i ea.
Unde Lactan. in. 2. di. instit. aduer. gen. di
cit. Itaqz necesse fuit hominez postremo fie
ri: cũ iam mũdo ceterisqz rebus manꝰ sũma
esset iposita. Deniqz sancte littere docẽt ho/
minez fuisse vltimuz dei opus. Et sic iductũ
eẽ in hunc mundũ quasi in domũ iam parã
⁊ instructã: Illius eni causa facta sũt omnia
Idez etiaz poete fatent. Ouidius ꝑfecto iã
mũdo ⁊ vniuersis animalibꝰ figuratis hec
addidit. Sanctiꝰ his animal mẽtisqz capa/
tius alte: Deerat adhuc ⁊ ꝙ dñari in cetera
posset. Hec ibi. Quapropt Aurelius doc.
augustinꝰ laudat deũ de ꝓdicta mirabili cre
atione in li. de speculo. c. 8. di. Tu es deꝰ in/
extimabilis ⁊ potẽs qui totã huiꝰ mũdi mo/
lez cũ omni instrumẽto elemẽtorũ corporũ
atqz spirituũ verbo quoqz iussisti: ratiõe q
disposuisti: virtute qua potuisti: ex nihilo fe
cisti: in ornamẽtũ maiestatis glorie tue: qui
tẽpus ab ipso tũc euo ire iubes: stabilisqz ma
nens das cũcta moueri. Qui terrã multipli
ci germĩe fructuũ: ⁊ celuz pulchro decorasti
lumine siderũ: Quorũ tu solus noĩa: signa:
potestates: cursus ⁊ tẽpora nosti. Et si oĩa
opa tua ita sũt magna ⁊ iscrutabilia: pulchra
⁊ stupẽda dicãt qui volũt quomõ poteris: tu
pulcherrimus creator omniũ eoruz? Con/
stat eniz opificez omniũ longe aliter se habe
re ꝙ ea que a se fieri voluit. Ex pulchritudie
tamen circũscripte nature ⁊ mũdi omnium
rerũ mirabili specie pulchritudo tua que tu
ipse: quia simplex: ⁊ excellẽtia glorie tue que
circũscribi non potest intelligi aliquatenus
valet. Hec ibi. Respice ergo anima mea ce/
lum ⁊ terrã: respice fructus: respice anima/
lia ⁊ volatilia celi ⁊ reuertere ad dominũ de
um tuũ: quia ipse oĩa ista ex dilectõe tua cre
auit: ⁊ penitẽtiã age. Et sic patet ꝑma pars
huius sermonis.

¶ Pars secunda huius sermonis in qua de/
claratur amor dei ad creaturam rõnalem
respectu creationis corporũ.

SEcũdo in isto sermone tractanduz
est de amore creationis corporũ hu
manorũ. Naz post creationẽ mũdi
formauit hominẽ deus producẽdo primo et
ante corpus Ade ⁊ Eue parentũ nostroruz
nec in productione sua vsus est modo alioꝝ
animaliũ: in quorũ productione dicit Ge/
nesis j. Protulit terra vel aqua. sed in pro/
ductione hominis dictũ est. Formauit igit
hominẽ de limo terre: ac si diceret. Diligen/
tius ⁊ nobilius disposuit. Deinde dixit. Nõ
est bonũ hominẽ esse solũ: faciamus ei adiu/

torĩũ sibi simile. Et sic formauit euaz per se
Unde Aug⁹ sup Gene. ad litterã. li. 9. in-
quit. Quale ministeriũ exhibuerũt angeli ĩ
ipsa mulieris formatione quis audeat assi-
gnare? certissime cũ dixeriz supplemẽtũ car
nis in coste loco: ipsiusq̄ femine corp⁹ ⁊ ani-
mã: configurationẽq̄ mẽbrorũ: viscera oĩa
sensus oẽs: ⁊ quicq̃d quo illa creatura ⁊ hõ
⁊ femina erat nõ nisi illo ope dei factuz: qd̃
deus nõ p angelos sed p semetipsũ opatus
est. Hec ille. Ecce ergo clementiã dei in for-
matiõe corporũ primi patris ⁊ ꝑme matris
q̄ ⁊ si nos a patre ⁊ matre corp⁹ accepimus
aduertendũ tñ q̄ principalit᷑ a deo illud ha
bemus. Ait eni phs. 8. Phisi᷑. q̄ oẽ actiuũ
agens agit in virtute primi actiui. Et ideo
homo p se nõ generat hominẽ sed mediante
influentia solari: iuxta illud phi. 2. Phisi᷑.
Sol ⁊ homo generant hominẽ. Sol aũt in
fluit in virtute intelligentiarũ ipm̃ ⁊ alios
orbes mouentiũ: maxĩe primũ mobile ad cu
ius motũ mouent᷑ oẽs alij: sed si deus nõ da
ret eis istã potẽtiã nõ possent cõtinue ⁊ sine
intermissione orbes mouere: ⁊ sic nõ fieret
generatõ neq̄ corruptio: nec aliquis posset
amplius viuere. Ex q̃bus patet q̄ ꝑncipal᷑
causa nostrorũ corporũ est ipse de⁹. Fecit ḡ
ipse hominẽ qui cõplectit᷑ in se totũ mũduz
Unde vocat᷑. 8. Phisi᷑ Micocrosm⁹. i. mi-
nor mũd⁹. Iuxta illud Io. p̄. Mũdus. i. hõ
cũ nõ eo. habet eni homo rotũditatẽ quan-
dã in toto corpe vel capite ad similitudinẽ ce
li sperici ⁊ circularis. Ceruix eni hoĩs rotũ-
da velut celũ continet omnẽ motũ ⁊ sensuz
hoĩs. Hecẽ sũt celi: Lune lucide: Mercurij
gratiosi: Ueneris amorose: Solis luminosi
Martis vigorosi: Iouis pluuiosi: Satur-
ni tẽpestuosi: Stellarũ fixarũ: Cristallinũ
⁊ empyreũ. In capite hoĩs sũt duo oculi ve
lut sol ⁊ luna: sunt due aures velut mars et
mercuri⁹: sunt due nares velut iupit᷑ ⁊ satur
nus: vnũ os velut venus. Illa sidera mun-
duz illuminant ⁊ gubernãt: hec mẽbra totũ
corpus hominis ordinãt ⁊ decorãt. Celum
stellatum est in virtute hominis: cuius stelle
sunt capilli qui ad decus hominis pertinent
quia calui turpes vident᷑. Celũ cristallinuz
est ĩ anteriori parte capitis vbi viget sensus
cõmunis. Celuz empyreũ est in posteriori
parte capitis vbi viget memoria. In figura
capitis totus celestis ornatus cõtinetur. Si-
cut enim de celo ad terraz descendũt rores:
impressiones: ⁊ calor naturalis quib⁹ mun-
dus continue gubernatur: sic in homine est
caput a quo omnes vires corporis defluunt
Propterea interrogatus Anaxagoras q̇d
est homo. Respõdit. Mensura omniuz re-
rum: vt dicitur. 10. Metaphi. Et Pictago
ras interrogatus ad quid esset nat⁹. Respõ-
dit causa videndi celuz: vt dicit Lactanti⁹
in. 3. li. di. insti. aduer. gen. c. xi. Et ideo de-
bet semper homo in laudibus dei se exercere
Nam ⁊ caput illius est sic dispositũ vt ĩ par
tibus suis clare legas homo dei: nota aspi-
rationis. h. est: cuz ab extemitate longitudi-
nis nasi protrahatur virgula transiens a su
perficie nariuz vsq̄ ad os. Deinde legis. o.
in oculo dextro: qui habet similitudinez. o.
Deinde legis. m. cum duobus supcilijs con-
iũctis cum longitudine nasi. Deinde legis. o
in oculo sinistro. Ulterius legis. d. in aure
dextra: que illius prefert similitudinez: Le
gis. e. in aure sinistra. Legis. i. in longitudi
ne nasi. Ex quo apparet q̄ ĩ capite hominis
legis homo dei. Sed quia illa non est oratio
perfecta datum est os: labia: dentes: palla-
tum: lingua: guttur: et pulmo velut instru-
menta naturalia quibus vox et loquela for
matur per armoniam laudis diuine. ps. 50.
Domine labia mea aperies et os meum an-
nunciabit laudem tuam. Ideo ex his forma
tur hoc verbum lauda. Quia ꝓ o os habet si
militudinez figure circularis in qua non est
principium nec finis. Ideo homo semper de
bet laudere deuz. ps. Lauda anima mea do
minũ: laudabo dominũ in vita mea: psallã
deo meo q̄diu fuero. Et sic patet pars secũ
da huius sermonis.

¶ Pars tertia huius Sermonis in qua de-
claratur amor dei erga rationalem creatu-
ram respectu creationis animarum.

Tertio in isto sermone tractanduz ẽ
de creatione animarum: in quibus
ostenditur maxima dei clementia:
quia ipse solus creauit et creat eas. Nam
anima intellectiua que est forma hominis
non est ex semine per generationem: Sed a
deo per creationem. Et ideo Nicholaus de

lira sup Gene. j. c. ait. In formatione hoīs
nō dī. Producat terra: sicut dictū ē i alijs re
bus: vt patet ibi: sed ait oīpotens deꝰ. Faci
amus hominē ad imaginē ⁊ similitudinem
nostrā. Imago aūt dei cōsistit in aīa quātū
ad proprietates naturales. s. mēoriā: intelle
ctū ⁊ voluntatē: silitudo autē i gratuitis. Et
iō similitudo ē quedā perfectō imaginis: qꝛ
gratia ꝑficit naturā. De cuius aīe creatione
multa dicēda essent: que cā breuitatis omit/
to: qꝛ in sequēti semonario i tractatu ð aīa:
lucide ⁊ apte recitabunt. Cogita ergo aīa
ingrata quantū deus te dilexit. Nam dicit
Ri. ꝙ aīa fuit prius a deo dilecta ꝙ̄ in effe/
ctu creata: qð nihil aliud ē dicere nisi ꝙ deꝰ
prius cognouit nobilitatē aīe: necnō ⁊ boni/
tatē ꝙ̄ crearet eā. Et hoc verū ē: qꝛ dilectio
dei est eterna: vt cōcludūt doc. in. 3. di. 32.
¶ Reuertere ḡ aīa mea ad deū qui oīa ꝓꝑt
te produxit qui corpus tuū formauit: qui te
ipsaz nobilissimā ⁊ dignissimā creaturā sibi
similē fecit. Ipse est eni de quo Aug. in. 5. de
ciui. dei. c. xi. loqͣtur di. Deus itaqꝫ sūmus ⁊
verꝰ cū verbo suo ⁊ spū suo: qui tria vnum
sunt deꝰ vnus oꝑs creator ⁊ factor oīs aīe:
atqꝫ oīs corꝑis cuius sūt participatione feli/
ces quicūqꝫ sūt veritate ⁊ ñ vanitate felices
qui fecit hoīez rōnale aīal ex aīa ⁊ corꝑe: q̇
eū peccantē nec īpunitū eē permisit nec sine
mīa dereliquit: qui bonis ⁊ malis essentiam
cū lapidibus: vitaz seminalē cū arboribus:
vitā sensualē cū pecoribus: vitā intellectua
lez etiā cuz solis angelis dedit. A quo ē oīs
modus: oīs spēs: oīs ordo: a quo ē pondus:
numerus ⁊ mēsura: a quo ē quicq̇d nālit est
cuiuscūqꝫ generis ē: cuiuslibet extimatiōis
est: a quo sūt semīa formarū: forme seminū
motꝰ seminū atqꝫ formarū: q̇ dedit etiā car
ni originē: pulchritudinē: valitudinē: ꝓpa/
gationis fecūditatē: mēbrorū dispositionez
salutē: concordiaz. Et qui aīe irrōnali dedit
mēoriā: sensū: appetitū: Rōnali insup men/
tē: intelligentiā voluntatē. Qui nō soluz ce
lū ⁊ terraz: nec solū angelū ⁊ hoīez: sed nec
exigui contēptibilis animantis viscera: nec
auis pennulaz: nec herbe flosculū: nec arbo/
ris foliuz sine suarū partiuz conuenientia:
⁊ quadam veluti pace dereliquit. Hec ibi.
Agant igitur penitētiaz peccatores ⁊ reuer
tant ad dominū qui tantū eos dilexit vt sic
gratiaz percipientes ad imarcessibilez glo
riā tandē peruenire possint ⁊ cuz illo gaude
re qui cuz patre ⁊ spū scō viuit ⁊ regnat i se/
cula seculoruz amen.

¶ In sacratissima solēnitate Epiphanie do
mini nostri Jesu christi: De adoratiōe eius
per magos facta sermo. 27.

VBi est qui natus est rex iudeoꝝ? vi/
dimus eni stellā eiꝰ i ori
ente: ⁊ venimꝰ cuz mu/
neribꝰ adorare eū. Scri
būtur hec verba Mat.
2. c. Et in euāgelio occurrentis solēnitatis.
Cōsuetudo est in longū deducta. F. charis
simi ꝙ quādo ꝑnceps quidaz magnꝰ acqui/
rit aliquod magnū dñiuz: vel cōsequit quā/
daz victoriā de inimicis suis: tūc capitanei
⁊ cōmilitones sui congratulant ei: populus
autē ciuitatis vadit ei obuiaz cū canticis et
iubilis: ⁊ barones eius sibi offerūt munera.
Simili modo veniens dñs dñorū: rex regū
magnus ⁊ excelsus: habēs victoriā de natu
ra hūana: rapiens ipsaz de manu diaboli ꝑ
mysteriū incarnationis sue. Primo ⁊ antea
venerunt angeli commilitones sui: vt patet
Luc. 2. c. di. Gloria in excel. de. ⁊ in ter. p.
ho. bo. vo. Deinde populus suus. i. pastores
qui vt patet ibidē vt discesserūt ab eis ange/
li in celū: loqͣbant ad inuicē dicētes. Trāsea
mus vsqꝫ Bethleez ⁊ videamus hoc verbū
quod factuz ē: quod ondit nobis dñs. Et ve
nerūt festinātes ⁊ inuenerūt Mariaz ⁊ Jo
seph ⁊ infantē positū in ꝑ̄sepio. Postremo
autē qð nūꝙ̄ cōpertū est in libris historiali/
bus antiquorū phorū: historiagraphoruz:
vel poetarū. s. aliquē fuisse regez tante maie
statis ꝙ alij reges nō astricti sed vocati ac/
cesserint cū muneribus ad adorādū eū. Ho
die profecto ꝯpletū est i rege nostro christo
Q̄m reges ab oriēte venientes dicti magi a
magnitudine sciētie venerūt Hierosolymā
querētes ⁊ dicentes. Ubi est qui natus ē ⁊c̄.
De qua adoratione in ista solēnitate tria cō
siderabimus: quorū Primuz dicetur regis
christi adoratio. Secundū dicetur eiusdem
excellentia ⁊ honorificatio. Tertiū autē di/
cetur hodierna magoꝝ veneratio et oblatio

Pars ꝑma huiꝰ sermõis in qua declaratur ꝙ christus siue eius hũanitas debet adorari adoratione latrie.

PRimo igitur in isto sermone põitur ista cõclusio ſm sanctuz Tho. in. 3. parte. q. 25. ar. ꝑ. ⁊ Ric. i. 3. di. 9. ar. 2. q. j. ⁊ Bona. ibidẽ. s. ꝙ christus siue hũanitas eius est adorãda adoratione latrie: qḋ probaꝛ rõne: auctoritate: ⁊ exẽplo. ¶ Primo probaꝛ rõne. Nã honor ſm Aristot. ꝑ Ethi. Est reuerẽtia alicui exhibita ꝓpter sui excellentiã. Et ideo duo possumꝰ considerare in eo qui honoraꝛ. s. eũ qui honoraꝛ: ⁊ causaz honoris. Honor aũt exhibeꝛ toti rei subsistẽti. Non eni dicimꝰ ꝙ manꝰ hoĩs honoreꝛ: sed ꝙ hõ honoretur: quia partes honoranꝛ rõne totius: ꝑ quẽ etiaz modũ aliquis homo põt honorari in aliquo exteriori. puta in veste aut in imagĩe. Causa aũt honoris est id ex quo ille qui honoraꝛ habet aliquã excellentiã. Et ideo si in vno homine sunt plures cause honoris: puta prelatio: sciẽtia: virtus. Erit quidẽ vnus honor illius hominis ex parte eiꝰ qui honoraꝛ: plures aũt ſz causas ipsius honoris. Cũ igitur ĩ christo vna sit tm̃ ꝑsona diuine ⁊ hũane nature: ⁊ etiam vna hyppostasis ⁊ vnũ suppositũ ẽ vna quidẽ eius adoratio ⁊ vnus honor ex parte eiꝰ qui adoratur: sed ex parte cause qua adoratur possunt dici plures eẽ adorationes: vt. s. alio honore honorenꝛ propter sapiẽtiam increataz ⁊ alio propter sapientiaz creatam. Si autẽ ponerẽtur in christo plures persone seu hyppostases seqꝛeꝛ ꝙ simpliciꝛ essent plures adorationes. Cultus ergo latrie exhiberi hũanitati christi: dupliciter potest intelligi. Aut ita ꝙ exhibeaꝛ ipsi humanitati christi ꝓpꝛ se habendo respectũ ad eaz tm̃ ⁊ sic dico ꝙ cuz creatura sit nõ obstante hoc ꝙ vnita est verbo. nõ est licituz sibi cultũ latrie exhiberi. Aut ita ꝙ sibi exhibeatur ꝓpꝛ verbuz cũ quo vna adoratiõe adoraꝛ suppositũ ⁊ natura: ita ꝙ natura per suppositum Christus autẽ est nomẽ persone in duabus naturis ſm Damas. li. 3. c. 3. Et ideo vna et eadez adoratione adoratur christus ⁊ natura humana in ipso. Et quoniã caro christi nunꝗ̃ est separata a verbo: ideo semper consideranda est vt coniũcta ⁊ semꝑ adoranda est latria. Sed hũanitati prout per se consideratur nõ debetur nisi dulia: vt dictũ ẽ. Et sic patet quomõ est adorãda hũanitas christi. Nõ si dicatur minori minor debetur reuerẽtia: sed christus inquãtuz homo minor est patre. Unde Jo. 14. Pater maior me est ergo sibi inquantũ homo nõ debeꝛ illa maxĩma adoratio que per virtutẽ latrie est exhibenda. Ad hoc respondeꝛ ſm Ric. ꝙ verum est de reuerentia que deberetur alicui primo ⁊ propter se: sic autẽ non debeꝛ cultꝰ latrie hũanitati christi: sed ꝑmo ⁊ ꝑ se debetur verbo: ⁊ ex cõsequẽti hũanitati christi propꝛ verbũ inquantũ eius suppositum est. Itez si diciꝛ nullus debet adorari adoratõe latrie cuius ẽ adorare: sed hũanitatis ẽ adorare ipsaz sũmaz trinitatez: quia eius ẽ adorare cuius est orare: christus autẽ orauit: vt patet euangelia intuẽti. ergo nõ debet adorari adoratione latrie. Ad hoc respõdeꝛ ſm Bonauẽ. ꝙ ꝗuis ipsius esset adorare: non tamẽ sequitur ꝙ adhuc nõ deberet adorari adoratione latrie: quia nos qui debemꝰ adorare nõ debemus respicere ad eius hũanitatem: sed ad persone dignitatez. ¶ Secũdo eadem cõclusio probaꝛ auctoritate Damas. li. 3. c. 8. Cuiꝰ dictũ adducit Magister i. 3 di. 9. vbi dicit. Unus ẽ christus ꝑfectus deꝰ ꝑfectus hõ quẽ adoramus cũ patre ⁊ spiritu sancto vna adoratiõe cũ incõtaminata carne eius. Itez Augꝰ in Omel. 58. de verbis dñi dicit. Perfectaz in christo hũanitatem ideo adoro: quia a diuinitate suscepta atꝗ; diuinitati vnita est: vt nõ aliuz atꝗ; alium: sed vnũ eundẽꝗ; deũ ⁊ hominez dei filiũ eẽ cõfitear. Hec ille. Nõ si dicatur ꝙ idez Augustinꝰ. x. de trinitate dicat: ꝙ non sacrificandũ censuit nisi ei quez deũ aut sciuit aut putauit aut finxit: ergo hũanitati illi nõ est sacrificandũ. Ad hoc respondeꝛ ſm Bonauentu. ꝙ hoc nõ dicit Augusti. quia nõ deberet in carne adorari ⁊ ei sacrificari: sed q̇a voluit vitari occasionẽ erroris ne alicui creature exhiberetur per se honor diuini muneris. Nõ ergo dicit ꝙ carni christi non est sacrificanduz: verũ est per se: sed bene est sacrificanduz deitati coniũcte. Unde ⁊ glo. eiusdez Augusti. suꝑ illud ps. Adorate scabelluz eius: quoniã sanctuz est: sic dicit. In

christo caro sine impietate adorat a nobis:
quia nemo carnem spūaliter manducat: nisi
prius adoret. Nō si dicat ꝙ alia glo. ibidem
inquit. Caro christi non est adoranda illa
adoratione latrie que soli deo debet: sed illa
que indulia dignior est. Ad hoc rñdet hm
Bonauen. ꝙ intelligit de carne verbi ꝓut
in se nuda consideratione considerat. Et h
ē qđ dicit Aug. Si sepaueris hominē a deo
illi nunq̄ credo nec ei seruio: hoc autē ñ odi-
at quin hm ꝙ vnita est adoranda sit latria.
Unde Damas. Non vt nudam carnē adora-
mus: sed vt vnitā deitati in vnam hyposta
sim verbi dei. ¶ Tertio eadē ꝯclusio proba
tur exēplo. Nam sicut eadē adoratiōe adorā
tur i hoīe caput ⁊ pedes: ita vna ⁊ eadē ado-
ratione adorant in christo humanitas ⁊ di
uinitas. Itē sicut eodē timore ignis ⁊ ferrū
ignitū timētur: sic ⁊c. sed magis vnita est di
uinitas carni christi q̄ ignis ferro: sic videt
ꝙ eadē reuerentia sit exhibenda eius hūani
tati que exhibet diuinitati. Preterea purpu-
ra qua quis rex indutꝰ est: honorat illo ho-
nore quo honorat rex. Unde Aug. Serm.
58. de verbis dñi inquit. Cum rex purpura
fuerit indutus: periculū mortis icurrit si eā
cū rege adorare quis contēpserit: ergo simi
liter q̄uis hūanitas christi si eēt a verbo se-
parata non deberet latria adorari: tamē vi-
detur ꝙ inquātū verbo ē vnita vna ⁊ eadē
adoratiōe cū ipso verbo debeat adorari. Et
sic patet pma pars principalis huiꝰ sermōis

¶ Pars secūda huius sermonis de excellē-
tia ⁊ honorificatiōe ipsius sacratissime ado-
rationis.

Secūdo in isto sermone declarandū
⁊ persuadendū imo probandū ē: ꝙ
Jesus christus paruulus vt mō ecclesia rep-
sentat: nup natus in gremio gloriose ꝟginis
matris collocatus fuit: ⁊ ē cūctorū regū ex-
cellentior: qđ probo h tribus rōnibus. Rōne
prophetice pnunciationis: Rōne periculose
traductionis: ⁊ Rōne duratiōis ⁊ dilatiōis
¶ Primo probatur ratiōe prophetice pnū
ciationis: Surgāt rogo omnes qui legerūt
omnes decas Tyti liuij: ceterorūq̄ historio
graphorū ⁊ narrent regem prophetatum tam
gloriosum futurū: qui cunctorū sit excellen-
tior: ⁊ neminem dabunt. Sed quia istis non
dantur libri prophetarum: sed dati sunt iu-
deis: ideo surgant ipsi ⁊ quē volunt ꝓponāt
in rei enim veritate nisi tres ꝓphetias rega
les dabunt que omnes loquūtur de christo.
Prima habetur. 2. Reg. 7. c. vbi dicit. Cū
fuerint cōpleti dies tui ⁊ dormieris cum pa-
tribus tuis: suscitabo sanctū tuū post te. qđ
non pōt intelligi de Salomone vt voluerūt
iudei: quia natus nō fuit post mortē David
sed ante p multos annos: qnimo per David
patrem suū constitutꝰ fuit rex anteq̄ David
moreret. 3. Reg. j. Sequit ibidē. Nō semen
egredietur de vtero tuo ⁊ firmabo regnum
eius ⁊ stabiliā tronū regni eius vsq̄ in sem-
piternum. Nō et iā non pōt intelligi de Sa-
lomone: quia regnū eius non fuit stabilitum
vsq̄ i sempitnū: quoniā ꝓ filio suo Roboā
fuit diuisum: quādo decē tribus cōstituerūt
supra se regem in Samaria: Jeroboā regem
israel: nec filio Salomonis remanserūt nisi
due tribus. 3. Reg. 12. c. Sequit ibidem. Et
fidelis erit domus tua ⁊ regnum tuū vsq̄ in
eternū ante faciē meam. Nō etiam nō intelli-
gitur de Salomone qui inueteratus amore
mulierum alienigenarū fecit tēpla idolis ⁊ co
luit ea. 3. Reg. xi. Nec verificatur de domo
sua: quia quasi omnes reges fuerūt idolatre
vsq̄ ad Ezechiam cuiꝰ filius Manasses im-
pleuit templum domini idolis. 4. Reg. 21.
Sed nec illud quod sequit de Salomōe ve-
rificat. s. Ego ero illi i patrē: ⁊ ipe erit mihi
in filiū. Sed recte ista prophetia verificat
de rege nostro christo: de quo inquit deꝰ per
David in ps. Ipse inuocabit me: pater meus
es tu. Ego primogenitū ponā illum excelsum
pre regibus terre Regū hūc magnū regē iu
deorum quesierūt tres reges dicentes. Ubi
est qui natus est ⁊c. Secūda prophetia ha-
betur Hieremie. 23. vbi dicit. Ecce dies ve
niunt dicit dominꝰ: ⁊ suscitabo David ger-
men iustū: ⁊ regnabit rex ⁊ sapiēs erit. Nō
vt volūt iudei nō intelligitur de dauid i pro
pria psona: quia iste prophetauit tēpore Jo
sie filij Amon regis Hierusalē vt patet ibi-
dem. c. p. qui Amon fuit rex post mortē Da
uid: quē David secuti sunt. 12. reges anteq̄
regeret Amon pater Josie. Si dicūt ꝙ in-
telligitur de David mortuo sed suscitando.
Respōdeant in quo libro habēt ꝙ David su

scitatus fuerit a mortuis ⁊ silebūt: quia non
habent quid loquātur. Si dicunt ꝙ de Da-
uid intelligitur nō in propria persona sed in
semine suo .i. de aliquo nascituro de sua pro-
genie: tunc peto quis fuit ille. Forte dicēt ꝙ
fuit ille Josias sub cuius regimine ꝓphēta-
bat qui vere fuit iustus ⁊ bonꝰ: vt patet. 4.
Reg. 22. ⁊. 23. c. Falsuʒ est quia Hieremia
prophetante Josias iam regnauerat annis
12. ⁊ iam erat in .13º. anno vt patet Hiere. c. j.
nec iste vocatus ē dn̄s iustus noster: sed mor-
tuus fuit ꝓpter patrē regis Amon .s. Ma-
nassen a Pharaone rege egypti. 4. Reg. 23
Forte mutato proposito .s. de malo dicunt.
ꝙ propter sequentia verba eiusdeʒ prophe-
te in allegato .c. prophetia illa intendit̄ de Zo-
robabel qui fuit de stirpe David: qui natus
fuit in seruitute Babylonis: ⁊ qui fuit vnꝰ
de primis redeūtibus post. 70. annos capti-
uitatis ad reedificandū templuʒ domini in
Hierusaleʒ. Esdre. p̄. c. ⁊. 3. 4. ⁊. 5. Istis re-
spondēs dico duo. Primū ē ꝙ Zorobabel
edificauit tēplū vt hn̄ dcm̄ ē: ꝟ nō edificauit
ciuitatē Hierl̄m ꝟ Neemias: vt pʒ Neemie
2. c. Secundū ꝙ dico hoc est ꝙ post reedifi-
cationē hierusalē quando reuersi fuerūt de
seruitute Babylōica: nūꝗ̄ habuerūt reges
de populo suo: sʒ tm̄ duces: vt patet p Hie-
ronymū i prologo primi libri machꝛ: vnde
zerobabel nō fuit rex: ergo predicta prophe-
tia non loquit̄ de ipso que dicit: Regnabit
rex: sed intelligit̄ de Christo rege nostro
quem adorauerunt adorant ⁊ adorabūt oēs
reges terre: omnes gentes seruient ei. Ter-
tia prophetia habet̄ Michee. 4. c. vbi ha-
betur: Et regnabit dominꝰ super eos in mō-
te syon ex hoc nunc ⁊ vsꝗ in eternum: ⁊ seq̄-
tur. Et veniat potestas prima regnum filie
hierusalē nunc quare merore contraheris?
nunquid rex non est tibi? Hec ibi. O insensa-
ti. O ceci quomodo regnat super vos in syō
dominꝰ vsꝗ in eternū cum sitis per mundū
dispersi? Jam sunt mille quatuorcenti anni
⁊ vltra. Preterea vbi illa prima potestas?
vbi regnum filie hierusalē? que non deberet
merore cōtrahi nisi esset ceca sui malitia: vel
obstinata sua dura perfidia? Coʒ si non va-
lent respōdere ad ista duo: saltē respondeāt
ad istam tertiā particulā ꝓphetie que dicit:

Nunquid rex nō est tibi? O iudei apite ocu-
los: aperite aures: quia hodie tres reges nō
iudeos sed gentiles ⁊ vides ⁊ audis interro-
gantes ⁊ dicentes: Ubi est qui natus est rex
iudeoꝝ. ¶ Secūdo ꝙ Christus sit cunctoꝝ
regum excellior probat̄ ratione periculose
traductionis ⁊ mirabilis protectionis. Ad
cuius declarationē est notandū: ꝙ ad maxi-
mā seruitutē remouēdā ⁊ ad cōtrariā liber-
tateʒ introducendaʒ exigitur maxima potē-
tia: sed peccatū primi parentis fuit maximū
ideo ad liberādū genus hūanuʒ a tam gene-
rali seruitute exigitur potētia ifinita. Est ḡ
per ifinitā dei bonitatē prouisuʒ de rege ex-
cellentissimo .s. de filio dei: vt sicut per ipsuʒ
totū factuʒ est: ita ⁊ totū destructuʒ repare-
tur: vt autē iste rex ostenderet se esse potētie
infinite: preciū huius redēptionis .s. sangui-
nis transduxit ab Adam: quia incarnari vo-
luit et sumere carnem de ipso. Non tamen
ꝟm virtutem seminalem: sed tm̄ ꝟm corpu-
lentiam: Sed quia diabolus per inuidiam
hominē captiuauit: per eandem inuidiam
semper nititur impedire hāc libertatē. Fuit
necesse ꝙ sicut precium redemptionis vsꝗ
ad principium generationis septime ab hac
seruitute periculose traducebat̄. Sic ⁊ per
regalem eterni regis prouidentiam mirabi-
liter et miraculose protegeretur. ¶ Primū
igitur periculum fuit mors Abel primi ele-
cti ad vitam eternam nati de Adam. Et q̄a
christus non erat traducendus de aliquo re-
probo: Cayn qui erat finaliter reprobandꝰ
merito a Lamech sagittatus fuit. Gene. 4.
c. Adam autē cum Eua luxit mortē Abel:
⁊ vouit amplius filios nō generaturos sed
deo per angelum precipiēte vt filius dei de
ea nasceretur: cum esset. cxxx. annorum ꝟm
doc. hebre. vel cum esset annorum. ccxxx. ꝟʒ
doc. 70. interpretum cognouit Euam ⁊ ge-
nuit filium vocatum Seth: electum ad vitā
eternaʒ: de cuius semine filius dei debuit in-
carnari. Ecce ergo quō deus mirabiliter pro-
uidit huic p̄io periculo ne impediretur il-
lustrissimus sanguis virginis gloriose de q̄
incarnādꝰ erat Jesus christus. Secūdū pi-
culū fuit diluuiū qd̄ euēit iudicio dei: vt pa-
tet Gene. 6. c. vbi d̄r. Finis vniuerse carnis
venit corā me: penitet, n. me fecisse hominē.

Ecce quomō diabolus ꝑparauit periculuꝫ:
vt sanguis regius nostre redēptionis peri-
ret: dū filij Seth id ē filij dei d̄ quo sanguis
christi erat traducēdus: accesserūt ad filias
hominum. id ē Cayn: ⁊ parit̄ sunt polluti.
Huic periculo prouidit gloriosus deus ꝑci-
piens Noe qui ꝑseruatus erat iustus: ꝙ fa-
ceret archā in qua saluauit se cū vxore sua ⁊
tribus filijs ⁊ vxoribus filiorū. Inter quos
fuit ꝑseruatus Sem: in quo ꝑseruabat̄ san-
guis redēptionis hūane: vt patet Luc. 3. c.
Et sic eū post diluuiū benedixit Noe pr̄ ei⁹
Gene. 9. De quo Sem nati sūt oēs patres
de quibus Abraā erat nascitur⁹. Gen̄. 10.
c. Et cui facta fuit in tertia generatione pro-
missio de filio dei incarnādo de semine suo:
⁊ adipleta Isaac nato. Gene. 21. c. Tertiū
periculū fuit ī patriarchis: ⁊ primo ī Isaac
nato ex diuina promissione ⁊ in quo de⁹ pro
miserat filiū suū incarnari: ⁊ in quo benedi
cerētur omnes gentes. Gene. 26. Sed ecce
periculū. Nam Rebecca vxor sua quaꝫ du-
xit quadragenarius inuēta est sterilis: Cui
periculo prouidit deus per orationē Isaac:
qui orās pro fecūditate Rebecce vxoris sue:
exauditus fuit a dn̄o: que cōcepit ⁊ peperit
vno partu duos filios. s. Jacob ⁊ Esau: ī q̇-
bus apparuit periculū: quia Esau odio ha-
bebat Jacob: ⁊ volebat occidere euꝫ. Gen̄.
38. Jacob aūt habuit duas vxores. Ex qua
rū vna. s. Lya suscepit filiū. s. Judaꝫ: de cu
ius semine filius dei debebat incarnari. Ju
das autē duos filios nequissimos: q̇ abutē-
tes vxore sua Thamar a dn̄o interfecti sūt
Quā Thamar cognouit Judas ī forma me
retricis: dans ei pro mercede hedū: ⁊ pigno
ra anulū: armillā ⁊ baculuꝫ: ex quo coitu cō
cepit duos. s. Phares ⁊ Zaram quaꝫ etiam
cū vellet Judas facē cōburi: misit ei pigno-
ra sua: ⁊ sic liberata est: vt patet Gene. 38.
Ecce quō deus prouidit ne semen iude defi
ceret per Thamar: ⁊ ne periret Phares ī vē
tre eius in quo seruabat̄ sanguis ad virginē
traducendus. Phares autē genuit Esrom:
ex quo nati sunt patres ex quibus debebat
nasci Dauid rex. Math. ꝑ. c. vt adimpleret̄
promissio facta ad Jacob qn̄ dixit illi dn̄s.
Reges egredient̄ de lūbis tuis. Gene. 35. c.
Quartū periculū fuit seruitus ī egypto: vt
patet discurrēti: de venditiōe Joseph. Ge.
37. Et de ingressu Jacob in egyptū cuꝫ oib⁹
suis ꝓpter famē. Gen̄. 42. ⁊. 43. c. ⁊ de aspe
ro labore in edificijs cū pauco victu p⁹ mor-
teꝫ Jacob ⁊ Joseph. Exo. ꝑ. c. Et de prece-
pto ꝙ oēs masculi occiderent̄: quod tn̄ diui-
na prouidentia nō est factuꝫ eodeꝫ. c. Et tā-
dem per Moysen deductus ē popul⁹ vltra
mare per desertū ⁊ liberatus ē ab hac serui-
tute ꝑ manuꝫ Moysi: vt patet Exo. Nūe. ⁊
Leui. per totū. ⁊ finaliter mortuo Moyse
Deutrono. vlti. ꝑ manū Josue popul⁹ iste
in quo traducebat̄ sanguis nr̄e redēptionis
conductus fuit ad ciuitatē regalē ⁊ sanctaꝫ
Hierusalē. Josue per totū. Et sic patet quō
deus mirabilit̄ protexit hūc sacrū sanguinē
regiū a periculo seruitutis. Quintū pericu-
lum fuit ꝑsecutio Dauid: de quo fili⁹ dei de-
bebat incarnari. Diabol⁹ eni fecit duas ma-
gnas ꝑsecutiones vt sanguis regius nostre
redēptionis in ipso periclitaret̄. Prima per
secutio facta fuit per regē Saul: vt patet. j.
Reg. 18. 19. 21. 23. ⁊. 24. Et ista fuit prima
persecutio quā fecit contra eū diabol⁹ anq̄
obtineret regnū. Secūdam aūt fecit ante et
post regnū adeptum que fuit spūalis dedu
cens eū ad multa peccata: vt patet de pecca-
to adulterij ⁊ homicidij. 2. Reg. xi. ⁊. 12. Et
de peccato negligentie: correptionis filij sui
Amon: ⁊ de peccato suꝑbie in multitudine
populorū. 2. Reg. 24. Propter quod pecca
tū peste fuerūt mortui. 70. miliū virorū: et
tn̄ deus mirabilit̄ protexit eū inspirādo sibi
penitentiā ⁊ hūilitatem: ⁊ sic etiā indulgen
do sibi vt ꝓmissio facta a trib⁹ patriarchis:
Abraā: Isaac ⁊ Jacob. Et ꝓmissio fcā ipi
Dauid de rege nascituro de saguine suo ha-
beret locū veritatis. Sextū periculū fuit re
gum Juda vsq̄ ad transmigrationē Ba-
bylonis: qui omnes instinctu diaboli adora
uerūt idola: vt Salomō. 3. Reg. xi. Et Ro-
boam superbus filius Salomonis. 3. Reg.
12. Et de multis alijs de quibus longuꝫ eēt
enarrare: vt patet in. 4. li. Reg. a. 14. c. vsq̄
ad. 24. ⁊ tn̄ deus prouidit ꝙ supradicti re-
ges non perierūt. Huius rei veritas patet:
quia quāuis propter supradictoruꝫ peccata
deus permiserit ꝙ Joachim cū matre et to-
ta domo sua ductus fuerit in Babyloniam
et consimiliter pater eius Sedechias rex.
Attamen in illa seruitute non permisit de⁹

ꝙ sanguis regius deficeret: q̄m post trans/
migratione̅ babylonis. Jeconias ge̅uit Sa
latiel. Salatiel au̅t Zorobabel: q̇ postq̄ȝ edi
ficauit templu̅.s.post.70.annos captiuita/
tis Zorobabel genuit Abiud.⁊c̄. Math.p̄.c.
Septimu̅ ⁊ vltimu̅ ꝑiculu̅ fuit christi ⁊ ma
tris eiꝰ. Ipsa eni̅ inuenta est in domo patris
grauida: anteq̄ȝ Joseph illa̅ duceret: q̄ pro/
pter debebat lapidari ꝑ lege̅ q̄ habet Deut.
22.c. Cui periculo prouidit deꝰ per angelu̅
testificante̅ sua̅ sanctitate̅ di. Joseph. Quod
in ea natu̅ est de spu̅ sancto est. Math.p̄.c.
Ipse etia̅ christꝰ natus fuit in periculo: q̄m
herodes audiens a magis ꝙ natꝰ est rex iu/
deoru̅ turbatꝰ est ⁊ cogitauit eum occidere.
Math.2.c. Cui ꝑiculo ꝓuidit deꝰ ꝑ ange/
lu̅ apparente̅ in so̅nis magis ne redirent ad
herode̅: ⁊ apparente̅ etia̅ Joseph ⁊ di. Tol/
le pueru̅ ⁊ matre̅ eiꝰ. ⁊c̄. etiam Math.2.c.
Ecce quo̅ ꝓuisu̅ est oibꝰ periculis: hu̅c san/
guine̅ regiu̅ i̅pedientibꝰ p̄ciu̅ humane salutꝭ
ꝑ qua̅ protectione̅ miraculosa̅ ⁊ traductio/
ne̅ periculosa̅ declarat̃ xp̄m esse cu̅ctorum re
gu̅ excellentiore̅ siue excelsiorem. ¶ Tertio
ꝙ xp̄s sit cu̅ctoru̅ regu̅ excelsior ꝓbatur ra/
tione durationis. Na̅ de ipso di̅ Luc.2. Et
regni eiꝰ non erit finis. Et q2 hoc verbu̅ est
de futuro vertamꝰ nos ad preterita: q2 ro̅
p̄teriri scire futura facit. Primꝰ eni̅ dux ca/
put ⁊ rex totiꝰ terre fuit primꝰ homo. Ita ꝙ
nu̅q̄ȝ fuit silis ei in dn̄io: ⁊ mortuꝰ est anno
vite sue noninge̅tesimo trigesimo. Gen̄.5.
c. Et o̅es filij eiꝰ ⁊ filie ⁊ filij filioꝝ periеru̅t
in diluuio exceptis Enoch translato Gen̄.
.5.c. et Noe cu̅ tribꝰ filijs ⁊ vxoribꝰ i archa
saluatis Gen̄.7. Secu̅dꝰ dux caput ⁊ rex i
terra post diluuiu̅ fuit Noe cuius tres filij
sui diuiseru̅t terra̅. Sem occupante asiam:
Cham occupa̅te affrica̅. Japhet europa̅. Et
hi o̅es mortui su̅t ⁊ eoru̅ regna diuisa. Ter/
tiꝰ dux fuit Nembroth primꝰ dn̄ator dn̄ij
liuore cognitionis: hoies adorare igne̅ do mi
nandi amore. Et edificauit babylonia̅ prin/
cipiu̅ regni eiꝰ Gen̄.x.c. Et hic mortuꝰ est
⁊ regnu̅ eiꝰ diuisu̅ est. Quartꝰ fuit Chanaa̅
a q̄ regnu̅ chananeoru̅ ablatu̅ est Gen̄.x.c.
et hi tande̅ diuisi fueru̅t i triginta ⁊ vnu̅ re
ges q̇ a Josue ⁊ ꝑplo dei capti fueru̅t ⁊ occi
si: ⁊ ipsoru̅ ciuitates a populo dei occupate
fueru̅t. Josue.14.c. Et sic reges ⁊ regna ha/
buerunt finem. Quintꝰ fuit in.xij. duces iu
xta ꝓmissione̅ factam Agar ancille Sare
Gen̄.25. ⁊ hi o̅es cu̅ patre suo mortui sunt
⁊ dn̄ia diuisa. Sextꝰ fuit assuerꝰ q̇ regnauit
in susis ⁊ dominabat̃ suꝑ.127.prouincias
Hester.p̄.c. Et hic mortuꝰ est ⁊ regnu̅ eiꝰ dis
persum. Regnu̅ etia̅ romanoꝝ vt ait Aug.
.4. de ciui. dei.c.7. Habuit magnu̅ imperiu̅
quia i̅perauer̅t toti europe ⁊ affrice ⁊ ꝓ ma
gna parte asie: sed no̅ toti: q2 ꝑsas no̅ potue/
ru̅t totaliter subiugare: cuiꝰ i̅mꝑij fuerunt
7. reges. Quoꝝ primꝰ fuit Romulꝰ vltimꝰ
ꝓo Tarquiniꝰ supbꝰ: vt recitat Augꝰ li. de
ciui. dei.c.15. No̅ imperiu̅ fuit desolatu̅ ⁊ di/
uisu̅ no̅ tame̅ anihilatu̅: quia factu̅ e̅ regnu̅
ipsiꝰ christi: quod vicarius eius in t̃ra possi
det. Nam eo te̅pore quo imperiu̅ romanoꝝ
vbiq3 i̅mꝑabat. Constantinꝰ imꝑator fuit
co̅uersus ad fide̅: ⁊ mandauit vbiq̄ȝ ꝑ orbe̅
ꝙ fides christi seruaret̃ sub his verbis. Cu̅/
ctos pp̄los quos nostre clementie regit im/
periu̅ in tali volumꝰ religione versari: qua̅
diuinu̅ Petru̅ apostolu̅ tradidisse romanis
religio vsq3 adhuc ab ipso insinuata decla/
rat: ⁊ qua̅ pontifice̅ damascu̅ sequi daret: ⁊
Petru̅ alexandrie vrbis episcopu̅ viru̅ apo
stolice sanctitatis hoc e̅ vt s̄m apostolica̅ dis
ciplina̅ euangelica̅q3 doctrina̅ patris ⁊ filij
⁊ spu̅s sancti vna̅ deitate̅ sub pari maiesta/
te ⁊ sub eternitate credamꝰ hanc lege̅ xp̄ia/
noru̅ nome̅ catholicoꝝ iubemꝰ amplecti. Et
no̅ solu̅ hanc ep̄lam misit per orbe̅: sed etiam
ma̅dauit publico statuto. ꝙ o̅es volentes ef
fici xp̄iani publice possent baptiçari: ⁊ in pu
blico etia̅ possent eccl̄ias co̅struere atq̄ȝ dota/
re 12.q.i.c. futura̅. Et cu̅ hoc eccl̄iam sci Pe/
tri co̅struxit ⁊ sede̅ imꝑiale̅ successoribꝰ suis
reliq̇t romana̅ vrbe̅ ⁊ oium italie ⁊ occide̅ta/
liu̅ regionu̅ ꝓuincias successoribꝰ Petri co̅/
signauit: oia̅q3 insignia apparatꝰ ⁊ ꝓcessio/
nis i̅perialia su̅mo romano Petri successo/
ri co̅cessit: ⁊ vt vicario su̅mi po̅tificis ac ex/
celle̅tissimi regis Jesu xp̄i equu̅ pedester fre
no direxit. 96. dis. Consta̅tinꝰ. Et sic veri/
ficatus fuit ille versus.75. psal. Et adora/
bunt eu̅ o̅es reges terre: o̅es gentes seruient
ei. Unde per istu̅ modu̅ i̅periu̅ romanorum
deuenit ad xp̄m rege̅ supremu̅ cuius regnu̅
no̅ habet fine̅ ⁊ cunctis regnis fine̅ imponit
Et sic patet secu̅da pars huius sermonis.

Pars tertia huius sermonis in qua ponitur magorũ adoratio ⁊ oblatio.

Tertio in isto sermone tractandũ est de magorũ veneratione ⁊ oblatione. Circa quã tres particule annotantur: quarũ Prima dicit̃ stelle apparitio. Secunda dicit̃ magorũ aduentio. Tertia aũt dicit̃ munerũ oblatio. Prima ergo particula dicit̃ stelle apparitio: quia sequit̃ ĩ textu Vidimus stellã eius in oriente. Nam scd̃m Chrysostom̃ Petrũ Joannis et Nicho. de lira sup Math. ⁊ hea. Tho. in. 3ª parte. q. 36. ar. 7º. Stella que apparuit magis: non fuit vna celestiũ stellarũ: sed de nouo ꝓducta. Q̃d etiã confirmare videt̃ Aug⁹. in libro cõtra faustũ di. Non ex illis erat stellis que ab initio creature itinerũ suorũ ordinẽ sub creationis lege custodiũt: sed nouo virginis partu nouũ sidus apparuit. Hec ille. Hoc aũt multipliciter ostendit̃ esse verum. Primo quidẽ quia nulla alia stellarum hac via incedit. Hec enĩ stella ferebat̃ a septentrione in meridiẽ. Ita enĩ iacet iudea ad paradisũ vnde magi venerũt. Secũdo apparet hoc ex tẽpore. Non enĩ solũ apparebat ĩ nocte: sed etiã in die media: q̃d non est virtutis stelle nec etiã lune. Tertio q2 quãdoq3 apparebat ⁊ quandoq3 occultabat̃. Cũ enĩ intrauerunt hierosolymã occultauit seipsã deinde vt herodẽ reliquerunt monstrauit se ipsam. Quarto quia nõ habebat continuũ motũ: sed cũ oportebat ire magos ibat: qñ autẽ oportebat stare stabat: sicut de colũna nubis que erat in deserto habes. Quinto q2 nõ sursum manẽs ꝑtũ ꝟginis demõstrabat: s3 deorsu3 descẽdẽs hoc faciebat. Dicit̃ enim Math. 2. Q̃d stella quã viderant in oriẽte antecedebat eos vsq3 dum staret supra vbi erat puer. Ex quo patet ꝙ verbũ magorum dicentiũ. Vidimus stellã eius in oriẽte. non sic ẽ intelligendũ: quasi ipsis in oriente positis stella apparuerit existẽs ĩ terra iuda. S3 q2 viderũt eam in oriẽte existentẽ ⁊ ꝓcessit eos vsq3 in iudeã ꝙuis hoc a quibusdã sub dubio relinquat̃. Non aũt potuisset distincte domũ demonstrare nisi esset terre vicina Et sicut ipse dicit hoc non videt̃ ꝓpriũ esse stelle: sed virtutis cuiusdã rationalis: vnde videt̃ ꝙ hec stella ꝟtus visibilis fuisset ĩ talẽ apparentiã transformatã. Unde quida3 dicũt ꝙ sicut spiritus sanct⁹ descendit super baptiçatũ dominũ in specie columbe: ita apparuit ⁊ magis in specie stelle. Aliqui vero dicunt ꝙ angelus qui apparuit pastoribus in specie humana apparuit magis in specie stelle. Probabilius tamen videtur ꝙ fuerit stella de nouo creata non in celo sed in aere vicino terre: que scd̃m dei voluntatẽ mouebat̃. Unde Leo papa dicit in s̃mone epiphanie. Trib⁹ magis in regione oriẽtis stella noue claritatis apparuit: que illustrior ceteris: pulchrior sideribus: in se intuẽtiũ oculos aĩos cõuerteret: vt cõfestim aduerteret̃ non esse otiosũ: q̃d tã insolitũ videbat̃. Et sic patet prima ꝑticula. ¶ Secũda ꝑticula dicit̃ magorũ aduẽtio. Erat enĩ ꝓphetatũ Numeri. 24. Orietur stella ex iacob ⁊ surget virga ex isrl̃. Et ideo in hora natiuitatis xp̃i: apparuit stella in orientali terra vbi habitauit Balaã. vt patet Numeri. 23. Quapropter magi sic dicti: non a magica arte sed a magnitudine sciẽtie: qui etiam erant reges quia illo tempore philosophi sapientes regnabãt: videntes nouã stellã cognouerũt ꝑ diuinã inspirationẽ ꝙ illa erat que dicta fuerat ꝑ Balaã. Statim mouerũt se de locis suis vt venirẽt ad venerandũ puer̃ natũ: in quib⁹ deniẽtibus a remotis ad xp̃m apparuit sicut in quodã presagio fides ⁊ deuotio gẽtiũ. Et ideo sicut fides ⁊ deuotio eorũ ẽ sine errore ꝑ inspirationẽ spũs sancti: ita etiam credẽdũ est magos a spũ sancto inspiratos sapient̃ xp̃o reuerentiã exhibuisse. Sequentes igit̃ stellã venerũt in iudeã dic. 13ª. quia illa t̃ra vbi habitabat Balaã nõ multũ distabat a iudea. Ipsis aũt iudeã intrantibus stella diuina dispositõe disparuit: vt necesse haberẽt recurrere ad ciuitatẽ regiã videlic3 hierusalẽ: ⁊ ibi inquirere de xp̃o ñato. Hoc factũ ẽ a deo duplici de causa. Una propter ipsos magos: vt q̇ pri⁹ fuerant cõmoniti celesti signo: cõfirmarẽt̃ etiã dicto prophetico ex hebreorũ responso doctorũ. Nam vt habet̃ Math. 2. Audiens herodes rex turbatus est ⁊ oĩs hierosolyma cũ illo. Et congregans oẽs principes sacerdotũ ⁊ scribas populi sciscitabat̃ ab eis: vbi christ⁹ nasceret̃. At illi dixerũt: in bethleẽ iude. sic enim scriptũ est ꝑ Michẽã prophetã. 5. c. Et tu bethleem terra iuda nequaꝙ̃ minima es in principi-

bus iuda. Ex te enim exiet dux qui regat po-
pulū meū isrl'. Alia causa fuit propter xp̄m
vt eius natiuitas in ciuitate regia nūciare-
tur: 7 ꝑ consequēs iudei xp̄m non recipien-
tes inexcusabiles haberent: ꝓpter quod figu
rabat ꝙ fides xp̄i erat a gentib⁹ deuote reci-
pienda: 7 a iudeis pro maiori parte in infide
litate remanentib⁹ spernēda: quia magi qui
gentiles erant ipsuz xp̄m deuote quesierunt
7 inuentū adorauerunt: sacerdotes aūt iu-
deorū audientes xp̄m natum ꝑ celeste signū
in nullo moti sunt ad ipsuz querēdū siue in-
ueniendū. Sed tunc herodes clam vocatis
magis diligēter didicit ab eis temp⁹ stelle q̄
apparuit eis. Et mittens illos in bethleē di-
xit: Ite 7 interrogate. 7c̄. Spondet eni fal-
sum obsequiū: vt facilius eos decipiat. Et
sic patet secūda ꝑticula. ¶ Tertia ꝑticula
dicit̄ magorū oblatio. Sequit̄ enim in tex.
Qui cū audissent regez abierunt: 7 ecce stel
la quā viderant in oriēte añcedebat eos. 7c̄
Et apertis thesauris suis obtulerūt ei mune
ra: aurū thus 7 myrrhā. Obtulerūt ei au-
rū tanq̄ regi: thus tanq̄ deo: myrrhā tanq̄
homini mortali ſm Gregoᵐ protestantes
ipsū pro salute hoīum moriturū: ſm Aug
Chrysosto. aūt dicit. Q̄ð 7 si non intellige
bant quale mysteriū ista gerebant: vel quid
significarent: dei tamē prouidētia eos occul-
te mouēte hoc ordinatū ē propter varia my-
steria: quoꝝ ad presens dico vnū. Tria eni
sunt in nobis. s. intellectus: affectus 7 sensus
Primū offerimus cū totam nostrā intelli-
gentiā 7 sapientiā in dei obsequiū captiua-
mus 7 dedicamus: que sapientia auro desi-
gnat̄: teste Salomone qui ait: Thesaurus
desiderabilis requiescit in ore sapientis. Et
Sapie. 7. dicit̄ de sapiētia. Q̄ð infinitus ē
thesaurus hominibus. Secundū vero offeri
mus ꝑ feruorē charitatis 7 orationis: que ꝑ
thus significat̄. iuxta illud psal. Dirigatur
oratio mea sicut incensum in cōspectu tuo.
Tertiū autem offerimus per carnis morti-
ficationē que per myrrhā significat̄. Tum
quia amara. Tum quia corpora a putrefa-
ctione preseruat: que omnia cōfirmant̄ per
Gregoᵐ di. Instruimur nato regi aurū ꝑ
quod significat̄ sapientia offeramus in con
spectu ei⁹ sapiētie lumine splendētes. Thus
autē ꝑ quod exprimit̄ orationis deuotio of-
ferimus deo ꝑ orationū studia vt redolere
valeamus. Myrrhā que significat mortifi
cationē carnis offerimus: si carnis vitia per
abstinentiā mortificamus. Hec ille. Offe-
ramus igit̄ cuz magis deo 7 salutari nostro
ista spiritualia munera: 7 reuertamur non ꝑ
viam peccatorū nostrorū: sed per aliā viam
.s. vtutū i regionē nostrā celestē. s. patriā in
ipsa habitaturi in secula seculorū Amē.

¶ Dominica ꝑma post Epiphaniā de amo
re dei erga creaturas respectu redēptionis
gubernatiōis 7 glorificatiōis: propt̄ q̄ quili
bet excitari debet ad pniaz. ¶ Sermo. 28⁹.

In his que
patris mei sūt oportet
me esse. Scribunt̄ hec
verba Luce. 2. c. et in
euangelio occurrentis
dominice. Ultra amo-
rē creationis omnipotētis dei frēs charissi-
mi de quo in preterita dominica tractauim⁹
ad ꝑagendā penitentiā videlicet incitantē:
Restat in presentiarū de amore redemptiōis
gubernationis: 7 glorificationis: non min⁹
ad ipsam penitentiā impellentē iure tracta-
re. Quis eni non excitet̄? Quis non moue a-
tur ad offensiones ipsius dimittēdas: q̇ nos
ꝑditos 7 damnatos incarnatione 7 sangui-
nis effusione filij sui mirabiliter redemit: q̇
nec per nos nec per aliū redimi poteramus?
Ait enim Aug⁹. sup psal. 58. Mortuus ē
christus int̄ manus iudeoꝝ: 7 redemit mul-
titudinē gentiū. Et sup psal. 95. ait. Uende
re homines se potuerunt: sed redimere non
potuerūt. Uenit redēptor 7 dedit precium:
fudit sanguinē suū: 7 emit orbem terrarū.
Quaꝓpter idem ipse in libro de verbis apl'i
sermone. 20. inquit. Ex prima transgressio
ne primi hoīs vniuersum genus humanū
natū sub obligatione carnis peccati victor
diabolus possidebat. Si enim sub captiuita
te nō teneremur redemptione non indigere
mus. Uenit ad captiuos nō captus: venit ad
captiuos redimēdos nihil in se captiuitatis
hoc ē iniq̇tatis habens: sed in carne mortali
ꝑciū nr̄m portās. Si eni carnē mortalē nō
haberet: vnde i vbo sanguis quē ꝓ captiuis
funderet? Ille aūt qui ad captiuitatē nr̄am

venit in similitudinē carnis peccati: nō cum
carne peccati venit: venit vero caro sed non
peccati caro. Hec ille. Idcirco redēptor no/
ster natus in mūdū ab initio natiuitatis sue
vsqȝ ad corporalis vite consūmationē pro/
curauit salutē nostrā: qd̄ maxime ostendit
ex euāgelio hodierno: q2 cū esset annorū .xij.
relictis parentibꝰ ipsuȝ eē in comitatu existi/
mantibꝰ ⁊ requirentibꝰ: iuenerunt illū in tē
plo sedentē in medio doctorū audientē illos
⁊ interrogantē. Mater aūt eiꝰ dixit ad illū:
Fili q̄d fecisti nobis sic? Ecce pat̄ tuus ⁊ ego
dolētes querebamꝰ te. Et ait ad illos: Quid
est ꝙ me querebatis. Nesciebatis q2: vt .s. di
cit thema nostrū: in his que patris mei sunt
oportet me esse .i. insistere ad redēptionē mū
di ⁊ salutē animarū: ad que misit me pater
meus. ¶ Tria igit̄ in isto sermone conside
rabimꝰ peccatores ad agendū penitentiā in/
citantia: quorū Primū dicet̄ redemptionis
modificatio. Secundū vo angelice custodi
tiōis ordinatio. Tertiū dicet̄ sublimis glo/
rificationis preparatio.

¶ Pars prima huius sermonis in qua mo/
dus humane redēptiōis mire declarat̄.

PRimo igit̄ in isto sermone ꝙ̄ mira
bilis ⁊ attractiuꝰ fuerit modꝰ nostre
redēptionis ad peccatores ad pniaȝ
ꝓuocando sūmo studio insinuādū est. Pro
quo tres cōclusiones dn̄i Bon. in .3. di. 20.
annotāde sunt. ¶ Prima cōclusio ē. ꝙ nul/
la pura creatura satisfacere potuit ꝑ redem
ptione totiꝰ humani generis: que sic declara
tur. Si pura creatura esset que satisfaceret
aut eēt homo: aut nō homo. Si esset purꝰ hō
aut esset pctōr aut debitor: ꝗ nō potuisset eē
mediator ⁊ recōciliator: cū ipse indigeret re
cōciliatione. Si vo esset nō homo: sed ꝑ ho/
mine nō debet satisfacere nisi homo: q2 ad eū
ptinet satisfactio in quo fuit transgressio: er
go videt̄ ꝙ nulla pura creatura potuerit sa
tisfacere. Preterea satisfactio debet ꝓporti
onari iiurie ⁊ offense: sed tāta est iniuria et
offensa quātus ē ille cui infert̄: extra de sen.
excō. in c. cum illorū. §. nos tamē. in tex. ⁊ i
glo. insti. de iniu. §. attrox. ⁊ in pluribꝰ alijs
locis. Cū igitur deus sit infinitus: offensa ⁊
iiuria ꝑ hominē deo illata fuit infinita: sed
nulla creatura ⁊ eiꝰ operatio est infinita: er/
go cū finiti ad infinitū nulla sit ꝓportio /ȝ.
⁊.8. Phisi: nulla pura creatura potuit sa/
tisfacere ꝓ ista offensa. Ampliꝰ nō minus
obligamur deo ꝓ bn̄ficio recreatiōis ꝙ̄ ꝓ be
neficio creationis: si igit̄ pura creatura ge/
nus humanū redimisset: tantū essemꝰ obli/
gati sibi quātū nostro creatori: ergo tantū
teneremur diligere creaturā quātū creato/
rē. Si igit̄ impossibile est nos ad hoc obliga
ri: īpossibile fuit purā creaturā satisfacere
ꝓ toto genere humano. ¶ Ad quoȝ clario/
rē noticiā sciendū. ꝙ duobꝰ modis requirit̄
satisfactio de iiuria .s. ⁊ de dāno. Si igitur
deus requisisset satisfactionē ab humano ge
nere. Aut requirit ꝓ vtroqȝ: aut pro altero
horū. Si ꝓ vtroqȝ planū est ꝙ impossibile
est aliquā purā creaturā satisfacere pro hu/
mano genere. Preterea tā grauis est iiuria
que infert̄ deo ob excellentissimā eius digni
tatē ꝙ nulla pura creatura pōt recōpensare
aliquid illi equale. Si vo exigat satisfactio/
nē de solo dāno condēnando iniuriā: nec sic
potuit pro toto humano genere satisfacere
aliqua pura creatura. Aut illa creatura eēt
homo: aut nō homo. Si eēt homo cū nullus
purus homo possit equalere toti hūano ge/
neri: talis homo offerendo seipsuȝ dicendū
ꝙ nūqȝ recōpensaret damnū qd̄ Adā intu/
lit corrūpendo totū genus humanū: si esset
nō homo: nec sic adhuc recōpensare si pura
creatura esset: ac sic posset nō tn̄ satisfaceret
ꝙ ad illud genꝰ spectat satisfactio ad qd̄ spe
ctauit trāsgressio: ac sib posset nō tamē dece
ret: q2 naturā humanā in statū pristinū nō
reuocaret. Esset eni ex hoc subiecta alij cre/
ature. Et ex hoc habet̄ ꝙ non solū posset sa/
tisfacere deo si esset alterius generis: sȝ etiā
nec si esset a deo assumpta ꝯueniret vt ꝓ hu
mano genere satisfaceret. Et sic patet prima
conclusio. ¶ Secūda cōclusio est cū nullus
adiutus gratia potuit satisfacere plene pro
seipso. Que sic declarat̄ scd̄m Bona. ꝙ du/
plex est satisfactio plena .s. ⁊ semiplena. Sa/
tisfactio plena est qn̄ fit satisfactio simul de
iiuria ⁊ damno. Satisfactio semiplena est
quando remittit̄ iniuria ⁊ satisfactio fit pro
damno. Intellectum est igitur ꝙ pro nullo
peccato per quod fit auersio a deo potest sa/
tisfacere aliq̄s satisfactione plenaria nec ꝑ
se nec ꝑ alijs: propter hoc ꝙ offensa ⁊ iniu/
ria illa superexcedat purā creaturaȝ. Si vero

loquamur de satisfactione semiplena: ista vi
delicet in qua remissa offensa requirit̃ emẽ
da de damno: sic dicendũ ꝙ hõ potest satis
facere ꝓ suo actuali: nõ ãt ꝓ originali: cuiꝰ
rõ est triplex. Primo qꝛ ad h̃ ꝙ fiat satisfa
ctio: necessariũ est ꝙ fiat dãni recõpensatio
h̃ ꝓpter originale pctm̃ q̃libet habet necessi
tatẽ moriẽdi: ḡ si debet satisfacere deo ꝓ ori
ginali pctõ tenet̃ reddere aĩaʒ ꝓ aĩa: sed q̃li
bet est mortis debitor ꝓ originali pctõ: ergo
non vr̃ ꝙ aliq̃s q̃ originale pctm̃ ɔ̃xit possit
vnq̃ satisfacere pro illo. 2º. qꝛ pctm̃ actuale
dicit deprauationẽ volũtatis: originale aũt
deprauationẽ nãe. In hoc aũt differt depra
uatio nãe a deprauatõe volũtatis: qꝛ corru
ptio volũtatis respicit ipsã ꝑsonã vt est in
diuiduũ: sed corruptio nãe vt est alteriꝰ ꝑn
cipiũ. Impossibile igit̃ fuit ꝙ aliq̃s ꝓ origi
nali pctõ satisfaceret: nisi oĩno ab originali
pctõ mũdꝰ esset: nisi haberet grãʒ coẽʒ cuiꝰ
plenitudo nata est in alios redũdare: ⁊ talis
nõ potuit esse nisi q̃ esset deꝰ ⁊ hõ. ergo. ⁊c̃. 3º.
quia volũtas est vertibilis: ⁊ corruptio in ea
existens est de facili mobilis: quia vero na
tura vno modo mouetur corruptio existẽs
in ea difficile mobilis: qm̃ igit̃ deordinatio
volũtatis introducta ꝑ actuale ẽ ꝑsone sin
gularis ⁊ facile mobilis recõpẽsari põt ꝑ vsũ
grẽ gratũ faciẽtis q̃ respicit ꝑsonã singula
rẽ: qꝛ vero deprauatio nãe respicit ꝓpagatio
nẽ nãe ⁊ in nãm cõem: ⁊ vlteriꝰ eradicari nõ
põt oĩno: ideo ꝓ dãno illato nemo põt satis
facere ꝑ grãm singularis ꝑsone: illa eni nõ
tollit oĩo originalis pcti radicẽ ab eo ĩ quo
est nec ꝑ se: nec ꝑ vsum suũ: ⁊ ideo nõ potest
oĩo tollere reatũ ⁊ obligationẽ: sed solꝰ ille
qui est deꝰ ⁊ hõ vt dictũ est. Et sic patet secũ
da cõclusio. ¶ 3ª cõclusio ẽ ꝙ deꝰ genꝰ hũa
nũ potẽtia absoluta: q̃ntũ in se est absq̃ du
bio potuit liberare alio mõ ⁊ saluare: vt di
cit Hugo de scõ victore in libro de sacramẽtis.
Cuiꝰ dictũ recitat magr̃ in lr̃a in. 3. dis. 20.
Cuiꝰ rõ est ꝙ potentia dei nõ est limitata: ⁊
sicut solo nutu mẽtis ⁊ imꝑio volũtatis po
tuit creare: ita etiã potuit reꝑare. Vñ Leo
papa in quodã sermone in ramis palmaꝝ in
quit. Oĩpotentia filij dei que ꝓpter eandeʒ
eẽntiã est eq̃lis pr̃i: potuisset liberare genus
humanũ solo imꝑio volũtatis sue. Et Here
expressiꝰ. 20. li. moraᵐ hoc asserẽs ait. Qui

nos fecit existere ex nihilo: reuocare etiã si
ne morte ⁊ passiõe sua potuisset. Vñ Augꝰ
.x. de trini. vt habet̃ a magr̃o in. 3. dis. 20. in
quit: Si q̃rat̃ vtrũ alio modo potuisset re
parare genꝰ hũanũ q̃ȝ per mortẽ filij eiꝰ: di
cimꝰ ⁊ aliũ modũ ei fuisse possibilẽ cuiꝰ pote
stati cũcta subiacẽt. ¶ Aduertendũ tñ ꝙ si
loq̃mur de potẽtia dei ordinata respectu ge
neris humani reꝑati ⁊ liberati: qꝛ determi
nauit deꝰ sibi posse ad hãc viã tãq̃ȝ ad conue
nientiorẽ: nõ potuit alio mõ genus hũanuʒ
reꝑari. vnde ⁊ Augꝰ sequit̃ in p̃dictis ver
bis di. Sed nr̃e miserie sanãde nullũ modũ
fuisse cõuenientiorẽ: nec oportuisse. Et etiã
Leo papa sequit̃ v̄bis p̃dictis: qñ dixit po
tuisse liberare genꝰ hũanũ solo imꝑio volũ
tatis sue: nisi. s. diuinis oꝑibus maxime cõgru
isset: vt neq̃tie hostilis aduersitas eo ꝙ vice
rat vinceret̃. Vñ ⁊ Ansel. in li. Cur deꝰ hõ
ait de christo. Nõ potuisset transire calicẽ ni
si biberet illũ: non quin posset vitare morteʒ
si voluisset: sed quia impossibile fuit aliter
saluare mundũ. Hõ cõfirmat pat̃ noster
Ambro. di. Tãtũ fuit pctm̃ nr̃m vt salua
ri nõ possemꝰ: nsi vnigenitꝰ dei filiꝰ more
ret̃ ꝓ nobis debitoribꝰ mortis. Et glo. sup
illud ad Heb. 2. Decebat auctorem salutis
eorũ ꝑ passionẽ cõsũmare. ⁊c̃. sic inq̃t. Nisi
xp̃s moreret̃ hõ nõ redimeret̃: nõ redẽptus
ãt ꝑ nos frustra fuissent oĩa facta. Que etiã
ɔfirmari vident̃ per dictũ dñi nr̃i Lu. vlti.
Oportebat pati xp̃m ⁊ resurgere a mortuis
⁊c̃. Quare aũt sic decreuit deꝰ fuit cõuenien
tia sue potẽtie: sapĩe: ⁊ iusticie: necnõ ⁊ mĩe
que meliꝰ ⁊ expressius seruare nõ potuit: vt
patet ex supradictis in sermone natiuitatꝭ do
mini. ¶ Ad quorũ etiã clariorẽ noticiã et
clemẽtiã dei magis explicãdã aduertẽdũ ꝙ
modũ istũ vltra ceteros debuit deꝰ accepta
re tãq̃ȝ nobilissimũ inter oẽs qui excogitari
pñt. Fuit. n. acceptabilissimꝰ ad placãdũ deũ
prudẽtissimꝰ ad expugnãdũ generis hũani
inimicũ. cõgruentissimꝰ ad curãdũ morbũ
⁊ efficacissimꝰ ad attrahendũ genus hũanũ
Prio dico ꝙ fuit acceptabilissimꝰ ad placã
dũ deũ: ꝓpter qđ dicit Ansel. 2. li. Cur deꝰ
hõ. Nihil asperius ⁊ difficiliꝰ põt hõ pati ad
honorẽ dei sponte ⁊ nõ ex debito q̃ȝ mortem.
Et nullatenꝰ põt seipsũ magis dare hõ deo
q̃ȝ cũ se morti tradit ad honorẽ ipsiꝰ. Et hoc

ẽ q̃ð dĩ ad Eph. 4. Tradidit semetipsũ obla
tionẽ ⁊ hostiã deo i odorẽ suauitatꝭ. 2º fuit
prudẽtissimꝰ ad vincẽdũ aduersariũ nostꝝ.
Decebat enĩ vt xp̃s sua prudẽtia superaret di
abolũ: sicut diabolꝰ sua astutia decepit ho-
minẽ ꝑmũ. iuxta illud Job. 16. Prudẽtia eiꝰ
ꝑcussit supbũ ⁊ vlti. c. Nunq̃d poterit cape
leuiatan hamo. q. d. imo. ꝓpter q̃ð dicit An
sel. vbi. s. Venit redẽptor ⁊ victꝰ ẽ deceptor
tetendit musipulã crucẽ suã: posuit ei quasi
escã sanguinẽ suũ. Tertio fuit cõgruentissi-
mus ad curandũ morbũ: ꝑmꝰ enĩ hõ pecca-
uerat ꝑ superbiã: gulã: ⁊ inobedientiã. sicut
dicit Gre. Voluit enĩ assimilari deo ꝑ sciẽ-
tie sublimitatẽ: gustare ligni suauitatem: ⁊
trãsgredi ꝑcepti diui limitẽ. Et q̃m curatio
habet fieri ꝑ ꝯtrariũ. iuxta illud. 2. Ethiꝝ.
Medicine habẽt fieri ꝑ ꝯtraria: ideo modꝰ
satisfaciẽdi fuit ꝯgruentissimꝰ ꝑ abiectionẽ
hũiliationẽ ⁊ diue volũtatis ĩpletionẽ: que
oĩa reluxerũt ĩ ipsiꝰ xp̃i passiõe. Iuxta illud
aplĩ ad Phil. 2. Hũiliauit semetipsũ f. o. v.
ad mor. mortẽ ãt cru. Postremo fuit effica-
cissimꝰ ad attrahẽdũ genꝰ hũanũ. Nõ enim
decuit aliter ipsũ saluare nisi saluo volũtatꝭ
arbitrio: quo saluo nõ potuit deꝰ hoĩez magꝭ
attrahere ad amorẽ suũ q̃ sustinẽdo pro eo
crucis patibulũ. Qua ꝓpter dixit ipse Jo.
12. Et ego si exaltatꝰ fuero a t̃ra oĩa traham
ad meipsũ. Et Hugo de ara spõse inquit. Vt
oñderet tibi q̃tũ te diligeret: nõ nisi moriẽ-
do a morte te liberauit: vt nõ tm̃ pietatꝭ ĩpẽ
deret bñficiũ: verũ etiã charitatis affectum
mõstraret. Que etiã cõfirmat Augꝰ. x. de
trini. ⁊ recitat mgr̃ vbi. s. di. Quid ẽ enĩ q̃ð
tãtũ mẽtes nr̃as erigit: ⁊ ab ĩmortalitatꝭ de-
speratõe subleuat q̃ ꝙ nos tanti fecit deus
vt eiꝰ filiꝰ ĩmutabiliter bonꝰ in se manẽs q̃ð
erat: ⁊ a nobis accipiẽs q̃ð nõ erat dignatus
nr̃m inire ꝯsortiũ: mala nr̃a moriẽdo ꝑferre
ret. Et in liº Cur q̃ñ ⁊ quõ deꝰ hõ. c. 9. ait.
Grãs igit̃ oĩpotẽti deo agimꝰ: q2 sicut ceci
dimus grauit̃: releuati sumꝰ mirabilit̃ ⁊ mi
sericordiã oẽ debitũ trãscendẽtẽ ꝑ mediato-
ris morte repimꝰ. Nẽpe quid misericordiꝰ
intelligi valet q̃ cũ pctõre dãnato et̃nis tor
mẽtis ⁊ vñ se redimat nõ hñti: deꝰ pr̃ dicit:
Accipe vnigenitũ meũ ⁊ da ꝓ te. Et ip̃e fi-
liꝰ. Tolle me ⁊ redime te: q̃si enĩ hoc dicunt
q̃ñ homies ad xp̃ianã fidẽ vocant ⁊ trahunt

Quid vtiq; iustiꝰ q̃ vt illud cui dat̃ ꝑciũ ma
ius oĩ debito oẽ pctm̃ dimittat illi: qui hoc
debito donat effectũ. Hec ille. Que etiã de
clarat Hiero. in ep̃la ad Damasũ papam de
filio ꝓdigo di. Que aũt maior põt eẽ clemẽ-
tia: q̃ vt filiꝰ dei hoĩs filiꝰ putaret̃: decẽ men-
siũ fastidia sustineret ꝯtus: expectaret aduẽ
tũ: iuolueret̃ pãnis: subijceret̃ parẽtibꝰ: per
singulas adolesceret etates. Et post ꝯtume-
lias vocũ: alapas: flagella: crucis q̃; ꝓ no-
bis ferret maledictũ: vt nos a maledicto le
gis absolueret: patri factus obediẽs vsq; ad
mortem: vt id ope cõpleret q̃ð ante ex ꝑsona
mediatoris fuerat deꝑcatꝰ di. Pat̃ volo vt
quõ ego ⁊ tu vnũ sumꝰ: ita ⁊ isti ĩ nobis vnũ
sint: ĝ q2 ad hoc venerat: vt q̃ð erat ĩpossibi-
le legis: q2 nemo ex ea iustificabat̃ ineffabili
mĩa vinceret: publicanos ⁊ pctõres ad pñiam
ꝓuocabat. Cõuiuiũ q̃; eorũ expetẽs vt ĩ
cõuiuio docerent̃: sicut manifestũ eẽ poterit
eiq̃ euãgelia sollicita mẽte ꝑlegerit. Quõ ⁊
cibꝰ ⁊ potꝰ ⁊ deambulatio ⁊ vniuersa q̃ ges-
sit in terris salutẽ hoĩum ꝓcuraret. Hec ille.
Et idõ xp̃us in sua passione ꝓpter nostrã salu
tẽ ⁊ ad oñdẽdã suã inifinitã bonitatẽ tria sin
gularit̃ fecit. Primũ ẽ sollicita inq̃sitio. 2m
alta crucifixio. 3m amorosa clamatio. Pri-
mũ q̃ð fecit xp̃s ꝓ redẽptõe nr̃a: vocat̃ solli
cita inq̃sitio. Tribꝰ enĩ modis põt cognosci
q̃ñ q̃s diligit rẽ ꝑditã. Primo q̃ñ nõ aliquẽ
mittit sed solꝰ ipse reqrit. 2º q̃ñ lõgũ iter fa
cit. 3º q̃ñ multos labores sustĩnet. O bone
Jesu tu ꝑdẽs aĩam nostrã sponsã tuã: ꝓpter
pctm̃ ꝑmorꝝ parẽtũ expulsã a regno celorum
volẽs ostendere quãtũ ipsam amabas: in his
tribꝰ actibus teipsũ ꝓstituisti. Nõ enĩ misu-
sti angelos nec archãgelos: ß tu met a sũmo
celorũ cũ multis laboribꝰ ⁊ doloribꝰ aĩam ꝑ-
ditã quesisti. O q̃s explicare posset labores
⁊ dolores quos redẽptor nr̃ in illis tribꝰ an-
nis ꝓ nostra redẽptõe portauit. Ipse enĩ fe-
cit sicut bonꝰ pastor. de quo Luc. 15. c. dicit̃
Quis ex vobis hõ qui habet centũ oues: ⁊ si
perdiderit vnã ex illis: nõne dimittit nona-
gintanouẽ in deserto ⁊ vadit ad illã que ꝑie-
rat. Sic fecit xp̃s q̃. 99. pecudibꝰ dimissis. i.
nouẽ choris angelorũ: q̃siuit cẽtesimã pecu
dẽ. i. naturã humanã cũ sudoribus ⁊ hume-
ris suis ĩposuit ⁊ hoc fuit q̃ñ tulit crucẽ hu-
meris suis pro peccatis nostris. Unde Ber.

ad mirãs eiꝰ infinitã misericordiã ⁊ pietatē
dicit. O nate dei quo tua descendit hũilitas
Quo tua flagrauit charitas. ⁊c̃. O piissi
me iesu ifinite potẽtie ⁊ misericordie: q̇d va
dis inq̇rendo? Audi ipsũ rñdentē. Ego q̃ro
aiã tuã: ego quero te ꝑditã: ego quero te
vlceratã. Reuertere ḡ ad eũ aia mea q2 ip̃e
suscipiet te. ¶ 2ᵐ fuit alta crucifixio. O aia
indurata ⁊ desꝑata: si pua tibi videt̃ q̃ di
cta sũt: vade ad arborē sancte crucis ⁊ inter
roga illũ quē detinet cũ tãto dolore ⁊ mero
re ⁊ dic ei: O amantissime iuuenis q̇d facis
in isto horrẽdo patibulo? Cur in altũ ascẽ
disti? Et ipse rñdebit tibi. Ego in isto suppli
cio expecto te aia mea: in altũ ascẽdi vt oẽs
me viderẽt: brachia extẽdi: vt oẽs ad me ve
nientes suauiter amplecterer. Confirmat
ista Lact̃. in. 4. dis. insti. aduer. gentes ra
tionē reddēs: quare in altã crucē ascẽdit di.
Illa quoqꝫ p̃cipua fuit causa: cur deꝰ crucē
maluerit: quia illa eum exaltari fuit necesse
oibusqꝫ gentibus passionē dei notescere. Nã
q̃m is qui patibulo suspendit̃ ⁊ conspicuus ē
oibus: ⁊ ceteris est altior: crux potius electa
ē que significaret illũ tã cõspicuũ tãqꝫ subli
mē futurũ: vt ad eũ cognoscendũ pariter ⁊
collendũ cũcte nationes ex oi orbe cõcurre
rēt. Deniqꝫ nulla gens tã inhumana ē: nul
la regio tã remota: cui aut passio eius: aut
sublimitas maiestatis ignota sit. Extẽdit ḡ
in passione manꝰ suas orbēqꝫ dimẽsus ē: vt
iã tũc oñdēt ab ortu solis vsqꝫ ad occasũ ma
gnũ ꝑplm ex oibus linguis ⁊ tribubus ꝯgre
gatũ esse sub alas suas: venturũ signũ illud
maximũ atqꝫ sublime frõtibꝰ tuis suscẽptu
rũ: cuiꝰ rei figurã iudei etiã nũc exhibẽt cuꝫ
limina sua de cruore agni notant. Hec ibi.
¶ 3ᵐ quod fecit est amorosa clamatio quia
clamauit a cruce ad patrē. Luc. 23. Pater
ignosce illis. ⁊c̃. Clamauit sitio. Et q̇d sitit
dñs Iesus nisi salutē tuã? Reuertere ḡ aĩa
mea: q2 ipse clamans vocat te. Unde Ber.
ait: Ascẽdit in altũ vt lõgiꝰ audiret̃: fortit̃
clamauit vt nullꝰ excusaret̃: clamori lachry
mas addidit vt hõ cõpateret̃. ⁊c̃. Et sic pa
tet ꝓma pars huiꝰ sermonis.

Pars 2ᵃ huiꝰ ꝫmõis ĩ q̃ ꝑenit̃ aliꝰ dei amor
erga creaturas videlꝫ ãgelice custoditiõis.

Secũdo ĩ isto sermone declarat̃ aliꝰ
amor dei respectu angelice custodi
tionis: q̇ etiãz nos excitare habet ad pniam
pagendã. Postq̃ eni oipotẽs deꝰ aiam crea
uit: ⁊ pditã restaurauit: misit angelos suos
ad ipsam associandã. Exech. 23. nobis loq̇t̃
dñs dicẽs. Ecce ego mittã angelũ meũ q̇ ꝑr
ducat te ⁊ custodiat in via: ⁊ introducat te
ad locũ quē ꝓparaui nõ solũ aiam iustoruꝫ
⁊ amicoꝝ ipsiꝰ: sed etiã cuiuscũqꝫ ꝑssimi pec
catoris. prout Hiero. sup Math. ait. Ma
gna est dignitas aiarũ vt habeat vnaqueqꝫ
aia ab ortu natiuitatis sue angelũ ad sui cu
stodiã deputatũ. Unde notandũ est ꝙ ab or
tu natiuitatis intelligit̃ qñ creat̃ ⁊ infundi
tur aia. Dicit nãqꝫ dñs Bona. in. 2. dis. xj.
sup litterã. ⁊ Alex. de al. in 2ᵃ pte sũme. et
etiã Archidiaconꝰ sup. c. firmissime. de ꝯse.
dis. 4. ꝙ duplex est natiuitas. s. in vtero ⁊ ex
vtero. Prima est qñ aia creat̃ simul ⁊ infun
dit̃ corpori. Secunda qñ hõ exijt de ventre
matris. Angelꝰ ẜo deputat̃ hoi a ꝓma nati
uitate. s. in vtero nõ ante: nec debuit etiã dif
ferri vsqꝫ ad secũdã. Rõ huiꝰ ē ꝫ Bon. vbi
s̃. q2 ista custodia respicit ꝓncipalius spũ q̃
corpꝰ. Et ideo non debet specialē angelum
ad sui custodiã habere anteq̃ spiritus ĩfun
datur: nec debet etiã differri: q2 extũc potest
eam defendere ⁊ adiuuare. Preterea nota
re debes ꝙ angelus nõ deserit hominē obsti
natũ in peccatis vsqꝫ ad mortē. de quo Bo
na. vbi. s̃. assignat talē rõnem. ꝙ pronior ē
bonus angelus ad adiuuandũ: q̃ malus ad
ꝑdẽdũ: sed malus hominē quãtũcũqꝫ non
deserit sanctũ vsqꝫ ad mortem: sic ⁊ bonus
quãtũcunqꝫ sceleratũ nõ derelinquit vsqꝫ
in finē. Est tamen sciendũ ꝙ duplex est effe
ctus in homine angelice custodie. Unꝰ respe
ctu boni acquirẽdi ⁊ seruandi. Alius respe
ctu mali deferendi ⁊ vitãdi. Quantũ ad pri
mũ effectũ deserit angelus obstinatum: sed
quãtũ ad secũdũ non. Et sic patet ꝙ largis
simus dator omniũ bonorũ tam sollicitam
curam gerit pro salute nostra. propter que
Augꝰ. in libro soliloquiorũ ad deum ait.
. c. 29. Facis domine angelos tuos spiritus
super me: quibus mandasti vt custodiant
me in oibus vijs meis: ne forte offendã ad la
pidē ꝑdē meũ. Hi sunt custodes sup muros
noue hierusalē ⁊ mõtes ĩ circuitu eiꝰ: vigilã
tes ⁊ custodiẽtes vigilias noctis sup gregeꝫ
suũ: ne q̃n rapiat vt leo aias nostras: dũ nõ

eēt ille q̇ eripet ille antiquus aduersari⁹ nr̄:
qui quasi leo rugiēs circuit q̄rens quē deuo-
ret. Hi sunt ciues btē ciuitatis supne hieru-
salē ad mysteriū missi ꝓpter eos q̇ heredita
tē capiūt salutꝫ: vt eos liberēt ab īimicis suis
⁊ custodiāt i oib⁹ vijs suis: ꝯfortēt ꝙ ac mo
neāt ⁊ orones filioꝝ offerāt i ꝯspcū maiesta
tis tue. Et iterꝫ. Magna sūt dn̄e bn̄ficia tua
q̄b⁹ nos honorasti: dās nobis āgelos tuos i
mysteriū nostrū. Declaras eni nobis q̇cq̇d
celi ambitu cōtinet: ⁊ quasi pua eēnt hec que
sub celo sūt: nisi addēs ea q̄ sup celū sūt. Hec
ille. Age ḡ pniaꝫ aīa mea: qꝛ angeli te custo
diētes ad hoc te custodiūt: ⁊ ad hoc missi sūt
Et sic patet secūda ps hui⁹ sermonis.
Pars tertia hui⁹ sermonis in qua ponit
alius amor dei ad rōnalē creaturā videlicet
amor glorificationis.
Tertio in isto sermōe tractat ꝺ amo
re dei respectu glificationis cui⁹ desi-
derio q̄libet excitari debet ad pniam pagen-
dā. Aperi ḡ oculos tuos aīa mea ⁊ vide: qꝛ
oipotēs de⁹ magis te diligit ꝙ oēs homines
mūdi pl⁹ ꝙ pr̄: ꝙ mater: ꝙ filij: ⁊ sic de alijs
transcurrēdo: qꝛ nō tm̄ bona corpalia: natu
ralia: ⁊ tēporalia: sed bona inaudita inuisibi
lia: infinita: incōphensibilia: si reuersa fue-
ris ad eū tibi p̄parauit. Vn̄ Esa. 44. ⁊ ꝑme
ad Chor. 2. dr̄. Qđ ocul⁹ nō vidit: nec auris
audiuit: nec in cor hois ascendit q̄ p̄parauit
de⁹ diligentib⁹ se. Tales eni res ꝰm Aug.
sup psal. 109. Memini cōferūt verā felicita-
tē: qꝛ nō exigūt insatiabilē cupiditatē. Qui
biberit ex hac aqua sitiet iterū: vn̄ hortatur
ipse li. de salubrib⁹ documētis di. Nihil vos
terreat mūdi infelicitas: qꝛ si istā felicitatē
mundanā sci dei oēs timuissent: ppetuā feli-
citatē nō haberēt. si felicitas hui⁹ mūdi dili
git: hec ppetua nō inuenit. Ad ppetuā feli-
citatē tendam⁹: vbi patriā ⁊ parētes habea
mus: patiētissime hui⁹ mundi mala ꝓ chri-
sti noīe toleremus. Quid est qđ toleret cō-
tra illud qđ nobis ꝓmittit: aplus inq̇t. Nō
sunt ꝯdigne passiones hui⁹ mūdi ad futurā
gliam q̄ reuelabit in nobis. Nulla nos ter-
reat pressura: nulla calamitas frāgat. Hec
ille. ¶ Ad cui⁹ veritatis testimoniū legit
de thais meretrice in sua legenda: ꝙ cū cōuer
tisset eā abbas Pānutius: dimissis p̄teritis
vitijs: ac his q̄ lucrata fuerat in medio pla

tee cōbustis: in carcere stetit q̄usq̄ p̄dictus
abbas vidit in celo lectū p̄ciosissimū: quem
tres virgines ꝓ thaide custodiebāt: q̄ i pace
q̇euit tribuēs spm̄ deo. Ibi eni vt ait Ber.
erit rōni plenitudo lucis: btitudo pacis: me
morie continuatio eternitatis. Ergo sedula
mēte reuolue ⁊ cōsidera diligēter peccatrix
aīa quāta rephēsione digna es cū dura effi
ceris ad dimittendas offensas creatoris re-
dēptoris ⁊ glificatoris tui. Reuertere igit
ad eū q̇ te tāto amore dilexit: qui cū pa. ⁊. s.
. s. suo gliosus vi. ⁊ re. in. s. s. Amen.
¶ Dn̄ica 2ª post epiphaniā de impedimēto
pnīe p̄mo quod dicit impedimentū infideli-
tatis. Sermo. 29⁹.

Hoc fecit ini
tiū signoꝝ Jesus ⁊ mani-
festauit gloriā suā ⁊ credi
derunt in eū discipuli ei⁹
Scribunt hec verba Jo.
2. ⁊ in euāgelio occurren
tis dn̄ice. Infirmitates curande frēs charis
simi nō aliter curāt nisi p medicinas cōtra-
rias. iuxta illud Greg. Cōtraria cōtrarijs
curant: vt calida frigidis: ⁊ frigida calidis
Qđ ꝯfirmat phus. 2º. Ethi⁹ di. Medicine
habēt fieri p ꝯtraria. Quia igit antiqu⁹ ille
serpēs hūani generis inimic⁹: vidēs hominē
illuc posse cōscendere p hūilitatē: vnde ipse
p supbiā corruerat cōfirmat⁹ in dei odio et
nr̄i inuidia sp querit nos p̄cipitare: ⁊ ad ba-
ratrū vbi ipse est deducere p frequētationē
pctōrū mortaliū. Sꝫ qꝛ scit nos p pniaꝫ in
hac vita posse resurgere: conat multis mo-
dis in ipsis nos ligare: ⁊ ne resurgam⁹ impe
dire: vt in eis morīedo secū faciat i eternū
pire. Idcirco post tanta p̄dicta de pnīa existi
maui aliq̇d breuiter ptractare de his q̄ alli-
gāt retinēt ⁊ ipediūt ipsos peccatores ne ad
pniam resurgāt: cōferēs ex scripturis sacris
ꝯtra talia remediū opportunū. Quorū ipe-
dimētorū maximū ⁊ p̄ncipale est infidelitas
ad quā extinguendā p optime valet conside
ratio miraculoꝝ. In ista dn̄ica cōgrue decre
ui de ipso ipedimento infidelitatis cū reme-
dijs suis ptractare. Qua ꝓpt occurrit euā-
geliū opportune ad ꝓpositū nostrū: de ini-
tio miraculoꝝ dn̄i nostri facto i mutatōe aq̄
in vinū: vnde hn̄ dicūt verba ꝓposita. Hoc

Spes sepulture infidelitas
[illegible] difficultas
[illegible] timiditas
[illegible] mundi delectabilitas

fecit initiū signoꝝ Jesus. In p̄sentiarū igitur de impedimēto infidelitatꝫ cū sua remediatione tractātes tria cōsiderāda occurrūt quoꝝ Primū dr̄ bonoꝝ ⁊ maloꝝ occasio Secūdū ꝟo speculatiua consideratio. Terniū autē miraculorum remediatio.

¶ Pars p̄ma huius sermōis in qua declaratur ꝙ sicut fides est oīuꝫ bonoꝝ fūdamētū ita infidelitas ē causa oīuꝫ maloꝝ.

PRimo igit̄ in isto sermone ꝯsiderare ꝯuenit: ꝙ sicut fides ē fundamentū oīuꝫ bonoꝝ nostroꝝ: ita infidelitas ē fundamētū oīuꝫ maloꝝ. Admirās sūt tantā diuersitatē boīuꝫ tam diuerse operantiū: Quidā bn̄: alij meli⁹: nōnulli optīe: alij male: quidaꝫ peius: nōnulli ꝟo pessime. Et finalit̄ inuenio ꝙ ista diuersitas nō causatur nisi a diuersitate fidei. Et quāuis oēs dicant se credere. nō tn̄ oēs illa que credunt practicāt: inuestigāt: contēplant̄: ⁊ considerant. Ex cui⁹ ꝯsideratiōis defectu: orit̄ peccatoꝝ occasio: p̄nie obliuio: ⁊ bonoꝝ operꝫ defectio. Que ꝙꝫ vera sint ꝓbat̄ p̄ rōneꝫ: auctoritatē: ⁊ exēplū. ¶ Primo probat̄ p̄ ratiōnē sic. Phs in li. de sensu ⁊ sensato ⁊ in. 3. de aīa inquit. Nihil ē in intellectu q̄n pri⁹ fuerit in sensu: qd̄ intelligendū est p̄mordialit̄: de his que cognoscunt̄ p̄ viaꝫ cōem ⁊ naturalē. Eapropt̄ Phs p̄ Posterioꝝ inq̄t. ꝙ oīs nr̄a cognitio ortū habet a sensib⁹. Qd̄ enim minime sentim⁹ nāliter nō cognoscim⁹: ꝙ si intellectū nō cognoscit̄: nec etiā p̄ voluntateꝫ amat̄: quia vt ipse ait in. 3. de aīa. Volūtas nō fert̄ nisi in p̄cognituꝫ. Et Aug⁹. 10. de trini. c. p̄. Firmissime nouim⁹ nō nisi notā amari posse. ꝙ si nō amat̄ nec etiā ꝓpter illud aliq̄d boni opatur. Cuꝫ igit̄ due sint vie salutis nr̄e b̄m ꝓphetā. s. declinare a malo ⁊ facere bonū. Si volum⁹ bn̄ agere ⁊ ī virtutibus īsudare: necesse ē bonū ⁊ p̄miū ꝓpt̄ quod facim⁹ cognoscere: q2 finis mouet agēteꝫ ad opandū. 2. Phi⁹. Sed ipsi bonū sup̄mū ⁊ felicitatē eternā nō possum⁹ nāliter cognoscere: ḡ necesse ē vt cognoscam⁹ sup̄nāliter: ⁊ hoc est p̄ fidē. Quāta ḡ erit fides tua: tanta erit cognitio: ⁊ tant⁹ erit amor ⁊ affectio: quāta erit cognitio: ⁊ quāta erit affectō quāta erit virtutis opatio: Lc̄. a p̄ ad vltimuꝫ quāta erit fides tāta erit opatio. Rursus p̄ eandē rōnē penā eternā malā eē ⁊ acerbissimā nāliter cognoscere nō possum⁹: ḡ sup̄naturalit̄ p̄ fidē. Si ḡ volum⁹ pctā deuitare: necesse ē penā ad quā pctā inducūt cognoscē ⁊ tāta erit pcti deuitatio quāta erit pene cognitio. Si ḡ ista cognitio nō habet̄ nisi p̄ fidē. quāta erit fides: tāta erit pctōꝝ oditio: necnō ⁊ maloꝝ effugatio: patet ergo p̄ istā rōnē opa bona ⁊ mala ꝓcedere a ꝑfectu ⁊ defectu fidei. ¶ 2º ꝓbat̄ p̄ auctē Aug. di. Fides mēsurat actiones. Et auctē Lactā. 2. di. insti. aduer. gē. di. circa p̄n^m. Naꝫ dū existimāt nulli deo nos eē cure: aut p⁹ mortē n̄ eē futuros: totos se libidinib⁹ adijciūt: ⁊ dū licere sibi putāt: hauriēdis voluptatibus sciēt̄ incūbūt: p̄ quas īpudētes laqueos mortꝫ incurrūt. necnō Cipriani sic di. Nemo cōsiderat qd̄ metueret ꝯscia nr̄a si crederet ꝙ q2 nō credit oīno nec metuit: si aūt credēt et timeret: li timeret ⁊ caueret: si caueret euadēt. Probat̄ ēt p̄ auctē scripture sacre. nā Moyses dic̄ Nūeri. 20. Quia n̄ credidistis mihi vt sanctificaretis me corā filijs israel: nō introducetis hos populos in terrā quaꝫ dabo eis. Itē. 2. Parali. 16. Prebet fortitudineꝫ his qui ꝑfecto corde credūt in eum. ⁊ c. 20. ibidē ⁊ Thobie. 2. Vitā illam expectamus quā dn̄s datur⁹ ē his qui fidē suā nū ꝙ mutant ab eo. Et Esa. 7. Si nō credideris nō ꝑmanebis. i. quia ī pctis rues. Ideo dicitur Abacuc. 2. Iustus in fide sua viuit ⁊ bn̄ opatur. Propterea dicebat Jesus in euāgelio Ma. 9. ⁊ Lu. 7. Cōfide filia: fides tua te saluā fecit. Scd̄m fidē vestrā fiat vobis. Mat. 6. ⁊. 15. O mulier magna ē fides tua fiat tibi sicut vis. Et Math. 9. Oīa possibilia sūt credēti. i. etiā si sint ardua ⁊ maxima Et Jo. 3. Qui credit in eū nō iudicabit̄: qui nō credit iam iudicatus ē. Et iterū ibidem. Qui credit in filiū dei habet vitaꝫ eternam Qui aūt incredul⁹ est filio nō videbit vitaꝫ eternā: sed ira dei manet sup̄ eū. Itē Paul⁹ magnificat fidē di. Grās ago deo meo: q̄a fides nr̄a ānūciat̄ ī vniuerso mūdo. ad Ro. p̄. ⁊ in. c. 10. dicit. Corde credit̄ ad iusticiaꝫ ore aūt ꝯfessio fit ad salutē. Et. 2. ad Cho. 13. ait. Si estis in fide christi vos ꝓbate per opa. Et ad Gal. 2. Nullus iustificabit̄ ex opibus legis nisi p̄ fidē. ⁊ ad Ephe. 2. Grā saluati estis p̄ fidē: ⁊ ad Ephe. 6. In oib⁹ sumētes scutū fidei vt possitis oīa tela inimici

due sunt vie salutis

Hec sepius infidelitas
Bonorum operum difficultas
Pravorum hominum prosperitas
Peccatorum dimissorum et ... timiditas
Vanitatis mundi delectabilitas
Vite presentis longanimitas
Bonitatis dei presumptuositas
Peccandi assuetudo
Satisfaciendi horribilitas

Impedimenta vere penitentiam

ignea extinguere. Et ad Hebre. xi. lapidati sũt: secti sũt: tẽtati sũt: ĩ occisiõe gladij mortui sũt: circuierũt in melotꝫ ⁊ in pellibꝰ caprinis: egẽtes: angustiati: afflicti: q̇bꝰ dignus nõ erat mũdꝰ: ⁊ hec oĩa fecerũt ꝑ fidẽ. ⁊ Jacobi. z. Quid ꝓderit fratres si fidẽ q̇s dicat se hr̃e ⁊ opa nõ hẽat? nũq̇d fides poterit saluare eũ? ⁊. j. Jo. 5. Hec ẽ victoria q̃ vicit mũdũ fides nr̃a. patet ğ dcã ꝯclusio: ꝑ auctes.

¶ 3º probaẗ ꝑ exẽplũ. Ponaẗ ꝙ quidã trãsiens ꝑ viã occurrit ei vnꝰ eiꝰ amicꝰ di. Ne trãseas vlteriꝰ qm̃ inimici tui hic ꝑati sunt prope vt te interimãt: ille autẽ si crediderit aufugiet: sin aũt trãsibit ⁊ iterficieẗ Sic euenit nobis ꝑ viã pctõꝝ trãseuntibꝰ: venerũt prophete: martyres ⁊ aplĩ: ⁊ demũ ipẽ christus nobis amicissimꝰ: imo plus q̃ꝫ credi põt ⁊ clamauerũt oĩbus pctõribꝰ di. Ne trãseatis ꝑ viã supbie. O supbi: o auari ꝑ viã auaricie ⁊c̃. quia si sic inimicꝰ vester diabolꝰ glutiet vos in infernuꝫ in illas tenebras exteriores. Quare ergo nõ fugimꝰ? quare nõ fugimus? q̃re istã vitã nõ deuitamꝰ? nõ ob aliud nisi q2 nõ credimꝰ. Rursus si ponaẗ ꝙ vnꝰ cupidꝰ ⁊ auarꝰ q̃rẽs ditari nũcios hẽat di. sibi. Perge ad illã ciuitateꝫ ⁊ multas pecũnias lucraberis: nũq̇d si credet adibit? imo cursu velocissimo nec tardabit. Sic a nobis bonũ nãliter desiderãtibꝰ quibꝰ dictũ ẽ solã felicitatẽ eẽ in alia vita: ⁊ ibi sũmũ bonũ esse: nõ ob aliã cãꝫ euenit vt illud sũmũ bonũ cõtẽnaẗ: nisi q2 annũciantibꝰ nõ credimꝰ. Et sic patet ꝓdicta ꝯclusio ꝑ rõnes: auctes ⁊ exempla.

¶ Si quereret a me ꝓpter q̇d fidei nostre tãtis signis approbate non credit hominũ maxia multitudo: dicerẽ cupiditatẽ et inordinatã terrenoꝝ affectionẽ huiꝰ rei solã cãm eẽ: probãdo sñiam meã ꝑ auctoritatẽ Lactã. 7. li. di. insti. ad. g. c. j. di. Interiꝫ necessariũ puta admonere lecturos: ꝙ h̃ nr̃a que tradimꝰ. praue vitioseq̃ꝫ mẽtes: aut oĩnonõ intelligẽt: hebetaẗ eñi acies eoꝝ terrenis cupiditatibꝰ q̃ sensus oẽs grauãt ĩbecillesq̃ꝫ reddũt. aut si intelligẽt dissimulabũt tñ ⁊ hec vera esse nollẽt: q2 trahunẗ a vitijs ⁊ scienẗ malꝰ suis fauẽt: q̇ꝝ suauitate capiunẗ ⁊ ꝟtutꝫ viã deserũt: cuiꝰ acerbitate offendũtur: Nã q2 auaricia ⁊ opũ q̃dã ĩexplebili siti flagrãt: quia ñ pñt vẽditis aut elargitꝫ que amãt tenuicultu vitã degere: sine dubio malũ id eẽ fictũ q̃ desiderijs suis renunciare cogũẗ. Itẽ q̇ libidinũ stimulis incitati: vt ait poeta. In furias: ignẽq̃ꝫ ruũt: vtiq̃ꝫ incredibilia nos asserere dicũt: q2 vulnerãt aures eoꝝ ꝓcepta cõtinẽtie quiq̃ꝫ illos a voluptatibus suis prohibẽt q̇bus aĩaꝫ suã cuꝫ corpe adiudicauerũt. Qui ꝟo ãbitiõe inflati: aut amore potẽtie inflãmati: oẽ studiũ suuꝫ ad acq̇rẽdos honores mãciparũt nec si solẽ ipꝫ in manibꝰ gestemus: fidẽ accomodabunt ei doctrine q̃ illos iubet oĩ potẽtia ⁊ honore cõtẽpto hũiles viuere: atq̃ꝫ ita hũiles vt ⁊ accipere ĩiuriã possint ⁊ referre nolint: si accepit hi sũt hoĩes qui ꝯ veritatẽ clausis ocilis quoq̇mõ latrãt. Qui aũt sani erũt ⁊ non ita vitijs ĩmersi: vt insanabiles sint ⁊ credẽbis ⁊ libenẗ accedẽt ⁊ q̃cũq̃ꝫ dicimꝰ aperta plana ⁊ simplicia: ⁊ q̇ maxĩe opus ẽ: vera inexpugnabilia illis videbũẗ. Nẽo virtut fauet nisi q̇ seq̇ui põt: seq̇ aũt ñ facile ẽ oĩbꝰ hi pñt quos pauptas ⁊ rerũ ĩdigentia exercuit ⁊ ꝟtutis capaces effecit. Nã si ꝟtus ẽ tolerãtia maloꝝ: nõ capiũt ergo ꝟtutẽ q̇ sp in bonis fuerũt. q2 mala neq̃ꝫ expti sũt: neq̃ꝫ ferre pñt assuetudine ⁊ desiderio bonoꝝ q̃ sola nouerunt. Ex quo fit vt paupes ⁊ hũiles deo credãt facilıꝰ q̇ sũt expediti ꝙ diuites q̇ sunt ĩpedimẽtis pluribꝰ ĩplicati: ĩmo ꝟo cathenati ⁊ cõpediti seruiũt ad nutũ dñe cupiditati: q̃ illos inextricabilibꝰ vinculꝭ irretiunt nec pñt in celũ aspicere: qm̃ mẽs eoꝝ in terra ꝓna humoq̃ꝫ defixa ẽ: ꝟtutis aũt via non capit magna onera gestãtes. Hec ille. Ecce ergo ꝙ magnũ ĩpedimẽtum ẽ ĩfidelitas. Et sic patet proposita conclusio et prima pars huius Sermonis.

¶ Pars scđa huiꝰ sermõis in qua ostẽditur ꝙ ex ꝯsideratiõe oĩuꝫ creaturaꝝ debet infidelitati abrenunciari.

Secũdo in isto sermone ad infidelitatẽ de cordibꝰ pctõꝝ dissoluẽdã: ipꝯsiderare debẽt res oẽs creatas habuisse pñ^m: ⁊ mũdũ eẽ factũ: vt dicit Philo. z. Methau. ⁊ in pñº de celo ⁊ mũdo. sed non ab alio nisi ab abipõ deo: ⁊ ꝑ hãc rõnẽ venimꝰ in cognitionẽ dei: sicut ꝓbat Aristo. in 8. Phisi. ¶ Prĩo via cãe efficientꝭ: q2 ẽ deuenire ad vnã cãm q̃ sit cã oĩuꝫ: ⁊ nõ habeat cãm sup se: q2 aliť eẽt ꝓcessus in infinitũ q̇ ı dať. Secũdo via motꝰ q2 nihil moueẗ a s

ipso. Et itellige hic moueri educi de potētia
ad actū. Est ergo deuenire ad vnū imobile
qḋ faciat oīa moueri: ⁊ iste ē deꝰ de q̄ dicit
Boeti. Qui manēs imobilis dat cūcta mo
ueri. Hoc p̄supposito nota ꝙ iste deꝰ ē sūma
sapiā ⁊ intelligētia: ⁊ iō oīa fecit ꝓpt̄ aliquē
finē: q2 oē agēs ꝫm rōnē agit ꝓpter finē ait
phs. z. Phi꜠. ⁊. z. de aīa. Si ergo q̄ramus
quare fecit deꝰ elemēta, ⁊ fructꝰ terre: ⁊ oīa
alia aīalia: nō ob aliud nisi vt ostēderet suā
potētiā ⁊ ad hoīs vtilitatē q̇ eis vtit̄: p3 pro
pter qḋ Aristo. ait. z. Phi꜠. ⁊. z. de aīa. Fi
nis q̄dā mō oīuz ē hō. Et ex hoc seq̄t̄ hoīem
eē nobilissimū oīuz rerū nāliuz ꝓpter ipm
creatarū. ¶ Rursus si q̄rat̄ q̄re fecit hoīem
⁊ velimꝰ dicere ꝙ ad hoc solū ꝙ in hac vita
comedat: bibat: viuat: ⁊ finalit̄ moriat̄: vt
videmꝰ ꝑ expientiā ⁊ de ipso vlteriꝰ non sit
memoria: seq̄ret̄ hoc falsissimū terraz ⁊ ele
mēta: arbores ⁊ bestias nobiliores eē ipso ho
mine. ⁊ q2 hoc ē incōueniēs ⁊ nullatenꝰ ver
⁊ ꝯ phiam nālē q̄ vult finē nobiliorē eē his
q̄ ordiata sūt ad finē: vt ait Aristo. z. phi꜠
Idcirco oportet cōcludere finē nostrū eē ali
bi: ⁊ in futura vita ⁊ hoīez futurū eē imorta
lē ⁊ ꝑpetuū: q2 frustra alit̄ cōditꝰ eēt a deo:
⁊ de ceteris creaturis maior cura fuisset ꝙ̄ d̄
nob̄ rōabilibꝰ qḋ falsū ē. Hec oīa trahūt̄ ab
illo pulcherrimo textu Lac. q̇ ait in. ⁊. diui.
insti. ad. gē. Quis ē eni tā ineptꝰ vel tā otio
sus vt aggrediat̄ aliq̄d facere frustra ex quo
nullā vtilitatē: nullū comoduz speret. Qui
domū edificat: nō iō edificat: vt tm̄mō do
mus sit: s; vt in ea possit habitari. Qui nauē
fabricat nō iō opaz īsinuit: vt tm̄ nauis ap
pareat: sed vt in ea nauiget̄. Itez q̇ vas ali
quod instituit aut format: nō ꝓpterea id fa
cit vt tm̄ fecisse videat̄: sed vt vas illud effe
ctū capiat aliqḋ necessariū. Silr̄ cetera que
cūq̄ꝫ fiūt n̄ vtiq̄ꝫ i sup̄uacuū s; ad vsus aliq̄s
vtiles laborant̄. Mūdꝰ igit̄ a deo factꝰ est
nō vtiq̄ꝫ ꝓpt̄ ipsuz mundū: nō eni aut calo
re solis: aut lune: aut aspiratiōe ventorum
aut hūore hymbriū: aut alimonia frugū cū
sensu careat idiget. S; nec illud q̄dē dici po
test ꝙ propter se fecerit mūdū: q̄m pōt esse
sine mūdo sicut fuit antea. Et his oībus que
in eo sunt queq̄ꝫ generant̄: deus ipse nō vtit̄
Apparet ergo aīantiū cā mundū eē cōstru
ctū: q̄m rebus his q̇bus cōstat aīantes fruūt̄
que vt viuere ⁊ cōstare possent: oībus his ne
cessaria tp̄ibus certis submīstrant̄. Rursus
ceteras aīantes hoīs cā esse factas: ex eo cla
rū est ꝙ homini seruiūt ⁊ tutele eiꝰ atq̄ꝫ vsi
bꝰ facte sūt. Et. j. Sicut ergo mūdū n̄ ꝓpt̄
se deus fecit: q2 comodis eius nō indiget sed
propt̄ hoīem q̇ eo vtit̄: ita ipsuz hoīē ꝓpt̄
se. Que vtilitas deo i hoīe inquit Epicurꝰ
vt eū propt̄ se faceret. s. vt eēt q̇ opa eiꝰ itel
ligeret: qui prouidētiā disponēdi: rōnē faci
endi: v̄tutē consumēdi: ⁊ sensu admirari: et
voce proloq̇ posset. Quorū oīuz sūma hec
est: vt deū colat. Is eni colit q̇ hec intelligit
is artifex rex oīuz: is verū patrē suū debita
veneratione prosequit̄ q̇ virtutē maiestatis
eius de suorū operū inuētiōe: inceptiōe: ꝑfe
ctione metit̄: qḋ planiꝰ arᵐ proferri potest:
⁊ mūdū hoīs ⁊ hoīes sua cā deū fecisse: ꝙ̄ ꝙ
hoībus ex aīantibꝰ solus ita formatus ē vt
oculi ad celū directi: facies ad deū spectans:
vultus cū parēte coīa sint: videat̄ ꝙ hoīem
deus quasi porrecta manu eleuatū ad contē
platiōnē sui excitasse. Hec ille. Et sic patet
pars secunda huius sermonis.

¶ Pars tertia huius sermōis in qua decla
ratur ꝙ ex miraculorū consideratiōe infide
litas abijci debet.

T Ertio in isto sermōe ad maiorē fidei
cōfirmationē ⁊ p̄dicti ipedimēti īfi
delitat̄ remotionē ꝯsiderāda ē mul
timoda miraculorū opatio: de q̇bꝰ dr̄ī the
mate nr̄o. Hoc initiū signorū fecit Jesus in
Cana galilee. Nā talia n̄ nisi ꝑ deū fieri po
tuerūt. Vn̄ Augꝰ. io. de ci. dei. c. iz. inquit
Quecūq̄ꝫ miracula siue ꝑ angelos siue quo
cūq̄ꝫ mō: ita diuinitꝰ fiūt vt dei vnius in q̄
solo vita beata est: cultū religionēq̄ꝫ comē
dent. Ea ꝓ̄o ab eis vel per eos qui nos ꝫ ve
ritatē: pietatemq̄ꝫ diligūt fieri deo ipso in il
lis operante credenduz est. Neq3 eniz audi
endi sunt: qui deuz inuisibilē visibilia mira
cula operari negant: cum ipse munduz fece
rit quem visibilez negare nō possunt. Quic
quid igitur mirabile fit in hoc mūdo: profe
cto minus est ꝙ̄ totus hic mundus: celum et
terra: et omnia que in eis sunt: que certe fe
cit deus. Sicut autem ipse qui fecit: ita mo
dus quo hoc fecit occultus est ⁊ incōp̄hensi
bilis hoī. Quis ita miracula visibiliuz nārū
videndi assiduitate viluerint: tamē cum ea

sapient᷑ ītuemur: inusitatis rarissimisq̄ȝ ma
iora sunt. Nā ⁊ oī miraculo qđ fit ꝑ hoiem
maius miraculū ē hō. Quapropt̄ deus q̄ fec̄
visibilia celū ⁊ terrā nō dedignat᷑ facere visi
bilia miracula in celo ⁊ in terra: q̇b⁹ ad se in
uicē colendū excitet aīam adhuc visibilibus
deditā: hec ille. Unde Ri. in. z. de trini. lo
quēs ad deū dicit. Dn̄e si decepti sum⁹ non
nisi per te decepti sumus. Nā tantis sunt si
gnis firmata q̄ nō nisi ꝑ te fieri potuerūt. Et
probat᷑ ꝑ Aristo. in post p̄dicamētis vbi di
cit: q̄ a p̄uatiōe ad habitū nō est regressus ꝑ
nām. Si ergo p̄uatus es visu nō potes illūi
nari nisi ꝑ opus supnāle ⁊ diuinū. Similiter
si mortu⁹ nō pōt suscitari nisi ꝑ miraculum:
quare ergo dubitam⁹ gremio fidei credere
⁊ ei totalit̄ adherere: cū sit tot ⁊ tātis mira
culis probatū ⁊ firmatuȝ? Nō si dixer̄ mira
cula nō eē facta. Rn̄dit Aug⁹ in. zz. de ci.
dei. c. 5. dicēs. Si ista miracula facta esse nō
credūt: vnū nobis grande miraculū sufficit
q̄ iaȝ sine vllis miraculis tot⁹ mūd⁹ credi
dit. Hec ille. Nō similit̄ dici pōt de miracul̄
factis diebus nr̄is ꝑ inclytū ꝯfessorē nostrū
Bernardinū q̄ tot ⁊ tāta fuerūt: vt in vehe
mētē stuporē totū mūdū induxerit. O fides
sctā: o fides catholica: o fides ortodoxa: o fi
des roborata: quis dubitat ampli⁹ tibi cre
dere? certe nullus nisi a sensu ⁊ rōne alienat⁹.
Nā miracula tot ꝑ te facta vidim⁹: palpaui
m⁹: audiuim⁹: q̄ nullaten⁹ negare possum⁹
Nō si quidā serpētino veneno inflati nega
uerit: vnū grāde miraculū miraculorū est:
q̄ tot⁹ mūd⁹ vt ita loquar pedib⁹ vni⁹ pau
peris fratris mortui ꝓsternit᷑ ⁊ inclinat᷑: ipȝ
adorāt reges: magni dn̄i: p̄lati: ⁊ sūmi pōti
fices. Credam⁹ ergo indubitāter: ⁊ creden
do amem⁹: ⁊ amādo deo fidelit̄ seruiam⁹: ⁊
finalit̄ salui ⁊ glorificati erim⁹ in. se. se. amē

¶ Dn̄ica tertia post Epiphaniā de duob⁹
alijs pn̄ie impedimētis Sermo. 30.

Cum autem
descendisset Jesus d̄ mō
te: secute sūt eū turbe mł
te. Scribūtur hec verba
Ma. 8. c. ⁊ ī euāgelio oc
currentis dn̄ice. Ois chri
sti actio fratres charissimi fuit nr̄a īstructō
⁊ oīs christi predicatio fuit nostre salutis ꝓ
curatio. Ait enī Hiero. in epl̄a ad Damasū
papā de filio prodigo. Manifestū eē poterit
ei qui euāgeliū sollicita mente ꝑlegerit quō
cibus: ambulatio: p̄dicatio: ⁊ vniuersa que
gessit in terris saluteȝ hoīuȝ ꝓuocarēt. Hec
ille. Que maxime ostēdūt᷑ in euāgelio occur
renti: sup quo dicit Nicho. de lira: q̄ duplex
est doctrina. Quedā que nō excedit faculta
teȝ hūani intellectus: ⁊ illa debet ꝑ rōnes de
mōstratiuas cōfirmari. Alia ē doctrina ex
cedēs facultatē hūanaȝ: ⁊ hec nō pōt confir
mari ꝑ rationē euidētē: et iō oportet q̄ ꝯfir
metur ꝑ opera diuine ꝟtutis ostēsiua. Tal̄
autē est euāgelica doctrina. Et iō eius ꝯfir
matio facta est ꝑ miracula. Et hoc ē qđ dici
tur in verbis p̄assūptis. Cū aūt descēdisset
Jesus de mōte ī quo. s. legē euāgelicā ꝓmul
gauerat: secute sūt eū turbe multe: q2 aliqui
sequebant᷑ eū ex deuotione ꝓpter sanctitatē
sue doctrine. Aliqui auteȝ ex curiositate vt
viderēt miracula: ⁊ audirēt aliq̄ noua: vt ei
insidiarent᷑ sicut pharisei. Aliqui ꝟo vt ab
eo curarent᷑: sicut aliqui infirmi: de quibus
erat leprosus ⁊ paralytic⁹: vt patet euāgeli
um intuēti. Que etiā verba moralit̄ possūt
exponi ad ꝓpositū nostrū. Cū. s. descēdisset
Jesus de mōte trinitat̄ exinaniēs semetipȝ
ꝑ incarnationē: secute sūt eū turbe multe p̄
ceptis eius adherētes ⁊ opa eius ⁊ exempla
imitātes. Quo fit vt remoueant᷑ īpedimēta
pn̄ie difficultate bone opatiōis: ⁊ ꝑuersorū
hoīuȝ male exēplificationis. De q̄bus simul
in presenti sermōe tractātes tria cōsiderabi
mus: quorȝ p̄mū dicet᷑ īpedimēti difficulta
tis declaratio. Secūdū ꝟo praue exēplarita
tis malignatio. Tertiū aūt ꝑ ipsi⁹ ꝑuerse ex
emplaritatis remediatio.

¶ Pars p̄ma hui⁹ sermōis in qua aliud pe
nitentie impedimentū declaratur: quod di
citur difficultas.

Primo igit᷑ in isto sermōe ponit᷑ aliđ
īpedimētū qđ dr̄ difficultas. Sug
gerit. n. diabol⁹ hūane mēti: maxie
peccatrici vt nullaten⁹ a pctō resurgat: nec
in bonū ꝓficiat: q2 hoc ē difficile ⁊ quodāmō
īpossibile. Ad qđ īpedimētū dissoluendū ⁊
salutis nr̄e facilitatē ꝓpalandā ⁊ demōstrā
dā mouet᷑ q̄dā pulchra qō ⁊ nōbilis. ¶ Si
de⁹ creaturā p̄miat sola bōa volūtate absq̄ȝ
opib⁹ ⁊ si necessaria ē opatio adiūcta volū

tati. Oritur aūt ista qō ex auctoritatibꝰ sibi
ꝯriantibus. Ab vna enī parte ꝓbat̄ ꝙ non.
Nā Ber. dicit. Intētio sufficit ad meritū
bona actio reqrit̄ ad exēplū: ergo vꝫ ꝙ ꝗtū
ad meritū vite eterne nō sit necessaria boni
tas actiōis exterioris. Itē sup illud ps. Dixi
cōfitebor ⁊c. dicit glo. Votū pro opatiōe iu
dicatur. Cōfirmat hoc Greg. i. Omel. su
per Mat. di. Non ē vacua manꝰ a munere
cū archa cordis repleta fuerit bona volūta
te: habet̄ de hoc textus ex̄ de sen. ex. i. c. cum
volūtate. i glo. que dicit. Amplius respicit
deus ad corda ⁊ ad spōtaneas volūtates ꝗ
ad actus. Adiūgit̄. c. si qd. 14. q. 5. di. Deus
cor īterrogat ñ manū. argumētū ad hoc ha
bet̄. 14. q. 6. c. vl. 15. q. 6. c. i. 22. q. 5. c. q̄ piu
rare. 24. q. i. c. odij. 32. q. 2. c. reuera. 42.
di. c. qescamus. Habet̄ etiā textꝰ de pe. di. i.
c. periculose. c. in quacūqꝫ. 7. c. cōuertimini.
qui ait. Volūtas pro facto reputat̄. ⁊ in. §.
itē dicit aliꝰ textꝰ. Itē vt auctas testat̄: Vo
lūtas remunerat̄ nō manꝰ. Ex q̄bus oībꝰ cō
cludit̄ ꝙ volūtas sine opibus remūeratur.
Probat̄ etiā vna rōe sic. Mereri vitā eter
nā ē in ptāte nr̄a: ſ opa exteriora nō sūt i po
testate nr̄a: ergo in eis nō cōsistit cā meriti
nr̄i ſ dꝫ attribui ei potētie q̄ sola ē libera. ta
lis aūt sola ē volūtas q̄ iō ē nobilissima ⁊ re
gina in toto regno aīe ⁊ alijs potētijs impe
rans: adeo ꝙ ſm Scotū in p̄. di. i. etiā si illō
bonū ⁊ infinitū ei repn̄tet̄: ꝗuis nō possit
illud nō velle. i. odio hr̄e ⁊ ꝯriū velle: pōt tn̄
in libertate sua illud nolle suspēdēdo actum
suū: ergo vꝫ ꝙ sola volūtas sine opibus pos
sit vitā eternā mereri. ¶ Sed ex alia pte ar
guit̄ ꝙ sic. Primo p textū Ambro. in li. de
officijs trāsūptiue po. 26. di. c. nō satis. di.
Non satis est bn̄ velle nisi sit ⁊ bn̄ facere. Et
Iacobi. 2. Fides sine opibus mortua est: et
Io. 8. Si filij abrahe estis: opa abrahe faci
te. Et Mat. 3. Omis arbor q̄ nō facit fructū
bonū excidet̄ ⁊ i ignē mittet̄. Et. 2. ad Col.
3. Audiuimꝰ int̄ vos quosdā inq̄ete ambu
lare nil opantes. q. d. male facitis. ⁊. 2. Pe.
3. Satagite vt p bōa opa vestrā vocationē
⁊ electionē faciatis. Ex q̄bus oībus vꝫ cōclu
di necessaria eē opa cū bona volūtate ad me
ritū vite eterne. Qd etiā ꝓbat̄ vna rōne: qr
si itētio ⁊ volūtas sola sufficeret ad meritū:
facillimū eēt mereri vitam eternā: qd ē ꝯtra

saluatorē di. Mat. 7. Arcta ē via q̄ ducit
ad vitā. Ex his ergo ꝯrietatibꝰ orit̄ qō pre
dicta. Ad quā rn̄det̄ ſm Alexm in. 2. parte
⁊ Bonauē. in. 2. di. 40. ar. i. q. 3. ꝙ duobus
mōis possumꝰ loq̄ de opibꝰ bonis. Aut de
his q̄ sūt in superogatiōe. Aut de illis q̄ sūt
in obligatiōe. De p̄mis dico volūtatē nō eē
sine merito: imo p̄miari: etiā si sit facultas
ad opandū. Et no. ꝙ si i his nō eēt possibili
tas tātū mereret̄ bona volūtas quātū si eēt
adiūcta opatio cū facultate ⁊ possibilitate.
Et hoc verū ē de p̄mio essentiali nō tn̄ de ac
cidētali. Nā mulier nupta desiderans se esse
virginē: ꝗuis illud desideriū p̄miet̄ p̄mio
eēntiali nō tn̄ de aureola ⁊ p̄mio accidētali.
Similit̄ dici pōt de martyrio: ⁊ de alijs ope
ribus superogationis. De illis vo operibꝰ q̄
sunt in obligatiōe distinguēdū ē. Aut enim
ille qui habet intētionē habet facultatē bn̄
operādi aut nō. Si nō habet facultatē ſ bo
nā volūtatē ⁊ rectā intētionē: tūc sola ple
nitudo volūtatis interne: sufficit ei ad meri
tū vite eterne absqꝫ exteriori operatiōe: ⁊ sic
habēt itelligi oēs auctoritates ⁊ rōnes que
p̄mo fuerūt deducte. Si autē adsit facultas
⁊ possibilitas intētio nō pōt ad meritū suffi
cere absqꝫ opere. Et hoc probat̄ rōne: aucto
ritate: ⁊ exēplo. ¶ Primo ꝓbat̄ tribꝰ rōni
bus ſm Bōa. vbi. s. Primo ꝓpter diuino
rū mandatorū obligationē: qr diuini māda
ti obligatio facit vt intentio sine operibꝰ nō
sufficit: cū se offert opportunitas ⁊ facultas.
Mandata eni dei nō solū obligāt ad volen
dū sed etiā ad faciēdū. Unde Hiero. ad Eu
stochiū ait. Eterna vita nō nisi p diuinorū
mandatorū obseruationē acquirit̄. Et veri
tas in euāgelio Mat. 19. dicit. Si vis ad vi
tā ingredi serua mādata. Secūdo propter
virtutis pfectionē: qm̄ vtus ē vltimū potē
tie: ⁊ ideo eleuat potētiā ad aliquod magnū
⁊ arduū. Potētie autē aīe nō habēt suā vtili
tatē siue perfectionē cōpletā nisi exeāt i opa
sibi debita qn̄ adest facultas ⁊ opportūitas.
Unde Aristo. ait. 2. Ethicꝝ. Ad perfectionē
virtutis tria requirunt̄: scire: velle: ⁊ opera
ri. Tertio ꝓpter volūtatis cōpletionē: qm̄
plena volūtas ponit effectū si adsit facultas
Alioqn nō dꝫ hō plene aliquid velle si non
facit cum possit facere: ſꝫ semiplene ⁊ pigre.
¶ Secūdo ꝓbatur per auctoritates. Nam

Augꝰ dicit ī sermōe de dedicatiōe tēpli. Si
cut enī malis opibus quasi qbusdā seris ꝛ ve
ctibꝰ vite nobis ianua claudit: ita bonis ope
ribus vite nobis ianua aperit. 1. Jo. 3. Fi
lioli mei nō diligamꝰ verbo nec lingua: sed
ope ꝛ vitate. Itē Gre. ī qdā omē. Amor
dei nunq̄ ē ociosus: operatur enī magna si est:
si aūt opari negligit amor dei nō ē: g̃ si opera
nō adsūt nō ē veritas amoris. Probat etiā
p euāgeliū Math. 25. Esuriui ꝛ nō dedistis
mihi mādūcare ꝛc̄. dicet dn̄s reprobis: ꝛ p
hoc ferret sniam dānationis ꝯ eos. Si ergo
propt defectū bonorū operū qs dānat: g̃ a
ꝯrio sensu p exercitiū bonorū operū qs sal
uabit: ergo opa necessaria sūt ad meritū: sic
semp intelligēdo cū adest facultas. Et sic in
telligunt oēs ille auctes secūdario adducte
¶ 3. probat p exēplū: certe amiciciores dei
Petrꝰ ꝛ Paulꝰ ꝛ ceteri apl'i fuerūt q̄ quili
bet nr̄m. Si ergo ipsi coronati sūt ꝓpter bo
na opa: patet q̄ nec etiā nos sine opibus. Et
hoc spāliter deus ostēdit Petro passionē fu
giēti: cui apparēs ī via dixit. Uado Romā
iterū crucifigi: dū ille qreret: Dn̄e q̄ vadis.
Uidemꝰ etiā p experientiā hoies mortales
propt lucra tpalia vehement laborare ꝛ in
sudare. Quare ergo nos tedere debet ꝓpt il
lā sūmā felicitatē vbi oē gaudiū: ois iocūdi
tas: oēs diuitie: ois pulchritudo repit: vigi
lare: laborare: necnō ꝛ virtutibꝰ abūdare?
Nā Her. de qntaualle dū staret ī choro ad
missaz: ꝛ leuaret corpus christi cecidit in ex
tasim: ꝛ sic stetit vsq3 ad nonā: demū resur
gens ꝛ in seipm reuertēs clamauit ad frēs.
O fratres mei: agamꝰ bonū: replicans mil
lies: nec poterat ista dicēs saturari. Et huiꝰ
mōi reddēs rōnē subiūgebat. O quāta glo
ria: o quāta beatitudo: o quāta iocūditas be
ne opantibꝰ prepata ē. Agamꝰ ergo bonū
q2 cetera oia dimittimꝰ: sola bona opa nobi
scū portamꝰ di. Jo. apo. Apoc. 14. Opera
enī illorū sequūt illos. Nō g̃ dz nobis eē dif
ficile ꝛ graue bonū opari. Uit. n. Augꝰ sup
ps. 6. Magnificat aīa luctās cū oībꝰ sensi
bus diu aut dilata a medico vt ei psuadeat
in q̄ mala peccādo se p̄cipitauerit. Nō eni3
facile sanat nō multū cauet: ex difficultate
āt sanatōis erit diligētior custodia recepte
sanitatis. Nō tanq̄ crudelis existimādꝰ est
deus: sed tanq̄ psuasor aīe vt videat qd ma
li sibi ipsa pepit simul etiā vt illud agnoscat
quāta pena impijs prepet q̄ se nolūt ꝯuertē
ad deū si tantā difficultatē ꝯuertētes patiū
tur. Hec ille. Ex qbus oibus ꝯcludit q̄ nēo
excusari pōt de īpossibilitate salutis sue: qa
sola volūtate: deficiēte facultate pōt ꝓmere
ri facultate aūt assistēte ꝛ si sit difficile: ꝛ iō
meritoriū nō tn̄ ē īpossibile. Et sic patet ps
prima huius sermonis.

¶ Pars sermōis secūda ī q̄ pōit aliud pnie
īpedimētū: qd̄ dr̄ malorū exēplificatio.

Secūdo in isto sermone declarandū
est aliud pnie īpedimētū qd̄ dr̄ ma
lorū exēplificatio. Quid enī dicit di
abolꝰ in corde hoiū3 seculariū ī pctis existē
tiū vt in ipsis pmaneāt: nec p verā pniam re
surgāt: q̄ illud qd̄ vulgꝰ cōe ꝓloquit. Non
sūt ista grauia vt p̄dicat: diabolus nō ē ita
turpis vt depingit. Et vt istis maxie adhe
reant ante oculos eoꝝ exemplū adducūt ali
orū p̄cipue supiorū: doctorū: sacerdotū ꝛ re
ligiosorū: ꝛ isto mō ligat aīas adeo vt totꝰ
mūdus sic ligatꝰ pereat. O cathena terribil'
tu es illa vt ita loquar q̄ deū īpassibilē facis
lachrymare ꝛ plorare ꝛ p oscātoris sui Da
uid clamare ꝛ dicere. Factꝰ sū tanq̄ vas per
ditū. i. pforatū qd̄ ab vna parte capit et ab
alia perdit. Et rōnē subiūgit dicēs. Qm̄ au
diui vituperationē multorū cōmorantiū in
circuitu. In circuitu enim cōmorant hoies
mūdani: auari: luxuriosi: ꝛ reliq̄ pctōres qui
clamāt ꝛ dicūt. Silicet doctoribus q̄ leges
noscūt. Si sacerdotibꝰ ꝛ religiosis q̄ quoti
die diuina legūt: qre nō etiā nobis? Profe
cto si vera eēnt q̄ p̄dicāt: nō male agerēt: nec
in vitijs pmanerēt. Et istis diabolicis cogi
tatiōibus in pctis irretiti pseuerāt: de pctō
in peccatū ruūt: ꝛ nunq̄ p pniā3 resurgunt
Et hec rō est maxia: qa diuina scriptura hor
tat ita ad bonū exemplū ꝛ vehement reph̄e
dit pusillos scandalicātes: occasionē peccan
di p̄bentes p ꝯriū. s. malū exemplū. Ad aūt
hortet ad bonū exemplū ꝓbat. Na3 in testō
veteri dicit. Quod me facere videbitis: faci
te. Judic. 7. Sit hec mulier in exēplū virtutꝭ
in effrata. Ruth. 4. Nā tētatōnē pmisit deꝰ
venire beato Job vt posteris daret exēplu3
patientie. Tho. 2. Exēplo didici disciplinā
Prouer. 24. Florete flores quasi liliū date
odore3. s. habētes duplicē mūdiciā iteriore3

Malū est qui opū mali

⁊ exteriorē: ⁊ quasi libanꝰ frōdēte: ⁊ gratia
.s. per bonā famā. Ecclesiasti.39. Itē in euan/
gelio Math.5. dicit. Nō pōt ciuitas abscō/
di supra montē posita. Et iterū. Sic luceat
lux vestra corā hoībus. Et Luc.xi. Nēo ac
cendit lucernā ⁊ ponit eā sub modio ſ; super
candelabrū: vt luceat oībus q̇ in domo sunt
Et Luc.12. Sint lūbi vestri p̄cinc. ⁊ lu.ar.
in ma.ve. Et Jo.13. Exēplum dedi vobis vt
quēadmodū ego feci: ita ⁊ vos faciatis. Ad
hoc etiā hortat apl's Paulꝰ.j. ad Chor.xi.
Imitatores mei estote sicˀ ⁊ ego christi. Et
ad Ro.12. Prouidētes eni bona nō solū co/
ram deo sed etiā corā oībus hoībus. Itē.2.
ad Chor.6. In oībus exhibeamꝰ nos sicut
dei ministros. Et ad Phil.2. Sitis sine re/
prehēsione in medio natiōis praue atq; per/
uerse: inter q̄s lucetis sicut lucerna in mūdo.
Et ibidē.c.4. Modestia vestra nota sit om/
nibus hoībus. Et.j. ad Thessa.4. Rogamꝰ
vos frēs vt digne ambuletis ad eos q̇ foris
sūt. Et.j. ad Thio.4. Exēplū esto fideliū i
verbo: in ꝯuersatiōe: in charitate: in fide: ⁊
in castitate. Et ad Tytū.2. In oībꝰ p̄be te
ipsū exemplū bonorū operū: in doctrina: in
integritate: i grauitate. Et Jaco.3. Qui sa/
piens ⁊ disciplinatꝰ est inter vos ostēdat ex
bona ꝯuersatione opa sua in māsuetudine.
¶ Ex q̇bus oībus patet q̄ laudabile ⁊ ꝗ op
timū ē inferioribus bonū prebere exēplum.
Nā Moyses dicit Leui.19. Corā ceco non
pones offēdiculū. Maledictꝰ qui errare fa/
cit cecū in itinere. Deutro.27. De his cōq̄/
rebat David ps̄.139. Iuxta iter scādalū po/
suerūt mihi.s. p malū exēplū. Hos rep̄hēdit
Salomō Ecclesiasti.27. Qui laqueū alij
ponit: pibit in illo. Similit Esaie.3.c. Pec/
catū suum quasi sodoma p̄dicauerūt nec ab/
scōderūt. Et.57. ait. Auferte offendicula
d̄ medio populi mei.i. mala exēpla. Et Ece.
13.dr̄. Confortastis manꝰ impij vt n̄ reuer
terent a via sua mala: ⁊ hoc ꝓpter mala exē/
pla. Propterea saluator Math.5. ostendit
quātū sit detestabile alijs malū p̄bere exem/
plū di. Si oculus tuꝰ scādalizat te erue eū
⁊ proijce abs te. Et Math.18. Et Mar.9.
ait. Qui scādalizauerit vnū de pusillis istis
qui credūt i me: expedit ei vt suspendat mo/
la asinaria in collo eius ⁊ demergat in ꝓfun
dū maris. Et iterū. Ve aūt homini illi p
quē scandalū venit. Cōtra istos clamat La
ctan.5. di. insti. aduer. gē.c.20. Discāt ⁊ sua
rū ⁊ alienarū interfectores aīarū q̄ inexpia
bile facinꝰ admittāt primo q̄ seip̄os iugulāt
perditissimis demonibꝰ seruiēdō: quos deꝰ
in eterna supplicia dānauit. Deide q̄ nec ab
alijs deū coli patiuntur: sed auertere eos ad
mortifera sacra cōtēdūt: nitunt q̄ sūma dili
gentia ne qua sit aīa incolumis sup terrā: q̄
saluo statu suo spectet in celū: sic īplicati rex
oīum ignorātia nec se nec alios saluari volūt
At qui vtinā soli errarēt: soli desipere vel/
lent: alios etiā in consortiū mali sui trahunt
quasi habituri solatiū de pditiōe multorum.
Hos rep̄hēdit ⁊ Paulꝰ ad Ro.14. Noli ci/
bo perdere illū pro quo christus mortuꝰ est
Propterea de seipso dicebat ne alios scāda/
lizaret.j. ad Chor.10. Oia mihi licēt: sed n̄
oīa expediunt. Et.2. ad Chor.6. Nemini
dantes vllā offensionē: vt nō vituperetur mi
nisteriū vestrū. Et.2. ad Chor.xi. Quis
scandalizat ⁊ ego nō vror? Propterea Hie
ro. dicebat. Dimittendū est ꝓpter scādalum
omne qd̄ p̄termitti pōt. Huius aūt mali exē
pli detestatio n̄ ob aliud facta eē credit: nisi
quia inimicꝰ hūani generis multos ad pctm̄
inducit per illud malū exēplū: maxime illorū
qui bono exēplo splendescere deberēt: nec nō
ligatos in peccato tenet: ne p pniām resurgāt
¶ Et sic patet pars secūda huius sermonis.
¶ Pars sermonis tertia in qua ponūt duo
remedia cōtra īpedimentum predictū male
exemplificationis.

Tertio i isto sermōe ponēda sūt duo
remedia ꝯ p̄dictū impedimētū ma/
le exēplificatiōis. Primū ē sci Tho.
2a 2e.q.73. q̄ magnitudo peccātis aggrauat
pctm̄: iuxt illud Iuue. Oē animi vitiū tāto
ꝯspectiꝰ i se crimē hꝫ quanto maior q̇ peccat
hēt. Et pbat.4. rōibꝰ. ¶ Pō maiorū cognitō
nis: q2 faciliꝰ maiores vt sūt doctores: sacer
dotes ⁊ religiosi ⁊c̄. pn̄t resistē pctō cū exce/
dāt i scia ⁊ ꝟtute. Vn̄ Luc.12. Seruꝰ sciēs
volūtatē dn̄i sui ⁊ n̄ faciens plagis vapulabit
multis. Et Lactā.i. di. isti. aduer. gē.c.j. Hi
eni scelerati potiꝰ sūt hūdi: q̇ cū sint liberaliū
disciplinarū expoliti studijs ab humanita/
te desistūt q̄ qui rudes ⁊ impiti ad mala fa/
cinora: bonorum ignoratione labuntur.
¶ Secūdo rōne maioris igratitudinis: q2

oē bonū quo quis magnificaꝛ: siue sit tp̄ale:
siue sp̄ūale: siue sit scīa aut dignitas dei bene
ficiū est: cui. s. deo hō fit ingratꝰ peccādo: et
quātū ad hoc quelibet maioritas etiā in tē
poralibus bonis peccatū aggrauat. ¶ Ter
tio ꝓpter sp̄alē repugnātiā actꝰ pcti ad ma
gnitudinē ꝑsone: sicut si p̄nceps iusticiā vi
olaret: q̄ poniꝛ iusticie custos: magis peccat
ꝙ̄ alius. Et si sacerdos forniceꝛ q̄ castitatē
vouit ⁊ alios hortari dꝫ. ¶ Quarto ꝓpter
exēpluꝫ siue scandalū: quia vt dicit Greg.
in pastorali. In exēpluꝫ culpa vehementer
ostendiꝛ qn̄ pro reuerētia ordinis pctōr ho
noraꝛ. Ad pluriū etiā noticiā perueniūt pec
cata maiorū ⁊ ea magis hoīes indigne ferūt
Idcirco grauiora sūt ⁊ maiorē penā ⁊ dā
nationē habebunt. Si ergo o pctōr vides
maiores peccātes ⁊ in pctō perseuerātes: no
li exemplo peccare: nec in pctis perseuerare:
quia ⁊ si pctm̄ eorū grauiꝰ sit ⁊ maiori pena
dignū: tuū tn̄ sua pena sibi debita nō effuga
bit. Et si cū his in inferno dānaberis ꝓpter
multitudinē nō minꝰ ardebis imo magis.
Cuius rōnē assignat Augꝰ. z. q. j. c. multi
Nō ꝓpterea minꝰ ardebūt q̄ cū multis ar
debūt imo etiā magis: q2 quāto plura ī igne
sūt ligna: tāto magis inualescit ignis. Hec
ille. Propterea Salomō Ecclesiasti. 7. ait.
Nō pecces in multitudine ciuitatis. Sꝫ pec
cator q̄ se pro maiorū exēpla defendit: hoc n̄
ob aliud facit nisi q2a pctō resurgere negli
git: ⁊ in ipso ꝑmanere satagit: ⁊ iō huiꝰ mōi
excusatio nō ip̄m excusat iuxͣ illud Ecclesia
sti. 3z. Hō pctōr vitabit correctionē ⁊ ꝫ vo
lūtatē suā inueniet cōpassionē. Vn̄ Hieroꝰ.
ad Ruffinū. Peccātiū multitudo non parit
errori patrociniū. ¶ z. p̄dicta cathena sic
dissoluiꝛ. Nā si solū essent malū p̄hētes exē
plū ⁊ nō ecōuerso bonū ꝯferētes excusati es
sent pctōres ⁊ si nō a toto tn̄ a tāto. Quia igi
tur in vno q̄ꝫ genere boni ⁊ mali sūt seq̄nda
sūt exēpla bona: mala dimittēda. ꝓpē quod
ait Hiero. ī ep̄la ad Celātiā de mō recte vi
uendi. Ideoq̄ꝫ timendū ē ne q̄s duces recti
huiꝰ itineris h̄re nos credimꝰ: eos comites
hēamꝰ erroris. Si igiꝛ inueniūꝛ exēpla que
nos ꝑ hāc viā ducāt: ⁊ rectū euāgelij trami
tē teneāt: seq̄nda sūt: Sin aūt vel deficiāt
vel deficere credāꝛ ap̄lorū forma vniuersis
posita ē. Clamat vas electōis Paulꝰ. nos

ꝙ̄ q̄si ad angustū hoc iter ꝯuocās ait. Imi
tatores mei estote sicut ⁊ ego christi. Certe
quod ē āpliꝰ oībꝰ ipsiꝰ christi relucet exēplū
qui ī euāgelio ait. Venite ad me om. q̄ la. et
one. e. ⁊ e. r. vos. Tollite iu. m. su. vos ⁊ dis.
a me: q2 mi. sū ⁊ hu. cor. Si ꝑiculosū ē imita
ri illos de q̄bꝰ dubitas an imitādi sint: hunc
certe imitari tutissimū ē atq̄ꝫ eius vestigia
seq̄ q̄ dixit. Ego sū via ve. ⁊ vi. Nūq̄ꝫ eni er
rat imitatio q̄ sequiꝛ veritatē. Et iterꝫ. Au
feranꝛ peccandi feda solatia: nihil oīno agi
mus q̄ nos ꝑ multitudinis exēpla defendimꝰ
⁊ ad ꝯsolationē nr̄aꝫ aliēa sepe nūerātes vi
tia decesse nobis dicimꝰ quos seq̄ debeamꝰ.
Ad illiꝰ exēplū nitamur quē oēs fatemur
imitandū. Atq̄ꝫ iō p̄cipua cura tibi sit legē
nosce diuinā: ꝑ quā possis q̄si p̄ntia cernere
exēpla scōrū. Hec ille. Vn̄ Augꝰ in sermōe
de catacismo in fine sic inq̄t. Vtriusq̄ꝫ sexus
⁊ etas hꝫ scōrū hoīuꝫ imitatiōis exēplū: imi
tenꝛ senes mores Thobie: q̄ cū senex eēt ce
cus in corꝑe viā vite filio demōstrabat ī cor
de. Ille eū manuducebat ad terrā: ⁊ pr̄ mo
nebat ⁊ monēdo ꝑducebat ad celū. Imitenꝛ
adolescētes Ioseph pulchr corꝑe ⁊ pulchri
orē mēte: quē castitas sic possederat: vt irru
entes mulieres īpudice nō possent eū viola
re cuiꝰ iā deꝰ mētē possederat. Imitēꝛ vir
gines sancte: scām sui dn̄i matrē Mariam.
Imitēꝛ vidue scāꝫ Annā. Imitēꝛ cōiuga
te castā Susannā. Virgo mr̄ qd̄ vouit iple
uit. Anna vidua in orōnibꝰ ⁊ ieiunijs vsq̄ꝫ
in finē ꝑseuerauit. Susanna vsq̄ꝫ ad ꝑiculū
mortis accessit. Hec ille. Quos imitātes ⁊ ī
bonis oꝑibꝰ ꝑseuerātes grāꝫ ꝯseq̄mur in p̄
senti: ⁊ glīaꝫ in futuro: vna cū p̄re ⁊ fi. ⁊. s. s.
in secula seculorū: Amen.

¶ Dn̄ica. 4. pꝰ Epiphaniā ī q̄ ponunꝛ tria
alia ipedimēta pnie ¶ Sermo. 3i.

Tunc surgēs

imꝑauit vētis ⁊ mari: ⁊ fa
cta est trāquillitas magna
Scribunꝛ hec verba Ma.
8. c. ⁊ in euangelio occur
rētis dominice. Scōꝫ sen
tētiam sapientis Prouer. 17. Omni tempo
re diligit qui amicꝰ ē ⁊ frater ī angustia cō
probaꝛ. Propterea discipuli christi de dile
ctione sui magistri quā sepe fuerant exꝑrti

cõfidẽtes: cũ existẽtes ĩ nauicula fere mer-
gerentᷣ: ⁊ Jesus dormiret sicut euãgeliũ ho
diernũ recitat. accesserũt ad iesũ cũ fiducia
di. Dñe salua nos ꝑim⁹: nec fraudati sᷣ a de
siderio suo: q̃ꝛ stati surrexit dñs di. Quid ti
midi estis modice fidei. Et tunc vt dicit the
ma nostrũ ĩꝑauit vent͡i ⁊ mari ⁊ fa. ẽ trã. m.
Ipse ẽ eni de quo dicit Sara vxor Thobie
filia raguelis Thob. 3. Dñe nõ delectaris ĩ
ꝑditionib⁹ nr̃is: q̃ꝛ post tẽpestatẽ tranq̃llũ
facis. Instruimur igitᷣ ab apl̃is q̃liter ĩ tri-
bulatiõe positi debem⁹ a deo auxiliũ inuocare
⁊ ipse succurret nobis: qꝺ maxime facere de-
bem⁹ cũ a pctis resurgere ⁊ pñiã facere vo-
lentes fluctib⁹ mũdi carnis ⁊ diaboli ĩpedi-
mur ne id exeq̃ possimus: vt nisi ad remedia
recurrẽtes a dño adiuti ꝑeam⁹. Idcirco in
p̃nti sermone tria alia pñie ĩpedimenta cum
suis remedijs ꝓponemus quorũ Primũ di-
citᷣ ĩpedimẽtũ timiditatis. Secũdũ vo dele-
ctabilitatis. Tertiũ aũt longanimitatis.

Pars ꝑma hui⁹ sermonis in q̃ ponitᷣ aliud
pñie ĩpedimẽtũ qꝺ dr̃ timiditas.

PRimo igitᷣ ĩ isto sermõe declarãdũ
ẽ aliud pñie ĩpedimẽtũ qꝺ dr̃ timi-
ditas. Dicit eni intra se insensat⁹ pctõr dia-
bolica suggestõe. Quid mihi ꝓderit ꝯfiteri
quõ potero ĩ bonis ceptis ꝑseuerare: ⁊ a pec
catis ĩ futurũ abstinẽ? Iterũ incidã in illa: ⁊
tũc nihil ꝓdest pñia acta: ⁊ ista timiditate
cathenatus nõ resurgit a culpa. ¶ Ad quã
dissoluẽdã mouetᷣ vna pulchra q̃stio vtilis
⁊ inaudita. Si pctã semel dimissa ꝑ verã pe
nitẽtiã nõ dico falsã: q̃ꝛ tũc nõ oporteret du
bitare possint redire in nũero ꝙtũ ad culpã
ꝑ sequẽs pctm̃ mortale cõmissũ. ¶ Probatᷣ
ꝑmo ꝙ sic ꝑ illã ꝑabolã scriptã Math. 18.
ideo assiĩatũ est regnũ celorũ hoĩ regi q̃ vo-
luit rõnẽ ponere cũ seruis suis: vbi habetᷣ ꝙ
rex ille seruũ suũ ĩueniẽs debitorẽ decẽ miliũ
talẽtorũ oẽ debitũ dimisit ei: qm̃ rogauit eũ
Ille aũt aliũ cõseruũ repiens debitorẽ centũ
denariorũ ei noluit misereri: sed posuit eũ
in carcerẽ: qꝺ audiens rex ille vocauit eũ ⁊
ait illi: Serue nequã oẽ debitum dimisi tibi
qm̃ rogasti me. Nõne ergo oportuit ⁊ te mi
sereri cõserui tui sicut ⁊ ego tui misert⁹ sũ?
Et irat⁹ dñs eius tradidit eũ tortorib⁹ do-
nec redderet vniuersũ debitũ. Sic ⁊ pr̃ me⁹
celestis faciet vobis si non remiseritis vnus-
quisq̃ fri suo de cordib⁹ vr̃is. qꝺ nõ ẽ aliud
dicere nisi ꝙ dñs de⁹ q̃ penitẽtib⁹ nobis mul
ta pctã dimisit. ⁊ proximo nobis offendenti
vtiq̃ nõ dimittim⁹: illa eadẽ pctã nobis di
missa: iterũ ab ipso sũt ĩputata ⁊ etiã puni-
ta: ergo a siĩi ĩ oĩbus alijs pctis. Qꝺ ꝓbatur
etiã ꝑ Aug^m in li. de baptismo ꝯ donatistas
di. Redire dimissa pctã vbi fraterna chari-
tas non est aptissime dñs docet de illo seruo
quẽ cũ dñs ĩuenisset debitorẽ decẽ miliũ ta-
lentorũ de ꝑcãti oĩa dimisit: ille aũt cõserui
sui q̃ ei debebat cẽtũ denarios cũ misert⁹ nõ
fuisset iussit eũ dñs reddere qꝺ ei dimiserat
Hoc idẽ dicit magr̃ in. 4. dis. 22. c. ꝑ. Et ha
betᷣ de pe. dis. 4. §. cõsiderandũ. vbi dr̃. Si
nõ ex corde dimittim⁹ qꝺ in nos delinquitᷣ
illõ rursus exigitᷣ qꝺ iã nobis ꝑ pñiã dimis
sũ esse gaudebam⁹. Itẽ Eze. 18. dr̃. Si auer-
terit se iust⁹ a iusticia sua ⁊ fecerit iniq̃tatẽ:
oẽs iusticie q̃s opat⁹ est non recordabũtᷣ: qꝺ
verũ nõ esset nisi oĩa mala illis iusticijs op-
posita sibi iterũ ad culpã ĩputarentᷣ. Preterea
Jaco. 2°. dr̃. Qui totã legẽ seruauerit offen-
derit aũt in vno fact⁹ est oĩũ reus: ergo ⁊c̃.
Itẽ originale siĩe in spẽ reuertitᷣ: q̃ꝛ obliga-
tio ad penã originali debitã q̃ pena ẽ caren-
tia visiõis dei reuertitᷣ ꝑ sequẽs mortale pec
catũ. ergo a siĩi pctã actualia saltẽ eadẽ ĩ spẽ
reuertũtᷣ. Preterea. 12. q. 2. c. epũs q̃ manci-
piũ. dr̃ h⁹mõi aũt liberto aduersus ecclesiã
cui⁹ iuris extitit accusandi: vel testificãdi de
negetᷣ licẽtia: qꝺ si ꝑsũpserit placet vt stante
cõmutatõe ĩ seruitutẽ ꝓprie reuocetᷣ ecclie.
Que sñia etiam habetᷣ sᷣm leges. C. de obseq̃js
patrono ꝑstandis. l. si manumissori tuo. Et
C. de libert͡i ⁊ eorũ libertinis. l. si manumiss⁹ De libertis et eorum libertis
. s. ingrat⁹ circa patronũ extiterit suũ: ⁊ q̃dã
iactãtia vl̃ cõtumacia ceruices aduersus eũ
erexerit vl̃ leuis offense culpã ꝯtraxerit a patrono
rursus sib ĩꝑio ditõeq̃ mittatᷣ: filijs etiã qui
postea nati sũt seruitur⁹. Patet etiã ĩ auctẽ
tico vt liberti õ ceto. §. q̃ꝛ etiã. coll. 6. Ergo
a siĩi hõ a seruitute pcti ꝑ dei m̃iã liberat⁹
Per ingratitudinẽ pene ꝑcedent͡i seruitutis
iterum subijcitᷣ. ergo. ⁊c̃. Ampli⁹ qui cõtri-
tus postea cõfiteri cõtẽnit p⁹ pctõꝝ remissio
nẽ ex vi cõtritiõis factã iterũ mortale pctm̃
incurrit: in quo si moriatᷣ: aut pctã ꝑus di-
missa remanebunt insufficienᷣ punita quod
eẽt ꝯtra iusticiã: aut ꝓ illis ĩ inferno punietᷣ

ergo.⁊c̃. ¶ Ad p̄dictas ambiguitates de‑
clarādas tres cōclusiōes ponēde sūt. Prima
ē ᷒m Scotū in.4.sen.di.22. Et Ric.i eadē
dis.ar.p̄.7.q.1. Et Bona.ibidē.s. ꝙ pecca‑
tū dimissū: siue originale: siue actuale mor‑
tale: siue veniale: vnū ⁊ idē nūero redire nō
pōt q̄ntū ad culpā.i. ꝙ si post pniam vnū pec
catū mortale cōmittit̃ ꝓpter qḋ aia dāneť:
solū de illo punieť ⁊ nō de alijs ꝑ pniaꝫ iā di
missis. O pnia scā: quāta ē efficacia tua. de
q̄ bn̄ ꝓphetauit Ece.c.18. Si impi⁹ egerit
pniam de oib⁹ iniq̇tatib⁹ suis. Et iteꝝ: oium
iniq̇tatū suaꝝ nō recordabor. Aiteni Aui‑
ce.3.metha.sue.c.4. Qḋ anihilatū est nō re
ducit̃: sed cū pctm̄ remittit̃ anihilať. g̃ ipos
sibile.⁊c̃. Preťea nullū successiuū corruptū
pōt redire idē nūero. al's ꝯtradictoria possēt
eē simul vera: sꝫ pctm̄ ē de genē successiuorū
q̄ cōsistit in actu volūtatis q̇ est successiu⁹
ergo.⁊c̃. Rō aūt hui⁹ positiōis ē ista: q̄ ᷒m
sniaꝫ omniū theoꝝ in.4.di.44. Ubi loquū
tur de resurrectiōe mortuorū. Nulla res ani
hilata pōt redire eadē in numero nisi ꝑ diuinā
potētiā. Tūc sic ᷒m sniam oiuꝫ theoꝝ in.2º
sen.di.34. De⁹ nō pōt eē cā alicui⁹ pctī: quia
hoc nō eēt facere sed potius deficere. qḋ ab‑
surdū ē i deo ponē. vn̄ Aug⁹ ait li.º83.q̄onū
q.3. de auctore nō fit homo deterior. Restat
ergo ꝙ pctm̄ per pniam dimissum ⁊ totalit̃
anihilatū: nō pōt aliter redire nisi ꝑ diuinā
potētiā: ⁊ hoc ē ipossibile vt ꝓbatuꝫ ē. ergo
pctā dimissa nō pn̄t ampli⁹ redire. Faciēda
ē ergo pnia: nec recidiuatio timenda ꝓpter
p̄dictā rōnē. ¶ 2ª conclusio ē ᷒m Bona. et
Ric. vbi.s̄.q.2. ꝙ nec pctā dimissa ꝑsequen
tē culpā mortalē redeūt eadē ī spē vel genere
q̄ diuerse sunt macule ᷒m diuersa genera
pctōrū: g̃ per vnū pctm̄ non possunt redire
macule oium pctōrū dimissoruꝫ. Preterea
vnū oppositorū nō reducit alterū sꝫ expellit
sed multa pctā int̃ se sūt opposita vt sūt oia
illa int̃ q̄ est virt⁹ media: vt auaricia ⁊ pro‑
digalitas: in quaꝝ medio ē virt⁹ liberalita‑
tis: ergo ꝑ cōmissionē vni⁹ nō reuertūť oia
alia p̄us dimissa. Preťea nihil reducit aliq̇d
deletū ad esse nisi qḋ pōt facere eē: sed vnus
actus non facit nisi vnā culpam siue vnam
maculā in aia: g̃ ipossibile est plura genera
peccatorū redire ꝑ vnā culpā. Nā dicē res
corruptas reuerti quoꝝ gen⁹ in aliquo indi‑
uiduo reuertit̃: nō est eas reuerti nisi ᷒m q̇d
ideo simpliciter dicēdū ꝙ ꝑ sequēs peccatuꝫ
mortale nō reuertūť oia pctā prius dimissa
eadē in spē: sicut nec ꝑ quēcūq̄ recessum hu‑
morū a debita ꝓportiōe reuertūť oēs infirmi
tates pri⁹ delete. Et iō bn̄ dicit̃ de pe. dis.4.
circa finē.p Gelasiū. Diuina clemētia dimis‑
sa pctā in vltionē vlteri⁹ redire nō patit̃. Et
Mau.p̄.81.dis.p̄sbyter.13.q.2. q̄situꝫ.23.
q.5.quid ergo. de pe.dis.3.§.his auctoritati
bus. Non iudicabit de⁹ bis in idipsū. Si er‑
go aliquē ꝓ pctō cōmisso penituit ⁊ se puni‑
uit: pꝫ ꝓpositū. ¶ 3ª cōclusio ē ꝙ q̄uis pec‑
cata cōmissa post verā pniam grauiora sint
ꝓpť ingratitudinē recidiuationis: nō tn̄ p̄o‑
ra pctā redeunt q̄ntū ad equalētiā. Nā igra
titudo pensať ᷒m quātitatē bn̄ficij: ꝫ mai⁹
bn̄ficiū p̄stat de⁹ ꝯseruādo inocētiā q̄ꝫ reuo
cādo ad pniam. Uerū ē tn̄ ꝙ aliq̇ mō aggra
uat culpā sequētē p̄cedens remissio: q̄ ē ibi
cōcept⁹ p̄stiti bn̄ficij: nō ita tn̄ ꝙ faciat equi
ualētiā. Un̄ distinguit Ricar. vbi.s̄.q.5. ꝙ
grāꝝ actio duo respicere debet ⁊ quātitateꝫ
doni: ⁊ modū gratuite donationis. Respi‑
ciēdo āt ad quātitatē doni: magis igrat⁹ ē i
nocēs peccādo q̄ꝫ penitēs: q̄ ceteris paribus
mai⁹ donū ē seruare hoiem vt nō peccet q̄ꝫ il
li qui peccauit indulgere. Ceteris eni pari‑
bus nobilior ē stat⁹ inocētie q̄ꝫ pnie. Sꝫ cōsi
derādo modū gratuite donationis: magis
ē ingrat⁹ penitēs cū peccat q̄ꝫ inocēs: q̄ q̄nto
magis aliq̇s est elongat⁹ a debito recipiēdi
bn̄ficiū: tāto est mod⁹ donatiōis magis gra
tuit⁹ cū bn̄ficiū sibi cōferť: magis aūt elōga
tur a receptiōe grē quātū est ex ꝑte sua ille q̇
peccauit q̄ꝫ ille q̇ a grē ꝯseruatiōe nō peccauit
Hibus tn̄ pensatis si cōpenseť aggrauatio: q̄
est ī sequēti pctō ꝓpter p̄cedentia iā dimissa
maior est ingratitudo cadere a vera pnia q̄ꝫ
ab inocentia. Et iō dicūt doc. ꝙ pctōrib⁹ re‑
cidiuatis ꝓpter eoꝝ ingratitudinē debet ma
ior pnia iponi: q̄ pctm̄ eorū graui⁹ est. Di‑
cas ergo ad ꝑabolā euāgelij ⁊ auctoritatem
Aug. ⁊ Magri ꝙ ꝓ tāto dicunť pctā di
missa redire ꝙ ꝑ ea sequēs culpa grauatur.
Si eni mihi peccāti ꝯ te indulsisti: ⁊ postea
iterū ꝯ te pecco: ex hoc pctm̄ illud grauius
reddit̃. Un̄ Gre. de pe.dis.4.§.item finis.
dicit pctā dimissa redire dicūť: q̄ quisquis
post acceptā remissionē ad vomitū redierit

tanto grauiꝰ punie͛ quāto magis benigni/
tatē dei ab vsu singulorū remissioni accepte
ingratꝰ extitit. Hec ille. Ad auctoritates āt
Ezech. ⁊ Jaco. dicēdū. ꝙ duplex est reatus
pcti. s. quātū ad penā sensus: ⁊ sic pctā dimis
sa nullo modo redeūt. Aut quātū ad penā
dāni: ⁊ sic bñ dicunt͛ redire. Quādo ġ dr̄ ꝙ
oēs iusticie nō recordabūt͛: ꝙ nō plꝰ accipiet
pmiū visionis dei ac si nullā iusticiā fecisset
⁊ oīa pctā cōmisisset: nō tñ ꝙ ꝓ eis penā sen
sibilē patiat͛ vt dictū ē. Ad aliud qđ dr̄ đ ori
ginali: dicendū ꝙ nō reuertit͛ obligatio ad
carētiā visionis dei sub rōne q̄ originali est
debita: q2 talis carētia est sine remorsu ⁊ sen/
sibili pena: sed reuertit͛ sub rōne qua est debi
ta actuali mortali q̄ ē cū remorsu ⁊ alia pena
sensibili adiūcta. Et eo modo habet intelli/
gi illud Rabani qđ recitat mḡr in. 4. di. 22
. c. h. Et Gratianꝰ de pe. di. 4. ꝟsus pncipiū
. s. ille qui nō vult fribus suis remittere: non
solū pctā que post baptismū egit reputabūt͛
ei ad penā: sed etiā pctā originalia que ī ba/
ptismo ei dimissa sūt: qđ intelligi habet ad
silitudinē pene ī genere nō in spē. Ad illud đ
fuo aūt igrato manumisso nō plus ꝯcludit
nisi ꝑ ꝯsequēs peccatū mortale iterū ī serui/
tutē reducit͛: ⁊ hoc est verū: nō tñ reducit͛ in
illā eandā in qua erat ꝑ illa pctā que sibi fue
rūt dimissa: nec ītātū sic si illa pctā sibi nūq̄
fuissent dimissa. Ad vltimū autē dicendū ē
ꝙ in illo casu duplex est opinio. Prima est
Ric. ⁊ Bona. vbi. s̄. s. ꝙ ille qui non adiple
uit totā pniam ꝓ peccatis ꝑ pniam dimissis
ꝑ sequēs mortale pctm̄ in inferno dānat͛: re
manet obligatꝰ ad solutionē residui pene: ꝓ
illis pctis pꝰus dimissis ī inferno pena etn̄a
puniet͛. s. ꝑ accn̄s: q2 in pctō mortali nulla
pena est satisfactoria in ꝯspectu dei. Et ideo
quātūcūq̄ puniat͛ semꝑ remanebit ad penā
obligatꝰ: illa tñ pena minꝰ erit intēsa q̄ si il/
la pctā ei nō fuisset dimissa. ¶ Alia opinio
in cōtrariū est Scoti in. 4. dis. 15. ar. h. q. 4
Et Asteñ. li. 5. ti. 3. ar. 1. q. 8. qui dicūt ꝙ il/
la pctā mortalia cōfessa: ꝓ quibꝰ nō fecit pe/
nitētiā dānatus: ꝓ alio pctō mortali ī infer/
no ꝓ illis pctis dimissis puniet͛ pena finita:
⁊ postea liberabit͛. Rō huiꝰ ē quia talis ē pe
na tēporalis: ⁊ remittit͛ etiā existēti in pctō
mortali: Faciamꝰ ergo pniā nec timeamꝰ
recidiuare: q2 ex assūpta pnia inimicꝰ factus

est debilior. ⁊ iō minime timendus ē: q2 fm
Hiero. parū timēdus ē hostis qui nō potest
vincere nisi volentē. Insuꝑ ex secure consci
entie libertate homo fit robustior cōtra insi
dias diaboli tanq̄ fortis armatus ⁊ a carce
re liberatus: quia penitētia ē armatura dei
de qua ad Ephe. 6. apostolus ait: Induite
vos armaturā dei: vt possitis stare aduersꝰ
insidias diaboli. Preterea penitentiā agēs
fit particeps omniū custodientium manda/
ta dei. Juxta illud psal. Particeps ego sum
omniū timentiū te: ⁊ custodientiū manda/
ta tua. Appropinquat͛ etiā dominꝰ peniten
tibus protectione ⁊ illuminatōe iuxta illud
psal. Dominꝰ illuminatio mea: ⁊ salus mea
quē timebo. Dominus ꝓtector vite mee a q̄
trepidabo? q. d. nō a demone: non ab aliqua
potentia. Et Job. 27. Pone me iuxta te: et
cuiꝰ vis manus pugnet cōtra me. q. d. nō cu/
ro. Et ad Ro. 8. Si deus ꝓ nobis quis ꝯtra
nos? Faciamꝰ ergo pniam quia dominꝰ ꝓte
ctor ⁊ defensor noster erit cōtra insidias dia
boli ⁊ tentationes inimici. Et sic patet pma
pars huius sermonis.

Pars 2ª. huiꝰ sermonis in q̄ ponit͛ aliud
pnie īpedimentū qđ dr̄ delectabilitas.

Secūdo in isto sermone declarandū
est aliud pnie īpedimentū qđ dr̄ dele
ctabilitas. Adeo enī in multis caro
spūi dñat͛. Adeo oblectamentū mūdi ⁊ car
nis ab ipsis amat͛ ⁊ peccatoꝝ carnis spēs fāta
sie iprimit͛. Adeo diabolꝰ suis deceptiōibꝰ
suꝑ ipsos dñat͛: vt quotiēs recordent͛ si pe/
nitere volūt non ampliꝰ debere delectari: vt
hactenus delectati sunt: aliquā vitā minime
reputantes ī placibilibus huiꝰ miserrime vi
te: licȝ cū offensis multis ⁊ sceleribus quasi
in sua beatitudine cōquiescunt. Qua de re
ne huiꝰ delectamenta dimittant: ⁊ vitia que
amant sequant͛: de eorū peccatis non soluȝ
pniam assumere renuūt: veꝝ etiā vt ampliꝰ
mundo isto gaudeant de peccato in peccatū
ludendo: ⁊ q̄si bñfaciendo discurrūt. ¶ Ad
quod impedimentū dissoluendū primo oc/
currit illud Hiero. Facile cōtēnit oīa qui se
semꝑ cogitat esse moriturū. Cogitate ergo
mortē o iuuenes: sepe horā eius ad mentem
reducite: quia tūc mundi delectationes toto
conamine spernetis. Ad hoc vtiq̄ dissoluē
dū plurimū valet memoria passiōis xp̄i: qđ

Nō d̄ b. hiero

de seipso testat̄ Hiero. di. i eplā ad Eustoᵐ.
Quia ipossibile ē i sensu hoīs nō irruere mo
tū ex medullaꝝ calore: ille laudat̄: ille predi
cat̄ btūs. q̇ stati vt cepit cogitare interficit
cogitatꝰ: ⁊ allidit eos ad petrā: petra aūt ē
xp̄s. Et ꝙ hoc sit verū i seipso ꝓbasse fatet̄
ibidē di. O quotiēs i heremo ꝯstitutus ⁊ i
illa vasta solitudine: q̄ exusta solis ardoribꝰ
horridū monachis p̄stat habitaculū: puta-
bā me romanis iteresse delitijs. Sedebā so-
lus: q̄ꝛ amaritudine repletꝰ erā. Horrebant
sacco mēbra d̄formia: ⁊ squalida cutis scitū
ethiopisse carnis obduxerat. Quotidie la-
chryme: q̄tidie gemitus. Et si qñ me repu-
gnātē sōnꝰ iminēs opp̄ssisset nuda humo vix
ossa herentia collidebā. De cibis v̄o ⁊ potu
taceo: cū etiā languentes monachi aq̄ frigi-
da vtant̄: ⁊ coctū aliq̇d accepisse luxuria sit
Ille igit̄ ego q̇ ob gehenne metū tali me car
cere ipse dānauerā: scorpionū tm̄ sociꝰ ⁊ fe-
rarū sepe choris itererā puellaꝝ. Pallebāt
ora ieiunijs: ⁊ mēs desiderio estuabat in fri
gido corp̱e: ⁊ añ hoīem sua iā carne premor
tua: sola libidinū incēdia bulliebant. Itaqꝫ
oī auxilio destitutꝰ ad Iesu iacebā p̱edes ri-
gabā lachrymis: crine tergebā: ⁊ repugnātē
carnē hebdōarū inedia subiugabā. Nō erube
sco cōfiteri infelicitatꝭ mee miseriā: qñ potiꝰ
plango me nō esse q̇d fuerim. Memini me
clamātē diē crebro iūxisse cū nocte: nec priꝰ
a pectoris cessasse verberibꝰ ꝙ̄ dño imp̱ante
rediret trāq̄litas. Ipsā q̄ꝫ cellulā meā q̄si co
gitationū meaꝝ ꝯsciētia p̱timescebā: ⁊ mihi
met iratꝰ ⁊ rigidꝰ: solus deſ̄ta p̱enetrabam.
Sicubi cōcaua valliū: asp̱a mōtiū: rupium
prerupta cernebaꝫ: ibi mee orōnis locꝰ: illic
mee miserrime carnis ergastulū collocabā.
Et vt mī testis ē dñs pꝰ mltas lachrymas pꝰ
celo oc̄los inherētes nōnūꝙ̄ mihi videbat̄
inr̄esse agminibꝰ angeloꝝ. ⁊ letꝰ gaudēsq̄ꝫ can
tabā pꝰ te in odorē vnguētoꝝ tuoꝝ currimꝰ.
Hec ille. Et sic patet s̄cda p̱s huiꝰ s̄monis.

¶ Pars tertia huiꝰ s̄monis in q̄ ponit̄ aliud
p̱nie imp̱edimētū q̇d dicit̄ longanimitas.

Tertio in isto s̄mōe declarādū ē aliq̇d
p̱nie ipedimētū q̇d d̄r lōganimitas
Plerīq̄ꝫ pctōres miseri sūt q̇ vitam
nr̄aꝫ corporalē: nūꝙ̄ finē habere credūt: in-
tra se dicētes: Gaudeamꝰ ⁊ epulemur: for-
tes ⁊ diuites sumꝰ q̇s malū nobis facere po

terit? ¶ Contra q̄s scriptura sacra expien
tia exp̄ssa ⁊ euangelij p̱abola clamāt. Scri-
ptura sacra dico Iacobi. 4. scribit̄. Que ē
vita nr̄a? Vapor est ad modicū parēs ⁊ dein
ceps exterminabit̄. Et Iob. 13. c. Homo na-
tus de muliere. ⁊c̄. Et. c. 13. Gaudiū ipiorū
ad instar pūcti si ascēderit vsq̄ꝫ ad celos su-
perbia eiꝰ: ⁊ caput eius nubes tetigerit: q̄si
sterquiliniū in fine p̱det̄. Et Dauid in psal.
ait: Vidi ipiū superexaltatū ⁊ eleuatū sicut ce
drꝰ libani: ⁊ trāsiui: ⁊ ecce nō erat nec iuētꝰ ē
locꝰ eiꝰ amplius. Et dñs in euangelio tales
cōuicet di. Mat. 25. Vigilate nescitꝭ enim
qñ dñs domus veniat: sero an media nocte:
an gallicantu: an mane: ne cū venerit rep̱ēte
iueniat vos dormiētes. ¶ 2ᵒ. ꝯ ipsos clamat
expientia exp̄ssa q̄ꝛ videmꝰ iuuenes mori si-
cut senes ⁊ frequētiꝰ. Noui ego iuuenē eq̇tē
dñm terrarū multarū pulcherrimū morte
rep̱ētina deficientē. Fui in q̄dā ciuitate p̄di-
candi cā: vidi dñam filiā eq̄tis cū sonitu tu-
barū magnis pōpis ad nuptias eūtem vno
die dñico: sed in sēcūda hebdōa sequenti cuꝫ
lachrymis ⁊ doloribꝰ sociatā ad tumulū. Et
sic de alijs multis q̄s in iuuētute sua vidimꝰ
mori. ¶ 3ᵒ. clamat euāgelij p̱abola ꝯ predi-
ctos diu viuere sperātes q̄ scripta ē Luc. 12
de illo diuite q̇ aīe sue dicebat. Aia mea ha-
bes multa bona reposita iānos plurimos: re
q̇esce: comede: bibe ⁊ epulare. Cui dixit deus
Stulte hac nocte aīam tuā rep̱etēt a te: que
aūt parasti cuiꝰ erūt? ideo infert dñs estote
p̱ati: q̄ꝛ q̄ hora nō putatis filiꝰ hoīs veniet
Vñ Augꝰ in li. de vera inocētia. c. x. ait. Re
media ꝯuersionis ad deū nullis sūt cūctatio
nibꝰ differēda ne tēpꝰ correctōis p̱eat tardi-
tate. Qui enī p̱enitēti idulgētiā ꝓmisit: dis
silanti diē certū nō spopōdit. Hec ille. Item
idē i liᵒ de salutaribꝰ documētis ait. Si forsi
tā vt solet humane fragilitatꝭ ꝯditio aliq̄ ne
gligētie macula malignꝰ spūs in nobis ificit
citiꝰ p̱ ꝯfessionē ⁊ p̱niaꝫ fontēq̄ꝫ lachrymaꝝ
abluere cū oī studio sustineamꝰ: ne diu sine
amici nr̄i amplexu maneamꝰ: q̄ꝛ paratior ē
nos recip̱e ꝙ̄ p̱dere: si tm̄ nō tardamꝰ de die
in diē couerti ad euꝫ: hec enī duo mala ops
deꝰodit in oībus hoībꝰ. i. negligētiā reuertē
di: ⁊ desperationē salutis: tm̄ hec absint a co
gitationibus nostris ⁊ ille tūc aius ꝓp̱e erit
nobis. Hec ille. Et sic patet q̄liter dissoluūt̄

hec ipedimēta. Rogem⁹ ḡ oipotētē deū qui
ꝯcedat nobis grāȝ ꝑdicta dissoluēdi impedi
mēta: vt hic grām ⁊ in futuro seculo gloriā
consequamur ab eo qui viuit ⁊ regnat in se
cula seculorū Amen.

Dñica 5ª post epiphaniā de trib⁹ alijs pe
nitentie ipedimentis. s. ꝑsūptuositatis assi
duitatis ⁊ horribilitatis. Sermo. 32⁹.

Colligite pri
mū çiçania ⁊ alligate ea
fasciculos ad cōburendū
Scribūť hec ꝟba Mat.
13. ⁊ in euāgelio occurrētꝭ
dñice. Sunt pleriqꝫ frēs
charissimi diabolica suggestiōe decepti: qui
p⁹ ꝙ plurimis pctīs fuerint irretiti: de mīa
dei despantes: in ipsis pctīs ꝑseuerātes: raro
vł nūꝙ ad verā pniam assurgunt. Idcirco
Salomon ait puer. 18. Impi⁹ cū i ꝓfundū
pctōꝝ venerit ꝯtēnit. In quo ꝛ etiā ꝑsona di
xit hiere. 15. c. Fact⁹ ē dolor me⁹ ꝑpetuus: ⁊
plaga mea renuit curari. Et ex hoc sequitur
illud malū: q2 ruūt ď pctō in pctīn: ⁊ in dies
fiūt deteriores iuxta illud ad Ephe. 4. De
sꝑrātes semetipsos tradiderunt īpudicicie.
Sȝ q2 hoc īpedimētū dissolueť ꝑ ea que di
centť infra in dñica Sexagesime ⁊ Quiqua
gesime ď ipsa īmēsitate mīe dei. Idcirco hic
cā breuitatis sub silētio ptranseundū duxi.
Sunt ⁊ alij ꝙ plurimi ⁊ ꝑdictis multo plu
riores: q mīaȝ dei tīn: iusticiā ꝟo minime cō
siderātes in pctīs diu iacēt ⁊ raro vł nūꝙ ď
ipsis ꝑnitēt: nō attēdētes tātā eē dei iusticiā
quātā vtiqꝫ mīam: qď maxime demōstrať i
euāgelio occurrēti: in q apte describiť ꝙ in
hac vita in eccła. s. militāti sinit bonos ⁊ ma
los: sił habitare ⁊ isił crescere vsqꝫ ad messē
. i. vsqꝫ ad mortē vł ad diē iudicij. Et in tpe
messis dicet messorib⁹. i. angelis suis ꝟba ꝓ
posita. s. Colligite ꝑmū çiçania. i. pctōres
iꝑnitētes ⁊ obstinatos: ⁊ alli. e. fa. ad cōbu.
Id est i inferno: vbi oñdiť maxima dei iusti
cia. Igiť i pñti ꝟmone de trib⁹ alijs pnie iꝑ
dimētis cū suit remedijs tractādū occurrit.
quoꝝ Primū ⁊ ꝑncipale dr̄ iꝑdimentū ꝑsū
ptuositatis. Secundū ꝟo iꝑdimentū assi
duitatis. 3ᵐ aūt iꝑdimētū horribilitatis.

Pars ꝑma hui⁹ ꝟmonis in q poniť aliud
pnie impedimētū qď dr̄ ꝑsūptuositas.

Primo igiť i isto ꝟmone tractandū
ē aliud pnie iꝑdimētū qď vocať ꝑ
sūptuositas. Presumūt eni pctōres
iniq de mīa dei. s. ꝙ male viuēdo de⁹ eoꝝ mi
sereať: qď ē dñȝ iudicare iiustū necnō ⁊ blas
femare: sicut in ꝑsona talium psalmista ait.
Nō videbit dñs nec itelliget de⁹ iacob. Cō
tra qs dr̄ Eccle. 4. Ne dicas miseratio dñi
magna ē: q2 de spe rues i ꝑsūptionē temera
riā ⁊ supbā: ⁊ absqꝫ timore in pctīs tuis fir
mā facies habitationē. vñ Aug⁹. liº 3. de ꝟ
bis dñi ꝟmone. 22. inqt: Ista duo mala oc
cidūt aīas: aut despatio: aut ꝑuersa sꝑs. Nā
sicut liberat bona sꝑs ⁊ recta: ita decipit ꝑ
uersa. ¶ Ad qď iꝑdimētū dissoluēdū qri
tur ista qstio. Utꝝ i deo sit iustitia? videť. ꝙ.
ꝙ nō. Quia qcūꝙ facit oia ꝑ libito sue vo
lūtatis nō ꝟm iusticiā opať: sed ꝟm ꝙ dicit
apłs ad Ephe. ꝑ. De⁹ opať oia ꝟm consiliū
sue volūtatis: nō ḡ iusticia debet ei attribui
Preterea act⁹ iusticie ē reddere debitū: sed
de⁹ nulli ē debitor: ḡ deo non cōꝑetit iusticia.
sed ꝯ hoc obstat tota scriptura q deū iustum
eē clamat. Nā apłs dicit. 2. ad Thimoth. 4
Nō de⁹ ē iudex iust⁹: sed nō ē iudex iust⁹ in
quo nō ē iusticia: ḡ. ⁊c̄. Et ps̄ ad deū clamat
Iusticia plena ē dextera tua. Et alibi. Iust⁹
dñs ⁊ iusticiā dilexit. ¶ Ad hanc qōnē rñ
det Tho. in prima pte. q. 21. ar. ꝑ. Et Rica.
in. 4. di. 46. ar. ꝑ. q. i. di. ꝙ duplex ē iusticie
species: vna cōmutatiua: alia distributiua.
Prima cōsistit i mutua datiōē ⁊ acceptiōē:
vt patet i emptōē ⁊ venditiōē ⁊ alijs cōmuta
tionib⁹. ⁊ hec dr̄ Ethi². 5. Iusticia cōmuta
tiua: ⁊ hec nō pōt eē in deo: q2 nullus dedit ei
tātū vt mereať ꝙ illi retribuať. Vñ apłs ad
Ro. xi. Quis prior dedit illi ⁊ retribueť ei?
. q. d. null⁹. Secūda q cōsistit i distribuēdo
ꝟm quā aliqs gubernator vł dispensator dat
vnicuiqꝫ ꝟȝ suā dignitatē. Sicut ḡ ordo cō
gruus familie vel cuiuscūqꝫ młtitudinis gu
bernate demōstrat hui⁹modi iusticiā in gu
bernāte: ita ordo vniuersi q apparet tā in re
bus nālib⁹ ꝙ in reb⁹ volūtarijs demonstrat
dei iusticiā. Vñ dicit Diony. c. 4. de dinis no
minib⁹. Oportet videre i hoc verā eē dei iu
sticiā q oib⁹ tribuit ꝓpria ꝟm vni⁹cui⁹qȝ ex
istentiū dignitatē: ⁊ ꝟm vni⁹cuiusqꝫ nām i
ꝓpo saluat ordine ⁊ ꝟtute. Et sic patet ꝙ in
deo ē iusticia distributiua q distribuit bonū

⁊ malū: penā ⁊ gl'iam. Dicas ḡ ad arᵐ i op/
positū ꝭm Tho. vbi. s̄. ꝙ q̄uis de⁹ opeꝛ oīa
ꝭm cōsiliū sue volūtatis nō tñ hoc obstat q̇n
opeꝛ ꝭm suā iusticiā: q2 ipossibile ē deū velle
nisi q̄ð rō sue sapie dictat: q̄ quidē ē sicut lex
iusticie ꝭm quā ei⁹ volūtas recta ⁊ iusta est:
vñ q̄ðcūq3 facit ꝭm volūtatē suā iuste facit
sicut nos id q̄ð ꝭm legē facim⁹ iuste facimus
sed nos q̇dē ꝭm legē alicui⁹ supiozis: de⁹ aūt
sibiipsi ē lex. Ad aliud argᵐ dicas ꝭm Rica
vbi. s̄. ⁊ in rñsione. 4. argumēti. ꝙ si de⁹ nul
li creature sit debitoz ex recepto: tñ debitoz
est ex ꝓmisso. Promisit eni dare gl'ia3 bñfa
cientib⁹: ⁊ penā malefaciētib⁹: q2 nulli ē de·
bitoz nisi q2 vult. Si aūt q̄raꝛ q̄re vult non
rñdeo nisi q2 vult: q2 volūtas sua ē cā ꝑma.
Et sic patet ista q̄stio. Noli ḡ p̄sumere ð mi/
sericozdia dei: q2 tanta ē iusticia quāta ē mi
sericozdia. vñ Grego. Miam ait dei debe·
mus erubescere: si iusticiā ei⁹ nolim⁹ fozmi/
dare. Et Hiero. Magna ē mīa dei imo ma
ioz ꝙ̄ credas: sed nō minoz ē iusticia. Et ideo
poti⁹ ē iusticia timēda: ꝙ̄ mīa sine pnīa p̄su/
mēda. vñ Deut°. x. dr̄. De⁹ magnus ⁊ potēs
⁊ terribilis q̄ potētiā nō accipit nec munera
Et Job. 9. dr̄. Si iustificare me voluero:
os meū cōdēnabit me: ⁊ si inocentē me ostē/
dero premiū me cōprobabit. vñ Salomon
ꝓuer. 6. Zelus ⁊ furoz viri nō ꝑcet i die vin
dicte: nec acq̇escet cui⁹ ꝙ̄ p̄cibus: nec suscipi/
et ꝓ redēptione dona plurima. Itē. c. p̄. dr̄.
Nō ꝓderūt thesauri ipietatꝭ in die iudicij ⁊
vltionis: ꝓpterea dñs p Esa. loquiꝛ. c. 47.
bis p̄sumptuosis di. Reuelabiꝛ ignominia
tua: videbiꝛ opprobriū tuū: vltionē capia3
⁊ nō resistet mihi hō. Et p Hiere. c. 48. inq̇t
Erit coz foztiū moab in die illa sicut coz mu
lieris ꝑturientꝭ. Et p Ezech. 7. c. et Sopho.
p̄. ait. Argētū ⁊ aurū eozū nō poterit eos li
berare in die furozis dñi. Noli ergo p̄sumē
sed pnīa3 age: q2 de⁹ nō poterit iusticiā sua3
p̄terire. Que oīa cōfirmat Aug⁹. sup Jo.
ꝭmone. 33. Et li. 3. de ꝟbis dñi ꝭmone. x. Ex
vtroq3 hoīes ꝑiclitatur: ⁊ sperādo ꝯrijs re/
bus: ꝯrijs affectionib⁹ sperādo decipiꝛ q̄ di/
cit. Bon⁹ ē dñs: misericozs est dñs: faciam
q̄ð mihi placet: q̄ð libet: laxē habenas meas
cupiditatib⁹ meis ipleā desideria mea: ad ꝭ
q2 misericozs ē de⁹: bō de⁹: māsuet⁹ est de⁹.
Spe isti periclitāꝛ. Despatiōe aūt q̄ cū gra

uia pctā putātes iā sibi non posse ignosci pe
nitētib⁹ ⁊ statuētes ad damnationē sine du
bio obstinatos dicūt apud seipsos. Iā dam
nati sum⁹: q̄re q̄ð volum⁹ nō facim⁹? Et ita
illis q̄ spe ꝑiclitanꝛ diciꝛ. Ne tardes conuer/
ti ad dominū: ne differas de die in diem su/
bito eni veniet ira eius: ⁊ in tp̄e vindicte di/
sperdet te. Illis q̄ desperatōe ꝑiclitanꝛ diciꝛ:
In q̄cūq3 die cōuersus fuerit iniqu⁹ omniū
iniq̇tatū ei⁹ obliuiscar: ꝓpter illos ergo q̄ de
speratiōe ꝑiclitanꝛ: ꝓposuit indulgētie poz/
tū: ꝓpter ꝟo eos qui ⁊ dilationib⁹ illuduntꝛ
facit diē moztis in eternū. Et sic patet pars
prima huius sermonis.

Pars 2a hui⁹ ꝭmonis in qua poniꝛ aliud
pnīe ipedimētū q̄ð dr̄ assiduitas ⁊ pulchre.
Scðo in isto ꝭmone tractādū ē alið
pnīe ipedimētū ꝙ dr̄ assiduitas siue
ꝯsuetudo peccādi: siue male faciēdi.
Cū. n. Jo. 8. dñs dicat. Qui facit peccatū
ꝭuus ē pcti. necesse ē vt q̄ ꝑ ꝯsuetudinē ma/
lā diu subiugo iniq̇tatū subiect⁹ fuerit sine
maxia difficultate resurgē neq̄ꝙ̄ possit. In
cu⁹ ꝑsona. Treno. p̄. dr̄. Uigilauit iugū ini/
q̇tatū meax in manu ei⁹. s. ꝯsuetudinis male
cōuolute sūt ⁊ iposite collo meo: ifirmata ē
ꝟtus mea: dedit me dñs. s. ꝑmissiue: i manu
de q̄ nō potero resurgere. Hoc est iugū de q̄
Eccle. 4. dr̄. Iugū graue sup filios adā: ꝭ
q̇dē ē laboz q̄ filij isrl' duris opib⁹ pallearū:
luti: ⁊ laterꝭ p̄mebanꝛ sꝭ pharaonica ꝭuitu/
te: sic patet exo. i. c. Cui⁹ rōnē assignat Hu
go de scō victoze sup regula3 bti Augu. di.
Cogitatio mala ꝑit delectationē: delectatio
ꝯsensū: cōsensus opationē: opatio cōsuetu/
dinē: ꝯsuetudo necessitatē: q̄ q̇dē necessitas
nō excusat ꝭ magi incusat: Hec ille. Ex q̇b⁹
ꝟbis patet ꝙ ꝯsuetudo iducit necessitatē q2
est altera nā. ff. ad macedonianū. l. i. de li. ⁊
postbu. l. si q̇s. posthumos. ð postulādo. l. i.
§. ibis. Insti. de rex diuisi. l. pauonū. Scðz
etiā phm li. de reminiscētia. ꝑ rethoꝛ. c. x. 4.
ꝑleumatū ꝑticl'a. z817. 7. ethi⁹ vbi ait Dif
ficile ē resistere ꝯsuetudini: q2 assilaꝛ nē. Pa
tet etiā ꝙ ex mala ꝯsuetudie pctōz nō valet
verā pnīa3 ꝑagere. Cū eni. Cognitio pcti
sit initiū salutꝭ ⁊ mala ꝯsuetudo nō ꝑmittat
pctm̄ cognoscē: seq̇ꝛ ꝙ verā pnīa3 ꝑagere i
pediat. Ait eni Augu. in li. Enchiri. pctā
q̄uis magna ⁊ hozrida: cū in ꝯsuetudinē ve

nerint: aut nulla aut ꝑua esse credunt: vsq
adeo vt nõ solũ ñ occultãda: ꝟm etiã ꝑdicã
da ⁊ diffamãda videant. Vñ sicut scriptũ ẽ
Laudat pctõr i desiderijs aie sue ⁊c̃. Et iõ
bñ ait Juuenal' li. 3. satyra 2ª. Cõsuetudo
mali tenet insanabile vuln9. Et Jacob9 bñ-
uentan9 ait: Res ẽ dura nimis vsũ depellere
cui9 radix euelli non valet alta bñ. Hec ille.
Patet etiã ex dictis Hugo. q cõsuetudo nõ
diminuit pctm̃ sed aggrauat: sicut habetur
24. q. i. in. c. scisma, ⁊ extra de simonia. c. sa-
tis, ⁊ in. c. cũ in eccl'ie, ⁊ de eo q̇ duxit i ma. q.
pð. ꝑ adul. c. cũ haberet. Et extra de cõsue. c.
fi. vbi dr̃. Tãto ꝓ certo grauiora sunt pctã
q̃to diuti9 infelicẽ aiam detinẽt alligatam.
Hec ibi. Et multa alia de mala cõsuetudine
hic adduci pñt q̃ cã breuitatꝫ omitto: ꝑserti
cum in alio sermonario de pctis dñica. 4. de
aduẽtu i 3ª ꝑte diffusi9 habẽt. Ex q̇b9 oibus
patere põt q multe male cõsuetudines vani
tatũ ⁊ maloꝝ ꝯtractuñ hodiernis tꝑib9 ad-
inuẽte: quãto lõgiores tãto neq̇ores rõnabi
liter reputãt: iõ taliũ nõ ꝯsuetudo ƀ abusio
nũcupãda ẽ: nec min9 q̃ corruptela vitiosa
vitari dꝫ: sic pꝫ dis. 8. c. malã. vbi dr̃. Ma-
la ꝯsuetudo nõ min9 q̃ vitiosa corruptela vi
tãda ẽ: q̃ nisi citi9 ⁊ radicit9 euellat i priuile
gioꝝ ius: ab ĩpijs assumit: ⁊ icipiũt ꝑuarica
tiões varie ⁊ ꝑsũptiões creberrime nõ oppꝑs
se ꝓ legib9 venerari ⁊ ꝑuilegiorũ more ꝑpe-
tuo celebrari. Et ibidẽ. c. veritate Aug9 ait
Nemo cõsuetudinẽ rõni ⁊ veritati ꝓponat:
q2 ꝯsuetudinẽ rõ ⁊ veritas sꝑ excludit. Et. c.
sequẽti Grego. ait. Aduertẽdũ ẽ q dñs di
xit. Ego sũ veritas: ⁊ nõ dixit: Ego sũ cõsue
tudo ƀ veritas. Et i. c. frustra. iteꝝ Aug9 ait
Frustra q̇dẽ q̇ rõne vincũt cõsuetudinẽ no-
bis obijciũt: q̃si cõsuetudo maior sit ꝟitate
Et i. c. cõsuetudo. btũs Cyꝑan9 ait. Cõsue
tudo sine veritate vetustas erroris ẽ. Hec ibi
Inducit ꝗ cõsuetudo pctã ⁊ cogit hoiez pec-
care. Quoꝝ oiuꝫ hẽt exẽplũ illi9 ꝑhi: qui ex
suoꝝ grauitate moꝝ elect9 fuit i regẽ cui9 dã
nobilis ciuitatꝫ. Cũ hortaret ciues nutrire fi
lios sub moꝝ debita disciplia: atq illos auer
tere a ꝑuis ꝯsuetudinibus vitiorũ: nec ciues
huic ꝟtuose amonitõi oio parerẽt: nutriri fe
cit duos optimos canes ex optimis ꝑentib9
ortos: vnũ i coq̇na: alteꝝ ꝟo i venationũ ex
ꝑiẽtia. Ad tẽp9 ãt ꝑplo ꝯuocato i publico ⁊ i

suꝑdictꝫ morib9 illis icãto ꝟmõe ambob9 ca
nib9 inibi ꝑꝑatis i medio ꝑpl'i apponi fec̃ sar
tagines: ꝑapsides: icisoria: coq̇naria pigue-
dine plana: atq leporẽ in prato dimisit. Fa-
ctoq signo ꝟm q ꝑmonuerat seruos suos:
q dimitterẽt subito canes: canis venationi
bus assuetus insultu ꝑmo leporẽ dẽtibus ra-
puit. Alius ꝟo canis in coq̇na nutritus: oĩ-
bus circũstantibus eũ ad leporẽ exhortanti
tib9: stati cucurrit ad ꝑapsides pigues: ⁊ ce-
tera ꝯsueta. Quo q̇dẽ mẽorato exẽplo my-
steriũ reserãtꝫ: didicerũt astãtes q̃tũ sint vio
lẽte ꝯsuetudines male ⁊ bone. Juxͣ illud ex ͦ
cõsue. c. cũ ꝯsuetudinis vsusq lõgeui nõ sit
leuis auctoritas. ⁊c̃. Et ex de sen. ⁊ re iu. c.
cã habet. ¶ Ad q̇ð ipedimẽtũ dissoluendũ
tria tm̃ remedia cã breuitatꝫ occurrũt. Pri-
mũ ẽ remediũ ꝓuisionis: vt. s. i sua volũtate
matie i iuuẽtute ꝯsuetudo mala tollat: ꝟ-
ga eni plicata i ꝑncipio ⁊ dũ tenera ẽ cito ad
rectitudinẽ tẽdit. Auis ꝑuula ex ipso nido
excepta melius q̃ alie domestica fieri solet.
Equ9 pull9 cito discit deponẽ q̃dã vitia q̃ an
tiq̇t9 nũq̃ relinq̇ret. Sic ꝯsuetudo mala de
facili mutat: antiquata ꝟo difficillime aut
nũq̃: nisi cũ diuino miraclo mouet. vñ Gre.
narrat. Alexãdrũ orbis dñꝫ morib9 ꝑedago
gi sui ⁊ vitijs non potuisse carere q̇b9 adhuc
ꝑuul9 ifect9 erat. vñ Tulli9 i li. philippicoꝝ
ait: Oẽ malũ nascẽs facile opꝑmit iueẽatũ
plerũq fit robusti9. Et Gre. i registro iq̇t.
Si ꝑue rei adit9 añq̃ iualescat ñ claudit fit
latior. ⁊ erit ꝯsuetudine licitũ q̇ð rõne ꝯstat
eẽ ꝓhibitũ. Et Ber. i epl'a ad frẽs de mõte
deiait: Ois aius mal9 ꝑusq̃ idurescat mali
cia emolliri põt: ƀ p9 q̃ iduruerit despand9 ẽ
ƀ ille. ¶ 2m remediũ dr̃ inuocationis. Qui
eni a suꝑiori ꝑmit ptãte q̃ conat illũ in ꝑpe-
tuã redigẽ ꝟuitutẽ si prudẽt agat ⁊ suũ adiu
toriũ aduocat fortiorẽ. Pꝫ vt dr̃ Job. 40. c
Nõ ẽ ptãs suꝑ terrã q̃ cõparet ei. s. diabolo
a q̃ ptãte cũ fuerim9 ꝑ malã ꝯsuetudinẽ ꝑssi:
cũ ei9 ptãti resistẽ nõ valem9 suꝑma. i. diuina
potẽtia est iuocãda atq fideliter cũ ꝓpha
clamandũ est: De9 i adiutoriũ meũ intẽ. ⁊c̃.
Et iterũ: De9 in noie tuo saluũ me fac. Maꝫ
sicut Luce. xi. c. dñs ait: Cũ fortis armat9
custodit atriũ suũ: in pace sũt oia q̃ possidet
id est diabol9 hoiez in pctis ꝑ malã ꝯsuetudi
nẽ in pace sunt oia q̃ pos. Si aũt fortior illo

Vid' de Consuetudine inveterata & mala

qđ est adiutoriū dei fideliť īuocatū superueni
ens: vincit ipsū. s. de aīa expellēdo: vniuersa
arma ei⁹ ī q̇bus ꝯfidebat q̄ sunt iterata pctā
aufert. s. ꝑ pniā3 verā. Et ideo deberet q̇libet
pctōꝝ adherē ꝑ deuotionē alicui scō: ⁊ illius
deuotiōe a pctō ꝓponere abstinere. exemplo
illi⁹ prelati cui dixit Ber. vt abstineret tri-
bus dieb⁹ amore dei ab oī illicito: qđ ⁊ fecit
adeo vt diceret: Leue ē eni mihi ⁊ suaue de
cetero abstinere a malo. Sic luxuriosis ⁊ ie-
iunare nolentib⁹: ⁊ mēdacib⁹: ⁊ iurātibus ⁊
blasfemis cōsulēdū ē. ¶ 3m ⁊ vltimū reme-
diū dr̄ elōgatōis. Nā int oīa xp̄i ꝯsilia vnū
celeberrimū ⁊ q̄si toti⁹ religionis fundamen
tū ē: euitare seu fugere pctōꝝ occasiōes. Hic
Math. 5. c. ait dn̄s. Si ocul⁹ tuus scandali
çat te erue eū ⁊ ꝓijce abs te: expedit enim tibi
vt pereat vnū mēbrorū tuoꝝ q̄ȝ totū corp⁹
eat in gehēnā. Ocul⁹ q̇dē dexter sunt lubri-
cis pleruq̄ȝ suspecta consortia: auaris parca
substātia: elatis fama ⁊ glīa: gulosis delica-
ta cibaria ⁊ magna cōuiuia: q̄ nō pugna sed
ꝑ elongationē ab hoīe supanť. Qđ intelli
gēs ꝓpheta ait. Elongaui fugiēs ⁊ mansi ī
solitudine. s. vt fugerē occasiones peccandi.
Fugiēde sūt igiť occasiones male praue so-
cietates atq̄ȝ prauoꝝ cōsortia: bonorūq̄ȝ so-
cietates tenēde sūt: quia sm̄ phm̄. Mores
fiūt ex victu. Et iuxta illud ꝓphe. Cū sācto
scūs eris: ⁊ cū viro īnocēte īnocēs eris: ⁊ cū
ꝑuerso ꝑuerteris. Et sic patet pars secunda
huius sermonis.

Pars tertia hui⁹ sermonis in qua ponitur
aliud pnīe īpedimētū qđ dr̄ horribilitas.

Tertio ⁊ vltimo ī isto s̄mone tractā
dū ē aliđ pnīe īpedimētū qđ dr̄ hor-
ribilitas. s. satisfaciēdi. Et voco hic
satisfactionē ꝓ restitutione alienoꝝ: ꝓ resti
tutione fame: ꝓ recōciliatōe inimicoꝝ: ꝓ re-
missione iiuriaꝝ: ꝓ obseruatiōe votoꝝ: ꝓ ex
ecutiōe testamētoꝝ: ꝓ euitatiōe pctōrū futu
rorū: necnō excisiōe causaꝝ eorūdē. iuxta il-
lud Aug. scriptū. de pe. di. 3. circa p̄ncipiū.
Satisfactio ē pctōꝝ cās excidere nec eoꝝ sug
gestionib⁹ aditū indulgē. Sȝ oīa ista hor
rent facere pctōres. Cōfiteť nāq̄ȝ ⁊ coicanť
sed nūq̄ȝ restituūt: nūq̄ȝ inimicis recōciliāť
nūq̄ȝ peccādi occasiones deuitāt. ⁊ sic et̄nali-
ter puniūť ⁊ dānāť hoc ē īpedimētū ferreū:
h̄ ē īpedimētū calibeū: h̄ ē īpedimētū adamā
tinū: h̄ ē īpedimētū plūbeū: hec ē mola gra-
uis ad collū pctōꝝ ligata: demergēs eos ī ꝓ-
fundū inferni. Exclama ḡ ad vsurarios: ad
auaros: ad dep̄datores: ad oēs subās aliorū
rapiētes siue ꝑ malos ꝯct⁹: siue ꝑ sniām fal-
sā: siue ꝑ falsā aduocationē: aut ꝑ quēcūq̄ȝ
aliū modū ꝓximū dānauerūt vt restituant
q2 aliť nō remittiť pctm̄ nisi restituať male
ablatum. de re. iu. li. 6. ⁊. 14. q. 6. c. ꝓ. Et est
Aug. 2a eplā ad Macedoniū. 24. q. 2. c. le
gať. extra de sen. excō. c. porro. glo. in v̄bo sa
tisfaciāt. Sine satisfactiōe nō pōt q̇s verā pe
nitētiā agere. Et ex̄ de vsuris. c. cū tu. de pe.
dis. i. §. neminē. ⁊. dis. 6. §. falsas vbi diciť.
Qui bona alteri⁹ iiuste detinet: ⁊ odiū ī corde
gerit: sciat se nō posse verā pniā3 ꝑagē: ꝑ quā
valeat ad et̄nā felicitatem ꝑuenire. Unde ⁊
Aug⁹. in li. đ v̄o cultu ĭnq̄t. Nō solū ꝓ ma
xima male ablatorū quātitate: veꝝ etiā ꝓ mi
nima denarij ꝑticula nō poterit q̇s faciē vide
re diuā. Hec ibi. qđ intelligēdū ē si detineať
ꝯ volūtatē possidentis. Hec audire horrent:
ista aures eorū offendūt: nullaten⁹ satisface
volūt. O īpedimētū diabolicū: quātos de-
mersit quātos ligauit ⁊ ligat: q̇t in baratro
inferni demersit? Nō eni errauit ille q̇ dixit:
Pecunie obediūt oīa: ꝓpťea spūs scūs Ba
ruth. 3. ꝓnunciat oēs istos esse dānatos. di.
Ubi sūt q̇ argētū thesauriçāt ⁊ auꝝ ī q̄ cōfi
dūt hoīes? R̄ndit ad īferna descēderūt. Hor
rēt ⁊ mlieres amouere a se sup̄fluas vanita
tes: sup̄flua iocalia: adulťinos capillos: di-
abolica fucamēta: ⁊ reliq̄ q̄s oīo si penitere
volūt a se amouere teneť. Horrēt ꝑtiales re
nūciare ꝑtialib⁹: īdulgere inimicis: remittē
iiurias q̄ tn̄ facē obligant. Horrēt detracto
res restituē famā quā iiuste tulerūt: nec tn̄
absolui p̄nt: nisi h̄ ꝑficiant. Isti oēs profecto
cathenis ferreis ligati sūt: ita vt pnīa eoru3
vana sit ⁊ vacua: nec ꝑtin⁹ deo grata nec ac
cepta. ¶ Cōtra qđ īpedimētū sol⁹ vn⁹ mal
le⁹ vľ remediū ꝓficit: q̇ cōtineť ī bis paucis
v̄bis Hiero. Tpale ē qđ delectat: eternū qđ
cruciat. Cōsidera ḡ gaudiū qđ hēs de oībus
supradictis tp̄ale eē ⁊ instātaneū: caducū ⁊
oīno transitoriū: penā v̄o nisi satisfacias ut
p̄dictū est eē ꝑpetuā ⁊ eternā. Quis est eni
tā ignar⁹: tā insipiēs vt modicū quid habe-
at gaudij ⁊ delectatiōis infinitas v̄o penas
⁊ supplicia eterna sustineat? O magna mēs

Vide de Impedimento Satisfactionis

lienatio que nō ꝯſiderat illud euangelicū. Quid ꝓdeſt hōi ſi vni. mun. lu. a. vero. ſ. de ri. pa. Matth. 16. Et ſic patꝫ illud impedi-mētū cū ſuo remedio. Rogem⁹ ḡ oipotētē ..c. vt digneť nobis grām impartiri q̄tenus hōib⁹ p̄dictis ipedimētis expediti verā poſ-ſim⁹ pniaꝫ peragere: ne colligamur vt ꝫiꝫania ad cōburēdū: ſꝫ vt triticū verū ꝛ purū poſſi-mus reponi in horreuꝫ vite eterne vbi ꝛ re. de⁹ glorioſus trin⁹ ꝛ vnus cū ſcis ꝛ angelis ſuis. In ſeculorū ſecula. Amen.

Dñica in ſeptuageſima de gnāli oiuꝫ vo-catione ad dei ſeruitiū in eccleſia militanti. Sermo in ordine. 33.

EXiit primo

mane ꝯducere operarios in vineā ſuā. Scribūť hec v̄ba Matth. 20. ꝛ i euā-gelio occurrentis dñice. Licꝫ ſm phm. 7. Ethi. ꝯ. Finis ē p̄ncipiū in appetibilib⁹ ꝛ agibi-lib⁹. Notandū ē tn̄ ſꝫ eūdē: q̄r ad h̄ vt mo-ueat ad agendū tria inter cetera ſūt neceſſa-ria. Primo vt ſit bonū: q̄r dicit̄ p̄. Ethicorū bonū ē qd̄ oia appetūt. Secūdo ꝙ ſit deſi-deratū: q̄r finis mouet agentē ſicut volitū ꝛ deſideratū ſm phm. Tertio ꝙ ſit poſſibile: vt dicit̄ 3. Ethicorū. Electio nō ē impoſſi-biliū. Si ergo ꝯſiderem⁹ finē noſtrū. ſ. bea-titudinē ad quē hō finaliter ordinat̄ iuenie-mus ꝙ finis ē qd optimū: q̄m btitudo ſcdm Boetiū. 3. de cōſola. Eſt ſtat⁹ oiuꝫ bonorū aggregatiōe perfect⁹: ē etiā maxime deſide-rat⁹: q̄r vt dicit Augu. 10. de ciui. dei. c. i. in fin. Oiuꝫ certiſſima ſentētia q̄ recta rōne ꝯſtitūť: oēs hoīes velle eſſe btōs vt ait: Boe. phi. 3. Ineſt mētib⁹ hoīum ſūmi boni nālr inſerta cupido. Sed finē iſtū ꝓpria volūta-te nobis cōſequi impoſſibile ē: q̄m ſupnāle ē ideo ne de hoc ſūmo bono ꝛ maxime deſi-derato cōſequēdo finaliter hō deſperet: ſed potiꝰ ad cōſequendū ſtudeat laborare: chri-ſtus oēs ꝛ iuuenes ꝛ ſenes ſapiētes ꝛ inſipiē-tes pariter vocās dicit Ite. ꝛc̄. Ponēs para-bolā in iſto ſacro euāgelio de p̄refamilias: q̄ exijt p̄mo mane cōducere oparios in ſuā vi-neā: q̄ p̄rfamilias eſt de⁹ ops q̄ vocat oēs ad ſeruitiū ſuū i ecclīa militāti. De q̄ vocatiōe in p̄ſenti ſermōe tria occurrūt ꝯſiderāda. Pri-mū quorū dr̄ gnālis vocatio. 2m̄ ꝓo vocatōis modificatio. 3m̄ aūt vocatorū remuneratio.

Pars p̄ma hui⁹ ſermonis in q̄ declaratur generalis omniū vocatio.

PRimo igiť in iſto ſmone. q̄riť vtrū de⁹ vocet oēs: q̄r ex euāgelio videť ꝙ ſic. Nā dr̄ ꝙ exijt p̄mo mane cōdu-cere oparios: deinde hora tertiarū. vj. xj. ꝛ ve-ſperorū: qd̄ nō ē aliud dicere niſi qd̄ de⁹ vocat in oī etate. Nā vt dicit Nicholaus de lira ꝛ Pe. Io. ſup hoc euāgelio ꝙ mane ē pueritia ſm Greg. hora tertia ē adoleſcentia: q̄r q̄ſi ſol in altū ꝓficit diū calor etatis creſcit. Sexta ē iuuent⁹: q̄r velut in cētro ſol figiť dum in ea plenitudo roboris ſolidat̄. Nona aūt ē ſenect⁹ in q̄ ſol q̄ſi ab alto axe deſcendit: q̄r hec etas a calore iuuētutis deficit. Undeci-ma ē etas q̄ decrepita vel veterana vocat̄: in q̄ etate etiaꝫ ipſos antiq̄s vocat dicens: Ite ꝛ vos in vineā meā. Ex q̄b⁹ patet ꝙ vo-cet oēs: ꝛ oēs vult ſaluos fieri. Nā ois hñs charitatē debet illud velle: ergo cū de⁹ ſūmā habeat dilectionē patꝫ ꝓpoſitū. Qd̄ ꝯfirmat aplš p̄me ad Thi. 2. expſſe di. oēs ad agni-tionē v̄itatis venire: ſꝫ qui oē dicit nihil ex-cludit: q̄r ē t̄min⁹ vniūſalis: extra d̄ maiori-tate ꝛ obediētia in. c. ſolite. de obſ. ie. c. 2. di. 19. ſi romanorū. 25. di. §. i. in gl. C. mā. l. pcu-ratori. ff. de offi. pſi. l. 3. ḡ ꝛc̄. ¶ Sꝫ oppoſi-tū videť tali rōe. Si de⁹ oēs vocat ꝛ oēs vult ſaluos fieri: ḡ oēs diligit eq̄lr: ꝛ ꝯn̄t oēs ſūt electi qd̄ falſū ē ex euāgelio vbi dr̄. Multi ſūt vocati. p. v̄. e. Ad hoc dubiū r̄ndeť ſꝫ ſniam plūmorū doctorū. ſ. Nicho. de lira ſup epl̄a ad Ro. 5. c. ꝛ h. Tho. in p̄ma pte. q. 19. ar. 6. et be. Bo. ꝛ Ri. in. p̄. di. 45. ar. p̄. q. i. Qd̄ cuꝫ oēs nō ſaluēť ꝛ dei volūtas nō fruſtreť ne-ceſſe ē ꝙ fiat ius in mō diſtribuēdi vł mō vo-lendi: ꝛ Aug. in li. Ench. ait: ꝙ dupliciter fit ius in mō diſtribuēdi. Uno mō ꝙ fiat di-ſtinctio ſm cōem modū loquēdi oēs timent mare. ſ. exiſtētes i eo: vł dicēdo: Iſte mgr̄ do-cet oēs pueros iſti⁹ ciuitatis. ſ. q̄ addiſcunt: q̄r null⁹ doceť niſi p ipſū. Silr̄ deus vult oēs hoīes ſaluos fieri: q̄r null⁹ ſaluabiť niſi velit ipſe: ꝛ q̄ volūt ſaluari ſaluat. Alio mō ꝙ fiat diſtributio ſꝫ cōeꝫ modū diſtribuēdi q̄r pōt fieri diſtributio ꝓ ſingulis generū. vł ꝓ gene-rib⁹ ſingulorū: ꝛ ſic ē falſa: nec ſic itelligit apo-ſtol⁹ vł ꝓ generib⁹ ſingulorū ꝛ ſic ē v̄a: q̄r de⁹

de oī gēte voluit ⁊ vult saluari: ⁊ de grecis ⁊
latinis: ⁊ de ꝑlatis ⁊ subditis: diuitibꝰ ⁊ pau
peribꝰ: ⁊ sic de singulis: iō dic̄ apl'sꝓ oībꝰ esse
orādū. Et hec ē. R. Aug. cui Mḡr initiꝫ.
Si aūt fiat ius in mō vocādi. Tunc distin-
guiꝫ in deo duplex volūtas. s. añcedēs ⁊ ꝯñs
Primo mō vult deus oēs saluos fieri: vt sit
sensꝰ. Deꝰ vult oēz hoiez saluū fieri añcedēt
id ē ſm ꝙ ꝯsideraꝫ in ꝙ̄tū hō ⁊ ꝙ̄tū imago
dei: Et sic ꝑe ē: vñ Damasce. 2°li.c.penl'.dic̄
Oportet scire añcedēter ꝙ deꝰ vult oēs ho-
mines saluari ⁊ regno eiꝰ potiri ⁊ fortunari.
Hec ille. Nō eni ad puniēdū blasmauit ho-
mines ſ ad ꝑticipādū vt honꝰ honitatē eius
2°.ꝯñter. s. deꝰ nō vult oēs hoīes saluos fieri
ꝯñter eni velle oēs hoīes saluos fieri ē velle
cōpēsatis oībꝰ cōditiōibꝰ hoīs oēs hoīes sal-
uari: Et sic nō ē ver ꝙ deꝰ velit oēs hoīes sal
uari: q̄ꝛ si sic vellet oēs saluareꝫ. Nō. n. deꝰ
vult saluos fieri illos q̇ moriūꝫ in pctō mor
tali: vñ Damasce. vbi. s. subiūgit di. Peccā
tes aūt vult puniri. Nō ḡ dr̄ in deo volūtas
añcedēs ⁊ ꝯñs nō ē accipiēda ex ꝑte volēt: ſ
ex ꝑte volitoꝝ: Exēpli cā: Sic si diceremus
ꝙ iustꝰ rex ꝓ vult oēs regni sui nō affligi: ha
bēdo respectū ad ꝯformitatē nāe ⁊ tñ ex ꝯñti
vult aliq̄s puniri. Differētia āt inter istas vo
lūtates nō ē ſm diuersitatē affectionis: siue
mōi volēdi q̇ sit in deo: ſ ſm rōnē ꝯnotādi ⁊
intelligēdi: ꝓut eni deꝰ dr̄ velle oīuꝫ salutē
ꝙ̄tū in se ē ⁊ añcedēter: tūc cōnotaꝫ in oībꝰ
hoībꝰ ordinabilitas ad salutē. Tū ex ꝑte na
ture date. Tū ex ꝑte gr̄e oblate. Dedit eniꝫ
deꝰ nām ꝑꝫ quā possent eū ꝯgnoscē: ⁊ cogni
tū q̄rere: ⁊ q̄situ inuenire: ⁊ iuēto adherere
ac ꝑ hoc salutē obtinere: grām sil' obtinere.
Grām silr obtulit dū filiū misit cuiꝰ ꝑcium
oīuꝫ suffecit leges etiā mādata tribuit saluꝫ
Ipse etiā ꝑsto ē oībꝰ inq̇rētibꝰ: ⁊ ꝓpe ē oībꝰ
iuocātibꝰ eū. Velle ḡ hoiez añcedēter salua
re ē ordinatū ad salutē facē ⁊ volēti ꝑuenire
nō deesse. Vñ velle añcedēter saluare nō con
notat salutē ſ ordinabilitatē ad eam. Velle
aūt ꝯñ er ē velle actu dare salutē. Dicas ḡ
ad argumētū ꝙ si aliq̄s sciret aliq̄s ꝑscitos
ꝙuis ꝙ̄tū in se est. deberet eos velle saluari:
nō tñ voluntate absoluta: sed cōditionata.
Et sic vult deus cōsequēter ⁊ antecedēter.
verū ergo esset quod cōcludit argumentū
si deꝰ vellet oēs saluari tam volūtate conse-
quenti quā antecedēti: quod falsū est. Et
patꝫ prima pars huiꝰ sermonis.
Pars scd̄a huiꝰ sermonis in q̄ ostendiꝫ
tripliciter deꝰ hoīem ad penitentiā voca
Secūdo in isto ſmone notādū est
trībꝰ modis nō cessat deꝰ hoīes vo
re ad pniāꝫ. Intrinseca inspiratiō
predicatione: ⁊ bonoꝝ tꝑaliū elargitiōe: ⁊
cussione. ¶ Primo nāq; vocaꝫ hō a deo i
trinseca inspiratiōe. Nā deꝰ volēs mētē p
catoris in pctis suis dormiētē a via sua pe
ma reuocare siue remouē ad illā ꝑ inspirat
nē intrinsecā clamat. Ex q̄ sepiꝰ insurgit ꝯ
latio q̄dā spūalis: iuxta illud Jo. 3. Spir
vbi vult spirat: ⁊ vocem eiꝰ audis. s. di. ill
apl'i ad Eph. 5. Surge q̇ dormis ⁊ exurg
mortuis: ⁊ illuiabit te christꝰ: spirat sic ve
ducēs pluuiā quā nubes generat ⁊ resolu
sic spūs scūs mouet cor ad lachrymas: ⁊
irrigādū cor: vñ psal. Flabit spūs eiꝰ ⁊ flu
aq̄: Venit ne tibi pctōꝛ ꝯfitēdi volūtas: pr
tendi: orādi: dimittēdi iiurias: elemosyn
dādi: ieiunādi: aliudue comodiꝰ bonū faci
di: Cuius fuit obsecro vox illa nisi dei
Chor. 3. Nō eni sumꝰ sufficiētes cogita
aliq̄d a nobis q̄si ex nobis: sed sufficiētia n
ex deo ē. Et ad Ro. 9. Nō eni ē volentꝭ ne
currētis: ſ miserātis ē dei. Vbi no. Alex.
3. Volūtas dr̄ ꝙ̄tū ad motū interiorē: cu
rētis ꝙ̄tū ad opꝰ exteriꝰ: vñ Aug. in li. de
destinatiōe. Priꝰ ē cogitare bonū ꝙ crede
⁊ ipsū cogitare bonū a deo ē. Idē i li. de c
rectiōe ⁊ gr̄a. Sic gr̄a dei nullū ꝓrsus fi
agēdo siue volēdo faciūt hoīes bonū. Et
Bonifaciū papā. Nō pōt hō aliq̄d boni v
le nisi iuueꝫ a deo: q̇ nullū maluꝫ pōt vell
Idē i Ench. Gr̄a ꝑmo velit vt velimꝰ bo
Idē ad valētiū. Cogitare vl' agere ſm de
nulla rōe sine gr̄a dei possumꝰ. Et de eccl
sticis dogmatibꝰ: Manet ad q̄rēdā salut
libertas arbitrij ſ admonēte priꝰ deo. B
nardꝰ sup Cāt. ſmōe. 33. Sciāt hostes g
nec ad bonū cogitādū sufficē cor hūanū.
mḡr di. 26. Bona voluntas vincat grām
Sꝫ errāt in h̄ ꝑllegiani ꝯ q̄s. Aug. ꝑ. retr
ctationū ait. Noui heretici ꝑllegiani sic
hꝫ asserūt volūtatis arbitrium: vt gr̄e
locū nō relinquāt: quā grām ſm nostra m
rita dari fateꝫ. Qualiter aūt ꝑ grām libe
arbitriū ordinaꝫ: declarat Aug. in li. de e

clesiasticis dogma.di. Initiũ nostre salutis deo operãte habemꝰ seu mis̃ãte: vt acq̃escamus salutari inspiratiõi nr̃e ptãtis: vt adipiscamur q̃d admonitõe adipiscẽdũ cognouimꝰ. Diuini.n.muneris vt nõ labamur: iã adepto salutis munere nr̃e ẽ sollicitudinis ⁊ diui pariter adiutorij. Errauit enim pellagius: q2 credidit liberũ arbitriũ oĩ destitutũ gr̃a gratis data q̃d falsũ ẽ. Ubi nota. scd̃m Tho. pͣ. 2ͤ.q.108.ar.2. vbi q̃rit. vtrũ hõ possit bonũ absq̃ dei gr̃a facere ⁊ velle. Et dicit ꝙ nã hoĩs põt dupliciter considerari. Primo in sui integritate: vt fuit in p̃mo parẽte añ peccatũ. Scd̃o mõ vt ẽ in nobis corrupta post peccatũ primi parẽtis. Et scd̃m vtrũq̃ statũ nã humana auxilio indiget diuino: vl̃ ad volendũ: vl̃ faciendũ q̃dcũq̃ bonũ sic a p̃mo mouẽte. Sed in statu nãe integre q̃tũ ad sufficientiã opatiue ꝟtutis poterat hõ per sua nãlia velle ⁊ bonũ operari sue nãe ꝓportionatũ: q̃le ẽ bonũ virtutis acquisite: nõ aũt bonũ superexcedẽs quale est bonũ ꝟtutꝫ infuse: ſ; in statu nãe corrupte etiã deficit hõ ad hoc ꝙ scd̃m nãm suã põt: vt non possit totũ hꝰmõi bonũ implere ꝑ sua nãlia q2 nã hũana ꝑ pctm̃ nõ ẽ tota destructa sed corrupta: vt toto bono nãe priuet̃: p3 etiã quidẽ in statu nature corrupte ꝑ ꝟtutẽ sue nature aliq̃d bonũ ꝑticulare agere: sic edificare domos: plãtare vineas: ⁊ hꝰmodi naturalia: nõ tñ totũ bonũ sibi generale: ita ꝙ in nullo deficiat: sic hõ infirmꝰ põt ꝑ seipsũ aliquẽ motũ hr̃e: nõ tñ põt moueri perfecte motu hoĩs sani: nisi sanet̃ auxilio medicine. Sic igit̃ ꝟtute gratuita supaddita ꝟtuti nature indiget hõ in statu nãe integre q̃tũ ad vnũ.s. ad volendũ bonũ ⁊ opandũ bonũ supernaturale. Sed in statu nãe corrupte q̃tũ ad duo.s. vt sanet̃ ⁊ vlterius ad bonũ supnãlis ꝟtutis opatiue: q̃d ẽ meritoriũ. Ulteriꝰ aũt in vtroq̃ statu indiget hõ auxilio diuino vt ab ipso moueat̃ ad bñ agẽdũ. Sed cõtra dici põt. Illud enĩ in ptãte hoĩs ẽ cuius ipse dñs est: ſ; dñs ẽ hõ suorũ actuũ: maxime eiꝰ q̃d ẽ velle: ergo hõ põt velle ⁊ facere bonũ ⁊ ꝑ seipsũ sine auxilio gr̃e dei. Rñdeo ꝙ hõ ẽ dñs suorũ actuũ ⁊ volendi ⁊ nolendi ꝓpter deliberationẽ rõnis q̃ põt flecti ⁊ ad vnã ꝑtẽ ⁊ ad aliã ꝙ deliberet ⁊ nõ deliberet: si hꝰmõi etiã sit dñs oportet ꝙ sit hoc ꝑ deliberationẽ precedentẽ: ⁊ etiã hoc nõ ꝓcedat in infinitũ oportet ꝙ finaliter ad hoc deueniat ꝙ liberũ arbitriũ hoĩs moueat̃ ab aliquo exteriori p̃ncipio q̃d est supra mentẽ humanã.s. a deo vt ꝓbat phũs in li. de bona fortuna: vñ mẽs hoĩs etiã sani nõ habet ita dñiũ sui actꝰ q̃n indigeat moueri a deo et m̃lto magis liberũ arbitriũ infirmi post pctm̃ q̃d impedit̃ a bono post corruptionẽ nature. Itẽ dices. Spiritus vbi vult spirat: ſ; nõ in pctõrũ corda: q2 nõ deo placent pctõres. Ego dico ꝙ nullus est cuiꝰ mentẽ nõ pulset testante Petro act. 2. Effundã de spũ meo sup omnẽ carnẽ Et ibidem. 12. In nationes gratia spiritus sancti effusa est. Apoc. 3. Ego sto ad hostiũ ⁊ pulso. Est enĩ ipsa gratia gratis data: sic sol qui oĩbus cõicat lumen nisi claudat̃ fenestra. O magna mortaliũ ingratitudo: ⁊ nũq̃ cessat influere ⁊ ad bonũ nos impellere: ſ; potiꝰ nos misereri diabolicas suscipimꝰ suggestiones quã diuinas inspirationes: et si quãdo suscipimꝰ cõfestim abijcimus de corde nostro: Istarũ inspirationũ multe non recipiunt̃ ꝓpter magnã occupationẽ. Uas enĩ ad terrã prostratũ nõ põt stillas vini vl̃ aque recipere: Aliqui recipiunt̃ ⁊ spernunt̃ nec executioni mandant̃: ⁊ potiꝰ obediunt diabolo quã deo: ⁊ multotiens diabolꝰ tentationibꝰ pulsat ⁊ aperit̃: ſ; nullꝰ ẽ qui christo velit aperire dicẽti. Cant. 6. Aperi mihi soror mea. s. retinendo bonas inspirationes ⁊ cogitationes videlicet mortis: iudicij inferni: paradisi: ⁊ suorũ peccatorũ: hac enĩ vocatione venit ad te inuisibilis deus ne in superbiã eleueris. hec de prima. ¶ Secũdo vocat̃ predicatione. Et hic modus ẽ solẽnis ⁊ generalis: de hoc dicebat psal. Emittet verbũ suum ⁊ liquefaciet ea. f. spũs eiꝰ ⁊ fl. aque scilicet deus per predicatores suos in corda peccatorũ: Nam predicatores sunt nuncij ⁊ apostoli dei: hoc autem figuratũ fuit Luce. 14. Quidã homo fecit cenam magnã ⁊ misit seruos suos hora cene dicere inuitatis: Ecce prandium meum paraui. Nam predicatio est diuina locutio: ⁊ per os predicatorum spiritus sanctꝰ loquit̃. Matth. 13. Non enim vos estis qui loquimini: sed s.p.s. qui loquitur in vobis. Unde precepit Esa. q̃nq̃gesimoq̃nto. Clama: ne cesses q̃si tuba exalta vocem tuam ⁊ annũcia. ⁊ cetera.

Et 2ᵉ. ad Thi. 4. Predica ꝟbũ: insta oportu
ne: iportune argue: obsecra: increpa: i oi pa
tiẽtia ⁊ doctrina. Ex quo eni p pctm̃ cecidit
hõ a pria nũꝗ̃ cessauit bonitas dei nos voca
re. Cepit cũ pãriarchis: postmodũ cũ ꝓphis
Esa. Hiere. Ezech. Dañ. oẽs clamabãt: Ve
ni veni. Re. re. su. re. re. vt intueam̃ te. Post
infinitos nũcios oẽs male tractatos misit fi
liũ suũ. q. d. Verebũt filiũ meũ: quẽ tñ ex
vineã occiderũt: q̇ per mũdũ ibat aiam cla
mãdo vt ebri⁹: tandẽ crucifix⁹ ẽ ⁊ mortuus.
O christe optime. Ecce mortui sũt pãriarche
⁊ ꝓphe mortu⁹ ẽ christ⁹: mortui apli: ⁊ doc.
tñ nos multiplicit̃ vocare alijs nũcijs ⁊ am
basiatorib⁹: vt p p̃dicatores: nũcios: ⁊ inspi
rationes: ⁊ scripturas ad pniam non cessat.
Heu nobis q̇ maiori veneratiõe ⁊ amore ho
minẽ nobis amicũ accipimus q̃ꝫ filiũ dei. Si
eni venerit nũcius tpalis dñi: cũ honore reci
pit̃ ei⁹ ãbasaria: q̃ꝫtũcũꝗ̃ sit odiosa ⁊ timoro
sa. Quãto diligẽti⁹ debẽt auscultare nũciũ
christi. i. p̃dicatorẽ ex pte oĩpotẽtꝫ dei dicẽtẽ:
Tauri mei ⁊ altilia occisa sũt: ⁊ pata sunt
oĩa. Itẽ Matth. xj. Venite ad me. o. q. la. et
o. e. ⁊ ego reficiã vos. Sꝫ multꝫ accidit sicut
falcono ⁊ accipitri cibato ⁊ gallinis q̄ hñt ca
put i paleario ꝓpt̃ ea i talib⁹ ꝯseuiet ira dei. Di
cẽte ꝓpha Effũde irã tuã i gẽtes q̄ te ñ noue
rũt. Hi. n. nõne sũt q̇ obaudiẽtes ⁊ igrãtes
doctrinã recipe nolũt vt bonũ opent̃: psal.
Noluit itelligere vt bñ ageret. puer. j. voca
ui ⁊ re. expa. ma. me. ⁊ nõ fuit qui aspiceret.
Despexistis oẽ ꝯsiliũ meum: ⁊ increpatiões
meas neglexistꝫ: ego q̄ꝫ i iteritu vr̃o ridebo
⁊ subsãnabo cũ vobis q̇d timebatꝫ aduenerit.
Cũ irruerit repẽtina calamitas. ⁊ interit⁹
q̄si tẽpestas igruerit: qñ venerit sup vos tri
bulatio ⁊ angustia: tũc iuocabũt me ⁊ non
exaudiã. Mane ꝯsurgẽt ⁊ nõ inueniẽt me.
eo q̇ exosã habuerint disciplinã nec acq̇e̊re
rint ⁊ timorẽ dñi nõ suscepint nec acq̇e̊uerit
ꝯsilio meo ⁊ detraxerint vniũse correctioni
mee. Comedẽt igit̃ fruct⁹ vue sue: suisꝗ̃ cõ
silijs saturabunt̃: auersio puulorꝫ interficiet
eos ⁊ ꝓsperitas stultorꝫ perdet eos. Hec ille.
¶ 3ᵒ. vocat nos bñficiorꝫ collatiõe. O tu qui
diues es: ⁊ es i alto statu: ꝓspitate: dignita
te: ⁊ sanitate: tot bona tibi dedit de⁹ q̄t bona
habes tot te vocib⁹ clamauit. Dom⁹: agri: di
uitie: pecora: officia: status: sanitas: filij oĩa

ista clamant alta voce Ama dio. Ringratia
dio vñ Aug. Celũ ⁊ t̃ra ⁊ oĩa q̄ i eis st̃: ecce
vndiꝗ̃ m̃ dicũt vt te amẽ: nec cessant dicẽ:
vt inexcusabilis sim. Gre. in omel. Tanto
q̄ eẽ humilior: atꝗ̃ ad huiẽdũ deo ꝓmptior
q̇sꝗ̃ dꝫ ex munere: q̃ꝫto se obligatiorẽ eẽ cõ
spicit i reddẽda rõe. Sꝫ heu proh dolor: q̄
q̇ plura accipit magis ingrat⁹ ẽ pl⁹ deũ offen
dit ⁊ cõtẽnit: pl⁹ intumescit ⁊ alios despicit:
acsi ipse oĩa suis manib⁹ fecisset: ac ꝓpa ꝟtu
te sine auxilio dei ⁊ gr̃a acq̇sierit. Nõne mi
ser venisti i mũdũ nud⁹: Job. j. Nud⁹ egres
sus sũ de vtero mr̃is mee: nud⁹ reuertar il
luc. Nõne sic asin⁹ q̇ cũ bñ cibat⁹ ẽ calces in
pectore figet: Sꝫ illud psal. Ingrassat⁹ ⁊ im
pinguat⁹ dilatat⁹ retribuebat m̃ mala ꝓ bo
nis. O mulier iuuenẽ hẽs maritũ de q̄ cõtẽ
taris: ornata: pulchra cũ filijs. debes de oib⁹
hũiliari miti⁹ cõuersari: a pctis cauere: deo
pl⁹ huire. Nã nos allicit deus: vt venator an
cipitrẽ. Dat eni ancipitri pmo cibũ: necsa
tiat illũ: vt tm̃ alliciat ad reddẽdũ q̇d ille re
net ⁊ capiat dño suo spe cibi futuri q̄ speret
ad plenũ satiari debere: sic de⁹ dat nobis ter
rena: vt ad celestia alliciat: h̃ restituam⁹ t̃re
na dño deo suo Sꝫ insipiẽtiores q̃ꝫ tũcũꝗ̃ ac
cipiam⁹ pua: stricta: huam⁹ q̄si debeam⁹ eter
nalit̃ possidere: futura penit⁹ ꝯtẽnẽtes et̃na
Et q̇ ꝓpei⁹ cũ dñis suis guerrã faciũt diui
tes ⁊ dñi diuitias ⁊ dñia male ꝯ p̃cepta dei ex
pẽdẽtes i dies. De q̇b⁹ Luc. 16. Mortu⁹ ẽ
diues ⁊ sepult⁹ i iferno: Mortu⁹ ẽ Laçar⁹
⁊ sepult⁹ ẽ in sinu abrahe. ¶ 4ᵒ. vocat etiã p
cussiõe: cũ. s. vocauit p inspirationẽ p̃dicatio
nẽ: ⁊ bonorꝫ collationẽ: ⁊ indurat⁹ obaudit
tũc pcussiõe tribulationũ vocat eũdẽ. O pau
per q̇ heri eras diues. O angustiate in capti
uitate q̇ heri eras liber. O infirme. O tẽta
te rñde deo vocãti: ꝓpterea Dauid dicebat
in psal. Multiplicate sũt ifirmitates eorꝫ po
stea accellerauerũt. Vidisti vnꝗ̃ pastorẽ vo
cãtẽ ouẽ. Biancbina biancbina ⁊ venit. Si
aũt venire nolit ⁊ p deuia currit baculo ve
niẽs ad semitã ducit. Sic de⁹ vocat nos per
tribulatiões. vñ Gre. Mala q̄ h nos pmũt
ad deũ ire cõpellũt. Vidisti ꝓijci lapides ad
gallinas: nõ ad ipsam sed post ipsã. Vidisti
matrẽ filio timorẽ incutiẽtẽ vt ad ipsam fu
giat ⁊ inter brachia recipiat. Greg. Vbiꝗ̃
luct⁹: vbiꝗ̃ mors: vbiꝗ̃ dolor: vbiꝗ̃ deso

atio: ⁊ tñ ceca mente carnalis cõcupiscentie
oñz vocãtẽ cõtẽnimꝰ. Hec ille. O q̄ꝫ vtiles
imo necessarie sũt ille extrinsece tribulatio-
nes. Nã nos humiliãt: purgãt: ⁊ ad deũ ire
cõpellũt dicẽte ꝓpha. Ad dñm cũ tribula-
rer clamaui ⁊ ex. m. hec nãqꝫ ꝑcussionũ aduer
sitates nos scõꝝ socios faciũt. vñ Augu. in
quodã ꝑmõe ait: Si fuerimꝰ socij passionũ
erimꝰ ⁊ cõsolationũ. Nã ꝑm Ber. Nunqꝫ
ebriꝰ a coione sui sociũ tribulatiõis exclu-
dit: q̄ꝛ iuxta ẽ do. b. q. t. s. co. ⁊. h. s. s. Ipse. n.
deꝰ ẽ in tribulationibꝰ ⁊ nõ in vanis mũdi ꝓ
speritatibꝰ. di. ꝓpha. Cũ ipso sũ in tribula
tione er. e. ⁊ gl. eũ. Sꝫ sũt nõnulli superbis-
simi: q̄ potiꝰ a deo auertũt ꝑ eas. Nã mur-
murant blassemãt. O supbissimi hoies q̄d
murmuratis? q̄d deũ blassematis? Audite q̄so
Ber. di. Quãtũcũqꝫ tribulatio deseuiat:
nõ putes te esse derelictũ: sꝫ memineris esse
scriptũ. Cũ ipso sũ in tribulatiõe. O tribu
late q̄re deꝰ te percutit? vt ad ipsuꝫ redeas.
Ergo inq̄t ipse. Deut. 32. occi. ⁊ c. vi. ꝑcu. ⁊
ego san. Quid aũt dicũt tribulatiões tibi il-
late: nisi veni ad dñm deum tuũ. Hec enim
tribulationũ via celi portaꝫ aperit. dicente
Hiero. ad egrotũ. Ad vnum eni dñm vna
via in christo tenẽda ẽ: que in gustantibꝰ tẽ-
tamẽtis in spatio longe securitatis inducat
huic seculi vie patet palatium celi. Hec ille.
Quicũqꝫ. n. ꝑ hãc viã nõ ducũť q̄si indigni
superbia sua suis lasciuijs relaxãť. De q̄bꝰ
spũs sanctꝰ. Et cũ hoibus nõ flagellabunť
ideo tenuit eos supbia: ideo Hiero. dicto lo-
co dicebat. Ergo felix ẽ qui vapulat: vbi mi
noris ẽ plaga. Beatꝰ quẽ supni verbi reme
diũ curat: corrigit: emẽdat: atqꝫ componit
Hec ille. Et sic patet ꝑs scđa huiꝰ ꝑmonis.

Pars tertia huiꝰ sermonis in qua tracta-
tur de vocatione peccatorũ scđm euangeliũ
vocatorum.

Tertio in isto sermone tractãdũ ẽ de
vocatiõe peccatorũ vocatorũ scđm
euangeliũ vbi dicit̃ Nõ paterfami
lias dixit ꝓcuratori voca oꝑarios ⁊ redde
illis mercedẽ incipiens a nouissimis vsqꝫ ad
primũ. Ubi inuestigãdũ eẽt. Si beati in pa
tria equaliter hrificanť. Nõ q̄ꝛ in alio ꝑmo-
nario in ista dñica declarabiť causa breuita
tis relinquo. ¶ Sed remanet dubiũ super
illud. Et accipiẽtes murmurabãt aduersus
patrẽfamilias. Si ordo charitatis remanet
in patria. Et dicit Bon. duas opiniones in
3. di. 31. ar. 3. q. 3. Una q̄ dicit q̄ꝫ ordo chari-
tatis saluať in p̄ria qui ẽ in via non tñ ꝑ cõ-
paratiõne ad deũ: sed tñ per cõparationeꝫ
nr̃i ad ꝓximũ: vñ in oĩ statu siue glorie: siue
vie plꝰ hõ diligit seipsũ q̄ꝫ aliũ: ⁊ plus circa
seipsũ afficiť. Deinde plꝰ circa illos q̄ ei con
iũcti sũt q̄ꝫ circa illos qui minꝰ ei ꝯiũcti sũt
q̄ꝛ hic ordo cõsonat dictamĩ nãe: q̄ꝛ natura
dictat q̄ꝫ hõ plus se q̄ꝫ alium diligat. Con-
sonat etiã diuine iusticie q̄ ordinat q̄ꝫ plꝰ de
suis meritis gaudeat hõ q̄d fecit q̄ꝫ de alienis
⁊ sic patet hec via. Alia ẽ q̄ dicit q̄ꝫ ordo cha
ritatis qui ẽ respectiuꝰ nr̃i ad ꝓximũ non re
manebit in p̄ria ille q̄ ẽ in via. Tũ q̄ꝛ ibi erit
ꝑfecta cõformitas voluntatis nr̃e diuine. ⁊
iõ nõ magis diligemꝰ illud q̄d erit nobis ma
gis ꝓpinquũ: sed illud q̄d erit plꝰ deo placi-
tũ ⁊ acceptũ. Tũ etiã q̄ꝛ erit perfecta affluẽ
tia cois leticie: multiplicabiť gaudiuꝫ bois
multiplicatiõe ꝑfectiua: vt tãtũ gaudeat de
bono ꝓximi quãtũ: de suo q̄d nõ posset eẽ ni
si diligeret ꝓximũ sicť seipsuꝫ. Et hꝫ ẽ q̄d dicť
Ansel. in li. de cõso. c. vlti. In ista perfecta
charitate innũerabiliũ angeloꝝ atqꝫ hoiuꝫ
beatoꝝ: vbi nullꝰ minꝰ aliũ q̄ꝫ seipsũ diligit:
nõ aliter gaudebit q̄sqꝫ ꝓ singulis alijs q̄ꝫ se-
ipso: Quis aũt istorũ modoꝝ sit rõnabilior
difficile ẽ diffinire. Dicit ꝑdictus doc. q̄ꝫ ille
sensus ẽ cõsonãs dictis Augu. in li. de vera
religiõe. Et Ber. de diligẽdo deo: sꝫ quõcũ
qꝫ sit vnũ ẽ verissimũ: q̄ꝫ vnꝰ htũs per istos
duos modos dicẽdi nõ inuidebit alteri: nec
murmurabit de alterꝰ bono: nec odiũ ha-
bebit: ⁊ hoc patet ex dictis. Sꝫ tũc remanet
dubiũ. q̄re dicit textus. Et accipiẽtes mur-
murabãt. Rñdeť q̄ꝫ triplex ẽ hic rñsio scđm
Petrũ Johis sup hoc passu. Prima est vt
totũ hoc sit locutio cõditiõalis: vt sit sensus
Nõ si aliqui de ꝑmis vellent sic murmurare
posset eis sicut subdiť rñdere: vnde Chry-
so. dicit q̄ꝫ non inducit hoc vt ostendat illos
inuidia morosos eẽ: sed vt ostẽdat hos tan-
to potitos eẽ honore q̄ꝫ inuidiã alijs poterat
generare. Secũda ẽ vt ꝑ totã hãc murmu-
rationẽ non designeť nisi imẽsa admiratio
beatorũ super tãta ꝓfunditate ⁊ varietate
diuersorũ iudiciorũ ex qua solẽt hoies pro-
rũpere in hꝰmõi murmuratiões. Et ideo de

signat per eas velut cā per suū effectū vel suū
sequēs signū: per satisfactoriā ꝓ o rn̄sionē si/
gnat plena reuelatio diuine bonitatis habite
sup tali iudicio. Tertia rn̄sio vt p murmu/
rātes intelligāt aliq̄ hui⁹ vite aut q̄cūq; ma
li de p̄mis: q̄ in spe licz nō in re iam q̄si accepe
rūt p̄miū. Et q̄n vidēt posteriores sibi p̄po/
ni vel purificari inuidēt/ 7 insaniūt etiā ꝯtra
deū: sic iuxta pabolā. q̄ habet Luc. 15. Se/
nior frater indignat⁹ ē ꝯ patrē nolebatq; in
trare: q2 iunior ita gl'iose fuerat receptus a
p̄re. Non aūt mireris si hec murmuratio in
distincte attribuit p̄mis: q2 mos ē scripture
id qđ ē ptis attribuere toti. Ecce ergo: q2 in
p̄ria nulla erit inuidia: nulla discordia: Ait
eni Aug. 22. de ci. dei. c. vlti. Id etiā beata
illa ciuitas magnū in se videbit bonū: q2 nul
li supiori null⁹ iferior inuidebit: sic nūc nō in
uidēt archāgelis angeli ceteri: tāq̄ nollet eē
vnusq̄sq; qđ non accepit: q̄uis sit pacacissi
mo ꝯcordie vinculo ei q̄ accepit obstrict⁹ q̄
nec in corpe vult eē ocul⁹ q̄ ē dign⁹ cū mēbꝝ
vtrūq; ꝯtineat toti⁹ carnis pacata cōpago:
sic itaq; habebit donū ali⁹ alio min⁹: vt hoc
q̄z donū habeat: nec velit ampli⁹. Hec ille.
Audi ergo aīa q̄ te tot vicib⁹ vocauit: q̄ exi
uit de sūmo celo in hūc mūdū vt te in para
disū suū ꝯduceret: vbi cū patre 7 spiritu san
cto vi. 7 regnat in in secula seculoꝝ. Amē.

Dn̄ica in sexagesima de misericordia dei
nos ad penitentiam inducēte. Sermo. 34.

Ec dicēs cla

mabat: Qui hz aures au
b diēdi audiat. Scribūt h̄
ꝟba Luc. 8. 7 i euāge. oc
currētis dn̄ice. Qui cuz
deo nō ē 7 ab eo p suā cul
pam discedit currit velocissimo cursu ad te/
tras 7 horribiles regiōes infernoꝝ. Sed de⁹
pi⁹ 7 bon⁹ ꝓpter suā imēsā bonitatē i tot per
uersitatib⁹ ipsū nō derelinq̄t. Idcirco frēs
charissimi postq̄ tot 7 tāta de p̄nia in gnāli
dicta sūt. Restat vt aliq̄ de dei mīa pctōres
ad p̄niam ꝓuocante breuiter ꝑstringamus.
Nam in euāgelio hodierno ponit saluator
noster parabolā de semine. i. verbo dei qđ
seminat p̄ncipaliter ad ꝓuocandū peccato/
res ad p̄niam: q2 sicut semē cadit in plurib⁹

locis: ita 7 dei verbū in plurib⁹ mentibus.
Aliud eni cecidit secus viā in corda vana 7
curiosa 7 cōcul. ē 7 vo. ce. co. illud. Aliud ce
cidit inter spinas. i. diuitias 7 mūdi sollici/
tudines: 7 sil' exorte spine suffocauerūt illud
Aliud cecidit super petrā. i. corda peccatoꝝ
dura 7 lapidea: 7 ideo natū aruit: q2 nō ha/
bebat humorē. Aliud cecidit in terrā bonā
id ē corda deuota 7 bn̄ p̄parata: 7 facit fru/
ctū centuplū maxime cōtritiōis 7 penitētie.
vnde hec dicēs clamabat: Qui habet aures
audiēdi audiat. s. hoc verbuz dei vnde orit
cōtritio 7 penitētia: ex q̄ sequit 7 impetrat
dei misericordia: vn̄ deuot⁹. Ber. ait. Ver
bū dei benigne audiēdū: deuote suscipiēdū
sollicite cōseruādū q̄cq̄d ad aīaꝝ salutē perti
net: 7 nō sicut de ꝟbo hoīuz h̄ sicut vere ꝟbū
dei. siue illud sit cōsolitariū: siue cōminato/
riū: siue etiā increpatoriū audiat. Hec ille.
De q̄ dei mīa in isto s̄mōe tria tm̄ annotabi
mus alia ꝓ o in aliā dn̄icā differem⁹. quoꝝ
Primū dr̄. Cōuersiōis facilitas. Scdm̄ ꝓ o
remissionis vniuersitas. Tertium autē ge/
neris grauitas.

Pars p̄ma hui⁹ sermonis in qua decla/
ratur q̄ facile sit vnicuiq; ad deū conuerti.

Rimo in isto sermone declarandū
o est q̄ facile sit vnicuiq; peccatori ad
deum cōuerti: q2 vt in p̄cedēti ser/
mone habitū ē. De⁹ oēs gnāliter vocat 7 ad
salutē reducit: 7 ex euāgelio hodierno i mē/
tib⁹ hoīuz ꝟbū dei seminat: vt h̄ idē efficiat.
Ex pte aūt nostra ē facultas liberi arbitrij
ad cōsentiēdū p̄dicte vocationi. Ecce ergo
q̄ facilis ē cōuersio nostra. ¶ Quod vt cla/
ri⁹ diserat mouet quoddā singulare dubiū
Si solū creatura rōnalis habeat dn̄ium li/
beri arbitrij: que quidē qđ oritur ex rōnib⁹
sibi inuicē opponentib⁹. Nā videt q̄ etiam
aīalia bruta habeāt liberū arbitriū pbatur
sic trib⁹ rōnib⁹. Illa potentia libera dr̄ esse
cui⁹ ē eligere bonū 7 fugere malū: sed hanc
potentiā videm⁹ esse in brutis: sicut patet in
oue que fugit lupū 7 querit pastorē. Prete/
rea illa potētia libera ē precipue cui⁹ est ge/
rere ꝓuidentiā nō solū circa p̄sentia: sz etiā
circa futura sed talis ē in brutis: sicut patet
in formicis 7 alijs animalib⁹: ergo 7c. Sed
ꝯtra hoc opponit trib⁹ alijs rationib⁹. Pri
mo per locū ab auctoritate Augu. di. liberꝝ

arbitriū est facultas rōnis ⁊ volūtatis: ꝭ in
nullo ē facultas rōnis in quo nō sit ipsa rō:
⁊ hoc ē in solis rōnabilibꝰ: ergo in ipsis solū
est donū liberi arbitrij. Preterea oē quod
habet liberū arbitriū ē laudabile ⁊ vitupe-
rabile: sed sola rōnabilia sūt digna laude et
vituperio: pena: ⁊ p̄mio: ergo ⁊c̄. Preterea
oē qđ habet liberū arbitriū ē aptū cōsiliari
⁊ deliberare: sed hoc ē solius rōnalis creatu
re: ergo ⁊c̄. ¶ Ad hoc dubiū respōdet̄ ſm
Bona. in. 2. di. 25. arti. p̄. ⁊ in. q. i. ɔcludēs
donū liberi arbitrij solū in rōnabilibꝰ absq̄
dubio reperiri. Et rō huiꝰ sumit̄ ex duobꝰ
Tū ex parte volūtatis: tum ex parte arbi-
trationis. Ex p̄te libertatis dicit̄ sola illa po
tentia eē libera que dñium habet plenū tam
respectu obiecti q̄ respectu actus ꝓprij. Illa
potentia dñium habet respectu obiecti q̄ nō
ē arctata ad aliqđ genꝰ appetibile. i. ad appe-
tendū magis istā q̄ illā rem: ꝭ nata ē oīa ap
petibilia appetere ⁊ oīa fugienda fugere: qđ
sola creatura rōnalis facere pōt. Nam tria
sūt gnā bonoꝝ q̄ appetunt̄ quoꝝ opposita fu
giunt̄: videlicꝫ honestū: vtile: ⁊ delectabile
ꝭ soluꝫ vtile ⁊ delectabile pñt appeti ab irrō-
nabilibꝰ: ꝭ bonū honestū appeti pōt a solis
rōnabilibꝰ: ⁊ iđ in eis solū reperit̄ virtꝰ que
nō est ad aliqđ genꝰ appetibile apta: ac ꝑ ꝭ
habēs libertatē respectu obiecti. Ex p̄te aūt
actꝰ ꝓprij in solis rōnabilibꝰ repit̄ libertas
arbitrij. Nā volūtas in eis nō solū cōpescit
manū exteriorē vel pedē: sed etiā compescit
seipsā ⁊ refrenat: incipiens odire frequēter
qđ priꝰ diligebat: ⁊ hoc ex dñio sui ipsius ⁊
impio. In brutis aūt ⁊ si aliq̄ mō sit repire
dñium respectu actꝰ exterioris qñ illū refre
nat: aliqñ tamē respectu actꝰ interioris vide
licet appetitꝰ dñium nō est: q2 iđ qđ amant
nō possunt nō amare licꝫ timore alicuiꝰ rei
arceant̄. Et ideo dicit Damasce. quia ma-
gis agunt̄ q̄ agant: vnde actꝰ interior crea
ture rōnalis cōpesci nō pōt. Cuiꝰ rei exem-
plū habet̄ de Secūdo pho. Qꝫ cū paruulꝰ eēt
missus a ꝓgenitoribꝰ ad discēdū ⁊ cū i scho-
lis esset mortuꝰ ē pater eiꝰ. Audiuit aūt in
scholis hoc verbū q̄ oīs mulier fornicatrix
esset ⁊ impudica. Tandē post multos ānos
in forma peregrini venit ad domū patris
ignotus omnibꝰ: q2 barbam ⁊ capillos pro-
lixius nutrierat volens ꝓbare qđ in scholis
audierat de mulieribꝰ: vocauit vnam de an
cillis promisit ei decē aureos si persuaderet
vitiuꝫ matri. Nocte autē sequenti secū dor
miēs tanq̄ cū m̄re nihil inhonesti egit. Ma
ne autē cum vellet egredi ⁊ discedere: illa ap
prehendēs eum ait: Ut me tentares hoc fe-
cisti? Nequaq̄ dña mater. Nō enim dignū
est maculare vas istud vnde exiui. Illa sci-
scitante quis eēt Respōdit: Ego sū Secūdꝰ
filius tuus: que ex cōtusione hoc audito sta
tim mortua ē. Secūdꝰ autē sciens q̄ per lo-
quelam suā mors matri cōtigisset hanc in se
in posterū exegit penā ne amplius loquere-
tur: et sic vsq̄ ad mortē taciturnitatē serua-
uit: imo nec per Hadrianū imperatorē qui
tūc temporis venit athenas potuit violari
vsq̄ ad decollationē ponens caput potius
q̄ loqui. Tunc Hadrianꝰ admiratꝰ philoso
phi constantiā ait illi. Quia lex silentij quā
tibi ꝓposuisti nullo modo solui pōt sume
tabulā ⁊ saltem manu tua loquere. Qui scri
psit in hūc modū. Ego quidē Hadriane nō
te timeo: sed quia p̄nceps huiꝰ temporis vi-
deris existere: me quidē occidere potes: sed
vocis mee ꝓferende nulla tibi potestas est
Ex quo patet propositū. ¶ Ex parte autē
arbitrationis eadeꝫ ratio sumit̄. Argumē-
tū enim idē est quod iudiciū: ad cuius nutū
cetere virtutes mouent̄ ⁊ obediunt. Iudica
re autem illius est ſcđm rationem comple-
tam cuiꝰ est discernere inter iustū ⁊ iniustū
⁊ inter propriū ⁊ alienū: Nulla autē poten-
tia nouit quid iustuꝫ ⁊ quid iniustū nisi illa
sola que ē particeps rationis: ⁊ nata est co-
gnoscere sūmā iusticiā a qua est regula oīs
iuris: hoc autē solū est in ea substātia que ē
ad imagineꝫ dei: qualis est tm̄ potentia ra-
tionalis. Nulla etiaꝫ potentia discernit q̄d
propriū vel quid alienum nisi cognoscat se
ipsaꝫ vel super seipsam reflectit̄: sed nunq̄
aliqua potentia seipsam cognoscit vel super
seipsam reflectit̄ nisi potētia rationalis. Et
ideo ipsa sola est in qua plenum iudiciū ⁊ ar
bitrium in discernēdo quid iustū ⁊ quid in-
iustum quid propriū ⁊ quid alienū. Tā igi-
tur rōne libertatis q̄ rōne arbitrationis ꝓ-
bat̄ in solis rōnabilibꝰ liberū arbitriū repe
riri. Dicas ergo ad argumentū in oppositū
p̄mū q̄ licꝫ bruta preeligāt bonū: hoc est ve-
rū de bono vtili ⁊ delectabili: ꝭ nō de bono

honesto respectu cuius ꝓprie liber arbitriuꝫ
cõsistit. Ad aliud similiter qḋ obijcit ꝙ bru
ta possunt ad opposita moueri. R. ꝙ nõ pos
sunt moueri in oīa opposita: ſꝫ solũ in ista q̄
sũt ĩfra liberi arbitrij dignitatẽ. Ad tertiũ
qñ dicebat ꝙ bruta hñt ꝓuidentiã etiã ḋ fu
turis: dicas ꝙ duplex est ꝓuidentia. Quedã
que ꝓuenit ex actu deliberationis ⁊ precogi-
tationis: ⁊ quedã ex instinctu naturali. Pri
ma est libertatis arbitrio: ⁊ reperit in sol' ra-
tionabilibꝫ. Secũda ṽo est naturalis sagaci
tatis ⁊ industrie: ⁊ hec reperit in brutis: sed
talis nõ ponit liber arbitriũ. Et sic patet ista
qḋ bene declarata ⁊ dilucidata. Reuertere ḡ
aīa mea q2 tu habes libertatẽ liberi arbitrij:
facultatẽ volũtatis q̄ est in manu tua: quã li
bertatẽ nulla potẽtia tibi põt auferre. Nõ aīa
lia ferocissima: nõ hoīes potentes: nõ demo
nes infernales: non angeli celestiales: non
ipsa dei potẽtia ordinata. Cur ḡ nõ reũteris
Quis te tꝫ? nõ certe aliḋ nisi tua ferrea volũ-
tas. Nã liba es: reuerti potes si vis. Deꝰ te vo
cat. Neqꝫ eni violẽt vult te deꝰ saluare: ſꝫ vt
magꝰ lauderis vt sublimiꝰ glorieris: dedit tibi
hanc libertatẽ vt bonũ facere possis ⁊ malũ
¶ Probãt oīa ista ꝑ auctes euidẽtissimas
⁊ exẽpla clara. Nã ps. ait: Anima mea ĩ ma
nibꝰ meis semꝑ. Et Sap. Eccliasti. 15. Deꝰ
ab initio ꝯstituit hoīem ⁊c̃. ⁊ Aug. in. 5. de
ciui. dei. c. 10. Sũt igit nr̃e volũtates: ⁊ ipse
faciũt q̄cquid volẽdo facimus: qḋ non fieret
si nolemꝰ. Quicq̇d aũt alioꝝ hoīuꝫ volũta
te nolẽs quisqꝫ patit: etiã si volũtas valet: ⁊
si nõ illiꝰ: tñ oīs volũtas sed potestas dei. Et
Hieroꝰ in q̄ōnibꝰ ad Elbidiã. Deꝰ eni equali
cũctos sorte generauit: ⁊ dedit arbitrij volũ
tatem vt faciat vnusquisqꝫ qḋ vult: siue bo-
nũ siue malũ. Itẽ ibidẽ. Oẽs suo arbitrio de
relicti sunt. Neqꝫ enim bonũ necessitate fa-
ciunt ſꝫ volũtate. vt credẽtes coronã accipi-
ant: ⁊ increduli supplicijs mancipentur. Hec
ille. Hec ꝯfirmat Augu. etiã. 23. q. 4. c. Na
buchodonosor. ⁊. c. vasis ire. di. Nunq̄ red-
deret deus interitũ nisi spontaneũ inuenire
tur hō hr̃e peccatũ. Itẽ ibidẽ. 15. q. i. c. illa di-
cit. Ideo etiaꝫ in iudicijs hꝰ mũdi voluntate
reos: nõ necessitate cõpulsos culpa constrin-
git: pena condẽnat. Et de pe. di. 2. c. si enim
dicit liberi arbitri nos ꝯdidit deus: nec ad
virtutes: nec ad vitia necessitate trahimur.

Alioq̇n vbi necessitas: nec corona. neqꝫ eni
peccatũ dici potest nisi voluntariũ: vt. 3. q. i.
c. sciendũ. 15. q. i. c. illa. 15. q. 6. c. i. 22. q. 4. in
ter cetera. 23. q. 5. de occidendis. Nec aliq̇s
debet remunerari de eo qḋ inuitꝰ facit: vt. 13
q. 2. q̄ ꝑposter. 20. q. i. illud. 32. q. i. ille. Et
sic patet ꝑ auctes euidẽtissimas ꝙ salꝰ nr̃a
ex nr̃o bono libero arbitrio ꝓcedit. ¶ Exẽ-
pla habes de latronibꝰ existẽtibus in cruce:
vnus blassemauit ⁊ dãnatus fuit. Alter ṽo
saluꝰ factꝰ est: q2 se humiliauit. Cognouit
se esse peccatorẽ. vnde hoc ꝓcessit nisi q2 vnꝰ
voluit se saluare alter nõ? Ergo ꝯfitearis aīa
mea ⁊ ad dñm deũ tuũ reuertaris: q2 si vis
potes te saluare. Exẽplũ habes Petri ⁊ Ju
de: ambo discipuli Christi erãt: ⁊ ambo pec
cauerunt. Quid est ergo ꝙ Judas dãnatus
est ⁊ Petrus saluus factus est? ꝙ si dicas ꝙ
fuit ꝓpẽ magnũ pecca tũ qḋ ꝑpetrauit. Ab
sit: imo potuisset se saluare si voluisset: vt ha
bes de pe. di. i. c. his peccantibꝰ. vbi dicit. ar
bitror eni ꝙ etiã Judas potuisset tãta mise
ratione deũ nõ excludi a venia si penitẽtiam
nõ apud iudeos: ſꝫ apud Christũ egisset: q2
nemo põt bene agere penitentiã nisi q̇s spe
rauerit indulgentiã: de pe. di. i. c. nemo. Nam
Judas penituit sed male: q2 laqueo se suspẽ
dit: de pe. di. 3. c. iudas. et. c. nihil. ⁊. c. scele
ratior. ḋ q̄ etiã habet. i. q. i. q̇ studet. 23. q. 5.
si non licet. ⁊. c. tu dixisti. ⁊ Matth. 27. Pe
trus ṽo ter Christũ negauit ⁊ cũ sacro: sed
penituit: ⁊ hñ in dei misericordia sperans sa
uus fuit: q2 Christꝰ respiciẽs Petrũ ad co
eiꝰ dixit: Nescis Petre quia laui tibi pedes
q2 accepi te in discipulũ ⁊ negasti me? O bl
uisceris Petre qñ dixi tibi amas me? Qu
amas me si me negasti? Et tunc fleuit ama
re ⁊c̃. Preterea habes exemplũ Nabucho
donosor ⁊ Pharaonis Dañ. 4. et Exo. 7
trãssumptiue ṽo. 23. q. 4. in. c. Nabuchod
nosor. Nabuchodonosor pniam meruit fru
ctuosam. Nõne post inumeras ĩpietates fla
gellatus penituit ⁊ regnũ qḋ ꝑdiderat rur
sus accepit? Pharao aũt ipsis flagellis du
rior est effectus ⁊ perijt. Nũc mihi rationem
reddat qui nimiũ diuinũ consiliũ alto ⁊ sa
pienti corde diiudicat cur medicamẽtũ vni
medici ꝯfectũ alij ad interituꝫ alij valueri
ad salutẽ: nisi quia Christi bonꝰ odor alijs
est odor vite in vitã alijs est odor mortis i

mortē. Quantū ad naturā ambo hōies erāt
q̄tū ad dignitatē ambo reges: q̄tū ad cau-
sam ambo populū dei captiuū possidebant:
q̄tū ad penā ambo flagellis clemēt admo-
niti. Quid ergo fines eoꝝ fecit esse diuersos
vbi q2 vn9 manū dei sentiēs in recōciliatio
ne proprie iniq̄tatis ingemuit: alter libero ꝯ
dei misericordissimā pietatē pugnauit arbi
trio. Hec ille. Idē Aug. in li. de salutaribus
documētis ait. Nulli laici: nulli clerici: nulle
virgines: nulle vidue debēt negligere salu-
tem aīarū suaꝝ: dum tantū preciū sangui
nis ꝓ nobis fusū esse manifestū est: ideo oēs
qui reliqui relicti sum9 sup terrā peccata no
stra agnoscam9: ne cū impijs ꝑeam9 dum
cito digna satisfactione non placam9 deum
q̄ velociter placuit irā eius qui dixit: Pecca
tum meū. c. ⁊. in. vi. me. nō am. dum ꝓnun-
ciabo. ad. m. in. m. ⁊ tu re. in. m. paratus est
semp de9 pctā nostra indulgere si nō tarda-
uerimus ad eū reuerti. ¶ Restat nūc decla
randū tibi. O. aīa curiosa q̄ benigne tecum
agit de9: vt exire valeas de tenebris delicto-
rum tuoꝝ. Angeli te expectāt: sancti ꝓ te in
tercedunt: orat ꝓ te sancta mater eccl'ia. Et
dñs Jesus christus vulnerat9 in cruce ad te
clamat. Re. ⁊ ego sum tecū. O ꝓfundū mise
ricordie dei. O pelagus pietatis ei9. O q̄ i
extimabilis bonitas creatoris: q2 in puncto
in momento: in ictu oculi saluat peccatores
Stetit homo tanto tpe in tanta copia pecca
torum: reuertat ad cor suū dolēs de peccat:
ꝓponēsq; ḋ cetero: nolle ampli9 ea sequi: sta
tim indulget sibi deus: statim suscipit. Ecce
ergo quanta facilitas ad inueniendū miseri
cordiam dei. Et quis est qui possit dicere in
hoc mundo. Non possū penitere. Quid enī
facili9 homini q̄ mutare voluntatē. Reuertē
ꝗ ⁊c̄. Et sic patet ꝑma pars huius sermonis

¶ Pars secunda hui9 sermonis in q̄ ostēdit
q̄ deus vniuersa peccata tam ⁊ si grauia re-
mittit.

Secundo in isto sermone occurrit ali
ud considerandū q ḋ dicit. Remissi-
onis vniuersalitas. Nā possent mul
ti dubitare: q̄ licz sit infinita benignitas ⁊ pi
etas dei: debet tamē intelligi q̄ illa se ad pec
cata extendant leuia non ad grauia: quia il
la nō parcit. Quiquidē error ꝗ ambiguitas
tollitur: quando dicit fornicata es. i. grauia

peccata ⁊ maxia comisisti: tamē re. ad me ⁊c̄.
Quāuis enī peccatū mortale infinitū sit q2
ꝯ ifinitū obiectū: ⁊ tā grue q̄ nihil ei pōt ꝯpa
rari: verūtū si fieri possit vt iteꝝ grauitas eius
augeret in infinitū ⁊ iteꝝ atq; iteꝝ i ifinitū
milies: ⁊ de illo pctōr faceret penitentiaz ad
huc parceret sibi deus cui9 misericordia copi
osior est in bono q̄ quodcūq; peccatū in ma
lo. q̄ si de peccato in spiritū sanctū dubitat:
quia vniuersaliter dicit irremissibile. Nam
Matth. iz. dicit: Qui peccauerit in spiri-
tum sanctū nō remittet ei: neq; in hoc secu-
lo neq; in futuro. vnde Aug. de fide ad Pe
trum ait: Qui peccat in spiritū sanctū, non
habet hic nec in futuro remissionē peccatoꝝ
Noli desperare aīa mea: sz reuertere: q2 nō
vnum tm̄ peccatū in spiritū sanctū: sed mil-
le remittunt per verā penitentiā. ¶ Ad q̄-
rum declarationē notandū ꝑm Alex. de al.
in secūda parte sūme: q̄ peccatū in spiritum
sanctū Uno modo est remissibile. Alio mō
irremissibile. peccatū enīz ꝑm eundē in ter-
tia parte in tractatu de incarnatione tripli-
citer dicit irremissibile: negatiue: ⁊ priuatiue
⁊ cōtrarie. Negatiue est q ḋ nullo mō potest
remitti: ⁊ isto modo est irremissibile pecca-
tum luciferi ⁊ alioꝝ dānatoꝝ. Priuatiue di-
citur irremissibile q ḋ nō habet aliq̄d dignuz
vt remittat: ⁊ sic omne peccatū est irremissi
bile: quia nulluz mortale habet aliq̄d q ḋ sit
dignū remissione. Cōtrarie dicit irremissi
bile quia habet contrariā dispositionē ad re-
mittendū sine qua nullo mō potest remitti:
⁊ ista sunt irremissibilia in spiritū sanctuz.
Que sunt sex: ꝑm q̄ ait Aug. de fide ad Pe
truz: videlz desperatio: que est qñ post mul
ta peccata cōmissa peccator dicit: volo facere
de malo peius permittēs se ruere ḋ peccato
in peccatū. Secūda est presūptio: quādo co-
gnoscis q̄ male agis: tamē perseueras i pec-
cato. Tertia est obstinatio quādo omne stu
diū cū malicia ponit in male agendo. Quar
ta est inuidentia fraterne gratie: quādo pro
ximus inuidet habenti gratiā dei. Quinta
est negatio agnite veritat: qñ peccator agno
scit veritatē: ⁊ tamē cōtradicit sicut faciunt
dicentes q̄ predicatores non sunt veri. Se-
xta ⁊ vltima est finalis impenitētia: quando
peccator est obstinatus vsq; ad mortē ⁊ non
vult penitē. q2 igit ista sūt sub dispositiōib9

cõtrarijs ad remissionẽ: iõ dicunt irremissi
bilia Ad hoc enim ꝙ deus dimittat despera
tionem oportet vt habeat spes: ⁊ sic ď alijs.
Remissibile ꝟo est peccatũ in spiritũ sanctũ
Tum ratione diuine potẽtie remittẽtis. tũ
quia homo potest penitere de illo . Sed vt
ista clari⁹ intelligãt. Aduertendũ ẽ ſm Bo
namuenturã in. 2°. di. 43. ar°. 2. q. 2. Cũ sit
ꝙ oẽ pctm̃ i spiritũ sanctũ vel est ipnia vl'hꝫ
impniam ãnexã dupliciť dicit irremissibile.
Uno mõ vt dicat irremissibile. i. ĩpossibile
ad remittendũ. Alio modo in consuetuꝫ re
mitti. i. difficile ꝓpter dispositionẽ cõtrariã
Ad quoꝝ declarationẽ notandũ est: ꝙ ĩpeni
tentia duob⁹ modis dicit. Uno modo ꝓposi
tum nõ penitẽdi. Alio modo ꝯtinua ꝑmanẽ
tia in malo vsqꝫ ad diẽ extremũ inclusiue. et
ſm istũ modũ peccatũ i spiritũ sanctũ quod
claudit in se impenitentiã dupliciť põt intel
ligi: Uno modo ꝓut claudit in se impenitẽ
tiã que ꝗdeꝫ est finalis ꝑsistentia in malo: et
sic dicit irremissibile q2 nullaten⁹ potest re
mitti: quia nõ cadit sub penitentia: separata
enim aĩa a corpore nõ est ampli⁹ locus pnie
Alio modo dicit peccatũ in spiritũ sanctuꝫ
ꝓut claudit in se impenitentiã. i. propósituꝫ
impenitẽdi: hoc modo dicit irremissibile. i.
in consuetũ remitti: nõ tamẽ ꝙ sit irremissi
bile: q2 tale propositũ mutari potest: ⁊ sic ca
dit sub penitẽtia. Reuertẽ ergo aĩa mea: re.
nec propter magnitudinẽ peccatoꝝ tuorum
velis desperare: quia maior est misericordia
dei ꝗ̃ peccata tua. Nam si ponat aliquem
nunꝗ̃ egisse bonũ qui disponat se velle dam
nari ⁊ facere oĩa mala: ⁊ hodie cognoscat se
male fecisse: dicatqꝫ culpã suã: veniã petat:
nũquid indulgebit sibi de⁹? imo. Quod cõ
firmat Chriso⁹ de pe. di. 3. c. talis. di. Talis
mihi crede erga hoĩes pietas est dei ꝙ nũꝗ̃
spernit penitentiã si ei sincere ac simpliciť of
ferat: ⁊ si quis ad sũmũ ꝑueniat maloꝝ: ⁊ in
de tamẽ velit reuerti ad virtutis viã: susci
pit libenter: amplectit: ⁊ facit oĩa quatenus
ad priorẽ reuocet statũ. hec ibi. ¶ De h̃ exẽ
plum habet valde notandũ in legẽda sancti
Basilij vbi sic narrat: ꝙ erat vir quidã ve
nerabilis noĩe Eracli⁹: filiã vnicã habẽs quã
dño cõsecrare disponebat: ſꝫ diabol⁹ vnum
de seruis Eraclij ĩ amorẽ puelle inflãmauit
ꝗ ad maleficũ accessit: quẽ cũ ꝗdã epl'a ad di

abolũ malefic⁹ misit: ⁊ sup sepulturã gẽtilis
cuiusdã ď nocte stare iussit ⁊c̃. Uenit diabo
lus: ⁊ tandẽ iuuenis renunciauit Christo ⁊
baptismo: ⁊ diabol⁹ incitauit animũ puelle
in amorẽ iuuenis: ita ꝙ accepit eã in vxorẽ.
Et cũ nunꝗ̃ iuuenis ingrederet ecclesiã pu
ella hoc scire voluit: ⁊ sciuit: q2 se dederat di
abolo: ⁊ puella ad sanctum Basiliũ accessit
qui interrogauit iuuenẽ si ad dñm vellet re
dire: qui dixit vellẽ ſꝫ nõ possũ: q2 ꝓpť quan
dam ꝓmissionẽ ⁊c̃. Et signauit eũ signo cru
cis reposuitqꝫ ĩ clausurã: ꝗ audiebat voces de
monũ: visitauit eũ ter Basili⁹: ⁊ tandẽ du
cẽs eũ ad ecc'iam ꝑ manũ. Ecce diabol⁹ ve
nit ad eũ: ⁊ accipiẽs eũ conabat de manu sci
Ba. euellẽ: ⁊ dixit diabol⁹: Preiudicas mi
hi Ba. Ecce scriptũ de manu sua qď mihi fe
cit. Tũc oẽs ꝗ aderẽt dixerũt kyrl'. Et Bas.
dixit ad diabolũ: Nõ cessabim⁹ orare donec
reddas scriptũ: ⁊ orãte Ba. ⁊ tendẽte in ce
lũ man⁹ ecce charta ꝑ aerẽ delata ẽ ⁊ ab oĩb⁹
visa venit: ⁊ imposita ẽ manib⁹ Ba. quã ille
suscipiẽs dixit iuueni: Cognoscis has litte
ras frater? Et ille mee sunt dñe. Et frãgẽs
Ba. scriptũ ꝑduxit eũ ad ecclesiã: ⁊ dignuꝫ
fecit sancto mysterio: ⁊ bñ instruẽs ⁊ regulã
sibi dans reddidit mulieri. ⁊ remissionẽ acce
pit tanti sceleris. Confirmant ista per quan
dam glo. sup illo ꝟbo. Geñ. 4. Maior est
iniquitas mea ⁊c̃. di. Mentiris chaym: q2
maior est mĩa dei ꝗ̃ oĩuꝫ hoĩuꝫ miseria/ et ꝑ
Aug. in li°. de spũ ⁊ aĩa. c. 3. Nemo de dei pie
tate diffidat qm̃ maior ẽ ei⁹ misericordia ꝗ̃
nr̃a miseria. Et quisqs ad deũ toto corde cla
mauerit exaudiet illũ: q2 misericors ẽ. Tar
dius siquidẽ videt ei peccatori veniã dare:
ꝗ̃ ipsi peccatori accipere: sic enim festinat ab
soluere eũ a tormẽto ꝯsciẽtie sue: ꝗ̃si plus cru
ciat eũ passio mihi ꝗ̃ ipsũ miseꝝ passio sui. h̃
ille. Et sic patet pars secũda hui⁹ sermonis.
¶ Pars tertia hui⁹ sermonis in ꝗ ostẽdit ꝗ
modo dei mĩa se extẽdit ad oẽ genus aggra
uans peccatũ.

Tertio in isto sermone circa dei mise
ricordiã aliď declarãdũ occurrit qď
dicitur generis grauitas: quia. s. dei
misericordia extẽdit se ad oẽ gen⁹ aggrauãs
pctm̃: siue sit gen⁹ numeri siue tẽporis. ¶ P̃o
extẽdit se ad gen⁹ numeri. Nã si vn⁹ fecisset
tot milia peccatoꝝ quot sũt in celo stelle: gut

te in mari: frondes in arboribus ꝛc. Vellet tñ
reuerti libenter eũ suscipit: ꝑpterea dicit. cũ
amatoribꝰ multis. i. multis generibꝰ peccato
rum: tñ reuertere: qꝛ suscipiã te. vñ Luce. 7.
de magdalena. dicit. Remittunt ei peccata
multa: qꝛ dilexit multũ. nõ enim spreuit eaȝ
ꝑpter multitudinẽ peccatoꝝ: sȝ respexit do
lorem cordis ꝛ dimisit ei pctã: imo ꝗntuȝ sup
abundauit pctm̃: supabũdauit ꝛ gratia vt
dicit ad Ro. 5. qõ sic intelligas supabunda
re gratiã: si ꝑ pctõ cõmisso abũdat dolor ꝛ cõ
tritio: vñ dantes in. 3. c. purgatorij. ait Hor
ribel forno li peccati mei. Ma la bonta infi
nita ha si gran bracia. Chi prende çio che
si reuolse a lei. ¶ Secũdo extendit se ad ge
nus tẽporis: qꝛ si possibile esset ꝙ aliqs ha
beret ãnos Matusalẽ: q̃ fuerũt. 969. vt ha
bet Geñ. 5. ꝛ semp offendisset deũ: ꝛ nunꝙ
fecisset aliqd boni: ꝛ in pũcto vellet reuerti:
ꝛ penitere: deꝰ remitteret ei: vt in multꝭ exẽ
plis sacre scripture apparet. Nam legit i le
gẽda sancti Andree ꝙ quidã senex noie Ni
cholaus iuit ad btm̃ Andreã di. Ecce iã. 70
anni vite mee: in q̃bus luxurie deseruiui ꝛc.
In legẽda etiã de scã Maria egyptiaca legi
tur ꝙ. 17. ãnis libidini publice deseruiuit: ꝛ
tñ reuersi suscepti fuerũt ad misericordiaȝ.
Re. ğaia mea qꝛ ꝛ si vsq; ad horã mortꝭ ma
lum fecisses: ꝛ añ mortẽ reuersa fueris ꝑ verã
ꝯtritionẽ: deꝰ tibi pcet ꝛ libẽt suscipiet: vñ
Hieroꝰ ad Paulinaȝ de morte Blesille ait.
Cũ sanctũ corpusculũ febriũ ardor excoq̃
ret ꝛ semianime in lectulo vallaret circulus
ꝑpinquoꝝ. Hec in extremis ꝟba mandabat
s. Blesilla que erat. 12. annorũ. Orate dñm
Jesum vt mihi ignoscat: quia implere non
potui quod volebã. Secura esto O mi Ble
silla. Confidimꝰ ꝓbãtes vera que dicimus:
Nunꝙ est sera cõuersio: vox hec primũ de
dicata est i latrone: Amẽ dico tibi hodie me
cum eris in paradiso. hec ibi. Idẽ ad Dama
sum papã: Christus in paradiso de cruce la
tronẽ tulit: ꝛ ne quis aliquãdo serã conuer
sionẽ putaret. Fecit homicidij penã marty
rium. in. c. quoq; agnouimꝰ. 26. q. 6. Ce
lestinus papa ait: Perdidisset vtiq; latro in
cruce premiũ ad Christi dexterã pendens:
si illũ hore vnius penitentia nõ iuuasset. Cũ
venit in pena penituit: ꝛ ꝑ vnius confessione
sermonis habitaculũ paradisi eo ꝓmittente

ꝓmeruit. Vera ergo ad deũ conuersio in vl
timis positoꝝ mente potius est extimãda ꝙ
tẽpore: ꝓpheta hoc taliter asserẽte. Cũ cõuer
sus fueris ꝛ ingemueris: tunc saluus eris in
ꝑsenti gratiã acquirendo ꝛ gl'iam in futuro
in secula seculoꝝ: Amen.

¶ Dominica in quinquagesima. Iterum de
misericordia dei que nos ad penitentiaȝ ad
ducit. ¶ Sermo in ordine. 35.

FIli Dauid
miserere mei. Scribũ
tur hec verba Luce. 18.
ꝛ in euãgelio occuren.
domi. Ex euangelio ꝑ
sẽti frẽs charissimi dei
misericordia euidẽter
ostendit: quia. s. Christus mortuꝰ est ꝛ pas
sus in remissionẽ peccatoꝝ. Vñ scribit ꝙ as
sumpsit Jesus. 12. ꝛ ait illis: Ecce ascẽdimꝰ
hierosolymã ꝛ cõsũmabunt oĩa que scripta
sunt per ꝓphetas de filio hoĩs. Tradet eniȝ
gentibꝰ ꝛ illudet ꝛ flagellabit ꝛc. Ait eniȝ
Aug. in sermone. 18. de q̃dragesima et ieiu
nio: Que maior ẽẽ misericordia sup miſos
pctõres potuit ꝙ illa q̃ celi creatorẽ de celo
deposuit: ꝛ terreno corpore t're induit ꝯdito
rem: ꝛ q̇ in eternitate pr̃is manet equal' mor
tibꝰ coequauit ꝛ formã serui mundi dño im
posuit: vt ipse panis esuriret: saturitas siti
ret: ꝟtꝰ infirmaret: sanitas vulneraret vita
moreret. Hoc aũt iõ vt nr̃a pasceret fames
rigaret ariditas: ꝯsolaret infirmitas: extin
guẽt iniq̃tas: ardesceret charitas. Que ma
ior mĩa ꝙ creari creatorẽ: seruire dñatoreȝ:
vendi redemptorem: humiliari exaltatoreȝ
occidi suscitatorẽ. hec ille. Quã mĩaȝ intel
ligens cecꝰ q̇ sedebat secus viã mẽdicans: vt
habetur in euangelio: audiens ꝙ Jesus trã
siret clamauit dicens. Jesu fili Dauid mise
rere mei. Et qui preibant increpabant eum
vt taceret: ipse ꝟo multomagꝭ clamabat ver
ba proposita: Fili Dauid miserere mei. De
cuius misericordia in presenti dominica tria
alia occurrunt consideranda: quorum Pri
mum dicitur diuine misericordie probatio.
Secundũ autem diuine misericordie festia
tio. Tertiũ aũt diuine mĩe ipioꝝ abhoiatio
¶ Pars ꝑma huiꝰ sermonis in qua ꝓbatur
per sacras scripturas magnã ẽẽ dei mĩam.

P Rimo igiƚ in isto ꝑmõe: q2 in supio
ri dictũ ẽ. Q̄ð faciliter pñt pctõres
reuerti: nec de⁹ respicit intẽsitatem
multiplicẽ ⁊ durationẽ pctõ2ũ: sed libenter
misereƚ ⁊ parcit: hoc vt clari⁹ videaƚ ⁊ apti⁹
demõstreƚ euidẽter p scripturas sacras de/
mõstrabim⁹: ꝙ pius ⁊ misericors ẽ de⁹ pec/
catoribꝰ penitẽtibꝰ: qð maxime in euãgelio
occurrẽti declaraƚ: sicut patere põt intuenti
Q̄ð si oppositũ diceret sic: Q̄ is bona diffini
tio debet cõpetere diffinito: ⁊ cuilibet cõten
to sub diffinito: scðm aũt Damasce. in li. 2°
Misericordia ẽ tristicia ĩ alienis malis: ſʒ
in deo nulla est tristicia: ergo nec mĩa. Ad h
rñdeƚ scðm plures theologos. s. Ri. ⁊ Sco.
in. 4. di. 46. Et Bo. ibidem arti. 2. q. i. Et
Alex. in pma pte sũme ĩ tractatu de mĩa dei
Et Tho. in pma pte. q. 22. arti. 3. Q̄ð mĩa
dicit effluxũ bonitatis in alterũ ꝑm merita
vel supra merita: ⁊ eũ q̇ effluit cõpassionem
vl' debitũ. Primũ q̇dẽ nobilitatis ẽ. Scðm
vero imꝑfectiõis. Et q2 oẽ qð nobilitatis ẽ
deo attribuẽdũ ẽ: Q̄ð vero imperfectionis
nõ. Jdeo ẽ in deo mĩa ꝙtũ ad pmũ: nõ aũt
ꝙtũ ad scðm. Nã mĩa duo importat vnũʒ
tãꝙ̃ essentiale: alteꝝ tãꝙ̃ accidẽtale. Primũ
ẽ ꝓmptitudo volũtatis ad subueniẽdũ mi/
seris in q̃ ẽ tota eẽntia ꝟtutis mĩe. Scðm ẽ
passio tristicie: q̃ oriƚ in appetitu sensitiuo ex
cognitiõe miserie alei⁹ Q̄tũ ad pmũ sũma
mĩa ẽ ĩ deo: ꝙtũ vero ad scðm nequaꝙ̃. Et
sic habet intelligi diffinitio Damasce. ¶ Ex
pmissis ergo colligiƚ ꝙ ĩ deo ẽ mĩa ꝑm effe
ctũ nõ ꝑm passibilitatis defectũ, ꝓpterea in/
quit. Ansel. li. Monologion. ad deũ. Mi
sericors es: q2 miseros saluas ⁊ pctõribꝰ par
cis: misericors nõ es: q2 nulla miserie nr̃e cõ
passiõe afficeris. Que q̇dẽ mĩa talis ⁊ tanta
ẽ vt p ipsã pena dãnatoꝝ mitigeƚ. Q̄ð hʒ in
telligi ꝑm di. Bona. vbi. s. ar. p. q. 2. Aut
post pene taxationẽ ⁊ inflictionẽ ⁊ sic non ẽ
verũ: q2 hoc mõ in dãnatis nulla cadit mi/
tigatio a dĩna mĩa: q2 ex tunc claudit eis vi/
scera pietatis. Aut ꝙtũ ad taxationẽ ⁊ infli
ctionẽ pene: ⁊ sic absꝙ dubio ẽ ibi mitigatio
q2 dĩna iusticia nõ totũ exigit ꝓ eo ꝙ ei⁹ pie
tate inueniẽte aliquã ptẽ pene infligẽti remittit. Et sic hʒ intelligi illud psal. Nunq̇d
obliuisceƚ misereri de⁹: aut continebit ĩ ira
misericordias suas? q. d. nõ. Nã pctõr cũ pec
cat mortaliƚ offendit deũ a q̃ est oẽ bonũ: g̃
mereƚ amittẽ oẽ bonũ. Cũ igiƚ de⁹ neminẽ
reducat ad nõ eẽ oẽs punit citra cõdignũ: qð
verũ ẽ mõ pdicto intelligẽdo. Preterea pctõr
offendit deũ q̇ ẽ infinitũ bonũ oĩ ĩfinitate: g̃
ĩfinita pena ẽt intẽsiue dʒ puniri: h nõ puniƚ
g̃ pʒ ꝓpositũ. Q̄ð si dicaƚ Apoc. 18. habeƚ
Quãtũ glificauit se ⁊ ĩ dlicijs fuit: tãtũ date
ei tormẽtũ ⁊ luctũ. Et Esa. 41. Suscepit de
manu dñi duplicia: dr̃ de aĩa peccatrice. Et
sup illud psal. Ex vsuris ⁊ ĩiq̇tate glo. inq̇t.
Vsure dicũƚ pctã: q2 pl⁹ mali ĩueniƚ ĩ sup/
plicijs ꝙ̃ cõmissũ ẽ ĩ culpis: g̃ ibi nõ ẽ aliqua
mitigatio. Nã delectatio ẽ momentanea ⁊
modica: ⁊ tñ puniƚ pena etña ⁊ acerbissima
q̃ ĩ ĩfinitũ excedit illaʒ: g̃ ⁊c̃. Ad ista rñdeƚ
ꝙ ẽ cõpare cõpationẽ ad penã ꝑm duplicẽʒ
cõpationẽ. Aut scðm intensionẽ hu⁹ in gñe
pene: ⁊ illi⁹ ĩ gñe delectatõis: Et sic mlto ma
ior ẽ pena ꝙ̃ delectatio: nec ẽ ibi ꝓportio sed
excessus. Est iteꝝ cõpare h ad illud ꝑm rõnẽ
meriti siue demeriti. Et sic dico ꝙ meritũ de
lectatõis ĩordinate excedit penã: q2 dign⁹ eẽt
ampli⁹ puniri: Seruaƚ g̃ in punitiõe ꝓpor/
tionabilitas: q2 magne culpe magna ĩfligiƚ
pena. Sʒ nõ ꝟuaƚ ꝓportio: q2 ꝙtũ ad itẽsio/
nẽ ⁊ durationẽ pena excedit culpã. Quãtũ
ꝟo ad meritũ culpa excedit penã: ⁊ p h patʒ
ꝯclusio: q2 ⁊ si delectatio sit momẽtanea: tñ
q2 offendiƚ ea bonũ infinitũ: mereƚ penã in
finitã etiã intẽsiue: q̃ tñ dĩna mĩa nõ infereƚ.
Q̄ð si his doctoribꝰ credẽ nõ vis. Saltẽ scri
pturã sacrã audi mĩaʒ dei sic sublimiƚ cõmẽ
dãtẽ ⁊ ꝑcoĩcãtẽ. Minor sũ cũctꝭ miseratio/
nibꝰ tuis. Geñ. 32. Ego. n. sũ dñs de⁹ tuus
fortꝭ ⁊ zelotes visitãs ĩiq̇tatẽ patꝝ ĩ filios in
tertiã ⁊ q̃rtã gnãtionẽ eoꝝ q̇ oderũt me: ⁊ fa/
ciẽs mĩam ĩ milia his q̇ diligũt me ⁊ custo/
diunt p̃cepta mea. Exo. 20. Si clamauerit
ad me. s. pctõr exaudiã eũ: q2 mĩꝑicors sum.
Exo. 22. Dñator dñe de⁹ mĩꝑicors ⁊ clemẽs
patiẽs ⁊ mlte mĩe ac ver⁹: q̇ custodis mĩam
in milia: qui aufers iniq̇tatem ⁊ scelera at/
ꝙ pctã. Exo. 34. De⁹ mĩꝑicors dñs de⁹ tu⁹ ẽ
Deuƚ. 4. Ego sũ dñs de⁹ tu⁹ emulator: ⁊ fa/
ciẽs mĩaʒ ĩ mlta milia diligẽtibꝰ me: ⁊ custo
diẽtibꝰ p̃cepta mea. Deuƚ. 5. Judicabit dñs
ꝓpłm suũ: ⁊ in ꝟuis suis mĩꝑebiƚ. Deuƚ. 32.
Misericordiã aũt meã non auferã ab eo. 2
R. 8°. Tu fecisti cũ seruo tuo misericordiã
magnam. tertij Reg. 3°. Inuestigabilis mi/
sericordia promissionis tue. secũdi pali. 36.

Non dereliq̃t nos de⁹ nr̃: ſ; inclinauit ſup̃r
nos miſericordiã ſuã. z. Eſdre. 9. Fac me
cum miſericordiã: ⁊ ſuſcipe in pace ſpiritu;
meũ. Tobie. 3. Cũ iratus fueris miſericor-
diam facies: ibidẽ. Cõfitemini ei: q2 fec̃ no
biſcũ miſericordiã ſuã. Tobie. iz. Sʒ q2 pa
tiens eſt dñs i hoc ipſo peniteam⁹ ⁊ indulgẽ
tiam ei⁹ lachrymis poſtulem⁹. Nõ eni quaſi
hõ de⁹ ſic cõminabit̃ nec ſicut fili⁹ hoĩs ad ira
cundiã inflãmabit̃. Et iõ humiliem⁹ illi ani
mas nr̃as: ⁊ in spũ ꝯſtituti humiliato ſerui-
entes illi dicam⁹ flẽtes dño: vt ſ̃m volunta
tẽ ſuã ſic faciat nobiſcũ cito miſericordiam
ſuã. Judith. 8. De⁹ celoꝝ creator aq̃ꝝ: ⁊ deus
toti⁹ creature exaudi me miſerã dep̃cantẽ: ⁊
de tua miſericordia p̃ſumentẽ. Judith. 9.
Hoc ſolũ v̾bũ dico in quocũq; loco miſeri-
cordie ſue. Job. 37. Miſereri mei de⁹ q̃m in
firm⁹ ſũ ſa. me do. ⁊c̃. Pſal. 6. Miſ̾icordia
tua ſubſequet̃ me. ps. zz. Reminiſcere miſe
rationũ tuaꝝ dñe: ⁊ miſericordiaꝝ tuaꝝ q̃ a
ſeculo ſũt ſ̃m miſericordiã tuã me. m. t. p. b.
t. d. ps. z4. Miſericordia tua an̄ oculos me
os ẽ: ⁊ cõplacui in veritate tua. ps. z5. Audi
uit dñs ⁊ miſert⁹ eſt mei. ps. z9. Ego aũt in
dño ſ̃pabo: exultabo ⁊ letabor in mĩa tua. pſ.
30. Sperãtẽ aũt in dño mĩa circũdabit. ps.
3i. Fiat miſericordia tua dñe ſup nos quem
admodũ ſperauim⁹ in te. ps. 3z. Diligit miſe
ricordiã ⁊ iudiciũ: miſericordia dñi plena ẽ
terra. Ibidẽ. Dñe in celo mĩa tua: ⁊ veritas
tua vſq; ad nubes. ps. 35. Ne lõge facias mi
ſerationes tuas a me. ps. 39. Suſcepim⁹ de⁹
miſericordiã tuã in me. t. tui. ps. 47. Miſe-
rere mei de⁹ ſ̃m magnã miſericordiã tuã. ps
50. Miſerẽ mei de⁹ q̃m ꝯculcauit me hõ. ps.
55. Miſerere mei de⁹ miſẽ mei: q̃m in te ꝯfi
dit aĩa mea. ps. 56. Magnificata ẽ vſq; ad
celos mĩa tua. ps. 56. Irat⁹ ẽ ⁊ miſert⁹ ẽ no-
bis. ps. 59. Melior eſt mĩa tua ſup vitas. ps
6z. In multitudine mĩe tue exaudi me. ps.
68. Exaudi me de⁹ q̃m benigna eſt mĩa tua
ſ̃m multitudinẽ miſerationũ tuaꝝ reſpice ĩ
me. Ibidẽ. Cito anticipẽt nos mĩe tue: quia
paup̃es facti ſum⁹ nimis. ps. 78. Miam et
veritatẽ diligit de⁹. ps. 83. Oſtẽde nob dñe
miſericordiã tuã. ps. 84. Miſericordia ⁊ ve
ritas obuiauerũt ſibi. Ibidẽ. Miſericordia
tua magna eſt ſup me. ps. 85. Tu dñe deus
miſ̾ator ⁊ miſericors: patiẽs ⁊ multe mĩe ⁊
veraꝝ. Ibidẽ. Miſericordias dñi in eternu;
cantabo. ps. 88. Miſericordiã meã nõ diſp
gã ab eo. ſ. peccatore ꝯuertẽte. Ibidẽ. Lau-
date nomẽ ei⁹ q̃m ſuauis eſt dñs: in eternu;
mĩa ei⁹. ps. 99. Magna ẽ ſup celos mĩa tua
ps. io7. Q̃m ꝯfirmata ẽ ſup nos mĩa ei⁹ ⁊ ve
ritas dñi manet in eternũ. ps. ii6. Mĩa dñi
plena eſt terra. ps. ii8. Faccũ ſ̾uo tuo ſ̃ʒ mi
ſericordiã tuã. ps. ii8. Apud dñʒ mĩa ⁊ co-
pioſa apud. e. re. ps. iz9. Per pniã ⁊ fide;
purgant̃ peccata. puer. i5. Miſericordia et
veritate redimit̃ iniq̃tas. puer. i6. Qui aũt
ꝯfeſſus fuerit ⁊ reliq̃rit ea. ſ. pctã: miſericor-
diã ꝯſequet̃. puer. z8. Grã dei ⁊ miſericor
dia in ſcõs ei⁹. ſap̃. 4. Exiguo ꝯcedit̃ miſeri
cordia. ſap̃. 6. Et q̃ dẽcũ miſericordia diſci-
plinã accipiẽt. ſap̃. xi. Tu aũt de⁹ ſuauis ⁊ ve
r⁹ es: patiẽs ⁊ in miſericordia diſponẽs oĩa.
ſap̃. i5. Filios aũt tuos nec draconũ venena
toꝝ vicerũt dẽtes: miſ̾icordia eni; tua adue
niẽs ſanabit illos. ſap̃. i6. Pi⁹ ⁊ miſericors ẽ
dñs: ⁊ remittit in die tribulationis pctã. ec-
cl'iaſtici. z. Q̃m magna ẽ miſericordia dei: ⁊
ꝓpitiatio illi⁹ ꝯuertẽtib⁹ ad ſe. Eccl'iaſtici. i7
Miſeratio hoĩs circa p̃ximũ ſuu;: miſeri-
cordia aũt dñi ſup oẽ; carnẽ. Eccelſiaſti. i8.
Quis adijciet narrare miſ̾icordiã dñi. Ibi-
dẽ. Specioſa miſericordia dei in tp̃e tribula-
tionis: q̃ſi nubes pluuie in tp̃e ſiccitatis. Ec
cl'iaſtici. 35. Miſerere nr̃i de⁹ oĩu; ⁊ reſpice
in nos: ⁊ oñde nobis lucẽ miſ̾ationũ tuarũ.
Eccl'iaſtici. 36. Memorat⁹ ſũ miſericordie
tue dñe: ⁊ coop̃ationis tue q̃ a ſeculo ſũt q̃m
eruis ſuſtinẽtes te dñe. Eccl'a. 5i. Letet̃ aĩa
mea in miſericordia ei⁹: ⁊ nõ ꝯfundemur in
laude ei⁹. Eccl'ia. 5i. Preparabit̃ in miſeri-
cordia ſoliũ: ſedebitq; ſup illud in veritate.
Eſa. i6. Propterea exp̃ctat dñs vt miſerea
tur nr̃i: ⁊ iõ exaltabit̃ parcẽs nobis. Eſa. 30.
Plorãs nequaq̃ plorabis: miſerans miſere
bit̃ tui. Ibidẽ. Dñe miſerẽ nr̃i. te. n. expecta-
uim⁹: eſto brachiũ nr̃m in mane: ⁊ ſal⁹ nr̃a ĩ
tp̃e tribulatõis. Eſa. 33. Laudate celi ⁊ exul
tet terra. iubilate mõtes laudẽ: q2 ꝯſolat⁹ eſt
dñs populũ ſuũ: ⁊ paup̃ꝝ ſuoꝝ miſerebitur
Eſa. 49. In miſericordia ſempiterna miſ̾-
tus ſum tui: dicit redẽptor tu⁹ dñs. Eſa. 54
Derelinq̃t impi⁹ viã ſuã: ⁊ vir iniquus cogi
tiones ſuas: ⁊ reuertat̃ ad dñm ⁊ miſerebit̃
ei⁹: ⁊ ad deu; nr̃m q̃m mult⁹ eſt ad ignoſcen

dum. Esa. 55. Tunc inuocabis ⁊ dñs exau-
diet: clamabis ⁊ dicet ecce adsũ: q2 miẽicors
sum dñs deus tuꝰ. Esa. 58. Ego sũ dñs q̄ fa
cio misericordiã ⁊ iudiciũ ⁊ iusticiã in t̃ra.
Hie. 9. Cũ euulsero eos ꝯuertar: ⁊ miẽebor
eoꝝ ⁊ adducã eos. Hie. 12. Ecce ego ꝯuertã
conuersionẽ tabernaculoꝝ iacob: ⁊ tectis eiꝰ
miserebor. Hiere. 30. In charitate ꝑpetua
dilexi te: iõ attraxi te miserãs tui. Hiere. 31.
Oẽs eni cognoscẽt me aĩo eoꝝ vsq3 ad maxi
mũ ait dñs: q2 ꝓpitiabor iniq̃tatibꝰ eorũ: ⁊
pcti eoꝝ nõ ero memor ampliꝰ. Ibidẽ. Nõ
erit tibi difficile oẽ verbũ q̇ facis misericordi
am in nubibꝰ: ⁊ reddis iniq̃tatẽ p2m in sinu
filioꝝ eoꝝ post eos. Hiere. 32. Si abiecerit et
miserebit̃ ẽm multitudinẽ miserationũ sua-
rũ. Trenoꝝ. 3. Misericordie dñi q2 nõ sumꝰ
cõsumpti: q2 nõ defecerũt miserationes eius
Ibidẽ. Neq3 enĩ in iustificationibꝰ nr̃is pro
sternimꝰ p̃ces añ faciẽ tuã: s3 in miserationi-
bus tuis multis. Dañ. 9. Nũc reducã capti-
uitatẽ iacob: ⁊ miserebor omnis domꝰ israel.
Ezech. 39. Domui israel miserebor: ⁊ salua
bo eos in dño deo suo. Osee. p̃. Desponsabo te
mihi in sempiternum: desponsabo te mihi
in iusticia ⁊ iudicio ⁊ misericordia ⁊ misera
tionibꝰ. Osee. 2. Miam volui ⁊ nõ sacrifi-
ciu3: ⁊ sciam dei plus q̃3 holocausta. Osee. 6.
Cõuertimini ad dñ3 deũ vr̃m: q2 benignꝰ ⁊
misericors est: patiens ⁊ multe mĩe ⁊ p̃stabit̃
sup malicia. Joel. 2. Non imittet vltra fu-
rorẽ suũ: q̃m volẽs mĩa3 ẽ: reuertere ⁊ mise-
rebit̃ tui. Mich. 7. Cũ iratꝰ fueris: mĩe re
cordaberis. Aba. 3. Scio eni q2 tu deꝰ clemẽs
⁊ misericors es: patiẽs ⁊ multe miseratiõis:
⁊ ignoscẽs sup malicia. Jone. 4. Cõuerta3
eos q2 miserebor eoꝝ: ⁊ ero sicut fuerunt q̃n
nõ ꝓiecerã eos. Zach. 10. Dep̃camini vultu3
dei vt misereat̃ vr̃i. Malach. p̃. Congrega
tus est ꝯuẽtus vt essent pati ad preliũ: ⁊ vt
ꝑterẽt misericordiã ⁊ miseratões. ꝓmi Ma
chabeoꝝ. 3. Et sic patet q2 ꝑ totũ testamen-
tu3 vetus cõmendat̃ ⁊ extollit̃ misericordia
dei. Similit̃ i testamẽto nouo misericordia
p̃conicat̃. Misericordiã volo nõ sacrificiu3.
Matth. 9. ⁊ Mar. 12. Omne debitũ dimi
si tibi quoniã rogasti me. Matth. 18. Mi
sereor sup turbã. Matth. 9. Miserere mei
fili David. Mar. 10. ⁊ Luce. 18. Misericor
dia eius a progenie in progenies. Luce. 10.

Per viscera misericordie dei nostri. Ibide3
Estote misericordes sicut ⁊ pater vester cele
stis misericors est. Luce. 8. Cũ vidisset eũ
pater suus a lõge. s. deꝰ misericordia motus
est. Luce. 15. Miserebor cuius misereor: et
misericordiã p̃stabo cuiꝰ misertꝰ fuero. Igi
tur non est volentis neq3 currentis: s3 miserã
tis est dei. Ad Roma. 9. Concludit enim
oĩa deus in credulitate vt omniũ misereat̃.
Roma. 11. Dico enim Jesum Christũ fuis-
se ministrũ circũcisionis ꝓpter veritate3 dei
ad cõfirmandas ꝓmissiones patrũ: gẽtes au
tem sup misericordiã honorare deũ. Ro. 15.
Benedictus deꝰ ⁊ pat̃ dñi nostri Jesu Chri
sti: pater misericordiaꝝ ⁊ deꝰ totius cõsolati
onis: qui consolat̃ nos in omni tribulatione
nostra. 2e ad Chor. p̃. Ideo habẽtes hanc ad
ministrationẽ iuxta quod misericordiã con
secuti sumꝰ nõ deficimꝰ: s3 abdicamꝰ occulta
dedecoris: nõ ãbulantes in astutia neq3 adul
terantes verbũ dei. 2e ad Chor. 4. Quicũq3
hanc regulã secu. fu. p. sup illos ⁊ misericor
dia. ad Gal. 6. Deus qui diues est in miseri
cordia. ad Ephe. 2o. Misericordiã consecutꝰ
sum q2 ignorãs feci. ꝓme ad Thimo. p̃. Ap
paruit benignitas ⁊ hũanitas saluatoris nr̃i
dei: nõ ex operibꝰ iusticie que fecimꝰ nos: sed
ẽm suã misericordiã saluos nos fec. Ad Ty
tum. 3. Debuit ꝑ oĩa fratribꝰ similari vt mi-
sericors fieret. ad Hebre. 2o. Adeamus ergo
cũ fiducia ad thronũ gratie: vt misericordi
am consequamur ⁊ gratiã inueniamꝰ in au-
xilio opportuno. ad Hebre. 4. Misericor-
dia superexaltat iudiciũ. Jacobi. 2o. Sufferẽ-
tiam Job audiuistis: ⁊ finẽ dñi vidistis q̃m
misericors est dñs et miserator. Jacobi. 5.
Benedictꝰ deꝰ ⁊ pater dñi nostri Jesu chri-
sti: qui ẽm magnã mĩa3 suã regñauit nos in
spem viuã. ꝓme Petri. p̃. Ante nõ populus
nũc aũt populꝰ dei: q̇ nõ consecuti misericor-
dia3: nũc aũt mĩam cõsecuti. ꝓme Petri. 2.
Ipsos vos in dilectiõe dei seruate expectãtes
mĩa3 dñi nr̃i Jesu christi in vitã eternã iepi
stola Jude. Et sic patet ꝑ diuinas scripturas
q̃2 p̃conicata ⁊ magnificata sit clemẽtia dei
⁊ pars ꝓma huius sermonis.

Pars 2a hꝰ ẽmonis i q̃ oñdit̃ q̃2 festia sit
dei misericordia eis qui se conuertũt ad eũ.

Secũdo igit̃ in isto sermone declarã-
dũ est q̃2 sit festina misericordia dei

conuertentibus ad se. Non enim expectat
diuti⁹ oĩpotens de⁹ aĩe peccatrici post suam
cõuersionẽ conferre grãz amoris sui: vñ Lu
ce. 15. Reuertẽte filio ꝓdigo. i. peccatore: di
xit pater. i. deus. Cito ꝓferte stolã primam
idest gratiã: sup quo verbo dicit Petr⁹ Ra
uennas. Non dicit: Unde venis? vbi fuisti?
vbi sunt que tulisti? sed ꝓferte stolã primã
et induite illũ. Uidete q delicta nõ videt vis
amoris: tardã misericordiã pater nescit. hec
ille. ꝓpterea. 2. Reg. 14. dicit. Nec vult de⁹
perire aĩam: sed retractat cogitans ne pariter
pereat. Reuertere ergo aĩa peccatrix: q2 vt
dicitur Thobie. 3. Si aĩa in tribulatiõe fue
rit liberabit et si in corruptione fuerit ad mi
sericordiã tuã ꝑuenire licebit. Nõ enim dele
ctaris in perditionib⁹ nostris: quia post tem
pestatẽ tranquillũ facis: et post lachrymati
onẽ et fletũ exultationẽ infundis. Reuerte
re dico q2 psal. 39. dicit. Misericordia tua
et veritas tua semp susceperũt me. Re. re. q2
dñs deus tibi dicit Esa. 49. Nũqd obliuisci
põt mulier infantẽ suũ vt nõ misereat filio
vteri sui? Et si illa oblita fuerit: ego tñ nõ ob
liuiscar tui. Re. di. re. q2 Esa. 61. dr̃. Ad an
nũciandũ mãsuetis misit me: vt mederer cõ
tritis corde et pdicarẽ captiuis indulgentiã
et clausis apertionẽ. Re. aĩa mea re. Quia
dñs loquit di. Eze. 18. Nunqd volũtatis mee
est mors impij dicit dñs: et nõ conuertatur a
vijs suis et viuat: idest habeat gratiam: vn
de loquit ipse de⁹ ad aĩaz peccatricẽ dicẽs:
Hiere. 3. c. Tu aũt. s. aĩa mea peccatrix q for
nicata es: q deũ offẽdisti i magnitudĩe pctõ
rũ cũ amatorib⁹ multis. s. diabolo mundo et
carne. tñ reuertere ad me piũ et misericordẽ
et ego q sum ꝓtector tu⁹ et merces tua. Geñ.
15. Qui sctifico vos. Leuit. 20. Qui sũ pars
et hẽditas tua. Numeri. 18. Qui habito int
vos. numeri. 35. Qui sũ sal⁹ tua. ps. 34. Qui
diligẽtes me diligo. ꝓuer. 15. Qui deleo ini
quitatez. Esa. 43. Qui redemi te. Esa. 43.
Qui te consolator. Esa. 51. Qui sũ panis vi
uus qui de celo descendi. Jo. 6. Qui suz lux
mũdi. Jo. 8. Qui sum pastor bonus et pono
animã meam pro ouibus meis. Jo. 10. Qui
sum resurrectio et vita. Jo. 11. Qui sum via
veritas et vita. Jo. 14. Qui sum vitis vera.
Jo. 15. Qui vici mundũ. Jo. 16. Qui Jesus
Nazarenus suz. Act. 10. Qui propter te hõ

factus sum et crucifixus: delusus sum: et ꝓpt
te mortuus quoniã tu me offendisti: tamen
reuertere ad me. et ego suscipiã te peccata re
mittendo et gratiã infundendo: Nam null⁹
vnq conuersus est ad deũ et ab eo repulsus
sine misericordia. Patet de latrone: de pec
catrice: de deprehensa in adulterio: et ceteris
de quib⁹ dicit Ber. sermone. 22. super can
tica canticoruz. Omnino propter mãsuetu
dinem que in te predicat: currim⁹ post te do
mine Jesu audientes q nõ spernis pauperẽ
peccatorẽ non horreas. Nõ horruisti confi
tentẽ latronẽ: nõ lachrymantẽ peccatricez:
non deprehensam in adulterio: non supplicã
tem publicanũ: nõ negantẽ discipulũ: nõ ꝑ
secutorẽ discipulorũ: non ipsos crucifixores
tuos. In odorẽ vnguẽtorũ tuorũ currim⁹ etc.
Et sic patet pars secunda huius sermonis.

¶ Pars tertia huius sermonis in qua osten
ditur q̃tuz sint digni reprehẽsione q ad deũ
conuerti abnuunt.

T Ertio in isto sermone cõsiderandũ
est q̃ reprehendendi sunt impij pec
catores: quia ad tantã dei misericor
diam non mouent. sed poti⁹ indurant. Sz
considerare debent q deus non tm̃ est mise
ricors: sed etiam iustus: qui post dulcedinẽ
misericordie ostendit seueritatẽ iusticie: vñ
Aug. super psal. 32. sermone. 6. Misericor
die temp⁹ modo est. Judicij temp⁹ post erit.
vnde nunc deus vocat auersos: donat pecca
ta conuersis. patiens est super peccatores do
nec conuertant: quandocũq cõuersi fuerint
preterita obliuiscitur: futura promittit: hor
tatur pigros: consolatur afflictos: docet stu
diosos: adiuuat dimicantes: neminẽ deserit
laborantẽ et exclamantẽ ad se: donat vnde si
bi sacrificetur: ipse tribuit vnde placetur:
hoc magnum misericordie tempus non no
transeat: venturũ est enim iudiciuz: et tunc
erit penitentia: sed iam infructuosa dicẽtes
inter se pre angustia spiritus gemẽtes: quid
nobis profuit superbia. hec ille. Hoc idem in
sermone q̇nto de passiõe domini in parasce
ue. Quãuis multum presumere debeatis de
misericordia dei: non tamen negligenter de
betis eius timere iusticiam: cum iusticia enĩ
te iudicabit: qui cuz misericordia te redemit
Nam q tam longo tempore peccamus: et
parcit non negligentia est: sed patientia.

Non ille potentiã ꝑdidit: ſʒ ad miſericordiã
ſeruauit. Timeam⁹ ğ iuſticiã ei⁹: miſericor
diã deſiderem⁹: ꝑcit mõ 7 tacet: ſʒ nõ ſꝑ tace
bit. Audiam⁹ eũ dũ tacet in p̄cepto: ſi volu
mus vt nobis parcat cũ nõ tacuerit in iudi
cio. Mõ eni ꝓrogat miſericordia dei: tunc
a nobis exiget iuſticia 7 reddet vnicuiq; ſm
opa ſua: fietq; qḋ apl's ait: Judiciũ ſine mi
ſericordia fiet illi q̇ nõ fecit miſericordiã. Si
mus ğ miſericordes: vt deũ mereamur habe
re ꝓpitiũ. hec ille. Solũ illi pctõres plangen
di ſũt q̇ obdurati: obſtinati: 7 impenitentes
exiſtũt. Et hoc docet antiquus ille Hiero⁹ in
epl'a ad Sabinianũ exhortoria ad pniã ʒ di.
Samuel quondã lugebat Saulẽ: q2 penitu
erat dñm ꝙ vnxiſſet eũ regẽ ſuꝑ iſrl'. 7 Pau
lus Chorinth. in quib⁹ audiebat fornicatio
qualis nec int' gẽtes: 7 quidẽ voce flebili cõ
monebat di. Necũ rurſum venero humiliet
me de⁹ apud vos. 7 lugeã multos ex his qui
ante peccauerũt: 7 nõ cognouerũt pniam ſu
per imunditias q̃s geſſerũt in impudicitia 7
fornicatione. Sʒ hic ꝓpheta 7 apl's nulla ipſi
labe maculati clemẽti in cũctos mẽte facie
bant: quãto magis ego ipſe peccator in te de
beo facere pctõre qui erigi non vis poſt rui
nam: nec oculos ad celũ leuas. Ꝟ ꝑducta p2is
ſb̃a porcoꝝ ſiliquis delectaris 7 ſuꝑbia: ꝑ ab
rupta ꝯſcendẽs p̄ceps laberis in profundũ
Deũ ventrẽ vis hr̃e ꝓ Chriſto: ſeruis libi
dini gloriaris in cõfuſione tua: 7 quaſi pin
guis hoſtia in morte ꝓpria ſaginaris: imita
riſq; eoꝝ vitã quoꝝ tormẽta ñ metuis. Igno
ras ꝙ bonitas dei ad pniam te hortet': ſʒ du
riciã aũt tuã 7 cor impenitẽs theſaurizas ti
bi irã in die ire. An idcirco iuxta pharaonẽ i
durat' cor tuũ: q2 nõ ſtatim ꝑcuteris et dif
ferris ad penã. Diu 7 ille dilatus 7 decẽ pla
gas nõ q̃ſi ab irato deo: ſʒ q̃ſi a cõmonẽte pa
tre ſuſtinuit: donec in ꝑuerſũ acta pnia popu
lũ quẽ dimiſerat ꝑ deſerta ſequeret': 7 ingre
di auderet maria per que vel ſola doceri po
tuit timori habendũ eũ cui etiã elemẽta ſui
rent. hec ille. Dicas ergo cecus. i. peccator do
nec eſt in via. i. in vita pñti Jeſu fili Dauid
miſerere mei. Magna eſt enĩ miſericordia
tua 7 multe ſunt miſerationes tue. Attẽdis
neſciẽtes vt doceas. Attẽdis confitẽtes vt
ignoſcas. Quã miſericordiã vt inueniat pec
cator nõ augeat pctã peccatis: nõ tardet con
uerti de die in diẽ. Et tũc ſtabit Jeſus dicẽs
Quid tibi vis faciã ꝙ ſi dixeris corde cõtri
to 7 bñ diſpoſito dñe vt videã ſtatim ſubiũ
get. Reſpice ꝑ grãm in pñti 7c.

¶ Feria ſecũda poſt dñicam quinq̃geſime
de diffinitione ieiunij q̃ ad formã finẽ 7 effe
ctum. Sermo. 36.

Fili Dauid
miſererẽ mei. Scri h' ver
ba Luce. 18. 7 in euan
gelio p̄cedẽtis do. Ad
impetrandũ dei miſeri
cordiã frẽs chariſſimi:
multũ ꝓdeſt 7 ꝯfert fer
uens orõ 7 ad deũ exclamatio: vt ait ipſe do
minus Exo. 20. Si clamauerit ad me exau
diam eũ. Et ꝑ ꝓphetã iterũ: Clamabit ad
me 7 ego exaudiã eũ. Sʒ ſicut dicit Aug. in
ſermone dñi in mõte: ſi vis orõnem tuã vo
lare in celũ fac duas alas. ſ. ieiuniũ 7 elemo
ſynã. Vñ Thob. 12. dr̃: Bona ẽ orõ cũ ieiu
nio 7 el'yna. Humiliati igitur ieiunio: ſecure
poſſum⁹ dicẽ cũ ceco: Fili Dauid miſerere
mei. Poſt ergo iam multa dicta de peniten
tia in generali: iure deſcendendũ eſt ad par
ticularia. Et q2 appropinq̃m⁹ ſacratiſſime
q̃drageſime tempus ieiunij 7 abſtinẽtie: con
gruũ eſt vt i hoc exordio 7 hui⁹ tpis p̄ncipio
de ipſo ieiunio ꝑtractem⁹. Et q2 vt dictũ eſt
in ſuperiorib⁹. Qis rei q̃ a rõne ſuſcipit' inſti
tutio debet a diffinitione ꝓficiſci. In iſto ſer
mone de ipſi⁹ ieiunij diffinitiõe tm̃ deſcribe
m⁹. Qua de re aduertendũ eſt ſm Alex. de
ales i q̃rta pte ſũme ſue i tractatu ḋ ieiunio
ꝙ tripliciť poſſum⁹ ꝯſiderare ieiuniũ. Aut
q̃tũ ad eſſentialia ipſi⁹: 7 ſic dat' vna diffini
tio q̃ eſt formal'. ſ. Iſidori. Et habet' ab In
nocẽtio ſuꝑ Rubrica de obſeruatione ieiu
nioꝝ. Ieiuniũ eſt ꝑſymonia victus: abſtinẽ
tiaq; ciboꝝ. Aut in q̃tũ refert' ad finẽ: 7 ſic
datur ſecũda diffinitio cõis di. Ieiuniũ eſt
abſtinẽtia a cibo 7 potu ſm formã eccleſie i
tuitu ſatiſfaciẽdi vel vitandi pctm̃ vel acqui
rendi vitã eternã. Aut in q̃tũ refert' ad effe
ctũ ipſi⁹. Et ſic dat' tertia diffinitio Iſidori
li. 3. de officijs. c. 42. di. Ieiuniũ eſt res ſctã
op⁹ celeſte: ianua regni: forma futuri. Scđʒ
q̃s diffinitiones tres in pñti faciem⁹ ꝯſidera
tiones: q̃ꝝ Prima erit ḋ diffinitiõe formali.

Secũda aũt de diffinitione q̃ ad finẽ. Ter-
a p̃o de diffinitione q̃ ad effectũ.

¶ Pars p̃ma hui⁹ sermõis in q̃ declarat᷑ ac
onit᷑ formalis ieiunij diffinitio.

P Rimo igit᷑ in isto sermõe ponit᷑ p̃ma
diffinitio ieiunij formal' q̃ dicit. Je-
iuniũ ẽ p̃simonia vict⁹ abstinẽtia q̃z
iboꝝ. Cõtra quã põt sic argui: ieiuniũ insti-
ltũ ẽ ad carnis afflictionẽ: vñ Leuit. 24.
ẽ. Omis aĩa q̃ nõ fuerit afflicta die hoc p̃ibit
e p̃plo suo: sed in dcã diffinitiõe nihil ponit᷑
õ indicet afflictionẽ: g̃ diminute data ẽ: qꝛ
simonia ⁊ abstinẽtia ciborũ det᷑minãt spẽz
virtutis. s. t̃pantie: vltra p̃gredit᷑ afflictio:
vñ nõ dicũt aliq̃d afflictiuũ: g̃ ⁊c̃. ¶ Hanc
diffinitionẽ declarat Alex. vbi. s̃. in tracta.
e ieiu. di. q̃ ieiuniũ nõ dicit oĩno p̃uationẽ
sil' cũ p̃uatiõe quãdã ꝯcernit positionẽ: vñ
Isido. p⁹ q̃ dixit: p̃simonia vict⁹ abstinẽtia
q̃z ciborũ seq̃t᷑. Cui ẽ nomẽ inditũ ex quadã
ote viscerũ: vt tenua sp̃ ⁊ vacua ⁊ exinanita
xistãt. Ex q̃ patet q̃ ieiuniũ dicit aliquã po
itionẽ. s. viscerũ: nõ oẽz anihilationẽ s̃ q̃n-
dã inanitionẽ. Qñ g̃ dr̃ p̃simonia vict⁹: põit᷑
aliq̃d: qꝛ p̃simonia ẽ quasi q̃dã parca simõia
vt dictũ ẽ. Qñ dr̃ abstinẽtia q̃z ciborũ: subin
telligit᷑ nõ oĩmoda s̃ cũ q̃dã positõe qꝛ cũ p̃i
uatiõe imoderate sũptiõis ciborũ: ponit᷑ sũ-
ptio moderata eorũ: vñ duo hic ꝯcernũtur
Unũ qd̃ req̃rit necessitas nãe: aliud qd̃ pro-
mouet ad expeditionẽ gr̃e. ¶ Et iõ nõndũ ẽ
s̃m Tho. ⁊ Ri. in. 4. di. 15. q̃ in trib⁹ casib⁹
nõ ẽ laudabile ieiuniũ neq̃z licitũ. Primo qñ
p̃ ieiuniũ subtrahit᷑ qd̃ ẽ necessariũ vite: qd̃
nõ licet: sicut nec ip̃zmet int᷑ficere. Scdo qñ
subtrahit᷑ qd̃ ẽ necessariũ s̃m ea q̃ incũbunt
facieñda et officio vel ex societate eoꝝ cũ qui-
bus cõuiuit: vt si p̃dicator ex ieiunio defice-
ret a p̃dicatõe: hoc eẽt de rapia hostiã offer-
re. Tertio qñ p̃ ieiuniũ ab op̃ib⁹ vtiliorib⁹
impediret᷑. s. ab op̃ib⁹ charitatis ⁊ a vigilijs
opportunis ad q̃ lz nõ teneat᷑: indiscretũ ẽ ta
le ieiuniũ. Sed laudabile ieiuniũ ẽ qñ caro
diminuit᷑ absq̃z robore vt facili⁹ spũi subda
tur: nec tñ p̃p̃t hoc mors acceleret᷑. Vñ Hie-
ro. in ep̃la ad Nepotianũ. Tãtũ tibi ieiuni-
orũ ipone quãtũ ferre potes. Sint tibi ieiu-
nia pura: casta: simplicia: moderata: ⁊ nõ su
p̃stitiosa. Quid p̃dest oleo nõ vesci: ⁊ mole-
stias quasdã difficultatesq̃z ciborũ q̃rere. q.
d. nihil. Et in ep̃la ad Rusticũ monachum
idẽ ait. Balnearũ q̃z fomẽta ne q̃ras: qui ca
lorẽ corp̃is ieiuniorũ frigore cupis extiguẽ:
que ⁊ ipsa moderata sint ne nimiũ debilitẽt
stomachũ: ⁊ maiorẽ refectionẽ poscẽtia erũ
pant i cruditatẽ: que parẽs libidinũ ẽ. Mo-
dicus ac tẽperat⁹ cib⁹ ⁊ carni ⁊ aĩe vtilis est
Et in ep̃la ad Demetriadem idez ait. Neq̃z
p̃o imoderata tibi imp̃ram⁹ ieiunia ⁊ enor
mẽ ciborũ abstinẽtiã quib⁹ statim delicata
frãgunt᷑ corp̃a: ⁊ ante egrotare incipiunt q̃
scẽ cõuersationes iacere fũdamẽta. Et alibi
idẽ ait. ⁊ habet᷑ de ꝯse. di. 5. c. nõ mediocriter
Nõ mediocrit᷑ errãt q̃ magno bono p̃ferũt
mediocre bonũ. Nõ ne rõnalis hõ dignitatẽ
amittit q̃ ieiuniũ charitati aut vigilias pre-
fert sensus integritati. Et. j. De rapina p̃o
holocaustũ offert: q̃ vel ciborũ nimia egesta
te vel sõni penuria corp⁹ suũ imoderate affli
git. Hec ille. Tali g̃ mõ ieiunãdo comeden-
dũ ẽ: q̃ caro subiecta spũi teneat᷑: ⁊ corp⁹ oĩ
no nõ conterat᷑. bene ergo dr̃ i diffinitiõe: Je-
iuniũ ẽ p̃simonia vict⁹ ⁊c̃. Dicas ergo ad ar
gumẽtũ q̃ in hac diffinitiõe hñ ponit᷑ aliq̃d
afflictiuũ: qꝛ p̃simonia victus: dicit subtra
ctionẽ eorũ que solẽt incorp̃ari ad vite sustẽ
tationẽ. Et iõ quia in subtractione sup̃fluo
rũ solet esse nõ modica qñq̃z delectatio: igit᷑
in horũ subtractiõe orit᷑ afflictio. Et sic p̃z
p̃ma diffinitõ ⁊ p̃s p̃ncipal' p̃ma h⁹ sermõis.

¶ Pars secũda hui⁹ sermõis in q̃ declarat᷑
ieiunij diffinitio inq̃tũ refert᷑ ad finẽ.

S Ecũdo in isto sermõe ponit᷑ alia dif
finitio ieiunij data inq̃ztũ refert᷑ ad
finẽ q̃ dicit: ieiuniũ est abstinentia a
cibo ⁊ potu s̃z formã eccl'ie ⁊c̃. Cõtra quaz
sic põt argui. Ber. in quodã sermõe ait. Si
sola gula peccauit: sola ieiunet ⁊ sufficit. Si
ergo p̃ccauerũt cetera mẽbra quare nõ ieiu
nant ⁊ ipsa: g̃ videt᷑ q̃ ieiuniũ nõ debeat dif
finiri abstinẽtia cibi ⁊ potus: s̃ abstinentia q̃
dã que tota mẽbra enũeret. Preterea ieiuni
um affligẽs hoĩem exteriorẽ nõ est ieiuniuz
qd̃ elegit dñs: qꝛ Esa. 58. ait. Nũquid tale ẽ
ieiuniũ qd̃ elegi affligẽ p̃ diẽ hoĩem aĩaz suã.
q. di. Neq̃q̃. Sz ieiuniũ qd̃ elegit dñs ẽ sa-
tisfactoriũ: ⁊ hoc diffiniendũ est: g̃ ieiuniuz
nõ est diffiniendũ esse abstinẽtia a cibo ⁊ po-
tu. Hanc diffinitionẽ dicit Alex. de ales eẽ
bonã in quantũ ieiuniũ refert᷑ ad finẽ ipsius

qui ē satisfacere vel vitare peccatū: ⁊ ꝯseq̄nt̄
acquirere gloriā sempiternā: qd̄ bn̄ fit ꝑ ab-
stinentiā cibi ⁊ potꝰ. Unde Augꝰ in sermōe
iz. de ieiunio. xl͛e. sic ait. Clemēs ⁊ pius dn̄s
nr̄ hūanū genus qd̄ p̄destinauerat ad vitā
non ē passus relinquere in mortē: sed vt per
suasionē deceptꝰ fuerat per gustū pomi dia
boli pessimi in paradiso: ita sacrosc̄o ieiunio
docuit liberandū. Et iō in. 4. ep͛la ad Boni
faciū comitē idē ait. Exerce ieiunia quātū
sine corꝑis tui lesione potes. Dicas ḡ ad pri-
mū: q̄ multiplex ē ieiuniū. s. abstinētie a pec-
cato mortali. Esa. 38. Hoc ē ieiuniū ⁊c̄. Itē
ē ieiuniū abstinētie a gaudio corꝑali. d̄ quo
Thobie. 3. dr̄. Nūq̄ cū ludētibꝰ miscui me
Et Hiere. 15. Non sedi in cōsilio ludentium.
Tertiū ē ieiuniū abstinētie a cibo corꝑali. d̄
quo in ps̄. dr̄. Genua mea infirmata sūt a ie
iunio. Uerbū ergo Bernar. intelligēdū est
de ieiunio p̄ modo sūpto vel secūdo: q̄r sicut
peccator oīa mēbra exponit in actu peccādi:
⁊ voluptatē assequit̄ in actu peccādi: sic de-
bet affligere oīa mēbra ieiunādo a pctō ⁊ a
delectatione ⁊ a voluptate pctī: Et ideo ait
Ber. ibidē. j. Ieiunet oculus a curiosis aspe
ctibus: auris a fabulis ⁊ rumoribꝰ: ieiunet
lingua a detractiōe ⁊ a murmuratiōe: ieiu-
net manꝰ a mal' opibus: ieiunet aīa a vitijs.
Hec ille. Ad secūdū dicendū q̄ dn̄s non exi
gebat tale ieiuniū: nō quia tale simplicit̄ nō
esset bonū. nec eligibile: sed q̄r deprauabat̄
malicia operū ipsorū ieiunātiū: ⁊ maxīe hy
pocrisi eorū: vnde p̄mittit̄ ibidē. Nolite ie-
iunare sicut vsq̄ ad hanc diē: vt audiat̄ i ex
celso clamor vester. vbi ait glo. i. pro laude
hoīm. Et sic patet sc̄da ps huiꝰ sermonis.

¶ Pars tertia huius sermonis in qua decla
ratur ieiunij diffinitio q̄ ad suos effectus.

Tertio ⁊ vltimo in isto sermōne poni
tur alia diffinitio ieiunij data q̄ ad
suos effectꝰ que dicit: ieiuniū est res
sc̄a opus celeste ⁊c̄. Cōtra quā pōt sic argui
quia s̄m ph̄m li. Posteriorū. Quis bona dif-
finitio debet cōpetere diffinito: ⁊ nulli alij a
diffinito: sed ista diffinitio res sc̄a: opꝰ celeste
cōuenit orationi: ḡ ista diffinitio ieiunio nō
est cōueniens assignata. Ad h̄ rn̄det Alex.
de Ales: q̄ hec diffinitio nō ē formalis vt il-
la que dat̄ per genꝰ ⁊ drīas: sed potius noti
ficatio quedā insinuās eē ieiunij ꝑ aliq̄s effe
ctus eius. Nā ieiuniū carnē macerādo pur-
gat a pctō ⁊ dedicat penitentē deo. Et ideo
dr̄ res sancta: vt eni dr̄ in glo. Leuit. 20. su
per illud. Sci estote ⁊c̄. Recte scificationē
ponit: q̄r fundamētū ē v̄tutis. Itē ieiuniū
mētē erigit ad sup̄na: q̄r carnē subijcit sp̄ui:
⁊ sp̄ūm liberū ad opa sp̄ūalia exercēda red-
dit: ⁊ iō dr̄ opus celeste. Unde gl. j. ad Cho.
3. Castigo corpus meū ⁊c̄. seruituti subijcit̄
dū nō sua sed sp̄ūs ꝑficit volūtatū. Itē ieiu
niū virtutē inducit. s. dispositiue: ꝓpt̄ qd̄ dr̄
ianua regni apta. Itē ieiuniū p̄miū ampli-
at: ꝓpter qd̄ dr̄ forma futuri: disponit enim
ad iformationē gr̄e ꝑfecte que ē gl͛ia. Quia
ergo cohercet a vitio carnis erigit sp̄ūm ad
supiora: prepat vlteriꝰ ad v̄tutē: q̄ patet iu
stis ingressus regni ⁊ p̄miū cumulat. Ista q̄
tuor p̄dicta ponūt̄ i eiꝰ notificatiōe. Et idē
pōt hr̄i a btō Greg. di. Qui corꝑali ieiunio
vitia cōprimis: mentē eleuas: v̄tutē largi-
ris ⁊ p̄mia. Sz q̄r de his amplissime dicet̄
infra: qn̄ tractabit̄ de fructificatiōe ieiunij:
hic breuit̄ trāseundū ē. ¶ Qn̄ ḡ dr̄ q̄ ista
que ponūtur i hac diffinitiōe ꝯueniūt orōni
pōt dici q̄ hoc ē verū s̄ mō differēti: q̄r orō
scificat vniēdo cū sc̄o sc̄orū: ieiuniū v̄o a vi-
tijs carnis purgādo. Silr̄ orō est opus cele-
ste imediate cū deo sp̄ūm vniēdo: ieiunium
aūt ꝑ carnis p̄ssionē sp̄ūm erigēdo. Utrūq̄
aūt pōt dici ianua regni: sed ieiuniū inferio-
rem hoīem p̄ncipalit̄ erigēdo: oratio supio-
rē hoīem in suo optimo delectādo. Utrunq̄
etiā dr̄ forma futuri: s̄ ieiuniū rōne amplifi
catiōis p̄mij: orō aūt rōne q̄etis in sūmo de-
lectabili. Et sic patet q̄ inquātū ieiuniū dif-
finit̄ ꝑ suos effectꝰ. Ista diffinitio ꝯueniens ē
assignata. s. ieiuniū ē res sc̄a ⁊c̄. Confirmat
hec Hiero. bn̄ ⁊ elegāter li. 2. ꝯ Iouinianū
di. Btitudo padisi absq̄ abstinentia cibi n̄
potuit dedicari. Quādiu Adā ab arbore ie
iunauit in paradiso fuit: comedit ⁊ eiectꝰ ē:
eiectusq̄ statim duxit vxorē: q̄ ieiunꝰ in pa-
diso virgo fuit: saturꝰ in terra mr̄imonio co
pulat̄. Gene. 3. Postea v̄o opa carnis deus
diluuio cōdēnauit. Gene. 7. Euz perdidit
Esau primogēita sua: ipatientiāq̄ gule: la-
chrymis emendare nō potuit. Gen̄. 15. Eie-
ctus de egypto populus israel angelorū ci-
buz contēnentes carnesq̄ egyptias suspiran
do ira dei ascendit sup eos. Nūeri. xi. Moy

rs.40.diebus ⁊ noctibꝰ ieiunijs cũ dño lo-
quit: populus autẽ saturꝰ idola fabricauit
Exo.24. Ille vacuo vẽtre legẽ accipit: iste
mãducãs ⁊ bibẽs cõsurgẽsqꝫ ludere aurũ cõ
lat in vitulũ: tot dierũ labor vniꝰ diei satu
itate perijt. Frãgit Moyses tabulas sciẽs
ei verba nõ posse audire temulẽtos. Exo.
4. Sed nec secũda cõscriptio absqꝫ ieiunio
otuit ĩpetrari: qđ ꝑdiderat ebrietas ĩedia
epit. Ex quo ostẽditur posse nos ꝑ ieiuniũ
edire ĩ ꝑadisuꝫ: vnde ꝑ saturitatẽ fueramꝰ
biecti. Cornutũ dei cõfabulatõe Moysen
astꝰ ⁊ pinguior populꝰ sustinere nõ potuit
Aduersus Amalech orõne Moysi ⁊ totius
populi vsqꝫ ad vesperã ieiunio dimicat. Je-
sus filius naue stationẽ soli imꝑauit ⁊ lune
ĩ inediã plus q̃ vniꝰ diei victor existẽs ꝓce
auit. Saul maledictꝰ inquit q̃ paneꝫ ederit
vsqꝫ ad vesperã: donec vlciscar de inimico
meo. Helias.40. dierũ ieiunio preparatus:
deũ videt in monte oreb ⁊ audit. Quid illic
facis Helyas? multo familiarior ista vox q̃
illa in Gene. Adaꝫ vbi es. Illa enĩ pastum
terrebat ⁊ ꝑditũ: hec ieiunãti famulo blan-
diebat. Cõgregatũ Samuel in Maspbat
populũ: inito ieiunio roborauit. 1. Reg. 7.
Asyriorũ ĩpetũ ⁊ potentiã Ezechie lachry-
me ⁊ saccus ⁊ hũiliatio victꝰ prostrauit. Ci-
uitas Niniue iminentẽ irã dñi ieiuniorum
miseratõe detersit: quã ⁊ sodoma placassent
⁊ gomorra si voluissent ⁊ lachrymis pnĩe pa
trocinãte cõciliare ieiunio. Acab rex ĩpijssi-
mus vt sentẽtiã dei subterfugeret ieiunio im-
petrauit ⁊ sacco. Anna vxor Helcane ianẽ
cibo ventrẽ filio meruit implere. Leo q̇ cu-
stodiuit intactã ꝓphe leuãtis se de prandio
nõ pepercit: q̇ ieiunꝰ miracula fecerat: pran
sus illico saturitatis penas luit: ꝑiclitant in
Babylone magi. Daniel ⁊ tres pueri reuela
tionẽ merent in ieiunio: ⁊ pasti leguminibꝰ
pulchriores sũt ⁊ prudẽtiores his qui de mẽ
sa regis vescebant. Daniel post ieiuniuꝫ leo
nibus in lacu fit horribilis. Dauid cinereꝫ si-
cut panẽ mãducat: ⁊ genua infirmata sũt a
ieiunio. Samson ⁊ Samuel vinũ ⁊ siceraꝫ
nõ bibũt per abstinentiã ieiunijsqꝫ concepti.
Aaron ⁊ ceteri sacerdotes ingressuri tẽpliũ:
omne quod potest inebriari nõ bibũt ne mo
riant. Ex quo intelligimꝰ mori eos qui in ec
clesia nõ sobrie ministrauerint. Jonadab p̃

cepit filijs suis ne biberent vinũ vsqꝫ in sem
piternũ: q̇bus loquitur dominꝰ per prophe
taꝫ. Nõ deficiet vir de Jonadab stãs in cõ-
spectu meo cũctis diebus. Anna Phanuel
prophetissa ieiunãs ⁊ orãs: nõ discedebat de
tẽplo donec confiteret domino: ⁊ oĩbus lo-
queret de illo. Precursor eius ⁊ preco: locu-
stis alit ⁊ siluestri melle. Sed ⁊ ipse domi-
nus baptisma suũ quadraginta dieruꝫ ieiu-
nio dedicauit. Et acriora demonia docuit ñ
nisi oratione ⁊ ieiunijs posse supari. Corne
lius centurio vt spũm sanctũ acciperet añq̃
baptisma: elemosynis meruit: crebrisqꝫ ieiu
nijs. Paulus apostolꝰ post ceteros labores
crebra ieiunia enũerat. Hec ille. Jeiuniũ igi-
tur ẽ res sancta: ⁊ opus celeste: quia ꝑ illud
gratiã in p̃senti possumus ĩpetrare: ⁊ in fu-
turo gloriaꝫ. Ad quaꝫ nos perducat salua
tor noster pijssimꝰ Jesus christus: qui cum
patre ⁊ spũ sancto viuit ⁊ regnat in secula
seculorum: Amen.

¶ Feria tertia post dominicam quinq̃gesi-
me de dignitate et excellentia ieiunij Ser-
mo.57.

Fili Dauid miserere mei. Scribũtur
hec verba vbi supra. Sꝫm
sententiaꝫ theologorum
frẽs charissimi: tres sunt
partes satisfactionis. s. ieiuniũ: oratio: ⁊ ele
mosyna Idcirco quia de ieiunio tractare in
cepimus tanq̃ in principio huius tẽporis q̃-
dragesimalis. Aduertenduꝫ sꝫm Alexᵐ de
ales in. 4. parte: in tractatu de partibus sa-
tisfactionis. Et Bonauenturã in. 4. di. 15.
parte. 2. ar. p̃. q. 4. Qꝫ ieiunium sicut ⁊ alie
partes satisfactionis tripliciť accipit. s. pro-
prie: cõmuniter: ⁊ cõmunissime. Proprie ie-
iuniuꝫ dicitur afflictio carnis sꝫ gustũ. Cõ
muniter dicit omnis afflictio carnis. Com
munissime aũt abstinẽtia ab oĩ mortali: iux
illud Esa.58. Nõne hoc ẽ ieiuniũ qđ elegi.
⁊c. qđ quidẽ ieiuniũ nõ ꝓprie nõ coĩssime sꝫ
coit tm̃ dr ẽ ps satisfactiõis in quãtũ ꝑ illđ
de hõis corpis satisfacimꝰ ꝯ ꝯcupiaꝫ carnis:
qđ etiã ordinat nosmetipos ad nos: sicut ora
tio ordinat ad deum: ⁊ elemosyna ad proxi-
mum. Nam cũ sit duplex vita. s. actiua ⁊ cõ
templatiua: quantum ad ꝯtemplatiuam est

oratio: ꝙtū ad actiuā est elemosyna: vt aūt
sit dispositus ad vtrūqꝫ sic ē ieiuniū vt sic di
spositus possit dicere cum ceco. Fili Dauid
miserere mei. Ex qbus oībus patet quāte ex
cellētie ⁊ dignitatis sit ieiuniū ⁊ abstinētia.
Qua de re postqꝫ in p̄cedēti sermōe ieiunij
descriptiōez cōpendiose aperuim⁹: ī p̄sēti ser
mone ei⁹ p̄eminētiā ⁊ sublimitatē sub tripli
ci ꝯsideratiōe describem⁹: quarū. Prīa di
cet bonitas. Secūda ꝓ vtuositas. Tertia
autem varietas.

¶ Pars p̄ma huius sermonis in qua proba
tur ieiunij bonitas tribus medijs.

PRimo igit in isto sermōe: ꝙ ieiuniū
sit bonū probat trib⁹ medijs. Prīo
sic: oē illud ꝑ qd̄ prosternūt vitia et
domat caro ⁊ alienat hō a mūdo ⁊ spūalis ef
ficit ⁊ tētamēta vincunt: ē bonū: sed vt pa
tet ex supradictis ieiuniū ē hui⁹ modi: g̊ ⁊c̄.
Secūdo sic: oē illud qd̄ facit aīam sitire deū
est bonū: s; ieiuniū ē hui⁹ mōi: iux illud Isi.
de sūmo bono li. z. di. Caro tūc deum sitit
qñ ꝑ ieiuniū abstinet ⁊ arescit: g̊ ⁊c̄. Tertio
sic: oē illud ꝓpter cuius carētiā amittim⁹ bo
nū habitū ⁊ ꝑ eius p̄ñtiaz illud ꝑditū recu
pam⁹ ē bonū: s; ieiuniū ē hui⁹ mōi. Vñ Au
gusti. ꝯ Julianū ait. Quia nō ieiunauimus
a ꝑadiso decidim⁹: ieiunem⁹ vt iterū reuoce
mur: g̊ ⁊c̄. ¶ Sed ꝯ hoc arguit tribus alijs
medijs. Primo sic: oē qd̄ ledit nāz est malū
sed ieiuniū ē h⁹ mōi: q2 affligit carnē ⁊ īducē
infirmitatē: ex q̄ etiā īpedit bonū spūale ꝑfi
ciendū. Vñ Isi. z. li. de sū. bo. sic ait. Preua
lēte nimia infirmitate carnis: nēo pōt attin
gere ad ꝑfectionē: g̊ ⁊c̄. Secūdo sic. Cassia
nus li. de collatiōib⁹ patrū. c. iz. sic ait. Re
atū maximū ac sacrilegij crimē incurrim⁹
abstinētes a cibis q̄s deus creauit ad ꝑcipiē
dū cū gratiarū actiōe. Quod etiā habetur
j. ad Thimo. 4. Si g̊ per ieiuniū hoc fit: ⁊ il
lud ē crimē sacrilegij: g̊ ieiuniū nō ē bonū s;
malū. Tertio sic. Chriso. in sermōe quē fec
de oratiōe Moysi ꝯ Amalech sic ait. Potē
tior hostis efficit iusti corꝑe fatigato: sed qd̄
p̄stat robur hosti ē malū: ieiuniū ē h⁹ modi:
q2 fatigat corp⁹ iusti ⁊ debilitat: g̊ ⁊c̄. Hāc
qōnē declarat Alex. vbi. s. di. ꝙ ieiuniū est
bonū si fiat debitis circūstātijs: Illis aūt de
ficiētibus bonū nō ē: imo qñqꝫ malū. Unde
Isido. z. li. de sū. bo. c. 44. ait. Quidaz icre
dibilit abstinēt vt hoībus curiosis sci appa
reant: s; hoc bonū abstinentie nō ē virt⁹ tali
bus reputāda s; vitiū: ꝯcludēdū ē igit ꝙ ie
iuniū pōt eē bonū: malū ⁊ idifferēs. ¶ Ad
cuius euidentiā notandū ē ꝙ ē quoddā bo
nū noīatū ⁊ mox sonat bonū vt ē charitas:
⁊ est bonū ex circūstantia: vt dare elemosy
nā cui debet: ⁊ qñ est bonuz in genere: qñ. s.
actus trāsit supra mām debitā nulla addita
cicūstantia: vt pnia que ē bonū in gñe decli
nationis. Contra bonū sic triplicit sūptum
ē malū: similit triplicit sūptū. s. malū simpli
cit qd̄. s. mox noīatū dic malū: vt blasfema
re deū: malū ex circūstantia: vt dare elemo
synā nō cui ⁊ qñ debet: ⁊ ē malū ī genere qd̄
s. trāsit suꝑ mām īdebitā: vt occidere hoīez
Indifferēs aūt sumit duobus modis. Uno
mō sumit qd̄ sub neutra harū cadit cōditio
nū: vt currere vel leuare festucā vel aliquid
h⁹ mōi. Alio mō pōt sumi indrñs: q̇cq̇d est
int duo extrema. s. int bonū simplicit ⁊ ma
lū simplicit. His igit p̄missis dicēdū ē: ꝙ ie
iuniū qñqꝫ bonū ē si fiat cū debitis circūstā
tijs ⁊ ē bonū ex circūstantia vel in gñe: qñqꝫ
malū est. s. qñ fit malis circūstātijs: qñqꝫ in
differēs qñ nō est factū nec bonis nec malis
circūstātijs. Et iō solet dici ꝙ sūt sex genera
hominū diuersimode ieiunātiū q̄ ꝯtinētur
in hoc versu. Abstinet eger: egēs: cupidus:
gula: simia: virt⁹. Primo eni eger abstinet:
vel q2 comedere nō pōt: vel q2 ꝓpter medici
nā. i. sanitatē recuꝑandā. Secūdo abstinet
egēs: q2 nō habet q̇d comedat: ⁊ istorū ieiu
niū dicit indifferēs. Tertio abstinet cupid⁹
ne expēdat: ⁊ tale ieiuniū ē malū. Vñ Leo
papa sic inq̇t. Non sūt casta ieiunia que non
de rōne veniūt cōtinētie: sed de arte fallacie
Quarto abstinet gulosus vt postea auidi⁹
comedat: ⁊ illud ē etiā malū, de quo ait Au
gusti. suꝑ ps̄. 43. Nō laudat in illo ieiuniuz
qui ad luxuriosaz cenā seruat ventrē suum.
Inuitant aliqñ hoīes ad cenā magnā: ⁊ cū
ad eā volūt auidi venire ieiunāt. Nūq̇d hoc
ieiuniū cōtinentie ⁊ nō poti⁹ luxurie cōputā
dū est? Et Hiero. de cōse. di. j. c. sint tibi. ait.
Sint tibi quotidiana ieiunia ⁊ refectio satu
ritatē fugiēs. Nihil ꝓdest biduo vel triduo
trāsmisso vacuū portare ventrē si parit ob
struatur: Quinto abstinet simia. i. hypocri
ta: vt hoībus ieiun⁹ appareat: vt laudetur.

Et hoc etiã malũ ẽ de q̃ saluator ait. Mat. 5. Luze ie. no. fi. si. hy. t. ex. c. facies suas vt ap. ho. ie. i. ex tmios hũane ↄditiõis ponũt vt ap. ho. ie. i. vt dissimiles alijs videãt: ⁊ ex visa austeritate: boni hoĩes p̃dicent. Et qm̃ finis taliũ hoĩuz in laude posit⁹ ẽ: hãc laudẽ accipiũt quã intendũt. Jõ adiũgit: amẽ amen dico vobis re. m. s. vbi glo. dicit. Acceperũt laudẽ quã voluerũt: nõ filiorũ adoptionẽ ad quã. s. bona opa ordinant. Unde nota ẽm Chriso. q̄ is q̃ ieiunat ⁊ tristẽ se simulat hypocrita ẽ: quãto magis q̇ non ieiunat ⁊ tristẽ se simulat vt ieiunare videat. q. p. a fortiori. Sexto abstinet virt⁹. i. virtuosus vt deo placeat ⁊ de pctõ satisfaciat: vt sic mereat: ⁊ hoc ieiuniũ bonũ est: Ad hoc hortat Hiero. ad Demetriadẽ virginẽ di. Abstinẽtia tua atq3 ieiuniũ tuũ eo magis deo grata sũt: quo cũ scis moribus offerũt: vt q̃ in alijs sũt vmbracula vitiorũ: in te sint ornamẽta virtutũ. Et de cõse. di. 5. c. sint tibi. vñ ait. Sint tibi ieiunia pura: cõtinua: moderataq3. i. quotidie esurire: quotidie prandere. Apl's inq̃t. Noli adhuc aquã bibera: sed modico vtere vino ꝓpter infirmitates tuas curat eni vulnera delinq̃ntis: curatosq3 scificat ieiuniũ. Hec ille. ergo bonuz ẽ si debite fiat. Dicas ẽ ad primũ in oppositũ: q̄ ieiunium moderate exercitatũ rõne sobrietatꝫ annexe nõ ledit sed iuuat naturã: vt. j. patebit. Si aũt ledat nãm vt accidit ꝓpter imoderantiã: hoc nõ ẽ rõne qua ẽ ieiuniũ: vt patet 3. in p̃ma diffinitiõe: sed rõne q̃ est imoderatũ. Ad secũdũ dicas q̄ illud dictũ Cassiani: verũ est ea intentiõe qua illi abstinebant reputantes aliqua imũda q̇bus eis ñ licebat vesci ẽm illos: de q̇b⁹ ait glo. sup illud. j. ad Thimo. 4. Abstinere a cibis quos de⁹ ⁊c̃. quasi imũdos nõ cã castigatiõis corporum sed vt videant abstinẽtes ⁊ boni: q̃s cibos ñ vt illi mentiunt p̃nceps tenebrarũ citauerat hec glo. nõ aũt ieiunãtes hac intẽtiõe abstinẽt: ẽ ⁊c̃. Ad tertiũ dicas q̄ duplex ẽ abstinẽtia. s. moderata qua frangit corpis inobediẽtia ⁊ lasciuia ⁊ supbia: ⁊ hec resecat ⁊ extinguit vitia carnis: ⁊ hoc fit per ieiuniũ inquantũ est moderatũ. Alia est imoderata: que impedit ne corpus sit sufficiens organũ ad opationes anime exercẽdas: quas debet exercere. Et de hac intelligit predicta glosa Chriso. Ideo dicenduz q̄ nihil sic proficit ad exercitationẽ oĩuz operũ sicut moderatũ ieiuniũ. Unde Jo. Chri. de cõse. di. 5. c. nihil. sic ait. Nihil sic iocũdũ ẽ sicut bene digestus cibus aut decoct⁹: nihil sic salutẽ: nihil sic sensuũ acumẽ opatur: nihil sic egritudinẽ fugat sicut moderata refectio. Et sic patet prima pars huius sermonis.

Pars secũda huius sermonis in qua declarat ieiunij virtuositas.

Secũdo in isto sermõe querit vtrũ abstinẽtia sit virtus vel actus virtutis. R. Ric. i. 4. di. 15. ar. 3. q. j. q̄ abstinentia põt accipi ẽm q̄ iportat subtractionẽ cibi ⁊ potus absolute: ⁊ hoc mõ nec dicit virtutẽ nec actũ virtutis: q2 hoc põt fieri bene ⁊ male. Alio mõ põt accipi ẽm q̄ importat subtractionẽ cibi ⁊ potus regulatã rõne. Et sic per eaz vitia carnis repmuntur: vt tñ natura corpis destruat qđ probat. 5. medijs. Primo sic: ad Ro. 13. super illud curam carnis ne feceritis in desiderijs. glo. ait. Sic sumenda sũt alimẽta sicut medicamẽta: ẽ medicamẽta sũt sumẽda ẽm arctationẽ artꝭ medicine materialis: ergo ⁊ alimẽta que sũt sumenda in ieiunijs: similit sũt sumẽda ẽ3 arctationez medicine spũalis. Sed ẽm Aug. in. 4. de ci. dei. Uirtus est ars p̲ueniẽdi in finem: ergo abstinẽtia est virtus. ¶ Secũdo probatur sic. glo. sup illud Hiere. 35. Nõ bibetis vinũ ⁊c̃. sic dicit. Nõ magnũ est si ab illicitis abstinemus: sed si a licitis ꝓpter reuerentiã eius qui ea propt infirmitatez nobis cõcessit. Magnũ ergo est propt dei reuerentiã a licitis abstinere: ergo opus virtuosissimũ: ergo ⁊c̃. ¶ Tertõ probat sic. glo. super illud Hiere. 36. Predicauerũt ieiuniũ ait: vt qui p̲ luxuriã peccauerũt: per abstinẽtiaz abluant: tunc sic luxuria est vitiũ: abstinentia est sibi opposita: ergo ipsa ẽ virtus. ¶ 4° sic arguitur. Danie. 10. sup illud. Panez desiderabilez nõ comedi: ⁊ caro ⁊ vinuz non introierũt in os meuz. glo. ait. A cibis delicatis abstinuit: quod maxime facienduz est i tẽpore ieiunij: sed virtus ẽ placidis abstinuisse hõis: ergo huiusmõi abstinẽtia ẽ virtus vel actus virtutis. ¶ Quinto probat sic. Aug⁹ in li. euangelicarũ q̃õnũ. Tanto minus delectãt carnalia quãto sagena spũaliũ maior ẽ. Quare manifestũ ẽ q̄ delectatõ

carnaliũ delectationẽ reprimit spũaliũ ⁊ eꝫ:
sed oẽ quod auget delectatõnẽ spũaliũ ẽ vir-
tuosũ: sed abstinẽtia a carnalibꝰ delectatio-
nibus auget spũaliũ delectationẽ: g̃ ẽ virtꝰ.
Nõ si dicaṫ glo. ad Ro. 14. Non ẽ regnum
dei esca. ⁊ potus sup hoc ait. i. horũ vsu nõ
acquiriṫ regnũ dei sicut nec amittiṫ. ⁊ parũ
post sequiṫ. Nec abstinẽdo nec mãducando
est iusticia: sed quelibet ꝟtus ẽ iusticia queli-
bet ordinata ad acquirẽdũ regnũ dei: g̃ ab-
stinentia a cibo ⁊ potu nõ est ꝟtus. Ad hoc
ait Ric. ꝙ hec glo. loquiṫ de abstinẽtia que
est in subtractiõe cibi ⁊ potus ⁊ absolute nõ
de abstinẽtia rõne moderata. Ex his oibꝰ
cõcludiṫ ꝙ ieiuniũ est actus virtutis: quia
si abstinẽtia ẽ virtus ⁊ ieiuniũ ẽ actus absti-
nẽtie: g̃ ieiuniũ est virtus. Preterea ꝑꝫ Hie-
ro. Ieiuniũ est satisfactio mẽtis sine qua ne-
mo videbit deũ: sed nõ sanctificaṫ mẽs: nisi
per virtutẽ vel actũ virtutꝭ: g̃ ⁊c̃. Preterea
Math. 17. Hoc genꝰ demoniorũ nõ eijciṫ:
nisi in ieiunio ⁊ orõne. Et quid p demoniuꝫ
nisi pctm̃ intelligiṫ: qd̃ nõ eijciṫ nisi p ꝟtutẽ
g̃ ieiuniũ ẽ actus virtutis. Preterea oẽ dif-
ficile ⁊ meritoriũ ẽ virtus vel actꝰ ꝟtutis. 2
Ethiᶜᵒ. sed ieiuniũ ẽ hꝰmõi: aliṫ nõ eẽt satis-
factoriũ ⁊c̃. Preterea sup illd̃ Mat. 4. Cũ ie-
iunasset. 40. diebꝰ ⁊c̃. glo. ait. Pugna chri-
sti prius agiṫ ꝯ gulã ieiunãdo: sed oẽ per qd̃
pugnamꝰ ꝯ pctm̃ ẽ virtus vel actus virtutꝭ
⁊ ieiuniũ ẽ hꝰmõi: g̃ ⁊c̃. Et id̃ cõcludit Au-
gusti. in sermone. 6. xlᵉ. di. Ieiuniũ ẽ aĩe pa-
stus: qꝛ sicut ĩiungit laborẽ: ita ꝓficit ad sa-
lutẽ. Christus inṫ cetera salutis exẽpla etiã
ieiuniorũ reliquit formã. Ipse ẽ g̃ actor ie-
iunij tui: qui erit retributor laboris tui. Si
ieiunauit ille q̇ pctm̃ nõ fecerat: quãto magꝭ
necesse sũt hoi pctis obnoxio? ⁊ si ex ꝑtita ñ
delinquẽti: quãto magꝭ exhortãda delinq̃n-
ti. Hec ille. Et sic pꝫ ꝑs scd̃a huiꝰ sermõis.

¶ Pars tertia huius sermõis in qua decla-
raṫ ieiunij varietas.

Tertio in isto sermone ꝑsupposito ꝙ
abstinẽtia sit actus virtutis: Queri-
tur cuius virtutis sit actus. Videṫ
eni ꝙ sit actꝰ tẽperãtie: qꝛ ẽ abstinẽtia a cibo
⁊ potu: ꝭ abstinẽtia ẽ ꝑs tꝑantie: g̃ ⁊c̃: Pre-
terea Mat. 17. glo. ait. Ista carnaliũ volu-
ptatũ mutabilitas nõ vinciṫ nisi spũs ora-
tione confirmeṫ ⁊ caro p ieiuniũ macereṫ:
maceratio autẽ carnis ẽ tẽperãtia: g̃ ⁊ ieiu-
niũ. Preterea ois motus vegetatiue ẽ vir-
tuosus ⁊ meritoriꝰ: ieiuniũ est huiusmõi: g̃
⁊c̃. ¶ Secũdo videṫ ꝙ sit actus qualitatis
quia Augꝰ de moribꝰ ecclesie. c. 28. sic ait.
Aia rõnalis est ĩmortalis atqꝫ terreno vtẽs
corpore: partim g̃ hoi: partim aĩe hois bene
facit qui proximũ diligit: qd̃ ad corpꝰ perti-
net medicina ẽ noĩata: qd̃ aũt ad aĩam disci-
plina: ⁊ medicinã voco quicq̇d oĩno nũc cor-
poris vel tuetur vel instaurat salutẽ. Medi-
cinã exhibere corpori opus est charitatis: ꝭ
per ieiuniũ exhibeṫ medicina: qꝛ ieiuniũ cuꝫ
reprimat inordinationes corruptorũ mem-
brorũ tueṫ ⁊ instaurat salutẽ corporis: ergo
ieiuniũ est actus charitatis. Preterea cuꝫ ie-
iuniũ est ratio obtinẽdi vitaꝫ eternã: ad vi-
tam aũt obtinendã sola mouet charitas pro-
prie loquẽdo: ergo videṫ ꝙ ieiuniũ sit motꝰ
charitatis. ¶ Tertio videtur ꝙ sit opꝰ iu-
sticie: quia satisfactio ẽ opus iusticie: ieiuni-
um autẽ est pars satisfactiõis: g̃ ⁊c̃. Postre-
mo videṫ ꝙ sit actus obediẽtie: qꝛ ieiunare ꝑ-
ceptum ẽ: ⁊ adimplere ꝑceptuꝫ ẽ obedientia
ergo ⁊c̃. ¶ Istas discordias cõcordat Alex.
de ales vbi. s. di. ꝙ ieiuniũ põt ꝯsiderari: vl
ꝭm subam actus vel ꝭm rõnẽ actus: siue ꝭm
ordinẽ eius ad finẽ. Et inquantũ huiusmõi
põt considerari: vel inquantũ bonũ: vel in-
quantũ debitũ: vel inquãtũ ꝑceptũ. Scd̃m
primã cõsiderationẽ. s. prout ꝯsideraṫ q̃tuꝫ
ad subam actus ẽ tꝑantie nõ solũ imꝑatiue:
sed etiaꝫ elicitiue: qꝛ oẽs virtutes q̃ regunt
nutritiuã ⁊ generatiuã sub tẽperantia redi-
gũtur. Scd̃m autẽ secũdaꝫ ꝯsiderationem
est actus charitatis nõ elicitiue ꝭ imꝑatiue:
vt probatũ est: quia p charitatẽ ieiuniũ or-
dinaṫ ad debituꝫ finẽ: ⁊ cũ charitate factuꝫ
bonũ ẽ. Scd̃m tertiã cõsiderationẽ ẽ actꝰ iu-
sticie etiã imꝑatiue inquãtũ in ipso subtrahi-
tur aliq̇d delectabile illi q̇ delectabilibꝰ imo-
derate ihesit, ꝓut hꝫ rõnẽ satisfaciẽdi ꝓ pctõ
quia hoc debitũ est. Scd̃m quartã cõsidera-
tionẽ ẽ actus obedientie: ⁊ hoc ẽ etiã itelle-
ctiue: qꝛ ieiuniũ ꝑceptum est: ⁊ qui obseruat
preceptũ obedit vt dictuꝫ est. Ieiuna g̃ aia
mea: quia bonũ ẽ ieiuniũ virtuosũ ⁊ actus
pluriũ virtutũ. Ieiuna dño: qꝛ ieiuniuꝫ est
actꝰ tꝑantie: p quaꝫ libidines refrenanṫ: vt
Augꝰ li. ꝑ. de libe. arbi. c. 14. ait. Tempan-

sia est affectio cohercēs ⁊ cohibens appetitū ab his rebus que turpit̄ appetūtur. Item ibi dem ait. Temperantia est virt⁹ q̄ libidines cohibet: ꝓpter quā etiam mala cōsuetudo vincit̄: ⁊ demones expellunt̄. Unde idē Aug⁹ li.6. musice. c.14. ait. Temperantia ē actō ex q̄ sese oīs opitulante deo ⁊ dn̄o suo ab amore inferioris pulchritudinis extrahēs atq̄ debellans atq̄ interficiēs aduersus se militantem cōsuetudinē suā: ⁊ ea victoria triūphata i semetipsam de ptātibus aeris huius q̄bus inuidentibus ⁊ ipedire ⁊ ꝓpedire cupientib⁹ euolat ad suā stabilitatē ⁊ firmamētū dn̄i. Hec ille. Propter quā etiā exuit̄ hō vetus: ⁊ iō renouat̄: corꝑalia contēnunt̄: ⁊ inuisibilia diligunt̄. Unde Aug⁹ in li. de morib⁹ eccl'ie. c.20. ait. Omne officiū tꝑantie est exuere veterē hominē ⁊ in deo renouari. i. contēnere oēs mūdanas corporeas illecebras: laudēq̄ popularē totūq̄ amorē ad inuisibilia ⁊ diuina cōferre. Hec ibi. Ieiuna dico: q2 ieiuniū est actus charitatis si debite fiat: p quā ꝯformamur deo. Unū Aug. li. de morib⁹ ecclesie c.14. ait. Per charitatē fit: vt cōformemur deo: ⁊ ex eo cōformati atq̄ cōsignati ⁊ circūcisi ab hoc mūdo nō ꝯfundamur cū his que nobis debēt eē subiecta. Hec ille. Per quam adimplent̄ oīa mādata. Aug. in tracta. d laudibus charitatis. Totā latitudinē ⁊ magnitudinē diuinorū eloquiorum possidet charitas: qua deū proximūq̄ diligim⁹ docet nos eam celestis mgr̄ ⁊ dicit. Diliges dn̄m deum tuū ⁊c̄. In his eni duobus ꝓceptis tota lex pēdet ⁊ ꝓphete. Hec ibi. Propt̄ quā oīs operatio reddit̄ vtilis. Unde Aug⁹ in li. de cateticādis rudibus. Tūc vere ē opus bonum cū a charitate iacta‹t› agētis intētio: ⁊ tanq̄ ad locū suū rediēs: tandē in charitate requiescit. Hec ibi. Ideo sine ipsa cetera oīa frustra habētur. Unde sup Jo. sermone. 9. idē Aug⁹ ait. Tanta est charitas q̄ si deest frustra habent̄ cetera. Si ꝟo adest: recte habētur oīa. Et sup ꝑma Cantica Jo. Omel'. 5. idē ait. Quicq̄d habeas: charitatē solū non habeas: nihil prodest tibi. Alia si nō habeas hanc habe: ⁊ iplesti legē. Hec ibi. Sine ipsa etiā aīa mortua ē. Unde Augusti. sup Jo. sermone. 9. Sicut corpus sine anima mortuum est: sic aīa sine charitare mortua reputabitur. Hec ibi. Ipsa est āt q̄ opit multitudinem peccatorū. Prouer. 10. Jaco. vlti. ꝑ. Pe. 4. j. q. j. c. multe. 23. q. 4. ipsa pietas. de pe. di. 3. in tantū. extra de baptismo. c. maiores. Ipsa est etiā finis preceptorū. j. ad Thimo. j. de pe. di. 2. c. charitas est. Ieiuna item dico: quia per ieiunium acquires iusticiā que est sup oīa diligenda. Unde Aug⁹ in epistola ad Anastasi. ⁊ ē. 84. ait. Justicia sic amāda ē vt ab eius operibus etiā pene corporis nos prohibere nō debeāt. Et i li. 13. de ciui. dei sic ait. Justicia non sic diligit̄ vt peccati cupiditas eius delectatione vincat̄: vt autem diligatur ⁊ delectet ipsa iusticia: nō nisi diuina subuenit gratia. Hec ille. Ieiuna insup dico: quia etiā ieiunium est actus obediētie: que melior ē q̄ victime. j. Reg. 15. Propter quā pax acquirit̄. Prouer. 13. Qui timet preceptū in pace versabit̄ ꝓpter quā aīa custodit̄. Prouer. 19. Qui custodit mandatū custodit aīam suā. ꝓpter quā victoria acquiritur. Prouer. 21. Uir obediēs loquet̄ victorias. ꝓpter quam ab iniquitate discedit̄. Ecclesiasti. 35. Salutare sacrificiū est attendere mandatis ⁊ discedere ab omni iniquitate propt̄ quā semen multiplicatur. Gene. 22. In semine tuo benedicentur omnes gentes: quia obedisti voci mee. propter quam benedictio acquiritur et maledictio fugatur. Deutro. xi. En propono vobis hodie in conspectu vestro benedictionem ⁊ maledictionē. Benedictionē si obedieritis mādatis meis Maledictionem si non audieritis mandata dei vestri. propter quam vita eterna acquiritur. Math. 19. Si vis ad vitam ingredi serua mandata. Ad quam ille nos perducat qui sine fine viuit et regnat: in secu. seculo. amē.

¶ Feria quarta cinerū de sacra ieiunij institutione Sermo. 38.

Cum ieiunatis nolite fieri sicut hypocrite tristes. Scribuntur hec verba Math. 6. c. ⁊ in euangelio occurrentis ferie. Saluator nost̄ fratres charissimi docet nos q̄lit̄ i ꝯspcū ei⁹ ambulare debeamus: vt ei soli placeamus qui absconditorum est cognitor: et solus intuetur

cor. Unde postꝙ in supioribus dixit Mat. 5. Attēdite ne iusticiā vestrā faciatis corā hoībus: prosequit̄ in spāli de iusticia ieiunij docēs: ⁊ in occurrenti euangelio prout ab ecclesia in ꝑncipio huius sacratissime quadragesime institutū ē di. Cū ie. no. fi. si. hy. tri. Non enī dixit. Nolite fieri tristes: sed nolite fieri sicut hy. Hypocrisis enī dicit̄ ſm Nicho. de lira ab hypo qḋ est sub ⁊ crisis aurū quasi sub auro. i. sub honestate exterioris cōuersationis habet abscōditū plūbū falsitat̄. Tristicia enī penitētialis contritionis ⁊ sensualis mortificatiōis a virtute redūdās: nō aūt a corrupta intētiōe manās ē res scā ⁊ optima: al's nō bene diceret̄ de christo. Tristis est aīa mea vsq3 ad mortē. Math. 26. Aū 2. Chori. 7. dicit̄. Que ſm deuz tristicia: penitentiā ⁊ salutē stabilē operatur. Seculi aūt tristicia mortē opatur. ⁊ iō dicit. Noli. fi. si hy. qui nō sunt tristes: sed apparēt: ideo sequit̄. Extermināt enī facies suas. Nā ſm Chri. Extermiare hic sumit̄ pro demoliri: demolit̄ enī hypocrita vt tristiciā simulet: ⁊ aīo forte letātē luctū gestet in vultu. Sciendū tñ ꝙ hypocrite in suis austeritatibꝰ et abstinētijs interiꝰ habēt tristiciā ꝯriaz delectationi virtutū ⁊ gaudio spūs scī: qꝛ ipi nō faciūt illa ex perfecto habitu virtutis ⁊ charitatis ſ solū ex amore glīe inanis. Et iō nō sūt eis ꝓpꝛ̄ se placita. Exteriꝰ ṽo assumūt falsaz imaginē tristicie ꝓtendētis grandem macerationē ⁊ cōquassationē vt videant̄ sibi austeri: ⁊ lōga ⁊ aspera ieiunia obseruasse. Itē nota ſm Chriso. ꝙ si is q̇ ieiunat ⁊ tristē se simulat hypocrita ē: quāto magis iniquior ē ille qui ñ ieiunat ⁊ tñ ieiunātē ⁊ afflictū se simulat. Reliquas ṽo partes euāgelij cā breuitatis ad alia loca declarādas dimittamus. Postq̄ ṽo in supioribus de diffinitione ⁊ dignitate ieiunij vidimꝰ in principio huius quadragesime ad ieiuniū ⁊ abstinentiā institute: restat merito vt ipsius institutionē apiamus. Circa quā tres facienꝰ cōsiderationes: quarū Prima dicet̄ institutionis ieiunij necessitas. Secūda dicitur institutionis ieiunij tpalitas. Tertia dicit̄ institutionis ieiunij singularitas.

¶ Pars huius sermonis prima in qua declaratur quantū fuerit ieiunij institutio necessaria.

PRimo circa institutionis ieiunij necessitatē ponit̄ ista cōclusio ſ3 Alexande ales vbi supra. ꝙ post trāsgressionē primorū parentū necessaria fuit institutio ieiunij. Que tribꝰ rōnibus probat̄. Primo sic: post transgressionē ꝑcepti facti a primo homine totū humanū genus reū factū est: sed ꝑ que q̇s peccat: ꝑ hec ⁊ pūiet̄. Sap. ij. Cū igit̄ peccauerit petō gule ⁊ comestionis debuit fieri preceptuz in penā siue satisfactionis transgressionis eius de nō comedēdo siue de ieiunādo. ¶ Secūdo sic: ratione curationis: quia in carne quedaz corruptio inclinans ad malū: ergo cōueniebat vt hūano generi prouideret̄ quatenꝰ posset ab huiusmodi corruptione cauere: sed si aliq̇d debuit institui per quod huiusmōi īclinatiuū reprimat̄ nihil fuit magis cōpetēs q̄ ieiuniū quia sanat pestes corporis ſm hiero: ꝯ 7c. ¶ Tertio probat̄ sic rōne reuocatiōs: quia cōueniebat vt homini prouideret̄ quatenus ad patriā propriā rediret siue reuocaret̄: sed sicut ꝑ cibū abiectus erat a paradiso: ita necesse fuit vt institueret̄ ieiuniū per quod reuocaret̄ ad paradisuz. Hinc est qḋ ait Aug. li. j. cōtra iulianū. Egrotauimus ꝑ peccatuz sanemur ꝑ penitētiaz: penitētia ṽo sine ieiunio vacua est. Maledicta terra spinas ⁊ tribulos germinat: cōtristari ordinatus es nūquid deliciari? quia ñ ieiunauimꝰ decidimꝰ a ꝑadiso: ieiunemꝰ ergo vt redeamꝰ ad euz. hec ibi. ¶ Sed ꝯtra ꝑdicta arguit̄ etiā tribus modis siue rationibꝰ. Primo ab auctoritate Aug. ꝯtra Julianū qui ait. ꝙ ieiuniū fuit institutū in ꝑadiso: qꝛ ibi hō accepit mādatū ne de ligno scie boni ⁊ mali comederet ergo nō debuit iteratū institui. Ad hoc rūdetur ꝙ si aliquo mō ibi fuit institutū: nihilominꝰ ieiuniū de q̇ intēdimꝰ hic debuit etiā institui: qꝛ inquantū fuit ibi institutuz fuit mere disciplinabile: vñ nō fuit bonū: nisi qꝛ indictū: modo nō fuit pure disciplinabile: ſ etiā morale. Et iō dicit Aug. i trac. de arbore inſ dicta sermōe. 2. Nō inꝙ frēs ꝓmium nō pugnāti dat̄: aut que corona nō dimicāti aut que sine conflictu victoria? Audi aplm ore diuino loquentem. Nō co. ni. q̇ leg. cer. Adā nō certauit nec certamine cuz diabolo dimicauit: ſ ad vnā suggestionē ꝓmiū immortalitatis amisit: victus est qui nō pugnauit:

succubuit voluntati nō necessitati. Ex q̄ pꝫ
ꝙ nō fuit datū p̄ceptū abstinētie ade: nisi vt
haberet cām ꝓliandi ⁊ sic merēdi. Nobis āt
datū est ne ꝓliando deijciamur. ¶ 2° argui
tur sic. Ieiuniū est idē ꝙ abstinētia: abstinē
tia est spēs vel act⁹ sobrietatis: sobrietas vel
spēs ei⁹ siue actus nō instituit̄ nec institui de
bet: q2 a lege nature ꝑsuadet̄: g̊ nec ieiuniū.
Ad hoc rn̄det̄: ꝙ sobrietas duplicem elicit
actū. s. actū necessitatis ⁊ superrogationis.
Actū necessitatis q̄ attēdit̄ in debita mēsu
ra circa cibū ⁊ potū vt i his nō excedat̄: ⁊ h̄
est quodāmodo ieiunare. Actū etiā dic̄ su
pererogationis: vt ꝙ abstineat a tali cibo ⁊
tali tēpore ⁊ vsqꝫ ad talē horā. Primuꝫ di
ctat nā ad quā oēs tenemur nec debet istitui
ab alio. Secūdū est ab istitutiōe ad quā nō
tenemur oēs nisi ꝓut requirit oportunitas
tēporis ⁊ ieiuniū ꝓut est act⁹ ⁊ ille debuit in
stitui: ut patet rōnib⁹ ꝓbabitis. ¶ 3° argui
tur sic. Ecclīa debet se cōformare quātū pōt
actib⁹ ⁊ opibus diuis. vn̄ dictuꝫ est Moysi
ecclesie typū gerēti. Exo. 25. Inspice ⁊ fac
sc̄m exēplar qd̄ tibi monstratū est. Sꝫ cū in
ter p̄cepta moralia sint quedā ꝓhibitiones
q̄ respiciūt actū generatiue: vt non mecha
beris: nō cōcupisces vxorē. ⁊c̄. tn̄ non sūt ali
que que respiciāt actū nutritiue: vt patet di
scurrēdo ꝑ singula: g̊ de ieiunio nō debuit eē
institutio. Ad hoc rn̄det̄ ꝙ p̄cepta moralia
nō sunt data nisi ad ordinationē homis ad
deū ⁊ ꝓximū: ⁊ q2 cohibitio act⁹ gnātiue or
dinat hoiēꝫ ad ꝓximū. nutritiue vō ad seipsū
iō nō oportꝫ ꝙ int̄ moralia sit aliqd̄ p̄ceptū
ꝑtinens ad actū nutritiue sicut generatiue:
q̄uis inter disciplinaria possit esse. Vel pōt
dici ꝙ p̄cepta moralia sūt de his tm̄ que di
ctat nā tāq̄ necessaria. Disciplinaria vō sc̄
etiā de his q̄ nō dictat nā tāq̄ necessaria: sꝫ
tāq̄ vtilia ⁊ expediētia ⁊ q̄si quodāmodo su
pererogationis. Et iō p̄ceptuꝫ disciplinale
ad pl⁹ se extēdit q̄ morale: ⁊ iō pōt eē expres
sa institutio disciplinalis d̾ aliq̄ circa qd̄ nō
est p̄ceptū morale exp̄ssū: ⁊ sic nō est simile.
¶ Sꝫ hic orit̄ vnū dubiū q̄re cum sint tres
ꝑtes satisfactiōis: orō. s. elemosyna ⁊ ieiuniū
nō ē aliqua institutio gnāliter facta oib⁹ de
elemosyna ⁊ orōne. sicut de ieiunio. Ad hoc
rn̄det̄ sc̄m Alexm̄ de ales. ꝙ licꝫ aliq̄ dicant
ꝙ nō est silē de ieiunio elemosyna ⁊ orone:

q2 hō nō peccauit pctō cui rn̄deat elemosyna
vl̄ orō sicut cui rn̄det ieiuniū. Aū pōt rn̄de
ri ꝑ int̄p̄retationē negādo ꝙ nō sit instituta
orō vl̄ elemosyna. Nā orō ē instituta ⁊ indi
cta: q2 p̄ceptū ē vt fideles i solēnitatib⁹ debe
ant cōuenire ad ecclīaꝫ vt orēt ⁊ vacēt spiri
tualib⁹ opib⁹. Elemosyna fuit instituta i le
ge moysi. vn̄ dictū fuit Deut. 15. c. Oio indi
gēs ⁊ mēdic⁹ nō erit int̄ vos ⁊ multa alia de
q̄b⁹ dicet̄ infra de elemosyna. Et etiā i lege
euāgelica isinuatiue vtpote: vbi dn̄s mani
festat vt elemosyna valeat ad satisfactioneꝫ
Luc. xi. di. Qd̄ supest date elemosynā: ⁊ ec
ce oīa mūda sūt vobis. Et etiā qd̄ erit iudi
ciū vētilādū opib⁹ pietatis. Math. 25. Et
etiā vbi dn̄s ostn̄dit ꝙ erogationē elemosyna
rū valere ad coopationē status ꝑfectionis.
Math. 19. Si vis ꝑfect⁹ eē vade ⁊ vē. oia q̄
hā. ⁊ da pau. Et sic pꝫ pars p̄ma h⁹ s̄monis

Pars sermonis secūda i qua declarat̄ q̄ i
tēpore ieiuniū fuit institutū.

Secūdo circa institutōis ieiunij tēpo
ralitatē ponit̄ ista p̄ma cōclusio sc̄m
Alex. de ales vbi. s. ꝙ ieiuniū cōue
niēter ē institutū in lege grē. Que sic ꝓbat̄
Lex grē ē ꝑfecta i q̄ cōfert̄ grā ⁊ medicina
ꝯ morbū. Est etiā lex q̄ purgat pctā ⁊ p̄ser
uat a futuris: ⁊ ꝓbāt̄ ista ꝑ Augm̄ in li° de
vera inocentia. 32. c. di. Qui dedit legē ipse
dedit ⁊ grām: h̄ legē ꝑ scriptū misit cū grā. i.
in lege grē ipse descēdit: vt q2 lex. s. antiqua
ostn̄dit pctā nec cogit nolētes suis iurib⁹ exeq̄
nec valētes cogūt̄ ad grām q̄ ⁊ ipossibilitat̄
morbū ⁊ iobediētie aufert reatuꝫ. Et i libro
qōnū noui ⁊ veteris testa. q. 102. idē ait. Sē
per dn̄s ꝑ totā legē pctōres ad se cōuerti hor
tat̄ nolēs op⁹ suū ꝑditioni esse obnoxiū: cuꝫ
nec alia cā date legis sit: q̄ exhortari hoīes
vt cōuertāt̄ ad veritatē: ita tn̄ vt i nouo te
stamēto auctor legis clemētior videat̄: q2 tē
pore q̄ sacr̄m filij seu dn̄i nr̄i māifestare di
gnat⁹ ē largior ⁊ vberior i mīa esse voluit:
vt pl⁹ gēs p̄dicāte filio esset q̄ p̄dicātib⁹ ser
uis fuerat: sicut dignū fuerat vt maiora do
na ꝑ filiū q̄ ꝑ famulos largirent̄. Itē ibidē
ait: Noua lex plenitudinē hꝫ misericordie:
sed ne cōtēptu diceret̄ ab amatorib⁹ pctōrū
aliquos iudicauit: vet⁹ vō lex q̄ q̄ ad vindi
ctā data eēt: aliq̄b⁹ tn̄ ignouit ne oīo crude
lis diceret̄: h̄ in plures vindicauit: q2 sens⁹

ei⁹ ad vlciscēdū pmpt⁹ ē. Sic igit̄ maioꝛ grā
noue legis q̄ fuit veteris. Hec ille. Cū igit̄ ie
iuniū sit medicamētū ꝯ̄ moꝛbū ꝛ purgatiuū
ꝯ̄ pctis ꝑpetratis ꝛ ꝓseruatiuū ꝯ̄ pctā ꝑpetrā
da: ꝯueniebat q̄ istitueret̄ potissime tpe grē
qn̄ cōueniebat talē medicinā exhiberi. Nā p
ieiuniū ꝫm Ysidoꝝ i li° de offic. Psternūt̄
vitia: caro humiliat̄: diaboli tētamēta vincūt̄
q̄ sūt effect⁹ legis grē. Nō si ꝯ̄ dicat̄ sic: tri/
plex ē lex. s. nāe scripture ꝛ grē q̄ ē lex liberta
tis ꝛ lenitat̄. s. lex grē: ꝫ i lege nāe nō fuit ob
seruatū h⁹ modi ieiuniū nec istitutū: nec silr̄
i lege scp̄ta: ḡ mlto mi n⁹ i lege grē debuit isti
tui. Ad h rn̄det̄ q̄ lex euāgelica lex dr̄ libta
tis ꝛ lenitat̄ n̄ q2 nō p̄cipiat aliq̄d austeritat̄
ꝫ q2 interi⁹ vnctionē leticie. iux̄ illud ps̄ Bo
nū mihi lex oꝛis tui ꝛc̄. Et q2 ex amoꝛe fit q̄d
p̄cipit: iō nō ē graue: q2 amāti nihil difficile
vn̄ Aug⁹ de vera inocētia. z6. c. ait plenitu/
do legis ē charitas: q2 p charitatē iplet̄ lex n̄
p timoꝛē. In tātū eni fiūt mandata iusticie
quātuꝫ adiuuat spūs grē. Preterea si dicat̄ i
lingua sūt duo opa nāe. s. locutio ꝛ gust⁹: ꝛ
frequēti⁹ peccam⁹ p locutōēꝫ q̄ p gustū ꝫ n̄ ē
istitutū ab eccl̄a silētiū gnāle: imo sp ē bonū
loq̄ licita ꝛ honesta: ḡ n̄ debuit istitui ieiuniū
gnāle. Ad h rn̄det̄ q̄ n̄ ē silr̄ q̄ magis sum⁹
ꝓni ad loquendū q̄ ad comedēdū: iō nō sic
potuit lex euāgelica regulare hoies i locutōē
sicut i comestiōē: nec sine dispēdijs mult̄ pos/
set seruari ieiuniū locutiōis sicut comestiōis
eo q̄ hoies opoꝛtet insil̄ negociari. ¶ Sꝫ h
oꝛit̄ vnū dubiū si ꝓ iustis istitutū ē ieiuniū:
q2 Aug⁹. de libero arbitrio ait. Nos q̄ etne
legi erāt subditi nō erat ꝯueniens tpali legi
subiacere: iusti āt et̄ne legi subiacēt: nō ḡ de/
bēt tpali subiacē: ḡ vr̄ q̄ eccl̄ia hui⁹ modi ie
iuniū istituē nō debuit q̄tū ad istos. Rn̄dit
ad hoc Alex. de al̄. q̄ ieiuniū ꝓdeēt etiā iust̄
q2 null⁹ ē ita hon⁹ qn̄ possit fieri melioꝛ ꝛ pos
sit ꝓficere. Et q̄d dicit Aug⁹. q̄ iusti nō sūt
nisi sub lege et̄na: loq̄t̄ de iustis q̄ iā sūt i pa
tria. De iustis vo q̄ sūt i via: q̄re abstinē de/
beāt docet idē Aug⁹ i li° de fi. ad Petꝝ pte
i. ca. x. di. Q̄m i reb⁹ licitis ꝛ a deo ꝯcessis fre
quēt̄ pctā hoib⁹ surrepūt: ꝛ quāto magis fa
ciliorib⁹ cibis coꝛp⁹ iplet̄: ꝛ carnalib⁹ coꝛ ho
mis actib⁹ atq̄ affectib⁹ īplicat̄: tāto frequē
tioꝛ culpa i hac moꝛtalitate ꝯ̄hit̄: ꝓpterea hūi
les hui xp̄i q̄ cupiūt dn̄o suo sine ipedimento
absq̄ ꝫ ai noxia occupatōē huire ꝯuiuia oino
nō appetūt: a vino ꝛ a carnib⁹ abstinent: q̄
coꝛpis valitudo ꝑmittit. Et i eodē li° pte z°
c. z9. ait. Firmissime tene bonā eē oēm crea
turā dei: ꝛ nihil reijciēdū q̄d cū grāꝝ actōne
ꝑcipit̄: ꝛ dei seruos q̄ a carnib⁹ ꝛ a vino se ab
stinēt: nō tā q̄ imunda que a deo facta sunt
respuere: sed a foꝛtioꝛib⁹ cibo ꝛ potu ꝓ sola
coꝛpis castigatiōē abstinere. Hec ille. Et sic
patet pars secūda hui⁹ sermonis.

Pars z° hui⁹ sermonis de singularitate
ieiunij xl° q̄tuoꝛ tēpoꝝ ꝛ vigiliaꝝ.

Tertio vidēdū ē de singularitate isti
tutiōis ieiunij q̄dragesime q̄tuoꝛ tē
poꝝ ꝛ vigiliarū. ¶ Primo ḡ videndū est d
singularitate ieiunij quadragesimalis. de q̄
habet̄ de cōse. dis. 5. c. Quadragesima sum/
ma obseruatōē ē obseruanda vt ieiuniū pre/
ter dies dominicos qui de abstinentia sub/
tracti sūt nisi q̄tū ipedierit ifirmitas nulla/
ten⁹ soluat̄: q2 ipsi dies decime sūt anni. Hec
ibi. Hoc idē hēt̄ ex de obs. ieiu. p totū. ꝛ de cō
se. dis. z. c. Non liceat 5° feria frēs nouissime
septimane ieiuniū soluere: ꝛ oēm exonerare
q̄dragesimā ꝫ sincere abstinētes totā q̄dra/
gesimā ꝑire. Et i. c. seq. dr̄. Nō opoꝛtet in
xl° 5. feria vltime hebdōe ieiuniū dissolui: et
totā q̄dragesimā inhonoꝛare. Et escis absti/
nētie ꝯuenientib⁹. i. arctioꝛibus vti. Hec ibi
¶ Sup p̄dicta mouēt̄ tria dubia. Primū
ē si fuit ꝯueniēs ieiuniū istitui ad exercēduꝫ
tꝑib⁹ certis ꝛ determinat̄: vt pꝫ i p̄dict̄ sta/
tutis an ad exercendū sp. Rn̄det̄ ꝫm Alex.
q̄ ieiuniū debuit istitui int̄polatū n̄ ꝯtinuū:
det̄minatū nō ꝑpetuū ꝓpt̄ tria. Primo ꝓ/
pter hūane ifirmitat̄ debilitatē q2 cōtinuū
ieiuniū ꝛ ꝑpetuū debilitans homo sustinere
nō posset ꝛ illū discrimi exponēt. z° ꝓpt̄ fa/
stidij cōtinui afflictionē: q2 fastidij afflictio
nimis fatigaret ꝛ impatientiam induceret.
3° ꝓpt̄ deuotōis necessarie ānihilationē: q2
deuotio ieiunandi ꝑiret: ꝛ multi ieiunare di
mitterēt. Nō si dicat̄ si debem⁹ dn̄m imita/
ri q̄tū possum⁹ tūc debem⁹ ieiunare ꝯtinuo
q̄draginta dieb⁹ sine iterpolatiōē: tā dn̄icis
dieb⁹ q̄ alijs sicut fecit dn̄s. Rn̄deo q̄ i die/
b⁹ maloꝝ nō debem⁹ eē imēoꝛes bonoꝝ: vn̄
cū mēoꝛia passionis xp̄i debem⁹ mēoꝛari re/
surrectiōis ei⁹: iō rōne ei⁹ die dn̄ico nō ieiu/
nam⁹ ꝛ sic pꝫ p̄mū ꝓpositū. ¶ zm q̄ circa p̄
dicta q̄rit̄ q̄re ieiuniū institutū ē illo tpe i q̄
nunc exercet̄. s. tpe veris. Rn̄det̄ ꝫm Alex.

ꝟbi.ꝫ.⁊ btꝰ Tho.i.4.diſ.15.ar.3.q.3.Q̄ð tpe ꝟris ꝯueniēti9 aſſumit̄ ⁊ ieiuniū exercet̄ ꝑpt̄ tria. Primo ꝑpter cōcupiſcētie repſſionē: q2 i vere maxie iſurgūt ⁊ iualeſcūt motus carnales ⁊ cōcupiſcētie: ⁊ maxie i gnātiua: ſicut etiā i alijs aīalib9: ⁊ h̄ accidit ꝑpt̄ q̄litatē hui9 tpis. Eſt eni ꝟr calidū ⁊ hūidū qð maxime vi gnātiue ꝯuenit. Et iō illo tpe ieiuniū ad iſtos mot9 repmēdos īſtitutū eſt Pretea dicit ph̄s. Q̄ð i viris magis dn̄at̄ icētiuū carnis i hyeme ⁊ i femis i eſtate. Cū igit̄ ieiuniū ipediat incētiuū carnis: ꝟbuit indici in tpe coicante ⁊ cōiūcto tpe incentiui vtriuſq; ſex9.ſ.in ꝟre. 2°. inſtitutū ē tali tēpoꝛe ꝑpter diuine grē̄ ſuſceptionē: q2 nobis ieiuniū int̄ alia cōpetit vt ad ſuſcipiendā diuinā grām̄ p̄paremur. ⁊ q2 ſacramenta diue grē̄ circa feſtū paſche ſpecialiter ꝑponūt̄: maxime coio coꝛpis: ⁊ ideo imediate an̄ ſolēnitatē paſchalē ieiuniū q̄dragesime iplet̄. 3°. ꝑpt̄ eterne glīe adeptionē. Sicut eni xp̄s ꝑr ſuā paſſionē ad gloꝛiā reſurrectionis ꝑuenit: ſic nos ꝑ ieiunia ⁊ alias pn̄ias ꝑuenim9 ad gloriā eterne btitudinis. vn̄ Iſo.li°6.eth7 aīt. Obſeruatio quadrageſime in vniuerſo oꝛbe inſtitutiōe aplīca obſeruat̄ circa cōfiniū dominice paſſionis: ſed hec fuit facta i ꝟre ḡ ⁊ nos ieiunare ꝟbem9 in ꝟre. Q̄ð ſi ꝯ dicat̄: Ieiuniū inſtitutū ē i cōfoꝛmationē ieiunio xp̄i: ſꝫ xp̄s ieiunauit xl°. dieb9 ⁊ xl°. noctibus imediate p9 epiphiam Math.4. ḡ ieiuniuꝫ xl°. tūc ꝟbuit inſtitui. R̄ndet̄ ꝙ bn̄ cōgruit ꝙ fideles ſint ꝯfoꝛmes ieiunio xp̄i ſꝫm ꝙ cōgruit fragilitati nr̄e: nō tn̄ oio maxime ꝙtū ad ritū tpis: q2 tenebāt̄ mediāte ieiunio p̄parare ſe vt digni eēnt iuxta fragilitatē hūanā ad coꝛp9 xp̄i ſuſcipiēdū i paſchate: vt dictū ē. ¶ 3m qð circa p̄dicta q̄rit̄ ē. Si ꝯueniēt̄ ē inſtitutū ieiuniū xl°. dieꝝ. R̄ndet̄ ſꝫm Tho. 22.q.147.ar.5.ꝙ ſic trib9 rōnib9. Primo rōne obligatiōis: q2 ſicut ſubditi tenēt̄ dn̄is dare tributa. Math.22. Reddite q̄ ſūt ceſa. Ita etiā ꝟo ⁊ ſacerdotib9 loco ꝟi decimas in ſignū recognitōis vniuerſalis dn̄ij: vt dicit Inno.3.c.tua nobis. ex̄ ꝟ decimis. Et ſicut ꝟbem9 ꝟcimā aliaꝝ rerū: ita ⁊ tēpoꝛis ſꝫm Gre.in p̄dicto.c.q̄drageſima. Cum igit̄ dies toti9 āni ſint.ccc.lxv. decima pars dierū ſunt xxxvj. ſed vt ipleat̄ nūer9 quem ſaluatoꝛ noſter ſuo ſacro ieiunio cōſecrauit

iiij. addunt̄ ⁊ fiunt q̄draginta: q̄ ꝑpter.40. dies rōnabiliter ieiunant̄. Secūdo rōne ſatiſfactionis: q2 ſicut coꝛp9 nr̄m conſtat quatuoꝛ elemētis: ⁊ coꝛpe peccauim9 circa decalogū: ita dignū ē vt totiens peniteam9 quotiēs peccauim9: peccauim9 terra ꝑ auariciā: aqua ꝑ bonoꝛū opeꝝ toꝛpentiā: igne ꝑ luxuriā: aerē ꝑ laſciuiā ꝑ ſereni aeris blandimenta: tēp9 ꝑdēdo ꝑ vicos ⁊ agros ſolaciādo: et choꝛeas ſiliaq; ꝟo odioſa eūdo ⁊ faciendo. Dignū ē ḡ vt ſatiſfaciam9 ꝑ q̄draginta dieꝝ pn̄iam qui ꝯtra ꝟcalogū quater peccauim9. Tertio rōne figurationis: q2 numer9 ille p̄figurat9 in lege ꝟteris edictōe in q̄ Moyſes bis ieiunauit xl°. diebus ⁊ xl°. noctib9. Exo. 24. et Deut°.9. Fuit etiā p̄figurat9 in tēpoꝛe ꝑphetic: in ieiunio Helie.ſ.in figura moꝛtis quā interp̄tauit ſibi Iecabel.3.Reg.19. et poſtea fuit a xp̄o exercitatus q̄ veritas eſt Math.4. Et iō ſicut filij iſrl̄ fecerunt.40. māſiones qn̄ venerūt ꝟ egypto ad t̄rā pꝛomiſſionis: ita ⁊ nos trāſeūdo ad refectioneꝫ ſp̄ualē q̄ eſt fluēs lacte ⁊ melle: debemus xl°. dieb9 ieiunare. ¶ Sꝫ hic oꝛit̄ vnū dubium: q̄re cū i q̄drageſima dieb9 dn̄icis nō ieiunet̄ abſtinet̄ i illis a carnib9 ⁊ lacticinijs. R̄ndeo ꝙ ex quo nō cōgruit ꝙ ieiunem9 dn̄icis diebus rōne exultationis vl̄ ſolēnitatis reſurrectiōis Ieſu xp̄i: cōgruit tn̄ vt abſtineam9 a carnibus ⁊ lacticinijs: vt ieiuniū noſtruꝫ ſit cōfoꝛme ieiunio xp̄i inꝙtū cōuenit. ¶ 2°. videndū eſt ꝟ ſingularitate inſtitutiōis ieiunij q̄tuoꝛ tēpoꝛū. ꝟ ꝯ.76.diſ.c.ieiuniū ait Calixt9 papa. Ieiuniū qð ter i āno apud nos celebꝛare didiciſtis ꝯueniēti9 ꝑ q̄tuoꝛ tpa fieri ꝟcreuim9 ⁊ ſic ān9 ꝑ q̄tuoꝛ āni tpa voluit̄ ſic ⁊ nos quaternū ſolēne agam9 ieiuniū ꝑr q̄tuoꝛ anni tēpoꝛa. Et in.c.ſtatuim9 ait Urban9 papa. Statuim9 ⁊ ut ieiunia q̄tuoꝛ tēpoꝝ hoc oꝛdine celebꝛent̄. Primū ieiuniū i ieiunio xl°. 2m in hebdō̄a penth̄. 3m ſeptēbꝛi. 4m ꝟo decembꝛi moꝛe ſolito fiat. Hec ibi. Ponūt̄ tres cōcluſiōes. Prima ē ſꝫm Alex. de al. ꝙ ieiunia quatuoꝛ tēpoꝝ fuerūt inſtituta ad purgationem offenſaꝝ cōmiſſarū in q̄tuoꝛ quadris anni: ⁊ propter hoc dicūt̄ ieiunia quatuoꝛ tēpoꝝ. 2a. ꝯcluſio ē ꝙ p̄dictuꝫ ieiuniū q̄libet vice t̄minat̄ trib9 dieb9 tū ꝑpt̄ numerū menſiū qui cōpetit cuilibet tēpoꝛi: tum ꝑpter numeꝝ ſanctoꝝ oꝛdinū qui i his

tēporibus cōferunt: qui solū tres sunt. Ad quorū susceptionē oportet p ieiuniū pparari ꝛ eos qui ordināt ꝛ q̄ ordinādi sunt: ꝛ totū pplm p cui⁹ vtilitate ordinant. hec scōm Tho. vbi. s. Tertia cōclusio ē ꝙ ieiuniū q̄tuor tēporū ſm Alex. de ales cōueniēter celebrat q̄rta ꝛ sexta feria ꝛ sabbato: q2 ipsa q̄ fiunt ad expiationē nostrarū offensarū celebrant quodā respectu hūano ad passionē domini qua oīs pnia habet q̄d ē pctōrū purgatiua: vnde quarta feria incipit ieiuniū illud q2 tunc iudei moliebant xp̄i pditionē: sexta feria pp̄ter xp̄i crucifixionē ꝛ mortē: in sabbato q2 tunc quieuit i sepulchro. Et sic patz q̄d dicendū sit de ieiunio q̄tuor tēpoꝝ. ¶ 3º videndū ē de singularitate ieiunij vigiliaꝝ aliquarū solēnitatū: de quo nihil ē aliud dicendū nisi ꝙ introductū ē ob dei reuerentiā ꝛ matris ꝛ ceteroꝝ sanctorū: vt fructuosius dies illoꝝ scōꝝ cum deuotione celebrari possit: vt ait hiero. de transmissis muneribus. Conclusionalit̄ ergo dicendū est ꝙ institutū est ab ecclesia ieiunari p totā quadragesimā exceptis dieb⁹ dn̄icis: vt patet in caplis p̄allegatis. Clericis aūt quibuscūq3 iniūctū est ieiuniū incipe a q̄nq̄gesima sicut pz di. 4. c. statuimus. ꝛ c. deniq3. sed cōsiliū est ſm glo. Secūdo q̄tuor anni tpib⁹: vt pz etiam in p̄allegatis caplis. Tertio in oīb⁹ vigilijs apostoloꝝ Philippi ꝛ Jacobi Joānis euāgeliste ꝛ Barnabe exceptis. ex̄ d̄ obserua. ie. c. cōsiliū. Quarto i vigilia natiuitat̄ dn̄ice q̄ natiuitas si venerit feria sexta illi q̄ nec voto nec regula abstinētia carniū sūt astricti tali die carnib⁹ vti pn̄t ſm ꝯsuetudinē ecclesie generalē: nec tn̄ hi rep̄hendēdi sunt q̄ ab eis ob deuotionē volūt abstinere. extra d̄ obserua. ie. c. explicari. Quinto in vigilia penthecos. vt no. 76. dis. c. necessario. 6º in vigilia assūptionis gl'iose v̄ginis. extra de obser. ieiu. c. i. Septimo i vigilia bti Jo. bap. sancti laurētij. ꝛ omniū sanctoꝝ. ꝛ hoc de ꝯsuetudine approbata que ligat. sicut patz di. i. c. cōsuetudo. ꝛ dis. xi. c. eccl'iarū. ꝛ c. in his. 8º in vigilia Bartholomei vt patet i dicto c. cōsiliū. 9º pōt addi ꝙ debitum est ieiuniū ſm cōsuetudinē p̄rie approbatā: q2 talis cōsuetudo obligat vt p̄dictū est: si in aliq̄ regione siue diocesi sit aliq̄ d̄ ieiuniū cōsuetū: q̄d xsi p ius scriptū nō sit p̄ceptū: nihilominus ab exn̄tib⁹ ibi obſuādū ē. x.º i trib⁹ dieb⁹ rogatōnū an̄ dn̄i ascēsionē ieiunādū ē de cōse. dis. 3. c. rogationis. Sed vt ibidem glo. ait: Consiliū ē: vbi tamē est approbata cōsuetudo ieiunādū est p equalentiā sub p̄cepto: sicut ex p̄cedētib⁹ patet. Cōcordat cum hoc Hosti. xiº ieiunia ab ep̄is indicta obseruāda sunt de cōse. dis. 3. c. i. ꝛ dis. 5. c. ieiunia. 12º aūt ieiuniū aduent⁹ si ē in patria de ꝯsuetudine est p̄ceptū aliter nō ſm Host. in. dcō. c. consiliū. Licet honestū sit ꝙ ieiunēt clerici ꝛ maxime p̄sbri. Similiter est de ꝯsilio ieiunare feria 4.ª ꝛ 6.ª ꝛ sabbato. de cōse. di. 3. c. ieiunia. ꝛ c. sabbato. In oīb⁹ aūt vigilijs scōrū q̄ secūda feria veniūt in sabbo p̄cedenti ieiunādū est: vt i p̄dicto. c. cōsiliū. ꝛ. c. aiaduertendū ex pte. ꝙ obseruare. Ergo aia mea ieiuna: q2 necessariū est ieiuniū ꝛ in hoc potissimū tpe ordinatū. Et cū ieiunat̄ nolite fieri sicut hypo. tri. vt in illa beata celoꝝ patria mercedē ppetuā recipiatis i scl'a scl'oꝝ Amē

¶ Feria quinta post cineres de ieiunij obligatione per legem nature scripture ꝛ gratie

Sermo. 39⁹.

Sanatus est puer i illa hora. Scribūtur hec verba Math. 8. Lactācij firmissima sententia ē in. 4º diuinaꝝ insti. frēs charissimi ꝙ hoīes exempla malūt q̄ verba. Idcirco i hodierno euāgelio pponit hūilitatis exēplū de centurione: q̄ ex hūilitate sua cū audisset ꝙ iesus itroisset capharnaū: q2 gētilis erat posit⁹ a romanis ad custodiā illi⁹ ciuitat̄: n̄ venit ad Jesū i ppria psona: reputās se indignū ad hoc ipetrandū. s. curationē filij sui paralytici: s̄ misit ad eū p̄ncipes iudeoꝝ: vt hēt Lu. 7. vt facili⁹ ipetraret: Et q2 hoc q̄d p amicos facim⁹ p nos quodāmō facere dicimur. iuxta illā regulā iur. Qui p aliū facit: p seipsū facere vr. Et iō dr̄ i pn̄ti euāgelio p Math. Accessit ad eū centurio. s. p nūcios ſm Nicho. de lira. Iste igit̄ q̄ dr̄ centurio: q2 habebat cētū hoīes sub se: auditis miraculis xp̄i firmit̄ credidit ꝙ poterat sanare seruū ei⁹ q̄ erat ei valde charus ſm Lucā. Ideo de ei⁹ sanatiōe erat valde sollicit⁹. Jesus āt sciēs fidē ei⁹ ꝛ deuotionē r̄ndit ei p internūciū di.

Ego veniā ⁊ curabo eū. Cū aūt eēt ī via mi
sit ei nuncios obuiā vt dicit Lucas dī. Dn̄e
nō sū dign⁹ vt intres sub tectū meū. ⁊c. vbi
ōndit̄ magna cēturionis hūilitas ⁊ fides:
q2 firmiter credebat q2 solo verbo seruū suū
absens curare poteat. ꝓpter qᵒ subdit̄: Nā ⁊
ego hō sū sub ꝑtāte cōstitut⁹. ⁊c. q. d. ḡ tu q̇
nō es subdit⁹ alicui potestati potes p̄cipe in
firmitati ⁊ eā eijcere: ⁊ sic solo verbo seruū
meū curare. Quib⁹ dictis dixit Jesus centu
rioni: vade sicut credidisti fiat tibi ⁊ sanat⁹ ē
puer in illa hora. Hūiliem⁹ ḡ aīas nostras
ī ieiunio: vt sanationē aīe ⁊ corpis possim⁹
īpetrare. De q̄ postq̄ in sermōe p̄cedēti eius
institutionē descripsim⁹. In p̄ntiar ei⁹ obli
gationē apiam⁹: ⁊ q̄lit̄ ieiuniū in triplici le
ge ē nobis necessariū describam⁹. Primo in
lege nature. Secundo ī lege scripture. Ter
tio in lege gratie.

Pars prima vbi declarat̄ ieiuniū fuisse
necessariū in lege nature.

p Rimo declarādū ē q̄ triplici lege ma
xime in lege nāe ieiuniū fuisse neces
sariū ꝺm Ric. in. 4. di. 15. ar. 3. q. 3. Et Tho
ibidē ar. 1. q. 4. ⁊. 22. q. 147. ar. 3. Tali rōe
ꝺm p̄ceptū iuris nālis sūt nobis illa necessa
ria q̄ faciūt ad ꝑfectū ꝟtutis ⁊ ad vitationē
pcti ꝫ ieiuniū ē h⁹ modi: ḡ necessariū est ꝺm
p̄ceptū iur nālis tātā abstinētiā exhibē car
ni ne spūi rebellet: ꝫ poti⁹ vt spūs corpi dn̄et̄
⁊ sal⁹ corpis cōseruet̄: ⁊ multo magis aīe sa
nitas cōsequat̄. Nā ⁊ si tēporalia mēsurā
accipiūt ex cōseruatōe salutis corpis: multo
mag̃ ex ꝯseruatione salutis spūalis. Qᵒ āt
p abstinētiā p̄dicta ꝯsequant̄ ꝓbat̄ triplici
doctrina. ¶ Primo doctrina ph̄oꝝ moraliū
⁊ hoc p opatōnē sui ꝯtrarij: q2 q̄t modis ha
bet fieri vnū oppositoꝝ: tot hab3 fieri ⁊ reli
quū. 4ᵒ. topicoꝝ ⁊ qᵒ ꝯsiderat vnū opposito
rū cōsiderat ⁊ reliquū posterioꝝ p̄ ⁊ 2ᵒ. ꝺ aīa
q2 ꝯtrarioꝝ eadē ē disciplina. p̄. topi. 9. me
thaphisice. 8. q. 1. c. sciēdū. ⁊. ff. ꝺ his q̄ sr̄ sui
vel alie. iur. l. i. ī p̄n. vbi sic dr̄. Cognito q̄s
sit sui iuris cognoscit̄ q̄s ⁊ alieni. Et etiā ha
bet̄ institu. eo. ti. in p̄n. ⁊. ff. q̄ satisdare coga.
l. sciēdū. ī fine. Et iō cognito malo ꝓcedēte
ex voluptate gule cognoscit̄ bonū abstinen
tie. Nam voluptas gule ꝺm ph̄os morales
tria mala inducit. Primo mētis obnubilati
onē. vn̄ Tulli⁹ ī li. paradoxarū dicit. Cū tibi
de⁹ vel nat̄ oīū3 nā dederit aīū3 quo nihil ē
p̄stāti⁹: nihil diuini⁹: sic te ꝓijcies ipse aut ꝓ
sternes vt nihil int̄ te ⁊ pecudē interesse putes
voluptas quo maior ē eo magis aīū3 a sede
sua ⁊ statu dimouet. Hec ille. Et ī li. de sene
ctute. Impedit cōsiliū voluptas rōnis īimi
ca ac mētis oculos ꝑstringit: nec habet vllū
cū ꝟtute cōmerciū. 2ᵒ. īducit bonoꝝ ⁊ ꝟtu
tū corruptionē. Vn̄ Archita tarētin⁹ dicit.
Nulla pestis capitalior q̄ corpis voluptas
cui⁹ auide libidines temere ⁊ effrenate ad se
ponēdū īcitant̄. hinc p̄rie ꝓditōes: hinc rerū
publicaꝝ euersiones. Nullū deniq̄ scel⁹: nul
lū deniq̄ facin⁹ ē: ad qᵒ suscipiēdū nō libido
voluptat̄ īpellat. Hec ille. Et Tulli⁹ ī liᵒ de
senectute Archita tarentin⁹ cū ei⁹ sermoni
plato atheniēsis interesset. Nullā capitaliorē
pestē q̄ voluptatē corpis dicebat hominibus
a nā datā. Cūq̄ nihil mēte p̄stabili⁹ dedis
set hoī deus: huic diuino muneri nihil tā īimi
cū eēt q̄ voluptatē. Qᵒ vt magis intelligi
posset fingebat aīo tāta īcitatū aliquē corpis
voluptate: quāta ꝑcipi posset maxima: ne
mini cēsebat fore dubiū q̄n tā diu ita gaude
ret nihil agitare mēte: nihil rōe: nihil cogi
tatōe conseq̄ posset. Hec ille. 3ᵒ. īducit vitio
rū fedationē. vn̄ Macrobi⁹ ī li. saturnaliū
Ea q̄ sunt actu ⁊ gustu voluptas ē: eosq̄ ma
xime q̄ se his duab⁹ dederūt voluptatib⁹: in
continētes ⁊ intēꝑantes dicim⁹: istas solas
duas vidim⁹ hoibus cōmunes eē cū beluis.
Et idcirco ī pecudū ferarūq̄ numero habe
tur q̄sq̄s his voluptatib⁹ occupat⁹ ē. Hec ille
Et Lactā. ī li. de falsa sapia. Voluptas ē q̄
a cūctis appetit̄ ꝫ honestū nō habet: ⁊ satie
tatē aufert: ⁊ nimia nocet: ⁊ ꝓcessu ei⁹ etas
minuit̄: ⁊ multis nō cōtingit: nō est igit̄ sū
mū bonū. Hec ille. Et ī liᵒ. de vero cultu ide3
ait. Illecebre voluptatū arma sūt illi⁹ cuius
vnū corp⁹ ē pugnare ꝟtutē. Scit eni q2 mor
tis fabricatrix ē voluptas. hec ille. Et Boe
ti⁹ 2ᵒ. de cōso. Felix nimiū prior etas cōtēta fi
delib⁹ aruis. Nec inerti ꝑdita luxu faciliq3
solebat ieiunia soluē glande: nec bacchica
munera norat liq̄do ꝯfundere melle. Pau
cis minimisq̄ reb⁹ nā cōtēta ē: cui⁹ satietatē
si supfluis vrgere velis aut iniocūdū fiet qᵒ
infuderis: aut noxiū. Et Seneca li. de b̄n̄fi
ciis. Voluptas fragilis ē: ⁊ breuis fastidio
obiecta: q̄ auidi⁹ hausta ē citi⁹ ī cōtrariū re

cedēs: cū subiectū necesse ē vt aut peniteat:
aut pudeat. Hec ille. ¶ 2º idē pbat doctri-
na poetarū ⁊ hoc est ꝑ locū a ↄ̄rio sensu: qꝛ
C. de furtis. l. manifestissimi. de ↄtrarijs he
regule dant. idē habet. ff. de pcuratorib⁹. l.
pomponi⁹. §. sed ⁊ his q̇. institu. de tutel. in
ꝑn. Cū igit vitiū gule sit maxime nociuū
hoi: ꝫ abstinētia ē ei valde vtilis. Sꝫ ꝙ vi-
tiū gule sit hoi nociuū pbat pdicta doctri-
na triplicit. Primo rōne insatiabilitatꝭ. vñ
Lucan⁹ in. 4º ait. O pdiga rerū luxuries:
nūꝙ̄ ꝑuo cōtēta patu. Et q̄sitoꝝ terra pela-
go ꝙ ciboꝝ. Ambitiosa fames ⁊ laute glīa
mēse. Discite ꝙ̄ ꝑuo liceat pducere vitā. Et
ꝙ̄tū nā petat nō erigit egros. Nobilis igno
to diffusus cōsule bachus. Non auro myr-
rhave bibit gēmaꝗ bibūt ħ gurgite puro
Vita reddit satis ē ꝑplis fluui⁹ ꝙ ceresꝗ. ħ
ille. 2º rōne infidelitatꝭ. vñ Enodi⁹ ait. Li-
bertas ꝑ studijs reserat honestis. Nulla fi-
des letis itegra nec dubijs. Amplector san-
ctas q̄ dāt bona semina fraudes. Post cul-
pas aie sūt holocauste dei. 3º rōne grauitatꝭ
vñ Gofred⁹ i poetria dicit. Q̄ñ dape refic|
dapib⁹ nō sis ita plen⁹. Ut nihil apponi ne-
queat ampli⁹. Esto refect⁹ plus semipleno
pleno min⁹ ingere ventri. Nō quātū possis
sed quātū psit. Hec ille. ¶ 3º idē pbat do-
ctrina ⁊ exēplo gētiliū apud q̄s abstinentia
fuit cōmēdabilis trib⁹ rōnib⁹. Prio rōe exē-
plaritatꝭ. vñ Valeri⁹ maxim⁹ li. 2º ait. Fuit
antiquo ꝑ illa simplicitas in cibo capiēdo hu-
manitatꝭ sil ⁊ cōtinētie index certissima. Nā
maximis viris prādere ⁊ cenare in ppatulo
nō erat verecūdie: qꝛ nec illas epulas hēbāt
quos oculis ꝑpli sui subijcere erubescerent.
Vini etiā vsus olim romanis femis ignot⁹
fuit: ne. s. i aliqđ dedec⁹ collaberent: qm̄ a li-
bero p̄re ad i ↄcessā venerē facil extat grad⁹.
Et Ageli⁹ li. i. noctiū acticaꝝ ait. Parsimo-
nia apđ romanos vetes ⁊ vict⁹ atꝗ cenaꝝ te-
nuitas nō domestica solū obſuatōe ac disci-
plina ħ publica aiaduersiōe legūꝗ structio-
nib⁹ custodita ē. 2º rōe libertatꝭ. vñ Orati⁹ i
li. epl̄aꝝ ait. Forte ꝑ angustā tenuis vulpecu-
la ianuā. Reptat i camerā frumēti pastaꝗ
rursus. Ire fcō foras: pleno tēdebat pectore
frustra. Cui mustela pcul si vis ait fugere
istinc. Macra canū repetes aditū q̄ macra

petisti. Hec ille. Et ideo narrat Valeri⁹ ꝙ
rex Philipp⁹ ex cibi nimietate ac pot⁹ factus
temulētus ex hoc imemor iudicij subito ⁊ i-
aduertēter mulierē iniuste dānauit: q̄ dixit
se appellare ad Philippū: sꝫ sobriū. Rex āt
excussa crapula ⁊ cā diligēti⁹ inspecta sniaꝫ
reuocauit. 3º rōne humanitatis. vñ Ouidi⁹
li. 15. metamorph. Parcite morales: dapib⁹
temerare nephādis. Corpa sūt fruges sem-
per deducētia ramos Pōdere poma suo: tu-
midæꝗ i vitib⁹ vue. Sūt herbe dulces sūtqꝫ
mitescere flaua. Molliriꝗ queant necno-
bis lacte⁹ humor. Eripit nec mella thimi re-
dolētia flore. Prodiga diuitias alimētaqꝫ
tellus. Suggerit atꝗ epulas sine cede ⁊ san-
guine ꝑ̄bet. Quippe equus ⁊ pecudes armē-
taꝗ germine viuūt. At q̇bus geniꝫ est im-
mansuetūꝗ ferū. Armenie tigres iracūdi-
ꝗ leones. Cūꝗ lupis vrsi dapib⁹ cum san-
guine gaudēt. Heu quātū scel⁹ est in viscere
viscera cōdi. Cōgestūꝗ aridū pinguescere
corpe corpus. Alteriusꝗ aiaꝫ animātis mi-
sere leto. Hec ille. In q̇bus verbis Pitago-
ras suadebat scholarib⁹ suis abstinētiā assi-
gnando plures rōnes. Prima qꝛ terra hoc
edocebat pducendo varias herbas: poma ⁊
fruct⁹ omni tēpore anni. 2ª qꝛ aialia mitia
vt equus: pec⁹: bos: ⁊ asellus nō comedunt
carnes: aialia ꝓo ferocia sic. 3ª qꝛ in prima
etate aurea hoies nō comedebāt: sed solum
illud qđ terra pducebat ⁊ arbores. 4ª quia
aialia cetera nō ledunt bñfactores suos: hō
ꝓo facit oppositū: qꝛ oues q̄ lanā: lac: caseuꝫ
fimū: ⁊ boues q̇ coriū prestant: ipse hō ma-
ctat ⁊ manducat. 5ª ꝙ quādo vn⁹ homo mo-
rit: aia corpus alicuius aialis ingredit ſm
sua demerita: ideo comedēdo carnes illius
aialis comedit patrē aut filiū: licꝫ hoc nō sit
verū: tñ hoc finxit vt hoies abstinerēt a sup-
fluis cibis ⁊ sūptuose paratis. Q̄ō si ↄ̄ hoc
arguat sic. Nulla virt⁹ excludit aliā: sꝫ ab-
stinētia excludit patientiā ⁊ humilitatē: vñ
Grego. in pastorali abstinētia mētes absti-
nētiū plerūqꝫ excutit a sinu tranq̇llitatis: et
cogitationes abstinentiū nō nūꝙ̄ superbie
culpa trāffigit. Hec ille. ergo abstinētia nō
est virt⁹ illa de qua predicta sūt recitata. Re-
spōdet ꝙ illa vitia ſm Tho. s. impatiētia ⁊
superbia pueniūt ex abstinentia put non ē

ꝭm rectã rõnẽ: q2 abstinẽt ia ꝭm rectã rõnẽ facta facit abstinere cum hylaritate mentis z propter dei gloriã z nõ ꝓpter gloriã homi nũ z maxime suã. Preterea si dicat Aug9. in omel. de igne purgatorij dicit dis. 25. §. alias. Quotiẽs aliquid in cibo aut potu pl9 accipit ꝙ necesse est ad minima pctã nouerit ꝑtinere quotiẽs cũ sit corpore san9 alijs ieiunantib9 prandere voluerit: ergo nõ est peccatũ mortale nõ ieiunare. Rñdet ꝙ Aug9. loquit de gula ꝓut importat inordinationẽ cõcupiscentie ꝭm ea solum que sũt ad finem vtpote quia nimis cõcupiscit delectationes ciborũ: nõ tamen ꝓpter hoc faceret aliquid cõtra legem dei z sic est veniale. Si vero paratus esset ꝯtra preceptũ dei agere vt huiusmodi delectationes assequeret: esset pctm̃ mortale. Conclude ergo ꝙ ꝓpter legez naturalẽ obligamur ieiunare ieiunio abstinẽtie eo modo quo dictuz est. Et sic patet pars ꝑma huius sermonis.

¶ Pars secunda hui9 ꝭmonis vbi declarat ieiuniũ fuisse necessariũ i lege scripture.

SEcũdo videam9 quõ ieiuniũ fuit necessariũ in lege scripture. Qd̃ ꝓbat triplici doctrĩa. s. mosayca historica z ꝓphetica. ¶ Primo doctrina mosayca. Primo q2 voluit dñs nr̃os ꝑmos parentes nõ oĩ cibo vti in paradiso: sed ab aliquo abstinere: vt ex abstinentia ampli9 mererẽtur Geñ. 3. Nã z Moyses ieiunauit z post abstinentiã legẽ accepit a dño. Exo. 24. Etiã sicut ieiuniũ in lege Moysi multuz inuenit ad salutẽ ꝓfuisse: ita z vitiũ gule nocuisse. Nam quia popul9 dei cepit manducare z bibere postea surrexerũt ludere z vitulũ adorare. Exo. 32. Et quia popul9 flagrauit esu carniũ imisit eis deus coturnices: z cum adhuc forẽt esce in ore ipsoꝝ ira dei ascẽdit sup illos. s. pestilentia que cõsumpsit magnã ꝑtẽ multitudinis Nume. xj. ¶ 2°. idẽ probatur doctrina historica sic. Maledictus q̊ comederit panẽ vsq3 ad vesperã. i. Reg. 14. Ieiunauim9 z rogauimus deũ z euenit nobis ꝓspere. Et ideo Iosaphat rex iuda victoriaz habuit: quia ieiunauit ipse z alijs ieiuniũ indixit. Et post ieiuniũ z fletũ vicerũt filij isrl. Sed sic himite inter epulas z pocula maledicebãt abimelech. ¶ 3°. idem ꝓbat doctrina ꝓphetica sic discurrẽdo. Aie esuriẽti amara dulcia videntur q̃ prius nolebat. Iob. 6. Humiliabã in ieiunio aiam meã. ps. 34. Mel inuenisti: comede qd̃ sufficit tibi: ne forte saturat9 euomas illud. Prouer. 26. Btã terra cui9 nobilis rex ẽ z cui9 ꝑncipes comedunt i tẽpore suo. s. ad reficiẽdũ nõ ad luxuriã. Ecclesiastici. x. Sobrietatẽ z prudentiã docet z vtutẽ z iusticiã: q̊b9 nihil vtili9 est i hac vita hoibus. Sapie. 8. Initiũ vite hois aqua z panis. Eccle. 29. Utere q̃si hõ frugib9 q̃ tibi apponũt. Eccle. 31. Nõne hoc est magnũ ieiuniũ qd̃ elegi: dissolue colligationes ĩpietatis solue fasciculos deprimentes. Esa. 58. Tenta nos obsecro ꝭuos tuos dieb9 decẽ: z dent nobis legumina ad vescendũ z aqua ad bibẽdũ: z cõtẽplare vult9 nr̃os. Daniel. i. Panẽ desiderabilẽ nõ comedi z caro z vinũ nõ introierũt i os meũ: s3 neq3 vnguẽto vnctus sum donec cõplerent triũ hebdomadarũ dies. Dañ. x. Scificate ieiuniũ: vocate cetũ: cõgregate senes z oẽs habitatores t̃re in domo dei vr̃i: z clamate ad deũ vestrum. Iohel. i. Cõuertimi ad me i toto corde vr̃o in ieiunio z plãctu z fletu. Iohel. 2. Cũ ieiunaretis z plãgeritis in. 5. z. 7°. ꝑ hos septuaginta ãnos nunq̊d ieiuniũ ieiunastis mihi: id est ꝓpter me. q. d. nõ. Zach. 7. Multi de pplo isrl elegerũt magis mori ꝙ cibis coinq̊narĩ. i. Macha. i. Et sic patet pars secunda hui9 sermõis.

¶ Pars t̃tia hui9 sermonis vbi declaratur ieiuniũ fuisse necessariũ in lege grẽ.

TErtio vero videndũ ẽ ieiuniũ fuisse necessariũ i lege grẽ. Qd̃ silr ꝓbat triplici doctrina. Primo doctrina euãgelica z apl̃ica sic. Esca aũt ei9 erat cib9 locuste z mel siluestre. Math. 3. Non i solo pane viuit homo. Math. 4. Hoc genus demonioꝝ. s. supbia z luxuria: nõ eijcit nisi in orõne z ieiunio. Math. 17. Esuriẽtes iple. bo. z di. di. inanes. Luc. i. Btĩ qui nũc esuritis: q2 saturabi. Luc. 6. Qui in carne sũt que carnis sunt sapiunt: q̊ vero in spiritu que sunt spũs: prudentia carnis mors est. Ro. 8. debitores sum9 nõ carni: vt ꝭm carnẽ viuamus. si eni ꝭm eã vixeritis moriemi. ibidẽ. Obsecro vos ꝑ misericordiã dei vt exhibeatis corpora vestra hostiaz viuentẽ. zc̃. Ro. 12.

Abijciam⁹ opa tenebrarū ⁊ idu. ar. lu. sic vt
in die ho. ambulem⁹ nō in cōmessationib⁹ ⁊
ebrietatib⁹. Ro. iz. Spū ambulate ⁊ deside
ria carnis nō pficietis. Gal. 5. Juuenes hor-
tare vt sobrij sint ⁊ i oib⁹ pbe te exemplū ho
norū. Tyti. z. Epulati estis sup terrā: ⁊ in
luxurijs nutristis corda vr̄a in die occisionis
adduxistis: ecce iudex añ ianuā assistit. Ja.
cobi. 5. Charissimi obsecro vos tanq̄ adue-
nas ⁊ pegrinos abstinere a carnalib⁹ deside
rijs q̄ militant aduersus aīam. i. Pe. z. Hi
sūt i epulis suis macule cōuiuātes sine timo
re semetipsos pascētes: ⁊ infra q̄b⁹ pcella te
nebrarū i eternū saluata ē. Jude. z. ¶ Idē z°
pbat doctrina canonica ⁊ autētica: quia vt
pz in pcedēti cōsideratōe. Statuit ecclīa qñ
⁊ quō ieiunare debem⁹: sed statutū ecclesie
obligat p modū pcepti sicut pceptuz dei: q̄z
dñs dixit Luc. x. Qui vos audit me audit:
ergo obligamur saltē ieiunare tpib⁹ ab ecclesia
statutis: de q̄b⁹ dictū ē. s. Preterea si tpl's noue
legis ad maiora obligat q̄ tpl's veteris legis
fm illud Math. 5. Nisi abundauerit iusti
cia vr̄a. ⁊c. g̃ oino obligamur ad ieiuniū sta
tutū ab ecclīa cū in lege veteri eēt ieiuniū in
pcepto. Hinc ē q̄ ait Hiero. de cōse. dis. 5. c.
nō dico hebdōas: nō dico ieiunia duplicata: s̄
saltē singulis dieb⁹ vsq̄ cibor̄ luxuria trāsi-
gam⁹. Et. c. coīa. dicit Ambro. Cōtraria
dine ɔdictiōis pcepta medicine sūt q̄ a ieiu-
nio reuocāt: lucubrare nec sinūt: ab oī intē-
tiōe meditatiōis abducūt. Itaq̄ q̄ se medici
nis dederit seipsum sibi abnegat. Hec ibi.
¶ Ad maiorē tñ pdictor̄ euidētiā nō de ie
iunio tres distinctōes. Prima ē q̄z aliud ē ie
iuniū volūtatis ⁊ aliud necessitatis. Jeiuniū
eni voluntatis est qō hō sponte obseruat: ⁊ tñ
sine vllo pctō obmittit. Jeiuniū aūt neces-
sitatis ē ad qō hō vel ex pcepto tenet: ⁊ preci
pue xl.ᵉ qō nulla necessitate vl' rōnabili cau-
sa obstāte ē obseruādū: ⁊ adeo stricte ē obs
uādū vt q̄ vnū diē fregerit bis comedendo
totā q̄dragesimā videat violasse siue ī bono
rasse. vñ Ambro. in smone de xl.ᵃ Qui ɔsti
tut⁹ numer̄ vna die mādu cādo pterit: nō vt
vni⁹ diei violator accusat: sed vt toti⁹. xl.ᵉ
trāsgressor arguit. ¶ z.ᵃ distinctio. Quod
aliud est ieiuniū nāe ⁊ aliud ieiuniū ecclesie
Nā ieiuniū nāe dr̄ ieiuniū ieiunij qō reqrit
ad eucharistie susceptionē: vñ per vnicā co-

mestionē vel potationē soluit. Jeiuniū aūt
ecclīe. i. qō ab ecclīa institutū ē dr̄ ieiuniū ie
iunātis: ⁊ illud non soluit p cibaria licita ⁊
horā ordinatā: s̄ solū p ea q̄ ecclīa iterdicit.
Et iō licz aq̄ soluat ieiuniū nature: nō tamē
soluit ieiuniū ecclīe. hoc fm Tho. in. 4. dis.
15. ar. i. q. 4. ¶ 3.ᵃ distinctio ē q̄z aliud ē ieiu
niū meroris ⁊ aliud exultationis. Jeiuniuz
aūt meroris dr̄ illud qō agit cū pctōr̄ ama-
ritudine vl' pñtis miserie. Jeiuniū aūt exul
tatiōis ē qō ex iocunditate spūali abstrahit
a carnalib⁹: q̄z gustato spū desipit oīs caro ⁊
hoc ieiunio ieiunāt filij sponsi fm Tho. vbi
s. ar. z. q. z. in solutōe z. argumēti. ¶ 3. idē
pbat doctrina politica siue tribus rōnibus
Primo rōne accomodatiōis q̄z caro ē p ab-
stinētiā castiganda. Nā corp⁹ tradit aīe ad
bonū op⁹ faciēdū ad modū comodati: quod
differt a pcario: q̄z pcariū est qō habētes tā
diu teneāt q̄diu is q̄ cōcessit patit. ff. de pca
rio. l. i. Sz comodatū dr̄ ad certū vsum: vt
comodo tibi scalā vt pōnas fenestrā. Siliter
comodo tibi equū vt eū ducas ad villā: q̄ si
vteris ad aliū vsū teneris de casu fortuito.
ff. comodati. l. i reb⁹. Sic aīa hz corp⁹ sibi a
deo comodatū ad vsū bonorū oper̄ vt huiat
deo. Si g̃ illud ducit ad pugnā ɔ deū totum
pdit. iō apl's ⁊ multi alij ne corpus pderent
⁊ aīam: carnē suā crucifixerūt cū vitijs ⁊ cō
cupiscētijs. ad Gal. 5. z.° rōne cōmēdatiōis
Nā ppter bonā famā cōseruādā sp ē absti-
nēdū ab illicitis ⁊ qñq̄ a licitis ne op⁹ qō il-
licitū ē fiat in alteri⁹ dānū vl' piudiciū: quia
lex dicit: q̄ si puilegiū alicui sit a pncipe con
cessū q̄ possit edificare in loco publico: hoc
tñ facere nō debet in alteri⁹ piudiciū: q̄z non
debet psumi q̄ pnceps sic puilegiū cōcesserit:
vt. ff. ne q̄d in loco publico vel itinere fiat. l.
ptor ait. §. merito. l. si q̄s a pncipe. huic con-
cordat lex dina i quā btō Paulo ɔcessū erat
puilegiū a suo pncipe deo q̄ carnes comedē
poterat sicut ⁊ alij apl'i Luc. x. Edētes ⁊ bi-
bentes q̄ apud illos sūt: nec tñ isto puilegio
vti voluit in aliorū piudiciū vel scandalum
vt pz. i. Chor. 8. vbi ipse dicit. Si esca scā-
dalizat frēm meū nō mādu cabo carnes i eternū
Hinc ē q̄ si q̄s hui⁹modi opa facit ignoran-
ter p q̄ aliquos scandalizat qñ hoc pcipit vl'
debet se sufficiēter excusare vel cessare: sicut
patet p legē allegatā. §. ibidem vbi dr̄. q̄ si

ificiū meū alteri obstet qđ in loco publico
ificat̄ ē cessandū. Sic in ꝓposito: q2 teste
ło. z. Abi. 3. Oportet testimoniū bonuꝫ
abere ab his q̄ foris sūt: vt nō in obprobriū
cidāt ⁊ in laqueū diaboli. Tertio rōne cu
ōditiōis. Quia sicut via publica sic debet
stodiri ⁊ ꝯseruari vt nihil ponat̄ in ea qđ
fendat aliquē: ⁊ si positū fuerit tollat̄. ff. ne
l in loco publico vł itinere fiat. l. z. §. hoc
terdictū. 7. §. ait p̄tor. Sic sensus qui sūt
a ad cor p abstinētiā custodiēdi sūt ne dia
olus ponat petrā in eis ⁊ p̄cipue sensus gu
us: ne sicut serpēs seduxit Euā malicia sua
a corrūpant̄ sensus nr̄i: in q̄ tentatiōe gu-
oēs sensus corrupti fuerūt. Ieiunemꝰ g̃
ttātā obligationē expedire possimꝰ ꝑ quā
presenti grām mereamur: ⁊ gloriā in fu-
uro. Amen.

Feria sexta post Cineres de ieiunij modi-
catiōe. Quō. s. fieri debeat: vt sit deo gratū
Sermo trigesimusnonꝰ.

Attēdite ne iusticiā v̄ram faciatꝪ corā hoibꝰ vt videami ab eis. Matth. 6. Philosophi s̄nia ē in 2º Ethi. frēs cha rissimi ꝙ bonū contingit no mō malū autē omnifariā: q2 ad hoc ꝙ ctꝰ humanꝰ sit bonꝰ requirit̄ bonitas gene- s ⁊ circūstātiarū: s; reddit̄ malꝰ ex quolibet efectu istoꝝ: ⁊ iō non sufficit ꝙ actio sit bo a de genere: s; req̄rit̄ ꝙ fiat recta intētiōe. Nā bonitas finis ē circūstātia p̄ncipalis. Et leo opꝰ q̄ntūcūq; bonū in gn̄e: si fiat inanis lorie intētiōe reddit̄ malū: ꝓpter qđ salua or nr̄ in v̄bis p̄assūptis dicit in gn̄ali. At- édite. i. diligēter ꝯsiderate ne. iu. v. fa. c. ho- minibꝰ vt vi. ab eis. i. nō iusti reputemi ab is: s; nec vt appareat gl̄iosi qđ intelligit̄ qn̄ cilicet in hoc ponit̄ vltimꝰ finis: ita ꝙ in eo onsistit finalis intētio. Si. n. vteret̄ hūana ctimatiōe ⁊ apparētia solū ad dei honorez illoꝝ edificationē: tūc esset opꝰ scm̄ ⁊ inten io scā ⁊ recta. Et iō ad hoc inuēdū christꝰ ixit: vt videami ab eis: q2 sūt quidā qui fa- iūt iusticiā. c. ho. nō vt ipsi videāt̄ ab eis: s; pa videāt̄ ⁊ glorificet̄ deꝰ a q̄ p̄ncipaliter manāt. Et iō seq̄t̄ in sp̄ali docēdo vanam loriā vitare in tribꝰ generibꝰ bonoꝝ operū

ad q̄ oīa alia quodāmodo reducūt̄. s. in ele-
mosyna de q̄ dicit̄ in isto euāgelio. Cū facis
elemosynā no. an̄. te. tu. ca. ⁊c̄. In oratione
infra in p̄ncipio. 6. c. Matth. vi. Cum ora
tis nō eritis sicut hypo. In ieiunio ꝑo eo.
c. vi. Cū ieiunatis nolite ⁊c̄. Et in ꝓphetia
occurrentis fer. Esaie. 58. vbi dicit̄. Nolite
ieiunare sicut vsq; ad hanc diē vt audiat̄ in
excelso clamor vester ⁊c̄. In q̄bꝰ ōn̄dit̄ quale
debeat eē ieiuniū vt sit deo gratū. Quapro
pter cū insuꝑioribꝰ visū sit de ieiunij institu
tione ⁊ obligatiōe merito restat vt nūc tra-
ctemꝰ de ieiunij modificatiōe ⁊ qualificatio
ne. s. q̄liter debeat fieri vt sit deo gratū ⁊ me
ritoriū. Nā debet eē tribꝰ q̄litatibꝰ circūstā-
tiatū. Primo dꝫ fieri sine crapula ⁊ gulosi-
tate. Scđo sine pctōꝝ ꝑmixtiōe. Tertio cū
elemosyna ⁊ bona operatiōe.

Pars p̄ma vbi declarat̄ euidētiꝰ. Qđ ie-
iuniū dꝫ fieri sine crapula ⁊ gulositate.

Primo dico ꝙ ad hoc ꝙ ieiunium sit deo gratū ⁊ nobis meritoriū dꝫ fie- ri sine crapula ⁊ gulositate: q2 ꝑcca- tū gule frāgit ieiuniū: vn̄ no. s̄m Ri. vbi. s̄. q. 6. ꝙ triplex ē ieiuniū. Primū. s. ab iniq̄ta- tibꝰ abstinē de q̄ dicet̄ infra. Et hoc ieiuniū frāgit̄ per qđcūq; pctm̄ mortale. Aliud est ieiuniū abstinētie. de q̄ dictū ē sup̄ s̄m Hie- ro. Sint tibi quotidiana ieiunia ⁊ refectio saturitatē fugiēs. ⁊c̄. Et hoc ieiuniū frāgit̄ ꝑ gulā qđ ē pctm̄ mortale. Tertiū ē ieiuniū institutū ab eccl̄ia: ⁊ hoc ieiuniū frāgit̄ per qualibet gulā q̄ ē mortale pctm̄ nō inq̄ntuꝫ scilicet hoc ieiuniū includit illud qđ ē neces- sariū ad actū ꝟtutis abstinētie: s; q̄ntū ad il- lud qđ addit̄ ex statuto eccl̄ie sp̄aliter frāgit̄ ꝑ gulā ⁊ hoc tripliciter. Primo in plurali co mestiōe. Scđo in carnali refectiōe. Tertio i notabili p̄uētiōe. ¶ Primo frāgit̄ ieiuniū in plurali co. i. comedēdo plusq̄ semel i die. Nā s̄ꝫ Tho. in. 4. di. 15. ar. 4. q. i. Et Alex. vbi. s̄. couenientēr statutū ē tp̄e ieiunioꝝ vt nisi semel comedat̄ q2 hꝰmōi ieiuniū ꝑfectꝰ ē q̄ntū ad tria. s. q̄ntū ad modū sp̄ēꝫ ⁊ ordinē Primo q̄ntū ad modū: q2 sicut se hꝫ multū ad paucū: ita frequēter ad raro: s; ꝑccamꝰ comedēdo frequēter ⁊ multū: g̃ satisfacere debemꝰ ꝑ ieiuniū comedēdo raro ⁊ paucū: s; hoc magis fit comedēdo semel in die: ergo ⁊c̄. Preterea si q̄rat̄ an sit magꝪ abstinēdū tp̄e

An magis
abstinendum
a quanto
vel a quali

ieiunij a q̃to an a q̃li. Rn̄dēdū ē q̄ ſm legē
ↄtutis que eſt ſobrietas: ſi loq̄mur de licito
magis abſtinēdū ē a q̃to q̃ a quali. Si aūt
loq̄mur de illicito ſic abſtinēdū ē magis a q̃li
q̃ a q̃to: vn̄ magis pctm̄ eſſet tpe ieiunij co
medere morſellū carnis: q̃ multū de pane.
Scd̄m aūt ↄſtitutionē eccleſiaſticā abſtinē
dū ē magis a q̃li q̃ a q̃to: eo q̄ circa abſtinē
tiā a quali piculū ē mīn⁹: q2 nō refert cuiuſ
modi ſumāť alimēta: dūmō natura ſuſten
teť. Eſt etiā in abſtinētia a quali iudiciū cer
tius: q2 nō potuit eccl'ia iudicare q̃tū debe
ret ſufficere cuilibet: q2 qđ ē vni parū multū
eſt alij: ſed circa q̃litatē certitudinaliter po
tuit diffinire dicēdo talia cibaria nō eſſe ſu
mēda tali tēpore. Eſt etiā in abſtinētia a q̃li
comodū maius: q2 circa delectabilia maio
res fiunt expēſe q̃ de reſiduo nō delectabili
Cū igiť eccleſia nō potuerit determinare
quantitatē ponderis vel molis in ieiunio:
q2 quod parū ē vni multū eſt alteri ⁊ econ
uerſo: ⁊ tn̄ debuit quātitatē aliquā deťmi
nare in ieiunio: ergo debuit deťminare quā
titatē viciſſitudinis: hoc ē ſemel in die tēpo
re ieiunij comeſtionē: ergo ⁊c̄. Scđo quātū
ad ſpeciē. Species eni rei ē qua vnūqđq3 di
ſtinguiť ab alijs: ſed ieiuniū ē rōnalis crea
ture ſe affligētis: ⁊ differim⁹ in hoc ab alijs
ſe nō affligētib⁹ ⁊ pluries comedētib⁹: ⁊ etiā
differim⁹ a brutis in eo q̄ ſemel in die come
dim⁹: q2 pluries comedere magis ad bruta
lē nām accedit. Preterea ſm Aug. in li. de
vera religione. Ois religio: ois ſecta h3 ſua
ſacrificia: ſuos ſacerdotes: ſua q3 ieiunia: ſ3
ſacrificia religiōis chriſtiane p̄cellūt ſacrifi
cia aliaꝝ religionū ⁊ ſectarū: ergo ⁊ ieiunia
noſtra ieiunia aliarū ſectaꝝ. Recte ğ inſtitu
ta ſūt ieiunia nr̄a ad differētiā alioꝝ. Ter
tio idē ꝓbať q̃tū ad ordinē: q2 plus h3 ieiu
niū nr̄m de ordine q̄ attēdiť in relatione ad
finē ꝓpter quē inſtitutū ē: vn̄ Hugo. de ſa
cramētis ait: Uita parca occidit vitia: libi
dinē extinguit: ↄtutē nutrit: animū roborat
mētē ad celeſtia ſubleuat. Hec ille. Sed hoc
magis fit in ieiunio qn̄ ſemel comeditur q̃ ſi
pluries comederem⁹: ergo ⁊c̄. Preterea in
actib⁹ in q̄b⁹ cōiūcta ē voluptas cū neceſſita
te q̃to q̄s rari⁹ ſe exercet tāto puri⁹ viuit:
ſ3 i actu comedēdi ↄiūgiť voluptas neceſſita
ti ⁊ difficile ē diſcernē q̄d voluptati ⁊ q̄d ne

ceſſitati expediat: ğ q̄ rari⁹ comedit purius
viuit: ğ ⁊c̄. Aduertēdū tn̄ ē ſm Ri. vbi. ſ.
q̄ q̄ dieb⁹ ieiunioꝝ ſemel dūtaxat tātū come
dit q̃tū actu duab⁹ vicib⁹ comederet: q̃uis
lr̄as ſtatuti ſuet nō tn̄ ei⁹ intētōi obedit nec
meritū acq̄rit: q2 .C. de legib⁹ .l. non dubiū.
dž. Nō dubiū ē in lege cōmittē eū q̄ ↄba le
gis amplex⁹ ↄ legis nitiť voluntatē. ¶ Sz
hic oriť vnū dubiū. ſi in ſero facere collatio
nē frāgeret ieiuniū. Rn̄dēdū ē q̄ bibere vi
nū ⁊ comedere electuaria nō frāgūt ieiuniū
niſi ſumāť in fraudē: pot⁹ eni vini nō ſoluit
ieiuniū cui⁹ rō reddeť inferi⁹. Pot⁹ autē aq̄
lic3 ſoluat ieiuniū nāe: nō tn̄ ſoluit ieiuniū
eccl'ie: q2 nō ſumiť p̄ncipaliť ad nutriendū.
Electuaria aūt nō ſoluūt ieiuniū: q2 nō aſ
ſumūť p modū cibi ſ3 medicine. Et iō l3 ali
q̄ mō nutriāt: nō tn̄ hic ē p̄ncipalis vſus eoꝝ
Et iō ieiuniū eccl'ie nō ſoluūt niſi vt dictū ē
vt ſi q̄s in fraudē ſumeret vł ſi eis q̃ſi alijs ci
bis vtereť in magna q̃titate ad famē extin
guēdā. Si q̄s ğ in ſero cōfectiōes vł electua
ria parce ſūpſerit p modū medicine tpe ieiu
nij: vel ne vinū noceat ſitim patiēdo nō frā
git ieiuniū. Et h̄ ſm Tho. in. 4. Et etiā ſm
Ri. di. 15. ar. 4. q. 1. Et 2ª. 2ᵉ. q. 147. arti. 4.
Et exinde aliq̄ ſumūt arᵐ q̄ cetera p̄ter cō
fectiōes ⁊ electuaria frāgunt ieiuniū. Alij
aūt dicūt oppoſitū q̄ etiā fruct⁹ p̄nt capi ne
vinū noceat: ſ3 hoc req̄rēdū ē ad neceſſitatē
⁊ ad intētionē: q2 q̄cq̄d i hoc feceris cū bona
ↄſcia facias ⁊ fallere non poteris. ¶ Scđo
dico q̄ frāgiť ieiuniū in carnali comeſtione
ſiue refectiōe. i. carnē comedendo vł lactici
nia: qđ tali rōne oñdo. Ille q̄ trāſgrediť ſta
tutū eccl'ie peccat: ſ3 ſic eccleſia deťminauit
p abſtinētiā q̃tū ad numeꝝ vt. ſ. ieiunās tm̄
ſemel comederet ꝓpter ſatiſfactionē ⁊ affli
ctionē carnis: ita taxauit abſtinētiā q̄ ad ci
bū. ſ. a carnib⁹ ouis ⁊ lacticinijs abſtinēt: q2
hoc gn̄e cibi p̄cipue ↄcupiſcētia foueť ⁊ ro
borať. Et iō inter hec tria interdicunť ieiu
nātib⁹ p̄ncipali⁹ carnes q̃ oua nec lacticinia
eo q̄ magis ꝓuocāt ad libidinē a q̄ ſtatutū
eccl'ie p abſtinētiā a carnib⁹ itēdit abſtrahē
Oua ↄo vł lacticinia interdicūť ieiunātib⁹
in q̃tū ſūt orta ex aīalib⁹ carnē habētib⁹: ſed
hec intelligēda ſūt de ieiunio q̄dragesimali.
vn̄ Greg. 4. di. c. deniq3. dicit pax aūt ē vt
qui his dieb⁹. ſ. q̄dragesime a carnib⁹ aīa

liū abstineam⁹: nisi ab oib⁹ q̄z q̄ sementinā
trabūt originē carnis ieiunem⁹ a lacte vide-
licet caseo ꝛ ouis. Hec ibi. In alijs aūt ieiu-
nijs a ieiunio q̄dragesimali diuerse consue-
tudines sūt q̄s q̄sq̄ obseruare dꝫ ꝓm morē
eoꝝ inter q̄s cōuersat᷑ 76. di. c. vtinā. Ubi
sic ait Hiero. Una q̄q̄ ꝓuincia abundat in
suo sensu. Esus aūt carniū ḡnaliter in oi ie-
iunio ē ꝓhibit⁹: qꝛ ḡnaliter magis ē delecta
bilis: ꝛ ad humorē luxurie magis coopat᷑.
vnde etiā in. 6. fer. ꝛ sabbato necessario est
abstinēdū a carnib⁹ ꝓm quorūdā cōsuetu-
dines: ex de obser. ie. c. ꝯsiliū. hoc ꝓm Hosti.
Inno. ꝛ Durā. li. i. pte ꝑma. di. 7. q. i. ꝛ Ri.
ꝛ Tho. vbi. s̄. ¶ Sꝫ hic orit᷑ vnū dubium.
quare nō ꝓhibeat᷑ potatio vini sicut esus car
niū. Nā cū ad incitationē cōcupiscētie con-
currāt tria. s. abūdātia caloris ꝛ spirituū ꝛ
seminis: ꝛ ex esu carniū multiplicat᷑ semen
qꝛ in ea multū ē de nutrimēto. Et iō ex eius
vsu maxima multiplicat᷑ supfluitas tertie
digestiōis q̄ seminis ē mā: ex esu ventosoꝝ
multiplicat᷑ abūdātia spirituū grossoꝝ. Ex
potu vini caloꝛe abūdantia: sꝫ in excitatiōe
ꝯcupiscētie cā efficiēs ē caloꝛ ꝛ mālis ē semē
magis ē causa efficiēs q̄ mālis: ergo vini po
tus magis ē causa excitatiōis cōcupiscētie q̄
esus carniū: ꝓpter qd̄ ait apl's Eph. 5. Noli
te iebꝛiari vino in q̄ ē luxuria. Et puer. 20.
ꝛ 35. di. c. luxuriosa res ē vinū ꝛ cōtumelio-
sa: hinc ē q̄ q̄uis in mulierib⁹ magis abun-
det supfluitas tertie digestionis q̄ in viris:
nō tn̄ ita feruet ꝑ se in eis carnalis cōcupiscē
tia: ꝓpter debilitatē caloris respectu caloris
viroꝝ: q̄uis ꝓpter minorē vsū rōnis nō re-
frenātis cōcupiscentiā interdū magis in eis
ferueat q̄ in viris. Flegmatici etiā q̄uis pl⁹
habeāt de superfluitate tertie digestiōis q̄
colerici: tn̄ qꝛ in colericis foꝛtioꝛ ē caloꝛ ma
gis feruet in eis appetit⁹ carnalis ꝯcupiscen
tie q̄ in flagmaticis: q̄uis flegmatici ꝓpter
abūdātiā seminis pl⁹ possint illū actū exer-
cere q̄ colerici. Ex quib⁹ oib⁹ videt᷑ q̄ magꝭ
esset abstinere a vino q̄ a carnib⁹. Respon-
det᷑ scd̄m Alex. de al'. ꝛ Ric. vbi. s̄. q̄ eccle-
sia magis interdicit ieiunātib⁹ esum carniū
q̄ vini potū triplici rōne. Prima est qꝛ dif-
ficili⁹ est abstinere a potu vini q̄ ab esu car-
niū. Et ideo si ecclesia interdixisset vini po-
tum expositi plures fuissēt periculo trans-
gressionis q̄ per interdictū esuum carniū.
Secūda ratio ē q̄ ieiuniū frequēter tristi-
ciam excitat: ꝛ vinū letificat coꝛ his scd̄m ꝓ
phetā: ꝛ ideo cōuenientissime ieiunantib⁹
vini vsus permissus est. Tertia est qꝛ absti
nentia carniū magis ē cōtra cōcupiscentiaꝫ
gule per quā peccatū in hoīe introductū: q̄
uis mahometus iniūxerit abstinentiā a vi-
no: hoc nō fecit: qꝛ huiusmodi abstinētia sit
magis meritoꝛia: sed qꝛ facit magis ad con-
seruationē rei publice. De qua semp arabes
curauerunt: quoniā cū in regione calida sit
vinū foꝛtissimū: si vterent᷑ saraceni vino foꝛ
tissimo sicut ꝛ nos: cū ipsi non sint sobꝛij. to-
ta die essent ebꝛij ꝛ se mutuo interficerent.
Aduertenduꝫ tn̄: quia ꝛ si vinū ab ecclesia
tēpoꝛe ieiunij nō sit pꝛohibitū: tn̄ parce su-
mendū ē. vnde Grego. 4. di. c. Deniq̄. ait
Uinū ita bibere permittim⁹ vt oīno ebꝛie-
tatē fugiamus. Et ideo ait Alexā. q̄ si eccle
sia nō pꝛohibuit vinū tempoꝛe ieiunij pꝛe-
dictis rationib⁹. Tn̄ laudabilioꝛ ē abstinen
tia vini q̄ carniū: tū quia est magis purga-
tiua ꝛ satisfactoꝛia: qꝛ magis penalis est: pe-
nalius est enim homini a vino abstinere q̄
a carnibus. Tū quia ē magis pꝛeseruatiua
quia per hui⁹modi abstinentiā magis miti-
gatur carnalis cōcupiscentia: Tū quia est
magis eleuatiua: quia vinū magis impedit
eleuationē mentis ad superna: ꝛ magis tur-
bat rationē. Unde in lege veteri sacerdotes
bibere vinū pꝛohibebant᷑: quia intrare debe
bant sanctuariū. Et ideo sicut potatio vini
ineptā confert leticiā: ipꝛudentē efficit in pe-
riculis pꝛecauēdis: in tentationib⁹ infirmū
in exercitio virtutū inualidū. Ita a contra-
rio sensu ei⁹ abstinētia efficit habilioꝛeꝫ ad
dolendū de cōmissis: pꝛudentioꝛē in pꝛeca-
uendis periculis: ꝛ maxime in periculo reci-
diuationis foꝛtitudinē ministrat: in tenta-
tionibus de vincendis: ꝛ expeditionē reddit
in operibus virtutū exercendis. Bibe ergo
sed parce ꝛ temperate ne meritū ieiunij per
das. Et nota scd̄m Albertū in tractatu de
ꝟtutib⁹ cardinalib⁹ di. Sed ꝛ cū eo concoꝛ.
Alex. vbi. s̄. Qd̄ pot⁹ vini soluit ieiunium
sūptū ante cibū: qꝛ cib⁹ est ꝛ pot⁹: ꝛ ideo nu
trit: nō autē frangit post pꝛandium: quia iu
uat digestionem: ꝛ quia potus est sequela
cibi ꝛ post cibum defert ipsum ad membra.

Inno. aūt dicit ꝙ nō credit solui ieiuniū ꝓ-
pter potū vel añ cibū vel post: ⁊ hoc ꝓpter cō-
suetudinē: ſ in hoc recurrēdū ē ad intentio-
nē ⁊ necessitatē. Itē si q̄raꝛ q̄re nō ꝓhibenꝛ
pisces cum esus eorum sit delectabilis q̄nq̄
plusq̄ carnium. Rn̄deꝛ ſm Alex. ⁊ Tho.
22. q. 147. ar. 9. Q̄ ecclesia intēdit per ieiu-
niū reprimere cōcupiscētiā carnis. Cū igitur
esus pisciū coiter nō sit ita delectabilis sicut
esus carniū: q̄uis in aliq̄b⁹ aliter se habeat
⁊ pisces sint frigidiores q̄ carnes: nec alimē-
tū ita cōueniēs corpori p̄stent sicut alie carnes
ideo ecclesia ieiunātib⁹ magis ꝓhibuit esum
carniū q̄ pisciū. Nā dn̄s multotiēs multi-
plicauit pisces. Matth. 14. Marci. 6. Jo.
6. Luc. 9. Et de ipsis pluries comedit ⁊ de-
dit aplīs. Luc. 14. Jo. 12. Sed carnes nō le-
giꝛ nisi semel comedisse. Matth. 26. Mar-
ci. 14. Luc. 22. ¶ Itē si q̄raꝛ q̄re tēpore
ieiunij nō ꝓhibēꝛ fruct⁹ cū p̄ma trāsgressio
a fructib⁹ inchoauerit. R. ſm Alex. de al.
ꝙ nec tūc: nec nūc vsus fruct⁹ simpl̄r ē inter-
dictus: ſ inordinat⁹ appetit⁹ nūc: ⁊ vsus ꝓ-
hibit⁹ ē tūc. Inordinat⁹ aūt appetit⁹ meli⁹ ⁊
efficaci⁹ reprimiꝛ per abstinētiā ab esu car-
niū q̄ ꝑ abstinētiā ab esu fructuū vt dictū ē
¶ Postremo si q̄raꝛ q̄re tēpe ieiunij legumi-
na nō sint ꝓhibita cū sint ventosa ⁊ faciant
extēsionē in mēbris genitalib⁹ R. ſʒ Alex.
ꝙ ⁊ si legumina hoc faciāt: q̄ tn̄ sūt vētosa
nō sūt multū incorꝑabilia. q̄ aer non facile
īmisceꝛ corporib⁹ in q̄b⁹ dn̄aꝛ t̄ra ⁊ aq̄ cui⁹
mōi sūt legumina. Et iō licet faciāt quādā
extēsionē mēbroꝝ: tn̄ cito recedit eo ꝙ nō de
facili cū aere admisceꝛ ⁊ etiā q̄ in illis dn̄aꝛ
terra ⁊ aq̄ q̄ maxime sūt frigide nāe: vn̄ non
sūt incētiua: iō nō sunt ꝓhibita. ¶ Tertio
frāgiꝛ ieiuniū ī nōbili ꝑuentōe: vn̄ ī ieiunio
q̄dragesimali nō licʒ comedere añq̄ dicanꝛ
vespe ī ecclesijs. vn̄ de cō. di. i. c. Solēt plu-
res q̄ se ieiunare putāt ī q̄dragesima mox vt
signū audierint ad horā nonā māducare: q̄
nullaten⁹ ieiunare credēdi sūt si añ māduca-
uerint q̄ vesꝑtinū celebreꝛ officiū. Hec ibi.
In alijs ꝓ̄o ieiunijs regulariter nō licet co-
medere añ horā nonam: sed bn̄ licet tardare
cū ad penalitatē ieiunij faciat: vn̄ q̄ omitte-
re p̄ceptū ecclīe nō licet: ſ superogare licet ⁊
ideo licet tardare horā tēpe ieiunij: ſ nō licet
nimis anticipare. Rō āt q̄ statutū ē vt tēpe

ieiunij comedaꝛ hora none: pōt assignari tri-
plex ſm Tho. in. 4. di. 15. ar. 3. q. 5. ⁊ Alex.
vbi. s. Prima rō est penalitatis: q̄ ſm coēm
cōsuetudinē post tertiā aliquātisꝑ a medi-
cis reputaꝛ hora comedēdi: tn̄ q̄ nocturno
tēpe nāli calore interi⁹ reuocato ꝓpter frig⁹
noctis videꝛ eē cōpleta digestio: tn̄ q̄ tūc
p̄cipue natura corꝑis hūani cōtra exteriorē
aeris calorē iuuari indiget: ne humores in-
terius adurenꝛ: vt ergo ieiunans ꝑ culpe sa-
tisfactionē ⁊ cōcupiscētie cohabitationē ali-
quā afflictionē sentiat hora edēdi cōuenien-
ter circa horā nonā taxaꝛ nec talē horā opor-
tet stricte accipere: q̄. s. nō multū refert pro-
pter infirmitatē vel aliā rōnabilē causā ꝙ
paulisꝑ hora illa anticipeꝛ. Secūda ratio
est cōsuetudinis: q̄ cōsuetudo nr̄a ē q̄n bis
in die comedim⁹ comedere prandiū hora ter-
tiarū: ⁊ cenā hora vesperorū: in ieiunio ꝓ̄o
simul ē vtrūq̄. s. prandiū ⁊ cena. Et ideo de-
buit ecclīa tenere mediū vt ieiunij reficereꝛ
tēpe medie: ⁊ q̄ magis tenet rōnē cene illa re-
fectio: magis debuit accedere hora refectio-
nis ad vesperā q̄ ad tertiā horā: ⁊ iō hora
nona magis cōgruit. Tertio ē rōne cōfor-
mitatis q̄ ieiunātes dū suā carnē affligunt
cōformāꝛ passiōi christi ſm illud ad Gal. 5.
Qui christi sūt carnē suā crucifixerūt cū vi-
tijs ⁊ cōcupiscētijs: vn̄ q̄ passio christi fuit
hora none: q̄n dixit sitio: ⁊ inclinato capite
emisit spm̄: ideo cōueniēter hora none ieiu-
niū soluim⁹. Et ideo dicit abbas moyses ſʒ
ꝙ recitat Cassian⁹: Comodū ⁊ satis vtile
hora none tēp⁹ idultū ē. Et Hugo ī expositi-
one regule bti Augu. ait: Nō ieiunātib⁹
nec tn̄ infirmātib⁹ rectā horā reficiēdi intel-
ligim⁹ ab hora tertiarū vsq̄ ad sextā. Ieiu-
nātib⁹ vero ab hora nona vsq̄ ad vesperā.
Sed queriꝛ vtrū hora comedēdi sit in p̄ce-
pto. Et respōdit Alex. de al. ꝙ non tn̄ q̄ ex
cōtempto statuti siue cōsuetudinis ecclīe il-
lam horā in comedēdo negligeret mortaliꝛ
peccaret: nō quia preceptū trāsgredereꝛ: sed
q̄ ordinatū ab ecclesia contēneret. Nulla
eni negligētia est ita leuis q̄n fiat mortalis
si procedat ex cōtemptu. Et hoc sonat ꝟbū
dn̄i di. Luc. 7. Qui vos spernit me sꝑnit
Et sic patet prima pars hui⁹ sermonis.
¶ Pars hui⁹ ſmōis scd̄a vbi declaraꝛ ꝙ ie-
iuniū debet fieri sine pctō admixtiōe.

f Secūdo dico q̄ ad hoc q̄ ieiuniū sit
deo gratū ꝛ acceptuꝫ fieri debet sine
peccatoꝝ admixtione: vt maxime tē
pore ieiunij abstineat̃ ab iniq̇tatib⁹: ꝓpter
q̇d dicit̃ in ꝓphetia hodierna: Nunq̇d tale
ē ieiuniū q̇d elegi per diē affligere hoiem ani
mā suā? Nūquid cōtorquere quasi circulū
caput suū ꝛ saccū ꝛ cinere sternere? Nūq̇d
illud vocabis ieiuniū ꝛ diē acceptabilē dn̄o
Nōne hoc ē maius ieiuniū q̇d eligi? Dissol
ue colligationes impietatis solue fasciculos
deprimentes. vn̄ Ambro. in omel. de q̇dra
gesima. 86. di. c. Quid ꝓdest ieiunare visce
ribus ꝛ luxuriari venatib⁹: abstinere a cibis
ꝛ errare in pc̄tis. hoc idē. Augu. sup Jo. de
cō. di. 5. c. ieiuniū. ait: Jeiuniū aūt magnū
ꝛ gn̄ale ē abstinere ab iniq̇tatib⁹ ꝛ ab illicitꝭ
voluptatib⁹ seculi: q̇d ē ꝑfectū ieiuniū in hoc
seculo q̄si q̇dragesimalē abstinentiā celebra
mus: cum bn̄ viuim⁹: cū ab iniq̇tatib⁹ ꝛ ab
illicitis voluptatib⁹ abstinem⁹. Hec ibi. Et
in ſmone ad heremitas idē ait: Quid eni ꝓ
dest si affligis corp⁹ tuū q̄n nihil proficit cor
tuū: valde dura ꝛ nimis dolenda cogitatio
ne oī intētiōe studiū laboris impēdere ꝛ fru
ctū nō recipe post laborē: vigilare ieiunare:
scribere: ꝛ mores nō corrigere: sic ē quō si ali
quis ex̄ vineā stirpet: ꝛ vineā ipsā desertā ꝛ in
cultā relinquat vt spinas ac tribulos germi
net. Agn̊scite itaq̄ charissimi q̄ ad ꝑpetuaꝫ
salutē cōquirēdā abstinentia corꝑalis sola
nō sufficit nisi ei ꝛ alie ieiuniū quoq̄ ꝛ absti
nētia vitioꝝ fuerit sotiata. Quid eni adiu
uat si sit q̄ppiā corꝑe cast⁹ ꝛ mente pollut⁹:
q̄m malicia deprauat: ꝛ furor iracūdie fau
cibus exagitat: q̄m suꝑbia oī grā expoliat:
quē mēdacijs vel maledictis lingua cōma
culat? Nōne ipse se fallit ac decipit si se cre
dit sine reliquis ꝟtutib⁹ ieiunijs ac vigilijs
sanctificādū. Et idcirco dilectissimi ita cor
pus exerceam⁹ ieiunijs vt mētē nostrā pur
gemus a vitijs. Itē in sermone. 15. q̇dragesi
me. idem ait: Abstinētia corp⁹ macerat: sed
cor impinguat: carnē debilitat: sed aīam cō
fortat: sed ille bn̄ abstinet a cibis qui etiaꝫ a
malis actibus ꝛ non ieiunet ambitionibus.
Nam qui a cibis abstinēt ꝛ male agunt de
mones imitant̃: quib⁹ esca nō est sed nequi
tia specialis semꝑ inest. Itē in sermone. 5.
de ieiunio quadragesime idem ait: Jeiunia
christianorū spūaliter priusq̄ carnaliter ex
ercenda sūt. vnde a peccatis p̄ncipaliter ieiu
nem⁹ ne ieiunia nostra sicut iudeoꝝ ieiunia
a deo respuant̃. Quare eniꝫ vt a cibis quos
de⁹ creauit nescio quis pc̄tōr abstineat ꝛ pec
catoꝝ sagina pinguescat ꝛ ifra idē ait: Jeiu
niū eni q̇d ꝓbat altissim⁹ est nō solū in ēmis
sa corporis refectio verū etiā a malis actib⁹
facta discessio. Itaq̄ cura ne mens grauet̃
oppressa peccatis: neq̄ anim⁹ tuus morū il
lecebris delectet̃: ꝛ digna deo exoluisti ieiu
nia. Ceterū si corp⁹ tuū ieiunia longa cōsū
pserint atq̄ illi subtraxeris: cū nō etiā detra
xeris mora in malis ꝑseueres magis horres
q̄ placeas deo: tūc erunt deo accepta ieiunia
si operib⁹ sanctis fuerit expiata conscientia.
Cur eni fame corp⁹ crucias? cur turpit̃ pec
cādo blādiris? p̄ncipalit̃ igit̃ anim⁹ ieiunet
a malis ꝛ sic corpus subeat exercēda ieiunia
Nam cū sit ieiuniū aīe humiliatio quale est
humiliari cibo ꝛ augeri pc̄tō? Qui ꝟo corpo
ri sua ieiunia deuot⁹ indicit p̄ncipaliter re
nūciat vitijs: cupiditatū fontes cōprimat:
frangat impet⁹ mentis: libidines vincat: fa
ces ardētes extinguat: latiusq̄ factis vim di
lectionis extēdat atq̄ i alimēta pauperū ab
rutia apparatus impēdia largiatur. Hec ille.
Hoc idē cōfirmat Hiero. in ep̄la ad celantiā
de recto mō viuēdi di. Quicq̇d ꝓ iusticia of
fertur deo nō debet impedire iusticiā sꝫ iuua
re. Quid enim ꝓdest attenuare corp⁹ absti
nētia si anim⁹ intumescat superbia. Quam
laudē merebim⁹ de pallore si inuidia liuidi
sum⁹? Quid ꝟtutis habet vinū nō bibere ꝛ
ira atq̄ odio inebriari? Nūc inq̄ preclara
est abstinentia: tūc pulchra atq̄ magnifica
corporis castigatio: cū ē anim⁹ mūdus a vi
tijs: imo qui ꝓbabiliter ac scienter abstinen
tie ꝟtutē tenēt eo affligunt carnē suam quo
aīe frangāt suꝑbiā: vt quasi de quodā fasti
gio cōtempt⁹ sui atq̄ arrogātie descendāt
ad implendā dn̄i voluntatē que maxime in
humilitate ꝑficit̃. Idcirco auari citoꝝ deside
rijs mentē retrahūt vt totā ei⁹ vim occupēt
in cupiditate ꝟtutū: Jāq̄ min⁹ ieiuniorū ꝛ
abstinētie laborē caro sentit aīa esuriente iu
sticiaꝫ. Hec ille. ¶ Sed hic orit̃ vnū dubiū
an ieiunās in peccato mortali sit transgres
sor statuti ecclesie. Respōdet̃ scd̄m Tho. in
4. di. 15. arti. 4. q. i. Q̇d licꝫ talis transgre

diaꝛ preceptuꝫ dei qui vult ꝙ bonum absq
mortali pctō fiat: nō tñ transgrediꝛ statutū
ecclesie vel legis positiue eo ꝙ dictū statutū
nō attēdit intētioneꝫ obseruātꝭ ſ actū: vnde
modus ꝓcepti nō cadit sub ꝓcepto: ſ ē finis
ꝓcepti. Et ideo ſm Albertū in tractatu de
quatuor ꝟtutibꝰ cardinalibꝰ: Quis ieiuniuꝫ
nō prosit factū in peccato mortali ad meren
dū vitā eternā: ꝓdest tñ ad alia ⁊ ꝓcipue ad
tria. Primū ē obseruatio vel impletio mā-
dati ad qđ tenebaꝛ ex ꝓcepto eccl̄ie: siue obli
gante cōfessore q̊ pniam iniūxit: vnde lꝫ ie-
iunans in pctō mortali nō faciat vt vult deꝰ
facit tñ qđ instituit ecclesia vel qđ iniūxit cō-
fessor. Scđm bonū ē dispositio quā relinq̇t
q̄ ieiuniū quocūq mđ factū dispositionē bo
nā ad castitatē in corpore relinq̇t. Tertium
bonū ē ꝙ magis cōfinē deo facit grā dei. Ie-
iunandū ē ergo oīno: ſ qui vult deo placere
⁊ bonū eternū mereri faciat ieiunium cū car
nis mortificatiōe: ⁊ bona oꝑatione sine gu-
lositate ⁊ pctōrū permixtione. ⁊ sic patet ꝑs
secūda huius sermonis.

¶ Pars tertia vbi declaraꝛ ꝙ ieiuniū debet
fieri cū bona operatiōe maxime cū elemosy-
na ⁊ oratione.

Tertio sciēdū ē ꝙ ieiuniū dꝫ fieri cū
bona oꝑatiōe ⁊ maxime elꝯna ⁊ orō
ne. De elemosyna aūt dꝫ in ꝓ̄lectia
hodierna. Esaie. 58. Frāge esuriēti panem
tuū: ⁊ egenos vagosq induc in domū tuā:
cū videris nuduꝫ operi eū: ⁊ car. tu. ne. desp.
vñ Aug. in ſmōe ꝓmo q̄dragesime. Bonū
ē ieiunare ſ meliꝰ est elꝯnā dare siq̇s vtrūq
facit duplex bonū facit: ſi ꝟo nō hꝫ meliꝰ est
elꝯnā dare: si possibilitas ieiunādi nō fuerit
elemosyna sufficit tibi sine ieiunio. Ieiuniū
ꝟo sine elꝯna oīno nō sufficit. Hec ibi. Et iō
diuites q̊ nō possūt ꝓpter ꝯsuetudinē a cibis
delicatis abstinere debēt pauꝑibꝰ de substā-
tia sua coīcare: vt ieiuniū suum deo sit acce-
ptū: vñ Aug. in li. de ꝟbis dñi. 41. di. c. Nō
cogantꝛ diuites pauperū cibis vesci: vtātur
cōsuetudine infirmitatis sue: ſ doleāt aliter
se nō posse sustentare: si consuetudine egro-
tant vtantꝛ superfluis: dent inopis necessa-
ria: vtāꝛ preciosis: dēt pauꝑibꝰ vilia. Hec
ille. De oratione aūt ⁊ auditiōe missarū et
officiorū ⁊ auditione predicatiōis q̄ debent
fieri maxime tēpore ieiuniorū habeꝛ de cō.
di. i. c. solent. vbi diciꝛ. Concurrēdū eni est
ad missam: et auditis missarū solenniis ve-
spertinis officiis: largitis elꝯnis ad cibuꝫ ac
cedēdū ē. Si ꝟo aliq̇s necessitate cōstrictus
fuerit ad missam venire nō valeat extimata
vespertina hora cōpleta orōne sua ieiunium
soluat. ⁊ dis. 3. c. ne q̇s. diciꝛ. Nec q̄dragesi-
marū diebꝰ ab ecclesiis desint fideles nec ha-
bitent in cubiculorū latibulis ac montiū q̇
in suspitionibꝰ ꝑseuerāt: sed exemplū ac pre
ceptū custodiāt sacerdotū ⁊ ad alienas vil-
las agendorū cōuentuū causa nō cōueniāt
ab vniuersis epīs dictū ē anathema sit q̇ hec
cōmiserit. Hec ibi. Abstinentes ergo ab oī
crapula ⁊ gulositate ieiunemꝰ pariter a vi-
tiis ⁊ ab oī sorde peccati dantes elemosynā
vt in presenti mereamur habere gratiam ⁊
in futuro eternam atq immarcessibilē glo-
riam. Amen.

¶ Sabbato Cinerū de his qui exceptuanꝛ
a ieiunii obligatione. ¶ Sermo. 41.

Circa quar-
tam vigiliā noctis venit
ad eos. Scribūꝛ hec ꝟba
Mar. 6. Tractātes de ie
iunio fratres charissimi.
Aduertēdū ē ꝙ vt descri
biꝛ in ꝓsenti euangelio nauis christiane reli
gionis ē in medio mari tribulationū huius
mundi carnis ⁊ diaboli: vbi oēs christiani la
borāt in remigādo. Idcirco quarta vigilia
nobis vigilandū ē: vt circa quartā vigiliaꝫ
noctis vt dicunt ꝟba ꝓposita veniat ad eos
dñs liberans a maris tribulatiōibꝰ. Prima
vigilia est pure intētionis ꝯ simulationē hy
pocrisis iuxta illud psal. Deꝰ deꝰ. m. ad te
de lu. vi. ⁊ Esa. 26. Aīa mea desiderauit te
in nocte. Scđa vigilia dꝫ meditatiōis ꝯtra
errorē fidei: de q̄ dꝫ ꝓuer. 8. Btūs vir q̇ au
dit me ⁊ q̇ vigilat ad fores meas q̄tidie Ter
tia vigilia ē orōnis ꝯtra timorē. iuxta illud
Matth. 26. Vigilate ⁊ orate ne intretis in
tentationē. Et ꝓme Pe. 4. Estote prudētes
⁊ vigilate in orōnibꝰ. Et Ecclesiasti. 39. Iu
stus cor suū tra. ad vigilādū di. Quarta vi
gilia dꝫ mortificationis carnis ꝯtra prauū
amorē. iuxta illud Eccl̄iasti. 31. Vigilia ho-
nestatis tabefaciet carnes: que carnis morti
ficatio fit per ieiuniū. De quo postq̄ in ser-

mone p̄cedēti vidim⁹ qualiter debeat fieri vt
sit deo gratū. In p̄senti sermone tractādū ē
qđ ipsius exceptuatiōe ꝓpter qđ q̄rit. Utrū
oēs obligent ad ieiunij obseruationē. Ad h
rūdet Ricar. vbi. s̄. q. 4. ꝙ ieiuniū acceptū
nō scđm ꝙ ē actus ꝟtutis tm̄: sz precise rōe
huius qđ superaddit statum ecclesie: nō est
de iure nature: nec diuino sz de iure pure positi
uo. Tali aūt iure ꝓhibent talia vel p̄cipiūt
que al's bene vel male possent fieri. Et ideo
legis latoris cōdendo ius positiuū nō est in
tētio vl' esse nō debet obligare hoies ad obser
uationē illi⁹ iuris habentes legitimā ⁊ rōna
bilē causaz illud nō obseruādi. Et ideo regu
lariter dicendū est ꝙ a ieiunio exempti sunt
quicūq3 nō ieiunādi legitimā et rationabilē
causam habēt sicut patet extra. de obser. ie
iuniorū. c. consiliū. vbi dicit legi non subia
cet necessitas. Et de regu. iur. Nō nō est li
citū ex lege necessitas facit licitū. Et de con
suetudine. de ꝯse. dis. i. c. sicut. ⁊ di. 3. ꝓuenit
hinc ꝙ necessitatis tpe oīa sunt coīa. 12. q. i.
Dilectissimis. ff. ad legē rodiā de iactu. l. i. §.
cū in eadē. argumentū. 41. di. quisq̄s. c. deli
tie. extra de furtis. si quis ꝓpter necessitatē.
Et. 25. di. i. §. his ita. Et ꝓpter h pater pōt
vendere filiū. C. de patrib⁹ qui filios distra
xerūt. l. 2. Caueat tm̄ sibi quicūq3 falso idul
get ne carnaliter decipiat semetipsū. Qui. n.
ieiunaret quotidie ꝓlucrando floreno: nec
tm̄ ieiunare se dicit ꝓlucrādo paradiso: am
plius diligit nūmū q̄3 celū siue deū. ¶ Pos
sunt tm̄ aliq̄ a ieiunio rōnabiliter excusari.
Et ideo solent. 12. genera p̄sonarū assigna
ri que a ieiunio diuersimode excusant. De
quib⁹ hoc ordine procedem⁹. Primo de pri
mis quatuor. Scđo de alijs quatuor. Ter
tio de reliq̄s q̄tuor. ¶ Primo ponūt q̄tuor
personarū genera a ieiunio exceptuatarū.
Primi sūt pueri qui scđm Alex. vbi. s̄. non
obligant ieiunare ante. 18. ānū. Scđm vero
Ri. vbi. s̄. Et Tho. 2ª. 2e. q. 147. arti. 4. nō
obligant ieiunare ante finem tertij septēnij
Nam scđm philosophū vsq3 tūc sūt in au
gmēto: ⁊ ideo assignāt predicti doc. tres ra
tiones hui⁹ excusatiōis. Prima ē quia est in
eis caloris magnitudo qui multū cōsumit.
Et ideo si quis diceret ꝙ pueri plus possūt
ieiunare sine lesione q̄3 illi qui sūt etatis pro
vecte: quia in eis plus ē de humido: ⁊ ita ma
gis resistit desiccationi: ⁊ hn̄t pl⁹ de calore
tēperato: ⁊ ita videt ꝙ magis possint dige
rere multū de cibo simul sūpto ergo videt ꝙ
pueri magis tenent ieiunio q̄3 alij. Dicēdū
ꝙ pueri min⁹ habēt de calore in actu q̄3 ꝓue
cti: licz magis habeāt in potētia. In pueris
eni vsq3 q̄ peruētū fuerit ad periculū i mascu
lo scientie virt⁹ crescit ⁊ inualescit. Quo ꝑ
uento quāto calori naturali imiscet plus de
extraneo qđ addit per nutrimētū eo efficit
virt⁹ minor: ⁊ minus puta: vnde in fine non
pōt vlterius augeri per actionē nutrimēti:
licz conferat in ipsa additiōe. Et quia ꝯgre
gatur fortius ad agendū in cibuz: aptior est
status ille ad ieiunādū q̄3 status puerillis in
quo virt⁹ intendit actui nutriendi ⁊ augmē
tandi. Secūda ratio est quia nutrimētū in
eis ē materia operatiōis duplicis ꝟtutis. s.
nutritiue ⁊ augmētatiue: ꝓpter qđ frequēti
indigent alimēto. Tertia rō est ꝓpter natu
re debilitatē ex qua ꝓuenit: vt frequenti cibo
⁊ nō multo simul vtant: quia q̄3uis habeāt
multū de humiditate: tm̄ rōne defect⁹ spissi
tudinis cui⁹ facilius cōsūptibilis ē. Conue
niens ē tamē: vt etiā pueri ⁊ adolescētes an̄
predictū temp⁹ aliquādo ieiunēt. Et hoc tri
bus rationibus. Primo rōne assuefactiōis
Nam cōueniens est scđm modū etatis sue:
vt etiā pueri plus ⁊ min⁹ ad ieiunia se exer
ceant ⁊ assuescant: ideo ait Alex. Nō pueri
nō tenentur ad ieiunia ecclesiastica nisi forte
interpollate: ⁊ tales sint ꝙ virtus in eis sup
pleat etatē duplici ratiōe. Primo ratiōe tri
bulatiōis. Nam iminēte aliqua tribulatiōe
magna bonū est vt pueris etiā ieiunia indi
cant in signuz acrioris penitētie ad placan
dū deū. vnde dicit Joelis. 2°. Sanctifica
te ieiuniū. ⁊ postea sequit. Cōgregate par
uulos ⁊ sugētes vbera. Sic etiā de iumētis
legit Jone. 3. hoies ⁊ iumēta non gustent
quicq̄3 nec pascant ⁊ aquā nō bibant. Scđo
rōne stimuli carnis: q2 q̄3uis adolescētes nō
obligent ad ieiuniū ecclesie: obligant tm̄ ad
ieiuniū abstinentie ex precepto legis nature
que dictat a feruenti ⁊ exuberāti corporis
olla extrahenda esse alimentorum fomenta
Si igitur lasciui sūt ⁊ dissoluti ieiunare de
bent propter vitiorum refrenationem. Et
ideo ait Inno. sup Rubrica de obs. ieiunij.
Nō ieiuniū indictū ab ecclia est necessariū

nobis omnib⁹ sane mentꝭ ꝛ doli capacib⁹ po-
tentibus ieiunare cuꝫ ipsi possint vt pctm̄ fle
re. extra de delictis pue. c. i. ꝭ ille. Quia si pos
sunt luxuriare exp̄sse patet ꝙ possunt etiam
ieiunare. Nā ꝭm ph̄os cibus est ad ꝯseruati
onē indiuidui: ꝛ sup̄fluū cibi ad conseruati-
onem speciei. Si igiť adolescentes carne sti-
mulētur: signū est ꝙ de sup̄fluo habēt: ergo
abstinere possunt ꝛ ieiunare debēt. Quid er-
go facietis filioli mei charissimi tēpore tēta-
tionū nisi ad arma ieiunij recurrere vt possi
tis de ipsis triūphare. ꝭm enim Aug. in ser
mone. 7. in q̄dragesima. Cū Christ⁹ post
acceptū Jo. bap. continue ieiunauerit tanꝙ̄
regulā ꝯseruationis dedisse credēdū ē nō vt
post ipsi⁹ baptismū Christi acceptū ꝯtinuo
ieiunare necesse est: ꝭ plane isto exēplo docuit
ieiunandū qn̄ forte aliquoꝝ luctamine cū tē-
tatione confligiť. Ob hoc eteni Christ⁹ q̇
sicut hō dignatus est nasci: nec respuit vt hō
tētari: vt Christian⁹ mysterio ei⁹ instruct⁹
nō possit a tētatore supari: siue ergo cōtinue
post baptismū siue quolibet interuallo tēpo-
ris interposito quādo simile preliū tētatōis
inferť ieiunandū est vt ꝛ corp⁹ impleat ꝯ ca-
stigatiōe militiā: ꝛ anim⁹ impetret de humi
litate victoriā. hec ille. Jdeo Hiero⁹ hortať
adolescentes ad abstinentiā in epistola ad fu
riā de viduitate seruādā di. Necꝫ eniꝫ ꝭ di.
condēno cibos quos creauit ad vtendū cum
gratiaꝝ actōe: ꝭ iuuenib⁹ et puellis incētiua
assero eē voluptatū: nō ethne ignes nō vulca
na tellus nō olymp⁹ tantis ardorib⁹ estuant
vt iuueniles medulle vino plene ꝛ dapib⁹ in-
flāmate. auaritia calcať a plerisꝗ ꝛ cū mar
supio deponiť: maledicā linguā indictū emē
dat silentiū: cultus corporis ꝛ habit⁹ vestiū
vni⁹ hore spatio cōmutať oia alia pctā extri
secus sūt: ꝛ facile qḋ foris est abijciť: libido
sola insita habeť adeo ob liberoꝝ ꝓcreatiōe
si fines suos ꝓgressa fuerit redūdat in vitiū
ꝛ quadā lege nature in coitū gestit erūpere
Grandis ergo virtutis est ꝛ sollicite diligē
tie superare ꝙ nata sis in carne nō carnaliť
viuere tecū pugnare quotidie ꝛ inclusū ho-
stem argi vt fabule ferūt centū oculis obser
uare. hec ille. ¶ Secūdi q̇ a ieiunio exceptu
antur sunt mulieres pregnantes q̄ nō tm̄ pos
sunt dimittere ieiuniū sed etiā debēt ꝭm Ro-
donēsem si īminet periculū prolis comedere

oia nutritiua ex quib⁹ sustentet natura. Ex
cusanť nāꝗ ꝓpter duas rōnes. Una ē quia
debent accipere cibū non tm̄ pro se: ꝭ etiā p
nutrimēto fetus. Alia est: quia pregnantes
consueuerūt habere varia ꝛ inordinata desi
deria diuersoꝝ ciborū ꝛ quādoꝗ ita intēsa
ꝙ nisi aliquo modo possent appetitui satisfa
cere posset eē causa piclitatōis fet⁹. ¶ Ter
tij sunt nutrices que excusanť a ieiunio dum
lactant cum etiā habēt recipere nutrimentū
ꝓ ipsa prole. ¶ Quarti sūt paupres mēdi-
cantes: quia ꝭm Tho. vbi. s. ꝛ etiā in. 4. di.
15. ar. 2. q. 4. ꝛ Ricar. vbi. s. ꝛ etiā Alex. a
ieiunio absoluunť ꝛ liberanť in duob⁹ casi-
bus. Primus ē quādo simul tātū habere nō
possunt hore comestionis ꝙ eis ad victum
vni⁹ diei sufficiat: sicut frequēter contingit
egenis: qui frustratim elemosynas querūt.
Et dicit Alex. ꝙ si haberent determinatam
aliquā ānonā sufficientē qḋ aliquādo dať
ab aliquib⁹ personis diuitib⁹: tūc tenerenť
ieiunare aliter non. Secūdus casus est quā
do ex precedēti inedia tātū debilitati sunt ꝙ
ieiunium sufferre non possunt. Et sic patet
pars prima huius sermonis.

¶ Pars secunda vbi describunť alia q̄tuor
personarū genera ab ieiunio vario respectu
exceptuatarum.

Secundo declarandū est de alijs q̄tu-
or a ieiunio exceptuatis. ¶ Primi
in hac parte sunt peregrinantes qui
ꝭm Tho. ꝛ Ricar. vbi. s. Aliquando a ieiu-
nio absoluunť. Aliqn̄ ꝓpter peregrinationē
nō absoluunť. Et ideo circa peregrinationē
est distinguendū: q2 si est talis peregrinatio
ꝙ sine incomodo differri possit: debet pegri
nationē dimittere siue diminuere: si siť cum
peregrinatione ieiunare non potest. Si aūt
comode pegrinatio differri nō pōt: quia vel
tēpus ieiunij hoiem in via occupat: vel quia
dies festus alicui iminet ad quem hō ex deuo
tione pgere cupit: vel q2 mora in patria pe-
riculū habet corporale vel spūale pōt ꝭm dis
pensationē sui supioris oib⁹ p̄dictis pēsatis
peregrinari ꝛ ieiuniū soluere. Hoc tn̄ intel-
ligitur ꝯ his qui labore itineris adeo affligū
tur ꝙ simul cum ieiunio itinerare nō possūt
vē si sine magno grauamine corporis ꝓpť
adiutoriū periculi vel alioꝝ necessarioꝝ: vn
de corp⁹ nō tātū debilitať quin possit sustinē

ieiuniū: tales nō debēt illud soluere ꝓpter pe
grinationē. ¶ Secūdi sūt cursores de qui
bus est dicendū sicut supra de peregrinātibꝰ
Vaz ꝫm Alex. de ales. Nulla afflictio neqꝫ
peregrinationis neqꝫ itinerationis absoluit
a ieiunio ab ecclesia instituto: nisi necessitate
dispēsante auctoritate clauiū: ſꝫ postmodū
cum stant debēt ieiunare. ¶ Tertij sūt ope
rarij siue laboratores agroꝝ vineaꝝ ⁊ huius
modi qui ꝫm pdictos doctores si ieiunando
possunt cōpetenter ꝓ persona sua ⁊ familia
cuiꝰ cura eis incūbit victū habere: siue quia
diuites sunt: siue cum minore labore qui se
cum ieiuniū patiť lucrari sufficiētia possūt
a ieiunio nō excusanť. Si autē victū sufficiē
tem ꝓ se ⁊ sua familia habere non possūt: ni
si frangendo ieiuniū: excusanť. Tamen de
bent si adsit facultas petere dispensationez a
suo sacerdote: ⁊ ille debet eis concedere. Ex
his patet ꝙ intētio maioris lucri nō necessa
rij eos a peccato non excusat si ꝓpter laborē
ieiuniū frangūt. Sed hic oritur vnū dubiū
Cum enim vnusquisqꝫ debeat prouidere sa
luti anime proximi. Queriť vtrū liceat indu
cere operarios ad operandū quos nouit pre
sumptiōe vehemēti assuetos infringere ieiu
nium quādo laborant. R. ꝫm Alex. ꝙ si in
cumbit ei necessitas proter quam necesse ha
bet conducere operarios: nec inuenire po
test qui laborare velint ⁊ simul ieiunare: pre
sumere debet ꝙ necessitatē habēt laboran
di ⁊ impotentes sunt ad ieiunandū. Vñ be
ne potest quis conducere eos. Dubia eni in
terpretanda sunt in meliorē partē. Si autē
querať vtrū debeat inquirere siue inuestiga
re eorum necessitatē vel impotentiā. Cre
do ꝙ non: cum huiusmodi inqsitio multis
posset fieri scandali occasio. Sed aduerten
dum est ꝫm predictos doctores ꝙ illi a pecca
to non sunt imunes qui operarios conduce
re nolunt nisi cum pacto ꝙ ieiuniū frangāt
nisi forte talis necessitas imineret ꝙ ratiōa
biliter opꝰ festinantiā postularet. ¶ Quar
ti ꝯo sunt mense nobiliū seruitores qui si' ex
cā necessaria preueniūt aliqñ comedēdi ho
ram ex toto comedendo vel modicū plibān
do ne deseruiendo deficiāt: ⁊ hoc faciūt iā po
sitis mēsis vel modicū ante: ita ꝙ ꝓpter tem
poris ꝯtinuationē vna mensa debeat depu
tari nō credo ꝙ peccēt; sicut nec etiā peccant
seruitores mediocriū ꝑsonaꝝ qui surgūt de
mensa dñoꝝ suoꝝ vt vadant pro vino vel ci
bos deferāt: ⁊ iteꝝ reuertētes ad mensā con
tinuāt comestionē suā iam ceptā: h sētit Ro
donēsis cū quo satis ꝯcor. Guil. Et sic patz
pars secūda huiꝰ sermonis.

¶ Pars tertia huiꝰ sermonis ð qtuor alijs generibꝰ ꝑsonaꝝ a ieiunio varijs respectibꝰ exceptarum.

Tertio videndū est de alijs quatuor
a ieiunio exceptuatis. ¶ Primi aūt
in hac parte sunt egrotātes ⁊ ifirmi
extra de obser. ieiunij c. consilium. §. finali.
vbi diciť: Si qs ieiuniū fregerit egrotus:
reus voti nō habeť. Cuiꝰ ratio est ꝫm Ric.
qꝛ in eis natura debilis est: ⁊ ideo si dareť eis
vna vice simul totū qđ est necessariū nature
sue sustentationi nimiū grauarenť: ⁊ si da
tur pluribꝰ vicibꝰ ꝯfortať natura ⁊ vigora
tur: ⁊ iđ in illis infirmitatibꝰ in quibꝰ cōfert
abstinētia etiā ad ieiuniū nō teneť: qꝛ ⁊ si cō
ferat abstinētia a multo cibo nō tamē cōfert
eis totū qđ accipe debēt simul sumere: ſ ma
gis pluribꝰ vicibꝰ. Itē ꝓpter inordinationē
nature: qñqꝫ valde parū possunt accipe vna
hora ⁊ residuū sufficiētie alia hora Pro quā
ta aūt infirmitate vel debilitate possit solui
ieiuniū relinquiť arbitrio boni viri. ¶ Se
cundi sunt senes ⁊ antiq de quibꝰ dicendū ē
sicut de infirmis ⁊ debilibꝰ ꝫm Inno. Cuiꝰ
ratio est ꝫm Ric. qꝛ in eis calor ⁊ virtꝰ debil
est: ⁊ ꝙuis sint sub siccitate opposita humidi
tati naturali: supabūdat: tamē in his humi
ditas accidentalis ex indigestiōe causata: vñ
si totus cibꝰ quē eorū natura reqrit ꝓ die na
li ab eis sumereť vna vice nimiū obtūdēť i
eis ⁊ grauareť nālis calor ⁊ nō possent cibū
ꝯueniēť digerere. ¶ Tertij q excusanť sūt
nouicij. s. minores religiosi: q vt ait Guil.
ſꝫ discretionē platoꝝ ieiūare dēt. ¶ Quar
ti sūt mulieres siue vxores de qbꝰ notādū est
ꝙ caput mulieris ē vir in oibꝰ: excepto ꝯiu
gij debito: ꝓpē abstinentiā ꝯo pōt mulier vo
uere viro ꝑmittēte: q tñ ꝓmissa iplē nō pōt
illo ꝓhibēte: ⁊ h ꝓpē seruitutꝭ ꝯditionē: qꝛ in
oibꝰ supdietꝭ dꝫ viro suo sbesse. 33. q. 5. c. ma
nifestū. ⁊. c. se. Ieiunia aūt eccl'ie ꝫm Inno.
in Rica ð obseruatōe ieiunij dimittē nō de
bēt. Sꝫ forte ꝓpē viri scandalū euitādū ſꝫ
qsdā possꝫ ꝓpriꝰ sacerdos de facili dispēsare.

Ar. di. 30. c. vt ꝯstituerent ⁊ ex̃ de cle. exc̃. c. latrones. ꝯcor. Host. De dispẽsatiõe aũt ieiunij notãdũ ẽ ꝙ si euidẽs cã sit nõ ẽ necessaria maxia ꝯsuetudine inueniẽte: ſm Ho. vbi s̃. ⁊ iõ tũc põt hõ ꝑ seipsũ statuti obseruãtiã ꝑterire maxie si õ facili nõ possit ad supiorẽ recursus haberi. Si aũt sit cã dubia vtrũ. s. sit sufficiẽs: petẽda ẽ dispẽsatio ab epo locisi comode hri possit eiꝰ copia. Uel si nõ a ꝓprio sacerdote: ⁊ hoc obseruãdũ est in ieiunijs ab ecclia institutis ad q̃ oẽs rõnabilit̃ obligant̃ Uñ no. ſm Inno. vbi. s̃. ꝙ ieiunia ab ecclia instituta: scripto: vel cõsuetudine approbata nõ pñt redimi pecunia vel alio mõ nisi causa vel necessitas in ieiunante subsit. Si ieiunia volũtaria bñ pñt redimi etiã sine vlla cã dũ aliter sit vtile ⁊ fiat redẽptio auctẽ supioris dum tñ ex iusta cã ex̃ de vo. c. fi. ⁊ di. 37. c. ꝑsbyter. Igit̃ q̃ nõ est excusatus aliq̃ ꝑdictarum causarum obseruet ieiunia: saltẽ ab ecclesia idicta: vt sic grãm consequat̃ in presenti ⁊ gloriam in futuro: Amen.

¶ Dñica prima in quadragesima in mane õ fructificatione ieiunij. ¶ Sermo. 42.

Adiuuantes autẽ hortamur ne i vacuũ gratiam dei recipiatis. Ait eni tẽpore accepto exaudiui te ⁊ in die salutis adiuui te. Ecce nũc tẽpꝰ acceptabile: ecce nũc dies salutꝭ ꝑme ad co. 13. c. qm̃ frẽs charissimi i ꝑncipio huiꝰ q̃dragesime icipit bellũ ꝯ diabolũ: mũdũ: ⁊ carnẽ. iõ apl's tanꝙ bonꝰ dux belli inuitat ad strẽnue agẽdũ: sic faciebat sacerdos appropiquãte ꝑlio. Deutro. 20. di. Audi israel: vos hodie pugnã ꝯ inimicos cõmittetꝭ: nõ ptimescat cor vr̃m: nolite metuere: nolite credere nec formidetis eos: q2 dñs deꝰ vester in medio vr̃i ẽ: ⁊ ꝓ nob ꝯ aduersarios dimicabit: ⁊ seruet nos de piculo hec ibi. Ait ergo apl's in ꝑlibatis ṽbis. Adiuuãtes. s. ipsum deũ: ⁊ iux̃ illud ꝑme ad cho2. 3. Coadiutores dei sumꝰ exhortamur. s. vos ne in vacuũ gratiam dei recipiatis: vt. s. nos ꝑ bona opa nõ exerceatis. Ait eni. s. dñs ꝑ Esaiã. 49. Tpe accepto siue placito exaudiui te: ⁊ in die salutis auxiliatꝰ sũt tui. i. plene effectũ mie exhibui dimittẽdo pctã. Seq̃t̃ Ecce nũc in lege grẽ siue nũc in q̃dragesima tẽpꝰ acceptabile: ecce nũc dies salutis. õ q̃ dz eccl'a. 4. Fili ꝯserua tẽpꝰ ⁊ declina a malo. Qm̃ igit̃ libent̃ aĩus nr̃ mouet̃ ad labores et bona opa qñ ꝑmiũ ⁊ lucrũ ex his ꝯsiderat̃: adeo vt nõ sit in hoc seculo via ita aspa q̃n ꝑ silem ꝯsiderationẽ facilis efficiat̃: iuxta illud Origenis sup Gen̄. Spes futurorum laborantibꝰ requiẽ parit. q̃re postꝙ in ꝑcedẽtibꝰ visũ ẽ ꝙ oẽs q̃ necessitate nõ excusant̃ ad ieiuniũ obligant̃: in hoc tẽpore deo accepto mẽtes torpidas ad hmõi bonũ excitãdo opꝰ: seq̃t̃ ꝯuenient̃ de fructificatione tractare ieiunij. De q̃ nouem fructꝰ ipsiꝰ ãnotãdo i isto ſmone ſ ordine ꝓcedemꝰ. ꝑ̃ de ꝑmis tribꝰ secũdo de alijs tribus tertio de reliquis tribus.

¶ Pars prima sermonis vbi agit̃ de ꝑmis tribꝰ sacri ieiunij fructibꝰ.

Primo in ꝑma pte hꝰ sermonis habemꝰ declarare de tribꝰ ꝑmis ieiunij fructibꝰ. Et ꝑmꝰ dz ꝯcupiscie refrenatio. Domat corpꝰ ⁊ eius ꝑmit illecebras: quãto eni mag̃ corpꝰ fauet̃: tãto magis aĩa attenuat̃: ⁊ eꝯ2io: q2 medicine ꝑ ꝯ2ria inatẽ sũt fieri. 2. ethi2 ⁊ 26. q. 7. c. affectũ. de pe. di. 2. siq̃s sel. ⁊ ſm Greg. ꝯ2ria ꝯ2ijs curãt̃. Et iõ sicut ꝑ vitiũ gule rõ subdita fuit i Adã ipsi sensualitati: ita ecõuerso ꝑ ieiuniũ rõ dñat̃ pti iferiori ⁊ sensualitati: vñ Basiliꝰ ait Sicut equis frena sũt iponẽda: ita corpa nr̃a ieiunijs sũt refrenãda. Uigilijs stude copulare ieiunia: vt ita cũctis aĩe virtutibꝰ florere possit: ⁊ caro tua subiecta sit aĩe: sic ancilla famulat̃ dñe sue. hec ille: hinc ⁊ apl's ꝑme ad cho2. ait: Castigo corpꝰ meũ ⁊c̃. De q̃ ait Hiero. ad rusticũ: Uas electionis i cuiꝰ ore Christꝰ resonat: macerat corpꝰ suum et subijcit ſuituti: ⁊ tñ cernit nãlẽ carnis ardorẽ sue repugnare snie: vt q̃d nõ vult agẽ cõpellat̃: ⁊ q̃si vim patiẽs vociferat ⁊ dicit Miser ego hõ q̃s me liberabit de corpe mortꝭ hꝰ Et tu te arbitrarꝭ absꝙ lapsu ⁊ vulnẽ posse trãsire nisi oĩ custodia seruauerꝭ cor tuũ. Et ad Furiam de viduitate seruãda: iterum ait apl's macerat corpꝰ suũ ⁊ aĩe subijcit ipio: ne q̃d alijs ꝑcipit ipse nõ seruet: ⁊ adolescentia feruẽte cibis corpe de castitate secura ẽ. hec ille. Et merito ꝑ castigationẽ corpꝰ in seruitutẽ redigit: q2 cũ corpꝰ in creatiõe factũ fuerit aĩe ſuũ ex patrata culpa fcm̃ ẽ aĩe dñs

ꝯri⁹. Ita vt dicat Hier⁹ ad Eust^m q̃ diu hic
fragili corpusculo detinemur: q̃diu habemus
thesaurū istū in vasis fictilib⁹ ⁊ ꝯcupiscit spi
rit⁹ aduersus carnē: ⁊ caro aduersus spiritū
nulla ē nob̄ certa victoria. hec ille. Sꝫ ꝑ ieiu
niū ⁊ pniaꝫ debitā refrenaṫ vt merito ꝑ ab/
stinentiā gule aīa corpori dn̄eṫ: sicut ꝑ inobe
dientiā gule caro aīe inobediēs facta ē. ꝓpte
rea Hest. 14. humiliauit corp⁹ suū ieiunijs.
Diuꝫ istoꝝ cā potissima ē: q2 deficiēte cā de/
ficit effect⁹. 2. phi^s. Et ꝺ pe. ⁊ re. c. cū infir/
mitas. de appel. c. cū cessante. de iureiu. et si
Christus. de renūtiatiōe. post trāslationē
61. di. §. his oib⁹. 19. q. 2. c. vl. 32. q. 7. c. cau
tū. ff. de postulan.º l. i. §. sexū. ff. de dona. l. cū
fili⁹. ff. solu. mat. l. i. C. de nup. l. sancim⁹. C.
de re. ꝑmu. l. fi. Nā sine aīa non pōt moueri
corp⁹ ꝫm phm. 2. de aīa. Nō sine sole radi⁹
nō sine mari fluui⁹: nō sine fonte riuul⁹: nec
sine radice ramuscul⁹: ꝙ sine gula rebelle nō
est corp⁹. Et hoc ꝯ illos q̇ dicūt nō posse ab/
stinere: q2 bn̄ pn̄t cū armis ieiunij. Nā nō ē
ignis adeo magn⁹: q̇n lignis subtractis non
deficiat: q2 ꝓuer. 26. dicit: Cū defecerint
ligna extingueṫ ignis. Si ꝟo de ipotētia te
excusas: audi Hen̄. 16. q2 dictū ē. Ecce ācil/
la in manib⁹ tuis. Vn̄ Ambro. in sermone ꝺ
ieiunio. 35. di. c. sexta die. ait de Noe: q̇ vbi
malū ebrietatꝭ agnouit iumētū suū. i. carnē
ꝫm glo. ad remediū iperauit: supple ꝑ absti
nētiā. vn̄ tātū ē nob̄ magnecessariū ieiuniū
q̃tū potior ē cā ꝓxia q̃ remota. ff. ꝺ ꝯdi. ob
tur. ca. l. si ob turpē cāꝫ. ff. rerū amotarū. l.
si mulier. ff. de excusa. tuto. l. & ⁊ mulieres. §
ignominia. ff. de excep. re iudi. l. cum de hoc
Cū igiṫ caro sit nobis ꝓpinq̇ssima ⁊ mag
libidinis incentiua: vehemēti⁹ est ꝑ abstinen/
tiā castigāda: vt Hiero⁹ cōtra Iouinianuꝫ
2.º li. ait. Repugnantē carnē ⁊ ad libidinem
in centiua rapientē inedia subiugam⁹. Esus
carniū ⁊ pot⁹ vini vētrisq̧ saturitas semina
rium libidinis ē. hec ille. Vnde comic⁹ sine ce
rere inq̇t ⁊ libero friget ven⁹. Et in epl'a ad
Saluinam de hebridio ⁊ viduitate seruāda
idē ait: sicut irasci hoīs est ⁊ irā non ꝑficere
christiani: sic oīs caro concupiscit quidē que
carnis sunt ⁊ quibusdā illecebris ad morti/
feras animā voluptates trahit. Sed nostrū
est voluptatis ardorē maiore Christi ardo
re restringere: ⁊ lasciuiens iumentū frenis i

edie subiugare. hec ille. O igitur sodomite
furciferi. O adulteri. O fornicatores por/
ci viles. Cur dicitis q̃ caste viuere non po/
testis? Accipite hoc remediū. Affligite car
nem vestrā cum sancto ieiunio: ⁊ tūc videbi
tis si caste ⁊ pudice facile viuetis. Ideo dicit
Hiero⁹ ad Furiā de viduitate ꝟuāda. Ex
undans flāma deficientib⁹ nutrimētis pau/
latim emoriṫ. Et in epl'a ad Demetriadē de
ꝟginitate seruanda oīa ista ꝯcludēs eleganṫ
ait: Post cogitationū diligētissimā cautio/
nē ieiūioꝝ arma sumēda sūt ⁊ canēdū cū Da
uid: Humiliaui in ieiunio aīam meā: ⁊ cine
rem tanq̃ panē manducabā: ⁊ cuꝫ mihi mo
lesti essent induebar cilicio ⁊c̄. Et sic patet ꝓ
mus fructus. ¶ Secundus fructus dicitur
peccatoꝝ satisfactio. Cum enim aīa ieiunijs
reformauerit corp⁹ satisfactionē ꝺ futurꝭ cul
pis consequi conuenientissimū est: que per ie
iuniū cōuenientissime fieri potest. Quia sa
tisfactio est peccatoꝝ excidere causas: vt. s̄.
dictū est: sed ieiuniū satisfacit pro futurꝭ cau
sas excidendo ⁊ pro peccatis debitū soluēdo
⁊ ideo est vna pars ieiunij satisfactionis in
stituta pro satisfactione peccatoꝝ. de pe. dis.
6. c. i. ⁊ ꝫm Alex. vbi. s̄. ⁊ Tho. vbi. s̄. ar. i.
q. 5. ⁊ Bonauē. in. 4. di. 15. parte. 2. ar. 2. q.
2. huius. ratio est: quia oportet q̃ satisfactio
fiat per opera penalia: vt dictū est. s̄. sed ie/
iunium ē penale ⁊ carnis afflictiuū: ergo ⁊c̄.
¶ Sed notandū ad maiorē declarationeꝫ
ꝫm Alexan. q̃ satisfacere diciṫ dupliciṫ. s.
cōmuniter ⁊ proprie. Proprie. s. peccatoruꝫ
causas excidere per exercitium actuū con/
trariorum: sic ieiuniū est satisfactoriū ꝓ pec
catis carnis: quia quodāmodo cōtrariatur
concupiscentia carnis: elemosyna ꝟo concu
piscentie oculorum: oratio superbie vite.
Cōmuniter satisfacere est penam debitam
soluere pro peccato. Et sic ieiuniū ⁊ quelibet
pars satisfactionis potest esse satisfactoria ꝓ
quolibet peccato. Et ideo solet dici q̃ ieiuni
um est satisfactoriū ⁊ sanatiuū ꝓprie peccati
carnis. Sed cōmuniter ⁊ extensiue est satis
factorium pro omni peccato: licꝫ non sana/
tiuum. Exempli gratia. Cum enim aliquis
fuerit infirm⁹ ⁊ iam curatur: adhuc est qua
si totus combustus in corpore: vnde habet
adhuc corpus dispositum ⁊ pronum ad hoc
q̃ facile recidiuet: sicut quando in aliq̄ loco

fuit ignis extincta flāma: 7 remotis cineri-
bus adhuc remanet locus calidus. Sic in ꝓ
posito est qñ aliquis fuit in pctō carnis post
q̄ꝑ penituit 7 pctm̄ recessit: longa tn̄ cōsuetu
dine peccati facilis ē ad recidiuū ideo sic ille
qui euasit de acuta infirmitate indiget me-
dicina siue aliq̄ alteratiuo ad amouēdā di-
spositionē ad egritudinē cōsimilē per cōtra-
riā illi dispositioni: sic ille indiget aliquo re
primēte ipsū fomitē: 7 hoc est ieiuniū. Idē
ē dicēdū de elemosyna 7 orone respectu eoꝝ
quib⁹ ꝓprie opponūt᷑. ¶ Insuper notādū ē
ꝙ triplex ē ieiuniū. s. iniunctū: indictū: 7 as-
sumptū. Iniūctū ē satisfactoriū: 7 nō soluz
realiter: sed etiā sacramētaliter. Aliter eccle
sia deciperet penitētes. Nā oīs faciens rē ea
intētione qua fieri precipit᷑ finē assequit᷑ ꝓ
pter quē precipit᷑: sed ieiunās tali ieiunio in
iūcto a sacerdote in cōfessiōe 7 hui⁹ mōi: q2
ad hoc ꝓprie ē iniunctū sibi vt per illud satis
faciat de peccatis q̄ sacerdoti ē cōfessus: er
go tali ieiuniū ē maxime satisfactoriū. Ieiu
niū aūt indictū siue institutū ab ecclesia est
maxime satisfactoriū: quia ad hoc institutū
est vt ꝑmo curet᷑ anima vt Grego. in colle-
cta quadā ait: Cōcede vt hoc ieiuniū solen-
ne qd̄ aīab⁹ corporibusq3 curādis salubriter
institutū ē: deuoto seruitio celebremus. 7c̄.
Sicut enī ab ecclesia iniūcta elemosyna ē sa-
tisfactoria: g̃ silr̄ 7 ieiuniū ab ea institutū
Nec obstat illud qd̄ dicūt quidā. s. ieiuniuz
institutū ab ecclesia nō ē satisfactoriū: quia
ad illud tenent᷑ oēs. Nā ad patienciā in fla-
gellis tenent᷑ oēs pro loco 7 tēpore: 7 tn̄ pa-
tiēdo volūtarie flagella: 7 in charitate satis
facit quis qñq3 vt dictū ē supra: g̃ 7 ieiuniū
licz ad illud teneamur oēs: 7 lz innocēs nō
teneat᷑ satisfacere ꝓ delicto: tenet᷑ tn̄ ad hoc
ieiuniū: q2 nō tm̄ ē institutū ad satisfactio-
nē: ſ3 etiā ꝟtutū custodiā 7 fomitis repressio
nē. Ieiuniū etiā assūptū 7 volūtariū ē satis
factoriū realit᷑: 7 si nō sacrālit᷑ ad min⁹ in ca
su. s. p̄cedēte cōtritiōe 7 cōfessiōe: 7 nō iniūcta
satisfactiōe ex negligētia vel incuria 7 indi-
screctiōe sacerdotis. Qd̄ ꝓbat᷑ sic: Nihil est
satisfactoriū nisi sit volūtariū: sed tale ieiu-
niū ē h⁹ mōi: g̃ cū sit volūtariū ē in charita-
te exercitatū: ē 7 afflictiuū 7 intētione ordi-
nata informatū posito. s. ꝙ fiat intētione sa
tisfaciēdi deo 7 ecclesie: nō videt᷑ ꝙ aliqd̄ de

ficiat qd̄ req̄rat᷑ ad satisfactionē: g̃ 7c̄. Pre-
terea magis ē mereri vitā eternā q̄ꝑ pene di-
missionē ſ3 tale ieiuniū i charitate factū me-
ret᷑ vitā et̄nā: g̃ cū sit de gn̄e op̄is satisfacto-
riū videt᷑ ꝙ sit satisfactoriuz. Preterea tale
ieiuniū ē meritoriū vite et̄ne: ſ3 vita eterna
nō pōt mereri nisi oī pena dimissa: g̃ ē meri
toriū dimissiōis pene 7 satisfactoriū. Sz q̄-
rit᷑ qd̄ hoꝝ ieiunioꝝ sit magis satisfactoriū.
Et rn̄det Alex. vbi. s̄. ꝙ inter ieiunia prece
pta magis ē satisfactoriū iniūctū: post illud
indictū q̄ꝑ volūtarie assūptū. ¶ Ad quoꝝ
euidētiā notādū ē ꝙ ad hoc ꝙ ieiuniū sit sa
tisfactoriū cōplete p̄ter gen⁹ op̄is 7 informa
tionē charitatis opoꝛtz ꝙ sit volūtariū 7 ef-
ficax a ꝟtute clauiū in gn̄ali 7 in sp̄ali: ieiu-
niū aūt iniūctū h3 primū q2 ē volūtariū: ha-
bet silr̄ scd̄m q2 hn̄tes ꝑmā siue p̄cipuā ꝟtu-
tē clauiū statuerūt vt sacerdotes pn̄iam i-
iūgerēt: h3 etiā tertiā q2 h3 efficaciā a ꝟtute
clauiū i sp̄ali. Nā illi q̄ iniūgūt ieiunia i sa-
tisfactiōe ꝟtute clauiū h᷑ faciūt. Ex q̄ patet
ꝙ ieiuniū iniūctū ē magis satisfactoriū. Ieiu
niū aūt indictū ē volūtariū: ſ3 tm̄ habet effi
caciā a ꝟtute clauiū in gn̄ali. Ieiuniū ꝟo as-
sūptū tm̄ voluntariū ē: Ieiunem⁹ g̃ i satis-
factionē pctōꝝ nostroꝝ: q2 ſm̄ Leonē papā
76. dis. c. igit᷑. sic dicit᷑. Igit᷑ post scē leticie
dies q̄s in honorē dei a mortuis resurgētis
ac deinde in celū ascendētis exegim⁹: postq̄ꝑ
acceptū sp̄ūs sc̄i donū salubriter 7 necessarie
ꝯsuetudo ordinata ē ieiunij: vt si q̄d forte
int᷑ ip̄a festiuitat᷑ gaudia negligēs libertas 7
imoderata sn̄ia p̄sūpserit h᷑ religiose abstinē
tie cēsura castiget. hec ibi. Et Gre. omel. io
sup illud Esa. 48. Et oēs debitores v̄ros re-
petit] sic ait: Neq3 q̄ debitorē suū h᷑ qd̄ d3 re
petit aliq̄d iniustū facit: ſ3 decēs ē vt q̄sq̄s se in
pn̄ia macerat: ēt h᷑ ꝙ sibi iuste cōpetit int᷑di-
cat: sic nobis afflict̄ 7 penitētib⁹ a deo dimit-
tit᷑ qd̄ iniuste egim⁹: si ꝓ amore illi⁹ etiā h᷑ qd̄
nobis iuste cōpetit relaxemus. Et sic p3 scd̄s
fruct⁹. ¶ Terti⁹ fruct⁹ dr̄ diuine ire placatio
Cū. n. vt dr̄ ad Gal. 5. Caro ꝯcupiscat ad
uersus sp̄m̄: petulāti carne refrenata ne rebel
let sp̄ui: hūiliat᷑ sp̄ūs ne recalcitret deo: ex q̄
benigne placat᷑ deus: ne peccatori vel scele-
rato populo per iudiciū aspere irascat᷑: qd̄
totū opat᷑ ieiuniū Et iō tempauit dn̄s penā
Acab quā sibi ꝯminat⁹ fuerat ꝑ ieiuniū. iij.

R.zi. Patet hoc exemplũ Niniuitar de q̇
bus Jone.3.dicitur. Factũ est verbũ dñi ad
Jonã.z°.di. Surge ⁊ vade in Niniuẽ ciui-
tatem magnã: ⁊ p̄dica in ea p̄dicationẽ quã
ego loquar ad te. Et surrexit Jonas ⁊ abijt
in Niniuẽ iuxta verbũ dñi: ⁊ Niniue erat ci
uitas magna itinere dierꝝ triũ. Et cepit Jo-
nas introire in ciuitatẽ itinere vnius diei ⁊
exclamauit ⁊ dixit: Adhuc.40. dies ⁊ Nini
ue subuertet̄. Et crediderũt viri niniuite in
dño: ⁊ p̄dicauerũt ieiuniũ: ⁊ vestiti sunt sac-
cis a maiore vsq̄ ad minorẽ. Et ꝑuenit ver
bum ad regẽ Niniue: ⁊ surrexit de solio suo
⁊ abiecit vestimentũ suũ a se: ⁊ indutꝰ ẽ sac-
co ⁊ sedit in cinere ⁊c̄. Nõ aũt q̄re placat̄ deꝰ
est. Cũ vniuerse vie dñi sint mĩa ⁊ veritas
si vnã manũ eiꝰ fugis ⁊ alteri te ꝓpinq̄s: si
iusticie approximas mĩam fugis ⁊ ecõuerso.
Jgitur cũ ieiuniũ sit euasiuũ ire dei ꝓpinq̄t
misericordie eiꝰ. Unde Ambro. ait in q̇dã
sermone: Nullũ est taz graue delictũ quod
non abstinẽtia purget̄. Tpe ꝗ̄ tribulatiõis
⁊ flagelli recurrendũ est ad ieiuniuz. Unde
Aug. in ep̄la diei sabbati ad Consulanũ ait
Est quidẽ hec opinio plimoꝝ q̄uis eã perhi-
beant esse falsã pleriq̄ romani: q͂ ap̄ls Pe.
trus cum Symone mago die dñico certatu
rus: ꝓpter ipsum magne tẽtationis periculũ
p̄ma die cũ eiusdẽ eccl̄ia ieiunauit: ⁊ secuto
tam ꝓspero ⁊ gl̄ioso triumpho eundẽ morez
retinuerũt: eũq̄ imitate sunt nõnulle occi-
dentis eccl̄e. Et sic pz tertiꝰ fructꝰ ⁊ ps p̄ma.

Pars secũda huius sermonis in q̄ ponũt̄
tres alij sacri ieiunij fructus.

Secundo i isto sermone ponunt̄ tres
alij fructus ieiunij: quoꝝ Primꝰ di
citur placabilis sacrificatio. Per af-
flictionẽ enim ieiunij fit de hoĩe iusto sacri-
ficiũ deo vespertinũ: ⁊ matutinũ. Uespertinuz
quo ad corpꝰ: matutinũ aũt q̇ ad spiritũ: et
de vtroq̄ loquit̄ ꝓpheta: Sacrificium deo
spũs ꝯtribulatꝰ. i. simul cũ corpore ꝑ ieiuni
um tribulatus. Jn hoc aũt sacrificiũ macta-
mus ⁊ affligimꝰ mẽbra nr̄a: ⁊ diabolo cultu
mancipamꝰ: ⁊ q̄si in holocaustũ carnẽ nr̄az
offerrimꝰ incẽdio famis ⁊ inedie. Ad hoc q̇
dẽ sacrificiũ hortabat̄ Paulꝰ ad Ro.iz. cũ
dicebat: Obsecro vos ꝑ mĩaz dei vt exhibea
tis corpora vr̄a hostiã viuentẽ: sanctam: deo
placentẽ: rõnabile obsequiũ vr̄m. Et sic ha-
bemꝰ p̄mũ fructũ huiꝰ secũde partis. ¶ Se
cundus fructꝰ dr̄ mẽtis illuminatio: quia ie
iuniũ intellectũ clarificat ⁊ illuminat. iuxta
illud Esa.z5. Quẽ docebit dñs sciam ⁊ quẽ
intelligere faciat auditũ: ablactatos a lacte:
auulsos ab vberibꝰ. Duplex eniz intelligẽtia
ꝑ ieiuniũ acquirit̄ p̄ma in operãdis. z°. i spe-
culãdis. Jn opãdis q̇dẽ qz vt legit̄ Exo.z4
Moysi post ieiuniũ data est lex. vñ Amb.
in li. de ieiunio sic ait: Moyses de ieiunio le-
gem dedit ipsũq̄ ieiunantẽ nõ voces magne
nõ fulgura nõ nubes vmbrosa: ⁊ fumigãs sy
na terruit. Neq̄ introisset in nubẽ ⁊ vocẽ dei
loquẽtis d̄ medio ignis sine periculo audissz
nisi munitꝰ armis ieiunij. Quadraginta eni
diebꝰ ieiunauit in montẽ vt legẽ acciperet a
dño deo nostro. Et q̇dẽ i superioribꝰ mont̄
lex dabat̄ Moysi ieiunãti. Jn inferioribꝰ
ꝟo populo mãducanti ꝑuaricatione sacrile
ga accẽdebat̄ epulantiũ: quo spectaculo mo
tus fregit tabulas Moyses indignũ iudicãs
vt ebrio populo lex daret̄ hec ille. Jn specu-
landis etiã acquirit̄ ꝑ ieiuniũ intelligentia.
Nam ad ꝑspicuitatẽ ⁊ puritatẽ orõnis ⁊ cõ
tẽplationis miro mõ disponit. Nã lectio p̄-
dicatio ⁊ orõ: ieiuno stomacho meliꝰ capiũ
tur ⁊ exercent̄. Uñ Hieroꝰ li. z°. ꝯ̄ Jouinia
nũ ait. Daniel atq̄ tres pueri reuelatiõe sõ-
niorũ ieiunio reuelãt: pastiq̄ leguminibus
pulchriores ⁊ prudentiores inueniunt̄. An
na ꝓphetiçare meruit: quia ieiunijs deo va-
cabat. ideo Jsi. li°. z°. de sũmo bono ait per ie
iuniũ occulta mysterioꝝ celestiuz reuelant̄.
Nam ⁊ phi vt culmẽ scie attingerẽt abstine
bant. Hinc de scõ dñico dicit̄ q͂ vt studio ꝓfi
ceret abstinuit ꝑ decẽniũ a vino. Jdeo Hiero
nymꝰ ait: Nihil sic intelligẽtiã obruit vt co-
messatio ⁊ ebrietas ⁊ alibi. Uenter pinguis
non gignit tenuem sensũ. Patet hoc exẽplo
Jo. euãgeliste cui ieiunãti in ĩsula pathmos
reuelatio apocalypsis facta est. De q̄ Hieroꝰ
ait ad Paulinũ. Apocaly.io. Tot habet sa
cramẽta quot ꝟba. Ap̄li q̄ ieiunãtes ⁊ orã-
tes in linguis igneis spiritũ scm̄ acceperũt.
Act̄.z. Gloriosus q̄ Franciscꝰ.40. diebꝰ
in solitudine mõtis orans ieiunauit in pane
⁊ aq̄ ⁊ ibi sicut accepit ex ore dei vt ipse postea
asseruit sacratissimã regulaz scribi fecit. Et
sic patet secũdus fructꝰ. ¶ Tertiꝰ fructꝰ di
citur aĩe cibatio siue delectatio. Cum enim

mens fuerit illuminata ex cognito bono faci
liter delectaṫ: ⁊ ex hoc ieiunio diuine dulce-
dinis spūali delectatiōe iebriaṫ. Vñ Job. 38.
scriptū ē: ꝑparat coruo escā: qñ pupilli eius
clamant ad dñz. Super q̄ ait Greg. ꝙ parē
tes coruoꝝ ꝯtēnunt pascere eos donec nigre-
scant: sed videns dñs clamorē de rore celi pa
scit eos. Similiṫ aūt de⁹ eos pascit q̄s mūd⁹
abijcit q̇ ad dñz clamāt ⁊ ꝓpṫ eū ieiunāt: te-
ste virgine gl̄iosa q̄ Luc. p̄ ait. Esurientes
impleuit bonis. s. spūalib⁹ delectationib⁹: ⁊
diuites dimisit inanes. In psal. q̊z dr̄ ꝙ deus
dat escā pullis coruoꝝ inuocantib⁹ eum. In
hui⁹ signū Matth. 4. dr̄. Cū ieiunasset Je
sus ecce angeli accesserūt ⁊ ministrabāt ei: ⁊
acṫ. xi. Cornelio ieiunāti nō tm̄ spiritualē
cibū subministrabat de⁹ ob meritū ieiunādi
ꝫ etiā corporalē: vt pz de Paulo p̄ heremita
qui ieiuniū ꝓlōgabat q̄usq̧ medietas panis
mitteret̄ a dño: ꝫ in aduentu Anthonij inte
ger delatus est. Danielē q̊z p Abacbuch dñs
pauit. Dañ. 14. Et etiā egyptiacā q̄ stetit in
deserto. 47. ānis cū panib⁹ tribus. Et sic pa
tet tertius fructus.

Pars tertia vbi ponunṫ tres alij fructus
ieiunij. s. sanatio: fortificatio: ⁊ glorificatio

Tertio ponunṫ tres alij fructus ieiu-
nij quorū Prim⁹ dr̄ corporis sana-
tio. Juste nanq̧ sequiṫ sanitas ieiu
nanti. Sicut eni electuarij ⁊ ꝯfortatiui cibi
ad valitudinē ꝑducūt debiles: sic spūales de
lectationes ⁊ refectiones in aliq̄b⁹ tm̄ a men
te redūdant in carnē ꝙ ex delectatione sana
tiua spūs redūdat in eis sanitas carnis. Pre
terea frequētius corp⁹ humanū ex sup̄fluita
te mag̃ q̄ꝫ ex parcitate cibi egritudies mor-
tales incurrit: Vñ eccli. 31. ꝓpṫ crapulā mul
ti perierūt q̇ aūt abstinēs ē adijciet vitā. Et
Seneca: Voluptatib⁹ maior pars corporuz
perijt: ⁊ id̄o Galien⁹ ait: Abstinētia ē sūma
medicina. ꝓpter qd̊ didym⁹ ad Alex. sic inq̄t
Hen⁹ bragmanoꝝ pura ⁊ simplici vita nul-
lis rex capiṫ illecebris: nihil appetit ampli⁹
q̄ꝫ rō nature flagitat: facilis nob̄ alimonia
nunq̄ꝫ luxurie sagacitas ꝑ oīa alimēta perq̇
rit: ꝫ quā tellus ferro inuiolata ꝓducit men
sam epulis oneram⁹ inocuis. Hinc ē ꝙ nul-
la genera morboꝝ ⁊ noīa numeram⁹: ꝫ diu-
turna salute ꝑfruimur. Medicine remediū
nob ꝯsimonia ē: q̄ nō solū illapsos possit cu-
rare dolores ꝫ etiā ꝓcurare ne veniāt. hec ibi
Abstinētia q̊ amplectāda ē: q̄ꝛ Hiero⁹ li. 2.
ꝯ Jouinianū ait: Ex vilissimis cibis vitan-
da satietas ē: nihil eni ita obruit aiuz vt ple
nus venter ⁊ estuās huc illucq̧ se vertēs: ⁊ in
ructus: vel increpit⁹ vētoꝝ efflatiōe respirās
et alibi idē ait: sup̄fluitas cibi generat mor
bos varios ⁊ mortiferos: moderata ṽo re-
fectio sanat egritudinē: ꝓcurat sanitatē ⁊ hi-
laritatē. Exēplū habeṫ de p̄lato q̇ nō poṫat
curari medicinis: sꝫ monach⁹ fact⁹ ꝓpṫ ieiu
nium ⁊ abstinentiā curat⁹: q̇ ad tēp⁹ cū vi-
sitaret̄ a supiori dū comederet fabas: inter
rogat⁹ quō san⁹ factus esset. R. pane ⁊ fab
Ex his patet ꝙ abstinētia ꝓlōgat vitā: hinc
dr̄ in hystoria. Alexādri ꝙ ipse venit ad pa
triā: vbi q̄ꝛ hoīes parcebāt cibis ⁊ parce vi-
uebāt lōgeue vite erāt sup terrā. Et id̄o ꝯfor
tēṫ egroti vt ieiunēt vt corpore sani fiāt. Vñ
Hiero. de ꝯse. di. 5. c. ne tales ait: Morbi sa
turitate nimia ꝯcitantur: multiq̧ in patien-
tia gule vomitu remediāṫ: ⁊ q̇dē turpiṫ igesserūt
turpi⁹ egerūt: ⁊ ibidē in. c. legim⁹. ⁊ ē
2. li. ꝯ iouinianū. Legim⁹ q̄sdā morbo arti
culari ⁊ podagre humorib⁹ laborātes ꝓscri-
ptiōe bonoꝝ ad simplicē mēsā ⁊ paupes cibos
redactos ꝯualuisse. Caruerūt enim sollici-
tudine dispensande dom⁹: ⁊ epulaꝝ largita-
te: q̄ ⁊ corpora frangūt ⁊ aiam. Irridet ho-
rati⁹ appetitū ciboꝝ q̇ consūpti reliquant pe
nitentiā. hec ille. ¶ Secūd⁹ fruct⁹ diciṫ for
ctificatio q̄ hū seq̇ṫ ad p̄cedētia cū sanitas i
fortitudie ꝯualescat. Facit eni ieiuniū ad la
bores ꝓmptū: ad patientiā firmū: ad ꝯstan
tiā solidū: ad oēzq̧ fortitudinē ꝑparatū: Iō
di. 25. in sexto die dr̄: ꝙ ē cognitio firmitat
in cibo: virt⁹ in ieiunio. Et ad chor. 12. Cuz
infirmor tūc fortior sum. Hinc Judicū. 13. c
Indixit angel⁹ Marie ⁊ vxori sue: vt ei⁹ fi-
lium Sāsonē fortissimū abstinere facerent
Ob hāc causā ꝑplo isrl̄ in castris null⁹ come-
dit nisi Jonathas ꝯ p̄ceptū Saul. ꝑmi. R.
14. Judith q̄ꝛ in oīb⁹ vite sue ieiunauit: vt
ibidē. 8. c. holofernē vic. Filij isrl̄ his debel-
latis filijs beniamin q̄ꝛ ieiunauerūt victoriā
habuerūt. Judic. 20. Philistei debellaue-
rūt isrl̄ ⁊ archā receperūt. ꝑmi. R. 4. Post
ieiuniū aūt habuerūt victoriā. ꝑmi. R. 7.
Christus vicit diaboluz in ieiunio. Mat.
4. Et sic patet secund⁹ fructus. ¶ Tertius

fructus dr̄ corporis ⁊ aīe glīficatio q̄ bñ ad
oīa p̄cedētia sequit̄: sicut cantat eccl̄ia: Para
disi portas aꝑuit nobis ieiunij tēpus. Et .4.
Re.2. Helyas post ieiuniū raptꝰ est in celū.
Et merito q2 sicut gula celū nobis clausit:
sic ieiuniū illud nobis aꝑuit. Vn̄ Aug. ſmo
ne .4. de ieiunio q̄dragesime sic dicit: Vide
te q̄d sit int̄ ieiuniū ⁊ saturitatē: inter ventrē
vacuū ⁊ pulmones epulis estuantes. Moy
ses qui ieiunauit dn̄m vidit: populꝰ q̄ come
dit ⁊ bibit fabricatꝰ ē idola. Quid de Moy
se loquar ⁊ israelytica multitudīe? Ipse p̄n
ceps generis nostri Adā q̄diu nō comedit
in paradiso fuit: statim vt comedit de para
diso eiectus ē. Qui i paradiso virgo fuerat
de paradiso eiectꝰ cognouit vxorē suā. Sem
per enim saturitati ꝯiūcta est luxuria: vicina
sunt sibi venter ⁊ genitalia ꝓ mēbroꝝ ordine
ordo vitioꝝ eligit̄. Eiecit nos de paradiso ci
bus: reducat esuries. Hec ille. In huiꝰ myste
rium post ieiuniū q̄dragesime statim resur
rectionis gl̄a celebrat̄. Vn̄ p̄e Chor. 9.c. ait
apl̄s: Qis q̄ in agone ꝯtēdit ab omnibꝰ se ab
stinet: illi quidē vt corruptibilē coronā acci
piant: nos aūt incorruptā. Pro oībꝰ igit̄ su
pradictis audi Aug. in quodā sermone de
amore ⁊ ieiunio. Ieiuniū mentē purgat: sen
sum subleuat: carnē sp̄ui subijcit: cor ꝯtritū
⁊ humiliatū facit q̄d deꝰ nō spernit: cōcupi
scentie nebulas dispergit: libidinū ardorē ex
tinguit: castitatꝭ lumē accēdit: ⁊ infra ieiuniū
verbositatē nō amat: diuitias sup̄fluitatē re
putat. sup̄biā spernit: humilitatē cōmendat
⁊ p̄stat hoi se ipsū intelligere esse fragilē et
debilē. Hec ibi. Quis igit̄ nō exceptus nō dispo
net maxie in q̄dragesima ieiunare visa illiꝰ
diffinitione ⁊ excellētia ⁊ significatiōe q̄lifi
catōe: ⁊ īstitutōe: ac diligent̄ p̄esata illiꝰ ob
ligatione ⁊ fructificatione: quā intelligē q̄
rere ⁊ ꝯseq̄ nob̄ ꝯcedat sacri ieiunij īstitutor
⁊ p̄miator dn̄s nr̄ Iesus xp̄us: q̄ cū p̄re ⁊ sp̄ū
sc̄ō viuit ⁊ regn̄t in secula seculoꝝ. Amen.

¶ Dn̄ica eadē infra diē de tētatiōe Christi
⁊ expositione euāgelij. ¶ Sermo .43.

Uctus est Ie

D sus in desertū a sp̄ū vt tēta
rent̄ a diabolo: ⁊ cū ieiunasset
q̄draginta diebꝰ ⁊ .xl.ᵃ nocti
bꝰ: postea esurijt. Mat. 4.c

Primꝰ hō fr̄es charissimi ꝑ pctm̄ duplex dā
nū incurrit. s. mortē: ⁊ in naturalibꝰ debilita
tem. Incurrit aūt nō solū mortē corporalē:
s; ⁊ sp̄ualē. Corporalē quidē: q2 si nō peccas
set mortuꝰ nō fuisset: mors eni est pena pcti:
fuisset aūt trāslatus in aīa ⁊ corpore de pa
radiso terrestri ad celestē paradisū. Sp̄ua
lem ꝟo mortē incurrit ꝑ culpā amittēdo gra
tiā que est aīe vita: sicut aīa est vita corpo
ris. Incurrit autē homo debilitatē in viribꝰ
naturalibꝰ. Nā in statu inocētie oēs vires
inferiores erant ordinate et subiecte rōni.
Nunc aūt rōni contradicit sensualitas eāq;
plerūq; captiuat: iuxta illud apl̄i ad Ro.7.
Video aliā le. in mem. m. re. le. mentis mee.
Christus aūt humani generis redēptor ve
nit vt auferēdo mortē vitā nob̄ tribuēt gra
tiam conferēdo: ⁊ vt debilitatē auferendo
nos fortificaret vigorēq; cōferret. Quod ⁊
fecit nō solū mortē sustinēdo: iuxta illud ad
Ro.6. Recōciliati sumꝰ deo ꝑ mortē filij eiꝰ
sed etiā nobis exēplū vite dando: vt euiden
ter patet in euāgelio occurrēti. Ubi Augu.
ait: Christꝰ tētandū se p̄buit: vt ad superā
dū tētationē diaboli superator esset nō solū
ꝑ adiutoriū: s; etiā ꝑ exēplū: Ductꝰ est igit̄ a
sp̄ū ⁊c̄. Ad quoꝝ ꝟboꝝ ⁊ totiꝰ euāgelij decla
rationē tres ꝯsiderationes in p̄nti faciemꝰ
sermone. Prima dicet̄ vite solitarie cōsul
tatio. ibi: ductꝰ est Iesus in desertū a. s. Se
cūda custoditiōis Christi declaratio. ibi: vt
tētaret̄ a diabolo. Tertia tētationis eiꝰ occa
sio ibi: tunc accedens tētator.

¶ Pars p̄ma hꝰ ſmonis in q̄ declarat̄ illud
ꝟbū euangelij. s. ductus est Iesus in desertū
a spiritu.

P Rio ī isto ſmone declarat̄ illud ꝟbū
euāgelij. s. ductꝰ ē Iesus in deſtū a
sp̄ū. Nā Mar. p̄. dr̄. Et statiz sp̄us expulit
eū i deſtū. Luc. āt. 4. dr̄. Agebat̄ aūt a spi
ritu, ꝓpt̄ q̄d ſm q̄sdā signat̄ triplex motiuū
ad bonū. s. Rō q̄ ꝑsuadendo ducit siue diri
git: ⁊ timor q̄ q̄si violent̄ ipellit: ⁊ amor seu
dulcor q̄ mentē interiꝰ agit. Uel potest ma
gis ſm l̄ram dici: q̄ per hoc significatur: q̄
Christus motꝰ est a spiritu libere nō coacte
Et ideo dicit̄ ductus. Motus est etiā vehe
mēt̄ ⁊ feruētissime: ⁊ iō dr̄ expulsus. Motꝰ
est vtiq; assidue intrinsece simul ⁊ extrinse
ce: ⁊ ideo dicitur agitatus a spiritu in deſto

¶ Q̃ͦ si querat̃ a q̃ spiritu duct⁹ est. R̃. f̃z
Alex. de ales sup Luc. ⁊ f̃m Nicholaũ de li
ra ⁊ Pe. io. sup Matth. ⁊ oẽs expositores ꝙ
plan̄ ẽ ꝙ duct⁹ est a spũ sancto: q̄ agere bo
nitat̃ ẽ. Iuxta illud ad Ro. 8. Quicũ ꝗ spũ
dei agunt̃. hi filij dei sunt. Hinc dic̃ Greg.
Cõuenienẽ accipit̃ vt a spũ scõ duct⁹ credat̃
vt illuc eũ suus spirit⁹ duceret vbi ad tẽtan-
dũ malign⁹ spũs inueniret. Q̃ͦ patet eẽ ver
tuz q̄ hic exp̄sse distinguit̃ spiritus ductor
Christi a diabolo tẽtante: tũ quia ꝯueniẽs
est deo spũ eum loq̇ de q̃ imediate p̄mis̃at:
scilicet ꝙ vidit dei spũ descendentẽ ⁊ veniẽ
tem sup se. Tũz quia vt Lucas ait: Jesus
plen⁹ spũ scõ agebat̃ a spiritu .s. eodem in de
serto. Blasphemũ enim esset ꝙ alter spiri-
tus Christũ duceret aut expelleret siue age
ret in desertũ ad opa virtutis. Duct⁹ ẽ igit̃
Jesus a spiritu in desertũ q̃ͦ erat f̃m glo. in
ter hierl̃m ⁊ hiericho vbi morabãt̃ latrones
inter q̃s ille hõ qui descẽdebat ab hierl̃m in
hiericho d̄r incidisse: q̃ͦ ⁊ vocat̃ quarẽtẽa a
ieiunio Christi: q̃ͦ ⁊ pph̄atũ fuit p Dauid
di. Ecce elõgaui fugiẽs ⁊ mãsi in solitudine
q̃ͦ etiã p eundẽ Dauid fuit figuratũ .i. R.
23. de quo d̄r: Morabat̃ in deserto: mãsitꝗ
in mõte solitudinis. ¶ Sed occasione hui⁹
mouet̃ vnũ dubiũ: an sit meli⁹ viuere ⁊ peni
tentiaz agere in solitudine q̃ in ciuitate siue
ꝯgregatione. Nã videt̃ ex hoc loco ⁊ etiam
Joãnis exẽplo qui antra deserti petijt sub te
neris ãnis ꝙ meli⁹ sit viuere in solitudine.
Contrariũ aũt videt̃: q̄ illud q̃ͦ ẽ ꝯ nãm
hois est sũme fugiendũ: s̄z hõ est aĩal sotia-
le: vt dicit ph̄s in p̄ poli. ca. 7c. R̃. ad hanc
questionẽ f̃m Pe. Jo. ꝙ status Aliq̃n dici
tur pfectior: qui est aptior ad pficiendũ eũ:
q̄ sumit illũ eo mõ q̃ medic⁹ d̄r pfectior q̃n
ẽ efficacior ad introducendũ sanitatẽ pfectã.
Aliq̃n ṽo status d̄r pfectior: q̄ ẽ aptior ad
pficiendũ alios p eũ q̇ assũptus ẽ ad ipsũ: sic
medicus tãto est pfectior quãto expeditior:
⁊ potentior ad curandũ infirmos ⁊ ad regẽ-
dum sanos. Tertiũ dicit̃ pfectior: q̄ ẽ apti
or ad exercendũ pfectissimã virtutẽ pfecto-
rũ qui in ipso existũt: vt cythara tanto ẽ p-
fectior quãto est aptior: vt p eã ⁊ in ea possit
fieri cytharizatio melior. Primo mõ status
regularis congregationis scẽ ⁊ ordinate vi
uẽtis ẽ simpliciter pfectior seu ad pficiendũ
nondũ pfectũ aptior q̃ est vita solitaria: et
hoc dico de cõi cursu ⁊ lege hoĩuz: q̄ ex singu
lari gr̃a spũs sci: ⁊ ex aliq̃ spãli ꝯditione per-
sone põt in casu alit̃ eẽ. Idcirco Hiero⁹ in
ep̃la ad rusticũ mo. taliũ sollicitudinẽ rep̄-
hendit: ꝯgregationẽ ṽo cõmendat. Sollici
tudinẽ aũt rep̄hendit di. In sollicitudīe cito
surrepit supbia ⁊ si parũ p ieiunauerit homi-
nẽꝗ nõ viderit putat se alic⁹ eẽ momẽti: ob-
lituscꝗ sui vnde q̃ venerit int⁹ corde lingua
foras vagat̃. Judicat ꝯ apl̃i voluntatẽ alie-
nos seruos: q̃ͦ gula poposcerit porrigit ma-
nus: dormit quantũ voluerit: nullũ veret̃:
facit q̃ͦ voluerit: oẽs se iferiores putat. Cre
brius in vrbib⁹ q̃ in cellula est: et inter frẽs
simulat verecũdias q̇ platea₂ turbis collidi-
tur. Quid igit̃ solitariã vitã rep̄hendimus.
Minime q̃ppe quã sepe laudauim⁹: s̄z vt pre
fert̃ solitaria vita piculosa ẽ: ne abstracti ab
hoĩuz frequẽtia sordidis ⁊ impijs cogitatio
nib⁹ pateãt ⁊ pleni arrogãtie ⁊ supcilij cun-
ctos despiciãt: armẽtꝗ linguas suas: vl̃ cle-
ricis vel monachis detrahendo. hec ibi. Item
in eadẽ ep̃la taliũ cõgregationez cõmendat
di. Nulla ars sine mag̃ro discit̃ etiã muta aĩa
lia ⁊ fera₂ greges ductores sequũt̃ suos. In
apib⁹ p̄ncipes sunt: grues vnã sequunt̃ ordi
ne litterato. Impator vnus: vn⁹ iudex ꝓuin
tie: Roma vt ꝯdita ẽ duos frẽs simul reges
hr̃e nõ potuit: ⁊ paricidio dedicat̃. In rebec-
ce vtero esau ⁊ Jacob bella gesserunt. Sin-
guli eccl̃a₂ ep̃s: singuli archip̄sb̄ri singuli ar
chidiaconi: ⁊ oĩs ordo eccl̃iastic⁹ suis rectori
bus nitit̃. In naui vn⁹ gubernator: in domo
vn⁹ dñs: in q̃uis grandi exercitu vni⁹ signũ
expectat̃. Et ne plura replicãdo fastidiuz le
gẽti faciã: p hec oĩa ad illud tẽdit oro vt do-
ceam te nõ tuo arbitrio dimittendũ: s̄ viuẽ
debere in monasterio sub vni⁹ disciplina pa
tris: ꝯsortioꝗ multo₂: vt ab alio discas hu-
militatẽ: ab alio patientiã: hic te silentiũ: il-
le doceat mãsuetudinẽ. Nõ facias q̃ͦ visco-
medas q̃ͦ iuberis: hẽas q̃tũ acceperis: vesti
aris q̃ͦ dat̃: operis tui pẽsa psoluas. Subij-
ciaris cui nõ vis: lassus ad stratũ venias: ãbu
lãscꝗ dormites: ⁊ nec dũ expleto sõno surgẽ
cõpellaris. hec ille. Secũdo mõ ẽ aptior sta-
tus p̄lationis in p̄lato q̇ nõ solũ ꝓ se. s̄ etiam
ꝓ alijs habet iam plenitudinẽ redũdant̃ pfe
ctõis: vñ sciendũ ꝙ sic vita solitaria dep̄to₂

ceteris paribus ē longe ꝑfectioꝛ vita solita-
ria manentiū inter populos: sic regularis cō-
gregatio bitās in deserto: aut longe a popul'
ceteris paribus ē longe perfectioꝛ babitante
in vꝛbibus: nisi pro sola vtilitate aiaꝝ absqꝫ
notabili sui distractione boc fiat: qꝛ tūc ꝑfe-
ctionē religionis cū ꝑfectione ꝑlatoꝛū offi-
cij quodāmō i simul se babet. Unde Biero.
ad Paulinū monacbū. Quia igit' frat' me
interrogas ꝑ quā viā incedere debeas: reue
lata tecū facie loquar. Si officiū vis exerce-
re ꝑsbꝛi: si epatus te vel opus vel on⁹ forte
delectat: viue in vꝛbibus ⁊ castellis ⁊ alioꝛū
salutē fac lucrū aīe tue. Hec ille. ¶ Tertio
⁊ vltimo mō status solitudinis ē in viris cle-
ratissimis aptioꝛ: excessib⁹ cōtēplatiōis libe
re exercendis: sed talis vita ē solū perfectoꝝ
⁊ probatoꝛū viroꝛū. Unde Biero. in episto
la ad Rusticū monacbū. Solitaria vita illis
proprie cōpetit qui in mōasterijs diu fuerūt
in exercitio virtutis ꝓbati ⁊ ꝑfecti. Et iō qm̄
dꝛ ꝙ bō ē aīal sociale ꝫm pbm. Dicenduz ꝙ
appetere solitudinē more bestiali boc solo. s.
errore socialitatis ē cōtra naturā bois. Ap
petere ꝓ illā ex superexcessu diuini amoris ⁊
angelice societatis: aut ex prudēti ⁊ cautelo-
sa fuga vitioꝛū ⁊ occasionū mali nō est ꝯ na-
turā bois: imo est quedā ei⁹ ꝑfectio. ¶ Si
aūt queraf simplicit' ⁊ absolute q̄ vita sit di
cēda perfectioꝛ. R. saluo melioꝛi iudicio ꝙ
illa. s. que sic exercet' sub obediētia ⁊ in obse-
quijs parit' ⁊ exēplis fraterne cōgregatiōis
ꝑ tm̄ vacat pro tēpoꝛe solitudini desertoꝛuz
Et iterū pro tpe ꝑdicationib⁹ ⁊ vtilitatib⁹
aīarū: ita ꝙ semꝑ currit de vna in alterā ⁊
ecōuerso. ⁊ hec fuit vita Christi ⁊ aplo̅ꝛum
⁊ bti Frācisci. ¶ Concludendū ē igit' ꝙ ex
Christi exēplo nō trabit' rō nisi de vita cum
ista: qꝛ ipse ꝓ maioꝛi ꝑte vite sue vixit sb̄ obe
diētia Marie ⁊ Josepb: ⁊ postea partī i de-
serto cū discipulis: ⁊ partiz inter plebes. Ex
Joanne etiā poti⁹ trabit' rō pro coī vita cū
ista. pro quāto tm̄ vita Joannis declinet ad
solitudinē. Dicendū ꝙ aliqd̄ ē ꝑfecti⁹ in ali-
quo casu ⁊ sub certis circūstātijs: qō tm̄ coīt'
⁊ sub certis circūstantijs nō eēt ꝑfecti⁹: mo
dus aūt viuēdi in Joāne fuit ꝑfectioꝛ ⁊ mū-
do vtilioꝛ vt. s. efficaci⁹ excitaret coꝛda ⁊ stu
poꝛosius sue mirabili⁹ aduentū Christi ꝑ-
nunciaret. Et sic patet pars pꝛima.

¶ Pars secūda huius sermonis in qua po-
nitur custoditionis Christi declaratio.

Secūdo in isto sermone suꝑ istā ꝑtē
euāgelij: vt tētaret' a diabolo: Que
rit' vtrū deputat⁹ fuerit angel⁹ ad
Christi custodiā: vꝛ eniz ꝙ sic. Pꝛimo au-
ctoꝛitate veteris ⁊ noui testamēti. ait enim
ꝓpba. Angelis suis de⁹ māda. de te vt cu.
te in om. vi. tu. ꝗ si boc itelligit' de Christo
vt dixit diabol⁹ in boc euāgelio patet ⁊c̄. Et
Luc. zz. dicit'. Ecce apparuit ei angel⁹ dn̄i
cōfoꝛtās eū. Ubi Beda in testimoniū vtri-
usqꝫ nāe: ⁊ angelus eū cōfoꝛtasse ⁊ angelus
ei ministrasse describit'. Si ꝗ actus cōfoꝛtā
di ꝑtinet ad officiū angeli custodiētis videt'
⁊c̄. ¶ Secūdo boc idē videt' rōe: qꝛ Chri-
stus ꝫm būanā: maxime ꝫm statū passibili-
tatis minoꝛat⁹ ē paulo min⁹ ab angelis idi-
gebat ⁊ cōpetebat vt videt' ab angelis ꝑsidē
tibus ⁊ in moꝛtalibus custodiri. ¶ Tertio
boc videt' exēplaritate. Nā oꝛdo vniuersita
tis boc exegit vt ꝯ malū sit bonū. Cū igitur
Christus babuerit malum angelū ad exerci
tiū ⁊ pugnā: sicut patet in occurrēti euange
lio: qꝛ. s. tētat⁹ ē a diabolo: ꝗ debuit bꝛ̄e bo
nū angelū ad eius custodiā. Cōtrariū autē
vꝛ tribus rōnibus. Pꝛimo sic. Christus ab
instanti natiuitatis sue fuit ꝑfectissime btūs
Si ꝗ bti est poti⁹ custodire ꝙ custodiri: vꝛ
ꝙ Christo nullo mō competat angelica cu
stodia. ¶ Secūdo sic. Christus ab instanti
cōceptionis sue ꝫm aīam ⁊ ꝫm coꝛp⁹ fuit di
uinitati vnitus tāta vnitate: qua maioꝛ ne-
quit intelligi: ergo si diuina virt⁹ que oīps ē
per oīa ad nutū sue volūtatis ꝓmpta erat:
ergo videt' ꝙ nulla indigeret angelica custo
dia. Tertio sic: q̇ custodit' ab alio ex boc ꝙ
custodit' ē quodāmodo illi obnoxi⁹: ergo si
Christus nulli angelo debuit esse obnoxius
a nullo angelo debuit custodiri. ¶ Ad bāc
qōnē rn̄dent tres famosi doctoꝛes siue theo
logi. s. Alex. de ales i secūda parte sūme sue
in tracta. de angelica custodia. Et Ri. in. z.
di. ij. Et Bonauē. ibidē ar. j. q. 3. cōcluden-
tes ꝙ Christo nō est datus angel⁹ ad custo-
diā ⁊ illud tribus rōnibus approbātes. Pri
mo rōne coꝛꝑalis cōplexionis. Nā aduersa-
rius eius nō poterat opprimere ꝑ violentiā
coꝛpus diuinitati vnitū. ⁊ iō nō indigebat
Christus angelo bono ad sui coꝛꝑis defen-

sionē. Secūdo rōne spūalis dispositiōis: q2
nō poterat diabolus p astutias seducere itel
lectū a v̄bo plēarie illustratū nec potēat alli
cere p blandicias affectū plene grē ꝯfirma-
tum: quapropt̄ non indigebat Christ⁹ ipo
angelo nec quātū ad eruditionez rōnis: nec
q̄tū ad icitationē affectōis. Tertio rōne in-
cōuenietis custoditiōis. Talis eni custodia
nō ꝯueniebat: q2 custodia in custodiēte respe
ctu custoditi dicit quādā p̄sidētiā: ꝛ q2 ange
li Christo dn̄o suberāt n̄ p̄erāt: iō nec a deo
officiū p̄sidentie ipsis angel' respcū Christi
comitti debebat ꝛ null⁹ angelus debuit de-
putari ad custodiendū christū: sed angelorū
mltitudo debuit deputari ad ei⁹ ministeriū
Dicas ḡ ad illā auctē ꝓphe. s. Angelis suis
ꝛc̄ ꝙ intelligit̄ rōne mēbrorꝫ. Uñ sicut dicit
Aug⁹. Diabol⁹ male itellexit siue exposuit
Dū capiti attribuit rōne sui qd̄ scriptura at
tribuit ei rōne mēbrorū. Ad istā aūt euāge-
lij ꝙ angelus eū cōfortabat: dicas ꝙ angel⁹
eū nō cōfortabat potestatiua ꝯfortatiōe: sic̄
confortat illos quos custodit: sed solū mini-
steriali sicut cōfortat armiger strēnuū mili
tē. Ad rationē āt dicas: ꝙ etiā si christ⁹ mi-
noratus ē ab angelis: dicat̄ rōne passibilita-
tis: nūꝙ̄ tn̄ minoratus ē vt aliqs angel⁹ au
deret ei p̄sidere: cū ita bn̄ sit adorād⁹ Chri-
stus in cruce etiā sua infirmitate: sicut cum
in sua apparebit virtute. Ad exēplaritatez
hodierni euāgelij ꝙ. s. habuit malū angelū
ad exercitiū. dicas s̄m Nicho. de lira. ꝛ Bo
nauē. Pe. Jo. Alex. de ales. ꝙ illud exerci-
tiū solū fuit extrinsec⁹ ꝛ nō intrinsecus. Dit
eni Grego. ꝙ sola suggestiōe tētatus fuit:
q2 mentē eius pcti delectatio nō momordit
de quo ait apl's Hebre. 4. Nō hēm⁹ pontifi
cē qui nō possit cōpati infirmitatibus nr̄is:
tētatū per oīa ꝓ similitudine absq3 pctō. nō
fuit igit̄ tētatus ad ei⁹ probationē sed poti⁹
ad nr̄am instructionē ꝛ aduersarij cōfutatio
nē: exq̄ Christi dignitas n̄ minuebat̄ s3 ma-
nifestabat̄: dicit̄ ergo vt tētaret̄ a diabolo.
i. vt occasionē tētandi daret sibi: ac p ꝯn̄s et
occasionē triūphādi de eo ad nostrā infor-
mationē assumeret. Et sic patet ps secūda.

Pars tertia huius sermonis in qua poni
tur tētationis christi occasio.

Tertio in isto sermone ex p̄cedētibus
apte cognoscit̄ ꝙ Christ⁹ fuit tēta
tus ad instructionē nostrā. ¶ Sed orit̄ du-
biū ad huius euidētiā: quare voluit diabo-
lus tētare Christū. R. s̄m Nicho. de lira
ꝛ Petrū ioānē. ꝙ diabol⁹ sciebat p prophe-
tas Christū eē venturū: iuxta illud Esa. 9.
Paruulus nat⁹ ē nobis ꝛc̄. Siīr tēp⁹ nati-
uitatis Christi eē cōpletū: tū ꝓpter hebdo-
madas Daniel' in q̄bus erat determiate p̄fi-
xus aduētus sui termin⁹: tū ꝓpter trāslatio-
nē regni iudeorū ꝓut p̄dictū fuerat p iacob
patriarchā Gen̄. 49. s. Nō auferet̄ sceptrū
de iuda. sed nesciebat certitudialit̄ ꝙ Chri-
stus naçaren⁹ eēt ipse Christus de quo fue
rāt talia dicta: verūtn̄ ꝓpt̄ eminētiā scitat̄
eius ꝛ ꝓpt̄ cōpletionē tpis respectu ei⁹ aduē
tus hēbat quādā cōiecturā ꝙ ip̄e vere esset
Christus: ꝛ iō de hoc voluit expiri p tētatō
nē: q2 tētare ē expientiā facere de aliq̄ igno-
to: intēdebac etiā p hāc tētationē iducere eū
in pctm̄ si inueniret̄ purus hō: s3 neutrū ob-
tinuit vt patebit. ¶ Qz si dicat̄ quō diabo-
lus potuerit ignorare aut dubitare ꝙ Chri
stus nō eēt de⁹ aut saltē hō ipeccabilis: quia
cū sit intellectus sepatus hn̄s intelligentiā
pspicacissimaz vz ꝙ ipse videret subam aīe
Christi: ꝛ ꝙ nō sustētificabat̄ in seipsa: ac p
cōsequēs lz psonā dei nō videret: poterat ne
cessario cōcludere ꝙ nō sustētificabat̄ nisi i
psona dei. Ad hoc dicēdū ꝙ hn̄ pōt aliquo
mō videri suba aīe ꝛ carnis: ꝛ tn̄ nō videbūt̄
oīa interiora eorū: nec oēs modi exn̄tie sue.
Dicit̄ ergo in euāgelio: cū ieiunasset. 40. di
ebus ꝛ. xl. noctib⁹: vt carnē ꝓ nobis inocē-
tem maceraret ꝛ exēplū fidelib⁹ daret: ꝛ per
hoc ꝙ p⁹ baptismū talia egit nobis ōn̄dit ꝙ
qui incho at nouā vitā debet seip̄z deo offer
re p ieiuniū ꝛ orationē. Unde August. Je-
iunauit Christus an̄ mortez carnis. q̄si cla-
mat: abstinete vos a desiderijs carnis: dum
in agone estis. Comedit p⁹ resurrectionez
Jo. 21. q̄si dicat: dū hētis corp⁹ imortale spe
imortalitatis iā pascimini q2 dū viā dn̄i car
pim⁹ ꝛ a vanitate seculi ieiunare ꝛ refici de-
bemus futura ꝓmissiōe. Jeiunauit aūt. xl.
diebus ꝛ nō vltra: vt virt⁹ diuinitatis cela-
ret̄ diabolo: q2 Moyses Exo. 24. ꝛ Hely-
as. 3. Reg. 19. tali mō ieiunauerāt: ꝛ postea
esurijt: ꝛ accedēs tētator dixit ei tētando eū
tētatione carnali: si filius dei es dic vt la. is.
pa. fi. Luc. 4. dicit̄. Dic lapidi huic ꝛc̄. qd̄
idē ē q2 singulare includit̄ i plurali: sicut ac
cipit̄ Exodi. 8. Uenit musca grauissima in

domo Pharaonis .i. multitudo muscarũ q̃
tale rñsuz dedit: q̃r nec diuinitatẽ eius pote
rat perpẽdere: nec ipm̃ ad gloriã iducere di/
cẽs: Scriptũ ẽ Deutro. 8. Nõ i solo pane vi
uit hõ. s. corpali: sed in oi verbo qd̃ procedit
de ore dei: quod verificat̃ nõ solum de vita
spũali sed etiã corpali: sicut patet de Moyse
qui ieiunauit. 40. dieb9 7. 40. noctib9 ṽbo
dei spũaliter 7 corpalit̃ sustẽtat9. In q̃ rñsi
one docemur maxie quõ tẽtatiões carnales
debellare debeam9. s. meditãdo scripturã sa/
crã 7 verba dei diuinitus reuelata. Iuxta il
lud Hiero. Ama sciam scripturaruz 7 vitia
carnis nõ amabis: quod clarius patebit i se/
quẽti sermonario de pctis de remediatione
pcti gule. Qd̃ etiã cõfirmat̃ Sapie. 18. vbi
dr̃: Quia nõ necessitatꝭ fruct9 pascũt hoies:
sed sermo tu9 hos qui in te crediderũt ꝯser/
uat: Unde 7 apl̃s Hebre. 4. Viuus ẽ sermo
dei: 7 efficax: 7 dñs nr̃ Jo. 6. dicit. Verba q̃
ego locutus sũ vobis: spũs 7 vita sũt. Unde
Petr9 dicebat. Dñe ad quẽ ibim9: ṽba vite
eterne hẽs. Et propheta rogabat dñz dicẽs
Uiuifica me ſm verbũ tuũ. Et sic patet pri/
ma tẽtatio. ¶ Secũdo tẽtauit eũ d̃ supbia
ad eundẽ finẽ sicut pri9. Unde sequit̃. Tũc
assumpsit eũ diabolus in scãm ciuitatẽ. i. in
Hierusalẽ que dicebat̃ sancta q̃r diuino cul/
tui dedicata siue deputata ꝓpter templum
quod erat ibi: 7 statuit eũ supra pĩnaculum
Istud pĩnaculũ erat tẽpli tectus qd̃ erat de/
super plan9: sicut fiebãt tũc domus palestio
rũ. Erat enĩ intentio demonis illuc eũ por/
tantis vt a populo ciuitatis ipse Jesus: qua/
si volare videret̃: 7 sic i vanã gloriã caderet
sed diuina virtute fecit ꝙ eũ null9 vidit: q̃r
in ptãte eius erat videri 7 nõ videri. Et di/
xit ei. Si fili9 dei es mitte te deorsuz 7c̃. q̃si
dicat. hoc potes virtute propria sine ꝑiculo.
Qui rñdit ei ꝑ scripturã eius tẽtationẽ eua/
cuantẽ. s. Nõ tẽtabis dñm deuz tuũ. Deu/
trono. 6. Tẽtare enĩ deũ: est querere expꝰien
tiã de dei virtute absq3 ineuitabili necessita/
te: 7 hoc est peccatũ vbi docet nos fugere tẽ
tationẽ supbie 7 vane glorie: quia nullus de
bet virtutẽ suaz ex vana gloria ostẽtare nec
de suis viribus p̃sumere quasi ampli9 non
possit peccare. Et sic patet secunda tẽtatio.
¶ Tertio tẽtauit eũ de auaricia: vnde seq̃
tur. Iterũ assumpsit eũ in montẽ excelsum.

Quis aũt fuit mõs iste nõ noiatur: nec mul/
tũ refert ad ꝓpositũ: 7 ostẽdit ei oia regna
mũdi: quod nõ est sic intelligẽdũ: q̃r ex illo lo
co possent oia regna 7 oẽs ciuitates determi/
nate videri: sed ostẽdendo ſm Jo. chriso. di
uersas partes orbis dixit ei: Tale regnũ est
in tali situ: 7 tale ibi 7c̃. hec oia tibi dabo: si
cadẽs adoraueris me. Unde sequit̃. Uade sa/
thana. hic increpauit eũ 7 nõ supra: ad ostẽ/
dendũ ꝙ proprias debet homo iniurias po/
tare: sed dei iniuriam nullo modo dz tolera/
re. Uñ Jo. chriso. Discam9 exẽplo Christi
iniurias nobis illatas pati: illatas aũt chri/
sto nec vsq3 auditũ sufferre: qd̃ maxie fit qñ
cultus debit9 deo: ipendit̃ diabolo: qd̃ ipse
facere suggerebat. Et id̃ hanc virtutẽ ꝑ scri/
pturã ꝯfirmat dicẽs illud Deutro. 6. Dñm
deũ tuũ adorabis 7 illi soli seruies. vbi doce
mur ꝙ nõ debem9 relinquere deũ 7 adhere
re diabolo ꝑ auaricie cupiditatẽ: q̃ est idolo
rũ seruitus. Col. 3. Sz adorem9 dñz 7 pro
solis eternis illi seruiam9: 7 tũc diabol9 re/
cedet a nobis sicut recessit a christo: iux̃ illd̃
Jaco. 4. Resistite diabolo 7 fugiet a vobis:
cõsequentes grãz: in p̃nti gl̃iam aũt in futu
ro: Amen.

¶ Prima dñica i. xl.ª de diffinitiõe 7 diuer
sificatione elemosyne 7 euãgelij hodierni ex
positione. Sermo. 34.

Esuriui 7 nõ
dedistis mihi manducare.
Scribũt̃ hec verba Mat.
25. 7 i euãgelio p̃ntis dici:
Postq̃ in supioribꝰ de pri
ma parte satisfactiõis pnie
s. ieiunio sufficiẽt̃ tractatũ ẽ: iure cõuenit vt
d̃ alia ipi9 satisfactiõis pte tractemus: vz de
elemosyna quã vt d̃ ieiunio dictũ ẽ. s. tripli
cit̃ ꝯsiderare possumus. s. coissime: q̃r sic dr̃
oẽ op9 mĩe ipensũ siue ꝓxio siue sibi ipi: ſm
ꝙ dicit Aug9. ꝙ elemosyna hois icipe dz a
seipo: ſm illd̃ Ecclesiasti. 30. Miserẽ aĩe tue:
deo placẽs. Coiter ṽo oẽ op9 pietatꝭ ipẽsuz
proxio siue corpale siue spũale 7 sic dr̃ elemo
syna ps satisfactiõis. Prope aũt dr̃ elemosy
na op9 pietatꝭ ipẽsũ ꝓxio ad releuãdã idigẽ
tiã corpalẽ. Sicut igit̃ habem9 bõa corpis:
de quibus satisfacim9 ꝑ ieiuniũ: ita habem9
bona fortune: de quibus satisfacere debem9

per elemosynā. Et sicut ieiuniū ē ꝯ cōcupiscentiā carnis: ita elemosyna ꝯ cōcupiaꝫ oculoꝝ. Et sic ieiuniū ordinat nos metipos ad nos: ita elemosyna ordinat nos ad proximū ne in finali iudicio ab eterno iudice nobis dicātur verba ꝓposita. s. Esuriui ⁊ nō dedistis mihi mādu care ⁊c̄. De elemosyna ergo tractantes tres faciem⁹ consideratiōes. Prima dicet elemosyne diffinitio Secūda dicet elemosyne diuersificatio. Tertia dicet lectiōis euangelice appropriatio.

¶ Pars prima huius sermonis ī qua declaratur elemosyne diffinitio.

PRimo in isto sermone aduertenduꝫ ꝙ elemosyna sic diffinit a sacris theologis. Elemosyna ē opus siue largitio rei necessarie facta indigēti ꝓpter deū ⁊ ex cōpassiōe. Quā diffinitionē bene declarat Alex. de ales i. 4. pte sūme sue. q. ꝝ. di. ꝙ hec diffinitio facta ē ad indicādū quid sit elemosyna ꝫ eē suū potissimū: q2 ꝫm ꝙ cōsideratꝫm eē eius potissimū: requirunt cōditiones ꝑtacte. Ad cuius euidētiā aduertēdū est ꝙ quatuor cāe elemosyne pn̄t assignari. Prima dicit efficiēs ⁊ hoc dupliciē. s. opatiue respectu cui⁹ dr̄ opus siue largitō Et inductiue cū dicit: ex cōpassione. Nam ꝗ si mentalis deuotio ad releuandā miseriā alicuius deo erecta elemosyna dicat: extēdēdo nomē elemosyne prout dicit motū interiorē ⁊ actū exteriorē: vnde ⁊ volūtas benefaciēdi dicit opus: iuxta glo. sup illud. Qui seminat in lachrymis: dicit. Magna volūtas multū dedit multū seminauit. In diffinitiōe tn̄ sumit opus proprie ꝫm ꝙ dicit motū exteriorē. Secūda cā dr̄ mālis: ⁊ hec etiam est duplex. s. ex qua cū dr̄ rei necessarie ꝓpt cōditionē supadditā: ꝓpter qd̄ insinuat cāꝫ formalē q̄ ē tertia. Et ē cā mālis circa quaꝫ: cū dr̄ indigēti. Quarta cā dr̄ finalꝭ q̄ insinuatur cū dr̄: ꝓpter deū. Et sic patet ꝙ hec diffinitio ē bene signata. ¶ Nōsi dicat ꝙ non videt benedici ex cōpassione: q2. 2. Chor. 9. Hilarē eni datorē diligit deus. Vn̄ ex hilaritate nō ex cōpassione fieri debet. q2 compassio iportat tristiciā. Unde ibidē. Non ex tristicia: ergo ⁊c̄. Ad hoc rn̄det ꝙ cōpassio exigit ad hoc ꝙ opus elemosyne sit ꝓprie elemosyna. Unde Aug⁹ li. 9. de ciui. dei. c. 9. dicit. Quid ē aūt mīa nisi aliene miserie quedā in nr̄o corde cōpassio. Qn̄ ergo dr̄ ꝙ hilarē datorē diligit de⁹: pōt dici ꝙ i ope elemosyne pōt eē vtrūqꝫ. s. hilaritas gaudij: et cōpassio doloris. hilaritas respcū bn̄ficij releuātis: dolor respectu miserie rleuāde. Vn̄ nō ꝙ elemosyna dr̄ ab elys qd̄ ē misereri et moysis qd̄ ē aq̄. vn̄ elemosyna q̄si aq̄ miserationū. Itē alit pōt dici elemosyna ab ely deus ⁊ syna mādatū: vn̄ elemosyna q̄si actus diuini mādati. Itē elemosyna dr̄ ab ely de⁹ ⁊ moysis aq̄: q̄si aqua dei siue diuina. Ex q̄bus ethimologijs patet ꝙ elemosyna ē op⁹ mīe pietate deductū i esse: ⁊ diuino mādato aptū ad extiguēda pctā. Prima pars hēt ex pima ethimologia: p aquā eni i scriptura pietas significat. Hiere. 9. Quis dabit capiti meo aquā ⁊ ocul' meis fontē lachrymaꝝ ⁊c̄: Secūda ps hēt ex secūda ethi.ª q2 dn̄s mandauit elemosynā fieri: vt. j. patebit. Tertia silr hētur ex tertia ethi.ª q2 elemosyna ē aqua diuina. i. diuine ꝟtutis ad extiguēduꝫ pctā. Sicut eni aqua mālis ē ad extiguēdū ignē mālē apta: ita elemosyna ꝟtute diuina ē ad extiguēdū pctā. Unde Ecclesiasti. dr̄. Ignē ardentē extinguit aqua ⁊ elemosyna resistit pctis. Ex q̄bus oībus patet ꝙ elemosyna fit ex cōpassiōe ⁊ mīa q̄ ē tristicia in alienis malis. Vn̄ Aug⁹ de morib⁹ ecclesie. 28. c. ait. Mīa appellata ē eo ꝙ miserū cor faciat cōdolētis alieno malo: qs tn̄ nō cōcordat ab oī miseria liberū eē sapientem cuꝫ subuenit inopi ⁊ esuriēti cibos prestat: potūqꝫ sitiēti: cū vestit nudū: cū pegrinū tecto recipit: cuꝫ oppressū liberat: cū deniqꝫ hūanitatē suā vsqꝫ ad sepulturā porrigat mortuorū: ⁊ si id faciat mente trāq̄lla: nullis aculei dolorib⁹ insilictus sed adept⁹ bn̄ficio bonitatꝭ imisericors tn̄ vocādus est: huic nihil obest nomini cuꝫ absit mīa. Hec ille. Et sic patet ps pma.

¶ Pars secūda hui⁹ sermonis in q̄ ponunt diuersa gn̄a elemosynaꝝ spūaliū ⁊ corpaliū.

SEcūdo aduertēdū ē ꝙ mlta gn̄a elemosynarū repiunt ⁊ solēt assignari septē elemosyne corpales q̄ ꝯtinēt in hoc ꝟsu. Uisito: poto: cibo: redimo: tego: colligo: cōdo. quoruꝫ sex enūerant. Mat. 25. septima ꝟo Thobie. 12. vbi dr̄. Qn̄ orabas cū lachrymis ⁊ sepeliebas mortuos. Quare elemosynarū corpaliū nūerū ⁊ sufficiētiā assignat Alex. de ales. q. 4. di. ꝙ cū elemosyna

sit op⁹ mĩe: ⁊ mĩa miseriã respicit: vt illã re
leuet ꝯueniẽt iuxᵃ nũeꝛ miseriaꝝ hoĩs releuã
darũ sumitᷣ nũer⁹ elẏnaꝝ p̄dictaꝝ hõ ãt ẽ q̃d
dã vnitũ ex corꝑe ⁊ aïa. vñ q̃dã miserie ꝓue
niũt ex defectu q̇ oritᷣ ex ꝑte vnionis aïe cuꝫ
corꝑe. Quedã ex ꝑte aïe tm̃ q̃s eleuãt elẏne
sp̃uales de q̇b⁹ ĩfra dicetᷣ. Est igitᷣ miseria q̃
accidit ex ꝑte corꝑis aut ex cãis itrinsecꝭ aut
extrinsecis. Ex cãis itrinsecis accidit multi
plex miseria. Quedã .n. ꝓuenit ex distãtia si
ne cõmẽsuratõe cõplexionũ sic ĩfirmitas re
spectu cui⁹ releuãda ẽ visitatio ĩfirmoꝝ. Que
dã ꝓuenit ex deꝑditõe sube q̃ accidit ex actõe
q̄litatũ actiuaꝝ que sũt calidũ ⁊ frigidũ. Ex
actõe nãqꝫ calidi cũ sicco accidit miseria q̃dã
q̃ dᷣ fames. Ex actõe aũt frigidi cũ humido
accidit alia q̃ dᷣ sitis. Ad q̃ꝝ releuationẽ est
elẏna q̃daꝫ q̃ dᷣ cibatio ⁊ alia q̃ dᷣ potatio.
Est .n. ẽm phm fames appetit⁹ calidi ⁊ sicci.
Sitis ṽo appetit⁹ frigidi ⁊ humidi. Ex cãis
aũt itrinsecis ꝓuenit triplex miseria siue tri
plex passio circa corp⁹ hũanũ. Prima ẽ igno
miniose nuditatꝭ quã sortitᷣ hõ ex originali
delicto q̃ꝫ releuat elẏna indutiõis. 2ᵃ. ẽ acer
be afflictõis q̃ causatᷣ ex ĩpetu hẏmbriũ ⁊ cau
matũ: ad quã releuandã ẽ elemosẏna hospi
tationis q̃ ẽ ꝓtectio ab hẏmbrib⁹ ⁊ caumati
b⁹. Tertia ẽ violatiõis ex qua fit corp⁹ ĩpo
tẽs ad deseruiendũ aïe in motu compẽtẽti: ⁊
hanc inducit captiuatio siue carceratio quã
releuat redẽptio captiuoꝝ. Ex parte ṽo vni
onis aïe ⁊ corꝑis accidit miseria mortis: q̃ ẽ
dissolutio corꝑis ⁊ aïe ⁊ hãc miseriã respicit
sepelitio siue mortuorũ sepultura: ⁊ ĩpaꝫ re
leuat inquãtũ ẽ possibile: qꝛ cũ nõ possit pro
hibere dissolutionẽ illã: prohibet saltẽ feto
rẽ sequẽtẽ. s. ne viui illo ledantᷣ: vt eñi habe
tur ab Aug. in li. de cura agẽda ꝓ mortuis.
Oia q̃ ẽm morẽ gerũtᷣ circa funera: magis
sũt solatia viuorũ q̃ꝫ adiutoria mortuoruꝫ:
Preterea tumul⁹ ẽ memoriale: ꝑ qd̃ multa
fiũt subsidia mortuo q̃ ñ fierẽt si locũ deter
minatũ nõ hr̃et. Unde Aug. vbi. s̃. Monu
mẽta dicũtᷣ quasi monimẽta: iõ qꝛ mẽtẽ mo
neant ad orandũ ꝓ defũctis: vel ad sꝑanduꝫ
gloriã resurrectiõis. Et sic patet q̃ꝫ septẽ sũt
elemosẏne corꝑales releuãtes miserias ꝓue
niẽtes ex defectibus q̇ insũt ex ꝑte corꝑis in
se ⁊ vnionis aïe cũ corꝑe. ¶ Nõ si ꝯ hoc di
catᷣ: qꝛ. s. plurib⁹ mõis fiãt elemosẏne corꝑa
les: vtpote fatigatũ ĩ itinere: silr̃ defendere
innocẽtẽ a latronib⁹ ĩpetẽtib⁹ eũ: ne eũ spo
liẽt aut occidãt: silr̃ curãdo vulneratũ. Cũ
igitᷣ plurib⁹ mõis etiã alijs cõtingat elemo
sẏnã fieri vᷣ q̃ꝫ diminute sint assignati modi
p̄dicti. Ad hoc r̃ndetᷣ ẽm Alex. de ales q̃ꝫ ve
rũ ẽ q̃ꝫ multa sũt alia genera elemosẏnarũ:
s; hec p̄cise nũerantᷣ: qꝛ de his fit p̄cise mẽtio
ĩ scriptura sacra: vt. s̃. pateꝫ. Pretea ista sũt
vsus frequẽtioris ⁊ necessitatis maioris et
fruct⁹ copiosioris: propᷣ qd̃ magis cõuenit
q̃ꝫ hec nũerentᷣ q̃ꝫ alia: vt ad hec ĩpendenda
mẽbra ecclesie eliciãtᷣ. Sꝫ aduertenduꝫ ẽm
Tho. 2ᵃ. 2ᵉ. q. 32. arti. 2. q̃ꝫ cetere ꝓximi ne
cessitates ad p̄dicta septẽ reducũtᷣ. vnde du
cere cecũ: sustẽtare claudũ: reducũtᷣ ad visi
tationẽ infirmi: liberare ꝓximũ a quacunqꝫ
opp̄ssione ⁊ violẽtia: reducitᷣ ad violentiam
carcerati. Et iõ debem⁹ gñalitᷣ ꝓximo ĩ ei⁹
oibus necessitatib⁹ subuenire: sicut etiã vel
lem⁹ nobis rõnabilitᷣ subueniri: vt patebit
ĩ. ¶ Aduertẽdũ insuꝑ q̃ꝫ reꝑiuntᷣ septẽ ele
mosẏne sp̃uales q̃ sũt he. s. docere ignorãteꝫ
consulere dubitãtẽ: cõsolari afflictuꝫ: ꝯfor
tare pusillanimẽ: corrigere peccãtẽ: remittẽ
iniurias: patientᷣ supportare on⁹ ꝓximi: ora
re ꝓ oib⁹ etiã inimicis. Et de his dᷣ iste ṽs.
Cõsule: castiga: solare: remitte: fer: ora. et
sub ista dictiõe: cõsule: cõprehendũtᷣ doctri
na ⁊ cõsiliũ: que etiã elemosẏne sp̃uales sũt
nobiliores q̃ꝫ corꝑales. Prio qꝛ illud qd̃ ex
hibetᷣ ẽ nobilius. s. donũ sp̃uale qd̃ p̄eminet
corꝑali. Secũdo rõne ei⁹ cui subuenitᷣ: quia
sp̃us nobilior ẽ corꝑe. Tertio quãtũ ad ĩpos
actus q̇bus subuenitᷣ: qꝛ sp̃uales act⁹ nobili
ores sũt corꝑalib⁹: quarũ elemosẏnarũ nu
merũ ⁊ sufficiẽtiã assignat Alex. vbi. s̃. di.
q̃ꝫ he elemosẏne distiguũtᷣ: iuxᵃ septẽ miseri
as aïe: ⁊ ꝑ illas septẽ releuãdas. Due enim
sunt miserie ex ꝑte cognitiue. Una ẽ ignorã
tia ꝓpᷣ quã releuãdã ẽ doctrina. Alia ẽ mi
seria ꝑplexitatis ipsi⁹ rõnis ad quã releuan
dã ẽ ꝯsiliũ. Et de his duab⁹ dᷣ Iaco. vltio.
Fratres mei si q̃s ex vobis errauerit a veri
tate ⁊ cõuerterit q̇s eũ: scire dꝫ q̃m q̇ ꝯuerti
fecerit pctõrẽ ab errore vie sue: saluabit ani
mã ei⁹ a mõte. Pretea alie sũt miserie ex ꝑte
affectiue: vna ẽ culpe: alia pene. Illa ṽo q̃ ẽ
culpe: aut ẽ reꝑabilis ꝑ adiutoriũ hũanum:
aut simplicitᷣ a deo. Si ẽ reꝑabilis ab homie

aut ē culpa cōmissa in te aut in aliū. Si in te
ad illā releuandā ē remissio: de qua dr̄ Ma.
18. Sic ⁊ pater meꝰ celestis faciet vobis: q2
nō remittet vobis pctā in se cōmissa: si nō re/
miseritis vnusq̄sq3 de cordibꝰ vestris fratri
suo. Si cōmissa ē in aliū: tūc ad illā releuā/
dā ē correctio siue castigatō. Et de ista dicit
Mat. 18. Si peccauerit in te frater tuꝰ ⁊c̄.
Et iō. 23. q. 4. duo ista. ait Aug. Quia pec/
cator ē corripe: ⁊ quia hō miserere: neq3 oi/
no liberabis hoīez nisi cū ꝑsecutꝰ fuerꝫ pctō/
rē. Hec ibi. Si aūt nō ē repabilis nisi a deo:
sicut ē culpa obstinatorū ⁊ īpenitētū: tūc ad
illā releuandā ē orō. Et de ista dr̄ Jacobi. 5.
Orate pro inuicē vt saluemini. Et Math. 5.
Orate pro ꝑseq̄ntibꝰ ⁊ calūniātibꝰ vos. Si
aūt ē miseria penę: aut ē releuāda ꝑ verbum
aut ꝑ factū. Si ꝑ verbū ad illā releuandā est
cōsolatio de qua dr̄ .i. Thes. 5. Cōsolamini
pusillanimes ⁊ inuicē edificate alterutrū. Si
ꝑ factū ad illā releuādā ē supportatio. Et de
ista dr̄. Ro. 15. Debemꝰ autē nos firmiores
ībecilitates infirmorū sustinere: ⁊ nō nobis
placere ⁊c̄. Et ſm Tho. Nō solū dēmꝰ por
tare pōdꝰ ꝓximi inquātū ex suis modis inor
dinatis grauis ē: sed etiā oēz grauedinē eius
iuxͣ illud aplī ad Gal. 4. Supportate inuicē
in charitate. Et ad Gal. 6. Alter alterius
onera portare ⁊c̄. ¶ Nō si ꝯ dicat sic. Aūz
elemosyna simpliciṫ ꝯsistat in largitiōe: vt
patet ex supradicta rōe: ⁊ remissio nō dicat
aliud genꝰ largiēdi: vr̄ q̄ debet poni inṫ mo
dos elemosyne. Ad hoc rūdeṫ ſm Alex. q̄ il
le q̇ remittit: ⁊ si nō largiaṫ aliq̇d dādo: lar/
giṫ tn̄ obligādo. Qui eni remittit alicui id
ad quod teneṫ ille: dat quodāmō aliq̇d libe/
rādo eū: siue d̄obligādo ab eo qḋ dēbat: ⁊ iō
ī decretis assignanṫ tria elynaꝝ gn̄a. 45. di.
c. tria. vbi dr̄. Tria sūt gn̄a elemosynarum
Una corꝑalis: dare egēti q̇cq̇d poterꝫ. Alia
spūalis: dimittere a q̄ lesus fueris. Tertia
delinquētē corrigere: ⁊ errātes in viā verita
tis reducere. Hec ibi. Ex q̇bus oriṫ vnū cor
relariū: q̄ nēo cuiuscūq3 ꝯditiōis existat: ex
cusaṫ a largitiōe elemosynarum. Unde ſm
Ambr. sup Luc. 86 di. c. i singulꝭ dr̄. Alia
officioꝝ p̄cepta ꝓprie sūt singuloꝝ: mīa cois
ē. vsq3. iō q3 cōe p̄ceptuz ē oibꝰ officijs: oibꝰ
etatibꝰ necessaria ⁊ ab oibꝰ deferēda: nō pu
blicanꝰ: nō miles excipiṫ: nō agricola vel vr
banꝰ: diues ⁊ pauꝑ. oēs in coi admonēṫ vt

conferāt nō hn̄ti. Hec ille. Si q̇s igiṫ hꝫ sub
stātiā tꝑalē tribuat indigēti: si aūt non hēat
remittat iīuriā offendēti ⁊ diligat inimicuz
q2 hoc ē p̄clariꝰ genꝰ elemosynarū. Un̄ Au
gust. li. Enchi. c. 57. ait. Multa sūt itaq3 ge
nera elemosynaꝝ q̇s cū facimꝰ adiuuamur:
vt dimittanṫ pctā nr̄a. Sed ea nihil ē maiꝰ
qua corde dimittimꝰ qḋ ī nos q̇sq3 peccauit
Minꝰ ġ bonū ē erga eū ē beniuolū siue etiā
bn̄ficū q̇ nihil tibi mali fecerit: ſ multo grā
dius ⁊ magnificētissime bonitatis ē vt tuuz
q̊q3 diligas inimicū ⁊ eū q̇ tibi malū vult ⁊ si
pōt facit. Tu ꝓ vo bonū semꝑ velis: faciasq3
si possis: illiꝰ memor exēpli q̇ pēdēs in cruce
orauit ꝓ suis ꝑsecutoribus: alios admonuit
di. Diligite inimicos vr̄os ⁊c̄. Hec ille. Et
iō i li. 50. ome. ome. 6. di. 45. c. due ſṫ idē ait
Due sūt elemosyne: vna cordis: alia pecūie.
Elemosyna cordis ē dimittere a q̄ lesus es.
Nā dare aliq̇d indigēti aliq̄n q̄ris ⁊ nō hēs
idulgere peccāti quātū volueris redūdat tibi
Elemosyna cordis multo maior ē q̄ elemo/
syna corꝑis: charitatꝫ elemosyna sine terrēa
suba suffic̄. Hec ibi. Hoc dicit breuiꝰ Omel.
43. eo. li. vbi ait. Fac quātū potes: fac vnde
potes: fac hilariṫ ⁊ securꝰ: mitte orōnez: q̇a
habebit alas duas. s. geminas elemosynas
Et quid est geminas elemosynas Dimitti
te ⁊ dimittetur vobis. Date ⁊ dabitur vobis
Una ē elemosyna q̄ fit de corde: qn̄ frī tuo
dimittis pctm̄. Altera elemosyna que fit de
suba qn̄ panē pauꝑi porrigis: ambas fac ne
sine vlla ala remaneat oratio tua. Hec ille.
¶ Q. ō si forte q̇s dicat: subaz nō habeo nec
iniuriā patior ab aliq̊: inimicū nullū teneor
quō ġ elemosynā facere potero? Istis etiam
rn̄detur q̄ aliud genꝰ elemosynarū restat: d̄
quo ait Augꝰ in coibꝰ sermonibus sermōe
septio. Forte aliq̇s dicit. Ego terrenā subaz
nō hēo: quā possim pauꝑibꝰ erogare: nec ab
aliquo iīuriā patior cui indulgendo possim
mea peccata redimere: q̇d igiṫ facturus qui
nec illa habeo: nec ieiunare: nec a carnibꝰ vl
a vino abstinere valeo? Accipe ergo preclaꝝ
⁊ preciosuz tertiū elemosynaruz genus. Sit
in te bona volūtas: omnes homines sicut te
ipsuz diligas: pro oibꝰ ora: hoc illis deside/
ra quod tibi velis: ⁊ clamaṫ ab angelis. pax
in terra hoibus bone volūtatis. Et q2 bona
volūtas est ipsa charitas: est ordo securꝰ: q̇a
charitas opit multitudinē pctōruz. Sic tol

litur oīs excusatō ⁊ cōtradictio tua: quia po
tes dicere q̄ bonā volūtatē habere velis: ſ
non potes probare q̄ eā habere non possis
Hec ille. Et sic patet pars secūda.

¶ Pars tertia que dicitur lectionis euange
lice appropriatio.

Tertio ⁊ vltimo in isto sermone pro
declaratiōe illius partis euāgelij ad
propositū nostrū occurrēt: quia .s.
christus dicet in die iudicij his qui a dextris
sunt. Venite būdicti ⁊c̄. Esuriui ⁊ dedistis
mihi mādūcare: sitiui ⁊ dedistis mihi bibere.
Et his q̄ a sinistris erūt dicet. Discedite ⁊c̄.
Esuriui ⁊ nō dedistis mihi mādūcare: sitiui
⁊ nō dedistis mihi bibere ⁊c̄. ¶ Mouetur
vnū dubiū: vtrū disceptatio in die iudicij
de solis misericordie opibus tm̄ futura sit.
Nā dicit Mat. 12. De oī verbo otioso qd̄
locuti fuerint hoīes: reddēt rationē de eo in
die iudicij. Ad hoc respōdetur ſ Ric. i. 4.
di. 47. ar. j. q. 3. Et Pe. 10. super hoc euāge
liū. q̄ duplex est disceptatio. s. mētalis ⁊ vo
calis. Prima erit de oībus nō tm̄ in genera
li sed etiā in singulari: q̄ sicut dicit Augus.
20. de ciui. dei. c. 14. Virtute diuina fiet vt
cuiq̄ opa sua vel bona vel mala cūcta in me
moriā reuocent̄ ⁊ mētis intuitu mira celeri
tate cernantur vt accuset ⁊ excuset scia ꝯsciē
tiā atq̄ ita simul ⁊ oēs ⁊ singuli iudicentur
Vtrū autē de alijs opibus spūalis miseri
cordie aliqua vocalis disceptatio sit futura:
certū nobis nō ē. Nā de illis opibus ꝓpter
suā ꝑfectionē nulla fit mētio ad designādū:
q̄ si de opibus minimis tāta fuerit remune
ratio: quāto mag̃ a fortiori de illis ꝑfectis
simis opibus: viri enī apostolici qui propt̄
excessū hūilitatis ⁊ paupertatis ⁊ mundane
abiectiōis: hic vocant̄ minimi: designāt̄ sta
re quasi iudices seu iudicis assessores: iuxta
illud Mat. 19. Sedeb. ⁊ vos sup se. d. iu. d.
tri. is. Quapropt̄ in dei iudicio nō examinā
tur nec eorū opera disceptant̄: sed quasi ap
probati ⁊ ꝑfecti sine aliqua disceptatione re
munerātur. Fit ergo tm̄ mētio de operib⁹
misericordie corporalis tribus rationibus.
Primo quia boni: mediocres: vel īfirmi so
lent per opera misericordie facta in sanctos
paupes supplere proprios defectus: ⁊ procu
rare sibi sanctorū merita: iuxta illud Luc.
16. Facite vobis amicos de māmona iniqui
tatis: vt cū defeceritis recipiant vos in eter
na tabernacula. Secūdo ad prouocandum
oēs ad misericordiā ⁊ ad ostendēdū ſm Ja
cob. 2. c. sue canonice. q̄ ibi misericordia sup
exaltat ⁊ supuincit iudiciū ⁊ rigorē iusticie
⁊ ad mōstrandū duos ordines electorū. id ē
eorū qui pro christo oīa dereliquerūt: ⁊ eoꝝ
qui per opera misericordie se illis associant
Vnde fit etiā ibi mentio de sex tm̄ operibus
misericordie corporalis: q̄ paupes euange
lici cōmuniter illis sex indigent videlʒ: cibo:
potu: hospitio: ⁊ indumento: ⁊ visitatiōe in
suis infirmitatibus ⁊ persecutiōib⁹. Et etiā
quia christus vt habet̄ Hebre. 7. semper vi
uens est. iō fit mentio tm̄ de illis opibus que
facta sunt mēbris suis viuis nō autem mor
tuis. Que oīa confirmat Petr⁹ rauēnates
in quodā sermone di. In regno celicorū om
nibus angelis in cōuentu resurgētiū: q̄ abel
passus sit: q̄ mūdū saluauit Noe: q̄ Abra
ham fidē custodiuit q̄ Moyses legē tulit
q̄ Petrus crucē ascēdit: dn̄s tacet ⁊ clamat
q̄ pauper comedit. Hec ille. Tertio ⁊ vltio
fit precipue de illis mentio vt oīb⁹ appareat
manifeste q̄ q̄ peccata per opa misericordie
nō redemerūt indigni sunt misericordia. iō
ps. Dispereat de terra memoria eorū: ꝓ eo
q̄ nō est recordatus facere misericordiā. et
Jaco. 2. Judiciū sine misericordia fiet ei: q̄
non fecerit misericordiā: Propter quod cō
siderare deberent auari: vsurarij: raptores
⁊ ceteri similes qui non tm̄ dant propria sed
auferūt aliena q̄ horrendum sustinebūt iu
dicium. Ait enim Grego. Si tāta pena da
tur qui sua non dedisse cōuincitur: qua pena
flectetur qui aliena redarguitur abstulisse?
Faciamus ergo misericordie opera: ne de ill'
inueniamur de quibus dicitur in euangelio
Ibunt hi in supplicium eternum. Sed de il
lis de quibus sequitur. Hi ꝯo in vitam eter
nam. Ad quā nos ille ꝑducat ⁊c̄. Amen.

¶ Feria tertia prime dominice. xl^e. de excel
lentia et dignitate elemosyne. Sermo. 45.

DIciebat om
nes vendentes ⁊ emētes in
tēplo. Mat. 21. Ad decla
ratione alic⁹ ptis h⁹ euāge
lij frēs charissimi nōdū
ſ Hiero. q̄ sacerdotes ex

cogitauerunt quõ p̃dicta de populo facerẽt
ẽt oĩa alia q̃b⁹ opus erat ad sacrificia vende
bant nõ habẽtib⁹ vt sic iteꝝ ea ꝓ oblationem
susciꝑerẽt hãc aũt fraudẽ multoꝝ inopia im
pediebat: qꝛ nõ habebant vñ emerẽt. Posu
erunt itaq; numularios q̇ mutuo sub cauti
one darent pecuniã: sꝫ qꝛ ẜm legem nõ pote
rant a iudeis. vsuras accipe vltra sortez: ex
cogitauerunt aliã artẽ. s. vt collibistas face
rẽt. Collibia apud eos dicunt̃ vilia muner
cula: vtpote ciceris: vuarũq; passaꝝ: igitur
collibiste ꝓ vsuris pecuniariꝭ accipiebant
varias species: cũ tñ Ezechiel. 18. vtrũq; in
terdixerit dñs di. Usurã ⁊ supabundantiã
non accipietis. Intrauit igitur Jesus in tẽ
plũ: ⁊ vt dicũt ṽba ꝑposita: Eijciebat oẽs
ementes ⁊ vẽdentes in tẽplo: ⁊ mẽsas numu
larioꝝ in q̃b⁹ suas pecunias ꝓ cãbio ⁊ mutuo
tenebãt: ⁊ cathedras. i. sedilia vẽdentiũ colũ
bas euertit. De colũbis eni magis agit̃ qꝛ õ
illis paupes plus emebãt: qꝛ nõ poterãt eme
re aĩalia grossiora. Erat eni in tẽplo fornax
symonie ⁊ vsure ac tumultuatõis negociato
rie dissipantis trãquillitatẽ orõnez ⁊ puri
taẽ diuini cultus: ⁊ ideo dixit eis: Scriptuz
est Esa. 56. Domus mea dom⁹ orationis vo
cabitur. Si autẽ inuenisset eos elemosynas
conferentes non eiecisset ipsos: quia vt dcim̃
ẽ: Bõa ẽ orõ cũ ieiunio ⁊ elemosyna Tho.
12. De qua elemosyna pstq; vidim⁹ ei⁹ diffi
nitionẽ ⁊ diuersificationẽ: ꝯuenit vt in pñti
sermone eius excellentiã ⁊ dignitatez edisse
ramus: de qua breuit̃ tres ãnotabim⁹ ꝯside
ratiões. Prima dicet̃ rõnabilis dubitatio.
Secũda dicet̃ eiusdẽ dubitationis declara
tio. Tertia dicet̃ eiusdẽ dubitatõis roboraͦ.

Pars prima huius sermonis in qua decla
ratur q; dare elemosynã ẽ act⁹ ṽtutis.

PRimo ad declarãdum elemosyne di
gnitatẽ ⁊ excellentiã dubitat̃ an ele
mosyna sit actus ṽtutis: ⁊ vꝫ q; sic:
qꝛ vt videbit̃. j. Dare elemosynã ẽ p̃ceptuz:
ẜ non p̃cipiũt̃ nisi opa ṽtuosa: g̃ ⁊c̃. Preterea
pnia ẽ ṽtus: vt patet in tracta. õ pnia: ⁊ satis
factio ẽ actus pnie: ⁊ datio elemosyne ẽ spẽs
satisfactiõis: g̃ a p̃ ad vltimũ elemosyna est
actus virtutis. Preterea mĩa ꝯiũgit̃ inuidie
qꝛ sicut dicit Damas. li. 2. c. 27. Inuidia est
tristicia de alienis bonis: mĩa aũt tristicia i
alienis malis. Cũ igit̃ inuidia sit vitiũ: ⁊ ꝯ
riũ vitijs sit virtus: sequit̃ q; mĩa est virtus:
sed dare elemosynã ẽ act⁹ mĩe: g̃ elemosyna
est actus ṽtutis. ¶ Sed ꝯriũ vꝫ sic arguen
do. Si ẽ act⁹ ṽtutis ẽ act⁹ mĩe: ẜ mĩa nõ est
ṽtus: g̃ nec elemosyna ẽ act⁹ ṽtutꝭ. minor ꝓ
bat̃: qꝛ ẜꝫ phm. 2. Ethi͡c. 5. c. Nulla passio
est virt⁹: qõ ꝓbat̃ dupliciẽ. Prio sic. ẜꝫ vir
tutes dicũt̃ boni ⁊ ẜm malicias oppositas di
cũt̃ mali: ẜ ẜm passiones absolute cõsidera
tas dicunt̃ boni vel mali: g̃ passiones neq;
sũt ṽtutes neq; malicie. Secũdo sic: ẜm vir
tutes laudamur: ẜꝫ ãt oppositas malicias vi
tupamur: sed ẜm passiones absolute ꝯsidera
tas neq; laudamur neq; vitupamur: ⁊ sic pa
tet q; nulla passio ẽ virt⁹: ẜ mĩa ẽ passio: g̃
nõ ẽ ṽtus. Preterea circa bona exteriora de q̃
bus fit elemosyna nõ sũt nisi tres ṽtutes vt
põt colligi ex dictis phi. 2. Ethi͡c. c. 7. s. libe
ralitas: magnificentia: ⁊ iusticia: ẜ dare ele
mosynã nõ ẽ actus liberalitatis: qꝛ liberalis
nõ attẽdit indigẽtiã ei⁹ cui dat: nec magni
ficentie: qꝛ ẜm phm. 4. Ethi͡c. c. 5. Magni
ficentia nõ ẽ nisi circa magnos sũptus: mĩa
aũt circa magnos ⁊ paruos: nec iusticie: q̇a
sicut Aug⁹ dicit. xi. õ ciui. dei. 21. c. Iusticia
ṽtus est que sua cuiq; distribuit: ẜ mĩa dat
id quod ẽ dantis propriũ nõ illius cui dat̃: g̃
dare elemosynã nulli⁹ ṽtutꝭ ẽ act⁹. Preterea
actus ṽtutis semꝑ ẽ rect⁹: qꝛ virt⁹ ẽ ars bñ
recteq; opandi ẜm Aug. sed datio elemosy
ne põt eẽ nõ recta vt cũ fit vana glĩa: vel in
tentione sinistra: g̃ patet propositũ. Ex q̇b⁹
oĩbus rõnabilit̃ dubitatur an elemosyna sit
actus virtutis q̃ ẽ ps p̃ma huius sermonis.

Pars secũda hui⁹ sermonis in qua predi
cta dubitatio apte declaratur.

SEcũdo predicta dubitatio soluitur
diuersimode per tres docto. ¶ Pri
mus ẽ Alex. vbi. s̃. q. 3. qui dicit q;
elemosyna potius ẽ act⁹ virtutis q; virtus:
potest tamẽ vno mõ sumpta dici virtus. s.
ẜm q; ẽ volũtas habitualis: siue habitus vo
luntatis subueniendi miseris: quia sic ẽ qua
litas mentis contenta sub ipsa specie quali
tatis que est habitus vel dispositio: ⁊ ip̃a re
cte viuitur: quia ea recte ordinat̃ mens ꝓut
mouet̃ ad erogationẽ bñficij alicui idigẽti:
nec ipsa aliq̇s male vtit̃. Et iõ põt dici virt⁹
quia ẜm August. Uirtus est bona qualitas

mentis: q recte viuit: qua nemo male operat. Et Aristo. ait. 4. Ethi. Virtuosus bñ vtitur quibuscũq. ¶ Secũd9 doctor ē beatus Tho. in. 4. dis. 15. ar. 1. q. 3. q dicit. q elemosyna est act9 virtutis. Sicut eñ dicit phs. 2. Ethi. Opa virtutũ sũt laudabilia: 7 p oppositũ opa vitiosa sunt vitupabilia. Sicut ḡ nō dare elemosynā in aliq casu est culpabile vl' vitupabile: ita dare elemosynā in aliq casu sic ē laudabile: 7 p cōseques virtuosum Cōfirmat hec Ambro. sup illud. 1. Thi. x. Pietas ad oia vtilis ē. 7c. sic di. Dis sũma discipline xpiane est i mia 7 pietate: qm qs pietatē sequēs si lubricũ carnis patitur sine dubio vapulabit: s dũ pibit mia largior vbi fides pmptior: nihil tā cōmēdat xpianũ q miseratio charitatis. Hec ille. Et Gre. omel. 5. ait. Respicē inopē 7 exaudire pcē: largiri stipē: pbere defensionē: atq p eiusdē defensione pauperis aduersantis cuiuslibet inimicicias nō timere magna mētis latitudo ē. Hec ille. ¶ Terti9 doc. est Ric. eadē di. ar. 2. q. 1. di. Nō dare elemosynā debitis circũstantijs ē act9 virtutis. Et hec est 2a ps hui9 sermōis.

¶ Pars tertia in qua declarat cuius virtutis elemosyna sit actus.

Tertio in isto sermone ad pdictorũ roborationē sciendũ q elemosyna ē act9 mie: iusticie: 7 latrie. Primo dico q ē actus mie pbo sic. Subuenire aliene miserie ex mia pcedit: q2 in datione elemosyne mia intendit aliqd bonũ qd est releuatio miserie alior: qd patz supra ex ethimologijs elemosyne. Et p hoc soluit pmũ argumētũ qñ dicit q mia nō est virtus sed passio: quia mia pōt accipi p passione 7 sic nō ē virt9: q2 7 si qs cōpatiat alteri nec tñ subueniat potēs nō meret. Pōt etiā accipi p habitu voluntatis habilitātē ad subueniēdũ miseris siue miserie indigētis pp̄ter deũ: 7 sic ē virt9 quā sic cōmēdat Tullius in orone facta p laude cesaris: vt Aug9. recitat libro. 9. de ciui. dei. c. 9. 7 ad Amātinũ. x. c. di. Nulla d virtutib9 plurimis nec gratior nec admirabilior ē misericordia: homines eñ ad eas nulla re ppi9 accedunt q hominib9 dando: nihil habz fortuna magis q vt possit: nec natura melius q vt velit seruare cōplurimos. Hec ille. Facias ḡ elemosynā: q2 sic faciendo misericordiā exerces q multũ laudateris. Vñ Aug9 i tractatu de orone 7 misericordia sic ait. Sola misericordia tñmodo est ab excessibus liberata: dũ oia odiosa sint cũ transcēderint metā: sola misericordia terminũ nō habet: ipsa tñ est cuius nimietas placet cui9 oblectat enormitas: cuius laudabilis pōt eē pfusio. Sola itaq misericordia ē que quāto ad maiora incremēta processit: tanto amplior est 7 sibi laudē 7 in dño tribuit charitatem. Hec ille. Facias dico elemosynā quia ipsa est act9 misericordie ad quā hortamur i scripturis diuinis. Ideo Aug9 in li. de elemosyna. Nũq admonitio diuina cessauit: nũq tacuit quo min9 in scripturis sanctis tā veterib9 q nouis: semp 7 vbiq ad misericordie opa dei pp̄ls puocatur. Vñ Ciprian9 ad frēs de ope. 7 elemosynis sic dicit. Qd aũt timorẽ dei seruat in miserationib9 pauperũ: deũ cogitat: operat eñ ideo q2 credit: q2 scit vera esse q pdicta sunt verbis dei: nec scripturam posse mētiri arbores infructuosas. i. steriles homies excidi: 7 in ignē mitti: misericordes ad regnũ celorũ vocari. Hec ille. Exerce igitur elemosynā: dico exerce: q2 ipsa ē act9 misericordie, ppt quā bñdiceris. Ruth. 2. Sit bñdictus q misertus est tui. Propt quā honorabis dñz. Prouer. 14. Honorat dñm q miseret pauperis: propter quā deo placebis. Prouer. 21. Facere miam magis placet deo q victime: ppter quā inuenies retributõez Eccle. 12. Bñfac iusto 7 iuenies retributionē magnā: 7 si nō ab ipso certe a deo. Eccle. 16. Misericordia facit locum vnicuiq sm meritũ operũ suorũ. Unde Aug9 in tractatu de oratiōe 7 misericordia. Misericordia laborās semp vigilans tantũ efficacie obtinet: vt auctorē suũ sine premio esse nō patiatur. Et in li. de correptōe donatistarũ ad Bonifaciũ comitē. Quid de opere misericordie quod p vita eterna adipiscenda 7 pena etna euadēda hominib9 debem9 impēdere: iudicādũ est: si p salute ista nō solũ tēporali: s etiā breui ad ipsum temp9 exiguũ liberanda: sic nos hominib9 subuenire ratio vera 7 benigna cōpellunt. Hec ille. Aperi ergo man9 ad pauperes: quia Osee. 6. de pe. dis. 6. c. libēter. 50. di. c. ponderet dominus ait: Misericordiā volo nō sacrificiũ. ppter ipsũ eñ facies deo id quod sibi gratũ ē. iuxta illud Michee. 6. Indicabo tibi homo quid sit bonũ: 7 qd

domin⁹ requirat a te: vtiq̄ facere iudiciū et
diligere misericordiā. Propter ipsam etiā
btūs eris. Math.5. Bti mites qm̄ ipsi mi-
sericordiā consequent̄. Et ideo Math.18.
reprehēdit̄ qui noluit facere misericordiam
quādo dr̄: Serue nequā: oē debitū dimisi ti
bi qm̄ rogasti me: nōne ḡ oportuit ⁊ te mise-
rere conserui tui. Et Jacobi.2. Judiciū sine
misericordia fiet ei: q̄ nō fecerit misericordiā.
Estote ḡ misericordes sicut ⁊ pat̄ vester cele
stis misericors est. Luc.6. Estote inuicē mi
sericordes ⁊ benigni donātes inuicē. Ephe.
.4. Et ideo Lac. ait, in sexto diuinar̄ insti-
.x.c. Dixi quid debeat̄ deo: dicā nunc q̄d hoīe
tribuendū sit q̄q̄ id ipsū qd̄ homini tribuit̄
deo tribuit̄: q2 homo dei simulacrū est: sȝ tm̄
primū iusticie officiū est coniungi cū deo: se-
cūdū cū homine: sed illud primū religio dr̄:
hoc s̄m misericordia vel humanitas nomia-
tur: que virtus ꝓpria est iustorū ⁊ cultorū
dei: q̄ ea sola vite cōmunis in se cōtinet rō-
nem. Deus enī qui ceteris aīalibus sapientiā
nō dedit naturalibus monimētis ab incur-
su ⁊ periculo tutiora generauit: hominē ꝟo
quē nudū fragilēq̄ formauit: vt eum poti⁹
sapiētia insereret: dedit enī p̄ter cetera hunc
pietatis affectū: vt homo hoīem tueat̄: dili-
gat: foueat: cōtraq̄ oīa pericula ⁊ excipiat:
⁊ p̄stet auxiliū: ⁊ iter̄: Deniq̄ celesti sumus
oēs semine oriūdi: oībus ille idē pater ē: ḡ p
beluis immanibus sunt habēdi qui homī no
cent: qui cōtra ius humanitatis ⁊ fas oē spo
liāt: cruciāt: occidūt: ⁊ extermināt. Ob quā
necessitudinē germanitatis: docet nos ma-
lum nūq̄ facere: semꝑ bonū: id autē bn̄ face-
re quid sit: idē ipse p̄scribit prestare auxiliū
depressis: ⁊ elaborantibus impꝫtiri victū nō
habētibus. Deus enī quoniā pius est aīal
nos voluit eē sociale. Jtaq̄ in alijs hoībus
nos ipsos cogitare debemus: nō meremur in
periculo liberari si non succurrim⁹: non me-
remur auxiliū si negam⁹. Hec ille. Et sic pa
tet q̄ elemosyna est act⁹ misericordie. ¶ 2°
est actus iusticie elemosyna ⁊ hoc inq̄tū ele
mosyna ordinat̄ ad satisfaciendū ꝓ peccato:
quia satisfactio est actus iusticie: ⁊ ideo cōti
netur sub iusticia sicut spēs sub genere. s. sub
ista specie que dicit̄ liberalitas. Justicia enī
diuidit̄ in seueritatē ⁊ liberalitatem: vt do-
gmaticant phi. Et per hoc respōdetur ad il-
lud q̄ querebat̄ si erat actus liberalitat[is]: ma

gnificentie: vel iusticie: quia ē actus iusticie
nō ratione sui sed rōne sue partis que est li-
beralitas: s̄m q̄ liberalitas reducit̄ ad iusti
ciā sicut pars: q2 sicut prodigalitas est dare
vbi nō est dandū: ita liberalitas ē dare vbi
est dandū: qd̄ est actus iusticie. Et quādo d.
citur q̄ liberalitas nō attendit eius cui dat.
Ait Ricar. q̄ si hoc nō attendat omnis libe
ralitas: hoc tamē attendit aliqua eius spēs
que est misericordia: cuius act⁹ est elemosy
nā dare: vt dictū est supra. Et sic patet quo
liberalitas sit pars iusticie: ⁊ misericordia si
species liberalitatis. Qd̄ elemosyna sit act⁹
misericordie ⁊ iusticie: confirmat hoc La
ctanti⁹ vbi. s̄. i2. c. vi. Captiuorū redēptio
magnū atq̄ preclarū iusticie mun⁹ est. Q.
idem ipse Tullius approbauit: atq̄ hec be
nignitas inquit etiā reipublice est vtilis red
mi a seruitute captos: locupletari tenuiores
hanc ego cōsuetudinē benignitatis largitio
ni munerū longe antepono: hoc est grauiu
hominū atq̄ magnorū: propriū igitur iu
stor̄ opus est alere paupes: ac redimere ca
ptiuos: cum apud iniustos si qui hoc faciā
graues ⁊ magni appellent̄: ⁊ ita: Hoc igi
officiū benignitatis ne anteponere quiden
largitioni munerū debuit: quod est cōpara
tis: ⁊ de duobus bonis id quod sibi videt̄ me
lius eligentis. Jlla enī largitio hominū pa
trimonia sua in mare abijciētiū inanis ⁊ le
uis ab omniq̄ iusticia remotissima ē. Jtaq
ne dici quidē munera ⁊ in quibus nemo ac
cipit nisi qui accipere nō meretur. Non mi
nus magnū iusticie opus est pupillos et vi
duas ⁊ destitutos ⁊ auxilio indigentes tuer
atq̄ defendere: qd̄ adeo vniuersis diua le
illa p̄scribit: qm̄ boni quidē quiq̄ iudices ad
officiū suū iudicant pertinere: vt eos natu
rali humanitate foueāt: ac ijsdē prodesse n
tant̄. Verū hec opa nostra ꝓprie sunt qui le
gē qui verba ipsius dei precipiētis accepim⁹.
Nam illi sentiūt quidē natura esse iustum
tueri eos qui tutela carēt: sed cur ita sit non
ꝑspiciunt. Deus enī cuius ꝑpetua clementia
est: idcirco pupillos viduasq̄ defendi atq
foueri iubet: ne quis respectu ac miseratione
pignorū suorū retardet̄: quo minus morte
ꝓ iusticia fideq̄ suscipiat: sȝ incūctanter a
fortiter subeat: cū sciat se charos suos deo re
linquere: nec his vnq̄ presidiū defuturum.
Egros quoq̄ quib⁹ defuerit q̄ assistat cura

dos fouēdos& suscipere sūme humanitatis magneq3 operationis est. Nā qui fecerit: hic viuā hostiam deo acquirat: ⁊ qd alteri dederit ad tempus ipse a deo accipiet recipietq3 in eternū. Hec ille. Facias ergo elemosynā ⁊ sic acquires iusticiā ꝓpter quā saluaberis Geñ. 18. Nunquid ꝑdes iustum cum impio? quasi di. non. Deut°. 24. Habeas iusticiā corā domino deo tuo. Propter quam afflictionē fugies. Job. x. Si iust⁹ fuero nō leuabo caput satiatus afflictione ⁊ miseria. Propter quam ingredieris tabernaculum dei. psal. 14. Domine q̇s habitat in tabernaculo tuo. ⁊c. Qui igredit̄ sine macula ⁊ operatur iusticiā. psal. 17. Retribuet mihi dominus ꝯm iusticiam meā. psal. 91. Justus vt palma florebit. Propter quā semꝑ letaberis. psal. 96. Letamini iusti in domino. psal. 117. Vox exultationis ⁊ salutis in tabernaculis iustoꝝ. Propter quā placebis deo. Prouer 16. Initiū bone vite facere iusticiā: accepta autem apud deum magis q̄ imolare hostias. Propt̄ quā digne coronaberis. Prouer. 16. Corona dignitatis senect⁹ q3 in vijs iusticie reperiet̄. Propter quā securus venies ad iudiciū. Eccle. 18. Ante iudiciū para iusticiā. Propter quā spem habebis in morte ⁊ refrigeriū. Sapie. 4. Justus si morte preoccupatus fuerit in refrigerio erit. Propter quā saturaberis. Math. 5. Beati qui esuriūt ⁊ sitiūt iusticiā: quoniā ipsi saturabuntur. Per quā fili⁹ dei vocaberis. i. Jo. 5. Dis qui facit iusticiā ex deo nat⁹ est. Et sic patet q elemosyna est act⁹ iusticie. ¶ Tertio elemosyna est actus latrie que est virt⁹ quedā qua impendit̄ honor deo quod probatur sic Offerre sacrificiū deo est actus latrie: ꝯ dare elemosynā indigenti est offerre sacrificiū deo. iuxta illud Hebre. vlti. Beneficētie aūt ⁊ cōmunionis nolite obliuisci: talibus enim hostijs ꝓmeretur deus: ergo elemosyna est act⁹ latrie. vnde Lactāti⁹ vbi. s. ait. Trāsfer ad magnū sacrificiū male ꝑitura vt probis veris muneribus habeas a deo mun⁹ eternū. Et per hoc patet responsio ad vltimū argumentū in opposito: quia dare elemosynā est actus virtutis cū est debito modo circūstantiatus: vt. s. fiat ꝓpter deū ⁊ sic nūq̄ pōt esse nisi rectus. Ex quibus omnib⁹ concluditur q dare elemosynā est magna res virtuosa ⁊ excellentissima. De q̄ dicit Ciprian⁹ in epl'a ad fratres de ope ⁊ elemosynis. Preclara ⁊ diuina res fratres charissimi solitaris operatio: solatiū grande credentiū: securitatis nostre salubre presidiū: monimētū spūs: tutella fidei: medela pcti reposita in potestate patienti: res ⁊ grandis ⁊ facilis: sine periculo ꝑsecutionis: corona pacis: verū dei munus: ⁊ maximū infirmis necessariū: fortibus gloriosum: quo christianus adiutus prefert gratiā spiritualē: promeret̄ christū iudicē: ⁊ deum cōputat debitorē: ad hāc operum salutariū palmā libēter ac prompte certem⁹: omnes in agone iusticie deo christoq3 spectante curramus: ⁊ qui seculo ⁊ mundo iam maiores esse cepimus cursum nostrū: nulla seculi ⁊ mundi cupiditate tardemus: si expeditos celeres: si in hoc operis agone currētes dies nos vel reductionis vel ꝑsecutionis inuenerit nusq̄ domin⁹ meritis nostris ad premiū deerit: in pace vincentibus coronam candidā pro operibus dabit: in ꝑsecutione purpureā pro passione germinabit. Hec ille. Faciamus ergo elemosynā que est virtus dignissima ⁊ excellentissima: ꝑ quā in presenti assequamur gratiam: ⁊ gloriā in futuro in secula seculorū Amen.

¶ Feria quarta post primam dominicā in xl.ᵃ De satisfactōe elemosyne. ¶ Sermo. 46

Viri niniuite surgēt in iudicio cū generatione ista ⁊ cōdēnabūt eā: quia penitētiā egerūt in p̄dicatione Jone ꝓphete. Math. 12. c. Petunt iudei frēs charissimi scribe ⁊ pharisei: vt patet i occurrēti euāgelio aliquod signū a xp̄o videre: quod signū ⁊ qua intentiōe peterent Luce. xi. magis expresse declarat̄ vbi dicit̄: Et alij tētantes signū de celo querebant ab eo. Quod ergo hic dicit̄ absolute q q̄rebāt signum: intelligit̄ de signo aliquo singulari differēte a signis q̄ xp̄s coiter faciebat. Ipsa aūt questio cōsiderata cōditione querentiū aperte ostendit q ex verbo infideli ⁊ superbo ac vano ⁊ tentatiuo procedebat: cū tot ⁊ tanta signa altioris potentie faceret q̄ aliquod signū visibile emittere de celo: ideo respondit eis iesus. Generatio mala ⁊ adultera

signum querit. ⁊c̄. Deinde concludit verba
pposita. Viri niniuite surgent. ⁊c̄. Condē-
nabunt eā: nō auctoritate sed melioris facti
cōparatione: q2 penitentiā egerunt in predi-
catione Jone: quod nō fecerunt iudei ad p̄-
dicationē christi. Et tamē Jonas tm̄ tribus
diebus predicauit eis: christ⁹ autē tribus an
nis. Itē Jonas predicauit peregrinis: xp̄us
ciuib⁹ suis. Itē Jonas nullū fecit miraculū
christus multa. Itē Jonas fuit pur⁹ homo:
christus deus ⁊ homo. Sicuti etiā hodiernis
tēporib⁹ pauci tot predicationib⁹ mouēt ad
penitentiā: ⁊ ad satisfactionē pro peccatis suis
reducunt. Non luxuriosi ad ieiuniū ⁊ absti
nentiā. Non superbi ad orationē ⁊ satisfacti
onē humilē. Non diuites cupidi ⁊ raptores
ad largitatē ⁊ elemosynā. De qua elemosy-
na tractantes postq̄ i superiori sermone ei⁹
excellentiā ⁊ dignitatē vidimus. In presen-
tiarū eius satisfactionē pertractabimus: de
more solito tres considerationes annotātes
vt infra. videlicet Prima dicit suppositio.
Secunda dicitur declaratio. Tertia dicitur
dubitatio.

¶ Pars prima huius sermonis in qua sup-
ponitur q̄ elemosyna est pctōꝝ satisfactiua.

PRimo igit in isto sermōe supponit
cōclusio. Q̄ō elemosyna est p pctis
maxime satisfactiua. Q̄ō pbat tri
plicit Primo similitudine. Scd̄o intētione.
Tertio euidēti rōne. ¶ Primo pbat simi-
litudine sic: Homo satisfacit alicui tribus
modis: vel p penā quā sustinet: vel p aliq̄d
qd̄ ei largit: vel p intercessionē vel interces-
sores quos mittit: Sic a simili hec tria facit
hō p elemosynā. Quia per ipsā se punit sub
trahendo sibi substantiā corpalē. Scd̄o hō
deo largit: q2 dat paupibus aliq̄d pter deū
Tertio mittit intercessores ad ipsū rogādū
q2 ipsi paupes tenētur p eo orare: Et elemosy
na est opus satisfactoriū. ¶ Scd̄o hoc idem
probat ex largitoris intētiōe sic: elemosyna
potest duplicit fieri: recte ⁊ bene. Aut intē-
tione subleuandi necessitatē proximi: ⁊ sic ē
opus mīicordie: ⁊ hoc mō pprie ptinet ad
meritū vite Et hec ē satisfactoria. Aut intē-
tione recōpēsandi p debito diuine offense ⁊
sic ē opus iusticie ⁊ satisfactoria: hec petrus
de tarātasio i. 4. dis. 15. ar. 2. q. i. ¶ Tertio
hoc idē pbat euidēti rōne sic: ad hoc q̄ op⁹

qd̄ facim⁹ sit satisfactoriū oportet q̄ habeat i
se duo. Primo q̄ sit opus bonū vt sit in ho-
norē dei. Scd̄o q̄ sit opus penale: vt pctōri
aliq̄d subtrahat: q2 a pena ⁊ a culpa liberat
⁊ a culpa reseruat. Primo dico q̄ a pena ⁊ cul
pa cōmissa liberat: q2 p penaz fit satisfactio
de pctō: qd̄ probat sic. Satisfacit eni aliq̄s
deo p recōpēsationē offense: recōpēsatio aūt
offense iportat adequationē ei⁹ q̄ offendit
ad eū i quē offensa ē cōmissa: adequatio āt
⁊ in diuina iusticia ⁊ humana fit per subtra
ctionē ab vno qui plus iusto habuit: ⁊ p ad-
ditionē ad alterū cui iniuste aliquid ē sub-
tractū. Deo aūt q̄uis quātū ē ex pte sua ni
hil possit subtrahi: pctōr tm̄ quantū in se est
peccādo aufert deo honorē debitū: ⁊ ideo
oportet q̄ in recompēsatione pcti ⁊ offense
dei contra eius honorē cōmisse aliq̄d subtra
ham⁹. Quapropter necesse ē q̄ opus satisfa
ctoriū sit penale: vt per penā nobis aliq̄d sub
trahamus ⁊ deo aliquid impendamus. Se
cundo dico q̄ pena etiā a futura culpa p̄ser
uat: quia nō facile homo ad peccata redit: ex
quo penā expertus est. Nam medicine pec
catoꝝ ⁊ purgatiue ⁊ p̄seruatiue sūt pene. 2.
Ethi⁹. Cū igitur subtractio bonorū tempo
raliū p elemosynā penalis sit. Sequitur q̄
elemosyna est satisfactoria. hec Tho. in. 4.
dis. 15. ar. i. q. 2. ¶ Confirmāt predicta tri
plici auctoritate. Prima est decreti ⁊ ē Cy
priani de pe. dis. i. c. miror. vbi dicitur. Ele-
mosyna a morte liberat: nō vtiq̄ ab illa mor
te liberat quā semel christi sanguis extinxit
⁊ aqua nos salutaris baptismi ⁊ nostri rede
ptoris gratia liberauit: sed ab ea que per de-
licta postmodū subrepit. Hec ille. Secunda
est Lactācij vbi. s. Magna ē misericordie
merces cui deus pollicet oīa peccata se remis
surū. Si audieris inquit preces supplicis tui
⁊ ego audiam tuas. Si misertus laborātiū
fueris: ⁊ ego i tuo labore miserebor. Si aūt
despexeris nec adiuueris: ⁊ ego animū tuū
contra te geram: tuisq̄ legibus te iudicabo.
Hec ille. Tertia est Aug. in li° de pctōꝝ me-
ritis ⁊ remissione ⁊ baptismo paruulorū sic
di. Aliqua precipit sed cōsulit deus homini
ad nō nulla superanda: vel que male concu-
piūt: vel que male metuūt. Magnis aliqn̄
vl' q̄ totis virib⁹ op⁹ ē voluntatis: q̄s nō per
fecte nos in oībus adhibituros preuidit: q̄

p ꝓphetã veridice dici voluit. Nõ iustifica-
bitur in cõspectu tuo oĩs viuens. Tales vtiqꝫ
nos futuros dñs ꝓuidẽs quãdã salubria reme
dia ↄtra reatũ ⁊ vincula pctõꝝ ⁊ post baptis
mũ dare ac valere dignat⁹ ẽ. Ↄ pa. s. mĩe cũ
ait: Dimittite ⁊ dimitteꝶ vobis. Date ⁊ da-
biꝶ vobis. Hec ille. Et idõ sicut p passionem
xp̄i a pctõ originali liberati sum⁹: ita ⁊ a pec
catis actualib⁹ p eandẽ passionẽ: sed mediã-
tib⁹ opib⁹ nostris maxime elemosynis libera
mur. Unde Cyp̄an⁹ ad frẽs dõ opꝫ. ⁊ elemo.
Multa ⁊ magna sunt frẽs charissimi benefi
cia dĩna: qb⁹ in salutẽ nostrã dei patris ⁊ xp̄i
copiosa ⁊ larga clemẽtia opata sit ⁊ sp opeꝶ
Nõ cõseruãdis ac viuificãdis nobis paꝶ fi-
liũ misit vt reparare nos posset: qꝫ qꝫ filius
missus ẽ ⁊ hoĩs fili⁹ voluit ẽe vt nos dei filios
faceret. Hũiliauit se: vt ppłm q̇ ꝓus iacebat
erigeret: vulnerat⁹ ẽ vt vulnera nr̃a sanaret
Seruiuit vt ad libtatẽ seruiẽtes subtrahẽt
mori sustinuit vt imortalitatẽ mõtalib⁹ exhi
beret. Mlta hec sũt ⁊ mag̃ dine mĩe mũera
Sꝫ adhuc qualis ꝓuidẽtia illa ⁊ quanta cle
mẽtia ẽ qꝫ nobis salutari rõni ꝓspiciꝶ vt hoĩ
q̇ redẽpt⁹ est reseruãdo pleni⁹ cõsulaꝶ. Naꝫ
cũ dñs veniẽs sanasset illa nr̃a q̃ Adã porta
uerat vulnera: ⁊ venena serpentis antiq̃ cu-
rasset: legẽ dedit sano ⁊ p̃cepit vt vltra iã nõ
peccaret: ne q̇d peccãti grauĩ⁹ eueniret. Co-
arctati eram⁹ ⁊ i angustũ inocẽtie ꝓscripti-
one cõclusi ne haberet q̇d humane fragilita
tis infirmitas atqꝫ ĩbecillitas faceret: nisi ite
rũ pietas dĩna subueniẽs iusticie ⁊ mĩe ope-
rib⁹ ostẽsis viã quãdã tuẽde salutꝭ aperiret:
vt sordes postmodũ q̃scũqꝫ ↄhim⁹ elemosy-
nis abluam⁹. Loquiꝶ i scripturis dĩnis spi
ritus scũs ⁊ dicit: Elemosynis ⁊ fide delicta
purganꝶ. Nõ vtiqꝫ illa delicta q̃ fuerunt añ
ↄtracta. Nã illa xp̄i sanguĩe ⁊ scĩficatõe pur
ganꝶ. Itẽ denuo dicit: Sicut aq̃ extinguit
ignẽ: ita elemosyna extinguit pctm̃. Hic q̇ꝫ
oñdiꝶ ⁊ ꝓbaꝶ qꝫ sicut lauatõe aque salutaris
gehẽne ignis extinguiꝶ: ita elemosynis atqꝫ
opationib⁹ iustis delictoꝝ flãma sopiꝶ. Hec
ille. Et sic patet pars p̄ma hui⁹ sermonis.

¶ Pars secũda hui⁹ sermonis i q̃ declaraꝶ
qꝫ elemosyna ẽ satisfactoria ↄ õe pctm̃.

Secundo declaraꝶ qꝫ elemosyna ẽ sa
tisfactoria ↄ õe pctm̃. Nã apl's ait. i.
Thi. 4. Pietas ad oĩa valet. s. pctã
ꝓmissionẽ habẽns vite q̃ nũc est ⁊ future: g̊
⁊c̃. Preterea glo. sup Luc. ait. Prima ele-
mosyna est mederi aĩab⁹ vr̃is credẽdo ĩ me
q̇ꝛ corda mũdo: ſ cõstat qꝫ de⁹ mũdat aĩam
ab oĩ ĩmũdicia: q̇ꝛ nõ mũdat eã i pte sꝫ tota
liter: g̊. ⁊c̃. Preꝶea ꝭm Aug.ᵐ. 2. li.º de verb
dñi sermone. 7. Faciẽs elemosynã debet ici
pere a seipso: ait eni ibi sic: Quõ eni es mise-
ricors alteri: si crudelis es tibi? Fac verã ele
mosynã: audi scripturam. Miserere aĩe tue
placens deo: mẽdicat ante te aĩa tua: redi ad
ↄsciaꝫ tuã quicũqꝫ male viuis: cũqꝫ ĩfideliꝶ
viuis redi ad ↄsciãꝫ tuã ⁊ ibi iueniẽs mẽdicã
tẽ aĩaꝫ tuã: egẽtẽ: pauperẽ: erũnosã: ⁊ forte
egẽtẽ ⁊ egestare mutescẽtẽ: ⁊ qñ iueneris talẽ
aĩaꝫ tuã fac illi elemosynã iudiciũ ⁊ caritatẽ
Quid est iudiciũ? respice te ⁊ iueni te. displi-
ce tibi: ꝓnũcia i te. Et q̇d est charitas? Dili-
ge deum ⁊ ꝓximũ ⁊ fecisti miam: ꝓuscũ aĩa
tua ⁊ ↄsciã tua: hãc aũt elemosynam si p̃ter-
mittis da q̃tũ vis: dona q̃tũ vis de fructi-
bus tuis nõ decimas sen dimidias. nihil fa-
cis qñ totũ nõ facis: ⁊ tecũ aĩa tua desꝶcaꝶ: ne
pereat fame: da illi panẽ: quẽ panẽ? Panem
viuũ q̇ tecũ loq̇ꝶ. Ego sũ panis viuus qui dõ
celo descẽdi. Hec ille. Ex quo textu sic argui
tur. Elemosyna est misereri aĩe sue: ſ misere
ri aĩe sue ẽ remouere õem miseriã ab ipsa. i.
õe pctm̃: q̇ꝛ Prouer. 14. Pctm̃ miseros fa-
cit ꝓplõs: g̊ elemosyna ordinata õem miseriã
aĩe tollit. Ista aũt qualiꝶ itelligi habeãt de
clarat Alex. de al. vbi. s̃. di. Nõ vtilitas ele-
mosyne magna est. Est eni quodãmodo vni
uersalis: q̇ꝛ efficax ↄ duas radices pctõꝝum
Nã vt heꝶ ab Aug. sup̃ verbo psal. 79. In-
censa igni ⁊ suffossa ab icrepatõe vultus tui
p̄ibũt. Est ardens cupiditas velut ignis ma
lus: ⁊ timet male iacẽs velut malũ frigus: ↄ
malũ ignẽ ẽ elemosyna velut aq̃: vt pꝫ. s̃. Cõ
tra malũ frigus est elemosyna velut ignis.
Prouer. 25. Si esurierit inimic⁹ tu⁹ ciba il-
lũ: si sitierit da ei aquã bibere: prunas eni cõ
gregabis sup̃ caput ei⁹. Preꝶea hoc etiã pꝫ
ex his qꝫ dñs mũdat aĩam ab oĩ pctõ p grãꝫ
quã de sola mĩa infundit. Unmĩa vel opus
mĩe quodãmodo ↄriaꝶ oĩ pctõ. oẽ eni pctm̃
est miseria aĩe ⁊ aĩam efficit miserã: quam
quodãmodo releuat mĩa. s. mĩa dei effectiue
mĩa hoĩs dispositiue. Preterea elemosyna
ꝓdest ⁊ faciẽti ⁊ recipiẽti: vñ quodãmodo

habet vniuersalẽ vtilitatẽ. ¶ Aduertẽdũ
tñ ꝙ vniuersalis vtilitas elemosyne nõ ẽ di
cta ꝑ ꝓprietatẽ sed appropriationẽ. Nõ ꝑ ꝓ
prietatẽ dico: q2 vtilitas elemosyne ꝓprie sa
tisfacere ẽ ꝓ pctõ auaricie: sicut ieiunij ꝓ pec
cato luxurie: 7 orõnis ꝓ pctõ supbie: sed per
appropriatõnẽ q2 sic duplex ẽ medicina pur
gatiua 7 sanatiua 7 cuiusdã ẽ ꝓprie sanare:
cuiusdã est ꝓprie purgare. Sicut igit̃ ieiu
niũ ꝓprie sanat luxuriã 7 etiã purgat: appro
priate ꝯo purgat oĩa pctã ꝓ illis satisfacien
do. Sic elemosyna etiã ꝓprie sanat vitium
auaritie 7 ꝓ ipso satisfacit: sed tñ a ꝓprieta
te ꝓ oib⁹ satisfacit. Est etiã vniuersalis vti
litatis nõ effectiue ꝓprie dicendo ꝫ dispositi
ue: q2 disponit ad oĩuz vitiorũ purgationẽ.
Cõfirmat ista trib⁹ auctoritatib⁹ scripture
sacre. Prima est Luc. xj. Date elemosynã 7
ecce oĩa mũda sũt vobis. 2ª est Thobie. 4.
Elemosyna ab oĩ pctõ 7 a morte liberat. 3ª ẽ
Daniel. 4. vbi ẽ qd̃ Danie. ait ad Nabucho
donosor Pctã tua elemosynis redime 7 iniq̃
tates tuas in misericordijs pauperũ. Et sic
patet pars 2ª hui⁹ ꝫmonis.

Pars ẽtia hui⁹ sermonis in qua ponitur
vnũ dubiũ: vtrũ dare elemosynã sit magis
satisfactoriũ inter ꝑtes satisfactionis.

Tertio ĩ isto ꝫmone orit̃ dubiũ: vtꝝ
dare elemosynã sit magis satisfacto
riũ int̃ ꝑtes satisfactiõis: videt̃ eni
ꝙ nõ: q2 Auicẽna x. metha. 3. c. loquẽs de ob
sequijs q̃ ꝓpter deũ ĩpendũt̃ ait: ꝙ ex his oĩ
bus obsequijs illud ẽ acceptabili⁹ ꝑ qd̃ agẽs
parat̃ q̃si sit loquẽs in deo 7 tendẽs in ipsum
7 ad ipsũ fact⁹ q̃si p̃ns ei: sed hoc ẽ orõ: g̃ 7c̃.
Preterea cũ ꝑ satisfactionẽ sint cause peccato
rũ excidẽde: illud magis est satisfactoriũ qd̃
est ꝯ̃ potẽ radicẽ pcti: ꝫ ista est supbia vite ꝯ̃
quã est directe orõ: g̃ orõ ẽ magis satisfacto
ria int̃ satisfactõis ꝑtes. Preterea satisfactio
satisfaciẽda ẽ ꝑ opa penalia: sed ieiuniũ ma
gis ẽ penale q̃ꝫ donatio elemosyne: g̃ ẽ mag
satisfactoriũ q̃ꝫ elemosyna. ¶ Sꝫ ꝯ̃riũ pro
bat̃ trib⁹ rõnib⁹ sic arguẽdo. Illud ẽ magis
satisfactoriũ cui mag appropriat scriptura
ꝯ̃riari pctis: ꝫ elemosyna ẽ h⁹ mõi: iux̃ illud
Eccle. 3. Ignẽ ardẽtẽ extinguit aq̃: 7 elemo
syna resistit pctis: g̃ magis est satisfactoria.
Preterea p⁹ q̃ꝫ Thob. 12. dictũ ẽ. Bona ẽ orõ
cũ ieiunio 7 elemosyna: de elemosyna spãlit̃
subiũgitur: qm̃ elemosyna a morte liberat 7
ipsa ẽ q̃ purgat pctã 7 facit iuenire vitã etet
nã: g̃ vr̃ ꝙ magis sit satisfactoria elemosyna
q̃ꝫ ieiuniũ vl̃ orõ. Preterea in satisfactiõe tria
sũt. s. vitatio culpe ad quã maxĩe valet orõ.
Augmentũ grẽ ad quã maxime valet ele
mosyna. Solutio pene ad quã maxime va
let ieiuniũ. Et q2 augmẽtũ grẽ nobili⁹ ẽ q̃ꝫ
vitatio culpe: q2 nõ euitat̃ malũ nisi ꝓpt̃ bo
nũ 7 qd̃libet istoꝝ meli⁹ ẽ q̃ꝫ solutio pene: id
int̃ ꝑtes satisfationis vtilior est elemosyna 7
orõ vtilior ẽ q̃ꝫ ieiuniũ. ¶ Istã ꝯclusionẽ ꝓ
xime dictã ꝯfirmat Ric. in. 4. dis. 15. ar. 2. q
3. Aliter sic eã declarãdo. Elemosyna debi
ta intẽtõe facta aliq̃ mõ ꝟtutẽ ꝯtinet orõnis
7 ieiunij: q2 eũ cui dat̃ obligat ad orãduz 7
ieiunãdũ 7 alia bona faciẽdũ ꝓ dante elemo
synã inq̃ꝫtũ sibi possibile ẽ. Preterea elemo
syna inq̃ꝫtũ dat̃ ꝓpt̃ deũ ẽ q̃si q̃dam oblatio
deo facta. Oblatio ãt deo facta aliquã vim
orõnis hꝫ: inq̃ꝫtũ etiã bona exteriora sũt ad
sustẽtationẽ corꝑis: subtractio eoꝝ ꝑ elemo
synã aliq̃ mõ ꝟtutẽ ꝯtinet ieiuniũ: q2 ĩ orõ
ne aĩa regimini corꝑis min⁹ intẽdit: 7 ex cõ
sequẽti corp⁹ debilitat. Sic igit̃ ꝟtuosior ẽ
aĩa ĩtellectiua q̃ꝫ sensitiua: q2 ꝯtinet ipsi⁹ ꝟ
tutẽ 7 multo pl⁹ 7 sensitiua q̃ꝫ vegetatiua: q2
cõtinet ei⁹ ꝟtutẽ 7 ampli⁹: sic magis ẽ satis
factoria elemosyna q̃ꝫ orõ: 7 orõ q̃ꝫ ieiuniũ:
q̃ꝫuis elemosyna nõ tãtũ excedat orõnẽ 7 ie
iuniũ inesse moris quãtũ aĩa intellectiua ex
cedit sensitiuã 7 vegetatiuã ĩ esse nãe. Dicas
g̃ ad ꝑmũ ĩ oppositũ. Qd̃ licz orõ ꝫm eẽntiã
dignior sit q̃ꝫ donatio elẽyne. tñ quãtũ ad usũ
vtili⁹ ẽ dare elemosynã q̃ꝫ orare: 7 sic debet
ĩtelligi verbũ Auicẽne: q2 tñ orõ 7 ieiuniũ
retrahũt a pctõ: non tm̃ ꝑ modũ meriti sed
etiã ꝑ modũ cõsuetudinis ꝯ̃rie. Ideo de illo
demonio qd̃ erat deputatũ ad inclinãdũ ho
mines ĩ malã ꝯsuetudinẽ dr̃ Math. 17. Nõ
eijci non poterat nisi ꝑ orõnẽ 7 ieiuniũ. Ad
2m dicas ꝙ ꝯ̃ supbiã vite ẽ etiã elemosyna:
q2 vt supius habitũ ẽ ꝯtinet aliquã orõnis
ꝟtutẽ. Ad 3m dicas ꝙ ĩ satisfactõe pl⁹ atten
dẽda ẽ bonitas q̃ꝫ penalitas: elemosyna aũt
melior ẽ ieiunio: q̃ꝫuis ieiuniũ sit penali⁹ sim
plicit̃: qd̃ id dico: q2 aliq̃b⁹ penali⁹ ẽ elemosy
nã dare q̃ꝫ ieiunare. ¶ Confirmat̃ p̃dicta

cōclusio triplici auctoritate. Prima ē Aug.
in 2° sermōe de ieiunio quadragesime sic di.
Ieiunia nr̄a elemosynaꝝ pinguedo cōmēdet
q2 tale ē ieiuniū sine elemosyna: qualis sine
oleo est lucerna. Nā sicut lucerna sine oleo
accēdiť fumigare pōt: lumen aūt habē non
pōt. Ita ieiuniū sine elemosyna carnē q̇dem
cruciat: sed charitatis lumine aīam nō illu-
strat. Hec ille. 2ª est Ambrosij i sermone de
dn̄ica ꝺ Abrahā de pe. di. i. c. Medicina mi-
sericordie tollit pctā magna: habemꝰ plura
subsidia q̇bꝰ pctā nr̄a redimimꝰ: pecuniā ha-
bes redime pctā tua. Non venalis est dn̄s: ſ3
tu ipse venalis es: pctis tuis venūdatus es: re-
dime te opibus tuis: redime te pecunia tua.
vilis est pecunia: sed p̄ciosa est misericordia
elemosyna inq̇t a pctō liberat. Crimina er-
go elemosynis redimūť: hec ille. 3ª ē Ioan.
chrisostomi ea. di. c. medicamētū sic dicenſ3
Medicamentū fortius q̄ð maxime in pn̄ia
opať hoc ē elemosyna. Sicut in p̄ceptis me-
dicine medicamētū q̇dē multas herbas acci-
pit: vnā aūt dn̄antissimā: sic ⁊ in pn̄ia. Ista
herba dn̄antior ⁊ potētior ē ⁊ vniuersū ipsa
efficit. Audi enī q̇d dicit diuina scriptura Da-
te elemosynā ⁊ oīa mūda sūt vob: hec ille.
¶ Sȝ q̄riť si elemosyne spūales sūt magis
satisfactorie q̄ꝫ corporales. Ad hoc respōdit
Ric. ꝙ pure spūales magis sūt satisfactorie
q̄ꝫ corporales: q2 cū satisfacere sit causas pec-
catorū excidere ⁊ eoꝝ suggestionibꝰ aditum
nō indulgere: q̄ð maxime pōt fieri p̱ gratiā
dei quā efficaciꝰ mereť spūales: quia indul-
gētie aīe que maior est q̄ꝫ indulgētia corpo-
ris subueniūt. Idcirco sūt magis ceteris ope-
ribꝰ satisfactorie: q̄ð ideo dico: q2 homo ita
exiliter posset orare ⁊ docere ad subueniēdū
indigētie spūali ꝓximi ⁊ ita efficaciter labo-
rare ad subueniendū indigētie corporali: ꝙ
elemosyna corporalis preferetur spūali: sed
inter ipsas elemosynas spūales ad satisfaci-
endū potissima est offense ⁊ remissio: q̄ð ꝓ-
bať triplici auctoritate. Prima est Aug. li.
2. cōtra epl̄am pmeniā vbi sic dicit. Pecca-
tū q̄ð alter in te cōmisit dimitte vt dimittat
tibi deus: q2 magnū opꝰ misericordie ē offen-
sas ⁊ iniurias remittere. Secūda est eiusdē
in li° 50. omel. omelia. 18. vbi sic dic. In ope-
ribꝰ misericordie ⁊ pietatis oīa deleñť: cuȝ
ex pleno corde ⁊ vera fiducia dicimꝰ illi qui

videt: Dimitte nobis debita nr̄a sicut ⁊ nos
dimittimꝰ debitoribus nostris. Tertia est
ibidem omel. 6. Quia sicut ipsi videtis ad re-
missionē oīuȝ pctōꝝ si substātia terre nō fue-
rit charitas ⁊ dilectio inimicorū satis abū-
deqꝫ sufficiūt: nulla nobis excusatio remane-
bit in die iudicij: nec dicē aliquis poterit nō
se habuisse vnde redimeret. Et ideo oēs ho-
mines studeamꝰ toto corde diligere orantes
vt q̇ boni sunt meliores fiant ⁊ in bono opere
pmaneant: q̇ v̄o mali sūt cito corrigāť timē-
tes q̄ð dominꝰ cōminať. Si nō dimiseritis
hoībꝰ pctā eoꝝ: nec pať vester celestis dimit-
tet vobis pctā vr̄a: sed magis cū ipsiꝰ adiuto-
rio laboremꝰ: vt in nobis possit impleri: Da-
te ⁊ dabo. Cū in nostra ptāte positū sit q̄li-
ter i die iudicij iudicemur. Dimittamꝰ g̃ oī-
bus inimicis nr̄is: vt vera ⁊ libera ꝯscia in
orone dn̄ica dicere possimꝰ. Dimitte no. de.
no. Hec ille. Ex quibꝰ oībus apparet ꝙ non
pōt maius fieri suffragiū q̄ꝫ elargitio elemo-
synarū. vn̄ Hiero. ad Palmachiū de morte
Pauline Palmachius nr̄ sanctā fauillā os-
saqꝫ veneranda elemosyne balsamis rigat:
His pigmētis atqꝫ odoribus fouet cineres
quiescētes. Sciens scriptū: Sicut aqua ex-
tinguit ignē ita elemosyna extinguit pecca-
tū. Quantas virtutes habeat misericordia
⁊ quibus donāda sit premijs beatus Cipria-
nus grandi volumine exequitur ⁊ Dañ. con-
siliuȝ ꝓbat: qui regē impijssimū si se audire
voluisset dicit pauperū sustētatiōe saluādū.
Hec ille. Omnia supradicta patēt per exem-
plū singulare Ioānis elemosynarij qui ait:
Q̄ð cū quidā captus in carcerē detrusus eēt
euadētes quidā de captiuis suis ⁊ ad patriā
illius reuertētes asserebant illū mortuū q2
similem sibi sepelierant quē illum putabant
parentes ergo illius quasi ꝓ mortuo per an-
nos tres collectā faciebāt. Post quatuor an-
nos ille redijt: ⁊ cū cognouisset ea que ꝓ eo
agebātur: dixit se illo tēpore quo collecte fie-
bant a quodā candidato solutū fuisse ⁊ tota
die libere ambulasse. In crastino autē ferro
rursus astrictū se sentiebat. Faciamus ergo
elemosynā debitis circūstantijs vt debita sa-
tisfactione peccata nostra abluentes in pre-
senti assequamur grām ⁊ in futuro gloriaȝ
in secula seculorū Amē.

Feria quinta post primã dñicã in xlᵃ. De trib⁹ ꝯditionib⁹ elemosyne: gratiositate: largitate ⁊ bonitate. Sermo. 47⁹.

Catuli edunt de micis que cadũt de mẽsa dñoꝝ suoꝝ. Math. 15. Quia frẽs charissimi in hodierno euãgelio recitatur ꝙ xp̃s secessit i ꝑtes tyri ⁊ sidonis que fuerũt ciuitates gentiliũ. Nã ẜm Remigiũ: tyrus fuit metropolis cananeoꝝ. Sidon termin⁹ cananeoꝝ respiciẽs ad aq̃lonẽ. Et ecce mulier cananea a finib⁹ illis egressa: q2. s. cananei nõ potuerũt p filios isrl̃ totaliter extirpari: ⁊ iõ a finib⁹ illis egressa: q2 xp̃m sequebat̃ i via ad ipetrãdũ sue filie sanationẽ. vñ clamãs dicebat: Miserere mei fili Dauid. Querit̃ ġ quare nõ rñdit ei verbũ? ⁊ q̃re cõparauit iudeos filijs: cananeos aũt canibus? Rñdet̃ ꝙ hoc fecit xp̃s Primo ad fidẽ magis exercendã ⁊ oñdẽdaȝ ac patiẽtiã ⁊ humilitatẽ mulieris. 2ᵒ. ad ostẽdendã notabilẽ differẽtiã int̃ cultores veri dei ⁊ idolatras. 3ᵒ. ad oñdendũ generalẽ modũ quẽ de⁹ tenet pctõrib⁹ redeũtib⁹ ad ipsuȝ q̊b⁹ sic dat fauorẽ q̃rẽdi grãm ꝙ q̃si eã dare nolle vr̃: vt sic eã magis oñdat nobis indebitã: ac ꝑ ꝯsequẽs ex maiori beniuolẽtia datã Scđm aũt glo. Filij sũt iudei generati ꝑ legẽ ⁊ nutriti sub cultu vni⁹ dei. Panis aũt est euãgeliũ miracula ⁊ alia xp̃i opa q̃ ad salutẽ nr̃am ꝑtinẽt. Nõ erat ġ couẽniẽs vt heca filijs auferẽt̃ ⁊ darent̃ gẽtib⁹ q̃ erãt canes bestiales ⁊ imũdi ⁊ a dei tẽplo sequestrati: donec. s. ꝑsisterẽt i ꝑtinacia sua. Sed bñ ⁊ spãli dignatõe diuine mĩe poterat hoc esse bonũ p̃cipue in his q̊ ꝑ fidẽ grãȝ ꝙ desisterẽt eẽ canes ⁊ inciperẽt eẽ filij: sicut fuit mulier ista. Vñ dicẽte dño: Nõ ẽ bonũ sumẽ panẽ filioꝝ ⁊c̃. Rñdit mulier: etiã dñe. s. ego sũ canis: fac ġ mihi vt cani. Nã catuli edũt. ⁊c̃. In q̊ apparet mira mulieris hũilitas ⁊ fides i q̃ significat̃ fides ecclĩe de gentib⁹. Ex quib⁹ oĩb⁹ apparet ꝙ multi hodiernis tꝑib⁹ sint rep̃hendẽdi: q̊ canes: aĩalia: ⁊ bestias replent ⁊ ipinguãt: filios aũt. i. paupes relinquũt inanes. O vtinã paupes sicut catellos tractarẽt: dãtes eis q̃ supfluũt ⁊ abũdant. Idcirco postꝙ elemosyne tractauim⁹ dignificationẽ ⁊ satisfactionẽ vite ꝯuenit vt aliq̃ de ei⁹ modificatiõe describam⁹. Ad hoc eni ꝙ elemosyna sit deo grata plures debet habere cõditões. De q̊b⁹ cã breuitatis i p̃nti sermõe tres tm̃ videbim⁹. Prima dicet̃ gratiositas. 2ᵃ. dicetur largitas. 3ᵃ. dicet̃ bonitas.

Pars pma hui⁹ sermonis in qua declaratur ꝙ elemosyna debet fieri cũ gratiositate.

Primo ꝙ elemosyna debet fieri cum gratiositate hilariter velocit̃ ⁊ suauiter. ¶ Primo ġ elemosyna debet fieri hilariter cũ iocũda facie ⁊ hilaritate. Nihil eni grati⁹ paupi eẽ põt ꝙ in oĩ dato hilarẽ sibi vultũ oñdere. Vñ Eccle. 35. In oĩ dato hilarẽ fac vultũ tuũ. Nã sicut deus tristẽ vultũ datoris ñ respicit: ita hilarẽ datorẽ nimis diligit. vñ. 2. ad Chorĩ. i. aplus ait: Nõ ex tristicia aut ex necessitate: hilarẽ eni datorẽ diligit de⁹. Nõ habet̃. 26. q. 6. ẜ. ex his. vbi sic dr̃. Ad bonũ aũt quisq̧ inutiliter cogit̃ cũ de⁹ aspnet̃ coacta sacrificia. Vñ aplus cũ ad elemosynas Chorĩ. hortaret̃ ait. Vnusq̧sq̧ det, put destinauit in corde suo nõ ex tristicia aut ex necessitate: hilarem eni datorẽ diligit de⁹. vñ dat̃ intelligi ꝙ qui inuit⁹ dat ꝓpt̃ p̃ntẽ pudorẽ: ⁊ rẽ ⁊ meriti ꝑdit. ¶ Sȝ hic orit̃ vnũ dubiũ Si merẽãt equaliter duo faciẽtes elemosynã habentes equalẽ charitatẽ: ẜ alẽ cũ grauamine: alter cũ hilaritate facit ceteris parib⁹. Videt̃ enim ꝙ nõ equalit̃ mereant̃ ex p̃dictis verbis: etiã ex glo. ibidẽ q̃ ait: Quicq̃d boni facis cũ hilaritate fac ⁊ tũc bñ facis. Qui eni ex volũtate dat bona approbat de⁹ ⁊ remunera[t]. Ex quib⁹ vr̃ ꝙ qui dat nõ hilariter nõ bene facit nec meritorie. Sed ꝯtrariũ videt̃ sic. Quia elemosyna est satisfactoria ex duobus. s. ex charitate: ⁊ q2 penalis ẽ: ġ alijs parib⁹ q̃ magis ẽ penalis magis ẽ satisfactoria: ġ ⁊ c. Preterea maioris volũtatis est nã ꝙ fortuna: ⁊ magis ponderãda est etiã merito circũstãtie nãe ꝙ fortune: sed legit̃ Math. xj. ⁊ Luce. 21. ꝙ mulier paup q̃ misit duo minuta in gaçophilatiũ pl⁹ misit ꝙ alij oẽs: nõ in quãtitate sȝ in ꝓportiõe: q2 oẽm victũ suum misit: alij v̊o ex abũdãti miserũt: ġ circũstãtia paupertatis facit ad maioritatẽ meriti: q2 pl⁹ grauat̃ paup i puo ꝙ diues i mag ġ circũstãtia nãe vbi mai⁹ grauamẽ ẽ facit ad maioritatẽ meriti. Preterea vbi maior pugna ibi

maior victoria: ⁊ vbi maior victoria ibi ma
ior merces: q̄ꝛ qui dn̄at aīo suo melior ē ex
pugnatore vrbiū. ꝓuer. 16. ergo cū ille qui
dat cū grauamine vincat animū suū in dan
do elemosynā: maiorē victoriā habet q̄ꝫ ille
qui dat hilariter: ergo etiā habet maiorem
mercedē q̄ꝫ ille qui dat ex hilaritate: sed con
stat ꝙ illa que fit cū grauamīe magis ē pena
lis: ergo magis ē satisfactoria. Ad hanc du
bitationē respōdit Alex. de ales dicēs: Nō
si grauamē illud ex radice auaricie ꝓueniat
illius qui dat elemosynā non est magis satis-
factoria q̄ꝫ alia: q̄ꝛ ex radice peccati ꝓuenit
quia si hoc esset de malo scilicet culpe repu-
taret lucrū. Sed si grauamē illud sit de na-
tura cōplexionis illiꝰ magis est satisfactoria
ꝫ meritoria q̄ꝫtuꝫ ad remissionē pene. Nec
verū est ꝙ si dans cū grauamine magis ac-
cedit ad datē inuite: q̄ꝛ inuite dare sonat in
vitiū: sed grauamē huiꝰmodi respicit illud
qđ est nature: vnde nō sunt eiusdē ordinis.
Quādo ergo dicit ꝙ hilareꝫ datorē diligit
deꝰ: dicendū sicut in ꝓposito nr̄o: ꝙ ille di-
cit hilaris qui sponte ⁊ volūtarie dat scđm
ꝙ hilariter dare dicit qui dat mō cōtrario
illi qui dat cū tristicia ⁊ murmure. Ex quo
paꝫ ꝙ ille q̇ vult recte mereri in cōspectu dei
debet dare elemosynā sponte ⁊ volūtarie gra
tanter ⁊ affectuose: vnde Hiero. in epistola
ad Julianū ait: Paupcula vidua duo era
misit in gaȥophilatiū ⁊ quia totū cōtulit qđ
habebat: oēs dicit in oblatiōe munerꝫ dei su
perasse locupletes: quoniā nō pondere sui ꝫ
offerētiū volūtate pensat. Hec ille. Et ideo
12. q. c. quiescamꝰ dicit. Nō enim ex vita
torū quos accipis mercedē tibi retributurꝰ
est deꝰ: sed ex volūtate ⁊ honorificētia mul-
ta: ex mīa ⁊ bonitate. 7. 45. di. c. due. dicit.
Elemosyna que corꝑaliter dat: si non beni-
gno corde tribuit oīno nō sufficit: ꝓpterea
Augu. in tractatu suo de visitatiōe infirmo
rū sermone ꝑmo hoc meliꝰ explicat di. Bo
na ē a malo declinatio: ꝫ necessaria ē ad bo-
nū faciendū festina ⁊ efficax ⁊ cū hilaritate
exhibitio: hilarē eni datorē diligit deꝰ ⁊ qđ
est bonū facere in publico est boni faciendi
regula. Enumerat eni bona sibi impēsa do-
ctor doctorū sic dicens: Hospes fui: nudus:
in carcere: sitiēs: ⁊ esuriēs ⁊ ministrastis mi-
hi ⁊ q̄ꝫdiu vni, ex mi. m. fe. m̄ fecistis. Gran

de bonū quod cū fit in pauperes redūdat in
deum: ꝫ in pauperes largitio nō est totiꝰ bo-
ni exhibitio. Hec ille. ¶ Secūdo ad hoc ꝙ
sit gratiosa elemosyna debet fieri velociter:
vn̄ Salomon ꝓuer. 3. dicit. Ne dicas ami-
co tuo vade ⁊ cras dabo tibi: cū statim pos-
sis dare. Est autē velociter danda: tū ne do-
nans tarditatē ipsam vēdat: ⁊ querēs preci-
bus emat: iuxta illud Senece. Nihil chariꝰ
emit q̄ꝫ ꝙ multis precibꝰ cōparat. Et ideo
Ecclesiasti. 4. dicit. Ne ꝓtrahas datū an
gustianti. Tum vt donās benedictionē acq̇-
rat: iuxta illud ꝓuerb. 22. Qui pronus est
ad misericordiā benedicet. Tū ne mors ve-
niat: ⁊ donāti nō ita sicut ante ꝓficiat: vn̄
Ecclesiasti. 14. dicit. Ante mortē bene fac
amico tuo. Et ideo ad huiꝰ exemplū. s. ꝙ ele
mosyna sit velociter dāda illud Job. 31. de-
duci pōt. Si negaui quod volebā pauperibꝰ:
⁊ oculos vidue spectare feci. quasi diceret mi
nime. Sicut hodie pleriq̄ꝫ faciūt ⁊ pauperi-
bus ꝓ elemosyna ad hostiū eorū accelerāti-
bus ⁊ clamātibꝰ diu nihil respondēt: ⁊ de-
mū dicūt: vadas cū deo. Et ideo Aug. oīa
ista cōfirmās in li. 50. omel. omel. 40. dicit
Perfecta misericordia ē vt ante currat esu
rienti cibus q̄ꝫ roget mēdicus. Nō eni perfe
cta ē mīa si precibꝰ extorquet. Sed si tacens
mēdicus loquit palor in facie: pene lapsis fes
sus ē celis q̄ꝫ suspectꝰ festina pietate succurre
re: ne audias irrogantē: ne qđ debet dn̄o vē
dices tibi. Imittare deū tuū qui solē suū ori
ri facit super bonos ⁊ malos: ⁊ pluit sup iu-
stos ⁊ iniustos. Ecce venit tibi pluuia an̄q̄ꝫ
roges: descēdit vbertas nec dū stertis: dum
adhuc in lecto es ex precepto vigilat dies: ex
cubant elemēta fructus te nesciēte effūdūt
petat celū ⁊ parturit terra: tot celaria mes-
sium dū nescimꝰ accipimꝰ: ⁊ tantas opes co-
medimꝰ anteq̄ꝫ rogemus. Et tu homo mo-
dicus ē ⁊ ipse panis quē etiā precibꝰ vendis
Nō rogauerūt quatuor milia in deserto Je
sum cū septē panes ⁊ paucos pisces infinita
agmina pranderēt. Hec ille. Et ideo quedā
deuota mulier cū eēt in ecclesia ⁊ missa can-
taret ibideꝫ: accessit ad eam pauper quidā
nudus frigore ⁊ algore grauiter cruciatus:
pieq̄ꝫ sibi elemosynā postulās: quē cum pia
mulier aspexisset misericordia mota cogita-
uit: si iret domū perderet missā: si aūt missā

expectaret paup algore cruciaret. Et victa
arcta necessitate paupis frigescẽtis: cito ad
angulũ ecclesie iuit: claq; se pelliciũ exuit: ⁊
pauperi in elemosynã dedit missamq; in eo-
dẽ passu quo iã cantari dimiserat reinuenit
ergo christiane cito fac elemosynã: q2 velo-
citer fienda ẽ. ¶ Tertio ad hoc ꝙ sit gratio
sa elemosyna debet fieri suauiter: vt. s. suaui
voce ⁊ dulci respõsione det: vñ Ecclesiasti.
18. Nõne ardorẽ refrigerabit ros? sic ⁊ ver-
bũ meli9 ꝙ datũ. Et paulo añ ibidẽ dicit.
Cõgregationi pauperũ affabilez te facito.
Et ibidẽ infert. Declina pauperi aurẽ tuaz
sine tristicia. Cõtra quod faciũt multi qui
asperis ⁊ cõtumeliosis verbis dãt elemosy-
nã: vnde Greg. ait: Sunt nõnulli qui mox
vt ab egenis fratrib9 fuerint necessaria po
stulata: pri9 in eos cõtumeliosa verba iaculã
tur: qui ⁊ si rebus ministeria pietatis effi-
ciũt: verbis tñ contumeliosis humanitatis
gratiã perdũt: ita vt plerũq; videant iniu-
rie illate satisfactionẽ exoluisse cũ post con-
tumelias dona largiunt. Hec ille. vñ Eccle
siasti. 20. dicit. Datũ insipiẽtis nõ erit vti-
le tibi. Exigua dabit ⁊ multa improperabit
⁊ apertio oris illi9 inflatio ẽ: ⁊ odibilis ẽ deo
huiusmodi homo. Hec ibi. ¶ Debet autez
fieri suauiter elemosyna: maxime q2 fit deo
quãdo fit pauperi: vñ Aug9. sup psal. 123.
ait: Cum dam9 elemosynã pauperi nõ da-
mus quasi de nostro: s; tanꝗ de dono christi
nec debem9 dare quasi mẽdico: s; tanꝗ patri
vñ in li. 50. omel. omel. 17. ait: Dedisti deo
o homo dedisti qd tibi dedit de9? nũquid
inuenisti vnde dares homo mẽdice? Quid
habes qd nõ accepisti? ergo dei dono das deo
ex eo qd tibi dedit bono a te accipit: Nã mẽ-
dicitas tua nisi prior ipse dedisset inanissima
remaneret. Hec ille: Et ideo exemplũ habet
ex legẽda Johis elemosynarij. Qd cũ qui-
dã optimis vestimẽtis indut9 esset peregri-
no cuidã naufrago petẽti vestimentũ suũ de
dit: quod ille accipiẽs statim vendidit. Co-
gnito hoc ille turbat9 est dicẽs: Non fui di-
gnus vt memoriaz mei haberet egenus. Et
ecce dũ dormiret vidit quẽdã fulgentẽ sic so-
lem: habẽtez indutũ vestimentũ qd tradi-
derat egeno ⁊ dicẽtẽ sibi. Quid ploras? Co
gnoscis vestimentũ? Et ille etiã dñe. Et do-
min9. Illo ego vestior ex quo dedisti mihi.

Ha christiane: fac ergo elemosynam hilari-
ter velociter ⁊ suauiter: q2 ista faciũt elemo
synã deauratã. Et hoc exprimit in hoc termi
no. ecce. Sicut etiã accipit Esa. 12. c. Ecce
de9 saluator me9: q2 deus in mũdũ descen-
dens: ⁊ in elemosynã se nobis pauperib9 do
nans hoc obseruauit. ¶ Aduertẽdũ insup
ꝙ ad hoc ꝙ elemosyna sit gratiosa debet fie
ri in charitate: q2 elemosyne in peccato mor
tali viuẽtibus nihil aut parũ ꝓsũt: maxime
quo ad merituz eterne vite ⁊ remissionẽ pe-
ne: vnde Augu. 21. de ciuita. dei. 27. c. ait.
Qui dignas ꝓ suis peccatis elemosynas pri9
eas incipit facere a seipso: q2 indignũ est vt
qui in se nõ facit in proximũ faciat. Cũ au
diat dicentẽ deũ. Diliges ꝓximũ tuũ tanꝗ
te ipsum. Iterũq; audiat Miserere aie tu
placẽs deo. hãc elemosynã. id est vt deo pl
ceat nõ faciẽs anime: quomõ dignas ꝓ pec
catis elemosynas facere dicẽdus ẽ? Ad ho
enĩ illud scriptuz est. Qui sibi malus cui bo
nus erit. Hec ibi. Et ideo o christiani vulti
ꝙ elemosyne ꝓficiant animab9 vr̃is mutat
vitã vestrã: relinquite peccata vestra o lu
xuriose dimitte luxuriã. Et ideo qui volun
sibi elemosynas ꝓdesse debẽt prius vitã m
tare: vnde Lac. in. 6. di. institu. 13. c. Que
tiẽs igitur rogaris tentari te a deo crede a
sis dignus audiri: circũspice cõsciẽtiã tuam
⁊ quantũ potes medere vulnerib9. Nec ti
quia pctã largitione tollunt dare tibi licen
tiã peccandi putes. Abolẽtur enĩ si deo la
giare q2 peccaueris. De9 enĩ purgari hom
nẽ peccatis maxime cupit. Ideoq; agere pen
tentiã iubet. Agere aũt penitẽtiã nihil es
aliud ꝙ profiteri ⁊ affirmare se vlterius n
peccaturũ. Hec ille. O quãti hodie inueni
tur: qui substantiã tẽporalẽ in pauperib9 d
re volũt christo: animã vero in peccatis da
re volũt diabolo: vnde Aug. in cõmunib9
sermonib9. sermone. 23. ait: Rogo vos v
diligentius considerãtes attẽdatis: ne vo
crudelis ille hũani generis inimicus ita dec
piat: sicut solet incautos iniqua calliditat
decipere: qui homicidis: raptorib9: ⁊ adult
ris vanam securitatẽ ingerit: vt talia crim
na quotidianis elẽynis redimẽ credãt: put
tes ꝙ deus corruptorũ more iudicuz pecu
niã accipiat ⁊ peccata dimittat. Accipit pl
ne pecuniã ⁊ elemosynis delectat: Ea tñ ra

tione vt offerẽs simul offerat aiam suã. Ne
ꝙ est hec iusticia vt criminosus pecuniã deo
offerat: ⁊ aiam suã diabolo tradat: imaginẽ
impatoris offerat deo: ⁊ in seipso imaginez
dei tradat diabolo. Nõ ita precipit in euãge
lio christꝰ cũ ait. Reddite q̃ sũt ce.ce. ⁊ q̃ sũt
dei deo. Nã quãtũlibet largas elemosynas
q̇s tribuat: si capitalia crimina non declinat
pecuniã perdit ⁊ peccata nõ redimit. Nemo
putet ꝙ elemosyne ea cõsumant. Aliud enĩ
est mutare vitã: Aliud colorare. Mutare
vitã est a talibꝰ criminibꝰ abstinere. Colo-
rare vero elemosynis credẽdo redimere. Ele
mosyna enĩ tũc animã liberat: si criminosus
mortifera pctã iam deserat: ne substãtiã suã
offerat deo: ⁊ penitẽtiã tribuat iimico. Hec
ille. Fiat ergo elemosyna cõditionibꝰ predi-
tis: qꝛ si aliter fiat ⁊ si aliq̃liter ꝓsit: tñ incõ
parabiliter magis si sic fiat ꝓderit. Et de hoc
hať exemplũ in legẽda Johis elemosynarij
vbi diciť. Nõ erat quidã thelonearꝰ diues
valde petrus noie: sȝ nimis pauperibꝰ imise
ricors: qꝛ eos ad domũ suã accedẽtes cũ ni-
mia indignatione repellebat. Unus ergo il-
lorũ dixit socijs: Ego facio vobiscũ pactuȝ
ꝙ ego hodie accipiã ab eo elemosynã. Facto
pacto paupere illo ad domũ illã accedente ⁊
pre foribꝰ stante: petrus cũ vidẽs ⁊ accipiẽs
vnũ de silaginis panibꝰ quos illa hora man
cipiũ ferebat: quia lapidẽ nõ inuenit paupe-
rem cũ magno furore inde ꝑcussit: quẽ pau-
per accipiẽs se illũ recepisse de manu illiꝰ so-
cijs indicauit. Post vero duos dies infirma
tus ad mortẽ vidit se ante iudicẽ ⁊ mauros
quosdã in statera mala eius appẽdere. Sed
ex altera parte dealbati tristes dicẽtes se ni
hil habere ꝙ imponerẽt nisi paruũ panẽ simi
laginis: quẽ dederat christo coactꝰ: quẽ cum
sup staterã ponerẽt eq̃litas nõ ẽ facta. Qui
dixerũt ei: Adauge similaginẽ hãc alioquin
te immaniter apphendẽt. Euigilãs autẽ ⁊ li
beratus dicebat pplo. Si vna similago q̃ꝑ
furorẽ iactaui tãtũ ꝓfuit: quãto magis oia
ꝓpter dñm elargiri. Caueat ergo ait Augu.
in sermone. 24. de coibus ⁊ obseruet vnus-
quisqȝ pctõr vt sic ꝓ suis criminibꝰ elemosy-
nã faciat: ne ipsa vltra cõmittat: timens il-
lud qđ dicit aplus: Si distribuero in cibos
pauperũ oẽs facultates meas: charitatẽ aũt
nõ habeã nihil mihi ꝓdest. Quomõ chari-
tatẽ non habere diciť qui oia sua pauperibꝰ
elargiť: qꝛ in alijs charitatẽ ostẽdit: et sibi
ipsi crudelis existit qui animã suã in mortali
crimine interficit? Et quid ꝓdest si alijs si-
mus benigni cũ nobis simus impij? Qando
elemosynas alienã carnẽ pascimꝰ: crimia cõ
mittẽdo aias nostras iugulamꝰ. Et sic pa-
tet pars prima huiꝰ sermonis.

¶ Pars secunda vbi probať ꝙ elemosyna
debet fieri cũ largitate.

Secũdo dico ꝙ ad hoc ꝙ elemosyna
sit deo grata ⁊ meritoria debet habe-
re aliã conditionẽ que dƺ largitas ⁊
ideo dicit. Zacheus. Dimidiũ bonorũ meoꝝ
dñe do pauperibꝰ. Luc. 19. vnde Thobie.
4. diciť. Si multũ tibi fuerit: abũdãter tri
bue. ¶ Hic oriť vnũ dubiũ. vtrũ liceat oia
distribuere amore dei. Et respõdit Alex. de
ales. Nõ licitũ est oia dare pauperibꝰ ⁊ pau
perez effici ꝓ deo: ⁊ nõ solũmodo licitũ: sed
etiã meritoriũ. Et hoc ineffabiliter astruit
doctrina christi. vnde Matth. 10. Quecun
qȝ habes vende ⁊ da pauperibus. vbi glosa.
Omnino: oia nõ partẽ vt ananias. ⁊ Matth.
16. Nolite solliciti esse quid manducetis di-
cẽtes. Quid mãducabimꝰ: aut quid bibemꝰ
aut quo operiemur? ⁊c̃. Luc. 12. Uendite
oia que possidetis ⁊ date elemosynã: ⁊ ideo
apli hoc fecerũt ex persuasione christi. vnde
Luce. 5. Relictis omnibꝰ secuti sunt eum.
Et ideo Matth. 19. Marci. 10. Luc. 18. di
xerũt ipsi. Ecce reliquimꝰ oia ⁊ secuti sumꝰ
te: propterea petrus Actu. 3. dicebat: Argẽ-
tũ ⁊ aurũ non ẽ mihi. Ex quibꝰ oibus cõclu
ditur ꝙ large ⁊ abũdanter sunt faciẽde ele-
mosyne: vnde apostolꝰ 2. Chori. 9. Qui
pce seminat pce ⁊ metet ⁊ qui semiat in bene
dictionibꝰ de benedictionibꝰ ⁊ metet: vnde
Aug. in libro de elemosyna sic ait: Metuis
ne patrimoniuȝ forte deficiat si ex eo opari
largiter ceperis? Quãdo enĩ factũ est vt iu-
sto possent deesse subsidia: cum scriptũ sit.
Non occidet fame dñs animã iustam? hoc
affirmat. Cyprianus in epistola ad fratres
de ope ⁊ elemosynis dicẽs: Metuis ne patri
moniũ tuum forte deficiat si operari ex eo
largiter incipias. et nescis miser: quia dum
times ne res familiaris deficiat et vita et
salus ipsa deficit? Et dum ne quid de re-
bus tuis minuatur attendis: non respicis:

quia ipse minuaris: amator magis mamone
q̄ aīe tue? vt dū times ne ꝓ te patrimoniū
tuū perdas ipse ꝓ patrimonio pereas. Hec
ille. Et ideo nō te debet ab elemosyna trahe
re amor filiorū. vnde Augu. ait in libro de
decē chordis. Elemosynā faciēdo noli par
cere thesauris tuis vanis. Noli sub imagi
ne pietatis augere pecuniā di. filijs meis ser
uo. Magna excusatio filijs meis seruo. vi
deam9 seruauit tibi pater tuus: seruas tu fi
lijs: ⁊ filij tui filijs suis: ⁊ sic per oēs ⁊ null9
facit p̄cepta dei. Quare nō illi poti9 impen
dis oia q̄ te fecit ex nihilo? Qui te fecit ipse
te pascit. Ex his q̄ fecit ipse tu pascis filios
tuos: neq̄ eni tu melius cū illis patrimoniū
tuū q̄ creatori tuo: sz mentiunt boies mala
auaricia paliare se volūt nomie pietatis: vt
quasi ꝓpter filios custodire videant: que ꝓ
pter auariciā seruant. Hec ille. Aperi ergo
man9 tuas ⁊ elemosynas tribue scdm facul
tates tuas quod dicit Cyprian9 vbi supra
di. Si tibi fuerit copiosa substātia ex illa fac
elemosynaz: Si exiguū habueris ex hoc exi
guo cōica: ⁊ ne timueris cū facis elemosynā
premiū bonū reponis tibi in diē necessitatis
quia elemosyna a morte liberat ⁊ non patit
ire in tenebras: munus bonum ē elemosyna
omnib9 qui faciūt ea corā deo. Hec ille. Sz
heu hodie: q2 pauci sūt nolētes nō dico mul
ta sz pauca pauperibus dare: imo quāto di
tiores sūt tanto min9 elemosynā impendūt
vñ plerūq̄ euenit q̄ ampliores elemosynas
pauper q̄ diues mēdicantib9 tribuit. Quis
hodie sicut Paulin9 faceret qui vt recitat
Greg. in dialogis. Cū oia paupib9 tribuis
set: ⁊ q̄d vltra daret minime haberet seipsuz
cuidā mulieri ꝓ filij sui liberatione cōdona
uit? Et ideo Hiero. ad Eustochiū de morte
Paule ipsam cōmendat de hac virtute di.
Quid hac ꝟtute mirabili9 feminā nobilissi
me familie magnis quondā opib9 tanta fi
de oia esse largitā vt ad egestatē pene vlti
mā puenirer. Jactent alij pecunias in corbo
nā dei: ita cū egestas finalib9 q̄ aureis dona
pendētia nemo plus dedit paupib9 q̄ q̄ sibi
nihil reliquit: nūc illa diuitijs fruit ⁊ his bo
nis que nec ocul9 vidit: nec auris audiuit:
nec in cor hois ascēdit. Hec ille. ¶ Aduer
tendū ē tamē q̄ in dāda elemosyna magna
discretiōe vtendū ē: vt nō dent oia vni: sed

diuersis: scdm exigentiā personaruz elemo
syna distribuat: vñ. 86. di. c. fratrē. dz: In
ipsa aūt liberalitate modus adhibēdus est
rerū ⁊ personarū: rerū vt nō oia vni sz sin
gulis quedā p̄stent: vt plurib9 ꝓdesse possi
mus: iuxta illud ꝓphete. Dispersit dedit pau
perib9. Personarū vt primū iustis. deinde
peccatorib9 quib9 tñ dare ꝓhibemur: nō q2
hoies sunt: sed q2 peccatores. Hec ibi. Ex q̄
habet argumētū q̄ pauperi nūq̄ ē elemosy
na denegāda: iuxta facultatē suā: vñ ⁊ Lac.
6. di. institu. iz. c. Nec tñ si aliq̄s fuerit puri
ficatus ab oi labe pena: tem pādū sibi ab ope
re largitionis existimet: q2 nō habeat pecca
ta que deleat: imo tūc magis iusticiā debeat
operari cū factus est iustus: vt q̄ aū in me
delam vulnerū fecerat: postmodū faciat in
laudē ⁊ gloriā virtutis. Et sic patet pars s
cūda hui9 sermonis.

Pars tertia vbi declarat q̄ elemosyna d
bet fieri cum bonitate.

Tertio dico q̄ ad hoc q̄ elemosyn
sit deo grata debet habere aliā con
ditionē que dicitur bonitas: q2 pau
perib9 debent dari: nō dico optima: s3 bona
nō corrupta neq̄ nociua: vñ puer. 3. scripti
est. De p̄mitijs frugū tuaruz da pauperib
Honor etiā inquit: q2 tēporalia a deo crea
ta bona bonis cooperāt in bonū si de illis in
digentib9 subministrāt: vnde Aug9 serm
ne secūdo de letanijs: bone sūt diuitie in q
bus hoies magis extollunt: ⁊ amātes vest
fulgentē q̄ cogitantes vitā cōmunē: hec b
na sūt: sed bonos facere nō possūt. Est eni
bonū q̄ te facit bonū: ⁊ est bonū vñ facia
bonū: bonū q̄ te facit bonū de9 est. Nō en
facit hoiem bonū nisi ille qui semp ē bonu
Bonū vnde facias bonū ē aurū ⁊ argenti
⁊ quicq̄d habueris bonū est: sed bonū non t
facit: sed ē vñ facias bonū. Quod bonū a
di in psalmo. Dispersit dedit pauperib9 ⁊ c
Hoc ē bonū quia dedisti: ⁊ bon9 quia rect
fuisti. Hec ille. vnde Ecclesiasti. 35. Noli o
ferre munera praua: nō enim suscipiet ill
de9. Et ideo Geñ. 4. Respexit de9 ad abe
⁊ ad munera ei9: ad Caym ꝟo ⁊ ad mune
ra ei9 nō respexit: q2 Caym mala: abel ver
bona obtulit deo. Nā sicut ipse de9 bona e
nō mala nobis donauit: ita pariformiter a
nobis bona requirit: hinc sapiēs: vt. s. ait

da altissimo ſm datũ ei⁹: vt magis ac ma-
gis multiplicet tibi dona sua in hoc mũdo per
gratiã ⁊ in alio per gloriã. ⁊c. Amen.

Feria sexta post p̃mã dñicã in. xlᵃ. De tri-
bus cõditionib⁹ elemosyne. s. Gratiositate
largitate ⁊ bonitate. Sermo. 48.

SUrge tolle
grabatũ tuuz ⁊ ambula.
Scribũt̃ hec verba Jo.
5. c. Describit̃ frẽs charis-
simi in hoc sacro euãgelio
ꝙ hierosolymis erat ꝓba-
tica piscina: i qua aque pluuiales colligebãt̃
que hebraice cognominabat̃ bethsaida. i. do-
mus ouiũ quinq̃ habẽs portic⁹: vt per plu-
ra loca possent lauãtes hostias descẽdere ad
aquã. In his scilicet porticib⁹ iacebat mul-
titudo magna laguentiũ: cecorũ: claudorũ:
aridorũ expectantiũ aque motũ: quia vt se-
quit̃ angelus dñi ſm tẽp⁹ descendebat in pi-
scinã ⁊ mouebat̃ aqua: ⁊ qui prior descẽdis-
set in piscinã post motionẽ aque san⁹ fiebat
¶ Nũc ergo querit̃ a doctorib⁹ que esset cã
hui⁹ miraculi ⁊ descẽsus angeli. Aliqui eni
dicũt ꝙ ista fiebãt ꝓpter p̃sentiã ligni dñi-
ce crucis ibi existẽtis: ⁊ ideo angel⁹ descẽde-
bat ꝓpter ipsius ligni reuerentiã: ⁊ vt osten-
deret ꝙ natura hũana a morbo peccati per li-
gnũ dñice crucis erat sanãda. Dicit̃ enim in
Istoria scholastica: ꝙ regina sabba veniens
hierusalẽ vidit in valle Josaphat super tor-
rentẽ cedron vbi nũc est pons fabricatus de
petra: quoddã lignũ de quo vidit in spiritu
ꝙ i illo pateret̃: ꝓpter cui⁹ passionẽ ⁊ mortẽ
deficeret regnũ israel. Qua ꝓpter noluit in-
de trãsire. Quod cũ significatũ esset Salo-
moni fecit poni illud lignũ in ꝓfundo terre
iuxta templũ: vbi postea facta ẽ illa piscina.
Aliqui etiã dicũt ꝙ appropinquãte euãge-
lij veritate dñs voluit figurã baptismi exp̃s-
sã in hac piscina ostẽdere: que cõueniebat cũ
baptismo in mũdando ⁊ sanãdo virtute oc-
culta angeli. Sic baptism⁹ sub sensibili ele-
mẽto mundat ⁊ sanat aiam virtute occulta
verbi. ¶ Sed aduertendũ vt ex precedẽtib⁹
patere põt: ꝙ secũdus baptism⁹ est elemosy-
narũ largitio. Qui ergo multis annis adin-
star isti⁹ lãguidi iacuit i peccatis suis obediat
voci christi i v̾bis p̃allegatis di. Surge tol-
le grabatũ tuũ. id est peccatũ per verã cõtri-
tionẽ ⁊ elemosynarũ largitionẽ: ⁊ statim sana-
beris: que elemosyna vt deo grata sit opor-
tet vt habeat aliã cõditionẽ que dicit̃ ꝓprie-
tas. i. ꝙ homo debet dare de suo ⁊ nõ de alie-
no circa quã ꝓprietatẽ tria in isto ſmone cõ-
siderãt̃. Primo a quib⁹ põt fieri elemosyna
Secũdo si põt fieri de illicite acquisitis sed
tamẽ ꝓprijs. Tertio si põt fieri de reb⁹ alie-
nis inuito dño cõtractis.

Pars p̃ma hui⁹ ſmonis in q̃ declarat̃ ꝙ elemo-
syna debet fieri cũ gratiositate ⁊ suauitate

PRimo circa p̃mã considerationẽ po-
nũt̃ quatuor. q̃r Primũ ẽ. Si mo-
nachus vl̾ p̾sona religiosa põt facere
elemosynã. Ad hoc rñdet Tho. 2ᵃ. 2ᵉ. q. 32.
⁊ in. 4. di. 15. Et cũ eo cõcordat Hostien. ⁊
Alex. in. 4. p̃te sũme sue in tractatu de ele-
mosyna. Q ꝑ monach⁹ siue regularis q̇cũq̃
ſm cõditionẽ quib⁹ talis ẽ nõ põt regularit̃
facere elemosynã: q̃r nihil habet. 54. dis. c.
abbati. 12. q. i. nõ dicatis. extra de statu mo-
nachorũ. Cũ ad monasteriũ in fine. Sz tñ
distinguẽdũ ẽ: q̃r aut monach⁹ habet admi-
nistrationẽ: aut nõ. In p̃mo casu põt facere
elemosynã: imo oẽ qđ illi sup̾ ẽ necessitatib⁹
i causis pijs erogare debet: domino omnib⁹
dicẽte: Qđ sup̾ est. ⁊c. Luc. xj. 12. q. i. quia
tua. 86. di. c. nõ satis. Si v̾o nõ hz admini-
strationẽ: aut ẽ in claustro: aut extra. Si in
claustro aut ille qui indiget ẽ in extrema ne-
cessitate: aut nõ. Si non: nõ debet facere ele-
mosynã nisi petita licẽtia ⁊ obtẽta. Si autẽ
ẽ in extrema necessitate: aut ẽ p̃lat⁹ presens
aut nõ. Si est presens ⁊ oportune põt petere
licentiã petere debet. Si v̾o nõ cõcesserit vel
p̃sens nõ fuerit ⁊ ipsũ adire nõ poterit ꝓpter
tẽporis breuitatez: debet erogare: q̃r in tali
articulo oĩa sũt coĩa: imo prohibẽte abbate
hoi fame moriẽti tenet̃ dare: q̃r hoc dñs pre-
cipit cui⁹ preceptũ hũano p̃ponẽdũ ẽ. Act.
5. Obedire deo. oportet magis ꝙ̃ hoib⁹. Si
aũt monachus sit extra claustrũ: vtputa in
scholis vel in itinere peregrinationis: tũc põt
elemosynas facere moderamine temp̾ato
nõ tñ maxime indigentibus: sed etiam me-
diocribus pauperib⁹. Nam eo ipso ꝙ dedit
sibi licentiã eundi vel standi: intelligit̃ ei cõ-
cessisse licentiã faciendi ea que honesti secu-
lares ⁊ peregrini facere solent. Argumentũ

extra de officio delegati. c. preterea. ⁊ sic patz
propositū. ¶ Scđm qđ querit̄ ē. Si vxor pōt
facere elemosynā. Et rn̄dit ad hoc. al's vbi. s
Hosti. Ray. ⁊ Ricar. ⁊ Bona. in. 4. dis. 15.
Qđ mulier pōt habere res trib⁹ modis. Aut
pōt habere res de proprio lucro eo q̄ ē mulier
lucrosa. Aut pōt habere res parafrenales
id est res cū dote. Parafrenales aūt dicūt̄
res proprie preter dotē: ⁊ dicunt̄ a para q̄ est
iuxta ⁊ frena q̄ ē dos: aut pōt habere cōmu-
niter res cum marito. Si sint res de lucro:
aut illis sustētat seipsam ⁊ virū: aut sunt de
super abūdanti. In primo casu dicendū est
q̄ nō potest facere elemosynas si subtractio
sustētationis respectu viri debeat inde sequi
Magi. n. tenet̄ pro viro q̄ꝫ alicui alij. In se-
cūdo casu dico q̄ pōt esse īuito viro: nec in-
telligo deductis expensis vict⁹ sui: quia vir
tenet̄ ad omnia eius onera propter dotem
⁊ etiaz propter obsequiū ab vxore exhibituz.
Similiter dico de reb⁹ parafrenalib⁹: quia
de illis etiā inuito marito pōt facere elemo-
synas. C. de pactis. l. cū hac lege. De rebus
vero quas habet cū viro cōmunes possum⁹
loqui ad elemosynas leues vel magnas ⁊ no-
tabiles. In primo casu pōt facere elemosy-
nā etiā prohibitā in generali: vtpote dare pa-
nem ⁊ de vino pauperi: ⁊ debere sibi formare
cōscientiā q̄ hoc vult marit⁹: ⁊ si prohibue-
rit debet credere q̄ nō prohibet omnino sed vt
trahat eā ad mediocritatē: ⁊ h̄ debet cogita-
re q̄ si vir eius sciret pauperis indigentiam
vellet ei dare: q̄ si nihil horū credat ⁊ oīno
ei interdicat̄ non potest aliq̄d dare de his q̄
sunt viri: quia debet esse illi oīno subdita si-
cut corpus capiti: vnde Augu. in quadā epi-
stola dicit. Mulierē coniugatā nō licet dice-
re facio qđ volo de meo ⁊ cū ipsa etiā non sit
sua sed capitis sui. Secūdo casu simpliciter
nō potest eo q̄ mulieris caput est vir. prima
Chori. xi. immo ipsa pene ē famula viri: ⁊
vir est dn̄s eius: vt dicit Amb. i li. q̄stionū
veteris ⁊ noui testamēti: ⁊ habet̄. 33. q. 5. c.
Hec imago. c. vltimo. Et ideo sine licentia
viri nō pōt facere elemosynas notabiles: et
oīa intelligunt̄ nisi videret pauperē indigē-
tem ad mortē ⁊ sic patet scđm propositum.
¶ Tertiuz qđ querit̄ est. Si filiusfamilias
pōt facē elynā. Rn̄det ad h Alex. d al. Qđ
filiusfamilias elynas leues ⁊ mediocres sine

Mulier sub viri
potestate est

cōsensu ⁊ cōscientia patris facere pōt: h m
gnas ⁊ notabiles nō nisi habeat peculium c
strense vel quasi castrēse: vt puta: quia e
procurator vel aduocat⁹ vel aliqđ officiu
publicū habet: quia tunc dicit̄ habere qua
castrēse. Peculiū vero castrēse habere di
tur quādo occasiōe militie a parētib⁹ vl' al
aliquid donat̄ vel ipse in militia acquirit:
tūc pōt facere elemosynas q̄tūcūq̄: q2 q̄t
ad ista pater familias censet̄. ff. ad maced
l. i. §. vltimo. ⁊. l. 2. C. de officio censoris.
fi. De peculio vero profecticio qđ ex reb⁹ p
vel earū occasione aduenit: vt fruct⁹ seu l
crum ⁊ etiā de aduētitio qđ ex alia quacū
causa filio aduenit: siue a matre: siue ab e
tranea psona: siue de alijs operationib⁹ ⁊
istis pōt filius facere elemosynā si credit p
trē permissurū aliter nō q2 profecticiū ⁊ c
quid ex eo acquirit̄ patris ē. Aduenticiu
vero patris ē quo ad vsum fructuuz. Ins
tuta per quas psonas nobis acquirit̄. §.
Si tn̄ esset in scholis de licētia patris vl' i p
regrinatiōe posset ⁊ de profecticio ⁊ aduen
cio elemosynā dare. ff. ad macedo. l. item
filius. §. quod dicit̄. ⁊. ff. de iudicijs. l. si lo
gius. ⁊ sic patet tertiū propositū. ¶ Quar
qđ querit̄ est. Si seruus ⁊ ancilla pōt face
elemosynā de reb⁹ dn̄i sui. Respōdet ad h
Alex. de ales. Qđ ad hoc q̄ aliq̄s habeat
testatē faciēdi elemosynas requirit̄ libera
cultas: iustū dominiū: ⁊ ordinatū minist
riū: quorū nullū est reperire in seruo resp
ctu rex dn̄i sui: propter qđ simplicier dici p
q̄ sine cōsensu expresso vel presūpto dn̄i s
vel ratihabitiōe neq̄ magnas neq̄ paru
elemosynas facere pōt. Et si obijciat̄ q̄ e
dem rōne nec filiusfamilias: q2 nec ē illius
bera facultas nec iustū dominiū nec ordi
tū ministeriū. Potest dici q̄ nō ē simile: c
seruus nec actu nec habitu dn̄at̄ rebus d
mini sui: filius aūt ⁊ si nō dn̄et̄ actu: tam
dominat̄ habitu rebus patris. Et sic pat
quartū propositū.

Pars secūda hui⁹ sermonis in q̄ declar
tur. Qđ elemosyna debet fieri largitate.

Secūdo videndū ē si potest fieri e
mosyna de illicite acq̄sitis sed tam
proprijs. Ad qđ declarandū tria v
denda sūt. ¶ Primū ē si pōt fieri elemos
na de acquisito meretricio vel fornication

Et respōdet̃ ſm Alex. ꝙ ſic: q̄ꝛ licȝ turpiter
ꝛ malo mō acq̄rat̃ qḋ ſic acquirit̃: nihilomi
nus iuſte poſſidet̃. In hui⁹ enī acquiſitione
tranfert̃ dn̄ium nec cōpetit repetitio illi a q̄
dat̃ pecunia ꝓ huiuſmodi flagitio. Intelli-
gendū eſt tn̄ ꝙ licȝ elemoſyne priuate dari
poſſint de ſic acquiſito vbi nullū eſt ſcanda
lū nō deberet fieri publice que nō poſſūt ſine
ſcandalo fieri: vnde eccleſia nō debet recipe-
re feneſtrā vitreā vel pānū ſericum a publi-
cis meretricib⁹: ne videat̃ approbare acqui-
ſitionē illicitā ꝛ de tali oblatione publica in
telligit̃, illḋ Deut. 27. Nō offeres mercedē
pſtibuli in domo dei tui. Et ideo dicūt theo
logi: ꝙ ſi meretrix ē occulta vel penitēs pōt
recipi eius oblatio: ne ſi penitēs repelleret̃ ex
cōfuſſione deſperaret. Et hoc aſtruebat do-
minus pedes ſuos ſuſtinēdo ablui a muliere
peccatrice ꝛ inungi. Luc. 7. Si vō ſit mere-
trix publica ꝛ ipenitēs ei⁹ oblatio nō dȝ reci
pi ne ex h⁹mōi receptōe videat̃ eccl'ia tali fa
cinori pſtare fauorez: ꝛ ſic patet pm̄ū ꝓpoſi-
tū. ¶ Scdm̄ qḋ querit̃ ē de acq̄ſitis per hi-
ſtrionatū ſi pōt fieri elemoſyna. Rn̄det ad
hoc Alex. de ales. ꝙ ſic: q̄ꝛ ſic acquiſitū tran
ſit in dn̄ium acquirētis: nec cōpetit repetitio
illi de quo aliq̄d per hiſtrionatū acquiritur.
¶ Tertiū qḋ hic querit̃ ē. Si ex acquiſito
per ludū alear pōt fieri elemoſyna. Et reſpō
det Alex. ꝙ ille q̄ ludit volūtarie motu cu-
piditatis vel libidine laſciuie ſi amittit ali-
quid nō cōpetit illi repetitio in foro dei: di-
co ꝛ de ſic acquiſito pōt fieri elemoſyna: imo
ſm aliq̄s totū tenet̃ diſtribuere pauperib⁹
Si aūt ille q̄ ludit ludit coact⁹ vtpote iduct⁹
a maiore quē timet aut veret̃ vl' induct⁹ pcū
iportunitate: ſi aliq̄d amittit illi cōpetit repe
titio: nec ſic ali⁹ pōt de ſic acq̄ſito el'ynā facē
imo nihil ſibi acq̄rit̃ ꝟ ludo Si aūt q̄s ſic cō
pulſus aliq̄d lucret̃ nō tenet̃ ad reſtitutionē
imo pōt de illo facere elemoſynā: ꝛ illud de-
bet dare pauperib⁹. ꝛ ſic patet t'tiū ꝓpoſitū.

Pars tertia hui⁹ ſermonis in qua decla-
ratur. Si pōt fieri elemoſyna de bonis alie-
nis inuito dn̄o cōtractis.

Tertio vidēdū ē Si pōt fieri el'ynā de
reb⁹ alienis iuito dn̄o ꝯctis. Ad qḋ
declarādū duo tn̄ q̄rūt̃. ¶ Primū
ē vtrū el'ynā facta de furto abſoluat furē et ſi
de rapina vl' vſura abſoluat raptorē vl' vſu-
rariū a debito reſtōnis: videt̃ enī ꝙ ſic. Si
ponat̃ talis caſus. Raptor talis. vl' vſurari⁹
dat ex motu pietatis el'ynā paupi exn̄ti in ex
trema neceſſitate. In tali ar. oīa ſūt cōia: i-
mo i tali neceſſitate ſūt patiēti extremā idi-
gētiā. Si ḡ null⁹ tenet̃ reſtituē aliq̄d niſi illi
cui⁹ ē illud qḋ ē reſtituēdū cū rōe necitati il-
lud qḋ de furto vl' rapina vl' vſura ſubtractū
ē pſtitū ē patiēti necitatē extremā reſtitutū
ē vero dn̄o: ḡ ille q̄ h⁹mōi el'ynas aut exn̄ti i
h⁹mōi necitate reddidit nō tenet̃ facē alicui
aliquā reſtōnē de ſic acq̄ſito ꝛ ſic dato. Ad ꝟ
rn̄det Alex. ꝙ iſte nūq̄ abſoluit̃ ſi ſine ꝯſen
ſu alteri⁹ facit el'ynā de vſura maxīe ſi ſit po-
tēs vl' ꝯtingat eū venire i poſterū ad pinguio
rē fortunā: q̄ꝛ ꝓpt̃ iſtā el'yne largitionez iſte
nō abſoluit̃ a pctō. Et iō cū nō remittat̃ de-
lictū niſi reſtituat̃ ablatū: ſp tenet̃ ad reſtō-
nē. Preterea iſti indigēti ſic el'ynā dare non
fuit illi q̄ debuit vſurā ſatiſfacere. Alia eſt
enim obligatio qua tenet̃ illi pauperi: ꝛ alia
obligatio q̄ tenebat̃ ad reſtitutionē: non enī
ſatiſfaciēdo pauperi ſatiſfacit illi: cū ille pau
peri nō teneret̃ ex quo nō erat ei pſens: nec
pauper vicē eius gerit in hac pte: ꝛ iam vſu-
rarius ſemp remanet obligat⁹. Ad illud er
go qḋ obijcit̃: ꝙ poſito in neceſſitate ſūt oīa
cōmunia. pōt dici. ꝙ pecunia quam detinet
vſurarius pōt dupliciter cōſiderari: reſpe-
ctu indigētis: ꝛ reſpectu illi⁹ qui ſoluit eam
vſurario. Primo mō in veritate ē pauperis
ꝛ nō ſolū illa ꝟ etiā q̄cūq̄ alia p quā pōt ſue
indigētie neceſſitas ſubleuari. Si vō conſi-
derat̃. Scdo mō. ſ. per relationē ad illū qui
dedit vſurario: aut ille ē pſens: aut abſens.
Si pſens tenet̃ pmo ei reſtituere Si abſens
ſic tenet̃ pauperi ſubuenire: ꝟ tn̄ ſemp rema-
net obligat⁹ dūmō habeat: vn̄ poſſit reſtituē
ſicut dictū ē Et ideo narrat ceſari⁹ hoc exem
plū. Qḋ colonie vſurarius quidā cōpunct⁹
ꝛ ꝯfeſſus dixit ſacerdoti ꝙ oīa ſua bona pau
perib⁹ erogaret. Cui ſacerdos. Incide de pa
nibus tuis elemoſynas: ita ꝙ ex eis ciſtam
impleas. Quo facto altera die cū ciſtam ap-
peruiſſet: quot ibi poſuit elemoſynas tot in
ea reperit buffones. Cui ſacerdos ait: vides
nunc quantū deo placent elemoſyne de vſu-
ris facte ꝛ ille perterritus condignā egit pe-
nitentiā. ¶ Secūdū qḋ querit̃ ad maiorem
declarationez ſuperioris eſt. Si poteſt fieri

elemosyna ꝯ rebus alienis inuito dño ꝯtis
Ad hoc. R. Alex. ꝯ ales. ꝙ aliqñ iniusta ac
quisitione nõ transfert dñiuz ⁊ simonia: ex
de iureiu. c. debitores. ⁊ ꝯ simonia. c. veniẽs.
Aliqñ transfert dñium ⁊ nõ cõpetit repeti-
tio: vt exactione officialis q̇ quãdoq; extor-
quet aliq̃ a subditis. In p̄ casu. s. cũ nõ trãs-
fert dñium: vt in rapina ⁊ furto. Et in. 2°. s.
cum transfert ꝫ cõpetit repetitio: vt in simo-
nia ⁊ vsura nõ põt fieri elemosyna. In tertio
casu. s. cũ transfert dñium ⁊ nõ cõpetit repe-
titio: põt fieri licite elemosyna. Unde. 14. q.
5. c. non sane. §. sunt alie. dr̃. Sũt alie ꝑsone
que ab vtraq; parte insolenter accipiũt sicut
officiales ab his extorta ꝑ imoderatã impro
bitatẽ repeti solẽt: magisq; reprehendim⁹ q̇
talia inusitate repetierũt q̃ qui ea more sum
pserũt. Isti si viã vite mutauerunt: aut ex-
cellentioris conscenderũt sanctitatis gradũ
facili⁹ ea que hoc mõ acquisierũt tanq̃ sua
pauperib⁹ elargiãt: q̃ eis a quib⁹ accepta sũt
tanq̃ aliena restituũt. Et ita qui ꝯ ius soci
etatis humane furtis: rapinis: oppressiõib⁹
⁊ inuasionibus abstulerit aliq̃: reddẽda po
tiusq̃ donanda censem⁹. hec ibi. ¶ Aduertẽ
dũ tñ ꝙ de pecunia habita ꝑ vsurã vel furtũ
põt fieri elemosyna si raptor vel vsurari⁹ ꝓ
ponat restituere equipollentẽ: ⁊ habeat vñ
restituat: vt si dãdo nõ reddat se impotentẽ
ad restituendũ. Cum ḡ dicit ꝙ de vsura vel
rapina nõ põt fieri elemosyna: intelligendũ
est cum ille qui facit elemosynã reddit se im
potentẽ ad restituẽdũ: vel cũ credit se absol-
ui a debito restitutionis rõne collatiõis ele-
mosyne. In genere ergo loquẽdo de rapina
vel vsura nõ põt fieri elemosyna: q2 datũ ta
le nõ est ipsius dantis: vñ ꝓuer. 12. Honora
deũ ꝯ tua sba: q̃si dicat nõ ꝯ aliẽa. ⁊ Thob.
4. Ex substãtia tua elemosynã fac. Et Esa.
58. Frange esuriẽti panẽ tuũ ⁊c. ⁊ 61. Ego
dñs odio hatẽs rapinã i holocaustũ. ⁊ Ec-
clesiastici. 32. Imolans ex iniquo maculata
est oblatio ei⁹. Et sequit. Qui offert sacrifi-
cium de substãtia paupis: q̃si q̇ victimat fili
um in conspectu patris sui: qd̓ habet. i. q. i.
Non est putanda elemosyna etiã si pauperi
bus dispenset qd̓ ex illicitis reb⁹ acquirit: q2
q̇ hac intẽtione male accipit non bene dispen
set grauat potius q̃ iuuat: ⁊ ita. Quicquid
enim in dei sacrificio ex scelere offert oipotẽ

tis dei nõ placat iracũdiã: ꝫ irritat. hinc r…
sum scriptum est: Honora dñm de tuis i…
stis laboribus: qui ḡ male tollit vt q̃si bene…
beat: constat ꝙ sine dubio dñm nõ honora…
hinc q̃ꝫ ꝑ Salomonẽ dr̃: Qui offert sacri…
cium de substãtia pauperis q̃si q̇ filiũ vic…
met in ꝯspectu patris. Quãtus aũt dolor…
patris ꝑpendamus si in eius ꝯspectu fili⁹…
victimet: ⁊ hinc facile cog̃scit quant⁹ ap…
deũ dolor exasperat qñ ei sacrificiũ ex rap…
tribuit. hec ibi. Et. 14. q. 5. c. imolãs. A…
ait. Imolans ex iniq̃ oblatio est maculat…
dona iniquorum nec ꝓbat altissim⁹: nec…
spicit in oblationib⁹ iniquoꝝ nec in mult…
dine sacrificioꝝ ꝓpiciat peccatis: sed q̇ off…
sacrificiũ ex sba pa. q̃si qui vi. fi. in cõspec…
patris sui: panis egentiũ vita paupis est…
defraudat illuz hõ sanguinis est: q̇ effun…
sanguinẽ ⁊ q̇ fraudẽ facit frẽs sũt necessa…
hec ibi. Et iõ nõ licet rape diuitib⁹ vt de…
paupib⁹. vñ Aug. vbi. s. c. forte ait. Fo…
aliq̇s cogitat ⁊ dicit: Multi sunt christi…
diuites: auari: cupidi: nõ habeo pctm̃ si su…
illis abstulero ⁊ pauperib⁹ dedero: vñ en…
nil boni agũt mercedẽ habere poto: sꝫ hn…
cogitatio ex diaboli calliditate suggerit…
si totũ tribuat qd̓ abstulerat addit poti⁹…
catum q̃ minuat. hec ibi. Argm̃ habet ac…
14. di. c. qd̓ ait. ⁊. 30. q. i. c. nosce. 32. q. 4…
sunt. ⁊. q. vlti. nõ solũ. Fac igit elemosyn…
de sudore vult⁹ tui: q2 illa placet deo. vñ…
q. 5. c. elemosyna. Greg. ait. Elemosyna…
dẽptoris nostri oculis illa placet que nõ…
illicitis ⁊ iniq̇tate ꝯgerit: ꝫ que de reb⁹ c…
cessis ⁊ bene acq̇sitis impendit. hoc idez af-
mat Aug. in li. 2°. de ꝟbo dñi. ꝟmone. 12…
in li. 50. omel. omel. 4. di. De iustis labor…
facite elemosynas: ex eo qd̓ recte habetis…
te: nõ enim corrupturi estis iudicẽ deũ C…
stum: vt in die iudicij nõ audiat paupes…
bus modo aliq̇d tulistis: Si enim depre…
res aliquẽ inualidũ tu validior ⁊ potent…
⁊ veniret tecũ ad potẽtiorẽ iudicẽ ꝑ consul…
vicariũ quẽlibet in hac terra habentẽ iudi…
di aliq̃ potestatẽ: ⁊ vellet tecuz causam…
cere: si tu de preda illa vel spolia dares…
quid iudici vt ꝓ te iudicaret: ⁊ tamẽ tãta…
est iusticie vt iudici quem tu ipse corrupi…
⁊ tibi displiceat. Noli tibi pingere talẽ d…
noli collocare in tẽplo cordis tui tale ido…

non est talis deꝰ tuus: qualis non debes esse
nec tu. Nolite ergo elemosynas facere de fe
nore ⁊ vsuris. Et in li. de vita christiana ait
Aliqui ꝑ hoc se iustificari existimāt. vt ꝙ de
sba pauperꝝ exiguā elemosynā faciūt: de eo
ꝙ plurimū abstulerūt nūquid minimū lar-
giunt. Cibat vnꝰ vnde plures esuriūt: ⁊ de
multoꝝ spolijs vix pauci tegunt. Non talez
elemosynā deꝰ q̄rit nec vult pietatem vni de
crudelitate alteriꝰ ꝓstari. Meliꝰ est enim te
non facere elemosynā: ꝙ̄ vnde paucis facias
plurimos denudare: vt vnū vestias plimos
exspolies vestitos. Illā elemosynā deꝰ appro
bat q̄ de iustis laboribꝰ monstratur. Sicut
scriptū est. Honora deū de tuis iustis labo-
ribꝰ ⁊ deliberari ei de tua sba ⁊ fructibꝰ. nā
abbominat ⁊ reprobat ꝙ de lachrymis pre
stat alienis. h ibi. Et iō debēt vsurarij ⁊ alij
raptores priꝰ restituere: ⁊ postea elemosynas
facere. vñ Cesariꝰ narrat exemplū di. 9. ꝙ
parisiꝰ erat q̇dā magnꝰ vsurariꝰ q̇ cōpunctus
magistrū Mauritiū tūc ibidē epm ꝯsuluit
quō saluꝰ fieret: ille in edificatōe ecclesie btē
virginis feruēs cōsuluit ei vt pecunias suas
ad structurā ecclesie btē virginis daret: qui
cōsilio huiusmodi aliquantulū sibi suspecto
magistrū Petrū cantorē adijt: qui dixit ei:
Vade ⁊ fac clamare ꝙ paratus es oībꝰ resti
tuere: factūq; est ita. Deinde rediēs ad cāto
rem dixit ei: Oia iniuste ablata teste consci
entia oibus venientibꝰ ad me restitui: ⁊ ad h
supsunt plurima: tūc ille ait: Modo potis
elemosynas facere: ipse etiā postea per pla-
teas ciuitatis nudꝰ in femoralibꝰ incessit ser
uo cum virga ipsū impellēte ⁊ clamāte: Ec-
ce quē ꝓ pecunijs suis principes honorabāt
Ex quibꝰ omnibꝰ concludit ꝙ pauperes non
debēt recipe elemosynas vsurarias ⁊ huius-
modi scienter. vñ. 14. q. 5. c. nolite. ait Aug.
Nolite velle elemosynas facere de fenore et
vsuris. Et hoc verꝝ est de certis: q2 de incert;
bene potest elemosyna fieri. 14. q. 5. c. qui ha
betis. ⁊ c. sequē. Et ō hoc exemplū dat ex ge
stis sancti Forsei. Cum aīa Forsei egressa
esset de corpore demones eam ante tribunal
iudicis accusabant: sed nō inueniebant ꝙ ei
obijcerent: nisi ꝙ aliquando capam a quodā
feneratore receperat: ⁊ iam ꝯtra ipsum sentē
tia iminebat. Sed angelꝰ sanctis orātibꝰ pro
ipso decreuit deꝰ vt ad corpus rediret ⁊ pe-
nitentiam ageret. Unde vnus demon iratꝰ
animā feneratoris a quo capā receperat i fa
ciem eius proiecit: vnde postq̄ fuit suscitatꝰ
apparuit in facie eius exustio ex anima fene
ratoris igne gehenne succensa. Nec tamen
creditur sanctū virum sciuisse illam capam
fuisse ex fenore acquisitā: s3 inquirere debuit
Facite ergo christiani elemosynas debit; cō
ditōibꝰ vt in h mūdo acq̇rat; grāz ⁊c̄. Amē

Sabbato post pmā dñicā 3 i q̄dragesima
de tribꝰ alijs ꝯditōibꝰ elemosyne. Ser. 49.

Suscipite infirmos. Scribunt hec ver
ba prime ad Thessa. 5. c.
De hodierna lectione euā
gelica fratres charissimi
in presentiaꝝ supsedendū
duxi: quia illud idem euangeliū in sequenti
dñica aperire decreui. Sed post predicta ō ele
mosyna extant ⁊ alie tres ipsius conditiōes
que ex epistola occurrēti patere possunt. di
citur enim ibide3 oīa probate: quod bonum
est tenete: ab omni specie mala abstinete vos
quod ē dicere ꝙ bonū debet fieri sincero cor-
de coram deo ⁊ nō hoibus: maxime elemosy
na. vnde sequit ibidē. Ipse autē deꝰ pacꝭ sā-
ctificet vos per oīa. Preterea in eodē loco vi
dete ne quis malū pro malo alicui reddat: s
semp ꝙ bonū est sectamini inuice3 ⁊ in oēs.
Ubi satis claret ꝙ bonum elemosyne de-
bet fieri libere sine aliqua exactione: quia il-
lud solum bonū est ⁊ deo gratū: ⁊ postremo
concludit verbū assumptū. Suscipite infir-
mos. i. paupes ac debiles eis elemosynas dā
do: non fortes ⁊ diuites: ⁊ huiusmodi. Sūt
igit tres alie conditiones elemosyne in ser-
mone hodierno declarande: quaꝝ Prima di
cetur sinceritas. Secunda dicet liberalitas
Tertia dicet pietas.

Pars prima huius sermonis in qua decla
ratur ꝙ elemosyna debet fieri cū alia cōdi-
tione que dicit sinceritas. i. recto corde.

Primo in isto sermone attenden du3
ē ꝙ ad hoc vt elemosyna sit deo gra
ta debet habere aliam conditionem
que dicit sinceritas. i. intentio recta. In ele-
mosyna enim plus pensat deus animū purū
q̄ datum: sicut. 42. di. c. quiescamus. vnde
Augu. super psal. 25. ait: De corde procedit

elemosyna. Si enim manũ porrigas: nec in corde miserearis: nihil fecisti. Si aũt in corde miserearis: ẽt si non habes quod porrigas manũ acceptat de⁹ elemosynã tuã. hec ibi. Ex quo habet ꝙ bona voluntas dandi elemosynam sufficit sine opere: ꝫ opus sine recta voluntate non sufficit. Unde Aug. 2.º sermone q̃dragesime de ieiunio ait: Cum de elemosynis loquimur non turbetur angusta paupertas. Omnia eniꝫ compleuit q̃ q̇ꝺ potuit fecit: quia volũtas perfecte faciẽdi reputabitur ꝓ opere facti. Sed hoc ille implere poterit qui oẽm paupertẽ q̃si se ipsũ considerare voluerit. Et in li. 50. omel. omel. 8. ibidem ait: Videte q̃ꝫtum laboret qui expoliare vult vestitũ: ⁊ quõ sine labore sit qui vestire vult nudum. Si enim habeat proferat ⁊ det: Si nõ habet sufficit ei corã deo bona voluntas. Ecce non laborat si habet: si ꝟo non habeat: q2 quod valde necessariũ est habet: pauꝑ est in archa: sed diues in consciẽtia: pauper in domo est: sed diues est in aĩo. De secundo aũt habet in. 4. sniaꝝ. di. 16. c. i. suꝑ illo ꝟbo Respexit dñs ad Abel ⁊c̃. vbi dicit: Prius dixit ad Abel ꝙ ad munera ei⁹. In iudicio enim cordis consideranda est elemosyna tribuentis: ꝫ nec considerandũ est quantũ: sꝫ q̃ intentione ⁊ q̃ mente dat ꝙ potest. hec ibi Nam regulariter dicit: ꝙ finis imponit nomen operi ꝫm Ambro. in li. de officijs. Et phs. 2.º de aĩa ait: Qia iuste denoiant a fine: qõ habet etiã. ff. ad. l. fal. l. his qui. 50. §. sꝫ si op⁹. Qui ergo bonũ opus facit recta intentione bonus iudicat: q2 dñs nõ ex operibus iudicat: sꝫ ex cogitationib⁹ ⁊ ex corde. 14. q. 5. c. si quid. 16. q. 6. si sacerdotib⁹. 22. q. 5. qui periurare. 32. q. 5. c. ꝓposito. ⁊ c. reuera. Cum ergo facis elemosynã facias recta intentione ⁊ amore dei: quia aliter non ꝓdest. Unde Hiero. 24. q. i. c. odi. ait: Si holocausta obtulerint vt videant ieiunare: dare elemosynas: pudicitiã policeri: que holocausta sunt vera: nõ ea suscipit de⁹. Nã nõ sacrificiorum magnitudinẽ: sed offerentiũ merita causasꝙ diiudicat. vt habet. 14. q. 5. i. c. scriptum. 7. q. vl.ª c. vlti.º de pe. di. 5. cõsideret. 3.ª q. 7. in grauib⁹. vbi dicit. Dona quippe iniquorũ non probat altissim⁹ nec respicit ĩ oblationib⁹ eoꝝ: nec in multitudine sacrificioꝝ eoꝝ ꝓpitiabit pctĩs. et iõ Hiero. i. q. i. c. Vide ait: Vide q̃ꝫtum bonũ est charitas: si ita martyriũ ferimus vt nostras velimus ab oĩbus reliquias hortari: ⁊ si opinionẽ vulgi sectantes intrepidi sanguinẽ fuderim⁹: ⁊ substantiam nostrã vsꝙ ad mendicitatẽ ꝓpriã dederim⁹: huic opi non tam premiũ ꝙ pena debet: ⁊ perfidie magis tormenta sunt q̃ꝫ corona victorie. hec ille. Et ideo saluator noster Matth. 6. ait. Cum facis elemosynaꝫ noli tuba canere ante te sicut faciunt hypocrite in synagogis ⁊ in vicis vt honorificentur ab hoĩbus. Amen dico vobis receperũt mercedem suam. In quib⁹ verbis tres veritates circa elemosynã a dño declarant. In prima nostrã dirigit intentionẽ. In secũda ostendit hypocritaꝝ cõditionẽ. In tertia addit eorum remunerationẽ. ¶ In prima quidem veritate nostrã intentioneꝫ dirigit di. Cum facis elemosynã noli tuba canere ante te. Sunt nãꝙ pleriꝙ qui canunt elemosynas suas tubas premittendo ante se: alij secum: alij aũt post se. Primi nãꝙ facientes elemosynas canũt ante se ⁊ hi sunt qui cum fastu ⁊ gloria distribuũt illas: ꝫm eni Chrisostomũ: tuba denotat oẽꝫ actũ seu sermonẽ per quẽ bonuꝫ opus iactãter magnificatur ⁊ predicatur. Secundi autẽ qui secum deferunt tubas sunt qui cum fastu põposo ⁊ vano quibusdã diebus congregant ꝓ elemosynis distribuendis multitudinẽ paupeꝝ ante hostiũ suũ. Tertij ꝟo qui post se deferunt tubas sunt q̇ capellas ⁊ paramenta: calices: hospitalia: ⁊ similia in vita sua aut post mortem statuunt fieri cum signis ⁊ armis suis: aut cum sculptura in parietibus sculpta aut depicta: ꝫ quia executor est talis intẽtionis vt ad plenum impleat illa: faciat de pingi tibicinantiũ circulũ circa arma siue circa litteras: vt tubarũ premiũ exequi siue ipsaruꝫ abundãtiorẽ copiã sortiant: sed vt rectius agere conent cum talia fiant de impie acquisitis ⁊ maxime de certis sicut fieri aliquãdo solet suspendunt in talibus sua propria insignia aut arma: que sunt proprie furche ⁊ latronũ patibulũ: vt ipse meret ⁊ iusticia poscit. O misericordia nempe insania mundane iniquitatis ⁊ vanitatis: vt non solum velint peccare dũ viuũt sed ẽt quodãmodo peccare conant postq̃ꝫ de hoc seculo decesserũt: nec tamen per hoc vituperare intendim⁹ ele

mosynas manifestas. Cum Chrysostomꝰ dicat ꝙ sicut lampas accensa nõ potest celari sic nec opus iusticie potest abscondi: non est ergo ingrata deo elemosyna que videtur sed que propterea fit vt videat. Et ideo de istis bene ⁊ male elemosynã facientibus ait Hieroꝰ ad demetriadẽ virginem. Alij edificent ecclesias. Vestiant parietes marmorū crustis colũnarũ molles aduehant: earũq; deaurent capita precioso ornatu: construant ebore argentoq; valuas: ⁊ gẽmis aurata distinguant altaria: nõ reprehendo: nõ arguo vnusquisq; in suo sensu abundet. Meliusq; est hoc facere ꝙ repositis opibus incubare. Sed tibi ppositum est christum vestire: in pauperibus visitare: in languentibꝰ pascere: in esurientibus suscipere: in his qui tecto indigent maxime in domesticis fidei virginũ alere monasteria: seruorũ dei ⁊ pauperũ spũ hẽre curã qui diebus ⁊ noctibꝰ seruiunt dño tuo: qui in terra positi imitant angelorum conuersationẽ: ⁊ nihil loquunt nisi quod ad laudem dei pertinet. habẽtes victũ ⁊ vestitũ hijs gaudent diuitijs qui plus habere nolũt si tamẽ seruãt propositũ. Alioquin si plus desiderant his quoq; que necessaria sunt probantur indigni. hec ille. In secunda veritate oñdit deus hypocritarũ cõditionẽ ⁊ in elemosynis dandis ⁊ de hoc subdit sicut hypocrite faciunt in synagogis ⁊ in vicis vt honorificẽtur ab hoibus. Duplici enim dolo a calliditate ⁊ simulatione hypocrite in elemosynis gloriam suam procurãt. Primo in synagogis. s. vt videant a sapientibꝰ ⁊ notabilibꝰ viris qui eis possint prebere credibile ⁊ validũ testimoniũ bone fame. Secundo in vicis. s. vt videantur a turbis ⁊ sic apud hoies eorũ bonitas publicet: ⁊ hoc non ad gloriã dei nec ppter exemplũ bonũ: sed vt honorificent ab hominibus. In tertia veritate subdit eorũ remunerationẽ di. Amen dico vobis re. m. s. i. fumosam culpam sibi debitam: suam inquit non dei: quasi dicere velit: sufficit eis ꝙ habeant illam gloriã quã finaliter ex suo opere quesierunt: ⁊ seipsos indignos dei gloria iudicauerunt. Ex his igitur patet quanta sinceritate ⁊ rectitudine in elemosynis ad deum ẽ intentio dirigenda. Et ideo datur exemplũ ꝙ Cesarius narrat dicens: ꝙ quidã ditissimꝰ defunctus est ⁊ vxori sue apparuit qui requisitus ab ea de suo statu. R. ꝙ dãnatus esset: ad quod verbũ illa subiũxit: Quid est ꝙ dicitis? Non prosunt vobis elemosyne magne ⁊ hospitalitates q̃s exhibuistis? Et ille: Nihil mihi psunt ad vitã eternã: q2 non ex charitate feci sed propter vanã gloriã. Jõ hieronymꝰ ad Eustoᵐ. Aurum liquescit in litteras: gẽmis codices vestiunt: ⁊ nudus añ eorum fores Christus emorit: ⁊ cum manũ egenti porrexerint bucinant: cum agapẽ vocant preco conducit: vidi nuper nomẽ taceo nec fictã rem putes nobilissimã mulierũ romanorũ in basilica beati Petri seruis eiꝰ antecedentibus ppria manu vt religiosior putaretur singulos nũmos dispartire pauperibus: Jnterea anus quedã pãnis obsita pcucurit vt alterũ nũmũ acciperet: ad quã cũ ordine peruenisset: pugnꝰ porrigit pro denario: ⁊ tanti criminis reus sanguis effundit. hec ille. Et sic patet pars prima.

¶ Pars secunda huius sermonis in qua ponitur alia conditio elemosyne que dicit liberalitas. i. ꝙ libere debet dari.

Secundo ponenda est alia elemosyne cõditio que dicit liberalitas: quia libere debet pauperibꝰ dari ⁊ nõ vendi: sicut quidã quãdoq; faciũt ⁊ maxime mulieres quedã quibusdã feminis pauperibꝰ elemosynas: ideo dant vt demũ aliqbꝰ seruitijs ab eis remunerent: ⁊ iã in p̃senti receperunt mercedẽ suã: ⁊ hoc maxime faciunt etiã magnates ⁊ prelati. De quibꝰ ait Hieroꝰ ad Nepotiᵐ. Sunt qui pauperibꝰ parũ tribuunt vt amplius accipiãt: ⁊ sub pretextu elemosyne quedã diuitias: que magis venatio ꝙ elemosyna appellanda est: sic bestie: sic aues capiuntur ⁊ pisces. Modica in hamo esca apponitur: ut matronarũ in eo sacculi pertrahãtur: sic episcopꝰ cui cõmissa est ecclesie cura: quem dispensationi pauperum cureq; preficiat melius non habere qd tribuas ꝙ impudenter petere quod des. hec ille. Sed audiat quilibet talis ꝙ ei Ecclesia. 29. dicit. Super humilẽ aio fortior esto ⁊ p elemosyna nõ trahas illũ ad seruitiũ tuũ: ppterea Lu. 14. dominꝰ ait. Cũ facis cõuiuiũ voca paupes ⁊ debiles ⁊ claudos ⁊ cecos ⁊ beatꝰ eris: q̃a non habẽt tibi retribuere: retribuet eni tibi i retributiõe iustorũ. Jõ Seneca i li. d elemosyna

Nihil ē inquit venalimĩa turpi⁹. Confir/
mat illa. Lac. in. 6. diuinarũ insti. c. iz. Te
nẽdũ est igiť oĩmodo vt ab officio misericor
die spes mĩe absit oĩno: hui⁹ eni operis ⁊ of/
ficij merces a deo ē expectãda solo. Nã si ab
hoĩe expectas iã nõ hũanitas erit illa: ꝫ fene
ratio bñficij. Nec põt videri bene meruisse
qui q̃ facit nõ alteri ꝫ sibi ꝑstat: ⁊ tñ tantũ
dez reddit ⁊ q̃ alteri q̃sq̃ ꝑstiterit nihil ab
eo comodi spectãs vere sibi prestet ⁊ merce/
dẽ capiet a deo. Idẽ deus ꝑcipit vt si quãdo
cenã preuenim⁹ in cõuiuiũ eos adhibeam⁹ q̇
reuocare nõ possũt ⁊ vicem reddere: vt oĩs
actus vite nostre nõ careat misericordie mu
nere. Nec tñ quisq̃ interdictũ sibi putet aut
coĩonẽ cũ amicis aut charitatẽ cũ ꝓximis: ꝫ
notũ nobis fecit de⁹: q̄ sit verũ ⁊ iustũ op⁹
ita oportet nos cũ ꝓximis viuere: dũmõ scia
mus illud ab hoĩe hoc ad deũ ꝑtinere. Pre/
cipua igiť virt⁹ hospitalitatis q̃ philosophi
etiã aiũt: sed eã de torquent a vera iusticia ⁊
ad comodũ rapiunt. Recte inquit. Cicero
theofrasto: ē laudãda hospitalitas. Est eniz
vt mihi q̇d ē videť valde decorũ patere do/
mos hoĩuz illustriũ hospiti illustrib⁹. Eodẽ
mõ reuers⁹ errauit cũ idoneis diceret eẽ lar/
giẽdũ. Non eni iusti ⁊ sapiẽtes viri dom⁹ il
lustribus debet patere: sed humilib⁹ ⁊ abie/
ctis. Nã illustres illi ac potẽtes nulla re pos
sũt indigere quos epulẽtia sua ⁊ munit ⁊ ho
norat. Nihil a viro iusto faciendũ ē nisi q̃
sit beneficiũ. Beneficiũ ãt si referť interijt
atq̃ finiť: nec eni id possum⁹ habere itegrũ
cui preciũ nobis ꝑsolutũ est. In his itaq̃ be
neficijs ratio versať que salua ⁊ incorrupta
ꝑmãserint: permanẽt aũt nõ aliter q̄ si pre
stẽtur his hoĩb⁹ qui ꝓdesse nullo mõ possũt.

¶ Pars tertia hui⁹ sermonis in qua poniť
alia cõditio elemosyne que diciť pietas.

Tertio ponenda ē alia elẽne ꝯditio: q̃
diciť pietas. i. ꝓpter pietatẽ ex pau/
peris necessitate mouẽte: vñ Ber.
ait in vacuo liquore elẽne fũdite: nõ i pleno
4. Reg. 4. Uacua vasa precipit heliseus im
pleri nõ plena. Et Greg. in moraľ. Iniuriã
facit hortis stillã ꝓijciẽs in mare. Et Esa. 58
Cũ effunderis esuriẽti aĩam tuã. ⁊c. Et iõ
multi in hoc errãt q̇ in dãdis elẽnis in consi
derati dant indifferenter oĩbus elẽnã. Non
eni oĩ questori ⁊ ceratono ac furcifero dan/
da ē elẽna: vñ Ecclesiasti. io. Da iusto ⁊ nõ
dederis pctõri. s. ad fomẽtũ pcti. Sũt eni q̇/
dã q̇ questorũ exercẽt officium ⁊ in tabernis
atq̃ in alijs inhonestis locis conuersantes:
turpitudinis oñdũt exẽplũ ꝯtra quos. extra
de pe. ⁊ re. c. cũ ex eo. diciť. Meli⁹ ē cũ seue/
ritate diligere q̄ cum lenitate decipere. Uti
lius esuriẽti panis tolliť: si de cibo securus iu
sticiã negligebat: q̄ esuriẽti panis frangiť
vt iniusticie seduct⁹ acq̇escat. Hec ibi. Mer/
cator eteni prudẽs pecunia sua in certo tẽpo
reegẽs nõ comodat eã hoĩ qui ad nũdinas
nõ ē venturus: nec aduocato dam⁹ salariũ
quez nobis esse cõtrarium dubitam⁹: sic nec
passim oĩbus impijs ē elemosyna largiẽda
nisi in extrema necessitate. 86. di. pasce Nã
q̃ñcũq̃ quis elemosynã petit ꝓ nutrimento
tũc semꝑ indistincte danda est. i. q. z. q̄ pio.
Si autẽ nõ possum⁹ oĩbus sufficere tũc nõ
est indistincte dãda. vnde ad maiorẽ predi/
ctorũ declarationẽ notãdũ ē q̃ elemosyna
dãda ē. Primo bonis. Secũdo q̃ñq̃ malis.
Tertio semꝑ infirmis ⁊ debilib⁹ sibi subue/
nire nõ valentib⁹. Primo dico q̄ elemosy/
na ē danda bonis pauꝑib⁹: nec tñ tãta di/
ligentia ē adhibẽda vt faciũt quidã qui ele
mosynas suas volũt dispẽsare iustis pauꝑe/
rib⁹ nisi ꝑ⁹ i eis mirabilia viderint. Cõtra
quos. 42. di. c. quiescam⁹ Jo. Chryso. ait:
Quiescam⁹ ab hac obseruãtia curiositate ⁊
diabolica ⁊ ꝑemptoria. ⁊ ita. Si ꝓ nutrimẽ
to postulat: ne in his examines quõ abrahã
hospitalez oñdebat se circa oẽs: si scrutator
esset circa refugiẽtes ad se nũq̄ angelos ho/
spitio recepisset: fortassis enim nõ putasset
eos angelos esse ꝫ cũ reliquis eos repelleret
ꝫ qm̃ oẽs recipiebat suscepit ⁊ angelos. Hec
ibi. Danda ē ergo bonis indifferẽter sine mul
ta scrutatiõe: ⁊ ideo poti⁹ fidelib⁹ q̄ infideli
bus: ⁊ pri⁹ dãda ē bonis pauꝑib⁹ ꝓpinquis
q̄ alienis ceteris pauꝑib⁹: vñ. 86. di. c. ce/
terũ ait Ambro. Ceterũ dei traditio ē vt
prius pascas parentes. Nam si iuxta diui/
nũ oraculũ contumelia parentis morte luiť
quanto magis fames que grauior ē: quo lo/
co insolentẽ dñs infrenat iactantiã. ¶ Se/
cundo dico q̄ etiã elemosyna q̃ñq̃ faciẽda ē
etiã malis: vñ Ri. in. 4. di. 15. ar. z. q. 8. ait:
Quod in malo homine duo sunt considerã/
da. scilicet natura ⁊ vitium: ⁊ sicut ei⁹ nã ita

debet ex charitate diligi vt ꝙ eiꝰ vitiū odia
tur: vn̄ dicūt theologi in .3. sniaꝝ. sic ita debꝫ
ꝑ elemosynā subueniri: indigētie sue nature
vt ꝑ hoc in malitia nō foueat᷑: vt dictū ē. s̄.
Hoc est ꝯ̄riū huic qḋ dr̄ 86. di. c. nō satis. c.
fame. q2 ibi loquit᷑ ḋ esuriēte ad mortē. ideo
Alex. vbi. s̄. ait. ꝙ mali aut sūt in voluntate
⁊ statu peccādi: aut nō. Si sunt: nō ē eis sub-
ueniendū ne hoc modo subuētio fomentū sit
malicie: ⁊ eā ꝑmanēdi in peccato nisi in sta-
tu notabilis necessitatꝭ. In quo nature semꝑ
subueniendū ē. Vn̄ Aug. 86. di. c. qui vene
ratoribꝰ ait: Qui veneratoribꝰ donauit q̇ do
nāt histrionibꝰ quasi donāt: nūquid ipsa ho-
minibꝰ donant᷑: nō tm̄ naturā ibi attendunt
oꝑis dei: ſ3 neq̇tiā oꝑis humani: Si ꝟo sunt
in volūtate dimittēdi pctm̄: vel sperat᷑ ꝙ ex ſ3
boni fiāt: tūc ex tali intētione dari potest: vn̄
pꝰ illud Ro. 12. Si esurierit iīmicꝰ tuꝰ ciba
illū. subdit᷑. hoc faciēs carbones ignis cōgēs
suꝑ caput eiꝰ glo. i. feruorē charitatis: vel
spūs sci: vel vrentē pnie ardorē. Et sic pꝫ ꝙ
etiā elemosyna qn̄qꝫ ē dāda malis. ¶ Ter-
tio dico ꝙ elemosyna semper est dāda pau
ꝑibꝰ infirmis ⁊ debilibꝰ ⁊ antiq̇s maxime si
de diuitijs ceciderūt in egestatē: vn̄. 86. di. c
cōsiderāda ē. ait Ambro. ꝯsiderāda ē etiam
in largiēdo etas atqꝫ debilitas vt nunꝙ̄ etiā
verecūdia q̄ ingenuos ꝓdit natales: vt seni-
bus plus largiaris qui sibi iam neq̄unt victū
q̄rere. Similit᷑ etiā debilitas corporis ē ꝓm-
tius adiuuanda. Cū ꝑ̄ſtim si q̇s ex diuitijs
cecidit in egestatē ⁊ maxie si nō suo vitio: ſ3
aut latrocinijs aut ꝓscriptōe: aut calūnijs
q̄ habebat amisit: hec ibi. ¶ Vn̄ notandū ē
ſm Alex. de ales vbi. s̄. ꝙ duplex ē pauꝑtas
s. simulata ⁊ vera. Pauꝑ aūt illo gn̄e pauꝑtatꝭ
q̄ ē simulata nō ē hec libertas elemosynas acci-
piēdi: sicut nec diuitū: nec eis debēt dari: q2
hmōi pauꝑes solent magis tꝑalia siue tran-
sitoria in factis intēdere ꝙ̄ etn̄a. Tales eni
solēt ad mēsas alioꝝ respicē. Aut ꝓpt᷑ pecu-
nie ꝯgregationē aut lautiores vētris refecti-
ones vel aliud hmōi. Pauꝑtas ꝟo nō simu-
lata. i. natura duplex ē ſm Hierom. s. volū-
taria ⁊ neccessaria siue illata. Prima hꝫ glo
riam. Scḋa cruciatū. Illa aūt q̄ ē necessaria
siue illata aut potens ē releuari aut nō. s. ꝓ-
pter infirmitatē vel debilitatē: vel quia forte
nō se offeret materia vel locꝰ oꝑandi: ⁊ tunc

pauꝑibꝰ hoc gn̄e pauꝑtatis debent᷑ a fidelibꝰ
quibꝰ suꝑest de sui abūdātia victui necessa-
ria: sicut manifeste patet ex ſmone dn̄i suꝑ
allegato. Luc. 14. Cum facis ⁊c̄. ⁊ ex textu
Ambrosij. Si ꝟo ē potēs releuari ꝑ laborē
⁊ nō releuat᷑. Aut hoc ē ꝓpt᷑ causā inordia
tam ⁊ minꝰ rectā. s. pigritiā: desidiā: amorē ⁊
otij: ⁊ hmōi ⁊ talibꝰ nō debet᷑ subuētio opuꝫ
pietatis inꝙ̄tū tales sūt: ⁊ d̄ tales ait aplūs
2. thesalo vl̊. di. Cū eēmꝰ apud vos denūcia
bamꝰ vobis: qm̄ si q̇s manibꝰ nō vult oꝑari:
nō mādūcet. Si ꝟo nō releuat᷑ ꝓpter aliam
cām. s. ordinatam: aut illa cā pōt cōpensare
laborē aut nō. Si pōt excusat᷑ pauꝑ accipiē-
do necessaria affectu pietatis: si nō pōt oīno
ꝙ̄tum pōt tantū excusat᷑. Si aūt sūt pauꝑes
volūtaria pauꝑtate aut ē expetita: aut ē assū
pta amore dei ⁊ zelo aiaꝝ vel etiā vltimior ꝑ
fectiꝰ apph̄ensione. Et tales sūt veri paupe-
res quibꝰ regnū celoꝝ ꝓmittit᷑. Mat. 5. bti
pauꝑes spū ⁊c̄. ¶ Sꝫ notandū ē ꝙ hec pau
ꝑtas aut nō pōt releuari ꝑ oꝑationē ꝓpt᷑ cau
sas p̄dictas: q2. s. occupat᷑ i sensualibꝰ ⁊ tūc
excusat᷑: ⁊ dubiū nō est ꝙ ei debent᷑ elemosy
ne. Si ꝟo pōt releuari aut releuat᷑ ꝑ laborē
⁊ talis ē pauꝑtas mūdo renūciātiū ⁊ opera
necessaria acquirentiū: ⁊ hec ē pauꝑtas altis
sima ꝙ̄tuꝫ ad genꝰ pauꝑtatis. Si nō releuat᷑
⁊ hoc ex cā minus ordinata vt desidia amore
otij aut quietis: hec ē vituꝑabilis vt. s̄. dcm̄
est. Si nō releuat᷑ ex cā ordinata: aut cā re-
cōpensat laborē: vt dictū ē. s̄. ꝓpt᷑. s. aliā vti
litatē q̄ cām sequit᷑: ⁊ tūc ē ꝑfecta ⁊ cōmēda
bilis Si ꝟo nō recōpensat oīno ꝙ̄tū recōpē-
sat tātū excusat᷑. Ex quibꝰ oibꝰ orit᷑ vnū cor
relariū. s. ꝙ pauꝑibꝰ volūtarijs q̇ fidelit᷑ la
borāt in vinea dn̄i ꝙ̄tumcūqꝫ sint validi si n̄
ex pigritia neqꝫ ex libidine otiandi laborare
corporaliter negligūt: sed vt expeditiꝰ ⁊ libe-
rius in laboribꝰ spiritualibꝰ se ꝯtinuare pos-
sint: licite possint elemosyne dari: immo me
ritorie: imo ex debito sibi debent᷑ nec tenētur
tales ad laborē manualē: q2 vt dicit Amb.
suꝑ illud. Lu. 9. dicente mortuos ⁊c̄. docet
dn̄s minora bona ꝓpter maiorē vtilitatē ee
p̄termittēda: magis ē aias mortuoꝝ p̄dican
do suscitare ꝙ̄ corpora mortuoꝝ in t̄ra abscō
dere. hec ille. Itē Hieroꝰ in p̄logo Job sic ait
Si fiscellā texerē iunco aut palmaꝝ folia cō
plicarē: vt in sudore vultus mei comederē

panē: ⁊ vētris op⁹ sollicitamente tractarē:
nullus morderet: null⁹ rep̄hēderet: nūc autē
quia iuxta sniaz saluatoris nolo operari ci.
bū q̄ nō perit. Falsari⁹ vocor ⁊ errores nō au
ferre ſ; serere. Preterea ſm Augu. in li.° de
opere monachoꝝ. Illi q̄ pauperes sustētaue
runt de elemosynis pauperꝝ sustētari debent
⁊ pn̄t: ait eniz sic: Diuz christianoꝝ vna res
publica ē. Et iō q̄squis necessaria vsib⁹ xp̄ia
nis erogaureit vbiq; ipse q̄d sibi necessariuz
est accepit: q: vbicūq; ipse talib⁹ dedit quis
vbi christian⁹ accepit. hec ille. Si ḡ ſm Am
brosiū maiora bona ꝓpter miora nō sūt pre
ēmittēda: ⁊ ſm hiero.^m^ maiora bona sūt p̄
dicationis ⁊ instructionis q̄ꝫ manualis opa
tionis: ⁊ ſm Aug.^m^ ad hmōi opa nō astrin
gunt qui fuerūt diuites ⁊ delicati ⁊ sua pau
perib⁹ distribuerūt vt manifeste apparet q̄
intēti sacre lectiōi ⁊ opib⁹ mīe spūalis ⁊ lau
dib⁹ diuinis: ⁊ si validi sint ad hmōi opera
non sūt astricti: ſ; debēt ⁊ pn̄t licite de elemo
synis sustētari. Ex quib⁹ oīb⁹ patet quanta
diligētia est adhibēda in distributiōe elemo
syne q̄ q̄si oīa habētur ex textu Ambro. i li.°
de officijs. 86. di. c. nō sat]. vbi dicit: Gran
dis ē culpa si te sciēte fidelis egeat si scias tn̄
sine sūptu eē famē tolerare ⁊ erūnaz perpeti
q̄ p̄sertiz egere erubescit ⁊ si in cām ceciderit
aut captiuitatis sue vel filioꝝ suorū aut calū
nie ⁊ nō adiuues si sit i carcere posit⁹ ⁊ penis
supplicijs ⁊ ꝓpter debitū aliq̄d iustus excruci
etur. Nā ⁊ si oībus debet mīa iusto amplius
si tpe afflictionis nihil a te impetret si tēpore
periculi q̄ rapiat ad mortē: plus apud te pe
cunia valet q̄ꝫ vita morit n̄ ē leue pctm̄: ⁊ ita
Est etiā alia ꝓbanda liberalitas vt ꝓximos
seminis tui ne despicias: si egē cognoscas. me
lius est eniz vt ipse subuenias tuis: q̄bus pu
dor est ab alijs sumptū deposcere: aut alicui
postulare subsidiū necessitatis. hec ibi. Ex q̄
habet q̄ indigētib⁹ nō abundantib⁹ elemo
syna tribuēda sit. Unde Lact. 6. di. inst.
ri. c. ḡ iusticiā m̄rez principēq; virtutū suo p̄
cio nō tuo comodo extermiari: potissimū tri
bue a q̄ nihil speres. Quid p̄sonas eligis? q̄d
mēbra inspicis? p hoīe tibi habēdus est q̄sq̄s
iō p̄cat quia te hoīez putet. Abijce vmbras
illas imaginesq; iusticie atq; ipsam veraz et
exp̄ssā tene: largire cecis: debilib⁹: claudis: ꝯ

stitutis q̄b⁹ nisi largiare moriēdū ē: inutiles
sunt hoīb⁹ ſ; vtiles deo: q̄ eos retinet in vita
q̄ spiritu donat: q̄ luce dignat: foue q̄ꝫtuz in
te ē ⁊ aīas hoīuz ne extinguant humanitate
sustenta. hec ille. Igit dent elemosyne dictis
ꝯditionib⁹ vt sic ab oīpotēte deo eterna pre
mia suscipe mereamur in secula scloꝝ: Amē

Dn̄ica scd̄a in q̄dragesima de veritate fi
nal' iudicij nos inducēs ad pniaz Sermo. 50

Videre ē do
minus de oībus his. Scri
bunt hec v̄ba. i. Thessal.
4. Scā mater ecclesia mi
litans duob⁹ modis. s. tio
re ⁊ amore a malo nos re
trahit ⁊ ad bonū inducit. Et quia ſm senten
tiaz theologoꝝ magis pctōres timore mouē
tur q̄ꝫ amore attestāte Cassiodoro q̄ in li.° d̄
institutiōe monachoꝝ. 4. c. ait: Principiū no
stre salutis sapiētieq; ſm scripturas ē timor
dn̄i: q: de timore nascit cōpunctio salutaris
de cōpunctione cordis ꝓcedit abrenūciatio
i. nuditas ⁊ cōpetent oīum facultatū: de nu
ditate humilitas ꝓcreat: de humilitate mor
tificatio voluptatū ⁊ generat: de voluptatū
mortificatione extirpant atq; marcescūt vi
tia vniuersa. De vitioꝝ expulsione virtutes
fructificāt atq; succrescūt. De virtutū pulu
latione puritas cordis acq̄rit: p cordis puri
tatem aplīce charitatis p̄fectio possidet. hec
ille. Idcirco ad incutiendū timorē de tremē
do iudicio aliq̄ p̄dicare hodie disposui. Naz
ſm Aug. in epl'a ad exitiū. Nihil est vtilius
populis q̄ꝫ loq̄ de tēporib⁹ futuris ⁊ maxie
de iudicio: ꝓpter quod ait Greg. Presentis
tp̄is ita agēda est vita: vt nunq̄ꝫ amaritudo
diuini iudicij recedat a mēoria. hec ille. Ad
incitandū igit mentes torpidas ad verā pe
nitentiā p̄agendā: aliq̄ sub cōpendio tracta
re duxi de finali iudicio relinquēdo maiora
ad aliud volumen quod cōpilare intendo de
fidei articulis: q̄propter assumpsi verba ꝓ
posita Pauli di. Uindex est dn̄s. s. i die iudi
cij de oīb⁹ his. s. peccatis a nob perpetratis
Et q: multi negāt iudiciū esse venturū i isto
sermone tm̄ ad eius veritatē probandā stu
debimus inuigilare: que trib⁹ modis haberi

poterit. Primo lucida rõne. Secunda anti-
qua figuratõe. Tertio multiplici auc̃te.

Pars prima hui⁹ ſermonis in qua ꝓbat᷑
iudiciũ eſſe ventuꝝ lucida rõne.

PRimo probat᷑ iudiciũ eẽ venturũ lu-
cida rõne. Nam ſ̃m ſniam Scoti i
4. di. 47. Et Ricar. ibidẽ. ar. i. q. i.
7 Tho. ibidẽ in eadẽ di. 7 in. 3ª. parte q. 59.
ar. 5. Quatuor rõnibus duplicatis ꝓbat᷑ iu-
diciũ eſſe ventuꝝ. Primo rõne eq̃tatis 7 ple-
nitudinis. Secũdo rõne incertitudinis 7 pa-
rilitatis: Tertio rõne puritatis 7 veritatis.
Quarto ratione vtilitatis 7 mutabilitatis.
¶ Prio ꝓbat᷑ rõne eq̃tatis. ſ. die iuſtitie que
requirit iudiciũ eẽ venturuꝫ: q2 more bilantie
ponderat merita 7 demerita hoiuꝫ: 7 ſ̃m iu-
ſticiã ꝓbat vel reprobat. Cuꝫ igit᷑ quotidie
videam⁹ bonos mala pati in hoc mundo: 7
malos ecõuerſo gaudere 7 ſublimari q̇d in-
dicat illud niſi in hoc mũdo nõ eẽ iuſticiã di-
uinã ſuã equitatẽ ꝯſecutã? Ideiro venturuꝫ
eſt iudiciũ vt cuilibet retribuet᷑ equalit᷑ ſ̃m
merita 7 demerita. Vñ Aug. 22. de ciui. dei
2. c. hãc rõneꝫ approbãs ait: Iſte q̇ppe dies
iudicij ꝓprie iam vocat᷑: eo ꝙ null⁹ ibi erit im-
ꝑitie aut q̃rele loc⁹: cur iniuſtus ille ſit fe-
lix: 7 cur ille iuſtus infelix. Oium nãqꝫ tunc
nõ niſi bonoꝝ vera 7 plena felicitas: 7 oium
nõ niſi maloꝝ digna 7 ſũma infelicitas appa-
rebit. Nũc aũt 7 equo aĩo mala ferre diſci-
mus q̃ patiunt᷑ 7 boni: 7 bona nõ magnipen-
dere q̃ adipiſcũt᷑ 7 mali: ac ꝑ hoc etiaꝫ in his
reb⁹ in quib⁹ nõ apparet diuina iuſticia ſalu-
taris eſt diuina doctrina. Neſcim⁹ eniꝫ quo
iudicio dei bon⁹ ille ſit paup: mal⁹ ille ſit di-
ues. Iſte gaudeat quẽ ꝓ ſuis ꝑditis morib⁹
cruciari debuiſſe merorib⁹ arbitramur: ꝯtri-
ſtatur ille quẽ vite laudabilis gaudẽ debuiſ-
ſe perſuadet: exeat de iudicio nõ ſolũ iniuſt⁹
veꝝ etiã dãnatus inocens: aut iniq̃tate iudi-
cijs p̃ſſus: aut falſis obrut⁹ teſtimonijs. ecõ-
uerſo ſceleſtus aduerſari⁹ ei⁹ nõ ſolũ impuni-
tus: verũetiã iudicat⁹ inſultet. Impi⁹ optie
valeat pius languore tabeſcat. Latrocinẽt᷑
ſaniſſimi iuuenes: 7 qui nec verbo quenq̃ ledẽ
potuerũt diuerſa morboꝝ attrocitate affligã-
tur. Infans vtilis reb⁹ humanis immatura
morte rapiat᷑: 7 q̇ videt᷑ nec naſci debuiſſe di-
utiſſime inſuper viuat plenus criminib⁹ ſub-
limetur honorib⁹: 7 hominẽ ſine querela te-
nebre ignobilitatis abſcondant: 7 cõtra hu-
iuſmodi que q̇s colligit quis enũerat? Que
ſi haberent in ipſa velut abſurditate conſtan-
tiam: vt in hac vita in qua homo ſicut ſacer
pſal. eloquitur: Vanitati ſimilis factus eſt:
dies ei⁹ ſicut vmbra preтereunt. nõ niſi mali
adipiſcerent᷑: tranſitoria bona iſta atqꝫ ter-
na: nec niſi boni talia paterent᷑ mala: poſſet
hoc referri ad iudiciũ dei iuſtũ ſiue benignũ
vt qui nõ erãt aſſecturi bona eterna que fa-
ciunt beatos tẽporib⁹: vel deciperent᷑ pro ma-
licia ſua: vel pro miſericordia dei cõſolarent᷑
bonis: 7 q̇ ñ erãt paſſuri et̃na tormẽta tꝑib⁹
vel pro ſuis quibuſcunqꝫ 7 quãtuliſcũqꝫ pec-
catis affligerentur: vel propter implendas
virtutes exercent᷑ malis. Nunc vero quando
non ſolum in malo ſunt boni 7 in bono ma-
li quod videt᷑ iniuſtum: verumetiã plerũqꝫ
7 malis mala eueniunt 7 bonis bona proue-
niunt: magis inſcrutabilia fiũt iudicia dei 7
inueſtigabiles vie eius. Quãuis ergo neſcia-
mus quo iudicio deus iſta vel faciat vel fie-
ri ſinat: apud quẽ ſũma virtus 7 ſũma ſapiẽ-
tia ſũmaqꝫ iuſticia: nulla infirmitas: nulla
temeritas: nulla iniquitas: ſalubriter tñ diſ-
cimus nõ magnipendere: ſeu bona ſeu mala
que diſcimus 7 videmus eſſe bonis/maliſqꝫ
cõmunia. 7 iſta bona querere que bonoruꝫ:
atqꝫ illa mala maxime fugere que propꝛia ſũt
malorum. Cum vero ad illud iudiciũ dei ve-
nerim⁹ cuius tẽpus proprie dies iudicij: et
aliquãdo dies dei nuncupat᷑ non ſolum que-
cunqꝫ tunc iudicabunt᷑: verũetiam quecũqꝫ
ab initio iudicata: 7 quecunqꝫ vſqꝫ ad illud
tẽpus adhuc iudicanda ſunt apparebũt eſſe
iuſtiſſima. Hec ille. Et ſic patet ratione equi-
tatis futuꝝ eſſe iudiciũ. ¶ Confirmat᷑ iſta
etiam reſpectu plenitudinis: quia pena que
ante iudicium complete inflicta non fuerit
complebitur in extremo iudicio poſtq̃ impij
cruciabũtur quo ad corpus 7 quo ad animã
ſimul: tunc enim reſumptis corporib⁹ auge-
bitur intenſiue 7 extenſiue premium beato-
rum: 7 ſupplicium damnatoruꝫ. Non enim
eſſet plena iuſticia ſi beati qui cum corpore
deo ſeruierunt: etiam cum corpore nõ p̃mia-
rẽtur: 7 ecõuerſo damnati cũ corpore dãna-
rẽtur. Et per hoc ſoluit᷑ iſta ratio que poſſet

fieri ꝑ locū ab auctē ꝓphē. Naum. p. Non
iudicabit deꝰ bis inidipsū qđ habet. 81. di. c.
p̄sbyter. 13. q. 2. q̄sitū. 23. q. 5. qđ ḡ. ꝺ pe. di.
3. §. his auctatibꝰ. 7. §. auctas. 7. c. qui erat.
Cū igit nūc deꝰ iudicat de singulis hoīum
opibꝰ: cū cuilibꝫ post mortē retribuit penā
⁊ gl'iam: ḡ ⁊c̄. quia illud iudiciū de quo h̄ lo
quit fiet in corpore ⁊ aīa simul. Illud autē
qđ factū est in morte solū ē ꝺ aīa. Igit rōne
istiꝰ plenitudinis aliud futurum iudiciū est
¶ Scđo idē ꝓbat rōne incertitudinis ⁊ pari
litatis: incertitudinis dico o licꝫ enim cuilibꝫ
hoī añ extremū iudiciū sit certa notitia ꝺ sui
dānatiōe vel p̄mio: nō tñ oibꝰ oiūꝫ dānatio
seu p̄miū inotescit. Et iō vt quilibet de alte
rius statu sit certꝰ: ⁊ cuilibet inotescat iudi
ciūꝫ dei esse veꝝ ⁊ firmū: necessariū ē iudiciū
gn̄ale esse ventuꝝ. Et ꝑ hoc soluit alia rō q̄
fieri posset sic. Nō adducunt aliq̄ in mediūꝫ
nisi ad hoc vt iudex certificet ꝓ cā: ſ oia cer
ta sunt iudicij. iuxta illud Hebre. 4. Oia nu
da sunt ⁊ apta oculis eiꝰ: q̄ s̄nia etiā habet.
Daniel. 13. et. 2. q. i. deꝰ noster oipotens. 7. q.
5. c. presb̄r. ḡ ⁊c̄. Quia ista maior ē falsa: im
mo etiā in iudicio humano iudice assistente
certa de cā vocant hoīes ad iudiciū vt assistē
tibꝰ cā manifestet: ⁊ ſm ordinē iudicioꝝ ꝓce
dit: qꝛ s̄nia a p̄side ꝓlata ꝯ iudicioꝝ ordinēꝫ
auctēm rei iudicate nō obtinet. 2. q. 6. §. idē
⁊ ex̄ de sen. ⁊ re iudi. c. inter ceteras. ¶ Con
firmatur hoc respectu ꝑilitatis siue correspō
dentie: ait enim Aug. in ep̄la de fine mundi
ꝙ oīs hō hꝫ duo iudicia: vnū. s. particulare
aliud vniuersale. Particulare est in tp̄e cu
iuscūqꝫ. Uniuersale erit in die extremi iudi
cij in fine mūdi. Et ſm Aug. ibidē. qualis
quisqꝫ hinc egredit. i. in die mortis corpora
lis: talis in die illo. s. extremi iudicij pūtabit
vt qđ factū fuerat inuisibiliter ⁊ corporalit
fiat publice ⁊ vniuersaliter: ⁊ sic patet respe
ctu incertitudinis ⁊ parilitatis ventuꝝ eē iudi
cium. ¶ Tertio hoc idēꝫ ꝓbat rōne p̄tātis
⁊ veritatis. Potestatis dico quia Christus
incarnatus in p̄ aduentu mundo incognitus
fuit: vt igit eiꝰ potestas ⁊ sublimitas semel
a toto mūdo cognoscatur necesse ē ꝙ appa
reat in secūdo aduētu: hoc ē in iudicio in quo
iudei aliȷqꝫ ifideles ipsū ⁊ p̄tātēꝫ eiꝰ cog̃scēt
⁊ opa bona ⁊ ꝑfecta ipsiꝰ approbēt q̄ i hoc mū
do nō approbauerūt. Et de hoc oēs testificēt
⁊ glorificēt ipsū tanq̄ deū: vt impleat illud
Esa. 42. Gliam meā alteri nō dabo. Con
firmat illud respectu veritatis. Nā theologi
oēs ꝯcludūt necessariū eē ventuꝝ iudiciū quia
veritas dixit Luc. 21. Celū ⁊ terra trāsibūt
verba aūt mea nō trāsibūt. Cū igit ipse di
xerit iudiciū eē ventuꝝ Matth. 25. ⁊ in plu
ribꝰ alijs loc̄ vt infra patebit: nec nō Mat.
3. dixerit: Nihil opꝑtū qđ nō reuelet: ⁊ occul
tuꝫ qđ nō sciat. sup quibꝰ v̄bis dicit Hiero.
Quō iustificabit qđ v̄itas dicit: quia vidi
mus multa occulta bona ⁊ mala q̄ nō possūt
sciri? Et r̄ndit ibidē di. ꝙ nō intelligit illud
occultū reuelari in hoc mūdo: ſ in die iudi
cij qñ oia nuda ⁊ apta erūt: sequit iudiciūꝫ
gn̄ale eē ventuꝝ vt adimpleant iste veritates
Et per hoc soluit aliud argᵐ qđ posset fieri
ab auctē euāgelij. sic. Jo. 12. dictū ē a Chri
sto. Nūc iudiciū ē mūdi: ḡ si est factū nō est
futuꝝ: qꝛ ſm Aug. omel. 52. sup Jo. Illud
v̄bū intelligit de iudicio qđ Christꝰ fecit qñ
post suā mortē iuste liberauit ex seruitute di
aboli humanū genꝰ. qđ ꝓbat ꝑ hoc ꝙ imedi
ate post v̄bū p̄dictū subiungit: nunc p̄nceps
hꝰ mūdi eijciet foras. et sic patet rōne p̄tātꝭ
⁊ v̄itatis futuꝝ eē iudiciū. ¶ Quarto etiāꝫ
ꝓbat rōne vtilitatis ⁊ mutabilitatis. Utili
tatis dico: quia ꝓpter bonorum profectum
mō cōmixti inueniunt mali bonis ⁊ ecōuer
so: iō dicūt theologi ꝙ mō differt p̄miatio
vniꝰ ꝑ alioꝝ vtilitate: qꝛ pene vniꝰ ad ꝑfectū
alteriꝰ cedūt: ſ tūc vlteriꝰ nō erit locꝰ vt ma
li ꝑ bonnos vel boni ꝑ malos ꝑficiant. ⁊ iō
tunc erit vtilis separatio bonorum a malis:
ergo ⁊c̄. Confirmat illud respectu mutabi
litatis: iudiciū enim ꝺ hoīe dari nō pōt q̄diu
pōt mutari de bono ad malū ⁊ ecōuerso: aut
de bono ad meliꝰ ⁊ ecōuerso: ḡ restat iudiciū
generale post qđ nullus mutari poterit eē ve
turū: ⁊ ꝑ hoc soluit alia rō q̄ posset fieri sic:
Uita hoīs terminat per mortē: ⁊ iō pꝰ mor
tem nō dꝫ eē iudiciū aliqđ: qꝛ ſm Tho. vbi
s̄. Quāuis vita hoīs per mortē terminet ꝓ
parte non tamē in toto eo ꝙ hō mortuꝰ aliq̄
liter viuit in memoria hominū. Nā homo
mortuus pōt ꝯsiderari q̄tum ad q̄tuor. Pri
mo q̄ ad memoriā ſm ꝙ hō mortuꝰ adhuc
viuit in memoria hoīūꝫ i qua memoria quā
doqꝫ ꝯ veritatē remanet hō bone vel male fa
me. Secūdo ad familiā in q̄tū boni patris

remanent filij mali: ⁊ mali prīis boni filij: et
boni boni: ⁊ mali mali. Tertio q̄ ad opa in-
quantū bonorū ⁊ malorū opa nō fuerūt p-
fecte remūerata. Quarto q̄ ad fortunaz in-
quantū impij in p̄nti vita sūt ꝓspati ⁊ boni
afflicti. Et frequēter etiaz videm⁹ ꝙ corpa
dānatorū tradunt̄ honorifice sepulture: scō-
rū ꝟo vel cōburunt̄ vel insepulta relinquūt̄.
Cuz igit̄ de hisoibus pfectū ⁊ manifestuz
iudiciū hr̄i nō possit ꝙ diu hui⁹ tpis cursus
durat: iō oportet eē finale iudiciū in nouis-
simo die: i quo pfecte id quod ad vnūquēq̄
ptinet hoiez quocūq̄ mō pfecte ⁊ manifeste
diuidat̄. Et sic patet pars prima.

¶ Pars secūda in qua probat̄ iudiciuz esse
vēturū antiqua figuratione.

SEcūdo igit̄ ꝓbat̄ iudiciū eē ventu-
rū q̄drupliciī figuratiōe: que habent̄
Daniel̄. 7. Prima de antixp̄i psecu-
tione. Secūda de mūdi pturbatione. Ter-
tia de administrantiū aduentione. Quarta
de iudicis conditione. ¶ Prima figura ē de
antixp̄i psecutione. Unde ibidez dr̄. Videbā
in visiōe mea nocte: ⁊ ecce quatuor venti ce-
li pugnabāt in mari magno: ⁊ q̄tuor bestie
grandes ascēdebāt de mari magno diuersa
inter se. Prima quasi leena ⁊ alas hēbat aq̄-
le: Aspiciebā donec auulse sūt ale eius ⁊ sub
lata ē de terra: ⁊ sup pedes quasi hō stetit et
cor eius datū ē ei. Et ecce bestia alia silis vr-
so in parte stetit: ⁊ tres ordines erant in ore
eius ⁊ in dentibus eius: Et sic dicebant ei.
Surge comede carnes plurimas: post hec
aspiciebā: ⁊ ecce alia quasi pard⁹ ⁊ alas ha-
bebat q̄tuor sup se ⁊ q̄tuor capita erāt super
se ⁊ potestas data ē ei. Post hec aspiciebā in
visione noctis: ⁊ ecce bestia quarta terribil̄
atq̄ mirabilis ⁊ fortis nimis: dētes ferreos
hēbat magnos comedēs atq̄ cōminuēs: ⁊ re-
liqua pedibus suis ꝯculcās. Hec ibi. Ubi no-
tat̄ p̄ q̄ vētura sūt añ psecutionē antixp̄i q̄n
dr̄ q̄tuor venti celi pugnabant in mari ⁊c̄.
Nā mare magnū ⁊ spatiosū p̄ns sclm̄ intelli-
gi pōt in q̄ añ iudiciū multa bella insurgent
sicut Luc. zz. scriptū ē. Surget gēs ꝯ gētē
⁊ regnū aduersus regnū: ⁊ terremot⁹ erunt
magni p loca: ⁊ pestilētie ⁊ fames: terroresq̄
de celo ⁊ signa magna erūt. Heu me: q̄r hodi
ernis tpib⁹ videm⁹ ista multiplicari q̄ nihil
aliud clamāt nisi psecutionē antixp̄i ꝓxie vē-
turā: ⁊ iō stati subiūgit̄. Et q̄tuor bestie grā
des ascendebāt de mari diuerse int̄ se: q̄ sūt
antixp̄i psecutiones q̄ hoies cū quatuor be-
stialib⁹ vitijs aggredient̄: ⁊ quasi totū mūdū
seducet. Primo p fastigiū supbie ⁊ illud est
leena alata: q̄r hoies alatos facit. i. supbos.
Et hoc antixp̄s faciet q̄n honores: dignita-
tes ⁊ seculi pōpas hoib⁹ p̄dicabit: ofīdet pro
mittet: ⁊ dabit: ei⁹ mōi signa apte videmus.
Secūdo p inq̄namētū luxurie q̄r antixp̄s lu
xuriari faciet: sacrū mr̄imoniū destruet: li-
bidinē p̄dicabit: vt ad se plurimos attrahat
Et illud vitiū ē vrsus in cuius ore sunt tres
ordines: q̄r tria p̄ncipalia pctā luxurie tunc
tpis multiplicabūt̄. s. sodomie: adulteria: et
sacrilegia. Et iō sequit̄: q̄r dictū ē ei. s. luxu-
rie. Surge comede carnes plurimas: q̄r q̄si
oēs gñationes istis abhominabilib⁹ vitijs
maculabūt̄: q̄d hodiernis tpib⁹ vt mihi vr̄
ꝓximū demōstrat̄. Nōne sodome plen⁹ est
mūdus? vtiq̄ adulteria ⁊ sacrilegia plen⁹ ē.
Tertio ꝓpter blādimētū hypocrisis ⁊ astu-
tie: q̄r scitatē simulabit ⁊ falsa miracula fa-
ciet: ⁊ sic istud vitiū est pardus: q̄ velut hypo
crisis varietate coloruz depictus ē. O quot
hodiernis tpib⁹ antixp̄i facti sūt: scitatez si-
mulantes ⁊ mirabilia facere fingētes: q̄ pre-
cursores antixp̄i ꝓtin⁹ vēturi dici possunt.
Quarto p tormētū crudelitatis ⁊ ire: quia
quos p̄dictis mōis ad se trahere non poterit
p penas terribiles ⁊ martyria deuastabit. ⁊
illud vitiū ē significatū p illā bestiā terribi-
lē de qua dictū est ꝙ magnos. i. electos de-
uorabit: ⁊ reliq̄ pedib⁹ cōculcabit: de q̄b⁹ oī
bus exp̄ssius ꝓphauit Jo. Apoc. iz. d. Be-
stia quā vidi silis erat pardo. i. in astutia: et
pedes eius sicut pedes vrsi. i. in luxuria: ⁊ os
ei⁹ sicut os leonis. i. in supbia: ⁊ dedit illi dra
co. i. lucifer ꝟtutē ⁊ ptātē magnā. i. in mali-
cia. Et sic patet prima figura iudicij vēturi
¶ Secūda figura ē de mūdāib⁹ pturbatōe
q̄ in eodē. c. a Daniele describit̄ vbi sic dicit̄
Thron⁹ ei⁹ flāma ignis: rote ei⁹ ignis accē-
sus: fluuī⁹ igne⁹ rapidusq̄ egrediebat̄ a fa-
cie eius. Hec ibi. ꝙ nō ē aliud dicē nisi ad lit
terā ꝙ ignis vastās ⁊ purgans admodū flu-
minis iundātis cūcta terrena vastabit: et he
ra ꝟo purgabit: vt. i̅. patebit. ¶ Tertia fi-
gura ē de admīstrātiū adūētiōe: q̄ in eodem
c. a Daniele describit̄: vbi sic ait. Milia mi-

liũ ministrabãt ei: ⁊ decies cẽtena milia as-
sistebant ei: iudiciũ sedit ⁊ libri aperti sũt cõ-
scie. ⁊ ita. Et vidi q̄ iterfecta eẽt bestia ⁊ pe-
risset corpus eius. Hec ibi. Ubi tria obseq̄a
angelorũ describunt. Judicij prepatio cum
dr̄: iudiciũ sedit: qđ sedere p angelos fiet: q̄r
mortuos suscitatos vndiq̄ adducẽt: vt. j. pa-
tebit. Secũdo iudicij assecutio cum dr̄. libri
aperti sũt. i. cõscie ⁊ opa singulorũ: quorum
operũ ⁊ cõsciarũ angeli testes erũt vt. j. pate-
bit. Tertio antixp̄i interfectio cũ dr̄. Uidi q̄
infecta eẽt bestia illa: q̄r archãgel⁹ michael
eũ. s. antixp̄m interficiet. ¶ Quarta figura ẽ
de iudicis cõditiõe q̄ in p̄dicto. c. a Daniele si-
gnificata ẽ: vbi dr̄. Ecce cũ nubibus celi q̄si
fili⁹ hoīs veniebat: ⁊ vsq̄ ad antiquũ dierꝫ
puenit: ⁊ in ɔspcũ ei⁹ obtulerũt eũ: ⁊ dedit
ei ptãtẽ ⁊ honorẽ ⁊ regnũ vt oẽs populi tri-
bus ⁊ ligue ipsi seruirẽt. Ptãs eius potestas
eterna: q̄ nõ auferet. Hec ibi. Q. d. nõ ẽ aliud
dicere nisi q̄ filius dei q̄ ẽ antiqu⁹ dierũ: q̄a
etern⁹ s̄m diuinã psonã: cui⁹ auc̄te ei⁹ hũa-
nitas iudicat. Et iđ dr̄ q̄ filius hoīs puenit
ad ãtiquũ dierũ: q̄r dũ mediũ silentiũ tene-
rent oīa vnitus est fili⁹ hoīs filio dei: cui⁹ po-
testas erit eterna nec auferet: q̄r sic̄ Math.
25. scribit. Ibũt. s. mali in suppliciũ eternũ:
iusti aũt in vitã eternã prout p xp̄m in iudi-
cio determiatũ erit s̄m eorũ merita atq̄ de-
merita. Et sic patet secũda pars.

¶ Pars tertia in qua probat iudiciũ eẽ ven-
turũ multiplici auctoritate.

Tertio probat futurũ eẽ iudiciũ tri-
plici via. s. auc̄te n̄ vnica s̄ multipli-
ci: nõ vno teste s̄ cõpluri⁹. ¶ Nã
regulariter duo testes sufficiũt. ff. de testi. l.
vbi nũer⁹. 4. q. 3. §. i criali. ꝯsu. itẽ. vbi hoc
idẽ asserit Hosti. Hof. ⁊ Durã. li. 2. ptc. 2.
di. 14. q. 2. Et aliq̄n stat testionio vni⁹ in
his in q̄bus alteri p̄iudiciũ nõ infert: puta
si dubitat de aliquo an fuerit baptiçat⁹: vel
si ecclesia fuerit ɔsecrata. de ɔse. di. 4. paru-
los. ⁊. c. omni itaq̄. Itẽ q̄n querit vtrũ ali-
quis sit emendat⁹ de crimie stat testimonio
sacerdotis. extra de testi. c. testioniũ. Itẽ in
correctione fraterna sup prima correctione
charitatiua p nũerũ solũ procedit: quia nec
aliter põt: extra de testi. in oĩ. Itẽ aliq̄n req̄-
rũtur plures q̄ duo: vt puta in donatiõib⁹
causa mortis vbi req̄rũtur quinq̄ testes. C.
d dona. cau. mor. l. fi. ⁊ in codicillis. C. de co-
dicil. l. fi. in fi. In testamẽtis ꝯo regulariter
s̄m leges septẽ testes requirũtur. insti. de te-
sta. §. finali. ⁊. C. e. l. hac ɔsultissima. hoc tñ
fallit: quia q̄nq̄ valet sine teste: vt si miles i
bello scribat ⁊ moriat. C. de testa. mili. l. mi-
lites. ¶ Q̄nq̄ sufficit vnus vt si fiat coraz
impatore. C. e. l. oium. Nã tunc ille vnus te-
stis est impator qui sufficit. Q̄nq̄ duo vt in-
ter filios. C. eo. l. hac cõsul. Similit etiã in
his que sũt ad pias causas. extra. e. cũ essee.
⁊. c. relatũ. Q̄nq̄ȝ tres vel q̄tuor: vt ex speci-
ali priuilegio. C. e. l. si nõ speciali. ⁊. l. si vnus
¶ Notandũ tñ q̄ p̄dicta solẽnitas testium
videt abrogata p ius canonicũ ac etiaȝ diui-
nũ: ⁊ p quod duo vel tres fidedigni testes
sufficere vidẽtur: iux illud Mat. 18. In ore
duorũ vel triũ constat oẽ verbũ. Q. d. etiam
habet Deutro. 19. ⁊. 2. Chor. 13. ⁊. 2. q. 4.
c. j. ⁊. 35. q. 6. ab isto dic. ⁊ ex de testi. c. lz vni-
uersis. ¶ Attamẽ vt anim⁹ nr̄ magis exer-
citet ad expectandũ futurũ iudiciũ non vno
teste vel duob⁹ sed cõplurimis venturũ esse
probabim⁹: ⁊ sicut supius quadruplici rõne
⁊ figuratiõe pbatũ ẽ: ita nũc q̄druplici au-
ctoritate hoc idẽ demõstrabim⁹. Primo au-
ctoritate Mosayca ⁊ pphetica. Secũdo au-
ctoritate euãgelica ⁊ apostolica. Tertio au-
ctoritate canõica ⁊ autẽtica. Quarto aucto-
ritate phica ⁊ politica. ¶ Primo probatur
auc̄te pphetica ⁊ Mosayca sic Gẽtẽ cui ser-
uituri sunt ego iudicabo. Gene. 15. Mane
notũ faciet dñs qui ad se ptineãt ⁊ scõs appli-
cabit sibi: ⁊ q̄s elegerit appropinquabunt ei.
Nũeri. 16. Inuocabo ɔ̄ eos celũ ⁊ terraz. s.
in die iudicij. Deutro. 31. Judicabit dñs po-
pulũ suũ: ⁊ i seruis suis miserebit. Deutro.
32. Si acuero vt fulgur gladiũ meũ: ⁊ arri-
puerit iudiciũ man⁹ mee reddã vltõnẽ host-
ib⁹ meis ⁊ his q̄ oderũt me retribuã. Ibidem.
Dñs iudicabit fines terre: ⁊ dabit imperiũ
regi suo ⁊ sublimabit cornu xp̄i sui David. j.
Reg. 2. Ue genti insurgẽti sup gen⁹ meũ
dñs enim oĩpotens iudicabit in eis: in die iu-
dicij visitabit illos. Judith. 16. Si fuero iu-
dicat⁹: scio quia iust⁹ inueniar. Job. 13. Fi-

gite ergo a facie gladiȷ: quoniã vltor iniqui
tatũ est gladius: ⁊ scitote esse iudiciuȝ. Job
19. Quid faciaȝ cum surrexerit ad iudican/
duȝ dominꝰ: cuȝ q̃sierit quid respõdebo illi.
Job. 31. Judica me ꝯm iusticiã meam. Ps. 7.
Cognoscetur dominus iudicia faciens. 9.
Parauit in iudicio thronuȝ suũ et ipse iudi
cabit orbem terre in equitate: iudicabit po
pulos in iusticia. Ibideȝ. De vultu tuo iud
ciuȝ meuȝ prodeat: oculi tui videant equita
tes. 16. Judicabit pauperes populi ⁊ saluos
faciet. 71. Cum accepero tẽpus: ego iustici/
as iudicabo. 74. Judicabit populos in equi
tate. 95. Honor regis iudicium diligit. 98.
Judicabit in nationibus ĩplebit ruinas. 109
Cognoui quia faciet dominꝰ iudiciuȝ ino
pis. 139. Facit iudicium ĩiuriaȝ patientibus
145. Non facias violentiaȝ pauperi: q̃r pau
per est: nec conteras egenũ in porta: quia do
minꝰ iudicabit causam eius. Prouerb. 22.
Egredietur a domino iudiciuȝ singulorũȝ.
29. Justuȝ et impiuȝ iudicabit dominꝰ. Ec
clesiastes. 3. Letare ergo iuuenis in adole/
scentia tua: ⁊ in bono sit cor tuuȝ in diebus
iuuentutis tue: ⁊ ambula in vijs cordis tui:
et intuitu oculoruȝ tuoruȝ: ⁊ scito ꝙ pro oĩ
bus bis adducet te deus in iudicium. Eccle/
siastes. 11. Cuncta que fiunt adducet deꝰ in
iudiciuȝ pro omni errato siue bonũ siue ma
lum sit. Ecclesiastes. 12. Non preteriet illũ
corripiens in iudicio. Sapien. p. Fulgebũt
iusti ⁊ tanꝙ ⁊c̃. Sapien. 3. Tũc. s. in die iu/
dicij stabunt iusti in magna constãtia aduer
sus eos qui se angustiauerũt: et qui abstule/
runt labores illoruȝ videntes ⁊c̃. Sapien.
5. Qui non custodierint iusticiaȝ iuste iudi
cabuntur: et qui didicerint iusta inuenient
quid respondeant. Sapien. 6. Quis eniȝ di
cet tibi quid fecisti? aut quis stabit contra iu
diciuȝ tuũ? Sapien. 12. Ante iudicium pa
ra iusticiaȝ. Ecclesiastici. 19. Judicabit gen/
tes et arguet populos. Esa. 2. Dominus ad
iudicium veniet cum senioribus populi sui.
Esa. 3. Quid facietis in die visitationis et
calamitatis: ad cuius confugietis auxilium
Esa. 10. Judicabit in iusticia pauperes: ⁊ ar
guet in equitate pro mansuetis terre. Esa. 11.
Ecce veniet dies domini crudelis et idigna/
tionis plenus: ⁊ ire furorisꝗ. Esa. 13. Eos
vo qui iudicauerunt te: ego iudicabo: ⁊ fili/
os tuos ego saluabo. Esa. 49. Attendite ad
me popule meus ⁊ tribus mea: me audite:
quia lex a me exiet et iudiciuȝ meuȝ in lucem
populorum requiescet. Esa. 51. Omne vas
quod fictuȝ est contra te non diliget: ⁊ omnẽ
linguaȝ resistentẽ tibi nõ iudicabis. Esa. 54
Ecce saluator tuus veniet et merces eiꝰ cuȝ
eo. Esa. 62. In iudicio contendam vobiscũ
ait dominus: ⁊ cuȝ filijs vestris disceptabo
Hiere. 2. Te auteȝ nõ faciaȝ in cosũmatio·
nem: sed castigabo te in iudicio vt tibi nõ vi/
dearis innoxius. Hieremi. 30. Judicabo te
iuxta vias tuas. Ezech. 7. Judicabo te in iu
dicijs adulterarum ⁊ effundentiũ sanguinẽ
⁊ dabo te in sanguinẽ furoris ⁊ zeli. Eze. 16
Dies illa dies ire: dies tribulationis ⁊ angu
stie: dies calamitatis et miserie: dies tenebra
rum et caliginis: dies nebule et turbinis: di/
es tube et clangoris. Sopho. j. Magnꝰ di/
es domini et terribilis valde: et quis sustine
bit illum? Joelis. 2. Consurgant ⁊ ascen/
dant gentes in valle Josaphat: quia ibi sede
bo vt iudicem omnes gentes. Joelis. 3. Ju/
dicabit populos multos: et corripiet gentes.
Michee. 4. Quis poterit cogitare dieȝ ad/
uentus eius: et quis poterit stare ad viden/
dum eum? ipse enim quasi ignis conflans.
Mala. 3. Ecce ego mittam vobis Helyam
prophetam anteꝙ̃ veniet dies domini ma/
gnus et horrendus. Mala. 4. Et sic patet
multis prophetarum testimonijs iudicium
esse venturum. ¶ Secũdo probatur aucto
ritate euangelica et apostolica sic. Quicũqȝ
non receperint vos neqȝ audierint sermo/
nes vestros. Et ita. Amen dico vobis to/
lerabilius erit terre sodomorum in die iudi/
cij ꝙ̃ ciuitati illi. Math. 10. Ve tibi corro/
zaym: ve tibi bethsayda. Et ita. Verun/
tamen dico vobis: quia terre sodomorum
in die iudicij remissius erit ꝙ̃ tibi. Mat. 11.
Exibunt angeli et separabunt malos de me/
dio iustoruȝ: et mittent eos in caminũ ignis
Mathei. 13. Quomodo fugietis a iudicio.
Mathei. 23. Hi prolixius iudicium accipi/
ent dixit Jesus phariseis. Mathei. 12. Tũc
videbunt filium hominis venientem in vir
tute magna et gloria. Mathei tredecimo.
Vigilate itaque omni tempore orantes.

vt digni habeamini fugere ista oĩa q̃ vẽtu-
ra sũt: ⁊ stare añ filiũ hoĩs. Luc. 21. Pater
oẽ iudiciũ dedit filio. Jo. 5. Et sic patet oibꝰ
euãgelistis testãtibꝰ iudiciũ fore venturuz.
¶ Probatᷣ etiã auctᷣe aplĩca sic discurrẽdo
Nolite ante tẽpus iudicare q̃ adusq; veniat
dñs q̇ ⁊ illũiabit abscõdita tenebrarũ ⁊ ma-
nifestabit ꝯsilia cordiũ. j. Chor. 4. Si nos
metipsos iudicaremꝰ nõ vtiq; a dño iudica
remur: dũ iudicamur a dño corripimur: vt
ñ cũ hoc mũdo dãnemur. j. Chor. xi. Oẽs
eniz nos manifestari oz añ tribunal christi.
vt referat vnusq̇sq; ꝓpria corꝑis ꝓut gessit
siue bonũ siue malũ. 2. Chor. 5. Quorũdã
hominũ peccata mãifesta sunt ꝑcedẽtia ad
iudiciũ. j. Thi. 5. Testificor corã deo ⁊ chri
sto Jesu q̇ iudicaturus ẽ viuos ⁊ mortuos ꝑ
aduẽtũ ipsiꝰ ⁊ regnũ eius. 2. Thi. 4. Non
rursũ iaciẽtes fundamẽtuz pñie ab oꝑibus
mortuis: ⁊ fidei ad deũ baptisma tñ doctri
ne ipositiõis q̄ꝫ manuũ ac resurrectiõis mor
tuorũ ⁊ iudicij eterni. Hebre. 6. Judiciuz si-
ne mĩa fiet ei qui nõ fecit ⁊c̃. Jaco. 2. Noli-
te igemiscere frẽs mei in alterutrũ vt nõ iu-
dicemini: ecce iudex añ ianuã assistit. Jaco.
5. Nouit dñs pios de tẽtationibꝰ eripe: ini-
quos ꝟo in diẽ iudicij cruciãdos reseruare:
magis aũt eos q̇ post carnẽ in ꝯcupia ⁊ imũ
dicia ambulãt dãnationẽq; ꝯtẽnũt. 2. Pe.
2. Aduẽiet aũt dies dñi vt fur: in q̃ celi ma
gno ipetu trãsient: elemẽta ꝟo calore soluẽtᷣ
⁊ terra: ⁊ ea q̃ in ipsa sũt oĩa oꝑa exurentur.
2. Pe. 3. Cũ igitur hec oĩa dissoluẽda sint:
quales oportet eẽ nos in sanctis ꝯuersatiõi-
bus ⁊ pietatibus: expectãtes ⁊ properantes
in aduẽtu dñi dei Jesu christi. Filij manete
in eo. s. xp̃o: vt cũ apparuerit habeamꝰ fiduciã
⁊ nõ cõfundamur ab eo in aduẽtu eiꝰ. j. Jo.
2. Et vidi mortuos magnos ⁊ pusillos stan
tes i ꝯspectu throni ⁊ libri aperti sũt: ⁊ alius
liber aptus ẽ qui ẽ vite: ⁊ iudicati sunt mor
tui ex his que scripta sunt erant in libris ipso
ruz. Apoc. 6. Ecce venio cito ⁊ merces mea
mecũ ẽ: dare vnicuiq; ſm opera sua. Apoc.
vlti. Vos metipsos in dilectione dei seruate
expectantes misericordiaz dñi nostri Jesu
christi. Jude. 2. Et sic patet ꝑdictis testimo
nijs apostolorũ venturũ eẽ iudiciũ. ¶ Ter
tio idẽ probatur auctoritate canonica ⁊ au-
tẽtica. s. decretorũ ⁊ sanctorũ doctorũ: de-
cretorũ di. Nã. 9. q. 3. c. aliorũ dicitur. No-
lite existimare eas aĩas inquisitoris nõ habe
re formidinẽ: quas deꝰ pre ceteris suo reser
nauit examini: nõ habet apud illũ reꝰ de alle
gatione victoris subsidiũ: qñ ipsorũ factoꝝ
vtitᷣ teste. Quo iudice. Hec ibi. Et. 15. q. 6. c.
si sacerdotibꝰ describitᷣ sic. Cũ magis inspe-
ctor cordis sit dñs q̄ꝫ operis non põt hũano
cõdẽnari examine quẽ suo dñs reseruauit iu
dicio. Si oĩa nãq; in hoc sclo vẽdicata eẽnt
locũ diuina iudicia nõ haberẽt. Hec ibi. Et
23. q. 5. sic dicitur in. c. q̇d ergo. Scito te euz
ideo ad ꝑsens reddidisse supplicia ne in etnũ
puniret: vbi ostẽdit q̄ꝫ illi qui nõ puniũtᷣ in
hoc mundo: certe puniẽtur in finali iudicio.
⁊. ij. q. 5. c. sacerdotibus. sic describitᷣ. Nesci-
mus quis i terribili iudicio dei: qualis futu
rus sit: eteni Paulus egregiꝰ ꝑdicator dicit
Nolite añ tẽpus iudicare: quo adusq; veni-
at dñs ⁊c̃. Naz sunt multa q̃ de illiꝰ iudicio
homines ignorãt: quia fortassis q̃ vos lau-
datis ille reꝑhendet: ⁊ q̃ vos reꝑhenditis il-
le laudabit. Hec ibi. Et. 25. di. in. c. q̃l dicitᷣ
Qualis hic quisq; egreditᷣ: talis in dei iudi-
cio pñtatur. Hec ibi. ¶ Confirmantᷣ etiaz
ista auctoritatibus scõrũ doctorũ. Vñ Am
bro. in sermone de diuite cuius ager vberes
fructus attulit qui incipit. Duplex est tẽtati
onũ spẽs: sic ait. Sed tibi iterũ ante faciẽ ad
ducã ipsius iudicij futuri formas: vt intelli-
gas quales tibi gemitꝰ recõdas. O q̄ꝫ multi
ꝑcij tibi in die iudicij sermo ille videbitur: q̇
ait. Venite benedicti patris mei ꝑcipite re-
gnuz ⁊c̃. Qualis tibi respõsuz horror: qua-
lisq; sudor: quales tenebre supueniẽt audiẽ-
ti cõdẽnationis illius sentẽtiaz qua dicitur.
Discedite a me maledicti in ignez eternum.
Neq; eniz his verbis qui aliẽa iuasit argui
tur: sed is qui non cõmuniter vsus est his q̃
habuit condẽnatur. Et in li. de officijs idem
ait. Nihil est quod magis proficiat ad vitaz
honestaz: q̄ꝫ vt credamus euz iudicez ven-
turuz: quem et occulta non fallant: ⁊ ideco-
ra offendant: ⁊ honesta delectent. Hec ille.
Item Grego. sup. Mat. ait. In maiestate
visuri sunt quem in humilitate videre nolu
erũt: non tãto districtius virtutẽ suaz senti
ant quãto ceruicez cordis eius ad penitẽtiã
non inclinant. Et in alia Omelia sic ait. In
extremo iudicij die cum aptis celis ministrã

tibus angelis: cum sedentibus apostolis in
sede maiestatis sue christus apparuerit: om/
nes hūc electi pariter ac reprobi videbūt vt
⁊ iusti de munere retributiōis sine fine gau
deant: ⁊ iniusti de vltione iudicij ⁊ supplicij
in perpetuū gemāt. Hec ille. Itē Augus.
hoc idē probat in quadā epistola di. Expe
ctatur dies iudicij vbi aderit ille equissim⁹
iudex qui nullius potentis psonam accipiet
cuius palatiū auro argētoq3 nullus eps vł
abbas aut comes corrūpē potest. Et. 20. de
ciuit. dei. j. c. ait. Dis ecclesia dei veri tenet
christū de celo esse vēturū: ad viuos ⁊ mor/
tuos iudicanodos. Hec ille. Itē Ber. super
Canti. ait. Ueniet dies dñi: vbi plus vale/
bunt pura corda ꝙ̄ astuta verba: cōscia pu/
ra ꝙ̄ marsupia plena: quoniā quidē iudex il
le nō falletur verbis nec flectet donis. Hec
ille. Hoc idem probat pitissimus Hiero⁹ in
epła de simbolo fidei ad Damasū papā: vē
turū esse iudiciū sic protestat di. Accepta
ergo a patre omniū potestate que in celo sūt
⁊ in terra: venturus ē ad iudiciū viuorū ⁊
mortuorū: vt ⁊ iustos remuneret ⁊ pecca/
tores puniat. Resurrectionē carnis confite/
mur ⁊ credimus ⁊ nō dicamus nos in eadē
in qua sum⁹ veritate ⁊ mēbrorū esse reperi/
endos: qualesq3 semel post resurrectionē fu
erimus effecti in ppetuū pmansuros: vnam
esse vitā scōrū: ꝫ premia pro labore diuersa
ecōuerso pro mō delictorū pctōꝝq3 esse sup
plicia. Hec ibi. Et ad Palmachiū ⁊ Occea/
nū. Aderit dies illa in qua nostra facta q̄si
in quadā tabula depicta mōstrāda sūt. O
quātis in die illa expedisset si i hac vita ⁊ mē
brorū sensu ⁊ viscerum vigore caruissent: ⁊
quanti illic elingues ⁊ muti feliciores loqua
cibus tūc erūt: ⁊ quāti pastores philosophis
quanti rustici oratorib⁹: quāti hebetes argu
tijs preferendi sūt Ciceronis. Job sanctus
in tētatione ad suā gloriā deuotus sic i do
lore suo dicebat. Quid pdest i tormēto luxu
ria? At quid vbera suxi? Cur non in ventre
mortuus sum: ⁊ mox vt de vtero exiui non
protin⁹ obij? Si hic dei amicus dicebat i lu
ce: quid ab inimicis eius dicet in tenebris?
Si ille ingemiscit quē febris vrebat: quid fa
ciet quē gehēna consūmet? Si iste sibi dolet
genua fuisse coniūcta cuius pedes semp in dei
amore cucurrerūt: quid dictur⁹ ē: cui⁹ nūꝙ̄
in veritate steterūt? Displicet illi ꝙ nat⁹ ex
vtero vixerat qui bene vixit: quia illū ver
mis moriturus edebat. Quid male viuētes
facient: quos ignis eternus ⁊ vermis nūꝙ̄
moritur⁹ expectat. Hec ille. Et ad Heliodo/
rum de contēptu mūdi. Quid facis in pat/
na domo delicate miles? Ubi vallum? vbi
fossa? vbi hyems acta sub pellibus? Ecce de
celo tuba canit. Ecce cū nubibus debellatu
rus orbem impator armatus egredit. Ecce
bis acutus gladius ex regis ore procedēs ob
uia queq3 metit ⁊ tu mihi ō cubiculo ad aci
em tu de vmbra egredieris ad solē. Corp⁹
assuetū tunica lorice onus non fert. Caput
opertum linteo galeā recusat. Mollē otio
manum: dur⁹ exasperat capulus. Hec ille.
Item ad Eustochiū. Expectetis magnū et
terribilē iudicij diem: diē videlicet ire: diē
calamitatis ⁊ miserie: vbi celum simul pauc
bit cum terra. Celorū omnes mouebūtur
virtutes: tremētes erūt angeli cum sanctis.
Tunc singulorū vite discutiētur discrimina
⁊ merita apparebunt. Semper illa tuba ter
ribilis vestris obstrepat in auribus. Surgi
te mor. ve. ad iudicium. Ecce in manu potē/
ti venit: a cūctis vniuersaliter scire rationē
certe de leuibus ⁊ minimis cogitationibus:
certe de leuibus otiosisq3 verbis. Si redde/
re de singulis rationē parati nō eritis: pijci/
emini in carcerē exteriorē a iudice. Ite ma/
ledicti in ignem eternū. Hec ibi. Et ad Oc/
ceanum de obprobrijs ⁊ tentationibus pro
christi nomine perferēdis sic ait. Eos vero q̄
dilectione ⁊ timore dei cogente abierunt hec
omnia: ⁊ sm legis ordinē exhibēt: irridēt:
atq3 subsannant infelices atq3 miseri suorū
malorū nimietate cecati: quibus nō sufficit
ꝙ ppria nolūt lugere peccata: adhuc insup
eos qui quos debuerāt imitari. Sed veniet
tempus vt eorū risus cōuertat in luctū: qui
bus noster nunc plāctus risus est vt se fuisse
diuites lugeant: quia nūc christi paupibus
impudenter insultant. De quibus scriptura
dicit. Stabunt iusti in magna cōstantia ⁊c̄.
Et ad Celātiā de mō recte viuendi: Distin/
guūtur certo discrimine error ⁊ veritas: il/
li terrena sapiūt qui celestia promissa nō ha
bent: illi breui hūane vite totos se iplicant:
qui eternā nesciunt vitā: illi peccare nō me
tuant qui peccatorum impunitatē putant:

Illi seruiant vitijs qui nõ sperãt premia fu
tura virtutũ. Nos ꝟo qui purissima confite
mur fide: omnẽ hominẽ manifestanduʒ esse
ante tribunal christi vt recipiat vnꝰquisqꝫ
propria corporis ꝓut gessit siue bonũ siue ma
luʒ: procul esse debemus a vitijs: dicẽte apo
stolo. Qui autẽ sunt christi carnẽ suã cruci
fixerũt cuʒ vitijs ⁊ cõcupiscẽtijs: nec turbã
sequũtur errantẽ qui se veritatis discipulos
confitentur. Hec ille. ¶ Quarto ⁊ vltimo idẽ
probatur auctoritate philosophica ⁊ politica.
Unde Plato in Fedrõe sic ait. Ferunt eniʒ
vnũquẽqꝫ cuʒ decesserit ab eo demone qui
viuentẽ adhuc sortitus erat trahi in aliqueʒ
locũ: vbi oportet simul collectos iudicare: ⁊
post sententiã ad inferna proficisci illo ducẽ
te cui mandatuʒ est vt hinc ꝓficiscẽtes ad il
la loca traducat. Item in eodẽ. Purꝰ auteʒ
animꝰ q̃ honeste vitã deos sortitꝰ duces: ha
bitatqꝫ in loco decenti. Ibidẽ. Cũ peruene
rint defuncti in eum locũ quo demon vnum
quẽqꝫ portat ꝑ illic iudicabit: ⁊ q̃ pie iusteqꝫ
vixerit ⁊ qui secus. Hec ille. Et Seneca in
epistola secunda ad Luci. O q̃n ille veniet
dies: q̃n nemo in honorẽ tuũ mentiatur. Huc
ergo cogitationes tue tẽdant: hec cura: hec
opta. Hec ille. Quod. s. erit i die iudicij. Itẽ
Ouidiꝰ li. Methamorph. inquit. Iãqꝫ erit
in totas sparsurꝰ fulmĩe terras. Sꝫ timuit
ne forte facerẽ: tot ab ignibus ether. Conci
perat flãmas: longusqꝫ ardesceret axis. Esse
quoqꝫ in fatis reminiscitur affore tẽpus. Quo
mare quo terra correptaqꝫ regio celi. Arde
at ⁊ mũdi moles operosa laboret. Et Uirgi.
in li. Eneidorũ ait. Iudiciuʒ canit ⁊ tristes
denũciat iras. Uenturũ excidiũ ⁊ falsa con
uulsa ruina: Omnia tũc pariter rutilo misce
ri ⁊ igni. Pallẽtesqꝫ polos tellꝰ celiqꝫ ruinã
Tunc ꝟo tremefacta nouis ꝑ pectora cũctis
Insinuat pauor: ⁊ taciti ventura videbant
Propterea habentur in sibillis antiquis expres
sa veritas iudicij. Naʒ prima Sibilla tibur
tina dicit. Iudicij signum tellus sudore ma
descet. E celo rex adueniet per secla futurus
Scilicet in carne presens vt iudicet orbem.
Unde deũ cernens incredulus atqꝫ fidelis.
Celsum cuʒ sanctis eui iam termino i ipso.
Sic anime cum carne aderũt quas iudicat
ipse. Cum iacet incultus densis in vepribꝰ
orbis. Reijciẽt simulachra viri cũctã quoqꝫ
gaçam. Exuret terrã ignis põtũqꝫ polũqꝫ
Inquirens tetri portas confringet auerni.
Sanctoruʒ: sed enim cũcte lux libera carni:
Tradetur: sortes eterna flamma cremabit.
Et cultos actus retegens tũc quisqꝫ loque
tur: Secreta: atqꝫ reserabit pectora luci.
Et alia Sibilla eritbrea sic ait. Et venient
in conspectu agni abbominatio peccatoruʒ.
et vltionis appetitus: ⁊ descendet ignis ter
ribilis q̃ vniuersa creata vsqꝫ ad ethera cõ
cremabit ⁊ nõ erit vltra solare: lunare: non
iubar: nõ montes: aut colles: nec hominum
habitatio erit in terris: ⁊ nõ abundabit vl
tra iniquitas ⁊ peccatum: sed veniet de celo
vox tube terribilis aduocãs vniuersos vt ve
niant in examine. Fiet etiaʒ ineffabilis cor
poris ⁊ anime reintegratio: vt vtrũqꝫ simul
retributionẽ recipiat siue penaʒ. Tũc appa
rebunt cuncti reges ⁊ principes: ⁊ videbunt
agnũ i throno terribili vt retribuat vniuer
sis: nec erit inopis diuitisqꝫ discretio: sed ex
aminatio meritoruʒ. Iudicabit autẽ bonos
⁊ malos vt illos sursum leuet: hos auteʒ in
sortem demonum vertet auernis. Hec illa.
Ergo penitentiaʒ agamus in hoc mũdo de
peccatis ne in tremendo iudicio nudi virtu
tibus inueniamur vt habeamus hic gratiaʒ
⁊ in futuro gloriam: Amen.

Dominica eadem infra diem: De tribus
preambulis que precedunt finalis iudicij sen
tẽtiationem Sermo. 51.

DOmine bo
nuʒ ẽ nos hic esse. Scri
bũtur hec verba Ma.
17 Et in euangelio ho
dierno fratres charissi
mi aperte cognoscitur: q
christus in monte thabor transfiguratus est.
Quodqꝫ factũ est ẜm Tho. in tertia parte.
q. 45. ar. j. vt dñs suos discipulos ⁊ alios ad
sue passionis sequelaʒ induceret. Oportet. n.
qꝫ ad hoc qꝫ aliquis directe procedat i via fi
nem aliqualiter precognoscere: finis eni mo
uet operantem ad agenduʒ . 2. phisi.* ⁊ hoc ꝓ
cipue necessariũ est: quãdo via est difficilis
⁊ aspera ⁊ iter laboriosuʒ: finis ꝟo iocũdus
Cum igitur per suaʒ passionẽ ad hoc perue

nerit vt gloriaz obtineret: non soluz anime quaz habuit a principio: sed etiaz corporis. iuxta illud Luc. vlt. Hec oportuit pati christuz ⁊ resurgere a mortuis: ⁊ ita itrare i gloriaz suaz ad quã etiã perducit eos qui vestigia sue passionis sequũtur s̃m illud Act. 14. Oportet nos ꝑ multas tribulationes introire in regnuz celoruz. Idcirco conueniens fuit vt discipulis gloriaz sue claritatis ostenderet: quod est ipsuz transfigurari: cui suos configurauit: iuxta illud Phili. 3. Reformabit corpus hũilitatis nr̃e configuratũ corpori claritatis sue. Vñ Beda dicit sup Mar. quia prouisione factũ est vt cõtemplatione supmanẽtis gaudij ad breue tẽpus deriuata fortius aduersa tolerarẽt. Hec ille. Nam tantũ gaudiũ ex ista visione apostolos istos perfudit: vt in eorũ ꝑsona apostolus Petrꝰ vnus ex illis existẽs in ꝑ̃dicta verba prorũperet dicens. Dñe bonũ est nos hic esse ⁊c̃. At tamẽ maius gaudiũ erit beatis in die iudicij hance andẽ claritatez aliter ⁊ alit̃ videre. De quo iudicio post eius veritatẽ visaz: anteq̃ procedamꝰ ad eiusdẽ finalẽ sententiã discutiendã in isto meridiano tria preambula annotabimꝰ: quorũ Primũ est signorũ mirabiliuz ostensio. Secundũ erit iudicis admirabilis descensio. Tertiũ erit ipsius nobilissima sociatio.

¶ Pars prima huius sermonis vbi põitur de signis iudiciũ precedentibus.

Primo annotatur primũ ꝑ̃ambuluz ad sententiã finalis iudicij quod erit signorũ mirabiliũ ostensio. Legit̃ eni. 2. q. 6. §. itẽ. ⁊ extra de sen. ⁊ reiudi. c. si quis idem in sententia: inter cetera. Sententia citra ordinẽ iudiciorũ a ꝑ̃side prolata auctoritatẽ rei iudicate nõ obtinet. Cũ igitur christo oĩuz statutorũ ⁊ legũ aperta sit noticia: iuxta illud apostoli. Hebre. 4. Oia nuda ⁊ apta sũt oculis eius: s̃m legũ ordinationem iudiciũ faciet ne quis eũ iniustũ appellare queat. Et quia in iudicio requirit̃ solẽnitas iudiciorũ. s. basilica regia in qua iudex sedeat: pulsatio cãpane: signorũ apparentia ⁊ huiusmodi. Ideo christus pro ꝑ̃ma solẽnitate signa passionis sue per angelos in iudicio deferri faciet: maxime crucẽ. Unde mgr̃ in. 4. ait. Angeli deferent ante eũ signũ crucis. Et q̃uis aliqui dicant ꝙ nõ erit lignum crucis in quo crucifixus ẽ christus: sed quoddaz signũ illius crucis rep̃sentatiuũ. tamen Ri. in predicta di. in q̃õnibus circa litteram concludit illaz met crucẽ in numero: in qua crucifixus est christus: debere portari ad iudiciuz ministerio sanctorũ angeloruz. Qui enim hũana corpora redacta in pulueres eadez in nũero restaurabit: illaz eandem crucẽ numero poterit restaurare: ⁊ multuz rationabilius est ꝙ ipsamet ad iudiciũ portetur: q̃ aliud signum pro ea: ⁊ hoc tribus rationibus. Primo in ostensione sue gloriose victorie vt videãt omnes q̃ mirabilit̃ fuerũt redempti. Secũdo in ostensione sue misericordie: vt videãt boni q̃ misericorditer sũt saluati. Tertio in ostensione sue iusticie vt videant mali q̃ iuste sunt damnati: de quibus melius dicet̃. ¶ Sed hic orit̃ vnũ dubium si predicta crux apparebit facta gloriosa vel non. Dicit enim Chrisoꝰ sup Mat. ꝙ crux multo solaribus radijs luculentior apparebit: sed hoc nõ potest esse nisi glorificet̃: q̃a per sui glorificationez ita luminosa apparebit non ꝑ suaz naturã: ergo cum cruce facta gloriosa. Sed oppositũz videtur tali ratione. Omnia illa que sunt vegetatiua ⁊ naturalia ⁊ alia huiusmodi corruptibilia sunt nec post iudiciũ remanebũt: ergo cum crux sit de numero vegetabiliuz non permanebit imo desinet esse postq̃ apparuerit in hac claritate: ergo non erit glorificata. Ad hoc dicit Alex. vbi supra: nihil velle hic diffinire cum sancti ponant diuersa. Nã aliqui dicũt ꝙ si mutabũtur elementa que sunt corruptibilia ⁊ corpora celestia: multo fortius videt̃ ꝙ etiaz illud q̃d fuit instrumentũ nostre redemptionis ⁊ illud fuit crux. Unde ꝑ hoc datur intelligi ꝙ ipsa crux in ipsa luce apparebit: de qua Chrisoꝰ dicit supra: ⁊ ꝙ etiaz in illa remanebit sicut alia corpora ⁊ elementa quẽ corruptibilia sunt de sui natura: cũ istõ corpus fuerit nostre redemptiõis instrumẽtum: Unde per hoc habet quandaz dignitatem ex qua videtur habere congruentiã ad ꝑmanendũ sicut ⁊ illa. Aliqui tñ dicũt ꝙ sicut xp̃s i trãsfiguratiõe ostẽdit q̃ndã claritatẽ manẽte adhuc corꝑe suo mortali: ita posset ibi oñdere claritatẽ in cruce manẽte ipsa corruptibili: ⁊ sic pz talẽ ostẽsionẽ nõ oporteret ꝙ rẽaneret. Et sic pz ps ꝑ̃ma hꝰ sermõis

¶ Pars secũda huius sermonis: vbi põnit iudicis ad iudiciuz descẽsio.

S Ecũdo ponitur 2m ꝑambulum ad sententiaz finalis iudicij ꝙ erit iudicis admirabilis descẽsio: veniet. n. tunc iudex. i. christus ad iudicanduz mũdũ sicut ipse predixit. ¶ Math. 16. vbi sic habet. Filius hominis vẽturus est cuz angel' suis in gloria patris sui: ⁊ tunc reddet vnicuiqꝫ ſm opera sua. Attente igitur audiam⁹ que so quomodo veniet. ¶ Primo eniz veniet sedens in sede mirabili de qua dicit Apoca. 14. Vidi inquit Jo. et ecce nubez candidam ⁊ super nubez sedentẽ similẽ filio hominis: habentẽ in capite suo coronã aureaz: ꝑ quã maiestas diuina in ipso itelligit: ⁊ in manu sua falcez acutaz: per quaz potestas a patre sibi data denotat: iuxta illud Jo. 4. Pater omne iudiciũ dedit filio. Hoc etiaz innuitur Actu. j. vbi dicit. Viri galilei quid admiramini aspiciẽtes in celuz: hic Jesus qui assũptus est a vobis in celũ: sic veniet. s. in nube: quẽadmoduz vi. eũ eun. in celum. ¶ Secũdo veniet apparẽs malis i aspectu terribili Mã ſm Ricar. i. 4. di. 48. ar. j. q. z. Et Bonauẽturã ibidẽ. ⁊ Alex. vbi. s. Nullus de reprobis videbit in iudicio patrẽ sed omnes filiũ: q2 filius hoĩs est vt ab oĩbus possit videri. Nõ igit apparebit malis in forma deitatis proprie. Propt quod nota ꝙ duplex est diuinitatis cognitio. Una ꝑ signa ⁊ effect⁹. Alia in sua forma ⁊ eẽntia: Dico ergo ꝙ reprobi bene habebunt cognitionẽ de christi diuinitate ꝑ signa certissima ⁊ per effect⁹ manifestos: quia cognoscẽt ꝙ ipse ẽ de⁹ oĩps. Cognitionẽ autẽ que ẽ in propria forma. s. ꝑ visionẽ apertã: hanc quidẽ non habebunt: q̇a Jo. 17. dicit. Hec est vita eterna: vt cognoscãt te verũ deuz. Cum igit mali nõ sint habituri vitaz eternã: nõ videbunt eũ i forma diuinitatis. Preterea talis forma oĩno ẽ improportionabilis oculis peccatorũ qui non sunt sublimati ꝑ gloriã: vel ꝑ supabundantiaz gratie: cũ igit reprobis nõ dabit gratia nec simplicit nec ad tẽpus: sequitur ꝙ deũ in propria forma nõ videbunt. Nõ autẽ quare nõ dabit eis talis virtus que faciat eoꝝ aspectũ habilẽ ad videndũ illaz lucẽ est ista: q̇a si haberent oculũ aptũ haberẽt sũmaz delectationẽ quã indecẽs ⁊ ipossibile est in pctõribus eẽ. Confirmãt ista Isido. ⁊ Hugo in libro de sacris. ¶ Magister in. 4. di. 48. ⁊ Augusti. j. de trini. penul. c. ¶ Sed hic querit vtruz christus apparebit ipsis reprobis ſm hũanitatẽ in forma gloriosa. R. ꝑdicti do. ꝙ christus apparebit in forma gloriosa non tm̃ bonis sed etiã reprobis: quia primus aduentus fuit in infirmitate: sed secũd⁹ erit in veritate. ¶ Preterea in iudicio apparebit talis qualẽ decet apparere ad cõfusionẽ inimicorũ ⁊ leticiã amicorũ: sed inimici maxie confundẽtur in gloria ⁊ exultatiõe illi⁹ quẽ despexerũt: ⁊ ecõuerso. Amici letabunt: ꝙ apparebit in gloria. Preterea nulla erit in eo fictio: ergo talẽ ostendet formã qualez habebit in veritate: sed habebit gloriosaz: ergo ostẽdet reprobis gloriosaz formaz. Confirmatur hoc Apoc. j. vbi dicit. Ecce veniet i nubibus celi ⁊ videbit euz omnis ocul⁹: ⁊ q euz pupugerũt. Nec si contradicat sic. Visio glorie hũilitatis christi est videnti delectabilis: sed dãnati nullaz habebũt delectationez ergo nõ videbũt christi gloriosaz humilitatem. R. Ric. vbi. s. ꝙ q̃uis videre corpus christi gloriosuz sit per se delectabile tñ ꝑ accidẽs erit reprobis tristabile: quia erũt eius inimici ⁊ inuidebunt ei. Inimic⁹ autẽ tristatur in vidẽdo gloriã illius cui iuidet ⁊ quez odit. Et ideo mali videbũt euz cum cõfusione ⁊ pena: quia confundent in aspectu eius: ⁊ nõ poterũt eius sustinere vultũ ꝓpt cõsciẽtie remorsuz ⁊ ꝓpter expectationẽ sententie ferende. Itez si dicat ꝙ Chriso⁹. ait super Mat. Cũ venerit ad iudiciũ xp̃s nõ solum vulnerũ cicatrices: ſ etiã ipaz mortẽ exprobatissimã oñdet. R. Boã. ꝙ sicut cicatrices i martyrib⁹ ñ sũt signũ ifirmitatꝭ pñtꝭ ſ pterite: imo q̃tũ ad gliaz ⁊ decẽtiã sũt signa victorie ⁊ glorie sic i christo itelligendũ ꝙ ille cicatrices ⁊ crux signa erũt mortis vilissime quam sustinuit: sed quia apparebũt i excellẽtia gloria signa erunt etiaz glorie tũc presentis. Preterea si dicat ꝙ q̃uis christus sit benignus ſm veritatez: tñ apparebit terribilis reprobis: sicut dicit Isidorus: ergo pari ratione q̃uis sit gloriosus: tñ reprobis debet apparere igloriosus. R. Bonauẽ. ꝙ nõ est simile: quia terribilis ⁊ blandus dicit ad alterũ. Unde benignũ hominẽ põt hõ aspicere: tãq̃ terribilẽ q2 eũ timet: ſ gloriosũ ⁊ igloriosũ dicũt dispositionẽ apte visibil. Uñ nisi fiat ꝑ deceptionem ⁊ ꝑ miraculũ ⁊ diuinam

virtutē q̄ tenet oculos: sicut dr̄ Lu. vltimo
Oculi eoꝝ tenebant ꝛc̄. Res talis videt̄ q̄lis
est ſm veritatē. Conclude ḡ ꝙ reprobi euz
videbunt in forma gl̄iosa: nec est sil̄e de luce
spūali: q̄ ista excedit mlt̄o magis ꝙ̄ lux cor-
poris gloriosi oculū corporis passibilis. Ex
quib⁹ oībus patet ꝙ xp̄s ad iudiciū veniēs
apparebit malis in forma terribili. ¶ Ter
tio veniet bonis apparēs vultu placabili: di
cunt enī predicti doc. ꝙ beati videbunt ocl̄o
mētali eius diuinitatē in forma ꝓpria ꝛ etiā
gloriā aīe: ꝛ oculo corporali gloriā ꝛ lumi-
nositatē corꝑis: sed aliter ꝙ̄ dānati.: q̄ ipsi
cū tristicia vt dictū est: boni ꝟo cū gaudio ꝛ
gl̄ia: ꝛ hoc q̄ ipsum dilexerūt. Et ideo gau-
dent in eius honore ꝛ exaltatione. De ista di
uersitate apparēdi bonis ꝛ malis diuersimo
de loquit̄ Hiero. in ep̄la ad Heliadoꝛ ō va-
nitade mūdi. di. Veniet illa dies qua corru-
ptiuū hoc ꝛ mortale induat ı̄corruptionē ꝛ
ı̄mortalitatē: beat⁹ seruus quē dn̄s ı̄uenerit
vigilātē. Tūc ad vocē tube pauebit terra cū
populis: tu gaudebis iudicaturo dn̄o: mūd⁹
lugubre ı̄mugiet: ꝛ trib⁹ ad tribus pecora fe
riēt. Potētissimi quōdā reges nudo latere
palpitabūt: exhibebit̄ cū ꝓle sua nature tūc
ignit⁹ iupiter: ꝛ adducet̄ cū suis stultus pla
to discipulis. Aristotel̄ argumēta nō prode
rūt. Tunc tu rustican⁹ ꝛ pauꝑ exultabis ꝛ
dices: Ecce crucifix⁹ deus meus: Ecce deus
meus iudex: qui obuolut⁹ pānis in presepio
vagit. Hic est ille oꝑarij questuarieq̄ fili⁹:
hic q̇ matris gestat⁹ sinu hoīem deus fugit ı̄
egyptū: hic vestit⁹ coccino: hic sentibus coro
nat⁹: hic mag⁹ demoniū habēs ꝛ samarites
Cerne cerne iudee man⁹ quas fixeras: cerne
romane latus q̄ȯ foderas: videte corpus an
idē sit q̄ȯ dicebatis clam nocte discipulos su
stulisse. Hec ille. Et sic patet secūda pars.

Pars t̄tia huius sermonis vbi ponitur
iudicis nobilissima sociatio.

Tertio ponit̄ t̄tiū ꝑambulū ad sentē
tiā finalis iudicij q̄ȯ erit ipsi⁹ nobilis
sima associatio. Nā cuz ipso veniet
beatoꝝ frequētia. vn̄ Jude. z. c. Ecce venit
dn̄s in scis milib⁹ suis facere iudiciū ꝯ oēs:
ꝛ arguere ı̄pios de oībus oꝑibus ı̄pietatꝫ eoꝝ
Et Esa. z. Dn̄s ad iudiciū veniet cū sanctꝫ se
niorib⁹ populi sui. Rō autē hui⁹ societatꝫ est
q̄ etiā sci aliquo modo iudicabūt. ſm illud
Sapiē. z. Judicabunt natōes ꝛ dn̄abunt̄ po
pulis. ¶ Sed hic orit̄ vnū dubiū ex predi-
ctis vtrū. s. solus xp̄s iudicabit: q̄ videt̄ ꝙ
etiā sci. Rn̄deo ſm Ric. vbi. s̄. dis. 47. ar. i.
q. 7. ꝙ q̇nq̄ modis pōt alicui iudiciū cōueni
re. Primo ex ordinaria ptāte ꝛ sic iudicabit
tota trinitas. Secundo cōuenit ex delegata
auctoritate: ꝛ sic iudicabit xp̄us ı̄nq̄tū hō.
iuxta illud Jo. 5. Pater oē iudiciū dedit fi-
lio. Sed tunc vlteri⁹ querit̄: quare iudicia-
ria ptās sic spāliter tribuenda est xp̄o. Ad
q̄ȯ rn̄det beatus Tho. z. pte in. q. 59. ar. i. ꝙ
ad iudiciū faciēdū tria req̇runt̄. Primo po
testas subditos cohercēdi. vn̄ Eccle. 7. No-
li querere fieri iudex nisi valeas virtute rū-
pere iniq̇tates. Secūdo req̇rit̄ rectitudinis
çelus vt. s. aliq̇s non ex odio vl̄ liuore: sed ex
amore iudicium ꝓferat iusticie. iuxta illud
Prouer. z. Quez diligit dn̄s corripit. Ter-
tio req̇rit̄ sapia ſm quā format̄ iudiciū. vn̄
Eccle. x. Judex sapiēs iudicabit populū suū
Qūi igit̄ xp̄s habeat oīa ꝑdicta. s. oīpotentiā
ex eo ꝙ ē eq̄lis pr̄i ſm diuinitatē: ꝛ iusticiā q̄
iusticia dn̄i plena ē terra: ꝛ etiā sapiaz q̄ ei
spāliter attribuit̄ cōuenient̄ iudiciaria ptās
data est ei. Vn̄ de t̄tia ꝓprietate iudicij faci
endi iuxta quā ꝓprie accipit̄ forma iudicij q̄
. s. est lex sapiē ꝛ veritatꝫ loq̇t̄ Aug⁹ in li. de
vera religione di. Judiciū attribuit̄ filio in-
q̄tū est ipsa lex ꝑme veritatꝫ. ¶ Sed iuxta
ꝑdicta q̄rit̄ vtrū ipsa ptās iudiciaria sit xp̄i
ſm humanitatē aut ſm diuinitatē. Et rn̄det
Ric. ꝛ Bona. in. 4. dis. 48. ar. i. q. i. Q̄ȯ ad
hoc ꝙ iudiciū sit firmū occurrit auctoritas
ꝛ ptās. Auctoritas ı̄ sentētiādo. Ptās in re
tribuendo ꝑmiū ſm meritū. Si alterū hoꝝ
deficiat nō est firmū iudiciū. Hec duo ꝑnci-
paliter sunt ı̄ deo. In ipso enī est auctoritas
ad sentētiādū: q̄ dn̄s oīum ē ꝛ nos serui ei⁹
Est etiā ptās ad retribuendū: q̄ potentissi-
mus ꝛ nō ē q̇ contra eū se valeat erigere vel
eius sn̄iam irritare. Hec duo coīcauit deus
trinitas hoī xp̄o auctoritatē dando ꝛ dn̄iū
sicut dr̄ Act. z. Dn̄m fecit deus hūc iesū po
testate etiā sibi cetera subijciēdo. Math. vl
timo. Data est mihi oīs ptās. Et ideo ipse q̇
ꝯstitut⁹ est a deo iudex viuoꝝ ꝛ mortuoꝝ: si-
cut dr̄ Act. x. Quoniā igit̄ potestas iudicia
ria respicit illa duo iam dicta: ꝛ ista sunt in
deo ꝑ naturā: in xp̄o homīe per grām: ideo

iudiciaria ptās est xp̄i ſm diuinitatē p nām:
ſed ſm humanitatē p grām collata. vñ ſm
vtrāq; naturā habet auctoritatē: ſed ſm au
ctoritatē pncipalē ⁊ nālem: ſm humanitatē
cōmiſſā. vñ cōſtitut⁹ ē. Cū igit ſit ptās pri
maria in deo: ſed cōmiſſa in hoie xp̄o: latio
ſnie debet fieri a xp̄o hoie ſm humanitatez:
q2 ſi fieret ſm ptātē pmariā cū ſcda non da
ret pmā: nō eſſet vere iudex ſm humanitatē
Sz qñ ſecūda opat cū recipiat a pma: rō iu
dicandi reſidet penes vtrāq;. Secūda eni re
cipit a pma: ideo latio ſnie fiet a xp̄o ſm hu
manitatē: ſed q2 xp̄s eſt de⁹ ⁊ hō: ſnia ei⁹ non
erit tanq; iudicis delegati ſed tāq; pncipal.
Et iō ab ea ppt vtrāq; ptātē null⁹ poterit ap
pellare. Et ſic patet q̄lit xp̄o ꝯuenit iudiciuz
ex ordinata ptāte: ⁊ aliq̄ mō ex delegata au
ctoritate. ⁊ hoc ſm vtrāq; nām. ¶ 3º pōt ali
cui ꝯuenire ex acceſſoria dignitate: ⁊ ſic iu
dicabūt viri pfectiq̄ erūt ppter pfectionez
meritoꝝ ſuoꝝ aſſiſtētes iudici: non vt iudici
ꝯſulant vl auctoritatē habeāt: ſed hoc erit p
pter ipſoꝝ honorē ⁊ dignitatē ⁊ ſic pōt intel
ligi illud Job. 36. Judiciū pauperib⁹ tribu
it. Et hoc maxime tribuet aplis ⁊ vitā apo
ſtolicā ſequētib⁹. iuxta illud Math. 19. Cū
ſederit fili⁹ hoīs in ſede maieſtatis ſue: ſede
bitis ⁊ vos ſup ſedes. 12. iudicātes. 12. trib⁹
iſrl. Sup quib⁹ verbis dicit Aug⁹. 20. de ci
dei. 5. c. Et hal. de al. vbi. s. q per. 12. tribus
iſrl vniuerſitas iudicādoꝝ intelligit: ⁊ p. 12.
aplos oēs viri pfecti deſignant. Rō hec ē: q2
i numero duodenario ſūt oēs ptes numeri
ſeptenarij. Quia igit i ſeptenario vniūſitas
notat: q̄ cōponit ex trib⁹ ⁊ q̄tuor ⁊ iſta in ſe
ductā faciūt xij^m nūerū q̄ ppt ſeq̄t ppoſitū
¶ 4º pōt alicui ꝯuenire iudiciū ex ſnie ap
probatiōe: ⁊ ſic iudicabunt oēs electi: q2 oēs
approbabūt iudicis ſniaz. iuxta illud Apoc
19. Audiui q̄ſi vocē tubarū multarū in celo
dicētiū Alla. Laus ⁊ gloria ⁊ virt⁹ deo no
ſtro eſt: q2 vera ⁊ iuſta iudicia ſūt. ¶ 5º pōt
alicui ꝯuenire iudiciū ex cōparatōe: ⁊ ſic mi
nus mali iudicabunt magis malos: ⁊ ſic pōt
exponi illud Luc. xi. Viri niniuite ſurgent
i iudicio cū generatōe hac ⁊ cōdēnabūt eaz
Sed ad clariorē noticiam euāgelij preſent
occurrūt tria parua dubia. ¶ Primū eſt ſi
claritas iſta quā i trāſfiguratōe aſſūpſit fu
it glorioſa ſicut erit illa quā oñdet i die iudi
cij. Et eni Hiero. ſup hoc euāgeliū q quā
lis futurus eſt tēpore iudicij talis apparuit
aplis: ⁊ ſup illud Math. 17. Donec videāt
filiū hoīs venientē in regno ſuo. di. Chryſo.
Volens monſtrare q̄d eſt iſta glīa in q̄ p⁹ ea
vēturus eſt eis in preſenti vita reuelauit: ſic
poſſibile erat eos diſcere: vt neq; i dñi mor
te iā doleāt. Ad hoc rñdet ſm Alex. in. 3.
pte in tractatu de reſurrectōe xp̄i. Et beatuz
Tho. in. 3. pte. i. q. 45. ar. 2. q claritas iſta
fuit claritas glīe q̄tū ad eēntiā: nō tñ q̄tuz
ad modū eſſendi. Claritas eni corporis glo
rioſi deriuat ab aīe clartiate: ſicut Aug⁹ di
cit in epla ad dioſcoꝝ. Et ſiliter claritas cor
poris xp̄i in transfiguratōe deriuata ē a di
uinitate ipſi⁹: vt dicit Damaſce. ⁊ a glīa aīe
ei⁹. Ex eni a pncipio ꝯceptionis xp̄i glīa aīe
nō redūdaret ad corp⁹ ex quadā dīna diſpē
ſatione factū ē: vt i corpe paſſibili noſtre re
dēptionis expleret myſteria: nō tñ p hoc ad
empta ē ptās xp̄o deriuandi glīaz aīe ad cor
pus. Et idē facit quātū ad claritatē in tranſ
figuratiōe: aliter tñ q̄ in corpe glorificato.
Nā ad corp⁹ glificatū redūdat claritas ab
aīa: ſicut quedā claritas pmanens corp⁹ affi
ciens: vñ fulgere corpaliter nō eſt miraculo
ſū in corpe glorificato: ſed ad corp⁹ xp̄i i trāſ
figuratiōe deriuata ē claritas a diuinitate: et
aīa ei⁹ nō p modū claritatis imanētis ⁊ affi
cientis ipſū corp⁹: ſed magis p modū paſſio
nis trāſeūtis: ſicut cum aer luminat a ſole.
Vñ iſte fulgor tunc in corpore xp̄i apparēs
miraculoſus fuit: ſicut ⁊ hoc ipſum q ambu
lauit ſup vndas maris: ⁊ reliq̄ huiuſmodi.
¶ 2^m dubiū eſt vtrū ꝯuenientes introducti
fuerint teſtes trāſfigurationis: de quibus in
euāgelio ſcribit. Rñdet ſm Tho. vbi. s. ar
. 3. q ſic. Nā xp̄s trāſfigurari voluit vt glo
riā ſuā hoīb⁹ oñderet ⁊ ad eā deſiderādā ho
mines puocaret: vt dictū eſt i pncipio hui⁹
ſermonis. Ad gloriā aūt eterne btitudinis
adducent homīes p xp̄m: nō ſolū qui p⁹ eū
fuerūt: ſed etiā qui eū preceſſerūt: vñ eo ad
paſſionē pperante tā turbe que ſequebātur:
q̄ q̄ precedebāt ei clamabāt: O ſāna. vt dr
Math. 21. quaſi ſalutē petētes. Et iō cōue
niens fuit: vt de pcedētib⁹ ipſū teſtes adeēnt
. ſ. moyſes ⁊ Helias: ⁊ de ſequentibus. ſ. Pe
trus, Jacobus ⁊ Joānes: vt in ore duoꝝ
vel triū teſtiū ſtaret hoc verbū. ¶ Tertiū

dubiū ē. Si cōueniēter additū fuit testimo-
niū paterne vocis dicētis. Hic ē filius meus
dilec. ⁊c̄. Rn̄det ꝯm Tho. vbi. s̄. ar. 4. Q̄ꝺ
adoptio filioꝝ dei est per quandā conformi-
tatē imaginis ad dei filiū nālez: qꝺ quidē fit
dupliciter. Primo quidē ꝑ grām vie que est
cōformitas iꝑfecta. 2º ꝑ gloriā q̄ est con-
formitas ꝑfecta. ꝯm illud. i. Jo. 3. Nūc filij
dei sumꝰ ⁊ nondū apparuit q̄d erimꝰ: scimꝰ
q̄m cū apparuit siles ei erimꝰ: q̄m videbimꝰ
eū sicuti est. Quia igit̄ grāz ꝑ baptismū seq̄-
mur: in trāffiguratōe aūt premonstrata est
claritas future glorie. Ideo tā in baptismo
q̄ꝫ i trāffiguratiōe ꝯueniens fuit manifesta-
re nālem xp̄i filiationez testimonio prīs: qꝛ
solus est ꝑfecte cōscius illius ꝑfecte genera-
tionis sil̄ cū filio ⁊ spū sancto regnans ꝑ infi-
nita secula seculorum Amen.

¶ Feria secūda post secūdā dominicā i qua-
dragesima De finalis iudicij seuera senten-
tiatione. Sermo. 52.

In peccato
vestro moriemi. Scribū-
tur hec verba Jo. 8. Q̄m
quidē frēs charissimi fra-
gilitas humana adeo ad
malū ꝓna est: ⁊ cuz diffi-
cultate bonū opat̄: tum ex originalis pc̄ti fo-
mite: tū ex mundi huiꝰ nimia prauitate: vt
pauci ināueniant̄ qui ꝯm rōnis ⁊ legis viā re-
cte viuant. ꝯm illud psal. Nō est q̄ faciat bo-
nū nō est vsq̄ꝫ ad vnū. Ideo necesse ē ad eā
refrenādā: vt non solū mortis memoriā ha-
beamꝰ: verētiā ⁊ iudicij magni diē añ men-
tis nostre oculos teneamꝰ. Vñ Gre. i qua-
dā omel̄. Vnūquisq̄ꝫ de die nouissimo for-
midare debet: qꝛ vnūquēq̄ꝫ in quo inuenerit
suꝰ nouissimꝰ dies cū de hoc seculo egredit̄:
talis ⁊ in die nouissimo iudicat̄. Nā ꝑ ipsaz
iudicij memoriā timor dei acquirit̄. vñ Hie-
ro. sup Math. dicit: Quotiens diē illū cō-
sidero: toto corpore contremisco: siue enim
comedo: siue bibo: siue aliq̄d aliud facio: sꝑ
vr̄ mihi illa tuba t̄ribilis resonare in auribꝰ
meis. Surgite mortui venite ad iudicium.
Per ipsā vtiq̄ꝫ aduersa patienter sustinētur
Vñ Gregl. dicit: Diē illū ante oculos poni-
te ⁊ q̄cq̄d mō graue cernit̄ in eiꝰ cōparatiōe
leuigat̄. Per ipsā iterū a pc̄tis declinat̄ ideo

Dauid in psal. Scd̄m iudiciuz tuū iustifica
me. Vñ Gualterꝰ in alexādrayde liº. 8. O
felix mortale genꝰ si semꝑ haberet et herenz
ꝑ mente bonū fineq̄ꝫ timeret. In q̄bꝰ verbis
ponit duo q̄ si hō in vita cogitaret nūq̄ꝫ pec-
caret. s. felicitatē vltimā: ⁊ vniuersale iudi-
ciū. Vñ quidā religiosus a ꝑlato suo req̄rēs
quomodo se a pc̄tis posset abstinere. Judi-
ciū ait ille ꝑmeditare ⁊ a peccato desistes: et
pn̄iam subito de pc̄tis ꝑteritis facies. Q̄ꝺ q̄
nō fecerint: dicet̄ eis ꝟbū xp̄i ꝓpositū. s. In
pc̄tō vestro moriemini in pn̄ti morte corpo-
rali: ⁊ in finali iudicio morte eternali. De q̄
iudicio post dicta in duobꝰ precedētibus ser-
monibus ad magis mentes ⁊ duras ⁊ torpi-
das excitādas de terribili ⁊ seuera ipsiꝰ iudi-
cij sn̄ia in presenti sermone tractabimꝰ tria
more solito ānotātes: quoꝝ Primū est vni-
uersalis iudicij debita ꝑparatio. Secūdum
erit vniuersalis iudicij ordinata executio.
Tertium erit vniuersalis iudicij terribilis
sententiatio.

¶ Pars prima in qua ponit̄ finalis iudicij
preparatio.

Primo i isto sermōe attendēdū ē qꝺ
ad ꝑpatione vniuersalis iudicij tria
debite ꝯcurrūt: q̄rū Primū formidabil̄ tu-
barū pulsatio. 2ᵐ oīuz mortuoꝝ gn̄alis re-
surrectio. 3ᵐ ipsoꝝ mortuorū añ iudicē vni-
uersalis pn̄tatio. ¶ Primū igit̄ q̄ꝺ ꝯcurrit
ad ꝑparationē vniuersalis iudicij erit formi-
dabilis tubaꝝ pulsatio. De q̄ loquit̄ apl̄s. i.
Thes. 4. di. Ipse dn̄s i iussu ⁊ i tuba dei ⁊ in
voce archāgeli descendet de celo. ¶ Sꝫ hic
orit̄ dubiū: si in iudicio ad l̄ram erunt ista:
qꝛ sicut solo verbo oīa creauit deus: ita solo
verbo pōt oīa suscitare: ergo videt̄ q̄ꝺ ista
nō req̄rāt̄. Rn̄dit alex. vbi. s̄. q̄ꝺ. q̄uis i iu-
dicio hñ sufficeret iussus dei sicut ⁊ i creādo
tñ ad notādū ꝯgruētiā apponunt̄ ista tria.
Nam sicut dictū ē. Tota trinitas iudicabit
auc̄te: filiꝰ dei inq̄ꝫtū hō iudicabit ex delega-
ta auc̄te. Ipsi aūt angeli licz nō iudicēt: ha-
bebūt tñ iudiciū. s. añcedēs misteriū. Ipsi āt
ꝯgregabūt electos suos a q̄tuor vēt̄ t̄re: vt
hēt̄ Mat. 24. Mittet āgelos suos cū tuba
⁊ voce magna ⁊c̄. Ex ꝯueniētia g̃ notat̄ q̄ꝺ ex
ꝑte dei i illo iudicio ē: ⁊ hoc notat̄ in iussu.
In voce archāgeli notat̄ q̄ꝺ ē ex ꝑte xp̄i. In
tuba notat̄ q̄ꝺ est ex ꝑte angeli. s. ꝑtāsmini-

sterij ipsi collata ad ɔgregādū iudiciū vt di-
ctū ē. Aliter tñ ꝑdicta declarat Ric. i. 4. di.
43. ar. 3. q. 3. di. Q̄ð cā efficiēs resurrectōis
corpoꝝ nō erit vox tube sȝ solū cā īstrumēta
lis: vt bñ tractatū ē in tractatu de resurrecti
one mortuoꝝ. Et iō illa tria q̄ dicit apl's vbi
s̄. sic distinguūt. Quia ꝑmo xp̄s in suo desce
su iubebit pulueres seu ꝑtes q̄scūq̧ corporū
recolligi mortuoꝝ ꝑ misteriū angelicū. Et
hoc notat cū dr̄ ꝙ descēdit in iussu. Secū-
do ꝑcipiet ex illis pulueribꝰ recollectis corpa
reformari: ⁊ reformatis aīas vniri: que duo
fient ꝑ ꝟtutē diuinā. Et illud ꝑceptū notat
cū dr̄ ⁊ i tuba dei. Tertio archāgeli q̄ fuerūt
custodes ꝓuinciarū in ꝓuincijs quas custo-
dierūt clamabūt fortit ⁊ sensibilit sono arti
culato: ⁊ mediāte aliqua sensibili creatura
formato: ꝙ oēs corā iudice cōpareāt dicēdo
Surgite mortui venite ad iudiciū. Et hoc ē
ꝙ dr̄: In voce archāgeli. iuxta ꝑdictū verbū
Math. Mittet angelos suos. ⁊c̄. vbi Chry
sosto. ait: Magna est vox illa cui oīa obedi-
unt elemēta q̄ petras scindit: inferos aperit
vincula mortis disrūpit: ⁊ de ꝓfundis abyssi
aīas corporibus liberatas assignabit. Hec il
le. Hec q̄tuor dicta sufficiāt q̄tuȝ ad iudicij
finalis debitā ꝑparationē. ¶ Secundū qð
concurrit ad ꝑparationē iudicij finalis erit
oīum mortuoꝝ generalis resurrectio. In iu
dicio nāq̧ vt dicit Isidorꝰ q̄tuor requirūt
ꝑsone. Iudex: reus: accusator: ⁊ testis. Cuȝ
igit dictū sit in ꝑma ꝑte ꝙ iudex veniet cuȝ
oībꝰ solēnitatibꝰ q̄ i iudicio req̄rūt. Necesse
erit ꝙ añ ipsū ⁊ rei ⁊ accusatores etiā testes
veniāt. Cuiꝰ rō ē: q2 crimina q̄uis nota sint
si manifestis iudicijs ꝓbari nō ꝑnt: non ꝑnt
etiā cōdēnari. 23. q. 4. c. cū in lege. §. his rñ-
detur. 2. q. i. §. sed sciendū. c. de manifesta. 2
. q. 7. c. plerīq̧. 30. q. 5. c. in cetera. vbi dicit
textꝰ. Quāuis eni vera sint: nō tñ credenda
sūt: nisi q̄ manifestis iudicijs ꝓbant. Hec ibi
Et etiā c. nullū dr̄. Nullū ante verā iustāq̧
ꝓbationē iudicare aut dānare debemus. Et
ideo nemo debet iudicare nisi ſm allegata ⁊
ꝓbata ar^m. 2. q. i. §. vel his oībꝰ auctoritati
bus. Et in. c. i. semp omnia nos inq̧. et in. c.
multi corrigūt. et. c. deꝰ nr̄ op̄s. Et. c. qñ āt.
⁊. 3. q. 7. c. iudicet. xi. q. 3 c. eorū qui. et. c. sū-
mo pe. i5. q. 5. c. ꝑsbyter. de cōse. dis. 5. c. vlti
mo. Hinc ē ꝙ 30. q. 5. c. iudicantē. dr̄: Iudi-

cantē oportet cūcta rimari: ⁊ ordinē rerum
plena inq̄sitione discutere. Idē habet extra
de testibꝰ. c. cū cām. C. de iudicijs. l. iudices
2. q. i. c. in primis. 23. q. 8. occidit. Et nota
ꝙ in iudicio pars a ꝑte: ⁊ iudex a ꝑtibꝰ: ꝑōt
facere interrogatiōes: vt patet in dicto. c. iudi
cantē. ⁊ extra de dolo ⁊ cōtumacia. c. ꝓut. de
cōcess. ꝑben. ⁊ eccle. nō vacant. c. post electio-
nē. ff. de interrogatorijs actionibus. l. si sen-
tentie. Nā causaruȝ merita ꝑtiū assertione
pandunt. extra de i inte. restitu. c. cū ex litte-
ris. C. si per vim vel alio modo. l. 2. Que oīa
ex quo fieri debēt in iusto ⁊ ꝑfectissimo vni-
uersali iudicio fient. Et ideo erit iudex cōpe
tens de quo. s̄. dictū est. Sed vt ibi sit reus ⁊
reliqua necessaria. Primo ⁊ añ ea fiet oīuȝ
generalis rasurrectio. de qua loquit scriptu
ra. Dañ. i2. Qui dormiunt in terre puluere
euigilabūt: alij in vitā eternā: alij in oppro-
briū sempiternū. Hec ibi. ¶ Tertiū qð cō-
currit ad preparationē iudicij erit eorundē
mortuoꝝ añ iudicē vniuersalis presentatio:
iuxta illud Math. 25. Cū aūt venerit filiꝰ
hoīs in sede maiestatis sue ⁊ oēs angeli eius
cū eo: tūc sedebit sup sedem maiestatis sue: ⁊
cōgregabūt ante eū oēs gētes. Hec ibi. Hoc
etiā cōcludūt theologi: maxime Ric. vbi. s̄.
dis. 47. ar. i. q. 4. assignans rōnē quare oēs
in iudicio ꝑsonaliter apparebunt. vt. s. con-
sciētie singuloꝝ in presentia iudicis singulis
pateāt ad diuine iusticie manifestationē: ⁊ vt
viui hoc presciētes etiā pre audiētes ꝑ sacrā
scripturā ꝙ sic oportebit oēs ꝑsonaliter cō-
parere diligētius se prepararēt: ne in tanta
cōgregatōe. ⁊ corā tanto iudice extremā re-
cipiāt confusionē: nec erit ibi defensio ꝑ ꝓcu
ratorez q̄ non admittit in cā criminali. ff. de
publicis iudi. l. penultima. §. ad crimē. ⁊. ff.
an ꝑ aliū cause appellatio. l. i. §. ꝑ. etiā habet
in. l. seruū. §. publice. ff. de procuratoribus.
et. C. de accusationibꝰ. l. reos. 5. q. 3. in crimi
nalibꝰ. Et etiā oēs in iudicio ꝑsonaliter ap-
parebūt vt singuli iudicē quo ad hūanā na-
turā videant ad ɔsolationē electoꝝ ⁊ repro
boꝝ ampliorē afflictionē de quibꝰ dictū ē su-
perius. ¶ Sed hic orit vnū dubiū. Si oēs
in tali iudicio iudicabūt q2 ex supradictis vi
det ꝙ sic. Cū eni oēs i iudicio appere debeāt
vt dictū ē: g̃ oēs iudicabūt. Sȝ oppositū vr
. s. ꝙ nullꝰ bonꝰ debeat iudicari. iux illō Io. 3.

Qui credit i eo nõ iudicaẗ. Itẽ ꝙ nullꝰ infi-
delis vr̃: qꝛ Jo. 3. Qui nõ credit iã iudicatꝰ
ẽ. Sȝ q̇ iudicatꝰ ĉiteꝝ nõ debet iudicari: g̃ ⁊c̃
Itẽ ꝙ nullꝰ puullꝰ iudicaẗ qꝛ puuli nihil bo-
ni nec mali opati sẽ: nec meruerũt cõmertiũ
nec demeritũ ꝓprie loquẽdo i actu cõsistat:
sed iudiciũ erit ꝓpter discussionẽ meritoꝝ
vel demeritoꝝ: g̃ nõ iudicabũẗ puuli. Ad h̃
dubiũ rñdit Bona. i. 4. di. 47. ar. i. q. 3. Et
Ri. ibidẽ. q. 6. sic distiguẽtes In illo iudicio
erit de meritꝭ: ⁊ de demeritis disceptatio siue
discussio: ⁊ ꝓ meritis ⁊ demeritis retributio
Quãtũ ad retributiõeȝ oẽs iudicabũẗ ẽt ãge
li: tum ex pte iusticie dei: qꝛ sic̃ iudiciũ oĩuȝ
vniũsale fiet: vt dei iusticia ⁊ oĩbꝰ clarescat
⁊ appareat: sic̃ iudiciũ ãgeloꝝ fieri debet. tũ
pte glĩe xp̃i: qꝛ xp̃s triũphauit de diabolo ⁊
iudicatꝰ fuit a mẽbro diaboli ⁊ ad suggestio
nẽ eiꝰ. ideo debet auctoritatẽ iudicialẽ super
ipsũ accipe. Tũ ex pte demeritiꝝ: qꝛ eni ptrici-
pes fuerũt humane culpe: debent ⁊ pticepes
esse cõtumelie ⁊ pene. Tũ ex pte supplicij cõ
sũmãdi. sicut eni oẽs hoies expectãt iudiciũ
vel ad consũmationẽ glĩe vl' pene: sic etiã de-
mones iudiciũ nõ debent euadere: vt si q̇d pe
narũ eis deest plene suppleaẗ. Oẽs g̃ iudica
buẗ qꝛ augebiẗ suppliciũ maloꝝ: tã hoĩum
q̃ angeloꝝ ⁊ gaudiũ bonoꝝ tã angeloꝝ q̃ ho-
minũ: boni eni angeli q̃uis habeãt suã retri
butionẽ essentialẽ. Tũ ꝓ ministerio q̇d nob
exhibẽt recipiãt aliq̇d accidẽtale gaudiũ: si
cut mali angeli ꝓ malis. vt patet. s̃. p resũ-
ptionẽ etiam corpoꝝ reproboꝝ hoĩuȝ auge-
biẗ suppliciũ: ⁊ electoꝝ augebiẗ premiũ. Et
hec erit ratio quare oẽs i iudicio cõparebũt
etiaȝ angeli boni ⁊ mali. Ideo Job. 40. de
Heremoth dicitur. Species eius frustrabi
tur ⁊ cũctis videntibus precipitabiẗ. Et. i.
Chor. 6. Nescitis q̃m angelos iudicabimꝰ
Quãtũ aũt ad discussionẽ nõ oẽs iudicabũẗ
qꝛ s̃m Grego. 26. moraᵐ ⁊ magr̃ in. 4. dis
47. c. 3. Alij iudicabũẗ ⁊ peribũt: vt illi qui
aliq̃ bona habuerũt pmixta suis malis s̃ ma
la finaliter p̃ponderauerũt. Alij v̾o iudica-
buẗ ⁊ pibũt: vt illi quoꝝ mala fuerũt pmi-
xta bonis: vt hi q̇ fundamẽto fidei caruerũt
Alij v̾o iudicabũẗ ⁊ saluabunẗ: vt hi quoꝝ
merita bona fuerũt pmixta malis: sed bona
p̃ualuerũt ⁊ p̃ponderauerũt. Alij nõ iudi-
cabũẗ ⁊ saluabũẗ: vt hi q̇ꝝ merita ita fuerũt
pfcã ꝙ nullis malis aut paucissimis fuerũt
pmixta: vt viri perfecti ⁊ etiã puuli purgati
ab originali pctõ q̇ decesserũt añ liberi arbi-
trij vsũ vtiqȝ ⁊ angeli sci. Hec ibi. Nũ g̃ dr̃
ꝙ q̇ credit nõ iudicaẗ: itelligiẗ d̾ pfectis nul
la aut pauca mala habẽtibꝰ. Et qñ dr̃: Qui
nõ credit iã iudicatꝰ ẽ: ĩtelligiẗ de infidelibꝰ
Et hoc solũ itelligẽdũ ẽ de iudicio discussio-
nis. Vñ ꝓpheta p̃dicta cõfirmãs ait: Nõ re
surgẽt ipij in iudicio. i. s̃m Alex. ibidẽ ad h̃
vt iudicẽẗ iudicio discussionis: qꝛ tã horri-
bilia pctã sua erũt: ꝙ discussione nõ indigẽt
Et seq̇ẗ: Neqȝ pctõres in ꝯsilio iustoꝝ. i. s̃ȝ
eũdẽ falsi xp̃iani nõ resurgent ad hoc vt iu-
dicẽt i ꝯsilio iustoꝝ. s. snĩe approbatione: q̇d
iudiciũ vocaẗ cõsiliũ iustoꝝ: qꝛ nihil ibi nisi
rectitudinis erit. Et sic patet q̃liter oẽs ante
iudicẽ debeant p̃ntari in vniuersali iudicio.
¶ Sed hic oriẗ aliud dubiũ. s. vbi ꝯgrega
bũẗ: qꝛ Johel. 3. Adducã oẽs gẽtes i valle
iosaphat ⁊ disceptabo cũ eis: nõ eni videẗ ꝙ
oẽs hoies in illa valle cõp̃hendi possint. Dic̃
ad hoc Alex. de al'. vbi. s̃. Et Rica. in. 4. dis.
48. ar. i. q. 7. ꝙ xp̃us nõ descẽdet in vallẽ io
saphat: sed sup montẽ oliueti de q̇ i celũ ascẽ
dit residebit i aere in loco alto vt ab oĩbꝰ pos
sit videri: parũ citra locũ illũ in q̇ apl'i desie-
rũt ipsũ corpaliter videre qñ ascẽdebat i ce-
lũ: hoies aũt cõgregabũẗ in vallẽ iosaphat
cui p̃eminet mõs oliueti: ⁊ q̇t in illa valle po
terũt capi: tot erũt ibi: alij circa vallẽ. Qui-
dã ꝓpinquiꝰ: q̇dã v̾o remotius. Electis tñ
ad dexterã existẽtibꝰ iudicis nõ in terra sed i
aere. iux̃ illud apl'i. i. Thessa. 4. Rapiemur
cũ illis in nubibꝰ obuiã xp̃o in aera. Hec ibi
Sȝ pfecti eminẽtiꝰ ⁊ magis ꝓpe iudicẽ erũt
Reprobi v̾o a sinistris iudicis: sicut habeẗ ex
presse in euãgelio ⁊ i terra stabũt. His ꝯcor-
dat magr̃ in. 4. dis. 48. c. penultimo. Boni
rapienẗ obviã xp̃o in aera: reprobis i terrã
quã dilexerũt remanẽtibus. Hec ibi. Et di-
cũt doc. ꝙ magis cõgruũ ẽ: ꝙ christꝰ iudicã
do stet in aere sup mõtẽ oliueti q̃ sup locũ i
q̇ passus ẽ: qꝛ passus ẽ in forma infirma: sed
iudicabit i forma glĩosa sic̃ ⁊ ascẽdit. Et di-
cũt etiã ꝙ ꝓ tãto dr̃: vallis iosaphat: qꝛ inẗ
p̃taẗ locꝰ iudicij: non ꝙ in ipsa totaliter fiet
iudiciũ: sed circa ipsam eo modo quo dictũ
est. Et sic patet pars prima.
¶ Pars secũda huiꝰ sermonis i qua poniẗ

vniuersalis iudicij debita executio.
SEcũdo ponũt tria cõgrua ad execu-
tionẽ iudicij: quoꝝ. Primũ erit mul-
toꝝ accusantiũ locutio: qꝛ ꝯ prauos
q̃tuoꝛ accusatoꝛes resurgẽt. Primꝰ erit con-
sciẽtia ꝓpria. iuxta illud Dañ. 7. Sedebit
iudiciũ ⁊ libri apti sũt. s. ꝯscie. ⁊ illud Hiere.
2. Arguet te malicia tua. Nũc eni in cõscia
cuiuscũq; patebũt oĩa scelera. Et q̃ de scele-
ribꝰ suis pniam nõ fecerũt in ꝯspectu totius
mũdi ꝯfundẽt. Quia vt ait Ber. pctm̃ ꝓ-
priũ cuiuscũq; ꝯdicet i iudicio. Tu me fecisti
opꝰ tuũ sum: ego semꝑ tecũ ero. ⁊c̃. Secũdꝰ
erit scriptura sacra. iuxta illud Jo. 5. Est q̇
nos accusat moyses ⁊ lex moysi. Tertiꝰ erit
celũ iux̃ illõ Job. 2. Reuelabũt celi iniq̇tatẽ
eiꝰ. Quartꝰ erit sathanas cũ satellitibꝰ suis
Sꝫ q̇nq; erũt ꝑncipales i iudicio loquẽtes
Primꝰ erit lucifer q̇ añ se ducet reges: impe-
ratoꝛes: barones: comites ⁊ milites prauos
⁊ ꝑuersos ⁊ reliq̃s suꝑbos: ⁊ dicet ipse luci-
fer iudici. Equissime iudex: ecce isti homĩes
pessimi: leges ⁊ p̃cepta tua fregerunt pupil-
los ⁊ viduas occiderunt: ⁊ plurimos oppres-
serunt: vt superbie sue vacarent ⁊ satisface-
rẽt. Cui dicet iudex xp̃s: suꝑbis ẽ fortiter re-
sistẽdũ: sepa ğ eos ad sinistrã ꝑtem nec pote-
rũt luciferi potẽtie resistere. ¶ Secũdꝰ ac-
cusatoꝛ erit mãmona q̇ ducet añ se vsurari-
os p̃dones maris ⁊ t̃re mercatoꝛes ⁊ artifi-
ces q̇ mẽdacijs ⁊ ꝑiurijs lucrãt ⁊ rusticos q̇
festa nõ custodiũt ꝓpt̃ lucra: q̇ etiã iudici di-
cet: Judex equissime i euangelio dixisti: vt
Math. 7. scribit. In q̃ mẽsura mẽsi fueritꝭ:
metiet̃ ⁊ vobis. Isti sꝑ mẽdacijs: falsitatibꝰ
⁊ oppressionibꝰ ꝓximos deceperũt. Cui dic̃
xp̃s: Q is auarꝰ regnũ dei non possidebit: qꝛ
sicut btĩ paupes: ita maledicti cupidi ⁊ aua-
ri. Separa ğ eos: qđ ⁊ faciet: nec poterunt ei
oẽs isti auari resistẽ. ¶ Tertiꝰ erit Asmo-
deꝰ qui ducet ante se oẽs furciferos sodomi-
tas adulteros: incestuosos vtriusq; sexus ⁊
dicet: O iustissime iudex posuisti in p̃ceptꝭ
tuis Nõ mechaberis: nõ cõcupisces vxoꝛem
ꝓximi tui: q̃ isti nullatenus obseruare vo-
luerũt. Cui ipse xp̃s: caro ⁊ sanguis regnũ
dei nõ possidebũt. Separa eos: qđ ⁊ faciet:
nec poterũt ei omnes luxuriosi cõtradicere.
¶ Quartꝰ erit Belçabub q̇ ducet añ se here-
ticos: incãtatoꝛes: maleficos: soꝛtilegos ⁊ di-
uinos ⁊ dicet xp̃o: Dñe in multis locis dine
scripture p̃cepisti qđ te vnũ deũ adoꝛarent:
nec facerẽt sculptile: idola: ⁊ maleficia: hi isti
ꝓrsus ꝯtrafecerũt: posuisti vtiq; pseudo ꝓ-
phetis ⁊ mala intelligẽtia scripturaꝝ: ecce qꝛ
adsunt q̇ ecclesiã tuã destruxerũt. Cui xp̃s
isti sunt lupi rapaces: fures ⁊ latrones: q̇ nõ
sũt ingressi ꝑ hostiũ in ouile: q̇ comederunt
oues meas: i vestimẽtis ouiũ ambulantes. ⁊
ideo sepa eos: qđ ⁊ faciet: nec poterũt ei suis
argumẽtationibꝰ ⁊ incantationibꝰ ꝯdicere.
¶ Quintꝰ ẽ aliꝰ demon q̇ datꝰ ẽ in ruinã sta-
tus clericalis. s. Beemoth: ⁊ iste ducet oẽs
dãnatos clericos: p̃sbĩros: epõs: archiepõs.
cardinales: ⁊ sũmos pontifices: religiosos ⁊
religiosas regulares: q̇ suas regulas non ob-
s̃uauerũt ⁊ dicet: Dñe istos elegisti vt irẽt
⁊ fructũ afferrẽt ⁊ eoꝝ fructꝰ remaneret: sed
isti in ecclesia tua magis dissipauerũt q̃ cõ-
struxerũt. Cui dicet xp̃s: hi ꝓlixius iudiciũ
accipiẽt: qꝛ noluerũt me seq̇. Et iõ tãto indi-
gniꝰ tractãdi sũt quã dignissimã dilectã spõ-
sã meã vilissime tractauerunt. Separa igit̃
eos longiꝰ a me: qđ ⁊ crudelit̃ faciet: nec po-
terũt sua dignitate ꝯdicere. ¶ Deinde veni-
et demon cuiuscũq; pcti auctoꝛ añ iudicem
quẽlibet singularit̃ accusans. iux̃ illud Aug.
i q̃dã epl̃a. Presto erit aduersariꝰ nr̃ diabo-
lus cũ recitabũt̃ verba ꝓfessionis nr̃e ⁊ obij-
ciet nobis q̃cũq; fecerimꝰ ⁊ in q̃ loco peccaui-
mus: ⁊ q̃ hoꝛa: ⁊ q̇d boni tunc tẽpoꝛis facere
debuimꝰ. Et si tales iuenti fuerimꝰ exulta-
bit ille nequissimꝰ: agẽs talẽ causã apud ta-
lẽ iudicẽ: dicturꝰ ẽ eni diabolꝰ: Equissime
iudex: iudica hunc esse meũ ꝓpt̃ culpã: q̇ tuꝰ
esse noluit ꝑ grãm: tuꝰ ꝑ nãm: meus ꝑ mise-
riã: tuꝰ ꝑ passionẽ: meꝰ ꝑ ꝑsuasionẽ: tibi in-
obediẽs: mihi obediẽs. A te accepit imoꝛta-
litatis stolã: a me pannosã hanc qua indutꝰ ẽ
tunicã: tuã vestẽ dimisit: cum mea veste huc
aduenit oĩa que huc attulit: mea esse video:
mea cõcupiuit: meꝰ eẽ voluit ⁊ ideo mecũ pu-
niri debet: heu heu: poterit ne talis apire os
suũ q̇ talis iuenief: vt iuste cũ diabolo dãne-
turꝰ. Hec ille. ¶ Secundũ erit multoꝝ testi-
monio: qꝛ sicut q̃tuoꝛ accusatoꝛes i iudicio
surgẽt: ita etiã q̃tuoꝛ testes. Primus testis
angelus cuiuslibet hoĩs. Vñ Chrisosto. suꝑ
Math. Angeli aderunt cũ ipso testifican-
tes quãtum administrauerunt a deo missi.

Secundus testis erit filius indisciplinatus
contra patrē: et filiꝰ spūalis ꝯ patrē spūalē
⁊ tēporalis ꝯ patrē temporalē: ⁊ corꝑalis ꝯ
corꝑalē: vñ Eccle. 41. De pr̄īcipio cōquerūt
filij: qm̄ ꝓpter ipsū sunt ī otp̄robriū. Tertiꝰ
testis erit clamor pupillorū ⁊ orphanoꝝ ⁊ vi
duaꝝ Sapie. 5. Tūc stabunt iusti in magna
cōstantia aduersus eos qui se angustiauerūt
⁊ qui abstulerūt labores eoꝝ. Uidentes tur
babunt timore horribili: ⁊ mirabunt in subi
tatione in sꝑate salutis gemētes pre angu
stia spūs gementes dī. int̄ se. Hi sūt quos ha
buimus aliquādo in derisuz: ⁊ in similitudi
nem improperij. nos īsensati vitam illoꝝ esti
mabamꝰ insaniā ⁊ finē illoꝝ sine honore. Ec
ce quomodo computati sunt inter filios dei
⁊ inter scōs sors illoꝝ est. Hec ibi. Quartꝰ te
stis ⁊ vltimꝰ erit xp̄i passio. vñ Hiero. Crux
xp̄i cōtra te ꝑorabit: xp̄us ꝑ vulnera sua con
tra te allegabit: cicatrices cōtra te loquent.
claui de te ꝯquerent. Tunc enī christus ꝯm
Ber. dicturꝰ ē peccatoribꝰ: Ecce miserrimi
naçareth vbi annūciatus ⁊ cōceptꝰ fui. Ecce
bethleē vbi natus ⁊ pānis vilibus obuolutꝰ
extiti. vbi in presepio in medio bouis ⁊ asini
suꝑ fenū reclinatus iacui. Ecce hierusalē in
qua flagellatus: vilissime eiectus clamātibꝰ
iudeis: crucifige: coronā spineā portans ad
iudicatꝰ sum morti. Ecce caluarie locus vbi
crucifixus fui. Ecce hortus vbi orans ꝓ vo
bis guttis sanguinis cū magno dolore suda
ui. Ecce instrumenta mee passionis: quibus
tā dire cruētatus fui. Ecce carnē quā ꝓ vo
bis assumpsi. Ecce cicatrices quas ꝓ vobis
ꝑtuli. ⁊ reliqua similia. Que oīa confirmat
Augꝰ. de vanitate mundi dī. Ego te hō de
limo terre huiꝰ manibꝰ meis formaui: ⁊ ī pa
radisum meū qđ nō merebaris collocaui: sȝ
tu me iussaq̄ȝ mea cōtēnēs: deceptorē seq̄ vo
luisti: vnde ⁊ iusta pena dānatus in inferni
supplicijs deputatꝰ es: postea tui misertꝰ car
nē assumpsi in terris degens vitā int̄ pecca
tores habitaui: contumelias ⁊ verbera pro te
sustinui vt te eriperē colaphos ⁊ sputa susce
pi vt te honorarē. Acetū cum felle bibi: vt
dulcedinem paradisi degustares: vepribus
coronatꝰ: cruci affixus: lancea vulneratꝰ sū
ꝓpter te mortuꝰ. In sepulchro positꝰ ad in
ferna descendi: vt te ad paradisū reducerem
tartara adij: vt ī celū regnares. Agnosce ꝙ̄
īpietas humana quāta ꝓ te ꝑtuli. Ecce liuo
res quos ꝓ te suscepi. Ecce clauoꝝ foramina
quibꝰ affixus in cruce pependi. Suscepi dolo
res tuos: vt sanarē te. Suscepi penā: vt tibi
darē gloriā. Suscepi mortez: vt tu haberes
vitā imortalē. Hec ille. ¶ Quid igit̄ faciāt
miseri ⁊ infelices dānati christū talia dicen
tē audientes? ꝑfecto nihil ei respōdebunt: sȝ
stridebunt dentibꝰ suꝑ se ⁊ plangent. Unde
Chrysosto. suꝑ Math. hoc cōfirmans ait:
Plangent se iudei vidētes viuentē ⁊ viuifi
cantem quē quasi hominē mortuū existima
bāt. Plangent se gētiles qui vanis philoꝝ di
sputationibꝰ decepti irrōnabilē stulticiā pu
tauerunt esse deū colere crucifixum ⁊ detu
lerunt creature gloriā creatoris. Lugebūt
mali xp̄iani qui magis dilexerunt mūdū ꝙ̄
xp̄m: cū audierint eū verba hec ad se dicētē
Ego ꝓpter vos homo factꝰ sum: ꝓpter vos
alligatꝰ: delusus: cesus: ⁊ crucifixus: vbi est
tātarū meaꝝ iniuriaꝝ fructus? Ecce sangui
nis mei p̄ciū quē dedi redemptionē anima
rū vestraꝝ: vbi est seruitus vr̄a quā mihi ꝓ
p̄cio sanguinis mei dedistis? Ego suꝑ gloriā
meā vos amaui: cū essem deꝰ apparēs homo
⁊ viliorē me oībus rebus vr̄is fecistis. Nā
oēm rē terre vilissimā amplius dilexistis ꝙ̄
iusticiā meā ⁊ fidē. Plangent se heretici: q2
purū hominē crucifixū dixerūt cū viderint
ipsum esse iudicē quē cōprehēderunt iudei.
Plangēt oēs tribꝰ terre: q2 nec virtus resi
stendi ē cōtra eū: nec fugiēdi facultas añ fa
ciē eiꝰ: nec pnīe locus nec satisfactionis tēpꝰ
⁊ angustia ē omniū reꝝ: nihilq̄ȝ eis remanet
p̄ter luctū. Hec ille. ¶ Ex quibꝰ oībꝰ cōclu
dit ꝙ in iudicio erunt conueniētes accusato
res ⁊ testes. De quibus ait Ber. Attende
ꝙ̄ cito veniet dies vltima subito veniet ⁊ for
sitā hodie erit: iam adest: iam presentaberis
ante xp̄i tribunal ⁊ tremēdū iudicē. Accusa
beris de multis ⁊ magnis offensis: non vno
nec paucis: sed innumeris criminibꝰ nō par
uis: sed īmensis nō dubijs sed certis: nō bre
ui accusatione: sed tam longa ꝙ̄ longa fuit
tota vita tua: non vno accusatore sed tot
quot sunt delicta tua. Ipse iudex est distri
ctus accusator tuus. Omnes etiam boni et
mali coram deo accusabunt te: cum eo boni

q2 debēt deo eq̄tatē: mali q2 seruāt tuā eq̄ta-
tē. Tot iudicib⁹ ppl'is astabis q̄t te p̄cesserūt
in ope bono. Tot ꝯuinceris testib⁹: q̄t te mo
nuerūt bonis sermonib⁹ ⁊ iustis accusationi
bus. Q ib⁹ ppl'is iudicabūt iniq̄tates tue et
cūctis agminib⁹ patebūt scelera tua nō solū
actuū: verū etiā locutionū ⁊ cogitationū ⁊
ita hinc erunt accusantiū pctā: inde t'rens
iusticia subt⁹ patebit horrēd⁹ infern⁹ insuper
iudex irat⁹. int⁹ remorsus ꝯscie foris mūd⁹
ardēs. Si iustus vix saluabit: pctōr sic dep̄-
hensus in quā ptē se p̄met: latere ē ipossibile
apparere intolerabile. Hec ille. ¶ Tertiū
in execution e vniuersalis iudicij erit a iudice
debita īterrogatio. Nā vt ipse iudex accusa-
tores ꝯ malos ⁊ testificatores audiuerit: sepa
rabit bonos a malis: ⁊ statuet quidē oues. i.
bonos a dextris: hedos aūt. i. malos a sinistr'
s̄m q in p̄nti vita p diuersa itinera incesse-
rūt: q2 dextera p bonū op⁹: sinistra p maluz
intelligit lyrā Prouer. 4. Uias q̄ a dextris
sūt nouit dn̄s: ꝑuerse vo sūt q̄ a sinistris. Et
tūc societatē suā īterrogabit. ¶ Primo dul-
cissimā mrem suā di. Mater mea dulcissi-
ma te ob tenerrimū amorē quē ad me sp ha
buisti: reginā i celo ꝯstitui mīe inūerabiles
hoies vtriusq sex⁹ p te salui facti sūt. Ecce
g̃ vide istos miserabiles pctōres q̄d tibi vr̄?
Tūc gl'iosa virgo Maria dicet filio. O fili
bn̄dicte in quo sūt oēs thesauri sciē ⁊ sapien-
tie dei bn̄dictio ⁊ claritas ⁊ sapia: q̄diu fui i
mūdo tue scissime voluntati me sp ꝯforma-
re volui: nūc g̃ q2 nō ē ampli⁹ tēp⁹ mīe sz iu-
sticie: nihil aliud dico: nisi vt facias iusticiā
cū illa tn̄ mīa q̄ sine p̄iudicio iusticie fieri po
test. O indurati pctōres ꝯuertimi dū tēpus
habetis: q2 veniet dies illa in q̄ nō erit locus
supplicatiōis ⁊ clemētie. ¶ 2° interrogabit
apl'os martyres ꝯfessores q̄ rn̄debūt bn̄ficia
narrātes q̄ ad vtilitatē aiar fecerūt. Deide
subiungēt. Eq̄ssime iudex apud te nullū bo-
nū ē irremuneratū: ⁊ nullū malū ipunituz
Nūc g̃ istos a dextris tuis stātes multa bona
vt nouit scissima tua maiestas ꝯstat fecisse ⁊
ecōuerso malos: mlta ⁊ g̃uia mala dignū ē
vt his bonis p̄miū ⁊ his malis suppliciū tri
buas: ⁊ tunc sigillatim oēs malos a sinistris
stātes condēnabūt incipiēte. Abel clamare
ꝯ inuidos ⁊ homicidas. Et Jacob ꝯ gulo-
sos. Et Joseph ꝯ sortilegos ⁊ idolatras. Et

Jo. baptista ꝯtra adulatores. Et petr⁹ ꝯ si-
moniacos vindicta. vin. vin. Dn̄e etne glo-
rie. Et sic patet secūda pars.

¶ Pars t'tia hui⁹ sermonis in qua ponitu[r]
vniuersalis iudicij terribilis sentētiatio.

Tertio ponūt tria congruētia ad de-
terminationez vniuersalis iudicij.
¶ Primū erit honor p meritis bn̄-
dicta remuneratio. Tūc eni dicet his q a de-
xtris erunt. Uenite bn̄dicti patris mei possi-
dete paratū vobis regnū a cōstitutiōe mūd[i].
O dulcissima allocutio. O vox oi iocūdita-
te plenissima. O vox repleta oi suauitate [...]
hti inuitant ad grām ⁊ ad gloriā ⁊ aūcede[n]-
tē p̄destinationē. Ad grāz q̄dē ptinet bn̄d[i]-
ctio dei patris de qua dr̄: Uenite bn̄dicti: a[d]
gloriā ptinet possessio regni: de qua dr̄: po[s]-
sidete paratū vob regnū. Ad p̄destinatio[nē]
ptinet p̄paratio ab etno: de q̄ dr̄: a cōstitut[io]-
e mūdi: iō vos benedicti: venite ad sūmā op[u]-
lētiā: q̄ fuistis paupes ad sūmā excellētiā:
fuistis hūiles ad sūmā leticiā q̄ fuist' i pn̄[ti]
tristes. Et cām hui⁹ p̄mij assignauit di. E[su]-
riui ⁊ dedistis mihi man. vbi notādū q se[x]
miserie corpales i hoc mūdo sunt: fames: [si]-
tis: frigus: pegrinatio: infirmitas: ⁊ carce[r]
quib⁹. 6. opa mīe corrn̄dēt: cibare: potare
vestire: corrigere: seruire: redimere: que o[mnia]
electi ministrauerūt. De. 7° ope mīe. s. de [se]-
pultura nulla mētio fit eo q mīa sit p̄ximi[s]
inq̄tū xp̄i mēbris: mortu⁹ aūt inq̄tū mo[r]-
tu⁹ neq̄q̄ mēbrū ē xp̄i vt apl's. 7. ad Heb. a[it]
Christ⁹ aūt sp viuēs ē sed q2 bonū xp̄i am[i]-
cis factū vr̄ eis modicū respectu boni obla[ti]
p̄mij: iō xp̄i ipsi boni dicēt modicū. Dn̄e q[n]
te vidim⁹. ⁊c̄. q. d. ex p̄mio nob collato mlt[ū]
miramur ⁊ de seruitio q̄ tibi fecisse igno-
mus. Rex aūt sic respōdet di. Amē dico v[o]-
bis q̄diu fecistis vni de minorib⁹ his: mi[hi]
fecistis: ⁊ q2 vt dicitis hec q̄dē opa vr̄a pa[r]-
ca sūt respectu p̄mior ex mea largitate ill[a]
vobis cōtribuo. ¶ Scdm circa determin[a]-
tionē sentētie vniuersal' iudicij erit malor
p demerit maledicta punitio. Unde volu[it]
se iudex ꝯsus prauos di. Discedite a me m[a]-
ledicti i ignē eternū. Et rn̄dēt O infelix ⁊
scessio: O crudelis locutio: O vbū ptinge[ns]
vsq ad diuisionē aīe: O medularū ⁊ oīu[m]
interiorū terribilis cōcussio. Propt' tria c[on]-
cutient viscera pctōr. Primo ꝓpt' diuisio[nē]

z exclusionē visionis diuine cū eis dicet. Di-
scedite a me. Scdō ꝓpter eternalis gehenne
ꝑcussionē cū eis dicet. In ignē eternū. Ter
tio ꝓpter familiaritatis diabolice associatio
nē cū eis dicet. Qui parat⁹ ē diabolo ꝛ reliq̄.
Discessus q̄dē est pudoris incendiū ꝛ doloris.
Consortiū horroris. Ne aūt snīa eis iniusta
videat᷑ cām assignauit di. Esuriui ꝛ nō de-
distis mihi māducare. ꝛc̄. q. d. ꝓpter vestras
crudelitates hec crudelis snīa vobis datur.
Vbi Greg. Si tanta pena dat᷑ qui sua nō de
disse ꝯuincit᷑: qua pena feriēdus erit qui alie
na redarguit᷑ abstulisse? In hoc etiā innuit
dn̄s ꝙ si ꝓpter peccata omissionis impij tot
cruciatib⁹ punient᷑ quot supplicijs puniēdi
sunt qui scelera cōmissionis sortilegiorū: ra-
pinarū: vsurarū: ꝛ huiusmodi ꝑpetrarūt.
Sed q2 peccata sua vellent paliare: ideo falsa
excusatione nitunt᷑ se excusare di. Dn̄e qn̄ te
vidim⁹ esurientē. ꝛc̄. Vbi Raban⁹ dicit. Si
se excusare satagant tn̄ christū fallere nō pos
sunt qui oīa nouit. Unde eis sic dicet. Amē
dico vobis ꝙdiu non fecistis vni de minori-
bus meis: nec mihi fecistis. ¶ Aduertendū
tn̄ ꝙ lʒ vt superi⁹ dictū est de operib⁹ miseri
cordie. tāq̄ de minorib⁹ ꝛ faciliorib⁹ ꝛ ad q̄
magis natura inclinat᷑ disceptationē facere
christū dicat᷑: non tn̄ ex hoc indiscussa ꝑtrā
sient: imo nec hora tēporis quo ad ꝑatio-
nē: nec verbū otiosū quo ad locutionē: nec
inanis mētis vagatio quo ad cogitationē si-
ne maxima examinatiōe ꝑteribit. vnde de h
Ber. ait: Sicut nō peribit capillus de capi-
te: ita nec momentū de tpe de quo non q̄rat᷑
De. 2º. Matth. 12. de oī v̄bo otioso q̄d locu
ti fuerint hoīes reddent rōnē in die iudicij.
De. 3º. sap̄. h. In cogitationib⁹ impij erit in
terrogatio. Et Origenes dicit: In illa die
cogitatōes accusabūt aīas ¶ Tertiū circa
determinationē vniuersalis iudicij erit im-
mutabilis vtrorūq̄. s. malorū ꝛ bonorū col
latio: hec enī snīa imutabilis erit: q2 per pro-
phetā de christo scriptū ē. Que ꝓcedūt de
la. meis nō faciā irri. In decretis enī. 43. c. q̄
tuor. dicit᷑. Qd̄ quatuor possūt peruertere a
sentētia recta iudicē q̄ in his v̄sib⁹ cōtinent᷑
Quatuor ista. timor: odiū: dilectio: cēsus.
Sepe solent hoīū rectos ꝑuertere sensus. q̄
longinqua fuerūt a Salomone ꝛ ꝓpinqua
mulieri meretrici: vt in. 3. Reg. volumine
clarius demonstrat᷑: que in futurū meliora
sūt ꝛ erūt in christo: vnde Ber. ait: Iudex
ille nō fallet᷑ verbis: nec flectet᷑ donis: Et iō
ibunt in suppliciū eternū: iusti aūt in vitam
eternā. Vbi scdm Greg. erit frigus intole-
rabile: ignis inextinguibilis: vermis immor
talis: fetor intolerabilis: tenebre palpabiles
flagella cedentiū: horrida visio demonum:
cōfusio peccatorū: desperatio omniū bono-
rū: erit enī miseris mors sine morte: defect⁹
sine defectu: q2 semp̄ mors incipit: ꝛ defect⁹
deficere nescit. Cū ergo dānati se viderint
esse cōstrictos quo timore pauescēt? quo la
tibulo se abscondēt? supra erit iudex contur-
batus: subtus infern⁹ horribilissim⁹ ꝑpara-
tus: oēs iustam eē iudicis sententiā approbā
tes contra angeli boni ad thartara ꝓpellen
tes: a dextris peccata accusantia: a sinistris
demonia ad inferos trahētia: interi⁹ cōscien
tia remordens: exteri⁹ mūdus exurens. Sʒ
gloriosa statio bonorū: q2 ipsi ibūt in vitam
eternā. De qua Augu. sup Iob. Ibi pudici
angelorū chori: ibi societas supnorū ciuiū
ibi dulcis solēnitas a peregrinatiōe eius re-
deūtiū: ibi festiuitas sine fine: eternitas sine
labe. Ad quā felicē vitā nos tritos ꝛ emen-
datos sententia tam horrida perducat ille q̄
in tam felici gloria. Qui cū. p. ꝛ. s. s. vi. ꝛ re.
in se. secula. Amen.

¶ Feria tertia post secūdā dominicā in. xlª.
de prima penitentie parte que est contritio.
¶ Sermo. 53.

Qui se humi
liat exaltabit᷑. Scribunt᷑
hec verba Matth. 23.
Postq̄ superi⁹ dictū est
de penitentia in generali:
nūc dicēdū est de ei⁹ par-
tibus in speciali. Que sūt cōtritio: cōfessio:
ꝛ satisfactio: q2 iste sūt partes penitentie sa-
cramēti: que cōstituūt rem inesse integro: ꝛ
ꝑfecto sunt partes ei⁹: sed cōtritio cōfessio
ꝛ satisfactio cōstituūt penitentiā sacramen-
tū: ergo ꝛc̄. minor ꝓbat᷑ per illud Chryso-
stomi. de pe. di. i. c. perfecta. perfecta penitē-
tia cogit peccatorē oīa libenter sufferre. In
corde enī cōtritio: in ore cōfessio: in ope tota
humilitas hec est fructifera penitētia. Hec
ille. Itē Augu. in li. de pe. ꝛ de pe. dis. i. non

sufficit. Nõ sufficit mores in meli⁹ mutare ⁊
a p̄teritis malis recedere nisi etiã de hisque
facta sũt satisfaciat dño ꝑ penitẽtie lamẽta
vel dolorẽ: ꝑ humilitatis gemitũ ꝑ ꝯtriti cor
dis sacrificiũ: cooꝑantib⁹ elẽmosinis ⁊ ieiunijs.
Hec ille. Preterea penitẽtia nõ habet perfe-
ctam efficaciã nisi istis trib⁹ cõcurrẽtib⁹: pec
catuȝ eñi sepat a deo: ab ecclesia: ⁊ a btitudi-
ne: pñia igit̃ rõne cõtritionis hȝ efficaciã re
cõciliãdi deo: rõne cõfessionis recõciliandi
eccl̃ie: rõne satisfactiõis merẽdi: ꝙ nõ diffe-
rat̃ btitudo: ergo sũt partes sufficiẽtes pñie.
Itẽ ꝑ p̄dicta tria aĩa tripliciter deo despon-
sat̃. iuxta illud Osee. 2. Despõsabo te mihi ĩ
sempiternũ: ⁊ despõsabo te in iusticia ⁊ iudi
cijs ⁊ mĩa ⁊ miseratõib⁹: ⁊ sponsabo te mihi
in fide: ⁊ scies q2 ego dñs sup quo dic̃ Ray.
in ti. de pe. §. 16. Nota ꝙ ter dicit sponsabo
ad notãdũ triplicis dilectionis triplex testi-
moniũ. s. Cordis: oris: opis. vnde ter que-
sitũ ẽ a Petro an diligeret dñm Io. vltimo
Itẽ ter dicit sponsabo: q2 tripliciter sponsat̃
aĩa peccatrix a christo. s. ꝑ cõtritionẽ: cõfes-
sionẽ ⁊ satisfactionẽ ⁊ merito. Nã ꝑ hec tria
satisffit toti trinitati: ꝑ cõtritionẽ que ꝯsistit
in mẽte: q̇ iuxta Ber. ĩ meditatiõib⁹ rep̄sen-
tat̃ in mẽoria. Per cõfessionẽ filio: q̇ ẽ v̄bũ
patris ꝓ salute mũdi ab extra ⁊ a celo missũ
Io. p̄. Per satisfactionẽ spiritui. s. cui attri-
buit̃ bonitas: iuxta illud ad Gal. 5. fructus
aũt pacis ẽ charitas Prima igit̃ ꝑs pñie est
cõtritio: de q̃ v̄ba ꝓposita coaptari possũt. s.
Qui se hũiliat de pctis ꝯterẽdo exaltabit̃. s.
in gloria. De q̃ cõtritiõe hodie tractãtes ei⁹
diffinitionẽ tm̃ annotabim⁹. Scdm̃. n. oĩuȝ
theologorũ sniam in. 4. dis. 17. Cõtritio ẽ
dolor ꝓ pctis volũtarie assũpt⁹ cũ ꝓposito
ꝯfitendi ⁊ satisfaciẽdi circa quã tm̃ tria ãno
tant̃: quoꝝ Primũ dicit̃ Rõ nois cũ actu.
Scdm̃ dicit̃ obiectũ. Tertium dicit̃ mod⁹
cũ termino.

Pars p̄ma hui⁹ s̃monis in q̃ agit̃ de dif-
finitione Contritionis.

PRimo circa rõnẽ hui⁹ nois cõtritio
querit̃ qua rõne dicit̃ penitẽs cõte-
ri de peccato ⁊ nõ atteri vel frãgi.
Ad qd̃. R. Ri. i. 4. di. 17. ar. i. q. i. Nõ sic
in materialib⁹ dicit̃ durũ quod nõ cedit ta-
ctui: ⁊ scdm̃ phm. 4. Methauroꝝ dicit̃ frã
gi qd̃ diuidit̃ in partes magnas. Ita ꝑ quã-
dã similitudinẽ in sp̃ualib⁹ dicit̃. Cor hoĩs
durũ q̃ diu diuine inspiratiõi se tangẽti nõ
cedit: sed obuiat ꝑsistendo in affectu peccati
Frangi vero dicit̃ qñ a peccato recedere inci
pit: q̃uis nondũ plene ad deũ cõuersum sit.
Cõteri vero quãdo in eo totaliter destruit̃
affectus peccati qd̃ est resilire a pctõ: ꝓpter
ꝙ vere penitẽs plene resilit a pctõ poti⁹ dicit̃
ista actio contritio q̃ fractio: attritio vl̃ tra
ctio. Ad quorũ doctoꝝ declarationẽ aduer
tendũ ẜm Alex. in. 4. parte sũme sue tracta
tu de cõfessiõe ꝙ in cõtritiõe penitẽtie tria
sũt attendẽda: qd̃ conterit̃: a quo cõteritur
⁊ ad quid conterit̃. ¶ Primo dico ꝙ illud
qd̃ conterit̃ ẽ cor peccatoris qd̃ est tãq̃ vas
fictile repletuȝ veneno peccati: iuxta illud
Deut̃. 32. fel draconũ vinũ eorũ. Rõ autem
quare cor peccatoris debeat cõteri ad remis
sionẽ pcti ⁊ non solũ frangi. vel atteri ẽ ista
scdm̃ Tho. in. 4. di. 17. arti. i. q. i. Quia ini-
tiũ peccati ẽ superbia per quã homo sensui
suo inherens a mandatis dei recedit. Et iõ
oportet ꝙ illud qd̃ destruit peccatũ: hoiem
a suo sensu discedere faciat. Quapropter ne
cesse ẽ ad plenã remissionẽ peccati ꝙ hõ per
cõtritionẽ totaliter omnẽ sensum ⁊ affectuȝ
peccati dimittat: ⁊ hoc est qd̃ conterit̃. i. ha-
bere ꝑfectã displicentiã de peccatis a se cõ-
missis. ¶ Secũdo illud a quo cõterit̃ ẽ du-
plex mola. Una superi⁹ eleuãs. s. spes venie
ex cõsideratione diuine misericordie. Alia de
orsum deprimẽs. s. timor pene ex ꝯsideratio
ne diuine iusticie. De his autẽ molis. dicit̃
Deut̃. 24. Nõ accipies loco pignoris infe-
riorẽ ⁊ superiorẽ molam. ¶ Tertio dico ꝙ
cor ad istũ finẽ cõterit̃ vt petra: vt delecta-
ctio totaliter effundat̃. Et ideo dicitur con
tritio non fractio: quia fractio est in partes
imperfecte diuisas vt dictum est supra Cõ
tritio vero in partes minimas ⁊ perfecte di
uisas. Tunc enim vas imperfecte frãgitur.
scilicȝ in partes maiores: quãdo odor vl̃ co
lor vel sapor remanet in ꝑtibus vasis colo-
ris odoris vel saporis. Sic a simili cum cor
frangit̃ per attritionẽ delectatio peccati ad
huc remanet. Sed cum frangit̃ per contri-
tionẽ habendo perfectã displicentiã de pec-
cato tunc nihil remanet coloris: odoris: ⁊ sa
poris peccati delectatiõis: ⁊ fit vas in hono
rem ⁊ nõ in contumeliã. iuxta illud Act. 9.

Vas electionis est mihi iste. Et.2. Thi.2.
dicitur. Si quis emēdauerit se ab istis erit
vas in honorē sanctificatū. Ex his sequit̃
ꝙ ⁊ si in inferno sit cōtritio. iuxta illud Ec-
clesiasti.27. Contereẗ cū delinquēte deli-
ctum. Aliter tamē est hic. scilicet ꝑ gratiā.
iuxta illud psal. Cor contritū ⁊ humiliatū
deus nō despicies: q2 ibi scilicz in inferno cō
tereẗ in puluerē non vt aliud vas fiat: iuxta
illud psal. Nō sic impij non sic: sed tanq̃ pul
uis. ⁊c̃. Sed hic per gratiā est cōtritio ad ge
nerandū vas nouū ⁊ solidū per humorem
gratie ⁊ lachrymaꝝ vt dictum est. Et sic pa
tet ratio hui⁹ nominis cōtritio. ¶ Secun-
do tangit̃ actus cōtritionis quādo dicit̃ do-
lor quia sicut peccatū cōmittit̃ ꝑ consensum
voluntatis rationalis sic debet̃ per discesuz
eiusdē: Discesus autez a re q̃ impossibile est
nō esse est dolor ⁊ dolorē aggrauat: ergo cō
tritio que est discesus a peccato vt dictū est
supra est dolor ꝑ essentiā. Hoc idez probat̃
per locū ab auctoritate Ambro. sic di. Peni
tentia ē dolor ⁊ amaritudo mētis ꝓ pecca-
tis que quisq3 cōmisit: sed hoc nō ē confessio
neq3 satisfactio: ergo cōtritio: ergo ⁊c̃. Itē
probat̃ auctoritate Augu. Dolendū est et
dolore purgandū: sed cōtritio ē illud in peni
tentia qđ purgat peccata: ergo bene dicit̃ in
diffinitiōe. Contritio ē dolor. Nō si contra
dicat̃ per illud Augu. 14. lib. de ciui. dei. 15
c. sic. duplex est dolor. Carnis videlz ⁊ men
tis. Dolor ex carne ē quedā ab eius passione
discessio: sicut autē dolor qui tristicia nūcu
pat̃ est discessio ab his reb⁹ que nobis volē-
tibus acciderūt. Hec ille. Ex quo dicto sic
arguit̃. Contritio nō est dolor carnis neq3
mentis. Carnis nō: quia dolor iste scilicet
carnis ē discessio a passiōib⁹ carnis siue gra
uaminib⁹: sed penitēs in illis consistit et de
illis gaudet: ergo cōtritio nō est dolor car-
nis nec mentis etiā dolor: quia ille dolor est
tristicia que ē discessio ab his que nobis no-
lentib⁹ acciderūt: sed peccata nō accidūt no
bis nolentib⁹: quia scđm Augu. nō est pec-
catū nisi voluntariuz: ergo contritio nō est
dolor mentis: igitur a sufficienti diuisione
patet ꝙ male dicitur Contritio est dolor.
Ad hoc dixerūt quidā ꝙ cum in perpetra
tione peccati multa accidunt peccātibus no
lētibus scilicet offensa dei: lesio naturaliuz
priuatio gratuitoruz: ⁊ alia huiusmodi de
quib⁹ dolendū est: iuxta illud Augu. Do-
lendū est nō solum quia peccauit: sed q2 vir
tute se priuauit. Sed hec respōsio non suffi-
cit: immo debet esse dolor de eo quod fuit vo
luntariū scilicet de ipsa delectatiōe. Quap
pter dicendū est ad argumētū. scđm Alex.
vbi supra ꝙ re vera. Contritio ē dolor mē
tis: quia licz peccatū in perpetratiōe fuerit
volūtariū: nihilomin⁹ existēte pnia nō ē am-
plius voluntariū: vnde cū penitem⁹ de pec-
catis dolem⁹: ⁊ dolor ille est de reb⁹ que ac-
cidunt nobis nolētibus id est de his que vo
lemus nō accidisse. Posset vtiq3 contra pre
dictā particulā sic argui per talē rationem.
Dolor dicit̃ a timore: quia timor ē de malo
futuro nō dolor de malo presenti: sed pecca-
ta de quib⁹ homo conterit̃ nō sunt quādo: ē
contritio ergo cōtritio nō ē dolor. Ad hoc
respondet̃ scđm Tho. vbi. s̃. arti. 3. q. i. tri-
bus modis. Primo q2 q̃uis dolor sensibilis
sit tm̃ presentiū: tamē dolor mētalis. s. volū
tatis qui requirit̃ ad deletionem peccati est
tam presentiū q̃ preteritorū. Secūdo quia
peccatū lz nō sit p̃sens quo ad essentiā est tm̃
p̃sens per memoriā. Tertio quia peccatū lz
nō sit presens actu: ē tm̃ p̃sens reatu vel dam
no. s. tēporis qđ quo ad aliq̇d recuperari nō
potest. ¶ Unde no. ad declarationē predi-
ctorū ꝙ sicut in cōtritiōe requirit̃ dolor: ita
etiā gaudiū spes ⁊ pudor. Oportet enim ꝙ
cōtritus habeat dulcorem: spem: pudorem
sed p̃ncipaliter tamē dolorē. Cui⁹ ratio est
quia ista tria non ita respiciūt directe pecca-
tū sicut dolor: qđ patet inductiue: spes autē
quaz cōtrit⁹ habet nō respicit culpā sz diuā
misericordiā: gaudiū aūt qđ ꝯtrit⁹ hz nō re
spicit ipsū pctm̃: sed poti⁹ grām dei ex cōtri-
tione recuperandā. Vel possum⁹ dicere ꝙ il-
lud gaudiū respicit ipsū dolorē ꝑ quē recupe
rat̃ grā: gaudet. n. q2 de pctō dolet: vñ dolor
ē de mā gaudij. Sicut etiā aliqñ quis dolet
se prius doluisse: silr̃ pudor quē cōtritus
habet nō respicit directe ipsū peccatū sz pec
cati effectū qui ē infamia. Nam verecundia
nihil aliud est nisi timor infamie: cōtrit⁹ enī
habet pudorez tam ex cōsideratione diuine
q̃ humane infamie: sed dolor directe respi-
cit ipsū peccatū. Et iō cōtritio q̃ ordinat̃ ad
deletionē peccati magis d̃r dolor q̃ aliqđ

ꝑdictoꝝ. Concludam⁹ ergo ꝙ bñ dicit̃. Cõ
tritio ẽ dolor. Et sic patet pars prima.
¶ Pars secũda hui⁹ s̃monis. De diffinitio
ne cõtritionis quo ad suũ obiectũ.

Secũdo declarat̃ secũda ꝑticula con
tritionis in qua tangit̃ ipsi⁹ obiectũ
quãdo dicit̃ ꝓ peccatis. ¶ Ad cui⁹
euidentiã aduertẽdũ ẽ. Q̈d cõtritio nõ dꝫ
eẽ de pctõ originali: q̈d ꝓbat̃ sic scdm Tho.
vbi.s̃.ar.z.q.z. Et Alex. vbi.s̃. qꝛ ꝯtritio
ẽ dolor cõminuẽs voluntatis duriciẽ. Et iõ
solũ de illis peccatis eẽ põt que ex duricia vo-
lũtatis nr̃e ꝓueniũt. Cũ igit̃ peccatũ origi-
nale nõ sit inductũ ex nostra volũtate: sed ex
vitiata origine nature cõtractũ: iõ nõ põt eẽ
de ipso cõtritio: s; displicẽtia vel dolor: nec in
telligo ait Alex. ꝙ requirat̃ dolor cõtritio-
nis q̈ vehemẽs esse debet: s; sufficit displicẽtia
leuis dũmodo nõ cõtẽnat. Nõ debet etiaꝫ eẽ
cõtritio de penis peccatorũ: q̈d ꝓbat̃ sic s̃m
Tho. vbi.s̃. arti.z.q.i. Et etiã Alex. vbi.s̃.
Cõtritio ꝑ se ⁊ ꝓprie quãtũ ẽ de necessitate
culpã respicit penã aũt nõ nisi ex cõsequenti
vtpote illud q̈d ẽ culpe annexũ: licꝫ eni ali-
qñ cõsideratio dãnorũ que accidũt ex pecca-
ti ꝑpetratione dolẽdi materiã inducit et etiã
dolorẽ: hoc tñ nõ ẽ de necessitate cõtritionis
sed poti⁹ ex abũdanti. Cũ eni gratia gratis
data excitat ad ꝯsideratione dãnoꝝ peccati
excitat cõsequẽter ad dolẽdũ de istis: nec do
lor iste ẽ cõtritionis licꝫ quodãmõ sit disposi
tiu⁹ ad illũ. Sed dolor iste q̇ est de contẽptu
dei ⁊ auersiõe ab illo quẽ inducit gratia gra
tũ faciens ẽ cõtritionis sine quo nõ põt esse
gratificatio cũ deo. Patet ergo ꝙ lꝫ de ma-
lis pene possit eẽ dolor nõ tamẽ ꝯtritio: ⁊ sic
habet intelligi illud Aug. in li. de penitẽtia
Dolendũ ẽ ⁊ dolore purgandũ nõ solum qꝛ
peccauit: s; qꝛ etiã se virtute ꝓuauit. q.d. ꝓn-
cipaliter ⁊ ꝓprie dolẽdũ ẽ de culpa ⁊ ex ꝯñti
de pena: q̈ q̇dẽ dolor nõ est cõtritionis de ne-
cessitate. Null⁹ eni tenet id de quo dolet sed
penitens tenet penã: ergo dolor penitẽtialis
q̈ ẽ cõtritio nõ ẽ de penis ꝓprie. Preterea q̈d
iuste infligit̃ volũtarie ⁊ gratãter debet su-
stineri: sed pena ꝓpter peccatũ inflicta si-
ue a deo siue ab hoĩe ẽ iuste inflicta: ergo ta-
lis pena ẽ gratãter sustinẽda: ergo de ipa nõ
dꝫ eẽ cõtritio: s; solũ dolor inquãtũ elõgat
nos a deo ꝑ gloriã ⁊ hoc ad tẽp⁹: qꝛ glia non

cõpatit̃ secũ penã sicut nec gr̃a culpã: ⁊ sic pa
tet ꝙ de penis pctõꝝ nõ ẽ ꝓncipaliter ꝯtritio
¶ Aduertẽdũ vtiq; ꝙ ꝯtritio nõ dꝫ eẽ de
penis alienis: q̈d ꝓbat̃ s̃m Tho. vbi.s̃.ar.
z.q.5. Illud idẽ cõterit̃ q̈d pri⁹ durũ ⁊ inte
grũ fuit: vñ oportet ꝙ cõtritio de pctõ sit in
eodẽ in quo pcti duricia ꝓcessit: quaꝓpter
de alienis pctis nõ ẽ contritio: licꝫ ꝓpheta in
dulgẽtiã petierit de alienis di. Ab alienis
parce s̃uo tuo. Nã hoc fuit inquãtũ aliquis
ex cõsortio pctõꝝ ꝑ cõsensũ aliquã imũdiciã
ꝯtrahit: sicut scriptũ ẽ in psal. Cũ peruer-
so ꝑuerteris. Insuꝑ nõ debet eẽ contritio de
peccato futuro: q̈d ꝓbat̃ sic s̃m Tho. vbi.s̃.
Primo qꝛ cotritio q̄ cõcernit in suo eẽ gra-
tiã gratũ facientẽ excludit nõ solũ certitudi
nẽ sed etiã ꝓsũptionẽ peccandi in posterũ: qꝛ
cõtrit⁹ ꝓsumẽdo de adiutorio gr̃e quãdã cõ-
fidẽtiã assumit de nõ peccando in posteꝝ: al's
nõ ẽ cõtritio vera: q̈d patet: qꝛ si aliq̇s ꝓpo-
neret vł etiã ꝓsumeret se labi in mortale nõ
esset vere contrit⁹. Scdo qꝛ nũq; iuste infli
gitur pena sine culpa: s; culpa futura nõdũ ẽ
ergo cũ cõtritio sit pena culpe nõ põt esse de
futuris pctis. Tertio qꝛ pnia ẽ de omissis vł
cõmissis: q̈ solũmõ ꝓteritũ respiciũt. Pnia
eni sic coiter diffinit̃ ex supradictis. Penitẽ
tia ẽ ꝓterita pctã plãgere: s; ꝯtritio ẽ ꝑs pnie
ergo ꝯtritio solũ ẽ de ꝓterit;. ¶ Aduertẽdũ
tñ ẽ ꝙ ⁊ si de futuris nõ debeat eẽ cõtrio q̄ ẽ
pars penitẽtie: dꝫ tñ eẽ cautio q̄ ẽ ꝑs pruden
tie: q̈d declaro sic: qꝛ ĩ oĩb⁹ motorib⁹ ⁊ mobi
lib⁹ ordinatis: ita ẽ ꝙ motor inferior hꝫ mo-
tũ ꝓpriũ: ⁊ ꝑ hũc sequit̃ ĩ aliq̇ mot⁹ supioris
sic̃ patet ĩ motu planetaꝝ q̄ ꝓt̃ mot⁹ ꝓprios
sequũt̃ motũ ꝓmi orbis. In oĩb⁹ aũt ṽtuti-
bus moralib⁹ motor est ipsa prudẽtia que ẽ
auriga ṽtutũ: Et iõ q̄libet virt⁹ moralis nõ
motu ꝓprio hꝫ aliq̇d de actu prudẽtie adiũ-
ctũ. Cũꝫ ergo pnia sit virt⁹ moralis tanq;
pars iusticie cũ actu ꝓprio sequit̃ motũ pru-
dẽtie: ꝓpri⁹ aũt act⁹ pnie ẽ in obiectũ ꝓpriũ
q̈d ẽ pctm̃ cõmissũ: iõ act⁹ ei⁹ ꝓncipalis. s. cõ
tritio respicit tm̃ peccatũ ꝓteritũ: ⁊ iõ cõtri
tio nõ ẽ de pctõ futuro: s; magis cautio q̄ est
pars prudẽtie cõtritioni adiũcta. Preterea
ꝙ sufficiẽter ꝯtrit⁹ debeat hr̃e ꝓpositũ ⁊ cau
telã nũq; recidiuãdi pꝫ etiã sic: qꝛ q̄libet ṽt⁹
ad h̃ ꝙ vere insit importat ꝓpositũ certũ ꝑ-
seuerãdi. Scdm eni theologos. Castus nõ

dicereť qui nō ꝓponeret cōtinere in ꝑpetuū
vñ eſt ꝙ nō eſt vere penitēs qui nō habet pro
poſitū nūꝙ̄ recidiuādi: hinc eſt qḋ ait Alex.
ꝙ cōtritio inquantū ē virtꝰ bene reſpicit fu
turū que tñ diciť ꝓprie cautio: ſ inquātū ē
ſacramentū nō: qꝛ ꝓ futuro nō eſt conteren
dū nec cōfitendū nec ſatiſfaciendū. Neceſſa
riū ē ergo ad hoc ꝙ vere ſimꝰ cōtriti: ꝙ ha
beamꝰ firmū ꝓpoſitū a futuris cauēdi: quia
ꝯtus nō pōt eſſe cū ꝓpoſito cōtrarij ſicut vi
tiū. Et ſic patet ꝙ cōtritio nō eſt de futuris
ꝑ ſe ⁊ ꝓprie. Ex his igiť cōcludiť ꝙ cōtritio
nō debet eē de peccatis alienis: ſ ꝓprijs: nō
futuris ſed cōmiſſis: ⁊ ideo bñ diciť in diffi
nitiōe. Cōtritio ē dolor ꝓ pctis. ſ. ꝓprijs cō
miſſis actualibꝰ mortalibꝰ ⁊ etiā venialibꝰ
ſaltē in gnāli: qꝛ ait Alex. vbi. ṡ. De oī pctō
veniali ſiue ſit de ꝓmis motibꝰ ſiue ſit de vo
lūtate rōnali quocūꝙ̄ mō fiat: dūmō pecca
tū ſit ⁊ actuale neceſſaria ē cōtritio. Mꝫ aūt
cōtritio ꝓ pctis ꝓdictis ſit neceſſaria ad hoc
ꝙ nobis remittanť clare videbimꝰ infra qñ
tractabiť de neceſſitate ꝯtritiōis. Sꝫ ſi ꝯ ar
guať. ſ. ꝙ ꝯtritio nō ſit dolor de pctis ꝑteri
tis ſic: Si ꝯtritꝰ dolet de pctis ꝑteritis: aut
vult ea nō eē: aut nō fuiſſe. Si vult ea nō eē
⁊ iā nō ſūt: ergo iā hꝫ qḋ vult: ꝙ̄ magis gau
diū ē ꝙ̄ dolor. Si aūt vult ea nō fuiſſe ꝯ vo
lūtas rōnalis ⁊ diſcreta nō ē eiꝰ ꝙ ē ſimplici
ter īpoſſibile: ſ ē impoſſibile pctm̄ factū non
fuiſſe: ꝙ̄ ꝯtritio nō ē dolor de pctis cōmiſſis.
Ad ſ rñdeť ſm Tho. vbi. ṡ. ar. i. q. i. ī ſolu
tione tertij argumēti di. ꝙ ꝙ̄uis volūtas cō
pleta ⁊ abſoluta alicuiꝰ ſapiētꝪ nō poſſit eē de
aliq̄ īpoſſibili: tñ volūtas ꝯditionata pōt eē
de īpoſſibili q̄ volūtate etiā ſapiēs aliq̄d vel
let ꝙ ē īpoſſibile ſi poſſibile foret. Et iſta vo
lūtas ſic ꝯditiōata ſufficit ad dolorē cauſan
dū. Et ſic ē ī ꝓpoſito. Aliť rñdit Alex. vbi
ṡ. di. Mꝫ ē loq̄ de impoſſibili ꝙ̄tū ad agēda
⁊ ꝑꝫ hūc reſpectū ñ ē volūtas ordīata īpoſſi
bilium. Et ē loq̄ de īpoſſibili ꝙ̄tū ad facta: ⁊
ſm hūc reſpectū volūtas ordinata ē īpoſſi
biliū: rōnabiliť. n. ⁊ ordinate lꝫ vellet nō fe
ciſſe qḋ demeritorie factū ē: lꝫ nō feciſſe ſit ī
poſſibile ſicꝰ bonꝰ filiꝰ vellet prēꝫ ſuū mortuū
nō eē mortuū: ⁊ ſic patꝫ illa ꝑticula ꝓ pctis.
¶ Sꝫ hic oriť dubiū. vtꝝ de pctis oblitꝭ de
beat eē ꝯtritio. R. ſm Tho. vbi. ṡ. ar. z. q.
ȝ. ⁊ Alex. vbi. ṡ. Mꝫ aliqḋ pctm̄ pōt eē obli
tū dupliciť. Aut ita ꝙ in gnāli mēoria ma
neat ⁊ nō in ſpāli: ⁊ tūc debet hō recogitare
vt veniat illud pctm̄: qꝛ de q̄libet pctō ſpāliť
ē cōterendū vt videbiť īfra. Si aūt īueniri
nō poſſit ſufficit de eo ꝯteri ſm ꝙ ī mēoria te
neť. Et tūc dꝫ hō nō ſolū dolere de pctō: ſed
etiā de obliuiōe pcti q̄ ex negligētia cōtingit
Aut ita pōt eē oblitū ꝙ pctm̄ oīno a memo
ria cecidit: tūc ex īpotētia excuſať a debito ⁊
ſic ſufficit ꝯtritio gnālis de oī eo qḋ deū offē
dit ſ qñ īpotētia tolliť ſic ꝙ̄ cū pctm̄ ad mēoriā
reuocať tūc teneť hō ſpālr ꝯteri: ſic exēpli
grā. Paupꝑ q̄ ñ pōt ſoluē qḋ dꝫ excuſať a dbi
to attñ teneť ꝙ̄ ꝓmū poterit h. Tho. Aliť re
ſpōdit Alex. ⁊ meliꝰ di. Qḋ pctm̄ pōt eē ob
litū ꝙ̄tū ad actū nō ꝙ̄tū ad certitudinē cō
miſſiōis. i. ꝙ pctōr oblitꝰ ē ꝙ pctm̄ cōmiſit:
tñ certꝰ ē ꝙ aliqḋ pctm̄ cōmiſit: Et ſic req̄ri
tur ꝯtritio ſpālis: rōne. n. q̄ penitēs certꝰ ē ſe
cōmiſiſſe aliqḋ pctm̄ lꝫ ignoret qḋ pctm̄ req̄
riť ꝯtritio ſpālis ex ꝯuerſiōe ipſiꝰ aīe ſuper
certitudinē talis pcti. Pōt eē etiā oblitum
ꝙ̄tū ad vtrūꝙ̄. ſ. actū ⁊ certitudinē ⁊ h du
pliciter. Aut ita ꝙ actꝰ pcti datꝰ ſit obliuiōi
⁊ ēt noticia cōmiſſiōis: adeo ꝙ nec ī illis ali
q̄ mō ledať ꝯſcia: ⁊ de iſtis req̄riť ꝯtritio ge
neralis: lꝫ. n. de illis nō ſit mēoria aliq̄ neꝙ̄
remorſus aliq̄s: tñ qꝛ pctā mortalia non re
mittūť ſine ꝯtritiōe ſpāli vł gnāli: de neceſſi
tate ſaltē req̄riť ꝯtritio gnālis. Aut ita pōt
eē obliuio ꝙ actꝰ pcti ⁊ noticia ꝯmiſſiōis eua
cuata ē a mēoria: tñ penitēs ex ꝯſideratiōe ꝓ
prie fragilitatꝭ ⁊ ꝓnitatꝭ credidit ſe cōmiſiſ
ſe pctā aliq̄ q̄ tradidit obliuiōi: ⁊ ꝙ̄tū ad hoc
hꝫ remorſū ꝯſcie: ⁊ de iſtis pctis taliť oblitꝭ
req̄riť q̄dāmō ꝯtritio ſpālis. ſ. q̄tenꝰ hꝫ ꝯſciē
tiā ſe illa cōmiſiſſe. vñ nō īcōgrue poſſet di
uidi ꝯtritio ꝑ ſinglarē ⁊ ſpālē ⁊ gnālē. Ita ꝙ
ſingularꝭ ꝯtritio rñderet pctis ſingulariť cō
ſideratis. Spālis pctis īdiſtincte ꝯſideratꝭ:
vtpote oblitꝭ ſupꝑ q̄bꝰ certitudine q̄dā adue
niēte ē remorſus ꝯſcie. Gnālis de oībꝰ q̄bus
fuit deus offenſus. Qḋ ſi obijciať ꝙ ꝯtritio
dꝫ ꝑpetratiōi pcti rñdere: ita ꝙ ſic ſingula
riter cōmittiť pctm̄: ita teneť ſingulariť pe
nitēs de illo ꝯteri. Dicēdū ꝙ penitēs ſꝑ tene
tur ad ſinglarē ꝯtritionē de oībꝰ mortalibꝰ
ſ nō ad ſꝑ. Sic. n. ꝓceptū affirmatiuū obli
gat ſꝑ ſ nō ad ſꝑ: ſic h̄ ītētio ſꝑ obligat ſ nō
ad ſꝑ. Nā queēadmodū ꝓceptū de honore ex

vibēdo parētibꝰ lz sꝑ obliget: si tñ nūꝙ̄ exhi
beat: q2.s. nūꝙ̄ se offert oportunitas non in-
ducit trāsgressionē: sic ē in ꝓposito. Et lz pe-
nitēs semꝑ teneat ad spālē cōtritionē de pec
catis oblitꝭ quocūqꝫ mō cadāt sub obliuione
tñ si nūꝙ̄ penitēs cōterat singulariter: nihi-
lominꝰ remittūt ei per spālem vel generalē
cōtritionē: vtpote si nūꝙ̄ se offert oportuni-
tas: q2.s. nūꝙ̄ reducunt ad memoriā. Et sic
patet ꝗlit reqrit cōtritio de oblitꝭ. De dolo-
re aūt obliuiōis. ait Alex. ꝙ dolori de obli-
uione pcti necessario ē annexꝰ dolor de ipso
peccato. Et ideo necessariꝰ est dolor de obli-
uione qui sufficit ad deletionē peccati. Ra-
tione doloris de peccato necessario annexi.
Et sic patet pars secūda.

¶ Pars tertia huiꝰ sermonis in qua ponit
modus cōtritiōis in diffinitiōe ipsius.

TErtio declarat vltima ps diffinitio
nis ꝯtritiōis vbi tāgit modus eius
qñ dr̄ volūtarie assūptꝰ cū ꝓposito
ꝯfitēdi ⁊ satisfaciēdi. ¶ Primo dr̄ volūta-
rie as. Ad cuiꝰ noticiā aduertēdū ē ꝙ dolor
ꝯtritiōis dz eē volūtarie assūptꝰ triplici rōe
ſm Tho. vbi. s. ar. i. q. i. ⁊ Alex. vbi. s. Pri
mo ad oñdendū ꝙ ad ꝑfectionē ꝟtutis req-
rit electio: vñ Aristo. z. Ethi. ait: Uirtꝰ est
habitꝰ electiuꝰ ſz rectā rōnē: ꝗ ⁊c. Scdo ad
oñdēdū ꝙ sic pctm̄ fuit volūtariū: ita dolor
ꝯtritiōis necessario dz eē volūtariꝰ: ideo di-
cit dolor volūtarie assūptꝰ. Tertio vt ostē-
dat ꝙ nō oīs dolor ē volūtariꝰ vñ nec meri
toriꝰ: ergo ⁊c. Quod si ꝯ arguat sic. Quod dat
nō assumit: ſ ꝯtritio ꝓ pctis nobis datur a
deo. iuxta illud Heb. xj. Agētibꝰ pniam de
dit deꝰ: ꝗ nō assumit: ergo videt ꝙ deberet
dici dolor datꝰ ⁊ nō assūptus. R. ſm Ric.
vbi. s. ar. i. q. i. i rñsiōe secūdi argumēti. Qz
⁊ si cōtritio sit a solo deo ꝙ̄tū ad formā q̄ in
format. s. grāz: tñ ꝙ̄tū ad eēntiā actꝰ nō tm̄
est a deo: ſ etiā a libero arbitrio: ⁊ sic pz pti-
cula huiꝰ diffinitiōis q̄ tāgit cōtritionis mo
dū: vt videlicet sit dolor volūtarie assūptꝰ.
¶ Secūdo qñ dicit cū ꝓposito cōfitendi ⁊
satisfaciendi. Sciendū ꝙ predicta diffinitio
dat de cōtritione nō vt est actꝰ ꝟtutis tm̄: ſ
vt ē pars sacramēti penitētie ad qd̄ reqrit
simul cū contritione cōfessio ⁊ satisfactio: et
ideo vere cōtritioni semꝑ est annexū ꝓposi-
tū cōfitendi ⁊ satisfaciendi: sine quo proposi
to nō est ꝯtritio. Et ideo bñ dicit cū ꝓposito
cōfitendi ⁊ satisfaciendi. Sz forte argues in
cōtrariū sic pōt cōtingere casus ꝙ cōfiteat
quis nō cōtritus. postea vero cōterit ⁊ tunc
nō habet necesse vt dicit illud ꝯfiteri: pōt igi
tur aliq̄ cōtritio eē sine ꝓposito ꝯfitēdi. Ad
hoc. R. scdm Alex. vbi. s. Quod cōtritio na-
turaliter p̄cedit cōfessionē: ſz ꝙ aliqñ cōtri-
tio cōfessionē sequat hoc ē per accidēs ex de
fectu penitētie. Et ideo pōt intelligi sic cum
ꝓposito cōfitēdi si necessarie fuerit. s. si nō p̄
cessit cōfessio: vel sic si in cōtritis post cōfes-
sionē est contritio cū ꝓposito cōfitendi si qd
mēorie acciderit ꝙ nō fuerit ꝯfessus ¶ Sz
ad maiorē declarationē dictorū in vltima p
ticula huiꝰ diffinitiōis querit. Utrū sola cō
tritio ante cōfessionē tollat peccatū ⁊ ponat
in statu gratie. Ad qd. R. Ray. in ti. de pe.
§. 19. qui icipit qualiter aūt di. Quod sola cor-
dis cōtritiōe peccatū dimittit cuilibet adul-
to dū conterit ⁊ ꝓponit ab alijs abstinere:
⁊ illud est cōfiteri ⁊ satisfacere scdm iudiciū
ecclesie. Probat hoc de pe. di. i. in. c. magna
vbi Augu. ait: Magna est dei pietas vt ad
solam ꝓmissionē peccata dimiserit: nondū
ꝓnūciat ore ⁊ tñ deꝰ qui iam audit in corde
dimittit. Hec ille. Cuiꝰ etiā veritas patz p
exemplū Laçari quē p̄mo suscitauit dñs ꝙ̄
a discipulis solueret. Jo. xj. Et per. io. lepro
sos qui in via anteꝙ̄ venirēt ad sacerdotes
mūdati sunt. Luc. 17. Et ideo psal. 31. Dixi
aūt cōfitebor aduersū me. ⁊c. Dixi. i. firmi
ter in aīo proposui. hoc idē Hosti. etiam ait:
ꝙ licz in cōtritiōe dimittat peccatū quādo
fit cuz ꝓposito confitēdi ⁊ satisfaciendi: sed
tamē postea tēpore debito nō sequit confes
sio ⁊ satisfactio: peccatū q̄dē dimissū nō re-
dit: sed mortaliter peccat is qui omittit. Et
sic intelligit predictū. c. magna. Ex quibus
oībus cōcludit ꝙ ⁊ si quis quādoqꝫ in arti-
culo aliquo necessitatꝭ possit saluari sola cō
tritione sine actuali cōfessione: nūꝙ̄ tñ sine
proposito implicito vel explicito cōfessionis
Si ergo quis conterit sine ꝓposito cōfitendi
cōtritio nulla est. Si autē cū ꝓposito ⁊ non
in actu existente possibilitate ⁊ facultate pec
cata sunt ei dimissa: sed nouū peccatū mor-
tale cōmittit ꝓpter transgressionē precepti:
ꝙ si facultas cōfessionis desit ipsa sola con
tritione saluat. Patēt ista per exēplū. Legi-

tur enī in cronicis minoꝝ ꝙ cū quidē frater
Bartholomeꝰ eiusdē ordinis egregiꝰ predi
cator semel cōtra peccatū quoddā qđ mlier
quedaʒ cōmisit feruēter ꝑdicaret: illa verbi
spiculo ex arcu tante ꝟtutꝭ ⁊ efficacie ꝑcussa
tāto dolore cōpūgit ꝙ subito spiritū exala-
uit: tūc populo ex hoc tumultuāte. Frater
Bartholomeꝰ silentiū imꝑauit ⁊ iniunxit
oibus vt orarēt ꝙ deꝰ sup hoc suū bñplacitū
reuelaret. Tūc ipso ⁊ alijs orātibꝰ: illa mu-
lier a mortuis resurrexit: ⁊ dixit ꝙ ad diui-
nū iudiciū euocata ꝓpter cōpunctionē fue-
rat a pena eterna liberata. Sed vt dictū cō
fiteret peccatū fuerat a mortuis reuocata:
⁊ dixit inter alia ꝙ eadem hora qua obierat
lx. milia in diuersis mūdi partibꝰ tunc deces
serunt: de quibꝰ tres tm̄ in purgatoriū intra
uerūt ceteris in inferno sepultis: ⁊ excepto
vno fratre minore qui per purgatoriū tran
siēs sine dolore accepꝭ duabꝰ aiabꝰ duaꝝ ꝑso
naꝝ q̄ sibi ꝯfesse fuerāt ide cū eis ꝑadisū ascē
dit ad quē nos ꝑducat q̇ sine fine viuit Amē.

¶ Feria quarta de diuersitate attritionis ⁊ contritionis. ¶ Sermo. 54.

Nescitis quid petatis. Scribuntur hec
verba Matth. 20. Circa occurrēs euāgeliū fra
tres charissimi aduertē-
dum scđm Nicho. de lira
in expositiōe eiusdē. Nō iudei existimabāt
christū per ꝓphetas promissū regnaturū tē
poraliter in hierusalē q2 scripturas de regno
christi carnaliter intelligebant. Et ideo re-
gnū ablatū ꝙ eis credebāt sibi restituebant
per christū: ꝓpter ꝙ apostoli dicebāt chri-
sto Actuū. p. Dñe si in tēpore hoc restitues
regnū israel? Et hoc modo Jacobꝰ ⁊ Johes
filij Zebedei ⁊ eorū mater audiētes christuʒ
post mortē. tertia die resurrecturuʒ credide
runt ipsum immediate post resurrectionem
regnaturū tēporaliter in hierusalē. Et ideo
cupiētes ei eē collaterales pre ceteris: q2 erāt
eius cognati ⁊ germani informauerūt ma-
trem suā de petitione sequenti. Et hoc ē ꝙ
dicit hic. Tunc scilicʒ audita resurrectione
christi futura: vt patet ex precedētibꝰ in euā
gelio vbi dicit. quia tertia die resurget. Ac
cessit ad euʒ. id est christū mater filiorū Ze-
bedei cū filijs suis scilicet cōscijs de petitiōe
matris adorās ⁊ petens aliquid ab eo. Non
petijt ꝑmo in speciali vt cōcessione facta in
generali minꝰ postea posset sibi denegari in
speciali. Qui dicit ei quid vis? Nō petit vt
inscius: sed vt petitio sua postea ꝯuenientiꝰ
ostendat irrationabilis: que ait illi. Dic vt
sedeāt hi duo filij mei. ⁊c. Quod rogabat
credens regnū suum eē temporale vt dictuʒ
est. Respōdens igit Jesus dixit verba ꝓpo
sita. Nescitis quid petatis scilicʒ petētes tē
poralia. quasi diceret petite eterna: querite
superna ⁊ imortalia que acquirūt per peni
tentiā ⁊ cōtritionē peccatorū. De qua post-
ꝙ in superiori sermone dictū est de eiꝰ dif-
finitiōe dimittēs eius obligationē ad illud
sermonariū de cōmendatione virtutū ⁊ re-
probatiōe vitiorum pretermittēs etiā eius
quantitatē. De qua satis dictū est supra de
penitētia in generali. In ꝑsenti sermone eiꝰ
scilicet cōtritionis ⁊ attritionis diuersitateʒ
annotabimꝰ ad cuius rei euidentiā tria sūt
presupponenda: Deinde terminādū est ꝓpo
sitū. Primū presupponendū ē ꝙ attritio ꝑ-
cedit contritionē. Secūdo ꝙ facienti quod
in se est attritio fit cōtritio. Tertio determi
nandū est propositū. s. que differētia ē inter
attritionē ⁊ cōtritionē.

¶ Pars ꝑma huiꝰ sermonis in qua ostēdit quomō attritio precedit ꝯtritionē.

Primo igit in isto sermōe declarat ꝙ at
tritio ꝑcedit ꝯtritionē ¶ Pria ꝯclu
sio sic declarat scđm Alex. vbi. s. Nō
dina sapia ꝯueniēt ordinat illa q̄ operant ad
iustificationē pctōris. Etiā ex pte nr̄a q̄dā
ꝑparatio ꝑcedit iustificationē. Quedā ex pte
dei. ⁊ hō isinuat Zach. i. Cōuertimi ad me ⁊
ego ꝯūtar ad vos. Dic. n. i iustificatōe reqri
tur ex pte dei iustificātꝭ grā gratū faciēs ⁊ ex
pte nr̄a dolor ꝯtritiōis. Silr̄ i ꝑparatiōe reqri
tur ex pte dei grā gratꝭ data: ⁊ ex pte nr̄a do-
lor attritōis: vñ ad ꝯsūmatā iustificatōnē q̄
fit solūmō a culpa ⁊ a pena reqrit triplex do
lor. s. Añcedēs iustificatōʒ: Et coexistēs Et
subsequēs ꝑmꝰ ē dolor attritiōis. 2ꝰ ē dolor
ꝯtritiōis sacr̄alis. 3ꝰ ē dolor satisfactorius.
Hac ḡ declaratiōe ꝑmissa ꝙ attritio ꝑcedat
ipsā ꝯtritionē sic̄ dispō habitū ⁊ ꝑparatio ipsā
actualē iustificationē ꝓbat triplr̄. Primo
ꝑ locū ab auctē Greg. sic dī. Alij ꝑ timorē

plangūt. Aliȷ̄ ꝑ amorē lamētis se afficiunt:
tūc sic. Nū ex amore lamētis q̄s se afficit cō-
tritio est: cū ꝑ timorē plāgit attritio. Pꝫ vt
habet ab Aug. In ꝓgressu ad iustificationē
timor introducit amorē sicut seta filuꝫ: ⁊ ex
ꝯsequēti planctus timoris introducit lamē
tum amoris ꝙ attritio introducit ꝯtritionē
ꝗ p̄cedit. Secūdo ꝓbat sic: Timor ē q̄si ter
min⁹ a q̄: amor q̄si termin⁹ ad quē: sed termi
n⁹ a q̄ est motus, necessario p̄cedēs terminū
ad quē. Cum igit dolor relat⁹ ad timorē sit
attritio: ad amorē ṽo ꝯtritio: necessario at-
tritio p̄cedit cōtritionē. Tertio ꝓbat sic: At
tritio dicit dolorē sine tristicia attritionē: q̄
oꝫ ad cōtritionē terminari: si ꝙ pri⁹ est mot⁹
q̄ȝ termin⁹: ꝙ pri⁹ est attritio q̄ȝ cōtritio: qr
si motus ad motū terminat ⁊ ordinat pri⁹
est illo ad quē terminat. Nō si cōtradicat sic
Paulus fuit ꝯuersus siue iustificat⁹ subito si
ne aliq̄ p̄cedēti p̄paratione siue sui siue alte-
rius doloris ut pꝫ Act. 9. ꝗ ⁊c̄. Ad hoc dic
Alex. ꝙ si in Paulo nō p̄cessit attritio q̄ꝺ tn̄
sibi n̄ ꝯstat ait ipse: ſ; poti⁹ sibi videt oppositū
ꝙ nō fuit ſm legē cōem: ſ; potius fuit opus p̄
uilegiatū: q̄ꝺ quidē op⁹ nō p̄iudicat legi cōi:
sicut nec lex cōis nō p̄iudicat p̄uilegio sp̄āli:
ꝙ de⁹ aliq̄n fortasse aliquē iustificat sine oī
p̄paratione. Itē si dicat opa dei fuit ad decla
rationē sue magnificētie: ſ; illa in quib⁹ nul-
la est dispositio p̄cedēs manifesti⁹ ⁊ magis il
lam declarant: ⁊ ita videt ꝙ opa mirabilia:
vtpote creatōis ⁊ etiā recreatōis deberēt eē
sine aliq̄ creatura disponēte. Ad hoc. R. ꝙ
diuina magnificētia attendit in ptāte q̄ oīa
cōdidit ⁊ sapientia q̄ oīa regit: ⁊ in bonita-
te q̄ ordinat in finē. Quāuis igit si forte iu-
stificaret impiū nulla p̄cedēte p̄paratione ⁊
ex ꝑte ipsi⁹ impiȷ̄. videret sua magnificentia
q̄ȝtum ad ei⁹ potentiā magis declarari q̄ȝ ali
qua p̄cedente: nō tn̄ in tantū declararet q̄ȝtū
ad ei⁹ sapientiā ⁊ bonitatē. Nā magis cōue
niens est impio ꝙ sicut pri⁹ recessit a dn̄o ꝑ
peccati delectationē: iuxta illud Ezechi. 23.
Denudauit fornicationes suas ⁊ discooꝑuit
ignominiā suā ⁊ recessit aīa ab ea: sic attriti
one p̄parat se ad accessū ad dn̄ꝫ l' q̄ȝ ꝙ in nul
lo se p̄parct: vn̄ mod⁹ iste magꝭ diuinā decde-
rat magnificentiā q̄ȝtum ad diuinā sapiētiā
⁊ bonitatē. Preterea si queras q̄re nō iustifi
cat nos sine nobis: sicut creat nos sine nobis

R. ꝙ duplex rō pōt assignari. Una ratio po
test sumi ex parte liberi arbitriȷ̄: cui⁹ liberta
ti p̄iudicaret si ex n̄ti in placētia peccati dare
tur gr̄a iustificans. Alia rō sumit ex parte
diuine iusticie: cui congruit ꝙ sicut peccator
pri⁹ recessit a dn̄o male delectando ꝙ dn̄s ab
eo recederet gr̄am nō cōtinuādo: sic congruit
ꝙ pri⁹ ꝯuertat ipse peccator q̄dāmō ad deū
volēdo q̄ȝ de⁹ ad eū gr̄am ꝯferendo. Nec est
sile de creatōe q̄ est nulla p̄ex n̄te mā: infusio
aūt grē est in p̄ex n̄te li. arbi. Et sic patet ꝙ
an̄ cōtritionē p̄cedit attritio. Ex his sequit
vnū correlariū vbi s. s. ꝙ attritio nō potest
stare cū cōtritiōe: q̄ꝺ declarat sic: Fides ifor
mis necessario est āne xa attritioni: fides for
mata cōtritioni: vn̄ ad attritionē seq̄t fides
informis: ad cōtritionē fides formata: sed si
ꝯsequētia non possunt simul stare: ergo nec
antecedētia. Et sic patet prima conclusio.

Pars scd̄a h⁹ s̄monis in q̄ declarat quō
facienti q̄ȝtum in se est attritio fit cōtritio.

Secūdo declarat in isto sermone ꝙ fa
cienti q̄ꝺ in se est attritio fit ꝯtritio
ſm Ricar. de mediauilla in. 4. sniaꝝ
di. 17. ar. i. q. 3. sic attritio est act⁹ pnīe elicit⁹
a pnīa iformi: q̄ postea charitate formatur
illo actu adhuc durāte: ⁊ sic fit cōtritio: nō
tn̄ ꝙ q̄ȝuis attritionē sit possibile fieri cōtri-
tionē: nō tn̄ est necessariū: possibile eni ē ꝙ
attritio faciētis q̄ꝺ in se est pri⁹ ordine natu-
re desinat eē q̄ȝ de⁹ tali gr̄am infundat: ſ; faci
enti q̄ꝺ in se ē nec hoc desinēti: sꝫ in ipso conti
nuanti necessariū ē aliq̄ mō a deo dari gr̄aꝫ
gratū facientē nō necessitate causatiōis nec
necessitate mutabilitatis absolute: sꝫ necessi
tate imutabilitatis. Ex p̄suppositione ordia
tionis sue q̄ imutat ⁊ liberalit ordinauit se
daturꝝ gr̄am oī q̄ꝺ in se ē faciēti: vn̄. 2. Thi.
2. De⁹ seipsū negare non pōt. Ex q̄ dicto ar
guit sic. Si reuertētē ex toto corde ad se de⁹
nō recipet ad gr̄am negaret se misericordeꝫ
eē: in q̄ includeret negatio sui: ꝙ oēm attri-
tionē faciētis q̄ꝺ in se ē de⁹ de necessitate fa-
cit ꝯtritionē eā formādo ꝑ gr̄aꝫ. Nō si ꝯ di
cat ſm Ansel. in li. cur de⁹ hō. 19. c. De⁹ nul
li ē̇ ꝺ q̄ȝ oꝫ: sꝫ si faciētis q̄ꝺ in se ē de⁹ de neces
sitate faceret attritionē ꝯtritionē: tali debēt
gr̄am de⁹: ꝙ attritionē faciētis q̄ꝺ in se est n̄
est necessariū fieri cōtritionē. Ad hoc r̄ndit
Ri. ꝙ aliquē eē alicui debitorē pōt esse tripli

cı̄ ŏ cā. Aut q2 aliq̇d sibi cōmissū ē sicut tenet̄ debitor. Aut q2 deliq̇t ꝯ aliū sicut tenet̄ q̄ aliū iniuste vulnerauit. Aut q2 aliq̇d alij ꝓ misit. Primo mō nulli debitor ē: nec etiā se cūdo mō: sz tertio mō sic: q2 ꝓmisit ex mera liberalitate sua se datuꝝ grām pnīe facienti ꝓus qḋ in se ē. vn̄ manasses in sua orōne scḋi Paral. vl. ait. Tu dn̄e ꝭm bonitatē tuā pro misisti pniam remissoīnis pctōꝝ. Et glo. sup illud ps̄. Quia rectū ē ꝟbū dn̄i ait: ꝙ ex pro misso nō ex cōmisso deus est nobis debitor. Et sic patet secūda conclusio.

Pars tertia in q̄ ponit̄ differentia int̄ at tritionē ⁊ contritionē.

Tertio in isto ꝭmone apte declarat̄ ex p̄dictis q̄ differētia ē int̄ attritōēz ⁊ cōtrionē. Nā ꝭm doc. triplex diffe rentia designat̄. ¶ Prima ē ꝙ attritio ē do lor solū ŏ magnis pctīs. Dicit̄ enī atter icū in magnas partes diminuit̄: vt. s̄. dictū est. in qb⁹. s. partib⁹ remanet q̇d de toto. Nā vt ita dicā remanet sapor adhuc toti⁹: ita in at tritione pctōꝝ remanet sapor eoꝝ: q2 de par uis culpis lz mortalib⁹ attrit⁹ sepe nō curat: puta de pōderabilib⁹ falsis deteri vēditōe: rōne festoꝝ ⁊ ꝯsilib⁹. Cōtritio ꝟo est dolor oiuz pctōꝝ ꝭm debitā mensurā: hoc ē vt de ꝗuiorib⁹ grauior ⁊ de leuiorib⁹ leuior dolor habeat̄. Cor ꝟo ꝯtritū ē velut mōs: imo mō ticulus puluer laterū. i. pctōꝝ in mortario ꝯscie puluericatoꝝ qḋ totuz attriti cordis ꝯtriū facit: q2 oib⁹ p̄ceptis honestis obedit: ⁊ odorē dn̄o suauitatis obtulit Ps. testante q̇ ait: Sacrificiū deo spūs ꝯtribulat⁹. ¶ Se cunda differētia ē q2 timor ꝟuilis ē p̄ncipiū attritōis: timor initialis ē p̄ncipiū cōtritōis ⁊ iō attritio ꝓuenit ex timore: ꝯtritio ꝟo ex amore. Et iō q̇ solū dolet ꝓpter timorē n̄ po test hr̄e pcti remissionē. Patet hoc p exēplū Quidā enī iuuenis canonic⁹ vt narrat cesa rius: parisi⁹ incōtinēter ⁊ delicate viuens: ⁊ multis iplicatus pctīs grauit̄ infirmat⁹ cō fessionē fecit: pctā defleuit: emēdationē pro misit ⁊ sic obijt: post aūt paucos dies cuidaz suo familiari apparēs subiūxit: lz ꝯfessus fu erim ⁊ cōicauerim ⁊ pniaz ꝓmiserim: tm̄ q2 h̄ feci ex timore: ⁊ vnū omisi sine q̄ cetera ni hil ꝓsūt dānatus sū. Cui ille: q̇d est illud? At ille: Cōtritio vera q̄ ē vt hō cōterat̄ de oib⁹ pctīs sit̄ cū ꝓposito abstinēdi in posteꝝ: ⁊ hoc amore magis ꝙ̄ ex timore qḋ ego nō fe ci: lz enī ꝓmiserim ꝯtinentiā: tm̄ q2 hoc erat ꝓpter timorē mortis ⁊ pene venture: ⁊ mihi dicebat ꝯscia ꝙ si ꝯualescerē n̄ ꝯtinerē: ⁊ ad hoc cor meū magis declinabat ꝙ̄ ad nō pecca dum: iō firmū ꝓpositū nō habui nec ꝑfectā cōtritionē: ⁊ ex ꝯn̄ti iuste etnis supplicijs dā natus sū. Ex q̄ apparet ꝙ q̇ nō dolet de oib⁹ pctīs cū ꝓposito cauēdi ex amore magis ꝙ̄ ex timore nō pōt iustificari nec sanari. ¶ 3a. diffrētia ē ꝙ attritio ē a grā gratis data. cō tritio aūt a grā gratū faciēte. Ex quo sic ar guitur. Grā gratum faciēs opponit̄ pctō: grā gratis data nō: q2 cōpatit̄ secū pctm̄: g̃ simplr̄ dicūt̄ iste grē: g̃ ⁊ eoꝝ p̄ncipiata. s. at tritio ⁊ ꝯtritio. Nā attritio ē dolor de pctīs q̇ elicit̄ a volūtate. Cōtritio aūt dolor pcti q̇ n̄ habet̄ nisi p grāz: Sz diceret aliq̇s. ⁊ q̇d g̃ mihi de ꝯtritiōe? Cui dicendū ē vt inꝙ̄tū in se ē se p̄paret p attritiōē: ⁊ tūc p diuinā grāz hēbit ꝯtritionē: vn̄ dn̄s Apoc. 3. ipsi cō scie ait: Ego sto ad hostiū ⁊ pulso: si q̇s audie rit vocē meā ⁊ apuerit ianuā introibo ad illū ⁊ cenabo cū illo: ⁊ ille necessariū sicut figura tū ē. 4. R. 4. vbi dr̄ ꝙ filij vidue offerebāt vasa: ⁊ ipsa infundebat oleū. Sic igit̄ pctōr offerat cor deo attrituz ⁊ ipse infundet oleū sue mīe ⁊ fiet ꝯtritio ⁊ pcōꝝ remissio. ¶ Sz ad p̄dictoꝝ maiorē notitiā ponunt̄ hic due ꝯclusiones. Prima ē ꝙ de singul̄ pctīs mor talib⁹ dz eē cōtritio: singularis: eo ꝙ nō suf ficit vna cōis ꝯtritio ŏ oib⁹. vn̄ no. ꝭz Tho. vbi. s̄. ar. 2. q. 6. ꝙ cōtritio pōt considerari ꝙ̄tū ad duo. s. ꝙ̄tū ad ei⁹ p̄ncipiū: ⁊ ꝙ̄tū ad ei⁹ terminū. Primo. s. ꝙ̄tū ad ei⁹ p̄ncipiū. i. ꝙ̄tū ad cognitionē pcti q̄ ē p̄ncipiū: ⁊ sic de singulis pctīs q̄ q̇s cogitat ⁊ in memoria hz oportet ꝙ sit cōtritio: ꝙ ꝓbo duplici rōne sic Primo rōne cōfessionis sicut reqrit̄ ꝯfessio: sic ⁊ cōtritio: sz ipossibile ē cōfiteri plura si mul: g̃ ipossibile ē cōteri de oib⁹ sit̄. 2o. rōne curatōis sic: diuersoꝝ mēbrorū diuerse sunt medicine: q2 nō sanat oculum qḋ sanat calca neum di. Hiero⁹. Si igit̄ cōtritio ē medici na singularis ꝯ vnū tm̄ pctm̄ mortale: nō suffi cit vna cōis cōtritio de oib⁹. Ex q̄ patet qḋ penitēs de oibus pctīs de q̇b⁹ recordat̄ ⁊ sin gularit̄ cagitat sigillatim habet cōteri. De reliquis autē sufficit contritio generalis ⁊ cō munis. Et sic habet intelligi illud ps̄. Per

singulas noctes lauabo lectū meū. i. p singula pctā: ⁊ lachrymis meis stratū meū rigabo. Secūdo cōtritio pōt cōsiderari q̄tuz ad ei⁹ terminū q̄ ē grā dei. s. qñ ille dolor ꝯtritiōis est dei grā informat⁹: ⁊ tūc sufficit ꝙ sit vna cōis ꝯtritio de oīb⁹ pctīs eo ꝙ ille mot⁹ agit in virtute oīum dispositionū p̄cedentiū ⁊ in instāti oīum pctōꝝ operat̄ delectationē nec q̄tum ad hoc magis dȝ esse cōtritio de vno q̄ de alio: qꝛ q̄cquid agit simul in multa: ita ꝙ nō singula: nō agit in quoddā plus ⁊ in q̄d dam min⁹. ¶ Secūda ꝯclusio ē ꝙ ƀm quid maior eē debet cōtritio de vno pctō q̄ d̄ alio ƀm q̄d dico: qꝛ vt ex p̄cedentib⁹ pȝ respectu grē informātis mot⁹ ꝯtritōis fit in instanti ⁊ oīum pctōꝝ simul deletionē opat̄. Pȝ inq̄tum ipsa cōtritio dicit dolorē ipsi⁹ rōnalis p̄sentis pctā super quib⁹ ꝯterit penitēs: quia estimatio hmōi ē in tpe: maior dȝ eē ꝯtritio de maiori pctō: cū eni duplex sit dolor. s. spūalis ⁊ sensibilis ñ dȝ eē vterq̄ dolor de oīb⁹ pctīs mortalib⁹. Primo ḡ ostendo ꝙ dolor spūalis siue mētalis q̄ est displicētia de pctō cōmisso: maior dȝ eē de maiori pctō: q̄d pbo trib⁹ rōnib⁹. Prio rōne offensionis sic: Ubi ē maior rō dolēdi ibi dȝ eē maior dolor: sȝ de vno pctō mortali ē maior rō dolēdi q̄ d̄ alio q̄d pȝ: qꝛ vbi ē maior offēsa dei ibi est maior rō dolendi: ⁊ p ꝯñs debet eē maior dolor: ſ in vno pctō mortali est maior offensa dei qꝛ ex magis inordinato affectu ⁊ actu deus offendit̄ magis: ḡ de vno pctō mortali debet eē dolor maior q̄ de alio. Secūdo ſ idē pbo rōne vitatōis sic: Debet hō cōteri de hoc ꝙ debuit vitare: sȝ hō debuit vitare magis vnū pctm̄ q̄d graui⁹ est q̄ alteꝝ si necessitas alteꝝ faciēdi incūberet: ḡ silr̄ hō dȝ de grauiori pctō magis dolere q̄ de leuiori. Tertio rōne adequationis vel cōmensurationis sic Cōtritione adequāt̄ vel cōmēsurant̄ plage aut pene ipsis pctīs: sȝ ƀm illud Deutro. 25. Scd̄m mensurā pctī dȝ eē plagaꝝ modus: ḡ si sic contritio erit maior de vno pctō q̄ de alio. Secundo etiam dico ꝙ dolor sensibilis debet esse maior rōne maioris culpe seu offēse: sed quod p peccato ex electione: assumit̄ maior sensibilis pro pena maioris peccati. ⁊ de hoc duplici dolore. s. spirituali et sensibili dicit̄ Apoc. 18. c. Quantū glorificauit se et in delicijs fuit tātū date ei tormētū ⁊ luctū vbi primo tangit̄ culpa. s. superbia: que ē cā auersionis a deo: secūdo tangit̄ culpa. s. concupiscentie que est inordinata cōuersione ad aliq̄d delectabile ibi etiam in delicijs fuit Nam de delectatione nō est dolendū rōne delectationis: sed rōne q̄ est culpabilis. Est autē culpabilis delectatio rōne auersionis a deo: hinc ē quod ait Alex. ꝙ maioritas cōtritionis debet eē ƀm maioritatē auersionis ⁊ non conuersionis: cuius ratio est: quia si posset eē in pctō auersio sine conuersione adhuc deberet ei carentia visionis ⁊ damnatio ignis. In quibusdā enim maiorib⁹ peccatis est magis de auersione ⁊ min⁹ de delectatōe qꝛ q̄si nulla: videlicet in homicidio: inuidia accidia: tristitia: ⁊ hmōi: qꝛ tales talia pctā ppetrantes ardebūt acerbi⁹ q̄ fornicatores ⁊ adulteri. Non est ḡ maioritas ignis pene ƀm maioritatē ꝯuersionis semp: sed in eodē genere peccati vt in simplici fornicatōe erit alicui magis ⁊ minus acerbis ƀm quantitatem delectationis: nō ppter delectationē: sȝ potius qꝛ est maior auersio in maiori delectatione: quia qui magis delectat̄ minus ꝯformatur volūtati diuine que p̄cipit oppositū īmo magis deformat̄ q̄d proprie est auersio ꝙ si contradicat̄. s. ꝙ non debet maior dolor de vno peccato q̄ de alio: quia Hiero⁹ commendat Paulā de hoc ꝙ minima pctā sicut magna plangebat: ḡ ⁊c̄. Ad hoc dicendū est ꝙ Hiero⁹ nō laudat eam de hoc ꝙ de oībus peccatis doleret equaliter: sȝ quia de paruis peccatꝭ tātū dolebat acsi eēnt magna p cōparationē ad alios q̄ de peccatis mortalib⁹ doluissēt. Itē si dicat̄ de pctō dȝ eē dolor ƀm ꝙ auertit a deo: vt dcm̄ ē. s. ſ oīa pctā mortalia ꝯueniūt in auersione a deo: qꝛ oīa tollunt grām q̄ aīa coniūgit̄ deo: ḡ de oīb⁹ peccatis mortalib⁹ dȝ eē eq̄lis dolor. Dicendū est ꝙ q̄uis q̄dlibet pctm̄ mortale a deo auertat ⁊ tollat grām: tñ quoddā plus elongat a deo q̄ aliud: ⁊ iō de vno magis ē dolenduȝ q̄ de alio inq̄tum vnū hȝ maiorē dissonantiā ex sua inordinatōe ad ordinē diuine bonitatis. ſ cōclusio ē Alex. de al. vbi. s. ⁊ Tho. vbi. s. ar. 3. q. 3. Conuertimini ḡ peccatores de omnib⁹ peccatis vestris: vt remissionez a deo accipe mereamini in hoc mūdo p gratiam: ⁊ in alio per gloriā: Amen.

¶ Feria. 5. post secundā dn̄icam in q̄drage

ssima de cōtritionis cōgruitate. Sermo. 55.

SI quis ex
mortuis ierit ad eos pe
nitētiā agēt: Luc. 16.
In isto sacro euāgelio
fratres charissimi: po-
nit parabola sine facti
euidētia ſm aliqs diui
tis epulantis q̄ mortu⁹ est ⁊ sepultus in ifer-
no. s. dānatoꝝ ⁊ paupis laçari ⁊ mēdici qui
portat⁹ ē ab angelis in sinu Abrahe. i. ad lim
bū sanctoꝝ patrū vbi descendebāt iusti mo-
rientes anteq̄ impedimentū generalis glīe
p passionē Christi eēt amotū. Eleuās aūt
oculos diues vidit Abrahā a lōge ⁊ Laça
rum in sinu ei⁹ ⁊ ipse clamās ait: Pr̄ Abra-
hā miserere mei ⁊c̄. Fili recordare: q2 recepi
sti bona in vita tua: ⁊ Laçar⁹ silr̄ mala. Nō
dictū est ad augmentū sue pene: q2 maximū
infortunij gen⁹ est meminisse fuisse felicē: vt
dicit Boe. i. de ꝯso. Etiō sequit̄: Nūc autē
hic ꝯsolat̄: tu ṽo cruciaris. Et in his oībus
inter nos ⁊ vos magnū chaos firmatū est. i.
magna distātia meritoꝝ ⁊ statutū firmata
est rigore iusticie vt ipossibilis sit transitus
ab vno statu ad aliū: iō sequit̄: vt hi qui vo
lunt trāsire hinc ad vos nō possint: neq̄ in-
de huc trāsmeare. seq̄t̄ postea quō rogabat
ipsū vt mitteret Laçaꝝ ad frēs suos ne dā-
narent̄. Cui rn̄dit: Hn̄t Moysen ⁊ ꝓphas
audiāt illos. At ille dixit: Nō pr̄ Abrahaz
ſ; vt dicūt ṽba ꝓposita. Si q̄s ex mortuis ie-
rit ad eos pniaz agēt. Ait āt illi: Si Moy
sen ⁊ ꝓphetas n̄ audiūt neq̄ si q̄s ex mortuis
resurrexerit credēt: ⁊ h̄ patuit p effectū: q2
Laçaro resurgēti nō crediderūt s; poti⁹ in
terficere eū voluerūt: vt habet̄ Jo. 12. Silr̄
nec Christo resurgēti h̄ mag̃ suaserūt falso
ipsum non resurrexisse ⁊ corpus eius fura-
tū fuisse. Matth. vl°. Audiam⁹ igit̄ Moy-
sen ⁊ ꝓphās ⁊ euangelia: ⁊ pniam agam⁹ et
ꝯteramur de pctīs nr̄is ne cū epulone diuite
⁊ frib⁹ suis i iferno dānemur. De ꝯtritōe i
pn̄tiaꝝ ei⁹ ꝯgruitatē tractare volētes tres cō
clusiōes ānotabim⁹. Pria q̄ possibile ē aīaz
pctō mortuā sanari. 2.ª ē q̄ hmōi sanatio pn
cipalr̄ fit p pniaz ⁊ maxie p ꝯtritionē: 3.ª ē q̄
hmōi sanatio congruissime fit p medicinaz
contritionis.

Pars pma in quā ꝓbatur q̄ possibile est
aīam peccato mortuā sanari.

PRimo igit̄ in isto sermone ponit̄ q̄
possibile ē aīam pctō mortuā sanari
ſm Alexā. de ales vbi s̄. Et hoc tri-
plicit̄ Et p rōne. 2.° aucte. 3.° exēplo. ¶ Prio
rōne sic. Natura nihil facit frustra: in. 3. de
aīa: ⁊ hoc intelligit̄ de nā naturata: g̃ a for-
tiori nā naturās nihil facit frustra q̄ pfecti
or est: s; de⁹ ē nā naturans: g̃ nihil facit fru-
stra: tūc sic. De⁹ instituit baptismū ⁊ pniaz
⁊ alia sacr̄a ad sanādū morbos spūales: si g̃
ista frustra facta nō sūt: sequit̄ q̄ possibile ē
aīam infirmatā a pctō p p̄dicta sanari. q̄ si
q̄rat̄ q̄re ꝯtingit curare morbū letalē spūa-
lem ⁊ non corporalē. Nā mortuus totaliter
curari nō pōt. Cū igit̄ morb⁹ spūalis neces-
sario mortē inducat q̄ ē pctm̄ mortale q̄ ne-
cessario morit̄ aīa: videt̄ q̄ ipsa ab eo n̄ pos
sit curari. Ad hoc. R. Alex. di. q̄ nō ē silē de
morbo spūali ⁊ corpali. Aīa eni de sui nā ē
imortalis incurrit tm̄ mortē accn̄talē p pctm̄
ex sepatione vite illi⁹ accn̄talis. s. grē. sic eni
aīa h; eē pmū qō ē ei nāle ⁊ eēntiale: ⁊ esse
ſm qō ē ei accn̄tale. s. eē gratuitū: sic silr̄ h;
vitā duplicē naturalē. s. ⁊ accidētalē. Nāle
quidē amittere nō pōt. Accidentalē ṽo quā
sortit̄ ex vnione cū deo q̄ est vita ipsius aīe
amittere potest. Nam ipsa priuat̄ p egritu-
dinem spiritualē. Unde Augsti. 13. de ciui.
dei. 2. c. dicit. Quāuis eniz aīa imortalis ve
raciter eē ꝓhibeat̄: tm̄ habet etiā ipsa quan-
dam mortē suam ⁊c̄. vt patet in pncipio tra-
ctatus de bonitate dei: hec aūt egritudo q2
nō dissoluit eē naturale sed solū accidētale ē
curabilis: q2 accidētis ē ad eē ⁊ abesse pret̄
sbiecti corruptionē: vt ait Porphiri⁹ in pre
dicabilib⁹. ¶ Scdō idē ꝓbat̄ aucte Aug.
sic di. ocul⁹ mentis eger ē q̄usq̄ p fidē sanet̄:
sup q̄ ṽbo q̄rit Alex. q̄re sanatio attribuit̄
fidei: q2 Greg. ait: Charitas sanat: ⁊ Au-
gu. Fides nisi adiūcta fuerit charitati nō sa
nat. Et. R. ipse ad hoc q̄ rō q2 sanatio aīe
attribuit̄ fidei est: q2 sicut vires aīe habēt or
dinez inter se: sic etiā actus gratie: hab; aūt
vno actu gratia illuminare cognitiuā ⁊ hoc
q̄ntum ad actum captiuandi intellectum in
credendo rationi: habet etiā aliū actū in af-
fectiua. s. mouere ipsaz voluntatē. Uña gra
tia fidei est q̄ hō non sequit̄ suā volūtatē: s;

grãm mouentẽ: et hec est fides operans per
dilectionẽ. iuxta illud apli. Fides p dilectio
nẽ opat. qd habet ad Gal. 5. trãssũptiue. 28
q. i. c. vxor. de pe. di. i. §. penl. 7 di. 2. c. chari
tas ẽ. c. qcũqz. c. firmũ. 7. c. circũcisio. 7 dis.
4. c. si ex bono. Et de sacra vnctiõe. c. vnico.
§. qr võ. Nõ excludit igit charitas ab actu
hoc. s3 quia fides ẽ i libero arbitrio. s. q̃ ad il
luĩationẽ i rõne: 7 q̃ ad motũ in volũtate: iõ
fidei attribuit. Nã liber arbitriũ qd fide mo
uet ẽ facultas rõnis 7 volũtatis: 7 hec fides ẽ
de q̃ dr Luc. 7. Fides tua te saluã fecit: qr i
ipsa magna fides illuĩauerat rõnẽ 7 moue
rat volũtatẽ. Probat h idez aucte Cypani
in epla ad frẽs de pnĩa agẽda: qr rephendit
eos q̃ nolũt hmõi sanationẽ recipe di. Iniu
ste sibi placẽtes 7 trãssũpte mẽtis alienatio
nes dementes dei pcepta ptẽnũt: medelã vul
neris negligũt: agere pniam nolũt. Añ ad
missũ facin9 iprouidi: post facin9 obstinati:
nec pri9 stabiles: nec postmodũ supplices: qñ
debuerãt stare iacuerũt: qñ iacere 7 psternẽ
se deo debẽt stare se opinãt: pacẽ sibi vltro
nemine dãte sũpserũt falsa pollicitatiõe se
ducti 7 apostaticis ac pfidis vincti errorem
p veritate suscipiũt. Hec ille. ¶ Tertio ea
dẽ pclusio pbat exẽplo Apoc. vltimo dicit
Nihil coinqnatũ introibit in illã. Si igitur
multi i illã glaz introierũt q̃ plurimis pctis
irretiti fuerũt: vt pz d Paulo: Petro: Mat
theo 7 cõplurimis alijs: seqt q ab infirmi
tate pcti pri9 sanati sũt. Exẽplũ habet spãle
de magdalena que vt tenet ecclesia in celis ẽ
glorificata: 7 vnde hoc nisi qr seipsã ifirmã
cognoscẽs ad medicinã currit. Nã vt dicit
Luc. 8. Vt cognouit q Iesus accubuit i do
mu pharisei: attulit alabastrũ vnguenti qd
in pixide marmorea p cõstantiã sue mentis
fecerat 7 cõseruauerat: 7 stans retro p vere
cũdia suorũ peccatorũ secus pedes Iesu pro
pter cõfidentiã cũ lachrymis cepit rigare pe
des ei9 p nimia. s. actiõe: 7 capillis tergebat
p satisfactiõe: 7 osculabat pedes ei9 per cõ
fessionẽ. Et ideo nõ solũmõ apud phariseũ
meruit excusari 7 laudari: sed etiã ab oĩbus
peccatis meruit mũdari 7 purificari. Qua
propter ait dñs. Remittũt ei peccata multa
qm dilexit multũ: 7 deinceps dixit. Remit
tunt tibi pctã tua. Nec sine cã bis ei pctã di
misit: vt pma dimissione remissionẽ culpe:

in secũda p virtutẽ cõtritionis remissionez
pene ostenderet. vnde subiũx it. Vade in pa
ce. Et sic patet prima cõclusio.

¶ Pars secũda vbi declarat q huiusmodi
sanatio pncipaliter fit per penitentiã 7 ma
xime contritionẽ.

Secũdo in isto sermone declarat q
huiusmodi sanatio pncipaliter fit p
pniam 7 maxime ptritionẽ. Que cõ
clusio fũdat sup dictũ Aymonis sup illud
Col. 3. Qui renouat i agnitionẽ 7c̃. Distin
guit eñi ipse triplicẽ renouationẽ. s. p baptis
mũ: pniam: 7 virtutes. Dimittẽdo ergo illaz
q̃ fit p baptismũ 7 alias duas sequẽtes decla
rãdo Aduertẽdũ q duplex ẽ sanatio mẽtis
Vna a pctõ: alia ab ifirmitate pcti q̃ ẽ seqla
culpe: hãc duplicẽ sanitatẽ distinguit Aug.
14. li. de ci. dei. vbi dicit. Aliud ẽ telũ ifixũ
demere Aliud võ qd i eo factũ ẽ vuln9 sana
re. Hec ibi. Prima sanatio ẽ cãz languoris
remouere qd fit p idulgẽtiã pctõr. Scõa ẽ
ipsũ languorẽ attollẽ. Que duplex sanatio
etiã tãgit i psal. ibi. Qui ppitiat oĩb9 iniqta
tib9 tuis ecce sanatio ab iiqtate q̃ ẽ idẽ qd cul
pa. vñ glo. ppitiat. o. i. tuis eas remouen
do. s. p grãm seqt. Qui sanat oẽs infirmita
tes tuas: ecce sanatio ab ifirmitate. glo. q p9
remissionẽ etiã sanat oẽs ifirmitates tuas
vl lãguores tuos. i. seqlas pcti. ¶ Ad maio
rẽ hor declarationẽ aduertẽdũ ẽ sm Alex.
de al. Qd duplex ẽ ifirmitas i quã cadit hõ
p culpã suã: qr pmo efficit debitor pene: et
hec ẽ qdã ifirmitas: vñ sup illud psal. Mi
serere mei dñe: qm ifirm9 sũ. glo. Reatu in
firmat aĩa a quo reatu sana me dñe: et ab
ista ifirmitate fit sanatio p cõtritionẽ: qr p
cõtritionẽ reat9 pene eterne cõmutat in ob
ligationez pene temporalis a qua postea sa
nat confessio 7 satisfactio: vnde Grego. ait
Contritio pungit apostema: confessio ape
rit: satisfactio cataplasma apponit. ¶ Su
per quo verbo mouet Alexan. vnũ paruuz
dubiuz. Si contritio est initium salutis: qr
dicit Grego. Contritio pungit. Sed alibi
idẽ ipse ait: Quid est cõfessio nisi quedã vul
neris ruptio? In ruptione aũt vulneris in
cipit esse sanatio: ergo 7c̃. Et respondet ipse
q sanationis a culpa cõtritio est initiũ qñtũ
ad aliquid 7 confessio quantuz ad aliquid:
quia duplex habet fieri recõciliatio. s. qñtum

ad deum ⁊ ꝗ̄tum ad ecclesiā. Quantū ḡ ad
illam q̄ est respectu dei habet initiū in ꝯtritōe
ꝗ̄tū ad illā que est respectu eccl'e hꝫ initiū i
ꝯfessione. s. ꝗ̄tū ad manifestationē. Dupli-
citer enim delinquit peccator in deū. s. q2 de-
format imaginē suā: ⁊ in ecclesiā: quia sub-
trahit mēbrū ecclesie ita vt nō sit iuuatiuū
alijs mēbris: ideo oportet habere reconcilia
tionē ad deum ⁊ ad ꝓximū siue ad ecclesiā.
Et recōciliatio quo ad ecclesiā manifestat' i
confessione primo: ⁊ sic patet ꝙ sanatio hōis
infirmi ex peccato p̄ncipalit' habet fieri ꝑ pe-
nitentiā: ⁊ maxime ꝑ ꝯtritionē. ¶ Secūdo
efficit' etiā inhabilis hō ex peccato ad bonum
⁊ facilis ad malū ⁊ impotēs ad resistendum
malo. Et hec est secunda infirmitas que dici
tur sequela peccati: ⁊ ista infirmitas habet
sanari ꝑ virtutes maxime ꝑ fidē mō quo di
ctum est in p̄ma conclusione quia virtus. 2.
Ethi'. c. 8. est habitus bonus qui habentē
ꝑficit ⁊ opꝰ eiꝰ bonū reddit. Nā ꝑ virtutes
magis ac magis habilitamur ad bonum. Et
q2 ex habilitatiōe ad bonū tollit' facilitas si
ue pronitas ad malū saltē ſm quid: ḡ ꝑ vir
tutes sanat' infirmitas ꝗ̄tum ad ꝓnitatē ad
malū. virtutes ḡ habēt efficaciā infirmitatē
sanandi ꝗ̄tum ad vtrūq3 defectū: p̄ncipaliꝰ
tamē ad inhabilitatē ad bonū. Secūdario
ꝟo ꝗ̄tum ad facilitatē ad malū: nō dico ta-
men oīo ⁊ simpliciter: q2 in ista vita nūq3
tollit' oīo ꝓnitas ꝯcupiscētie: ⁊ iō infirmi-
tas ꝗ̄tum ad hūc gradū nunq3 sanat' hic ni
si in aliquibꝰ ꝑsonis grā singulari preditis:
⁊ sic pꝫ secūda ꝯclusio huiꝰ partis. s. ꝙ sana-
tio infirmi ex pctō fit p̄ncipaliter ꝑ penitētiā
Secūdario ꝑ ꝟtutes. De q̄ sanatōe ait: Cy
prianꝰ in ep'la supradicta. Putas ne tu dn̄m
cito posse placare quē ꝟbis ꝑfidis abnuisti:
cui p̄rimoniū p̄ponere maluisti? Cuiꝰ tem-
plum sacrilega contagione violasti? Putas
eum facile misereri tui quē tuū non esse dixi
sti? Orare oportet impēsius ⁊ rogare: diem
luctu transigere: vigilijs noctes ac fletibus
ducere: tēpus etiā lacbrymosis lamētatōibꝰ
occupare: strato solo adherere: cineri in cili-
cio volutari: ⁊ sordibꝰ post indumētū Chri
sti perditū nullū iam velle vestitū: post dia
boli cibum male ieiuniū iustis opibꝰ incūbe
re quibꝰ peccata purgant': elemosynis frequē
ter insistere quibꝰ a morte aīe liberant'. Quō

aduersariꝰ auferebat Christꝰ accipiat. Ne
teneri iā nec amari patrimoniū debet q̄ qs
deceptꝰ est ⁊ victꝰ. hec ille. Et sic patet 2ª ps.
Pars etiā vbi declarat' ꝙ huiōi sanatio
congruissime fit ꝑ medicinā contritionis.

Tertio ponit' in isto sermone alia cō-
clusio q̄ declarat' ſm Franciscū nr̄m
in sermone de ꝯtritione magdalene
di. quō maxia atq3 penosa egritudo cura ma
xima indiget. Hinc Hieroꝰ ad matrē ⁊ filiā
in galijs cōmorātes ait: Putride carnes fer
ro curantur ⁊ cauterio: venena serpētino cu-
rant' antidoto: quō satis dolet maiori dolore
expellit'. hec ille. Hoc idem ipse ait in ep'la ad
amandū p̄sbr̄ di. Putride carnes ferro idi
gēt ⁊ cauterio: nec est medicine culpa ſ; vul-
neris cū crudelitati clemēti nō parcit medi-
cus vt parcat: seuit vt misereat'. hec ille: Cū
igit' mortalis culpa q̄ diuina maiestas offen
ditur maximas sicut egritudines sp̄uales et
oīum malorū excessiua pena maxima ⁊ dolo
rosissima sibi debet': alit' ꝓfecto diuina iusti
cia nō seruaret'. Nam Deutro. 25. dicit' pro
mensura peccati erit ⁊ plagarū modus. ſ; idē
ait Cyprianꝰ in ep'la p̄all'. di. Quā magis de
liq̄mꝰ tā grādit' defleamꝰ: alto vulneri dili-
gēs ⁊ lōga medicina nō desit: pnīa minor cri
mine nō sit. hec ille. Idē affirmat Hieroꝰ in
ep'la de obiurgatiōe su. di. Peccator ḡ q̄ sibi
nō pepcit: a deo illi parcet'. Et si futuras ge-
hēnas ꝑpetuas in ſ; pue vite spatio cōpensa-
uerit se ipsū ab eterno iudicio liberabit: gran
di plage alta ⁊ ꝓlixa est opus medicina: gran
de scelꝰ: grandē hꝫ satisfactionē. hec ille. Si
igit' cōtritionis tristitia est maxima oīū pe
narū sequit' ipsā esse peccati ꝯgruissimā me-
dicinā. Quō aūt ꝯtritio penarū sit maxia ꝓba
tur: q2 includit tristitiā attritionis: q̄ quidē
tristitia dicit' esse maxima penarū. ¶ Istius
aūt pene magnitudo declarat' q̄druplici via
Prima via sumit originē in inferno. Nā pe
na demonū est maxima cū pctm̄ angeli fue-
rit maximū: vt testat' scriptura Ezechie. 28.
vbi dicit': Tu signaculū similitudinis plenꝰ
sapientia: plenꝰ decore in delitijs dei fuisti: et
in multitudine negociatiōis tue repleta sunt
interiora tua iniq̄tate: ⁊ peccasti ⁊ eiecit te d̄
mōte scō dei ⁊c̄. Si igit' maxie culpe maxia
debet' pena vt dictū est. s. ḡ pena demonum
est maxia: ⁊ tamē pena sensus que est in de

monib⁹ nõ est nisi tristicia. Nõ enim pñt ab
igne calefieri vel cõburi cũ sint spũs: nec de
leri seu imutari cũ sint itellect⁹ separati: nec
patiunt in nã vel intellectu: ß solũ in volũta
te q̃ peccauerũt in q̃ nõ põt eẽ aliqd afflicti
uum nisi sit tristitia: g̃ ipsa est tristicia maxi
ma penaꝝ. ¶ Secũda via sumit originẽ in
purgatorio: q2 sicut docẽt oẽs theologi i isto
mũdo nõ est aliq̃ pena adeo magna sicut illa
purgatorij q̃ infligit aiab⁹ separatis: vñ. 25
di. c. fi. ait Aug. Qui in aliud seculũ distulit
fructũ ꝯuersionis pri⁹ in futuro purgabitur
igne purgatõis: hic ignis ⁊ si nõ sit eternus
miro tñ mõ grauis est: supat enim oẽm pe
nam quã nunq̃ passus est in hac vita aliqs
vel pati põt. hec ibi. Hoc idẽ habet ad litterã
de pe. di. 7. in fi. ⁊ sequit ibi. Nunq̃ in carne
tãta iucta ẽ pena. lz mirabilia martyres pas
si sint tormẽta: ⁊ multi nequerint quãta sepe
sustinuerunt supplicia. Studeat g̃ quisq̧ sic
delicta sua corrigere vt post mortẽ nõ opor
teat penã tolerare. Cũ igit iste aie exñtes in
purgatorio nõ possint pati ab igne in sua es
sentia cũ ipsa essentia sit imaterialis: ⁊ ignis
in agẽdo in eã nõ possit imittere aliquaz q̃li
tatẽ corporeã: sequit q̄ affligunt solũ in po
tẽtia: ß nõ in intellectu q2 in ipso ñ ponit ali
qua passio afflictiua: igit in volũtate cui⁹ pe
na est tristicia: g̃ tristicia est maxima penaꝝ.
¶ Tertia via sumit originẽ in hac vita: q2
i ista vita vltimũ terribiliũ ẽ mors. 3. Ethi.
⁊ tñ aliqs ꝯtingit poti⁹ eligere mortẽ q̃ icur
rere tristiciã: cũ tñ ad vitandũ mortẽ penaz
maiorẽ acceptẽt. Istud aũt declarat in illis
q̃ seipsos ꝑtristitia interficiũt: aut sibi mor
tez ꝓcurãt vt aliquam euadãt tristiciã. Pri
mũ exẽplũ de Sãson. Iudic. 26. ⁊. 23. q. 5.
c. si nõ licet. Qui seipsũ cum hostibus ruina
oppressit. Patet etiã exemplũ de Saul. i. Re
3i. vbi dicit: Irruerũtq̧ philistim. ⁊ i Saul
⁊ in filios ei⁹: ⁊ ꝑcusserũt Ionatã ⁊ Amina
dab ⁊ Merbisue filios Saul: totũq̧ põdus
ꝑlij versũ est in Saul ⁊ ꝯsecuti sũt eũ viri sa
gittarij: ⁊ vulneratus est vehementer a sagit
tarijs: dixitq̧ Saul ad armigeꝝ suũ: Euagi
na gladiũ tuũ ⁊ ꝑcute me ne forte veniant i
circũcisi isti: ⁊ interficiãt me illudẽtes mihi
⁊ noluit armiger ei⁹: fuerat eni nimio terro
re ꝑterritus. Arripuit itaq̧ Saul gladiuz
suũ ⁊ irruit sup eũ: qd cũ vidissz armiger ei⁹

videlz q̄ mortu⁹ essz Saul irruit etiã ipse s[…]
per gladiũ suũ ⁊ mortuus est cum eo. hec ibi
¶ Quarta via sumit originez in paradiso
quia sicut ait Ricar. de scõ Vic. Si pena in
ferni cũ amore ⁊ volũtate posset assumi: p[…]
na nõ esset: ⁊ ita põt argui a ꝯrio sensu q̄ si f[…]
licitas paradisi posset esse cũ tristicia ⁊ disp[…]
cẽtia glia nõ esset: cũ nullũ violentũ aut d[…]
plicẽs delectabile eẽ possit. ⁊ id tristicia ẽ m[…]
xima pena q̃ tantã felicitatẽ absorbere pote[…]
quã absorbere nõ potuit maxia pena ⁊ crud[…]
lissima passio Christi: licz eni tristaret no[…]
tamẽ de obiecto btifico. Ex quib⁹ oib⁹ pat[…]
q̄ cõtristio est maxia pena: ⁊ id cõueniẽti[…]
me instituta fuit ꝓ tali ⁊ tanta culpa dele[…]
da. Et id decẽs est vt tali pena inflicta deu[…]
peccatori fiat placat⁹ ex q̃ debitã penã susti[…]
quapropter ꝓpha cantat: Cor ꝯtritũ ⁊ h[…]
miliatũ ⁊c. Solũ g̃ ⁊ vnicũ ẽ remediũ mi[…]
ris pctõrib⁹ ipsa ꝯtritio: id Hiero⁹ in epla
obiurgatõe susãne ait: Solũ enim et vni[…]
tẽtãdũ ẽ remediũ illud qd diuina vox ꝑ E[…]
hielẽ miseris porrigit. Nolo inq̃t mortẽ ꝑ[…]
catoris ß magis vt ꝯuertat ⁊ viuat. Et it[…]
post hoc dixit. Cõuertere ad me. Nunqu[…]
nõ resina. nõ ẽ in galaad: aut medic⁹ nõ ẽ ib[…]
Quare nõ ascendit sanitas filie populi m[…]
Hec itaq̧ dicta pniam sapiunt: hec snie dei
cant ad pniaz pctõres. Penitẽtia ẽ g̃ necce[…]
ria sicut vulneratꝭ sũt necessaria medican[…]
ta. Sed quãta putas ⁊ q̃lis necessaria ẽ pn[…]
q̃ aut equet crimẽ aut certe excedat: Vñ erg[…]
simplicit hoc pctm̃ adulterij est: aut dupl[…]
fit ꝑ illã necẽ q̃ facto dz in occulto ⁊ ßm c[…]
scientie molẽ exhibẽda est pnie magnitud[…]
Penitẽtia g̃ nõ ꝟbo est agẽda ß actu: hic a[…]
sic arguit. Si tibi añ oculos de quãta gla […]
eris ⁊ de quo li. nomẽ tuũ deletũ sit: ⁊ si i[…]
te positã credas ꝓpe ipsas tenebras exteri[…]
res: vbi fletus ẽ oculoꝝ ⁊ stridor dentiuz […]
ne fine. Cũ hoc certa fide sicut sunt aio ꝯ[…]
peris: quia necesse ẽ ꝑuaricatricẽ aiaz tart[…]
reis penis ⁊ gehẽne ignib⁹ tradi: nec aliud […]
remediũ institutũ post vnicuz baptisma […]
pnie solatiũ: quantãuis afflictionẽ: q̃tũu[…]
laborẽ in dedecore erit subire contẽta du[…]
modo ab eternalib⁹ penis liberaberis. hec[…]
le. Recurram⁹ ergo ad medicinã contritõ[…]
ꝑ quã solã a pctis nr̃is mederi possim⁹: vt[…]
eã ꝯseq̃mur grãz i pñti ⁊ glãz i futuro: Am[…]

Feria sexta post scdaꝫ dñicam in quadra
gesima de necessitate ⁊ obligatiõe contritio
nis. Sermo. 56.

MAlos male
pdet ⁊ vineã suam loca
bit alijs agricolis q̃ red
dant ei fructum tpibus
suis Matth. 21. In hoc
euangelio frẽs charissi
mi ponit parabola de p
uersitate iudeoꝝ videlicet de pr̃efamilias q̃
plantauit vineã .i. domũ israel: ⁊ sepe circum
dedit eã .s. clausurã legis ⁊ mandatoꝝ: ⁊ fo
dit in ea torcular dando doctrinas ꝓphetaꝝ
⁊ edificauit turriꝫ .i. tẽplũ: ⁊ locauit eã agri
colis .i. sacerdotibꝰ: ⁊ pegre pfectus est. Ap
pinquãte aũt tpe fructuũ misit seruos suos
ꝓphetas q̃s occiderũt: vt patet intuenti de
Esaya: Amos: Zacharia: Hieremia: ⁊ alijs
Nouissime aũt misit ad eos filiũ suũ .i. chri
stũ quẽ crucifixerunt: qua parabola posita
dixit Christus iudeis: Cũ ꝗ venerit dñs vi
nee quid faciet agricolis illis? Aiũt illi: ver
a pposita Malos ⁊c̃. Ita ⁊ malos .i. pecca
tores induratos ⁊ obstinatos male pdet eter
naliter dãnando ⁊ vineã suã .i. eccliaꝫ locabit
alijs agricolꝭ xp̃ianis q̃ reddãt ei fructũ tẽpo
ribꝰ suis pnie ⁊ ꝯtritionis. De q̃ in pñtiaruꝫ
tractãtes post p̃dicta in isto sermone. De eiꝰ
necessitate ⁊ obligatiõe tractabimꝰ. vñ mo
uetur qõ a theologis: vtrũ ad iustificationẽ
impij necessaria sit ꝯtritio. Ad quã qõnem
respõdit dñs Bona. in. 4. di. 17. ar. i. q. 3. ꝙ iu
stificatio tripliciter dr̃ ꝫm aliquos. Uno mõ
dicit ad iusticiã p̃paratio ⁊ huic quidẽ neces
saria est attritio vel dolor. Alio mõ iusticie
infusio ⁊ huic necessaria est infusio grẽ ⁊ ex
pulsio culpe. Tertio mõ iustificatio dicit in
iusticia exercitatio: ⁊ huic necessaria sũt qua
tuor duo a grã ⁊ duo ab aĩa. A grã ꝟo duo
sunt: grẽ .s. infusio: ⁊ culpe expulsio. Ab aĩa
sũt motꝰ liberi arbitrij ⁊ ꝯtritio. Nã gratia
uenit ⁊ mouet liberum arbitriuꝫ quod mo
uet cõsentiẽdo: ⁊ tũc fit ꝯtritio ⁊ sꝫ sequent
culpe remissio: ⁊ hec q̃tuor tãgũt i illo ꝟsicu
lo ps. Cõmouisti terrã ⁊ ꝯturbasti eã: sana cõ
tritões eiꝰ q̃r cõmota ẽ. Grã eni adueniẽs i
aiam cõmouet rõneꝫ inq̃ntũ ipsa ẽ rõ pars li
beri arbitrij ⁊ ꝯturbat volũtatẽ p rõnem: et

postmodũ sanat p pcti expulsionẽ. Et rõ hꝰ
reddit: q̃r p̃cessit duplex cõmotio .s. liberi ar
bitrij ⁊ ꝯtritõis p quã aĩa ipsa se grẽ iustificã
ti ꝯformauit: ⁊ iõ subiũgit: q̃r cõmota est .s.
aĩa ꝫ Ho.ª Ex q̃bꝰ ꝯcludit ꝙ ad iustificatio
nẽ ipij necessaria ẽ ꝯtritio q̃ ꝯclusio vt euidẽ
ter patet tripliciter declarat. Primo rõne.
Secũdo auct̃e. Tertio exẽplificatione.

Pars p̃ma huiꝰ sermonis vbi pbat ꝯtriti
onẽ esse necessariã: Ratione.

PRimo pbat ꝯtritionẽ eẽ necessariã
rõne sic. Suppono oẽs hoies nãliter
appetere felicitatẽ ⁊ sũmuꝫ bonũ p
actũ volẽdi: cuiꝰ obm est ipsũ bonũ ⁊ nãliter
fugere malũ p actũ nolẽdi: q̃r opposita hñt
fieri circa idẽ. Cũ igit beatitudo eterna ⁊ su
pna ⁊ inuisibil' sit sũmũ bonũ ⁊ vera felicitas
⁊ pena eẽna sit sũmũ malũ ⁊ extrema miŝia
ipsa btĩtudo sũme q̃rẽda ẽ: ⁊ ipsa pena obni
xe fugiẽda. O igit indurati pctõres. O isen
sate creature. O corda lapidea frangite vos
p ꝯtritionẽ vt possitis ipsũ sũmũ bonũ adi
pisci: ⁊ vt possitis a vobis eẽnũ maluꝫ deuita
re. Nã sine ꝯtritiõe nec illud acq̃ri: nec istud
deuitari valet. Ex q̃bꝰ formo talẽ rõneꝫ ꝫm
doc. illuminatũ. Francis. de may. in tracta
tu de magnitudine. Et p̃ ꝯstũ ad gl'iam sup
nã adipiscendã sic. Illud ẽ simplicit necessa
riũ sine q̃ finis .i. bonũ: q̃r finis ⁊ bonũ ꝯuer
tũt ꝫm phm .2. pho. ꝫ hri nõ põt sic medicia
vel incisio dr̃ necia: q̃r sine illa sanitas nullo
mõ hri põt. Cũ igit felicitas q̃ ẽ vltimꝰ finis
hois ꝫꝫ oẽs theologos in. 4. di. 49. ⁊ in p̃mo
ethi. sine ꝯtritõe hri nõ possit: ꝗ sũme est ne
cessaria. ꝙ aũt felicitas sine ꝯtritõe hri ñ pos
sit: pbat sic Apoc. 21. Nihil coinq̃natũ itro
ibit in illud .s. regnum celorũ. Ex quo sequi
tur ꝙ nullus existens in peccato mortali põt
introire in regnũ celoruꝫ. Unde ad Gal. 5.
Manifesta aũt sũt opa carnis: q̃ sũt fornica
tio: ipudicitia: imũditia: luxuria: auaritia:
que est idoloꝝ seruitus: veneficia: inimicitie:
ꝯtentiões: emulatões: ire: rixe: dissẽsiones:
secte: inuidie: homicidia: ebrietas: comestio
nes: ⁊ his similia que predico sicut predixi:
quoniã qui talia agunt regnũ dei non conse
quũt. Ꝫ ibi. si ꝗ nullꝰ talibꝰ pctis coinq̃natꝰ
põt regnũ dei possidẽ ipsũ nũq̃ possidebit ni
si ab his mũdatꝰ ⁊ purificatꝰ: q̃ q̃dẽ purifi
catio non habet fieri nisi p ꝯtritioneꝫ. ꝗ ⁊c̃.

Q.ꝺ aũt talꝭ curatio ſine ↄtritõe ñ poſſit fieri
triplici rõne ꝓbaꝭ. Primo rõne remiſſionis
Nullũ pctm̃ mortale ſine penitẽtia remittiꝭ
Luc.13. dicitꝭ oib⁹ pctõrib⁹. Niſi pniam ha
bueritis oẽs ſimul peribitis: ſꝫ pnia ſine con
tritione nõ habetꝭ: ergo ⁊c̃. Scõo rõne ↄuerſio
nis ad deuꝫ: ↄtria ↄtrijs curanꝭ ait Greg. Et
medicina hꝫ fieri ꝑ contrariũ. ꝫ. Ethi. Cũ
igiꝭ in oi peccato mortali ſit auerſio volũtatꝭ
a deo ad pctm̃: oportet ꝙ in oi remiſſione pec
cati mortalis ſit actualis ↄuerſio volũtatis
a pctõ ad deũ: hec aũt auerſio a pctõ ↄtritio
diciꝭ. Duricia enim volũtatis remanẽtis in
peccato nõ tolliꝭ niſi ꝑ ↄfractionẽ eiuſdeꝫ q̃
contritio dꝫ. Tertio rõne curatiõis. In oi
peccato mortali ẽ quedã duricia voluntatis
quod patet: qꝛ volũtas pctõris legi dei nõ ce
dit eam trãſgrediendo vel omittẽdo vt i pec
cato mortali vel p̃ter eam agendo: vt in pec
cato veniali. Et ideo ſi pctm̃ curari debeat oꝫ
ꝙ ꝑ contritionẽ cõminuentẽ volũtatẽ remit
tatur. He ſunt ratiões tho. vbi. s. ar.2.q.3.
Preterea ꝙ nullus hꝫ introire in regnũ ce
lorum ſine cõtritiõe pcti mortalis: probaꝭ
ꝑ aliã rõnem ſic: Nullus põt itroire in illud
niſi iuſtificat⁹: iuxta illud. Credidit Abra
hã deo ⁊ reputatũ eſt ei ad iuſticiã Geñ.15.
⁊ illud. Nũquid ꝑdes iuſtũ cũ ipio? Geñ.
18. ⁊ Sap.3. Iuſtorꝫ aie in manu dei ſunt: s
iuſticia cõprehendit oẽm virtutẽ ſicut di. gl.
ſuper illud ps. Feci iudiciũ ⁊ iuſticiã. Cum
igiꝭ nullus poſſit iuſtificari niſi ↄteratur de
pctõ: vt dictũ ẽ. s. ⁊ etiã qꝛ iuſticia non eſt iu
ſticia ſine virtutib⁹: ⁊ virtutes nõ ſe cõpatiũ
tur pctõ: neceſſe ẽ ꝑ ↄtritionẽ expellere pctm̃
q̃ expulſo introduciꝭ grã iuſtificationis cuꝫ
virtutib⁹ qb⁹ ipſa glã acq̃riꝭ. Itẽ tertio ideꝫ
ꝓbaꝭ. ſ. ꝙ nõ acquiraꝭ vita eterna ſine con
tritione ſic: Nullus põt intrare regnũ celoꝝ
niſi armatus grã ⁊ charitate: iuxta illud ad
Gal.5. Fructus aũt ſpirit⁹ eſt charitas et
gaudiũ: s peccatũ ẽ ↄtrium grẽ: cũ igr nõ poſ
ſint ſimul ⁊ ſemel ineſſe in eodẽ. Tho. io. De
tha. Neceſſe ẽ ad hoc vt introducaꝭ gratia ⁊
charitas expellere pctm̃: q̃ expulſo induitur
aia ipſa veſte nuptiali ꝑ quã introduciꝭ ad
nuptias ſpõſi: vt habeꝭ Matth.22. Ad de
litias regni celeſtis: neceſſaria eſt ergo ↄtri
tio ad acquiſitioneꝫ glie ſuꝑne. Idẽ ꝓbaꝭ ꝑ
locũ ab auc̃te euãgelij. Io.3. Niſi q̃s renat⁹

fuerit ex aq̃ ⁊ ſpũ ſcõ ⁊c̃. Neceſſariũ eſt ergo ſa
cramẽtũ regñationis: vt hic: ⁊ tñ ↄtritio eſt
magis neceſſaria: qꝛ null⁹ adultus ꝑ baptiſ
mũ ſine ↄtritione põt ſaluari: qꝛ fict⁹ accedit
⁊ rem ſacr̃i nõ ſuſcipit: ſed poſtea ipſum ſola
ↄtritio ſaluat ⁊ ſi ſacr̃m baptiſmi ſuſcipe nõ
poſſit ſola cõtritio ipſũ purgat. Itẽ Io.6.
Niſi mãducaueritis carnẽ filij hoĩs ⁊ bibe
ritis ei⁹ ſanguinẽ nõ habebitis vitã in vobis
ergo cõio ẽ neceſſaria ⁊ tñ ſi q̃s ſine ↄtritiõe cõi
caret iudiciũ ſibi mãducaret ⁊ biberet: iuxta
illud ꝑme ad Chor.11. Qui manducat ⁊ bi
bit idigne iudiciũ ſibi mãducat ⁊ bibit. Quã
tum ad penã eternã formo ſilem rõnem ad ꝓ
bandũ neceſſariã eſſe ↄtritionẽ ſic. Illõ ſim
pliciter dꝫ eſſe neceſſariũ ſine q̃ ſũmũ malũ
vitari nõ põt: s ſine ↄtritione pena eterna
pctõrib⁹ vitari nõ põt ⁊c̃. Q.ꝺ aũt pena etñ
vitari nõ poſſit ſine ↄtritione: ⁊ cũ ↄtrition
ſic ꝓbaꝭ triplici rõne. Primo rõne libertat
grã exẽpli ſic. ſicut habeꝭ ff. de iure imu.
ſp. §. negociatões. Negociatores publici n
debẽt grauari pedagijs ⁊ hmõi exactionib
dũ occupanꝭ circa negocia rei publice. S
de⁹ q̃ vult oẽs ſaluos fieri nõ vult ꝙ aliqu
ſoluat vectigal diabolo ꝓ negocijs aĩe ſue
occupeꝭ ꝑ ↄtritionẽ circa negocia ꝓprie ſal
tis q̃ ſunt ad augmentũ rei publice celeſti
¶ Secũdo rõne legalitatis. Exẽpli grã i
rũ ſicut ille cui dom⁹ locaꝭ nõ reſiſtẽs ꝙtu
põt volenti hoſtia portare vel feneſtras vꝭ d
mũ cõburere: teneꝭ de toto dãno. ff. loca
⁊ ↄducti. l. Itẽ queriꝭ. §. exercitu. Sic ill
q̃b⁹ dñs locauit aiam grãs ⁊ virtutes ⁊ d
na ſi nõ obſtiterint: di. illo volenti eas por
re aut ſi aſportauerit ⁊ nõ laborabũt eas
cuperare. R. ꝺ toto dãno quã recuꝑatio
pñt facere ꝑ ſolã ↄtritionẽ. Nã. ff de legi.
ex his. glo. queriꝭ. Utrũ reſuſcitat⁹ ſicut L
carus debeat poſſeſſiões hẽc q̃s pri⁹ tenu
an fili⁹ q̃ ſtatim eas occupat mortuo p̃re:
videꝭ magis tenere cũ mortuo p̃re ⁊ rec
qꝛ p̃nceps. ſ. de⁹ ↄceſſit ei p̃ncipalẽ. ſ. vitã
⁊ acceſſoria intelliguntꝭ ↄceſſa. ff. ꝺ iuriſd
oiuꝫ iud. l.2. ⁊ ſic ei quem reſuſcitat de⁹
donũ grẽ: ꝑ ↄtritionẽ reddit oia bona ſua
teq̃ꝫ peccaret. ¶ Tertio rõne vtilitatis.
ſicut ille q̃ hꝫ tutorẽ apte malũ ⁊ dilapida
rem bonoꝝ ſuoꝝ s ꝓbato corã iudice põt
amouere. ff. de ꝓbati. l. q̃tiẽs. §. q̃. dolo.

pctõꝛ qui h꞊ diabolũ ꝓ tutoꝛe suo: d꞊ eũ co
rã xp̃o iudice probare dissipatoꝛẽ bonoꝛu꞊
suoꝛũ naturaliũ ⁊ gratuitoꝛũ ⁊ eũ amouẽ
ꝑ ꝯtritionẽ: vt q̇ pri⁹ per pctm̃ dixit illd̕ ps.
Dereliq̇t me ỽtus mea. s. nãlis ⁊ lumen ocu
loꝛũ meoꝛũ. s. gr̃e: ⁊ ip̃m nõ ẽ mecũ. Amici
mei. s. angeli custodes: ⁊ ꝓximi mei. s. iusti fi
deles: aduersũ me appropiquauerũt ⁊ stete
rũt. postea p̃o ditatus in ỽtutib⁹ dicat illud
Judith. ix. Nobiscũ ẽ de⁹ q̇ facit ỽtutẽ ma
gnã in isrl̕. Recupemus g̊ arma spũalia ꝑdi
ta ꝑ cõtritionẽ: ne subiecti diabolo ꝑeamus
in eternã dãnatõnẽ. Nã sicut miles arma q꞊
in bello ex tristicia amisit: vel alit̕ illicite ali
enauit: capite puniri d꞊ in. ff. de re milita. l.
desertoꝛẽ. §. miles. Sic pena eterna dignus
est q̇ a se proiecit arma ỽtutũ ꝓpter malu꞊
lucrũ. s. carnalẽ delectationẽ. Dicat g̊ pctõꝛ
illud ps. In deo faciemus ỽtutẽ. s. ꝑ ꝯtritio
nẽ cordis: ⁊ ipse ad nihilũ deducet inimicos
nr̃os. s. demones. ¶ Nõ si ꝯ hoc arguat̕. s.
ꝙ nõ sit necessaria ꝯtritio de oibus pctis sic
ꝯrijs ꝯria curant̕ vt dcm̃ ẽ: sed quedã pctã
cõmittũt̕ ꝑ tristiciã sicut inuidia: odiũ: ⁊ acci
dia. Quedã ꝑ gaudiũ sicut illa q̃ originẽ ha
bẽt ex delectatiõe: sic igit̕ ista purgari habẽt
ꝑ doloꝛẽ ꝯriũ delectationi: ita v꞊ ꝙ illa pur
gari debẽt ꝑ gaudiũ ꝯriũ tristicie. Nõ igit̕
cõtritio sit doloꝛ p꞊ ⁊c̃. Ad hoc R̷. Alex. d̕
ales. ꝙ nõ ẽ aliq̇d̕ pctm̃ in q̃ nõ sit aliq̃ dele
ctatio. Et iõ in oibus pctis q̃ ex tristicia oꝛ
tũ hñt: ẽ delectatio quedã rõe ei⁹ q̃ tristicia
illa cõplacet nõ est vacua a delectatiõe: q̃ eni
cõplacẽt cũ fiũt oĩno absq꞊ delectatiõe ñ sũt.
Et hoc ẽ gñale in oi pctõ q̇d̕ accidit ex tristi
cia: ⁊ iõ doloꝛ cõtritiõis: q꞊ rñdet delectatio
ni ipsi⁹ ꝯplacẽtie pctõꝛũ ẽ remediũ etiã coꝝ
q̃ accidũt ex tristicia: g̊ in oib⁹ necessarius.
Itẽ si dicat̕ ꝑ volũtariã ꝯtritõnẽ delent̕ illa
q̃ ꝑ volũtatẽ cõmittũt̕: sed ignorantia tollit
volũtariũ: vt d꞊ Ethi. iii. g̊ de his q̃ ꝑ ignorã
tiã accidunt non d꞊ eẽ ꝯtritio. Ad hoc. R̷.
Alb. di. ꝙ si ignorãtia oĩno tollat volũta
tẽ male agẽdi excusat ⁊ nõ ẽ pctm̃: ꝟ qñ ñ tol
lit totalit̕ volũtatẽ: tũc nõ excusat a toto: ⁊
iõ d̕ pctõ ꝑ ignorãtiã cõmisso d꞊ hõ ꝯteri ⁊ vo
cat̕ ista ignorãtia affectata vel suppina. Et
de istis pctis ꝑ talẽ ignorãtiã dicebat ꝓpha
Delicta iuuẽtutis mee ⁊ ignorãtias meas. i.
pctã q̃ ignorãt̕: ne meminerĳ. i. ne serues ad

vindictã perpetuã. Si g̊ hmõi pctã reseruãt̕
ad vĩdictã ꝑpetuã necesse ẽ ꝙ ꝯtritione dele
ant̕: sicut alia pctã moꝛtalia. Preterea si di
cat̕ possibile ẽ aliquẽ a deo auerti nihil d̕ ipo
cogitãdo: g̊ similit̕ possibile ẽ aliq̃ mõ a pec
cato recedere nihil cogitando de pctõ: g̊ sine
contritiõe. Ad hoc R̷. Bonauẽ. vbi. s. ire
spõsiõe vltimi argumẽti. ꝙ p̃dictũ argm̃ nõ
valet: tũ q꞊ recessus a deo ẽ inoꝛdinat⁹ sed re
gressus oꝛdinat⁹. Et iõ quãuis possit recede
re a deo nihil de eo cogitando: q꞊ inoꝛdinate
ꝑdit: tñ nõ põt ad deu꞊ reuerti nisi oꝛdinato
mõ de eo ⁊ de offensione eius cogitãdo. Exẽ
plũ ẽ de eo qui cadit de scala. sed alit̕ ascendit̕
ꝑ gradus oꝛdinate. Tũ q꞊ plura exiguntur
ad bonũ q̃ ad malũ q̇d̕ patet exp̃sse. Ecce g̊
q̃ bene declaratũ ẽ rõnib⁹ cũ ꝯrijs absolutis
⁊ cõfutatis necessaria꞊ esse contritione꞊. Et
sic patet prima pars.

Pars secũda vbi ponit̕ contritionem esse
necessariam auctoritate.

Secũdo probat̕ ꝯtritionẽ eẽ necessa
riã auct̃e veteris ⁊ noui testamenti
sic. Humiliem⁹ aias nr̃as in spũ hu
miliato cõstituti seruiẽtes illi. dicam⁹ flẽtes
dño ⁊ ꝟm volũtatẽ suã sic faciat nobiscũ mi
sericoꝛdiã suã. Judith. 8. Cu꞊ esset Anna
amaro aĩo oꝛauit dñ꞊. j. Reg. j. Factũ ẽ coꝛ
meũ tanq꞊ cera liquescẽs. ps. xi. Sacrificiũ
deo spũs ꝯtribulat⁹. ps. 50. Potasti nos vi
no cõpũctiõis. ps. 59. Qui sanat ꝯtritos coꝛ
de ⁊ alligat ꝯtritiones coꝝ. ps. 146. Quib꞊
fiduciã mei hereditabit terra꞊: ⁊ possidebit
montẽ scm̃ meũ. ⁊ ita. Et sanctũ nomẽ eius
in excelso: ⁊ in scõ habitãs ⁊ cũ cõtrito ⁊ hũi
li spũ: vt viuificet spm̃ humiliu꞊ ⁊ viuificet
coꝛ contritoꝛũ. Esa. 57. Sp̃s dñi sup me:
eo ꝙ vnxerit me dñs ad annũciãdũ mãsuet̕
misit me: vt mederer ꝯtrit̕ coꝛde ⁊ p̃dicarẽ
captiuis idulgẽtiã. Esa. 61. Ad quẽ respiciã
nisi ad pauꝑculũ ⁊ ꝯtritũ spũ. Esa. vl. Con
tritũ ẽ coꝛ meũ in medio mei: ꝯtremuerunt̕
oĩa ossa mea. Hiere. 23. In aĩo ꝯtrito ⁊ spi
ritu hũilitatis suscipiamur. Daniel̕. 3. Scin
dite coꝛda vr̃a ⁊ nõ vestimẽta vr̃a. Joel̕. 2.
Coꝛ q̇d̕ nouit amaritudinẽ aĩe sue i gaudio
ei⁹ nõ miscebit̕ extrane⁹. Prouer. 14. Non
egent qui sani sũt medico: ꝟ q̇ male hñt: nõ
eni veni vocare iustos: ꝟ pctõꝛes ad pñiam.
i. cõtritionẽ pctõꝛũ. Luc. 5. Si quis sitit ve

niat ad me. s. ꝑ ꝯtritionē pctõꝝ suoꝝ: ⁊ bi-
bat aquã sapiẽtie salutaris. Jo. 9. Si quis
se mũdauerit ab istis. s. peccatis ꝑ ꝯtritionē
erit vas in honore scĩficatum ⁊ vtile dño ad
oẽ opꝰ bonũ paratũ. z. Thi. z. Emũdate ma-
nꝰ pctõres. s. aqua lachrymose cõtritiõis et
purificate corda duplices aĩo: miseri estote
⁊ lugete ⁊ plorate: risus vester i luctũ ꝯuer-
tat ⁊ gaudiũ in merorẽ: hũiliamini in ꝯspe-
ctu dñi ⁊ exaltabit vos. Scribo vobis filio-
li qm̃ remittũt pctã vestra ꝓpter nomẽ eius
i. ꝑ grãm ⁊ ꝯtritionẽ: scribo vobis pr̃es: qm̃
cognouistis eũ qui ab initio ẽ. s. ꝑ cordis cõ-
pũctionẽ: scribo vobis adolescẽtes: qm̃ vici-
stis malignũ. s. ꝑ cordis amaritudinẽ. j. Jo.
z. Hoc idẽ probat auctẽ canonica. nã de pe.
di. j. in. §. porro dr̃. Porro illi quoꝝ pecca-
cata hũanã noticiã latent nõ ab ipsis ꝯfessa:
nec ab alijs publicata: si ea cõfiteri vł emen-
dare noluerint: deũ quẽ habẽt testẽ ipsum
habituri sunt ⁊ vltorẽ: ⁊ quid eis ꝓdest hũa-
nũ vitare iudiciũ: cũ si in malo suo ꝑmãserit
ituri sunt in eternũ deo retribuẽte suppliciũ
ꝙ si sui ipsi iudices fiant: ⁊ veluti sue iniq̃ta-
tis vltores: hi in se volũtariã penã seuerissi-
me aĩaduersionis exerceãt: tꝑalibus penis
mutabunt eterna supplicia: ⁊ lachrymis ex
vera cordis cõtritione flentibꝰ restringent
eterni ignis incẽdia. Hec ibi. ⁊ sũt ṽba Pro-
speri. Itẽ de pe. di. j. §. quãobrẽ. dr̃. Tu qui
tibi cõscius es alicuiꝰ erroris: ⁊ quãto tꝑe er-
rasse te nosti: ⁊ quãto tꝑe deliq̃sti: tãto nihi-
lominꝰ tꝑe hũilia teip̃m ad deũ: ⁊ satisfaci-
as ei in confessione pnie: nõ expectes vt inui-
to necessitas extorqueat puniaz: sed ipse p̃ue-
ni tortoris ipsius duriciã: qr si teip̃e emẽda-
ueris: si te correxeris: pius est dñs ⁊ miseri-
cors q̇ vindictã tẽperat ab eo qui eã peniten-
do preuenit. Hec ibi. Et sũt verba eiusdem.
Prospi. Hoc idẽ probat auctoritate Gre.
li. 8. Mora. di. Alia ẽ cõpunctio q̃ ꝑ amorẽ
nascitur: alia que nascitur ꝑ timorẽ: qr aliȯ
est supplicia fugere: aliud p̃mia desiderare.
Sepe eniz quod torpẽtes latuit flentibꝰ in-
notuit: ⁊ afflicta mens certius inuenit malũ
quod fecerat ⁊ reatum suũ cuius secura non
meminit hinc in se cõmota deprehendit. Et
sic patet secũda pars in qua probatur aucto-
ritatibus predictis necessariam esse contriti-
onem.

Pars tertia vbi probat multiplici exem-
plificatiõe cõtritionẽ eẽ necessariã.

Tertio probat necessariã eẽ cõtritio-
onẽ triplici exẽplificatione: quorum
¶ Primũ est Cesarij q̇ ait ꝙ qui-
dã scholaris ꝑsius enormia hũit pctã q̃ pre
verecũdia pudebat ꝯfiteri: tandẽ ꝯtritione
verecundiã vincẽtẽ cũ priori scĩ vitalis vel-
let cõfiteri: tanta fuit in corꝑe eius ꝯtritio:
pura suspiria in pectore: singultꝰ in gutture
in oculis lachryme: vt vox deficeret: nec ali-
quid ꝓferre posset. Dicẽte ḡ ei priore. Vade
⁊ scribe pctã tua scripsit ⁊ redijt: nec sic priꝰ
voce cõfiteri valẽs: scriptũ tradidit: legit il-
le: q̃ tã grauia erãt vt de licẽtia scholaris ad
hñdũ ꝯsiliũ abbati ostẽdit cedulã: qui cedu-
lã recipiens ⁊ nihil scriptũ reꝑiens dixit p̃o-
ri. Quid possũ hic legere cũ nihil sit ibi scri-
ptũ? q̇ vidẽs prior stupẽs dixit abbati. Sci-
as pro certo illũ iuuenẽ sua pctã in hac cedu-
la scripsisse ⁊ me illa legisse: sed vt video mi-
sericors deus cõtritionẽ suã aspexit ⁊ sua pec-
cata dimisit: Qđ sił abbas ⁊ prior iuueni di-
xerũt: q̇ cũ magno gaudio recessit ab eis. Ex
quo exẽplo patet ꝙ cõtritio cũ ꝓposito ꝯfiten-
di delet pctã. ¶ Secũdũ exẽplũ ẽ Petri de
palude patriarche hierosolymitani q̇ i. 4. sen-
tentiarũ ait. ꝙ in ciuitate Lugduni reꝑti-
est a fodiẽtibus fũdamẽtũ alicuius palatij
vnum caput cuiꝰ os: labia ⁊ lingua ⁊ dẽtes
erant recẽtia ⁊ viua: ⁊ audierũt ab eo vocem
dicentẽ Ite ad ep̃m vt huc veniat ad saluã-
dũ vnã aĩam: q̇ȯ caput vidẽtes ⁊ vocẽ audi-
entes: ep̃s ṗo veniẽs ad locũ interrogauit q̇s
esset ⁊ q̇d vellet: caput R. Ego fui iudex le-
gũ ⁊ vixi ṽtuose ꝓut cognoui debere: ⁊ cir-
ca officiũ gradꝰ mei neminẽ offẽdi: qr nulli
cõsiliũ falsũ dedi: nũq̃ feci ꝯ iusticiã: nunq̃
legẽ extorsi: gẽtił fui absq̃ xp̃i baptismo de-
cessi: ĩ fine vite mee dolui de oibꝰ pctis meis
⁊ qr ad me nõ ꝑuenerit lex illius dei ꝑ quam
possez saluari: ꝓpter qȯ misericors deꝰ aĩam
meã reseruauit in hoc capite: Nũc aũt p̃co-
ex q̇ tẽpꝰ aduenit vt misereatur mihi dãdo sa-
crũ baptisma: q̇ suscepto aĩa mea volabit ad
celũ: ⁊ hoc caput rediget in cineres. Stati
ṗo ep̃s cũ suo clero afferre iussit aquaz bap-
tismi ⁊ p̃dictũ caput bapticauit: aĩa ṗo illi-
volauit ad celũ: ⁊ p̃dictũ caput in cineres re-
dactũ ẽ. ¶ Tertiũ exẽplũ ẽ phõꝝ natura-

lıũ in li. ꝓprietatũ di. ꝙ ē quedaȝ auis q̄ vo-
caṯ auis ꝑadısı ob insignē sui pulchritudinē
cui⁹ pēne sūt mirabiles adeo vt null⁹ eis co-
loꝛ desit: vox adeo dulcisq̄ in hoīe gaudiuȝ
⁊ deuotionē excitat. Hec auis captiuata plā
git ⁊ gemit donec libertati dōeṯ. Sic aīa ho-
minis dū ē in grā: auis ē ꝑadisi pulcberrima
que si capiaṯ a demōe laqueo pcti. Juxta illō
ps. Absconderūt suꝑbi laqueū mibi. debet
ploꝛare ꝑ ꝯtritionē coꝛdis quousq̄ libereṯ.
Hoc idē probaṯ exēplo aucte poetarū: Vñ
Juuenal' li. 5. ait sic. Has patiṯ penas peccan
do sola volūtas. Nō scel⁹ ifra se tacitū qui
cogitat vllū. Facti crimē hñs cēsi conati ꝑer
egit. Hec ille. Ex quo habeṯ ꝙ ꝯtritio opoꝛ-
tet eē de pctō cōmisso ⁊ etiā proposito. Jteȝ
Ouidi⁹. z. li. sine titulo dicit. Multa miser
timeo: q2 multa feci proterue. Exēpliq3 me
tu terreoꝛ ipse mei. Vrbibus obsessis clause
munimīe poꝛte: Prosūt: ī media pace q̄d ar
ma times. Hec ille. Ex q̄ habeṯ ꝙ ꝯtritio de
bet eē volūtaria. Per cōtritōnē eni facim⁹
pacē cū deo ⁊ iō cōtriti nō debem⁹ timere ti
moꝛe seruili ꝫ filiali. Vñ Virgil'. li. j. Enei.
Soluite coꝛda metu atq3 animis secludite
curas. Et lib. 4. ait. Degeneres aīos timoꝛ
arguit. Et Lucan⁹ li. z. dicit. Liceat spare
timēti. Et li. 6. Degeneres trepidant animi
ꝑioꝛaq3 versant. Et li. 7. idē ipse ait. Mul
ta in sūma ꝑicula misit ventiū timoꝛ ipe ma
li. Foꝛtissim⁹ ille erit q̄ ꝓmpt⁹ metuēda pa
ti. Si comin⁹ instēt. Hec ille. Jtē Seduli⁹
li. j. dicit. Culpa fugit: cedūt lachrymis de-
licta fusis Et dulcē veniā flet⁹ grauāt amari
Ex q̄ habeṯ ꝙ de pctō dȝ eē pudoꝛ ⁊ fletus:
sed plures repiunṯ q̄ magis flēt rerū tꝑaliū
amissionē q̄ scelerū cōmissionē. Et tales re
ꝓhēdit Juuenal' li. 5. di. Maioꝛe tumultu
plangunṯ nūmi q̄ funera. Fingit in occasuȝ
sūmā deducere vestē. Cōtēpt⁹ vexare ocu-
los hūoꝛe coacto. Lachrymis ploꝛat amis-
sa pecunia veris. Jtē Prosꝑ lib. epigrama-
tū ait. Nō pcti merito man⁹ oīpotētis: Oia
concludēs arctat vbiq3 reū. Vnū profugiū
tutū est deus: ipse timēti. Jl quo discedens
ne ꝑeat redeat. Cōuerti nāq3 ad deū certis-
sima vita est. Et patet offensi querere sola sa
lus. Qui terret: parcit: percutit ipse medeṯ.
Viuere vis illi: subdere quē metuis. Hec il-
le. Rogemus oīpotentē deū vt nobis conce
dat conterēdi grām de peccatis nr̄is: vt sic
gratiam consequamur: Amen.

¶ Sabbato post secūdā dñicā in. xl. de op-
poꝛtunitate cōtritionis. Sermo. 57.

Pater pecca-
ui in celū ⁊ coꝛā te: iaȝ nō
suȝ dign⁹ vocari fili⁹ tu⁹
Luc. 15. Hodie frēs cha-
rissimi ꝓponiṯ exēplum
singulare pnie adolescēti
oꝛis filij ⁊ prodigi ⁊ pctōꝛis: q̄ petita poꝛtio
ne sua a patre ꝑegre profectus ē: ꝑ multipli-
cationē pctōꝛū elongādo se a deo p̄e omniū
rōnabiliū creaturarū ⁊ a celesti ciuitate: et
dissipauit subam suā viuēdo luxuriose: q̄a
luxuria oīa bona dissipat: grē: nature: ⁊ foꝛ-
tune. Et iō facta est fames valida ꝑ defectuȝ
verbi diuini: grē ⁊ virtutum. Jdcirco cepit
egere spūalibus bonis ⁊ adhesit vni ciuiū il-
lius regionis. s. diabolo: q̄ est ciuis in regiōe
vmbꝛe moꝛtis: ⁊ misit illū in villā suaȝ. i. oc
cupauit eū circa cupiditatē mūdanā: cuius
ville diabol⁹ dr̄ dñs: q2 princeps est huius
mūdi. Jo. 14. vt pasceret poꝛcos. i. demōes
qui pascunṯ p̄dicta occupatiōe ꝑ multiplica
tioneȝ vitioꝛū: ⁊ cupiebat implere ventrem
quia intētus cōgregationi tꝑaliū: querit in
talib⁹ sufficientiā quā habere nō pōt. Et iō
bene dr̄. Nemo illi dabat. Jn se aūt reuersus
per pcti sui cognitioneȝ: dixit in semetipso,
Quāti mercēnarij. i. seruiētes pro mercede
eterna in domo patris mei. s. ecclesia seu con
gregatione iustoꝛū abundant panib⁹ grat i
arū ⁊ sacramentoꝛuȝ. Hic autē ego fame ꝑe
reo: quia in peccato moꝛtali existēti talia nō
proficiūt. Dolendo igiṯ ait: Surgā ⁊ ibo ad
patrē meū ⁊ dicā illi verba ꝓposita. Pater
peccaui ⁊c. vbi expꝛesse ostēditur cōtritio cū
proposito cōfitēdi se ⁊ petēdi veniā añ p̄eȝ
De qua contritione post p̄dicta eius oppoꝛ-
tunitateȝ ⁊ bonitatē tractabim⁹. Ad euidē-
tiā aduertendū est s̄m Franciscū mayꝛonē.
ꝙ medicina sūme oppoꝛtuna ē atq3 bona qñ
in se tres ꝯditiones hȝ. Primo si ē ad iueniē
dū facillima. Secūdo si est in oꝑatione celer
rima. Tertio si ē ī execution integerrima.
¶ Pars prima vbi declaratur contritioneȝ
esse bonam ⁊ oppoꝛtunam: quia est ad inue-
niendum facillima.

P Rimo dico ꝙ medicina ē ſūme opor
tuna que ē ad inueniendū facillima
Nā medicina multis prodeſſe nō po
teſt: que etiā multo labore atqꝫ p̄cio haberi
⁊ inueniri nō valet. Unde Luc. 8. c. dicitur
ꝙ mulier quedā quā Jeſus a fluxu ſanguis
curauit oēꝫ ſubam ſuā in medicos erogaue-
rat: nec ab vllo potuit curari: quia medicina
ſue ſanitati opportuna ab eis nō valuit iue-
niri: ſed cōtritionis medela facilis ē ⁊ bona
⁊ ad habendū ⁊ ad inueniendū facillima: qꝛ
teſte Aug. in p̄ libro de libero arbitrio. Nil
eſt tā in ptāte volūtatis ſicut eius cuiꝰ ſignū
apparet: quia q̄uis aliq̄ creatura poſſit nos
ad eundē ipellere ⁊ ad currendū cōpellere: tn̄
ad aliquid volendū ⁊ nolēdū nēo nos valet
aſtringere. Et qꝛ actus nolēdi pctm̄ qui eſt
diſplicētia rōnis dꝛ attritio: quaꝫ īmediate
per diuinā gratiā que pata ē oibus eaꝫ volē
tibus ſequit̄ ipſa cōtritio: iō eaꝫ facilit̄ habe
re valet ois hō. Sed cōtra hoc arguūt q̄daꝫ
probare volētes ꝙ noſtrū liberū arbitrium
poſſit cogi ſic. Si aliqua ꝟtus pōt īpediri ab
actu ſuo: pōt etiā violētari: ⁊ ſi ſufficienter
pōt violentari pōt etiā cogi. Cū igit̄ liberꝫ
arbitriū ab actu ſuo ⁊ vſu īpediri poſſit: ſic
patet ꝙ diabolus pōt ipedire vſuꝫ liberi ar-
bitrij ⁊ facere euꝫ furioſū: ḡ videt̄ ꝙ ab eo
liberū arbitriū noſtrū poſſit cōpelli ⁊ cogi:
ḡ nō eſt in noſtra facultate vt ſupra dicebat̄
Preterea ad hoc idē arguit̄ ſic. Qn̄ radiꝰ eſt
iūctus aque: mota aqua neceſſe ē moueri ra
diū: ſed multo maiori vinculo cōiungit̄ aia
corpi q̄ coniūgat̄ radius aque: ḡ moto cor-
pore neceſſe ē moueri affectus aie. Si igitur
aliq̄ ꝟtus creata pōt corpus trāſmutare: po
terit p ꝯſequēs liberū arbitriū vertere ⁊ cō-
pellere ipſo nolente: ḡ ⁊c̄. Itē pōt ſic argui.
Sicut ſe habet intellectus ad verū: ita ſe ha
bet affectus ad bonū: qꝛ ſicut verū ē obiectū
intellectꝰ: ita bonū eſt obiectū voluntatis.
Sꝫ intellectꝰ pōt cōpelli ad credendū aliq̄d
verū: ḡ ⁊ affectꝰ ad amandū bonū. Si ḡ libe
rū arbitriū nō dicit aliud q̄ rōnē ⁊ volunta
tē: vꝫ ꝙ ipm̄ cōpelli poſſit p actionē alicuius
agentis creati: ḡ ſequit̄ idē qd̄ priꝰ. ¶ Sꝫ ꝯ
hoc arguit̄ p ſacrā ſcripturā. Et hoc tribus
medijs: ſic etiā tribꝰ alijs oppoſitū ē proba-
tū. Primo ſic. Si aliq̄ creatura poſſet liberꝫ
arbitriū hois cogē hoc maxie cōpeteret di-
abolo. De quo dꝛ Job. 40. Nō ē ptās ſuper
terrā q̄ cōparetur ei. Si ḡ diabolꝰ nō pōt li
berꝫ arbitriū hois cogere: iuxta illud Hiero.
Parū timēdus ē hoſtis q̄ nō vincit niſi volē-
tē. Nā ſi hoc poſſet tūc faceret nos cōtinuo
peccare: cuius oppoſitum patet ex p̄ſſe: vꝫ ꝙ
nulla alia creatura poſſit ipꝫ cogere. ¶ Se-
cūdo idē ſic. Nulla maior cōpulſio pōt fieri
libero arbitrio hois q̄ intentatiōe mortis:
ſed mortis intētatio ad cōpellendū liberuꝫ
arbitriū nō ſufficit: ſicut patet in martyribꝰ
ſcīs ⁊ alijs multis q̄ aliqua pſecutiōe ⁊ mar-
tyrio ab aliq̄ creatura cōpelli nō potuerunt
In q̄rū pſona dic̄ apl's ad Ro. 8. Quis nos
ſeparabit a charitate xp̄i: tribulatio: an angu-
ſtia: an pſecutio: an fames: an gladiꝰ: an nu-
ditas. q. d. nō. ḡ ⁊c̄. Tertio ſic ad idē arguit̄
Si liberū arbitriū ē ſm̄ id qd̄ ē ſupmū i aia
ſ. rōnē: cū ipſius ſit regere ⁊ mouere oēs potē
tias eo ꝙ ſupmū ē in aia ſolus deꝰ ē alioruꝫ
ḡ nullus iferior deo hꝫ potentiā ſuper illud:
igit̄ nulla creatura pōt in hois liberuꝫ arbi-
triū cōpellendū. ¶ Hanc q̄ōnē ſiue difficul-
tatē clare lucideqꝫ declarat dn̄s Bonauē. i
2. di. 25. ar. j. ⁊. q. 4. di. ꝙ ad p̄dictorū intel-
ligentiā notandū ē: ꝙ eſt loqui de libero ar-
bitrio quātū ad actum exterioreꝫ ⁊ q̄tū ad
actū interiorē: ſiue q̄tū ad actū proprium ⁊
actū alienuꝫ. Si loq̄mur de libero arbitrio
quātū ad actū exteriorē: ⁊ ſic reſpectu taliuꝫ
actuū pōt inf̄uenire coactio: pōt eni quis cō-
pelli vt genua corā idolo flectat: ⁊ vt mani-
bus ꝓprijs thura altaribꝰ iponat vel icēdat
ſed hoc nō ē meritū vł demeritū niſi ꝯſentia
tur mēte. Vn̄ Lucia ad Paſcaſium dixit.
Nō coinq̄nat̄ corpꝰ niſi d̄ ꝯſenſu mētis. Nā
⁊ ſi in manu mea thura ponas: ⁊ p manū me
aꝫ ſacrificiū facias: deꝰ hoc nō attēdit ſ irri
det. De ſenſibꝰ ⁊ volūtatibꝰ iudicat deꝰ. Hec
ibi. Si aūt loq̄mur quātū ad actū intēriorē
q̄ ē velle eligere vel ꝯſentire. ⁊ ſic reſpcū tal
actus pōt liberū arbitriū aliq̄ mō iduci: pōt
⁊ īpediri: ſ nullo mō pōt ꝯpelli. Induci q̄dē
pōt: q̄m aliud amat a ſe ⁊ qd̄ ifra ſe ē. vn̄ per
oblationē alicuiꝰ rei amate vel ipiꝰ oblatio
nē pōt induci vel iclinari ad ꝯſentiēdū in ali
q̄d multū efficaci pſuaſiōe: p quēmodū ido-
latre tētabāt ſcōs martyres ꝯſentire in ido
latria: mō ꝓmittendo delectabilia: mō cōmi-
nādo: ſiue iſligēdo triſtia. Sꝫ iſta inductio

longe distat a coactiōe sicut ꝓbat ipse exl'ꝰ:
q̄ꝛ nec blandimētis allici nec toꝛmētis terre
ri adeo potuerūt vt a veritate iusticie muta
rent̄: ⁊ sic liberū arbitrium induci pōt: quia
amat aliq̄d intra se: vtpote vitā coꝛꝑalē vel
aliud cōsimile: qd̄ pōt agens creatū cōferre:
vel auferre. Pōt etiā ipediri ꝓpt̄ induratio
nē ⁊ cōiūctionē sui ad naturalē coꝛꝑalemq̄
subē ꝟtuti create. Nō tn̄ posset aliq̄s alium
ita ledere q̄ vsū liberi arbitrij amitteret. Ex
hoc tn̄ liberū arbitriū nō cogeret. Coactio
enī ponit liberi arbitrij actū ⁊ vsū: hinc ē q̄
liberū arbitriū ⁊ si possit induci ab agēte cre
ato rōne hōi exterioꝛis amati: ⁊ possit ipedi
ri rōne coꝛꝑis cōiūcti nō tn̄ pōt cogi respcū
actus ꝓpꝛij: ⁊ patet ꝑ hoc rn̄sio ad argumē
ta in ꝯriū. Ad pmū ḡ dicas q̄ ⁊ si liberū ar
bitriū possit in sua actiōe ipediri: tn̄ ex hoc n̄
seq̄t̄ q̄ possit cogi: q̄ꝛ ipedimētū p̄uat actuȝ
libertatis: s̄ coactio pōit actū liberi arbitrij
⁊ sil' cū hoc ponit q̄ nō sit liberū: ⁊ ista sūt in
cōpossibilia sicut si poneretur q̄ aliq̄s actus
eēt volūtariꝰ ⁊ nō volūtariꝰ. Ad secūdū di
cas q̄ nō ē sil'e de motu radij ⁊ motu aīe: per
hoc q̄ multiplicatio radij est nālis: nec pōt
lux seipsaȝ multiplicare: cū īuenit m̄am sibi
aptā: ⁊ sicut multiplicatio radioꝝ ē nālis:
ita ⁊ reflexio ipoꝝ ⁊ reꝑcussio illoꝝ ē nālis.
Et ꝓpterea cū aqua mouet̄: alio mō suscipi
tur radiꝰ: iō necesse ē ipm alio mō reflecti: li
berū arbitriū p̄est coꝛꝑi: cū in suū actū volū
tarie ex ipso exijt: nec ꝓpꝛij actꝰ variatio sit
ex hoc q̄ sit aliqua variatio siue mutatio in
coꝛꝑe cōiūcto. Ad tertiū ⁊ vltimū dicas q̄
si aliq̄ mō fit cōꝑatio silis intellectus ad verū
⁊ affectꝰ ad bonū nō tn̄ ē oīmoda silitudo: q̄ꝛ
libertas arbitrij plus se tenet ex parte moti
ue q̄ꝫ cognitiue. Et iō coactio plꝰ repugnat
affectiōi q̄ꝫ repugnat cognitiōi. Et iō nō seq̄
tur q̄ si intellectꝰ pōt cogi q̄ etiā affectꝰ co
gat̄. Cōclude ḡ q̄ nulla creatura: nō aīalia
nō hoīes: non demones: nō angeli p̄nt liberū
arbitriū cogere ad aliq̄d volendū vel nolen
dū quin ampliꝰ nec ipse creatoꝛ pōt ptāte oꝛ
dinata: q̄ꝛ vult nō posse vt tu nō remaneas
in tua ptāte. Unde Ber. ait in li. de li. arbi.
Uolūtas ꝓ ingenita sui nobilitate nulla co
git̄ necessitate. Et Aug. in. 15. de ci. dei. 10. c.
ait. Sūt igit̄ volūtates nr̄e ⁊ ipse faciūt q̄c
quid volēdo facimꝰ: q̄ꝛ nō fieret si nolemꝰ.

hec ibi. Et Hiero. i q̄dib'ꝰ ad Abdiā. Q̄ ēs
suo ar. derelicti sūt: neq̄ȝ enī bonū necessita
te faciūt s̄ volūtate vt credētes coronā acci
piant ⁊ icreduli supplicijs mācipent̄. Hec il
le. O igit̄ indurati pctōꝛes: o scelerati hoīes
o salutꝭ vr̄e cōtēptoꝛes: cur viā salutis tā fa
cilē cōtēnitis? Quid faciliꝰ q̄ꝫ dicē: nolo pec
care: nolo peccasse: q̄ dicto facta ē attritio: in
fundit̄ gr̄a: ⁊ fit cōtritio: ⁊ pcti rēissio? Po
testis ḡ hn̄ dicere cū ꝓpha. Aīa mea in ma
nibꝰ meis. s. q̄ꝛ ipāȝ facilit̄ saluare potestis.
Et sic patet q̄ cōtritio ē medicia optia ⁊ ad
inueniendū facillima: patetq̄ȝ pars prima.
¶ Pars scd̄a vbi declarat̄ q̄ ꝯtritio ē medici
na bōa ⁊ optima: q̄ꝛ ē in oꝑatōe celerrima.

Ecūdo ꝓbat̄ q̄ ad hoc q̄ medicina
bona sit ⁊ optia: necesse ē vt sit i oꝑa
tiōe celerrima. q̄ꝛ diutine cure nō so
lū grauāt infirmū: s̄ etiā attediāt nimis me
dicū: iux̄ illud Ecclia̅sti. 10. Lāguoꝛ ꝓlixioꝛ
grauat medicū s̄ ꝯtritiōis medela hāc pari
foꝛmit̄ ꝯditionē hȝ: q̄ꝛ velut solis radiꝰ ci
to veniēs ꝯsciāȝ sanat: illūiat atq̄ȝ purificat
¶ Ad cuiꝰ declarationē nōndū ē hȝ Alex.
vbi. s. in tracta. de iustificatiōe ipij: q̄ꝛ si q̄ri
tur. Utrū sanatio aīe sit subita: an successi
ua. Rn̄dendū ē: q̄ loquēdo de sanatiōe q̄ est
a culpa ⁊ a reatu pene eterne q̄ fit ꝑ īfusionē
gr̄e: q̄ ista sanatio fit subito: nā sicut lux i eo
dē instāti expellit tenebras ⁊ illūiat camerā:
sic ⁊ gr̄a i eodē istāti expellit pctm̄ ⁊ sanat ani
mā infundēdo seipāȝ: ⁊ h̄ ē qd̄ d̄r in ps. Dixi
ꝯfi. ad. m. iiij. m. ⁊c̄. Sȝ loquēdo de ifirmita
te q̄ ē seq̄la pcti. Nōndū q̄ duplex est īfirmi
tas. Una ex oꝛiginali: Altera ex actuali: et
ista nō sanat̄ nūc: q̄ꝛ q̄si insita ē nāe. vn̄ glo.
ibi. Miserere. m. d. q. i. sū. ait. Infirmꝰ suȝ
nā ⁊ vitio: tn̄ q̄ꝛ h̄ pena ꝑmanet ad meritū to
leret̄ oīno ꝑ passionem xp̄i: nisi moueret ad
meritū. Incūbit enī hoī ꝑ eā necessitas luctā
di in q̄ lucta meritū auget̄. Et iō vtsꝑ sit me
rēdi occasio sꝑ manet. Altera ē ex actuali et
ista sicut inclinatio ad maluȝ: difficultas ad
bonū: ignoꝛātia credēdoꝝ ⁊ oꝑandoꝝ q̄ oīa
cānt̄ ex pctō: ⁊ ista infirmitas ꝑmanet vsq̄ȝ
q̄ satisfactū fuerit de pctō ꝑ pniāȝ exterioꝝ
⁊ exercitiū virtutū: ⁊ q̄n̄q̄ȝ etiā plꝰ: ⁊ sic suc
cessiue sanat̄ hec infirmitas. Huiꝰ aūt dila
tionis ⁊ successionis plures sūt cāe. Prima
est vt ōndat̄ malicia pcti. vn̄ glo. sup illud

ps. Aia mea turbata ē valde: ꝫ tu dñe vſqꝫ
quo. ait. Non ē crudelitas dilatio dei: ſꝫ iō
differt vt ꝑſuadeat aīe in quāta mala ſe pci
pitauit. Secūda ē vt diligentiꝰ caueat infir
mus a pctō. Unde glo. ibidē ait. Nō eni faci
le ſanatꝛ nō multū cauetꝛ. Ex difficultate aūt
ſanatiōis fit cuſtodia diligentior recepte ſa.
nitatis. Tertia ⁊ vltima ē vt manifeſtetur
quātitas pene reproborū. Unde glo. ibidem
Dilatio eni fit ſanitatis vt oſtēdatꝛ q̄ pēa ſit
nō cōuerſis ſi tāta difficultate eſt conuerſis
¶ Notandū etiā ꝙ aliť fit ſanatio ab igno-
rantia credendorū ⁊ operandorū: ⁊ aliť a con
cupiſcētia noxiorū. i. ab inclinatiōe ⁊ ꝓnita-
te ad malū: quia alterū ē ex ꝑte cognitiue. al
terū ex ꝑte aſſertiue. Ex ꝑte eni cognitionis
ſūt tres gradꝰ. Patet hoc in euāgelio: quia
ibi legitꝛ Mat. 20. De q̄buſdā cecis q̄ ſtatiꝫ
illūiati ſūt. De quodā aūt legitꝛ Mar. 8. q̄
primo vidit parū: poſtea clare. Primꝰ gra-
dus ē cōfeſtim videre. Scđs videre hoies
ſicut arbores. Tertiꝰ oīa clare videre. Sic
⁊ a ſili ſpūaliť ē intelligēdū. Qñ aūt infun-
ditꝛ grā ſiliter infunditꝛ fides: q̄ ē primꝰ viſꝰ
ſpūalis: ⁊ iſte notatꝛ ꝑ cecos cōfeſtim viden
tes. Poſtea ſequitꝛ ſcđs gradꝰ: ⁊ hoc quo ad
vſum prudētie q̄ ē in diſcernēdo inť bonū ⁊
malū nō dico quātū ad habitū: q̄ hic cū fi-
de infūditꝛ: ſꝫ quātū ad vſū. Qui q̄dē duplex
eſt. Unus ē virtus prudētie imperfectꝰ: Et
iſte notatꝛ cū dř. Uideo hoies velut arbores
ambulātes. Aliꝰ ē viſus prudētie ꝑfectus:
Et hoc notatꝛ cū dř. Nō pꝰ clare oīa vidit:
cuiꝰ ē diſcernē inter bonū ⁊ malū. Quo g̊ad
ꝑmū purgatꝛ ignorātia credēdoꝝ: in alijs āt
purgatꝛ ab ignorantia operandoꝝ. Ex ꝑte ṽo
affectiue aliť ē dicēdū. Nā vt ea cōcupiſcen
tia manet. Pōt igitꝛ q̄s dupliciť cōcupiſcere
cōmutabile bonū: Aut ita ꝙ ꝑponat illud
deo: ⁊ hoc ē pctm̄ mortale: Et hic gradꝰ in-
firmitatꝫ euacuatꝛ i infuſione grē ſubito ⁊ ve
lociter: Et hec euacuatio ſignificatꝛ ꝑ ſanati
onē febricitantꝫ. De qua dř. Matth. 8. Nō
ſocrus ſimōis te. ma. fe. ſꝫ dñs. te. ma. eius ⁊
dimiſit eā febris. ⁊ ſur. ⁊ mi. eis. Hec ibi. Fe
bris eni iſta cōcupiſcētiā ſignat. Unde gloſa
ibidē ait: Unaqueqꝫ aīa q̄ cōcupiſcētie car-
nis ſuit q̄ſi febribꝰ eſtuat. Aut pōt ita cōcu
piſcere bonū cōmutabile: ꝙ non tñ ꝑponat
illud deo: ſed inordinate ſub deo: ⁊ hoc ē pec
catū veniale ⁊ quedā ſequela pcti mortalis
Et iſte gradꝰ infirmitatꝫ nunqꝫ tollitꝛ hīc niſi
in cōfirmatis: ſꝫ tolletꝛ in futuro. Cōcludē-
dū ē igitꝛ ꝙ illa creatō ꝑ quā ſignificatꝛ cura
tio a pctō mortali: ſꝑ legitꝛ fuiſſe ſubita: qua
ꝓpter medicina cōtritiōis bona ē ⁊ operatiua
quia eſt in operatione celerrima.

¶ Pars tertia vbi declaratꝛ ꝙ cōtritio ē bo-
na ⁊ oportūa: q̄ ē in executiōe itegerrima.

Tertio in iſto ſmone vidēdū ē ꝙ ad
hoc ꝙ medicina ſit bona ⁊ oportūa
oportet ꝙ ſit in executiōe integerria
q̄ vno mēbro ſanato altero remanēte infir
mo totus lāguet egrotꝰ: Uñ cū chriſtꝰ cecū
natū illūinaſſet corpe: illūinauit ⁊ mente: q̄a
q̄tq̄t corpe: vt ſci dicūt ſpū etiā ꝓfecto ſana-
bat. Cōtritio ṽo vulnerꝫ medicina eſt ⁊ inte
gerrima: q̄ ipoſſibile ē vt patet ſ. vnuꝫ vul
nus pcti mortalis ꝑ cōtritionē ſanari q̄n oīa
pctā curentꝛ: q̄ neqꝫ diuiſa pōt eſſe cōtritio
neqꝫ diuiſa pōt eē diuina remiſſio. Unde i ps.
dř de dño. Qui ſanat cōtritos corde. quan
tū. ſ. ad pctōꝝ purgationē. Et alligat cōtri-
tiōes eoꝝ: quātū ad futuroꝝ preſeruationē.
¶ Hinc queri ſolet. Utrū ſanitas ſpūalis ſil
poſſit eſſe cū egritudine ſpūali. Et. R. ad hoc
Alex. de ales vbi. ſ. pri. ꝙ ſanitas non pōt
eē cū egritudine reſpcū eiuſdē: q̄ nō pōt ſil
eē pctm̄ ⁊ grā: pñt tñ ſil eē ſm q̄d. i. reſpcū
diuerſorū. Unde notādū ē: ꝙ tres pñt eſſe
gradꝰ infirmitatis in aīa. ſ. pctm̄ mortale a
deo ſepans. Pctm̄ veniale ad deū ire retar-
dans. Pena corpis ipediēs. Pōt g̊ q̄s ſana
ri a ꝑma infirmitate ⁊ nō a ſecūda ⁊ tertia.
Et ſic erit ſanitas cū egritudine ſꝫ q̄d ⁊ nō
ſimpliciť. ꝓpť qđ dicit idē doc. ꝙ ſanitas ple
na ꝑfecta ⁊ cōpleta ꝑ excluſionē oīuꝫ ꝑdcāꝝ
infirmitatū vt ſit habilis ipa aīa ſana ad bo
nū. i. ad deū diligēdū in ſūmo: ita ꝙ nulluꝫ
ipedimētū hēat ab alio amabili nō ꝯtigit in
via repiri niſi forte in ꝯfirmatis. Quidā. n.
ita cōfirmati ſūt ꝙ nō pñt mortaliť peccare
Quidā ita ꝙ nō pñt nec mortaliť nec venia
liť. In hiſ q̄ venialiť pñt ⁊ nō mortaliť ē re
tardatio: ſed non ſepatio. Sed poſt hoc eſt
quedā corruptio corpiſque ipedit libertatē
potētie: ⁊ hoc ipedimētū tolletꝛ i futuꝝ. Hec
ille irrefragabilis doc. Ex q̄bus oībus appa-

ret ꝙ ɔtritio ē medicina saluberrima: qua fa
cilit ⁊ celerit ⁊ integre sanat̄ conscīe plaga.
Propter hoc plorandū est pro illis ptinaci-
bus ⁊ induratis pctōrib⁹: qui taȝ oportunā
medicinā suscipe contēnunt. Pro his plora
bat Cyprian⁹ in eplā ad fratres ō pniā agē
da dicēs. Quid aut quō dicā: lachrymis ma
gis ꝙ̄ verbis opus ē ad exprimendū dolorē
quo cordis nostri plaga deflenda ē: quo ppli
nūerosi multiplex lamētāda iactura ē. Quis
enī dur⁹ sic aut ferre⁹? Quis sic fratrē cha-
ritatꝭ oblit⁹: qui int̄ suorū multiformes rui
nas ac lugubres ac mltō squalore deformes
reliquias cōstitut⁹ siccos oculos tenere p̄ua
leat: nec erūpente statiȝ fletu prius gemitus
suos lachrymis ꝙ̄ voce dānet? Doleo frēs:
doleo vobiscū nec mihi ad leniēdos dolores
meos integritas ꝓpria: ⁊ sanitas p̄uata blā-
ditur: qñ plus pastor in gregis sui vulnere
vulneret̄. Cū singulis pectus meū copulo
meroris ⁊ funeris pondera luctuosa pticipo
cū plangētibus plāgo: cū deflentib⁹ defleo:
cū iacētib⁹ iacere me credo. Et ita. Nō que
rūt sanitatis patiam nec verā de satiffactio-
ne medicinā: pnia de peccatorib⁹ excussa est
grauissimi extremiqꝫ delicti mēoria sublata
est. Operiunt̄ morientiuȝ vulnera: ⁊ plaga
letalis altis ⁊ profundis viscerib⁹ infixa dis
simulato dolore cōtegit̄. Hec ille. Patēt p̄-
dicta per exēplū huius filij prodigi q̄ surgēs
venit ad patrē suū. i. pctōr ad deū. Cū aūt
adhuc longe esset. i. motus ad penitendū nō
tñ perfecte cōtritus: ad quod reqrit̄ grā dei
Vidit illū pater ipsius. i. deus oculo clemen
tie: ⁊ occurrēs cecidit sup collū ei⁹ dādo. s. ei
quoddā nouū sentimentū familiaris cōfidē
tie sue: ⁊ osculatus ē eū dū per gratiā certifi-
cat̄ de indulgētia ꝫm Bedā. i. dedit ei alti⁹
sentimentū: ⁊ gustū sue recōciliatōis. Et cū
diceret ei filius. Pater peccaui in celū ⁊c̄. di
xit pater ad seruos suos. i. ad angelos. Cito
proferte stolā p̄mā. s. inocentiā p peccatum
amissaȝ: ⁊ iduite eū ⁊ date anuluȝ in manu
eius. i. fidē cū opibus sine q̄bus mortua est.
Jaco. 2. ⁊ calciamēta in pedes eius. i. statu-
ta regulariū ⁊ exēpla scōrū. Et adducite vi-
tulū sagiatū. i. christū siue sacrȝ eucharistie
⁊ occidite. i. imolate: et manducemus ⁊ epu-
lemur: quia hic filius meus mortuus erat p

peccatū ⁊ reuixit per penitētiam: perierat ⁊
inuētus ē. Et ceperūt epulari: quia gaudiuȝ
est angelis super vno peccatore penitentiaȝ
agente. Luc. 15. Ad quorū gaudiuȝ ⁊ felici
tatem perducat nos ille doc. penitentie: qui
cum patre ⁊ spiritu sancto viuit ⁊ regnat in
secula seculorum: Amen.

¶ Dominica tertia in quadragesima: de si-
gnis et causis et remedijs pestilentie etiaȝ in
citantis ad penitentiam. ¶ Sermo. 58.

PRopter hoc
enim venit ira dei in filios
diffidentie. Ad Ephesi.
5. Tractantes vt sepe di-
ctum est in isto volumine
de penitentia ⁊ partib⁹ ei⁹
post tractatum de penitentia siue prima par
te eius. i. contritiōe libet interponere ad ei⁹
maiorem incitationem: seueritatem diuine
iusticie ⁊ ire dei: que maxime ostēditur ī pe-
stiferis morbis pestilentie multiplicatis pro
pter peccata nostra nūc temporis in multis
locis. De quib⁹ Apocaly. 16. scribitur: Et
abijt angelus primus et effudit phialam su
am in terram et factum est vulnus seuum ⁊
pessimum in hominibus qui habebant cha-
racterem bestie. Scdm enim glo. Vuln⁹ se-
uum et pessimuȝ est pestilentia: que ita seua
est ꝙ in vno die vel duobus vitam homi-
nis adimit. Et hoc fit ministerio angeloruȝ
precipientium demonibus hoc facere pro-
pter peccata nostra. Nam dicit: in eos qui
habebant characterem bestie: quia sicut cha
ritas est dei character: ita peccatuȝ morta-
le est character diaboli. Quō autem hoc fiat
operatione demonuȝ: Augustin⁹ in libro de
dominatione impiorūȝ: transsumptiue aūt
26. q. 4. c. sciendū est. ostendit dicens. Nūc
ergo quia de dominatione demonū questio
est. Primo scienduȝ est illos ea pleruncꝫ pre
nunciare que ipsi facturi sunt. Accipiūt. n.
potestateȝ ⁊ morbos īmittere ⁊ ipsuȝ aereȝ
inficiendo: morbidū reddere. Hec ille. Qua
propt̄ ⁊ apl's ī epistola hodierna enumerat
multa peccata dī. Fornicatio ⁊ oīs īmundi
cia aut auaricia nec noīetur in vobis ⁊c̄. p⁹
pauca concludit verba proposita. ppt̄ h̄ .n.
venit ira dei in filios diffidētie: mittendo. s.

morbos ⁊ pestilētias: vt ex eis ꝑterriti peni-
teant. De quibꝰ pestilētijs in p̄n̄tiarū dictu
ri tres cōsiderationes annotabimus. Pri-
ma cōsideratio erit de ipsarū signis naturali
bus. Secūda erit de ipsarū causis specialibꝰ
Tertia erit de ipsarū remedijs euadētibus.

¶ Pars prima vbi ponūtur signa natura-
lia pestilentiarum.

PRimo igit̄ in isto sermōne sciēdum
ꝙ pestilētia que etiā epidimia dr̄: ab
Eliabate. 5. Theorice sue: sic notifi
cat̄. ꝙ ē mutatio aeris in putredinē vel pes-
simā qualitatē vniuersalit̄ ⁊ multꝫ pestiferā
Cuiꝰ. 12. naturalia solēt signa demōstrari:
quorū ¶ Primū ē qn̄ tp̄a nō seruāt naturā
suā. Qn̄cūqꝫ igit̄ apparuerint qualitates et
dispositiones autūni: hyemis: verꝫ: ⁊ estatꝫ:
ꝯrie suis naturis: illa debēt iudicari tp̄a cor-
rupta: ⁊ ex ꝯn̄ti aer eorū putridꝰ venenosus
pessime q̄litatis vniuersalit̄ multꝫ pestiferus
Hanc sniam sentiūt oēs ph̄i ⁊ medici: maxi-
me Aristo. ꝑticula ꝓma ꝓbleumatuꝫ quasi
ꝑ totū. Et Hypocrates ⁊ Galienꝰ. 3. ꝑticu-
la aphorismorꝫ etiā quasi ꝑ totū. Et Auicē-
na p.ª 4. c. De febre pestilētie. Dispositōnes
eni ꝑ tēpora anni naturales sūt. ꝙ autūnꝰ sit
frigidꝰ ⁊ siccꝰ: hyems sit frigida ⁊ humida:
ver calidū ⁊ hūidū: esta calida ⁊ sicca. Hec
ꝓclare demōstrat Auicē. 2.ª ꝓ. doctrina. 2
c. de naturꝫ tēporū. ¶ Secūdū signū natu-
rale ⁊ magis ꝑticulare ē. Cū in ꝓncipio au-
tūni ⁊ maxie octobris apparēt stelle cadētes
⁊ ignes stātes in aere: q2 significat tēpꝰ au-
tūni mutatū a sua naturali cōplexione. s. ad
calidū ⁊ hūidū grossuꝫ vnctuosū: aptū iflā-
mari. Eleuant̄ ḡ fumi grossi a terra ⁊ ab aq̄
in aere: ⁊ ab eiꝰ caliditate tā igniūt̄ ⁊ inflā-
mant̄. Hec Aristo. Auerrois: Albertꝰ ma
gnꝰ. ¶ Tertiū ē qn̄ multiplicāt̄ vēti meri-
dionales ⁊ occidētales tp̄e autūni diebꝰ ali
q̇bꝰ: hi eni vēti vt habet̄ 2.ª ꝓ. doctria. 2. ⁊ a
ph̄o ⁊ a Cōciliatore. i. Petro de abbāo ꝓma
ꝓbleumatū ꝓbleumate. 23. ⁊ ab Hypocra-
te ⁊ Galieno. 3. aphorismorū. aphorismo. 6
Laxāt ꝟtutē ⁊ turbāt hūores ⁊ faciunt fe-
bres putridas ⁊ faciūt egritudinū recidiuati
onē. ¶ Quartuꝫ signū ē cū apparuerit aer
tenebrosus ⁊ turbidꝰ in autūno ⁊ estimaue
ris illa die pluuiā: ⁊ iueneris vacuū: q2 non
pluit: significat cōplexionē aeris corruptā et
maxie future hyemis. Est. n. aer plenꝰ vapo
ribꝰ calidis ⁊ hūidis a vētis australibus de-
portatis: q̇ exn̄tes cā putredinis: magis infi
ciūt aerē q̄ꝫ si eēt pluuia. Hec Aristo. in pria
problematū. ꝓbleumate. 23. q̄ꝫ clarissime
demr̄atidē Cōciliator. ¶ Quintū signū ē
paucitas pluuie in vere cū frigore: deiñ mul
tiplicat̄ auster ⁊ ꝯturbat̄ aer diebꝰ aliq̄t: de
inde clarificat̄ pꝰ hebdomadā vnā vt. s̄. nā
vt ait Arist. p.ª ꝓbleumatū: ꝓbleumate. 9.
Et Hypocras ⁊ Galienꝰ. 3. aphorismorum
aphorismo. 4. hec ē. q2 hūores retēti ⁊ mul-
tiplicati in hyeme q̇ ad porositates extrinse-
cas deberēt in vere a natura pelli: a frigido
aeris ꝑellūt̄ ad interiora: ⁊ ibidē retēti putre
fiūt austro supueniēte: ꝑmiscēt̄ eni cuꝫ san-
guine ꝑ totū corpus vniuersaliter: ⁊ ex ꝯn̄ti
hoies ꝑnecant. ¶ Sextū signū ē: cū in aere
accidit ꝙ in nocte sit frigus ⁊ in die calor ve
hemēs ⁊ ꝓfocatio ⁊ cōturbatio: tūc cito ac-
cidit pestilētia. Et in hoc cōcordāt tā medi-
ci q̄ꝫ ph̄i. ꝙ ois subita mutatio deijcit actuꝫ
proprie ꝟtutis 2. Tegni: q̇ ē liber Galieni
¶ Septimū signū qn̄ apparuerit estas n̄ ve
hemētis caloris: ⁊ ē magne cōturbatiōis ha
bēs matutina alterata. s. ⁊ iā ꝓterierūt i au-
tūno stelle cadētes ⁊ ignes stātes i aere: tūc
iudicādū ē ꝙ vapores grossi exn̄tes mat̄ia
igniū huiꝰ mōi: ⁊ stellarū cadētiū i autūno
ꝓcedēte eleuati toto tp̄e hyemis ⁊ veris i ae-
re remāserūt: ⁊ ad estatē ꝓueniētes suffocāt
calorē estatis ⁊ eū obtūdūt: ⁊ de mane infri
gidati: alterāt matutina estatꝫ. s. ad frigidū.
vel meliꝰ ad calorē remissuꝫ suffocatū: qua
propter aerē estatꝫ ifimembers ⁊ corrūpūt. De na
tura hūidi ē obtūdere calorē: ⁊ sicci acuere.
Metha.ª 3. Siccitas enim ē lima caloris. ꝓ
aphor.ª cōmēto. 15. ¶ Octauū signū ē qn̄ vi
deris aerē alterari in vno die multis vicibꝰ
hoc intellige de quacūqꝫ alteratione siue ad
calidū siue ad frigidū siue hūidū ⁊ siccū: siue
ad tenebrositatē ⁊ luciditatē. Hec eni signāt
eiꝰ malā dispositionē ⁊ eleuationē maloruꝫ
vaporū ⁊ multiplicationē diuersorū vētoꝝ
huiꝰ mōi eni aeris mutationes: ita etiaꝫ cor
pora nostra trāsmutāt: ⁊ ex cōsequenti alte-
rant ad prauas egritudines et pestilentias.
Non me extendo: tum quia dictuꝫ est supra
tum quia de se patet. ¶ Nonū signū ē cum
die vno ostenditur sol clarus ⁊ alio die con-

turbatur: ⁊ conuenit in ratione cum priore.
¶ Decimū signū ē cū solorit ⁊ apparet ꝙ
añ eū sit nebula sicut puluis: ⁊ aer pulueru-
lētus apparet: ⁊ nō reddit lucē clarā: tunc iu
dicandū est ipsū eē plenū malis vaporibꝰ ⁊
diuersis: q̄ postea infectꝰ ē causa pestilentie.
¶ Undecimū signū ē cū videris ranas iam
multiplicari: ⁊ itellige de ranis q̄ apparent
subito pꝰ pluuiā cū estu magno ꝑcedēte: q̄ sunt
in ꝑte supiori coloris cinericij: ⁊ sub vētre co
loris diuersi: maxime citrini vel aurei. Ar-
guūt eñi eo ꝙ sūt humide ⁊ aq̄tice tēpꝰ hu-
midū ⁊ pluuiosū ⁊ tale pestilētie existit cū re
pleat corpa nr̄a multa hūiditate putrescibi
li: sicut ait Aristo. ꝑ ꝓbleumatū ꝓbleuma-
te. 21. ⁊ 22. ⁊ eiꝰ cōmētator Petrꝰ paduben-
sis. ¶ Duodecimū signū ⁊ vltimū ē cū mul
tiplicēt reptilia ex putredine generata: sicut
vermes diuersi ⁊ vipe iꝑfecte: ⁊ appareant
mures ⁊ alia aīalia subtranea fugere a sup-
ficie tre: ⁊ manifeste exire vt videant aīalia
male nāe: vt serpētes venenosos ⁊ sīlia fuge-
re ex nidis suis: ⁊ aliqñ dimittunt oua sua.
Per hoc eñi signū nō solū arguēda est mala
⁊ pessima aeris dispositio: sed ⁊ tre ⁊ aque.
Signū eñi ꝙ hec elemēta corrūpūt imo sūt
corrupta: ideo generant aīalia de corruptōe
puta i tre ꝯcauitatibꝰ generāt fumi veneno
si: a quibꝰ mures: serpētes: ⁊ oīa aīalia sub-
tranea fugiūt ad supficiē terre: tāq̄ a vene-
no mortifero. Et cum videris nō expectes si
potes ꝑseruationē: sed cito fuge ⁊ lōge. Hec
oīa exponit cōciliator ꝑma ꝓbleumatū pro-
bleumate. 22. Hec omnia signa ad lr̄am ab
Auicē. ꝑma q̄rti tractatu. 4. c. De febre pe-
stilētie collegi. Et sic patet pars prima.

Pars secūda vbi ponūt cāe spāles pestilen-
tie ⁊ morbi corporales.

S Ecūdo i isto sermone ponūt q̄tuor
cāe ꝓpter q̄s deꝰ imittit morbos ⁊ pe
stilētias: q̄rū Prima ē celestiū mādatoꝝ ab-
hoiatio. 2ª est mentiū elatio. 3ª est rapina
rū vsurpatio. 4ª est libidinū inhonestatio
¶ Prima cā pestilētiaꝝ ē abhomiatio cele-
stiū mādatoꝝ. Sicut eñi ꝓpt obediētiā hoīs
oīa obtēpant hoī. ita ꝑ inobediētiā oīa con-
trariāt. Nā sicut nos a volūtate dei diuerti
mus: ita ⁊ creature a volūtate nr̄a. ¶ Un̄
mouet vnū dubium a theologis. Si tenea-
mur cōformari volūtati diuine in volito. i. si

obligamur velle q̄cq̄d scimꝰ deū velle. Ad
qḋ rn̄det ꝑm Alex. de al. in ꝑma ꝑte sūme
sue i tractatu de volūtate dei. circa finē. Et
Bona. in ꝑ. dis. 48. ar. 22. q. 2. Et Sco. in
eadē di. in ꝑ. Ubi non mouet aliā qōnē nisi
istā. Et btm̄ Tho. in ꝑ scripto eadē dis. q. 3.
et. 4. Et ꝑm Landulfū eadē di. q. 3. Et Pe
trū de tarā. ibidē. ar. 2. q. 1. Et Jo. de ripa i
eadē dis. circa finē. Et Frāciscū ḋ mayrono
in ꝑ. dis. 5. q. vlti. Qḋ ad illud dr̄ aliq̄d tene
ri: qḋ si nō facit: pctm̄ incurrit: in oībꝰ autē
naturalibꝰ ⁊ volūtarijs pctm̄ cōtingit ex ꝭ
ꝙ aliquis nō ꝑuenit ad illud ad qḋ ordinatꝰ
est: vt habet i. 2. phisi. vt patet in mōstris
in natura ⁊ in erroribꝰ qui cōtingūt in arte
Sed tn̄ differenť ē in naturalibꝰ ⁊ volunta
rijs: q2 in naturalibꝰ defectꝰ ē ab hoīe inci-
dit ex necessitate. Sed in volūtarijs ipa vo
luntas ē causa sui defectꝰ: q2 in nob̄ ē posse
deficere ⁊ nō. Unde defectꝰ voluntatꝭ ab eo
ad ꝙ ordinata ē nō solū habet rōnē pcti sꝫ
etiā culpe. Cū igiť cōformitas volūtatꝭ at-
tendat ꝑm hoc ꝙ tendit ꝑ actū suū in illud
ad ꝙ ordinata ē: oportet ꝙ defectꝰ cōformi
tatis inducat pctm̄ ⁊ culpā. Et iō tenemur
ad cōformitatē volūtatis: vn̄ glo. sup illud
ps. Non adhesit mihi cor ꝑuū ⁊c̄. Cor ꝑuū
habet q̇ nō vult qḋ deus vult: ꝭ oēs tenemur
nō habere cor prauū: ergo ⁊c̄. Nā ꝑꝫ Tulliū
in li. de amicitia. Amicoꝝ idē ē velle ⁊ nolle
ꝭ si obligamur ad amorē dei: obligamur idē
velle qḋ ipse. ¶ Est tn̄ aduertēdū: ꝙ quedā
vult deꝰ volūtate añcedente: quedā volūta-
te cōsequēte. Quedā dico vult volūtate añ
cedēte sic̄ ꝙ omnes salui fiant iuxta illud. i.
Thimo. 2. Deꝰ vult oēs saluos fieri. Et de
his nō est dubiū q̇n volūtatē nrāꝫ i talibꝰ vo
litis deo cōformare debeamꝰ: q2 hoc ē i q̇bꝰ
volūtas nr̄a ordinata. Quedā ṽo sūt q̄ deꝰ
vult volūtate ꝯsequēte: vt ꝙ iste dānetur ⁊
iste: ⁊ multa cōtingētia q̄ i hoc mūdo eueni
unt. Et de istis reuera nō tenemur ꝑm aliq̄s
doctores velle oē qḋ deꝰ vult: sꝫ solū qḋ vult
⁊ inotescit nec ad illud oē. Ideo notandū ꝙ
aliq̄d ōndit deꝰ se velle absolute ⁊ q̄ꝫtū in se
est: vt bona q̄ facit ⁊ hoc tenemur velle abso
lute ⁊ simpliciter. Absolute volūtate q̄ꝫtū i
nobis est. Aliquid ṽo ostendit se velle volū-
tate absoluta: sꝫ oppositū velle quātū i se ē:
vt mala que infligit: ⁊ hoc tenemur volūta

te absoluta ⁊ deliberata: tñ oppositū possu
mus velle volūtate pietatis sic dicit Hugo
Unde sicut de⁹ quātū in se est: nō delectat̄ i
nr̄is penis: sed magis dicit: Heu heu cōsola
tor sup hostib⁹ meis. Esa. 50. tñ ꝑpter iusti
ciā ⁊ rigorē vindicte volūtate deliberata pe
nas infligit. Sic ⁊ nos debem⁹ velle istas pe
nas infligi volūtate deliberata ꝯformando
nos volūtati diuine: ꝙuis possum⁹ volūtate
pietatis velle oppositū volūtate. s. cōditiona
ta: vtputa si hoc nō eēt ꝯtra volūtatē dei vel
lē sicesse. Uñ Hugo distinguit i nobis tripli
cem voluntatē. s. rōnis: ⁊ pietatis: ⁊ carnis
Idcirco ⁊ nos voluntate rōnis debem⁹ velle
etiā malū pene qd̄ scim⁹ deū velle. Sed volū
tate pietatis possum⁹ cōditionaliter si. s. deo
placet nō velle. Uñ dicit Scot⁹. Nō licz de⁹
velit patrē meū mori: nō tñ debeo patrē meū
velle mori absolute: sed sic volūtate cōditio
nali. s. iq̄tū de⁹ vult ipsū mori. Uñ Lādul
fus dicit: ꝙ volūtas nr̄a tenet̄ conformari
diuine volūtati in volito vario mō ꝑut vario
mō accipit̄ volūtas ꝑm p̄dictā distīctōnē: qꝛ
si accipiat̄ i nobis volūtas rōnis: dico ꝙ de
bet cōformari deo i volito: qñqꝫ absolute et
simplicit̄ vt in p̄ceptis. Qñqꝫ absolute sed
nō simpliciter: vt in penis: quia nō inq̄tū pe
ne sūt tñ sed inq̄tū pene sūt pcti. Qñqꝫ tñ
expedīēter nō absolute vt in consilijs diuinis:
qd̄ cōfirmat Bona. Ex his pꝫ ꝙ tenemur
gnālit̄ velle cōformare volūtatē nostrā vo
luntati diuine maxime in p̄ceptis: qd̄ si nō fa
cim⁹ etiā creature nō obtēpant nobis. Sed
vt dictū est poti⁹ ꝯtrariant̄: qꝛ sicut optim⁹
fili⁹ si pr̄ verberaret̄ nō solū cōdoleret ꝫ etiā
defensaret: ⁊ nō solū defensaret sꝫ forte vin
dictā exquireret: ita ⁊ cōditor nr̄ multitudi
nē creaturaꝝ sibi ⁊ nobis cōdidit: sibi ad ho
norē: nobis ad vtitilitatē: sꝫ cū auctorē suū
p eas offendim⁹ oīa vertunt̄ nobis in vltio
nē iudicio dei. iuxta illud Sapie. 5. Arma
uit oēm creaturā ad vltionē inimicoꝝ. Uñ
Greg. sup Luc. omel. 35. inq̄t: Quia i cū
ctis delinquim⁹ in cūctis ferimur: vt ipleat̄
qd̄ dictū est p Salomonē. Pugnabit ꝓ eo
orbis terraꝝ ꝯ insensatos. Oia nāqꝫ que ad
vsū vite accepim⁹ ad vsum cōuertim⁹ culpe
sed cūcta que ad vsum prauitatis inflexim⁹
ad vsum nobis vertunt̄ vltionis. Tranqlita
tē quippe humane pacis ad vsum vertimus

vane securitatis: ꝑegrinationēz terre ꝓ h
bitatiōe dilexim⁹ pr̄ie. Salutē corpoꝝ i vs
redegim⁹ vitioꝝ: vbertatis abūdātiāz nō a
necessitatē carnis: sed ad ꝑuersitatē intor
mus voluptatis. Ipsa serena blādimēta a
ris: ad amorē nobis redegim⁹ t̄rene dilecti
nis. Iure igit̄ restat nō nos simt̄ oīa ferian
q̄sit oīa vitijs nr̄is male subiecta seruiebā
Et q̄t prius in mundo incolumes habuim
gaudia: tot de ipsis postmodū cogamur se
tire tormenta. Hec ille. Quia igit̄ per ea q
deo accepimus deū offendimus: merito p
ipsa ferimur: vt qꝛ per vitam non seruand
dei p̄cepta ipsum offendim⁹ p mortem me
mur offendi: qd̄ cōfirmat̄ Deut⁹. 28. Si a
dire nolueris vocē dñi dei tui: vt custodi
⁊ facias oīa mādata ei⁹: ⁊ cerimonias qu
ego p̄cipio tibi hodie veniēt sup te oēs m
dictiōes iste ⁊ app̄hēdēt te. Maledict⁹ e
in ciuitate: maledict⁹ i agro: maledictū h
reū tuū: maledicte reliq̄e tue: maledict⁹ f
ctus vētris tui: ⁊ fruct⁹ terre tue: armēta
um tuoꝝ: ⁊ greges ouiū tuarū. Maledic
eris igrediēs: ⁊ maledict⁹ egrediēs. Mit
sup te dñs famē: ⁊ esuriē: ⁊ increpationē
oīa opa tua que tu facis: donec cōterat te
pdat velociter ꝑpter adinuētiōes tuas p
simas in q̄b⁹ dereliquisti me. Adiungat t
dñs pestilētiā donec cōsūmat te de terra
quā igredieris possidēdā: ꝑcutiet te domi
egestate febre: ⁊ frigore: ardore ⁊ estu: ⁊
re corrupto: ac rubigine: ⁊ ꝑsequetur do
peas. Hec ibi. Particularit̄ ꝑo de malefic
filijs erga patrez scribit̄. Prouer. 20. Q
maledixerit pr̄i suo vel matri: extinguet̄
mē eius in medijs tenebris. i. morietur in p
catis suis: vt verificet̄ illud psal. Uiri sāg
nū ⁊ do. nō di. d. s. Et sic pꝫ cā prima. C
cā pestilentiaꝝ est mētis elatio. Nam q̄ se
tollūt ⁊ putāt se posse vitā p̄stare: merit
mortē ruūt: ⁊ q̄ putant p se posse decidūt
nihilū. Nā habet̄. 2. Reg. vltimo. ⁊. 1. pa
ralipo. 21. Dauid mot⁹ pctō superbie p̄cep
pplm numerari: quo numerato dicit text
Percussit aūt cor Dauid eū. i. cōsciētia e
reprehēdit ⁊ dixit ad deū: Peccaui valde
pctō superbie vt dictū est. Nā p̄ceptuz er
Exo. 30. ꝙ añ dinumerationēz ppli quili
offerret deo: d̄ enī ibi. Qñ tuleris sūmā
lioꝝ isrl̄: dabūt singuli p̄ciū ꝓ aīab⁹ suis

Nota hic de dauid

nino: ꝛ nõ erit plaga in eis. Hec aũt nũera-
io nõ fuit sic facta: ꝛ idõ secuta ẽ plaga. Cũ
actꝰ ẽ sermo dñi ad Gaad ꝓphetã di. Uade
loq̃re ad Dauid. Hec dicit dñs: Triũ tibi
daẗ optio: elige vnũ tibi ex his vt faciã tibi
Cũq꜠ venisset Gaad ad Da. nũciauit ei di.
Aut septẽ ãnis veniet ẗ fames i t̃ra tua: aut
tribꝰ mẽsibꝰ fugies aduersarios tuos ꝛ illi te
sequẽẗ: aut certe tribꝰ diebꝰ erit pestilẽtia i
ra tua. Nũc g̃ delibera ꝛ vide q̊d rñdeã ei
misit me. Dixit ãt Dauid ad Gaad: Coar
toꝛ nimis: sed meliꝰ est vt incidã in manus
ñi. Multe eni mĩe sũt eiꝰ: q̃ i manũ hoĩuz
igẽdo vz pestilẽtiam triũ dieꝝ. Tum qꝛ de
nia dei spabat. Multe eni mĩe eiꝰ sũt. Tũ
e si elegisset famẽ septẽ annoꝝ: ipse ꝛ alij di
ites ꝓuidissent sibi de victu: ꝛ paupes fuis-
nt nimis afflicti. Itẽ si elegisset fugã coꝛã
duersarijs: ipse ꝛ alij potẽtes fuissent ꝓte-
i auxilio pugnatoꝝ ꝛ refugio fortalicioꝝ
ceteri fuissẽt occisi. Et idõ elegit penã oĩbꝰ
ĩlẽ: qꝛ pestilẽtia a deo imissa: equaliẗ pote-
it cadere sup regẽ ꝛ pauperem. Immisitq꜠
ñs pestilẽtiã i illis de mane vsq꜠ ad tẽpꝰ cõ-
itutũ. Et vt dicit Nicho. de lira. Tẽpꝰ con
itutũ itelligiẗ hoꝛa sacrificij vespertini. Illõ
ni fuit statutũ i lege. Exo. 29. Ita q̃ a ma
e p̃mi diei vsq꜠ ad hoꝛã illã moꝛtui sũt de
ꝓlo septuaginta milia viroꝝ. Cũq꜠ exten-
isset angelꝰ manũ sup hirl̃m ait dñs ange-
ꝑcutiẽti: Sufficit nũc. Cõtine manũ tuã
dicebat aũt Dauid: Ego sũ q̃ peccaui: ꝛ ego
iniq̃ egi. Uertaẗ obsecro ira tua ꝯ me ꝛ cõ-
a domũ patris mei. ¶ Hic aũt oꝛiẗ q̃stio
Quare ꝓpẗ pctm̃ Dauid ꝑcussit dñs ppl̃m:
ũ scriptũ sit Eze. 18. Filiꝰ nõ poꝛtabit ini-
tatẽ p̃ris: neq꜠ p̃r iniq̃tatez filij. Et Deut.
24. Nõ occidenẗ p̃res ꝓ filijs: nec filij pro
atribꝰ: sed vnusq̃sq꜠ ꝓ pctõ suo moꝛieẗ. Ex
ia ꝑte v̈r deũ punisse iniq̃tatẽ patrũ in fi-
os i t̃tiã ꝛ q̃rtã generationẽ: is q̊ oderunt
e. Exo. 20. et Deut. 5. Ad ꝯcoꝛdiã huius
iqui dicunt q̃ q̃druplex ẽ moꝛs. Coꝛpo-
: spũalis: tꝑalis: ꝛ et̃na. Dicũt eni q̃ moꝛ
spũali ꝛ et̃na nõ puniẗ p̃r ꝓ filio: nec econ
erso. Et isto mõ itelligiẗ illud dictũ Eze.
8. Filiꝰ nõ poꝛ. ꝛc̃. Moꝛte aũt coꝛꝑali ꝛ tẽ-
ꝑali inẗficiẗ aliq̃n filiꝰ ꝓ pctõ p̃ris: ꝛ econ
erso: vt pz i diluuio ꝓ pctis pẽtũ submer
sũt pueri q̊ adhuc nõ poterãt eẽ ꝑticipes i

pctis parẽtũ: vtpote rõnis vsũ nõ habentes
Uel mediantibꝰ angelis scis: vtpote submer
sione sodomoꝝ inẗfecti sunt ꝑuuli cũ parẽti
bus. Uel mediantibꝰ ãgelis malis q̊bꝰ aliq̃n
vtiẗ deꝰ ad executionẽ sue iusticie: sicut pro
pctõ egyptioꝝ p̃geniti fuerũt inẗfecti inq̃tũ
ꝑuuli. Uel mediãtibꝰ hoĩbꝰ: sicut de mãdato
dñi filij isrl' inẗfecerũt habitatoꝛes canaan
cũ vxoꝛibꝰ ꝛ filijs q̃tũcũq꜠ ꝑuulis. Et huiꝰ
snie fuit btũs Tho. prima ꝑte. 2e. q. 87. Et
Nicho. de lira i postilla sua sup li° Deut. 24
.c. sup illud dictũ. Nõ occidenẗ p̃res ꝓ fi. ꝛc̃
Dicit etiã btũs Tho. q̃ detrimẽta coꝛꝑaliũ
rerum vel etiã ipsiꝰ coꝛpis sunt etiã quedam
penales medicine ad salutẽ aĩe oꝛdinate: vñ
nihil ꝓhibet penis talibꝰ aliquẽ puniri ꝓ pec
cato alteriꝰ vł a deo vel ab hoĩe: vtpote fili-
os ꝓ p̃ribꝰ vt dictũ ẽ. s. ꝛ subditos ꝓ dñis in
q̃tũ sũt q̃dã res eoꝝ: vt pz. 2. Reg. vlti. c. s.
hic qꝛ ppł'us fuit punitꝰ vt erat q̃dã res Da-
uid. Si obijceres: iã dixisti q̃ deꝰ mittit pesti
lẽtiã ꝓpẗ pctã: vñ h̃ q̃ sepe heremite ꝛ opti-
mi religiosi peste moꝛiũẗ. Rñdeo q̃ duabꝰ
ꝯgruẽtijs ondiẗ q̃ deꝰ h̃ facit. p̊ ꝓpẗ aliquẽ
ꝯsensũ seu dissiłationẽ: ꝛ h̊ mõ inẗdũ boni sĩt
cũ malis puniũẗ: qꝛ eoꝝ pctã nõ redargue-
rũt: vt Augꝰ ait i p̊ de ci. dei. 2°. ad cõmẽdã-
dã hũane societatꝭ vnitatẽ ex q̃ vnꝰ hõ pro
alio dꝫ eẽ sollicitꝰ ne peccet. Uł t̃tio mõ h̃ fac
deꝰ ad occultãdũ sua iudicia: qꝛ pctõꝛes non
merẽẗ ea ag̃scẽ: ꝛ isto mõ colligit ꝛ rapit ma
los esca bonoꝝ. Uł si h̃ tibi nõ sufficit dic cũ
Paulo ad Ro. xi. O altitudo diuiti. ꝛc̃. Et
cũ Aug. Si rõe facti ꝓfũditatẽ iudicij dei pe
netrare ñ possumꝰ: manifeste tñ scimꝰ verẽ ẽ
ꝛ bonũ q̊d fecit. ꝛ sic pz 2a. cã pestilẽtie. ¶ 3a.
cã est rapinaꝝ vsurpatio. Daẗ eni pestilẽtia
ꝓpter vsuras ꝛ rapinas. Exo. 9. Dixit q̃qꝫ
dñs ad Moysẽ: Dices ad pharaonẽ: h̃ dic
dñs deꝰ hebꝛeoꝝ: Dimitte ppl'z meũ vt sacri
ficet mihi i deserto. Nũc ꝗ̃ extẽdẽs manũ ꝑ
cutiã te ꝛ ppl̃m tuũ peste: ꝑibisq꜠ de terra.
Pharao violẽtia vł dissipatio: ppl's sensus
cogitatꝰ cogitat ꝯctꝰ vł modos q̊bꝰ possit ꝓ
ximũ dissipare ꝛ ꝯtinue dissipet ĩspiratiões
q̃ sũt ppl's dei: vł pharao inẗꝑtaẗ denudãs ꝑ
cussos vł dissipãs p̃ꝑatos. dicũẗ. n. denudari
ꝑcussos vsurarij: qꝛ raro vł nũq̃ aliq̊s acci-
pit ad vsurã nisi ꝑcussus aliq̃ molestia: vel
dissipãs p̃parãdos: qꝛ paupes ad dinũ cul-

tū ꝑparati ꝓpᵗ molinā fenoris retrahūt a
diuinis ⁊ a celebratione festoꝝ. Sed proh do-
lor q̄ʒ nūꝙ̄ aliena restituūt: sed dicūt: faciā
postea ī morte testamentū: iudicio dei venit
eis pestis ⁊ tollit intellectū: ⁊ nō pn̄t ordina
re facta sua. Et sic nec ipsi nec sui gaudēt il-
lis bonis. Nā sepe cōtingit istis q̇ cōfidūt in
morte sic posse facere: ꝙ permittēte deo nec
restituūt nec filijs derelinquūt: ſʒ in sterq̇li
niū iaciunᵗ. sicut accidit cuidā ciui Bono-
niēsi: q̇ toto tpe vite sue fecerat lucra mala.
Qn̄ veniēs ad mortē: ne filiꝰ h̄ possideret ac-
cepit pecuniā ⁊ ꝓiecit in sterq̇liniū. Et appro
pinquās morti clamabat: Apite portas vt
diaboli me portēt: ⁊ sic clamādo expirauit ⁊
diaboli eū portauerūt. Ezech. 7. Argentū
eoꝝ foras ꝓijcieᵗ: ⁊ aurū eoꝝ nō valebit libe
rare eos in die furoris dn̄i. Et sic pʒ 3ª causa
¶ 4ª cā pestilētie ē libidinū inhonestatio. Hec
eni luxuria pestilēs imo cathedra pestilētie:
de q̄ loq̇ᵗ psal. ꝙ btūs ē q̇ nō sedit ī cathedra
pestilētie. Adeo eni hodiernis tpibꝰ creuit
ista pestis ꝙ totū mūdū corrupit. Ascendit
eni vsq̄ ad cathedrā ecclasticā īcipiēs a maio
ribꝰ. Nōne hodie vsq̄ ad sacerdotalē cathe-
drā ascēdit ⁊ ipsos deiecit: cū manifeste con
cubinas teneāt? Quid ō sacro m̄rimonio ꝓ
loquar: de quo dicit Paulꝰ: Sacrm̄ hoc ma
gnū eē in eccl̄ia ⁊ in xp̄o. Et ꝓpter hoc debēt
diligere vxores sicut ⁊ xp̄s eccl̄iam: cū oī pu
dicicia ⁊ scīmonia? Vere in tātū luxuria ex-
ercuit maliciā suā vt sepe īmutēt vsū suū na
turalē in eo qui est ꝯ nāʒ: ⁊ nō sicut homies
sed sicut canes insequūᵗ matrimoniū suuʒ:
nō ſuātes modū: nec locū: nec tēpus: nec or
dinē ⁊c̄. Adhuc nō sufficiūt ista ī offēsā cre-
atoris: cū ⁊ opus nefādissimū ⁊ innoīabile
q̇ð sodomiticū dr̄: totuʒ q̄si orbē repleuerit
⁊ vt masculi ī masculos: ⁊ femine ī feminas
hāc turpitudinē opeᵣᵗ: O vtinā disrūpes
deꝰ celos ⁊ cardines terre: vt oēs absorberēᵗ
q̇ te tātū offēdūt. Johel. 3. Posuerūt puerū
in ꝓstibula: ⁊ puellā vēdiderūt ꝓ vino. Nō
cōuertā retributionē vestraʒ ī caput vestrū
Ezech. 6. Contriui cor eoꝝ fornicās ⁊ rece
dēs a me: ⁊ ocl̄os eoꝝ fornicātes pꝰ idola sua
Hec dic dn̄s deꝰ. Percute manū ⁊ allide pe
dem tuū: ⁊ dic ad oēs abhoīatiōes maloꝝ ī
isrl̄. quia gladio ⁊ fame ⁊ peste ruituri sunt.
Ezech. 33. Fecistis abhoīnationes vr̄as: ⁊

vnusq̄sq̄ vxorē ꝓximi sui polluit: ⁊ terrā he
reditate possidebitis: hec dices ad eos. Sic di
cit dn̄s deꝰ: Viuo ego: q̄ʒ q̇ in ruinosis sunt
gladio cadēt: qui in agro bestijs tradenᵗ ad
deuorandū: q̇ aūt in predijs ⁊ speluncis sūt pe
ste morienᵗ. Sed hoc nō solū sufficit. Nam
ad luxuriā cōcitādā artē adinuenerūt. s. cho
reas. Et hic nota mala q̄ in choreis excercēᵗ
vt tactꝰ ⁊c̄. Ezech. 25. ꝓ eo ꝙ plausisti ma-
nu ⁊ ꝑcussisti pedē ⁊ gauisa es ex toto affectu
sup t̄rā isrl̄. Idcirco ecce ego extēdā manuʒ
meā sup te ⁊ tradā te in direptionē gētiū: ⁊
inēficiā te de ppl̄is: ⁊ ꝑdā te de terris ⁊ ꝯterā
Itē Ezech. 7. Ira mea sup vniuersū ppl̄m
gladiꝰ foris: fames ⁊ pestis intrisecꝰ: qui in
agro est gladio morieᵗ: ⁊ q̇ in ciuitate sūt pe
stilētia ⁊ fame cōsūmabunᵗ. Habeᵗ etiam a
Justiniano in Auctē. vt nō luxurieᵗ ꝯ nām
⁊ ait: Propᵗ talia pctā. s. blaffemiā ⁊ pecca
tū ꝯ naturā: ⁊ fames ⁊ terremotꝰ: ⁊ pestilen
tie fiūt. Idē cōfirmaᵗ in glo. 32. q. 7. flagi
tia. Habeᵗ etiā ī legēda scōꝝ ī vita bti Gre
gorij in tractatu de letanijs. require ī ſme
nario de punitōe peccatoꝝ: de punitōe luxu
rie. Et sic patet 4ª causa.

Pars t̄tia in q̄ ponūᵗ remedia ꝯ pestēsi
ue morbos pestilentie.

TErtio ī isto sermōe tractādū ē de re
medijs ꝯ pestē: q̄ re vera nō sūt alia
nisi cōtritio: ꝯfessio: atq̄ satisfactio ¶ Ad
quoꝝ euidētiā notādū: ꝙ tria sūt bona q̇bꝰ
peccādo abusi sumꝰ. Est eni q̇ddā bonuʒ ex
nos: ⁊ quoddā ī nos: ⁊ q̇ddā intra nos. Bo
nū extra nos ē totꝰ mundꝰ: bonū in nos ē ca
ro nr̄a: bonū intra nos ē aīa nr̄a. Bonū e
nos datū est tāꝙ̄ mediū q̇ subleuemur ī dei
ad Ro. p̄. Inuisibilia eni dei ꝑ ea q̄ facta sūt
intellecta cōspiciūᵗ. Caro data ē aīe sic̄ mu
lier viro ad coopandū. In cuiꝰ figura Gen.
2. ait dn̄s. Nō est bonū eē hoīeʒ solū. Facia
mus ei adiutoriū sil̄e sibi: ⁊ tūc fecit Euam.
Aīa ṽo creata ē rōnalis vt deū agnosceret:
agnoscēdo amaret: amādo frueref ⁊ opareᵗ
quia ꝓbatio dilectionis exhibitio est operis.
In cuiꝰ figura Gen. p̄. ait dn̄s: Faciamus
hominē ad imaginē ⁊ similitudinē nostram
Sed homo factus bestialis ⁊ apostata factꝰ
a deo propter bona ista dereliquit creato-
rem ⁊ adhesit creature. iuxta illud. i. Jo. 4.
Omne q̇ð est in mundo: aut est cōcupiscētia

carnis: aut cōcupiscētia oculorū: aut supbia
vite. Et ideo necesse ē q volēs penitere tria
opeꝫ ꝯ istū trinariū pessimū. s. Corde cōte
rēdo de qua dictū est. s. Ore cōfitēdo 7 ope
satisfaciēdo de quib9 dicet i sequētib9. Et iō
ↄtrariū faciētib9 de9 cōminat pestē: Exo. 5.
vbi dr. Ingressi sūt Moyses 7 Aaron 7 di
xerūt pharaoni. De9 hebreoꝝ vocauit nos vt
eam9 viā triū dieꝝ in solitudinē q sūt. s. tres
ptes pnie 7 sacrificem9 dño deo nr̄o ne forte
accidat nob pestis aut gladi9 vbi glo. Viaꝫ
triū dieꝝ puenerūt marath: 7 ibi erāt aque
amare: q2 pnia est amara: sꝫ fruct9 ei9 dulcis
est. Cū quis igit aggrauat9 7 pcussus fue
rit peste: statim faciat sibi hoc vltimū medi
camētū. Accipiat qtū plus pōt de amaritu
dine mentis ꝯ pctā cōmissa: 7 de vera cordis
cōtritōe añ magl librā q vnciā: 7 pdicta mis
ceat cū aqua lachrymaꝝ 7 faciat vomitū per
nudā cōfessionē: 7 sic purgabit pestiferū ve
nenū delictoꝝ. Et sic remanebit pus aggraua
tus spūs tot9 leuis 7 plenus felici gaudio: 7
apostema mortiferꝝ pctōꝝ totum liquabit 7
euanescet. Postea suauissimū 7 refrigerati
uū electuariū corpis 7 sanguis dñi nr̄i Je
su xp̄i sumat. Deinde vngat ptes sensuales
oleo scō: 7 in modico tpis spatio trāsibit ad
incorruptibilē etne vite patriā 7 sanus erit
a peste: 7 ab oīb9 alijs infirmitatib9 hui9 cor
ruptibilis vite. Qm̄ ia alia remedia ab isto va
na sūt quo nō solū recipit sanitas sepe nume
ro in presenti: sed 7 immortalitas in futuro
seculo Amen.

Dñica eadē infra diem. De necessitate 7
obligatōe cōfessionis. Sermo. 59.

ERat Jesus
eijciens demoniū: 7 illud
erāt mutū. Lu. xi. Hu9 ea
q in supiorib9 frēs charis
simi iā determinata ē pri
ma pars pnie salubris et
necessaria q est cordis contritio. Seqt tra
ctare de secūda q est oris confessio: de q my
stice in pn̄ti euāgelio insinuat in q describit
quō xp̄s sanauit hoiem demoniacū: cecū: 7
mutū. De q etiā habet Math. 12. c. vbi scri
ptū ē. Tūc oblat9 est ei hō demoniū habens
cec9: 7 mut9: 7 curauit eū ita vt loqret 7 vi
deret: vbi dicit Jo. Chryso. Neqtia demo
nis alterutꝝ ingressum p quē creditur9 erat
opillauit auditū 7 visū: 7 tertiū. i. linguā vt
nō cōfiteat. Et iō dicūt vba pposita. Erat
Jesus eijciēs demoniū 7 illud erat mutum.
Sup q verba dicit Alex. de al. i postilla sua
Nō demoniū ē pctm̄ pa demone iuentum:
mutū. i. faciēs mutū a ↄfessione fidei 7 pecca
ti. Quia de nā demonū ē: vt postq hoiem
induxerint ad pctm̄ inducāt ad illud celādū
ne p ↄfessionē deleat. Qm̄ igit multi sūt ho
diernis tpib9 q cōfessionē tā salubrē in deri
sum hn̄t 7 contēptū: eo q nō vr̄ sibi rōnabile
siue iustū: vt qs reuelet alteri q deo secreta
sua. Qui error q sit ipi9 ꝯ seipsū manifestat
cū sit ↄtra euangeliū 7 determinationē eccle
sie. Idcirco ꝯ tales conabimur insistere: pro
bādo q oēs i pctō mortali existētes si volūt
ab ipsis mūdari 7 purificari necessaria ē p9
cōtritionē cōfessio. Et hoc p triplicē legē vi
delicꝫ. Primo lege nāli 7 inata. Secūdo le
ge veteri 7 scripta. 3o lege noua 7 gratuita.

Pars prima vbi pbat confessionē fuisse
necessariā per legem nālē 7 innatā.

PRimo igit probat ↄfessionē esse ne
cessariā lege nāli. Ad cuius rei
euidētiā aduertendū ē q nūq potu
it aliqs etiā i lege nāli de pctō suo habere re
missionē nisi pui a confessione. Propter qd
querūt theologi. Si i lege nāli fuit necessa
ris cōfessio. Et rn̄dit Alex. de al in qrta pte
sūme sue i tractatu de ↄfessiōe ar. 3. Et Ric.
in. 4. dis. 17. ar. 2. q. 3. et Bona. ibidē pte. 2
ar. 1. q. 1. Alex. dicit i lege nāe necessaria erat
ↄfessio: nō vocalis: siue sacramētalis: qm̄ i
cōfessione vocali 7 sacramētali tāq in ordi
nato iudicio oportet aliū eē reū 7 aliū iudi
cē: 7 oportet q re9 sit penitēs q velit in spon
taneo iudicio spōte pctā sua ↄfiteri: sꝫ iudex
pncipalis eē non pōt: nisi qui valeat absoluē
7 ligare: 7 iō iudiciū confessionis soli deo cō
petit q principaliter solus pōt pctā relaxare.
Quia igit tpe legis nature ipse tm̄ de9 erat:
7 nō adhuc hō nō erat necessaria cōfessio vo
calis: sꝫ occulta siue cordis facta ipsi soli deo
q cōsistit i displicētia malicie ↄsiderate bm
illud Aug. 8. cōfessionū. Cū mal9 sum: ni
hil aliud est me cōfiteri deo q displicere mi
hi: 7 i dānatōe sui sine accusatōe. Vn̄ i psal.
dr: De9 vitā meam annūciaui tibi: posui la
chrymas meas i conspectu tuo. Vbi glo. ait.

Uitā deo nūciat q̄ pctā deo cōfitetꝰ: nō deū
doceās: sȝ seipsū pctōrē agnoscens ⁊ dānans
Hec Alex. Ric. hoc idē affirmat addens ꝙ
vocalis cōfessio q̄ fit sacerdoti: nō est de iure
nature: qꝛ nihil ē de iure nature nisi illa pma
pncipia agibiliū quoꝝ veritas vltio offert se
nāli cognitiōi practici itellectus: sȝ ꝯfessio
mētalis ē de iure nature: cuiꝰ rō ē: qꝛ ꝯfessio
nō tm̄ ē pars sacri: sȝ actꝰ virtutꝭ vt. j. pate
bit. Actꝰ aūt ꝟtutū moraliū sūt de iure nāe
ꝗ. ⁊c̄ hec Ricar. Bona. aliꝭ dicit ⁊ melius
distinguēs ꝙ dupliciꝭ sūt aliq̄ de dictamine
iurꝭ nālis. Aut i spāli: vt honorare parētes
Aut i gnāli ⁊ sic nā dictat ea q̄ supaddit lex
euāgelica sicut sūt aliq̄ superogatōis vl̄ etiā
aliq̄ sacra. Intelligendū ē ꝗ ꝙ duplex ē ꝯfes
sio de pctō: mētalis: ⁊ vocalis. Mētalis cō
fessio ē recognitio pcti ⁊ offense. Et hō ē de di
ctamine nāe i spāli ꝓm ꝙ cognitio offense ē
de dictamie nāe. Cognitio āt offense hūane
ē de dictamine nāe p se ꝓm ꝙ rōnalis ē: hō co
gnitio offense dine ē de dictamie nāe adiute
aliquo mō p fidē. Quō eni scit homo offen
dere deū: quē non videt nisi p aliquod radiū
fidei: hoc cognosceret. Cum aūt homo co
gnoscit ꝙ deū p ꝑuaricationem inhonorat:
natura dictat ꝙ mīa est ab ipso humiliter
petēda: ⁊ hoc nūꝙ ē nisi cogscatꝰ culpa. Vo
calis ꝟo ꝯfessio ē duplex. s. Que fit deo: ⁊ q̄
fit hoi. Vocaliꝭ ꝯfiteri deo dictat nā nō sim
pliciꝭ sȝ i casu: vtputa qñ deꝰ exigit sic exegit
ab Adā Geñ. 3. Adā vbi es? Ubi glo. ꝟba
sūt vocātis ⁊ ad ꝯfessionē inducētis. Et ad
Caym Geñ. 4. Ubi ē Abel fraꝭ tuꝰ. Deq̄
bus dꝛ de pe. dis. i. §. deniqꝫ. vt ꝑspicue appa
reat neminē sine ꝯfessiōe a pctō mundari ab
ipsiꝰ hūani generꝭ pncipio sumamꝰ exordiū:
pctō pme trāsgressionis pmi parētes corru
pti a dño sūt reqsiti de culpa: vt pctm̄ quod
trāsgrediēdo cōmiserāt confitēdo delerent.
Serpēs aūt d culpa reqsitꝰ nō ē: qꝛ p cōfessi
onē nō reuocabatꝰ ad veniā. Caym qȝ cū pcti
ꝑuaricatōi fratricidiū addidisset: siliꝭ a dño
de culpa reqsitꝰ ē cū dꝛ ei: Abel fraꝭ tuꝰ vbi ē
Sȝ qꝛ supbꝰ capiti suo pctm̄ suū ꝯfiteri no
luit: potiꝰ mēdaciꝭ negādo dñm fallere co
natꝰ ē di. Nūqd custos fris mei sū ego? indi
gnꝰ venia iudicatꝰ ē. Uñ in despatiōis ꝓfū
dū mersus ē: dū ait: Mea iniqtas maior ē
q̄ vt veniā merear: vagꝰ ⁊ ꝓfugus exigit a
facie dei: significās eos qui pctm̄ suū cōfite
ri dissimulāt respectu dine miserationis indi
gnos haberi. Hec ibi. Vocaliꝭ ꝟo confiteri
hoi nō dictat nā nisi i generali: qꝛ dictat oīb
bus modis recōciliari oībꝰ modis oportere
deo: quibꝰ ipse statuit. vñ natura dictat. Si
deꝰ arbitrē constitueret inꝭ se ⁊ pctōrē ꝙ ipsi
eēt culpa reuelanda: ⁊ ita dictat natura i ge
nerali. Et sic patet lege naturali qualiter ad
confessionē obligamur. Patet quoqȝ pars
pma huius sermonis.

¶ Pars secūda huiꝰ sermonis in q̄ ꝓbatꝰ cō
fessionē fuisse necessariā per legem veterem
⁊ scriptam.

SEcūdo ꝓbatꝰ ꝯfessionē eē necessariā
lege veteri ⁊ scripta. s. i lege moysi ⁊
ꝓphetaꝝ Leuiꝭ. 16. Uñ postq̄ emūdauerit
scūariū ⁊ tabernaculū ⁊ altare: tūc sacerdos
offerat hyrcū viuētē: ⁊ posita vtraqꝫ mano
sup caput eiꝰ cōfiteatꝰ oēs iniqtates filioꝝ
isrl̄ ⁊ vniuersa delicta. Et. 26. Propꝭ pctā
patꝝ suoꝝ ⁊ sua affligūtꝰ: donec cōfiteantur
iniqtates suas: ⁊ maloꝝ suoꝝ recordētꝰ: qbꝰ
ꝑuaricati sūt i me: ⁊ ambulauerūt ex aduer
sū mihi. Tunc orabūt ꝓ iniqtatibꝰ suis ⁊ re
cordabor federis mei qd̄ pepegi cū fribꝰ eorū
Hec ibi. Et Nūeri. 5. Uir siue mulier cū fe
cerit ex oībꝰ pctis q̄ solēt hoibꝰ accidere: ⁊ p
negligētiā trāgressi fuerit mādatū dñi atqꝫ
deliqrint cōfitebuntꝰ pctm̄ suū. ¶ Sȝ nota
ad declarationē pdictoꝝ ꝓȝ Durādū: ꝙ tpe
legis scripte: qꝛ ipse deꝰ magis inotuerat ho
⁊ iā pōtificē cōstituerat i tra: homies ꝯfiter
mādauit vocaliꝭ p sacerdotē: gnāliter tñ ⁊
indistincte p determinationē sacrificioꝝ: vt
patet ꝓxime dictis auctoritatibꝰ. Hoc idē
ꝓbatꝰ dictis ꝓphetaꝝ sic discurrēdo. 2. Nee
mie. 9. Filij isrl̄ steterūt ⁊ ꝯfitebātꝰ pctā sua
⁊ iniqtates patꝝ suoꝝ: q̄ter in die: ⁊ q̄ter i no
cte cōfitebātꝰ: ⁊ adorabāt dñm deū suū. Jo
sue. 7. Fili mi da gliā dño deo tuo isrl̄ ⁊ cō
fitere atqꝫ indica mihi qd̄ feceris ne abscon
das. Rñditqꝫ Achan Josue ⁊ dixit ei: Ue
re ego peccaui dño deo isrl̄. ⁊c̄. 4. Reg. 15.
Uade ⁊ lauare septies in iordane: ⁊ recipiet
caro tua sanitatē ⁊ mundaberis. 1. Paralip.
16. Cōfessio pctōꝝ ⁊ magnificētia honorū
opeꝝ corā illo. Job. 10. Loqr i amaritudine
aie mee: dimittā aduersū me eloquiū meū.
Job. 31. Si ab scōdi qsi hō pctm̄ meū: ⁊ cela
ui in sinu meo iniqtatē meā: qs mihi tribuat
auditorē. q. d. nō erit. ꝑsal. 27. Ex volūtate

nea ꝯfitebor illi nõ cõpulsꝰ. psal. 31. Dixi cõ
fitebor aduersũ me. psal. 95. Cõfessio 7 pul
chritudo in ꝯspectu eius. psal. 99. Introite
portas eiꝰ i ꝯfessiõe. q. d. alr̃ nõ ẽ intrandũ.
psal. 118. Os meũ apui i cõfessione: 7 attra
xi spm̃. s. scm̃. Prouer. 16. Reuela dño opa
tua: 7 dirigent cogitatões tue. Prouer. 28
Qui abscõderit scelera sua nõ diriget: q̃ ãt
cõfessus fuerit 7 reliq̃rit ea miam cõsequet.
Eccle. 4. Presbytero hũilia aiam tuã: 7 ma
gnato caput tuũ. Eccle. 17. Añ morté cõfi.
tere pctã tua. Esa. 43. Narra si q̇d debes vt
iustificeris. Esa. 47. Tolle molã 7 mole fa
rina. Esa. 52. Solue vicula colli tui capti
ua filia syon. s. i cõfessiõe. Esa. 58. Si abstu
leris de medio tui cathenã. 7c̃. Et itex. Orie
tur i tenebris lux tua 7 tenebre tue erũt sicut
meridies. Treno. 2. Effũde sicut aq̃ cor tuũ
ꝯspectu dei p ꝯfessionẽ. Osee. 13. Colligata
iniq̃tas effraim: abscõditũ ẽ pctm̃ eiꝰ dolo
res pturientis veniẽt ei. Osee. 14. Reddemꝰ
vicula labiox nr̃ox. Et sic pꝫ lege veteri ne
cessariã eẽ cõfessionẽ. patetq̃ pars secũda.

Pars tertia in q̃ pbat cõfessionẽ eẽ necessa
riã p legẽ nouã 7 gratuitam.

Tertio pbat cõfessionẽ eẽ necessariã
lege noua 7 gratuita. Et h̃ tripliciť.
Primo euãgelica 7 aplica pceptõe. 2º cano
nica 7 auctẽtica cõstitutõe. 3º politica exẽpli
ficatiõe. ¶ Primo pbat h̃ idẽ euãgelica p
ceptõe. Nã fm oẽs theologos maxie Ric. i
4. dis. 17. ar. 2. q. i. Preceptũ cõfessiõis hẽt
i euãgelio. Nã xp̃s hoc pcepit iplicite i figu
ra qñ dixit Mat. 8. Leproso mũdato. Va
de oñde te sacerdotibus. ¶ 2º h̃ idẽ pcepit
explicite qñ discipulis dedit ptãtẽ iudicãdi i
foro cõscie. Nã pmisit Petro se daturũ huiꝰ
modi ptãtẽ. Mat. 16. ibi. Tibi dabo cla. 7c̃
quã postea dedit 7 exp̃sse pꝰ resurrectionem
qñ dixit Jo. 20. Pasce oues meas: 7 oibus
aplis sil eãdẽ ptãtẽ dedit p seipsũ cũ pꝰ resur
rectõẽ dixit Jo. 20. Accipite spm̃ scm̃ q̃x re
miseritis pctã remittũt eis: 7 quox retinue
ritis retẽta sũt. Si ĝ dedit hãc ptãtẽ Petro
aplis 7 discipulis: dedit etiã suox successori
bus: q2 fm Sco. 7 Ric. vbi. s. Papa est suc
cessor Petri. Epi successores aplox. Ceteri
vo sacerdotes sunt successores discipulorũ.
Habet hoc idem. 21. dis. c. 7 nouo. 68. c. cor
episcopi. §. q autẽ. 7. c. quox vices. Et extra
de sacra vnctione. c. vnico. §. per frontis. Et

Hosti. de tẽporibꝰ ordinando. §. 7 qualiter
vbi alij dicunt. Et nota q Petro spãlit da
ta est huiꝰmodi auctoritas: vt ab ipso sũmo
pontifice ceteri inferiores hãc auctoritatẽ
recipiãt. Hinc ẽ q q̃uis huiꝰmodi auctori
tas oibꝰ sacerdotibꝰ collata sit: vt patꝫ ex su
pradictis: nõ tñ oẽs ipsam exercere possunt
quia ab ecclesia restricta ẽ. Et hoc cõueniẽt.
¶ Ex quibꝰ oibꝰ sic arguit. Quibus datur
ptãs de aliqua causa iplicite iudicandi: dat
etiã illis potestas cognoscendi de illa. iuxta
illã regulã. Cum quid cõcedit: conceditur
etiã illud sine quo adimpleri nõ posset. Cui
iurisdictio data est ea q̃q cõcessa eẽ vident
sine q̇bꝰ iurisdictio explicari nõ potuit 7 per
q̇ȯ puenit ad illȯ. habet ista regula extra d
officio delegati. c. pterea. Et. ff. de iurisditi
one om. iudi. l. 2. ff. de pcuratoribꝰ. l. ad rem
7. l. ad legatũ. 7. ff. si vsus petatur. l. pma. §.
p. ff. de seruitutibus rusticox predıox. l. qui
habet. ff. de acquirenda hereditate. l. illud.
Cũ igitur iudex nõ possit recte iudicare de
causa sibi ignota: necesse ẽ q iudex spũalis
. s. sacerdos si debet conscientiã pctõris recte
iudicare q facta ipsius pus cognoscat: sꝫ co
gnoscere nõ potest nisi peccator ei cõscientiã
suã per cõfessionẽ aperiat: quia ecclesia non
iudicat de occultis fm Sco. in. 4. di. 15. ar.
i. q. 4. Hoc idem habet extra de simonia. c.
sicut. in fi. 7. c. tua nos. Et extra de sen. excõ
. c. a nobis. 2. Et. 32. dis. c. erubescant. 33. q.
5. c. christiana. Cũ igitur christus sacerdo
tes instituerit aliorũ iudices in foro cõsciẽ
tie qui iudicare nõ possint de occultis: prece
pit peccatores de necessitate salutis sacerdo
ti peccata sua confiteri. Et ideo Boetiꝰ ait
pmo liº de conso. Si opera medicantis expe
ctas: oportet vt vulnus detegas. Cõfirma
tur hoc exemplo Lazari Jo. xi. quẽ resusci
tatũ tradidit dñs discipulis soluendũ. Vñ
Augꝰ in liº de pe. Et ponitur de pe. dis. i. §.
quẽ penitet. vbi scribit. Lazarẽ de monu
mẽto iã suscitatũ obtulit dñs discipulis sol
uẽdũ p hoc ostẽdẽs ptãte soluẽdi cõcessã sa
cerdotibꝰ. Hec ibi. Hinc ẽ q apli habito hoc
pcepto a magistro suo postea pmulgarunt
Nã Sco. dicit q apli illud pceptũ nũq̃ pre
dicassẽt siue ppalassent nisi illud exp̃sse i mã
datis a dño habuissent. Qȯ fecerũt vt patꝫ
Jaco. 5. vbi dr̃. Cõfitemi alterutx pctã vr̃a
7 orate p iuicẽ vt saluemini. Sup quo v̄bo

dicit Ric. ꝙ apl's inuit cõfessionē eē faciēdã
sacerdoti: qꝛ paulo añ hec verba pmisit. In-
firmat q̇s ĩ vobis: inducat p̄sbꝛos eccl'ie. Et
sit idē doc. ꝙ apl's etiã itellexit eã eē necessa
riã ad salutē: qꝛ cõcludit vt saluemi: q̄ pars
nõ tm̃ referēda ē ad oꝛate: sed etiã ad confi
temi. ¶ Nõ si ꝯtra p̄dicta arguat ⁊ etiã per
euãgeliũ: qꝛ Io. 8. iueniť ꝙ dñs remisit pec
cata mulieri ĩ adulterio dep̄bēse sine confes
sione. Nemo di. te condē. nemo do. nec ego
te cõdē. va. ⁊ am. no. pec. Siliter lãguido q̄
38. annis languerat: q̇ etiã suã infirmitatē
meruerat ꝑ pctm̃. vt Io. 5. dicit ei dñs: Ec-
ce sanꝰ factꝰ es iã noli peccare: ne deteriꝰ ali
quid tibi cõtingat: nullã tñ ab eo exegit con
fessionē. Ad hoc rñdeo ƀm Alex. ð al'. vbi. s̄.
Nõ si nõ legať p̄dictoꝝ ꝯfessio potuit tamē
fieri. Multa eni sũt a xp̄o facta: q̄ tñ nõ sũt
scripta. Confirmať hoc idē ꝑ auctoꝛitates
alioꝝ apl'oꝝ. Vñ Petrꝰ. 2ᵉ. ephe. 3. c. Sata-
gite ĩmaculati ⁊ ĩuiolati xp̄o iueniri in pace
.s. ꝑ cõfessionē emēdãtē cõsciam. ⁊ iter: Cre
scite vo in grã ⁊ ĩ cognitiõe dñi nr̃i ⁊ salua-
toꝛis Iesu xp̄i. hec aũt grã crescit ĩ nobis ꝑ
ꝯfessionē ƀm glo. Itē Io. p̄me canonice sue
.i. c. Si aũt cõfiteamur pctã nostra fidelis ⁊
iustꝰ ē dñs vt remittat nobis pctã nr̃a ⁊ emē
det nos ab oĩ iniq̄tate. Itē apl's Paulus .i.
Thi. 6. Apphēde vitã etnã in qua voca-
tus es: ⁊ cõfessus bonã cõfessionē coꝛã multꝭ
testibꝰ p̄cipio tibi coꝛã deo q̇ viuificat oia in
xp̄o iesu q̇ testimoniũ reddidit sub põtio pi-
lato bonã ꝯfessionē: vt serues mandatũ sine
macula irrep̄hēsibile: vsq; in aduētũ domi-
ni nr̃i Iesu. Hec ibi. Et sic patet euãgelij p̄ce
ptis ⁊ aplica instructõe ꝯfessionē esse necessa
riã. ¶ 2º. pbať cõstitutõe canonica. Naꝫ ꝑ
sacros canones statutũ ē oēs volentes remis
sionē pctõꝝ accipe priꝰ ad verã ꝯfessionē ac-
cedere. vñ ð pe. di. i. c. vide. dr̃. Quisq̄s es q̄
ꝯsciꝰ tibi es alicuiꝰ erroꝛis ⁊ quãto tp̄e erras
se te nosti: tãto nihilominꝰ tp̄e hũilia te ipsũ
ad deũ ⁊ satisfacias ei ĩ ꝯfessiõe pnie. Hec ibi
Et in. c. ecclesia. dr̃. Ecclia xp̄i est nõ habens
maculã neq; rugã aut aliq̄d istiꝰ modi. Qui
ḡ pctõꝝ aliqua foꝛde maculatꝰ ē nõ põt de ec-
clesia xp̄i appellari: nec xp̄o subiectꝰ dici: pos
sibile est aũt vt quõ ecclia q̄ pꝰs rugã habu
it ⁊ maculã ⁊ ĩmundiciã ⁊ postea restituta ē
ita ⁊ pctõꝛ currat ad mediciũ. i. ad cõfessoꝛē

qꝛ nõ hñt opꝰ sani medico: sed male habētes
vt curet vulnera ipsiꝰ: ⁊ sit de ecclia q̄ est coꝛ
pus xp̄i. Et i. c. scða. dr̃. Secũda pꝰ naufra
giũ tabula ē culpã simpliciť cõfiteri. Imita
ti estis errãtē: imitamini ⁊ coꝛrectũ: errau
mus iuuenes: sed emēdemꝰ senes: iũgamu
lachꝛymas ⁊ gemitꝰ copulemꝰ. Et in. c. deꝰ
diciť. Deꝰ diffinitionē nõ facit: q̄ miam su
oibus pmisit: relaxandi licētiã sacerdotibu
suis sine vlla exceptiõe cõcessit. Et in. c. si p
catũ. idē diciť. Et in. c. quē penitet. Quē p
nitet oio peniteat: ⁊ doloꝛē lachꝛymis oste
dat: ⁊ repñtet deo vitã suã: ꝑ sacerdotē pu
nia iudiciũ dei ꝑ cõfessionē: p̄cepit eni de
mũdãdis vt oñderēt oꝛa sacerdotibꝰ docē
coꝛꝑali pñti cõfitenda pctã. Et in. c. quõ. ⁊
Frustrantur claues eccl'ie q̇ sine arbitrio s
cerdotis pniam agit: si sine oꝛis ꝯfessiõe i
dulgentia ipetrať. Et extra de pe. ⁊ re. c. o
diciť. Ois vtriusq; sexꝰ cũ ad annos discr
tionis ꝑuenerit oia sua solꝰ pctã semel ĩ ãn
fideliť cõfiteať ꝓpꝛio sacerdoti: ⁊ iiunctã
bi pniaꝫ studeat ꝑ viribꝰ adimplere. Hec i
Sup quo dicit Bona. in. 4. dis. 17. Nõ o
siue boni siue mali obligantur ad ꝯfession
sel' ĩ ãno qꝛ teneri ad ꝯfessionē pctõꝝ ē du
citer. Aut ex institutõe pꝛima. ⁊ sic ē sb p̄c
pto pꝫ. s̄. solũ illis q̇ sũt ĩ pctõ moꝛtali. A
ex institutõe sup addita q̄ est a generali cõ
lio: in dicto. c. ois. ⁊ rõne huiꝰ secũde insti
tionis teneñť oēs: saltē semel ĩ anno: vt m
liꝰ patebit. j. Rõ aũt ƀm Alex. vbi. s̄. hui
institutiõis secũde põt eē triplex. Pꝛima
fuit iõ qꝛ quilibet debet deũ gloꝛificare co
tendo se pctõꝛē. Qui eni se pctõꝛē cõfitetu
deũ gloꝛificat: oñdēs se dei grã ⁊ miã indi
re. Secũda rõ fuit sacre coĩonis reuerent
qꝛ oēs teneñť ĩ pascha coĩcare: tã ꝑfecti ꝙ i
perfecti: Et tũc qꝛ agnꝰ paschalis cũ solē
tate mãducandꝰ est: vt mũdi eēnt mandu
tes ⁊ digni: opoꝛtuit p̄mitti remediũ pur
tionis: ⁊ hoc q̇dē ē ĩ ꝯfessiõe pcti. Tertia
fuit discretio gregis dñici: ne lupi ascēder
in gregē q̇ mãducarēt agnos: ideo institu
est vt vultꝰ cõsciaꝝ suaꝝ oñderent sacerdo
bus: vñ si q̇s nullũ habet pctm̃ moꝛtale d
bet tñ ꝯfiteri veniale. Sꝫ quõ ⁊ q̄liť decla
biť inferiꝰ. Sed hec dicta sũt incidēter ad
clarationē illiꝰ. c. ois. Nõ si contra argu
sic. Nõ est necessariũ confiteri sacerdoti n

ad taxandũ emendã pctĩ: sed homo sufficiẽ-
ter sibi põt taxare emẽdã ꝓ pctõ suo vel ali-
quis discretꝰ nõ sacerdos: ergo videt ꝙ non
fuit cõueniẽs hꝰmõi institutio cõfessiõis sa-
cerdoti fiẽde. Ad hoc. R. Ri. vbi. s. in re-
sponsiõe tertij argumẽti. ꝙ ille q̃ nimis ẽ fa-
miliaris vni pctĩ: iudex eẽ nõ debet in illa cã.
Extra de officio ⁊ ptãte iudicis delegati. c.
insinuãte. q2 sicͭ dicit glo. ibidẽ familiaritat]
affectio veritatẽ ipedire solet: hõ aũt ẽ nimis
familiaris carni sue: ⁊ iõ non est rõnale ꝙ sit
iudex in aliq̃ cã in qua agẽdũ ẽ de punitione
carnis sue: q̃ propter necessariũ ẽ ipsũ stare
alterꝰ iudicio. s. sacerdotis. vl' põt dici ꝙ cõ-
fessio nõ solũ ordinat ad taxationẽ emende
imo ad aliquã relaxationẽ pene virtute cla-
uiũ ⁊ ad susceptionẽ gr̃e: ⁊ q2 nullus hꝫ cla-
ues in foro ꝯscientie nisi sacerdos: ideo neces-
sariũ est cõfiteri sacerdoti. Et sic patet neces-
sariã esse cõfessionẽ cõstitutione catholica.
Nã ⁊ doc. ecclesie hoc idẽ affirmãt. Et ꝓmo
probat auctoritate Augu. li. 5. cõfessionũ.
Accipe sacrificiũ cõfessionũ mearũ de ma-
nu lingue mee quã formasti ⁊ excitasti vt cõ-
fiteat nomini tuo: ⁊ sana oĩa ossa mea ⁊ di-
cent: Dñe quis silis tibi? Neqꝫ eni docet te
quid agat in se qui cõfitet tibi: quia non ex-
cludit oculũ tuũ cor clausũ: nec manũ tuaꝫ
expellit duricia hominũ. Sed solꝰ etiã cum
voles: aut miserãs: aut vendicãs: nõ est qui
se abscõdat a calore tuo. Itẽ idem ipse ait li.
50. omeliarũ. omel. 12. Quõ nobis peccato-
rũ vulnera nũq̃ deeẽ possũt sic ⁊ cõfessiõis
medicamẽta deesse nõ debẽt. Non eni ideo
vult deꝰ vt cõfiteam̃ pctã nostra q2 ea ipse
scire nõ possit: sed q2 diabolꝰ hoc desiderat
vt iueniat quid nobis añ tribunal eterni iu-
dicis obijciat. Ideo vult vt magis defende-
re q̃ accusare peccata nr̃a velimꝰ. E cõuer-
so aũt deꝰ noster: q2 piꝰ ⁊ misericors ẽ vult
vt ea cõfiteamur in hoc seculo: ne ꝑ illis con-
fũdamur postmodũ in futuro. Qõ si cõtra
dicat sic arguẽdo: Tu dicis necessariã esse
confessionẽ auctoritate Augu. sed Augꝰ ex-
ponens illud. Dixi cõfitebor. ⁊c̃. ait: Volũ-
tas remunerat nõ opꝰ: volũtas vero in cor-
dis cõtritione ẽ: opus vero in operis confes-
sione: ergo luce clarius constat cordis cõtri-
tione nõ oris cõfessione peccatũ dimitti. Ex
quo verbo videt ꝙ nõ sit necessaria cõfessio

penitẽti. Ad hoc respondet per Alex. Qꝫ
licꝫ cordis cõtritione peccata dimittãt q̃tũ
ad culpã: tñ cõfessio necessaria ẽ quia deus
nõ remittit pctã in cõtritione nisi cum cõdi-
tione: neqꝫ si penitens confiteat illa quãdo
offert se opportunitas. Secũdo hoc idẽ pro-
bat auctoritate Hiero. in epl'a de obiurga-
tione susãne. Nã nõ est dubium leuiꝰ eẽ cri-
men nisi peccatũ suũ hõ vltro cõfitet ⁊ peni-
tet: at vbi celans mala sua ⁊ inuitꝰ detegit
⁊ nolens publicat illud grauiꝰ scelus ẽ. Hec
ibi. Tertio hoc idꝫ probat auc͞te Grego.
8. mor. Qui ꝓmereri vult qõ expedit debet
maluꝫ cõfiteri qõ fecit: Valde eni est facile
vt peccatorẽ se quisqꝫ fateat cũ nihil pro pec-
cato suo patiat. Hec sũt vera insignia humi-
litatis iniquitatẽ suã queqꝫ cognoscere: ⁊ co-
gnitã vera cõfessiõe aperire: pctõres nos eẽ
in trãquillitate loq̇mur: sed cũ de pctis ipsis
flagello interueniẽte corripimur murmura-
mus: pena ergo nos interrogat si culpã ve-
raciter agnoscimꝰ. Plerũqꝫ grauioris cer-
taminis est pctã cõmissa ꝓdere q̃ nõ admis-
sa vitare. Hec ille. Quarto hoc idẽ ꝓbat au-
ctoritate Ambro. in li. de paradiso. Nemo
põt iustificari a pctõ: qõ nõdũ cõfessus fue-
rit. Itẽ ipse in sermone. xl. Ecce nũc tẽpus
acceptabile in quo cõfessio aĩam a morte li-
berat ⁊ cõfessio ꝑadisũ aperit: cõfessio spem
saluãdi tribuit. Hec ille. Quod si cõtradica-
tur per eiusdẽ Ambro. verba sup Lucam.
Et de pe. di. i. in ꝑncipio. sicut dicit Petrus
doluit ⁊ fleuit: q2 errauit vt hõ non inuenio
q̇d dixerit: scio ꝙ fleuerit. Lachrymas eni
lego: satisfactionẽ eiꝰ nõ lego. Ad hoc rñdet
Alexã. ꝙ per verbũ hoc Ambro. non vult
ostẽdere ꝙ tanta possit eẽ cõtritio ꝙ deleat
culpã ⁊ penam sine cõfessione ⁊ satisfactiõe:
sed q2 tunc scdm Magistrũ sententiarũ in
4. di. 17. Non erat instituta adhuc cõfessio
tẽpore Petri: licꝫ data eẽt potestas discipu-
lis dimittẽdi peccata. Ex illo igit ꝟbo Am-
brosij ꝙ nõ sit confitẽdũ: sed potiꝰ ꝙ lachry-
me cũ confessiõe sunt magne efficacie: vnde
Hugo de sancto victorie sic ait Si illic tãtũ
lachryme valuerũt vbi cõfessionẽ oris non
habuerũt: quãto mag̃ si vere fuerit nũc va-
lent vbi cũ cordis contritiõe ⁊ oris confessio-
ne habeãt. Hec eni tibi demonstrat cũ sub-
dit: priꝰ flendũ: postea cõfitendũ hoc siq̇dẽ

ad veritatis cõfessionẽ ptinet vt priꝰ cõpu
garis postea cõfitearis. Hec ille. Postremo
hoc idẽ pbat auctoritate Chryso. de pe. di.
i. c. Nõ põt quisꝙ gratiã vite celestis gratis
accipere nisi purgatꝰ fuerit ab oi sorde pcti p
penitentie cõfessionẽ. Hec ille. Qz si contra
dicat per vba ipsiꝰ Chryso. de pe. di. i. circa
pncipiũ Lachryme lauãt dlictũ qd pudor ẽ
cõfiteri. Ad hoc rñdet Alex. ꝙ hoc intelli-
gendũ ẽ de lachrymis secretis que fiũt in cõ
fessione secreta facta vni sacerdoti de pecca-
to qd eẽt pudor cõfiteri in publico: vnde ex
hoc nõ sequit ꝙ nõ sit necessaria ꝯfessio: vñ
Gratianꝰ de pe. di. i. c. nõ ita. ait: Non ita
intelligendũ est vt sine cõfessiõe: secreta nã-
ꝙ peccata secreta cõfessione ⁊ occulta satis-
factione purgant: nec est necesse vt qd semel
sacerdoti cõfessi fuerimꝰ denuo cõfiteamur
vel põt dici scdm Hugonẽ de sancto victo.
qui ad litterã ait: Lachryme lauãt delictũ
qd ore pudor ẽ cõfiteri. Nũquid ideo dixit
tibi. Si erubescis confiteri peccatũ tuuz ꝙ
tibi sufficiat si tãtũ lachrymaueris ⁊ nõ cõfi
tearis? Nõne multo meliꝰ est vt scripturam
hoc potiꝰ dicere intelligas ꝙ lachryme ex in
tima cordis cõtritione pfate? Illa etiã pecca
ta lauare pñt que sine pudore ⁊ verecundia
ore cõfiteri nõ possũt. Quid ergo si pudẽtia
peccata lachryme lauãt ibi tacendũ est vbi
diuinũ auxiliũ magis necessariũ est: immo
multo magis cõfitendũ est vt humilitas cõ-
fessionis lachrymas adiũgat ꝯtritiõis. Hec
ille. ¶ Tertio hoc idẽ pbat legũ exemplifi-
catione. Primo eni quia sicut leges volunt
ꝙ ratiociniis obligatꝰ rõne pcurationis vl
administratiõis nõ debet religionẽ intrare
nec ad sacros ordines pmoueri anteꝙ rõci-
nia reddiderit. extra de obligat. ad ratioci
nia. c. vnico. ⁊. C. de episco. ⁊ cleri. l. officia-
les. Sic peccator pter malã dispositionez
vite sue in seruitio diaboli positꝰ nõ assume
tur ad gremium ecclesie ⁊ ad ordines ange-
lorum nisi prius per confessionẽ ratiocinia
reddiderit. Preterea sicut leges volunt ꝙ
int duos discordãtes ponat arbit p pace re-
formãda. ff. de arbitris. l. snia. Sic ecclesia
sancta ipse saluator nr inter deum ⁊ pctõres
posuit arbitros id est cõfessores dicẽs: illud
Luc. 17. Ite ostẽdite vos sacerdotibꝰ. s. au
ctoritatẽ vos absoluẽdi habentibꝰ: vt patet

supra. Nã sicut iudiciũ datũ a nõ suo iudice
nõ valet ⁊ in tãtũ est a iure reprobatuz: ꝙ si
clericus suo iudice cõtẽpto vadat ad iudicẽ
secularẽ nõ solũ debet deponi: vt. 23. q. vl-
tima. c. si quis episcopꝰ. ⁊. c. quo abusi. Sic
ille deponit de statu gratie ⁊ glorie qui va-
dit ad iudicẽ nõ suũ ⁊ confiteat: qz deus iu-
dicabit eum sicut nõ ꝯfessum: qz illud quod
nõ est recte factũ pro nõ facto reputat. ff. q
satisdare cogant. l. quotiẽs. Preterea sicut
scdm leges si medicus cõueniat cuz infirmo
vt ipsum sanet p certa mercede ab egritudi
ne sua: ⁊ post sanitatẽ iterũ decidat in infir
mitatẽ: ⁊ hoc ex culpa sua medicꝰ nõ obliga-
tur nisi pro noua mercede ⁊ nouo pacto: vt
patz. ff. de re. iu. l. qd si quis ex culpa sua. ff.
locati. l. maritus. Sic spũaliter habent pec-
catores cũ deo medico animarũ pactum ꝙ
sanet oẽs ab in infirmitatibꝰ eorũ: ⁊ hoc pro
mercede operũ charitatis ⁊ obseruãtia mã-
datorũ eiꝰ. Si ergo culpa sua nõ sanant: qz
faciũt contra precepta medici: nõ tenet eos
curare nisi noua mercede ⁊ nouo pacto id ẽ
noua cõfessione. Aut si post sanationẽ iterũ
ceciderint in infirmitatẽ recidiuãdo in pec-
catũ nõ tenet deus eos curare nisi innoua-
ta mercede. i. iterata ꝯfessione. Preterea sicut
scdm leges si quis habuerit duos seruos q-
bus libertatem pmiserit si ratiões reddide-
rint: si quidẽ ratiões separatiz iecerint suffi-
cere debet ad libertatẽ adipiscendã ei qui ra
tiones reddiderit: vt seruꝰ per rationẽ red-
ditionis expẽsarũ censeat liber. vbi aliꝰ qui
nõ reddiderit in seruitute remaneat. Quod
habet. ff. de manumis. in testõ. l. si pma fue-
rit. §. hec qstio. Sic a simili creatura libera
bit a seruitute corruptiõis in libertatẽ glo-
rie filiorũ dei: ⁊ hoc per cõfessionẽ in q pec-
cator reddit rationẽ oĩuz que a deo accepit
Preterea sicut scdm leges q ex certa sciẽtia te-
statoris deleta sũt a legatario vendicari nõ
pñt. ff. de his que in testõ delent. l. i. Sic spi-
ritualiter maluz testamentũ ⁊ cyrographũ
quo erat aĩa diabolo obligata per confessio
nẽ reuocare ⁊ delere põt. Qz si cõtra dicat
sic. Nullus tenet manifestare corporis sui
inhonesta: ergo multo minꝰ anime sue. Ad
hoc Ri. vbi. s. in respõsione pmi argumenti
ꝙ inhonesta corporis expedit quãdoꝙ me-
dico manifestare ad curationez: vt patet ex

legibꝰ .ſ. allegatis: ⁊ hac intentione mani-
feſtãda ſũt etiã inhoneſta aïe ſacerdoti tãꝙ
ipſius medico. Et ſic patz cõfeſſionẽ eſſe ne-
ceſſariã legũ exemplificatiõe. Confirmant
predicta duobꝰ memorãdis exẽplis. vnũ eſt
gẽtiliũ. aliud ẽ chriſtianoꝝ. ¶ Probo hoc ꝑ-
mo exemplo gentiliũ: qꝛ ſic legit ꝙ ſacerdo-
tes depinxerũt penitentiã ⁊ cõfeſſionem ad
modũ hoĩs nudi per totũ corpus tenẽtis in
manu quoddã fagellũ. 5. foliorũ in quibꝰ
ſcribebant. 5. verſus. In primo folio ſic erat
ſcriptũ Peccaui ceſſare volo. ꝙ peccaui gra-
uit doleo. In ſecũdo folio ſic Penitẽtia me
libẽter affligo: qꝛ contra deũ iniuſte egi. In
tertio ſic. Totã ſpem meã ponã in celũ. ⁊ pro
miſericordia lachrymabiliter poſtulabo deũ
In q̃rto. Exercere volo opa miſericordie:
vt mihi aperiat porta venie. In q̇nto. In vi-
ta bona perſeuerabo ꝓpter gaudiũ celi quod
expecto. Spũaliter ſi pctõr velit venire ad
mũdã vitã oportet ꝙ ſit mũdus ab oĩ pecca-
to: per purã peccatorũ cõfeſſionẽ ad quã exi-
gunt. 5. Primo propoſitũ dimittẽdi pecca-
ta cũ dolore cõmiſſorũ in ꝑmo verſu. Scđo
ſponte ⁊ volũtarie in penitẽtia ſe affligat in
ſecũdo verſu. Tertio ſpem ponat in dei bo-
nitate ⁊ mĩa in tertio ꝟſu. Quarto exercitu
bonorũ operũ in q̃rto ꝟſu. Quinto pſeuerã-
tia in bono in q̇nto verſu. ¶ Scđo hoc pro-
bat per exẽplũ chriſtianorũ. Nam legit in
cronicis minorũ ꝙ pariſiꝰ quidã clericus lu-
bricus ⁊ imũdus ſciẽtia tam preclarꝰ philo-
ſophie ſtudio vacãs grauiſſimã infirmita-
tẽ incurrit. Tũc ſocij ad cõfitendũ eũ indu-
cebãt ⁊ recipiẽdũ eucharistie ſacrm ipſe ve-
ro aĩo indurato hoc facere recuſabat. Tũc
ſocij fratrẽ quẽdã minorẽ valde deuotũ vo-
cauerũt rogãtes eũ vt ipſum vellet ad cõtri-
tionẽ inducere: cũ videret ad finẽ ꝓpinqua-
re. Venit ſtatim frater ille: ⁊ cũ euz ad peni-
tentiã aĩaret ab infirmo repellit ſicut a de-
ſperato preces feruẽtiſſimas deo fudit. Et
tũc ĩfirmꝰ a deo bono reſpectꝰ vidit magnũ
⁊ apertũ puteũ iuxta lectũ: ⁊ de puteo veloci-
ter aſcendere draconẽ cuz flãma ſulphurea
ore aperto qui videbat velle infirmũ deuo-
rare. Tunc infirmꝰ timore magno percuſ-
ſus oculos ꝟſus celũ erigẽs vidit Ieſũ velu-
ti cruci affixũ in aere ⁊ ꝑdictũ fratrẽ ad pe-
des orantẽ vt ipſiꝰ infirmi dignaret pñs mi-
ſereri. Et Ieſus: veniat ad cõfeſſionẽ nõ ne-
gabo veniã. Hoc infirmꝰ audiens cõſolatꝰ
⁊ ad ſeipſũ rediẽs totus dulcoratus interiꝰ
petijt cõfeſſionẽ ⁊ ſtatim ꝓ dicto fratre mit-
titur vt illi plenarie cõfiteat. Statimq̃ cõ-
ualeſcens ordinẽ fratrũ minorũ ingredit.
Cuiꝰ vita in ordine extitit celebris ⁊ famo-
ſa. Confitemini ergo peccatores vt ſic pec-
cata veſtra deleant: quia aliter deleri non
pñt ⁊ ſic gratiã cõſequimini in pñſenti: ⁊ glo-
riã in futuro Amen.

¶ Feria ſecũda poſt tertiã dominicã in q̃-
dragesima. De generali comprehẽſione con-
feſſiõis ꝙ oẽs cõprehẽdat. ¶ Sermo. 60.

Clauſum eſt
celũ ãnis tribꝰ Scribũt h
ꝟba Luc. 4. Hꝰ ꝙ i ꝑce-
denti ſermõe frẽs chariſ-
ſimi tractatuz eſt de obli-
gatione confeſſionis In preſenti raũ tractã-
dum eſt: ſi preceptum illud generaliter oẽs
comprehendat: an aliqui ſint ab ipſo exce-
ptuati. Cuiꝰ cõfeſſiõis myſteriuz aperte in
iſto euangelio declarat in quo fit mentio de
mũdatione lepre Naaman Syri mundati
ab Helyſeo. Nã per lepram intelligit pecca-
tum que manifeſta Helyſeo per conſiliũ eiꝰ
mundata eſt: ita peccatũ patefactũ in confeſ-
ſione ſacerdoti. Sed timeo ꝙ hodiernis tem-
poribꝰ clauſum ſit celũ: ſicut clauſum fuit tẽ-
pore Helye prophete annis tribꝰ: vt dicunt
ꝟba ꝓpoſita q̃ ſcripta ſũt etiã tertij. Re. 17
vz ꝙ clauſũ ſit celũ. i. gr̃a celeſtis ãnis tribꝰ
.i. ꝓpter defectũ triũ partiũ pnĩe: ꝯtritiõis:
ꝯfeſſiõis: ⁊ ſatiſfatctiõis. de q̃ ꝯfeſſiõe ad de-
clarationẽ eoꝝ q̃ ſcripta ſũt in ꝑcedẽti ſmõ-
ne tres breues ꝯſideratiões hic annotabimꝰ
q̃ꝝ Prima dicet gñalis cõꝑhẽſio 2ª diuiſoꝝ
ꝯfitẽtiũ variatio. 3ª vniuſoꝝ diſpẽſatio.

¶ Pars ꝑma vbi declarat vtrũ gñalit oẽs
ad confeſſionẽ obligent.

Primo ad maiorẽ declarationẽ ꝑdi-
ctoꝝ q̃rit Si pceptum ꝯfeſſiõis oẽs
hoĩes ãnos diſcretõis hñtes ꝯꝑhẽdat nemĩe
excepto. Videt. n. ꝙ ſic ꝑ allegatã decretalẽ
Õis vtriuſq̃ ſexꝰ qꝛ ꝑ ponit vlis. ſ. oĩs q̃ to-
tũ diĉ nihil excludit ex ð ma. ⁊ obe. i. c. ſolite
de obſuatiõe ieiunioꝝ in. c. 2 di. 19. c. ſi ro-
manorum. 25. di. §. i. in gloſa. C. mandati.

l.a.pcuratore. ff. de officio p̄sidis.l.3. Secū-
do hoc edictū includit mares ⁊ feminas in
verbo.s. vtriusq̄ sexus. Nā si de quo minus
videt̄ inesse ⁊ inest: ergo de quo magis. 2.
thopicor. Extra de electiōe. cum in cunctis.
Sed min⁹ videt̄ inesse cū nō exprimit̄ sex⁹
⁊ tñ masculū gen⁹ ꝯcipit femininū. 17.q.4.
Si quis suadēte. ⁊ de elec. in.c. generali.li.
6. de consecra. di.i. oēs fideles. Et.ff. de leg.
2.l.si ita. ⁊.ff. de verbo.signi.l.si quis.ḡ for
tius.cū exprimit vtrūq̄ sexuz: vt patet in ꝓ
posito. Preterea vt habitū ē superi⁹ cōfite-
ri sacerdoti est preceptū dei: ꝫ ad p̄ceptū dei
oēs tenent̄: ergo ⁊c̄. Preterea cōfiteri sacer
doti est preceptū aplice sedis. Sz sicut dicit̄
di.19.c.sic oēs. Sic oēs appstolice sedis san-
ctiones accipiēde sunt tanq̄ ipsi⁹ diuina vo
ce Petri firmate: ergo idem vt pri⁹. Sed ↄ̄
hoc arguit̄ sic: extra de elec.c. innotuit. dicit̄
Nō habet imperiū par in parē: ergo ad pre
ceptū de cōfitendo cū fuerit factū per Papā
tenent̄ eius successores. Item illa decreta-
lis oīs vtriusq̄ sexus nō obligat ad cōfessio
nē nisi fideles: ergo infideles nō tenent̄ ad
cōfessionē: ergo nō oēs. Preterea nemo te-
net̄ ad impossibile. ff. de re.iu.l. impossibi-
liū. sed multi sūt qui nō p̄nt loqui vl' nesciūt
idioma per qd intelligant̄ a cōfessore: ergo
sūt multi qui nō tenent̄ ad cōfessionē: ergo
nō oēs. ¶ Hāc questionē bñ declarat Ricar.
vbi.s̄.q.4.di. Qz regulariter oēs tam fide-
les q̄ infideles tenent̄ ad confessionē facere
sacerdoti christiano. inquātū illud p̄ceptuz
est preceptū dei qui plenitudinē p̄tātis vni-
uersaliter habet sup oēs ⁊ p̄ceptū vniuersa-
liter dedit. Si aūt nō eēt preceptū nisi ab ec
clesia ad ei⁹ obseruationē nō teneret̄ Papa
nisi de cōgruitate. Et p hoc patet. R. ad p̄-
mū argumētū. q2 q̄uis vn⁹ Papa nō habe-
at imperiū in successorē: tñ de⁹ hz imperiuz
sup eos q̇ implicite p̄cepit cōfessionē eē faci-
endā sacerdoti vt visū ė. Et rōne hui⁹ tenet̄
Papa ad obseruationē hui⁹ precepti de ne-
cessitate. Ad obseruādū aūt ipsū ꝫm circū-
stantiā ordinatā a cōcilio gnāli tenet̄ de cō-
gruitate. q2.25.q.i.c.cōfidim⁹. ⁊.c. iusticie.
Justicie ac rōnis ordo suadet: vt q2 succes-
sorib⁹ desiderat mādata sua seruari p̄decces-
soris sui pculdubio volūtatē ⁊ statuta custo
diat. Hec ibi. Per hoc etiā pz R. ad scdm

q2 etiā infideles ad h⁹mōi p̄ceptū obligant̄
ex q̄ sūt sub iure dino. Nō teneret̄ aūt ipsi
qui sacr̄m baptismi nūq̄ susceperūt si hoc p̄-
ceptū nō eēt nisi ab eccl'ia q2 p̄me ad Chor.
5. Quid.n.mihi d̄ his qui foris sūt iudicare
nūc de his q̇ int⁹ sūt iudicate. Nā eos q̇ fo-
ris sūt iudicat de⁹. Silu̇r. 45.di. Qui sincera
⁊.c. de iudeis. ⁊.xj.q.3. inter v̄ba. q2 sic ait:
Ri.in.4.di.17.ar.2.q.i. Uicario christi nō
fuit cōcessa directe ptās sup illo q̇ sacr̄m ba
ptismi nō suscepit ¶ Sz ad maiorē hui⁹ qō
nis declarationē ⁊ ētij argumēti solutionez
aduertēdū ē: q̄ cū dinū p̄ceptū sit rōnabilis
simū nō obligat ad aliq̇d irrōnabile. Jō ad
obꝯuationē hui⁹ p̄cepti nō tenēt̄ hoīes q̄n
habēt de nō ꝯfitēdo rōnabilē excusationez.
Quapꝓter solēt sex gnātiōes assignari exce
pte ab hmōi p̄cepto. Primi sūt ligua carētes
q2 ꝫ Ri. vbi.s̄. nō obligāt̄ ꝯfiteri nisi signo
vl' nutu eo mō q̇ p̄nt. Et p his bñ facit. 26.q
6.c. q2 recedūt. vbi dr̄ Subito obmutescēs p
ut statutū ē baptiçari vel accipe pniam pōt
si volūtatē p̄terite testimoniū v̄bis alioꝝ hz
aut p̄sentis i suo nutu amētib⁹ etiā quecūq̄
pietatē sūt cōferēda. Illi aūt q̇ loq̇ pōt ⁊ hz
socerdotē p̄sentē nō sufficit ꝯfessio p scriptū
fcā: q2 q̄uis fiat ad māifestādū pctm̄: tñ q2
ēps sacri reqrit̄ d termiat⁹ mod⁹.s. pactū q̄
p̄cipue manifestari ꝯuenit hoīs ꝯscia. Et hic
ē act⁹ loquēdi: vñ Magi.i.4.di.17.c.4. di
cit Dñs docuit corpali p̄sentia pctā ꝯfitēda
nō p scriptū manifestāda: nec etiā p nūciū.
Hec ibi. Secūdi sūt idioma nesciētes. Qui
etiā ꝫ Ri. vbi.s̄. nō tenēt̄ cōfiteri nisi per si-
gnū vt muti q̄uis aliq̇ dicant q̄ tenent̄ cō
fiteri p interp̄tē: cū nullo iure nec dino nec
positiuo sit ꝯstitutū nō videt̄ tutū pl⁹ arcta
re ꝯfessionē q̄ arctet̄ p ipsa iura. Quia p̄n.
pent.c. q̇ nimis emūgit elicit sanguinē. Et iō
nō tenēt̄ ꝯfiteri nisi p signū vt dcm̄ ē. Et p h̄
pz rn̄sio ad vltimū arm̄. Sz q2 dictuz est q̄
null⁹ dz ꝯfiteri p scriptuz p̄sente sacerdote.
Querit̄ si muti vl' liguā nesciētes possint cō
fiteri p scripturā si sūt p̄ntes. Et rn̄det̄ q̄ sic
si sine piculo p̄nt: q2 p̄dictū v̄bū magis intel
ligit̄ de loq̇ valētib⁹. vt i.c. oīs. sup v̄bo sol⁹
dic̄ Inno. Surd⁹ vl' mut⁹ vl' eger q̇ sine picu
lo loq̇ nō p̄nt vl' q̇ ꝯcēnt alteri⁹ ligue q̄ ꝯfessor
posset ꝯfiteri p scripturā vl' aliū. Tertij sūt
q̇ nō sūt doli capaces: vt pueri.7. annoꝝ: vt

patz dicto.c.omnis. Et no.glo. ibi sup ꝟbo
discretionis.⁊ etiã glo.in.c.i. De delictꝭ pue
roꝝ. Et si puer vel puella.7. annoꝝ obligãt
ad ꝯfessionẽ ad eã ꝑ parẽtes debent induci
Obligant etiã añ hoc tẽpus si sũt doli capa
ces: qꝛ tunc põt peccare: qđ magis accelerat
in vno ꝙ̃ in alio. Exemplũ habem⁹ in libro
dialogoꝝ de puero.5.annoꝝ blasfemãte deũ
quẽ demones asportauerũt. vnde no. scđm
Scotũ in.4. Nõ qñ puer facit ista tria vel
vnũ eoꝝ obligat ad cõfessionẽ añ septẽniũ
Primo quãdo rñdet ad ꝓpositũ cũ ratione.
Secũdo qñ vadit ad ecclesiã ⁊ discooꝑit ca
put ⁊ facit signa discretionis ⁊ deuotionis.
Tertio qñ verecũdat de malo alijs videnti
bus. Infantia nanq̃ regulariter iudicio ca
ret.i.q.4.c.2. Nã infans ⁊ furiosus equipe
rant: qꝛ iudiciũ animi nõ habẽt. ff.ad.l.ac
quiliã.l.sed ⁊ si lege.§.iniuriarũ.⁊.§.igit.
⁊.15.q.i.c.illud.⁊.c.impuberes: vnde etiã si
homicidiũ cõmitteret talis siue furiosus nõ
imputaret ei: vt in.c.vno.de homicidio.in
clemẽtinis.idem in dormiẽte.l.fi.ff.ad.l.cor
neliã. Omnes igit doli capaces contẽnẽtes
semel in anno confiteri: mortaliter peccant
tãq̃ trãsgressores ⁊ violatores canonũ.8i.
di.c.si qui sũt.vbi dicit pctm̃ paganitatis in
currit quisq̃s dũ se fidelẽ eẽ asserit sedi apo
stolice obedire contẽnit. Et.19.di.c.nulli di
cit. Nulli fas sit apostolice sedis ꝓ̃cepta trãs
gredi. Et.25.q.i.c.nulli dicit. Nulli nanq̃
fas ẽ aplice sedis terminare decreta. Quarti
qui excusant sũt sacerdotes nõ habẽtes quẽ
tñ debẽt penitentes inq̃rere: vt dꝛ in.4.sen.
di.17.c.nõ prius. Et illud Augu.li.de pen.
di.6.qui cõfiteri. Si deest sacerdos ꝓximo
vel socio fienda ẽ confessio scđm Ricar.vbi
s̃.exponendũ de cõgruitate nõ de necessita
te. Utrũ vero absente sacerdote penitẽs de
beat ei cõfiteri in scriptura.dicit Ricar.vbi
s̃.q.5.in cor.q.ꝙ nõ: quia hoc nõ inuenit in
stitutũ: quia iminet periculũ ne sit defectus
in examinatiõe pctõꝝ quã facere dꝫ sacerdos vt
possit salubria ꝓ̃bere remedia: ⁊ ne fiat reue
latio peti alicui⁹. Nã re.n.facilit̃ ꝑdi pñt aut
per nũciũ maliciose aperiri: aut ꝑ ignorãtiã
nũcij tradi illis q̇b⁹ nõ mittũt q̇ eas apirẽt.
Etiã qꝛ aliq̃s maliciosus sacerdos posset cõ
tra penitẽtẽ arguere ꝑ scripturã suã. In ab
sentia ergo sacerdotis nõ tenet q̇s ꝯfiteri lai
co nec sacerdoti ꝑ scripturã ⁊ nũciũ tẽtione
necessitatis ⁊ superogationis: s; sufficit con
tritio cũ ꝓposito cõfitendi habita opportu
nitate sacerdotis. Quinti sũt amẽtes q̇ a cõ
fessiõe excusant: qꝛ amentes nõ pñt mereri
vel demereri: s; sũt in statu dãnatiõis seu sal
uatiõis ꝓut in amẽtiã deuenerũt. Nam in
eodẽ statu intelligũt ꝑseuerare. ex de bap.c.
maiores.ad finẽ. vñ nec pniam nec cõfessio
nẽ facere possũt nisi lucida haberẽt interual
la seu ad ꝓpriũ reuerterẽt sensũ. Sexti ⁊ vl
timi sũt nullũ pctm̃ habẽtes: qui nõ tenent
nisi ꝓpter ꝓ̃ceptũ ecclesie se ꝓ̃sentare dicẽdo
se nullũ delictũ cõmisisse. Uel põt dici scđm
Ricar.ꝙ tales nõ tenent cõfiteri: qꝛ carere
longo tẽpore oĩ pctõ tam veniali ꝙ̃ morta
li nõ põt homini cõuenire nisi ex priuilegio
spãli. Et statuta non se extendunt nisi ad ea
que veniũt de lege coĩ.19.q.2.c.due.§.lex.
vbi dicit. Qui lege priuata ducit nulla ra
tio exigit vt a lege publica constringat. Et
simile habet extra de regularib⁹.c.licet. Et
sic patet pars prima.

¶ Pars secũda vbi ponũt varij qui vario
modo obligant cõfiteri.

Secũdo in isto sermone ꝓ̃dicta vt cla
rius intelligãt aduertendũ ẽ. Nõ
tria genera ꝑsonarũ cõfiteri tenent
Primi sũt bñ dispositi nõ habẽtes cõscien
tiã pcti mortalis: sed tm̃ venialis: quia s̃m
Ri.vbi.s̃. Quis hõ non teneat penitere de
venialib⁹ eo ꝙ sil̃ stare pñt cũ grã: ⁊ p⁹ hãc
vitam remitti. Quaꝓpter nõ sepat nec a re
gno militãtis ecclesie: nec triũphãtis. Et iõ
per se nõ indiget officio clauiũ quo aperit re
regnũ: tñ ꝑ accidẽs tenet de illis penitere et
cõfiteri.s.ꝓpter obseruationẽ statuti eccl̃ie.
Hinc ẽ ꝙ ait Alex.vbi.s̃. Qꝫ ille qui nõ hꝫ
cõscientiã pcti mortalis: tenet cõfiteri ten
tione necessitatis rõne institutiõis eccl̃ie: sal
tem se eẽ pctõrẽ in gñali nõ specificãdo de ali
quo mortali pctõ: s; pctã venialia ad min⁹ in
gñali dicẽdo se eẽ pctõrẽ multoꝝ venialium
Rẽtione aũt eq̇tatis tenet etiam venialia in
spãli saltẽ illa de q̇b⁹ recordat. Et h̃ ꝓpter re
uerẽtiã sacri ad qđ accedẽ dꝫ diligẽtissime
ꝓ̃pat⁹. Si.n.q̇s hꝫ ꝯsciam venialis nec illud
ꝯfitet: nec ꝯfiteri ꝓponit min⁹ reuerẽter ad
sacrm̃ accedit nõ dico tñ ꝙ peccet mortalit.
Nõ si ꝯdicat sic hñtes ꝯsciam mortalis non

tenent ꝯfiteri venialia ex hac institutiōe. Si
ergo nō hn̄tes tenent solūmō ꝯfiteri venialia
q2 nō hn̄t ꝯsciam mortalis: ḡ malicia habē-
tiū ꝯsciam mortalis p̄rocinat ei cū alij obli-
gati sint ad difficiliora eo ꝙ boni sūt. Ad h̄
R. ſm Alb. in. 4. di. 17. ar. i. q. 3. in soluti-
one tertij argumēti. Nō ſm cōstitutionē ec-
clesie solū q̇s tenent pctā mortalia ꝯfiteri nec
etiā ille q̇ nō hz mortalia: tenet ad ꝯfessionē
venialiū ſ3 sufficit ad implendū p̄ceptū: vt se
sacerdoti rep̄sentet ⁊ se osn̄dat absq3 ꝯsciētia
mortalis eē: ⁊ hoc ei ꝓ cōfessiōe cōputatur.
Tenet tn̄ tentiōe eq̇tatis ꝯfiteri venialia vt
dictū ē qua tētione tenet etiā ille ſm Alex.
qui hz mortalia. Ex quo pz ꝙ nō tenent mi-
nus isti ꝙ̄ illi. Secūdi qui tenent ad ꝯfessio-
nē sūt ꝑfecti nō hn̄tes ꝯscientiā pcti venialis
eo mō quo dictū ē supra ſ3 Ri. S3 Alex. de
al. aliter dicit vbi. s̄. di. Nō si aliq̄ persona
eēt talis ꝯsciētie nō teneret cōfiteri nisi rōne
institutiōis ecclesie nō dicēdo tn̄ aliquid cō-
tra cōscientiā: ſ3 dicēdo in generali se eē pec-
catorē: nec mēdaciū diceret / iuxta illud pro-
uerb. 20. Quis pōt dicere mūdū ē cor meū
purus sū a pctō? Et p̄me Joh. j. Si dixeri-
mus: q2 pctm̄ nō habemus ipsi nos seducimus.
Pōt eni quis dicere se esse pctōrē pctō non
existente in actu: ſ3 in habitu quo ē reus pene
alicuius: lic3 in eo aliqd̄ pctm̄ nō sit nisi origi-
nale nō dico vt originale sit culpa: s3 eo mo-
do quo originale manet actu post baptismū
licet trāseat reatu pene eterne: q2 tn̄ adhuc
obligat ad multas penas. Pōt etiā quis cō-
fiteri se eē peccatorē nō ex culpa actuali quā
nō habeat: ſ3 ex reatu culpe que p̄cessit ⁊ sic
patet ꝓpositū. Tertij qui tenēt cōfiteri sūt
obstinati existētes in pctō mortali nō hn̄tes
volūtatē dimittēdi pctm̄. De quibus infiniti
vt ita loquar hodiernis tēporibus reperiunt.
De quibus dic̄ Alex. de al. vbi. s̄. Nō ex insti-
tutiōe eccl̄ie etiā isti ad ꝯfessionē tenēt Alio-
quin nouū pctm̄ mortale icurrūt: qd̄ vita-
rēt ꝯfitēdo Nō si ꝯ̄ h̄ arguit sic. Eccl. 15. Nō
ē speciosa laus in ore pctōris: ſ3 ꝯfessio pcti ē
laus dei. Vn̄ sup illud. Confitemini dn̄o qm̄
bonus, ⁊c̄. dr̄. Pia ꝯfessio pctōꝝ: nō ē sine lau-
de dei: Sed nullus tenet ad id qd̄ nō est spe-
ciosū in ꝯspectu dn̄i: ḡ nullus tenet ꝯfiteri exi-
stēs i pctō. ¶ Ad h̄. R. Alex. vbi. s̄. Nō
verū ē ꝙ nullus tenet ad cōfessionē faciēdā

in pctō existens ⁊ tn̄ in pctō tenet ad ꝯfessio-
nē: ſ3 deberet inferri: ergo nō tenet ad confes-
sionē talē Et isto eodēmō rn̄det ad illud qd̄
coiter dici solet. Aliq̇s nō ꝯtritus ꝯfiteri non
debet: habet eni h̄ duplicē sensū ⁊ intellectū.
Primus ē talis. Aliq̇s nō debet ꝯfiteri nō cō-
tritus: ⁊ talis intellectus huius dicti ē verus: q2 or-
dinate sūt ꝑtes p̄nie: p̄ma ꝯtritio 2a. ꝯfessio
3a. satisfactio. Debet ḡ ꝯtritio p̄cedere ꝯfessi-
onē: ⁊ ꝯfessio satisfactionē: ḡ nō ꝯtritus non
d3 ꝯfiteri sic̄ nec ꝯtritus nec ꝯfessus satisfacē
2us intellectus istius vbi ē talis Aliq̇s nō ꝯtritus
nō d3 ꝯfiteri: ⁊ talis itellectus ē falsus: q2 pec-
cator siue sit ꝯtritus siue nō: d3 ꝯfiteri tp̄e ab
eccl̄ia statuto. Et sic pz ꝓpositū ⁊ pars scd̄a.
¶ Pars tertia vbi querit vtrū possit fieri
dispensatio in cōfessione.

Tertio ⁊ vltimo ad ꝯcordātiā predi-
ctoꝝ querit: vtꝝ possit fieri aliq̄ di-
spensatio de cōfessiōe. Et rn̄det Ri.
vbi. s̄. ꝙ possumus cōsiderare cōfessionē q̄ṫū
ad duo. s. q̄ṫū ad essentiā: ⁊ q̄ṫū ad circun-
stātiā Quātū ad essentiā que ē ꝙ pctōr obli-
gat ad ꝯfessionē pcti mortalis si vult de ipso
remissionē: ⁊ q2 hoc ē de iure dino ⁊ euange-
lij p̄cepto ꝯ̄ qd̄ papa dispensare nō pōt. 25. q.
i. sunt quidā. Ex quo sequit ꝙ q̄ṫū ad hoc
nulla pōt fieri dispensatio. Et cōfirmat ista
rō sic: Aut pōt hō seruare illud p̄ceptū: aut
nō. Si nō dispēsatiōe nō indiget. Si sic: ra-
tionabile ē ꝙ seruet: q2 cōtra rationē fiēda
nō est dispensatio ſm Ber. 3. de conside. c.
14. ergo papa de p̄cepto cōfitendi sacerdoti
dispēsare nō pōt: quia vt ibidē dicit. Papa
positus est dispensator in edificationē non in
destructionē. Quātū vero ad circūstantias
tēporis determinati ab ecclesia: qd̄ est ꝙ q̇-
libet semel in anno cōfiteri teneat: ⁊ in hoc
papa dispensare pōt: quia ista circūstantia
est de iure pure positiuo. ¶ Nō si contradi-
cat sic. Lex nō obligat ante sui promulga-
tionē: sed lex de confitēdo sacerdoti est ꝓmul-
gata per apostolos: vt dictū est supra. Cū
ergo papa dispēsare potest canones aplōꝝ
82. di. presbyter. videt ꝙ papa dispensa-
re possit i precepto de confitendo sacerdoti
simpliciter ⁊ absolute etiā q̄ṫum ad essentiā
cuius oppositū conclusū est. Ad hoc respon-
det Ricar. vbi supra in respōsione tertij ar-
gumēti. Nō q̄ṫuis lex nō obliget an̄ sui pro-

mulgationē: tñ robur suū habet ꝑncipaliter
ab instituēte. Quāuis aūt ꝯtra statuta apo-
stolorū possit papa dispēsare: nō tñ contra
statutū diuinū. hec Ricar. Sed salua reuerē-
tia. Ricar. ⁊ alioꝝ doc. quia in hoc precepto
aliquis dispēsauit. Nā plerosq̄ vidi stetis-
se ꝑ tres annos: alios per. 5. alios per. 10.
alios per. 20. alios ꝑ. 30. sine confessione.
Quis nā dispēsauit cū illis? Papa? Nō le-
gatus a latere? Non epūs: Non deꝰ? Non
angelus? Nō necclericus? Sed quis fuit di-
spensator. Respōdeant isti. Dic mihi. O in
felix christiane qui ꝑ tres annos sine ꝯfessio-
ne fuisti. Quis dispēsauit tecum? Quare nō
es cōfessus? Et statim dicēt. Ego nō fui cō-
fessus ꝓpter luxuriā: alius ꝓpter auariciā?
alius ꝓpter discordiā: ergo cū his dispensat
diabolꝰ. Sic dispensauit cū illa iuuene que
cōmiserat incestū cum fratre carnali: q̇d pec
catū ipsa nūq̄ cōfessauit: sed in eo mortua
est: ⁊ post mortē apparuit fratri suo de statu
sororis sue scire desideranti ligata cathena
ferrea ab illo demone qui cū ea dispensaue-
rat in cōfessione: dicēs ei ꝓpter peccatū tecū
contractū ⁊ a me nō cōfessum sic crudeliter
sum ligata: ⁊ eternaliter dānata. Quod exē-
plū audiui predicari a beato Alberto Sar-
tinensi ordinis minorū multis hominū mi-
libus in ciuitate nostra mediolani. Cū lu-
xuriosis igitur dispensat diabolus luxurie.
Cū auaris diabolus auaricie. Cū odiosis
diabolꝰ rixarū ⁊ discordie. O iniqua cōdi-
tio christianorū. O pertinacia dānabilissi-
ma. O venenata synagoga inferni. Cur cō-
tēnitis salutem nostrā. Cōfitemini ⁊ agite
penitentiā: q2 ꝯfessio instituta ē in remediū
salutis nostre: q2 liberat a pena eterna et in-
ducit ad gloriā infinitā in se. se. Amen.

Feria tertia post tertiā dominicā in qua-
dragesima. De preparatione confessionis.
Sermo. 61.

QUodcunq3
solueritis super terrā erit
solutū ⁊ i celis. Math. 18
scōm Nicho. de lira sen-
tētiā frēs charissimi sup
hoc euāgelio pctā publica
in publico arguēda sūt: q2 ꝑme Thi. 5. apls
sit: Peccātē corā oībꝰ argue vt ceteri timo-

rem habeāt: sed quādo sūt secreta tunc ha-
bet locū correctio fraterna: que est actꝰ cha-
ritatis que debet fieri in secreto. Cuiꝰ ratio
est: quia amissa fama vel lesa efficitur homo
inuerecūdus: ⁊ per cōsequens minꝰ retrahi-
tur a peccato q̄ prius. Preterea ille qui fra
trem peccantē occulte corripit charitatiue
debet tentare si possit fratrē emēdare absq̄
detrimēto sue fame: q2 fama computat̄ int
maiora bona hoīs citra virtutes. Et ī'ō cor-
rigens fratrē debet quātū potest seruare eiꝰ
famā. Est igit̄ debitꝰ processus in correctio-
ne charitatiua vt homo corrigat fratrē suū
inter se ⁊ ipsum solū: vt sic possit eū saluare
cū oīmoda integritate sue fame. Et ideo di-
citur in euangelio. Si peccauerit inte fra-
ter tuꝰ vade ⁊ corripe eum inter te ⁊ ipsum
solū. Si te audierit lucratꝰ es fratrē tuum:
scōm integritatē fame ad salutē reducendo
Si aūt te nō audierit: adhibe tecū vnū vel
duos. Quō si nō audierit eos. s. corrigēdo dic
ecclesie. i. prelato per denūciationē publicā
⁊ tūc sunt testes inducēdi ad facti ꝓbationē
qui prius fuerāt inducti ad fratris secretā
correctionē. Si aūt ecclesiā nō audierit. id
est preceptū ꝑlati contēnendo sit tibi sicut
ethnicus ⁊ publicanꝰ. i. sepatus ab alijs fide-
libus per publicationē ⁊ censurā ecclesiasti-
cam. Et q̄ talia possint prelati inferre sub-
dit. Amē. i. fideliter dico vobis: quecūq̄ li-
gaueritis sup terrā erūt ligata ⁊ in celo. Et
verba ꝓposita. Quodcūq̄ solueritis. ⁊c. In
quibꝰ denotat̄ etiā mysteriū cōfessionis. De
qua vltra ꝓdicta in ꝓsenti sermone tria cō-
siderant̄ circa eiꝰ ꝓparationē. Primo de q̄-
bꝰ pctis se d3 ꝓparare hō ꝯfiteri. 2°. q̄ d3 co-
gitare i ꝓpatiōe ꝯfessiōis q̄bꝰ ē. 3°. quō possit
recordari de pctis cōmissis ō q̄bꝰ ē ꝯfitēdū.

Pars prima vbi ponuntur peccata. De q̄-
bus est confitendum.

PRimo dico q̄ sūt cōfitēda tria gn̄a
pctōꝝ. Primo pctm̄ manifestū et
publicū. Scdo pctm̄ occultū ⁊ secre-
tū. Tertio pctm̄ recolitū ꝓpriū ⁊ nō alienū.
¶ Primo dico ꝫ Alex. de al. vbi. s. ⁊ Bo.
in. 4. di. 17. pte. 2. ar. 2. q. 2. ⁊ Ri. ibidē ar.
3. q. 4. ⁊ btīn Tho. ibidē ar. 2. q. 1. Q̇ō ma-
nifestū est cōfitendū: tam ex parte sacerdo-
tis cōfessionē audientis: q̄ ex parte ipsiꝰ pec-
catoris cōfitentis. Primo ex pte sacerdotis

confessioneꝫ audiētis: vt cognoscat pctm̄: nō
vt hō: ſ vt dei vicari⁹. s. p testimoniū ꝯscie
accusantis q̄ ē testis diuin⁹: q̄uiſq̄ eni sic no-
uerit: nō ē ei⁹ soluere aut ligare: q2 nō suffic̄
aliq̄d eē notū iudici nisi sit notū ei in forma
iudicij: q2 vt dī. 3. q. 7. c. iudicet. Judex dꝫ
iudicare ſm allegata ⁊ pbata. Et idō oportet
ꝯfiteri pctm̄ q̄tūcūq̄ fuerit publicū. Secū-
do ex parte ꝯfitētis vt iustificet̄. Quātum-
cūq̄ eniꝫ aliq̄s ab aliq̄ accuset̄: nō ꝓpter hoc
iustus iudicat̄ ſ magis iniustus: ſꝫ qn̄ hō q̄
ē dign⁹ accusatiōe seipsū accusat. Tūc exer-
cet op⁹ iusticie iuxta illud ꝓuer. 18. Justus
in p̄ncipio ē accusator sui: vt ḡ quisq̄ iusti-
ficet̄: ⁊ dign⁹ eccl'e recōciliatiōe cōprobetur
q̄tumcūq̄ ei⁹ pctm̄ sit publicū necessaria tn̄
ē ei⁹ accusatio ꝓpa. q si ꝯdicat̄ p illd Greg.
in omel. de diuite epulōe. Lu. 16. Quid eni
pctōꝝ ꝯfessio nisi q̄dā vulneꝝ apitio: q2 vul-
nus pcti salubrit̄ apit̄ in ꝯfessione qd pesti-
fere latebat in mēte. Ex q̄ videt̄ q in ꝯfessio-
ne nō dꝫ apiri nisi pctm̄ occultū nō publicū
Ad hoc dicendū ē ſm Alex. de ales q sicut
in foro iudiciali aliqd crimē latet iudicē: vt
iudex ē: lꝫ inotescat illi vt hoi: nec in hoc ca-
su pōt ꝓcedere ad punitionē siue dānationē
sit̄ in foro pnie aliq̄d pctm̄ pōt eē notū iudi
ci spūali. i. sacerdoti: vt ē hō nō vt est iudex.
Et idō debet sibi apiri vt iudici. s. p accusatio
nē ꝓpriam factā in ꝯfessione q̄ tollit̄ latētia
hmōi. Dicendū ē igit̄ q Greg. loquit̄ de la
tentia q̄ malū latet nō hoiem ſ iudicē spūa
lem vel medicū. Iteꝫ si dicat̄ Gen. 4. Vox
sāguinis fratris tui ⁊c̄. ibi glo. ⁊ habet̄ ex de
accu. c. euidētia ait. Euidentia patrati sceleꝝ
nō indiget clamore accusatorio: ḡ de scelerī-
bus q̄ euidenē patrata sūt: nō tenemur ꝯfite-
ri. Ad hoc. R. Ri. q illa auctas intelligen
da ē de notorio crimine in foro iudiciali: qn̄
scelus ē ita manifestū nō indiget inquisitōe
neq̄ testiū ꝓductōe: nō de accusatione q̄ pe-
nitēs accusat se in foro pnie. In foro eniꝫ iu-
diciali sufficit euidētia sceleris ad ꝯuincēdū
reū ⁊ ad ꝯdēnandū. In foro enim pnie: in q̄
non procedit̄ ad ꝯdēnandū ſ ad reconcilian
dū requirit̄ voluntaria ꝯfessio. Item si dica-
tur: Ad hoc fit ꝯfessio vt sciatur quantitas
culpe a sacerdote: vt ſm quantitatē culpe in
iungat quantitatē pene: iuxta illud Deutro.
25. p mēsura pcti ⁊c̄. Si igit̄ euidentia ma

nifestata sit culpa ⁊ quātitas illi⁹: nō erit ne
cessaria hmōi pcti ꝯfessio. Ad hoc. R. dn̄s
Bona. q ista nō ē tota ratio: imo rōnes su-
perius assignate. Et hoc maxime vt sciat sa
cerdos pctm̄ p modū iudicis ⁊ etiam ꝓpter
erubescentiā pctōris: vt erubescat ꝓpria ma
licia in ꝯfitēdo qui nō erubuit creatorē suū
in delinquēdo. Vel potest dici ſm Ri. q q̄
uis morb⁹ pcti sit patens hoibus in effectu:
tn̄ est latēs in sua cā ⁊ radice: ⁊ sic patet ꝓpo
situ. ¶ Secundo dico ſm Alex^m Bo^m. ⁊
Ri. vbi. s. ꝓxime allegatis. q ꝯfitenduꝫ est
pctm̄ occultū. Et hoc tam causa ex parte cō
fessoris q̄ ex parte ꝯfitentis. Primo ex par-
te ꝯfessoris: cuius rō ē ipsa absolutio a culpa
⁊ obligatio ad penā. Certū est enim q ꝓ poi
mortali meret̄ quis penā eternā. Ideo satis
factio iponēda est ſm arbitriū sacerdotis: q̄
propter necesse est vt fiat ipsi sacerdoti ꝯfes-
sio pcti occulti. Secūdo ex parte ꝯfitentis:
vt que non erubuit intra thalamū cordis in
ꝯspectu diuine p̄ntie cogitare ⁊ velle: ⁊ volē
do ꝯsentire: tunc corā oculis sacerdotis reci-
tet cū rubore: vt qd ppetrauit in verecundū
verecundiā abijciendo: nūc ex hoc apiat in
ꝯspectu hoīs erubescēdo hō enim carnalis
plus erubescit oculos hoīs q̄ dei. q si ꝯdica
tur sic. Pctm̄ cordis est pctm̄ occultū: sed il
lud nō est necesse ꝯfiteri ḡ ⁊c̄. maior patet: et
minorē probo. trib⁹ rōnib⁹ vel auctib⁹ Pri
ma est Jo chriso. sic di. Perfecta pnia cogit
pctōrem oīa libenter ferre: in corde ꝯtritio:
in ore ꝯfessio: in ope tota humilitas: hec est
fructifera pnia: vt sicut trib⁹ modis deū offē
dimus. s. corde: ore: ⁊ ope: ita trib⁹ modis sa
tisfaciam⁹. Ex q̄ videt̄ q pctm̄ cordis ex so
la ꝯtritione deleri pōt: ḡ ⁊c̄. Secūda aucto-
ritas Aug. sic dicit: Ubi pctm̄ orit̄ ibi mori
tur: ḡ pctā q̄ soluꝫ oriunt̄ in corde ibidē de-
bēt mori: ḡ ⁊c̄. Tertia est magistri in. 4. di.
16. c. i. di. Contritio ē ꝯ pctm̄ cordis: ḡ d pec
cato cordis nō tenent̄ hoies ꝯfiteri sed tm̄ cō
teri. Ad p̄mā auctem ait. Alex. q nō ē intē-
tio Jo. chriso. qd penitēs non debeat ꝯfiteri
pctā cordis ⁊ opis ⁊ ꝯteri ⁊ satisfacere super
pctis cordis ⁊ opis: ſ poti⁹ de oib⁹ pctis re-
quiritur ꝯtritio: ꝯfessio: ⁊ satisfacio: ſꝫ ver-
bis supra positis quandā appropriationē in
sinuat vt ondat̄ q sic trib⁹ modis cōmittit̄
pctm̄ sic tribus modis satisfit ꝓ pctō. Nam

cõtritio est cordialis: ⁊ iõ attribuit pctõ cor-
dis. Cõfessio est oris: ⁊ iõ oris pctõ appropꝛi-
atur. Satisfactio est operis: ⁊ iõ ei⁹ pctõ cõ-
uenit: tñ ad oia pctã oia ista requiruntur. nã
sicut in trinitate potẽtia attribuitur pr̃i sapiã
filio: ⁊ clemẽtia spũi sancto: ⁊ tñ oipotens pr̃
ops fili⁹ ops spũs scũs ⁊c̃. Sic in p̃dictꝭ bz i-
telligi. Et eodẽ mõ bz R̃i. itelligitur tertia au-
ctoritas magr̃i. s. ꝙ ↄtritio est ↄ pctm̃ cordis
ꝑ quãdã ↄueniẽtiã ⁊ approꝑationẽ. et sic pz
rñsio ad pmã ⁊ tertiã. Ad secundã auctem
dicas fm Bona. ꝙ vbũ illud Aug. intelli-
gitur q̃ꝰtum ad ꝓgressũ pcti: vt pctm̃ nõ proce
dat: s vbi oritur ibi moriatur: ñ aũt q̃ꝰtũ ad emẽ
dam. Uel põt dici ꝙ illud est intelligenduz
de pnia exteriori rñdẽte pctõ publico ⁊ occul
to. De pctõ enim publico publice est peniten
dum ꝓpter scandalũ extirpandũ: ⁊ de occul
to coram vnico sacerdote: vt sit sensus: Ubi
peccatũ oritur. i. si occultuz sit ⁊ priuatũ: oc
culte sepeliatur ⁊ nõ detur in publicũ. Uel econ-
uerso si sit manifestũ manifeste puniatur ad
remouendũ scandalũ. Et sic patet ꝓpositũ
¶ Sed hic põt queri si radices pctõꝝ sunt
confitẽde. s. ignorantia: infirmitas: ⁊ mali-
cia. Et. R̃. Alex. ꝙ nõ sũt ↄfitẽde nisi qua-
tenus sunt volũtarie: vt qñ est ignorãtia af-
fectata: vel qñ infirmitas cõplacet vt ex his
habeatur lnia quedã peccãdi per manifestatio
nez pcti ⁊ pene debite: q2 sic quodãmodo sũt
volũtarie: tũc de necessitate sunt cõfitende.
¶ Potest etiã queri si tẽtationes sunt cõfi
tende. R̃. idẽ doc. fm glo. super illud ps. Ab
occultꝭ meis mũda me dñe. Nõ occulta ma
la sunt que procedunt a ꝓpria volũtate: ali-
ena que a volũtate aliena: vt a volũtate dia
boli. Dicendũ est igitur ꝙ tẽtationes nõ sunt
ↄfitende nisi quaten⁹ sunt aliq̃ mõ volunta-
rie. cuius ratio ẽ: quia nihil est confitenduz
nisi grauis aut circũstantia pcti: s tẽtatio nõ
est pctm̃ neq3 circũstantia: g̃ tẽtationes non
sunt cõfitende nisi inq̃ꝰtum sunt volũtarie.
¶ Si autẽ queratur qñ sũt volũtarie. R̃. tri-
bus modis. Primo qñ q̇s voluntarie se tẽta
tionib⁹ exponit: vt faciũt q̇ vadũt ad specta
cula vt videant mulieres de quib⁹ postea tẽ
tantur. Cõtra q̃s Job. 33. Pepigi fedus cum
oculis meis vt nec q̇dẽ cogitarẽ de virgine.
Scđo mõ qñ tẽtatiõib⁹ nõ resistitur vel lucta
tur ↄ tẽtationẽ q̃ ex hoc volũtaria interp̃tatur.

Tertio mõ qñ sine oĩ tentatione q̇s exponit
se pctõ: si hmõi expositio aliq̃ mõ tẽtatio di-
cẽda est: vt de pe. di. 5. c. ↄsideret: ait Aug.
Sũt q̇ nõ solũ nõ vincuntur: s vltro pctõ se of
ferũt: nec expectãt tẽtationẽ s p̃ueniũt volũ
tatẽ. hec ibi. Cõfitẽde sũt g̃ tẽtatiões nõ ꝑ
se s ꝑ accñs inq̃ꝰtũ sũt volũtarie modis p̃di-
ctis. ¶ Tertio fm Alex. vbi. s̃. ꝙ ↄfitendũ
est pctm̃ recolitũ nõ oblitũ: q2 ad ipossibile
nemo tenetur. Debet tñ q̇s ↄfiteri de pctis ob-
litis in gnãli: ⁊ de negligẽtia q̃ fuit cã illius
obliuionis in spãli: ⁊ merito: q2 duplex ma-
lũ ex hoc accidit sibi. s. negligentia: ⁊ omissio
ↄfessiõis sequẽs. Nã grauiorẽ penã sustine-
bit q̇s ꝓ pctis oblitis: ⁊ cõfessione neglecta:
quã sustineret ꝓ eisdẽ si spãliter eẽnt ↄfessi.
Cui⁹ rõ ẽ q2 ꝓ obliuione pcti ⁊ cõfessione ne
glecta vel omissa q̃ oritur ex obliuione pcti pu
nietur q̇s in purgatorio: ⁊ sic dãnabitur in in-
ferno. Uñ maiorẽ penã sustinebunt ꝓ pctis
oblitis q̃ꝫ sustinerent ꝓ eisdẽ. Nõ ũ q2 ex eru-
bescẽtia ex parte ↄfitẽtis. Nõ ũ q2 virtute cla
uium ex parte cõfessionẽ audiẽtis, ⁊ pniaz in
iungentis dimitteretur de pena debita. Confi
tendũ ẽ igitur pctm̃ oblitũ in gnãli ⁊ negligẽ-
tia obliuionis in spãli. Cõfitendũ ẽ etiã pec
catũ ꝓpriũ nõ alienũ: q2 fm Alex. vbi. s̃.
pctã aliena nõ debem⁹ cõfiteri nisi in casu. s.
q̃ten⁹ circũstãtie sũt ꝓprij pcti: ⁊ tunc ita ꝙ
nullo mõ fiat ꝓditio alicui⁹ criminis: vt pa
tebit. j. qñ dicetur de secreto ↄfessionis. Rõ h⁹
ẽ q2 cõfessio fit ꝓ absolutiõe obtinẽda: s nul
lus absoluitur a pctis alienis: g̃ nõ dz ea cõfi-
teri. Uñ sup illud ps. Dixi cõfitebor ⁊c̃. Iu-
sticiã meã dicit nõ alienã Petr⁹ de tarañ. in
4. di. 21. dicit ꝙ hoc intelligitur qñ ꝑiculũ imi
neret: aut aliter pctã ꝓpria specificari possent
q̃ꝫ aliena specificãdo. hec ille. Nõ fieri nõ pos
set si q̇s peccasset cũ sorore vel cũ matre ⁊c̃: iõ
oportet illas noiare. Nõ si ↄdicatur sic. Ex
charitate põt q̇s pctã ꝓximi deflere ⁊ ꝓ illis
pniam facere: g̃ videtur ꝙ possit pctã aliena
in cõfessione referre. R̃. fm Alex. ꝙ non est
sile: q2 si doleo ⁊ cõdoleo pctõ ꝓximi: ⁊ punio
me ꝓ illo: m̃laz illi ipetro nec illi iniuriã fa-
cio: sz si eũ accuso: sũ criminis ꝓditor ⁊ dif
famator q̃d nulli licet. Et sic patet ꝓpositũ
¶ Sz q̃ritur q̃re. Dañ. 3. vt videtur cõfitentur
pctã aliena sic dicẽdo: Peccauim⁹ ⁊ iniq̃ egi
m⁹ recedẽtes a te ⁊ deliq̃m⁹ in oib⁹: ⁊ p̃cepta

tua nō audiuim⁹ nec obseruauim⁹: nec feci-
mus sicut p̄cepas nobis: vt bñ nobis eēt. Et
sunt ṽba Açarie. Cũ igiť ɔstet q̄ ipse Aça-
rias nō cōfitebať pctā ꝓpria s; alioꝝ: q2 ipse
nō recesserat a deo. Queriť vñ hoc rōnabi-
le fuit. Ad hoc. R. Alex. vbi. s̃. ƀm glo. sup
illud ps̃. Cōfitemini dño qm̄ bo. Nō ē pia
cōfessio sine laude dei. Dicendũ ē igiť q̄ pa-
tres antiq̇ duo intendebāt in hmōi cōfessio-
nibus. s. cōmendare diuinā iusticiā: ⁊ excita-
re diuinā miaz. Et iō duo ꝓponebāt in hu-
iusmodi ɔfessionib⁹: diuinā iusticiam in pu-
niendo illos: ⁊ propriaz miaz in sustinendo
penas iuste inflictas ꝓ pctis. Vñ ibiō. s. Dañ.
3 p̄mittiť añ cōfessionē suā. Iustus es dñe i
oib⁹ q̄ fecisti nobis: et oia iudicia tua vera
sunt. Et ita. Et nũc nō possum⁹ apire os: cō-
fusio ⁊ obprobriũ facti sum⁹ ƀuis tuis: ⁊ his
q̇ colũt te: ne q̄sumus tradas nos in ppetuũ
⁊ ne auferas miaz tuā a nobis. Hec ibi. Hui⁹
modi eni cōfessiones fiebāt rōne p̄tacta: nec
erāt sacramētales: de q̇b⁹ hic intendim⁹. De
cōfessione ṽo venialiũ: ⁊ circũstantiaꝝ pctō-
rũ mortaliũ diceť. j. cũ tractabiť de cōfessio-
onis integritate. Et sic patet pars prima.

¶ Pars secũda vbi tractať de p̄paratiōe co-
gitationis ante confessionē.

Secũdo in isto sermone aduertendũ
est q̄ ad hoc q̄ p̄dicta pctā possint be-
ne cōfiteri cōfessio debet fieri cũ ma-
gna p̄paratione. i. q̄ ante cōfessionē deb; q̇s
diligēter se p̄parare: ita q̄ het noticiā: ⁊ me-
moriā ei⁹ habeat q̄ō d; cōfiteri: q2 si ex igno-
rantia siue obliuione ꝓcedente a ꝓpria ⁊ no-
tabili culpa q̇s omittit cōfiteri vnũ peccatũ
mortale aut ei⁹ circũstantiā ad cōfessionez
necessariā: nō excusať nec vere cōfessus diciť
vt no. glo. Ray. de pe. ⁊ re. §. itē circa p̄nci-
pes. ⁊ de pe. di. i. Si obliuiscaris pctōꝝ tuoꝝ
s. ea cōfiteri. vt dicit glo. inť li. tũc eoꝝ recor-
daberis nolēs: qñ in toto publicabunť ⁊ in
cōspectu ꝓferenť oium tam amicoꝝ tuoꝝ
q̄ inimicoꝝ ⁊ sanctoꝝ angeloꝝ celestiũq; vir-
tutum. Non ad Dauid soluz dicebat. Tu
secreto fecisti ego hoc cũctis manifestabo: s;
ad oēs nos h̄ dr̄. Hec ibi. Et iō si q̇s ex sua cul-
pa ignorat q̄ debet cōfiteri: seu eoꝝ oblit⁹ est
debet ō hmōi negligēcia ⁊ corde dolere ⁊ fir-
miter emendari ꝓponere: vt no. in sũma cō-
fessoꝝ. li. 3. ti. 34. q. 19. Vñ confessor si ali-

quē imp̄paratũ inuenerit: ad cōfessionē acce-
dere: debet ipsũ monere vt cũ p̄paratiōe ve-
niat. Quā pparationē Esa. 38. sub ꝓpħie ex-
plicat seu modũ p̄parationis q̄ ad confessio-
nem requiriť declarat di. Recogitabo tibi
oēs ānos meos in amaritudine aie mee. In
quib⁹ ṽbis triplicē modũ pparatiōis osten-
dit: de quib⁹ in ista parte tm̄ de p̄. s. cogitati-
onis tractabiť: de q̄ diciť: Recogitabo. i. ite-
rum atq; iteꝝ cogitabo. s. quid in cōfessione
dicere debeā: quia vt beat⁹ Greg. ait i mor.
Debet vniuscuiusq; mens causas suas apud
deũ ɔ̄ se sollicita inquisitione discuttere. Hec
ille. Sed hoc nō solũ facere deberet tpe cōfes-
sionis hō rōnalis ⁊ prudēs: veꝝetiā toto tē-
pore vite sue veluti bon⁹ mercator nũq̄ in se-
ro quiescēs nisi prius facta discussione opeꝝ
p ipsũ factoꝝ bonoꝝ vel maloꝝ: vel in mane fi-
endoꝝ: iuxta illud Pictagore. Duoꝝ quip-
pe inq̇t tēporũ cura habēda est. Mane quid
acturi sum⁹: sero q̇d fecerimus. Quod meli⁹
exponit Seneca de ira dei li. 3. di. Qui quo-
tidie ad rōnem reddendā vocādus est faciat
hoc q̄ō Sexti⁹: q̇ consũmato die cũ se ad no-
cturnā quietē recepisset interrogabat aium
suũ: Quod hodie malũ tuũ sanasti? Cui
vitio obstitisti? Qua parte melior es? Desi-
net ira: moderator erit qui sciet sibi ⁊ quoti-
die ad iudicē eē veniendũ. Quid ḡ pulchri⁹
hac cōsuetudine excutiendi totũ diē? Qual
est somn⁹ post recognitionē sui sequiť. Quā
trāquillius altus ⁊ liber: cũ aut laudatus est
aius aut admonit⁹ ⁊ speculator sui censorq̄
secret⁹ cognoscit de morib⁹ suis. Vtor hac pta-
te: ⁊ q̄tidie apud me causā dico ai: sublatũ e
cōspectu lumen est: cōticuit vxor moris iam
mei cōscia: totũ diem meũ scrutor: factaq̄
ac dicta mea remetior: nihil mihi ipse absco-
do nihil trāseo. Quare enim quicũq̄ ⁊ erro-
ribus meis timeā cum possim dicere: Vide
ne illud amplius facias: nũc tibi ignosco. Hec
ille. Sed ad propositũ redeam⁹ cui⁹ opposi-
tum faciũt qui veluti bestie ad cōfessionē ac-
cedunt: ⁊ sepi⁹ sabbatũ sanctũ expectantes:
nihil de cōfessione cogitātes ita imp̄parati
illo die ad confessionē vadunt di. Vis nos
audire: in duobus enim ṽbis expediem⁹ nos
neq; sicut mulieres q̄s coraz te tenes multa
ṽba facientes longā morā protrahere dispo-
suimus. Quibus sic confessor ait: q̄ par ũper

expectent: dicūt: O 2 bene stat: hora est tarda
7 ad aliqua expedienda: 7 forte ad cenā ex-
pectamur in domo: 7 tu dicis vt parūper hic
expectemus. Si nos nūc non audies amplius
in hoc āno nō cōfitebimur. Plerique insup stā
tes coram sacerdote: quid dicere debeant pe-
nitus ignorante quia sup hocante non cogi-
tant. O insensati. Si mercator suorum quis
ternorum rationes vt ita loquar tanta dili-
gentia discutit: quāto magis peccator con-
scientiam propriā examinare debet: quando
ille pro pecunia: iste vero pro aīa tales labores
sustinent que adeo preciosa est: vt Ber. in
sermone passionis dicat: Cōsidera o homo
quā nobilis sit aīa tua: 7 quam grauia fue-
rint vulnera quibus pro ea necesse fuit tuum
Jesū vulnerari. Debet igitur ipse peccator tria
cogitare antequam confiteatur. Primo receptorum
a deo beneficiorū suam ingratitudinē quibus
accenditur mens ad diuinū amorē vt faciat
cōfessionē cū amore: vnde in figura Leui. 6
precepit dominus dicens. Ignis semper arde
bit i altari meo. Et quid per ignem nisi ardēs
dilectio designatur? De quo igitur Luc. 12. dñs
ait: Ignem veni mittere in terram 7 quod
volo nisi vt ardeat? Altare vero mens nostra
est: in q̄ ignis dilectio debet accendi per sacer
dotem. i. per rationalē intellectū diuina be-
neficia cogitando. ¶ Secundo penitens de-
bet cogitare bonorum amissorū copiositatem
quibus mens humiliatur vt cum humilitate cō
fiteatur. Unde Hiere. 2. dominus dicit: Ui
de vias tuas in cōualle. i. in mentis humili-
tate. De quibus bonis omissis. i. virtutibus
loquitur Aug. li. 2. de libero arbitrio. c. 8.
Animi affectio inherentis incōmutabili bo
no propriū. 7 primum est hoīs bonū. In eo
etiam sunt virtutes omnes quibus male vti
nemo potest: quasi velit dicere: Bonis tēpo
ralibus homo vti male potest: sed virtutibus
non. Et ideo de ipsorū amissione amarissi-
me est dolendū. Tertio penitens debet cogi
tare ante confessionē suorum peccatorū nume-
rositatem vt ad eam accedat de ipsis contri
tis 7 doloratis. Unde Hiere. 2. Scito quia
malum 7 amarū est te dereliquisse dominū
deū tuū: quare necesse ē aut pro peccatis nostris
eternā incurrere dānationē: aut in presenti
dolorosā emendationē: vnde ait Aug. super

verbis predictis in li. medit. 15. c. Malum et
amarū est derelinquere deū qui peccatis offen
ditur: reddite 7 nolite peccare: nolite inquā
nolite: malum ē 7 amarū nolite vere malū 7
amarum est: expertus sum in hoc ipso sum.
aut enim continui dolores cruciabūt penitē-
tes vitam meā: aut eterni cruciatus vexabūt
puniendam animā meā: sed vide quam malum
7 amarū est. hec ibi. Sed longe incōparabi
liter minus malum est dolere in hoc seculo quam
eternaliter in futuro: imo quod maius est:
hoc debemus eligere sponte ne illud nobis in
uite coacteque inferatur: hinc est quod idem
August. in sermone de igne purgatorij ait:
Quotiens infirmos visitamus: incarcerē clau-
sos inquirimus: discordes ad concordiā re
uocamus: indictū in ecclesia ieiuniū ieiuna
mus: hospitibus pedes abluimus: ad eccle-
siam frequenter conuenimus: elemosynam da
mus: inimicis nostris quotiens veniam pe-
tierint indulgemus: istis 7 his similibus mi-
nuta pctā redimuntur: pro capitalibus vero cri-
minibus non hoc solum sufficit: sed addende
sunt lachryme: rugitus 7 gemitus: 7 conti-
nua pro tempore longo protracta ieiunia:
largiores elemosyne 7 plusquam nosipsi valere
possimus. hec ille. De predictis Ecclesia. 18.
Sapiens dicit: ante iudicium. s. confessionis
interroga te ipsum cogitando predicta tria: 7
in conspectu dei inuenies propitiationem.
Et sic patet pars secunda.

¶ Pars tertia vbi ponuntur duo alij modi p̄
parationis. s. recordatiōis 7 amaricationis.

Tertio in isto sermone ponūtur duo
alij modi preparationis ad confessi
onem: scilicet recordationis 7 ama-
ricationis. Primus modus dicitur recorda-
tionis: quia propheta dixit: Omnes ānos
meos: idest oia peccata mea que feci toto tē-
pore vite mee recogitabo tibi: quod ex nouem re
gulis fieri potest. s. vt oia peccata ad memo
riā veniāt. ¶ Prima regula cōstat ex etatum
consideratiōe. s. infantie: puericie: adolescētie
7 huiusmodi cōsiderando in qua etate est et
in q̄ fuit 7 q̄ pctā i eis cōmiserit. ¶ Secūda re
gula constat ex consideratiōe status in q̄ ē vel fuit. s.
virginitatis matrimonij vel viduitatis. ¶ Ter
tia regula ex consideratiōe fortūe prosperitatis vel ad
uersitatis. ¶ Quarta regula ex consideratiōe officiorum

recogitãdo artes ⁊ exercitia q̃s fecit. ¶ 5ᵒ. regula ex cõsideratiõe societatũ cũ q̇b⁹ ꝯuersatur vel cõuersat⁹ fuerit: ⁊ locoꝝ in quib⁹ fuit. ¶ 6ᵒ. regula ex cõsideratiõe tẽporũ. s. solẽnitatũ nuptiarũ. ⁊c̃. ¶ 7ᵒ. regula ex cõsideratione pctõꝝ cordis: recogitãdo quid corde cõmisit. ¶ 8ᵒ. regula ex cõsideratiõe pctõꝝ oris recogitãdo pctã que ore ꝯtraxit ¶ 9ᵒ. reglã ex cõsideratõe pctõꝝ opis. Et sic discurrẽdo poterit pctõr multa pctã inuenire. Caueat tamẽ penitens ne nimis moro se peccata carnis excogitet: q2 Ecclesiasti. 13. Qui tetigerit picem inquinabit̃ ab ea his et alijs reuocatis ad mentẽ: pctõr ad deum se cõuertat ⁊ percutiens pect⁹ suum ad se excitandũ dicat cuz publicano: Deus propiti⁹ esto mihi pctõri. Et cum filio ꝓdigo. Luc. 15. Pater peccaui. ⁊c̃. ¶ Secũd⁹ igit̃ modus preparatiõis qui sequit̃ ex predictis dicitur amaricatiõis: quia penitens predicta cogitãdo irruet in amaritudinẽ ⁊ dolorem: ideo ꝓpheta dixit: In amaritudine aĩe mee ad quaz amaritudinẽ. Hiere. 31. hortat̃ di. Pone tibi amaritudinẽ dirige cor tuum in viã rectã. Quã amaritudinẽ Dauid sentiẽdo dixit. Fugiebam age. cor. mei. Et alibi. Fuerũt michi lachryme mee. p. di. ac nocte. amaricata igit̃ talib⁹ preparationib⁹ aĩa secure accedat ad cõfessionẽ disponẽs in futurũ nõ peccare: q2 sine ipsa dispositiõe confessio nõ valet cui⁹ rei euidentia patet per exẽplũ cesarij sic dicẽtis: In barbaria quidã demon hoĩb⁹ pctã cõmissa ⁊ nõ ꝯfessa iproperabat: quẽ quidã hõ desiderãs videre: sed timens ne pctã sua reuelaret pctã sua vniuersa ꝯfessus est sacerdoti volũtate peccandi retenta: vnde ex hoc securior fact⁹ venit ad demũ mox vt retro aspexit demon in aere clamauit. Amice veni huc: certe bene te dealbasti: ⁊ statim omnia pctã sua lz ꝯfessa omnibus reuelauit: ⁊ quia turpia ⁊ vilia erant illum nimis ꝯfudit: tristis igit̃ effect⁹ ⁊ in se reuersus rediens ad sacerdotẽ que gesta sũt retulit ⁊ confessionẽ iterauit cum firmo ꝓposito perseuerãdi: ⁊ reuersus ad demonez dixerũt quidã de circũstantib⁹: Ecce amicus tuus cui tam turpia pctã improperasti Et respõdit demon: Ego isti nihil improperaui: neq; de eo aliquid mali scio ⁊ existimauerũt demonẽ fuisse mentitũ: ⁊ sic per ꝯfessionis virtutẽ euasit notã maxime cõfusionis. O cõfessio dignissima. O cõfessio que oẽs coopis maculas: ⁊ sic preparem⁹ ergo corda nostra diligẽti pctõꝝ discussione ad tam salubre cõfessionis sacramentũ: vt in p̃senti cõsequamur gratiã Amen.

¶ Feria quarta post tertiã dñicam quadragesime. De cõfessionis feruoritate ⁊ simplicitate. ¶ Sermo. 62.

Hic popul⁹ labijs me honorat: cor aũt eoꝝ lõge ẽ a me. Math. 15. In verbis p̃dictis frẽs charissimi hoc qḋ etiã p̃cedẽtis sermonis fine tractatũ ẽ euidẽter aperit̃. Quia videlicet confessio oris debet fieri cũ añcedẽte amaritudine mẽtis: sine q̃ cõfessio nulla ẽ. Tales. n. sic ꝯfitẽtes. s. ore tm̃ ⁊ nõ mẽte: siles sũt huic ꝑplo de q̃ mẽtio fit i hodierno euãgelio: de q̃ ꝓphatũ fuerat p Esa. 28. c. sub alijs v̾bis di. Eo q2 appropinq̃t ꝑpls iste ore suo: ⁊ labijs suis glĩficat me: cor aũt eoꝝ lõge ẽ a me. Qua ꝓpter saluator nr̃ ipsos redarguit de falsa scitatꝭ similatiõe: q2 ad h̃ q2 erãt i reuerẽtia ꝑpli oñdebãt scitatẽ i v̾bis ⁊ exteriori cõuersatõe: cũ tñ intẽtõe erãt corrupti: vñ dic̃ Hypocrite bñ ꝓphauit de vobis Esa. di. v̾ba ꝓposita hic ꝑpls ⁊c̃. Nã ⁊ hodiernis tꝑib⁹ q̃ plurimi tales repiũt̃ q̃ solũ ꝯfitẽt̃ ad apctiã ⁊ ostẽtationẽ scitatꝭ ⁊ nõ cũ ꝓposito ⁊ dispõne cauẽdi a pctis: ꝯ q̃s Aug⁹ li. p̃ de scã v̾ginitate. Nemo a pctõ tãq; reditur⁹ abscedat nec se hmõi q̃si societatis pacto cũ iniq̃tate ꝯstringat vt ea magis ꝯfiteri q̃ cauere delectent. Hec ille. De q̃ cõfessione tria in p̃senti annotabim⁹ a p̃dictis diuersa. Primo ꝯfessiõis feruoratione. 2ᵒ. ꝯfessiõis subiectionẽ 3ᵒ. cõfessionis simplicẽ aparitionẽ.

¶ Pars p̃ma vbi declarat̃ q2 ꝯfessio debet esse cũ charitate facta.

Primo igit̃ adũtẽdũ ẽ q2 ad h̃ q2 ꝯfessio sit fructuosa dz ẽẽ cũ caritate fcã q2 nullũ op⁹ ẽ meritoriũ i ꝯspcũ dei sine charitatꝭ fũdamẽto: vñ Greg. ait Nihil habet viriditatis ramus boni operis si non manserit in radice charitatis. Et Augu. in li. de spiritu ⁊ littera. In fructuosũ est illud qḋ de radice charitatis non surgit. Ex quibus

ic arguitꝫ q̄ infructuosa sit cōfessio si nō sur
it a radice charitatis. Inde Aug. in alio lo
o ait: Si charitas nō est nō adimplet̃ pre-
eptū sed fingit̃. Et glo. sup illud Job. 36.
Nō clamabūt cum victi fuerit. ait: Confes
o est validus clamor ad dn̄m tūc sic: Cla-
mor nō est validus nisi fiat in charitate. hoc
dem ꝓbat̃ rōnibus sic: Cōfessio ad quā te
et̃ fidelis est meritoria: ſ nihil ē meritoriū
uod nō ꝓcedit de charitate: ḡ ⁊c̄. Preterea
ōfessio est preceptū noue legis q̄ est lex amo
is: Vn̄ Aug. assignās differentiā int̃ legem
eterē ⁊ nouā. ait: Breuis differētia legis ⁊
uangelij: timor ⁊ amor: ḡ ꝯfessio dꝫ fieri ex
more. Preterea ꝯfessio dꝫ fieri ad recōcili
ndū penitentē deo ⁊ ecclesie: ⁊ ꝓpter ſ p̄ci-
itur: eo ergo mō dꝫ fieri vt ea recōciliet̃ pe
itēs deo ⁊ eccl'e. ſꝫ nō recōciliat̃ aliq̄s deo vl'
cclesie ex ipsa nisi fiat in charitate vel ex cha
itate ergo ⁊c̄. Sꝫ q̄liter p̄dicta h̃eāt intel-
gi declarat Alex. vbi. s̄. q̄ dupliciter potest
ieri cōfessio. Vno mō solū ne statutū eccl'ie
ransgrediat̃: ⁊ hāc nō est necesse fieri in cha
itate siue ex charitate: vn̄ nō peccat morta-
ter q̇ cōfitet̃ sacerdoti exn̄s in pctō mortali
o q̄ cōfitet̃ in mortali. Et ſm quosdā maxi
e beatū Tho. in. 4. di. 17. ar. i. q. i. tal' non
enet̃ iterare ꝯfessionē: ſꝫ tenet̃ postmoduꝫ
ctionē suā cōfiteri. Et tūc licet ꝯfessio tpe
ctionis nō ꝑcipiat absolutionis fructū: tn̄
ecedēte fictione recipiet. Alio mō pōt fieri
ōfessio vt fiat satisfactio deo ⁊ ecclesie de of
ensa pctī: ⁊ ista debet fieri in charitate vel
x charitate saltē sufficiēti ⁊ ꝓbabili: ſꝫ Bo
auē. in. 4. di. 17. q. vl. Et sic h̄nt p̄dicte au-
toritates ⁊ rōnes intelligi. ¶ Attēde ergo
 si ꝯfessio tua nō sit in charitate facta ifru-
tuosa est q̄ ad deū ⁊ meritū remissionis cul
e ⁊ p̄mij vite eterne. Et no. q̄ tūc cōfessio ē
ne charitate qn̄ nō ꝯtereris de cōmissis: qn̄
is abstinere ab vno pctō ⁊ nō ab alio: quā-
o ad ipsā accedis cū volūtate peccādi: q꞉ ſꝫ
Bo. vbi. s̄. sic peccas mortalit̃: q꞉ sacr̄m irri
ū facis. Et iō nō ē meritoria tua cōfessio: ⁊
pa post cōfessionē ꝑ te facta ad vitā eternā
ihil ꝓsunt cū fuerint in pctō mortali: nec
ic debes absolui a sacerdote si ei cōstet ō tua
ictione: q̄ō si fecerit nihil tn̄ valet q̄ ad deuꝫ
Cui⁹ rō est: q꞉ sacerdos nō absoluit aliquē
isi illū quē credit diuinitus absolutum: vt

dicit Tho. in quolibet. q. 24. Cōfirmant̃
oia ista ꝑ illud dictū Sap. Ecc. 17. A mor-
tuo q̄si nihil perit ꝯfessio. Q̄ō exponit̃ trib⁹
modis. Primo mō sic A mortuo. i. morituro
de ꝓximo q̄si nihil perit cōfessio: q꞉ egrotātꝫ
ad mortē nihil valet cōfessio: eo q꞉ dolor et
āgustia mortis sic aīaꝫ vexāt vt de pctīs non
valet cogitare. Secūdo mō exponit̃ sic: A
mortuo. i. post mortē q̄si nihil perit cōfessio
q꞉ in inferno nulla est ꝯfessio: iuxta illud ps̄.
In inferno q̇s cōfitebit̃ tibi. Tertio mō ex-
ponit̃ sic: a mortuo. i. ab exn̄ti in pctō morta
li q̄si nihil ꝑit cōfessio: q꞉ cōfessio extra cha-
ritatē facta fructū meriti nō ꝑcipit vt dcm̄
est. Faciēda est ergo pnīa cū charitate: q̄ co
gnoscit̃ ex trib⁹. Primo si volūtarie cōfitet̃
⁊ nō coacte: vt ait ꝓpha: Volūtarie sacrifi-
ti. ⁊ cōfi. no. tu. do. q̄m bonū est. Et hoc dı̄ ꝓ
pter illos q̇ nisi timore p̄latoꝝ vel tīore mor
tis vel infamie ⁊ cōfusionis nō cōfitent̃: his
quidem cōfessio infructuosa est quo ad deū
patet ex dictis. Secundo pōt cognosci chari
tas si nō timore pene ſꝫ amore glīe dolet ō pec
catis. Nam si peccator certissime sciret nul-
lam ꝓ pctīs suis sufferre penā adhuc ex cha-
ritate de eis debet agere pnīam: vn̄ Aug. de
pe. di. 7. c. nullus ait. Scriptū est neminē si
ne charitate saluū eē. Tertio penitētis cha-
ritas pōt cognosci ex locutiōe. Nā vt doc. di
cūt: Si q̇s penitēs huius eēt intētiōis q̄ pre
uerecūdia aut alia cā ꝯfessori pctā nō dicēt
nisi interrogaret̃ ab eo: vere penitēs dici nō
debet: ⁊ ꝯfessio sibi nō valet: quia fit sine cha
ritate ⁊ debita dispositiōe. ¶ Vn̄ cōfessores
attēdant ad hoc periculū euitandū q̄tenus ꝑ
se ipsos. p̄mo de quib⁹ recordant̃ faciant pe-
nitētes ꝯfiteri: ⁊ deinceps ad examinationē de
ueniant: ⁊ silr̃ ipsis penitentib⁹ dicāt vt de ta
li mala dispositiōe doleāt. Ex q̇b⁹ sequit̃ q̄ qn̄
peccator verecūdia p̄pedit⁹ cuidaꝫ sacerdoti
nōnulla cōfitet̃ q̄ nullaten⁹ alteri diceret cō-
fessio minime valet. Nam posito q̄ sacerdos
ille nō eēt nō min⁹ obligat̃ ad cōfessionē dū
mō h̃eat idoneū sacerdotē. Et sic pꝫ ps p̄ma

¶ Pars secunda vbi declarat̃ q̄ cōfessio de
bet fieri cum subiectione.

SEcundo in isto sermone aduertēdū
est q̄ ad hoc q̄ cōfessio sit salubris
⁊ fructifera dꝫ penitens in oībus se
sbijcē cōfessori: ⁊ parat⁹ eē ei in oīb⁹ obedire

que pertinēt ad salutē aīe sue: vn̄ Aug. i li°
de pn̄ia: ⁊ de pe. di. 5. c. ꝯsideret ait: Ponat
se penitēs oīno in manu iudicis ⁊ in iudicio
sacerdotis: nihil sibi reseruās sui: vt oīa eo
iubēte paratus sit facere ꝓ recuperanda vita
aīe quecūq̧ faceret ꝓ euitāda corporis mor
te. hec ille. ¶ Sed hic orit̄ vnū dubiū. Si pe
nitens teneat̄ tentione necessitatis recipere
⁊ explere pn̄iam sibi iniunctā a sacerdote:
⁊ circa hoc diuersi diuersimode dixerūt Ale
xander vbi. s̄. tractatu de satisfactione in ge
nerali ad hoc sic ait: Nō q̄ diu sit aliq̄s sim
pliciter de foro ecclesie militantis tenet̄ ad
impletionē pn̄ie sibi iniuncte a ministro mi
litantis ecclesie: etiā si maior cōdigna sit: dū
modo illi suppetat facultas adimplendi. hec
ille. Ricar. in 4. di. 18. ar. i. q. 5. sic ait. q̧ aut
sacerdos iniūgit pn̄iam rōnalē indiscretā
aut irrōnalē ⁊ indiscretā. Si p̄mo mō dico
q̧ penitēs tenetur tentione necessitatis eam
recipe ⁊ ꝓ virib⁹ explere: q̄ pn̄iam talem in
iungendo recte vtit̄ clauib⁹ ⁊ q̇libet tenetur
sui iudicis iustā sententiā obseruare: vn̄ si pe
nitens talē pn̄iam scienter ⁊ ex deliberatione
⁊ absq̧ legitima cā vel dispensatione omise
rit explere mortaliter peccat. Si v̄o secūdo
modo penitens non tenet̄ eam recipere neq̧
explere: quia sacerdos talē pn̄iam iniūgēdo
abutit̄ claue sciētie ⁊ potētie. hec ille. Et pro
ipso facit. c. statuim⁹. extra de maledic̄. vbi
dicit̄. Si pn̄iam renuerit pctōr inflictā a sa
cerdote interdicat̄ ei ingressus eccl'e: ⁊ vlti°
careat ecclīastica sepultura nullā misericor
diam habitur⁹. Ad idē facit extra de cleri
co excōi. deposito. vel interdicto celebrante
c. cū latro. glo. sup v̄bo. ab officio. Scot⁹ v̄o
totū oppositū tenet. in. 4. di. 18. q̄si in medio
v̄si°. nūquid pn̄iam. Nō sacerdos tali renuē
ti nullā pn̄iam imponere dꝫ: q̄ postq̧ peni
tens est ꝯtritus sufficit ei ad remissionē cul
pe: q̄ maiorē partē pene sustinebit in purga
torio: quia ille qui est cōtritus ⁊ ꝯfessus ⁊ nō
soluit penā sibi debitā in foro hmōi ꝑsoluet
in foro purgatorij. Host. aūt de pe. ⁊ remis.
§. ad q̇d valēt. v̄si°. tu teneas. dicit. Tu tene
as q̧ ꝓ quolibet pctō mortali. 28. pena debe
tur. s. eterna que ꝑ contritionē dimittit̄ ⁊ tē
poralis q̄ ꝑ ecclesiā imponit̄ ⁊ remouet̄. Si
ergo dn̄s est largus in dimittēdo penā eter
nam: seruus ⁊ minister nō debet eē parcus
in dimittendo penā tēporalē: vt patet. 26. q.
7. c. allegāt vbi etiā dicit: Melius ē ꝓpt̄ mi
sericordiā reddere rōnem q̄ propter crudeli
tatem. His ꝙ visis quid dicendū est ad hoc
nisi q̧ cōfessor prudēs ⁊ discretus nō dꝫ im
ponere penitentiā nisi b̄m dispositionē peniten
tis: q̄ q̄uis debeat conari ꝯformare se cum
iuris dispositione: tamē cōcessum est ei faci
endi sup penitētia imponēda remissionē: in
iūgēdi illa que saluti penitētis magis videā
tur expedire: ⁊ hec est cōmunis opinio doc. ⁊
no. do. Anto. de butrio in. c. si quis. extra de
furtis. Probat̄ etiā extra de pe. ⁊ re. c. signi
ficauit. ⁊. c. de⁹ qui. ⁊. c. oīs. §. sacerdos. ⁊ ex
de homici. c. sicut dignū. ⁊ de eo. qui cog. cō
sang. vxo. sue. c. trāsmisse. xi. q. 3. c. absit. 26
q. 7. c. tp̄a. de pe. di. i. c. mensurā. et ideo dꝫ
sacerdos iniungere pn̄iam cōsideratis crimi
nis quantitate: q̄litate: ꝑsone dignitate: cō
ditione: officio: pauptate: infirmitate: debi
litate: cōsuetudine: cā: animo: ⁊ volūtate: vn̄
si aliquē inuenerit qui dicat se penitē nō tn̄
vult subire onus penitētie dicens se tenerū
aut male complexionatū vel sit̄e. Tūc Ray.
⁊ Host. debet sacerdos talē inducere sicut po
test vt aīū hēat paratū ad implendū pn̄iā
quā sibi iniūget: ostendēs sibi magnitudinē
pctōꝝ: quia ꝓ quolibet mortali deberet septē
niū regulariter imponi. 33. q. 2. c. hoc ipsū
⁊. §. sequēti. Rō hui⁹ est: quia sicut pctōr per
peccatū septiformē gratie. s. spirit⁹ sācti ami
sit sic per septēnij penitētiā recuperaret. ⁊ si
potest eum inclinare imponat ei talē penitē
tiam siue satisfactionē cum volūtate sua qua
lem verisimiliter pōt portare ne deteri⁹ ei cō
tingat postmodū violando. Nō si nō vide
rit eū inclinatū nō imponat ei nisi qualēcūq̧
paruā pn̄iā nō negādo ei absolutionē: ostē
dat tn̄ ei q̧ id q̧ min⁹ faciet hic ꝯplebit i pur
gatorio. Et si sacerdos non pōt gaudere de
omnimoda ei⁹ purgatione: gaudeat saltē q̄
ipsū liberatū a gehēna ad purgatoriū pōt trās
mittere. Caueāt tamē sacerdotes q̧ sic ar
bitrent̄ ne vilescat ecclesie auctas ⁊ ptās cla
uiū ꝯtēnat̄. vn̄ di. 50. c. Absit a romana ec
clesia rigorē suū tā ꝓphana facilitate dimit
tere: ⁊ neruos seueritas euersa fidei maiesta
te absoluere: vt cū adhuc n̄ tm̄ iaceāt i pctīs
sed etiam cadant euersoꝝ fratrū ruine ꝓpe
rata nimis remedia excōmunicationū vtiq̧

ꝓ futura ꝑſtent: vbi enim poterit penitē
medicina prodeſſe: ſi etiam ipſe medicus
ercepta. i. ſublata pnīa indulget periculis
c non eſt curare: ſed ſi licet dicere verū: vo
nus occidere. hec ille. Accedens igitur pec
oꝛ ad cōfeſſionē ei humiliter ſubijciat: ⁊
enitētia fuerit ab eo ſibi iniūcta quā leui
ſufferre poteſt humiliter ſuſcipiat: quia
aliter videtur bene diſpoſitus. Si autē pe
ens ſentiat penitentiā nimis grauē ⁊ ad
ſeruandū periculoſā ſua ꝯditione penſata
bet ad eundē confeſſorē vel ad aliū ſi illū
bere nō poterit recurrere: ⁊ alienationē vel
nunicationē cōmutationē petere: ⁊ cōfeſ
debet cōcedere etiā ſi videret ꝙ peniten
alienata nō ſufficeret plenarie ꝓ emēda
cati. Et ſic patet pars ſecunda.

Pars tertia vbi declaratur ꝙ ad hoc ꝙ cō
ſio ſit deo grata debet fieri cū ſimplicitate

Tertio aduertendū eſt ꝙ vt confeſ
ſio ſit deo grata dꝫ fieri cum ſimpli
citate ⁊ puritate q̄ in tribꝰ cōſiſtere
letur. ¶ Primo in euitatione mendacij:
ſm theologos qui in ꝯfeſſione mētitur ſem
mortaliter peccat: tū qꝛ p̄cepto eſt inobe
nsco ꝙ ſuā conſcientiā ſacerdoti nō ma
eſtat: veritas ergo in ꝯfeſſione dicēda eſt: vt
Aug. ait ſermone. xxꝰ. ſup Jo. Hoc ē ꝯfite
dicere qđ habes in corde: Si autē aliud i
de habes ⁊ aliud dicis: loqueris non con
eris. hec ille. Hinc ē ſm Alex. vbi. ſ. ⁊ Ri
. in. 4. di. xi. ar. 3. q. 4. Nō etiā in ꝯfeſſio
e nō dꝫ dicere quis qđ nō fecit humilitatꝭ
ſa: qđ ꝓbo rōne: auctē: ⁊ ſimilitudine.
tione ſic: Nullus in ꝯfeſſione mētiri dꝫ:
dictū eſt: ſed quicūqꝫ dicit ſe feciſſe qđ nō
it mentitur. Preterea minꝰ quilibet ſe offen
e debet ꝙ̄ ꝓximū: ſed non lꝫ alicui ferre
a proximū ſuū falſū teſtimoniū: vt patet
od. xo. ergo minus licet ferre ꝯtra ſeipſum:
cōfiteri aliqđ peccatū qđ non fecit: ē con
ſeipſū ferre teſtimoniū falſū: ergo ⁊c. Pre
ea nullꝰ pōt procurare ꝙ puniatur innocēs
e pctō: ſed qui confitetur peccatū quod non
it facit ꝙ innocēs puniatur a ſacerdote ſine
cato: ergo ⁊c. Nō ſi contradicatur ſic: In
ritione licet ꝯteri ſine dolore plus debito
am ſatiſfacere plus debito: ergo videtur ſimili
ꝙ in ꝯfeſſiōe licet ꝯfiteri plus debito: qđ
ē aliud niſi ꝯfiteri plura ſe cōmiſiſſe pctā
cōmiſit. Ad hoc dicendū ſm Alex. ꝙ nō

eſt ſimile. Nunqꝫ enim aliqs pōt certus eſſe
de ſufficienti cōtritione ⁊ ſatiſfactione: ⁊ idō
quātūcūqꝫ ꝯteratur vel ſatiſfaciat nunqꝫ tamē
illa ſatiſfactio vel contritio eſt ſupabundās
ꝙ̄tū ad ipſū: Quis ſit ſuperabundās ſm rei
veritatē. Et ideo nullū ē ibi peccatū: ſed po
tius acquiſitio meriti. De cōfeſſione vero nō ē
ſic: ideo de illa poteſt quis ⁊ debet eē certus
Auctē hoc idem probatur Aug. xx. q. 2. c.
cū humilitatis di. Cū humilitatis cā mēti
ris: ſi non eras peccatoꝛ anteqꝫ moꝛeris mē
tiendo efficeris qđ euitaueras: veritas autē
vera in te non ē niſi ita te dixeris peccatoꝛē
vt te etiā eē cognoſcas. hec ibi. Et i p̄mo de
ciui. dei. xi. c. Teſtimonij falſi non minus
reus ē qui ꝺ ſe ipſo falſū fatetur ꝙ̄ ſi aduerſus
ꝓximū hoc faceret. hec ille. Nō ſi ꝯdicatur per
auctē Greg. di. 5. c. ad eiꝰ. Bonarꝫ mentitū
ē ibi culpā cognoſcere vbi culpa nō ē: ergo a ſili
Bonarꝫ mētitū ē ꝯfiteri culpā vbi nō ē. Ad
hoc. R. Tho. ꝙ illud dupliciter pōt intelligi.
Uno. ꝙ̄tū ad opationē: ⁊ ſic nō ē verū: nō enī
ptinet ad bonā mentē ſed ad errātē vt ſe actū
aliquē cōmiſiſſe cognoſcat quē nō cōmiſit. Alio
mō ꝙ̄tū ad ꝯditionē actꝰ: ⁊ ſic verū ē qđ dicit
Greg. qꝛ iuſtꝰ in actu q̄ de ſe bonꝰ dꝫ formi
dat ne aliqđ defecerit ex parte ſua: iuxta illō
Job. 9. Verebar opa mea: ⁊ idō ad bonā mē
tem ptinet vt etiā foꝛmidinē quam coꝛde te
net lingua accuſet: vt patebit. j. ¶ Poſtre
mo hoc idē ꝓbatur ſilitudine: qꝛ ſicut i iudicio
exterioꝛi nullꝰ dꝫ aliquā accuſationē ꝓponē
ꝯ aliquē ſi nō hꝫ ꝓbationē ⁊ idoneos teſtes
ita ſiliter nec in iudicio penali dꝫ qs aliqđ ꝓpo
nere niſi habeat teſtē ꝯſcientiā vt legē mētis q̄
hoc dictet. Cum ergo in peccato qđ nō fecit
nō habeat teſtē ꝯſciētiā: videtur ꝙ ſup ius nō
poſſit ſe accuſare in iudicio ꝯfeſſionis: verū ergo
ꝯfeſſio eē pura cū euitatione omīs mēdacij.
¶ Secūdo puritas ꝯfeſſionis videtur ꝯſiſtē i
euitatōe duplicitatis: ꝓfecto ſicut ꝯſcīa di
ctat pctm̄ ꝯfiteri dꝫ. Ubi no. ſꝫ Alex. vbi ſ.
ꝙ penitēs aliqn̄ ſcit ſe feciſſe pctm̄ ⁊ tūc ſim
pliciter obligatur ad ꝯfitendū illud: ⁊ ſi appōnit
ꝯditionē aliquā di. ſi peccaui: nō ē ꝯfeſſio. Ali
qn̄ timet ſe peccaſſe: ⁊ tūc nō obligatur ad ꝯfi
tēdū illud ſimpliciter niſi ſub ꝯditione vt cum qs
dubitat ſe peccaſſe debet dicere: Si feci tale
peccatū vel dixi tale verbum: dico meā cul
pam ⁊ volo ſubire penitentiā. Aliqn̄ ſe opi
natur peccaſſe: ⁊ tūc obligatur ad confitendum

absolute: sed inquantũ credit se fecisse illud
sicut accidit in illis q̄ nimis hn̄t cõscientias
strictas: vñ freq̄nter credũt peccare qñ nõ
peccant: credũt dico post factũ: qꝛ si ante cre
derent peccare mortaliter in ꝑpetratõe oꝑis
cõmitterēt se discrimini ⁊ peccarēt mortalit̄
⁊ de talibꝰ intelligit̄ dictũ Greg. Bonarꝫ
mentiũ ⁊c̄. Si igit̄ aliquis dubitat de aliq̄
pctõ an sit mortale tenet̄ illud cõfiteri manē
te dubitatiõe. In pⁱma ꝯfessione qñ aliquis
scit se peccasse ⁊ simplicit̄ cõfitet̄ est veritas
in re: in corde: ⁊ in sermone. In secũda vero cõ
fessione qñ aliq̄s se timet peccasse est incerti
tudo: ⁊ iõ nõ dꝫ tũc ꝯfiteri simplicit̄ sꝫ cõdi
tionaliter: vt patet. s. In tertia aũt cõfessio
ne qñ opinat̄ aliq̄s se peccasse ⁊ nõ peccauit:
est falsitas in re ⁊ in sermone: sꝫ veritas i cor
de: vnde licꝫ talis dicat falsũ nõ tñ mentit̄:
falsitas enim est cõtra veritatē in re vel in ser
mone: mendaciũ vero ꝓprie cõtra veritatē in
mente. hec Alex. Certũ ergo ꝓ certo ⁊ du
bium ꝓ dubio in ꝯfessione accipiat̄: ⁊ illa du
bietas in q̄ animꝰ magis inclinat̄ nõ taceat̄:
tñ cauendũ est ne cõsciētia sit aut grossa aut
erronea aut ꝑsũptuosa. Et iõ cũ quis suam
conscientiã cũ oĩ diligētia examinauerit exi
stimare debet ꝙ multa mala q̄ ignorãtur ab
eo in ipso cognoscunt̄ a deo: hinc ꝓpha dic̄:
Delicta quis intelligit: ab oc. m. m. me ⁊c̄. et
pme Chor. 4. dicit Paulꝰ: Nihil mihi con
scius sum: sꝫ nõ in hoc iustificatus sũ: q̄ aũt
iudicat me deꝰ est. Et iõ tutũ est vt penitens
se accuset de oĩ pctõ qd̄ ex negligētia vel obli
uiõe dimiserit in ꝯfessione: etiã si cõfessioni
diligentiã debitã adhibuit: ⁊ sic cõfessio dꝫ
fieri cũ duplicitatis euitatione. ¶ Tertio
puritas ꝯfessionis videt̄ cõsistere in euitatio
ne excusationis: vt vꝫ penitens pctm̄ suum
nõ excuset ideo accuset: Unde Aug. in libᵒ.
50. omel. omel. 12. ait: Confiteamur pecca
ta nostra nõ excusemꝰ: tu fecisti: tu reus es:
tu cõfitere: tibi ignoscit̄. Si aũt tu dicas nõ
feci ego: vbicũqꝫ verbũ excusare volueris pec
catũ tuũ manet in te: ⁊ nõ illud tantũmõ sꝫ
etiã huiꝰ supbie ꝙ cõfiteri noluisti. Et in liᵒ.
de verbis dñi. sermone. 7. ait: Esto accusator
tuus ⁊ deꝰ erit indultor tuus: de enim crimē
qd̄ facimꝰ vel nostre est negligētie: eteni san
ctitas ⁊ virtus dei ē indulgētie. hec ille. Cõ
uenit qd̄ faciũt m̃lti q̄ pctm̄ suũ vel retorquēt
in deũ dicentes: deus voluit ⁊ tamē peccare
fecit: sed isti mētiunt̄: qꝛ deꝰ nõ est cã effecti
ua peccati vel retorquēt in fatũ dicentes. Fa
tum me peccare fecit: quia fatũ nõ est cã pec
candi: vnde Aug. 5. de ciui. dei. Si q̄s vir
tutem vel potestatē dei fati noie appellat sen
tentiam teneat: linguã corrigat. hec ille. Uel
retorquēt in diabolũ: hoiem: mulierē: ꝯstella
tionē vel cõplexionē: ⁊ hmõi. ⁊ isti multi fal
luntur: quia oĩa hec ⁊ si alliciãt ad pctm̄ non
tamē necessitãt: ⁊ ideo qui vult hñ confiteri
nõ accuset aliũ sicut fecit Adã accusans vxo
rem ⁊ vxor serpentē Geñ. 3. sed sicut isti qui
se excusauerũt veniã nõ inuenerũt: ita peni
tentes qui pctã alienis imponũt remissionē
minime ꝑcipiũt: sꝫ accuset seipsum dicens illud
ps. Sana aĩam meã quia peccaui tibi. Et il
lud. 2. Reg. 23. Ego sum q̄ peccaui: ego ini
que egi. Cõfirmat oĩa ista Aug. in liᵒ. de ve
ra ⁊ falsa pniã di. Ne velit hõ se excusare ne
augeat crimē vt Adã cui nõ sufficiebat pec
care: sed suũ ampliabat crimē culpando vxo
rem: ⁊ culpã trãsferēs in auctorē. Istud pec
catũ incurrit̄ multotiēs: sꝫ neglectũ ignora
tur. Nõ itaqꝫ pctõres dicamꝰ vel peccantes:
nõ aliud potui cũ me cõstitui furē: qꝛ deꝰ fe
cit me pauperē nec mirũ si deditꝰ sũ fornicatõi
qꝛ tal' creatꝰ sũ nature ⁊ fragilitatꝫ: fragilitas
eni mea m̃lta cogit me cõmittere crimia ta
lia errat eni q̄ sic fallit̄. Nã eni talis est vt
possit quisqꝫ resistere malo cui se subijcit ex
arbitrio. Sunt enim q̄ se defendũt culpã in
dei ꝓuidentia reputãtes: dei ordinationi ⁊
necessitati qd̄ relictũ est volũtati ⁊ arbitrij
libertati. Sciuit enĩ deꝰ q̄d facturꝰ eēt q̄ per
petrat sed nõ ordinauit pctm̄ q̄ nullũ relinq̄t
impunitũ. hec ille. Et in liᵒ. 50. omel. omel. 12.
Multi sic cõfessionē pcti fugiũt vt ipsũ sa
than accusent se aũt nihil mali fecisse dicant
Et cũ castigant̄ aliq̄ ⁊ dicit̄ eis q̄liter hoc fe
cistis R. quia diabolꝰ hoc fecit. Non est eni
vñ plus gaudeat diabolꝰ nisi qñ hõ dicit: di
abolus hoc fecit vt peccaret: qñ eni dicit: dia
bolus hoc fecit nõ se accusat ⁊ dum pctã sua
dissimulat ꝯfiteri indulgentiã nõ meret̄ ac
cipe. R. ergo ⁊ dicit: diabolus hoc fecit: q̄si tra
xerit eũ diabolus aut violētiã fecerit. Sua
dere enĩ ⁊ sollicitare põt: cogere oĩno nõ po
test. hec ille. Nolite igit̄ pctõres excusare vos
i cõfessione: sꝫ potiꝰ accusare q̄ potiꝰ voluistis

obtemꝑare diabolo ad luxuriā ⁊ auaritiaꝫ:
necnō ad suꝑbiā ⁊ alia pctā ēuitāti ⁊ ad eter/
nā dānatōnē trahēti q̄ obedire deo salubria
⁊ ad eternā patriā inducētia ꝑcipiēti: vt ipa
feliciter gloriemur: Amen.

Feria. 5. post tertiā dn̄icā in. xlª. de cōfes
sionis nudatiōe fortificatione ⁊ verecūdati
one Sermo. 63.

Exibant aūt
demonia a multis. Scri/
bunt hec verba Luc. 4.
In isto sacro euangelio
frēs charissimi ponūtur
tria sacr̄ꝫ cōfessionis my/
stice designantia ¶ Primū ē sanatio socrus
Simonis. Nā dicit text⁹ q̄ surgēs Jesus ō
synagoga intrauit in domū Simōis: socr⁹
aūt Simonis tenebat magnis febrib⁹: ⁊ ro/
gauerūt illum ꝓ ea: ⁊ stās sup eā imꝑauit fe
bri: lꝫ eni ꝫm Nicho. de lira ꝟtute nāe febris
possit curari: nō tn̄ in instanti: Jesus aūt sa/
nauit illā subito: iō sequit. Et dimisit illā .s.
febris: ⁊ ꝯtinuo ꝯsurgēs mīstrabat illis. Ex
quo ostēdit q̄ ista curatio fuit miraculosa
ad discipulorū ꝯfirmationē. Jta stās sacer/
dos sup aiaꝫ peccatricē ⁊ penitētē in ꝯfessiōe
pctā sua aperiētē: impat febri. i. pctō: ⁊ cōti/
nuo ꝟtute clauiū absoluit ⁊ liberat. ¶ Se/
cūdū est de sanatiōe aliorū ifirmorū: vnde
sequit. Cū sol aūt occidisset oēs qui hēbāt
infirmos varijs languorib⁹: ducebāt illos
ad euꝫ: At ille singulis man⁹ iponēs cura/
bat eos. Jta ⁊ sacerdos ꝑ man⁹ ipositioneꝫ
sanat oēs lāguores pctōꝝ ꝯfitētiū. ¶ Po/
stremū ⁊ vltimū est verbū ꝓpositū di. Exi/
bant aūt demōia a multis: q2. s. ꝑ cōfessionē
recedūt demonia ⁊ pctā. De qua ꝯfessiōe vl/
tra p̄dicta in p̄n̄ti ꝫmōe tria vtiq̄ ānotant.
Primū dr̄ ꝯfessiōis nudatio. Secūdū dr̄ cō
fessionis verecūdatio. Tertiū dicitur cōfes/
sionis fortificatio.

Pars p̄ma vbi declarat q̄ confessio de/
bet fieri cū nudatione.

Primo igit i isto ꝫmōe dico q̄ ꝯfes/
sio dꝫ eē nuda. i. ꝟbis n̄ iuolut̄ ꝫ cla/
ris ⁊ aptis fcā: ita q̄ ꝯfessor intelli/
gat q̄d ꝯfitēs dicit ptinēs ad necessitatē ꝯfes
siōis: q2 seip̄m ifirm⁹ deciperet q̄ medico coo/
pertū vuln⁹ ostēderet: ⁊ iō dꝫ eē nuda q̄tuꝫ
ad tria. Prio quātū ad singularē ꝑticulari/
tatē. Scdo quātū ad gn̄alē vniuersalitatē.
Tertio quātū ad ꝓpriā ꝟbositatē. ¶ Ꝑ di/
co q̄ ꝯfessio dꝫ eē nuda quātū ad singulareꝫ
ꝑticularitatē. n̄. n. sufficit in gn̄ali ꝯfiteri pec
cata sua dicēdo sic dicit Aug⁹ i ꝑsona ei⁹ q̄
ꝫ facit. Ego pctōr inq̄t dn̄e sacerdos ꝑecca
caui ꝑiurādo: adulterādo: fornicādo: hoieꝫ
occidēdo: sacrilegiū cōmittēdo: furādo: ra/
piēdo: ꝫ oia cōmisi oꝑe vl' volūtate. Cōfitē
tur q̄ n̄ fecerūt inꝑonētes: reuelata velātes
Et q̄ ꝫ n̄ sufficiat ꝫ necesse sigillati ⁊ ꝑticla/
tiꝫ ꝑ̄itētē ꝯfiteri pctā de q̄b⁹ recordat. Pro
bat ꝫm Alex. vbi. s̄. ⁊ btm̄ Tho. i. 4. di. 21. i
expōne lr̄e trib⁹ rōnib⁹. ¶ Pria ē ex ꝑte ꝯfi
tenꝭ: q2 sicut ex auersiōe a deo culpa ꝯmittit
sic ex ꝯuersiōe ad deū cū ꝯtritōe ⁊ obligatōe
ad ꝑenā culpa rēittit: dolor. n. ꝯtritōis dꝫ eē
ex seꝑatiōe a deo: ꝑ̄na ꝟo q̄ satisfacit dꝫ rn̄dē
delectatiōi quā i ꝯuersiōe ad creaturā hn̄t: ⁊
q2 ista ꝯuersio trahit pctm̄ in spēꝫ: iō ꝯfessio
q̄ fit rōne ꝑene iiūgēde dꝫ fieri i spāli. ¶ 2ª
rō ē ex ꝑte sacerdotꝭ: q2 ip̄e n̄ pōt taxare q̄ti
tatē ꝑene nisi sibi inotuēit ꝑ ꝯfessionē q̄titas
culpe: q̄titas aūt culpe nō pōt inotescē: nisi
fiat cōfessio ꝑticularit de singul' pctīs. ¶ 3ª
rō ē ex ꝑte stat⁹: nūc. n. sum⁹ in lumie gr̄e: ⁊
iō sicut in lumie nihil abscōdit: sic nec in ꝯfes
siōe dꝫ aliq̄d occultari: occultaret aūt si ꝯfes
sio fieret tm̄ i gn̄ali. Nō si ꝯ dicat sic. Cōtri
tio nō oꝫ q̄ sit sigillatiꝫ de oīb⁹: q2 sicut ꝯtin
git cogitantē se offendisse ꝯteri i gn̄ali: et il/
la ꝯtritiōe pctm̄ deleri: ita vr̄ q̄ ꝯtigēte casu
q̄ aliq̄s ꝯfiteat pctā in gn̄ali ip̄ꝫ illa ꝯfessiōe
absolui a reatu. Ad ꝫ ait Alex. q̄ ꝯtritio re
fert ad deū ꝓprie loq̄ndo q̄ oia nouit spālis
sime. ꝯfessio aūt refert hoi q̄ dꝫ iiūgē pniaꝫ
ꝫm exigētiā demeritoꝝ: qđ facere nō pōt nisi
fiat sibi discreta ⁊ ꝑticularis ꝯfessio. Uel pōt
dici ⁊ breui⁹ q̄ etiā oꝫ de oi pctō qđ mēorie
occurrit singularit cōteri: vt pꝫ. s̄. ō ꝯtritōe
hocidē ꝓbat auctoritatib⁹ ꝓphe Bernar
di ⁊ Mgr̄i. Propha ait. Lauabo ꝑ sin. no.
le. me. i. mūdabo cōsciaꝫ meā: ꝑ sin. no. i. ꝑer
singula pctā ꝫm glo. Ber. ait super Canti.
Dē qđ remordet cōsciaꝫ cōfitere hūilit pu/
re ⁊ fidelit: ⁊ nota q̄ dicit oē: ad designādū
q̄ q̄ oē dicit nihil excludit. Mgr̄ i. 4. di. 21.
c. p⁹ ꝫ ait. Oia crimina semel saltē in cōfessi
one oꝫ exp̄mi: nisi aliq̄ a mēte excideret q̄ dꝫ

gn̄alit̄ cōfiteri ⁊ sacerdotib⁹ ⁊ deo: vt dicas
delicta mea a te nō sūt abscōdita. q. d. de⁹ q̄
nosti abscondita cordis ⁊ opa mea ⁊ delicta
mea a te nō sūt abscōdita: qb⁹ veniā largia-
ris: vbi insinuat̄ ꝙ gn̄alis cōfessio n̄ solū ve
nialia ſ; etiā mortalia delet: quorū itelligen-
tia vel mēoria nō habet̄: q̄si velit dicere. Ma
gister: ꝙ gn̄alis ꝯfessio nō sufficit de his que
mēorie occurrūt ſ; pticularis requirit̄. Nō
sit̄ hoc arguat̄ etiā p auctoritatē scripture.
Luc. 18. De⁹ propiti⁹ esto mihi pctōri. ⁊ se
quit̄: descēdit iustificat⁹ ab illo. Cū hic igit̄
nō exp̄mat̄ pctm̄ nisi in gn̄ali: vr̄ ꝙ sufficiat
pctā cōfiteri in gn̄ali dicēdo: multū peccaui
p incōtinētiā: ⁊ sic d̄ alijs. Ad hoc ait Alex.
ꝙ sec⁹ ē de ꝯfessiōe facta deo ⁊ facta hoi. In
cōfessione eni q̄ fit deo: hō iustificat̄ a culpa
ad quā iustificationē sufficit cōtritio ⁊ cōfes
sio gn̄alis. In cōfessiōe ꝟo facta hoi iustifi
cat̄ a pena: ad quā iustificatōnē ē necessaria
cōfessio pticularis rōnib⁹ p̄dictis. Postrēo
hoc idē ꝓbat̄ exēplo ipsi⁹ Hiero. di. Nō sa
nat oculū nō sanat calcaneū: ꝗ qd̄ sanat sup-
biā n̄ sanat auariciā: ⁊ iō sicut medicinis pti
cularib⁹ sanāde sūt infirmitates pticulares
Ut pz i corpalib⁹ ita ifirmitates pticulares
spūales pticularib⁹ medicinis cū igit̄ ꝯfessio
sit q̄dā medicina nō ē adhibēda morbo gn̄ali
ſ; pticulari: ⁊ iō morbi sanādi sūt pticularit̄
ꝯfitēdi. Nā act⁹ ⁊ opatōes sūt circa singula
z. ethi. Nō si ꝯdicat̄ exēplo: q2 sic̄ sufficit p
plurib⁹ pctis vna satiffactō gn̄alis: ita vide
tur ꝙ sufficere debeat ꝯfessio in gn̄ali facta
maxime cū nō fiat nisi ꝓpter satiffactionez.
Ad hoc ait alexā. ꝙ nō ē silr̄ de satiffactiōe
⁊ ꝯfessiōe: q2 satiffactio respicit pcti quātita
tē: cōfessio ꝟo pcti gen⁹ vl̄ spēz: ⁊ iō q2 i quā
titate nō distinguit̄ pctm̄ eo ꝙ quātitas at-
tendit̄ penes libidinē q̄ vna ē ſ;z se ⁊ idistin
cta: spēs ꝟo respicit materiā pene q̄ hz disti
gui: ꝓpterea i cōfessiōe oportet distincte pec
cata reuelari. In satiffactiōe ꝟo nō oportet
hui⁹ distinctionē fieri: ꝗuis de cōgruo ſm
diuersas spēs pctoꝝ diuerse deberent satiffa
ctionis spēs etiā iūgi: ⁊ sic patet ꝓpositū.
¶ Scđo dico ꝙ cōfessio debet eē nuda quā
tū ad vniūsalē gn̄alitatē. Nō eni licet diui-
dere cōfessionē dicēdo ptez vni ⁊ ptē alteri-
qd̄ ꝓbat Alex. vbi. s̄. trib⁹ rōnib⁹. Una est
ex pte cōfitētꝭ: q2 in hoc q̄dāmō se iustifica-
ret cū min⁹ se pctōrē ōnderet ꝙ eēt sic in di-
uidendo confessionē: ⁊ sic hypocrita appare-
ret. Nō sit̄ istā rōnē arguit̄ sic: Cōfessio ē
necessaria penitēti: vt pn̄ia sufficiēs sibi ta-
xetur ſm arbitriū sacerdotꝭ: ſ; a diuersis sa-
cerdotib⁹ pōt iponi sufficiēs pn̄ia de diuer-
sis pctis: g̃ ⁊c̄. Dicēdū ē ad h̄ ꝙ pn̄ia a diuer
sis sacerdotib⁹ iposita nō eēt sufficiēs sic̄ ab
vno sacerdote iposita: q2 q̄libz sacerdos cō-
sideraret tm̄ vnū pctm̄ p se ⁊ nō grauitatez
ei⁹ quā hz ex adiūctione alteri⁹ pcti: ⁊ q̄n̄ꝙ
pena q̄ ꝯ vnū pctm̄ debet̄ eē ꝓmotiua alteri
us pcti: g̃ ⁊c̄. Nā sic̄ i medicina corpali opor
tet ꝙ medic⁹ nō solū vnū morbū ꝯ quēdz
dare medicinā agnoscat: sed ⁊ alios: ne dan
do calida p vno alibi iflāmet̄. ⁊c̄. ¶ Scđa
ratio ē ex pare cōfessoris: q2 alit̄ n̄ posset ma
iorē penā tpalē cōueniēter cōmutare in mio
rē: cū non intendat sacerdos partē pene tem
poralis mutare. s. in minorē sed poti⁹ totam
sicut deus totā eternā mutauit in tpalez: ⁊
ideo sic diuidēs confessionē decipit cōfesso-
rem. Nō si contra hoc arguit̄ sic. Cōfessio
nō debet fieri sacerdoti de pctis nisi propter
absolutionē: sed q̄n̄ꝙ sacerdos qui cōfessio-
nez audit: pōt de quibusdaz pctis absoluere
nō de oibus: ergo ad minus in tali casu opor
tet ꝙ confessio nō sit integra sed diuisa. Ad
hoc respōdeo: ꝙ aliquis pōt confessionē di-
uidere propt̄ duo. Primo cū dicit q̄s pecca-
ta minora vni sacerdoti ⁊ maiora alteri: vt
minor appareat sua malicia: ⁊ hoc malū est
et peruersū ⁊ hypocrisie peccatuz. Secūdo
cū quis diuidit cōfessionē duob⁹. s. sacerdo-
ti parochiali ⁊ supiori: eo ꝙ nō pōt absolui a
sacerdote: ⁊ hoc est bonū: quia talis mouet̄
ex bona ⁊ ordinata intētiōe qua hoc modo
intēdit prouidere saluti aīe sue. Unde dato
ꝙ etiā sacerdos parochialis nō possit eū de
oibus absoluere: tenet̄ tamē sibi oīa cōfiteri
vt quātitatē post culpe cognoscat: ⁊ de qb⁹
nō potest euz absoluere ad supiorē eū remit-
tat nec talis dicit̄ ꝯfessionē diuidere siue di
midiare: cū de consciētia vnius ⁊ consilio al
terius confiteat̄. ¶ Tertia ratio est ex par-
te peccatorū: quia ſm Ber. sermōe. 15. Cō-
fessio inducit vitaz aīe: sed vita nō pōt susci
pi nisi mors totalit̄ tollat̄ ⁊ expellat̄: mors
nō potest expelli nisi peccata tollāt̄: ergo oz
ꝙ confessio fiat de oibus simul. Nō si cōtra

Confessio nō dz diuidi

dicat͛ sic: potest cõtingere ꝙ post cõfessionẽ factã ⁊ satisfactionẽ perfectã recordet͛ quis alicui⁹ peccati mortalis qḋ qñ cõfitebat͛ in memoria nõ habuit: ⁊ tũc qñ memor fuit copiã sacerdotis cui prius confessus fuerat habere ñ potuit: ergo diuersa pctã diuersis sacerdotib⁹ cõfitebit͛. Ad hoc dico ꝙ quãdo quis recordat͛ eorũ que oblitus fuit nõ ẽ necesse iterũ alia peccata que pri⁹ cõfessus fuerat confiteri siue eidẽ sacerdoti siue alteri vt quidaʒ dicũt: sed sufficit ꝙ hoc peccatũ cuius confitẽs oblitus fuerat explicite dicat ⁊ in speciali: ⁊ ꝙ cuʒ alia peccata multa cõfiteret͛ hoc oblitus est: nec hoc est diuidere cõfessioneʒ predicto modo. Confiteat͛ ergo penitens oĩa simul vni sacerdoti ne careat fructu confessiõis ⁊ merito: quia Ber. ait. Cõfessionẽ diuisi ⁊ fructu me cõfessionis priuaui. Confirmat hec oĩa Aug⁹ de pe. di. 5. c. consideret. di. Cautus sit penitẽs ne verecũdia ductus diuidat apud se confessioneʒ: vt diuersa diuersis sacerdotibus velit manifestare: quedã vni taceat que alteri mãifestãda conseruet: quod est se laudare ⁊ ad hypocrisim tendere: ⁊ semꝑ venia carere ad quaʒ frustra putat͛ peruenire. Hec ille: ⁊ sic patet propositũ. ¶ Tertio dico ꝙ cõfessio dʒ eẽ nuda quantũ ad propriã verbositatẽ: nõ eñi sufficit illis qui lingua ꝑditi sũt ⁊ loquelã et ꝑsentiã sacerdotis habẽt cõfiteri ꝑ signa: nũciũ: vel scriptũ. Qḋ probat͛ per Alex. ꝺ al. vbi. s. 7. btm̃ Tho. ꝑ quoli. q. 10. trib⁹ rõibus. Primo ꝓpter erubescẽtiã: erubescẽtia eñi seu verecũdia de manifestatiõe peccati ẽ valde necessaria penitẽti: eo ꝙ magnaʒ partem remissionis habet: ⁊ quia peccator magis erubescit cõfiteri verbo ꝙ̃ scripto ⁊ propria voce ꝙ̃ interꝑte: ideo oportet ꝙ ꝓpt͛ verecundiã ampliorẽ de pctõ ore confiteatur. Secũdo ꝓpter euidẽtiaʒ: cũ eniʒ cõfessio sit manifestatio pctõrũ coĩus ⁊ expꝛssius hoĩes consueuerũt manifestare cõceptus suos vtẽdo verbis ꝙ̃ signis. Manifestatio eñi eius quod latet in corde: profecto nõ ita põt fieri scripto sicut verbo. Tertio ꝓpter cõuenientiaʒ. Nã cõuenienti⁹ ẽ ꝙ pctõr si põt ore cõfiteat͛: hoc ex duobus. Primo ex parte sacerdotis absoluentis quia oportet ꝙ ipse absoluat sub aliqua forma ꝟborũ. Absolutio ãt debet fieri pñti ⁊ ñ absenti: nõ eñi põt fieri ꝑ nũciũ vel scriptũ: sed ꝑ propriũ verbuʒ sub certa forma. Secũdo ex ꝑte pctõris cõfitentis: quia oportet ꝙ ipse clauibus ecclesie se subijciat ꝑ cõfessionẽ mãifestãs ore peccata sua. Cõfirmat oĩa ista Aug⁹ li. de pnĩa. de pe. de pe. di. j. c. que penitet di. Precepit eñi dñs mũdatis vt ostẽderẽt ora sacerdotibus docẽs corꝑali pñtia cõfitẽda peccata: ñ ꝑ nũciũ nec per scriptũ manifestãda. dixit enim ⁊ ora mõstrate ⁊ oẽs: nõ vnus ꝓ oĩbus: ñ aliũ statuatis nũciũ qui ꝓ vobis offerat mun⁹ a Moyse statutũ: sed q̇ ꝑ vos peccastis ꝑ vos erubescatis: erubescẽtia eñi partẽ habet rẽissionis. Hec ille. Et sic patet pars prima.

¶ Pars secũda vbi declarat͛ ꝙ confessio debet fieri cum verecũdatione.

Secũdo aduertẽdũ ẽ sicut ex ꝑdictis patere põt ꝙ verecunde ⁊ cũ erubescentia debẽt pctã cõfiteri. Nã sicut inuerecũde deũ offendim⁹: ita ꝑ verecũdiã ei satisfaciam⁹. Patet hoc ex supra memorato dicto Augusti. sed melius i eodẽ. c. ipse ad hoc idẽ ait. Justicia eñi sola dãnat: s; dignus ẽ mĩa qui spãli labore querit gratiã: laborat eñi mens patiẽdo erubescẽtiã: ⁊ qm̃ verecũdia magna ẽ pẽa qui erubescit ꝓ xp̃o fit dignus mĩa. Unde patet ꝙ quãto pluribus cõsitebit͛ in spe venie turpitudinẽ criminis tanto facilius cõsequit͛ veniã aut grãm rẽissionis. Hec ille. Ex quo dicto dicit Alex. ꝙ bonũ est confiteri eadẽ peccata plurib⁹ sacerdotib⁹ / tũ quia quod non videt vnus videt alius / tũ: qꝛ plures orant pro penitẽte / tuʒ quia plures erubescẽtie minuũt culpaʒ. Hec autẽ verecũdia debet esse de peccatis ⁊ ñ de confessione. Ecõtrario ꝟo multi ⁊ multe faciũt qui frontosi ⁊ inuerecũdi sũt ad peccandũ: ⁊ efrõtes ⁊ muti diabolica deceptiõe ad cõfitendũ: ⁊ propterea reʒ agũt stultã ⁊ dãnosaʒ: quod patet. 5. rationibus. ¶ Prima est: quia ipsi nõ verecũdãt͛ de pctõ sed ꝺ virtute. i. de cõfessione q̃ ꝟt⁹ saluti est oĩno necessaria. Unde Aug⁹ in ꝑdicto. c. quẽ pẽitet ait. Ex mĩa eñi precepit hoc dñs vt nemineʒ peniteret in occulto. Jn hoc eñi ꝙ ꝑ seipsuʒ dicit sacerdoti: ⁊ erubescẽtia vicit͛ ⁊ timore offensi venia fit criminis. ¶ Secũda rõ est qꝛ ipsi nõ verecũdant͛ de eo qḋ dñs abhoiat͛ s. de peccato: de⁹ eñi abhoiatur pctã etiã soli⁹ cogitatiõis: iux͛ illud Pro. 15. Abhoiatio

dñi cogitationes male ⁊ verecũdant̃ de deo quod ẽ deo gratũ. s. de ꝯfessione que est deo grata sicut dulcisonꝰ ⁊ cantꝰ: iuxͣ illud Esa. 23. Sume citarã ⁊ circue ciuitatẽ freq̃nta cã ticũ vt mẽoria sit tui. Citara ⁊ cantꝰ ẽ ꝯfes sio q̃ ducit aĩaʒ peccatricẽ in dei mẽoriã. s. in eius grãʒ. ¶ Tertia rõ ẽ qꝛ nõ verecũdant̃ sordidari sorde pcti q̃ excedit oẽs immũdici as ⁊ fetores: ꝓpter qd̃ illã deꝰ abhoiat̃. Vñ Esa. j. Auferte malũ cogitationũ vr̃arũ ab oculis meis ⁊ verecũdãt̃ ab huiꝰmõi sorde mũdari. qd̃ fit p pñiaʒ ⁊ ꝯfessionẽ. Vñ Esa. j. dicit dñs. Lauamini mũdi estote. ¶ 4ᵃ rõ est quia nõ verecũdãt̃ de re cõfũdibili. i. de pctõ iuxͣ illud ps. Cõfundant̃ oẽs ĩiqua agẽtes. verecũdant̃ de re honorabili. i. de cõ fessione: iuxͣ illud Jo. 12. Siq̃s mihi mistra uerit. s. ꝯfessione p̃cedẽte: honorificabit euʒ pater meꝰ. ¶ 5ᵃ rõ est: quia nõ verecũdant̃ de re sũme dãnositatꝫ. s. de pctõ qd̃ p̃uat eter na btitudine ⁊ ad eternã ducit dãnationeʒ. de pe. di. 5. c. fratres. ⁊ verecũdant̃ de re sũ me vtilitatis. s. cõfessione: que a morte libe rat ⁊ aperit padisum de pe. di. c. ecce. Debet igitur esse verecũda de pctõ nõ de ꝯfessione: qd̃ etiã meliꝰ explicabit̃ in parte seq̃ti. Et sic patet secunda pars.

¶ Pars tertia huius sermonis vbi ponitur alia cõfessionis ꝯditio q̃ dr̃ fortificatio.

Tertio qꝛ dictuʒ ẽ in p̃cedenti pte ꝙ verecũdia dʒ esse de pctõ nõ de ꝯfes sione: cuiꝰ ꝯriũ initit̃ diabolꝰ ꝑsua dere: marie supbis: hypocritis: ⁊ mulieribꝰ añ ipsorũ oculos tendẽs pudorẽ cõfessionis: vt igit̃ tales fortes sint ad ꝯfitẽdũ nec vere cũdia teneant̃: tria remedia adhibentur.

¶ Primũ remediũ ẽ nãle. Nã. n. dictat ꝙ sicut hõ nõ erubuit peccare: silr nõ erubescat pctã mãifestare. Vñ Bernar. ait. O nimia insania hominum: pudet ablui ⁊ ñ pudet in q̃nari: pudet sordes abstergere ⁊ nõ pudet cõ trahere: abstergit̃ caliga ⁊ dimittit̃ aĩa. Et Augꝰ i li. de vera ⁊ falsa opione. 20. c. Nõ te pudeat corã vno dicere qd̃ ñ te puduit for sitã corã multis facere. Nã hũanũ ẽ peccare xp̃ianũ a pctõ desistere: ⁊ diabolicuʒ hoc est ꝑseuerare. Hec ibi. ¶ Secũdũ remediũ dr̃ rõnale: Rõ eni dictat vt maius malũ euitet verecũdiãq; arctiorẽ effugiat. Sũ igit̃ ma ius malum sit ꝑpetuo in inferno dãnari ꝙ hic tꝑalit̃ quasi p vnã morulã paruã vere recundiã sustinere: ⁊ maior verecũdia sit vt pctõr oĩbus manifestet̃ in die iudicij ꝙ̃ si de mõstret̃ vni: p̃cipue cũ illi dicat̃ vt vicario christi: ergo ex ista p̃senti verecũdia penitẽs peccatũ celare nõ debet vt eternalẽ ꝯfusiõeʒ quã ex hoc meret̃ euitet. Nã ex opposito fa cienti deus minat̃ p ꝓphaʒ Naum. 3. di. Re uelabo inq̃t pudẽda tua in facie tua: ⁊ osten dã in gentibꝰ nuditatẽ tuã: ⁊ regnis ignomi niã tuã ⁊ proijciã sup te abhoĩationẽ ⁊ ꝯtu melijs te afficiã. Et ideo Hiere. 20. Cõfun dent̃ vehemẽter qui nõ intellexerũt oppro briũ sempiternũ quod nunq̃ delebit̃. Hinc Ecclesiasti. 4. Nõ cõfundaris ꝓ aĩa tua di cere verũ. ¶ Sed aduertẽdũ illud quod in eo. c. dicit̃. Est cõfusio adducẽs pctm̃: ⁊ ẽ cõ fusio adducẽs gratiã ⁊ gloriã: sed bõa ẽ con fusio q̃ honeste facit pctã cõfiteri: ꝯfusio ꝓ mala q̃ penitẽtẽ retinet ne pctã debite cõfite atur: ꝯ quã dicit̃ p̃dictũ verbũ. Nõ cõfun daris ⁊c̃. Aderit eni ₛm Hiero. ad Palma chiũ. Dies illa. s. iudicij aderit in qua facta nostra quasi in quadã tabula depicta mon strãda sũt. Et Augꝰ in tracta. de visitatiõe ĩfirmi: ₛmõe. 2. Heu cur erubescis ꝙ nũq̃ facere erubuisti: lautiꝰ ẽ corã vno aliquãtu lũ ruboris ꝙ̃ in die iudicij corã tot milibus hominũ graui repulsa notatuʒ erubescere. Cõfessionẽ propala q̃m ita tibi remittetur iniq̃tas tua. Et bti quorũ re. sũt iniq. ⁊ q̃rũ tec. sũt pctã: beati ꝙ̃ cõfessio pcti est dãnatõ penitẽtia ꝓ cõfessionẽ parit vtilẽ. Hec ibi.

¶ Tertiũ remediũ dicit̃ cõsciale. Nã sepiꝰ cõsciẽtia stimulat vt citius penitẽs pctã sua cõfessori ostendat: que sibi nõ dicunt̃ vt hoi sed vt vicario christi: ⁊ iõ pctã ñ manifestã tur sibi: sed filio dei: cui oĩno nihil põt celari Unde aplꝰs ad Hebre. 4. Oia nuda ⁊ apta sunt oculis eius. Istis igit̃ tribus remedijs aĩa fortificata nõ erubescat de cõfessiõe: sed tm̃ de pctõ ⁊ dei offensione vt dictũ est. s. q̃ remedia nõ recepit monialis quedã q̃ longo tẽpore optie vixerat: post eius mortẽ abba tisse ceterisq; sororibꝰ appãrẽs se esse dãna tam magno eiulatu affirmauit corã oĩbus: ⁊ cuʒ dãnationis sue cãm ille diligent̃ ab ea perq̃rerẽt: dixit: quia in ordine quoddã cri men luxurie fecerat qd̃ ex verecundia semꝑ in cõfessiõe celauerat sꝑans eius remissiõeʒ

hr̄e: q₂ per ſeipā ₃ ñ modicā pniā₃ ſtatuit ſu
tinere. Cauendũ ē tñ ne p hoc penitēs pctā
ſua ſine honeſtate ⁊ verecũdia cõfiteri p̄ter
mittat. propt̄ quod dicebat Dauid. Verecũ
dia mea ꝫ me ē ſemp: ⁊ cõfuſio faciei mee co
operit me. Nõ erubeſcam⁹ ergo cõfiteri ſce
lera nr̄a vt in die iudicij ab eterno iudice co
ronemur in ſeculorũ ſecula: Amen.

Feria ſexta poſt tertiā dñicā in. xl.ᵃ de cõditi
one quā debet hr̄e cõfeſſor vt poſſit audire
confeſſiones Sermo. 64.

Alius ē qui
ſeminat: alius qui metit
Scribunt̄ hec v̄ba Jo.
4. Poſtq̄ a btõ euãgeli
ſta Joanne frēs chariſ
mi deſcripta ē in euange
lio occurrēti xp̄i laſcitudo: ⁊ cõuerſio ſama
ritane: vt patet intuēti vſq₃ ibi. Exierũt de
ciuitate ⁊ veniebãt ad eũ. cõſequēt ponit in
formationē diſcipulo₂ ad p̄dicandũ: oſtē
dens q̄ hõ debet eē magis ſollicitus de ſpũa
li ſalute ſui proximi q̄ꝫ de neceſſitate corpa
li. Nã rogabãt eũ diſcipuli ei⁹. Rabi mãdu
ca. Jlle ãt dixit eis: loquēs de cibo ſpũali. ſ.
de ecõuerſione ſamaritane ⁊ ſamaritanoru₃
per ipſa₃. Ego cibũ habeo mãducare que₃
vos neſcitis. q. d. alius cib⁹ plus me delectat
Dixerũt ḡ diſcipuli ad inuicē. Nunq̇d aliq̇s
attulit ei mãducare. ſ. itelligētes de cibo cor
porali: ⁊ iõ xp̄s expoſuit di. Me⁹ cibus ē vt
faciā volũtate₃ eius q̇ miſit me: vt p̄ficiam
opus eius in gentiliũ cõuerſione: ⁊ q̄ inſtet
tēpus hoc faciēdi oñdit di. Nõne vos dicit̄
q̄ adhuc q̄tuor mēſes ſũt. q. d. l₃ tēp⁹ meſſis
corpalis adhuc diſtet tñ tēp⁹ meſſis ſpũalis
ia₃ venit. Vñ ſeq̇t̄. Ecce dico vobis: leuate
oculos veſtros ⁊ videte regiones: q₂ iã albe
ſũt ad meſſe₃. Qđ dicebat p̄pter ſamarita
nos veniētes ad ipſũ iã diſpoſitos ad credē
dũ. Deinde iducit eos ad p̄dicãdũ reſpectu
remunerationis di. Et q̇ metit mercedē acci
pit ⁊ cõgregat fructũ in vitã eternã vt ⁊ qui
ſemiāt ſimul gaudeat ⁊ q̇ metit. ſ. pph̄e ⁊ diſ
cipuli. Unde ⁊ ſequit̄. Jn hoc eni ē v̄bũ ve₂
i. prouerbiũ cõe h₃ locũ in p̄poſito qđ. ſ. eſt
verbũ nr̄m aſſũptũ: q₂ ali⁹ ē q̇ ſemiat ⁊ ali⁹
ē q̇ metit. Qđ ēt facit ad p̄poſitũ nr̄m de cõ
feſſione: q₂ alius ē qui ſeminat. ſ. p̄dicator: ⁊
alius ē qui metit. ſ. cõfeſſor: de quo i p̄ñti ſer
mone ſciendũ ē q̄ qui vult bñ cõfiteri d₃ eli
gere cõfeſſorē hñtē auct̄e: de q̄ i ſermonario
de articulis fidei i illo articulo: Remiſſionē
pctõrũ: p̄cedēte deo dicem⁹ tres alias cõditio
nes. Primo aīe ſatiſfactionē. Secũdo intel
ligētie illũīationē. Tertio prudētie diſcreti
onem ſiue diſcuſſionem.

Pars p̄ma vbi declarat̄ q̄ cõfeſſor d₃ eē
bone cõſcie ⁊ ſancte ⁊ honeſte vite.

Primo igit̄ in iſto ſermõe dico q̄ ad
hoc q̄ penitēs iueniat grā₃ in cõſpe
ctu dei: d₃ q̄rere cõfeſſorē bonũ: v̄tu
oſũ: ⁊ cõſcie ſecurũ: q₂ q̄uis ſacerdos exñs i
pctõ mortali dũmõ nõ ſit ſuſpēſus notorie:
poſſit cõferre ſacr̄a. Cui⁹ rõ ē: q₂ imũdicia
ſacerdotũ nõ polluit ſacr̄a. j. q. j. in. c. dictu₃
eſt. ⁊ in. c. dñs: vbi d₃. Dñs declarauit i vno
cetu hoiu₃ eadē ſacr̄a ſumētiũ nõ obeſſe mũ
dis aliquorũ imũdiciā. Hec ibi. attamē ne
ceſſe ē ad hoc vt penitēs a cõfeſſione recedat
bñ purgat⁹: mũdat⁹: ⁊ inſtruct⁹ q̄ iueniat
cõfeſſorē cõſcia p̄ditũ: vita probatũ: ſcitate
ornatũ: qđ probo tripliciť. Rõne. Auctori
tate: ⁊ Exēplo. ¶ Prio rõne ſic: Jlle d₃ eē
bone: deuote: ⁊ honeſte vite cui⁹ miſterio iu
ſtificant̄ ipij: recõciliãt̄ rei: purgãt̄ infirmi:
ceci. ſ. atq₃ leproſi: atq₃ reſuſcitant̄ mortui:
ſed tales ſũt ſacerdotes curã aiarũ hñtes: ḡ
debēt eē bone ⁊ honeſte vite. Unde Aug⁹.
ſup pſ. 26. ſermõe. 2. ait. Talē eē o₃ dñi ſa
cerdotē: vt qđ ppl̄s pro ſe apud deũ non va
let: ipſe pro nobis mereat̄ qđ popoſcerit ipe
trare: q₂ ſcriptũ ē. Si peccauerit popul⁹ ora
bit pro eo ſacerdos: ſi aũt ſacerdos peccaue
rit: q̇s orabit p̄ eo. q. d. nemo. Hec ille. Pre
terea ille d₃ eē bone ⁊ honeſte vite q̇ vicē xp̄i
gerit in terris: qui arbitē ē ⁊ medi⁹ extitit inť
pctõrē ⁊ deũ: ſed talis ē ſacerdos q̇ q̇cq̇d i fo
ro pnīe pronũciat claue nõ errãte: de⁹ ip̄e in
celeſti cõſiſtorio auct̄e ſua cõfirmat dicente
dño. Mat. 16. Quodcũq₃ ligaueri ⁊c. ḡ de
bet eē bone ⁊ honeſte vite. Vñ Aug⁹ ait i li
bro q̄ſtionũ no. ⁊ ve. te. q. 46. Aliud ē bene vi
uere: ⁊ aliud ē ptãtē alicui⁹ officij accipere.
Sicen̄i qui ſacerdos ē nõ ex eo vitã cõmēda
tã putare d₃: ita qui ⁊ ſcē cõuerſatiõis ⁊ vi
te eſt nõ ē etiam ex eo ſacerdotiũ ſibi vēdica
re debebit: quãuis bonũ ſit ſacerdotiũ: tamē
malũ erit ei cui cõceſſu₃ nõ ē ⁊ p̄ſumit. Hec

ille. Ex quo videt̄ ꝙ nō sufficit eē sacerdotē
sed necesse ē esse bonū. Preterea sacerdos ī
confessione debet aīas instruere: docere: ar-
guere: ita ⁊ a peccato reuocare: sed malus ⁊
in peccatis inuolut⁹: quō ista facere poterit
iuxta illud Ecclesiasti. 14. Qui sibi neq̄ est:
cui alij bonus erit? de aīa sua modicū curās
de alieno multo minus curabit. Ex quo fiet
ꝙ male disposit⁹ accedēs ad cōfessionē mul
to min⁹ bn̄ dispositus a confessione recedet
imo qd̄ peius est aliqn̄ penitens ad tale malū
cōfessorē accedēs cū decē peccatis mortalib⁹
vtinā nō reuertat̄ cū. 15. Amplius quō au
debit aliū arguere de crimine de quo ipse cō
scius est? cū dicat Hiero. ī trāsitu suo. Quō
p̄dicabit auar⁹ de paupertate: luxuriosus de
castitate: inuidus de charitate. q. d. nō ē pos-
sibile: ⁊ impenitēs quō eius obtēperabit impe
rio: quē scis dei mandatis nō obtēperare. Nā
Lactant. in. 3. di. insti. aduer. gen. ait. Qui
docent tm̄ ⁊ nō faciunt ipsi preceptis suis de-
trahūt pōdus: quis eni obtemperet cū ipsi pre
ceptores doceant non obtemperare? Hec ille.
Debet ergo cōfessor esse bone vite: quia sm̄
Lactant. in. 4. Predicti homines malunt
exēpla q̄ verba: q̄a loqui facile ē oībus: pre-
stare vero difficile. ¶ Secūdo hoc idē proba
tur auctoritate: dicit̄ enim de cōfessoribus
j. Pe. 4. Sicut boni dispensatores multifor
mis gratie dei. Et. j. Chor. 4. in psona con
fessorū ⁊ sacerdotū ait. Sic nos existimet hō
vt ministros christi ⁊ dispensatores ministe
riorū dei. Et Aug⁹ in li. de pe. de pe. di. 6. q̄
vult. ait. Sacerdos itaq̄ cui oīs offert̄ pec-
cator: ante quē statuit̄ oīs languor: in nullo
eorum sit iudicand⁹ que in alio iudicare est
promptus: iudicās enim aliū q̄ est iudicād⁹
seipsū cōdēnat: cognoscat ergo se ⁊ purget
in se qd̄ alios sibi videt offerre. ⁊ ita. In hoc
inq̄ patentissimū est crimē sacerdotū: ⁊ vl-
tra modū detestabile: qui nō pri⁹ se iudicāt
⁊ alios ligant. Hec ibi. Et in li. 50. Omel.
Omel. 16. idē ait. Si sacerdotibus grāde pe-
riculū est aliena pctā nō arguere: quanto pe
riculosius erit, ppria noluisse corrigere atq̄
ea nō solū nō emendasse: verūetiā defendis-
se ⁊ defendēdo cumulasse. Et id̄ illic erit in-
extinguibilis cōcrematio: quicq̄d hic medica
bilis satisfactio: q̄cq̄d hic salutifera dissimu
lauerat sanare cōuersio. Et in li. 2. ꝯtra Pe

telianū. r̄nsiōe. 30. ait. Ut sit quisq̄ ver⁹ sa-
cerdos oportet vt nō solo sacramēto sed iusti
cia quacūq̄ induat̄: sicut scriptū est. Sacer
dotes tui induāt̄ iusticiā. Hec ille. Tu ḡ sa-
cerdos qui vis eē fons in quo sordidi debēt
lauari: prius purifica teipsū: quia sm̄ Gre.
Difficile est fontē nō turpari in quo sordid⁹
lauat̄. Nā sm̄ doc. irrefragabilē Alex. In
bonis ⁊ fortibus sacerdotib⁹ talis turbatio
est meritoria: dū ei viriliť ꝯtradicūt. In ma
lis autē ⁊ fragilibus mortifera dū ex ea mor-
taliter inq̄nant̄ ⁊ atrociť vulnerāt̄. Propt
quod Ber. in sermōe. 18. sup Canti. taliter
inquit cuibet ꝯfessori. Tu frater cui propria
salus, firma satis nondū est: cui charitas ad
huc aut nulla est: aut adeo tenera atq̄ harū-
dinea: quaten⁹ oī flatui cedat: ⁊ cum credat
spiritui omni: circūferat̄ doctrine vēto vno
cui tanta nō est charitas ꝙ diligas proximū
tuū sicut te ipsū vel plus q̄ teipsū: ⁊ tantil
la vt ꝯtra mādatū dn̄i fauore liquescat: pa-
uore deficiat: perturbet̄ tristicia: auaricia
ꝯtrahat̄: pertrahat̄ ambitione: suspitōnib⁹
inquietet̄: cōuitijs exagitet̄: curis euisceret̄
honoribus tumeat: liuorib⁹ ꝯtabescat. Tu
inq̄ in proprijs teipsū sentiēs: qua nā cle-
mētia queso aliena curare aut ambis aut ac
quiescis: ⁊ ita. Noli eē nimiū iustus: sufficit
tibi si diligas proximū tuū sicut teipm̄. Hec
ille. Propterea ab illo qui ē in peccato mor-
tali recipe sacramēta quisq̄ nō debet: neq̄
ad eorū ministrationē inducere nisi quādo
necessitas aut p̄latus vrgeret: eo ꝙ alter sa-
cerdos haberi nō possit. Cuius ratio est: q̄
sm̄ Durā. Ray. ⁊ Tho. in. 4. di. 24. Qui-
cunq̄ in mortali crimine executionē alicui⁹
ordinis operat̄ mortaliť peccat: ⁊ ex cōseq̄n-
ti qui ad hoc eum inducit: similiť in eodē cri
mine cadit: Aplō testante qui ad Ro. j. ait
Non solū qui fa. e. sed etiā qui cō. fa. digni
sunt morte. 86. di. facientis. 2. q. j. notū sit
27. q. j. c. 2. de offi. dele. c. j. lz ex precepto p̄-
lati: aut ex necessitate vt dictū ē a quocūq̄
sacerdote ab ecclesia tolerato possint susci-
pi sacramenta. ¶ Tertio hoc idem probat̄
exemplo dn̄i. Jo. 8. de pe. di. 6. qui vult. Nā
dum falsi pharisei suā sapientiam suis insi-
dijs capere cupiētes mulierē adulterā addu-
xissēt ad eū dixit eis. Qui sine pctō est vi m
primus in eam lapidē mittat: ⁊ quia oēs co-

gnouerunt seipsos in peccato esse: nullus eā
lapidare presūpsit. Ex quo datur itelligi: ꝙ
qui vult alios corrigere et eis penitentiā in-
iungere: prius ab omni peccato mortali se de-
bet mundare. O igitur popule talez elige sa-
cerdotem vt possis a confessione bene mun-
datus recedere. Nam mali sacerdotes ⁊ con-
fessores non ex charitate confitentꝰ: nec salu-
tem animaruz querūt: sed honores: cōpla-
cētias: imo qd̄ peiꝰ est pecunias. Nā audiui
de quodaz fratre qui volebat mittere rusti-
cum quendaz ad curiaz absoluenduz: sed to-
tam bursam eius euacuauit: tm̄ illius pecu-
nijs quibus vendiderat plaustruz lignorū:
⁊ sic absoluit eum. Quid aliud mali faciunt
confessores: absoluunt a quibꝰ nō possūt ab-
soluere: non faciūt conscientiaz de grauissi-
mis peccatis mortalibus quibus quotidie re-
pletur mūdus. Unde hodiernis tēporibꝰ tā-
te vanitates: tot concubinarij: tot vsurarij:
tot male consuetudines nisi propꝰ malos cō-
fessores. O patres mei sacerdotes de mani-
bus vestris requirētur anime pereuntiuz ve-
stris malis exēplis. Unde Hiere. 33. Si spe-
culator viderit gladium venientem: ⁊ inso-
nuerit buccina: et populus se nō custodierit
veneritqz gladius ⁊ tulerit eis animam: ille
quidez iniquitate sua captus est: sanguinez
autez eius de manu speculatoris. i. confesso-
ris raquiram. Confirmat hoc Augusti.
li. 50. Omel. Omel. 7. di. Si ꝓ se vnꝰ qsqz
vix possit in die iudicij reddere ratōez quid
de sacerdotibus futurum est a qbus sunt om-
nium anime requirende. q. d. male erit.

Pars secunda vbi declaratur ꝙ cōfessor
debet esse conuenienter doctus.

Secundo notanduz est ꝙ confessor
debet habere aliam conditionem. s.
vt sit sufficienter scientificꝰ ⁊ doctꝰ:
quia ꝺm Ric. in. 4. di. 18. ar. j. q. 3. Quāuis
vna clauis sit in radice. due tamē sūt claues
ecclesie quantū ad effectus ⁊ ad relatiōes ad
ipsos effectus. Claues ecclesie sunt potestas
iudicandi in foro animaruz que potestas ex
duobus integratur. s. ex potestate discernen-
di in cause criminatōe: ⁊ potestate diffiniēdi
in cause determinatiōe. Prima potestas di-
citur: clauis conscie: que nō ē habitꝰ scie nec
actus sciēdi ꝙuis clauos ecclesie recipenō de-
beat: nisi hn̄s scie habitū cōuenientꝰ seu suffi-
cientē ad executionez potestatis illius. Secū-
da dicitur clauis potētie cuiꝰ actus ē deter-
minare causaz ligando atqz soluendo: ⁊ ista
clauis ē principalior: quia prima ordinatꝰ ad
istam. Hinc est quod ait Alex. ꝙ dupliciter
est considerare clauē. s. eēntialiter ⁊ acciden-
taliꝰ. Est eni quedā potestas discernēdi que
venit ex scientia acquisita vel infusa. Nō di-
co ꝙ hec clauis sit eēntialiter: quia hac desi-
nente nō adhuc desinit esse clauis: nec adue-
niente aduenit: sed consciētia accidentaliter
dicitur clauis: quia accidit claui ꝙ opeꝛ ꝺm
huiusmōi sciam. Sed alia ē que ē ptās sacra-
mentalis q̄ sacerdoti conferꝰ in ordine: ⁊ hec
ē ptās discernēdi inter leprā ⁊ leprā: ⁊ hec est
eēntialiter clauis. Ex qbus oibꝰ patet ꝙ ne-
cesse ē ꝯfessorē hr̄e sciaz ad executionē huiꝰ
misterij: ⁊ iō sic diffiniꝰ clauis. Clauis ē po-
testas discernēdi: ligandi atqz soluēdi: que
diffinitio ē ex glo. Mat. 16. In qua diffini-
tione relucet vestigiū trinitatis a q̄ est oino
virtꝰ clauiū: qd̄ patet: Patri attribuiꝰ potē-
tia: Filio sapientia: Spiritui scō clementia
seu opatio bona. Sic similiꝰ in ecclesiastica
hierarchia ē ordinata potestas ad discernē-
dū ea ⁊ ad opandū respectu clauium: qꝛ scire
ꝺm ꝙ hic sumiꝰ ē discernere inꝰ lepraz ⁊ le-
prā: clauis q̄ est potestas ordinata ad sūmaz
opationez. s. regni celestis cū scia precedēte:
quilibet ḡ debet querere sacerdotē scia ꝑdi-
tū: nec ipse sacerdos ad hoc opus se debet in-
gerē aliꝰ: qꝛ ꝑiculosuz ē sibi ⁊ aiabꝰ. ¶ Naz
queriꝰ si sacerdos absoluēs aliquē de facto
ab illis peccatis de quibus non potest euz ab-
soluere peccet mortaliter. Et respondit Ri.
vbi supra. ar. 2. q. 5. Qd̄ aut facit sciens aut
ignorans. Si primo modo: mortaliter pec-
cat scienter enim ⁊ ex deliberatione concessa
sibi libertate vel potestate abutitur in pre-
iudicium anime illius quem sic absoluit et
dat ei intelligere ꝙ absolutus est: cum ta-
men non sit: et quantuz in se est ponit eum in
errorez. Unde super sic absoluentem cadit il-
la maledictio: Deutrono. 27. Maledictus
qui errare facit cecuz in itinere. Si autē hoc
facit secūdo mō aut illa est ignorātia affecta-
ta: et tūc peccat mortaliꝰ. ꝙuis n̄ ita grauiꝰ
sicē ille q̄ h̄ facꝰ sciēꝰ. Aut ex igrātia crassa ⁊
sic credo ꝙ adhuc mortalr̄ peccet ꝙuis n̄ ita

grauit' sicut hoc facie̅s ex ignora̅tia affecta-
ta. Sacerdos eni̅ officiu̅ suu̅ ignorare n̄ de-
bet. Ad ipsos eni̅ ptinet i̅ lege instruere sub-
ditos suos. Unde sic absoluentes exponu̅t se
simili maledictio̅i illi que sup filios Hely ve-
nit. de q̇bus dicit' .j. Reg. iz. ꝙ erant filij be-
lial nescie̅tes dn̄m nec officiu̅ sacerdotu̅ ad
populu̅. ¶ Quod etia̅ probat' ro̅ne: aucto-
ritate: ⁊ exe̅plo. Primo ro̅ne sic: Judiciaria
na̅q3 potestas hoc expostulat vt q̇ȯ iudica-
re debet agnoscat. Cu̅ au̅t co̅fessor sit iudex
spu̅alis cognoscere debet q̇ȯ iudicat: sed hoc
fieri no̅ po̅t sine scn̄ia. Hic Aug9 de pe. di. 6.
c. qui vult. ait. Caueat iudex spu̅al' vt sicut
no̅ co̅misit crime̅ nequicie: ita no̅ careat mu-
nere scie: oportet ꝙ sciat cognoscere q̇ȯ de-
beat iudicare. Judiciaria eni̅ potestas hoc
expostulat vt q̇ȯ debeat iudicare discernat.
Unde glo. sup verbo sciat. ait. ꝙ ignar9 iu-
dex esse dicit' nisi habeat pitia̅ ⁊ experime̅ta
causaru̅. Q̇ȯ etia3 patet in Aute̅tico de iu-
di. in pri. col. 6. Preterea vt dictu3 est ad sa-
cerdotes pertinet instruere subditos suos in
lege: iuxta illud Agei. z. Interroga sacer-
dotes lege3: sed nullus arte̅ aliqua̅ docere p̄-
sumit: nisi prius ipse didicerit. extra de elec.
c. cu̅ in magnaru̅. 50. di. c. ordinatos. 61. di.
c. miser. 16. q. j. c. si clericat9. difficilior aute̅
ars nulla e̅ vtiq3 aiaru̅ regimie ⁊ co̅sciaru̅ exa-
mie: vt in. c. cu̅ sit. ex̄ de eta. ⁊ quali. ordi. pa-
tet ḡo ꝙ nullus sacerdos debet p̄sume̅ alios i
co̅fessione docere nisi prius didicerit. Unde
Grego. in li. pastoraliu̅ ait. Nulla ars do-
ceri p̄sumit' nisi prius interna meditato̅e dis-
cat'. Ab imperitis ergo pastorale magisteri-
um qua temeritate suscipit' qua̅do e̅ ars ar-
tiu̅ regime̅ aiaru̅. Hec ille. ¶ Secu̅do ide3
probat' auctoritate. Na̅. z. Para. 19. in figu-
ra sacerdotib9 co̅fessorib9 dicit'. Uidete q̇d
faciatis: no̅ eni3 hois exercetis iudiciu̅ s3 dei:
⁊ quodcu̅q3 iudicaueritis in vos redu̅dabit
Sit timor dn̄i vobiscu̅ ⁊ cu̅cta cu̅ diligentia
facite. Et leui. 10. dixit dn̄s ad Aaro̅. Pre-
ceptu̅ e̅ sempiternu̅ in generatio̅es vestras:
⁊ vt habeatis scia3 discerne̅di inter sanctu3
⁊ prophanu̅: int' pollutu̅ ⁊ mu̅du̅: doce̅tesq3
oe̅s filios israel oia legitia mea. Ite̅ Mat.
9. dixit discipulis suis dn̄s: ⁊ co̅seque̅t' oib9
sacerdotib9. Uos estis sal terre. q' si sal. e. in
quo salie̅t'. Propterea Aug9 in. d. c. q̇ vult

sic ait. Qui vult confiteri pc̄a̅ sua vt inueni-
at gratia̅: querat sacerdote̅ sciente3 ligare ⁊
soluere: ne cu̅ negligens circa se extiterit ne-
gligatur a deo qui eu̅ misericordit' monet et
petit: ne a̅bo in fouea̅ cada̅t: vt patet Mat.
15. Luc. 6. 36. di. §. vt itaq3. 38. di. c. quod
ipsis. de pe. di. 6. §. quod au̅t de renu̅ciatio̅e
c. post translatione̅. de eta. ⁊ quali. c. cu3 sit.
Sm̄ eni̅ Alex. de ales. Scire soluere atq3 li-
gare e̅ scire illi oste̅dere q̄ requirunt' ad ab-
solutione̅ a peccato: ⁊ ligare cu3 penitentia
co̅petenti. Unde Dura̅dus noster ait. ꝙ sa-
cerdos inqua̅tu̅ deputatus est ad celebra̅du̅
diuinu̅ officiu3 tantu̅ debet habere de gra̅-
matica vt sciat co̅grue ⁊ bene proferre: ⁊ ꝙ
intelligat salte̅ ad lr̄a3 quod legit. Inqua̅tu̅
xo minister e̅ sacramentoru̅ q̄ sit cuiuscu̅q3
sacrame̅ti materia vel forma atq3 modu̅ eo-
ru3 dispe̅sandi scire tenet'. Inquantu̅ xo do-
ctor est tenet' scire fidei erudime̅ta. Inqua̅-
tu̅ xo iudex e̅ in foro co̅scie tenet' scire ⁊ dis-
cernere inter lepra̅ ⁊ n̄ lepra̅: salte̅ i illis pec-
catis que su̅t oibus notoria ⁊ penitente3 ad
salute̅ dirigere. In alijs xo pctis d̄ q̇b9 etia̅
sapientes dubita̅t: simplex sacerdos d3 tan-
ta3 scia3 habere: ꝙ sciat de his salte̅ dubita-
re: ⁊ ꝙ nec procede̅du̅ sit sine supioris ꝯsilio
ad que̅ debeat ⁊ possit remittere penite̅tem.
Na̅ difficile e̅ scire ma̅3 restitutionu̅: ꝯctuu̅
⁊ a co̅ione suspensionu3: Et po̅t hic dici ꝙ q̇
non ingerit se s3 req̇situs exercet ex charitate
no̅ teneat' nisi sm̄ p̄dicta inqua̅tu̅ scit ⁊ po̅t
comode: q2 i̅possibiliu̅ nulla e̅ obligatio. ff.
de re. iu. l. i̅possibiliu̅. S3 q̇ obtulit se officio
forti9 obligat'. talis eni̅ tenet' de oi exacta di-
lige̅tia. ar. ff. depo. l. j. vbi d2 i. c. sepe. ꝙ qui
obtulit se deposito tenet' de leuissima culpa:
vbi al's no̅ teneret' nisi de dolo ⁊ lata culpa:
cu̅ recipiat tm̄ ad vtilitate̅ alior9. ¶ Tertio
hoc ide̅ probat' exe̅plo: sicut. n. in lege veteri
officiu̅ sacerdotis erat iudicare de lepra spu̅a-
li ⁊ n̄ lepra: ⁊ differe̅tijs lepre: ita ꝙ vn9 q̇sq3
leprosus vel mu̅dus iudicabat' arbitrio sa-
cerdotis vt3 Leui. 13. Sic sacerdos inqua̅tu̅
confessor est de lepra spirituali: ergo ⁊c̄.
¶ Aduertendum tm̄ sm̄ fratre̅ Antonium
archiepiscopu̅ florentinu̅ or. p̄dicatoru3. ꝙ
potest q̇s du̅modo no̅ sit nimis impit9 in tri-
b9 casib9 audire ꝯfessione̅. Prim9 e̅ qn̄ picu-
lu̅ mortis iminet nec aliu̅ possit h̄re: tu̅c q̇libet

pōt 7 debet audire ꝓpt̄ efficaciaȝ sacri ne ea
ꝑeat. Secūd⁹ est qñ cōfitens est sufficienter
ꝑitus: ita ꝙ doceat cōfessorē. Terti⁹ est qñ
cōfitēs spūaliter viuit 7 crebro cōfitet̄ q̇ nō
ꝯsueuit habere nisi pctā venialia. Qui vult
ergo recte cōfiteri q̄rat sacerdotē habētē sci-
entiā 7 cōsciam: 7 ideo oī sacerdoti nō ē cō-
fitendū. vñ Eccle. 4. dr̄. Ne subijcias te hoi
pro pctō. 7 in dicto .c. qui vult. dicit Aug⁹.
Qui cōfitet̄ sacerdoti meliori ꝙ̄ pōt cōfitea
tur. ¶ Sȝ hic orit̄ vnū dubiū. Quid si nō
īuenit̄ idone⁹ scīa 7 cōsciētia: sed vn⁹ deficit
scīa 7 ali⁹ cōsciētia. Aliq̇ dicūt ꝙ tuti⁹ ē cō-
fiteri habēti sciam 7 nō cōsciētiā: q2 scīa ē ne
cessaria ad executionem sacri. Aliq̇ aūt di-
cūt oppositū 7 forte melius: q2 vt ex ꝓxime
dictis patet: deficiēs scīa pōt ī casu necessitatꝭ
sine pctō audire: sed deficiēs cōsciētia nō pōt
sine pctō mortali intromittere: cui pctō āne-
ctit̄ q̇ ei peccādi occasionē ꝑbet cū posset sibi
aliter ꝓuidere: vt patet. s̄. in ꝯsideratiōe ꝑce
dēti. Preterea pl⁹ valet facere sine scire ꝙ̄ ecō
tra. vñ Math. 7. dr̄. Qui facit vo. p. m. q̇ i
celis est ipē i re. c. Et ꝑme Chor. 13. Si ha-
buero ꝓphetiā 7 nouerī ministeria oīa 7c̄. 7
nō hēm cōsciam. 7c̄. Et ideo Eccle. 19. Melior
est insipiētia cū timore dñi ꝙ̄ apparēs sapia
7 stulticia. Imperfectū scie pōt supplere ꝑ-
fectio charitatis extra de renu. c. nisi. §. p de
fectu: Sed iꝑfectū inocētie nō supplet scīa:
ideo qd̄ pei⁹ est quanto est maior scīa tanto
piculosior: sicut bon⁹ gladi⁹ in manu furiosi
sicut pȝ in demone q̇ ē denominat⁹ a sciētia:
Vñ prime Chor. 8. Scīa inflat: charitas
edificat. Sup quo glo. magistri sniarū ꝺm
Augᵐ dicit. Addite scie charitatē 7 vtilis
erit. Scīa cū charitate vtilis est: ꝑ se inflat
in supbiā 7 demones q̇ greco noie a scīa sic
sūt noīati ī q̇b⁹ scīa ē sine charitate. Nec ibi
A cōsiliario ꝙ̄ malo serua aīam tuā. Eccle.
37. Et sic patet pars secūda.

Pars tertia vbi declarat̄ ꝙ cōfessor debet
ē prudens 7 discretus in examinatiōe 7 dis
cussione peccatorū.

Tertio notādū ē ꝙ intra alias condi
tiōes cōfessoris est ipsū diligēter ꝑ-
scrutari 7 examinare cōsciam pctōris. Ad
cui⁹ rei euidētiā aduertēdū est ꝙ triplex pōt
ē talis examinatio. Prima dicit̄ negligēs.
Secūda dr̄ indeficiēs. Tertia dr̄ diligens.

¶ Prima q̇dē dr̄ examinatio negligēs qñ
.s. cōfessor nō curat examinare diligēter con
scientiā cōfitentis: De quib⁹ ꝓphetauit Da-
uid di. Defecerūt scrutantes scrutinio: 7 tñ
hoc necessariū est 7 confessori 7 cōfitenti: 7
maxime ꝓpter tria. ¶ Primo ꝓpter igno-
rantiā: q2 pctōres ignorant que dei sūt. Cō
tra quos Aug⁹ in li. 2° qōnū no. 7 ve. test.
q. 87. Non oīs ignorans īmunis est a pena
ille enī ignorās pōt excusari a pena: q̇ q̄d
disserat nō audiuit: illis aūt hoc ignosci nō
poterit q̇ habētes a quo dissērēt operā non
dederūt. Hec ille. Et ideo si cōfessor audiuit
aliq̇d de penitente vel sciuit ꝑ ꝓbabilē cōie-
cturā debet penitēti ad memoriā reuocare:
q2 pōt timere ne penitēs sup h̄ habeat igno
rantiā crassam: que nō excusat ꝺm Guiliel.
Hinc etiā Aug⁹ in li. de grā 7 lib. arbitrio
ad Valentiᵐ ait: Qui ḡ nouerint diuina mā-
data: auferet̄ ab eis excusatio quā solēt ho-
mines habere d̄ ignorātia: nec ipsi sine pena
erūt qui legē dei nesciunt. Qui enī sine lege
peccauerit sine lege peribit: Hec ille. Proptē
h̄ igit̄ debet cōfessor penitentē examinare vł
etiā forte q2 ñ ītelligit illud vł aliud eē pctm̄
Nā sicut Isido. ait. Ignorās quotidie pec-
cat 7 ignorat. ¶ 2° necessaria ē examinatio
ꝓpter negligentiā. Nā hoīes multi reperiū
tur circa salutē suā negligētes. vñ Aug⁹. in
omel. sup illud. Vtinā calid⁹ eēs. 7c̄. Sunt
q̇dā iusti intra scām ecclīam cōstitutiq̇ vitā
ab oī crimine custodiūt: sȝ tñ in agenda que
libet bona nō resurgūt: 7 hi tales nec frigidi
sūt nec calidi: q2 nō sufficit mala cauere: nisi
studeat q̇s bona facere. Hec ille. Hui⁹ condi
tionis sepe sūt penitētes q̇ sine examinatōne
cōsciētie sue ad cōfessionē accedūt: qd̄ quidē
euacuare cōsueuit fructū cōfessionis. Et iō
tales ꝑ confessores si bono modo fieri posset
audiēdi non eēnt nisi ꝑius seipsos examinas
sent ac obseruarēt que dicta sūt de cōfessio-
nis ꝑparationē: in q̇ si deficiūt a ꝓuido cōfes
sore adiuuandi sūt. ¶ Tertio necessaria ē
examinatio ꝓpter verecūdiā. Sūt aūt ple-
riq̄ tā femine ꝙ̄ mares: q̇ poti⁹ omitterent
confiteri ꝙ̄ ore ꝓprio manifestare pctm̄. qd̄
quidē ex superbia 7 hypocrisi originē habet
vt ex supradictis patet. Et ideo cōfessor di-
scret⁹ a penitente ingenioso oēm noxā 7 vere-
cūdiā debet remouere: ꝓinde statim debet

exponere sibi magnitudinē culpe cū .s. cōfite
tur eā: sed in fine hoc facere debet: vñ Aug
de pe. di. 6. c. i. ait Diligēs inq̄sitor ⁊ subtilis i
uestigator sapienter ⁊ q̄si astute interroget a
pctōre: ꝙ forsitā ignorat vel ex verecūdia ve
lit occultare. ¶ Scōa examinatio dr̄ infi/
ciens. Sūt nāqꝫ plura que cōfessor in spāli
minime querere debet: ⁊ maxime ꝓpter tria
Primo ꝓpter curiositatē: ꝙ fit cū ꝯfessor nō
cōuenientia nec ꝑtinentia sed aliena a statu ⁊
moribꝰ penitētis ꝑq̄rit: que in talibꝰ q̄ri nō
solent: qꝛ q̄libet interrogari ⁊ examinari dꝫ
sꝫm statum ⁊ ꝯditionē suā ꝯtra q̄s ait ꝓpha
Scrutati sūt iniq̄tates ⁊c̄. hos etiā reprehēdit
Scō. in. 4. di. 15. Scdō ꝓpter fragilitatē: sūt
enī q̄dā que nō debet cōfessor inq̄rere in spe
ciali: sicut sūt incōsueta scelera ⁊ enormia ꝯ
naturā. Rō ē: qꝛ freq̄nter addiscit penitēs
que nō nouit: ⁊ cōtingit sepius inq̄nari ipm
cōfessorē ⁊ in talibꝰ cōcuti: ꝓinde. Prouer.
xi. Inuestigator malorū opprimetur ab eis.
Proptera nō debet talia inq̄rere nisi in gn̄ali
q̄si de lōginq̄ ꝑ quasdā circūlocutōes: vt si fe
cit q̄ cōfitetur intelligat: ⁊ si nō fecit non addis
cat. Nā narrat Cesariꝰ. Q̄ q̄dā virgo cō
fitebatur sacerdoti: ⁊ ille sicut iprudēs de pec/
catis illi ignotis cepit eā interrogare: q̄ mox
de eis ⁊ tātū cepit tentari ꝙ sicut postea re/
tulit sacerdoti alteri vix ab illis pctīs se cōti
nuit. Tertio ꝓpter iprobitatem. Naꝫ dicit
Scō. vbi. s. ꝙ sacerdos multū errat i cōfes
siōe interrogādo ⁊ audiēdo libenter placibilia
⁊ inhonesta auribꝰ: ⁊ maxime si interrogat ꝺ
eis volūtate vitiosa. In huiꝰ misteriū Iu/
dith. 8. dr̄. ꝙ Iudith sacerdotibꝰ ait: Uos
aūt nolo vt scrutemini aiuꝫ meū. Iudith āt
ꝯfessio interp̄tatur in q̄ mystice designatur ꝙ im
proba inq̄sitio p̄dictorꝝ ē i sacerdotibꝰ neces/
sario reprimēda. Insuꝑ eodē ministerio p̄ce/
pit dñs Deut. 24. Cū repetes a ꝓximo tuo
rē aliquā quā tibi debet non ingredieris do/
mū eiꝰ vt pignꝰ auferas: ſ stabis foris ⁊ ille
tibi ꝓferet qd̄ habuerit. Et iō Cesariꝰ dat
exemplū ostēdēs ꝙ iproba interrogatio pōt eē
cā dānatiōis di. Q̄ q̄uedā matrona diues.
quedā enormia pctā habebat de quibꝰ nūq̄
potuit alicui cōfiteri: licꝫ de eis multū dole
ret. Sꝫ quidā erat sacerdos iuuenis quem
nutriebat ⁊ ex hoc sūpta securitate cōfessa ē

ei pctā sua: quibꝰ ille auditis cepit sollicitare
eā ad consensū suū: sed illa ꝑfecte cōtrita re/
nuēte cepit eā diffamare ⁊ pctā sua reuelare
sed cū verbis eiꝰ nō crederetur illa sine nota in
famie remanēte sacerdos fatuus de ꝓuincia
est dānatꝰ. Ex q̄ arguitur ꝙ nō cuilibet sacer/
doti est cōfitendū. ¶ Tertia dr̄ examinatō
diligēs: qꝛ sicut ex p̄cedentibꝰ pꝫ: qꝛ sicut cō
fessor debet vitare in examinādo extremita/
tes: ita debet habere discussiones mediocres
q̄ sunt .s. inter nimiū ⁊ nō satis: ⁊ hoc obserua/
re debet maxime ꝓpter tria. Primo ꝓpter au/
ctoritatē. Nā absqꝫ dubio oportet ipsū ꝯfes
sorē diligētē eē in inuestigādo: maxie faciēdo
cuilibet penitēti interrogatōes gn̄ales .s. vtrū
p̄terito āno cōfessus sit: ⁊ an integraliter ꝯfes
sus sit: ⁊ vtrū cōpleuerit pn̄iam: ⁊ si dicit ꝙ
nō: tunc q̄rat si pn̄iam sibi iposita scit: si scit
dicat ꝙ adhuc expleat eā: ⁊ tūc non oportet
eū iterare cōfessionē: si aūt oblitus est tunc
iterabit ꝯfessionē p̄teriti anni: deinde querat
vtꝝ pꝰ q̄ venerit ad annos discretiōis annis
singulis ꝯfessus sit: ⁊ ꝑcepit sacratissimū sa
cramētū: ⁊ si vnq̄ sacratissimā eucharistiā
i mortali culpa sūpserit: pꝰ ea querat ꝺ trās/
gressione .x. p̄ceptorꝝ .septē capitaliū vitiorꝝ
generaliū ecclie mādatorꝝ: ⁊ de abusiōe q̄nqꝫ
sensuū: ⁊ de circūstantijs pctōꝝ ꝯtra q̄sdam
q̄ dicunt vel credūt nō eē obligatos ad inter
rogandū vel examinādū eos quos in confes
sione audiūt: tenetur enim ad oīa supradicta.
Cuiꝰ rō est: quia cōfessor ipse est tūc iudex.
Iudex aūt libēter debet inq̄rere cause verita/
tē: maxime q̄n dubia surgūt: exēplo scissimi
Iob q̄ de se. 29. c. mystice ait. Causā quā ne
sciebā diligētissime inuestigabā. Ad hoc fa/
cit quod scribitur de pe. dis. 6. c. qui vult. circa
p̄ncipiū ⁊ optime vltra mediū. Et extra de
pe. ⁊ re. c. oīa. §. sacerdos aūt. vbi dr̄: Inq̄/
rat ⁊ pctōris ⁊ pcti circūstātias quibꝰ ⁊ pru/
denter intelligat quale debeat prebere ꝯsiliū
⁊ cuiusmodi remediū adhibere diuersis expe
rimētis vtendo ad sanādū egrotū. Secūdo
ꝓpter charitatē qua tenetur cōfessor diligere
ꝓximū suū sicut seipsū: imo penitentē sicut
filiū. In cuiꝰ mysteriū Exo. 23. p̄cepit dñs
di. Si videris asinū odiētis te iacere sub one/
re nō ꝑtransibis sed subleuabis eū: quanto
magis subleuādꝰ est filiꝰ spūalis: q̄ a ꝯfessore

in sanguine christi regenerat. Tertio ppter
vtilitatē. Si eni confessor fuerit diligēs in
quisitor ⁊ prudens penitētis examinator: se
pius absq; scandalo ⁊ cū fructu maximo q̄si
a longinquo querens liberabit ⁊ saluabit ab
occultis ⁊ ab ignotis criminib⁹ animā eius
pinde Job. 26. dicit: Obstetricante manu
d est a cōfessore ꝓuido ⁊ discreto educt⁹ est
coluber tortuosus. Elige igit anima pecca-
trix cōfessorē bonū doctū ⁊ prudentē: vt sic
possis ab omni plaga spūali curari ⁊ dei gra
tiā consequi in presenti ⁊ gloriam in futuro
in secula seculorum. Amen.

Sabbato post tertiā dominicā in q̄dra-
gesima De remissione ⁊ cōfessione peccatoꝝ
venialium. Sermo. 65⁹.

Vade et amplius noli peccare. Scribunt hec v̄ba Jo. 8. Tē-
tātes Jesū pharisei frēs charissimi vt possent eū accusare adduxerunt ei
mulierē in adulterio deprehēsā ⁊ di. In lege
Moyses mandauit nobis hui⁹modi lapida
re: tu ḡ quid dicis? Jesus aūt b̄m morē iu-
dicialē. Primo scripsit sniam suā postea ꝓ-
nūciauit: ⁊ iō inclinās se deorsū digito scribe
bat in t̄rā: illud. s. q̄ꝺ postea ꝓtulit ad maio
rem certitudinē. Cū autē ꝑseuerarent intro
euntes eū erexit se ad eoꝝ iportunitatē repri
mendā ⁊ dixit: Qui sine pctō est vestrū: pri
mus in eā lapidē mittat. q. d. puniat pecca-
trix sed nō a peccatorib⁹: ipleat lex quā alle-
gatis s; nō a trāsgressorib⁹ legis. Et iterū in-
clinās se scribebat i terrā. Dicūt aliq̄ q̄ꝺ scri
bebat id quod ṗus ad ostendendā maiorem
firmitatem snie. Alij dicūt ⁊ meli⁹ videtur
q̄ scribebat eoꝝ pctā: vt eos oñderet ieptos
ad executionē hui⁹ snie: ideo sequit q̄ audiē
tes hoc: vn⁹ post vnū exibat incipientes a se
niorib⁹: ⁊ remāsit Jesus solus. s. a suis calū
niatorib⁹. Erāt eni discipli ⁊ m̄lti alij ⁊ mu
lier i medio stans: Erigens se Jesus dixit ei
Mulier vbi sūt qui te accusabant? Nemo te
cōdēnauit? q̄ dixit nemo dn̄e: dixit aūt ei Je
sus: Nec ego te cōdēnabo: q. s. veni pctōres
saluare ⁊ nō cōdēnare. Est tamen sciendu;

b̄m Nicho. de lira: q̄ hoc factū xp̄i non est
trahendū ad cōsequentiā: imo debent sacer-
dotes in foro penitentiali iponere penitētiā
b̄m cōditionē peccatoris ⁊ pcti: quia ipsi nō
habent talē potestatē remittēdi: poterat eni
christus tali mulieri tantā contritionē dare
q̄ sufficeret ad deletionē totius culpe ⁊ pene
⁊ istā cōtritionē cognoscere. Non sic autem
ali⁹ sacerdos qui non mouet cor neq; videt.
Idcirco dixit mulieri v̄ba ꝓposita. Vade. s.
absoluta a culpa ⁊ a pena: sed ecce penitētia
quā tibi impono. Jā amplius noli peccare.
Saluando eni nām: cōdēnauit tamē culpā
In quibus verbis etiā ostendit mysterium
confessionis. Pz in p̄nti sermone aliq̄ breui-
ter duxi tractandū de cōfessione ⁊ remissio-
ne peccatoꝝ venialiū. Et quia lectio sabbati
na debet eē paruula de pctis venialib⁹ tres
paruas ⁊ breues cōsideratiōes ānotabimus.
Prima erit si aliqua pctā venialia post hanc
vitā remittāt q̄tū ad culpā. 2ᵒ. si necesse ē
ad remissionē venialiū ea cōfiteri. 3ᵒ. q̄t mo
dis p̄nt nobis venialia in hac vita remitti.

Pars prima vbi declarat si aliq̄ pctā ve-
nialia p⁹ hāc vitā remittāt q̄ ad culpā.

Primo ergo declarandū est: Utru;
aliqua pctā venialia p⁹ hanc vitam
remittant q̄tū ad culpā. Et respon
dent ad hoc isti famosi doct. s. magister i. 4.
dis. 21. c. 3. Ric. in eadē di. ar. 2. q. i. ⁊ Alex.
in. 4. parte sūme in tractatu de penitentia in
generali. Q̄ꝺ peccata venialia remittūt p⁹
hanc vitā nō tamē q̄tū ad penā: ⁊ sic etiā re
mittunt mortalia multa inq̄tū ṗmo in hac
vita remissa sunt q̄tū ad culpā: pena eni de-
bita soluit in purgatorio: sed etiā q̄tum ad
culpā nō sic intelligendo: q̄ sine pnia ꝑ ignē
purgatorij cōsūmat: sicut per ignē consūmi
tur argenti rubigo: sed quia ꝑ penā iuuant
aīe ad penitendū de venialib⁹ de q̄bus in hac
vita n̄ penituerūt ⁊ ꝑ charitatē cū q̄ a corpo
rib⁹ abscesserūt eoꝝ pnia format ⁊ acceptat
⁊ sic veniales culpe eis remittunt. Nam pec
catū veniale simul pōt stare cum charitate: ḡ
pōt eē q̄ aīa recedat a corpore cum vtroq;.
Aut ḡ illa aīa carebit i perpetuū vita glīe:
quod eēt iniustū aut remittet peccatū illud
veniale. Hinc est opinio dicētiū animas nō
posse a corporibus recedere cu; pctō veniali

simul cum charitate: quia ut ipsi dicebant.
Q2 ē pctm̄ de quo hō non penitet añ egressū
aīe a corpore: in ipso egressu fit mortale: nō
idē in numero: sed q2 nō penitēs in tali statu
de oī tā mortali q̄ꝫ veniali: saltē in generali
mortalē ꝯtēptū icurrit ipsa falsa ē. Pōt eni
cōtingere ꝙ hō i charitate existēs obdormi
at in aliq̄ veniali pctō: de quo nūq̄ꝫ penituit
nec in spāli nec in gn̄ali: ⁊ ꝙ sic dormiēs mo/
riat. Aū ḡ dormiēdo hō nullū mortalē cō/
tēptū possit icurrere: planū est aīam isti⁹ a
corpe recedere cū charitate ⁊ veniali pctō sil'
cui⁹ oppositū ipsi dicebāt. Pterea cū veniale
pctm̄ sil' possit stare cū charitate: si moriens
vsū liberi arbitrij habēs ex carnis fragilita
te sit nō penitēs de aliq̄ veniali pctō: vere tn̄
penitēs d̄ oī mortali nō video rōnē: q2 talis
dici debeat icurrere cōtēptū mortalē: cū nō
adhereat alicui rei inducēti auersionē a deo
vl' corrūpēti formabile pncipiū spūalis vite
qd̄ ē charitas. Q2 ō si ꝯdicat auctoritate Hu
gonis 2° lib.° de sacris pte. 15. c. 13. di. Nemo
spet qd̄ hic neglexit cū obierit apud deuz p/
merere. Ad hoc dicēdū ꝙ ibi loq̄t Hugo d̄
moriēte i pctō mortali: q2 talis nō meruit vt
postea digne possit penitere: sec⁹ aūt de dor
miēte i pctō veniali. Itē si dicat facili⁹ ē pec
care q̄ꝫ a pctō resurgere: sed aīe recedētes a
corpib⁹ cū charitate ampli⁹ nō pn̄t peccare:
ḡ nec a pctō veniali resurgere. Ad h̄ dicen/
dū ꝙ ver̄ ē de pctō mortali tā i hac vita q̄ꝫ i
alia: q2 in hac vita a tali pctō difficile ē resur
gere: in alia aūt est ipossibile: s3 nō sic dicen
dū ē de veniali. Quāuis eni i hac vita facili⁹
sit venialit' peccare q̄ꝫ de veniali peccato vere
penitē: nō tn̄ sic dicēdū ē post hāc vitā per
cōpationē ad aīam q̄ recedit a corpe cū cha/
ritate. Sicut eni illa que sine charitate rece/
dit pōt male velle ⁊ de mala volūtate digne
penitere non pōt: sic p ꝯ̄riū ista non pōt male
velle ⁊ de inordinato actu volūtatꝫ respcū ve
nial' quē habuit i hac vita digne penitē pōt
Postremo si dicat Damascen⁹. 2° lib.° c. 4.
di. Q2 ō est hoībus mors hoc est angelis ca/
sus: q2 post casū non ē angelis penitentia: ḡ
a sili nec aīabus sepatis. Ad hoc dicendū ē
ꝙ illud sile non valet nisi q̄tū ad aīas q̄ re/
cedūt a corpe cū mortali: ille eni que cū solo
veniali recedūt mortue nō sūt: nec venialit'
peccare ppie dr̄ cadere: q2 per solū veniale
nō cadit aīa a spūali vita. Et sic p3 ps pma.

Pars 2a. vbi declarat an cōfessio sit ne/
cessaria ad remissionē venialiū pctōꝝ.

Secūdo declarandū est si necesse est
ad remissionē venialiū ꝯfiteri. Et re
spondit ad hoc Ric. in. 4. di. 16. ar. 5
q. 1. ⁊ Alex. vbi. s. Q2 ō de pctis venialib⁹ pe/
nitētiā eē necessariā sine cōfessione dupliciť
pōt intelligi: aut ꝙ sit necessaria ad eorū re
missionē: aut ad eoꝝ salutez. ¶ Primo mō
loquendo de penitētia interiori. s. de cōtri/
tione: de lege coī est necessaria de pctis ve/
nialib⁹ implicite vl' explicite in spāli vel coī
q̄ꝫdiu voluntas inordinationi actualiť in/
heret oportet eā inordinatā eē: vn̄ ad remis
sionē venialis pcti necessariū est ꝙ volūtas
desinat inordinationi inherere: nec tn̄ h̄ suf/
ficit de lege: sed etiā requirit ꝙ inordinatio/
nē pteritā actualiter detestet explicite vl' im
plicite. ¶ Secūdo non est necessaria de ve/
nialib⁹ pctis penitētia p se in hac vita: quia
simul stare pōt cuz gratia. In cuius virtute
cū ea pctā voluntas detestet: post mortē in
purgatorio remittunt. Per accidēs tn̄ ē ne/
cessaria pnia interior de illis ⁊ etiā exterior
. s. confessio in hac vita: ⁊ hoc dupliciť. Aut
rōne dubij pbabilis qn̄ vehemēter dubitat
homo vtꝝ pctm̄ sit veniale vl' mortale: hoc
idē ait Alex. in. 4. pte in tractatu de confes.
q̄ ait: ꝙ in illo casu debet cōfiteri ⁊ relinqui
iudicio cōfessoris vtꝝ sit mortale vl' veniale
Aūc eni si d̄ illo nō penitet expōit se discrimi
ni tāq̄ꝫ cōtēptor sue salutis. Hoc idē dicēdū ē
qn̄ dubitat de piculo: qn̄. s. aduertit hō ali/
quā affectionē deordinatā venialē: ita in se
ipso itēdi ꝙ pbabiliť ꝯiecturat ꝙ nisi ipsā p
pniam abijciat trahit ipsū ad mortale. Aut
rōne statuti: qn̄. s. hō nō h3 nisi pctm̄ venia/
le cū teneat semel in anno cōfiteri p statutū
eccl'ie vt dictū ē s. nec h̄ vltimū ꝯcludit ꝙ ne
cessaria sit pnia iterior. Si eni hō nō hn̄s ni
si venialia: ⁊ esto ꝙ de illis iteri⁹ nō peniteat
si tn̄ ea cōfitet suo sacerdoti non ē eccl'iastici
statuti trāsgressor. Attēdēdū tn̄ ꝙ q̄ꝫuis cō
fessio de venialib⁹ nō sit necessaria nisi in ca/
sib⁹ pdictꝫ: tn̄ putilis ē ad remissionē eorum
Quia fm Ric. i. 4. di. 21. ar. 3. q. 1. ⁊ etiā be.
Tho. ibidē. Ista gn̄alis cōfessio venialiū ex
q̄tuor h3 ꝙ ad remissionē eoꝝ valeat q̄tū ad
culpā vl' penā vl' i totū vl' i ptē. s. ex cōtritōe
cōfitētis: ex hūilitate cōfessionis: ex orōne
sacerdotꝫ: ⁊ ex vi clauiū. ⁊ sic p3 secūda ps.

¶ Pars tertia vbi declarat modus remis/
sionis venialiũ.

T Ertio sciẽdũ ẽ ꝙ vltra p̃dictos mo
dos remissionis pctõꝝ venialiũ mul
talij reperiunt. ¶ Prim⁹ eni ẜm Ricar. ⁊
Tho. in locis p⁹allegatis p ↄfessionẽ gene/
ralẽ nõ sacramẽtalẽ q̃ fit publice corã mult̃
i ecclĩa: vt i p̃ma cõpletorio ⁊ añ missã hec
ni habet efficaciã ad remissionẽ venialem.
Ex trib⁹ p̃mis prime dictis. s. cõtritõe ↄfes/
one ⁊ sacerdotis orone non ex. 4°. s. vi cla/
iũ. Et ppter hoc etiã nõ subiũgit i p̃ma cõ/
letorio absolutio ⁊ pnie iposítio: sed solum
ẽ orõ Misereat tui. ⁊c̃. Secũd⁹ mod⁹ est
er deuotã pectoris tonsionem ⁊ etiam per
lam cordis contritionem de pe. dis. i. tres
nt. Terti⁹ est p bñdictionẽ ep̃alẽ ⁊ etiã ẜm
Ray. per bñdictionẽ sacerdotalem in missa.
Quart⁹ ẽ p coiõnẽ digne sũptã de cõse. dis.
.cũ oẽ crimẽ. z. c. si quotiẽscũqȝ. Quint⁹ ẽ
extremã vnctionẽ. extra de sacra vnctõe. c.
nico. §. de secunda. Sext⁹ ẽ p aq̃ benedicte
pſionẽ de cõse. dis. 3. c. aquã. Septim⁹ ẽ p
emosynaꝝ largitionẽ de pe. dis. i. quãobrẽ
.medicina ⁊ dis. 3. c. sane. Et hec inẽ alia
e medicamĩa efficacior ẜm Chryso. q2 di/
t dñs Luc. xi. Date elemosynã ⁊ ecce oĩa
ũda sunt vobis. de pe. dis. i. medicamentũ
Octau⁹ ẽ p iiuriaꝝ remissionẽ. dicit eni dñs
Luc. 8. Dimittite ⁊ dimittet vobis. Siliẽ
qdã addũt p flagelloꝝ supportatiõez. No
nus ẽ p deuotã orõnẽ p̃cipue dñicalẽ de pe.
dis. 3. de quotidianis. Et de his aliq̃ ponũt
os v̄sus. Cõfiteor: tondor: cõspergor: cõ
ror: oro. Signo: edo: dono: p hec venialia
no Decim⁹ ⁊ vltim⁹ põt addi p idulgẽtias
ositas a ptãtẽ habente. extra de pe. ⁊ re. ꝙ
it. Et generalit̃ p qd̃cũqȝ bonũ op⁹ dicto
medicina de pe. dis. i. ibi. Redime te ope/
⁹ tuis. Et qd̃ dictũ ẽ de venialib⁹ idẽ etiã
telligit̃ de mortalib⁹ p verã pniam ⁊ con/
ssionẽ ad venialia redactis: qd̃ pbat̃ p il/
d Aug⁹ de pe. dis. i. Quẽ penitet fit venia
p cõfessionẽ qd̃ erat criminale in ope: ⁊ si
statim purgat̃ tñ fit veniale qd̃ cõmiserat
ortale. Et qd̃ idẽ intelligat̃ de mortalib⁹
fessis pz in dicto. c. de q̃tidianis. Et dicit
Tho. ꝙ pauciora venialia vl̃ plura per ista
mittũt ẜm ꝙ p h̃ maior vel minor feruor
citat̃. vñ nõ sp̃ oĩa venialia remittuntur.

¶ Sz nota ẜm Ric. in. 4. dis. 16. ar. 3. q. 2.
Et Alex. vbi. s̃. in oĩbus. Q2 nõ põt remit
ti veniale nisi p̃us remissum fuerit mortale
põt bñ remitti mortale sine veniali: ⁊ venia/
le sine alio: q2 act⁹ grẽ veniali pctõ opposit⁹
p quã veniale pctm̃ remittit̃: nõ põt eẽ sine
habitu grẽ q̃ pctõ mortali ẜm se opponit̃ ẜz
qd̃ dictũ ẽ: ⁊ ideo sine mortali nõ põt venia/
le remitti. Surge igit̃ aĩa mea ⁊ cõfitere pec
cata mortalia ⁊ etiã venialia si potes: vel p̃/
dictis modis delẽ conare ad euadẽdas gra/
uissimas penas purgatorij: ppter quod ait
Aug⁹ i ep̃la ad Volẽtianũ. Timẽda sũt pua
pctã: q2 ꝙuis pua tñ crebra subrepũt q̃ si col
lecta ↄ̃ nos fuerũt: ita nos grauabũt ⁊ oppri
mẽt sicut aliqd̃ graue pctm̃. Quid eni inter
est ad naufragiũ: vtꝝ vno grandi fluctu na
uis opriat̃ aut paulati subrepẽs aq̃ i sentina
⁊ p negligẽtiã derelicta atqȝ contẽpta ipleat
nauẽ atqȝ demergat? Ad quoꝝ remediũ ieiu
nia ⁊ elemosyne ⁊ orones sũt. et i li°. de pe. hoc
idẽ affirmat di. Ista assidua pena qd̃dãmo/
do q̃si vlcera assidua lauent̃ cõfessione assi/
dua restaurent̃ elemosynaꝝ largitiõe resur/
gam⁹ ptinus ad p̃stinã restaurationẽ ⁊ pfe/
ctionẽ ne istis p sua mulplicitate q̃si quadã
scabie patiamur corrumpi ⁊ collidi. Hec ille
Emũdare g̊ aĩa mea emũdare dico nõ solũ
a mortali: sed etiã a venialib⁹ ꝙtũ potes vt
sic nitida mũda ⁊ imaculata puenire possis
ad patriã paradisi vbi spõsus tuus Jesus vi
uit ⁊ regnat. ⁊c̃. Amen.

¶ Dñica 4ᵃ. in xlᵃ. De integratione confes/
sionis ⁊ reiteratiõe. ¶ Sermo. 66⁹.

L Etare steri
lis que non paris erũpe
⁊ clama q̃ nõ parturis.
Ad Gal. 4. Tanta est
seueritas extremi iudi/
cij dei frẽs charissimi vt
min⁹ malũ sit rõnali creature nõ nasci ꝙ p⁹
natiuitatẽ multitudine pctõꝝ maculari ⁊ in
eis sine pnia mori: q̃ qdẽ snĩa est exẽplo iude
⁊ auctoritate xp̃i Math. 26. di. pbat̃. Bo
nũ erat ei si nat⁹ nõ fuisset hõ ille: nec mirã/
dũ est si res sic se habet q̃m sacraꝝ litteraruz
tractatores aiũt: hoĩes i vtero ⁊ ex vt̃o nasci
Qui aũt in vtero moriũt̃ ⁊ ex vtero nõ na/
scũt̃ ex ne dãnationi dũtaxat pena dãni pu/

niũť: vt i sermonario de trib⁹ pctis ser mõe
6°. apte declaratũ est. Qui vo ex vtero nati
sũt ⁊ aliquo pctõ mortali maculãť: ⁊ sic ma/
culati vt sepi⁹ euenire cõtingit sine pnia ⁊ cõ
fessione decedũt: nõ solũ pena dãni sz etiam
pena sensus ignis acerbi ⁊ eternaliť cruciãť.
Qua ppť dicta snĩa vera ẽ: q2. s. meli⁹ ẽ non
nasci q̃ sic natũ in pctõ mori: iõ meli⁹ ẽ mu/
lieri nõ generare filios q̃ generatos ⁊ multi
tudine vitiorũ maculatos aspicẽ: vñ vas ele/
ctionis Paul⁹ hodie clamat vba pposita di.
Letare sterilis ⁊c̃. Sz q2 multi i pctĩs mori
unť ex ɔfessiõe defectu: vel nõ oĩo facta: aut
nõ debitis circũstãtijs expedite. Idcirco vl/
tra pdicta de ɔfessiõe i pñti sermõe tria alia
cõcurrũt ɔsiderãda. Primũ erit de ɔfessio/
nis integratione. 2m erit de ɔfessionis itera
tione. 3m de cõfessionis discretione.

Pars pma in qua tractatur de confessi
onis integratione.

Primo igiť isto sermõe aduertẽdũ
q̃ ad hoc q̃ cõfessio sit vera ⁊ valida
in cõspcũ dei necesse ẽ eã cũ itegrita
te fieri: h̃ q̃ ẽ cõfessori cui q̃s ɔfiteť cõfiteať
oĩa pctã sua mortalia pus nõ legitime cõfes
sa ⁊ ei⁹ necessarias circũstãtias. ex̃ de pe. ⁊ re.
c. ois. ¶ Ad cui⁹ integritatis declaratiõez
tria dubia hic habẽt declarari. Primũ ẽ an
liceat aliq̃ mõ diminuere ɔfessionẽ: h̃ ẽ pau/
ciora pctã ɔfiteri q̃ fecerit ipse penitẽs. 2m
ẽ si necesse ẽ ɔfiteri circũstãtias pctõrũ. 3m ẽ
q̃ circũstãtie sũt cõfitẽde ¶ Ad pmũ rñdit
Alex. de al. vbi. s̃. di. q̃ nullo mõ ẽ diminu/
enda ɔfessio: imo itegra debet eẽ: nec aliť eẽt
salutaris. vñ Eccle. 35. Salutare sacrificiũ
ẽ attẽdere mãdatis ⁊ discedere ab oĩ iniq̃ta
te: vñ cõfessio dimidiata nõ valet: q2 aĩa nõ
põt viuificari ab vno nisi viuificeť ab alio:
nec inocẽtia põt sibi restitui nisi tota restitu
atur. Preterea nõ valet cõfessio dimidiata
ad remissionẽ alicui⁹ pcti: q2 dñs nõ remit/
tit vnũ pctm̃ sine alijs: vt pz. s̃. de pctõ in ge
nerali. Remissio eni pcti fit p ifusionẽ grẽ ⁊
virtutũ: grã eni nõ patiť secum aliq̃ð pctm̃
neq3 virt⁹. Preterea vtutes q̃ sũt vitijs op/
posite cõnexe sũt: vñ q̃ hz vnã hz oẽs: ⁊ qui
vnã nõ hz nullã hz. Cõfessio igiť integre fie
ri debet absq3 aliq̃ diminutõe: vñ sic ɔ faciẽ/
tẽ di2 Osee. 13. Abscõditũ ẽ pctm̃ ei⁹: dolo/
res pturiẽtis veniẽt ei. Hinc ẽ qð ait Beda

Quid pdest si tota ciuitas custodiať: ⁊ vnũ
foramẽ p qð hostes intrãt relinq̃ť. q. d. nihil
ppterea ppha psal. 9. dicit. Cõfitebor tibi
dñe i toto corde meo. q2 sil' oĩa pctã fateri de
bẽt. Qð si ɔdicať sic. Regula ẽ i theologia q̃
q2 mala facim⁹ mali sum⁹: nõ q2 bona faci
m⁹ boni sum⁹. Si ãt q2 mala facim⁹ mali su
m⁹: g̃ si malũ siue mala desinam⁹ facẽ mal
desinim⁹ esse. Si ãt affirmatio ẽ cã affirma
tiõis: etiã negatio est causa negationis: ig
tur si desinim⁹ in parte mala facere in part
mali desinimus eẽ: sed confitens vnã parte
peccatorũ in ptem desinit male facere: ergo
partẽ desinit mal⁹: sed expedit desinere ma
lus eẽ i pte: g̃ cõfiteri i pte ⁊ penitere. Ad
rñdet Alex. q̃ illud nõ seq̃ť: q2 mali a nobi
possum⁹ eẽ: sz boni neq̃q̃: vñ Mar. x. Ne
mo bon⁹ nisi sol⁹ de⁹: ait glo. q̃ sol⁹ p se ⁊ al
p ipsũ boni. Qñ g̃ dr̃ si affirmatio ẽ cã affi
mationis. ⁊c̃. dicẽdũ fm glo. sup illud Ro
7. Qð eni opor nõ intelligo. q̃ dimittere b
nũ ⁊ facere malum ptes opationis male: d
eni larga acceptatiõe ⁊ ɔsueta locutiõe eti
ille opari malũ q̃ dimittit bonũ. Et fm bũ
modũ verũ ẽ: q̃ q̃a malũ facim⁹ mali sumu
q2 malũ facit q̃ bonũ ad qð teneť omitti
Sumať g̃ eodẽ mõ in negatiua li facere v
sit sensus: q2 nõ facim⁹ malũ neq3 cõmitter
do neq3 omittẽdo boni sum⁹ vel mali nõ
mus. Sz hoc nõ põt dicere q̃ ɔfiteť vnũ p
catũ aliud nõ ɔfitẽdo: q2 cũ cõfessio debea
eẽ integra: q̃ vnũ pctm̃ cõfiteť ⁊ aliud cela
omittit qð facere deberet. Preterea si dicať c
fiteri hoc pctm̃ ⁊ siliť ɔfiteri illud ẽ bonum
nec ɔfiteri hoc pctm̃ hz qð bonũ ẽ ex ɔfessi
ne alteri⁹: g̃ bonũ ⁊ p se ẽ hoc ɔfiteri nõ cõ
tẽdo illud. Ad hoc ait Alex. q̃ hoc bonũ e
verũ: q2 bonũ ẽ in genẽ: nec q̃ sit bonũ i gr
hz ex ɔfessione alteri⁹ pcti: h̃ in cãu pposit
illud bonũ deformať ex inordinata volũt
te cõfitẽtis q̃ sic diminuendo ɔfessionẽ ma
ciã suã tegere intẽdit qð ẽ vitiũ siue pcti h
pocrisis: vt pz de pe. di. 5. c. cõsideret. P
stremo si dicať Naũ. i. Nõ ɔsurget duple
tribulatio. ⁊ alia lr̃a dicit: Nõ iudicabit b
in idipsũ: g̃ si iste ɔfiteať q̃dã pctã ⁊ q̃dã re
neat: ⁊ sacerdos de confessis pniam iiung
cõdignã: ⁊ ɔfitens totã illã facit nõ puni
a deo in futuro p illis: aliť eni bis iudicar
qð falsũ est. Et sic videť q̃ de⁹ remittit h

pctā sine alijs. Ad hoc ait Alex. Nō huius
modi cōfessio ficta est: sꝫ fictio tollit vtilita
tē sacri: ꝗ. ⁊c̄. Nō aūt hec cōfessio sit ficta pꝫ
qꝛ triplex est modꝰ fictiōis: vnꝰ ē qn̄ nō cre-
dit articulos sed infidelis accedit ad sacrm̄.
Aliꝰ ē qn̄ bn̄ credit ꝙ valeāt sacra: diffidit
tn̄ de hoc sacro vel de illo: vt de ꝯfessione vl̄
aliqd̄ tale credēs ꝙ sibi nō valeat. Tertiꝰ ē
qn̄ ⁊ si bn̄ credit ꝙ hoc sacrm̄ sibi valeat: tn̄
qdā pctā retinet quoꝝ recordat̄: ⁊ sic confes
sio est ficta ⁊ nulla: sicut nec fictꝰ accessus ad
alia sacra. Cōfitere ꝗ aīa mea integre ⁊ ꝑ-
fecte de oībꝰ pctis quoꝝ recordaris ⁊ oīa dic
sacerdoti ut fructū recipias sacri: ꝙ si nō re-
cordaris sufficit tibi post sufficiētē ꝑparatio
nē dolere in genē ⁊ cōfiteri ⁊ dicere te deū i
multis offendisse quoꝝ nō recordaris: qꝛ vt
scribit in glo. sup. c. porrecta. extra de cōfir.
vtili vel inutili. C. de vetere iu. enucle. l. z.
siquidē aūt. Diuꝫ habere memoriā et in
nullo penitꝰ peccare potiꝰ est diuinitatis ꝙ̄
humanitatis. Et nota ſm̄ Ricar. in. 4. dis. zi
a. 3. q. 3. Nō ꝑ cōfessionē generalē cū gene-
rali ꝯtritiōe remittunt̄ mortalia oblita: deꝰ
enī ab hoīe nō requirit vltra posse. ¶ At-
tende tn̄ aīa mea ꝙ si recordaris ⁊ nolis dice
re: nec das operā vt recorderis ꝯfessio tua ē
infructuosa: vn̄ de pe. dis. 5. c. frēs nr̄os dr̄:
falsā pniam cōstat ēē cū spretis pluribꝰ de
vno solo pnia agit̄: aut dum sic agit̄ de vno
vt non discedat ab alio: vn̄ scriptū est: Qui
totā legē seruauerit offendat āt ī vno: factꝰ ē
omniuꝫ reus. s. ꝙ̄tū ad vitā eternā. Cōfirmat
ista Augꝰ in liº de vera ⁊ falsa pnia. et habet̄
de pe. dis. 5. c. consideret di. Dolendū enim
est ⁊ dolore purgandū: qꝛ nō solū peccauit:
sed quia etiā se virtute priuauit. Nam licꝫ
gaudeeret se ꝯsecutuꝝ veniam: dolere tamē pōt
quia nō ꝓmeruit vnde remunerari ꝯfidat:
doleat etiā quoniā in vno cōfidēs factꝰ est
omniuꝫ reus. Ingratꝰ enī extitit qui plenū vir
tutibꝰ deum nō timuit: in hoc enī quisqꝫ pec
cator fit culpabilior: quo est deo acceptior:
deo enī plus peccauit qui plus oī bono abū
dauit: etiā aliquo modo offendēs in vno fa-
ctus est omniū reus: quia oīs virtus detri-
mentū patitur ab vno vitio: vnde oīs vir-
tus cuiusqꝫ vitio ē deflenda ⁊ ꝺ oībꝰ indulgē
tia petenda. Hec ille. ¶ Ad zm dicenduꝫ
est ſm̄ Alex. Nō necesse est cōfiteri non tm̄
genus peccati: sed etiā circūstantias eiꝰ: qꝛ
sicut habet̄ in quadā glo. super illud Leuit.
Iuxta mensurā pcti ⁊ extimationē pcti of-
fert̄ ꝓ quātitate ⁊ qualitate culpe. ⁊c̄. men-
surāt̄ flagella penitētie. Et Deutº. z5. Pro
mensura peccati. ⁊c̄. Quaꝓpter ad hoc ꝙ
pene siue penitentie modo debito iiungan-
tur oportet ꝙ sciat̄ qualitas culparū: quod
fieri nō pōt nisi sciant̄ circūstātie: ꝗ necesse ē
eas confiteri. Confirmat̄ ista rō sic: quedā
circūstantia auget peccatū quedaꝫ minuit.
Ad hoc igit̄ vt sciat sacerdos recte iudicare
⁊ sine errore de quantitate pcti: oportet ꝙ
sciat circūstantias peccati. Amplius qn̄qꝫ
aggrauat magis circūstantia ꝙ̄ ipsū genus
peccati. Cū igit̄ genus peccati sit confiten-
dū: a fortiori ⁊ circūstantia. Preterea hoc
idem ꝓbat̄ sic. Confessio est inter alia pro-
pter duo necessaria. s. erubescentia ex parte
cōfitētꝭ: ⁊ iudiciū discretū ex parte sacerdo-
tis sꝫ ꝯfessio circūstātiaꝝ plꝰ opat̄ ad vtrūqꝫ
ꝑdictoꝝ ꝙ̄ ꝯfessio generis pcti: pꝫ de iudicio
sacerdotꝭ in rōne ꝑcedēti: pꝫ etiaꝫ inductiue
de erubescentia confitentis: qꝛ erubētia ma
xime accidit in confessione circūstantiarū:
quia igit̄ pctōr non erubuit efficaciter diui-
nā presentiam in peccando: debet erubesce
re peccatū suū penitendo ⁊ confitendo: non
solū genus pcti sed etiā circūstantias. Po-
stremo idē ꝓbat̄ sic: Nō ē illud ꝓ quo puniē-
dus est pctōr ꝑpetualiter est confitēdū sacer
doti: sed ꝓ circūstantijs pcti dānati punien-
tur eternaliter: ꝗ. ⁊c̄. Hoc idē ꝓbat̄ exēplo
Nam in lege Moysi cōfitebant̄ ꝑ oblatōes
ſm̄ circūstantias pctōꝝ. Vn̄ Leuit. 5. dr̄:
Aīa q̄ peccauerit ꝑ ignorantiā. ⁊c̄. offeret
arietē imaculatū. Ex quo patet ꝙ ex obla-
tione ꝑpendebant̄ pctōꝝ circūstantie: ergo
multo fortius in tēpore euangelij ꝙ maiorē
humiliationē ꝑcipit ⁊ ꝑfectionē sunt circū-
stātie cōfitende. Ad aliud exemplū pōt ad-
duci gnāle: qꝛ sicut nō sufficit ad opus meri-
toriū tm̄ genus opis sed etiā requirit̄ mo-
dus: ita videt̄ ꝙ cōfessio nō sit sufficiēt̄ me-
ritoria nisi fiat cū modo: ⁊ maxime ꝑmo qui
est necessarius cōfitenti ⁊ confessori: ꝗ. ⁊c̄.
Ad aliud exēplū pōt adduci ꝑticulare: qꝛ
sicut medicꝰ corꝑalis hꝫ ꝯsiderare nō solum

genꝰ morbi corꝑalis sed etiā circūstantias: ꝗ multo fortiꝰ medicꝰ spūalis. Confirmāť oīa ista auctoritate Aug. in liº de pnia. de pe. dis. 5. c. ꝑ. sic di. Consideret qualitatē criminis: in loco: in tēpore: in varietate ꝑsone: et q̄libꝫ fecerit tētatione: ⁊ in ipsiꝰ vitij multiplici executiōe: oportet eni penitere fornicā- tē ꝯm excellētia sui statꝰ aut officij: aut ꝯm modū meretricis ⁊ i mō opis sui: ⁊ q̄liť turpitudinē suā ꝑegit si i loco sacro: aut cui debuit excellētiā fidei: vt sūt domꝰ dñoꝝ ⁊ aliorū multoꝝ. Si i tꝑe orōnis cōstituto: vt festiuitates scōꝝ ⁊ tēpore ieiunij. Cōsideret ⁊ q̄tū ꝑseuerauerit ⁊ defleat ꝙ ꝑseueranť peccauit ⁊ quāta virtꝰ fuerit i pugnatōe. Sūt q̄ nō solū nō vincūť ꝫ vltro se pctō offerūt: nec spe- ctāt tētationē sꝫ ꝑueniūt voluntatē: ⁊ ꝑtra- ctāt secū ꝙ multiplici actōe vitij delectabili- ter peccauerūt. Ois ista varietas ondenda ē cōfitēda ē: ⁊ deflenda: vt cum cognouerit ꝙ pctm̄ ē multū cito iueniat deū ꝓpitiū. Hec ibi. Que aūt sint huiꝰ circūstātie ⁊ q̄liter habeant intelligi videbiť i ꝓbleumate sequēti sꝫ hoc sufficit q̄tū ad rn̄sionē secūdi dubij ꝓpositi. ¶ Ad 3m dicendū vt elici pōt ex dictis Ric. vbi. s. ar. 3. q. 5. Et Bona. ibidem ꝑte 2ª ar. 2. q. 3. ꝙ circūstātie cōtingētes peccatū. quedā sūt alleuiātes: quedā i aliud genus trahentes: quedā sūt aliq̄ mō grauātes Circūstātias alleuiātes cōfiteri nō est neces- sariū nec etiā bonū: nisi ꝓpť hoc vt satisfaciat alicui inq̄sitioni vt ꝓuideať eius scādalo ⁊ ꝑturbationi: vtpote si timeat cōfessionem ex hoc accipe occasionē ad malū: vel si etiam tātum diminuat vt sit in genere venialis: sicut comedere carnes in xlª ꝓpť infirmitatē ita tn̄ qꝺ sit gl̄iositas aliq̄ aliter non: hꝫ ꝯm Alex. ⁊ Bona. Circūstātias in aliud genꝰ trahētes ꝯm ꝑdictos doc. ⁊ etiā he. Abo. vt notať in sūma ꝯfesꝫ liº 3. ti. 24. q. 81. neces- se ē cōfiteri q̄ possēt eē circa. 8. vꝫ. Cōditio rei: modus peccādi: locus: tēpus numerus: qualitas: inductio: ⁊ accidēs. que sic declarā- tur. ¶ Cōditio rei: vt si q̄s peccauerit cum irrationali re. i. cū brutis ē pctm̄ bestialitatis. Si ꝟo cū rōnali. Si q̄dē masculꝰ cū masculo: ⁊ femina cū femina est pctm̄ sodomiticū: sed si masculꝰ cū femina adhuc cōditio est exꝑmēda ꝑsone ⁊ nō ꝑsona. Nā si q̄s peccauit cū dedita ad diuū obsequiū est sacrile-

giū. Si cū ꝓpria consanguinea vł affine est incestꝰ. Si cū nupta est adulteriū. Si cū ꝟgine est stuprū. Et qualitercūq̄ cōditio con- fitētis seu ꝑsone rei cū qua cōmissū est pctm̄ inducat aliā spēm pcti est de necessitate con- fessionis. ¶ 2ª circūstātia est modꝰ peccan- di: posset eni quis tali mō peccare ꝙ factum traheret in aliā spēm: vt si quis cū mulier peccaret ꝯ nām ⁊ huiꝰ modi. Et sic dicēdū in pctis matrimonij. ¶ 3ª circūstantia est locꝰ. Nā si pctm̄ fit in loco sacro vel ad cultū diuinū deputato inducit aliā spēm pcti: q dr̄ sacrilegiū: sicut notat glo. in dicto. c. i. de pe. dis. 5. vn̄ hoc cāu nō solū cōfitendū ē pec- catū factū: sed etiā vbi sit gestū. ¶ 4ª circū- stantia est tēpꝰ. Nā qn̄ pctm̄ mortale fit i fe- sto ꝑcepto inducit aliā spēm pcti: videlicet trāsgressionē tertij ꝑcepti decalogi. vt dic Nicho. de lira. sup. 20. c. Exo. ⁊ tanto gra- uior est transgressio quāto festū est solēniu Et idē est qn̄ fuisset cōmissū tꝑe ieiunij ꝑce- pti: q2 mortale pctm̄ rūpit ieiuniū. de cōs dis. 5. c. nihil ꝓdest. ¶ 5ª ē numerꝰ: nā quo- ties quis peccauit tot diuersa pctā cōmisit vn̄ est cōfitendū quotiēs q̄s pctm̄ cōmisit: si nō recordať debet dolere ⁊ cōfiteri ꝙ ex ꝓ- pria culpa nō pōt recordari: ⁊ nihilominus cōfiteri numeꝝ quē eē verisiliter existimare pōt: ⁊ vel quāto tꝑe in pctō ꝑseuerauerit: quātū frequēť solitꝰ erat peccare: ꝟbigrā: semel vel plꝰ i die aut hebdomada aut mēse ¶ 6ª est qualitas pcti. i. si pctm̄ est publicū hoc eni casu inducit aliā spēm pcti videlicet scādalū ꝓximi: vn̄ nō solū debet confiteri pctm̄ est publicū: ꝓximi sed in q̄ sit publicū siue paucis siue multis: q2 tot suo malo exē- plo offendit: q̄t suū pctm̄ patuit: debet enim q̄s cōfiteri si cognoscit siue existimat ꝙ occa- sione sui mali exēpli sit quisq̄ ad alicuiꝰ ma- li siue pcti ꝑpetrationē adductꝰ. ¶ 7ª est in- ductio. Nā qui cū aliquo peccauit ⁊ ꝓximū ipsū ad peccandū allexit vltra ꝑncipale pec- catū homicidiū spūale cōmisit mł'to grauius corporali: vt dicit Augꝰ. 22. q. 5. c. ille qui ⁊ ideo debet cōfiteri ꝙ induxit seu inducere desiderauit seu ꝙ peccandi occasionē dedit ¶ 8ª est accidēs. i. pctā que q̄nq̄ incidenter occurrūt cū ꝑncipali. Sepe eni quis ut operareť aliqꝺ pctm̄ cōmittit ⁊ alia: ꝟbigrā. In- terponēdo mediatores vł cōducēdo socios

vt ei ad pctm̄ auxilient᷑: vel vt simul peccet:
seu vtendo adulatiōib⁹ vel mēdacijs vt ꝑ-
ximū ad peccādū ducat: vl' vtendo cantele-
nis seu v̄bis alijs inhonestis seu difamato-
rijs: vel ꝑximū odiēdo seu ei iniuriādo ver
bis aut factis: vel ꝑximo materiā scandali
p̄bendo: ⁊ aliqñ nocte ambulādo vel arma
gerēdo seu alia huiusmodi faciēdo: hec eniꝫ
oīa: q2 sūt pctā pticularia ⁊ diuerse speciei
debēt cū p̄ncipali cōfiteri inq̄tū quis pōt re
cordari. He sūt circūstātie in aliud gen⁹ tra-
hentes. ¶ Et no. ſm Alex. ꝙ hoc ē p̄ceptū
affirmatiuū q̄re nō obligat᷑ q̄s sp̄ istas circū
stantias cōfiteri: sed ꝓ loco ⁊ tēpore. s. qñ co
gnoscit eas seu per se: seu per inq̄sitionē alie-
nā: vnde sapiēs ⁊ intelligēs debet ⁊ tenet᷑ cō
fiteri eas absq̄ꝫ inquisitiōe: simplex tenet᷑ si
ab eo inq̄rāt᷑. ¶ Circūstātias pctm̄ aggra-
uantes ſm Abo. ⁊ Ho. nō ē necesse cōfiteri
sed de bono ⁊ eq̄. ſm aūt Guiel. alcisidacē-
sem. Hi circūstātie sūt nōbilit᷑ aggrauātes
debēt ꝯfiteri. Nō eni sufficit illi q̄ mille mar
chas rapuit dicere: ego rapui aliena: q2 pos
set verificari: si tm̄ duos solidos rapuisset:
nec sufficit illi qui aliū gladio vulnerauit di
cere percussi ꝑximū multas q̄dē huiusmodi
circūstātias simul cū alijs supra positis tan
git Aug⁹ in p̄dicto. c. i. de pe. dis. 5. que a do-
torib⁹ his trib⁹ v̄sibus cōcludunt᷑. Aggra
uat ordo: locus: p̄sona scīa: tēp⁹. Etas: cōdi
tio: numer⁹: mora: copia: cā. Est modus in
culpa: status altus: lucta pusilla: que oīa sic
intelligi possūt. Aggrauat ordo. i. subdiaco
nat⁹ p̄sbyterat⁹: ⁊ sic de alijs. 2° loc⁹. s. sacer
3° p̄sona. s. mr̄imonio copulata 4° scīa. s. nō
ignorāter factū ē 5° temp⁹. s. sacrū 6° etas.
7° ꝯditio si videlicꝫ nobilis furtū fecit 8° nu
mer⁹. i. quotiēs peccauit in luxuria 9° mo-
ra. s. si stetit in pctō multo tp̄e: vt puta. 20.
annis: q2 hoc dicēdo cōfitet᷑ simul. 40. pecca
ta mortalia que cōmisit in hoc tp̄e non obe-
diendo p̄ceptis scē matris ecclīe circa confes
sionē ⁊ coīonē 10° copia. i. q̄tū abstulit mul-
tū aut parū 11° causa. i. ex qua cā comedit in
xl.ª carnes si ꝓpter gulā aut infirmitatē 12.
modus in culpa si manifeste peccauit: aut in
luxuria modū naturalē nō obſuauit 13. sta
tus alt⁹. s. si religiosus vl' religiosa vel p̄lat⁹
14. lucta pusilla: q2 parua tētatione stimula
tus vel nulla: ꝫ illa a se ipso ⁊ ꝓpria iniq̄tate

ꝓuenit. Dis ista varietas ſm Augu. vbi. ꝯ.
cōfitenda ē: ostendēda: ⁊ de flenda: alioq̄n
qui nō fecerit plorabit in pena eterna: cuius
rei euidentia patet ꝑ exemplū de illo fratre
or. mi. q̄ patrē ⁊ matrē ⁊ sororē fecit venire
ad habitādū iuxta locū fratrū minoꝝ vt au
dirēt missas ⁊ officia ⁊ ꝯfiterent᷑ pctā sua: q̄
recedēte per obedientiā ad aliū locū mortu⁹
ē pater ⁊ soror ipso nesciēte: ipso ergo orāte
in ipso loco ꝓ patre ⁊ matre ⁊ sorore sua vo
luntate dei aīa ei⁹ per ministeriū angeli du-
cta ē ad purgatoriū vbi inuenit sororē suaꝫ
ibi existentē: donec mr̄ ei⁹ viua exequeret᷑ te
stamētū ꝑ ipsā factū: deducta ē etiā aīa eius
ad infernū vbi inuenit patrē suū plorantē ⁊
multos dolores patiētē ⁊ ait ei. Cur pr̄ mi
es in hoc loco tormentorū cū tot bona fece-
ris ī hoc mūdo? q̄ dixit ei. Multa bona feci
vt tu scis: tm̄ aliq̄ pctā cōmisi cū mr̄e tua im
pudice agēdo cum ea ⁊ ꝯ honestatē mr̄imo
nij q̄ p̄ verecūdia nolui ꝯfiteri ⁊ iō sū dāna
tus: dānabit᷑ ⁊ mr̄ tua nisi illa ꝯfiteat᷑ pctm̄
suū. quib⁹ auditis aīa ei⁹ reuersa ē ad corp⁹
⁊ obtēta licētia venit ad matrē ⁊ oīa ei nar-
rauit: ꝓpter qō ꝯfessa salutē obtinuit. Con
fitere igit᷑ aīa mea nō solū pctā p̄ncipalia: ꝫ
⁊ circūstantias vt salutē obtineas. Et ideo
Aug⁹ ait ī li. de vera ⁊ falsa pnīa. xj. c. Au
v̄o fili mi nō ita facias. s. vt faciūt mlt̄i q̄ in
veritate nō ꝯfitēt᷑: q2 saniori ꝯsilio creditu-
rus es astāte corā te sacerdote eū āgelū dn̄i
existima: ⁊ cū reuerētia dei ministrū astare
aperi penetrabiliū tuoꝝ abscōditissima lati
bula ⁊ cōsciaꝝ tuaꝝ secretiora reuela pagu-
la. Et in. xj. c. seq̄t᷑ doꝫ dolere de crimīe ⁊ de oī
ei⁹ varietate. Credo ꝙ ille q̄ dixit Quacūq̄ꝫ
hora igemuerit pctōr ⁊ ꝯuersus fuerit vita
viuet: dixit ꝯuersū. i. totū v̄sū viuē v̄sū pu-
to q̄dē q̄ dolet de crimīe: ꝯuersū q̄ dolet de ei⁹
varietate: v̄tit᷑ a pctō q̄ iā vult dimittē pec-
catū: cōuertit᷑ tot⁹ ⁊ oīno vertit᷑ q̄ nō tm̄ pe
nas timet: sed ad bonū tēdere festinat. Hec
ille. Et sic patet pars prima.

¶ Pars scd̄a hui⁹ sermonis vbi declarat᷑ in
quot casibus necesse ē confessionē reiterare.

SEcūdo in isto ſmone tractādū ē de
cōfessiōis iteratiōe ꝑ qua solet q̄ri a
theologis. si necesse ē cōfessionē fa-
ctā de pctis eādē de eisdē iterare. Et rn̄det᷑
ꝙ sic in. 7. casib⁹. ¶ Primo ꝓpter recidiuus

Alexander de Ales 4 q. 77 m. 5 ar. 4
Thomas 4 d. 22 q. 1 ar. 4 a.
Petrus Tarentinus 4 d. 17 ar. 5 q. 2.
Raynerius in summa pa parte ti. de confessione ca. 22.
Antoninus 2 parte summe ti. 3 ca. 9 § 4
Thomas de Argentina 4 d. 22 ar. 1.2.3.

tionē: vñ q̄rūt theologi ſi penitēs poſt recidiuum tenet oia confeſſa cōfiteri iterū. Et videt ꝙ ſic: q2 ſm oēs theologos vnū pctm̄ diſponit ad aliud ⁊ ita ē cā alteri⁹ pcti ſubſequētis: ſꝫ cā pcti reuelāda eſt in cōfeſſione: ꝗ opoꝛtꝫ ipſā ꝯfeſſoꝛē cognoſcere: q2 nō aliter valet medicina ſpūalis ſibi ꝯueniēter miniſtrari: ſic pꝫ in medico coꝛpis: q2 nō pōt curare infirmitatē niſi infirmitatꝭ ſibi cā innoteſcat. Preterea in cōfeſſiōe pcti ⁊ q̄litas et quātitas ē attēdēda: q̄litas aūt attēdit̄ q̄tū ad differētias pctoꝝ ⁊ circūſtātias aggrauātes: vt ſi pctm̄ ē carnale: vtꝝ ſit ſimplex foꝛnicatio: adulteriū: vel inceſt⁹: ⁊ q̄tiēs: quō: ⁊ vbi peccauit ſꝫ neceſſe ē ꝯfiteri gen⁹ pcti ſeu q̄litatē: ergo pari rōne ꝯfitēda ē ⁊ q̄ntitas: ſꝫ quātitatē nō pōt penitēs ꝯfiteri niſi pctā p̄terita cōfitēdo. Neceſſe ē igit̄ ꝙ nō tm̄ peccatū in q̄ recidiuauit: ſꝫ etiā pctā p̄terita que videt̄ pctm̄ ſubſequēs aggrauare in ꝯfeſſione reuelet: vñ ſic nō valeret cōfeſſio ſi diceret peccaui ⁊ n̄ exp̄meret gen⁹ pcti: ſic videt̄ ꝙ nō debeat valere cōfeſſio vbi tota quātitas nō exprimit̄: qḋ eē nō pōt niſi pctā p̄terita reuelent̄. Itē p locū ab auctoritate euāgelij idē ꝓbat̄ Mat. 18. de ſeruo nequā cui remiſſū fuerat debitū: q2 tradidit eū dn̄s toꝛtoꝛib⁹ quouſqꝫ redderet vniuerſū debituꝫ. Ex quo videt̄ ꝙ pctā dimiſſa per recidiuū pcti redeant: ⁊ per cōſequēs ſit neceſſe ea cōfiteri. Sꝫ oppoſitū ꝓbat̄ trib⁹ auctoritatib⁹. Prima ē de pe. di. 1. §. nō ita. vbi dr̄. Nō ē neceſſe vt q̄ ſemel ſacerdoti cōfeſſi fuerim⁹ denuo cōfiteamur. 2a ē de pe. di. 4. §. antiq. v. itē Gelaſius vbi dr̄. Diuina clemētia dimiſſa pctā in vltionē redire nō patit̄ vlteri⁹. 3a ē in glo. de pe. di. 4. in ſūma. vbi dr̄. Nō p̄nt redire dimiſſa pctā quo ad penā: ſꝫ q̄ ad p̄uationē glorie: q2 ꝓinde p̄uat̄ gloria: ac ſi peccata ei nō eēnt dimiſſa. Hec ibi. Hanc q̄ōnē bn̄ declarat Alex. vbi. ſ. ⁊ Tho. in. 4. diſ. 22. ~~ar. 3. q. 4.~~ Alex. ait ꝙ in hoc caſu diſtinguendū ē. Quātū ad ſacerdotē: ⁊ q̄tum ad cōfitētē. Quātū ad ſacerdotē: q2 aut eſt idē ſacerdos cui poſtea cōfitet̄: aut nō. Item ex pte cōfitentis: q2 aut ſatiſfecerat ꝓ peccatis anteq̄ recidiuaret aut nō. Dicēdū ē ergo ſine preiudicio ꝙ ſi penitēs cōfiteat̄ illi cui an̄ recidiuū fecerat confeſſionē: ſiue peregerit penitētiā ſibi iniūctā: ſiue nō debet peccata

(margin, by "22.": + q1 ar. 4. 0)

retroacta iterū cōfiteri: ſꝫ aliter ⁊ aliter. Si eni peregerit penitētiā ſufficit in genere ratione ingratitudinis ea cōfiteri. Si v̄o non egerit: q2 p̄ſumit̄ ꝙ cōfeſſoꝛ de his oblit⁹ eſt dꝫ ea expꝛeſſius ꝯfiteri: q2 de vtriſqꝫ vt videbitur magis. j. debet penitētiā ſuſcipe ſm̄ tm̄ arbitriū ſacerdotis. Nō ſi foꝛte ſacerdos habeat in memoꝛia pctā ⁊ circūſtātias quas eidem al's cōfeſſus ē ⁊ hec penitēti indicauerit ſufficit pctā illa cōfiteri in genere cum ingratitudine. Nō eni poteſt ſufficiēter confiteri ingratitudinē niſi recognoſcat coꝛā ſacerdote bona que ſibi dn̄s gratis contulit: et offenſas quas miſericoꝛditer indulſit. Si v̄o confiteat̄ alicui nouo ſacerdoti tenet̄ oia cōfiteri: ſiue peregerit penitētiā ſiue nō: q2 nec aliter vultū peccatoꝛis ipſe cognoſceret: per moꝛes eni p̄teritos pōt quis ſtatuꝫ hoīs de futuro cognoſcere quō ipſū habeat regere. Nec etiā aliter penitēs ingratitudinē ſuam ſufficiēter manifeſtaret. Et ideo debet cōfiteri ad min⁹ circūſtantias ſaltē in genere: ⁊ maxime libidinis ⁊ cōtempt⁹. Hec aūt duo ſcilicet quātitas ⁊ cōtempt⁹ libidinis in oi pctō ſunt notāda ⁊ ingratitudo: maxime in recidiuo. hec Alex. ad litterā. Tho. autem ſic dicit ꝙ in cōfeſſione requirūt̄ duo. Primo beneficiū abſolutionis: ⁊ q̄tum ad hoc recidiuās nō tenet̄ pꝛioꝛa pctā iterum cōfiteri: quia illud qḋ ē ſimpliciter dimiſſū nū q̄ debet iterū cōfiteri. Et ſic habēt intelligi ille auctoꝛitates ad ſecūdā partē allegate. Secūdo in cōfeſſione requirit̄ remediū ſatiſfactionis: ⁊ q̄tum ad hoc recidiuās tenet̄ pctā p̄terita iterū cōfiteri: vt ſciat̄ que ſatiſfactio ei cōgrue poſſit iniūgi: vt ſi lapſum carnis frequēter eſt paſſus aliqua occaſione ⁊ ſic de alijs peccatis. Et etiā neceſſaria ē cōfeſſio talis ad expꝛimēdū qualitatē cōmiſſe igratitudinis in recidiuādo: ⁊ ad hoc videtur ſufficere cōfeſſio pctoꝝ cōmiſſoꝝ in generali: tm̄ ad aliqua ſpecialia opoꝛtet deſcendere ſꝫ qḋ cōfitens viderit oppoꝛtunū. non eni poteſt in his ita aliqua mēſura pꝛefigi. Et ſic habent intelligi ratiōes ad pꝛimā partem adducte. ſ. ꝓpter p̄ſeruationē a futuro ⁊ ingratitudinē aggrauantē peccatū. Nam illa parabola euāgelij adducta ſolū intelligitur de grauedine pcti ꝓpter ingratitudineꝫ cōtractā in recidiuo. Ex quib⁹ omnib⁹ con

cludit illud qđ ait glo. Ray. in ti. de pe. 7 re/
mis. §. Sz nũquid pctã semel dimissa. scilicz
ꝙ recidiuans nõ tenet dicere spãliter 7 di/
stincte ea que ante cõfessus est: ꝰ sufficit con
fiteri in generali de illis exprimẽdo ingrati/
tudinẽ suam 7 dicendo: De mltis 7 magnis
peccatis mortalibꝰ liberauit me dñs per pe/
nitentiã: 7 ego nihilominꝰ ingratꝰ existens
offendi eum: 7 sic patz ꝓpositũ. ¶ Secũdo
modo tenet quis iterare confessionẽ ꝓpter
iurisditionẽ 7 hoc ex parte ꝯfessoris. scilicet
quãdo quis ꝯfitet sacerdoti nõ suo seu non
habenti potestatẽ sup eum: qđ patz de pe. et
remis. c. omnis. Argumentũ habet ad hoc
33. q. 2. c. latorẽ. Et hec ẽ sentẽtia Ricar. et
Bona. dis. 17. ¶ Tertio tenet quis itera/
re ꝯfessionẽ ꝓpter remissionẽ siue absolutio
nẽ quãdo scilicet ꝯfessor sup aliquo peccato
absoluẽdo nõ habet facultatẽ. Oportet eni
tũc scđm Ricar. ꝙ pro illo ꝯfitens recurrat
ad superiorẽ 7 ei iterũ recõfiteat illud. Alia
vero pctã de quibꝰ potest absolui a ꝓprio sa
cerdote superiori iterare nõ tenet de necessita
te si oĩa integre dixit ꝓprio sacerdoti. Et in
isto casu absolutio ꝓprij sacerdotis 7 supio/
ris vnã cõplent sufficientẽ absolutionẽ: Dz
tñ absolutio supioris precedere. hec Ricar.
Argumẽtũ extra de pe. 7 remis. significauit
Et notat in directorio iur. li. i. ti. i5. §. 47.
¶ Quarto tenet qs iterare ꝯfessionẽ ꝓpter
ignorãtiam ꝯfessoris. qñ. s. nescit discernere
inter leprã 7 lepram. Et ideo querẽdus est
sacerdos sciẽs ligare 7 soluere. de pe. di. 6. q̇
vult vt dictũ ẽ supra qñ tractabat de cõfes/
soris cõditione. ¶ Quinto tenet qs iterare
ꝯfessionẽ ꝓpter omissionẽ qñ. s. quis omisit
in ꝯfessiõe sciẽter aliqđ pctm̃ ad ꝯfessionez
ptinẽs vel eiꝰ necessariã circũstãtiã. Et idez
etiã si omittat ex ignorãtia vel ꝯgliuiõe ab
eius notabili culpa ꝓcedẽte. Qñ ꝟo sciẽter
omittit nõ solũ ꝯfessio nõ valet 7 debet ite/
rari: sed etiã nouũ pctm̃ mortale cõmittit.
Et no. scđm Ri. ꝙ talis omittẽs tenet cõfes
sionẽ iterare illi vel alteri sacerdoti. ¶ Se/
xto tenet quis iterare ꝯfessionẽ ꝓpter dimis
sionẽ: quando. s. quis dimisit pagere sibi in/
iunctã. Nam vt dicit Alex. 7 Ricar. Si re
cordat de penitẽtia 7 possit refici 7 reficiat
eam nõ tenet iterum confiteri nisi de negli/
gentia omisse penitẽtie. Nã certũ est scđm
Scotũ in. 4. di. i5. ꝙ ex negligẽtia omitten/
do facere penitentiã predictã mortalit pec/
cauit: quia egit ꝯtra preceptũ cõfessoris 7 ec
clesie. Si autẽ de penitẽtia non recordat et
ad alium confessorez vadit vel ad illum qui
amplius de pctĩs suis 7 penitẽtia sibi iniun/
cta nõ recordat tenet totam ꝯfessionem pre
teritã iterare. ¶ Septimo 7 vltimo tenet
quis iterare confessionẽ propter malaz di/
spositionẽ: quãdo scilicet non vult abstinere
ab omnibꝰ peccatis: vel quia confitet sine cõ
tritione: vel sine charitate: vel quia nõ vult
remittere odium: vel satisfacere: seu aliqđ
aliud agere ad quod obligat. His enim ca/
sibus ꝯfessio non valet de pe. dis. 5. c. falsas
7. c. fratres. 7 di. 7. c. nullꝰ. 7 ideo debet itera
ri. Aliqui tamẽ dicũt ꝙ his casibus licz non
valeat ꝯfessio q̃ ad virtutẽ sacramenti 7 re/
missionẽ pctõrũ: valet tamen quo ad partez
sacramẽti. id est ad expressionẽ vocalem. de
pe. 7 remis. c. qđ quidã. vnde cessante illa ma
la dispositione nõ iterũ tenetur quis ꝯfiteri
de iam cõfessis: sed de illa dispositiõe quã ꝓ
tunc habuit. Quorum dictũ potest intelli/
gi verũ si in sequenti ꝯfessione duret effectꝰ
illius expressionis vocalis: quod põt contin
gere si fiat eidem 7 de recenti 7 non aliter.
Nam intelligentia doctorũ ex causis est as/
sumenda dicenti. extra de verborũ signifi/
catione. intelligentia: vnde dicendũ est ꝺm
glosam Ray. Et in vita. q. 66. Quod his
casibus si quis confiteat eidez sacerdoti cui
primus: 7 qui adhuc habeat ad memoriam
peccata sua que audiuit: non tenet reitera/
re confessionẽ: quia sufficit dicere culpã suã
gnãliter de pctis priꝰ cõfessis: 7 pticulariter
de illa mala dispõne ꝙ tũc habuit 7 de pctis
pꝰ modũ cõmissis. Si ãt ꝯfiteat nouo: q̇ vꝫ
nõ audiuit eum: aut etiã pmo si oblitꝰ ẽ q̃ au
diuit debet totum iterũ cõfiteri. 7 sic patet
secunda pars.

¶ Pars tertia vbi declarat ꝙ cõfessio de/
bet fieri cũ discretione.

Tertio notãdũ ẽ ꝙ inter alia ꝯfessio
debet fieri cum magna discretione.
Quia ex de officio custodis. c. i. Oia
cũ discretiõe agant q̃ oĩuz ꝟtutũ noscit eẽ
mr. Etiã Nicho. de lira sup illud Matth.
5. Nõ si sal euanuerit 7c. ait. Nõ sicut sale
omnia condiunt cibaria: ita discretione oĩa

opa nr̃a ordinari debet ⁊ dirigi. Etiã Ber. sermone. 2. sup Cant. Discretio q̄ppe oi v̄tuti ordinē ponit: modū tribuit: decorē ⁊ ppetuitatē cōfert. Est ergo discretio nō tam virtus q̄ quedā moderatrix v̄tutū: ordinatrixq̨ affectuū: ⁊ doctrix mor̄. Tolle hāc ⁊ virt⁹ vitiū erit. Et Isido. in sinonomis ait: Quicqd boni cū discretiōe feceris virt⁹ est: quicqd sine discretiōe gesseris vitiū est virtus enī indiscreta ꝓ vitio reputat̄. Hec ibi. Hac igit̄ discretiōe habita debet penitēs discrete pctōr suorū grauedinē cōsiderare: et grauiora pri⁹ cōfiteri: deinde minora: ⁊ hoc cū maiori maturitate: humilitate: cōtritiōe ⁊ verecūdia q̄ pōt. Argumētū in. c. admonere. 33. q. 2. Nā vbi mai⁹ periculū intēdit̄ ibi ꝓculdubio pleni⁹ est consulendū. extra de electiōe. Ubi periculū. li. 6. Nec velut qdā agere debem⁹: qui multū ponderāt leuia ⁊ transcurrūt grauia: qđ indiscretiōis ignorantie seu malicie ē indiciū. Hanc indiscretionē habuit illa dña romana magne sanctitatis ⁊ fame: que cū haberet vnicū filiū dormientē secū nolens eū cōtristare q̄r aliter volebat se interficere: cōcubuit cū eo ⁊ cōcepit ⁊ peperit filiū ex eo: ⁊ ipsum puerulū occidit filio nesciente: perseuerās in sanctitate sua pctm̄ illud occultū tenēs per decē annos nō est cōfessa. Et videns diabol⁹ q̄ a bonis operibus nō cessaret cogitauit eā extinguere timens ne aliquādo pctm̄ suū cōfiteret̄: ⁊ assumēs formā hoīs trāstulit se ad s̄uiēdū cuidam cardinali adeo bene vt vocaret̄ ad seruitiū pape: ⁊ cum multum a papa diligeret̄ ꝓpter diligēs seruitiū eius: loquēte papa ⁊ cardinalib⁹ de sanctitate hui⁹ mulieris accusauit eam diabol⁹ de crimine p̄dicto: ⁊ citata est ad curiā vt si posset ꝓbari moreret̄: q̄ sic citata cū venisset ⁊ talia audiuisset obstupuit ⁊ timuit nimis: ⁊ accepit terminū respondēdi: q̄ si ille nō ꝓbaret volebat ipsum puniri. Et recedēs cōfessa ē pctm̄ suū cuidā penitētiario cū ꝯtritiōe ⁊ multis lachrymis penitentiā sibi iniūctā peragēs. Appropinquāte aūt die quo rn̄dere debebat: venit ad curiā cū parētib⁹ ⁊ amicis suis. Uocato aūt illo pessimo dixit papa. Ecce mlier quā accusasti. Qui rn̄dit nō eē illā sed istā esse bonā ⁊ sanctā: ⁊ dicēte papa. q̄ oportebat eum sustinere illā penā quā ipsa sustinere debebat: fracto palatij tecto subito disparuit: ⁊ statī cecidit in medio domus cadauer mortuū qđ accepat. O cōfessio scā quō es magne v̄tutis Illi aūt obstupuerūt. Uidēs aūt hoc mirabile mulier: nimis ꝑterrita pctm̄ suū corā oībus manifestauit. Et rogauit papā vt cuncto pplo ad cōmendationē cōfessiōis h̄ miraculū p̄dicaret: q̄ accepta pnia postea sanctissime vixit: ergo aīa mea cōfitere. ⁊c̄.

¶ Dñica eadē infra diē. De acceleratione ⁊ frequētatiōe cōfessionis. ¶ Sermo. 67.

Abijt Jesus transmare galilee qđ ē tyberiadis: ⁊ seq̄bat̄ eū multitudo magna q̄r videbāt signa q̄ faciebat super his qui infirmabāt̄. Joh. 6. Quia iudei frēs charissimi. q̄rebāt Jesum interficere ⁊ nō erat adhuc temp⁹ passionis sue. Et idcirco recedēdo dedit exēplū cedēdi ad tēp⁹ malicie humane ostēdens q̄ aliqn̄ eēt licitū christi fidelib⁹ fugere in ꝑsecutiōe vnde dicunt v̄ba ꝓposita. Quō abijt Jesus trans. m. g. q. ē tyb. Illud. n. mare ē lac⁹ quidā magn⁹ quē ego vidi ꝑ quē trāsit Jordanis fluui⁹. Et vocat̄ mare: q̄r cōgregatiōes aq̄r vocāt̄ maria. Geñ. p̄. Et vocat̄ mare galilee: a ꝓuincia iuxta q̄ trāsit: ⁊ mare tyberiadis ex noīe ciuitatis in littore q̄ antiq̄t⁹ genesareth vocabat̄: vnde ⁊ stagnū genesareth dictū est: h̄ ab herode tetrarcha fuit reedificata ⁊ āpliata ⁊ tyberias vocata in honorē tyberij cesaris. Et seq̄bat̄ eū mltitudo magna. Quidam ex deuotiōe ab eo curati. Quidā maliciose volētes eū cape i s̄mone. Quidā ex desiderio addiscēdi. Et aliq̄ ex curiositate ꝓpter miracula q̄ faciebat: iō subditur: q̄r videbāt signa. ⁊c̄. Infirmi igit̄ spūalib⁹ infirmitatib⁹ ⁊ pctis sequāt̄ christū per verā cōfessionē pctōr̄ vt sanent̄ ⁊ totalit̄ liberēt̄. De q̄ cōfessiōe vltra p̄dicta tria occurrūt in p̄senti s̄mone declarāda. Primū erit de ei⁹ acceleratiōe. 2m erit de ei⁹ frequētatōe 3m erit de eius humiliatione.

¶ Pars p̄ma hui⁹ s̄monis in q̄ declarat̄ q̄ ꝯfessio debet fieri cū magna acceleratione.

Primo igit̄ i isto s̄mone tractādū est de ꝯfessiōis acceleratiōe. ¶ Circa quā solet q̄ri q̄dā dubitatō magna ⁊

Alexander de Ales 4 q. 77 m. 4 ar. p° p^to
Thomas aquinas 4 d. 17 ar. 1 q. 4 o. 4° licet p° quibus q. vndecima p^to
Bonaventura 4 d. 17 ar. 2 q. 2 partis 2^e
Richardus 4 d. 17 ar. 3 q. 6 p^to
Petrus de Tarentasia 4 eadem dis. — Scotus eadem dis. ar. 3 q. 2^a fine

Petrus de palude
Durandus / Joannes
neapolitanus [illegible]
libro quodlibet
per sermone n° 8
confessione ca° 4
Antoninus 3 par.
Summe n° 14 ca°
19 § 3

difficilis ꝛ a pluribꝰ theologis ventilata. Si pctõꝛ in mortali existens statim habita opportunitate sacerdotis teneaẗ pctm̃ suũ cõfiteri sub pena incurrẽdi aliud pctm̃ mortale nouũ. Ad quã difficultatez declarandã hoc priꝰ psupponendũ ẽ: ꝙ est loqui de cõfessiõe dupliciter. Aut q̃tũ ad actũ: aut q̃tum ad ppositũ. Et de isto scðo mõ oẽs coiter tenẽt ꝙ tunc ꝯfiteri teneẗ: qñ ꝯfiteri obligaẗ: ꝛ cõteri astringiẗ: qñ habet memoriã pctõꝛũ: qꝛ vt diximꝰ diffinitio ꝯtritõis ꝯtinet ꝓpositũ ꝯfitendi. Et ideo nõ ẽ dubitandũ ꝙ quãdo peccatoꝛ recogitat culpaz cõmissam vel dei offensam vel qñ offert se tẽpꝰ in quo cogitare debet nõ dolet de pctõ cũ ꝓposito confitẽdi noua̋ culpam incurrit: qꝛ ex quo sibi culpa nõ displicet placere videẗ: qð mortale pctũ ẽ. Quãtũ vero ad actũ ipsiꝰ ꝯfessionis in hoc diuersi diuersa senserũt. Fuit eni triplex modus dicẽdi. ¶ Primꝰ fuit archidiaconꝰ. de pe. di. 3. c. ille rex. ꝛ Inno. de pe. ꝛ remis. c. ois. Hi quidẽ dixerunt ꝯfessionẽ differri nõ debere habita opportunitate ꝯfitẽdi ab his qui sũt i mortali crimie lapsi: alioqñ nouũ pctm̃ incurrũt. Qð ꝓbare nitũẗ. Rationibꝰ auctoꝛitatibꝰ: ꝛ exẽplis. ¶ Primo rõnibꝰ q̃ plurimis: de quibꝰ in p̃senti solum tres assignabimꝰ. ¶ Prima ẽ ista. Nunq̃ cadere i pctm̃ ꝛ sp resurgere a pctõ sũt opposita: ẞ hõ existẽs in gr̃a semp teneẗ ad nũq̃ cadẽdũ: ẞ pari mõ existẽs in mortali culpa sp teneẗ ad resurgendũ ꝛ ita statĩ cũ peccauit. ¶ Secũda in illa cũ tenemur ad aliq̃d faciendũ sine tẽpoꝛis determinatiõe ad illud tenemur q̃ citiꝰ possimus. extra de sen. excõ. a. c. eos. li. 6. ꝛ extra de do. ꝛ cõtu. c. cũ dilecti. Et btũs Tho. 2ª 2ᵉ q. 87. ar. 2. ait: Illud qð sine tẽpoꝛis determinatiõe debeẗ nisi statiz soluaẗ obligat ad pctm̃. Cũ igiẗ ꝯstet nos obligari ad ꝯfessionẽ iure diuino sine determinatione tpis: ergo obligamur ad ꝯfitẽdũ q̃ citiꝰ fieri põt. ¶ Tertia est illa licz aliq̃s sit in mortali pctõ teneẗ tñ vitare casuz in mortale: sed nõ põt vitare mortale si permaneat in cõtẽptu cõfitendi: qꝛ vt dicit Greg. Pctm̃ quod per penitẽtiã nõ deluiẗ mox suo pondere trahiẗ in aliud: ergo existẽs i pctõ mortali mox teneẗ cõfiteri. Et ꝯfirmaẗ illa rõ p illã regulaz famosam. Qð q̃libet teneẗ vitare piculũ pcti mortalis Argumẽtũ de/tur: ex de simo. c. Matthæꝰ. de homici. c. pe. vñ Ecclesiasti. 3. dĩ. Qui amat piculũ peribit in illo. ¶ Scðo hoc idez ꝓbaẗ tribꝰ auctoꝛitatibꝰ. Prima ẽ Isido. de sũmo bono di. Cito corrigiẗ culpa q̃ cito cognosciẗ: tardius aũt sanaẗ vulnꝰ qð iam putrescẽtibus mẽbꝛis curatiõibꝰ adhibeẗ. Scða ẽ Aug. in ꝓspero di. Remedia ꝯuersiõis ad dñz nullis sũt cõtamiatõibꝰ differẽda. Qui eni penitenti idulgẽtiã ꝓmisit dicere crastinũ nõ spopõdit dissimulãti. Hec ille. Tertia ẽ scripture sacre Ecclesiasti. 5. vbi dĩ ne tardes ꝯuerti ad dñm ꝛ ne differas de die in diem. Ex q̇bus oibꝰ cõcludiẗ ꝙ statim habita opportunitate pctõꝛ ꝯfiteri teneẗ. ¶ Tertio ẞ idez ꝓbaẗ exẽplis. Primũ ẽ ade. de q̃ ait Amb. in li. de pe. ꝛ de pe. di. 2. c. adã. post culpam statim de padiso deiecit deꝰ: nõ distulit: sed statim sepauit a delitijs vt ageret penitẽtiã. Hec ille. Scðm ẽ Dauid de q̃ idẽ Amb. ait: in apologia Dauid. de pe. di. 3. c. ille rex. Ille rex tantꝰ ꝛ potẽs nec exiguo q̇dẽ momẽto manere penes se delicti passus e ꝯsciam sed p̃matura ꝯfessiõe atq̃ imẽso doloꝛe reddidit pctm̃ suũ dño. Tertiũ exẽplũ ẽ egrotatiõis morbi letal' q̃ moꝛbo q̇s egrotãs si ita approximat morti ꝙ nesciat si statim vel hoꝛa seq̇ẽti moꝛiaẗ nisi apponat remediũ si scit vẗ põt peccat mortaliẗ. A siliˈ videẗ ꝛ a fortiori: ꝙ egrotãs a moꝛbo aut vulnere spũali q̃ ita vicinus ẽ morti ꝙ nesciat horaz mortis spũalis. s. gehẽne ꝛ scit ꝛ põt apponere remediũ ꝛ nõ apponit peccat mortaliter. Ad decretalẽ vero illã. Dis vtriusq̃ sexꝰ. dicunt ꝙ talis ꝯstitutio intẽdit arctare tempꝰ propter negligẽtiã hoĩuz ꝛ nõ ampliare. cum illud spatiũ nõ ꝯcedit. sz potiꝰ p illud negligẽtiã nolentiũ perimit. Qð ꝛ per silitudinem oñdi põt. Nã extra de here. c. excoicatꝰ. §. q̃ aũt dĩ. Qð hi q̃ ex suspitiõe heresis excoicaẗ si ampliꝰ vno ãno in excoicatiõe per ꝯtumaciã ꝑsisterẽt: post illud tempꝰ velud heretici dãnari pñt. Manifestũ ẽ ergo vno ãno nemini in excoicatiõe ꝑsistere cõcessũ eẽ: ẞ pꝰ ãnũ nõnulle pene sũt in excoicatiõe ꝑsistẽtibus addite. Põt etiã decretali p̃dicto scðm Inno. aliter rñderi. s. ꝙ ipsa dũtaxat locũ habet in illis q̇ tm̃ venialiter peccauerũt: hi vero semel in ãno debẽt ꝯfiteri: nõ ex eoꝝ ꝓpria culpa ẞ ex institutõe eccl'iastica. ¶ Se/ — de heretic

cũdus modus dicēdi ē dñi Bo. in. 4. di. 17.
ar. 2. q. 2. ptis 2ᵉ. qui ait: Q̃ꝺ oiuz boiuz ge
nera tria sũt: religiosi: seculares clerici: ⁊ pu
ri laici: hi q̇dē oēs ad propositũ cōfitēdi te-
nent ut predictũ ē post pctm̃ mortale: dum
memoriā habēt: aliter eorũ cōtritio nō va-
let: sꝫ ad actũ ꝗꝫ citius poterũt religiosi sine
mora tenētur: tum q̃ꝛ oportunitas ꝯfitēdi
eis nũꝗꝫ deficit: q̃ꝛ eorũ vita tota ē penitētie
tēpus. De clericis aũt firmiter iste doctor iu
dicare nō audet: tñ magis existimat subito
post mortale pctm̃ ad confessionē obligari:
q̃ꝛ nō videt contrit⁹ qui portat occultũ tam
longo tēpore vuln⁹: ꝑcipue cũ eis opportu-
nitas ꝯfitēdi vix aut raro deficit. De puris
autē laicis asseret q̇dē ꝙ possint vsqꝫ ad pa
scha differre videt eē periculosũ: ⁊ ꝙ semp
silr teneant qñ se offert opportunitas nimiũ
videt eē durũ: ideo rōnabiliter sentiendũ ē
mediũ. s. Q̃ꝺ nũꝗꝫ differre debeāt nisi qñ ma-
iorē opportunitatē: aut tēporis: aut sacerdo
tis expectant: tunc eniꝫ tute differre possunt
quādo ꝓ vtiliori causa differre vident. Si
ꝟo hi oēs nō ex ꝓpria mortali culpa ꝗꝫ non
fecerũt: sꝫ ex institutiōe ecclesiastica cōfiteri
tenētur vsqꝫ ad pascha: licite differre possũt
nisi ratione statuti vel suscepturi sacramēti
ad qꝺ debite ꝑparare se debent. ¶ Tertius
modus dicēdi ē. Scoti ⁊ Alex. de al. vbi. s.
⁊ Ricar. de mediauilla in. 4. dis. 17. ar. 2. q.
6. ⁊ beat⁹ Tho. ibidē ar. 1. q. 4. Et etiam in
ꝑmo quolibeto. q. ij. Qui dicũt ꝙ penitens
nō peccet mortaliter nō cōfitēdo habita op-
portunitate dũmodo habeat ꝓpositũ confi
tēdi tēpore statuto ab ecclesia Q̃ꝺ ꝓbat tri-
pliciter. ¶ Primo efficaci rōne sic: Quicun-
qꝫ omittit id ad qꝺ ex ꝑcepto tenet opportu-
nitate habita mortalit peccet: ergo si aliquis
pctōr pctō ꝑpetrato nō statim cōfitet qñ co-
piam habet sacerdotis si statim ad cōfitēduꝫ
tenet ⁊ nō cōfitēdo statim peccat mortaliter
qua rōne peccat in hoc instanti eadē rōne pec
cabit in sequēti: ⁊ sic sequit ꝙ multa immo
quasi innumerabilia pctā mortalia cōmit-
tit in die ꝓ vna cōfessionis dilatione: qꝺ vi-
det incōueniēs ⁊ valde dānabile: ⁊ hec ē rō
Alex. ⁊ Ri. ¶ Scḋo ꝓbat ex ꝑcepti obliga
tione: q̃ꝛ ꝑcepta affirmatiua nō obligāt sp̄ ꝫ
ad semp: hoc ē dicere nō obligāt ad statim ꝫ
ad tēp⁹ determinatũ: nō q̇dē ex hoc ꝙ tunc co

mode impleri pñt: q̃ꝛ sic si nō daret aliq̇s ele
mosynā de supfluo qñcũqꝫ paup offerretur
peccaret mortalit qꝺ falsũ est: ꝫ obligat ex ꝫ
qñ tēp⁹ necessitatē inducit vrgētē. Cũ ergo
ꝯfessio sit sub ꝑcepto affirmatiuo nō ē trans
gressor aliq̇s ꝑcepti ꝗꝫtũcũqꝫ differat cōfi-
teri: dũ tñ semel in āno cōfiteat: maxime tē
pore ab eccl'ia instituto qꝺ est. xl.ᵒ Et hec ē rō
Bo. Alex. ⁊ b. Tho. ¶ Tertio ꝫ idē ꝓbat
exēplis ⁊ silitudine: q̃ꝛ lꝫ fili⁹ sp̄ possit hono-
rare patrē nō tñ sp̄ peccat mortalit nō hono
rādo: ꝫ qñ offert se possibilitas ex pte filij et
necessitas ex pte patris ⁊ nō honorat: tunc
mortalit peccat trāsgrediēdo ꝑceptũ de ho-
noratiōe parētũ. Sic a sili posito ꝙ adsit fa-
cultas ꝯfitēdi tũ ex pte loci: tum ex pte sacer
dotis: nō tñ peccat mortalit si statim nō con
fitet. Et hoc est exēplũ. b. Tho. ¶ Ad ꝑmũ
argumētũ in oppositũ qñ arguit ꝙ existens
in grā tenet ad hoc ꝙ nũꝗꝫ cadat: ergo a simili
existens in pctō tenet ad hoc ꝙ sp̄ resurgat.
R. Alex. de al. ꝙ nō ē silr: q̃ꝛ cadere nō pōt si
ne nouo cōtēptu mortali: ꝫ existēs in pctō po
test resurgere sine nouo ꝯtēptu mortali. Pre
terea resurgē importat ꝓficere: cadere autē
deficē: ꝫ nō tenet hō sp̄ ꝓficē ꝫ tenet ad nō de
ficiēdũ sp̄ per lapsũ mortalis Preterea cadere
ꝑ mortale ē sp̄ ꝓhibitũ. Resurgere ꝟo nō sp̄
ꝑceptũ. q̃ꝛ illud ꝑceptũ est negatiuũ ꝫ affir
matiuũ. Dicas ergo ad arᵐ. Q̃ꝺ q̇cũqꝫ op-
posita nō eque ligāt. ꝟbi grā de honorare pa-
rētes ⁊ honorare sũt opposita: ⁊ tñ nũqꝫ de-
hem⁹ de honorare: sic a sili hō sp̄ tenet ad ꝫ
ꝙ nō cadat nō tñ sp̄ tenet ad hoc ꝙ resurgat
dũ tñ sp̄ habeat ꝓpositũ resurgēdi: sicut filij
sp̄ tenēt habere ꝓpositũ parētes honorandi
¶ Ad 2ᵐ qñ arguit ꝙ sine termino obliga
mur ad ꝯfessionē dicas ꝫm Tho. ꝙ aliud ē
detentio rei aliene ⁊ aliud detentio vl' obliga
tio ꝯfessiōis: q̃ꝛ detētio rei aliene īuito dño
suo ꝯriat ꝑcepto negatiuo: qꝺ obligat semp
⁊ ad sp̄: ⁊ ideo tenet ad statim reddendũ: cō
fessio aũt ē sub ꝑcepto affirmatiuo qꝺ nō sp̄
obligat: ergo ⁊c̃. Vel dicas ꝫm Alex. ꝙ il-
lud ē falsũ ꝙ obligemur sine termino ad cō-
fessionē: licꝫ eni nō exprimat termin⁹ in in-
stitutiōe siue in cōfessionis ꝓmulgatiōe: ex ꝑ
mit in executiōis obligatione: vt in illa de-
cretali oīs. Ad 3ᵐ qñ arguit ꝙ q̇libet tenet
vitare casũ in mortale ꝑ illud Greg. positũ

q̄ p pniam nō. rc. R. Alex. q̄ act⁹ trahēdi
dicit inclinationē ad pctm̄ siue ad actū pcti
nō tn̄ ruinā in ipsū: ad pmū nō tenet hō sp:
q2 sic teneret ad fugā venialiū q̄ habilitāt ad
casū: ad scōm tenet sp: 7 sic patet illud. Ad
auctes vo rn̄dit Alex. q̄ nō ē pbibitio in il/
lis auctoritatib⁹ q̄ importāt obligationē ne/
cessitatis ſ; poti⁹ cōsiliū vtilitatis. In sacra
eni scriptura multa pponūt p modū impe/
rij q̄ psuadēt illō q̄ ē ɔsilij. Et eodē mō pōt
dici ad exēplū ade 7 Dauid: vl' pōt dici q̄ illa
exēpla nos nō cogūt ſ; inducūt: vel pōt etiā
dici q̄ adā 7 dauid statim cōfessi sūt pctm̄
suū: q2 ab eis exigebat vt patz: ſ; a nobis nō
exigit nisi tpe statuto ab ecclesia. Ad tertiū
aūt exēplū qn̄ arguebat a sili de morbo cor/
porali. R. Ri. vbi. s. in rn̄siōe pmi argumē/
ti: q̄ cōtēnere salutē spūalē pōt dupliciter in
telligi: aut directe 7 positiue p aliquē motū
volūtatis deliberatiue: 7 hoc ē pctm̄ morta
le: aut negatiue 7 hoc ē nō q̄rere salutē spi/
ritualē sollicite. Et hoc nō ē pctm̄ mortale ſ;
circūstātia pcti: nisi in aliq̄ determinato ca/
su in q̄ si nō q̄reret sollicite peccaret mortali
ter omittēdo. Dicas ergo ad argumētū du/
pliciter. Primo q̄ alit ē de morbo corpali et
aliter de spūali: q2 morb⁹ corpalis nisi per re
mediū medici extinguit sp inualescit impe/
tus: Morb⁹ aūt spūalis pcti. s. extinguit p
cōtritionē cū pposito cōfitēdi ad quā semp
tenet 7 tūc nō ē in periculo: q̄ ppter nō ē sile
in vtroq̄ morbo. 2°. mō sic: si ille q̄ egrotat
morbo letali nō pcuret q̄ curetur nō ppter
hoc peccat mortalit: ſ; si cōsideratis cōsiderā
dis nō pcuret. Silr si q̄s egrotat morbo spūa
li 7 cōstet sibi de piculo 7 nō pcuret q̄ curet
p ɔfessionē nō peccat mortalit ſ; illis ɔcurrē
tib⁹ ex quib⁹ orit nou⁹ cōtempt⁹: si tūc nō p/
curat detegendo medico spūali actu habita
opportunitate sacerdotis vel pposito nō ha/
bito: tūc infallāter peccat mortaliter. Ex q̄
bus oib⁹ cōcludēdū ē de mēte illorū doctor
Ricar. Alex. 7 beati Tho. q̄ nemo tenet cō
fiteri nisi semel in anno scilicet tēpore q̄dra/
gesimali pter q̄ in quinq̄ casib⁹ quib⁹ occur
rentib⁹ fieret nou⁹ cōtempt⁹ habita oppor/
tunitate non cōfitendo. ¶ Prim⁹ ē ratione
sacramēti quādo. s. vult celebrare: euchari/
stiā sumere illud aut sacrū ordinē suscipere.
His eni in casib⁹ debet subito habita oppor
tunitate cōfiteri: vt etiā vult Pe. de tarā. in
4. di. 17. 7 Tho. in quadā q̄ōne notabili: et
in quolibet. iuxta illud ad Chori. xi Probat
aūt se ipsū hō 7 sic de pa. illo edat 7 de ca. bi/
bat nisi forte ait Ri. de ppinquo expectet aliū
cui deuoti⁹ atq̄ securi⁹ cōfiteri se credat: sic
eni expectās tāq̄ vere penitēs nullo iure isti⁹
doc. sentētia coicare pbibet. ¶ Secūdus ē
rōne periculi vt qn̄ ē in iminēti piculo mor
tis: vt tpe pestis: grauis infirmitatis: guer/
rarū: famis: 7 nauigatiōis: 7 h⁹mōi. q2 Ec/
clesiasti. 18. scriptū ē. Ante iudiciū. s. mort
interroga teipsū per cōfessionē. ¶ Tertius
est rōne dubij quādo. s. pbabiliter videt am
plius anno illo copiā sacerdotis habere non
posse tēpore. s. ab ecclesia statuto: seu 7 ɔfes
sorē idoneū: vt si q̄s in aliquo pctō deliquit
de quo absolutio ad papā ptinet 7 nunc ha/
bet copiam penitētiarij pape tenet illi ɔfiteri
opportunitate famulāte. dicit tn̄ Tho. in q̄/
dā q̄ōe de quolibet: q̄ laudabile est q̄ pctōr
q̄ citius pōt pctm̄ suū cōfiteat: per accidens
aūt tēp⁹ ab ecclesia statutū siue dilatio meri
toria eē pōt dūmodo vltra annum nō diffe
rat: q2 vt ait apl's. ad Gal'. 6. Dū tēp⁹ habe
m⁹ operemur bonū: 7 Boeti⁹ signat A pa
ppria aptās officijs de⁹. ¶ Quart⁹ ē rōne
stimuli qn̄. s. ɔsciā stimulat illico post pctm̄
cōfiteri: quia oē q̄ō fit cōtra cōsciētiā. s. pre/
cepti vel pbibitiōis edificat ad gehennā: vt
habet extra de restitutiōe expoliator. c. l'ras
§. penl'. extra de simonia. c. p tuas. 7 de sen. ex
cō. c. in inq̄sitionib⁹ 7 pscriptionib⁹. c. fi. de
scrutinio in ordine faciēdo. c. vnico. 28. q. i.
edificat ad ge. glo. ibidem dicit. Q ē q̄ō fit ɔ
ɔsciam nō erroneā edificat ad gehennā. Si
ex his. de pe. di. 4. c. omne q̄ō. ibi eni habet
ad litterā. Et ideo oia mala debet poti⁹ q̄s
pati 7 bona opari q̄ facere ɔtra ɔsciam. 32
q. 2. c. ita ne. ¶ Quint⁹ ē rōne statuti qn̄. s.
vltraq̄ statuat cōsiliū gn̄ale societas quedā
vel religio rōne suorū statutor frequēti⁹ cō
fiteri tenet: precipue qn̄ vouit talia obser/
uare statuta: q2 scriptum ē vouete 7 reddite
dn̄o deo vr̄o. Et sic patet pars prima.

Pars secūda hui⁹ sermonis in q̄ declarat
q̄ cōfessio debet frequētari.

Secūdo circa ɔfessiōis frequētatō ſ;
solz q̄ri vtr liceat ɔfessionē freq̄nta
re: q̄ō pōt fieri duob⁹ modis. Uno mō vt si

frequenter ceciderit in pctm̄ per confessionē
frequēter resurgat: ⁊ hoc est laudabile quia
septies cadit iustus in die ⁊ resurgit. ꝓuer.
24. de pe. di. 3. septies. Alio mō vt pctā ea-
dem pctōr ꝯfiteat: ⁊ tūc dico q̄ nō est neces
se vt qui semel bene cōfessus est iterato ꝯfite
atur pctā sua: nisi in aliquibꝰ casibꝰ: de qui-
bus dictū est. s. dū agebat de cōfessiōis itera
tione. Attamē multū vtile est ⁊ laudabile
extra illos casus idē peccatū pluries confite
ri: ⁊ hoc sm̄ Tho. in. 4. di. 17. ar. 3. q. 8. pro
pter quatuor rationes. Primo ꝓpter erube
scentiā cōfessionis. Nam erubescētia ꝯfessio
nis in penā satisfactoriā cōputat: ⁊ iō quan-
to plus confitet tanto plus erubescit ⁊ tāto
plus satisfacit. Secūda causa ē ꝓpter effica
ciam clauis sacerdotalis: tanta ē eniz virtꝰ
clauiū q̄ hō posset toties cōfiteri q̄ ab oī pe
na liberaret. Tertia cā est ꝓpter orōnez sa-
cerdotis ꝓ sibi ꝯfitēte intercedētis. Quar-
ta cā est ꝓpter deuotionē confitētis ad quā
ex assuefactione ꝯfessionis inducit: hec bea-
tus Tho. ¶ Sed aduertendū est ꝓ ꝯfirma
tione istiꝰ p̄cedētis partis q̄ in dilatione cō
fessionis pōt eē pctm̄ ⁊ nō: sicut in dilatione
baptismi: sicut enim dilatio baptismi pōt eē
bona ⁊ mala ex cā sua: q2 vt dicit cōmenta-
tor. 8. phiᶜ voluntas nō retardat facere opus
volitū nisi ꝑ aliquā causam rationalē: ita di-
cēdū ē de cōfessione q̄ nō ē maioris veritatis
q̄ sit baptismus: dilatio igit confessionis ex
sua causa potest eē meritoria: vitiosa: ⁊ peri
culosa. Primo eniz pōt eē meritoria si ad h̄
aliq̄s confessionē differat vt sacerdoti pru-
dētiori cōfiteat vel deuotiꝰ ꝓpter sacrū tēpꝰ
Secūdo pōt eē vitiosa ⁊ hoc ē ex negligētia
Si enim in predictis casibus in quibus neces
se est confiteri aliquis cōfiteri omittat mor-
talr peccat: dūmodo debita opportunitas ad
sit ⁊ multo magis dilatio cōfessionis ē vitio
sa ꝓpter contēptū: vt si aliq̄s ꝓpter contem
ptū ꝯfessionē differat vel omittat. Ubi no.
q̄ contēptus cōfessionis ē pctm̄ mortale du
pliciter: aut rōne culpe cū contēnit celeritas
ꝯfessionis vt iteret actus pcti: aut rōne mo-
re: vt si ex aliq̄ cōuersione actuali alicuiꝰ idu
cētis ad pniam ꝯtēptus ꝓueniat. Verbi grā: vt
si aliq̄s peccator actualiter cogitaret dispen-
dium pcti ⁊ offensā dei ⁊ alia hmōi q̄ effica-
citer eum mouerēt ad pniam: ⁊ tm̄ nō penite

ret. Tertia pōt eē ꝑiculosa ex hoc. s. ex nimia
cōfidētia q2 ille q̄ differt cōfiteri cū statiz po
test discrimini se cōmittit: q2 in arbitrio suo
sibi tēpus viuēdi ꝯstituit. Quapropter q̄uis
nō sit necessariū ꝯfiteri nisi semel in āno nisi
in casibus p̄dictis: tamē nō aliter cōfiteri ꝑi
culosum ē ⁊ confessionē accelerare ⁊ frequē-
tare ꝑfructuosissimū ē. Quod ꝓbat in sum
ma cōfessorꝫ li. 3. ti. 34. q. 65. ꝓpter quatuor
rōnes. Prima ꝓpter incertitudinē tēporis
Nam hora siue tēpus mortis incertū ē. Lu
ce. 12. Ueniet dn̄s serui illiꝰ q̄n nō sperat. Et
ibi habet exēplū de diuite cui dictū ē. Stulte
hac nocte ⁊c. ⁊ iō ne forte p̄ocupati die mor
tis q̄ramꝰ spatiū pnīe ⁊ cōfessionis ⁊ inuenī
re nō possimꝰ q̄ comode possumꝰ ꝯfiteamur
Secūda ꝓpt accumulationē criminis. Nā
quāto quis maiori tp̄e residet in pctis: tāto
plura ⁊ maiora vl̄ grauiora pctā accumulat
Apoc. vltimo. Qui in sordibꝰ sordescat: ad
h. Pctā cū pctis iusto dei iudicio puniūt sꝫ
glo. ad Roma. i. ⁊ merito: quia vnuz pecca
tum disponit ad aliud ⁊ ē cā alteriꝰ. Tertia
rō est ꝓpter elōgationē cōuersionis. Nam
quāto quis tardat ampliꝰ cōfiteri tanto dif
ficiliꝰ couertit: vn̄ Ouidiꝰ: Qui nō ē hodie
cras minꝰ aptꝰ erit. hoc idē in ps̄. dicit: Qui
elongāt se a te peribūt. Quarta rō est ꝓpter
indignitatē iudicis. Nam qui in hac vita nō
exaudiet deum clamantē penitemini ⁊ cōfite
mini ipse postmodū clamabit ad deū ⁊ nō ex
audiet ab eo: sicut clamauit diues in inferno
⁊ nō ē exauditꝰ. Tu ergo festina ne tardaue
ris. ¶ Potest etiā dici q̄ cōfessio ē accelerā
da ⁊ frequētāda: q2 nihil adeo tristat diabo
lū sicut ꝯfessio: ⁊ iō quāto magis frequētat
tanto magis diabolus tristat. Patet hoc per
exemplū cesarij di. Nā cū magr Tho. theo
logus ⁊ p̄dicator egregiꝰ eēt moriturus vi-
dit diabolū in angulo camere in qua iacebat
quē adiurauit vt diceret quid eēt q̄ plus ei
noceret. Qui r̄ndit: Nihil tātū nobis nocet
nec tātū virtutes nostras extinguit sicut cō
fessio. Quādo enim inq̄t hō in pctis morta-
libꝰ ē oīa mēbra eiꝰ sūt ligata: ⁊ nō pōt se mo
uere: cū ꝟo pctā eadē ꝯfitet statim liber ē et
mobilis ad oē bonū: q̄ audito fidelis ille do-
ctor i pace obdormiuit. Cōfirmat hec Au-
gust. in li°. 50. omel. omel. 12. di. Si eni ꝯfite
mur nos ille parcit: si agnoscimꝰ ille nescit:

ser pẽns ille quõ instituit vt caderet qui sta
bat sic agit: vt q̇ cecidit nõ resurgat: ideoq̃
aduersus incantatiões ei⁹ et insidias quib⁹
nũc ipedire nobis vult ↄfessionẽ pcti labore
m⁹ q: scit nos nõ posse redire nisi p humilitatẽ
a p supbiã lapsi sum⁹ ad quẽ ipse nob dux
it: mõ ad humilitatẽ dũ tẽp⁹ est Christũ
quamur. hec ille. Et sic patet pars secũda.

Pars tertia hui⁹ sermonis in q̃ oñdit q̃ cõ
ssio debet fieri cũ pfunda humilitate.

Tertio in isto sermone aduertẽdũ ẽ
q̃ ad h q̃ ↄfessio sit deo grata ⁊ fru
ctuosa dz fieri cũ pfunda humilita
te: vñ Aug. super cantica. io. omel. ait: Hu
militas ptinet ad ↄfessionẽ: quia dũ confite
mur nos pctõres eẽ ipsa ẽ humilitas: nõ vt
dicamus illõ in lingua q̃si ppter arrogantiã
displiceam⁹ hoib⁹ si nos iustos eẽ dixeri
mus: faciũt hoc impij ⁊ insani: scio iquit q:
iustus sum: h q̇d dictur⁹ sũ añ hoies, fieri me
iustũ dixero? quis ferat? quis toleret apud
quẽ nota sit iusticia mea? Ego tñ me dicam
pctõrem q: nõ sum; sz ne arrogãtia odiosũ
inueniat dic hoibus qõ es: dic deo q̇s es: q:
si nõ dixeris deo qõ es dãnat te⁹ qõ inuenit:
vis vt ille dãnet tu dãna: vis vt ille igno
scat tu agnosce: vt possis dicere deo: auerte
faciẽ tuã a pctis meis: dic illi: q̃m iniquitatẽ
meã ego cognosco: ⁊ cũ cõfessus fueris deli
cta tua ex oi iniquitate tua purgabit te. Et i
libro de sctã virginitate. c. 50. ait. Quãdiu nõ
est in celesti sublimitate pfectio: vituperabi
les nos facit in humilitate pctõꝝ ↄfessio: ⁊ in
libro pe. idẽ ait: Neq̃z facili⁹ ab inimico deij
cimur q̃ cũ supbiẽdo eũ imitamur: nec velo
menti⁹ eum prosternim⁹ q̃ cũ humilitatem
dñi sequamur: nec acriores ei dolores infligi
mus q̃ cũ pctõꝝ nostroꝝ plagas ↄfitẽdo et
pitẽdo sanauim⁹. Et in. 3. li°. de vbis dñi
sermone. 12. ait. Cognosce te infirmuz: co
gnosce te peccatorẽ: cognosce te hoiez: cogno
sce qui te viuificauit. Cognosce q: macu
losus es: appareat in ↄfessione tua macula cor
dis tui: ⁊ ptinebis ad gregẽ Christi. hec ille
Hõ faciũt quidã velut supbi locupletes q̇
sine vlla humilitate ad ↄfessionẽ accedunt:
qui in ore pharisei magis se laudare q̃ accu
sare contendũt. Et iõ grãm remissionis ⁊ re
conciliationis in cõfessione minime recipiunt
quia Jaco. 4. dicit. De⁹ resistit sup. hu. aũt
dat gratiã. Et in ps. Cor contritũ ⁊ humi
liatũ de⁹ nõ despicies: q̃si. d. supbum sic. Si
cut enim mulier que offendit vir ⁊ post idul
gentiã vultuz ei⁹ quasi intueri nõ audet: ita
similiter aĩa spõsa dei: iuxta illud spõsabo te
mihi in fide Osee. 2. q̃ mortali culpa deũ of
fendit humiliter corã ei⁹ vicario pctã sua cõ
fiteri debet: p̃cipue cuz sibi dñs Hiere. 3. di
cat: Tu aũt fornicata es cũ am. m. tñ. re. ad
me. s. humilit dicit dñs: ⁊ ego su. te. sic susce
pi Dauid: publicanũ: zacheũ: Magdalenã
cananeã: latronẽ: ⁊ alios mltos ad me veniẽ
tes de quib⁹ longũ est dicere: quia qui se exal
tat humiliabit ⁊ qui se humiliabit exaltabi
tur: Luc. 14. Hãc autẽ humilitatẽ penitens
ostẽdere debet corde: ore: ⁊ ope. ¶ Primo cor
de suoꝝ peccatoꝝ magnitudinẽ cõsiderando
cogitãdo quib⁹ peccatis tot vicib⁹ seipsũ pe
nis inferni dãnauit: q̃t vicib⁹ deũ mortalit
offẽdere nõ timuit: a quib⁹ penis etiã si suis
lachrymis aliud mare faceret sine misericor
dia dei se liberare non posset. Et iõ sedz hu
miliare ⁊ cũ ppha dicere: Miserẽ mei de⁹
sm magnã misericordiã tuam. ¶ Secũdo
ore. Nam humilitas oris signũ est humilita
tis cordis: vñ Matth. 12. Bon⁹ hõ de bono
thesauro: cordis sui pfert bona. Et ita Ex a
hũdantia cordis os loquit. ¶ Tertio pro hoc
faciat opere vt se in manu sacerdotis colloc3
nihil relinquẽs sui. Unde Aug. ait: Añ ipsũ
humiliter in terra genua ponat: stet sine ca
putio ⁊ alia signa humilitatis oñdat: sic a pe
rito ⁊ discreto cõfessore breuit addiscere po
terit. hec oĩa fere Jo. osauri. his vbis que õ
pe. di. i. notant. c. si cui. cõplectit di. Penitẽ
tia pfecta cogit pctõrez oĩa libenter sufferre
In corde enim eius cõtritio: in ore cõfessio:
in ope tota humilitas: hec est fructifera peni
tentia hec ille. Ideo si sic humiliter cõfessus
fuerit misericordiã consequet a deo: sicut il
la mulier ad monitionẽ fratris humilit cõ
fessa misericordiã consecuta est: de qua legi
tur i cronicis fratrũ minoꝝ: q̃ cũ esset deuo
ta ⁊ amica ipsoꝝ fratrũ eisdẽ sepe ⁊ sepi⁹ sua
peccata confitebat: vno peccato turpissimo
detento qõ pposuerat nunq̃ confiteri p̃ vere
cundia: dicebat tamẽ: Ego tantũ ieiunabo
⁊ orabo ⁊ elemosynas dabo q̃ dñs miserebi
tur mei: que oĩa cum diu fecisset: tamẽ dño
volente: quidã frater minor venit ad domũ

eius visitare eam: quã cũ non videret in ca-
mera sua ꝓspexit ⁊ vidit eam in loco alio orã-
tem ⁊ plorantẽ: ꝫ vidit demonẽ sup humerũ
ei⁹ ridentẽ ⁊ eam suffocare volentẽ: sꝫ domi-
nus Jesus christus nõ ꝑmittebat q2 eã mise-
ricorditer expectabat. Dictus ꝟo frater non
modicũ expauescẽs fecit eam ad se vocari di-
cens ei: Charissima dña nõ habeatis ꝓ ma-
lo qḋ dicã vobis. Cui dña: Dicatis secure:
cui frater: Credo ꝙ nõ estis bene cõfessa de
peccatis vestris: quia sic ⁊ sic vidi dũ eẽtis in
orone ⁊ narrauit ei totũ qḋ viderat: q̃ cõti-
nuo illi fratri humiliter cõfessa est cũ lachry-
mis ⁊ vera cõtritione ⁊ liberata ẽ a demone:
et semp ꝑseuerauit postea in bono ope vsq;
ad mortẽ. Timeam⁹ ḡ ne ꝑ verecũdia aliqḋ
pctm̃ absconditũ teneam⁹: sed integre celeri-
ter ⁊ humiliter scelera nostra in cõfessione de-
tergamus: vt mũdati ⁊ purgati mereamur
in pñti ꝯseq̇ gratiã ⁊ in futuro gloriã: Amẽ

Feria secunda post quartã dñicam i qua-
dragesima De sigillo ꝯfessionis quo ad tria
genera personaꝝ. Sermo. 68.

Zelus dom⁹
tue comedit me. Scribũtᷓ
hec ꝟba Jo. 2°. Cõcludũt
doc. fratres charissimi ma-
xime Bo°. i. 4. di. 17. par-
te secũda. ar. i. q. 3. ⁊ Ale-
xander vbi. s. ꝙ cõfessio dꝫ fieri in secreto ⁊
nõ in publico triplici rõne. Primo rõne scan-
dali vitandi ex parte populi. Si enim fieret
publica cõfessio pctõꝝ frequẽter incurrerent
confitentes contẽptũ similiter ⁊ odiũ: ⁊ quã-
doq; capitale dispendiũ: ⁊ ex hoc infinita ma-
la orirentᷓ ⁊ rixe ⁊ discordie ⁊ infamie: vñ si
oporteret publice cõfiteri nullus auderet ꝓ-
pter predicta. Secũdo rõne fori: quia cõfes-
sio fit in foro consciẽtie ꝙ est foꝝ reconcilia-
tionis in quo manifestantᷓ pctã sacerdoti: ñ
vt manifestentᷓ ꝫ vt deleantᷓ ⁊ occultentur.
Nam manifestãtᷓ etiã sacerdoti pctã vt deo
ad testimoniũ ꝯsciẽtie interne: ⁊ iõ vt homo
totã conscientiã suã reuelet hoi tanq̃ deo: ꝫ
solus sacerdos debet admitti q̇ tenet locum
christi: vnde in. c. ois. ait Inno. Oia sua
pctã solus semel in anno ꝯfiteatᷓ ⁊c̃. Tertio
rõne finis intenti: q2 hoc ꝑceptũ ex charitate
institutũ ẽ: ꝫ vt dicit Ber. i li. de dispẽsatõe

Nõ ex charitate institutũ ẽ ꝯ charitatẽ mil-
tari nõ debet. Cũ igitᷓ manifestatio pcti ali-
bus sit occasio labẽdi: multi superbiẽdi ⁊ etiã
pctõrem contẽnendi: ḡ nõ debet multis mani-
festari. Idcirco Christus in ꝟbis ꝓpositi
hanc institutionẽ ex charitate factã ostẽdi-
di. zelus dom⁹ tue co. m. sꝫ nõ solũ institui
confessionẽ secrete fieri sꝫ etiã occultã tener-
quo ad oẽs: ⁊ q̃tum ad presens spectat qu-
ad tres cõditiones ꝑsonaꝝ. Primo quo a-
cõfessores. Secũdo quo ad incidenter audi-
tes. Tertio quo ad ipsos pctã confitẽtes.

Pars prima huius sermonis in qua decl-
ratur ꝙ cõfessio dꝫ eẽ secreta q̃ ad ꝯfessore-

Primo igitᷓ ꝙ cõfessio debeat eẽ o-
culta q̃ ad cõfessores statutũ ẽ ab -
clesia in dicto. c. ois. vt ait Innoc-
Qui pctm̃ i penitẽtiali iudicio sibi detecti-
ꝑsũpserit reuelare: nõ solũ a sacerdotali o-
cio deponendũ decreuim⁹: verũetiã ad ag-
dum ꝑpetuã pñiam in arctũ monasteriu-
detrudendũ. hec ille. Quod cõfirmat ma-
ster in. 4. di. 21. c. vlti. di. Caueat sacerdo-
ne pctã penitentiũ alijs ꝓdat alioq̄n dep-
natur. hoc idẽ habetᷓ de pe. di. 6. c. sacerdo-
vbi dicit Ho. ꝙ sacerdos pacta pñia ꝑ sep-
niũ vel decẽniũ ꝑegrinãdo per mundũ i m-
nasterio est retrudẽdus. hoc idẽ habetᷓ õ -
di. 6. Confirmat Aug. 3. q. 7. c. sacerdo-
vt sapiẽs medic⁹ ⁊ ꝑfectus ꝑmũ pctã sua -
luere sciat: ⁊ postea aliena detergere ⁊ sa-
re ⁊ nõ publicare. Et iõ concludũt theolo-
⁊ Alex. vbi. s. ⁊ Sco. in. 4. di. 21. ⁊ Tho.
dem. ar. i. q. i. ⁊ Ric. ibidẽ ar. 4. q. 2. ⁊ B-
ibidem parte. 2. ar. 2. q. i. ꝙ in nullo casu
cet sacerdoti reuelare ꝯfessionẽ siue confi-
tem peniteat siue nõ. Vñ reprobanda ẽ se-
tẽtia in hoc ꝟsu contẽta. Est crimen here-
ꝙ nec cõfessio celat. Debet tñ confessor di-
genter ꝑcauere ꝓ posse ne pctm̃ ꝑpetrand-
sibi in ꝯfessione detectũ ope ꝑpetretᷓ: ma-
pctm̃ heresis: potest enim dicere multitu-
ni ꝙ sibi caueat ⁊ ꝑsidenti vt gregi suo di-
genter attendat di. Vigila sup oues quia l-
pus est in grege. rõ aũt tante occultation-
est multiplex. Primo quia si licitũ esset re-
lare confessionẽ vilis reputaretᷓ in existim-
one populi vt ⁊ a re sibi necessaria retrahe-
imo cõfessio odiosa redderetᷓ. Secũdo qu-
via fraudibus aperiretᷓ. Nam cũ multũ -

latur hoi in cõfessione sua: multi mali se iu/
tos ostenderẽt vt a sacerdote postea lauda/
rent' 7 promererent'. Tertio quia confessio
es infideles imputarent' q̇ tacite ꝑmittũt
enitentib⁹ illa celare: vnde. zz. q. 5. c. defor
ia dicit'. Deforma fidelitatis est secretũ nõ
enudare. Et hec ẽ rõ Ricar. ꝑ quã probat
celatio cõfessionis ẽ de iure nature. Quar
quia reuelãs mentiret': quia eadẽ ꝑsona
m natura ʒ vere affirmare põt in ꝑsona alte
ius loquẽs ꝙ vere negaret in persona pro/
ia. Vñ loquẽs angel⁹ Moysi in ꝑsona dei:
go sum dñs de⁹ tu⁹. Exo. zo. Nõ vere ne
asset in ꝑsona propria: ḡ a simili repñtans
sonam dei in foro confessionis vere aliq̇d
põt affirmare: q̇ȯ qñ loquit' de ꝑsona ꝓpria
ere negat: ḡ extra foꝝ cõfessionis dicẽdo se
la scire q̇ solũ nouit in ꝑsona dei mentiret'
vincest ꝫm Bo. Alex. 7 Tho. ꝙ si aliquis
rat dicere veꝝ suꝑ aliq̇ȯ ꝙ nescit nisi in cõ
ssione dicere potest secure nescio: nec piu/
t rõne ꝓdicta. Et ideo vt ista clari⁹ videã
r in ista parte plura dubia discutiẽda sũt
¶ Primũ ẽ si peccatũ ꝙ confitens ꝓponit
cere tenet' sacerdos celare posito ꝙ ꝯfitẽs
llo mõ velit a ꝓposito resilire. Ad hoc di
nt Ric. 7 Bo. ꝙ etiã in hoc casu sacerdos
net' celare: quia penitẽs dixit illi nõ tanꝙ̃
i sed tanꝙ̃ deo: ait tamẽ Alex. ꝙ si quis
nfitet' peccatũ suũ ꝙ non fecit: & ꝓponit
cere: sic in casu illo de quo hic est questio:
nõ tenet' celare simpliciter sed rõne publi
honestatis: nisi inconueniẽs aliq̇ȯ graue
queretur: tunc credo ꝙ non esset talis con
ssio penitus tacenda: nec tamẽ publice re/
landa ꝓpter periculũ infamie: sed caute 7
crete alicui qui posset 7 vellet prodesse ino
scẽda. Nec tamẽ si sacerdos reuelaret pos
t condẽnari tanꝙ̃ violator sigilli cõfessio/
s pro ista opiniõe facit exemplũ cesarij q̇
t: ꝙ monachus quidã cõfessus est abbati
o: ꝙ licʒ nõ esset sacerdos missã tamen ce/
lebrabat. Et cum ille nec precibus nec admo
tionibus nec etiã preceptis secretis abbat'
llet desistere: abbas tacita persona casum
tulit ad capitulũ suũ 7 capl'm misit ad pa
i. Qui respondit hoc non esse confessionẽ
d blassemiã. ¶ Secundũ dubiũ est si con
tens potest sacerdotẽ licentiare ad detegẽ

dum peccatum ꝙ est illi confessus. Et rñdẽt
predicti doc. vbi. s. ꝙ sacerdos non potest re
uelare peccatũ confessuʒ de licentia confitẽ
tis alij persone: nisi ille qui confessus est hoc
iterum sibi diceret extra confessionẽ. Et cõ
fessor etiã in hoc debet vitare scandaluʒ ne
fractor sigilli imputet' non nominãdo perso
nam nec dicendo illud habuisse in cõfessiõe
quia si dicat se licentiatũ eẽ a penitẽte 7 peni
tens negaret: incũbit confessori probare ꝙ
predictã licentiã habuit a penitente ꝙ si ꝓba
re non posset tanꝙ̃ reuelator cõfessionis pu/
niretur. Et no. ꝫm Bo. ꝙ hoc debʒ intelligi
cum illa generali suppositione: quia peccatũ
alicui⁹ nulli est manifestandũ nisi ei qui pos
set prodesse 7 nõ velit obesse: intelligat' etiaʒ
hoc de peccatis ꝓprijs nõ de alienis. ¶ Ter
tium dubiũ est ꝙ si peccatũ vnius sacerdos
sciens al's ꝙ̃ in confessione quod postea con/
fitetur ei teneatur illud celare. Ad hoc re
spondent predicti doc. ꝙ ꝙ̃tum ad obligati
onem necessitatis non tenet'. nõ tñ potest di
cere simpliciter: potest enim dicere cũ deter/
minatione: ego vidi talem vel audiui talem
quid fecisse. Isti enim modi sciendi expresse
excludũt scientiã quã aliquis habet per con/
fessionẽ: nõ autem excluderet' si diceret' ego
scio. Quantũ vero ad condecentiã honestatis
nullo modo propalare debet: tum quia nõ
decet sacerdotem loqui de peccatis alicuius
in speciali exprimendo personã: ne quia sa/
cerdos est presumatur ꝙ audiuerit in confes
sione: tum quia si dicatur cum determinati/
one ipsa datur materia inquirendi vlteri⁹
vtrum illud nouerit in confessione. Et ideo
dicendum est ꝫm Ricar. 7 Bona. ꝙ proptẽ
vitationem scandali debet illud celare nisi
pro necessitate: vtputa ad mandatũ superio
ris: vel pro magna vtilitate: vtputa: quia fit
preiudiciũ veritati vel fraus 7 dolus patroci
natur alicui: qui se solum confiteret' vt clau
deret os sacerdotis: vel causa vitandi mẽda
cij: vel ne innocens possit accusari 7 condẽ/
nari: in istis enim casibus nõ tenetur illud ce
lare: sed cum determinatione predicta po/
test illud reuelare. ¶ Quartum dubiuʒ est:
Utrum sacerdos possit reuelare illud pecca
tum ꝙ reuelans veniret in vtilitatem con/
fitentis. ¶ Ad hoc respondet Ricardus:

ꝙ nõ: quia si aliquãdo eẽt vtile confitẽti vt
sua cõfessio reuelaret̃ nunꝗ̃ potest esse vtile
cõmuni vtilitati cuiꝰ bonũ ꝑncipaliꝰ respi-
cit charitas ꝗ̃ singulari ꝑsone. ¶ Quintũ
dubiũ ẽ si sacerdos põt reuelare ex precepto
pape pctm̃. Ad hoc respondet Ricar. ꝙ ꝗ̃-
uis papa sit sup̃ oẽ ius positiuũ nõ tñ est su-
pra ius nature vl' diuinũ. Et ideo sacerdos nõ
tenet̃ in hoc ei obedire etiã si precipiat ei sub
pena excoĩcationis: cũ sigillũ cõfessionis nõ
sit solũ iuris positiui sed etiã nãlis: ⁊ diui.
Nã illud qḋ sacerdos per ꝯfessionẽ scit solũ
scit vt deꝰ: nõ vt homo vt dictũ ẽ: vnde ta-
li ꝑcepto eccl'ie nõ obediẽs excoĩcationis sen-
tentiã nullatenꝰ incurreret. ¶ Sextum du
biũ ẽ si sacerdos pctm̃ mortale qḋ habet de
quo nõ possit aliter cõfiteri quin reuelaret
ei cui cõfitet̃ ꝯfessionẽ sibi factã debeat illud
pctm̃ alteriꝰ ꝯfiteri. Ad hoc respõdet Ric.
Qḋ nõ deberet tũc illḋ pctm̃ ꝯfiteri: durãte
eñ tali casu sufficeret sibi de illo pctõ cõteri
cũ volũtate cõfitẽdi illud qñ hoc facere pote
rit sine reuelatiõe illiꝰ ꝑsone: q̃ si ꝯfessa ẽ ⁊ si-
ne quocũꝗ̃ ꝑiudicio sigilli ꝯfessiõis: fortio-
ri eñ vinculo ligat̃ ꝯfessor ad celandũ ꝗ̃ pe
nitẽs ad cõfitendũ. Arcor. Sco. ¶ Septi
mũ dubiũ. Si sacerdos cõpulsus reuelare
debeat celare seu tacere vl' subterfugere. Ad
hoc ait Ri. vbi s. Qḋ ĩ isto casu sacerdos te
net̃ dicere se nihil scire ⁊ si oportet ẽt iurare
⁊ verum iurare: q2 in ꝑsona hoĩs nihil scit.
Nec est dicendũ vt quidã: ꝙ sacerdos inter
rogatus debet tacere: q2 posset casus cõtin-
gere per suã taciturnitatẽ vel fugã retrahen
di malam suspitionez generaret in cordibꝰ
requirentiũ de illo qui sibi in cõfessione sua
crimina detexisset. Contra hoc faciũt q̇daꝫ
qui interrogati respõdent de hoc nõ possuꝫ
loqui: vel nũquid vis vt reuelem cõfessionẽ
⁊ huiusmodi. ¶ Octauũ dubium an sacer
dos teneat̃ illũ vitare quẽ scit ex confessiõe
excoĩcatũ solus. Et respõdit Ricar. Q2 ipsũ
ꝑuatũ solũ põt vitare: nõ aũt publice. Silr
si ponat̃ casus ꝙ aliquis decanꝰ scit per con-
fessionẽ quẽdã de suis canonicis eẽ homici-
dam ⁊ instanter petit̃ ꝙ ꝓmoueat̃ in sacer-
dotẽ: quia ecclesia habet paucos sacerdotes
⁊ ĩ decanus teneatur ꝓmouere. Ad hoc ait
Alexan. ⁊ Bona. ⁊ Tho. ꝙ neutrũ debet
facere. scilicet nec talẽ tanꝗ̃ indignũ promo-
uere: nec causam eiꝰ dicere: quia hoc eẽt con
fessionẽ reuelare: sed si comode põt debet dif
ferre ⁊ caute dissimulare quod vnctio eum
docebit. Si autẽ talis instanter petat ꝓmo
ueri ita ꝙ scandalum oriat̃ nisi promoueat̃
vel etiã al's decanus per superiorez cogatur
bene põt eum mittere ad ꝓmouẽdũ: nec ipse
tũc facit sꝫ ecclesia quã ipse fefellit. Similit̃
dicendũ ẽ. Quod si aliqui canonici de licen
tia sui decani cõfessi sunt alicui sacerdoti pec
cata homicidij ⁊ bigamie per que facti sunt
irregulares postmodũ volũt ad sacros or-
dines ꝓmoueri: ꝙ nullo modo debet sacer-
dos cõfessiones canonicorũ reuelare deca-
no: sed sufficit ꝙ persuadeat illis ne laborẽt
ad sui ꝓmotionẽ: quia plus nocere posset de
tectio suarũ confessionũ ꝗ̃ ꝓdesset illorum
impeditio ad susceptionẽ ordinũ ⁊ etiam q2
nõ sũt faciẽda mala vt veniat bona. ¶ No
num dubiũ est si prelatꝰ sciret subditũ suuꝫ
per confessionez male vti officio suo posset
remouere. Et respondit Ricar. Qḋ non q2
alij scientes ꝙ ille ab officio remotus est pro
sua confessione proniores redderent̃ vt nõ
confiterent̃ veritatẽ: ⁊ ille idem minꝰ cõfes
sionẽ reuerebit̃ ⁊ pronior erit ad peccatorũ
suorum celationẽ. Et ponit exemplũ beatꝰ
Tho. de abbate qui scit in confessione prio
rem suum male vti officio dicens: ꝙ in illo
casu debet eum admonere vt prioratui resi-
gnet: vel si noluerit potest ⁊ aliqua alia oc-
casione eum a cura prioratus absoluere: ita
tamẽ ꝙ oĩs suspitio deuitet̃ de reuelatione
cõfessionis. ¶ Decimũ dubiũ est. Si aliq̇s
sacerdos per ꝯfessionẽ alicuiꝰ quẽ audit scit
ꝙ ille prelatione sit indignꝰ debet consenti-
re eius electioni: quia si cõsentit videt̃ pecca
re mortalit̃ cõsentiendo indigno: si cõtradi
cit videt̃ cõtradicẽdo suspitionẽ inducere de
pctõ: ⁊ sic videt̃ reuelare cõfessionẽ qḋ num-
ꝗ̃ in aliq̃ casu licet. Ad hoc respõdit beatus
Tho. Q2 ex mltis alijs casis aliq̇s indignus
reddit̃ ad ꝑlatiõis officiũ ꝗ̃ ex pctõ: sic ẽ de
fectꝰ sciẽ vl' etatis: ⁊ iõ q̇ ꝯ̃dicit electiõi: nec
suspitionẽ de crimĩe facit: nec ꝯfessionem re
uelat: sꝫ ꝯtradicit ꝓmotiõi indignoꝝ sic sua
interest. Silr dicẽdũ ẽ. Q2 si sacerdos scit ali
quẽ in cõfessione q̇ fornicatꝰ eẽt cũ aliq̃: ⁊ po
stea ille idẽ vellet ꝯ̃hẽre cũ sorore illiꝰ quã for-
nicariã cog̃uit in facie eccl'ie illiꝰ sacerdotis:

nec rõne debet sacerdos ꝯfessionez audi
tegere: ſʒ debet ei q̇ cõfessus ẽ dissuadẽ
cõtrahat cũ ꝑsona tali. Si autẽ nullo⁹ ve
cessare: ſʒ instanter petit ꝙ matrimoniuʒ
lebret differat q̃tũ põt. Si autẽ oportet
fiat vel ꝓpter scandalũ populi vel ꝓpẽ co
tionẽ superioris ꝯsiliũ est vt faciat per vi
rium: tum vt cõtrahẽs occulte cõfundat
ꝓpter criminis horrorẽ vt illi horror incu
tur. Si tamẽ ille in ꝑsona ꝓpria faciat nõ
do ꝙ peccet: dũmodo nõ vltro se offerat:
quasi coactus hoc sustineat. Posito autẽ
eps excõicet oẽs istos q̇ sciũt quare nõ de
it hoc esse matrimoniũ ⁊ nõ indicãt: non
et sacerdos hoc timere: quia ipse nescit vt
sed vt de⁹ ad quẽ nõ extendit ista excõica
: hoc Alex. ⁊ Ho. Undecimũ dubiuʒ
. Quid si duo cũ vno sacerdote vadãt ⁊ or
nẽt ipsũ occidere in nemore ꝑ qd̓ debẽt trã
e ⁊ pax ante nemoris introitũ vnus pnia
ctus sacerdoti hoc in ꝯfessione reuelaret:
quid licitũ esset sacerdoti se subtrahẽ ab
roitu nemoris. Ad hoc rñdent Ricar. et
cot⁹. ꝙ in tali casu si sacerdos posset renu
intrare nem⁹ nõ reuelando ꝯfessionẽ: ſʒ
ndẽdo aliã necessariã occasionẽ hoc sibi
tũ esset. Si tamẽ poneret casus ꝙ opor
et sacerdotẽ aut mortẽ subire: aut reuela
cõfessionẽ: tenet poti⁹ subire mortẽ intrã
cũ ipsis recõmittẽdo se deo. Duodeci
dubiũ est vtruʒ sacerdos teneat celare
a que dicunt in cõfessione preter pctã vel
cũstantias pcti. Ad hoc rñdit Ricar. vbi
r. 4. q. 4. in rñsione ꝑmi argumti. ꝙ sic ꝑ
idẽs ⁊ nõ ꝑ se: quia ꝑ illud qd̓ nõ est pcm̃
circũstãtia peccati posset ꝓdi cõfitens:
aliq̃ mala suspitio haberi: vel sacr̃m pnie
minori reuerẽtia haberi. Tredecimuʒ
biũ est si locus ⁊ tẽpus cadũt sub sigillo.
d hoc. R. Ricar. vbi. s̃. in rñsione tertij
gumẽti ꝙ sic: q̃r reuelatio tꝑis ⁊ loci põt
pari ad generandũ malã opinionẽ d̓ illo
i ꝯfessus est. Si eni quidã canonic⁹ sciẽs
nulũ suũ ⁊ nullũ aliũ intrasse camerã suã
a none: ⁊ ille hora ista furet dñi cipbuʒ:
t multos aũt dies dñs ꝑpendat cipbũ suũ
ꝑditũ: si ꝯfessor illi⁹ latronis vsq̃ ad vnũ
nũ vel duos diceret cipbũ talis dñi fuisse
eptũ tali die hora none: statim possʒ dñs
picari cipbũ fuisse acceptũ a famulo suo

tali die. Similiter dicendũ ẽ ꝙ pctã audita
in ꝯfessione cadũt sub sigillo ⁊ sine expressio
ne ꝑsone: quã ſm ꝑdictũ doc. qñ verisimilit
ꝑ locutionẽ de pctis ꝯfessis põt deuenire ꝑ se
vel ꝑ accñs in cognitionẽ vel dubitationẽ de
ꝯfesso: vel ꝯfesso min⁹ dilecta haberi: sanis
simũ ꝯsiliũ est vt semper taceat: q̃r raro vel
nunq̃ põt fieri q̇n ex reuelatiõe pctõꝝ in con
fessione auditoꝝ ꝑ viã aliã nõ scitoꝝ aliqd̓ ñ
eueniat de incõueniẽtib⁹ ꝑdictis. Deci^m
quartũ dubiũ est vtrũ ꝑsona cũ qua penitẽs
cõfitet se peccasse cadit sub sigillo ꝯfessionis
Ad hoc rñdet Ricar. vbi. s̃. ar. 4. q. 4. i cor
pore q̃onis ꝙ sic. Et probat trib⁹ rõnibus.
Primo cũ pnia sit sacr̃m sacerdos tenet ce
lare oẽ illud qd̓ est necessariũ ad integritatẽ
sacramẽti: ſʒ penitẽs aliq̃n nõ põt sufficient
exꝑmere pctm̃ suũ nisi notificãdo ꝑsonã cũ
qua peccauit: vt. j. patebit: ergo ⁊c̃. Secũdo sa
cerdos tenet celare oẽ illud in ꝯfessione sibi
dictũ ꝑ qd̓ ꝯfitẽs posset ꝓdi: vel mala suspi
tio generari in cordib⁹ alioꝝ de illo. Sʒ quã
doq̃ detegẽdo ꝑsonã cũ qua penitens pecca
uit ꝓderet cõfitẽs: quia si detegeret filiaʒ
ꝯcubuisse cũ prẽ ꝓderet pater qui ꝯfessus ẽ
ꝯcubuisse cũ ea: ergo ⁊c̃. Tertio nõ est licitũ fa
cere qd̓ sit occasio retrahẽdi hoies ab actu ad
salutẽ necessario: ſʒ reuelatio ꝑsone cuiʒ qua
penitẽs confitet se peccasse eẽt occasio retra
hẽdi hoies a cõfessione: quia nõ tm̃ retrahit
aliq̇s a re aliq̃ ꝑꝑ timorẽ lesiõis ꝓꝑe fame: ſ3
etiã ꝑsone sibi ꝯiũcte vinculo amicitie: ergo ⁊c̃.
Decimũquintũ ⁊ vltimũ dubiũ ẽ: q̃ dif
ferentia est inter sigillũ ꝯfessionis ⁊ sigilluʒ
secreti. Ad hoc. R. Ri. vbi. s̃. ar. 5. q. 4. ꝙ
sigillũ ꝯfessionis ⁊ secreti hñt se sicut superi⁹
et inferius. Sigillũ enim ꝯfessionis est etiã
secreti ſ3 nõ ecõuerso: cũ enim vn⁹ ab alio cõ
siliũ petit: ⁊ ille bona fide sibi cõsulit recom
mendans vt hoc celet: vel ꝑsonã q̃ hoc cõsu
luit nõ noiet ille q̇ consiliũ petijt obligat ad
celandũ ꝑ sigillũ secreti: qd̓ tamẽ nõ est sigil
lũ cõfessionis: frangẽs aũt quodlibet istoꝝ
sigilloꝝ mortaliter peccat: q̃uis graui⁹ pec
cet frangẽs sigillũ ꝯfessionis q̃ secreti. Nec
ẽ extiaudũ ꝙ hõ reuelãs illud qd̓ dctm̃ ẽ sibi
soli nũq̃ frãgat sigillũ secreti: nisi ille qui si
bi dixit adiũxerit: ego trado tibi h̓ sub secre
to ⁊ ali⁹ sic receperit quasi viderit illã mãʒ eẽ
talẽ ꝙ ex reuelatione ꝑsone consulentis illa

notabile detrimentũ icurreret ⁊ reuelet: cri-
men ꝑditionis incurrit. Minꝰ tñ peccaret
ceteris paribꝰ ꝙꝫ si hoc expꝓsso sibi sub secreto
tradidisset ⁊ ille ad hoc se obligasset. ¶ Sꝫ
notãdũ ſm Alex. ꝙ secretũ ꝯfessionis plus
est ꝙꝫ secretũ simpliciter: quia illud obligat
ad celandũ ꝙ ꝓ nullo scandalo vel dispẽdio
est reuelandũ. Istud aũt nõ obligat simplr:
sꝫ cum determinatione. s. nisi cogat eũ obe-
dientia superioris ad reuelationẽ vel necessi-
tas mẽtiendi: vel claratio inocentis: vel alia
huiusmõi quibꝰ ꝯtrahere nõ põt nec etiã dꝫ
Et sic patet quantũ debet esse secretũ sigillũ
cõfessionis: quia reuelatio eiꝰ multũ displi-
cet deo. Qđ patet ꝑ exemplũ qđ legit̃ in mi
raculis beatissime virginis de illa muliere q̃
occiderat generuꝫ suũ. ⁊ cõfessa cuidã sacer-
doti: orta lite inter ipsã ⁊ sacerdotẽ homici-
dium generis sui a sacerdote eidem ierroga
tũ est: ꝙ cũ ad parentũ iuuenis noticiam de
uenisset adducit̃ ad iudicẽ ⁊ igni cõburenda
traditur. Que flens btẽ virgini se cõmẽda
uit. Igne igit̃ iniecta stetit in medio illesa.
Amplius ignẽ succẽdentes nihil ꝓfecerũt: lã
ceis ḡ ⁊ hastis eã impellebãt: tũc iudex vehe
menter obstupuit ⁊ diligẽter eam ꝯsiderãs
nullũ in ea signũ incẽdij preter sola vulnera
lancearꝫ inuenit: ducta ḡ domi ⁊ balneis ⁊ fo
mentis recreata post triduũ in laudibꝰ btẽ
virginis ꝑseuerans ad dominũ migrauit: ⁊
sic patet pars prima.

Pars secunda huiꝰ sermonis: in qua pro
bat̃ ꝙ ꝯfessio debꝫ eẽ secreta q̃ ad incidenter
audientẽ confessiones.

Secundo in isto sermone aduerten-
dum est ꝙ ꝯfessio debet esse occulta
ꝙtũ ad ꝯfessionẽ incidenter audien
tes. Ad cuiꝰ declarationẽ tria dubia querũ-
tur. ¶ Primũ ꝙ q̃rit̃ est: Si aliꝰ in ꝯfessio
ne audiẽs a ꝓposito vel a casu teneat̃ illa ce-
lare. Ad hoc. R. Ric. in. 4. di. 21. ꝙ sic au-
diens pctã ꝯfitentis ignorantis ꝙ ipsã aliꝰ a
cõfessore audiat: tenet̃ illa celare ex iure na
ture: iure diuino: iure positiuo. Primũ proba
tur sic. Naturale iudiciũ rõnis dictat ꝙ hõ
faciat alij qđ sibi vellet fieri in casu consilij:
vt habet̃ di. i. c. i. Sꝫ quilibet hõ debet velle
vt si a casu vel a proposito alius a confessore
audiat pctã eiꝰ duꝫ confiteret̃ ꝙ celaret ea:
quia quilibet debet celare ꝓ conseruatione
fame ꝓprie: ḡ quilibet pctã ꝓximi audiẽ
dum confitet̃ tenet̃ illa celare. ¶ Secund
ꝓbat̃ sic Matth. 18. Si peccauerit in te fr
ter tuus va. ⁊ cor. eum inter te ⁊ ipsũ solu
sꝫ hõ dum confitet̃ corrigit se aut ad cor
ctionẽ se disponit: ḡ qcunqꝫ sit ille pctã il
vltra reuelãs directe facit ꝯ̃ illud ius di
ꝓxime allegatũ: ḡ ⁊c̃. ¶ Tertio probat̃
extra de accu. c. qualit̃ ⁊ qñ. 2. ⁊. c. si qs e
glo. sup ṽbo charitatiue. extra de sen. excõ
sacro. ⁊. c. de iudicijs. c. nouit. ⁊ de simo. c
cet. c. dilecti. 12. c. indigne. 21. q. i. c. si pec
uerit. 16. q. i. c. quidã. 24. q. 3. c. illicita.
oibus his habet̃ ꝙ denũciationẽ debet p̃
dere charitatiua admonitio. Frustra au
p̃cederet si correptus ꝑ charitatiuã adm
tionem ⁊ secretã postea publicare licite
set. Aũ ḡ hõ ꝑ confessionẽ secrete corrig
aut ad correctionẽ disponat̃ nulli quali
cũqꝫ pctã alteriꝰ audiat licituꝫ est reuela
Nam illud p̃ceptũ datũ de celando pctã
fitentis in. c. ois datũ est in fauorẽ cõfess
nis ⁊ ꝯfitẽtis. Sed si ingerenti se sup co
tentẽ ⁊ audienti pctã eiꝰ liceret reuelare.
eẽt in preiudiciũ ⁊ ꝯ̃ fauorẽ ꝯfitẽtis: qr
set ꝯfitẽs infamari: ⁊ sic multi retraher
a tãto bono. ¶ Secunduꝫ dubium, qđ
querit̃ paruũ ⁊ breue ẽ. s. vtꝝ nõ sacerdo
q̃ sũt interdũ interp̃tes ꝯfitẽtis teneant
lare confessionẽ. Ad hoc rñdet Ric. et
vbi. s. ꝙ sic rõnibꝰ p̃dictis: ⁊ etiã qr inte
⁊ sacerdos ꝓ vna ꝑsona reputant̃. ¶ T
tiũ dubiũ est vtrũ ille cui cõfessor reuel
ꝯfessionẽ alicuiꝰ teneat̃ celare illã si scia
iste qui hoc sibi dixit nesciat illud nisi ꝑ
sionẽ. ꝙ ꝓbat̃ triplicit̃. ¶ Primo sic q
hõ scit ꝑ confessionẽ sacramẽtalẽ siue me
te siue imediate celare tenet̃: ꝙuis ad ce
dum magis obliget̃ ille q̇ hoc scit ꝑ cõfe
nẽ imediate ꝙꝫ ille q̇ scit ꝑ ꝯfessionẽ med
ḡ ille cui ꝯfessor reuelauit ꝯfessionẽ scit
ꝯfitentis ꝑ eam mediate: ḡ illa tenet̃ cel
¶ Secũdo sic ille q̇ iuuat ad ꝓmouẽdũ
men qđ aliꝰ incohauit participat cum e
crimie: ḡ ille q̇ cõfessionẽ reuelat diffa
onẽ penitentis incohoat ille cui confessio
uelata est: si vlteriꝰ eam manifestat ꝓmo
diffamationẽ penitẽtis: ḡ tenet̃ eam cel
quia tenet̃ nõ participare in crimie. ¶ T
tio sic: Reuelans alicui confessionẽ de fa

dat illi potestatē vt loq̄ possit alijs ꝺ peccatꝫ penitētis cuius ꝯfessionē reuelauit: ſꝫ illā ptā tem quā ꝯtulit de facto de iure ꝯferre nō potuit. Cum igit̄ nulli licitū sit vti potestate sibi cōcessa ab aliquo de facto: q̄ eam sibi dare nō potuit de iure: sequit̄ q̄ꝺ ille cui illa cōfessio reuelata est vlterius loq̄ nō poterit de illa cōfessione: vn̄ p̄lato p̄cipiēti sibi vt dicat ei si scit aliqꝺ malū de illa p̄sona cuius ꝯfessio sibi reuelata est: non debet sibi dicere qꝺ sibi dictū est a cōfessionis reuelatore. Et sic patet pars secunda.

¶ Pars tertia huius sermonis in qua p̄bat̄ ꝙ cōfessio dꝫ esse secreta q̄ ad ipsos ꝯfitētes

Tertio aduertendū ē ꝙ cōfessio debet eē occulta quo ad ipsos ꝯfitentes vt nō reuelēt ea q̄ p̄ sua salute in cōfessione vel dicta vel imposita sunt: ex quaꝝ reuelatione scandalū orirer̄. De pnia aūt penitēti imposita dicit Ric. vbi. s̄. q. 3. ꝙ aut penitēs manifestando pniam sibi iniunctaꝫ a cōfessore faceret p̄iudiciū cōfessori: qꝛ forte talē iniūxit pniam p̄ qua si sciret̄ eam iniūxisse īcurreret̄ alicuius vel aliquoꝝ maliuolentiā: vtpote: quia iniūxit mulieri vt abstineat a familiaritate alicuius viri cuius familiaritas erat castitati periculosa: vel aliq̄d aliud iniūxit p̄ q̄ aliq̄ mouerent̄ ꝯ confessorem si hoc sciret. Aut penitēs manifestādo suam pniam: nec fame p̄prie: nec cōfessori: nec alicui p̄iudiciū generaret. In primo casu tenet̄ penitēs suā pniam celare. Quilibet enim tenet̄ suā famā scienē nō ledere sine aliq̄ vtilitate: iuxta illud Eccle. 41. Curam habe de bono noīe. In casu etiā secūdo tenet̄ eam celare. Si enim illud ꝙ confessor sibi iniungit seu cōsulit bona fide p̄ salute aīe sue ⁊ secreto alij reuelaret in p̄iudiciū cōfessoris crimē p̄ditionis incurreret ⁊ sigilli secreti fractionem. In tertio aūt casu nō tenet̄ celare nec tenet̄ dicere: ſꝫ de hoc irreprehensibilit̄ pōt facere qꝺ istoꝝ duorum sibi magis placuerit. ¶ Sꝫ iuxta hoc q̄rit̄ vtrū penitēs teneatur celare personā cum qua peccauit. Ad h̄. R. Ricar. vbi. s̄. q. 2. ꝙ expssio p̄sone aut est necessaria ad expressionē peccatoꝝ: aut nō. Si sic tenetur eam exprimere confessori eo mō quo dictū est. s̄. de circūstantijs peccatorꝫ. Si aūt expressio persone non est necessaria ad exp̄ssionē q̄ntitatꝫ peccati: tūc distiguo: ꝙ aut est vtilis ad correctionē illius vel preseruationem a recidiuo: aut nō. Si sic: tunc credo ꝙ penitēs bene facit si extra confessionem hoc dicit alicui persone que illi peccatori velit ⁊ possit prodesse ⁊ non obesse: ſꝫ pro illa causa noīare ipsū in confessione nō expedit nec oportet: quia per talē nominationeꝫ confessor non posset procedere ad correctionem illius. Si aūt illa nominatio nō est vtilis ad illius correctionē tūc subdistinguo: qꝛ aut potest eē vtilis ad preseruandū penitentem a recidiuo: aut non. Si sic tunc bonum est ⁊ expedit penitēti ꝙ illam personā exprimat confessori: potest enim contingere ꝙ cōfessor per cognitioneꝫ persone sciet iniungere penitentiā talē penitenti: ⁊ talia dare remedia ⁊ documenta: ⁊ tales facere admonitiones per que penitens melius ⁊ securius poterit preseruari a recidiuo. Si aūt nominatio persone non est vtilis ad magnitudinis peccati expressionē nec ad eius correctioneꝫ nec ad preseruādū a recidiuo penitentē: tūc credo ꝙ penitēs teneat̄ illam personaꝫ celare: quia quilibꝫ tenet̄ nō generare malā opinionē de proximo suo in corde alterius sine rationali causa. Confitere igitur cōfident̄ anima mea ⁊ noli expauescere: quia soli deo peccata tua dicis qui solus in confessione dabit tibi gratiam in presenti ⁊ gloriam in futuro: Amen.

¶ Feria tertia post quartā dominicā in q̄dragesima de satisfactiōe facienda deo ignali. ¶ Sermo. 69.

Totum hominē saluū fecit in sabbato. Scribūt̄ hec verba Jo. 7. Sententia est p̄hi in. 3. p̄hisi. Fratres charissimi ꝙ perfectum est cui nihil deest. Nā vt habet̄ in glo. ex̄ de bap. c. maiores Nihil reputat̄ actū cū aliquid supest ad agēdum. Qꝺ etiam habetur. 38. di. c. que ipsis. ⁊. 7. q. i. c. nihil. Cū igit̄ in superioribus tractatū sit abūde diffuseq̄ ꝺ duabus p̄ncipalibus partibus ipsius pnie. s. contritōe ⁊ confessione.

Restat ad pfectionē ipsi⁹ tractare ď alia par
te.s.satisfactione: quia sicut pma pars ē cor
dis cōtritio: ⁊ secūda oris cōfessio: ita tertia
est opis satisfactio: cui⁹ mysteriū insinuare
videt dñs noster in vbis ppositis: qui argu
ens scribas ⁊ phariseos q̇ ex lege moysi circū
cidebant hoiem in sabbato absq legis trās
gressiōe: quia pceptū erat q octaua die cir
cūcideret puer: ⁊ iō si octaua dies esset i sab
bato tūc circūcideret: nec aliq̄ trāsgressio re
putabatur: ⁊ iō ex hoc arguit saluator di. Si
circūcisionē accipit hō in sabbato vt non sol
uatur lex moysi: vt patet p pdicta: mihi indi
gnamini: quia vt dicūt vba pposita totū ho
minē saluū feci in sabbato .q.d. hoc est val
de irrationabile: quia mag licita est ⁊ melior
sanatio hoīs in aīa ⁊ corpore q̄ sit ipsa circū
cisio. Ex quo patet q opus Christi fuit pfe
ctum: q totū hoiem sanū fecit. Igit ⁊ nos
opus pfectum pnīe faciam⁹: vt ad ↄtritionē
⁊ ↄfessionē etiā satisfactionē adiungam⁹: de
qua ordinate pcedēdo tractātes: q duplex
est.s.q̄ faciēda deo ⁊ que hoī. Primo tracta
bitur de ea que faciēda est deo in generali: de
inde in spāli. De satisfactione q̄ faciēda deo
in generali in pñti sermone tres ↄsideratio
nes ānotabimus: quaꝝ Prima dī q̄ddītas.
2ª dicit charitas. 3ª dicit penalitas.

Pars pma huius sermonis in qua decla
ratur quid sit satisfactio.

PRimo in isto sermone aduertendū
est q de satisfactione tres diffinitio
nes dant. ¶ Pria est Ansel. in li.
2. Cur de⁹ hō di. Satisfacere est deo debi
tū honorē reddere: vbi di. Alex. in. 4. par
te in tractatu de satisfactione in gnali: q bñ
dixit Ansel. q ⁊ si oīs honor est debit⁹ deo
maxime est honor satisfactionis: q honor il
le ē emēdatori⁹ pcti qd ppie cōmittit in in
iuriā dei. ⁊ est etiā humiliatio sub creatura
ↄ contēptū q̄ efferebat ↄ creatorē suū peccā
do. Qui g satisfacit de pctis pteritis p penā
recōpensando deo honorē debitum reddit.
¶ Scda ē Aug. in li. de ecclīasticis dogma
tib⁹ ppositione. 23. ⁊ habet in. 4. di. 25. ⁊ ď
pe. di. 3. §. i. di. Satisfactio est peccatoꝝ cau
sas excidere. i. sm Bo. in. 4. di. 15. motiua
⁊ occasiones: ⁊ hoc quidē est qd sequit in dif
finitione: nec eoꝝ suggestionib⁹ aditū indul
gere: vt sequēs pars sit expositio pcedentis

Potest etiā aliter exponi sic. Satisfactio est
pctōꝝ causas excidere. i. intrinsecas causas:
⁊ radices ex pctō relictas: nec eoꝝ suggestio
nibus indul. i. opportunitatib⁹ extrinsecis adi
tum nō prebere vt fugiēdo tēpus: locū ⁊ hu
iusmodi: ⁊ ex hoc ostēdit q in satisfactionis
īpositiōe singulariter dz attēdi vt nō fiat vl
terius illud ppter quod iniungit satfactio.
¶ Tertia est Ricar. i. 4. di. 15. ar. i. q. i. que
cōplectit ambas psonas di. Satisfactio ē p
illata iniuria volūtaria recōpēsatio sz iusti
cie q̄litatē: nā p recōpēsationē pdictoꝝ cause
pctōꝝ excidunt: sequit cū pposito nouā iniu
riam non cōmittendi: quia propositū cauen
di a noua iniuria peccatoꝝ suggestionibus
aditus non indulgere. Ad predictoꝝ decla
rationē tria parua dubia mouent. ¶ Pri
mū est si est possibile satisfacere deo de pecca
to suo. Ad hoc. R. Ricar. vbi. s. q. 2. q ho
minē posse satisfacere deo dupliciter pōt in
telligi: aut cum alterius adiutorio: aut sine.
Primo mō dico q hō pōt satisfacere deo i
virtute. s. meriti Christi cuius particeps ē
per verā fidem. Secūdo aūt mō satisfacere
non potest: vnde Aug. in enchi. ait. Nec an
tiquoꝝ quicūq iustoꝝ preter Christi fidē
salutē potuit inuenire: hō enim per se deo nō
potest equalem cōpensationē rependere: nec
ab eo exigitur: sz si fecerit quod potest plus
ab eo nō requirit. ¶ Secundū q querit h
est: Si hō potest satisfacere de vno peccato
sine alio. Et. R. Ricar. vbi. s. q. 6. q satis
facere p culpa dupliciter potest intellgi: aut
de illa que consistit in actu anime interiori:
aut de illa que cōsistit in actu exteriori. Pri
mo mō nō potest hō satisfacere de vna cul
pa mortali sine alia: vt probatū est. s. de pe
nitentia in generali. Secūdo mō loquendo
potest satisfieri de pena debita tpali vni pec
cato sine alia: sicut satisfieri pōt de vna par
te pene sine alia: huius autē ratio est: q ob
ligatio ad talē penā simul stat cum charita
te: ⁊ ideo remanēte debito pene p vno pctō
acceptare potest solutio pene p alio: si tamē
adsit propositū satisfaciendi postea de alio:
q si ppositū mutet ita vt pro alia non velit
postea satisfacere remanet tamē solutio pce
dens acceptata: ⁊ sic patet scdm ppositum.
¶ Tertiū dubiū est. Si vnus potest satis
facē p alio. Ad hoc. R. Ricar. i. 4. di. 20.

ar.j.q.3.⁊ Sco.in eadē di. Et Durādꝰ li.j.
parte.j.di.5.q.22.ꝙ duplex ē satisfactiōis
effectus. Unus ē excisio cause pctōꝝ sequen
tiũ. Et quantū ad hoc nō pōt vnꝰ pro alio
satisfacere: qꝛ ꝑ ieiuniũ vniꝰ: alteriꝰ caro nō
domaꝛ. Alia ē solutio debiti pctōꝝ pcedē-
tiũ: ⁊ quo ad hũc effectũ distinguēdũ ē: qꝛ si
vnus ē ꝑ se ipotens alius pōt pro eo satisfa-
cere si est in charitate. Sicut etiā cōfiteri: si
ē potens: tũc oportet ꝙ satisfaciat ipsemet ꝑ
seipso: nec alterius satisfactio sibi prodesset:
nisi aliū paratũ hēat ad satisfaciendũ pro se
facultate exñte: sicut sibi ipositũ fuit a sacer-
dote: qꝛ ad hoc teneꝛ in.c.oīs. Necesse ē eni
vt pēitēs recognoscat peccatũ suũ ꝑ aliquē
actũ satisfactiōis de pe.di.j. nō sufficit. Et
sic patet tertiũ propositũ ⁊ pars prima.

¶Pars scd̄a huiꝰ sermonis in qua declaraꝛ
vtꝝ satisfactio facta extra charitatē valeat
⁊ an sit iteranda.

Secũdo in isto sermōe queriꝛ. Vtꝝ sa-
tisfactio facta extra charitatē: si.s.i
peccato mortali valeat ⁊ an necesse
sit eā iterare. R. ꝙ hic ē triplex modꝰ dicē-
di. Unꝰ stricte qui dicit oīno ⁊ indifferēt ꝙ
nō valet: ⁊ si ē expleta in pctō mortali neces-
se ē eā iterare. Cuius opionis est Ric. q.5.
vbi.d. ꝙ cũ deus bonorum nr̄oꝝ nō egeat
oꝑa hoīs nō acceptat tāq̄ digna remũerati
one: nec vt satisfactoria nisi oꝑantē acceptet
Unde Gene.4. Priꝰ respexit dñs ad Abel
⁊ post subiũgiꝛ: ⁊ ad munera eiꝰ: ſ deꝰ non
acceptat hoīez exñtez in pctō mortali: qꝛ in
tali statu ē inimicꝰ eius: ergo nec acceptat oꝑa.
Concor. Alex. de al. ⁊ Guilielmꝰ. Aliꝰ mo
dus dicēdi nō ita strictꝰ est. hī Tho.in.4.
di.15.⁊ Durā.li.j.pte.j.di.5.q.19.s.ꝙ aliq̄
satisfactiōes sũt ex q̄bus manet aliq̄s effectꝰ
in satisfaciētibꝰ etiā postq̄ actus satisfactio
nis transijt: sicut ex ieiunio manet corꝑis de
bilitatio: ⁊ ex elemosynis largitis sube dimi
nutio: ⁊ sic de similibꝰ. Et tales satisfactiōes
in mortali facte nō oportet ꝙ iterenꝛ: qꝛ ad
illud ꝙ eis manet ꝑ pn̄iā sequētem accepte
sũt. Satisfactiones aũt q̄ non relinquũt ali
quē effectũ in satisfaciēte postq̄ actus tran-
sijt: oꝫ ꝙ iterenꝛ: sicut de orōne ⁊ similibus.
Actus aũt interior.i. dolor de peccatis qui
totaliter transijt nullo mō viuificaꝛ: ſ opor
tet ꝙ iteretur. Bonauen.in.4.di.15.ar.j.q
4. Narrat ambas opiones illas et dicit pri-
mā eē securiorē: secũdā vero minus probabi-
lē. Doctor subtilis repugnat primā di. eam
eē cāz sepius ⁊ peccādi: ⁊ desꝑandi: vt puta:
si penitens ieiunaturꝰ tribus diebꝰ ex penitē
tia cras recidiuet in pctō mortali: audiens ſ
nō ieiunabit secũda die: ⁊ sic faciet cōtra pre
ceptū ecclesie ⁊ vicarij dei: ⁊ peccabit mor-
taliter: aut nũq̄ faciet penitentiā ipositā de
speratus. Et iō ad concordiā pdictoꝝ ē ter-
tius modꝰ dicendi: ꝙ aut est satisfaciendum
proximo: aut deo. Si proximo in quocũq̄ statu
fuerit facta sufficit. Nā nō interest proximi:
cuius meriti fuerit satisfaciens. Et iō bona
fides nō patitur vt bis ab eodē idē debitũ
exigaꝛ. ff. de reg. iur. l. bōa fides. Si satisfa-
ciendū est deo: dicendū est ꝙ cũ satisfactio
regulariꝛ posita sit in arbitrio cōfessoris ab
eius volũtate dependet vtrũ iterari debeat
vel nō. Et si de eius volũtate constat statꝰ
illi: ꝙ si nō constat recurrimus ad coniectu-
ras. Unde si iniũcta penitētia nō relinq̄t pꝰ
se aliquē effectũ: sicut ē oratio in breui explē
da nō presumitur iposita ad satisfactionē pe-
ne ſ ad ipetrationē reconciliatiōis diuine: q̄
haberi nō pōt nisi ꝑ oꝑa in charitate facta:
iō huiusmōi pn̄ia in statu peccati facta debet
iterari. Si vero iiuncta pn̄ia reliquere posset
aliquē effectũ rerũ seu corꝑis diminutiuũ
p̄sumiꝛ iniũcta ad satisfactionē pene: q̄ pōt
etiā in statu peccati mortalis fieri: vt dicit
Sco. ideo nō est necesse istā iterari: sed suffi
cit ꝙ penitēs confiteaꝛ de hoc ꝙ satisfactio-
nē fecit in mortali culpa: nisi huiusmodi sa-
tisfactio eēt talis ꝙ eēt iposita ad impetrati
onē gratie remisse que i statu pctī mortalis
haberi nō pōt. Et sic dicta doctoꝝ que va-
riare suꝑ hoc videnꝛ inuicē ꝯcordanꝛ: quia
primi loquunꝛ quātũ ad gratiā ꝓmerēdā:
secũdi quātũ ad penā absoluēdā. Ex his in-
telligat prudēs sacerdos ꝙ ad vitandū di-
ctas ambiguitates debet penitēti aliquā iiũ
gere satisfactionē q̄ statim exequaꝛ in statu
gratie: ⁊ exinde addat qd̄ sibi videbiꝛ q̄ ad
reliquā satisfactionē quā successiue agere de
bet: ⁊ declaret ei si illā debet iterare: si in sta-
tu peccati mortalis egerit. Et sic pꝫ ps scd̄a.

¶Pars tertia huiꝰ sermonis: in qua decla-
raꝛ vtrum satisfactio fieri debeat per opera
penalia.

T Ertio q̄rit̄ si satisfactō debet fieri ꝑ
opa pn̄alia. Ad hꝰ R. Ri. vbi. s̄. q. 3
Et Bo. ibidē: ⁊ Alex. d̄ ales vbi. s̄
Ri. facit vnā dis. di. ꝙ opꝰ pn̄ale pōt dupli
citer intelligi: aut rōne opantis: aut rōne ge
neris opis. Si primo mō: sic n̄ oportet ꝙ sa
tisfactio huiꝰmodi opantis fiat ꝑ opa pena
lia: quia freq̄ucter opa ex suo genere penalia
rōne ferue̅tis charitatis in opante sūt ei de
lectabilia. Si secūdo mō sic satisfacie̅dū est
pro peccato ꝑ opa penalia. Cuiꝰ ratio red
dit̄ q̄druplicit̄ ḃz ꝓdictos doc. maxie Alex.
⁊ Bo. Prima ē honoris ablati redditio: q2
debet hō reddere honorē deo ampliꝰ q̄ꝫ si n̄
abstulisset. Et iō requirit̄ vt non tm̄ deo fa
mulet̄ ꝑ opationē bonā: verū etiā seip̄m deij
ciat ꝑ penā assumptā. Secūda rō ē deordia
ti reordinatio: q2 qui se deordinauit ꝑ cōmis
sionē culpe potissime reordinat ꝑ ꝑpessionē
pene. Tertia rō infirmitati curatio. q2 infir
matus ꝑ delectationis calorē: curat̄ ꝑ pn̄ali
tatis algorē. ⁊ iō culpe debet̄ pēa etiā ꝓpter
ꝓseruatōnē a futura: q2 ḃz Aristo. z. Ethi.
c. 3. Pene sūt medicine quedā nō tm̄ curati
ue ḃ etiaꝫ ꝓseruatiue. Quarta rō ē debiti ab
solutio: q2 pctm̄ quod ꝯtrahit̄ ē debitū pn̄e
Et iō debet ꝑ pn̄ā satisfacē ipse pctōr. Vn̄
Grego. in quadā O me. sic ait. Iustū est vt
pctōr tāto maiora sibi inferat lamēta ꝑ peni
tentiā: quāto maiora sibi intulit dāna ꝑ cul
pam. Nō si ꝯdicat̄ sic: phs. z. Ethi. 3. c. dic.
Medicie ꝑ ꝯriū inate sūt fieri: ḃ quedā sūt
peccata penalia sicut tristicia: ira: ḡ satisfa
ctio pro talibus pctis debet eē ꝑ opa delecta
bilia. Ad hoc R. Ric. ꝙ quāuis aliquibus
pctis sint ānexe pn̄e sensibiles: tn̄ inquātuꝫ
sūt actus volūtarij aliquā delectationē hn̄t
quia sicut dr̄ Prouer. 13. Desideriū si cōple
atur delectat aiaꝫ. Unde ad maiorē hoꝝ de
clarationē querit̄ vtrū flagella que deꝰ im
mittit aut vēire ꝑmittit suꝑ pn̄itētes sint ꝓ
eis satisfactoria. Et R. Ri. ad hoc ꝙ susti
nens flagella siue ꝑ opationē iustā: huiꝰ mo
di sūt oīa illa q̄ deus infligit siue ꝑ actionē
iniustā: cuiusmodi sūt q̄ deꝰ frequent̄ a pctōri
bus infligi iuste ꝑmittit: nō satisfacit ea susti
nēdo sub rōne qua faciēs tm̄: q2 sicut volun
tas sustinētis nullo mō coopat̄ ad ea vt acti
uū principiū: oportet autē ꝙ principiū acti
uū meriti sit volūtas illiꝰ qui meret̄: inq̄ꝫtū

tn̄ volūtas sustinētis eadē patiēt̄ sustinet in
tentione remissionis pn̄e debite ꝓ suis pec
catis sūt sustinēti satisfactiōis mā: q2 ipsa sa
tisfactio in actu volūtatis formalit̄ cōsistit:
flagella tn̄ que ipse deꝰ imittit: maiorē effica
ciā hn̄t inclinādi volūtatē ad bonū q̄ꝫ illa q̄
nō imittit: sed imitti ꝑmittit: imo aliq̄n per
mittit ⁊ imittit vt hic cruciet ⁊ nō in futuro
Unde Augꝰ. in li. de vera inocētia. 5. c. Di
uina bonitas iō maxie irascit̄ in hoc seculo:
ne irascat̄ in futuro: ⁊ misericordit̄ adhibet
tpalē seueritatē ne in eternū inferat vltionē
Et li. j. deci. dei. 8. c. Flagellū dei ad patiam
erudit bonos. ⁊. 30. c. Cū me deus aduersis
rebꝰ exagitat: aut merita examiat aut pctā
castigat. Hec ille. Qn̄ igit̄ flagellamur cha
rissimi ⁊ passiones ⁊ infirmitates patimur:
patient̄ sustineamꝰ: ⁊ hoc ꝓpt̄ pctā nr̄a eue
nisse ꝯcludamꝰ: q2 si ipatient̄ sustinemꝰ ḃ: n̄
hn̄t rōnē satisfactionis: sed potius vindica
tiōis. Faciamꝰ ḡ de necessitate ꝟtutē vt ad
uersitatibꝰ huiꝰ seculi fugiamꝰ penas ifer
ni ⁊ purgatorij. Nō si ꝯdicat̄ sic: Satisface
re nō cōuenit nisi illis q̄ peccauerūt: ḃ tpalia
flagella q̄n̄q̄ꝫ imittunt̄ hoibꝰ nō ꝓpt̄ pecca
ta: sicut patuit i Iob: ḡ nō sūt satisfactoria
Ad hoc R. Ri. ꝙ sicut idē opus qd̄ in ino
cente nō fuisset satisfactoriū est i penitēte sa
tisfactoriū: ita idē flagellū pōt eē innocenti
mā magis boni ⁊ in penitente mā remissiōis
pene pcti. ¶ Secūdo querit̄: Si pn̄itēs ex
pleta satisfactione a sacerdote iposita debe
at aliam pagere. Ad hoc R. breuit̄ ꝙ non
est necessariū tn̄ ꝯgruissimū ē q2 si forte illa
nō sufficeret: hec suppleret. Vn̄ Esa. z. Do
cebit nos vias suas. i. ꝑ sacerdotem docebit
nos quid teneamur agere. Et ambulabimꝰ
in semitis eius. i. strictiorē pniaꝫ faciemꝰ q̄ꝫ
iniūcta sit. Strictiores eni sūt semite q̄ꝫ vie
Et iō sacerdotes debēt sꝑ dicere in vniuer
sali pēitētibꝰ: q̄cq̄d boni feceris sit tibi i re
missionē pctōrū. Et hoc ḃm Hosti ⁊ Ray.
triplici rōne. Primo rōne satisfactōis dupli
cit̄. s. ex iniūctione sacerdotis: ⁊ ex ip̄o pecca
to cōmisso: q2 si ꝯtingat ꝙ sacerdos minorē
satisfactionē iponat quaꝫ req̄rat culpa: resi
duū soluet aut hic aut in purgatorio. Scd̄o
rōne maioris valoris: q2 opus qd̄ q̄s facit ex
iniūctiōe sacerdotis vno mō. s. ex nā operi in
iūcti. Alio mō ex vi clauiū ampliꝰ valet ad

expiandū pctā: q̄ si ꝓprio arbitrio idē face-
ret. Tertio rōne dubitatiōis vt. s. si pnia ñ
decenē sit iposita ꝓpē hec ꝟba. O pa bōa fu
tura suppleant. Bonū ḡ faciam⁹ ñ deficien-
tes: qꝛ nō sufficit abstinere a malo nisi etiam
fiat bonū. Vñ Aug. li. 50. Omel. Omel. 16
ait. Quātum possum⁹ fructū iusticie studea
mus afferre: timētes illud qḋ dñs dicit. Ar-
boꝛ q̄ nō facit fructū bonū excidet ꝛ in ignē
mittet. Hec snia euidēt ōndit: qꝛ ñ solū ma
lū fecisse ſ ēt bonū ñ egisse dānabile erit. Et
sup ps. 33. idē ait. Parū ē declinare a malo:
nisi faciam⁹ bonū: parū ē vt ñ expolias nisi
vestias nudū. Et i li. de vi. xp̄iana. Nō ſ so-
lū a xp̄iano q̄rit vt malo careat ſ vt exerce-
at bonū: q̇ ēt si nihil mali fecerit nec boni ali
q̇d: tñ ad eṫne vite p̄miū nō admittit: ſ gehē
ne ignib⁹ mācipat sicut i euāgelio dñz dixis
se legim⁹ de his q̇ nihil mali nec boni faciūt.
Discedite a me ma. in. i. e. q̇ pa. ē. di. ꝛ. an. ei⁹
Esuriui. n. dē. Ecce ñ qꝛ malū gesserūt: ſ qꝛ
nō fecerūt bonū ɔdēnāt. ſ ille. ¶ Z. q̄rit po
sito casu q̄ hō eēt certificatus q̄ satisfecisset
quātū ad culpā ꝛ penā de pctis suis: q̄ vtili-
tas eēt pēitēti iterū satisfacere. Ad hoc R.
Alex. de ales vbi. s. q̄ ē ei valde vtile iteꝝ sa
tisfacere ꝛ i futuro ꝛ in pñti: qꝛ lꝫ hoc i futu-
ro nō ꝓficiat quātū ad p̄miū subale: ꝓficit
tñ quātū ad p̄miū accidētale: ꝛ si augmētet
charitas ēt ꝓficit quātū ad p̄miū subale: in
pñti ēt multū ꝓficit: qꝛ si bōa oꝑa fctā i moꝛ
tali ad multa valeāt ſꝫ oēs theologos: vt pu
ta ad diminutionē pene tꝑalis: ꝛ ad tꝑalium
multiplicationē: ad gr̄e obtinēde habilitati-
onē: ꝛ ad mlta alia q̄ lōgū eēt dicere. A foꝛ-
tioꝛi multo plus ꝛ ad plura valēt fctā i cha-
ritate: ꝛ ſꝫ Alex. valēt ad h. 7. q̄. j. scribūt
Primo valēt ad iocūditatē mēt. Vñ ꝓpha
In via testimonioꝛū tuoꝝ delectatus sū. Et
Esa. 55. Audite audiētes ꝛ comedite bonū
ꝛ delectabit i crassitudie aīa vr̄a. Scdo va-
let ad stabilitatē ꝛ ɔfirmationē charitat: iu
xta illud Ecclesiasti. 7. Nō pigeat visitare
infirmū ex hiis eni in dilectione firmaberis.
Tertio valet ad augmētationē gr̄e: iuxta il
lud Prouer. xi. Alij diuidūt ꝓpria ꝛ ditio-
res fiūt. Quarto valet ad purgationē pctō-
rū: iux Prouer. 15. Per miaꝫ ꝛ fidē purgāt
pctā. Quito valet ad debilitationē fomitis.
Unde Job. 8. Au si diluculo ɔsurrexer ad

deū ꝛ oīpotētē fueris depcat⁹: si mūd⁹ ꝛ re
ctus incesseris stati euigilabit ad te ꝛ pecca-
tū reddet hitaculū iusticie tue. Sexto valet
ad vitationē pigritie. Vñ Prouer. vlt. Cō
siderauit semitas dom⁹ sue: ꝛ panē otiosa ñ
comedit. Septio ꝛ vltio valet ad repulsio-
nē tētationis diabolice. Unde Greg. sup il-
lud Job. 2. Nemo loq̄bat ei verbuꝫ. Uide
bant eni doloꝛē eē vehementeꝫ: ait. Si nos
virt⁹ cōpūctiōis in intimis afficit hoīs: stre
pitus praue suggestiōis obmutescit: bonū ḡ
faciētes nolite deficere: vt in die iudicij sub-
limioꝛē gl̄iaꝫ ab eterno iudice recipiatis Je
su xp̄o. Qui cū pa. ꝛ spi. scō. Amen.

¶ Feria. 4. post quartaꝫ dñicaꝫ in. xl. de oꝛa-
tione ¶ Sermo. 70.

PEccatoꝛes deus nō exaudit. Scri
buntur hec verba Jo.
9. Postq̄ fratres cha-
rissimi de satisfactione
deo facienda: tractare
aggressi sum⁹: determia
to de ipsa in gn̄ali: iā restat determiare i par
ticulari: ꝛ qꝛ satisfactionis tres sūt ꝑtes. s. ie
iuniū: elemosyna ꝛ oꝛatio. Sed de ieiunio et
elemosyna satis dictū ē in principio hui⁹ sa-
cre q̄dragesime. Sequit igit hic tm̄ de oꝛa-
tione ꝑtractare: de qua in pñti euāgelio mē-
tio fit. Nā ille cec⁹ a xp̄o illūiat⁹: vt patet in
tuenti: ductus ad scribas ꝛ phariseos i syna
goga p⁹ multa dixit ꝟba ꝑposita. s. Pctōꝛes
de⁹ ñ exaudit. Ad qḋ ꝟbū declarādū: aduer
tēdū ſꝫ oēs doc. q̄ ad h q̄ oꝛo sit meritoꝛia
ꝛ ipetratiua dꝫ oꝛās eē iust⁹ ꝛ bñ dispositus
qꝛ oꝑa fctā i moꝛtali ñ merēt p̄miū vite eter
ne ꝛ iusti facili⁹ exaudiūt i oꝛonib⁹ suis / iux
illḋ. Clamauerūt iusti ꝛ dñs exaudiuit eos
vñ. j. q. j. c. ipi dꝫ. Quāto digniores fuerint
s. oꝛātes tāto facili⁹ i necessitatib⁹ ꝓ q̇b⁹ cla-
māt exaudiūt. Et apl's ad Ro. 15. Adiuuet
me in oꝛonib⁹ vr̄is. vbi gl. sic ait. Venero-
gat apl's minoꝛes pro se oꝛare: multi eni mi-
nimi dū congregant vnanimes fiūt magni
ꝛ multoꝛū p̄ces ipossibile ē q̄ nō ipetrēt qḋ
ipetrabile est. Hec ibi. Noli tñ desꝑare ani-
ma mea ꝛ peccatrix: ſ tu etiā effūde oꝛones
i ɔspcū deitui: qꝛ ipas si etiā effuder cū debit
circumstantijs de quibus statim dicetur: et

si nõ ita faciliter: tñ exaudieris finalit: ñ obstante verbo ꝓposito. Ad cuius rei euidentiã tres in pñti sermone consideratiões sunt annotãde. Prima ẽ si bonis ⁊ malis ꝯuenit orare deũ. Secũda est si orãs in mortali pec cat. Tertia est que cõditiones faciũt orationem exaudibilem.

¶ Pars prima huius sermonis: in qua declaratur vtrũ bonis ⁊ malis ꝯueniat orare

P Rimo igit in isto sermone qñ queritur: Si bonis ⁊ malis cõuenit orare. R. ꝺm Alex. de ales. ꝙ sine dubio bonis ⁊ malis cõuenit orare. Quod probatur q̇nqꝫ modis. Primo sic: Isido. de sũmo bono li. 3. c. 7. ait. Oratio i pñti vita tm̃ pro remedio pctõrũ effundit: sed boni ⁊ mali in pñti vita hoc remedio indigẽt: iux illud 3. Reg. 8. Nõ ẽ homo q̇ nõ peccet: g̊ vtrisqꝫ cõuenit orare. Secũdo sic ꝺm Aug. ad ꝓbãdũ. Nulla est oratio vbi nulla ẽ tẽtatio: tũc sic: vbi multa tẽtatio plurimũ ẽ orandũ: sed hoc est in viatorib⁹ tã malis ꝙ̃ bonis: g̊ ⁊c̃. Tertio sic. Nulli precludit via salutis: ergo oẽs sũt in statu merendi: ergo ⁊ orãdi: cum oratio inter meritoria cõputet: vt dictũ est supra. Quarto oẽs pñt satisfacere de peccatis: sed oratõ ine satisfactoria reputat: ergo oẽs pñt orare. Quinto ⁊ vltio sic. Iudex ꝑ ante prolationẽ diffinitiue sñie ẽ exorãdus: Si ergo nũqꝫ profert snia ante mortez oẽs debent deũ dũ viuũt exorare. ¶ Sed ꝯtra hoc est euangeliũ Io. 9. vbi dicit. Scimus q2 pctõres deus non exaudit. Ad hoc quidẽ diuersimode R. a diuersis. Naz Aug⁹ ait. ꝙ verbũ illud nõ fuit xp̃i sed ceci nõdũ plene illuminati. Et ideo inq̇t ipse sup Ioannem. Si de⁹ pctõres nõ exaudiret: frustra ille publican⁹ oculos in terra dimittens ⁊ pect⁹ suũ percutiẽs diceret. Dñe ꝓpitius esto mihi pctõri. Tho. ꝟo ad hoc rñdet: ꝙ pctõr nõ exaudit inquãtũ pctõr. puta q2 a deo petit cõplementũ alicui⁹ pcti: tunc eni talis nõ impetrat nec meret: imo desiderãdo hoc ⁊ petendo peccat: vt dicet infra. Unde Criso. sup illo verbo Mat. 12. Abeũtes pharisei cõsiliũ inierũt ⁊c̃. Colon⁹ inquit diaboli auxiliũ dei: ⁊ si querit nõ inuenit: ⁊ ponit exẽplũ di. Uidisti aliqñ euntẽ ad furtũ deũ orare: vt bene prospetur in furto: aut qui vadit ad fornicationẽ. Nũquid signũ crucis sibi ponit in frõte vt nõ cõprehendat in crimie: qḋ si fecerit ñ iuuat: q2 nescit iusticia dei patrociniũ dare criminib⁹. Hec ille. Aduertẽdũ tñ ꝺm Tho. 2a 2e q. 83. ar. 16. ꝙ pctõr iquãtũ pctõr aliqñ mõ ꝑdicto exaudit. s. ad maiorez vindictã inquantũ deus ꝑmittit pctõrẽ ampli⁹ ruere i pctã: iux illud ps. Dimisi eos ꝺm desideria cordis eorũ. Nam ꝺm Augm deus quedã negat propiti⁹: que cõcedit iratus. Unde etiã aplš ad Ro. j. ait. Tradidit illos deus in desideria cordis eorũ. qḋ ꝟbuz exponit ꝺm glo. quadruplicit. Primo sic: tradidit. q. d. nõ incitauit: nõ imisit: sed ꝑmisit ruere in mala desideria exigẽtib⁹ culparũ causis vite ipsi⁹. Secũdo sic: tradidit. i. gratiã subtrahẽdo ꝑmisit irruere in mala desideria: nihil eni fit in malis sine eius ꝑmissione Tertio sic: tradidit illos. i. deserẽte luce sapientie dei ꝑ cordis cecitatẽ lapsi sunt in plura pctã ⁊ grauia. Quarto sic: tradidit illos i de. cor. e. i. ꝑmisit tradi in malis desiderijs tãqꝫ quibusdaz tortorib⁹. ⁊ nõ ꝙ dicit cordis qḋ erit dei ⁊ deo: ꝟ addit eorũ: q2 cor male desiderans est derelictum a deo: quia cor bonuz est dei: sed desiderium malũ non ẽ dei ꝟ cordis pctõrũ. Alex. aũt de ales dicit. ꝙ de⁹ nõ audit pctõres illos. s. qui affectãt in pctis ꝑmanere: alios aũt ecõtrario q̇ affectãt pctã deserere ⁊ iusticie statũ induere bñ audit. ꝙ autẽ illos qui affectãt in pctis ꝑmanere de⁹ nõ audiat: ꝓbat ꝑ illḋ Iob. 35. Clamabũt ⁊ non exaudiet dñs eos ꝓpter suꝑbiã illorũ. ⁊ ꝑ illud Prouer. j. Clamabũt ⁊ nõ audiet eos eo ꝙ exosaz habuerũt disciplinã. Et Esa. 5 Cũ multiplicaueritis orões nõ exaudiaz: manus eni vr̃e sanguine plene sunt. Et Esa. 29. Populus iste ore suo ⁊ labijs suis glorificant me: cor autẽ illorũ longe est a me. Et ꝑ illud Hiere. 7. Noli orare pro populo hoc nec assumas pro eis laudez ⁊ orationẽ: quia nõ exaudiaz te. Et per illud. Luc. xi. Quid vocatis me dñe dñe: ⁊ nõ facitꝫ que dico. Et iḋ ait Chriso. sup Math. Qui orat ⁊ peccat: nõ orat deũ sed deludit. Et Aug⁹. i q̇dã sermone. Qua fronte postulas qḋ promisit deus: si non facis qḋ iussit deus: prius audi monitiões: ⁊ sic exige ꝓmissiones. Et Ber. super Cãti. 16. sermõe. Qua ꝟo frõte attollo oculos meos ad vultũ patris tam boni tã malus filius. Hec ibi. Nullus eni indignus

debet salutare principem. C. de dissertorib⁹
l. cū intonuisset li. 12. Maiori ergo ratiōe
nō debet salutari per oratiōnē ille de q̄ phs
dicit. 12. Metaphisice. Un⁹ ergo princeps:
quia ex quo seruus dñi terreni nō reputat̄ di
gnus vt preces porrigat impatori terreno.
C. de pci. impera. offi. l. lʒ seruus conditori.
A fortiori qui est seruus diaboli ⁊ peccati:
imo tot demoniorū quot vitiorū. ¶ Ad
uertendū insuper ꝙ deus non exaudit illos
peccatores qui nō parcūt sibi offendentib⁹:
Quod patet per illud Ecclesiasti. 28. Relin
que proximo nocēti te: ⁊ tunc depcanti tibi
peccata soluent̄. Et per aliud ibidē. Homo
homini seruat irā ⁊ a deo querit medelā in
frustra. Collige ergo ꝙ de⁹ nō exaudit eos
qui petunt saluti sue contraria nec qui pec
care desiderāt ⁊ eos qui offensas nō relaxāt
que confirmat Augusti. sermone. 2. de ora
tione di. Tribus modis orationes ipediunt̄
aut cū quis a deo petit quod sue saluti resi
stit: vel cum orat ⁊ ab iniquitate non cessat:
aut delinquēti in se debita nō relaxat: quod
triplex malū dū a se vnusquisq; studiosus
abstraxerit secur ius studio oratiōis incum
bat: ⁊ ea que petit precib⁹ se impetrare libe
ra mente cōfidat. Cōclude ergo ꝙ iustus et
peccator orare possunt ⁊ exaudiunt̄: sed alit̄
⁊ alit̄. Unde Jo. an. ⁊ btūs Tho. vbi. s. di
cunt: ꝙ peccator exaudit̄ nō obstantib⁹ pre
dictis ipedimentis: sed obseruatis conditio
nibus debitis: de quibus statī dicet̄: ñ q̄dē
ex iusticia: quia peccator hoc quod ipetrat ñ
meret̄: sed ex pura misericordia. Justus aūt
ſm eundē Tho. vbi supra. ar. 15. exauditur
a deo ex iusticia: quia oratio iusti triplicem
habet efficaciā: cōsolādi. s. impetrādi ⁊ me
rendi. Primo habet efficaciā consolādi in
quantū oratio specialē consolationē presen
tialiter confert menti. Secūdo oratio iusti
habet efficaciā impetrādi: ⁊ hoc ex grā dei:
qui nos ad orandū inducit. Unde Aug⁹.
i li. de verbis dñi ait. Non tantū hortaret̄
vt peteret̄ nisi dare vellet. Tertio habet ef
ficaciā merendi: inquantū ex charitatis ra
dice procedit. Nam obiectū charitatis est bo
nū eternū: cuius fruitionē ꝟtute charitatis
meremur. Unde sicut quilibet actus virtutꝫ
habet virtutē merēdi ex charitate: sic ⁊ orō
que est act⁹ religiōis. Accedāt ergo ad ora

orō iusti treꝫ hʒ efficaciā

tionē iusti ⁊ mali: petant ⁊ accipiant: quia
Chriso. sup Mat. ait. Quis q̄ petit accipit:
siue iust⁹ sit siue peccator. Et sic pʒ ps p̄ma
Pars secūda huius sermonis in qua decla
rat̄: vtrū exñs in mortali orans peccet.
Secūdo qñ querit̄: Si exñs i morta
li orans peccet ex p̄cibus: patet ꝙ nō
absolute loquēdo. Uñ Ecclesiastici
21. scribitur. Fili peccasti ne adijcias iterū:
sed de p̄teritis depcare vt tibi dimittantur.
Etiā Alex. de ales vbi. s. ait. ꝙ nō oīs orō
existētis in mortali ē peccatū: sed quedā sic
⁊ quedam nō. i. existens in mortali orando:
qñq; peccat qñq; non. ¶ Ad cuius euiden
tiā notandū est: ꝙ. 5. de causis peccat qui
orat in mortali. Prima ē quādo orat vel pe
tit illicitū iuxta illō ps. Iniquitatē si aspexi — ps. 65.
i corde meo nō exaudiet dñs. Et Ja. 4. Pe
titis ⁊ non accipitis: eo ꝙ male petatis vt i
ↄcupiscētijs vr̄is viuatis. Secūda ē quādo
oratio procedit ex p̄sūptione: vt cū aliqs se
digniorē reputat ceteris exaudiri. Et talis — Et d' pharizeo q
oratio significata ē in facto Ozie qui voluit — [illegible]
adolere incensū super altare timiamatis. 2 — plo Luc. 18.
Para. 26. Tertia est qñ oratio fit ex hypo
crisi: iuxta illud Mat. 6. Cū oratis nō eritꝭ
sicut hypocrite tristes: qui amāt p̄mas cathe
dras in synagogis ⁊ in platearū angulis stā
tes orare vt videant̄ ab hoībus. Quarta ē:
qñ fit ex amore pecūie vl' ex vitio glorie: iux
illud Mat. 23. Ue vobis scribe ⁊ pharisei
hypocrite qui comeditis domos viduarū
longa oratione orātes. Unde glo. ibidē ait.
Ue vobis qui vestra sup̄stitione nihil intē
ditis nisi vt predā de suba plebis faciatis.
Quinta ē cū ex oratione orit̄ scandalū: vt
i notorio pctōre. Uñ i ps. peccatori dixit de⁹ — ps. 49.
Quare tu enarras iusticias meas? ¶ Con
cludit ergo ꝙ oratio peccatoris exceptis pre
dictis causis bona ē ⁊ nō mala. Nō si ↄdica
tur sic: Ecclesiasti. 34. scribit̄. Nō sūt bñ pla
cite deo subsannatiōes iniustorū: sed orō eius
qui scit se in mortali eē subsannatio videtur
q̄r ex vna parte honorat deū inquātū orat:
⁊ ex alia inhonorat p peccatū: iux illō Ro.
2. Per p̄uaricationē legis deū inhonoras:
ꝙ ⁊c. Ad hoc R. ꝙ nō oīs orō exñtis i mor
tali est subsannatio: Cū eni aliqs hūilit̄ et
deuote quātū p̄mittit stat⁹ peccati orat deū
talis orō nō ē subsannatio ſ; honorat̄ de⁹ p

illaꝫ: nec ex alia parte ex bono orāt: q̄ȓ pecca-
tū orantis quodāmō ꝑ orōnē hūilē apti⁹ fit
ad indulgendū: cessat eni augmētatio pctōꝝ
dū pctōr hōis opib⁹ itēdit. Et sic pꝫ ꝓs scđa.

¶ Pars tertia huius sermonis ī qua decla-
ratur ꝙ quatuor in oratione requirūtur ad
hoc ꝙ orans exaudiatur.

Tertio sciendū est ſm Alex. vbi. s̄. ⁊
Bona. in. 3. di. 4. ⁊ Ric. ibidē. ar. 3.
q. 1. Et i. 4. di. 15. ar. 4. q. 7. ⁊ Tho.
2ª 2ᵉ. q. 83. ar. 6. ꝙ quatuor cōditiones req̄
runt in oratione ad hoc ꝙ sit exaudibilis. s.
ꝙ fiat pro se de necessarijs ad salutē pie ⁊ per
seuerant. ¶ Prima cōditio que requiritur
ad hoc ꝙ oratio exaudiat ē ꝙ fiat pro se. nō
eni pōt hō vitā eternaꝫ ex cōdigno alteri pro
mereri: nec ꝑ cōsequēs ea que ꝑtinēt ad ipāꝫ
proinde nō semꝑ hō pro altero exaudit. Cu-
ius rōnē assignat Alex. vbi. s̄. tā ex ꝑte ci⁹ q̄
ꝑtit q̄ȝ ex parte eius ꝓ quo ꝑtit. Ex ꝑte eni
qui ꝑtit ꝓbat sic suꝑ illud ꝓs. Exultate iu-
sti in dño: ḡ hētur hec regula i glo. Recti sūt
qui diligūt cor suū ſm volūtateꝫ dei: ex qua
sic arguit. Justus ex eo ꝙ iustus ē tenet cō-
formare volūtatē suā volūtati diuine i his
que scit velle deuꝫ. Et intelligendū est illud
nō solū in volito: sed etiā in cōditiōe siue cā
⁊ mō. Nā iudas voluit xp̄m tradi ⁊ de⁹ silr
sed nō eadē conditiōe ⁊ cā. Si ḡ petit ꝓ alio
debet ꝑtere qđ vult deus ⁊ quō vult ⁊ ex q̄
causa vult: alit eni iustus siue rect⁹ nō esset
in volēdo: q̄ȓ ḡ iustus dū est in via nescit vo-
luntatē dei: maxie petēdo pro alio: ꝑtit mul-
totiēs vel quod nō vult de⁹: aut ēt nō codeꝫ
mō sine causa: ⁊ ex hoc est ꝙ nō semꝑ exaudi-
tur ꝑtēs pro alio: aut q̄ȓ ignorat dei volūta-
tem credēs deū velle quod non vult: non tñ
frustrat a merito: imo plerūq̄ȝ multū mere-
tur: ſ; frustrat q̄ intēdit ab obtinēdo. Unde
Hiero. suꝑ Hiere. ait. Frustra rogat q̇s pro
alio cū ille demeret. Ex parte etiā eius pro q̄
ꝑtit idē probat sic. Cū eniꝫ orat quis pro se
proculdubio pōt se facere talē cū diuino ad-
iutorio vt nō sit aliq̇d qđ ipediat sue oratio-
nis effectū. Cuꝫ aūt orat ꝓ alio quātūcūq̄ȝ
faciat quod in se ē pro illo pro quo orat: ille
tñ pro q̄ orat nō faciat se talē ita ꝙ oratio ñ
ipediat: imo obstaculū pōat ꝙ orās ab ipo
nō poterit amouere: tūc frustra pro ipo ora-
tur: nō bene sonāt p̄dicta verba Hiero. ⁊ ēt
Aug. suꝑ Jo. sic di. Exaudiunt oēs sci ꝓ se
ipsis nō aūt pro oībus amicis ⁊ inimicis: q̄
vt a dño dictuꝫ est. Si quid petieritis prēi
in nomine meo dabit: sed ait: dabit vobis.
¶ Notandū tñ ꝙ cū petit spūale ⁊ ad sal-
tē plus exaudit hō pro se: vt patet ex dicti
cū aūt petitur tꝑale plus exaudit pro alijs
⁊ causa eius ē: q̄ȓ cū quis petit tꝑale pro se
mendū est qđ frequent accidit ne. s. inordi-
tus affectus moneat ad petenduꝫ. Et iō fr-
quēter ibi decipiūtur iusti: cui⁹ mōi decept-
cadere in ꝑtitiōe spūaliū nō pōt. Cū aūt
tit tꝑalia pro alio: tūc nō ita frequent cad-
inordinat⁹ affectus: quia hoc magis ꝓuen-
ex charitate ⁊ cōpassione q̄ȝ ex carnalitat-
¶ Secūda cōditio q̄ requirit ad hoc ꝙ o-
tio nostra sit exaudibilis ē: ꝙ fiat ꝓ necess-
rijs ad salutē. Huius rō assignatur dupl-
ſm Alex. de ales vbi. s̄. Prima ē ꝙ illud
lū in ꝑtendo diuine cōplacet volūtati: sic
plane dr̄. j. Jo. vl. Quecūq̄ȝ ꝑtierim⁹ ſꝫ v-
luntatē eius audiet nos. vbi glo. ait. Si v-
mus nostrā salutē ⁊ proximoꝝ: nō discor-
mus a volūtate dei. Sed si volūtas nr̄a p-
ignorantiā a volūtate dei recedit bona vol-
tas dei nostrā stultā corrigit: vt i aplo Pa-
lo cōtigit. Hec glo. Alia rō est q̄ȓ illud solū
congruit hūane dignitati. ⁊ hoc dat inte-
gere Damascen⁹ qñ dicit: ꝙ oratio ē petit-
decentiū a deo: excludēs oē transitoriū ⁊ c-
ducū: solū salutiferū innuēdo ⁊ appellat-
ibi salutiferū nō solū regnū celeste sed om-
id ꝑ quod ad regnū ꝑuenit: de quibus dic-
infra qñ tractabit de oratiōis cōueniēti p-
titōe: vbi etiā videbit si peti debēt tꝑalia v-
Rō aūt quare solū cōgruit hūane dignita-
ꝑtere necessaria ad saluteꝫ hec ē: quia qu-
petitur illius qui petit dꝫ esse ꝑfectiuum:
lū aūt bonū gratie ⁊ glorie ē h⁹ modi: qu-
nullū tꝑale seū hūano ē excellentius: ḡ n-
perfectiuū: ergo ⁊c̄. Et iō saluator n̄r inu-
Jo. 16. dixit. Si quid petieritꝫ ⁊c̄. si quid
id ē aliq̇d: dans intelligere ꝙ nō debem⁹ p-
tere tꝑalia nisi eo mō quo dicet. j. Sꝫ spū-
lia semꝑ ⁊ eterna: q̄ȓ tꝑalia nihil sūt respe-
ue. s. ad eterna. Et ꝙ iste sit sensus euāgeli-
patet: quia sequit. Ut gaudiū vestrū imp-
atur: Hinc ē ꝙ petendo tꝑalia nō semꝑ ex-
dimur: quia q̄ñq̄ȝ sūt ꝯtria saluti nostre. T-
Raban⁹ suꝑ Mat. ait. Quotienicūq̄ȝ pe-
tes nō exaudimur: iō fit quia illa ꝯ auxiliū
nostre salutis petimus. Hec ille. Etiō. C.

ꝑci. impe. offe. l. nec dãnosa. dĩ. ꝙ nulle ꝑces
sunt audiende nec impatori offerẽde nisi rõ/
nabiles. ¶ Tertia cõditio q̃ requirit in ora
tione est ꝙ fiat pie: in quo ꝟbo oẽs cõditio/
nes que requirũtur ex pte orãtis inquãtum
est orãs pleniꝰ includunt. s. ꝙ oret fideliter:
hũiliter: ⁊ feruent. Primo ꝙ oret fideliter:
iuxta illud Jaco. j. Postulet in fide nihil he/
sitãs. Unde Ber. ait. Indignꝰ celesti bñdi/
ctione eẽ cõuincitur q̇ deũ dubio q̃rit affectu
qñ fidelis hũilis ⁊ feruens oratio fuerit: ce/
lũ sine dubio penetrabit. Et Augꝰ li. 2. q̃
nũ euangeliorũ. q. j. ait. Nõ orat accipe qð
se accepturũ eẽ desperat. Et sup euãgelistaz
ad Ro. ꝓpositione. 45. idẽ ait. Nos quidez
oramꝰ ⁊ sicut oz nescimꝰ duas ob res ꝙ illð
quod futurũ spamus ⁊ in quo tẽdimꝰ nõdũ
apparet: ⁊ i hac ipsa via m̃lta pñt nobis pro/
spera videri q̃ aduersa sũt: ⁊ aduersa q̃ pro/
spera. Hec ille. Secũdo ꝙ oret hũiliter: exẽ
plo illius q̇ vult petere aliq̃d a dño terreno:
vel iudice: exẽplo etiã libertorũ q̇ magnã re
uerẽtiaz tenent suis manumissoribꝰ in oĩ/
bus exhibere. C. de in ius vo. l. j. Unde. 35.
Ecclesiastici dr̃: Oratio hũiliantis se nubes
penetrat. ⁊ Judith. 9. Hũiliũ ⁊ mansuetoꝝ
semp tibi placuit deprecatio: iuxta illud ps.
Respexit in orationẽ hũiliũ ⁊ nõ spre. p̃. eo.
Propterea ait Aug. sup Jo. 4. sermõe. Ꝺũ
da cubiculũ cordis vbicũqꝫ fueris: vbicũqꝫ
orauerís: intus ẽ qui exaudiet. Nã qui te ex/
audit nõ est preter te: nõ lõge vadis: non te
extollas q̃si attingas ad illũ: magis si te extu
leris cades: si te hũiliabis ipse appropinq̃bit
tibi. Tertio ꝙ oret feruent. q2 ꝺm Aug. di
gnior sequit effectus: quãto feruentior ꝑce/
dit affectus. Unde Chriso. sup Math. ait.
Petẽtis negligentia reprehendit vbi de dan
tis misericordia nõ dubitat. ¶ Quarta cõ
ditio que requirit in orõne ẽ ꝙ fiat ꝑseuerã/
ter: quia qð differt nõ aufert. Unde Augꝰ
sup Jo. ait. Quedã nõ negãt: sed vt ꝯgruo
tẽpore dentur: differũt. Unde Luc. xi. ait
saluator. Quis vestrũ habebit amicũ ⁊ ibit
ad illum media nocte et dicet illi. Amice co/
moda mihi tres panes: quoniã amicus meꝰ
venit ad me de via ⁊ nõ habeo qð ponã ante
illum: et si ille de intus respõdens dicat. No
li mihi molestus esse: iam ostiuz clausuz est
⁊ pueri mecum sunt in cubili: non possuz sur
gere ⁊ dare tibi. Et ille si perseuerauerit pul/
sans: dico vobis ⁊ si non dabit illi surgẽs eo
ꝙ amicus sit: propter importunitatez tamẽ
eius surget ⁊ dabit illi quotquot habet neces
sarios. Et ego dico vobis: petite ⁊ dabitur
vobis: querite ⁊ inuenietis: pulsate ⁊ aperie
tur vobis. Hec ibi. Ratio autez quare ergo
deus differt exaudire petitionez orantis as
signatur quadruplex ꝺm Tho. vbi. s. Pri/
ma est vt crescat eius quod petitur desideri/
um: iuxta illud Grego. Desideria dilatione
crescunt. Secunda est vt donuz sit gratius
⁊ acceptius: iuxta illud Senece. Quod gra/
tuz vis habere raro effice. Tertia est vt me
lius custodiatur illatũ. quia ꝺm August. et
Grego. Facilitas venie incentiuuz tribuit
delinquẽdi. Quarta est vt melius purgetur
cor prauuz: iuxta illud Greg. Differẽs cru
ciat ⁊ cruciando purgat. Quinta est vt con
sideret grauez morbum: iuxta illud Grego.
Cum se expedire nititur tũc veraciter con/
spicit ꝙ duris nexibus retinetur: pro quibꝰ
quasi omnibus ait Hiero. Si tamen egrotꝰ
⁊ estuans febribus aquam frigidam postu/
let ⁊ dicat ad medicuz: Uim patior: crucior
vror: exanimor: vsquequo medice clamabo
⁊ non exaudies? Respondeat sapientissimus
⁊ clementissimꝰ medicus. Scio quo tẽpore
debeam dare quod postulas: non misereor
modo: quia misericordia ista crudelitas est:
⁊ voluntas tua contra te petit. Ita ⁊ domi/
nus noster sciens clementie sue põdera atqꝫ
mensuras interdum non exaudiet clamãtẽ:
vt probet eum ⁊ magis prouocet ad rogan/
dum ⁊ quasi igne excoctum iustiorem ⁊ pu/
riorem faciat. Hec ille. Istis ergo cõditioni
bus premitte orationez ⁊ quod queris impe/
trabis in hoc mundo per gratiam. Amen.

¶ Feria. 5. post quartaz dñicaz in. xl.ª de ob
iecto orationis ¶ Sermo. 71.

D Edit illum
d mr̃i sue. Scribũt h̃ ꝟba
Lu. 7. c. Quis. F. C.
Ro gare possimꝰ sanctos
vt orent deũ pro nobis
et suis meritis aliq̃ nob̃
ĩpetrent: Nõ patet in ꝓphetia hodierna. 4.
Reg. 4. de sunamiti q̃ ĩpetrauit p Elyseũ su
scitatõez sui filij mortui: attñ solus deus est

orandus tanꝙ exauditor: quia ipse sol⁹ mise
retur ⁊ comodat vt patet intuenti pn̄s euan
geliū in quo habet̄ ꝙ eunte Jesu in ciuitatē
que dr̄ Naym: que est iuxta mare galilee: q̄d
vidi: erāt cū eo discipuli eius ⁊ turba copio/
sa. Cū autez appropinquaret porte ciuitatꝫ
ecce defūctus efferebat̄ filius vnic⁹ matris
sue: ⁊ hec vidua erat: ⁊ turba ciuitatis mul/
ta cū illa: quā cū vidisset Jesus de⁹ ⁊ hō: mi
sericordia mot⁹ sup eā: q2 misericors ē ⁊ iu/
stus: dixit illi. Noli flere: ⁊ accessit ⁊ tetigit
loculū: hi autē qui portabant steterūt ⁊ ait.
Adolescens tibi dico surge: ⁊ resedit q̇ erat
mortu⁹ ⁊ cepit loqui. Et vt dicunt v̄ba pro/
posita dedit illū matri sue sanū ⁊ viuuz: q2
ipse solus potens ē mortificare ⁊ viuificare:
ꝑcutere ⁊ sanare. Postꝙ igit̄ in p̄cedēti ser
mone tractatū ē qualit̄ oratorēz esse dispo/
situs: Hic ꝯn̄ter tractādū est de obiecto ora
tionis cui. s. oratio fieri debeat. Et aduertē/
dū ꝙ triplex obiectū orōnis nr̄e repit̄. Pri
mū dr̄ exauditionis. Secūdū dicit̄ mediati/
onis. Tertiū aūt impetrationis.

Pars prima hui⁹ sermonis in qua decla/
rat̄ ꝙ ipse deus pater videlicet filius ⁊ spūs
sanctus sit p̄ncipale obiectū nostre oratiōis.

PRimo igit̄ in isto sermone aduertē/
dū est ꝙ ipse deus. s. pat̄ ⁊ fi. ⁊ s. s. est
principale obiectuz nostre exauditi/
onis. Unde Hugo de v̄tute orādi ait. Obie
ctū oratiōis ē sūme potēs: sūme sapiens: sū/
me bonū. Ad quorū declarationē tres con/
clusiones distinguūt̄. Prima ē ꝙ de⁹ ē orā/
dus. Secūda ꝙ ꝫm quid solus est orandus.
Tertia ꝙ nō absolute sed relatiue ē orādus
¶ Prima ꝯclusio sic declarat̄ ꝫm Alex. de
ales vbi. s̄. Amand⁹ enī ē deus ⁊ venerād⁹
quia ipsū amare ⁊ venerari dignū est: vtile
⁊ necessariū. Dignū ē ꝓpter ei⁹ maiestatē ⁊
bonitatē: vtile ē ꝓpter supnā obtinendaz fe
licitatē: necessariū ꝓpter vitandā eternā ca
lamitatez. Ita his eisdē rōnibus orand⁹ est
deus: quia deuz orare dignuz est ꝓpter eius
bonitatem ⁊ maiestatez: quia ipse est alpha
⁊ o: principiū ⁊ finis: principiū collatiuū et
cōsūmatiuū oīuz charismatū spūaliū: vtpo
te a quo est fluentia omnis boni: ⁊ finis ad
quē est ordinatio ⁊ regressio eiusdē boni. iō
rōnalis creatura debet ipsū honorare vt p̄n
cipiū a quo exiens: ⁊ vt finē ad quē rediēs.

Honorat aūt ipsum vt principiū ⁊ datorem
gratie in desiderio orationis pro ipsis suscipi
endis: honorat vt finē in redditione laudis
⁊ gratiarū actiōe pro acceptis. Utile ē etiā
orare deū: quia hoc ipso ꝙ mēs orat exercet
se ad desideriū quod mētez purgat supra se
eleuat ⁊ dilatat. Unde Aug⁹ ait. Dilata de
siderium tuū: quia magnū est quod tibi vult
dare. s. gratiaz. Necessariū est etiā orare: q̇a
ꝙ diu sum⁹ in hoc statu nec a peccato resur
gere nec pctm̄ vitare nec opa bona possum⁹
facere nisi eius adiutorio: ⁊ quia sine istis c
dimus in calamitatē eternā: ideo necessariū
est deum orare vt sua gratia in his omnib⁹
adiuuemur. Unde inter omnes actus nr̄os
sūme nobis necessariuz est orare vt patebi
infra quādo dicetur de orationis occasion
⁊ inductione in principio. ¶ Secunda con
clusio sic declaratur ꝫm Alex. de ales vbi. s
⁊ beatū Tho. 2ᵃ 2ᵉ q. 83. ar. 4. ⁊ Ric. in. 4
di. 5. ar. 4. q. 3. Orare est actus latrie inqu
tum dicit honorem testificante in ipso sum
muz dominiuz inquantuz ipse est solus cre
tionis principium ⁊ conseruationis. Naz l
tria nihil aliud est ꝙ deuz corde confiteri s
luz omnipotentez ⁊ creatorem ⁊ datorē om
niuz bonoruz reuerentia exteriori protestā
te: sed illa que querimus in oratione non p
test alius dare ꝙ deus: quia in oratione pet
da sunt gratia ⁊ gloria ⁊ etiaz tēporalia qu
eo modo quo in oratiōe petenda sūt inꝙt
nobis deseruiūt ad acquisitionē virtutis ⁊
solo deo dari possunt. Cū igitur homo q
orat deuz aliquid petit a deo quo in ipsū o
dinetur: sicut in suoruz bonorum principa
lem auctorez sibi exhibet honorez protesta
tez in eo sūmū dominiū: ⁊ sic adorat ador
tione latrie: sed ista oratio siue protestati
nulli debetur a deo: ergo solus deus est or
dus. s. postulando aliq̇d tāꝙ per ipsuz adi
plendū. Et ideo solus deus dr̄ obiectuz exa
ditionis. Hinc est quod dicit Aug⁹ in libr
Enchiri. 18. c. Nō nisi a dn̄o petere debemu
quicq̇d spamus nos vel bonū opaturos: v
pro bonis opibus adepturos. Et in li. de or
do deo idez ipse ait ad probā. Audi q̇d ores
ora beatam vitam: hanc enim omnes hab
re volunt. Hec ille. Hoc idē affirmat Ansel
in li. monologiō di. Quid aliud aliq̇d ꝓ su
dignitate orandum vel venerandum: ⁊ pr

qualibet re deꝑcandũ quã ſũme bonũ ⁊ po-
tẽs ſpũs. q. d. nihil. ⁊ ita ibidẽ ĩ fine ait: Li-
q̇diſſimũ eſt hũc ſolũ eẽ quẽ oĩs alia nã ſm
totũ ſuũ poſſe debet diligẽdo venerari ⁊ vene
rando dilgẽ: de q̃ ſolo ꝓſꝑa ſunt ſꝑanda: ad
quẽ ſolũ ab aduerſis eſt fugiẽdũ: cui ſoli ꝓ q̃
vis re ẽ ſupplicandũ. Hec ille. ¶ 3ª ↄcluſio
ſic declarat̃ ſm Alex. ſ. ꝙ orãd⁹ eſt de⁹ in di
rectõe orõnis poti⁹ ad ꝑſonã q̃ꝫ ad eẽntiã: qḋ
pꝫ ſm cõſuetũ modũ eccl'ie. Eſſentia eni dr̃
ĩ oĩmoda indiſtinctiõe ⁊ abſolutõe ſꝫ oratio
reſpicit illud qḋ ẽ ĩ relatiõe: reſpicit eni ipſũ
deũ vt potẽtẽ: vt miſericordẽ ⁊ beniuolũ: qꝛ
vt dictũ ẽ. ſ. ſm Hugo. Oꝛãs credit poten-
tiã: ſꝑat miãꝫ: diligit cuſtodiã: q̃. ꝓpt̃ recti⁹
⁊ ordinati⁹ dirigũt̃ oratiões ad ꝑſonã q̃ꝫ ad
eẽntiã. Preterea eadẽ ẽ potẽtia ⁊ eadẽ ſapia
eadẽ bonitas vni⁹cui⁹ꝙ ꝑſone: ⁊ ipſi⁹ trini-
tatis cui⁹ ꝟitas euidẽtius oñdit̃ in directõe
oratiõis ad ꝑſonas diſtinctas q̃ꝫ ad illas in
trinitate cõꝑhẽſas. Primo ĩ directõe oratio
nis ad tres ꝑſonas magis excitari deuotio
orãtis ꝓpt̃ approꝑata ⁊ etiã ꝓꝑetates ipſaꝝ
q̃ꝫ excitaret̃ in directione ad vnã: vtpote ad
patrẽ: vnde ĩ directiõe ad tres accidit maioꝛ
vtilitas q̃ꝫ ĩ directõe ad ſolũ patrẽ. ¶ Mod⁹ q̃
eccl'ie quẽ hꝫ ĩ directiõe orõnũ q̃ dicũt̃ colle-
cte ẽ maioris ↄgruitatꝭ neceſſitatꝭ ⁊ vtilitatꝭ
q̃ꝫ ſi dirigerẽt̃ ad eẽntiã diuã vl' ad trinita-
tẽ vel ad ꝑſonã patris tm̃. ⁊ ſic pꝫ ꝑs ꝑma.

¶ Pars 2ª hui⁹ ſmõis de alio obiecto nr̃e
oratiõis qḋ dr̃ obiectũ mediatiõis.

S Ecũdo tractãdũ ẽ de obiecto oratio
nis ꝙ dr̃ mediatiõis: qḋ ſm theolo
gos ẽ xp̃s q̇ ſic ſol⁹ ẽ orãd⁹: qꝛ ipſe ve
lut hõ ĩpetrat: ut ait Her. ⁊ velut de⁹ exaudit
⁊ ĩplet: ⁊ iõ ipſi põt indifferẽt̃ orõ fieri: quia
de⁹ ẽ ⁊ hõ: ſi tñ fiat ei inq̃ꝫtũ ſolũ hõ ẽ: qꝛ ſic
nõ debet adorari adoratiõe latrie: tũc nõ eſt
obiectũ exauditiõis ſꝫ mediatiõis ſiue impe-
tratiõis. Qḋ ſi dicat̃. Et eccl'ia orando xp̃m
dicit: Xp̃e fi. dei viui miſe. nobis: ⁊ nõ dicit
ora ꝓ nobis: cũ tñ xp̃s ſit nomẽ hũanitatis:
qꝛ idẽ eſt xp̃s qḋ vnct⁹: ſꝫ ſolũ fuit vnct⁹ ſm
hũanitatẽ: q̃ ⁊c̃. Ad hoc r̃ñdeo ſꝫ Bona. ĩ
4. diſ. 15. Qḋ fit ꝓpt̃ errorẽ Arriani vitan
dũ ne videam̃ xp̃m credẽ purã creaturã vt
ipſũ ipſe credebat: ⁊ ne videamur ei⁹ ꝑtãtẽ
minuere q̃ oĩa põt. Et iõ ei⁹ ꝑetim⁹ miſeratio
nẽ nõ orõnẽ. Nã in euãgelio hodierno dicit̃
qꝛ miſericordia mot⁹ ſuꝑ eã: ſꝫ tunc intẽtio
nr̃a dirigi debet ad diuinitatẽ: ⁊ ſic pꝫ quid
ſit obiectũ mediatiõis. Sꝫ circa p̄dicta orit̃
vnũ ꝑuũ dubiũ. ſ. q̃re in fine orationũ addi
tur ꝑ d. n. ie. xp̃m. R̃ñdeo ſm Alex. vbi. ſ.
qꝛ hoc ẽ qꝛ ꝑ ipſũ diuina beneficia ad nos de
currũt q̇ ẽ mediator dei ⁊ hoĩuꝫ. Hõ xp̃s Je
ſus. ĩ. Thi. 2. ꝑ illũ eni exaudiunt̃ p̄ces fide
liũ q̇ in dieb⁹ carnis ſue p̄ces ſupplicatõeſqꝫ
ad deũ q̇ poſſet illuꝫ ſaluũ facere a morte cũ
clamore valido ⁊ lachrymis offerẽs exaudi
tus eſt ꝓ ſua reuerẽtia ad Heb. 5. Sꝫ hec rõ
nec patri nec ſpũi ſcõ cõuenit ꝓpt̃ qḋ nõ de-
bet addi finib⁹ orõnũ ꝑ dñm patrẽ vl' ꝑ do-
minũ. ſ. ſ. ſꝫ ꝑ eũ. no. ie. xp̃m. ⁊ ſic pꝫ pars 2ª.

¶ Pars tertia hui⁹ ſermonis de 3º oratõis
obiecto qḋ dicit̃ ĩpetratiõis q̃ poſſum⁹ oẽs
ſanctos orare.

T Ertio tractandũ eſt de alio obiecto
oratiõis qḋ dicit̃ ĩpetrationis: de q̃
dicũt oẽs theologi ꝙ ſic poſſumus orare oẽs
ſcõs. vñ Job. 5. dicit̃. Ad aliquẽ ſcõꝝ ↄuer-
tere: ⁊ iõ ait Alex. vbi. ſ. ⁊ Bona. in. 4. diſ
45. ar. 3. q. 3. Qḋ deus voluit vt ſcõs rogare
m⁹ q̃druplici rõne. ¶ Primo rõne nr̃i ꝓpt̃
. ſ. nr̃aꝫ ĩopiã ĩ merẽdo: vt vbi nr̃a nõ ſuppe
tũt merita patrocinẽt̃ aliena. Et etiã ĩ con-
tẽplãdo vt q̇ nõ poſſum⁹ ſũmã lucẽ ĩ ſe aſpi-
cere eã in ſuis ſcĩs ↄtẽplemur. Et etiã ĩ amã
do: qꝛ pleriqꝫ noſtꝝ magis afficiũt̃ aliq̃n cir
ca aliquẽ ſcm̃ q̃ꝫ circa ipſũ dñm. Et iõ cõpaſ
ſus nr̃e miſerie de⁹ vult ꝙ orem⁹ ſcõs ¶ 2º
hoc voluit deus rõne gl'ie ſcõꝝ: quia eni vult
ſanctos ſuos gl'ificare: facit plerũqꝫ peccatũ
ipſos miracula in corꝑib⁹ ⁊ ſalutẽ in aĩabus
vt ipſos laudarem⁹ ⁊ gl'ificarem⁹. ¶ 3º hoc
voluit rõne reuerẽtie ſui ipſi⁹: vt pctõꝛ q̇ deũ
offendit: qꝛ nõ audet deuꝫ in ꝓpria perſona
adire recurrat ad ſcõs eoꝝ patrociniũ ĩplo-
rando: ſicut fecit cẽturio Luc. 7. q̇ miſit ſer
uos iudeoꝝ ad rogandũ xp̃m ꝓ ſanatiõe ſer
ui ſui. ¶ 4º hoc voluit rõne ordinis vniuer
ſi. Nã cũ diuinoꝝ chariſmatũ ſit deſcenſus
ꝑ ſanctos ad nos: cõgruũ eſt vt aſcenſus no-
ſter q̃ nos mouemur ſiue reducimur ad deũ
fiat ipſis ſcĩs q̃ſi mediatorib⁹ ⁊ aduocatꝭ no-
ſtris: qꝛ ſꝫ Diony. Poſtrema redeũt ad p̄n
cipiũ ꝑ media: ꝓinde eſt ꝙ ſanctos cõuenienẽ
ter oram⁹ ⁊ viriliter. vnde Aug⁹. liº ſuppu
tationũ parte 2ª. 2º c. hortatur nos ſanctos

orare di. Orate dn̄z piissimi. Orate omnia agmina btōꝝ ⁊ vniuersus cetus sanctoꝝ: vt vestris ꝑcibus ⁊ meritis adiuti saluiqꝫ integris visceribꝰ ꝑuenire mereamꝰ ad portū ꝑpetue salutis ⁊ quietis ⁊ ꝯtinue pacis ⁊ nūqꝫ finiende securitatis. Hec ille. ¶ Sꝫ ad maiorē ꝑdicte ꝯditionis declarationē tres alie ꝯclusiōes distiguūt. Prima ꝙ sci āgeli offerūt orones nr̄as deo. Secūda ꝙ sci ꝓ nobis orāt in patria. Tertia ꝙ ꝓ nobis orando sp aliqd ipetrent. ¶ Prima ꝯclusio sic declaratur ſm Alex. vbi. s. q ait: Nō ꝗuis deꝰ sciat anteqꝫ petat qd nobis necessariū sit: tn̄ sācti angeli nr̄i sunt aduocati ⁊ mediatores ꝓ nobis orando ⁊ ꝑces nostras apud deū recitādo: nō ꝙ deꝰ indigeat sed ꝓpter nostrā vtilitatē. vn̄ Apoc. 5. Ascendit fumꝰ incensorū de oronibus sanctoꝝ de manu angeli coraꝫ dn̄o. ⁊ Tobie. 12. dixit āgelꝰ ad eū. Quādo orabas cū lachrymis ⁊ sepeliebas mortuos ⁊c̄. obtuli oronē tuā dn̄o. Et ideo Ber. super Cant. sermōe. 7. hortat nos orare cū reuerētia ꝓpter ipsos angelos di. Ea ꝓpter attendite ꝑncipes vr̄os cū statis ad orandū ⁊ psallendū ⁊ state cū reuerētia ⁊ disciplina ⁊ gl'iamini: quia angeli vr̄i quotidie vident faciē patris. Nimirꝫ missi in ministeriū ꝓpt nos q hereditatē capimꝰ salutis deuotionē nostrā in supna ferūt ⁊ grās referūt. Hec ille. Nō si ideo q̄rat. Quid est offerre orones deo? Est ne idē ꝙ orare deū ꝓ illis quoꝝ dicunt oratiōes offerre. vel aliud: Rn̄det ſm Alex. Nō hec oīa referre ad deum. s. ꝙ ipse angelꝰ ꝯsuluit ipsi aīe vt faceret: ⁊ ꝙ orauit ꝙ fieret: ⁊ ꝙ cōgratulabat ꝙ ipsa oro ē accepta deo: hoc ē offerre eā deo. Sensus est g angelꝰ offert oronē iusti deo: hoc est oratiōi facte ⁊ deo accepte cōgratulādo qꝫ adesse: ⁊ diue virtuti siue opationi que in oī ope meritorio intime opat cōplacendo ipsam ei attribuere: ⁊ sic patet ꝑma cōclusio. ¶ Secūda cōclusio sic declarat ſm Bona. vbi. s. q. s. tribus rōnibus. Primo ꝓpt necessitatem: qa nos indigemꝰ ab eis releuari ⁊ ideo ꝓ nobis orant. Secūdo ꝓpter sanctoꝝ charitatē quia sancti diligūt nos ex charitate: g optāt ⁊ desiderāt salutē nostrā: ⁊ constat ꝙ sciunt illā nō posse eē nisi a deo: ergo optant illam nobis ꝑ deū dari: sed hoc nō est aliud qꝫ orare: quia ſm Alex. Sancti loquūtur deo de-

siderio formato. i. desiderio signo vel nutu mentali: vnde glo. sup illud Job. p. Vn̄ venis sathan sic ait: Aie loquunt deo ꝑ desideria nūqꝫ a deo discordātia. Et Augꝰ de cura agenda ꝓ mortuis sic ait: Sancti orāt ꝓ nobis in voto. i. in desiderio: g. ⁊c̄. Tertio ꝓpt dei volūtatē quia vult ꝙ vnū mēbrū aliud releuet: ⁊ ꝙ ꝓ inuicē sollicita sint membra: ⁊ iō cū ipsi sint liberati debeant etiā alios adiuuare. Nō si q̄rat quō possunt sci scire nos ipsos orare: cū Augꝰ dicat in liᵒ de cura agēda ꝓ mortuis: ibi: Sunt spūs defunctoꝝ vt nō vident quecūqꝫ agūt in hac vita hoībꝰ. Et hoc est etiā theologoꝝ in. 4. dis. 50. Nō aīe nihil vident de hisq fiunt in isto mūdo certitudinaliter nisi ꝑ reuelationē. Quō ergo sciūt ꝙ nos oremꝰ ipsos ⁊ maxime quando oro est in mēte: quō vident affectꝰ cordis nostri? Rn̄dit Ric. in. 4. di. 15. ar. 4. q. 3. In rn̄sione tertij argumēti di. Nō ꝗuis aie sāctoꝝ naturali cognitiōe nō cognoscant oia que agunt in hac vita ⁊ maxime interiores motꝰ cordis in verbo: tn̄ vident ⁊ que decet nos de nr̄is actibꝰ cognoscere: de q̄rū nūero sunt illi actꝰ quibꝰ eos honoramꝰ orādo: vbi ait Augꝰ. vbi. s. Nō orones nostre innotescūt htis tribus modis. s. reuelatōe siue denūciatiōe angelica: siue inspectiōe ⁊ intuitione in speculo eternitatis: ⁊ ꝓpria cōphensione vt quādo ꝑn̄tialiter cōsistūt in locis in qbꝰ ad ipsos dirigunt orones. Vn̄ orones que dirigunt sanctis quatenꝰ vtilitati nr̄e sufficit illis sufficienter reuelent. ¶ Aduertendū est tamē ꝙ existentes in purgatorio non sunt orandi: qr nō orant ꝓ alijs. Nā oratio ex triplici causa fit. Vel ad aliqd degustandū: vel ad aliqd exoluendū: vel ad aliqd ipetrandum existentibꝰ ꝟo in purgatorio non cōuenit oro ſm ꝑmū modū. Rō aūt huiꝰ ē: quia ita intente sūt ille aīe afflictiōi ⁊ punitioni ex dilatiōe glie ꝙ non dulcedini: ⁊ ita intēte sunt solutiōi pene ꝙ nō cōtēplationi. Similiter nō ꝯuenit eis oratio qꝫtū ad secūdū modū: quia oro ꝑmo mō est sacramentalis ⁊ ideo solū cōuenit viatori. Scdm autē tertiū modū bene cōuenit eis ꝓut oratio est ad aliquid impetrandū. Cū eni ſm Augm. pena purgatorij maior sit qꝫ quicqd pōt sustineri in hac vita nō videt incōueniens ponere ꝙ orent deū ratōe sue indigentie ⁊ sciē

tie sue dignitatis quã sortiunt̃ ex decessu in
charitate. Orant igit̃ anime in purgatorio
existentes: nõ ꝓ alijs sed tanq̃ misere pro se
ipsis tm̃: ⁊ hoc ꝓ mali amotione tm̃: pro bo/
ni autem adeptione nõ nisi ex consequenti:
sciunt eni q̃ nõ possunt deo perfrui nisi a pe
nis penit⁹ liberate. Et quod illud habeat ve
ritatẽ patet per Gregoriũ. 4. dialo. vt ipse
ostendit q̃ a viuentib⁹ petunt anime adiuua
ri: maxime ergo a deo petere credende sunt
⁊ sic patet secũda cõclusio. ¶ Tertia cõclu/
sio sic declarat̃ ſm Bona. vbi. s. q. 2. tri/
bus rationib⁹. Primo sic: sancti quidẽ meri
to p̃cedẽte quo deo fidelissime seruierũt nõ
solũ sibi beatudinẽ ⁊ gl̃iam meruerunt: sed
etiam alijs suffragari: patet exemplum de
beata virgine que multos pctõres deo recõ/
ciliari dicit̃. Secũdo ꝑ locũ ab impossibili:
quia si nõ ĩpetrãt ⁊ orant: ergo frustra orãt
⁊ sunt miseri: quia nõ implet̃ eoꝝ voluntas:
qđ est impossibile. Tertio ꝑ locũ a fortiori
quia si sancti in via ĩpetrant alijs gratiam ⁊
multa bona ⁊ pl⁹ possunt apud deũ ĩ patria
q̃ in via: ergo efficacius multo magis impe
trant in patria: vnde Hiero. contra vigilan
tiũ. Dicis in libello tuo qđ dum viuim⁹ mu
tuo ꝓ nobis orare possumus: postq̃ mortui
fuerimus nullius sit ꝓ alio exaudienda oro
presertim cum martyres vltionẽ sanguinis
sui obsecrantes impetrare nequiuerũt. Si
apostoli ⁊ martyres adhuc in corpore cõsti
tuti possunt orare ꝓ ceteris: quãdo de se ad/
huc esse debent solliciti: quanto magis post
coronas victorias ⁊ triũphos. Unde vnus
homo Moyses sexcentis milibus armatoꝝ
impetrat a deo veniã. Et Stephanus imi/
tator domini sui ⁊ p̃mus martyr in christo
persecutoribus veniã deprecat̃: ⁊ postq̃ cum
xp̃o esse cepisset minus valebunt. Paulus
apostolus ducẽtas septuaginta sex sibi dicit
in naui aĩas cõdonatas. Et postq̃ resolut⁹
cepit esse cũ xp̃o tunc ora clausurus est: ⁊ ꝓ
his qui in toto orbe ad suũ euangeliũ credi/
derunt mutire nõ poterit. Meliorq̃ erit vi
gilantius canis viuens q̃ ille leo mortuus.
Recte hoc ergo de ecclesia ꝓponeres si pau
lus in spiritu mortuũ cõfitet̃: deniq̃ sancti
nõ appellantur mortui sed dormientes: vñ
⁊ Lazarus qui surrecturus erat: dormisse
perhibetur. Et apostolus vetat thessaloni/
censes de dormientibus contristari. Hec ille
Nõ si contra predictam conclusionẽ arguit̃
sic. Si sancti oĩno sunt cõformes dei volun/
tati ⁊ orant ꝓ nobis: potest aliquando acci/
dere q̃ deus nõ vult illam grãm mihi dare
quã peto impetrari ab aliquo sancto etiam
si petit qđ non est de voluntate dei facere nõ
conformat oĩno voluntatẽ suam volunta/
ti diuine: nec etiã possunt impetrare: cuius
oppositũ conclusum est. Ad hoc responde/
tur ſm Tho. 2ª 2ᵉ q. 83. ar. xi. Nõ sancti
impetrant id quod deus vult fieri per san/
ctoꝝ orationẽ: ⁊ hoc solũ q̃ extimant eorum
orationibus adimplendũ. Et ait Alex. q̃
sancti nõ frustra orant cũ petunt quod sciũt
deum velle: imo ſm Grego. Discordarent
a voluntate conditoris si ea que vident deũ
velle nõ peterent: vnde Aug⁹ in epistola ad
Cirillũ ait: Sanctorũ anime in illa eterna
gloria sũt solidate ⁊ feruide: quia nulla sibi
alia inest voluntas nisi dei: q̃ nihil velle aliud
possunt nisi qđ deus vult: ideo qđ volũt ob/
tinere possunt. Etenĩ quecũq̃ volũt ⁊ deus
vult ⁊ ĩplet. Hec ille. Recurrere g̃ debemus
ad scõs ⁊ eos orare quoq̃mõ: qđ docet nos
Aug⁹ li. supputationũ parte. 2. c. 2. di. Fe
lices vos sci dei oẽs qui ꝑtransitis hui⁹ mor
talitatis pelagus: ⁊ peruenire meruistis ad
portũ ꝑpetue quietis securitatis ⁊ pacis: se/
curi ⁊ trãquilli sempq̃ festiui atq̃ gauden/
tes estis: obsecro ꝑ vr̃am charitatẽ: vt q̃ se/
curi estis de vr̃a ĩmarcessibili gloria solliciti
estote de nr̃a multiplici miseria. Et ꝓpt̃ ipsũ
vos rogo q̃ vos elegit: q̃ vos tales fecit: de
cui⁹ plenitudine iã satiami: de cui⁹ ĩmortali/
tate facti estis ĩmortales: de cui⁹ btissima vi
sione sempꝛ estis gaudẽtes: estote iugiter me/
mores nostri: subuenite nobis miseris q̃ ad/
huc in scillo hui⁹ vite flatibus agitamur et
procellis nos porte pulcherrimeque in ma/
gnã surrexistis altitudinẽ. Adiuuate nos
vile pauimẽtũ longe inferius iacentes: date
manũ ⁊ erigite iacentes: vt conualescentes
de infirmitate fortes efficiamur in bello. In
tercedite atq̃ orate cõstanter atq̃ indesinẽ/
ter ꝓ nobis miseris multũ peccatoribus: vt
per vestras orationes vestro sancto ꝯsortio
cõiungamur. Hec ille. Potissime aũt recur
rere debemus ad gl̃iosam virginẽ: q2 ipsa ẽ
collum per qđ a capite nostro christo nobis

descendunt gratie diuine: iuxta illud Cant.
7. Securꝫ habes o homo accessum ad deum
ibi habes matrē ante filiū: filiū ante patrē.
Mater ostendit filio pectꝰ ⁊ vbera. Filius
ostendit patri latus ⁊ vulnera. Nulla ergo po-
terit esse repulsa vbi tot sunt charitatis insi
gnia. Ad hāc ergo aīa mea p̄cipue recurre: hāc
inuoca: hāc exora: ora denicꝫ feruēter humi
liter ⁊ pseuerāter scōs dei vt eoꝝ meritis per-
uenire possis ad etna gaudia. Amen.

¶ Feria 6ª post quartā dominicā in q̄dra-
gesima De vocali ⁊ mentali oratione in ordi
ne. ¶ Sermo. 72ꝰ.

D

Omine ecce
quē amas infirmaṫ. Scri
buntur hec verba Jo. xi. c.
Quis fratres charissimi
deꝰ sit inspector cordiū: vi
deatcꝫ mentē nostrā: ⁊ ea
q̄ in ipsa sunt abscꝫ vocis clamore: p nostra
tn̄ vtilitate orōni mentali pficuū est addere
orōnē vocalē: cuiꝰ rei exempla patēt in p̄sen-
ti pphetia necnō ⁊ in euangelio: in pphetia
eni habeṫ. Nā cū esset mortuus filiꝰ vidue
plorāte illa ante heliā: tulit eū helias ⁊ po-
suit sup lectū suū ⁊ clamauit ad dn̄m ⁊ dixit
Dn̄e deꝰ meus etiā ne viduā apud quā ego
vtrūcꝫ sustēto afflixisti vt īterficeres filiū
eiꝰ? ⁊ expandit se atcꝫ mensus ē sup puerum
tribus vicibus: clamauitcꝫ ad dn̄m ⁊ dixit:
Dn̄e deus meus reuertaṫ obsecro aīa pueri
in viscera eius. Exaudiuit aūt dn̄s vocē he-
lie ⁊ reuersa est aīa pueri intra eū ⁊ reuixit:
hec in pphetia. In euangelio vticꝫ scribiṫ.
Nā infirmāte Laçaro in bethania sorores
eiꝰ .s. Magda. ⁊ Martha miserūt ad eū di
centes verba pposita: Ecce quē amas ⁊c. In
p̄nti sermōe igiṫ de oratiōe vocali ⁊ mētali
tractantes tria cōsideranda sunt. Primū est
ꝙ nō solū mētaliter sꝫ etiā vocaliter orādū
est. Secūdū ꝙ in oratiōe multiloq̄o vtēdū
nō ē. 3m ꝙ mētalis orō dignior est vocali.

¶ Pars p̄ma huiꝰ sermōis in q̄ declaraṫ ꝙ
vocaliter orandū est.

P

Rimo dico ꝙ nō solū mētaliṫ sꝫ etiā
vocaliter orare debemꝰ. qḋ sic pbaṫ ⁊
declaraṫ s̄m Tho. 2ª 2e q. 83. ar. 12. Et i. 4
dis. 15. q. i. ⁊ Alex. vbi s̄. Qui dicunt ꝙ du
plex est oratio. Publica siue sacramentalis:
aut canonica: ⁊ ista semp debet esse vocalis: et
hoc est quia statutum est ab ecclīa sicut psal-
modia que cantaṫ in ecclīa: ⁊ hoc institutū
est ⁊ sic fieri debet ad fastidiū remouendū: ⁊
ad simplices ad deuotionē puocādū: vl' etiā
ad satisfaciendū p pctīs. vnde Isidorus de
sūmo bono liº 3. c. 7. sic ait: Psallēdi vtilitas
tristia corda consolaṫ: gratiores mētes fa-
cit: studiosos oblectat: inertes excitat: pec-
catores ad lamēta incitat: ad effectū pietatꝪ
aīos eoꝝ inflectit. Hec ille. Alia pō oratio
est secreta quā quis p se vel p alijs facit ⁊ h
pōtcū voce vel sine voce fieri: s̄m ꝙ orantis
animo magis est vtile. Unde orō vocalis
orationi mētali quādocꝫ addiṫ quincꝫ rōni
bus. ¶ Prima est ad effectus nostri accensi
onē. vnde Beda sup illud Math. 6. Paṫ
noster. ⁊c. ait: nō his solis verbis oratur sed
alijs cōtentis sub eodē ⁊ non alio sensu: qui-
bus etiā cor nostrū accendiṫ. Hec ille. Con
firmat hoc Augꝰ in liº de cura agenda pro
mortuis sic dicit: Quāuis inuisibilis volun-
tas orātis deo sit nota vt nullis indigeat nū
cijs vt ei animꝰ pandaṫ humanꝰ qui locu-
tionē cordis cognoscit: tamen homo vocibꝰ
⁊ mēbris sui corporis vtiṫ vt sic orando affe
ctus hominis humilior deuotior ⁊ feruen-
tior crescat. Hec ille. Patet hoc exemplo bti
Frācisci qui inuitatꝰ a domino Bernardo
in camera eius in nocte orans cum pectoris
percussione dicebat. Deus meus. ⁊c. replicā
do multotiēs: quibus verbis ita fortiter ac-
cendebatur vt incessanter ploraret: ⁊ ad plā
ctum predictū dominū Bernardū puoca-
ret: ⁊ ad sanctā religionē ꝯuerteret. ¶ Se
cunda ratio est ad intellectus nostri illustra
tionē. vnde Beda. vbi s̄. ait: Orationem
breuibus verbis cōposuit: quibꝰ nec opus est
ad deum qui oīa nouit: sed vt noster aspectꝰ
qui cū deo ait disceret res quas oraret non
verba que diceret. Hec ille. Et ideo tradita
est nobis forma orandi a domino. Math.
6. Luc. xi. ¶ Tertia ratio est ppter recedē
di facultatē: quia cū in oratiōe homo debeat
suam agnoscere miseriā ⁊ dei potentiā: si in
oratiōe non loqueret se perderet ⁊ vagaret
varijs cogitatiōibus ductus: sed qn̄ emittit
vocē taliter ꝙ se intelligat firmus in oratiōe
perseuerat ⁊ facilius predictoꝝ recordatur.

Unde glo. Mat. 6. ait Nõ apud deũ agen
dũ ẽ ṽbis sed rebꝰ i intẽtiõe cordis ⁊ affectu
simplici: que eñi dicimꝰ nõ docemꝰ ſꝫ nos tẽ-
poris orãdi recordamur: hec ibi. ¶ Quarta
rõ est ꝓpter iusti obsequij exhibitionẽ: debi
tũ eñi ẽ ⁊ iustũ ꝙ hõ reuerẽtiã exhibeat deo
⁊ ei ſuiat ſm illud totũ ꝙ habet a deo. s. non
solũ mẽte ſꝫ ⁊ corpore: ꝙ fit per orõnẽ voca-
lez: Unde osee vltimo sup illud. Omnẽ aufer
iniq̃tatẽ glo. ait: s. q̃ versat in corde vt nihil
languoris: nihil ruine pristine relinquas: ⁊
subdit. Accipe bonũ in bonã cõfessionẽ: vt
sic reddamꝰ vitulos labioꝝ nostroꝝ te laudã
do ⁊ tibi grãs agẽdo ¶ Quita rõ ẽ ꝓpt spũa
lis dulcedinis cumulationẽ: vt. s. spũal dul-
cedo in corpꝰ deriuet ⁊ cumulet. Nã ex de he
menti affectiõe ⁊ deuotiõe mẽtis vox sequit
ex qua delectatio ab aĩa redundat in corpus
Unde cũ mens orãtis ꝑ deuotionẽ accẽdit i
fletus ⁊ supiria ⁊ iubilos ⁊ voces i cõsidera
te ꝓrũpit: Unde in ps dĩ. Letatũ ẽ cor meuz
⁊ exultauit lingua mea: vbi glo. dicit. Exul-
tatio spũalis ꝑmo ẽ in cogitationibꝰ meis ⁊
postea in verbis meis: Et subdit: ꝙ ẽ plena
leticia q̃ ex corde hilari ꝑcipit ⁊ alacri ſmo-
ne ꝓfert. ¶ Ex q̃bus oĩbus cõcludit ꝙ orã
dũ ẽ etiã orõne vocali. vñ i ps dĩ. Uoce mea
ad dñm clamaui: Uoce mea ad dñm dep̃ca
tus sum. Patet ſꝫ ꝑ exemplũ ipsius. Math.
6. Docuit nos orationẽ vocalem dicens: cũ
orauerítis dicite pater nr̃. Quod etiã cõfir-
mat Aug. in li. de orõne dñica dĩ. Sit orã-
tibus ſmo ⁊ p̃dicatio cũ disciplina quietem
cõtinẽs ⁊ pudorẽ. Cogitemꝰ nos sub cõspe-
ctu dei stare placẽdũ ẽ diuinis oculis ⁊ habi
tu cordis ⁊ habitu vocis. Nã vt ĩprudentis
est clamoribꝰ strepere: ita cõgruit esse vere-
cũdiorẽ ⁊ domesticis p̃cibus orare. Hec ille
Nõ si cõtra hãc ꝯclusionẽ arguit sic: Isido
in li. de sũmo bono dicit. Nõ orõ cordis ẽ nõ
labioꝝ: nõ eñi verba dep̃cãtis deꝰ attendit:
sed orãtis cor inspicit: ꝗ. ⁊c̃. Ad hoc R. ſm
Alex. Nõ bene verꝫ ẽ ꝙ orõ cordis q̃ ad deũ
tñ quo ad nos multe sunt vtilitates orõnis
vocalis vt dictũ ẽ: ꝗ ⁊c̃. Preterea si dicat.
Qꝫ Exo. 14. dictũ ẽ moysi a dño. Quid cla
mas ad me: clamor eñi ille erat mẽtalis ⁊ tñ
legit ibi: ꝙ moyses exauditꝰ ẽ: ꝗ supfluit vo
calis orõ vt videt. Ad hoc R. ſm alexã. ꝙ
orõ interior bene sufficiẽs ẽ ad impetrãduz

sed tñ multe sunt comoditates orõnis vocal
vt dictũ ẽ: ꝗ ⁊c̃. Preterea si dicat Chriso.
sup Mat. sic iniquit. Nõ audit vocẽ sacer-
dotis: sed fidẽ centurionis: sed fides est cor-
dis tm̃: ꝗ ⁊c̃. R. ꝙ illud dictũ sic intelligit.
Nõ audit. i. nõ solũ audit vocẽ sacerdotis:
sed etiã fidẽ cẽturiõis. Aliter nõ haberet ve
ritatẽ nisi forte in casu ꝓpter sacerdotis pra
uitatẽ. Preterea si dicat. Esa. 65. dĩ Añq̃
clamẽt: ego exaudiã: ꝗ nulla vox requirit.
Aliter magis audit deuotã fidẽ q̃ deuotaz
vocẽ. R. ꝙ in textu ibidẽ vtrũqꝫ dixit. s. an
teq̃ clamet: ego exaudiã q̃si dĩ. vtraqꝫ orõ ⁊
vocalis ⁊ mẽtal exaudiri põt. Preterea si di
cat glo. Mat. 6. sup illδ. Tu aũt cũ oraueris
⁊c̃. dic̃. Videt p̃cipi magis vt clausa pecto-
ris cogitatiõe labijsqꝫ cõp̃ssis oret deũ: ꝗ ⁊c̃.
R. ꝙ sensus glo. istius nõ excludit orõnẽ vo
calem: sed sic intelligit videt magis p̃cipi vt
in corde p̃cetur. s. ne exterius ad illicita eua-
get: videlicet ꝑ vanã gloriã: laudẽ humanã
⁊ huiꝰ mõi: sed labijs cõp̃ssis. i. circũcisis nõ
simpliciť clausis oret deũ. Et ꝙ hoc sit verũ
patet ꝑ illud qδ sequit in glo. Resistẽdũ est
igit carnali sensui: vt spũalis orõ ad deũ di
rigat. Et sic pꝫ ꝑma ꝯclusio. ¶ Sꝫ ad cuiꝰ
declarationẽ orit vnũ dubiũ. Utrũ. s. illud
qδ ĩpetrare intendimꝰ oratione vocali semꝑ
exꝑmere debeamꝰ. R. ſm Alex. ꝙ in ora-
tione qua deũ petimꝰ nõ ẽ necesse rõne huiꝰ
explicare qδ volumꝰ: sed supplicatio sufficit
ſm Hugonẽ sine determinatiõe hũilis ⁊ de-
uota p̃catio: vñ notãdũ ſm ipsũ ꝙ tres sũt
orõnis sp̃es. s. Supplicatio: postulatio: ⁊ in- 3ª sp̄s orac
sinuatio. Supplicatio ẽ sine determinatione
humilis ⁊ deuota vt dictũ est. Supplicatio
nũ tria sunt genera. s. Captatio: exactio: ⁊
pura orõ. Captatio aũt ẽ que fit añ postula
tionẽ ad p̃parandũ ⁊ inclinandũ animũ au
ditoris. Et hoc fit tripliciť. Primo cũ aliq̃d
dicimus qδ ꝑsonã nostrã aut cãm cõmendet
apud ipsũ. Secũdo cũ aliq̃d in laudẽ eiꝰ ꝓ-
ferimꝰ. Tertio cũ aliq̃d ꝓponimꝰ qδ ꝑsonã
aduersarij vel cãm apud ipsũ dep̃mat: ⁊ hoc
modo supplicationis vtit frequẽter scriptu
ra sacra. s. vbicũqꝫ vł laudẽ dei vł nostrã in-
firmitatẽ vł aduersarioꝝ nr̃oꝝ maliciã reci
tamꝰ: qδ etiã in oratiõe faciẽdũ ẽ: vñ in liº de
orãdo deo. Augꝰ ait. In vera charitate deũ
nr̃ꝫ p̃ueniamꝰ vt ab eo petitionẽ obtineamꝰ

bñfaciamꝰ amicis dei: indulgeamꝰ inimicis eiꝰ: laudemꝰ i eo potẽtiã: miremur sapiam: ꝑdicemꝰ bonitatẽ: approbemꝰ equitatẽ: ostẽdamꝰ ei necessitatẽ nostrã: indicemꝰ ei miseriã nr̃am: detegamꝰ ei infirmitatẽ nostram. confiteamur ei culpã nostrã: offeramus ei obediẽtiã nostrã: manifestemꝰ ei aduersariorũ nostrorum. s. demonũ ⁊ prauorum nr̃orum maliciã: crudelitatẽ: astuciã: tyrãnidẽ: ⁊ ꝙ ei aduersant̃ q̇ nos ꝑsequũt̃: q̇ nobis hostes sunt qui ei ꝯtradicũt: malimꝰ nos irã inimicorũ ꝓpter eũ ꝙ cũ eis abire ꝯ eũ. Hec ille. ¶ Exactio aũt solũ fieri post petitionez qñ audit ne petitio nr̃a i obliuionẽ apud eum eueniat q̄dã vt ita dicã iportunitate atq̃ instantia frequẽt̃ memorẽ faciamꝰ. Q̇ð fit triplicit̃. Qñ. s. aliq̇d de ꝑsona eiꝰ vl' de ꝑsona nr̃a vel de cã nostra iterato dicimꝰ: vñ petitionẽ in eiꝰ aĩo renouemꝰ. Et licz hoc genꝰ supplicandi apud hoĩes iportunũ videat̃: tñ apud deũ gratũ ẽ ⁊ laudabile. Pura oɼo ẽ qñ ex abundãtia deuotiõis mens ita accẽdit̃: vt cum se ad deuz postulatura cõuerterit ꝑ amoris eiꝰ magnitudine etiã petitiõis sue obliuiscatur Et hoc orãdi genꝰ ẽ informe: tñ apud deum p̄ ceteris p̄ciosũ fit: ğ supplicatio aliqñ ꝑ sola nomia siue ꝑ illud. Mĩa mea ⁊ refugiuz meũ: susceptor meꝰ ⁊ liberator meꝰ deꝰ meus Aliqñ ꝑ sola verba sic. Respice: miserẽ: placare: attẽde. Aliqñ sil' ꝑ noĩa ⁊ verba: sicut est illud. Verba mea aurib' ꝑcipe dñe. intellige clamorẽ meũ. Intẽde v. o. m. rex meꝰ ⁊ deꝰ meꝰ. Sed illud genꝰ supplicatiõis ꝙ per ista noĩa fit q̇ magis ẽ foris significatione iꝑfectũ: tãto in ẽst eiꝰ abũdãtia dilectõis plenũ Affectꝰ eni hoc ꝓpriũ habet ꝙ quãto maior ⁊ feruẽtior intꝰ est: tãto minꝰ foris ꝑ vocem explicari põt. Postulatio aũt ẽ secũda pars orationis cũ determinate petitionis inserta narratio: sicut ẽ illud: Cor mũdũ crea i me deꝰ. Et hoc etiã tribꝰ modis fit. Obsecrãdo rogãdo: ⁊ simplicit̃ postulãdo. Obsecratio est i necessitatibꝰ maximis: rogatio i medijs simplex postulatio in minimis. Insinuatio aũt que est t̃tia ps orationis ẽ sine petitione ꝑ solã narrationẽ voluntatis facta sigtio. Et hoc q̇q̃ fit tribꝰ modis: timore: fiducia: ⁊ cõtẽptu. Timore fit ab incipiẽtibus: fiducia a ꝑfectis: cõtẽptu a malis. Timore fit vel qñ magna ẽ cã quã agimꝰ vl' magna ꝑsona quã

rogamꝰ: sicut ẽ illud: Dñe si fuisses hic. ⁊c. Rogare eni voluit vt frẽm suũ dñs suscitaret: sz q2 ꝓ magnitudine cãe ⁊ reuerẽtia personе extimuit insinuare potius q̃ postulare elegit. Fiducia fit insinuãdo qñ vl' de facilitate cãe vl' de benignitate ꝑsone confidimus Et iõ desideriũ nostrũ pateñ exprimere negligimꝰ q2 obtinere posse sola insinuatõe speramus: sicut illud i nuptijs. Jo. 2. Vinũ non hñt. Cõtẽptu fit insinuatio qñ vl' cã vilis ẽ vl' ꝑsona humilis q̄ rogat̃: ⁊ hoc ab oratiõe dñica excludit̃: sz apud hoĩes supbos ⁊ potẽtes magno studio exercet̃. Ex quibꝰ oĩbꝰ cõcludit̃ ꝙ nõ sꝑ oportet exp̄mere qð petimus: sed aliqñ sic: aliqñ nõ. Et sic pz ꝓpositũ diuiũ ⁊ pars prima huiꝰ sermonis.

¶ Pars secũda huiꝰ sermonis in q̃ declarat̃ ꝙ multiloq̇o i orone vtẽdũ nõ est.

SEcũdo attẽdẽdũ ẽ ꝙ in oratiõe nõ ẽ vtendũ multiloq̇o. Et sic declarat̃ ſm Alex. vbi. s. Dicit eni ꝙ multũloq̇ in oratiõe põt triplici cã fieri. ¶ Primo ad tollẽdũ fastidiũ ⁊ otiũ deuitandũ. iuxta illud Hiero. ad rusticũ monachũ. Semꝑ aliq̇d boni facito: vt te diabolꝰ iueniat occupatũ. Et hoc mõ ẽ satisfactoriũ ⁊ bonuz. ¶ 2º ad deuotionẽ excitãdã ⁊ affectionẽ inflãmãdã. iuxta illud Hugo. de virtute orãdi. c. xi. Quecũq̃ sũt verba orãtis absurda nõ sunt: sed tñ modo ad hoc cõpetẽter ꝓferri pñt vt vl' orantis affectũ ad amorẽ dei excitent: vel qð ampliꝰ ẽ si iaz amore eiꝰ flagrat excitatũ demõstret. Hec ille. Et isto mõ etiã ẽ bonuz i oratiõe multiloquiũ. ¶ 3º. vt ad hoc faciliꝰ deꝰ inclinet̃ multis verbis sicut accidit q̃nq̃ hoĩem inclinari i multiloq̇o: ⁊ hoc mõ malũ ẽ ⁊ a xp̄o rep̄hẽdit̃ vbi dicit Mat. 6. Orãtes aũt nolite multũ loq̇: sicut Ethnici faciunt: putãt eni ꝙ i multiloq̇o exaudiãt̃: nolite ğ assĩlari eis: vbi Augꝰ. ait i li. 2. de verbis dñi i mõte. Reuera oẽ m'tiloquiũ a gẽtilibꝰ venit q̇ exercẽde potiꝰ lingue quã mũdãdo aĩo dãt operaz: vt hoc nugatori studij grã etiã ad deũ prece flectendũ transferre conent̃: arbitrãtes sic hoĩez iudicẽ verbis seduci i sñiam: nolite ğ silari eis: ait vnus ⁊ verꝰ magister. Hec ille. Hoc idẽ affirmat Isido. li. 3º. de sũmo bono. 7. c. di. Nõ in multiloq̇o exaudiũt̃ hoĩes a deo q̄si plurimis eũ verbis conẽt̃ flectere: neq̃ eni cõciliat deũ m'tiplex

ratis sermo: ſ pura sinceraq̄ mētis intētio
 p3 2ª ꝯclusio. ¶ Sʒ ad maiorē hui⁹ decla
rationē mouet᷑ vnū puū dubiū. s. si diu ora
e ⁊ multū ē bonū ad hoc vt deus diuturna
ratiōe flectat᷑ ad mīaʒ ⁊ orantes exaudiat
Rñdet᷑ ab Alex. Nō solū damnat᷑ multilo
quiū ī oratōe ea intētiōe q̄ infideles vtebant᷑
multiloq̄o. s. putantes q̄ ꝑsuasibilib⁹ verbis
e⁹ mulceat᷑ vl᷑ si absens ē mulcet᷑: ⁊ illud q̄ð
escit verboꝝ ambagib⁹ doceat᷑: vn̄ dānatuꝫ
multiloquiū īfidelitatis ⁊ vana intētōne ⁊
ne pia affectione ꝓlatū. Nō aūt dānatur
multiloquiū deuotōnis eo mō quo sci vtūt᷑
ratiōe ꝓlixiori: vn̄ glo. suꝑ illud Math. 6
Nolite multū loqui. ⁊c̄. ait: Dānat multilo
quiū ð infidelitate. s. nō multas lachrymas
ð multas obsecratōes ī cordis puritate: q̄ð
ī faciūt: ⁊ sic p3 ꝓpositū dubiū: ⁊ pars. 2ª
Pars tētia hui⁹ sermonis ī q̄ declarat᷑ q̄
ratio mētalis dignior ē orōne vocali.

Tertio attēdēdū ē q̄ mētalis oratio
dignior ē vocali: q̄ cōclusio sic decla
rat᷑ ſm Alex. vbi. s. ⁊ Bona. in. 4
. 15. pte. 2. ar. 2. q. 3. Et Tho. 2ª 2ᵉ. q. 83.
. 12. q̄ ait. Q2 orō mētalis excedit orōnē vo
lē ī trib⁹ Primo q2 ipsa ē affectuosior. iux
lud Esa. 25. Aīa mea desiderat te ī nocte.
Secūdo q2 ē cōuenientior: iuxta illud Jo. 4.
Spūs ē de⁹: ⁊ eos q̄ adorāt in spū ⁊ veritate
adorare oportet. 3º q2 ē v̄tuosior. iuxta illð
Aug. suꝑ Jo. sermōe. 9. Quid ꝓdest strepi
us oris muto corde? q. d. paꝝ vel nihil. vn̄ ī
rmōe de oratōe idē ait. Qn̄ q̄s orat sanctū
d se vocat spm̄: iō oratio magis ē agenda
rde q̄ voce. Meli⁹ eni ē ꝯsiliū orare corde
ne sono vocis q̄ solis v̄bis sine intuitu mē
s. Hec ille. ¶ Vn̄ ad clariorē noticiā attē
ē ſm Alex. ⁊ Bona. Nō vocalis orō ordi
at᷑ ad mētalē ⁊ nō ecōuerso. Vn̄ intelligē
ū ē q̄ quedā oratio ē pure mētalis: q̄dam
ure vocalis: q̄dā mētalis ⁊ vocalis simul.
Pure mētalis ē qn̄ labia nō mouent᷑ sed cor
lū ad deū loquit᷑. Pure vocalis ē qn̄ aliq̄s
hil cogitat de his q̄ dicit nec in gn̄ali: nec ī
ali: sed cū orat fabricat castella: ⁊ sic cōce
ēdū ē simplicit᷑ q̄ orō mētalis excedit vo
lē. Alia v̄o est mixta in q̄. s. orat q̄s mēta
ter ⁊ vocalit᷑ sil᷑: ⁊ de hac distinguēdū ē: q2
t verba illa ipediūt affectū: q2 si inflāmat⁹
q̄ imediate fert᷑ in deū: ⁊ tali adhuc vtilior
ē pure mētalis. Aut verbis illis iuuatur affe
ct⁹: ⁊ iflāmat᷑ ⁊ sic vtilior ē vocal᷑. ⁊ mlt̄i sunt
tales ⁊ maxime q̄n sūt mlt̄ū spūales: ad q̄ꝝ
affect⁹ ꝓuocādos oratiōes vocales sūt īstitu
te: vt dictū ē s̄. Si v̄o q̄rat᷑ vtꝝ oratio mēta
lis sit satisfactoria cū nō iponat᷑ a sacerdote
⁊ sit multū delectabilis. Rn̄dit Bona. vbi
s̄. Nō ois orō ex charitate facta si recte fiat
penalis ē ⁊ satisfactoria: q2 nūq̄ est ita dele
ctabilis q̄n sit penalis an̄cedēter vel ꝯsequē
ter vl᷑ cōcomitāt᷑: ⁊ q2 mētalis ē grē spūalis:
non iponit᷑ a sacerdote. ¶ Insuꝑ v̄o q̄ inter
oēs p̄cipue satisfacit q̄ ē magis gemebūda ⁊ ī
q̄ maior clamor cordis ē ad deū ꝓ venia pec
catoꝝ: hec aūt ī aliq̄b⁹ ē vocalis ī aliq̄b⁹ ē mē
talis: ⁊ sic p3 tētia ꝯclusio. ¶ Sʒ circa p̄dicta
oia cōueniēter orit᷑ illud dubiū. s. int᷑ oratio
nes vocales q̄ sit dignior ⁊ efficacior. Rn̄det
Ric. in. 4. dis. 15. ar. 4. q. vlti. Nō int᷑ alias
orationes orō dn̄ica est dignior ⁊ efficacior
Nō ꝓbat᷑ triplici rōne. Primo rōe auctoris
dignitatis: q2 xp̄s ore suo imediate illā fecit
⁊ discipulos suos docuit: vt hēt᷑ Math. 6.
vn̄ Cyp̄an⁹ in epl̄a ad frēs de expositiōe ora
tiōis dn̄ice. Que eni pōt eē spūalis orō quā
q̄ a xp̄o nob̄ data ē a q̄ nob̄ spūs scūs missus
ē. Que v̄ba apud prēʒ p̄catio quā q̄ a filio q̄
ē veritas dei⁹ ore ꝓlata ē: vt alit᷑ orare quā
docuit nō ignorātia sola sit sed ⁊ culpa: qn̄
ipse posuerit ⁊ dixerit: Reijcitis mādatū dei
vt traditionē vestrā statuatis. Oremus itaq̄
frēs dilectissimi sic mḡr de⁹ docuit. Amica ⁊
familiaris orō ē deū de suo vsu rogare: ad au
res suas ascēdē xp̄i: orōnē agn̄scat pr̄ filij sui
verba cū p̄ce facim⁹: q̄ hitat int⁹ ī pectore ip̄e
sit ⁊ in volūtate: tūc ipsū hēam⁹ apud prēʒ
aduocatū ꝓ pctis n̄ris: qn̄ pctōres ꝓ delictis
n̄ris petim⁹ aduocati n̄ri v̄ba ꝓmam⁹. Hec
ille. 2º ē dignior rōne sentētiose breuitatis
q̄m multū cōmēdat orōnē vocalē. Multipli
cē eni vtilitatē breuitas ei⁹ parit ſm Alex.
Nō facili⁹ scit᷑ meli⁹ retinet᷑: frequenti⁹ ite
rat᷑: dicētē min⁹ fastidit: orātē cito exaudiri
innuit: plus affectu q̄ ore orandum esse sig̃t:
ignorātē incusat. hec Alex. in. 4. pte. vnde
Aug⁹ in epl̄a ad probā ait: Dicūt᷑ frēs ī egy
pto crebras quidē habē orōnes sʒ eas tn̄ bre
uissimas ⁊ rapti q̄ðdāmō iaculatas: ne illa
vigilāt᷑ erepta q̄ orāti plurimū necessaria ē
ꝑpt᷑ ꝓductiores mores euanescāt. Hec ille.

Tertio est dignioꝛ ⁊ efficacioꝛ rōne petitoꝝ
vtilitatis: q̄ꝛ oīa desiderare debem⁹ ⁊ petere
q̄ in hac oratiōe petunť. vn̄ Aug⁹ ibidē ait:
Q̄c̄q̄ alia dicam⁹ orando: nihil aliud tn̄ di-
cim⁹ q̄c̄q̄ q̄ in oratiōe dn̄ica positū ē si recte ⁊
congruēter oramus. Hec ille. Et nota q̄ eo
ordine posita sunt q̄ desiderāda sunt ⁊ petēda
In p̄ncipio eni exhibeť reuerētia illi cui por-
rigēda ē orō cū dr̄: Pať nr̄ qui es in celis.
In q̄ captant orātes dei beniuolētiā excitan-
do in eis fiduciā ex cogitatiōe charitatis ei⁹
in nos dī. Pater nr̄. ex cogitatiōe ptātis dī.
qui es in celis. ex cogitatiōe sapīe claritatis
inferēdo in celis. Deinde sequūť. 7. petitio-
nes: quaꝝ due respiciūt finē: cetera ea q̄ sūt
ad finem. Prima respicit finē in se dicendo:
Sanctificeť nomē tuū. Q̄d exponit Aug⁹.
in li° de sermōe dn̄i in monte ⁊ ad pbam dī.
Cū dicim⁹: sanctificeť nomē tuū, nos admo-
nemur desiderare vt nomē q̄d sp̄ sanctū est:
apud hoīes etiā habeať sanctū: hoc ē nō cō-
tēnať/ q̄ nō deo sed hoīb⁹ pdest. Secūda re-
spicit finez respectu nr̄i de deo. Adueniat re-
gnū tuū: vn̄ Aug⁹ vbi. s̄. ait. Desideriū no-
strū ad illud regnū excitam⁹: vt nobis veni-
at atq̄ i eo regnare mereamur. Petitiōes due
respiciētes ea q̄ sunt ad finē: quedā sūt respe-
ctu boni: q̄dā respectu mali. Quedā respectu
boni sūt due: in p̄ma petim⁹ meritū q̄ btītu-
dinē habeam⁹ dinis mandatis obediēdo dī.
Fiat volūtas tua sicut in celo ab angelis: ita
in terra ab hoīb⁹. Vn̄ Aug⁹ li° 2° de sermōe
dn̄i in monte ait: cū dr̄. Fiat voluntas tua.
recte intelligiť vt obediamus p̄ceptis tuis.
Et in epl̄a ad pbā ait: Cū dicim⁹ Fiat volū-
tas tua. ⁊c̄. nobis ab illo p̄camur ipsam obe-
diētiā vt sic a nobis fiat volūtas eius quem
admodū fit in celestib⁹ ab angelis eius. In
secūda petiť illud q̄ tāq̄ instrumēto nos ad
iuuare possim⁹ ad merēdū aīa. s. in corpe dī.
Panē nostꝝ quotidianū da nobis hodie: vn̄
Aug⁹. vbi. s̄. ait. Panis q̄tidian⁹ aūt p his
oīb⁹ dictus est q̄ hui⁹ vite necessitatē susten-
tant: aut p sacro corpis xp̄i q̄d quotidie ac-
cipim⁹. Petitiōes que sunt respectu mali sūt
tres. Primo respectu mali culpe dicēdo: Di-
mitte nobis debita nr̄a ⁊c̄. vn̄ Aug⁹. vbi. s̄
ait: Debita pctā dici manifestū est. ⁊ in epl̄a
ad probā dicit p illud. Sicut ⁊ nos dimitti-
mus debitorib⁹ nostris. Admonemur nos
q̄d faciam⁹ ut accipe mereamur remissionē
pctōꝝ nostroꝝ. Secūda ē respectu mali incli-
nantis ad culpā q̄ ē de deo. Et ne nos iducas
in tētationē. vn̄ Aug⁹ ait vbi. s̄. Ut non de-
serti dīno adiutorio alicui tētationi vl̄ con-
sentiam⁹ decepti vel cedam⁹ afflicti. Hec ille.
Ex quo pz q̄ nō sic ē intelligēdū vt nō pmit-
tat nos tētari sz in tētationē induci. i. nō cō-
sentire tētationi. Nā q̄nq̄ tētatione hō pro-
bať ad bonū suum. iuxta illud Jacobi. i. Oē
gaudiū existimate frēs cū i tētatiōes varias
icideritis: hūiliať etiā hō tētatōib⁹ ⁊ ad deū
recurrere q̄si cōpelliť exēplo apl̄i. 2°. Chor-
iz. 3°. ē respcū mali pene dicēdo. Sed libera
nos a malo. In qua s̄m Aug^m ad probā ad
monemur cogitare nōdū nos eē in ea bona
vbi nullū patimur malū. Et sic pz q̄ oratio
dn̄icalis ē ceteris dignioꝛ ⁊ efficacioꝛ. Pro-
pterea ꝯcludit Isido. li. p̄ de sūmo bono. 22
.c. dicens: Fidei simbolū ⁊ dn̄ica oratio pro
tota lege paruulis eccl̄ie ad celoꝝ regna suf-
ficit capescēda. Ad q̄ nos pducat. ⁊c̄. Amē

¶ Sabbato post q̈rtā dn̄icā in xl^a in quo de-
clarať q̄ ad hoc q̄ oratio sit pficua necesse ē
q̄ fiat cū magna attētione. ¶ Sermo. 73⁹

Qui sequitur me non ambulat in tene-
bris. Scribūť hec verba
Jo. 8. Post casū p̄mi pa-
rētis nr̄i frēs charissimi
adeo hūana conditio ob-
tenebrata ē: vt nisi sup̄naturali claritate il-
lustreť solū dīna ⁊ obscura pambulet. Qua-
ppter lux illa indeficiēs hortať nos in pro-
phetia hodierna atq̄ i euāgelio ad illaz per
iugē oratiōnē recurrere. Nā in pphetia per
Esa. 49. ait: In tp̄e placito exaudiui te: ⁊ i
die salutis auxiliat⁹ sū tui: ⁊ seruaui te ⁊ de-
di te in fedus ppl̄i: vtinā suscitares trā ⁊ pos-
sideres hēditates dissipatas: vt diceres his
q̄ vincti sūt exite: ⁊ his qui in tenebris sunt
reuelamini. ⁊c̄. Ibi i euangelio q̄q̄ dicebat
Jesus turbis iudeorū: Ego sum lux mundi
ppterea ꝯcludit verba pposita. Qui sequiť
me iugiť orando nō ambulat in tenebris. s.
pctōꝝ ad tenebras exteriores ducētiū sed ha-
bebit lumē vite. s. etne. Vbi iugiť aduertēdū
est: q̄ ad hoc q̄ oratio sit pficua necesse est
q̄ fiat cū magna attētione. De qua in p̄nti

sermone tres cōsiderationes faciemus. Prima dicet̃ eius attentionis necessitas. Scḋa dicet̃ eiꝰ attentionis modalitas. Tertia dicet̃ eiꝰ necessitatis manifestabilitas.

¶ Pars ꝑma huiꝰ sermonis in qua tractatur de necessitate attẽtionis in oꝛone.

PRimo in isto ꝓmone. Querit̃ vtrū in oꝛatiōe sit necessaria attẽtio. Et vtrū oꝛo vocalis sit alicuiꝰ efficacie absq; intellectu eius qḋ dicit̃. Et. R. Alex. vbi. s. Qḋ oꝛonē habere efficacē effectū sine intellectu eius qḋ dicit̃ duobꝰ modis pōt intelligi: q2 in oꝛone duo sūt. s. oꝛonis actus: ⁊ illud qḋ petit̃ seu oꝛatur ¶ Qñ ergo q̃rit̃ vtꝝ teneamur itelligere qḋ oꝛamꝰ: dicendū ꝙ de actu semꝑ ẽ verū: q2 oẽs debẽt intelligere oꝛationes. i. qḋ oꝛãt aduertere: de eo vero qḋ petit̃ siue oꝛat̃ nō: opoꝛtet nisi in magnis ⁊ pꝛouectis litteratis: nec isti tenẽt̃ semꝑ habere oꝛonis intellectuz. i. ꝙ actu intelligant qḋ oꝛatio dicit tñ iuxta qḋ pōt hūana īfirmitas debet se q̇libet cōuertere ad oꝛonis intellectū. Rō aūt quare oꝛoni semꝑ nō ẽ ꝯiūctꝰ itellectꝰ duplex pōt assignari. vna ẽ ex parte infirmoꝛū: altera ex ꝑte ꝑfectoꝛū. Ex parte infirmoꝛū cā est cogitationū mūdanarū impoꝛtunitas quã maxime tꝑe oꝛonis experimur: vnde Isi. li. 2º de sūmo bono. c. 25. dicit. Plerūq; fieri solet vt imūde coꝛpoꝛaliū reꝝ spẽs quas vidicimꝰ nostris mẽtibꝰ opponant̃ ⁊ nolẽtes eas cogitemus: quãto q; ab eis aciem mentis aduertere nitimur tãto se iste magis aīo igerūt obscenisq; i nobis motibus obrepūt. Hec ille. Ex parte ꝑfectoꝝ cã est mentis excessus in deū: vñ Hugo de ꝟtute oꝛandi ait: Pura oꝛatio ẽ quãdo ex abundantia deuotionis mẽs ita accendit̃ vt cum se ad deū postulatura ꝯuerterit pꝛe amoꝛis eius magnitudine etiã ꝑtitionis sue obliuiscatur. Hec ille. Prima ergo caret fructu ⁊ si nō toto tamen tanto: vnde Isido. sic dicit Mens que ante oꝛonē vacãs illicitis occupationibꝰ occupat̃. dū in oꝛone venerit cōfestim illi imagines reꝝ quas nuꝑ cogitauit occurrūt aditūq; ꝑeis obstruūt nisi mens libere ad celeste desideriū erigatur. Hec ille. Secūda aūt est fructꝰ abūdãtis. iuxta illud Hugo. vbi suꝑ. Hoc genꝰ oꝛandi ẽ infoꝛme ⁊ ꝙꝙ ꝑ ceteris vnicū: tñ est apud deū pꝛe ceteris omnibꝰ pꝛeciosū. Qḋ si cōtradicat̃ sic scḋm diffinitionē Damasce. Oratio ẽ ascensus intellectꝰ ad deū: sed nō videt̃ possibile ꝙ intellectꝰ nō intelligẽdo qḋ dicit ad deuz ascẽdat: quia intellectū ascẽdere nō ẽ nisi magis ⁊ magis intelligere: ergo ⁊c̃. Preterea si dicat̃ gl. suꝑ illud psal. Psallite sapiẽter ait Nemo sapiẽs facit ꝙ nō itelligit: ergo psallendo siue oꝛãdo semꝑ eiꝰ qḋ dicit̃ debet eẽ intellectꝰ. Rñdet̃ ꝙ bene verū ẽ si de actu intelligit̃ ꝙ nemo sapiens facit qḋ nō intelligit sed in illo ꝙ actu exercet̃ nō semꝑ hz veritatẽ vt planū ẽ: ergo ⁊c̃. Preterea si dicatur Ber. ait: Si oꝛe oꝛo ⁊ mentẽ vagantẽ foꝛis habeo fructū oꝛonis ꝑdo. Et Isi. de sūmo bono. li. 3. 7. c. ait: Longe est a deo animus qui in oꝛatione cogitationibꝰ fuerit occupatus. Tūc ergo veraciter oꝛamꝰ qñ aliunde nō cogitamus. Hec ille. ergo scḋm ipsum. ⁊ Ber. veritatẽ oꝛonis ⁊ vtilitatẽ ꝑdere est aliunde cogitare. Rñdet̃ ꝙ isti doc. volunt dicere ꝙ totaliter perdat̃ oꝛonis fructꝰ nisi foꝛte mens ita foꝛis euaget̃ ꝙ nec actū oꝛãdi nec oꝛatiōis sentẽtiã aduertat: q2 tūc non oꝛatio vtẽtis rōne sed q̃si existẽtis oīno sine vsu rōnis diceret̃ cuiꝰ status infructuosus oīno reputat̃. Et iō ait Tho. in. 4. di. 15. Et Durãdus li. ꝑ. parte ꝑma. di. 8. q. i. Qḋ si ex ꝓposito in oꝛone mẽte vagat̃ pctm̄ ẽ ⁊ impedit oꝛonis fructū. hinc dicit Aug. in regula Psalmis ⁊ hymnis cū oꝛat̃ deū h̃ verset̃ in coꝛde qḋ ꝓfert̃ in oꝛe. Hec ille. Et hoc intelligit̃ de oꝛone vocali ad quã obligamur ex institutione ⁊ iniūctione ecclesie. Et ideo pꝛecipit̃ clericis ꝙ officiū diuinū quãtum deꝰ eisdez dederit studiose celebrẽt pariter ⁊ deuote. extra de cele. mis. c. valẽtes. Euagatio vero que fit ꝑter oꝛãtis intẽtionem oꝛonis fructū nō tollit. vnde Basi. dicit. Si debilitatus a pctō fixe nequis oꝛare: quãtū potes teipsum exhibeas: ⁊ deꝰ ignoscet eo ꝙ nō ex negligẽtia: sz ex fragilitate nō potes vt opoꝛtet assistere coꝛam deo. Hec ille. Et sic patet pars pꝛima.

¶ Pars secūda huiꝰ sermonis in qua declaratur an mentalis attẽtio sit in oꝛone neccia.

SEcūdo ad maioꝛẽ pꝛedictoꝛū declarationẽ aduertendū est scḋm Tho. in. 4. dis. 15. ar. 2. q. 5. ⁊ 2ª 2ᵉ q. 83. ar. 13. Et Ricar. in. 4. di. 15. arti. 4. q. 6. Qḋ pōt applicari intẽtio oꝛoni vocali tripliciter

aut ad verbũ: aut ad sensũ: aut ad obiectũ.
¶ Primo ad verbũ. i. ad vocalez ꝓlationẽ
⁊ formationẽ verborũ. s. ne in eis homo ali/
quo modo erret maxime corrupte ꝓferẽdo
scripture sacre verba. ¶ Secũdo pōt appli
cari ad sensum verboꝝ que in oratiõe ꝓferi
mus: vt scilicet ille qui orat ꝟba oratõis et
petitiõis intelligat. Et he due attentiões nõ
sunt necessarie maxime in simplicib⁹ ⁊ idio/
tis: sꝫ tm̃ in litteratis quãtũ humana fragi
gilitas patit̃ vt dictũ est supra. ¶. Tertio
pōt applicari attẽtio ad obiectũ. i. ad deum
quẽ oram⁹ ⁊ laudam⁹: vel ad rẽ ꝓ qua ora/
mus: ⁊ hanc attentionẽ etiã idiote ⁊ simpli/
ces habere possũt. Prima attẽtio est bona.
Secũda melior. Tertia optima reputat̃.
Prima attẽtio q̃rẽda ẽ ꝓpter secũdã ⁊ scḋa
ꝓpter tertiã. Et si oẽs sil' haberi nõ possũt sp
potior ꝑponẽda ẽ: q2 ea q̃ sũt ad finẽ nõ debẽt
impedire finẽ magis aũt ꝓmouere: q2 scḋm
phm z°. phi᷑. Finis necessitat ea q̃ sũt ad fi/
nẽ. Deniqꝫ ꝑ hãc triplicẽ attẽtionẽ orõ nr̃a
efficit̃ fructuosa: sine illis autẽ existimat̃ de
nũero eoꝝ de q̇b⁹ Matth. 15. dñs ait: Popu
lus hic labijs me honorat: cor aũt eoꝝ longe
est a me. Et sic patꝫ pars secũda.

¶ Pars tertia huius sermonis in qua tra/
ctatur de oratiõis modalitate. s. qualis esse
debeat attentio.

TErtio notãdũ ẽ scḋm ꝑdictos doc.
ad maiorẽ dictoꝝ euidentiã: ꝙ qñ
querit̃ an attẽtio mẽtis in oratiõe
sit necessaria. Necessariũ aliq̇d dr̃ dupliciť
Uno mõ ꝑ q̇ð meli⁹ ꝑuenit̃ ad finẽ: ⁊ sic at/
tentio absolute necessaria ẽ orõni saltẽ quo
ad obiectũ. Alio mõ dr̃ necessariũ sine quo
nõ pōt cõseq̇ res suũ effectũ. Est aũt triplex
effect⁹ rõnis. ꝑm⁹ q̇dẽ dr̃ meditatio: secũd⁹
impetratio: terti⁹ delectatio. ¶ Quantũ ad
ꝑmũ effectũ, ⁊ etiã ad scḋm nõ ex necessitate
req̇rit̃ ꝙ attẽtio adsit orõni ꝑ totũ: ƀ vi ꝑme
intẽtiõis totã orõnẽ meritoriã facit seu red/
dit. Nõb. Tho. vbi. s̃. duplici exẽplo decla/
rat q̃ etiã ponit Ri. ꝑ exẽplo viatoris di. Nõ
non oportet ꝙ ille q̇ ꝑegrinat̃ sp cogitet de
t̃mino sue ꝑegrinatõis z°. exẽplo mĩe di. Nõ
nõ oportꝫ ꝙ ille q̇ dat elỹnã sp cogitet de deo
ꝓ cui⁹ amore dat elỹnã: ƀ sufficit semel. s. in
ꝑnicipio cogitasse: ꝟtute cuius cogitatiõis
elỹna ẽ meritoria. Si aũt tãta sit euagatio

mẽtis ꝙ oĩno ꝟt⁹ ꝑme attẽtiõis deꝑeat: tũc
elemosyna nõ ẽ meritoria silr̃ nec talis orõ.
¶ Quãtũ aũt ad 3ᵐ effectũ. s. delectationẽ
⁊ spũalẽ mẽtis refectionẽ sp ẽ necia attẽtio
q2 efficaciã spũalr̃ reficiẽdi ipsũ orãtẽ nõ hꝫ
vocalis orõ nisi ꝙ diu eã ꝯcomittat̃ attẽtio.
Et sic intelligit̃ illud ꝟbũ apl̃i. j. Chor. 14.
Si orem lingua supple tm̃ mẽs mea sine fru
ctu ẽ: vñ Hiero. de ꝯse. di. 5. c. nõ mediocriť
ait: Melior ẽ q̇nqꝫ psalmoꝝ cãtatio cũ cor/
dis puritate ac serenitate ⁊ etiã spũali hilari
tate ꝙ toti⁹ psalťij modulatio cũ anxietate
cordis atqꝫ tristicia. Et in. c. nũꝙ. ait ad ru
sticũ: Nũꝙ de manu tua: aut oculis tuis li/
ber psalterij discedat. Dicat̃ ad ꝟbũ vigilet
sensus: orõ sine intermissiõe: nec vanis cogi
tatiõib⁹ patẽs sit cor ꝑiterqꝫ anim⁹. Hec ille
ꝓpterea ꝯcludit Cyp. de ꝯsec. di. i. in. c. qñ.
di. Qñ aũt stam⁹ ad orõnẽ frẽs dilectissimi
vigilare ⁊ incũbere ad ꝑces toto corde debe/
m⁹. Cogitatio hoĩs carnalis ⁊ secl'aris absce
dat: nec q̇ð ꝙ tũc anim⁹ ꝙ id solũ cogitat ꝙ
ꝑcat̃ iõ etiã sacerdos añ orõnẽ ꝑfatiõe ꝑmis
sa parat fratꝝ mẽtes dicendo. Sursũ corda
vt dũ rñdet ꝓpl's: Habem⁹ ad dñz. admonea
tur nihil aliud se ꝙ deũ cogitare debẽ. Clau
dat̃ ꝯ aduersariũ pect⁹ ⁊ soli deo pateat: nec
ad se hostẽ dei tpe orõnis venire patiat̃. Hec
ille. ¶ Insup diligẽť aduertẽdũ ẽ. Qr ad
ꝑdictã attẽtionẽ acq̇rẽdã q̃ maxie aiaꝫ tuaꝫ
reficiat tria mľtũ ꝓdesse pñt. ꝑmũ ẽ cordis
reuocatio: 2ᵐ dr̃ sui ipsi⁹ ꝯsideratio. 3ᵐ il/
li⁹ q̇ orat̃ reuerẽtie exhibitio. ¶ Primuꝫ g̃
dr̃ cordis reuocatio. s. ab exteriorib⁹ ad me/
ritoria: iux̃ illð Math. 6. Tu aũt cũ orauer[is]
intra cubiculũ tuũ: ⁊ clauso hostio ora pr̃eꝫ
tuũ. Ingressus. n. in cubiculũ ẽ cordis reuo/
catio: clauso hostio ẽ cordis intẽtio. Fatuũ
ẽ. n. deũ iuocare vt ad se veniat si hõ eũ non
expectet: vñ Ber. ait: Mẽs nobis causamur
deesse grãm: ƀ iusti⁹ ipsa grã cõq̇rit̃ nõnul/
los sibi deesse. ꝓpterea. Isi. ait: Purgãdus
ẽ ꝑmũ anim⁹ atqꝫ a tꝑaliũ reꝝ cogitatiõib⁹
segregãd⁹: vtputa acies cordis ad deũ vere
⁊ simpliciť dirigat̃. Hec ille. Depone g̃ aia
mea tꝑe orõnis oẽm sollicitudinẽ scl'i oẽꝫ ex
trinsecã cogitationẽ vt toto corde i deũ diri
garis. Nã Aug. ait: in li. de ƀmõe dñi i mon
te: Clauso hostio ora prẽꝫ tuũ in abscõdito
parũ ẽ inquit intrare cubiculũ si pateat im/

portunis cogitatiōib⁹ hostiū ꝑ q̄d ea q̄ foris
sūt impropē se iūgūt ⁊ interiora nr̄a irrum
pūt: hec sūt tp̄alia ⁊ visibilia q̄ per carnales
sensus cogitatiōes penetrāt ⁊ turbāt varioꝝ
fantasmatū oib⁹ generāt. Hec ille. Hoc idē
affirmat Hiero. in ep̄la ad celantiā de recto
mō viuēdi di. Ita habeto dom⁹ sollicitudi-
nē vt aliquā tn̄ aīe vacationē tribuas. Eli-
gatur tibi opportun⁹ ⁊ aliquātulū a familie
strepitu remot⁹ loc⁹ in quē tu velud in portū
quasi ex mlta tēpestate curarū te recipias: et
excitatos foris cogitationuꝫ fluctus secreta
trāquillitate cōponat: tantū ibi sit diuine le-
ctiōis studiū: tam crebre oꝛonū vices: tā fir
ma ⁊ p̄ssa de futuris cogitatio vt oēs reliq̄
tp̄is occupatiōes facile hac vacatiōe cōpen-
ses. Hec ille. Scōm ꝙ ꝓdest ad ꝓuocandū
ad oꝛonē attentionē ē sui ipsi⁹ cōsidetatio:
vnde Ber. ad fratres de mōte ait: Debem⁹
nosmetipsos coram deo cōstituere quasi fa-
ciem ad faciē: ⁊ illumie ei⁹ ꝓspicere tribula-
tionē de nobis ipsis nobis venientē. Ꝓpterea
Isi. de sū. bono ait: Cū deo assistim⁹ geme
re ⁊ flere debemus reminiscentes q̄ꝫ grauia
sūt q̄ cōmisim⁹: quāqꝫ dura inferni suppli-
cia q̄ timem⁹. Hec ille. Hinc. 3. Reg. 8. dr̄.
Si quis cognouerit plagā cordis sui ⁊ ostē-
derit man⁹ suas in domo hac: tu exaudies in
celo. ⁊c̄. Cōtemplare ergo anima mea mi-
seriā tuā: multitudinē pctōꝝ tuoꝝ: statuꝫ pe
riculosum hui⁹ mūdi: mortē ꝓxime futurā:
grauitatē ⁊ penarū acerbitatē: ⁊ reuertere
ad dominū tuū: ad creatorē tuum. ⁊c̄. qui te
vult saluare: ⁊ sic tota in temetipsa ī vnum
collecta deuotius ⁊ feruētius orabis. Nam
Augu. in lib. de orādo deo. Quo studio et
quo affectu a nobis orandus sit deus ex nr̄a
miseria simul ⁊ cōditoris misericordia cōsi-
derare possum⁹. Quid enī affectius hoīem
ad oꝛonis studiū excitaret q̄ꝫ mīsia ⁊ calami
tas tātoꝝ maloꝝ q̄b⁹ p̄mit̄: aut q̄d iocūdi⁹
ad effectū traheret q̄ꝫ mīa conditoris ꝙ to-
tiens inter mala sua experit̄: ne ergo mens
humana ad orandū sit pigra illi ex vna ꝑ-
te necessitate cōpellit̄: ⁊ ne aut diffidēs oret
aut trepidans illic misericordia dei ꝓuocat̄.
Hec ille. Tertiū q̄d ꝓdest ad attentionē re-
uocandā dicit̄ reuerētie ꝓhibitio: iux̄ illud
Ecclesiasti. 12. Pro reuerentia accedet tibi
bona gratia: mltū enī deberet nos reddere
attentos ⁊ reuerētes in oꝛone ꝙ cū dn̄o ma-
iestatis loq̄mur: vnde Gen̄. 18. dicit Abra-
ham loquar ad dn̄m deū meuꝫ. Quia ergo
orās loquit̄ cū deo dꝫ hoc cū magna reue-
rētia exhibere: vn̄ Aug. de salutarib⁹ docu-
mētis ait: Hoc mi frat̄ stude in vita tua et
oꝛonē tuā puram offerri dn̄o ne cogitatiōes
hui⁹ seculi cōturbent animū tuū: neqꝫ in di-
uersa rapiat̄ mens tua. Memēto enī te sub
dei stare cōspectib⁹ qui occulta cordis ꝓspi
cit ⁊ secreta tue mētis nouit. Vigilāter igit̄
asta in cōspectu dei in tp̄e tribulatiōis ⁊ oꝛo
nis vt īminentē diaboli tētationē facili⁹ pos
sis euadere. Hec ille. Et ideo admonet nos
ipse de⁹ di. Vacate et videte q̄m suauis est
dn̄s: vbi no. ꝙ ſm diuersas meditatiōes de
deo sequūt̄ diuerse affectiōes. Meditatio-
nes iusticie diuine sequit̄ affectio timoris.
Meditationē misericordie affectio spēi. Me
ditationē sapiētie oīa nuda vidētis affectio
erubescētie. Meditationē extollētie affectio
honoris. Meditationē bonitatis aut benefi
centie affectio gratitudinis vel amoris. Me
ditationē suauitatꝭ diuine affectio que dici
pōt sancta esuries. Et sic pꝫ ꝙ affectū mētis
sequit̄ affect⁹ oꝛonis. Que oīa debēt fieri nō
solū reuerentia mētis sed etiā corpis ⁊ econ
tra: vnde Augu. de cura agenda pro mor-
tuis dicit. Quod orātes de membris sui cor-
poris faciunt supplicationib⁹ cōgruit: cum
genua figurant: extendunt̄ manus: ꝓster-
nunt̄ solo: ⁊ si quid aliud faciunt visibiliter
q̄ꝫuis eorum inuisibilis voluntas et cordis
intentio deo nota sit: nec ille indigeat his in
dicijs vt ei anim⁹ pandat̄ humanus: ſꝫ hinc
magis seipsum ad oranduꝫ gemendūqꝫ hu-
milius atqꝫ feruentius excidet: sed nescio
quomō hi motus corporis nisi animo prece
denti fieri possint: eisdē rursus exterius visi
biliter factis iste interior inuisibilis q̄ eos fe
cit augere: ac per hoc cordis affectus qui vt
facerent precessit: ⁊ quia facta sūt precsit. Ve
rum si eo modo quisqꝫ teneatur vel etiam li
getur vt hoc de suis membris facere neque-
at: nō ideo nō orat interior homo ⁊ an̄ ocu-
los dei in secretissimo cubili verbi cōpungi-
tur. Hec ille. ¶. Quanta autē vigilantia ⁊
attentione debeat homo orationi insistere
patꝫ exemplo. q̄d legit̄ in vitis patꝝ. Q̄d. s.
quidā frater patiebat̄ molestiam a spiritu

fornicationis: ⁊ abiꝫ t sepe ad seniorē vt orarret pro eo. Cūq̄ frequēs oratio senioris eū nō iuuaret dn̄s in nocte ostēdit indignitatē fratris eē in causa quare non exaudiret: vidit enim senior monachū sedentē ⁊ mēte vagantē: ⁊ spiritū fornicatiōis in diuersis formis mulierū apud ipsū ludentē ⁊ ipsum cū eo delectari: vidit etiā angelū dn̄i astantē ⁊ indignantem ꝯtra eūdē fratrē: q2 nō surgebat: nec ꝓsternebat se in orōnib⁹ an̄ deū. Quo cognito dixit fratri senior. Impossibile ē a te discedere spm̄ fornicatiōis alijs ꝓ te orātib⁹ nisi ⁊ tu vigilāter pro te ipso ores. Quo audiēs frater cōpūct⁹ ē corde. Et per afflictionē corporis ⁊ vigilantiā orōnis misericordiā ꝓmeruit. Attente ergo ora aīa mea ⁊ cū reuerētia cordis ⁊ corpis preces effundas vt ⁊ tu exēplo hui⁹ merearis in presenti cōsequi gratiā ⁊ peccatorū tuorū veniam: ⁊ in futuro gloriā Amen.

Dominica de passione in mane de memoria mortis nos ad penitentiam inducens.

Sermo. 74.

ABrahaz pater noster mortu⁹ ē ⁊ prophete mortui sunt. Scribunt hec verba Job. 8. Respiciēs fratres charissimi cuz ꝓfundo suspirio crudele mortis exterminū ad quā ꝓpter preuaricationē primoꝝ parētū oēs generaliter obligamur nō possuz absq̄ dolore cordis ⁊ amaritudine mentis ipsi⁹ recordari. Dulce eni esset gaudere in hoc mūdo: dn̄ari: et regnare nisi mortis memoria adesset: iuxta illud Ecclesiasti. 41. O mors q̄ amara est memoria tua. Idcirco sepe numero in memetipso cogitaui nihil esse vtilius aīe peccatrici ad vitiorū fugam ⁊ verā penitentiā pagendam quā frequens mortis memoria. Nihil eni ait Augu. sic reuocat a pctō q̄ frequēs meditatio mortis. ꝓpterea Ecclesiasti. 7. In omnib⁹ operib⁹ tuis memorare nouissima tua ⁊ in eternū nō peccabis: vnde ⁊ Hiero⁹ ad Paulinā inquit: Facile cōtēnit omnia q̄ se semp cogitat esse moriturū. Et ad Cyprianū denuo dicit. Qui eni quotidie se recordat eē moriturū cōtēnit p̄sentia: ⁊ ad futura festinat. Nā ⁊ seneca ad luci. Nihil tā eque tibi ꝓfuit ad tēꝑantiā oiuz rerū q̄ frequēs istius eui cogitatio. Platonis eni sn̄ia ē vt ait Hiero. ad helio. Oiuz sapiētū vitā meditationē eē mortis. Cū igit mortis memoria sit tāte vtilitatis cōgruū duxi in isto sermonario de pn̄ia aliq̄. de morte ad ipsaz pn̄iaz inducētia ꝑtractare. De q̄ iuxta ordinē nr̄m tria cōsiderabim⁹ q̄r. Primū dicet mortis originatio. Scdm̄ dicet mortis doloratio. Tertiū dicet mortis remediatio.

Pars p̄ma hui⁹ sermonis in q̄ declaratur vn̄ mors hec nr̄a corpis ortū habuerit.

PRimo igit de mortis origine ꝑtractantes sciēdū q̄ mors nō ē a deo nec a natura instituta ß a culpa ꝑpetrata. Nā Gen̄. 2. Dictū fuit p̄mo hoī: Quocūq̄ die comederis ex eo morte morieris: q̄ a cōtrario sensu: si nō comedisset: nec ip̄e nec alij mortui fuissent. Ad cui⁹ dicti declarationē. Tria dubia mouent. ¶ Primū est si Adā nō peccante posset corpus ipsi⁹ dissolui. Ad q̄d respondet scdm̄ Bona. in. 2. dis. 19. ar. 2. q. 1. Quō si illi ablatiui absoluti possent determinare hoc verbū posset sic haberet veritatē p̄dicta locutio. Est eni sensus q̄ Adam dū existeret in statu innocētie posse habebat vt corp⁹ eius dissolueret. Possūt etiā dicti ablatiui determinare actū qui est dissolui: ⁊ sic locutio ē falsa. Est eni sensus Quō adam posset dissolui in statu innocētie ita q̄ simul eēt innocētia ⁊ mortis siue corruptionis pena. Et hoc ē impossibile ꝓuidēte ordine diuine iusticie que nullā inordinationē in vniuerso sustinet. Nam pena non ordinat nisi per culpā: nulli ergo pōt inesse nec pena: nec mors nec corruptio nisi cui pri⁹ inest culpa: Igitur aīa nō peccāte impossibile fuit corp⁹ ade dissolui. Quō cōfirmat Aug. 13. de ciui. dei. 3. c. di. Fatēdū ē enim p̄mos homines ita fuisse institutos: vt si nō peccassent nullū mortis genus experirent: sed eosdem p̄mos parētes ita morte fuisse mulctatos vt quicq̄d eorū stirpe fuisset exortū eadē pena teneret obnoxiū: ꝓ magnitudine q̄ppe culpe illius dānatio naturaz mutauit in penis: vt quod aliter precessit in peccātib⁹ p̄mis hoīb⁹ seq̄ret in ceteris nascētib⁹. Hec ille. Qui etiā i li. de baptismo puuloꝝ ait Fiebat ordo iusticie vt sic aīa dn̄o suo ita corp⁹ ei obediret: ⁊ sic pz p̄mū dubiū. ¶ Scdm̄

dubiū ē vtr̄ ista imoꝛtalitas esset a natura
vel a gr̄a. Ad qḋ rn̄det̄ ̄sm Bo. vbi. s̄. ar.
z. q. i. Ꝙ sicut cū dr̄ hō est btificabilis duo
tangunt̄. s. aptitudo ⁊ dispositio. Aptitudo
est a nā: dispositio ē per gr̄am per quā suffi-
cienter disponit̄ ad gloꝛiaꝫ: nec sine ista pōt
sufficere natura. Sic ⁊ in ꝓposito hō dici po
terat imoꝛtalis in statu innocentie ꝑ naturā
q̄ꝛ a nā habebat aptitudinē Poterat etiā di
ci imoꝛtalis per gratiā: q̄ꝛ a gratia habebat
cōplexionē: qḋ euidēter sic patꝫ: tripliciter
pōt hoī cōtingere moꝛi. Aut. s. ꝑ elemētoꝛū
pugnationē: aut per humidi cōsumptionē:
aut per extrinsecam lesionē. Immoꝛtalitas
igit̄ dicit ꝓuationē hui⁹ triplicis modi mo-
riendi: habebāt eni in statu innocētie aptitu
dinē euadēdi hoc triplex gen⁹ moꝛtis ꝑtim
a natura: ꝑtimq̄ꝫ a gratia. ¶ Primo q̄ntuꝫ
ad ꝓmū genus moꝛtis coꝛpus valde bn̄ erat
cōplexionatū ⁊ aīa de se incoꝛruptibilis erat
que illud coꝛp⁹ regebat ⁊ cōseruabat: ⁊ ita
idone⁹ erat ꝓmus hō ꝙ nūq̄ꝫ deficeret ꝑ ele-
mentoꝝ pugnā: sꝫ tn̄ illud nō sufficiebat: hoc
eni nō posset aīa peccatrix facere si poneret̄
in cōsimili coꝛpe. Et ideo datum fuit illi aīe
donū gratie per quā posset coꝛpoꝛi ꝓsidere et
illud regere ⁊ elemēta quasi in quadam ami
cicia custodire: ⁊ hoc q̄ꝫdiu vellet suo aucto
ri subiacere. ¶ Secūdo quo ad secūdū ge-
nus moꝛiēdi qḋ est per humidi cōsumptionē
vis nutritiua potens erat ad cōuertendū ali-
mentū sibi sufficiēs: ⁊ alimenta efficacē ha-
bebant virtutē ad nutriendū: ex quo homo
idoneus erat vt cōseruaret̄ in eo sine coꝛru-
ptione humidi radicalis. Sed q̄ꝛ tale humi-
dū paulatim ꝯsūmit̄ nec pōt reparari ꝑ qḋ-
cūq̄ꝫ alimentū: ideo data erat virt⁹ specialis
cuidā ligno qḋ dictum ē lignū vite: per cui⁹
sumptionē repararet̄ humidū radicale. Et
hoc quidē nō fuit ex cōditione nāe sed ex bene
ficio cōditoꝛis sicut dicit Augu. ¶ Tertio
quo ad tertiū gen⁹ qḋ fit per extrinsecā lesio
nem. Adā foꝛtis ⁊ potens erat ad repellen-
dū nociua: sapiens ⁊ diligēs ad p̄cauēdū
nec habebat nociua extrinseca: ⁊ ideo idonei
tatem habebat vt per nulli⁹ lesionem incur-
reret moꝛtē: verūtamē ꝙ bestie ⁊ alia ipsuꝫ
omnino nō lederēt. hoc nō erat a natura sed
a dei speciali ꝓuidentia: que ita eū custodie-
bat vt sub pedib⁹ eius omnia subiacerent vt
nihil cuperet ipsū offendere: ⁊ si cuperet nō
valeret. Et sic patꝫ ꝙ illa imoꝛtalitas q̄ntuꝫ
ad aptitudinē erat a natura: quātū vero ad
cōplexionatū erat a gratia: ⁊ sic patꝫ scḋm
dubiū. ¶ Tertiū dubiū est vtrū eadē esset
imoꝛtalitas innocētie per essentiā cū imoꝛ-
talitate gl'ie si homo stetisset. R. ̄sm Bon.
vbi. s̄. q. z. Ꝙ sicut in statu innocentie pote-
rat homo peccare ⁊ nō peccare sic aīa poterat
coꝛp⁹ cōtinere ⁊ nō cōtinere: ⁊ homo pote-
rat moꝛi ⁊ nō moꝛi. Quia vero in statu gl'ie
impossibile ē liberū arbitriū peccare impossi
bile ē etiā aīam coꝛp⁹ deserere. Quēadmo-
dū igit̄ ipsius liberi arbitrij potētia in statu
innocētie ⁊ gl'ie est eadē ꝑ essentiā: differēs
solū scḋm statū ⁊ dispositionē superadditā:
sic illa potētia cōtinuādi ⁊ regēdi coꝛpus q̄
dicit̄ imoꝛtalitas per essentiā est eadē: diffe
rens sola dispositione superaddita. Et ideo
quādo querit̄. vtrū imoꝛtalitas innocentie
⁊ gloꝛie siue meriti ⁊ p̄mie eēt eadē ¶ Respō
deri pōt ꝙ eadē est q̄ntū ad potentiā sꝫ alia
q̄ntuꝫ ad dispositionē superadditā. vel vt ꝓ-
prius dicam⁹: vna ⁊ eadē est sꝫ altera siue
alterata: ⁊ sic patꝫ tertiū dubiū. Patet etiā
q̄uis grauis fuit culpa ista que imperio moꝛ
tis oēs subiecit. Nā ⁊ illos p̄mos parentes
q̄uis vltra quingētos sexcētos septingētos
octingentos ⁊ noningētos vixerint annos:
attamē moꝛtui sunt: vt habet̄ Gen̄. 5. Ꝙ
auteꝫ tādiu superuixerint scḋm Nicho. de
li. fuit. 5. rationib⁹. Primo ex bonitate com
plexionis ꝓmoꝝ parētū: fuerūt eni a deo im
mediate foꝛmati ⁊ per cōsequēs optime cō-
plexionis ⁊ sic ad longioꝛē vitam dispositi.
Secūdo e ex mō viuendi: quia nō ita laute
viuebāt sed tempate Tertio ex bonitate nu
trimenti: q̄ꝛ ante diluuiū terre nascētia fue-
rūt melioꝛa quā post. Quarto ex sciētia ade
quia foꝛmat⁹ fuit ad perfectionē scientie: et
ideo cognouit virtutes fructuū ⁊ herbarū
que faciūt ad cōseruandā sanitatē ⁊ vitam
Quinto ex dispositiōe diuina hoc oꝛdināte
vt per longā hominū vitā: vt dictum ē: cito
multiplicaret̄ gen⁹ humanū. Quāuis igit̄
vt dictū est diu superuixerint: tamē moꝛtē
euadere nō potuerūt: quod nobis etiam ex-
emplū esse debet: quia necesse est vt moꝛia-
mur: vnde Hiero⁹ ad Helio. de moꝛte nepo
ciani. Debem⁹ igit̄ ⁊ nos animo ꝓmeditari

q̄d aliq̄n futuri sumꝰ ⁊ ꝙ velimꝰ nolumꝰ lon
gius ab esse nō pōt. Nam si noningētos vite
excederemꝰ annos: vt añ diluuium viuebat
humanū genꝰ: ⁊ matusalē nobis tēpora do-
narent tñ nihil esset pterita longitudo q̄ esse
tēpore desijsset. Etenim quid inter illū q̄ vi-
xit decē ānos ⁊ illū q̄ mille postq̄ idem finis
vite aduenerit: ⁊ inexcusabilis mortꝫ neces-
sitas transactū eē tantūdē ē: nisi ꝙ magis se
nes onustis pctōꝝ fasse ꝓficiscūt. Optima
queq̄ dies miseris mortalibus eui. Prima
fugit: subeūt morbi tristisq̄ senectus. Et la-
bor ⁊ dire rapit inclemētia mortis. Hec ille.
¶ Cōfirmant predicta ꝑ .7. textꝰ legum
Imperialiuꝫ. Primꝰ habet in auctētico de
nup. §. deinceps. col. 4. cōsti. i. vbi sic scribit
Deinceps aūt matrimonioꝝ terminū q̄ oēs
siliter soluit expectat nos mors. Secūdꝰ in
auctētico de heredibꝰ ⁊ falcidia. §. vlti. col.
f. cōsti. i. vbi sic habet: Nullꝰ hanc legem du
ram habeat tanq̄ relictis ꝓuatis: sed cōside
ret ꝙ omnibꝰ hoībus terminꝰ est vite mors
Tertius habet. C. qui testamētū facere pos-
sūt. l. hac cōsultissima. vbi sic dicit. Fragili-
tas mortis ꝑcipue cogitatiōe turbata nō mi
nus memoria possit res plures ꝯseq̄. Quar
tus habet. C. de tēporibꝰ appellationū. l. z.
vbi dicit. Nō dubius sed notꝰ omnibꝰ dies
fatalis apparet. Et ideo. C. de his. q̄ añ aꝑ
tas tabulas. l. i. ⁊. C. de legitimis heredibꝰ.
l. si maior. dicit habeat vero solatiū tristicie
sue quibꝰ ē merito ꝯsulendū. Hec ibi. Quin
tus habet. ff. de cōditionibꝰ ⁊ demōstratio
nibꝰ. l. i. vbi sic dicit. Hic incertū mors hꝫ
q̄uis certū fuerit hoīeꝫ moriturū. Sextus
habet. ff. de inofficioso testō. l. nam si. vbi sic
habet. Humana vita ꝓprie veluti ferrū est
si exerceat conterit: si nō exerceat rubigine
cōsumit: siliter hoīes exercēdo videmꝰ con-
teri: si aūt inertia plꝰ detrimēti facit q̄ exer
citatio. Nūq̄ filiꝰ morit ante patrē. hec ibi
Septimꝰ est. ff. de adimēdis ⁊ trāsferēdis le
gatis. l. z. Et de dona. inter vi. ⁊ vxo. l. cum
hic statꝰ. vbi scribit. Ambulatoria ē volun
tas hoīs vsq̄ ad mortē. ⁊ sic patꝫ pars ꝑma.
¶ Pars secūda huiꝰ ꝭmonis in qua ponūt
mortis acerbissimi dolores.

S Ecūdo tractandū ē de mortis acer-
ba doloratione vt enim ait Galienꝰ
Devalde ꝓsternētibꝰ virtutē est do
lor ⁊ fetor. Sed vt dicit philosophꝰ. z. Ethicꝰ.
Vltimū terribiliū ē mors. Et q̄uis sit oībꝰ
terribilis ⁊ dolorosa: maxime tñ peccatoribꝰ
in pctis suis moriētibꝰ quibꝰ in morte. 7. do-
lores accidūt. s. Dolor cogitatiōis: ꝓuatio-
nis: separationis: dubitatiōis: offensionis:
citationis: sentētiatiōis: ¶ Primꝰ igitur do
lor cogitatiōis. Quatuor enim cogitationū
genera infirmi maxime pctōris quatiūt mē-
tē videlicet doloris: amoris: timoris ⁊ spei.
de quibꝰ vulgariter loquit frater Iaco. di.
Quatro venti butta il mare. che la mēte fa
turbare: lo temere e lo sperare: lo dolere e lo
gaudiare. de quibus Esa. 87. Mystice scri-
ptū est. Cor impij quasi mare feruens. s. in
cogitationibꝰ suis q̄d quiescere nō pōt maxi
me in hoc extremo. Insurgit eñi ex vna par-
te cogitatio dolorosa. Dolent eñi oīa mēbra
qua ꝓpter mens a corporeo dolore trahit et
quassat: vnde Greg. ait Cū egritudine op
primeris nihil aliud cogitare poteris: q2 di-
rigit tota intētio mentis vbi sentit vis dolo
ris. Insurgit vero ex alia parte cogitatio
amorosa: videlicꝫ filioꝝ: vxoris: diuitiarū:
⁊ eoruꝫ omniū que viuens in mūdo vitiose
dilexit. vnde Ecclesiasti. 33. Vir in multis
expertus multa cogitabit: sed ꝑccatores ma
le viuendo nō experiunt nisi mala opera: de
quibꝰ etiam maxime moriēdo cum dolore co
gitant. Insurgit insuꝑ ex alia parte cogita-
tio timorosa. Timet eñi peccator mortem:
pauet infernū: seculū autē abhorret: ita vt
vere dicere possit cū psalmista. Timor ⁊ tre
mor venerunt super me ⁊ contex. me. tene. i
cogitationes tenebrose. Insurgit insuꝑ co
gitatio spei. Nam duꝫ morit peccator ad-
huc mortē euadere arbitrat quod eñi optat
id sperat: quod abhorret quodāmodo non
expectat: viuere cupit: ⁊ viuere credit simi
lis vrso: qui aspiciens arbores sperat multa
poma esse: hoc ideo q2 sic esse vellet. Sic in-
felix peccator diabolo instigante ne de aīa
sua disponat sperat adhuc longā se habere
vitam. Contra quos ꝓpheta loquit di. Vi
ri sanguinum ⁊ dolosi non di. dies suos. Et
iterū Iob. zz. Viri iniqui sublati sūt ante
tempꝰ suū. id est a se speratū. Et ideo si dica
tur ꝙ Ecclesiasti. 7. scriptū est. Iustus pe-
rit in iusticia sua ⁊ impiꝰ multo viuit tempo
re. Responderi pōt q̄d per hoc ꝙ dicit ꝓphe-

ta dies suos non dies etatis sue: intelligunt
dies quos ipsi impij inordinata affectione
huiꝰ vite sibi ꝓmiserūt: patet hoc per exem/
plū illius diuitis. Luc. 12. Qui sperat mul
to se victurū tēpore di. Anima mea habes
multa bona reposita: in annos plurimos. ⁊c.
Et tamē sublatꝰ ē ante tempꝰ: vt patet ibi.
¶ Secūdꝰ dolor dicit̄ ꝑuationis: videt enī
peccator se ꝑuari his omnibꝰ que sūmopere
dilexit ⁊ diligit. Primo enī videt se priuari
delitiosa ꝓpria vita: experiens id Esa. 40.
Omnis caro fenū ⁊ omnis gloria eiꝰ q̄si flos
feni: exiccatum est enim fenuz ⁊ cecidit flos
eius. i. florida vita carnis: iuxta illud ꝓphe
te. Mane. s. delitiose puericie sic herba trā
seat: vespere. id est vltima hora mortis deci/
dat. id est per infirmitatē induret per dolo/
rosam ⁊ obstinatā desperationē: ⁊ arescat p
cōsūmentē mortē. O quātus tunc erit hor/
ror. O quātus dolor. O quātus tremor cū
conspiciet se ꝑuari delitijs carnis: probatis
luxurijs: cōsuetis solatijs: sōnis: cantilenis
⁊ iocis. de quibꝰ loquit̄ Hugo. in lib. de aīa
dicens: Quid ꝓfuit illis inanis gloria: bre/
uis leticia: mūdi pompa: carnis voluptas:
false diuitie magna familia: ⁊ mala concu/
piscentia? vbi risus? vbi iocus? vbi iactantia
vbi arogantia? De tanta leticia quanta tri/
sticia post tantaz voluptatē tam grauis mi/
seria. De illa exultatione ceciderūt in gran/
dē ruinā ⁊ magna tormenta. Hec ille. Qua
propter mirat̄ propheta in persona multo/
rum di. Quomō facti sunt in desolationez:
subito defecerunt: perierūt ꝓpter iniquita/
tem suā? Et in persona iuuenis: delicate ⁊
delitiose ꝟ deformate propter infirmitatē
ait Iob. 19. Spoliauit id est infirmitas gra
uis gloriam meā ⁊ abstulit coronā de capite
meo id est capillos ⁊ alia capitis ornamēta
destruxit. Secūdo vehemēter dolet pecca/
tor videns se priuari dilecta vxore ⁊ suis
amatis filiolis: de quibꝰ loquitur propheta
dicens: Quorū filij sicut nouelle oliuarum
in circuitu mense tue: filie eorꝫ composite cir/
cum ornate vt similitudo templi. Postre/
mo grauissime dolet peccator videns se pri
uari mūdi diuitijs quas tanto labore que
siuit: tanta timore seruauit: et nunc tanto
dolore relinquit: quas etiam tanto amore
dilexit. Aspicit enim q̄ nihil secum porta/
re potest nisi peccata quibꝰ eas indebite que
siuit a cōgregauit: iuxta illud Iob. 27. Di/
ues cuz dormierit nihil secum affert aperiet
oculos suos ⁊ nihil inueniet nisi peccatū. Et
alibi i ps ð̄. Dormierūt sōnū suū ⁊ nihil iue
nerūt oēs viri diuitiaꝝ ī māibꝰ suis. ⁊ iterū
Ne timueris cū diues factꝰ fuerit hō ⁊ cū mul
tiplicata fuerit gloria domꝰ eius: qm̄ cuz in/
terierit nō sumet oīa: nec descendet cum eo
glīa eius: vnde vt ꝓpheta inquit hoc scilicz
videbūt iu. ⁊ timebunt ⁊ super eū ridebūt
⁊ dicent. Ecce homo qui nō po suit deum
adiutorē suū: sed sperauit in mul. di. suarū.
Nam tales diuitie congregate nec corpori:
nec anime cōferunt: iuxta illud Ecclesiasti.
5. Qui amat diuitias fructum nō capiet ex
eis. Quod intelligēs. Saladinꝰ magnus in
ter saracenos approximās vltimo fini. Su
dariū quo post mortem induendꝰ erat ante
se presentari iussit: deinde per ciuitatē fecit
proclamari. Tantū de omnibꝰ rebus suis
portat princeps magnꝰ Saladinus. Insu/
per accidit peccatori in extremis alius dolor
vt adhuc ipso viuente videat ante oculos
suos diuitias suas asportari ab his quos
odit: vt verificetur quod dictum est a pro/
pheta. Relinquent alienis diuitias suas. et
Esa. 3. c. Exactores sui euz spoliauerūt: vn
de Augu. 5. de ciui. dei. 18. c. Felices enim
vel nos vel filios nostros diuitie terrene nō
faciunt que autem a nobis viuentibꝰ amittē
de: aut nobis mortuis: a quibus nescimus:
vel forte a quibus nolumꝰ: possidende. Hec
ille. ¶ Tertiꝰ ē dolor separationis anime a
corpore: cuius est tanta cōiunctio vt nunq̄
separari vellent. vnde in lib. de spiritu. ⁊ aīa
17. c. dicit̄ Anima recedēs a corpore trahit
omnes potētias secum: sensū: imaginatio/
nem rationē intellectū: intelligentiam: con/
cupiscibilitatē: et irascibilitatem: ⁊ ex his
scd̄m merita afficitur ad dolorem ⁊ delecta/
ctionem. Hec ibi. Quāuis eniz iustus do/
leat propter huiꝰ separationē contrariā na/
ture sue. Infelix tamē peccator qui non so/
lum naturali amore: verū etiam inordina/
ta affectione sue carnis cōglutinatꝰ ē multo
vehementiꝰ ⁊ dolorosius sentiet huiusmōi
violētiam conquassantez per q̄ nexus illi ⁊
viscales nodi. quibus corpus ⁊ anima natu
ralit̄ iūcti sūt disrūpūt̄: vt verificet̄ verbū

ꝓphe q̄ in ꝑsona talis morientis ait: Circū
dederunt me dolores mortis. Justis aūt licꝫ
amara sit ex conditiōe nature est tñ eis ama-
bilis ex bn̄placito volūtatis diuine. Credūt
ꝙ mors sit de carcere egressus: exilij termi-
nus: finis presentiū erūnaꝝ: ꝑegrinationis
quies: ad portum applicatio: oneris grauis
simi depositio: egressus de ruinosa domo: libe
ratio egritudinū: euasio cūctoꝝ ꝑiculoꝝ: de-
biti nature solutio: victoria pugne: reditus
ad patriā: principiū vite: ⁊ ingressus ad glo
riam sempiternā. Ideo ps̄. Propterea nō ti
mebimus dum turba. terra. O quantus do
lor erit vobis pctōres qn̄ videbitis in pedibꝰ
ablatā potestatē gradiendi: a manibus et a
corpore potestatē tangēdi. Et sic de reliquis
vt verificet̄ ꝙ dicit̄ Hiere. 9. Ascēdit mors
ꝑ fenestras nr̄as. ¶ Quartꝰ est dolor dubi-
tationis. O quantus dolor timor ⁊ tremor
qn̄ videt se pctōr morti ꝓpinquū ⁊ euadere
nequaꝙ̄ posse: tūc cogitat ⁊ dicit. Itē ꝑago
q̄ō nunꝙ̄ ambulaui: in regiones longiquas
vnde nullus reuersus est: nullꝰ me ibi cōmi-
tat̄: vado an̄ iudicē terribilē vbi nescio q̇d
mihi cōtingat: paueo: ꝯtremisco: vt scriptu
ra verificet̄. Deutro. zz. Dabit tibi cor pa-
uidum: ⁊ deficiētes oculos: ⁊ aīam consum-
ptaꝫ merore: ⁊ erit vita pendēs an̄ te: timeb
die ac nocte: lꝫ aūt iustus naturalit̄ timeat
mortē vt dictū est: nā ⁊ eā Christus extimu
it. Lōga tñ differētia timet eā pctōr ⁊ iustꝰ
sicut si duo in carcere sūt quoꝝ vnꝰ expectat
suspendi ⁊ aliꝰ liberādi: vnꝰ timet ⁊ aliꝰ iocū
datur: sic vtiqꝫ cōtingit de carcere corporali
cum inde ꝑ mortē egrediunt̄ iusti ⁊ pctōres
hic ad Ephe. i. apl's ait: Cupio dissolui et eē
cum Christo. Et in ps. Educ de custodia
aīam meā. q. d. Hūc est applicatio ad portū
⁊ euasio egritudinū ⁊ cūctoꝝ ꝑiculoꝝ: victo
ria pugne: reditus ad pr̄iam: ꝓncipiū vite: ⁊
ingressus ad glīaꝫ sempiternā. vnde cuꝫ ps
dicunt iusti. Propterea nō timebimꝰ dum
turbabit̄ terra. s. carnis. Et trāsferēt̄ mōtes
s. corporales sensus in cor maris. i. in amarā
mortē. S pctōr timet corā iudice aparere: et
ꝯsciꝰ q̇dē sibi q̄ō expauescit expectat ¶ Qui
tus est dolor offensionis. Cū enim plene de
fatigato corpore caro fuerit ꝯquassata: aīa
multo liberiꝰ tūc videt in momēto sibi occur
rere oīa quecūqꝫ fecit bona vel mala: iusto

ad leticiā ⁊ ꝯsolationē: pctōri; autē in mole
stiam ⁊ ꝯfusionē. Nā sicut ait apl's Ro. 10.
diligētibꝰ deū oīa coopant̄ in bonuꝫ: ita a ꝯ̄
rio sensu. Nō diligētibꝰ deū oīa coop. i ma-
lum. s. bona ⁊ mala. Iniq̄ igit̄ oīa scelera sua
iuxta q̄ō Deutro. 30. scriptū ē. Occurēt vo-
bis mala in extremo tpe. ⁊ Eccle. xj. In fine
hōis denudatio opeꝝ eiꝰ. Unde Greg. ait:
Dormit diues ⁊ oculos aperit q2 cū caro mo
rit̄ id aīa videre cogit̄ quod dū viueret pre
uidere contēpsit: ꝑ q̄ dolore ⁊ ꝑcedente ait:
Chri. de egressu aīe. Pensandū est quippe
cū iā peccatrix aīa vinclis incipit carnis ab-
solui ꝙ̄ amaro terrore concutitur: quantis
mordacis ꝯscie stimulis lacerat̄: recolit veti
ta q̄ cōmisit: videt mādata q̄ negligent̄ iplē
contēpsit: dolet indulta pnīe tpa se inaniter
ꝑcepisse: plorat imobilē districte vltionis
articulū ineuitabiliter iminere: manē sata-
git: ire cōpellit̄: recuꝑare vult ꝑdita: nō au-
ditur: post terga respiciēs totius vite trans
acte cursū velud vnum breuissimū deputat
passū itineris: an̄ se oculos dirigit ⁊ infinite
ꝑenniter spatia deꝑhēndit. Plorat itaqꝫ ꝙ
intra tā breue tēpus acq̇rere potuit letitiam
oiuꝫ seculoꝝ. deflet etiā se ꝓpter tā breuis tē
poris illecebrē voluptatē in enarrabilē ami-
sisse dulcedinē: erubescit ꝙ ꝓpter illā subitā
tiam q̄ ꝯ̄mibꝰ erit obnoxia istā neglexit q̄ an
gelic̄ cōis erit inserēda Hille ¶ Sextꝰ dolor
est citationis. s. diaboli ex parte dei. Nam a
dn̄o imponit̄ diabolo aīaꝫ corā deo citanti.
Illud Hiere. 15. Si dixerit ad te. s. aīe citate
ꝑ te. Quo egrediemur sic rn̄des. s. tu diabo-
le. Q̄ō ad mortē ad mortē: ⁊ q̇ ad gladiū ad
gladiū: ⁊ q̇ ad famē ad famē: ⁊ q̇ ad captiui
tatē ad captiuitateꝫ. Est enim duplex mors
ꝙ̄tū ad ꝑsens spectat. s. spūalis culpe ⁊ eēne
pene. de q̄bꝰ Gen̄. z. Morte moriemi. i. spū
ali ꝑ culpā ⁊ eternali ꝑ penā. dic̄ ḡ diabolꝰ ex
parte dei. Qui huc vsqꝫ ꝑuenit ad mortem
spūalem veniat ad mortē eternalē. Est insu
per duplex gladiꝰ. s. conscie pungētis d̄ quo
ꝓuer. 12. Quasi gladio pungit̄ conscie. s. aīa
Aliꝰ gladius est ꝯscie rodētis: de quo Esa.
66. Uermis eoꝝ non moriet̄: iō sequit̄ dia-
bolus. Qui ad gladiū pungentē ꝑuenit in h
seculo veniat ad gladiū rodentē in alio. Est
aūt duplex fames. s. grē ⁊ glē. de. ꝑma ꝓuer.
10. Non affliget dn̄s fame aīaꝫ iusti. de scd̄a

pñs. Famē patienẗ vt canes idcirco sequiẗ. q̇
est ad famē grē veniat ad famē deficiētis glo
rie nostre. Est insup duplex captiuitas. s. cri
minalis: ⁊ infernalis: de qb⁹ Apoc. 13. Qui
in captiuitatē duxerũt in captiuitatē vadēt
i. qui captiuauerũt aiam p culpā captiuabũ
tur in aīa ⁊ corpore p eternā penā. iō adiun-
gitur. Qui ad captiuitatē. s. puenit culpe ve
niat ad captiuitatē infernalis pene. O quā-
tus tũc erit horror cũ aīa sic a demonib⁹ cita
bitur vt corā deo ꝯpareat. Quis dubitat? iō
orem⁹ cum ꝓpheta: Ne tradas bestijs. s. de
monibus aīas ꝯfitētes tibi. ¶ Septim⁹ et
vltimus dolor diciẗ sniationis. Nam pñta
ta aīa: corā deo exaīata: ⁊ accusata. Primo
p conscientiā suā, iuxta illud Ro. 2. Testi-
moniũ illis reddente ꝯscia eoꝝ ⁊ inter se in-
uicez cogitationũ accusantiũ ⁊c̃. Deinde ac
cusata aīa p opa sua mala, iuxta illud Apo
calip. 14. Opera enim illoꝝ sequunẗ illos. i.
ſm Ber. O pa bona sequũtur bonos ⁊ ma
la malos iuxta illud ꝓphe. In opib⁹ manuũ
suaꝝ cōprehēsus est peccator. Postremo ac
cusata aīa per demones. iuxta illud Apoca.
12. Diabolus accusator est fratrũ: qui accu-
sabit illos añ conspectũ dñi dei nr̃i die ac no
cte: tũc iust⁹ iudex fulminabit ꝯ infelicē aīaz
pctōris illā sententiam. Matth. 22. Liga
tis manib⁹ ⁊ pedib⁹ mittite eum in te. ex. ⁊c̃.
Qua sentētia data aderũt subito demones
faciētes ꝓculdubio illud qđ Chri. vbi. s. ex
pli. dicens. Jam vo post egressionē de corpe
quis explicare valeat quot armate iniquoꝝ
acies ⁊ insidijs lateāt: quot fremētes cunei
ferralibus telis instructi: tũc obsideant: ne li
bere transire possit aīa velut militari more
ꝯstipate legiones oppugnant? hec ille. Et sic
patet q̃ntum sit dolorosa pctōꝝ mors ⁊ ama-
ra. patet vtiq̃ pars secunda.

¶ Pars tertia hui⁹ sermonis in q̃ tractaẗ ꝺ
mortis remedijs videlicet bene viuere.

Tertio in isto sermone de remediati-
one mortis tractātes cum necesse sit
oēm hoiem mori. Mortuus est enĩ
Christus: mortui sunt ꝓphete: mortui sũt
reges ⁊ imperatores: mortui sunt ⁊ sũmi pō
tifices: mortui sunt medici: philosophi: sa-
piētesq̃. Nullũ aliud remediũ ꝯ mortis fe-
rocitatē inueniẗ nisi bene viuere ⁊ īmacula
tum se ab oī peccato custodire. Quod patet
per doctrinas ⁊ exēpla philosophoꝝ. ¶ Pri
mum exemplũ ⁊ documentũ est anaxagore:
de quo ait Vale. li. 6. q cuidā ei mortē filij
nuncianti. R. nihil mihi nouuz vel in expe-
ctatum nũtias. Ego enim istũ ex me natum
sciebam esse mortalē. Ex quo patet q non ē
dolendum de morte que necessaria est: sed be
ne est dolendũ de mala morte qua decedēt im
pij que ĩ nr̃a potestate est. ¶ Secundũ aũt
exemplũ ⁊ documentũ est Ptholomei: philo
sophi: ⁊ astronomi: q̇ bonis operib⁹ inherēs
in suis sentētijs docebat sic di. Quāto mag
fini appropinquaueris bonũ cum augmēto
operare. ¶ Tertiũ exemplũ ⁊ documentũ
ē Jsocratꝫ: philosophi: ⁊ poete. Qui in suis
sentētijs sic docuit dicēs: Si quādo tibi cō-
tingat periculũ mortis intētari salutē tuaz
in bona opinione tuere: non autē cum infa-
mia. Naz mori quidē fortuna in omnes sen
tentiam promulgauit: bene autē mori pro-
prie virtuosis natura attribuit: vbi expresse
patet propositũ. ¶ Quartũ exemplũ ⁊ do
cumentũ est. Sophodis philosophi: de quo
ait Vale. li. 9. Qui cum centesimũ annũ at
tigisset tragediā quandam in certamē misit
ad iudiciũ peritoꝝ. Dum autē ancipitis cer
taminis suspensus sententiā expectaret intel
lexit iudicatũ esse q ipse vna sentētia victor
esset: quo audito pre gaudio expirauit. Ex q̄
patet quāto magis debet eē gaudiosa mors
iustis ⁊ virtuosis quia deo laudanẗ ⁊ sancti
¶ Quintũ exēplũ ⁊ documentũ est Socra
tis phi: de q̄ Vale. ait li. 7. Nō cũ ab athe-
niensibus iudicatũ esset vt hausto veneno pe
riret: delatũ sibi mortis poculũ non aliter q̃
medicamētũ īmortalitatis accepit: ⁊ ꝺ mor
tis contēptu vsq̃ ad vite exitum libero aīo
disputauit: vbi clare exprimitur q̃ libere ⁊
gaudiose iusti mortem debeant expectare.
¶ Sextũ exemplũ ⁊ documentũ est Pla-
tonis: qui cuz in fedrone doceat: vt ait Ma-
crobrius li. ꝑ homini non esse sua sponte vo
luntate moriendũ: in eodē tamē dialogo di
cit mortem philosophantibus appetendam
⁊ ipsam philosophiaz meditationē esse mor
tis. Sed hec sibi cōtraria nō sunt: qm̃ duas
mortes hoīs nouit: quaꝝ vnā natura: aliā
virtutes prestant: homo enim moritur cuz
ania corpus relinquit solitum lege nature.
Mori etiā dicitur cuz aīa adhuc in corpore

cõstituta corporis illecebras phisosophia do
cente contẽnit ⁊ cupiditatuꝫ dulces insidias
reliquasq̧ oẽs exuit passiones: hanc mortem
dicit Plato sapientib⁹ esse appetendã. Illã
vo quã oib⁹ natura constituit cogi vel infer
ri accersiri vetat. ¶ Septimũ ⁊ vltimũ do
cumentum est Senece qui in libello de reme
dijs fortuitoꝝ sic ait: Sic igitur te forma vt
siquis tibi palam ꝺ morte minet̃ omnes cur
riculos eius elidas. Si tibi dicat̃: Morieꝝ
R. ista hominis natura nõ pena. Mo. hac
conditione intraui vt exireꝫ. Mo. gentiuꝫ
lex ẽ qꝺ acceperis reddere. Morieris pere
grinatio vita ista est cum multũ ambulaue
ris demũ redeundũ est. Morie. putabaꝫ te
aliquid noui dicere: ad hoc ego veni huc: hoc
ago: huc me singuli dies ducũt. Mo. stultũ
est timere quod vitare non possum. Istud
etiam qui distulit nõ effugit. Mo. nec ꝑm⁹
nec vltim⁹ omnes me añcesserũt omnes me
sequentur. Mo. hic est humani officij finis
Quis sanus exactorẽ moleste tulit: quo trã
sit orbis: ego transibo. Mo. ad hanc condi
tionẽ cũcti gignunt̃ quo cepit ⁊ desinit. So
luꝫ igit̃ remediũ bonũ ⁊ optimũ est vacare
virtutib⁹ ⁊ Christo seruire. Nã vulgarit̃
a q̇busdã scriptũ ẽ: La morte viene molto
dolorosa Aspa crudele senza pietade: Spar
ge sagette tute atoxicate. Per dar tormen
to a tua vita angustiosa. Soa gran tẽpesta
spesso se rinoua. Sopra ogne carne la quale
fere e straza. Ma che non vol temere quan
dominaza. Afar diuina offesa non si muo
ua Chi serui a Jesu christo mai nõ tramaza
Sempre sta aliegro nõ teme la morte. Ma
cupio dissolui crida forte. A mala molto e
cum ello se abraza. Quia per mortem tran
sit hõ de tenebris ad luceꝫ. de miseria ad leti
ciã. De ipsa morte ad vitam. De ignominia
ad in marcessibilẽ gloriam: Amen.

¶ Dñica eadẽ infra diẽ de oratõe. s. ꝓ q̇bus
orandus est. ¶ Sermo in ordine. 75.

PEr propriũ
sanguinẽ introiuit semel
in sancta eterna redẽpti
one inuenta Hebr. 9. Ut
refert Ciprianus fratres
charissimi in expositione
orationis dominice publica est nobis ⁊ cõis
oratio: ⁊ quando oramus non pro vno sed ꝓ
toto populo oramus: quia totus populus
vnum sumus. Deus pacis ⁊ concordie ma
gister qui docuit vnitatẽ sic orare vnũ ꝓ oi
bus voluit quomodo in vno ipse portauit. H
ille. Idcirco Alex. de ales in. 4. parte in tra
ctatu de oratione concludit ꝙ triplici ratio
ne orandũ est ꝓ alijs. Primo propter ipsoꝝ
necessitatẽ ⁊ peccatoꝝ ⁊ iustoꝝ. De peccato
ribus dicit glo. ꝑme Jo. 5. Uere orãdũ est ꝓ
peccatoribus non ad mortẽ: quia multis pec
catis occupant̃: nemo potest esse sine pecca
to: quia omnis iniquitas est peccatũ. hec ibi
De iustis etiam ꝙ orandũ sit ꝓ eis ꝙ̃ diu cre
dimus eos miserijs presentibus ꝑpediri dic̃
glo. Jacobi vltimo. Oremus pro salute pro
ximorum: non solum temporali sed eterna.
Si enim magne est mercedis quandoq̧ mo
riturũ: quanti meriti est animã liberare in
celesti patria victurã. hec ibi. Secũdo est ꝓ
alijs orandũ propter diuinã voluntateꝫ que
vult mẽbra pro inuicẽ esse sollicita atq̧ vnũ
per aliud adiuuari: vnde glo. ꝑme. Jo. 3. Si
petimus ſm voluntatẽ dei impetrabim⁹ Si
cut quando petimus pro fratre pro quo est
petendũ hec ibi. Tertio est orandũ pro alijs
propter propriã vtilitatẽ: quia inde mere
mur citius ⁊ vberius pro nobis exaudiri: vn
de Greg. 13. moraliũ ait. Quisquis ꝓ alijs
int̃cedere nititur sibi potius ex charitate suf
fragatur ⁊ pro semetipso tanto citius exau
diri meret̃ quanto deuotius pro alijs inter
cedit. hec ille. Cuius rei exemplũ habemus
in Christo: qui non solũ pro alijs orauit: ſ
propriũ sanguinẽ fudit ⁊ semetipsũ obtulit
Un̄ aplus in epl'a hodierna dicit. Christus
assistens pontifex futuroꝝ bonorum peram
plius ⁊ perfectius tabernaculũ non manu fa
ctũ. i. non huius creationis neq̧ per sangui
nem hircoꝝ aut vituloꝝ: sed vt dicunt verba
proposita: Per propriũ sanguinẽ intro. se.
in sancta. Ad videndũ ergo in presenti ser
mone pro quib⁹ orare debemus quatuor cõ
siderationes annotabimus. Prima erit pro
quibus orare debent omnes. Secunda pro
quibus maxime orare debent maiores. Ter
tia pro quibus orare non debent nec maio
res nec minores. Quarta est ꝙ orandus est
pro excõmunicatis.

¶ Pars prima huius sermonis in qua decla

ratur ꝓ quibꝰ orandū ſit ⁊ bene.
PRimo ad videndū pro quibus ora
re debemus. Quatuor concluſiones
annotant̃ quarum Prima eſt ꝙ orã
dum eſt pro infidelibus ⁊ inimicis. Secūda
orandū eſt pro incorrigibilibus. Tertia ꝙ
orandū eſt pro in ſpiritū ſanctū peccantibꝰ.
Quarta orandū eſt pro excōicatis. ¶ Pri
ma concluſio ſic declaratur ſm̄ Alex. vbi. s̄
tribꝰ rationibꝰ. Primo propter diuini pre
cepti impletionē: quia Matth. 5. precipitur
vt debeamus orare pro inimicis quando di
citur. Diligite inimicos veſtros ⁊ orate pro
perſequentibus. vbi glo. ait Tribus modis
contra eccleſiã peccatur: odio: verbis: ⁊ cru
ciatu corporis: Ecōtra eccleſia diligit: orat
⁊ benefacit. Secūdo propter veri exēplaris
imitationē. ſ. ipſiꝰ Chriſti qui pro ſuis cru
cifixoribus. Luc. 23. Exorauit dicēs: Pa
ter dimitte illis quia neſciunt quid faciunt.
Tertio propter perfectionis cumuli aſſecu
tionē. vnde glo. ſuper illud Matth. 5. Eſto
te perfecti ⁊c̄. ſic ait. Cumulus perfectionis
eſt diligere inimicos ⁊ orare ꝓ eis: que etiã
multiplici auctoritate probãtur. Nã Iſid.
de ſūmo bono lib. 3. c. 7. ſic ait: Qui leditur
non deſiſtat orare pro ſe ledentibus: alioq̇n
iuxta domini ſententiã peccat qui pro inimi
cis non orat. Item Augu. li. 21. de ciui. dei
c. 24. ait. Non ꝓpterea pro eis orat eccleſia
quos in genere humano habet inimicos: q2
tempus eſt penitentie fructuoſe: vt patet ꝑ
ſime. s̄. Et Grego. in libro diaꝛ ait. Tunc
quiſq; ꝙ recte petit adipiſcit̃ cum eius ani
mus in petitione nec inimici odio obfuſcat̃.
Et Chri. ſuper matth. ſuper illud. Orate
ꝓ perſe. ⁊ ca. vos. ſic dicit. Qui pro ſe orat
non gratie ſed nature opus exequit̃. Quis
enim ꝓ ſe non orat? qui ꝟo pro inimico orat
digne exaudit̃: quia gratie opus exequitur.
hec ibi. Ex quibus concluditur ꝙ etiam pro
infidelibus eſt orandū: tum quia ſunt via
tores ⁊ ad eternã ſalutē poſſibiles: non eniꝫ
eſt eis precluſa miſericordia dei. tū q2 etiaꝫ
ipſi ſunt nobis inimici: vt Aug. in epiſtola
ad marcellū Legimꝰ inquit fratribꝰ noſtris
⁊ veſtris librū beatiſſimi Cypriani de ora
tione dñica vbi demōſtrauimꝰ quēadmodū
docuerit oĩa que ad amores nr̃os pertinent
a p2e nr̃o q̇ in celis eſt eē poſcēda: ⁊ etiã quō
admonuerit ꝑ inimicis nr̃is q̇ nōdū i Chri
ſtum crediderunt nos vt credãt debere ora
re: qȯ vtiq; inaniter fieret niſi eccleſia crede
ret etiã malas atq; infideles hominū volun
tates ꝑ dei miſericordiã poſſe ↄuerti. hec ille
Nȯ ſi ↄ̄ p̄dicta argumentat̃ ſic. Sancti qui
ſunt charitatis ꝑfecte nō orant ꝓ ſuis inimi
cis vel ꝓ perſecutoribꝰ: imo ecōtrario petūt
de eis vindicari. vñ Apoc. 6. Uſq; q̇ dñe ſã
ctus ⁊ verus nō vindicas ſanguinē nr̃m? ⁊c̄.
g̊ nec nos qui ſumꝰ minoris charitatis debe
mus ꝓ inimicis orare. Ad hoc. R. ꝙ illud
intelligit̃ de dãnatis in quibꝰ appetūt beati
diuinã iuſticiã exerceri. Nos aūt loquimur
hic de viatoribꝰ qui ſunt poſſibiles ad ſalu
tem: g̊ ⁊c̄. Et ſic patet ṗma ↄcluſio. ¶ Se
cūda ↄcluſio ſic declarat̃ ſm̄ p̄dictū Alexã.
vbi. s̄. q̇ in hoc diſtinguit di. Nȯ de incorri
gibili ↄtingit loq̇ dupliciť: vel qui nullo mō
eſt corrigibilis: vel q̇ difficiliter eſt corrigi
bilis. Si loquimur de incorrigibili ṗmo mō
manifeſtū eſt ꝙ ꝓ tali nullo mō eſt orandū
q̄lis eſt apoſtata: angelus in ſua malicia ob
ſtinatus: ſed nullus talis eſt in via: ſolum
enim incorrigibiles iſto mō ſunt dãnati. Si
ꝟo loq̇mur de incorrigibili ſecundo mō ſic
multi ſunt incorrigibiles in hac via ⁊ ꝓ iſtis
eſt orandū. Nȯ ꝓbat̃ tam ex parte ipſoꝝ q̄;
ex parte dei miſerantis. Ex parte ipſoꝝ dico
ꝙ q̄diu ſunt in via ſunt poſſibiles ad ſalutē
Et etiã non eſt dubiū quin ſint ex charitate
diligendi: ergo eis ſunt charitatis beneficia
impendēda ⁊ nunq; deneganda oratio ⁊ hu
iuſmodi. Ex parte dei miſerantis dico ꝙ eiꝰ
miſericordia non precluditur his qui ſunt ĩ
hac via: ⁊ idō minime p̄cludi debent humana
ſuffragia: vnde Aug. in li. retractationuꝫ
ait: Pro iſto ĩprudenter nō oratur de quo
non deſperatur. Nȯ ſi ↄtra hanc cōcluſionē
arguit̃ ſic ſm̄ Greg. 20. mor. Aliq̄n neceſ
ſe eſt vt prauis mētibꝰ q̄ humana p̄dicatiōe
nequeūt corrigi dĩna flagella debeãt opta
ri: g̊ ſi ĩcorrigibilibꝰ malū poſſumꝰ imp̄cari
videt̃ ꝙ ꝓ eis orare non debeamꝰ. R. ꝙ ſi ꝑ
manſuetudinē nolunt licite ſunt eis flagella
exoptanda vt conuertantur. Et iſte modus
ſubueniendi potius eſt orationis q̄; maledi
ctionis: vnde Greg. predictis verbis addit
ꝙ cum magno fit amoris ſtudio vt errantis
pena non querit̃; ſ3 correctio eiꝰ ⁊ oȯ potiꝰ

ꝙ maledictio eē monstrat̄ Hec ille. ¶ Un-
de ad maiorē huiꝰ declarationē nō sʒ Alex.
Nō aut optamꝰ alicui malū in hac via: aut
quia maluʒ: aut quia iuste inflictū. Primo
modo nō licet alicui malū impcari: nec pete
re debemꝰ: tum qꝛ nos nō licet. Sicut enim
p̄ces nō sūt p̄ncipi offerēde q̄ in alteriꝰ p̄iu
diciū precant̄ C. de p̄cibus impatori offerē-
dis. l. nec dānosa. sic nec deo est orō porrigē
da que ē cōtra cuiuscūq̄ charitatē: vn̄ male
rogat qui deū orat vt malū cuicūq̄ veniat
tum quia nō decet deū dare: vnde Grego.
in moral̄. Sciendū ꝙ ois homo peccato sub-
iacet qui aliq̄d petit a deo fieri qd̄ oino face-
re nō pōt: vel si pōt minime decet. Hec ille.
Secūdo modo qꝛ scilicet iniuste inflictū est
⁊ tūc dico ꝙ pōt iprecari malū ꝓpter experi
tionē ꝓprie vindicte: ⁊ isto modo etiam nō
licet: qꝛ iam nō querimꝰ dei honorē sʒ satis-
facere ꝓprie ipatientie ⁊ libidini: qd̄ hodie
multi faciūt qui de inimicis nō valentes se
vindicare dicūt: Dn̄e vindica me. ⁊c̄. De ta
li orōne dicit Beda in quadā omel̄. Est orō
que peccatū facit: Sʒ ille ē qui bn̄ orat q̄ orā
do deū querit hic a terrenis ad celestia ꝓgre
diens verticem celi sublimioris ascēdit: qui
vero de diuitijs aut honore aut certe de ini-
mici morte solliciter obsecrat ipse in infimis
iacens viles ad deum p̄ces mittit. Hec ille.
Aut sic pōt iprecari malū iuste inflictū pro
pter executionem diuine iusticie. Et hoc ad-
huc vel qꝛ est iustū solū: vel qꝛ est vtile. Si
quia iustū ⁊ hoc etiā non licet: qꝛ adhuc du-
rat tēpꝰ miserēdi: quare sup eos magis debe
mus desiderare ⁊ appetere misericordiaʒ in
ꝯuertēdo ꝙ̄ iusticiā i puniēdo. Nā ⁊ christꝰ
ꝓ eis orauit vt cōuerterent̄ ⁊ punirēt̄. Si
ꝓo quia vtile illo nō licet: ex charitate enim
prouenit orare deū vt mali corrigant̄ etiaʒ
per verba ⁊ flagella. Et sic habent intelligi
predicta verba Grego. ⁊ sic patet secūda cō
clusio. ¶ Tertia cōclusio sic declarat̄ scd̄m
Alex. vbi supra. qui premittit distinctioneʒ
factam superiꝰ scd̄m Hugo. scilicet Quod
orōnis tres sūt species: supplicatio: postula-
tio: ⁊ insinuatio. Insinuatio autē est sine pe
titione per solam narrationē voluntatis fa
cta significatio. Et h̄ tribꝰ modis fit vt pa-
tet supra. Aut ergo peccatū in spm̄ sanctum
inter oīa peccata ē maximū: sicut plane dic̄

Augu. in li. p̄. de sermone dn̄i i mōte. scilicʒ
Nō istiꝰ pcti tanta ē labes vt depcādi humi
liatio subire nō possit: nec itelligēdū ē ex hoc
ꝙ Aug. dicit intelligere ipossibilitatē s̄ ma-
gis difficultatē: iō qꝛ tātū est eiꝰ pctm̄ ꝙ ad
hoc ꝙ deꝰ dimittat rogare nō p̄sumimꝰ: im
mo ꝓpter cause magnitudinē tātū insinuare
volumꝰ gemēdo: vnde ꝓ talibꝰ magis est ge
mēdū ꝙ̄ orandū: Insinuādū potius ꝙ̄ v̄bis
exp̄mendū: vnde Ber. de gradibꝰ humilita
tis hoc exp̄ssit di. Pōt ergo duodecimꝰ gra-
dus appellari cōsuetudo peccandi qua deus
amittit̄ ⁊ cōtēptꝰ incurrit̄: ꝓ tali inquit Jo.
Nō dico vt pro eo q̄s oret. Sed nūquid di-
cis apl̄e vt q̄s desperet? imo gemat qui illuʒ
amat nec p̄sumat orare nec desinat plorare
⁊. j. introducit exemplū de Martha ⁊ ma-
gdalena que dicebāt. Dn̄e si fuisses hic. ⁊c̄.
Dantes intelligere hoc peccatū per morteʒ
quatriduani Laçari. vnde subdit in p̄sona
mulierū di. Scimꝰ ꝙ oīa potes sed hoc taʒ
grande miraculū: tam nouū: tam inauditū
⁊ si tue subest potētie multū tn̄ excedit vni-
uersa merita humilitatis nostre: sufficit no-
bis dedisse potētie locū peccati occasionē ma
lētes patiēter expectare quid velis ꝙ̄ impru
denter querere qd̄ forsā nolis. Hec ille. Sū
ma ergo cōclusionis est ꝙ pro talibꝰ orādū
est insinuatiue nō exp̄mendo quod petimꝰ
sed gemēdo vt expressum est supra. Quod si
arguit̄. Joh. j. 3. c. Est peccatū ad mortē nō
dico vt ꝓ illo quis roget. ⁊c̄. sed illud pecca-
tū s̄m glo. est in spiritū sanctū: ergo ⁊c̄. Re-
spōdet̄ ꝙ non ꝓhibet orare pro talibꝰ quin
potius magnitudinē huiꝰ peccati ondēs in-
nuit. Nō tātū est ꝙ vix ꝓ illo sit orādū aper
te: ⁊ sic pʒ tertia ꝯclusio. ¶ Quarta ꝯclusio
sic declarat̄ sʒ eūdē doc. q̄ ait ꝙ eccl̄ia duplex
habet forum: videlʒ iudiciale ⁊ publicum:
aliud penitētiale ⁊ secretū. Aliquādo iudi-
cat aliquē scd̄m forū iudiciale quē non iudi-
cat scd̄m penitētiale. Unde ergo ē ꝙ excōica
ti priuant̄ orōnibꝰ cōmunibꝰ nō p̄uatis: vn̄
Ber. de gradibꝰ humilitatis in fine ait: Ab
sit a nobis vt etiā ꝓ talibꝰ. s. excōmunicatis
⁊ si palam nō p̄sumimꝰ nec in cordibꝰ nr̄is
orare cessemus: cum paulus quoq̄ eos luge
ret quos sine penitētia mortuos sciret: et si
a cōmunibꝰ orōnibus se excludunt sed ab ef-
fectibus oino nō p̄nt: videant tn̄ in quanto

ericulo sunt ꝓ quib us etiã ecclesia palã ora
e nõ audeat que fidenter etiã ꝓ iudeis ꝓ he
eticis etiã gentilibus orat. Cum enim i pa
asceue noiatim orẽt ꝓ qbuslibet mal: tñ nul
a mentio fit ꝓ excõicatis hec ille. Nõ si cõ-
radicat: eo dicunt excõicati quia priuant
õione ecclẽastica. Illa aũt fit ꝑ orõnes ⁊ suffra
ia ⁊ sacramẽta: ergo in his oibus vt videt sũt
psi puniẽdi: ergo qua rõne sacra eis denegan-
ur debẽt orõnis bñficia denegari. R. ꝙ cõ
munio ſm triplicẽ differentiã inuenit. Pri
na est pure spũalis q̃ consistit penes interio
em dilectionẽ. Secũda pure corporalis q̃
õsistit penes exteriorẽ cõuersationẽ. Tertia
artim spũalis partim corporalis q̃ cõsistit
enes sacramentoꝝ susceptionẽ: ⁊ ꝑcipue sa
ramentũ altaris quod est sacramẽtũ vnio
is. Dicendũ ergo ꝙ cũ excõicatio sit exclusio a
õmunione nõ debet intelligi q̃tum ad pso
am: nunq̃ enim excõicatus est a cõione di
ectionis segregandus q̃diu est viator. Et
deo debet intelligi in eo bonũ ꝙ inesse põt:
ꝑcipue necessariũ ad salutẽ cuiusmodi ẽ orõ
riuata: excõicatio igit sicut nõ excludit cha
itatis vinculũ. Quantũ aũt ad secundam
õionez excludendus est excõicatus maiori
excõicatione humanis actib⁹ q̃ sunt. s. oscu-
um: colloquiũ: cõuiuiũ: ⁊ oratoriũ: vñ. vs.
Os: orare: vale: cõmunio: mẽsa negetur. Et
hoc de oratione cõmuni est intelligendũ nõ
riuata. Quantũ autẽ ad tertiã cõmunionẽ
excludit excõicatus siue maiori siue minori.
Et sic patet quarta cõclusio ⁊ pars prima.

Pars secũda hui⁹ sermonis in q̃ declarat
ꝙ pro subditis suis quã maxime orare de-
bent prelati.

Secundo aduertendũ est ꝙ prelati ma
xime orare debẽt ꝓ subditis suis. qd̃
sic declarat ſm Alex. vbi. s. qui ait
ꝙ cum in lege veteri sacerdotes tenebant
orare pro populo: multomagis in lege noua
que est maioris ꝑfectionis: ꝙ aũt in lege ve
teri sacerdotes sic orarẽt patet numeri. 16.
vbi dicit: Obtulit Aaron thimia ⁊ stãs in-
ter mortuos ⁊ viuentes pro populo deꝑcat⁹
est ⁊ plaga cessauit: sup quo Greg. ait: Aa
ron vt iram dei placaret thuribulũ sumpsit
atq̃ inter mortuos ⁊ viuẽtes stetit: quia sa-
cerdotis est negociũ deo orõnem fundere: ⁊
ꝓ iustis ne cadant: ⁊ ꝓ pctõrib⁹ vt resurgãt

hec ille. Et iõ Leui. 5. dicit: Orabit ꝓ eo sa
cerdos. ⁊ ꝑmi Re. 12. Absit a me hoc pctm̃ vt
cessem orare ꝓ vobis ad dñm. Facit ad hoc
tex. Hiero. 36. di. c. Siquis vult põtifex ⁊c.
q̃ allegatus est. s. de inductione in auctẽ ca-
nonica: ꝙ si cõdicat sic Jo. vlti°. Dictũ ẽ Pe
tro: Pasce oues meas. exponit ibi in glo. de
pastu subsidij tẽpalis edificationis: exẽpli: et
informationis doctrine: ergo. ꝙ cum nõ sit ibi
mẽtio de orõne patet ⁊c. R. ꝙ illa glo. non
excludit quin plurib⁹ modis debeãt pascere
sed ostendit ꝙ illi sunt tres modi: primo no-
cẽdi. vñ Ber. aliter exponit assignãdo vnũ
modũ pascendi orõnez sic di. In hoc nouerĩ
trinitatis illi⁹ sacrm̃ in nullo frustratũ a te
si pascas ṽbo: pascas exẽplo: pascas ⁊ scãruz
fructu orõnum. Manẽt itaq̃ tria hec: ver-
bum: exemplũ: oratio. Maior aũt his ẽ ora
tio. Et sic patet pars secunda.

Pars tertia hui⁹ sermonis in q̃ ponunt
duo gnã ꝓ quib⁹ non est orandum.

Tertio tractandũ est de his ꝓ q̃b⁹ nõ
est orandũ: ⁊ ponunt due cõclusiões
Prima ẽ ꝙ nõ est orandũz ꝓ beatis.
Secunda ꝙ non est orandum pro dãnatis
Prima conclusio sic declarat ſm Alex.
vbi. s. in prin°. triplici rõne. Primo: quia in
eis nulla est necessitas: nulla miseria: ⁊ ideo
nulla requirit mĩa: nec releuatio est necessa-
ria ad q̃ orõ est itroducta: ergo ⁊c. Vñ Ansel.
in li°. ꝓsologiõ sic ait: Sicut poterit de⁹ qd̃
voluit ꝑ seipsũ ita poterũt illi. s. beati ꝙ volẽt
ꝑ ipsũ hec ille. Secũdo quia in eis nulla est
impetrandi indignitas: quia ꝓ statu in quo
sunt habent q̃cq̃d habere volũt: aliter nõ es-
sent beati. Si enim sua velint habere corpora
nõ tamẽ in tẽpe isto: sed futuro in eis: ergo nõ ẽ
ꝓ eis orandũ. Tertio quia in eis nulla ẽ eue
tus dubietas: quia nõ est dubitandũ q̃n san
cti sint beati ⁊ in beatitudine ꝑpetuo ꝑman
suri. Et ideo nõ est ꝓ eis orãdũ. Cõfirmat
illa Aug. di. Iniuria est ꝓ martyre in eccle
sia orare. Et Greg. in. 2°. Mor. Cũ sancto
rum aĩe ita i eterni secreti sinu inhereãt deo
vt inherẽdo quiescant: quõ dicunt petere q̃s
ab interna dei volũtate cõstat nullaten⁹ dis-
crepare: quõ dicunt petere q̃s ad volũtatez
dei certũ ẽ ⁊ ea q̃ futura sũt nõ ignorare. hec
ille. Nõ si cõtradicat sic. Nõ licet desiderare
licet ⁊ petere: sz licet nob desiderare honorẽ

sanctoꝝ: ꝙ orarare debem⁹ ꝓ honore ipsoꝝ.
R. ꝙ verũ est ꝙ licet desiderare honorẽ san
ctorũ: ſ cum hoc petim⁹ nõ ipsis petim⁹ ſ vt
nobis inotescat ipsoꝝ virtus ⁊ glia: vñ debe-
amus eos revereri ⁊ deũ in eis: qꝛ honor est
exhibitio reuerẽtie in testimoniũ virtutis. ⁊
iõ Aug. i li. de vb apo. ſmone. 17. ait. In pa
tria orandi locus null⁹ erit ſ tamẽ laudãdi:
quia nihil deerit qd̕ hic credit̕ ibi videbit̕:
qd̕ hic sperat̕ ibi tenebit̕: qd̕ hic petit̕ ibi ac-
cipiet̕. Et sic patet prima ꝯclusio. ¶ Secun
da cõclusio sic declarat̕ ſm Alex. q̇ ait ꝙ ꝓ
illis solũ orare debem⁹ ꝓ quib⁹ ipetrare ꝑsu-
mimus. Tales aũt dãnati nõ sũt: quia peni
tus sunt impossibiles ad salutem: iõ ꝓ ipsis
orare nõ debem⁹. Rõ aũt sumit̕ ex parte dã
natoꝝ: quia si attendam⁹ eoꝝ vitiũ non põt
vlteri⁹ expiari. Sumit̕ etiã ex parte orantis
si attendam⁹ orõnis meritũ qd̕ refugit cas-
sari seu frustrari. Tertio sumit̕ orõ ex par-
te ei⁹ q̇ orat̕ si attendam⁹ ꝯformationis de-
bitũ qd̕ nõ licet violari. Probant̕ illa ꝑ illd̕
dictũ Aug. superi⁹ allegatũ: ſ confirmant̕
ꝑ dictũ Greg. omel̕. 24. di. Eadẽ causa est
cur nõ oret̕ tũc ꝓ hoib⁹ eterno igne dãnatis
que nũc causa est: vt non oretur ꝓ diabolo
angelisq̄ ei⁹ eterno supplicio deputatꝭ: vel q̄
nunc causa est vt nõ orent sancti hoies ꝓ ho
minibus infidelib⁹ impijsq̄ defunctis que d̕
eis vtiq̄ quos eterno dãnatos supplitio iaꝫ
nouerũt añ illũ iusti iudicis ꝯspectũ oratõis
sue meritũ cassari refugiũt. hec ille. Patet ſ
ꝑ exemplũ Jacobi de vitriaco. Cũ quedaꝫ
scã quadã die ꝓ cuiusdã defũcti aĩa preces
funderet dictũ est ei: non ores ꝓ eo qꝛ repro
batus est a deo vulnere enim ẽ letali trãfix⁹
in torneamẽtis miserabilit̕ fuit mortu⁹: et
eternis incẽdijs mancipat⁹. Nõ si ꝫ dicat̕.
Quare dñs et hoĩs ⁊ angelis statuit spatiuꝫ
merẽdi ⁊ demerẽdi ⁊ nõ sꝑ spatiũ penitẽdi?
Illud eni videret̕ eẽ amplior mĩe. R. Ale
xander deales: ꝙ de⁹ statuit sue creature no
bili angelo ⁊ hoĩ tẽpus merendi determina-
te: qꝛ hoc req̄rebat ipsi⁹ beatitudinis digni-
tas: ipsi⁹ ꝓmittẽtis vitas: ⁊ ipsi⁹ suscipientꝭ
vtilitas. ¶ Primo eni dignitas beatitudi-
nis hoc exigebat: quia tante dignitatꝭ est vt
non passim debeat oibus dari: ſꝫ qui ſm tẽ-
pus statutũ voluerint ad id habẽdũ operari
habere possint. Qui aũt contẽnendo tantuꝫ

bonũ tẽpus trãsierint recuꝑare nõ valeant.
Vñ Ansel. in li. Monologiõ. 70. c. Si ni-
hil retribuit de⁹ amãti nõ discernit iustissi-
mus inter amantẽ ⁊ contẽnentẽ. Quid igit̕
retribuit̕ si dedit rõnalẽ essentiã vt amãs es
set? Quid dabit amãti si amare nõ cessꝫ? Si
tam grande est ꝙ amori famulat̕ ꝙ grande
est ꝙ amore recõpensat̕? ⁊ si tale est amoris
fulcimentũ quale est amoris emolumentũ?
⁊ ita. Hinc igit̕ itaq̄ colligit̕ ꝙ illa creatura
q̄ sũmi boni amorẽ contẽnit eternã miseriaꝫ
incurrat. Nihil igit̕ põt videri conueniẽti⁹:
⁊ nihil credi certi⁹ ꝙ hoĩs aĩam sic esse factã
vt si cõtẽnat amare summã essentiã eternã
patiat̕ miseriaꝫ: vt sicut amãs eterno gau-
debit ꝑmio: ita ꝯtẽnens eterna doleat pena.
hec ille. ¶ Secũdo hoc exigit ꝓmittẽtis ve
ritas: ex q̄ enim ordinauit de⁹ ꝙ ex meritis
acquirere ꝑmiũ debeam⁹: ꝯuenienter deter-
minauit tantũ ꝓ tãto: ⁊ tãdiu ⁊ tꝑis diutur
nitate ⁊ oꝑis quãtitate: ne opꝑemur ſm ca-
sum aut fortunã. Vñ glo. suꝑ illud ꝑs. Tẽ-
pus miserẽdi eius quia venit tẽpus: dicit sic
Jo. ꝙ ait: Venit tẽpus: hoc eniꝫ iõ ait quia
oĩa ordine voluit deus fieri: ⁊ tẽpus ad hoc
disponit vt opportunitas apte ordinata est.
hec ille. ¶ Tertio hoc requirit recipientꝭ vti
litas. Determinatio enim tꝑis aggrauat̕ in
nobis sollicitudinẽ. Vñ ad Gal̕. vl. ait apo
stolus. Bonũ faciẽtes nõ deficiam⁹: tẽpore
enim suo metem⁹. vbi glo. Quantuꝫ auidi
tas inquirentis se dilatauerit tãtũ se apiet
ad premiũ manus retribuentis. Multũ igi
tur vt patet dꝫ negligẽtia cõpelli vbi ꝓmit
titur sollicitudo ⁊ diligentia premiari. Ag-
grauat etiã determinatio tẽporis certitudi
nem. Unde. 2. Cor. 6. suꝑ illud. Ecce nũc
dies salutis. glo. Quia statim in obitu fide
lis salus datur: nõ cras non post annũ dif-
fert̕. hec ibi. Cum igit̕ pari pacto currant
potentia merendi ⁊ demerendi: si nõ esset tẽ
pus merẽdi determinatũ nec etiã demerẽdi
⁊ sic cum hoc esset merendũ ⁊ demerenduꝫ
iam nulla esset de beatitudine iustis ⁊ bonis
certitudo: ⁊ ita iusticia deꝑiret: ⁊ frustra q̇s
potius intenderet bonis operib⁹ quaꝫ pessi-
mis: ⁊ ideo nõ frustra datur tẽporis certitu
do ⁊ determinatio. Nam vltra predicta va
let ad meritoꝝ argumentũ ⁊ consũmationẽ
electoꝝ. Unde Aug. li. de concor. ⁊ li. arbi.

super illud Hebre. xi. Pro vobis meli⁹ aliq̈d
prouidente rc̄. sic inquit. Si queraẗ q̈d nob
melius prouiderit deus ex hoc ꝙ illi nō acce
perunt repromissionē: nihil conuenienti⁹ re
sponderi posse video quā ꝙ si illis ꝓbaturis
non differẗ: promissa iustis beatitudo: peri
ret meritū in illis qui hoc nō ꝑ fide non ꝑ ex
perimentū cognoscerent: ꝓpagatio etiā ho
minū de qua nati sum⁹ deficeret: quoniam
oēs ad incorruptibilitatē quā presentē vide
rent incurrerent. Hec ille. Festinemus ergo
ad illam supernā patriā peruenire vbi nulla
erit indigentia: nec opus vt aliquis pro no
bis oret: sed nos pro alijs orare poterimus:
vt r ipsi nobiscū gratiā ꝯsequentur in p̄sen
ti r gloriā in futuro: Amen.

¶ Feria secunda post dn̄icam de passione in
qua clarius demonstratur quid nam in ora
tione petendum sit. ¶ Sermo. 76.

Si quis sitit
veniat ad me r bibat Scri
būẗ hec verba. Io. 7. post
multa fratres charissimi
iam dicta in superiorib⁹
de oratione restat denuo
vt id qđ potissime a deo in ipsa oratione pe
tere debeamus breuiter declarem⁹. Quam
uis enim magister veritatis in oratione sua
dn̄ica quā nos docuit multas petitiones in
ipsa descripserit: vnā tamē potiorē r ad quā
alie reducunẗ aptissime reuelauit quādo di
cit: Adue. re. tuū. Ostendēs ꝙ nō regna tē
poralia: nō terrena: nō transitoria: sed sup
nam patriā q̄rere r poscere debeam⁹. Quā
felicitatē r si oēs naturaliter desiderem⁹ ni
hilominus vbi sit r a quo accipere possim⁹
nisi diuinitus illustremur penit⁹ ignoram⁹
Qđ Aug. 13. de ciui. dei apte demōstrat di.
Quid agit aut quo: vel q̄ vt ad beatitudi
nem ꝑueniaẗ humana se porrigit infirmitas
si diuina nō ducit auctas: q. d. inuanū labo
rat. Idcirco saluator noster lux mūdi ad oēs
in tenebris ipsi⁹ seculi ꝑambulantes clamat
ꝟba proposita di. Si quis sitit. s. verā felici
tatem veniat ad me per iugē r humilē orati
onem ipsam petendo: r bibat. i. ipsa in eter
num fruatur. Quia igitur ipsam principali
ter querere r petere debemus alia ꝟo per ac
cidens r secundario. Aduertendū est i p̄n̄ti
sermone ꝙ tria bona reperiuntur que in ora
tione peti possunt. Prima sunt bona infi
ma r tēporalia. Secunda sunt bona media
r spūalia. Tertia sunt bona sup̄ma r celestia

¶ Pars prima hui⁹ sermonis in qua decla
ratur quđ tꝑalia bona a deo i orone peti pn̄t.

Primo in isto sermone aduertendū
est ꝙ bona infima r tꝑalia q̄si nihil
alioꝝ cōparatione reputari possunt
hinc Hiere. 4. diciẗ. Aspexi terram r terra
vacua erat. Et ideo talia bona nō multū a
deo peti debent: quia nō decet eū talia mini
ma dare: vn̄ refert Seneca ꝙ Alex. cuidā
petenti denariū dedit vrbē: r cū ille diceret.
Tātū donū mihi n̄ ꝯuenit. Nō quero inq̄t
Alex. q̈d te deceat accipe s̄ q̈d me deceat da
re: vnde Chri. super Matt. Illa pete a deo
que tibi expediat accipe r illū deceat p̄stare
Quđ enim illa tibi prestet libenter nō habēti
que si haberes admonet vt cōtēnas: hec ille
¶ Ex quib⁹ oriẗ vnū dubiū. Utrū peten
dum sit bonū tēporale in oratione: quia vi
detur ꝙ nō ex predictis: sed quia nō tamen
cogunt. 7. alijs modis probaẗ. Primo sic glo.
super illud ps. Deus auribus nostris audiui
mus. sic ait: Ad tꝑalia nō audit de⁹ vt ab eo
desiderenẗ eterna r hec nō amenẗ: g̊ si petunẗ
frustra petunẗ: g̊ rc̄. Secūdo sic iniquitatē
meditatus est in cubili suo ꝓpha ait vbi gl.
dicit. Nihil extrinsecū a deo petam⁹ ꝙ si pe
tamus: hostium cordis patet: turba malarū
cogitationū inde subintrat: ex qua glo. Du
plex conclusio eliciẗ. Ex parte prima habeẗ
ꝙ oīa tēporalia extrinseca sūt r ideo nō sūt
petenda. Ex altera parte habeẗ ꝙ nihil petē
dum est qđ faciat viam ad peccatū: s̄ tꝑale
est hmōi: g̊ rc̄. Tertio sic. Matth. 7. sup il
lud. Querite regnum dei rc̄. glosa sic. Hic
aperte ostendiẗ ista non esse petēda. s. tempo
ralia tanq̄ bona nostra r si necessaria. Et
ideo alia glo. ibidem ait: Primū querite re
gnum dei rc̄. Qđ nihil petitur: sed omne tē
porale est extrinsecū a regno: quia transito
rium r caducum: ergo rc̄. Quarto sic apl's. i
Chori. 9. ait: Bonum est mihi mori q̄ vt
gl'iam meā quis euacuet. r loquiẗ ibi ſm gl.
de accipiendis tēporalibus ab illis quib⁹ pre
dicabat: ex quo videtur ꝙ accipiendo tꝑalia
euacuareẗ gloria: quare sic tale nullo modo

est petendū: ergo ꝛc. Quinto sic glo. sup illud
apli. co. c. vbi. s. Dispēsatio mihi credita est
sic ait: Sic illa queratis. s. regnū ꝛ iusticiaꝫ
ne cū ista queritis. s. tpalia illic auertimini:
ergo ꝛc. Sexto sic ƀm Damasce. Oratio ē ascē
sus intellectus ad deū: vt dictū est. s. Cū ergo
ista tpalia deorsū inclinēt nullo mō sunt pe-
tenda. Septimo ꝛ vltio sic. Hugo. li. de sa-
cramentis di. ꝙ sacramēta quia corporalia
sunt vbi gratiā ꝯtinerēt essent nobis occasio
ruine: igiẗ tpalia ex quibus sunt causa ruine nul-
latenus sūt petēda. Sꝫ cōtrariū huiꝰ videẗ
etiā septē medijs. Primo sic: p̄me thi. z. sup
illud. Obsecro p̄ oīuꝫ fieri obsecratiōes: ora
tiones: postulationes: grāꝝ actiones: glo. sic
ait: Gratiaꝝ actio est de peractis que totū cō
cludit: ex qua sic arguiẗ: Si grāꝝ actio ē cō-
clusio petitoꝝ bñficioꝝ: ꝛ orō ordinaẗ ad bñ
ficiū: ꝛ illud ad grāꝝ actionē: ergo cū debeamꝰ
ꝓ tpalibꝰ gratias deo agere cōuenienter ab
ipsa petēda sunt: nā glo. Matth. 7. ait: Si
subtrahanẗ. s. tpalia ad ꝓbationē est. Sidā
tur ad gratiaꝝ actionē: quia oīa cooꝑanẗ
in bonū. hec ibi. Secūdo sic ꝓuer. 30. petebat
Salomō sic: Diuitias ꝛ auptates ne dederis
mihi: ƀ tm̄ victui meo tribue necessaria: sed
illa tēporalia sunt: ergo ꝛc. Tertio sic Luc. xi.
sup oratione dn̄icam ait glo. Matth. 7. po
nit petitiones: in tribꝰ eterna pōscunẗ: in qua
tuor tpalia. Sed oē ꝙ in orōne dn̄ica petiẗ:
licite peti potest: ergo ꝛc. Quarto sic. Ecclesia
petit ꝓ fructibꝰ terre ꝛ ꝯsilibꝰ tpalibꝰ ptinē-
tibus ad necessitatē tpalem: sed ecclesia non
potest errare nec mēbra eiꝰ ipsam imitādo:
ergo tpalia licite peti possūt. Quinto sic viuere
non possumꝰ sine istis: ꝛ a nobis nō habemꝰ
ergo necessario oportet vt a deo postulemus: er
go ꝛc. Sexto sic. Christus dans formā pe-
tendi ꝛ orādi ista petere docet: vñ Aug. ex-
ponēs illud: Panē nostrū q̄tidi. ait: Panis
quotidianꝰ dictus est qui huiꝰ vite necessi-
tatem sustētat: ergo ꝛc. Septimo ꝛ vlti. sic cō-
cludit Aug. de orando deo ad probam di.
Ista cū habenẗ nō teneanẗ: cū nō habenẗ vt
habeanẗ orandū est: ergo ꝛc. Hanc dubitationē
bñ dilucidat Alex. vbi. s. ꝛ Ric. in. 4. dis. 15.
ar. 4. q. 4. Alex. ait ꝙ tpalia tanꝗ̄ illa que sūt
necessaria ad vite sustentationē necessario
sunt petēda: vñ Aug. li. z. ꝯ Faustum ait:
Dispēsatores noui ꝛ veteris testamenti deo
seruierūt ꝑ diuersa ꝛ cōgrua tpa: docentes
bona tpalia: ꝛ ab ipso petēda ꝛ ꝑ ipsū ꝯtem
nēda. hec ille. Ratio aūt huiꝰ est: quia q̄diu
sumꝰ in hoc mūdo viatores viā cōplere non
possumꝰ nisi corpore sustētato: ꝛ qꝛ regnum
nō ꝯsequimur nisi via cōpleta. Et iō neces-
se habemꝰ tpalia a deo petere ex quo a nobis
habere nō possumꝰ: ꝛ hoc vt corpꝰ sustenteẗ
ꝛ sustentatū cōpleat viaꝫ suā vt tandē per
ueniat ad gloriā: vt sic ꝙ in vsū venerit ad
illud obtinendū q̄ fruendū referaẗ. Hinc ē
ꝙ etiā diuitie ꝛ sanitas corporis in casu pe-
tenda sunt ne aīa murmure ꝛ impatientia
nimis fatigata ꝛ corruat ꝛ deficiat ꝑ pctm̄
¶ Unde sciēdū ꝙ aliq̄d petiẗ tanꝗ̄ bonum
ꝓpter se: aliq̄d tāꝗ̄ bonū ꝓpter aliud. Sꝫ illa
tpalia nullo mō sūt petēda tanꝗ̄ bonū ꝓpt
se: sed ꝓpter aliud. Nam eoꝝ que sūt ordia-
ta ad aliud. Alia sūt imediate ꝛ ꝑ se ordina
ta ad salutē: vt sūt magna bona: grā. s. ꝛ vir
tutes: de quibꝰ qualiter petēda sunt. j. diceẗ
Alia aūt est ad finē ordinata ꝛ ad salutem
tm̄ ex cōsequēti: sicut bona corꝑis q̄ minima
sunt: ꝛ iō nō cū magna sollicitudine sunt pe-
tenda: sꝫ tanꝗ̄ humane vite necessaria. Vñ
glo. z. chor. iz. sup illo. Ter dn̄ꝫ rogaui ait
Qñ aūt tpalia petitis cū mō petite: ꝛ cū tio
re illi cōmittite: vt si ꝓsit det: si scit obesse ñ
det: qđ enim ꝓsit vel obsit medicꝰ nouit non
egrotus. hec ibi. Et iō saluator nr̄ Matth.
6. signanẗ dicebat: Nolite solliciti esse dicē
tes q̄d manducabimꝰ aut quid bibemꝰ aut
quo operiemur: hec oīa gētes inq̄rūt. Scit
enim pater vester quia his oībus indigetis.
Et ideo nō ꝓhibet dn̄s q̄n tpalia petamꝰ cū
parū añ p̄dicta ꝟba dixerit: Panē quotidi
anum a p̄re esse petendū: ƀ vult ꝙ nō sollici-
cite petamus: vñ Ric. ait: ꝙ quedā sunt qui
bus bñ vti nō possumꝰ ꝛ ista nullo mō in ora
tione petēda sūt. Quedaꝫ sūt quibꝰ vti bene
ꝛ male possumꝰ: vt sunt tpalia: diuitie: sani
tas corporis: dignitates: ꝛ hmōi: ꝛ ista ñ sūt
absolute in orōne petēda ƀ sub ꝯditione. s. si
deꝰ p̄iudicet illa ad salutē nostrā fore vtilia.
Quedā ꝟo sūt quibꝰ nō possumꝰ male vti:
sicut virtutes: grā: ꝛ glā. Et talia determia
te petēda sunt in orōne de quibꝰ diceẗ. j. Cō
firmat illa Greg. sup illud: Hoc est p̄ceptū
meū: vt dil. inui. ꝛc. sicut di. Ecce aliꝰ i oro
ne petit vxorē: aliꝰ petit villā: aliꝰ postulat

veſtē: alius ſibi dari dep̄cat̄ alimentū: ⁊ q̄
dē cū hec deſint ab oīpotēte deo petēda ſūt
ſed meminiſſe cōtinue debem⁹ ꝙ ex manda
to eiuſdē redēptoris noſtri accepimus. Pri
mū querite regnū dei ⁊ iuſticiā eius: ⁊ h̄ oīa
adijcient̄ vobis: ⁊ hec itaq̧ ꝑtere a Jeſu nō
eſt errare: ſed tn̄ nō nimie petant̄. Noſtras
ergo ꝑtitiones videam⁹ fratres chariſſimi
⁊ quod ad ſalutē noſtrā ꝑtinet a deo ꝑtam⁹
gaudia ſalutis eterne poſtulemus. Hec ille.
Sūma igit̄ huius cōcluſionis ē ꝙ ſimplicit̄
loquēdo ⁊ proprie per ſe ſpūale a deo petere
debemus. Ratio huius ē: quia quod petitur
ſuꝑius ⁊ ꝑfectius eē debet reſpectu illi⁹ qui
petit: ſed conſtat ꝙ ſpūs hūanus eſt excellē
tior oī tēporali: ergo ſolū ſpūale per ſe peti
debet ⁊ eternale quod ipſo ſpū hūano excel
lentius ē. Tēporalia aūt petere conceditur
propter indigentiā: vt dictuȝ eſt: ſed hoc nō
eſt alicuius ꝑfectiōis: imo cuiuſdā iperfecti
onis. Et ideo nō prohibet dn̄s ne petam⁹ ſed
ne ſolliciti ſimus ⁊ nimis obnixe petamus.
Ratio autē quare dn̄s nos retrahit ab iſta
ſollicitudine ſiue intētōnis nimietate poteſt
quadruplex aſſignari. Prima eſt. q: propt̄
nimiaȝ ſollicitudinē aīi ſecretū perturbatur.
Secūda quia via vitijs aꝑitur. Tertia q̇a
eternorū deſideriū remittit̄. Quarta eſt: q:
anim⁹ ab eiſdeȝ auertit̄: que omnia patēt ꝑ
auctoritates ad primaȝ parteȝ allegatas: q̇
bus omnibus viſis faciliter concordātur ob
iecta. Naȝ omnes ille auctoritates que pro
bant ꝙ tēporalia non ſūt petēda. verū con
cludūt proprie ⁊ per ſe loquēdo. Alie ꝟo q̄
contrariū dicere vident̄: verū etiam cōclu
dūt ſ̄ȝ ꝙ hȝ viator tēporalib⁹ ſuſtētari atq̧
ad regnuȝ peruenire. Et ſic patet pars p̄ma
huius ſermonis.

¶ Pars ſecunda huius ſermonis in qua de
claratur ꝙ virtutes ⁊ gratie in oratione ſūt
petende.

SEcūdo in iſto ſermone ſciendum eſt
ꝙ bona media ſiue ſpūalia ſunt gra
tie ſiue actus virtutū: ⁊ iſta ſunt ſim
pliciter in oratione petenda tanq̄ ad ſaluteȝ
efficacia. Quaprop̄t Aug⁹ in li. de ſalutari
bus documentis iſta ꝑtenda docet dicens.
Quapropter chariſſime in chriſto frater de
precanda ē nobis diuina clemētia vt deſide
ria carnalia: delectatō ſpūalis iminuat: ⁊ pi
etas in nobis crudelitatis iram reſtringat: ⁊
malignitatē patiētia coherceat: ⁊ libidinem
prudentia vincat: aīoſitateȝ trāquillitas to
leret: ſcurilitatē ⁊ verboſitatē taciturnitas
moderata cōpeſcat: curioſitatē ſtudiū ſpūa
le in vigilijs ⁊ orationib⁹ ⁊ elemoſynis ſuc
cendat: ebrietatē ſobrietas domet: ire ⁊ furo
ri manſuetudo dominet̄ leuitatē maturitas
regat: luxuriaȝ vera caſtitas excludat. Mū
di cupiditateȝ dei ⁊ proximi charitas refre
net: iactantiaȝ ⁊ ſuꝑbiaȝ conculcet profūda
hūilitas: quia hūilitas homines ſanctos an
gelos facit: ⁊ ſuꝑbia demones ex angelis fa
cit ⁊c̄. Hec ille. Ex quibus elicit̄ ꝙ debem⁹
in oratione adiutoriū petere ne peccemus: ⁊
nō vt faciūt quidaȝ qui ꝑtūt adiutoriuȝ vt
minus peccent quod oīno nō licet. Ratio ē
ſ̄m Alex. quia malū culpe purus defect⁹ ē
⁊ inordinatiſſimus: ⁊ ideo non habet cauſaȝ
efficientē ſed deficientē. ſ. noſtrā volūtatem
que ſiue deo adiuuāte ſiue cooꝑante pecca
tū cōmittit: nō ex natura ſed ex nature defe
ctu ⁊ inordinatione: quaprop̄t ad illud faci
endū: deū adiutoreȝ nullus debet inuocare
quia ſic faciendo volūtas declinat a p̄mo fa
ciente ⁊ deordiat a fine vltimo. Et iō nullo
mō decet deū illud facere a quo ē q̇cq̇d bene
fit: nec ſil̄r decet illō a deo petere. Vn̄ Gre.
ait. Mis hō peccato ſubiacet qui hoc a deo ꝑe
tit fieri qō ipſe facere nō pōt. Naȝ ⁊ Jo. j. di
cit̄. Sine ipſo factū ē nihil. i. pctm̄: g̊ pecca
tū a deo nō eſt: ſed ſolū quod ab eo eſt: ꝑten
dū eſt: g̊ quodlibet peccatū ſiue ſit magnum
ſiue paruuȝ vel ꝙ augeat̄ vel ꝙ minuat̄ ab
eo ꝑtendū non eſt. ¶ Unde nota ꝙ q̄uis
peccatū maius: magis diſpliceat deo q̄ mi
nus: vtrūq̧ tn̄ diſplicet. Et ideo deū vt ad
iuuet nos ad min⁹ malū rogare nō debem⁹
ſicut nec ad mai⁹: quia oē peccatū precipue
mortale illi diſplicet: ⁊ oīs qui illud facere ꝓ
ponit. Petamus ergo adiutorium a deo vt
oīa pctā cōmiſſa deſtruat: ⁊ ne aliqua cōmit
tam⁹ tētatiōibus ꝑturbati defendat. Unde
Aug⁹. li. z. de ſermone dn̄i. in monte ait.
Orandū eſt vt nō ſolū liberemur a malo q̄
caremus: ſed ab illo quo iam induti ſumus:
quod cū factū fuerit nihil remanebit formi
doloſuȝ: nec oīno metuenda erit illa tētatio
⁊ ſuꝑ Jo. ſermone. ꝟi. idē ait. Quid oram⁹
cū dicimus. Dimitte nobis debita noſt. niſi

vt vulnera nostra sanent̃. Et quid aliud pe
timus cũ dicimus. Et ne nos indu. in tẽ. nisi
ille qui insidiat̃ ⁊ certat extrinsecus: nulla ir/
rũpat̃ ex parte: nulla nos fraude: nulla nos
possit virtute supare. Hec ille. Et iõ qualit̃
ista petendo orare debeam⁹: nos docet li. so/
liloquiorũ ad deũ di. z. c. Ecce ad te clamo
factura tua: vita es: refice me: ecce respicio
tuũ plasma: plasmator es: restaura me: pce
mihi dñe: nihil. n. sunt dies mei. Quid ẽ hõ
vt possit alloqui deũ factorẽ suũ: parce mi/
hi colloquẽti tibi: ignosce seruo qui ꝑsumit
deo suo loqui: legẽ ñ habet necessitas. dolor
me cõpellit dicere ⁊ exclamare me cõpellit ca
lamitas quã patior. Eger sũ ad medicũ cla
mo. cecus sũ ad lucẽ propero: mortu⁹ suz ad
vitã suspiro. Tu es medic⁹: tu lux: tu vita:
Iesu naçarene miserere mei fili Dauid: mi/
serere fõs misericordie: audi q̇d ad te clamat
infirm⁹: lux q̃ transis expecta cecũ: ꝑbe ma/
nuz vt ad te veniat. ⁊ in lumie tuo lumẽ vi/
deat: vita viuẽs reuoca mortuum. Hec ille.
Nõ si dicat̃: cur auxiliũ debem⁹ petere i ora
tionibus in tẽtatiõib⁹ cũ apl's ita deo carus
petẽs amoueri carnis stimuluz. z. ad Co.
iz. nõ sit exaudit⁹. R. ꝫm Alex. ꝙ duplex ẽ
tẽtatio. s. interior ⁊ exterior. Exterior iterũ
duplex. vz dei ⁊ diaboli. Tẽtat eni deus du/
pliciter. s. ꝑcipiẽdo: sicut tẽtauit Abrahã: ꝑ
cipiens ei imolare Ysaac Gene. zz. Et affli
gẽdo sicut tẽtauit martyres: iux̃ illud Sap.
3. In paucis vexati: in multis bene disponẽ
tur qm̃ deus tenet eos: ⁊ inuenit illos dignos
se. Tẽtat etiã diabolus dupliciter. s. sugge/
rendo siue incendendo: iuxta illud Esa. 54.
Ego creaui fabrũ sufflantẽ in igne prunas.
Tẽtat etiaz affligendo ⁊ torquẽdo: sicut te/
net Iob percutiendo illuz vlcere pessimo a
plãta pedis vsq; ad verticẽ. Iob. z. Interi/
or autẽ tẽtatio nõ est a deo sed est a fomite ⁊
carne. Unde Ia. i. Deus intẽtator maloruz
est: ipse eni neminẽ tẽtat: vn⁹quisq; eniz tẽ/
tatur a concupiscẽtia sua abstractus ⁊ illect⁹.
Hec ibi. Et hec tẽtatio interior peccatuz ẽ
ipsi tẽtato. Sed tẽtatio exterior ipso nõ con
sentiẽte non est peccatuz sed materia exercẽ/
de virtutis. Unde Ambro. super Luc. ait.
Tẽtationez nũq; timere debem⁹: est eni cã
victorie: mã triũphoruz. Hec ille. Dicẽduz
est ergo ꝙ stimulus ille prout erat incẽdiuz

libidinis fuit tẽtatio diabolica quod patet:
quia dicit̃ ibi angelus sathane: sed quia fuit
materia exercende virtutis ipsi passo: iõ nõ
fuit exaudiẽdus in illa petitione. Nullus. n.
debet petere nõ tẽtari tẽtatione exteriori: q̃
non ẽ peccatũ sed mã exercẽde virtutis. hic
est quod Alex. ait. ꝙ quãdoq; a quibusdaz
vt a perfectiorib⁹ petẽde sunt tribulationes
in oratione: vtputa paupertas: infirmitas ⁊
huiusmodi: quia sunt occasionales cãe ad sa
lutez inquãtũ sunt materia exercẽde virtut̃.
Nam quodãmõ disponũt ⁊ prepant eos ad
salutez: quia ⁊ mouẽt ad aliam vitã appeten
daz ⁊ ad fugaz peccati instigãt. Unõ ppheta
ait de pauptate. Oculi eius in pauperez re/
spiciunt. Et de alijs tribulationibus dicitur
Ecclesiasti. xi. Militia vnius hore obliuio/
nez facit luxurie. Et iterũ propheta ait. Tri
bulatio ⁊ angustia inuenerunt me. Et sic pa/
tet pars secunda.

¶ Pars tertia huius sermõis in qua decla/
ratur ꝙ tria bona que in oratione sunt petẽ/
da sunt spiritualia.

Tertio in isto sermone sciendũ ꝙ bo/
na suprema sũt bona celestia animã
btificantia: ⁊ ista sũt simplicit̃ ⁊ ab/
solute ⁊ cũ magna instãtia petẽda: qr sũt op
tima super oĩa predicta bona: imo ipsa glĩa
eterna est bonũ icõprehensibile ⁊ eternũ: ad
quod oĩa alia bona ordinata sũt: ⁊ iõ sup ipa
meli⁹ ⁊ excellẽti⁹. Quapropt̃ Ecclesiasti. 7.
Melior est finis orõnis q̃ principiũ: quod
dictũ tripliciter expõit̃. Primo sic: Melior
est ⁊c̃. i. melius ẽ consũmare sermonẽ ⁊ op⁹
bonũ q̃ bene incohoare. Incepisse eni nõ est
virtutis sed ꝑfecisse. Secũdo mõ exponitur
sic melior ẽ ⁊c̃. q. d. Tota series euãgelice le
gis ẽ vna orõ quã dñs locutus ẽ: ⁊ isti⁹ ora/
tionis. s. euãgelice finis ẽ charitas: vt patet
i. Thi. i. Principiũ aũt ei⁹ ẽ timor: iux̃ illõ
Prouer. i. Ini. sa. ẽ ti. d. Est ꝯsensus. Meli
or est finis oratiõis. s. charitas q̃ principiuz
s. timor. Tertio mõ exponit̃ sic. Melior est
⁊c̃. Naz principiũ orationis ẽ gratia: finis
aũt oratiõis ẽ gloria que excitat ad orranduz
Unde sicut melior est glorio que in oratiõe
petitur q̃ gratia qua q̇s incitat̃: ita melior
est finis orationis q̃ ꝑncipiũ. Et sic i ꝓposi/
to: gloria que ẽ finis oiuz: sup oĩa ẽ petẽda.
Unde Aug⁹ in eplã ad probã ait. Uitã beã

enī.i.eternã habere oẽs hoīes volũt. Nam
⁊ qui pessime ⁊ perdite viuunt: nullo mõ ita
viuerẽt nisi eodẽ mõ se eẽ vel posse btõs pu-
tarẽt. Quid igit̃ aliud te oꝫ orare nisi q̃ cu
piũt mali ⁊ boni. Hec ille. Felicitas igit̃ sup
na p̃ se ⁊ proprie petẽda ẽ: illud ꝓphe. Unaꝫ
petij a dñō hanc re. vt inha. in do. do. o. di.
vi. mee. Confirmat oīa ista Augus. li. 5o.
Omel. Omel. io. di. Colim⁹ deũ vt hic fe-
licitatẽ hẽamus: quãti illã hñt q̃ nõ colũt de
um: nõ vt hic senescam⁹ vt decrepiti efficia-
mur quãti senescũt blaſſematores dei: nec iõ
colendus est deus vt cultores illi⁹ hẽant fili-
os ⁊ nõ sint steriles: filios enī deus ⁊ onagri
⁊ serpẽtib⁹ dat: nõ.n. pro magno q̃ dat pe-
tendũ est: q̃ ⁊ iudeis ⁊ paganis ⁊ hereticis:
etiã ⁊ ip̃is: aurũ.n. ⁊ argẽtũ ⁊ filios ⁊ patri
monia multi habẽt ⁊ mali: q̃ enī vere christi
an⁹ ẽ nõ ista oīa trãsitoria petere dꝫ: ſ; totũ
põdus intẽtionis vel orõnis sue ad expetẽdã
eternã beatitudinẽ dꝫ ipendere. Ista.n. tp̃a-
lia bona: ⁊ qñ de⁹ dat: gratie sibi agant̃: et
qñ tollit: gratie sibi agant̃. Ista qñ voluerit
tribuet: ⁊ qñ voluerit tollet: tñ est vt seip̃m
nobis nõ auferat. Hec ibi. Ad illã nãq; felici
tatẽ debem⁹ toto corde tendere: vbi hẽmus
eternaliter gaudere. Unde Aug⁹ in li. de sa
lutaribus documẽtis ait. Nihil nos teneat
mũdi infelicitas: quia si istã īfelicitatẽ mun-
danã scī dei timuissent: felicitatẽ perpetuaꝫ
nõ haberẽt. Si felicitas hui⁹ mũdi trãsito-
ria diligit̃ hic: p̃petua nõ īuenit̃. Ad p̃petu-
am felicitatẽ tendam⁹ vbi patriã ⁊ parẽtes
hẽamus. Ad quaꝫ v̾tute orõnis ⁊ p̃nie ille
nos p̃ducat qui pro nobis in cruce exorauit
deũ patrẽ suũ q̃ cũ filio ⁊ spũ scõ viuit glo
riosus ⁊ regnat in secula. Amen.

¶ Feria tertia post dñicam de passione: de
orationis determinatione ¶ Sermo. 77.

V
Os ascẽdite
ad diem festuꝫ hũc. Scri
bũt̃ hec verba Jo. 7. ⁊ in
euangelio occurrentis fe
rie. Regula est frẽs cha-
rissimi sacroꝝ canonista-
rum: vt habetur extra de pluspe. c. 2. q̃ hõ
potest petere aliquid iniuste ⁊ inordinate. 4
modis. s. re: causa: loco: ⁊ tẽpore. Primo.n.
male petit̃ re. cum. s. io. sint debita ⁊ petant̃
2o. huiusmodi ẽ petitio vsurarij. Secundo
male petitur causa cuꝫ. s. promisi tibi equuꝫ
vel. io. in optione mea: ⁊ tu petis p̃cise vnuꝫ
istorũ vel vtrũq;. vel promisi certaꝫ merce-
deꝫ ob certaꝫ causam: ⁊ tu nõ facis ⁊ salariũ
petis: tũc quidẽ male petis. Tertio male pe-
titur loco: puta promisi tibi soluere in loco
vno: ⁊ tu petis in alio. ff. de eo qui cer. lo. l.
2. Quarto et vltimo male petitur tempore
vt si ante diem vel conditioneꝫ petitur debi
tuꝫ: vt puta promisi. io. ad annuꝫ: ⁊ tu petis
ante. vel promisi si imp̃ator italiaꝫ intraue-
rit ⁊ tu vis habere ante conditionem extan-
tem. Ne ergo oratio nostra sit iniusta et in-
ordinata: debet fieri cum predictis deter-
minationibus: sed quia determinatione rei
petende dictum est in sermone precedenti.
De determinatione v̾o cause quia. s. sit oran
dum tractabitur in sermonario de reproba-
tione vitioruꝫ ⁊ cõmendatione virtutum:
hic ergo de alijs breuiter tractanduꝫ ẽ. Nã
de determinatione temporis loquũtur ver-
ba proposita: quãdo dicebat Jesus parenti-
bus suis. Uos ascendite ad diem festuꝫ hũc
s. ad templuꝫ orare. Ad memoriaꝫ igit̃ san-
ctissime trinitatis more solito in presenti ser
mone de tribus orationis determinationi-
bus tractabimus. Primo de determinatio-
ne temporis. Secundo de determinatione
gestus. Tertio de determinatione loci.

¶ Pars prima huius sermonis ī qua decla-
ratur quo tempore sit orandum.

P
Rimo igitur in isto sermone querit̃
vtrum omni tempore sit orandum.
Uidetur enīꝫ q̃ sic: per illud euan-
gelij Luc. 18. Oportet semper orare ⁊ nũq̃
deficere: sed oportet necessitatem inducit: g̃
⁊c̃. Preterea. j. Thessal. 5. Sine intermissi-
one orate: sed vbi nulla intermissio nulla est
temporis interruptio: ergo ⁊c̃. Preterea in
ps̃. dicitur. Benedicaꝫ do. in om. tem. sem.
laus ei⁹ in o. m. sed he sunt oratões: ergo ⁊c̃.
Preterea Act. j. Erant ap̃li p̃seuerãtes vna
nimit̃ in oratione: sed ap̃lorũ op̃a bona nob
relicta sũt in exemplum: g̃ ⁊c̃. Preterea Ja.
vlti. Multum valet oratio iusti assidua: er
go videtur: q̃ ad hoc q̃ sit efficax oportet
q̃ semper sit facienda. Preterea Ecclesiasti-
ci. 18. Non impediaris orare semper: ⁊ non
verearis vsq; ad mortẽ iustificari: ergo ⁊c̃.

Amplius Jo. chriso. ait in li. de cõpunctiõe
cordis. Ab oratione nõ recedas ꝙ quousq͡ꝫ
accipias. Finis postulãti acceptio deprecã-
tis est: tũc cessa quando acceperis: imo nec
tunc cesses sed persevera agens gratias ꝓ eo
quod accepisti: vt perseueret tibi quod acce-
pisti. Hec ille. Sed ꝯtra hoc arguit̃ sic. sem-
per orare nõ est in nostra potestate: sed. ff. de
reg. iu. l. impossibiliũ nulla ẽ obligatio. ergo
semꝑ orare nõ tenemur. Preterea Ecclesia-
stes. 3. Omnia tẽpus habent: ⁊ suis spatijs
trãseunt vniuersa. Et postea sequitur: Tẽ-
pus tacendi ⁊ tẽpus loquendi: ergo ⁊ oratio
habet tẽpus determinatum sicut ⁊ reliqua.
Preterea circa opa nature oportet nos esse
pro magna parte tẽporis intẽtos: ergo q̃ ora
tiõis sunt semꝑ facere nõ possum⁹: ergo ⁊c̃.
Hanc questionẽ declarat Alex. vbi. s̃. ⁊ bea
tus Tho. in. 4. di. 15. ar. 2. q. 3. Alex. autem
ait. ꝙ oratio tribus modis habet considera
ri. s. coissime ẜm ꝙ cõprehendit omnẽ actum
bonũ ẜm ꝙ dicit̃ i gl. j. Thessa. 5. ibi. Sine
inter. orate. ꝙ nõ cessat orare qui non cessat
bene facere. Coiter etiã dicit̃ oratio ẜm ꝙ
cõprehendit omnẽ actũ contẽplatiue ad deũ
relatũ. Proprie etiã dicitur orõ ꝓut ẽ assen
sus ipsius aĩe ad deum ad aliquid gustandum
vel ĩpetrandũ vel exsoluendũ. Quãdo ergo
querit̃: vtrũ semꝑ sit orandũ si intelligatur
Primo mõ bene cõcedendum est: ꝙ semper
est orandũ. i. bonũ est semꝑ faciendũ: dñi ad-
est facultas: ⁊ sic pñt itelligi auctoritates. s̃.
p̃mo adducte. Si ṽo secũdo mõ cũ ẜm Gre.
vita contẽplatiua nõ sit in precepto. Vñ ait
sic. Sine cõtẽplatiua vita intrare pñt ad ce-
lestẽ patriam qui bona que possunt opari nõ
negligunt. Hec ille. Ideo plane dicendũ est
ẜm viam istam: ꝙ nõ semꝑ est orandũ. i. cõ-
tẽplationi insistendũ. Si aũt tertio mõ ꝓut
dicit ascensũ ad deũ: sic ẜm Alex. sunt duo
consideranda in oratiõe ẜm statũ vie. s. orã-
tis facultas: et eius cuius dirigit̃ dignitas.
Ex parte eius cui dirigitur oratio: cũ sit di-
gnitatis incõpabilis semꝑ esset orand⁹ si pos
sibilitas adesset. Ex parte eius qui orat disti
guendũ est ẜm Tho. ꝙ oratio põt cõsidera-
ri quantũ ad suam essentiam: ⁊ quãtũ ad su-
am radicẽ siue causam. Primo mõ oratio ẜm
se considerata nõ põt esse assidua vel ꝯtinua
Quod probo triplici rõne. Primo rõne vi-
te actiue: vite contẽplatiue: ⁊ corporee indi-
gentie. ¶ Primo rõne vite actiue sic. Vita
actiua quantũ ad suũ actũ vel exercitiũ ĩpe-
dit ipsam orationem: ⁊ qm̃ ĩpossibile ẽ vt ali-
quis simul occupetur circa actiones exteri-
ores ⁊ vacet orationi sed opibus vite actiue
s. opibus misericordie: q̃n͡ꝫ tenet̃ homo itẽ-
dere: quia cadit sub p̃cepto: vt dictũ est i tra
ctatu de elemosyna: ergo hõ non põt nec de-
bet semper orare. ¶ Secũdo mõ oratio nõ
põt eẽ assidua rõne vite cõtẽplatiue sic. Ora
tio ẽ pars contẽplationis ẜm ꝙ dicit Hugo
sed hõ non potest nec debet semꝑ contẽplati
oni vacare: ergo ⁊c̃. ¶ Tertio nullus i hac
vita assidue põt orare rõne corporee indigẽ
tie. Naz apls. j. Cho. 15. ait. Prius qd̃ aĩa-
le: deinde qd̃ spũale. Ex quo dicto sic arguo
Vita aĩalis indiget cibo nõ aũt spũalis: sed
corp⁹ nostrũ prius est aĩale q̃ spũale. Indi-
get ergo comedere bibere ⁊ dormire ⁊ alijs
huiusmõi sine q̃bus pñs vita duci nõ põt: ex
necessitate aũt pñtis vite retrahit̃ hõ ⁊ ĩpe-
dit̃ ne mens eius ferat̃ in deũ orando: ⁊ sic
pñt intelligi rõnes scd̃o supꝰius adducte. Se
cũdo mõ põt oratio cõsiderari quãtũ ad suã
causam: ⁊ hoc mõ oratio põt esse assidua vel
diuturna: ita ꝙ aliq̃s nũq̃ ab orõne cessabit
⁊ sic pñt itelligi rões p̃ sup̃ adducte. ¶ Qd̃
etiã probat̃. 5. rõnib⁹. Primo rõne affectio
nis. q2 cã orandi est desideriũ vite eterne: ẜ
desideriũ hñdi deũ in nobis debet eẽ conti-
nuũ actu vel habitu: g̃ ⁊c̃. Unde glo. sup il-
lud: sine ĩnẽmi. or. sic ait. Sine intẽmissione
orate. i. vitã eternã cõtinue desiderate: ipsum
enĩ continuũ desideriũ boni cõtinua ẽ oratõ
Hec ibi. ¶ Secũdo rõne deuotiõis sic: quã
titas alicuius rei ordinate ad finẽ: suo fini de
bet eẽ cõueniens. Exẽpli gratia. Cũ eni me
dicina ordinet̃ ad sanitatẽ: quãtitas medici
ne tanta debet esse prout ẽ conueniẽs sanita-
ti. Sic a fili i orõne p̃cipue attẽdit̃ orãtis de
uotio: ⁊ iõ vt ꝑ orationẽ possit deuotio diu
cõseruari: oratio dꝫ eẽ prolixa vel diuturna
si aũt orõnis diuturnitas siue ꝓlixitas tediũ
aut fastidiũ faciat: tũc oratio nõ est diutur
nius protrahenda: sed orãs debet se alijs re
bus occupare. Unde sup illo ṽbo Mat. 6.
Orantes nolite multũ loqui. Aug⁹. sic ait.
Absit ab oratiõe multa locutio sed nõ desit
multa precatio. ¶ Tertio oratio nr̃a debet

esse continua rõne intentionis. Intẽtio enĩ nostra debet eẽ vt oĩa in gloriã dei faciam⁹. Ita dicit apl's. j. Chor. io. Quicq̃d facitis in gloriã dei facite. Unde Augusti. Tũc recte laudas deũ qñ nõ solũ verba sed opa in gloriã dei facis. Unde ñ solũ vox tua sonet laudes dei sed etiã opa tua cõcordent cum voce tua. Cũ eni voce cantaueris silebit aliqñ vita tua: sic g̃ canta vt nũq̃ sileas. Hec ille. Ex quibus verbis colligit: q̃ intẽtio opi: ⁊ op⁹ intentioni deberẽt correspõdere: vt vtrũq̃ fiat in gloriã dei: sed intẽtio diuini honoris ⁊ glorie continua debet eẽ: g̃ ⁊ oratio. ¶ 4º oratio nostra debet eẽ continua rõne collati muneris. Lz eni psona actualit ab oratiõe desistat: tñ ex virtute orõnis tria bona cõseq̃t s. maiorẽ deuotionẽ: quia post orationez hõ remanet magis deuotus: elemosynarũ largitionẽ: q̃a homo post orõnẽ remanet pius ⁊ sic elemosynas facit: ⁊ aliorũ intercessionẽ inquãtũ suis beneficijs ⁊ elemosynis alios prouocat vt p se orent: que tria sũt magna dei beneficia. ¶ 5º ⁊ vltimo oratio debet eẽ continua rõne statuti tẽporis. dicit eni glo. sup illo verbo. j. Thessal. 5. Sine inter. or. qñ horis ⁊ tpibus statutis nõ desistit orare: ⁊ hoc ẽ semp orare: vt dicit Luc. i8. Oportet sp. Dicendũ est aũt eum semp orare ⁊ nõ deficere qui horis canonicis nõ desistit orare: vel quia oĩa que iust⁹ facit ⁊ dicit hz deũ pro oratione reputant: Uel quia eternũ bonũ habitu semp desiderat: vbi nota q̃ quando xpus dicit: Oportet semp orare ⁊c. nõ intendit q̃ nunq̃ interrũpat actus orationis sed q̃ nõ interrũpat quasi nunq̃ resũptur⁹ sicut faciũt quidã qui si statiz nõ exaudiunt a dño ab oratione desistunt. ¶ Confirmat predicta Aug⁹ li. 2. cõtra maximianũ. 9. c. dicẽs. Nullus dies: nulla hora: nullũ momentũ tẽporis inuenit quo a scis orationes deo vbiq̃ nõ fundant. Ab alijs hic ab alijs alibi: cũ tñ ab orõnibus nullũ sit tẽpus immune. i. qñ quidẽ diebus ac noctib⁹ cũ alij cibo accepto reficiunt: alij quodlibet aliud agũt alij dormiunt: nõ vtiq̃ desinit quos sanctũ desideriũ orare cõpellat. Et sup. 37. ps. idez ait. Nõ dicit apl's sine intermissione orate. Nunquid sine intermissiõe genua flectim⁹ corpus prosternimus: aut manus leuamus: vt dicat sine intermissione orate: hoc puto sine intermissiõe non possum⁹ facere: Est g̃ alia ratio. s. sine intermis. que est desideriuz. Quidq̃d aliud agas si desideras supnã q̃etẽ non intermittis orare: si vero vis intermittere orare ñ intmittas desiderare. Cõtinuũ desideriũ tuũ: cõtinua est vox tua. Tacebis si amare destiteris: sed si semp manet charitas semp clamas: si semp clamas semp desideras: sed si semp desideras semp oras: Hec ille. Et sic patet qualit oratio debet eẽ continua ⁊ qualit nõ. ¶ Insup aduertendũ est circa determiatiõnẽ tẽporis orõnis assignãtur tres. s. hore a Bernardo pueniẽtes orõni s. hora matutina: vesptina: ⁊ nocturna. Hora matutina ẽ apta orõni: quia tũc a curis exterioribus adhuc sum⁹ ieiuni. Unde pph̃a ait. Mane astabo tibi ⁊ videbo. Et Sap. i6. Oportet puẽire solẽ ad benedictõnẽ. Quãte aũt efficacie sit oratio matutina ostendit Job. 8. Si diluculo psurrexeris ad deũ ⁊ oipotentez fueris deprecat⁹: statiz euigilabit ad te. Naz sicut filij israel mane colligebant mãna. Exo. i6. Ita dulcedo spũs scti tali hora ipetrãda ẽ. Monemur etiã ista hora orare. Exẽplo xpi de quo Mar. j. Diluculo valde surgens Jesus abijt in desertũ locũ ibiq̃ orabat. Hora etiã vespertina cõpetens ẽ orationi: quia tũc inuenimur ab impedimentis digesti. Unde pph̃eta ait. Diri. oratio mea sicut incen. in conspe. tu. ele. ma. me. sa. ves. Monemur etiã ista hora orare. Exẽplo xpi de quo Mat. i4. legit. Dimissa turba ascẽdit in montẽ solus orare. Uespe aũt facto solus erat ibi. Hora etiã nocturna. i. in media nocte cõuenienter ẽ orandũ propt quietem mentis ⁊ corpis. Uñ propheta ait. Media nocte surge. ad con. tibi. Monemur etiã ad hoc exẽplo xpi. Luc. 6. vbi. q̃ erat pnoctans in oratione dei. Et sic patet pars prima.

¶ Pars secũda huius sermonis in qua declarat quõ habere se debeat orans in oratione.

Secũdo in isto sermone querit de determinatione gestus ipsi⁹ orãtis. s. de versione ad oriẽtẽ: genuflexione ⁊ huiusmõi si congrue fiant. Adhoc Ru. Alex. vbi. s. q̃ oratio marie prout ẽ sacramẽtalis ⁊ satisfactoria habet virtutẽ ipetrandi ⁊ etiã significãdi rationẽ: virtus eni ei⁹ impetrandi residet penes orantis deuotionem ⁊ feruorẽ: sed oratio significandi penes illud

quod exterius apparet. Unde hugo in .2°
de sacris. parte. 9. in prin. sic ait. Sunt qdã
sacramẽta in ecclesia in qbus ⁊ si nõ princi-
paliter salus cõstet: tñ ex eis augeẗ inquãtũ
deuotio exerceẗ: ⁊ ex eis quedã constãt in re
bus: qualia sũt aqua aspersionis: susceptio
cineris: benedictio ramorũ: cereorũ: ⁊ huiꝰ
modi. Aliqua in factis constãt qualia sũt si
gnaculũ crucis: exsufflatio exorcizationis:
expansio manuũ: incuruatio genuũ: ⁊ huiꝰ
modi. Aliqua in dictis constãt sicut ẽ trini-
tatis inuocatio: ⁊ huiꝰ mõi. Hec ille. Signa
igitur corꝑalia que sũt ĩ oratiõe vt iã patet
ad significãdum sũt. Et quia duo sũt ĩ ora-
tione. s. qui orat ⁊ qui oraẗ duo ꝑ huiꝰ modi
signa exteriora significanẗ: vnũ ex parte dei
s. cõuersio ad orientẽ: in quo significaẗ ꝙ sicͭ
ex illa parte oriẗ sol ⁊ lux diuia nobilissima
inter oẽs creaturas corꝑales: sic ad illũ qui
super omnes creaturas ẽ excellẽs ẽ orõ diri
genda. Unde Augꝰ li. 2. de sermone dñi in
monte sic ait. Cũ ad orationez stamus con-
uertimur ad orientez vnde celũ surgit: non
tanꝙ ibi habitet deus q̃si ceteras mũdi par-
tes deseruerit qui vbiq̃ pñs ẽ: nõ locorum
spatijs sed maiestatis potẽtia: sed vt admo-
neaẗ animꝰ ad naturã excellentiorẽ se cõuer
tere. i. ad deũ cum ipsuz corpus quod terre-
nũ est ad corpus excellentiꝰ. i. celeste ꝯuerti-
tur. Hec ille. Quedaz etiã sũt signa ex parte
nostra in oratiõe: ad significandũ: sicut sũt
incuruatio genuũ: vbi significaẗ vera humi-
litas ⁊ reuerẽtia: expansio manuũ vbi signi-
ficaẗ dñice passionis credulitas ⁊ ei exhibẽ-
da obediẽtia ⁊ tonsio pectoris vbi significaẗ
debita de pctis pñia: que oĩa non tam sũt de
orationis necessitate ꝙ sunt de cõgruitate: ⁊
sic patet pars secũda.

¶ Pars tertia huiꝰ sermonis in qua decla-
ratur: vtrũ in omni loco sit orandum.

Ertio queriẗ vtrũ in oĩ loco sit orã-
dũ. Ad qđ simpliciẗ rñdeẗ hz Ale.
ꝙ duplex ẽ orãdi modꝰ publice. s. seu canõi-
ce ⁊ priuate: ⁊ vterq̃ modus in oĩ loco fieri
põt: q2 nullus locꝰ a laude dei excludiẗ. Uñ
ꝓpheta ait. In oĩ loco dñationis eius. Be-
nedic aĩa mea dño. vbi ⁊ glo. sic ait. Ubi nõ
dñatur. ibi non benedicaẗ: vbiq̃z est: vbiq̃z
bñdicaẗ: nullus excusatur: sicut ğ nulla cre-
atura: sic nullus locꝰ a laude dei excipiẗ. Hec
ibi. Eodẽ mõ dicẽdũ ẽ quãtũ est ex parte lo-
ci de ipsa orõne. ¶ Aduertẽdũ est tñ ꝙ ora-
tiones priuate que secrete debẽt fieri inẗ orã-
tez ⁊ deũ: iste maxie hñt fieri in secreto loco
seu priuato. Unde Isido. li. 3. đ sũmo bono
c. 3. ait. Oratõ priuatis locis opportuniꝰ fũ
ditur magisq̃z optatũ ipetrat dũ deo tm̃ te-
ste depromiẗ. Alie autẽ orationes q̃ canoni
ce sunt sicut psalmodia ⁊ huiꝰ mõi que ab ec-
clesia instituta sũt melius fiunt in ecclesia ad
hoc ordinata. Unde propha ait. In eccle-
sijs benedicite dño. Et Mat. 21. dñs dice-
bat. Domus mea: domus oratiõis vocabiẗ
Patet exẽplũ. 3. Reg. 8. de Salomone qui
dixit templũ esse oratiõis locũ. Uñ Dama.
li. j. c. 16. ait. Diceẗ ecclesia locus dei hic ẽ in
glorificationẽ eius velud quoddã templum
determinauimꝰ: in quo ⁊ eas q̃ ad deuz sunt
intercessiones facimꝰ. Hec ille. Conceden-
duz est igitur ꝙ in oĩ loco est orandũ: sed ꝑn
cipalius in ecclesia dei: ⁊ hoc propẗ q̇nq̃z ra
tiões. ¶ Primo ꝑpter forme gñalis obser-
uationẽ: quia in ecclesia nihil aliud debet fi
eri nisi exercitiũ orationis. Uñ Augꝰ super
illud. Domus mea ⁊c̃. ait. Nemo ĩ oratorio
aliq̇d agat nisi id ad quod factũ est. Et iđ. 43
di. c. in oratorio. diciẗ. In oratorio ꝑter orã-
di ⁊ psallẽdi cultũ: penitus nihil agaẗ vt no
mẽ huic ⁊ oꝑa ingiter ĩpensa cõcordẽt. Hec
ibi. ¶ Secũda rõ est propẗ mutuã mẽbroꝝ
ad orandũ inuitationẽ: quia in ecclesia vnꝰ
inuitaẗ ex deuotione alterius. Unde Col.
3. apl's ait. Cõmouẽtes nos metipsos ĩ psal-
mis ⁊ hymnis ⁊ cãticis spũalibꝰ: cãtantibꝰ
in cordibus vestris deo. ¶ Tertia ẽ propẗ
loci deuotionẽ: quia ecclesia ẽ locus ad deuo
tionez excitãs. Unde Chriso. sup illud. Do
mus mea ⁊c̃. sic ait. Ingressus Jesus vrbez
primo tẽpluz adijt dans formam religiosis
vt quocũq̃z imus: primo ad domũ oratio-
nis si ibi est accedamus: ⁊ per orationez deo
cõmendati sic ad negocia agenda succedamꝰ
Hec ille. Ex cuiꝰ verbis patet ꝙ in ecclesijs
magna est deuotionis excitatio: tũ quia deo
spũaliter cõmendamur: tũ quia formaz reli
gionis imitamur: vt in prima ratiõe tracta-
tum ẽ. ¶ Quarta rõ est ꝑpter angeloꝝ ma-
iorẽ frequẽtationẽ ob dñici corꝑis reueren-
tiaz ⁊ honorẽ. Quod figuratũ ẽ Gene. 18.
vbi Jacob lapidẽ erexit in titulũ: qui signi-

ficat ecclesiã. Etiõ dixit. Lapis iste vere do
mus dei: vbi vidit angelos in scala ascẽden-
tes ⁊ descẽdẽtes: quia in ecclesia descẽdunt
angeli ⁊ ascendũt deferẽtes orationes ꝓcan
tiũ in conspectu dei. ¶ Quinta ⁊ vltia rõ ẽ
ꝓpẽ faciliorẽ ĩpetratrionẽ. qð satis datur
intelligi. 3. Reg. 8. vbi orabat Salomon: ꝙ
dñs vellet clamantes ad se in suo tẽplo exau
dire di. ad dñm. Si populus agens pniã ⁊
confitens noĩ tuo venerit ⁊ adorauerint de-
precatiqꝫ fuerit in domo hac: Exaudi in ce
lo ⁊ dimitte populo pctm̃. ⁊ sequit̃. c. 9. ꝙ do
minꝰ rñdit. Audiui orationẽ tuã ⁊ sc̃ificaui
domũ hãc quã edificasti mihi: eruntqꝫ oculi
mei ⁊ cor meũ diebꝰ cũctis ibi. Uisis igitur
⁊ sufficiẽter determinatis que dicta sunt de
oratione. s. quõ exaudiũtur bõi ⁊ mali: ⁊ cui
facienda est oratõ: ⁊ quõ ⁊ pro q̇bus fieri de
bet: necnõ quid ⁊ quo loco ⁊ tẽpore orare et
petere debeamus. Uacemꝰ totis viribꝰ ora
tioni ⁊ cõtemplatiõi vt sic merita nr̃a cumu
lantes ad illaꝫ patriaꝫ peruenire mereamur
vbi ille qui pro nobis orauit ⁊ nos orare do
cuit: cũ pr̃e ⁊ spũ scõ suo viuit ⁊ re. ⁊c̃. amẽ.

¶ Feria quarta post dñicã de passiõe: de re-
stitutionibus ¶ Sermo. 78.

Ego vitam
eternã do eis ⁊ nõ peri
bunt in eternũ. Jo. 10.
Ad cõplemẽtũ huius
cõpendij de pnia frẽs
charissimi sequit̃ post
tractatũ de satisfactio
ne facienda deo: aliqua ꝑtractare de satisfa-
ctione facienda homini que maxime ꝯsistit
in restitutione bonorũ alienorũ. Nã inter ce
tera que ad salutẽ nostrã sũt necessaria hoc
s. restituere aliena ꝑmaxime necessitatis exti-
mat̃: sine qua restitutione oĩs penitẽtia ina-
nis ⁊ vana reputat̃: per illã regulã famosis-
simã. ꝺ re. iu. li. 6. c. peccatũ. s. Nõ remittit̃
pctm̃ nisi restituat̃ male ablatũ: vt ergo dis
ponere te possis ad veraꝫ penitẽtiã ꝑagẽdã,
⁊ in futura septimana digne ad sacraꝫ coĩo
nem suscipiendã aliqua breuiter de restituti
one alienorũ his diebus ꝑtractabimꝰ. Quã
restitutionẽ qui facere voluerint de eorum
erunt nũero: de quibus loquitur dñs in ver
bis propositis di. Ego vi. eter. do eis. s. satis
facientibꝰ: restituentibus: ⁊ nõ ꝑibũt in eter
nũ. De restitutionibus igit̃ tractãtes ꝑmo et
principaliter. Quid sit restituendũ videre li
bet. Tria nãqꝫ sunt bona que possumꝰ ꝓxi
mo auferre: que ablata restituere necesse est
Bona fortune: bona fame: bona aĩe: relin-
quendo bona nature siue corꝑis causa breui
tatis. In p̃nti igit̃ sermõe solũ de fortune bo
nis pertractabimus: pro q̇bus dat̃ ista regu
la generalis. Qð oẽ dãnũ quod q̇s dat: aut
causa efficax est vt det̃ satisfacere obligatur
Ex qua regula tres considerationes annotã
tur. Prima ẽ ꝙ restitui debẽt oĩa ablata ꝑ
rapinã. Secũda ẽ ꝙ restitui debẽt oĩa abla
ta per furtũ. Tertia ẽ ꝙ restitui debent oĩa
ablata per vsuram.

¶ Pars ꝑma huius sermonis in q̃ declarat̃
ꝙ restitui debẽt ablata ꝑ rapinã..

PRimo igit̃ ĩ isto sermone dico ꝙ oĩa
ablata ꝑ rapinã debẽt restitui. Naꝫ
oẽs raptores: ꝑdones: ⁊ pirrate: ⁊ cõ
similes deteriores sũt ꝙ̃ ipsi fures sicut pa-
tet. 14. q. 5. c. penale ẽ. vbi Augꝰ. ait. Pena
le ẽ occulte auferre: multo maioris pene ⁊ vi
sibilit̃ eripe. Hec ibi. Aiteni phs. 5. Ethi.
ꝙ furtũ distinguit̃ a rapina: quia furtũ est
occultũ: rapina ꝟo violenta: que duo habẽt
rõnẽ peccati ex hoc ꝙ acceptio est inuolũta-
ria ex parte eiꝰ cui aliquid subtrahit̃. Inuo
lũtariũ aũt dr̃ dupliciter ꝺm phm. 3. Ethi.
s. per ignorantiã ⁊ violẽtiam. Etiõ aliaꝫ ra
tionẽ peccati habet furtũ: ⁊ aliã rapina. Un̄
btũs Tho. 2ª 2ᵉ. q. 66. ar. 9. probat rapinã
grauiorẽ furto rõne triplici. ¶ Primo vt
q2 dictũ est: in vtraqꝫ ẽ inolũtariũ: ita tñ ꝙ
in furto ẽ aliq̇d per ignorãtiã: in rapina aũt
ꝑ violentiã. Magis aũt est inuolũtariũ ali
quid ꝑ violentiã ꝙ̃ ꝑ ignorantiã: q2 violen
tia directius opponit̃ volũtati ignorãtia: et
iõ rapina grauiꝰ ẽ furto. ¶ Secũdo q2 ꝑ ra
pinã nõ solũ infert̃ dãnũ in rebꝰ ꝫ etiã agit ĩ
quãdã ꝑsone ignominiã ⁊ iniuriã: ⁊ hoc pre
ponderat dolo vel fraudi que ꝑtinet ad fur-
tũ. ¶ Tertia q2 grauiꝰ punit̃ rapina ꝙ̃ fur
tũ vt patet in. d. c. penale. Quecũqꝫ igit̃ per
rapinã ablata sunt: restituere necesse est. vt
habetur in. l. duobus. § si quis iurauit. ff.
de iureiurando. Et in. l. si te. C. quod me-
tus causa. Sed aduertendum est: ꝙ ad ra
pinam pertinet res inuentas non restituere

sed retinere. vnde. 14. q. 5. c. si quid dr. Si qd
inuenisti ⁊ nõ reddidisti rapuisti: quãtũ po
tuisti fecisti: quia nõ plus iuenisti. Qui alie
nũ negat tolleret si posset: deus cor interro
gat nõ manũ. ⁊ i. c. multi. Hiero. ait. Mul
ti sine pctõ putant esse si alienũ quod inuene
rint teneant ⁊ dicũt: Deus mihi dedit: cui ha
beo reddere? Discant hoc ꝗ peccatũ simile eẽ
rapine: si quis inuẽta nõ reddit. Unde. ff. de
furtis. l. falsus. §. qui alienũ dicit. Qui alie
nũ quid iacens in terra lucrifaciẽdi cã sustu
lit furti astringit sine scit cuius sit siue igno
rauerit. Et hoc quidẽ rõnale est: qr ex q̃ scit
rem nõ eẽ suã supponere debet eẽ alienã. vt
habetur. l. j. C. de thesauris li. 10. ⁊ C. vnde
vi. l. conquerebat. ¶ Sciẽdũ est tñ ꝺꝫ Ri.
in. 4. di. 15. ⁊ Tho. vbi. s. Et Alex. in. 3. pte
in tracta. de ꝑceptis. ꝑcepto. 7. ꝙ quedã sũt
que nunꝙ in bonis alicuius fuerũt: sicut la
pilli ⁊ gẽme que sũt in littore maris: ⁊ talia
iure naturali statim inuẽtoris fiũt. Quedã
autẽ res inuẽte fuerũt õ propinquo alicuius
hominis ⁊ tũc si quis eas accipit nec aĩo reti
nendi sed restituendi dño cuius erãt nõ com
mittit rapinã: alit sic: sicut patet in capitulis
supra allegatis. Hoc idẽ affirmat Alex. i. 3.
ꝑcepto. 7. ꝙ si q̃rit q̃d de thesauri sub terra
inuẽtis faciendũ est: cũ non sit eorũ aliquis
vere possessor. R. ꝺm leges. ff. de acqui. re.
do. l. si is. in prin. insti. de re. diui. §. idẽ lapil
li ⁊. §. thesauros ⁊. C. de thesauris. l. j. li. x.
ꝙ si inuentor tales thesauros iueniat i agro
alieno nõ data opera medietatẽ tm̃ tenetur
dare dño agri: si aũt data opa restituat to
tũ: ⁊ iõ dicit Bal. in rubrica. ff. õ rerũ diui.
ꝙ si aliquis in fũdo suo repit pecuniã in for
mã thesauri in quodã vase sub terra abscon
so: tunc habet locũ predicta distinctio: secus
si repit pecuniã spsam: quia tũc illã tenetur
indistincte restituere. ¶ Nõ si querat iter
quid debeat facere inuẽtor huius rei. Dicen
dũ ꝺm Sco. ꝙ rem inuentã alicui ꝑsone pu
blice custodiendã debet tradere: ⁊ sine ali
qua fictione cõpetentem opã dare: vt repe
riat eum q̃ rem amisit: ⁊ si illũ reperiet ⁊ qd
illius fuerit ꝑ circũstantias certius fiet resti
tuet illi: sed si talis nõ repiatur debet ab iuen
tore pauperibus erogari pro anima illius cu
ius res fuit. quia ꝺm Sco. cui non põt tẽpo
raliter reddi debet ei spiritualiter satisfieri

vel si ipse indigens foret: eam retinere potest
⁊ hoc ꝺm quosdam auctoritate penitentiarij
sui siue diocesani. Et sic patet pars prima.

¶ Pars secũda vbi declarat ꝙ omnia abla
ta per furtum restituenda sunt.

Secundo dico ꝙ omnia ablata ꝑ fur
tum restitui debẽt. iuxta omnẽ mo
dũ ꝺm quẽ omnia ablata ꝑ rapinã
restituenda sunt: sicut in precedẽtibus capitu
lis de raptoribus dictũ est. ¶ Sed hic orit
dubium: Quid faciet ille qui nõ potest reha
bere rem suam ⁊ debitũ suũ per viam iu
ris ⁊ iusticie: nũquid poterit sibi ipsi solue
re per occultũ furtum. Ad hoc respondet
Henricus de Gandauo i quolibeto suo di.
ꝙ talis non peccat nec in modo recuperãdi:
nec retinẽdo rem sibi recuperatã: ex quo nõ
potest per publicã iusticiã ipsã recupera
re. Et huius sententie videtur esse Augus.
14. q. 5. c. non sane. di. Nõ sane quicq̃d ab in
uito sumitur iniuriose aufertur. Nam ple
riꝗ nec medico volunt reddere honorẽ suũ
nec operario mercedem: nec tamẽ hoc quod
ab inuito accipiunt per iniuriam accipiunt.
Idem videtur sentire Inno. in. c. olim. de re
sti. spo. in secũda opione. in glo. super verbo
verum. ¶ Sed aduertendũ ꝺm alios ꝙ ꝑ
dicta habent intelligi nisi occurrat aliquod
istorũ periculorum. Primũ periculũ est:
scandali fraterni: quia proximo ĩnocẽti pro
furto posset imponi qui culpã non haberet
¶ Secundum periculũ est proprie ĩfamie
qua quis fur de facili posset credi. ¶ Terti
um ꝑiculũ est proprie ꝑsone vl' vite: qr si hoc
ꝑ testes efficacius probaret tãꝙ fur iuste pu
niri posset. ¶ Quartũ ꝑiculũ est ipsius aĩe:
quia si daret sibi iuramentũ si abstulisset rẽ
ablatã: aut sciret q̃ eã clanculo recepisset de
facili ꝑiuriũ incurri posset. Et iõ statutũ est
ne q̃s faciat sibi iusticiã. C. ne quis in cã pro
pria. l. j. Primo ne liceat vnicuiꝗ raptori vel
furi dicere. Ego nõ rapui sed qd mihi debe
bat tm̃modõ mihi solui. Scdõ ne discordie na
scerent si ꝑter ordinatũ iudiciũ de rebus alte
rius vnus q̃sꝗ sibi soluere posset. Tertio q̃a
vnus q̃sq̃ sibi soluẽdo ꝑciũ rei sibi debite plus
debito de facili extimaret: ⁊ ꝑciũ rei alterius
minus debito de facili extimaret. Un̄ Deu
trono. 16. scriptum est: Iuste quod iustum
est exequeris. Dicendũ est ergo ꝙ talis cre

ditoꝛ dꝫ ꝓcurare p viã publicã sibi satisfieri qꝺ̇ si nõ põt tm̃ in duob⁹ casib⁹ ꝓpt̃ pericula p̃dicta de reb⁹ debitoris sibiipsi restituẽ põt: ⁊ hoc etiã intellige si clarũ est qꝺ̇ debeat hr̃e sec⁹ aũt si esset dubiũ. Primo. s. qñ casu rex ipsi⁹ debitoris efficit̃ dispensatoꝛ. 2°. qñ res aliq̃ debitoris ad ipsũ p aliã viã licite euenit. Qꝺ̇ si querat̃: si hõ hoc nõ cõsiderãs sibi soluit nũquid peccat aut restituere obligetur? Dicẽdũ ꝙ nisi i p̃dictis duob⁹ casib⁹ hõ sic sibi satisfaciens sp peccat ꝓpter piculũ cui se exponit. Argᵐ extra de cle. excõ. mi. c. illud ⁊ de tali pctõ pniaꝫ debet facere. Satisfacere aũt nõ tenet̃ nisi plus sibi debito exsoluisset vel nisi in nõ satisfaciẽdo aliqꝺ̇ de predictis piculis imineret. Argᵐ ad hoc extra de noui opis nũcia. c. cũ ex iniũcto. §. sup eo. Ratio p̃dictoꝝ est: q2 si sic retineret vel ꝯ ꝓximũ vl̃ ꝯ se puerteret iusticiã nãlẽ: cũ ꝓpter rẽ tẽpo ralẽ postponeret rẽ maioꝛẽ. s. famã vitam ⁊ animã suã. ¶ Sed diligẽter aduertendũ ẽ ad declarationẽ dictoꝝ in istis duab⁹ ptib⁹. Qꝺ̇ nõ solũ p̃ncipales raptoꝛes ⁊ fures obligant̃ ad restitutionez: sed etiã qui in dãnis ipsoꝝ dant cãm efficacẽ. i. sine qua verisimiliter p̃sumi põt ꝙ tale damnũ nõ contigisset per illã regulã famosam que habet̃ in vi. ct clam da. c. si culpa. ⁊. ff. de vi bonoꝝ rapto. l. pretoꝛ. §. penul. ⁊. ff. locati. l. videamus. §. finali. Et. ff. de edili. edi. l. ꝙ si nolit. §. si mã cipiũ. ff. ad legez aquiliã. l. qui occidit. §. in hac. vbi dicit̃. Qui occasionẽ dãni dat. dã. da. videt̃. Sed cuius verbi intellectũ oẽs tales cooperatoꝛes talẽ prestantes cãm efficacem insolidũ restituere obligant̃ nisi per reliquos cooperatores institutio fiat: ⁊ si tota fiat ab vno tunc s̃m Sco. ⁊ Hosti. quilibet alius tenet̃ ei ad tantũ quãtũ sua partialis cooperatio satisfacere obligat̃. Et s̃m Tho. Si principalis in facto soluit oẽs aliȷ. s. qui fuerunt ab eo inducti liberati sunt. ¶ Est etiã notandũ: ꝙ si hõ nõ est coopatus in totũ sed solũ in aliquã partẽ nõ tenet̃ restituere nisi tm̃ illã partẽ. Multi igitur sunt qui dant cãm efficacẽ rapine ⁊ furto: aliq̃ dant facto siue auxilio. Unde si aliquis coitatus est raptoꝛẽ qui nullatenus sine sua societate iuisset ad rapinã: vel etiã si iuisset rapere nõ potuisset s̃m Inno ⁊ Hosti. extra de homici. sicut dignũ talis tenet̃ insolidũ: si aũt illã rapinã sine ipso oĩno etiã fecisset: tũc tenet̃ de illa pte que ad eũ puenit. Aliq̃ dant cãm efficacẽ cõsilio: vt cũ quis prestat consiliũ ad rapinã ⁊ furtũ: aut cũ quis dat consiliũ ꝙ homo nõ restituat aliena: sine quo cõsilio talia non fierent. Argᵐ a simi. extra de sen. excõ. c. nup. in glo. Concoꝛ. Rica. in. 4. dis. 15. Aliqui dant cãm efficacez scripto vt p falsum testamẽtũ seu instrumẽtũ vl̃ aliaꝫ scripturã falsam. Si quis dãnificet̃ iniuste ille qui scripturã falsificat satisfacere obligat̃ insolidũ. l. i. ff. de magistratib⁹ cõueniẽ. ⁊ in. l. qui tabulas. ff. de testa. Aliqui dant cãm efficacẽ statuto: faciẽtes statuta grauia siue leges iniquas in dãnũ ꝓximoꝝ. Naꝫ tenent̃ restituere oẽ dãnũ quod ex illis statutis secutũ ẽ. Siĺiter oẽs predicta statuta obseruãtes s̃m Duranᵐ tenent̃ restituere oĩa illa que occasione obseruationis eoꝛũ facte p eos aliȷ iniuste lucrati sunt. Aliqui dant cãm efficacẽ p̃ceptione siue cõmunicatione. Unde aduertendũ ꝙ ille qui iubet fieri p̃oꝛ ⁊ principalioꝛ cã est quã executoꝛ precepti: ⁊ p cõsequẽs plus influit ex quo quidẽ est forti⁹ obligat̃. xi. q. 3. c. iulianus. ⁊. c. si is qui p̃est. Aliqui dant cãm efficacẽ diffamatione dicẽtes aliquẽ spoliatiõe dignũ ⁊c̃. siue adulatione laudando malefactoꝛẽ quasi strẽnuũ ad hoc. 93. dis. c. si inimic⁹. Aliqui dãt cãm efficacem nõ defendendo siue nõ obuiando: vnde s̃m Sco. Si quis ex officio tenetur a dãno alteruꝫ defensare ⁊ negligit potens sine piculo ꝓprie persone: insolidũ restituere obligatur: huiusmodi sunt medici: notariȷ: officiales: ꝓcuratores: stipendiariȷ: ⁊ capitanei. Nam capitaneus habens multos stipendiarios ad restitutiones tenet̃ de omni dãno qꝺ̇ iniuste inferũt si obuiare põt ⁊ nõ facit vt habet̃ in. l. quoniã multa. C. ad legẽ iuliã de vi publica vel priuata. Si q̇s aũt obuiare põt ⁊ non facit: non habens ad hoc officiũ licet moꝛtaliter peccat: tamẽ restituere non tenet̃. Aliqui dant cãm efficacẽ nõ manifestando. Nam s̃m Sco. si quis requisitus in iudicio vt manifestet furta vel rapinas: si nõ iminet sibi periculuꝫ status vel psone talis inq̃ꝫtũ nõ manifestãdo dãnũ dẽ quod inde sequit̃ leso satisfacere obligatur. Ad hoc facit extra de furtis. c. qui cum fure. ⁊. xi. q. 3. c. quisquis. vnde s̃m Bal. in. l.

presbyteri. C. de epis. 7 cle. Non solum fal/
sus testis est ille q̇ loquit̃ falsū: sed etiā q̇ no
uit veritatē 7 tacet cuȝ interrogat̃. Aliqui
dant causam efficacē nō iuste grauādo: sicut
ille q̇ habet ponere collectā ꝫm cuiuslibet fa
cultatē aliquos alleuians: 7 reliquos iiuste
grauans. Talis inq̄ tenetur de illato dāno
satisfacere lesis si eos repire pōt: 7 quicquid
inde lucratus est paupibus dispēsare. Si āt
repire non pōt lesos: debet oīa p̄dicta paupe/
ribus erogare. Aliqui dant cām efficacē re
ceptione siue cōseruatione. Nam si quis re/
cipit siue cōseruat ablata ne inueniri possint
7 restitui insolidū obligat̃. ff. de receptatori
bus per totū Titu. 7. C. ad. l. iuliaȝ de vi pu
blica in. l. crimen. 7. xi. q. 3. q̇ consentit. Ali/
qui dant causam efficacē ēptione. Nā si q̇s
sciat rem alienā ablatam 7 illam emit ani/
mo retinendi obligatur restituere dn̄o suo.
ff. de conditione furtiua. l. in re furtiua. 7. C
de furtis. l. manifestum. extra de re. spo. in
. c. grauis. Et hoc intellige ꝙ restitui debet
sine precio: obstat enim sibi sua turpitudo.
Dicit tamē Alex. i. 4. Q̄ō talis pōt rem suā
restituere vendēti: vt recipiat preciū q̄ō ipse
dedit. Magis eni pōt prouideri sibi q̄ alte
ri: debet tamē adducere furē ad hoc vt resti/
tuat ea bona domino rei. Si āt emit ablata
credens iuste esse possessa: si postea nouerit
rem istā fuisse raptā restituere obligat̃. Ali
ter nō. C. de furtis. l. 2. Tenet̃ etiā existētes
satisfacere fructus: de cōsūptis aūt nō tenet̃
vt. l. fructus. l. si ex diuerso. §. finali. ff. de rei
vendica. Si aūt quis emat ablata vt reddat
ipsa dn̄o suo qui verisimiliter nō erat aliter
habiturus: tūc vtiliter gesserit negociuȝ dn̄i
rei: poterit totū recupare preciū 7 interesse
suū. Et breuiter quicq̇d sibi adest ex illis vt
merces: fructus: vel sil̃e restituere obligat̃: et
quicq̇d sibi abest vltra p̄ciū moderate expen
se repetere pōt. Si aūt ille dn̄s rei nō inue/
niat̃: tunc quicq̇d res ipsa valet vltra illud
q̄ō emptori ipsi debet̃ paupibus erogandū ē
7 hoc ꝫm Ray. publice fiat vt suspicio eui/
tet̃ impediēdo ne. s. Aliqui dant cām effica
cē quis aliq̄ō officiū vel bn̄ficiū: vel aliquod
donū vel lucrū optineat: tunc eni ꝫm Tho.
2a 2e q. 62. aut talis ipediens ipediuit euȝ
iuste: vt si intendēs honorē dei vel vtilitateȝ
ecclesie pcuret ꝙ det̃ alicui digniori: 7 tunc
in nullo tenet̃: aut ipediuit iiuste. s. propter
odiū 7 vindictā 7 silia: 7 tunc si non erat ad
huc firmatū ꝙ daret̃ ei tenet̃ ad aliquā cō/
pēsationē pensatis cōditionibus psonarum.
Si autē iam determinatū erat ꝙ daret̃: im/
pediens tenet̃ ad restitutionē equalentē ꝫm
suā facultatē. Ricar. tamē in. 4. dis. 15. cir/
ca hoc distinguit: quia aut homo facit hoc
intētione dānificandi aliū: aut cōsulēdo vt p
prie vtilitati. Primo modo tenet̃ ad resti/
tuendū eo modo quo dictū est. Secūdo āt
modo nō tenet̃. Nam. ff. de re. iu. l. nemo di
citur. Nemo dānū facit nisi qui facit q̄ō ius
facere nō habet. Aliqui dant causam effica/
cē cōsentiēdo ꝙ in tali debet quādo sine tali
consensu talis dānificatio subsecuta nō esset
Patet hoc. 2. q. i. notū sit. Idē quoq3 dicen/
dū ē: si aliquod dānū illatū sit nomine tuo:
7 tu hoc sentiēs habens ratū: tūc insolidum
obligaris ꝫm Ray. xi. q. 3. qui cōsentit. 7 ex/
tra de restitutione spo. c. cū ad seculū. quia
ꝫm Sco. talis dictus ē consensus interp̄tati
uus. Aliqui dant cām efficacē participādo
qui. s. de rapina vel furto edunt vel dono ali/
ter recipiūt. Nam oīa restituere obligantur
quod tamē intelligendū ꝫm Hosti. nisi con/
sumpta essent anteq̄ intelligerēt illa de rapi
na fuisse. C. de rei vendi. l. certū est. Aliqui
postremo dāt cām efficacē occultando vl̃ de
struēdo: sicut sūt notarij q̇ occultant vel de/
struūt testm̄: vn̄ nō soluūtur legata ad pias
causas nec alia debita nec fiunt restitutiōes
Nam tales si taliter destruūt quod reperiri
possunt tenētur ad restitutionē oīuȝ p̄dicto
rū. Si autē solum occultent grauissime pec
cant: nec absolui possunt nisi illa reuelēt: nō
tamē credo eos ad restitutionē teneri: cum
heredes creditoribus semp remaneant obliga
ti. Hoc idem intelligendū est de quibuscūq3
alijs scripturis siue mercatorū libris 7 con/
siliibus. De restitutione aduocatorū: procura
torū: iudicū iniuste sentētiātiū: male accu/
santiū 7 testificantiū: lusorū: 7 cōsimiliū 7
etiā prauorū mercatorū: dicit̃ in sermonario
de tribus pctīs principalibus tractatu de aua
ricia: ideo hic causa breuitatis omitto. Et
sic patȝ pars secunda.

¶ Pars tertia in qua declarat̃ ꝙ restituenda
sunt oīa oblata per vsuram.

Tertio dico ꝙ oīa ablata p vsurā re/

stitui debet tāq̄ male ablata ꝑ regulā gene-
ralē in exordio dictā. Sed hic oriūt tria du
bia. ¶ Primū ē si vsurarij tenēt restituere
q̇cq̇d ex rebus vsurarijs lucrati sūt. Ad qḋ
dicendū ē ſm Sco. in. 4. dis. 15. ⁊ Ric. ibidē
⁊ Tho. vbi. s. ⁊ Alex. lombar. ꝙ res ab vsu
rarijs ꝑ vsura seu vsuris recepta: aut est de
sui natura lucrosa aut non. Primo mō si est
lucrosa sicut sūt dom⁹: vinee: agri ⁊ cōsilia:
tūc nō tm̄ res ipsa sed etiā earū ꝓuentus re
stituēdi sūt. Rō est: q2 tales fruct⁹ sunt rerū
quaꝝ alius dn̄s ē: pōt tn̄ inde deducere exp̄e-
sas ⁊ suas opas moderatas. 2º aūt modo si
res non est lucrosa: quia. s. fuerunt denarij:
frumentū: vinū: oleū: ⁊ silia: tūc sufficit re-
stituere qḋ receptū est: vnde si vsurarius ex
pecunia vsuraria negociat̄ ⁊ lucrat̄: vel in-
de p̄dia emit ⁊ fructus ꝑcipit non tenēt re-
stituere: q2 tale lucrū nō est pecunie fructus
sed hūane industrie act⁹ ⁊ possessiones inde
empte semꝑ de iure ad periculū vsurarij cur
runt. ¶ Est tn̄ aduertendū ſm Alex. lom
bar. ⁊ p̄dictos doc. Q2 dānū qḋ accidit iiu
riā passo dupliciť accidere pōt. Primo mō
ꝑ se ⁊ directe dat̄ ab vsurario dānū iniuriā
passo: ⁊ tūc vsurari⁹ satisfacere obligat̄: q2
. s. in expoliatione talis pecunie incurrit dā-
nū: quia necesse fuit sibi vēdere possessionez
vel accipe ab alio pecuniā sub vsur]: vel quia
domū suā ꝓpter hoc vilius vendidit ⁊ silia:
tūc in tali casu vsurari⁹ hoc dānū restituere
obligat̄. Rō hec est: q2 vsurari⁹ illius dāno
causam efficacē p̄stat ꝑ regulā in ꝑte prece-
dēti dictā. Secūdo mō dat vsurari⁹ dānuz
iiuriā passo ꝑ accidens ⁊ indirecte: q2. s. nō
secut⁹ est homo aliquā vtilitatez: siue aliqḋ
lucrū qḋ ex pecunia intendebat vel cōsequi
potuisset: ⁊ tale dānū restituere non tenet̄:
q2 pecunia de sui nā̄ nō habet ꝑtē: ⁊ hec snia
est verior ſm Sco. ¶ 4m dubiū est si ille q̇
pecuniā mutuauit vsurario ad fenerandū
obligat̄ restituere vsuras: quas vsurari⁹ ex
illis lucrat⁹ est. Ad qḋ dicenduz ſm Alex.
lōbar. ⁊ Guiel. ꝙ non obligat̄ ſm quosdaz
nisi inq̄tū ꝑuenit ad eum: nec insuper i duo
bus alijs casibus: vt puta cum quis societa-
tē contrahens cū alio ad exercendū fen⁹: vł
cū quis vsurario dat pecuniā ꝓ lucro parti
cipando: mouent̄ etiā tales ad hoc sentien-
dū ꝓpter differentiā que est inter rapinaz ⁊

furtū ex vna ꝑte: ⁊ vsurā ex alia ꝑte: ⁊ penes
voluntariū ⁊ inuolūtariū. Ex qua q̇dē dif-
ferentia ortū habet q̇ḋ in his casibus potior
est cōditio vsurarij q̄ raptoris vel furis: q2
rapina ⁊ furtum cōtra voluntatē dn̄i perpe
trant̄. Et ideo in huiusmodi restituere obli
gant̄ qui ad hoc prestat causam efficacē nō
autē in vsura. ¶ Tertiū dubiū est. Si acci
piēs mutuū ad vsurā mortaliť peccat. Ad
hoc respondet̄ ſm Tho. vbi. s. ⁊ Ric. in. 4.
dis. 15. Q2 duo necessaria sunt ad hoc ꝙ ho-
mo sine peccato mortali tale mutuū accipe
possit. Primo ꝙ qui hoc mutuū prestat nō
sit inductus ab alio: sed a seipso parat⁹ sit ad
tale mutuū dādū. Si autē inducat̄ semꝑ
qui inducit mortaliter peccat: quia coope-
ratur mutuanti ad iniusticiā exequendā si-
ne cuius cōsensu non fieret. Preterea ꝙ ꝓri
mus peccet mortaliter vt ipse inordinatā af
fectionem expleat prauū ⁊ impiū esse vide-
tur. Nam ⁊ si hō esset i necessitate extrema
mortale pctm̄ esset aliquē remittētē inducē
dare mutuū ad vsuraz: imo poti⁹ liceret ne
cessaria ꝓ cōseruanda vita illi rape violen-
ter. Cui⁹ rō est: q2 i extrema necessitate oīa
sunt coīa. ff. ad. l. rodiā. de iactu. l. 2. §. cū in
eadē. extra de furtis. si quis ꝓpter necessita-
tem. ꝓpterea taliter accipiēs minime peccat
sed taliť inducere ad mutuū dādū sine mor
tali culpa nō pōt fieri. 2º ꝙ homo sine mor
tali culpa possit mutuū accipere necesse ē ꝙ
cogat̄ ex necessitate: ꝓ quāta aūt necessita-
te hoc licitū sit nō est facile diffinire. Sz vt
dicit Ricar. vbi. s. ar. 2. q. 5. in fine nō exigi
tur illa necessitas que est extrema: sz quādo
homo notabiliter dānificaret̄ vel notabilē
penuriā pateret̄ si non acciꝑeret ad vsuram.
Ex q̄ manifeste apparet ꝙ cū tale mutuum
suscipitur ad voluptates explendas in vani
tatibus: lasciuijs: ⁊ ludis: ⁊ silibus: vel vt ho
mo lucret̄ amplius vt ditetur semꝑ morta-
le peccatū est: patet etiaz ꝙ qui ꝓ augenda
substantia depositi nomine vel ad discretio
nem inducunt aliquas personas seu viduas
ad tale sibi dandū: cum ex timore conscien-
tie id agere nollent semꝑ peccāt mortaliť:
quia ad malum incitant ⁊ inducūt. ¶ Q2
autē cum duob⁹ predictis ꝯditionib⁹ accipe
hui⁹modi mutuū sit licitū ꝓbat̄ tripliciť,
p̄ rōne. Nā sicut eadē actio respectu agētis

pōt esse mala ⁊ respectu patiētis ⁊ consulēꝺ
pōt esse bona quādo. s. nō cōsulit eam nisi in-
ꝙtū bona sic accipe mutuū ad vsurā pōt eē
licitū licȝ prestare sit malū: pōt enī recipiēti
ꝑ se ⁊ absolute displicere illa vsura: ⁊ pōt cō-
sentire in illā solam ei⁹ redditionē absqȝ hoc
ꝙ cōsentiat in acceptionē vsure inꝙtū vȝ ē
vitiosa: ⁊ tunc licȝ talis ꝯtus mutui fiat ex
vtriusqȝ cōsensu: nō est tñ a cōsensu isti⁹ in-
ꝙtū est vitiosus nisi ꝑ accidēs solum. ¶ 2º
idē ꝓbaꝛ auctoritate Aug. di. Nō aliud est
bñ vti malo: aliud male vti bono: Bñ siqdē
vti malo nō ē pctm̄. Ex q̄ pȝ ꝙ bñ vti vsu-
rarij malo sicut facit talię mutuū accipiens
nō est malū. ¶ 3º hoc idē ꝓbaꝛ exēplo ei⁹dē
Aug. in epl'a ad Plebitulā di. Nō aliud ē
inducere idolatrā vt nō iuret solū sed etiā in
idola iuret qḋ illicitū est: atqȝ aliud ē recipe
iuramētū ꝑ idola factū ab idolatra nolente
aliter iurare qḋ quidē licitū ē: q2 vtitur ma-
lo bñ. Siliter dicendū est i ꝓposito. ¶ Nō
si queraꝛ si mediatores ꝓcurantes vt detur
alijs ad vsurā mortaliter peccēt. Dicenduȝ
breuiꝛ ꝭm Ricar. vbi. s. ꝙ dupliciter pecca-
re pñt. Primo si mutuū q̄runt ꝓ his qui nō
indigent. 2º si ꝓximū mutuare sub vsuris
nolentē inducūt. argm extra de homi. c. sicut
dignū. §. qui ꝟo. Rō huius est: q2 ꝭm phm
2º Ethic. Mediū sapit nām extremorum.
Si aūt tales stant pro ꝑte in lucro vsurarij
nō tm̄ peccant sed etiā in solidū restituē obli-
gantur: si tñ sunt ad hoc sic cooꝑati ꝙ absqȝ
cooꝑatione eorū illa vsuraria ꝓstatio facta
nō esset. Hinc est ꝙ ꝑ regulā p̄dictaȝ. Qui
cām dāni dat nō solū vsurarij restituere te-
neꝛ sȝ etiā eoꝝ coadiutores. Primo obligāꝛ
notarij. De quib⁹ distinguendū est ꝭm Ge-
rardū obdonē. Nō si scieꝛ faciūt istrumēta
de debito vsurarū ac si sit debitū legitimū:
tunc quidē reddere teneꝛ vsurā acceptam si
vsurarij nō restituāt: nisi forte hoc facerēt
in fauorē receptoris mutui ꝭm quosdā. Nō
aūt aliter teneanꝛ rō est: q2 eoꝝ instrumētū
ē efficaciter cooꝑatū ad hoc vt vsurario ta-
lis vsura soluaꝛ. Si ꝟo in instrumēto est fa-
cta expressa mētio de vsura: tunc si quidem
nō teneńꝛ nisi vbi esset cōsuetudo ꝑ talia in-
strumenta cogere in iudicio debitores ad sol-
uendas vsuras: q2 tunc etiā modo predicto
obligarenꝛ: ⁊ sicut tales ꝭm Hostien. ꝑiuri:

infames qui nō possunt esse testes: ⁊ quibus
sunt oēs actus legitimi interdicti. extra de
testibus. c. ex parte. ⁊. c. licȝ ex quadam. ⁊. c.
vltimo. Cōcor. Archi. 46. di. sicut. 2º obli-
ganꝛ vsurarū testes qui scienter instrumē-
tis vsurarū cōsenserunt esse testes: ⁊ peccāt
⁊ satisfacere obliganꝛ ꝭm distinctionē q̄ fa-
cta est de notarijs: cum cōstet instrumentuȝ
sine testibus nullaten⁹ robur obtinere. Ter-
tio obliganꝛ socij vsurarioꝝ vel factores q̇
stant ad mutuatim dandū in ipsorū perso-
na inꝙtū apud eos residet pricipalis aucto-
ritas: tales inꝙ nisi principales restituāt sa-
tisfacere obliganꝛ ꝭm Gerardū obdo. Ser-
uitores aūt qui ad solam manualē traditio-
nē mancipati sunt: ita ꝙ si ipsis contrahunꝛ
vsure: q̄uis ipsis presentibus pecuniaqȝ tra-
dentibus fiat: licȝ mortaliter peccēt restitue-
re non teneńꝛ nisi solū illa que sibi de vsuris
redimissent. Postremo restituere obliganꝛ
tutores. curatores: vel ministri: ⁊ quicūqȝ
alij gerendo negociū alienū ꝓ alijs feneran-
tur: tales inꝙ ad restitutionē tenentur ꝭm
Alex. lombar. ⁊ Rodo. quia taliū contra-
ctuū fuerūt ministri ⁊ auctores ⁊ sic ad tale
lucꝝ prestiterūt cām efficacē. Pupillus aūt
facta ꝓtestatiōe ꝙ nihil vult habere de vsu-
ris sed suū inꝉesse p̄dicta restituē nō teneꝛ ꝭ
ei⁹ tutor nisi vsuraria quātitas excedēt mo-
deratū lucrū ⁊ interesse: tunc cui sugfluū re-
tinere non posset ꝭm illud restituere deberet
tutori: qui tutor restituere debet vsuras ⁊ si-
bi imputet īprudentiā suā. Si aūt pupillus
recipiat sine ꝓtestatiōe p̄dictas vsuras obli-
gatur ipsas restituere: sȝ cōtra tutorem age-
re pōt ⁊ ab eo suū petere interesse. Si ꝟo tu-
tor nihil dicat de vsuris: demūqȝ lapsu tēpo-
ris dicit illud lucrū fuisse vsurariū: tūc pu-
pillus ei credere non teneꝛ: nec illud restitue-
re obligaꝛ ꝭm quosdam. Ratio est quia pu-
pillus nō approbauit ꝙ ille fecerit nec de vsu-
ris aliquid dixit tēpore quo debebat: ꝓpterea
tutor ille restituere obligaꝛ. Obliganꝛ etiā
restituere vsuraꝝ reacquisitores ⁊ retento-
res: de quibus diceꝛ in tractatu de vsuris i
sermonario de p̄ceptis: que breuitatꝭ causa
hic omitto. Rogemus ergo omnipotentem
vt cōcedat nobis hic transire per ista tempo-
ralia vt non amittamus eterna in seculorū
secula. Amen.

¶ Feria q̄nta post dn̄icā passionis de cōuer
sione Marie magdalene. ¶ Sermo. 79.

R Emittūtur
tibi pctā tua. Scribūtur
hec v̄ba Luc. 7. Est ve-
ritas ⁊ sn̄ia p scōs appro-
bata. K. charissimi ꝙ quā
to magis aīa sup̄na ⁊ spi-
ritualia degustat: tāto magis t̄rena tp̄alia ⁊
carnalia cōtēnit ⁊ abhoiat: hui⁹ modi rō ex-
pressa est: q̄r aīa nr̄a tāte nobilitatis existit
vt sine gaudio ⁊ dulcedine p̄manere nō pos-
sit: sed solū a duab⁹ p̄tib⁹ cōsolari posse eui-
dēter apparet: vł. s. de sup̄nis ⁊ sp̄ualib⁹ ⁊ di
uinis: vel de inferiorib⁹ t̄renis ⁊ carnalib⁹: q̄
duo sic se habēt vt inter se ꝯtraria existant:
vt q̇ in vna p̄te velit delectari ab alia recede
re necesse ē: q̄r s̄m ph̄m. x. Methaphisi. cō-
traria mutuo se expellūt: nec sił ⁊ semel p̄nt i
esse eidē subiecto. Qui igił cōtēnit p̄ntia et
terrena: necesse ē vt cōsoleł de sup̄nis: ⁊ ecō-
uerso. Qui ḡ adheret sp̄ualibus ⁊ diuinis a
carnalib⁹ se subtrahit. vn̄ Grego. Gustato
sp̄ū desipit oīs caro. Patēt ista p exēplū pec
catricis magdalene: q̄ ꝙuis pulchra ⁊ iuue-
nis: ꝙuis diues ⁊ delitiosa ac carnalib⁹ ⁊ la
sciuijs hui⁹ mūdi dedicata: gustata suauita
te dulcedinis sp̄ūs ex p̄dicatiōe ⁊ verbis xp̄i
ei⁹ cor inflāmātib⁹: ꝯuersa ē ad eū despiciēs
oīa adeo vt a xp̄o dicta sint ei v̄ba p̄posita:
Remittūł. ⁊c̄. De qua in p̄nti sermōe ad ex
emplū pctōꝝ vt cōuertanł tria i p̄nti euāge
lio cōsiderabim⁹. Primo ei⁹ offensionē: ibi.
Ecce mulier erat in ciuitate. ⁊c̄. 2. ei⁹ ꝯuer
sionē: ibi. vt aūt cognouit. ⁊c̄. 3° ei⁹ gratifi-
cationē: ibi: Remittūł tibi pctā tua.

¶ Q̄ō Maria magdalena fuit maxima pec
catrix.

P Rimo in isto sermone dico ꝙ Ma-
ria magdalena fuit maxima pecca-
trix. q̄ō ōn̄dił ex trib⁹. ¶ Primo ex euāgeli
sta q̇ dicit: Ecce mulier erat in ciuitate pec.
Primo eni dicit: Ecce: q̄ō est aduerbiū de-
monstrādi: ⁊ interdū demōstrał aliq̇d ma-
gnū: vt patz Esa. 7. Ecce virgo cōcipi. ⁊c̄.
Ecce ḡ mulier plena pctis: vana: dissoluta
arma diaboli: expulsio paradisi. Deinde dic̄
erat q̄ō ē verbū imp̄fecti tp̄is q̄ō signat con-
tinuatōēs i pctis: q̄ ē pessima conditio. q̇a vt
dicit Grego. ⁊ Chryso. Humanū ē pecca
re: angelicū emēdare: diabolicū perseuerare
Postea addit in ciuitate: q̄ō siḡt manifesta-
tionē peti q̄ grauat pctm̄ p̄pter malū exem-
plū. Postremo subiūgit peccatrix: q̄ō siḡt
deformitatē ex ipsa vi vocabuli ¶ 2°. ōn̄dił
hoc idē ex phariseo q̇ dixit si hic p̄pheta eēt
a deo sciret vtiqꝫ q̄ ⁊ qualis eēt mulier q̄ tā-
git eū: q̄r peccatrix ē. Et nota q̄ō dixit. que:
ad denotādū q̄ō in pctis cōis erat alijs: sed
adiūgit: ⁊ qualis: p̄pter illud q̄ō in ea erat
maximū respectu alioꝝ. ¶ 3°. hoc idē ōn̄dił
ex ipsa magdalena q̄ vt cognouit pctm̄ suū
nō erubuit in epulis flere: ⁊ ita vehemēs fuit
in ea dolor: q̄ō oīa ⁊ seipsā nihil reputabat
nisi flere pctā: ⁊ nō attēdebat: quia se indi-
gnā existimabat: q̄ sūt oīa signa ꝙ i ea erāt
maxima pctā. vn̄ Grego. in omeł hui⁹ euā-
gelij. Cogitāti mihi de Marie p̄nie magis
flere libet ꝙ aliq̇d dicere. Cui⁹ eni vel saxeū
pect⁹ ille hui⁹ peccatricis lachryme ad exem-
plū p̄nie nō emoliūt. Cōsiderauit nāqꝫ q̇d
fecit: ⁊ noluit moderari q̇d faceret. Super
ꝯuiuātes ingressa ē: nō iussa venit: inter epu
las lachrymas obtulit. Discite q̄ dolore ar-
det q̄ flere inł epulas nō erubescit. Nā quia
semetipsā erubescit int⁹ nihil esse credit q̄ō
verecūdareł foris. Hec ille. Sꝫ magna que-
stio vētilata ē ⁊ ventilał a doct. Si Maria
magnadelena peccauit carnalił corp̄e suo et
teneo ꝙ sic cū multis alijs: hoc idem p̄bans
Rōne: auctoritate: ⁊ exēplo. Primo rōe sic:
pharise⁹ erat pctōr in corde ⁊ sup̄bia i corde
dico: q̄r pharisei sibi cōsciam nō faciebāt ni-
si de pctis actualib⁹ nō de cōcupiscētijs. Et
iō rep̄hēdebat eos dn̄s. Mat. 5. Nisi abūda
uerit iusticia v̄ra pl⁹ ꝙ scribarū ⁊ phariseoꝝ
nō i. i re. c. Erat etiā pharise⁹ obuolut⁹ pctō
sup̄bie q̄ō maxie mōstrauit i iudicando xp̄m
⁊ reputādo mariā maiorē peccatricē se ipso
q̄ō cōfirmat Grego. in omeł. p̄dicta dicens
Ecce pharise⁹ veracił apud se sup̄b⁹ ⁊ fallaci
ter iustus. Egram rep̄hendit de egritudine
medicū de subuētiōe: qui ipse quoqꝫ de elatio
nis vulnere egrotabat ⁊ ignorabat. Hec ille.
Et nihilomin⁹ vidēs Jesus cor pharisei vo
lēs excusare magdalenā: nō dixit ꝙ magda
lena min⁹ peccasset ipso: sꝫ dixit ad illū. Si-
mon habeo tibi aliq̇d dicere: at ille ait: Ma
gister dic. Et r̄ndēs Jesus dixit. Duo debi-

tores erāt cuidā feneratori: vnꝰ debebat de-
narios qngētos: 7 aliꝰ qnquaginta. Non ha-
bētibꝰ illis vnde redderent donauit vtrisqꝫ.
Quis ergo eū plus diligit? Rñdēs Simon di-
xit ei: Estimo qꝛ is cui plꝰ donauit. At ille
dixit ei: Recte iudicasti. Qd exēpluꝫ posuit
Jesus volēs attribuere debitū qngētoꝝ Ma-
gdalene 7 debitū qnqginta pharisео. Cui
marie remissū est magnū debitū ppē maio-
rē dilectionē: qd patꝫ ex sequētibꝰ: qꝛ cōuer-
sus ad mulierē dixit Simoni: Uides hanc
mulierē? Intraui i domū tuā aquā pedibꝰ
meis nō dedisti: hec autē lachrymis rigauit
pedes meos: 7 capillis suis tersit. Osculuꝫ
mihi nō dedisti: hec āt ex quo itrauit nō ces-
sauit osculare pedes meos. Oleo caput meū
nō vnxisti: hec aūt vnguēto vnxit pedes me-
os: ppē qd dico tibi. Remittūt ei pctā mul-
ta. i. plura 7 maiora qꝫ pharisео: qm dilexit
multū. Cui aūt minus dimittit minus dili-
git. Et qd ē hoc dicere nisi qꝫ adeo supabūda-
uit delictū marie illud pharisei quātū super-
abundant qngenti qnquaginta: qd nō esset
nisi maria peccasset carnaliter sepe 7 grauiꝰ
cū in alijs vt pꝫ grauiꝰ peccauerit pharisеꝰ
ergo pꝫ ppositū. ¶ 2º idē pbat auctoritate sā-
ctoꝝ doctoꝝ. Ambro. eni de cōflictu vitioꝝ
7 vtutū in rñsione fidei cōtra desperationē ait:
Ecce maria magdalena inumeris fornica-
tionū generibꝰ grauata: ad fontē pietatis an-
xia currēs dñiqꝫ vestigia rigans lachrymis:
capillis detergēs deosculansqꝫ 7 lābens: vn-
guēto pungēs ablui meruit. Itē Augꝰ. ad
heremitas i sermōe de prudētia inqt: Maria
illa meretrix in domo Simonis meretricis
hitū deposuit: 7 plorās ad pedes saluatoris
vestē sibi inouauit. Itē Hiero. in epla ad Ju-
liā de viduitate seruanda. Meretrix ista in
euāgelio baptiȝata: lachrymis suis 7 crine q
multas aias añ deceperat pedes dñi tergēs sal-
uata ē. Et ad Lucinā de pnia itē ait: Me-
retrix lachrymis pedes dñi saluatoris lauat
7 crine detergit. Et ad Rusticū pſbyteꝝ de-
nuo ait. Mulier qꝫ illa meretrix i euāgelio
q Jesu pedes lachrymis lauat 7 crine deter-
git manifeste depingit ecclam de gētibꝰ con-
gregatā. Hec ille. Itē Chryso. in sermone de
passione sup Math. inquit: Accessit mere-
trix vas alabastri manibꝰ portās: 7 vnguē-
tū sup caput dñi effudit: grandē fideꝫ: mul-
tā reuerētiā: mirandā correctionē ostendit:
paulo añ meretrix publica: subito pcedit 7
abrupta pctis portū serenitatis agnouit: 7
qñ pstituta lupanar exiuit: tūc discipulꝰ ge-
hēnā intrauit. Itē Her. Publice hec Ma-
ria pstituta fuit: vili pcio cōtenta. Nec vos
frēs pudeat eiꝰ ignominiā audire: nec tedeat
vos pferre: qꝛ totū ei cedit in honorē 7 no-
bis i exemplū. Preterea Greg. in omel. huiꝰ
euāgelij sic dicit. Hanc vero quā Lucas pec-
catricē mulierē: Joānes mariā noiat: illam
esse credimꝰ mariā: de qua Marcꝰ septē de-
monia eiecta fuisse testat. Et qd p. 7. demo-
nes nisi vniuersa vitia designāt? In qbꝰ etiā
luxuria numerat. Qui. 7. demones mysti-
ce i mariā repiri possūt. Primū. n. diabolū
habuit in facie ipsā pilādo 7 furādo qd ē ma-
ius pctm qꝫ adulterari. de cōse. dis. 5. c. ~~forni~~
fu-care. Secūdū diabolū habuit in ore luxu-
riose cantādo: cantilenas incitātes ad luxu-
riā 7 ad amorē vitiosū: qd ē pctm mortale.
Prime Chor. 15. Corrūpūt bonos mores col-
loqa mala. 3m diabolū habuit i crinibus et
capillis dealbatis 7 artificiatis qd ē morta-
le sm Alex. in. 4. pte vt patebit. j. de coione.
4m diabolū habuit in oculꝭ: multotiēs iuue-
nes aspectibꝰ ad cōcupiscētiā attrahēdo: vñ
mlta pctā oriūt iuxta illud Eccle. 25. For-
nicatio mulieris i extollētia oculoꝝ: 7 in pal-
pebris illiꝰ cognoscet. 5m diabolū habuit i
vestibꝰ pōpatice vestiēdo: iux illud Apoc. 17.
Uidi mulierē sedētē plenā nomibus blasfe-
mie. 6m diabolū habuit i pedibꝰ coriȝādo 7
ad luxuriā puocando. Gressus eni eiꝰ deli-
ctis pleni sūt. 7m diabolū habuit i pectore 7
collo ipsū nudū 7 coloratū oñdēdo. Et iō d
ista muliere plena pctis dicitur. Prouer. 6.
Ecce mulier occurrit illi ornatu, meretricio
pparata ad capiēdas aias: garrula 7 vaga:
quietis ipatiēs: nec valēs in domo consiste-
re pedibus suis. Sequit: pcaci vultu blan-
dit: q oia vt patꝫ intuēti seruiūt luxurie: ergo
patꝫ ppositū. ¶ Tertio hoc idē pbat exē-
plo ipsius ecclie scē q non facit iniuriā alicui
sancto 7 scē. Naꝫ martyri facit officiū mar-
tyrij: virgini facit officiū virginitatis. Sed
de magdalena nō facit officiū de virgine: ergo
cum nō habuerit virū videt qꝫ fuerit infe-
cta pctō carnali. Si eni tm mētaliter peccas-
set vt aliqui cū tantā pniam ostēderit pmio

virginitatis ꝓpẛ hoc priuari nō debuit nec
honore virginū carere. Preterea maria posi
ta ē in exemplū oī scelerato pctōri: qđ nō eēt
cōgruū si nō fuisset maxima peccatrix omni
genē pcti: patz ꝙ pars prima in qua declara
ta est quā grauis fuerit offensio magdalene

¶ Pars secūda huius sermonis in qua de
claratẛ quomodo maria magdalena cōuer
sa fuerit.

SEcūdo igiẛ in isto sermone de con
uersione magdalene tractātes in ex
emplū alioꝝ vt eo modo cōuertanẛ tria oc
currūt ꝓponēda. Primū dr̄ suppositio 2ᵐ
dr̄ ordinatio. 3ᵐ dicitẛ applicatio. ¶ Pri
mo igiẛ dico ꝙ ad vidēdū qualiẛ possimus
ꝑfecte cōuerti cū maria magdalena ẛm Frā
ciscū de maironis in tractatu de contritione
magdalene tria ꝓsupponēda sunt. ¶ Pri
mo suppositū ē ꝙ in volūtate nr̄a duo actꝰ
repiunẛ cōtrarij. s. actus volēdi ⁊ actꝰ nolē
di. Primꝰ ē ad bonū consequēdū. Secūdus
ad malū fugiēdū: sicut in intellectu ē actꝰ af
firmandi ꝓpẛ verū: ⁊ actus negādi ꝓpẛ falsū
Ita apud voluntatē ē actꝰ velle ꝓpẛ bonuz
⁊ nolle ꝓpẛ malū. Actꝰ aūt volēdi se habet
ꝑ modū tēdētis in obiectū: ⁊ actꝰ nolēdi per
modū fugiētis ab obiecto: qꝛ nālis iclinatio
volūtatis ē ad bonū cōsequēdū ⁊ ad maluz
fugiendū. Idcirco isti duo actꝰ cōtrarij sūt
volūtati dati: qui licz sint ex nā: tn̄ ex culpa
sunt aliqualiter debilitati: vn̄ Salomō: qa
hanc debilitatē sentiebat Eccle. 3. dicit. Da
bis seruo tuo cor docile vt sciat discernere in
ter bonū ⁊ malū. s. eligēdū ⁊ fugiēdū. ¶ 2ᵐ
suppositū ē ꝙ istos duos actus volūtatꝫ cō
trarios cōsequēẛ in volūtate due cōtrarie
passiones: qꝛ. s. actū volēdi sequiẛ delectatio
⁊ actū nolēdi sequiẛ tristicia. vn̄ sicut tristi
cia est de illis rebꝰ que nolētibꝰ eueniūt: ita
delectatio ecōuerso. Nō actū nolēdi natura
liẛ sequaẛ tristicia habeẛ. i. Macha. 4. vbi
dicitẛ. Q̄ꝫ Lesias cōsternatꝰ ē animo: qꝛ nō
talia qualia voluit facta sunt. Et ꝙ actū vo
lendi cōsequaẛ delectatio: habeẛ in psal. vbi
dicitẛ: Exultent ⁊ letenẛ qui volunt iusticiā
meā. ¶ Tertiū suppositū est ꝙ quāto ma
ior est actus volendi: tanto maior sequiẛ de
lectatio: ⁊ quāto maior est actus nolēdi: tā
to maior sequiẛ tristicia: cuius signū est: qꝛ
in equalibus bonis aliqui inequaliter dele
ctātur: ẛm ꝙ inequaliter desiderant illa bo
na: ⁊ inequalibus malis inequaliter tristan
tur ẛm ꝙ inequaliter odiunt illa mala. Et
ideo sicut felicitas est sūme volita: ita in ea
sūma delectatio repitur: ⁊ sicut miseria est
sūme nolita: ita sūma tristicia in ea reperiẛ
¶ Secundū ꝙ in ista parte ꝓponendū est
dicitur ordinatio: quia quatuor. s. sūt actus
in anima nostra ordinati: qui requirunẛ ne
cessario ad veram cōuersionē ⁊ peccati mor
talis ablutionē. ¶ Primus est actus recor
dationis patrati sceleris. Nullus eniz vnꝙ̄
de peccato penitet nisi peccatū patratuz ad
memoriā reuoceẛ: vnde episcopo ephesi qui
lapsus fuerat scribiẛ Apoc. 2. Memento
vnde excideris ⁊ age penitentiā. Hoc idem
docebat Seneca. 7. liº. de naturalibꝰ qōnibꝰ
di. Obijciat. s. senectus annos inter studia
vana consumptos ad danda etatis male ex
empte: labor sartiat occupationes precidan
tur: patrimonij longe cura soluaẛ. Si cui
totus animꝰ vacet ad contemplationem sui
saltē in ipso fine respiciat ac sibi instabit: et
quotidie breuitatē tēporis metiens: quicq̄d
admissum est delicti vite ꝓsentis vsu recol
liget. Hec ille. Et sic patz ꝙ ad eliciendū ve
rā pniam necessaria est peccatoꝝ recordatio
¶ Sed aduertēdū ē ꝙ debemꝰ pcti recorda
ri sub q̄druplici respectu. Primo vt ē diue
grē ꝑemptiuū: qꝛ in eius aduentu aīa spolia
tur donis spūalibus. 2º vt est diue maiesta
tis offensiuū: qꝛ altissimus odio hꝫ pctōres
Eccle. 12. 3º. vt est superne glie amissiuū: qꝛ
nullus existēs in pctō mortali habet heredi
tatē in regno dei. 4º vt ē infinite pene lucra
tiuū: quia pena ꝯdigna pcti mortalis est ge
hēna inextinguibilis. Et ideo ꝑ istā quādru
plicē maliciā quā pctm̄ iportat voluntas q̄
est tali sauciata plaga clamat ad memoriaz
dū desiderat penitentiā di. Recordare pau
pertatis mee ⁊ trāsgressionis mee: abscintij
⁊ fellis. qđ habeẛ Hiere. Treno. 3. Pauper
tatis ait: quia per peccatū est diuina grā spo
liata. Trāgressionis inquit: qꝛ per pctm̄ est
suꝑ eā diuina ira ꝓuocata. Abscintij dicit
qꝛ per talem actū dulcedo patrie celestis est
amissa. Fellis vtiꝙ dicit: quia per pctm̄ est
perpetua pena damnata. Et ideo sequitur
ibidez. Memoria memor ero ⁊ tabescet in
me anima mea. Nulla est igitur memoria

vel intelligētia ista q̄tuor i ꝑtrato scelere cō
siderās q̄ nō tabescat. ¶ Secūd⁹ act⁹ quire
q̄rit̃ ad verā ꝯuersionē 7 pcti ablutionē dr̃.
Oditiōis ꝑpetrati criminis: q2 nisi pctm̃ ad
memoriā reductū de tali pctō nullus vnq̄
peniteret nisi displiceret. Quia ḡ ꝑ̄suppositū
est ꝙ actū nolēdi sequit̃ tristicia: necesse ē
ad hoc ꝙ q̄s tristet̃ de pctō ꝙ primo ipsum
odio habeat 7 nolit. vñ Job pniam agēs. x.
c. dicebat. Tedet aīaz. m. vi. m. 7c̃. ¶ At/
tendēdū tñ ꝙ res solet odiri q̄druplici respe
ctu. Primo q2 feda: sicut honest⁹ detestat̃
sordide indutū. 2º. q2 anxia: sicut bestia acu
leū. 3º. q2 onerosa: q2 sicut mercēnari⁹ hor/
ret pōd⁹ maximū. 4º. q2 nociua: sicut medi/
cus abhoīat̃ cibū mortiferꝝ q̄uis sit dulcis.
Et istis q̄tuor rōnib⁹ pctm̃ est maxime odi
bile. Est eni fedū: q2 habet imaginē dei deni
grare. iuxta illud Treno. 4. Denigrata est
super carbones facies tua. Est vtiq3 anxium
q2 synderesis sicut quidā acule⁹ sp̄ pūgit ani
mā existētē in pctō mortali: vt eū q̄escere nō
ꝑmittat. Ideo in psal. dr̃. Cōuersus su3 in
erūna mea dū cōfigit̃ spina. i. acule⁹ iste con
sciētie stimulātis. Est etiā onerosū: ita eni3
aggrauat pctm̃ aīam vt ipsam ꝓsternat ne
valeat surgē vnq̄ virib⁹ suis postq̄ corruit
Ideo in psal. dr̃. Qm̄ iniq̄tates mee supg.
sūt sup. c. m. 7 sicut on⁹ graue grauate sunt
sup me. Est etiā nociuū: sicut eni toxicū cu3
dulcedine interficit hoīem corporaliter: ita
pctm̃ cū dulcedinē aliq̄ int̃ficit aīaz. Jaco. i
Pctm̃ cū cōsūmatū fuerit generat mortē.
Istis ḡ q̄tuor oditionib⁹ i memoriā cōcurrē
tib⁹ volūtas habet ipsū pctm̃ detestari 7 odio
habere. ¶ Terti⁹ act⁹ q̄ req̄rit̃ ad verā ꝯuer
sionē 7 pcti absolutionē dr̃ attritiōis siue tri
sticie: sicut eni oditio seq̄t̃ recordationē ma
li ita tristicia ipsā oditionē. Declaratū eni3
fuit: ꝙ sicut delectatio sequit̃ actū volendi:
ita tristicia ipsum actū nolendi. s. oditionē.
Ista ꝟo tristicia a theologis vocat̃ attritio
q̄ q̄dē attritio nō meret̃ remissionē pcti de
cōdigno: q2 ex puris naturalib⁹ nō pōt quis
resurgere a morte aīe sicut nec a morte cor/
poris q̄ est minor. Cū igit̃ ex puris nālibus
possit eē q̄s attritus patz. 7c̃. Nō etiā meret̃
attritio infusionē grē de cōdigno: q2 nullus
act⁹ nālis ē de se cōdignū dono supnaturali
act⁹ aūt attritiōis ē act⁹ naturalis liberi ar

bitrij: ḡ nō pōt eē cōdignū grē: q̄ ē supnāle
Sz hñ meret̃ attritio remissionē culpe d̄ cō
gruo: q2 nō cōgruit ꝙ aliq̄s ad impossibile
obliget̃: s3 ipossibile ē alicui mereri remissio
nē culpe de cōdigno: ḡ ad tale meritū nō de/
buit obligari: ḡ. 7c̃. Meret̃ etiā attritio in/
fusionē grē de cōgruo: q2 faciēti q̄d in se ē cō
gruū ē q̄d det̃ ei grā: q̄d nō pōt alit̃ mereri.
¶ Quart⁹ act⁹ q̄ requirit̃ ad ablutionē cul
pe ē act⁹ cōtritiōis: q2 sicut cōtritio sequitur
attritionē ꝓeo ꝙ id q̄d ē sup nām: ꝑ̄suppo/
nit id q̄d ē ꝭm nām: 7 actus cōtritiōis est su
pernaturalis aliq̄ modo. Act⁹ ꝟo attritio/
nis ē mere naturalis. Sz vt dicit Ricar. in
4. Faciēti q̄d in se ē attritio fit ꝯtritio: patz
hoc. s. in tractatu de cōtritiōe: q̄ quidē cōtri/
tio meret̃ remissionē culpe 7 infusionē grē:
vt dicet̃ in pte sequēti. ¶ 3m ꝙ hic ꝓponen
dū ē dr̃ applicatio. s. ipsi⁹ Marie magdale/
ne: q̄ modo ꝑdicto vere cōuersa ē: possumus
eni pie credere ꝙ si q̄s int̃rogaret Magda/
lenā quō ꝯuersa est vt ad pedes xp̄i curreret
cū tātaꝝ lachrymaꝝ effusiōe: ꝙ ita humilit̃
rñderet: erā in ciuitate peccatrix: predicabat
xp̄s ad cui⁹ ꝑdicationē ire nō curabā: s3 tādē
aliaꝝ dñaꝝ cōpulsa ꝑcib⁹ vna die iui 7 vidēs
Jesū ꝑdicantē 7 me aspicientē: ita vulnera/
tū ē cor meū vt oculos a t̃ra nō leuarē: dein
de cepit ipse ꝑdicare d̄ malignitate pcti mor
talis 7 diuersitate iustoꝝ 7 maloꝝ: d̄ suauita
te p̄mij celestis: de t̃ribilitate futuri iudicij
7 pene et̃ne: adeo 7 talit̃ ꝙ cōsiderās omnia
ista dixisse ꝓpt̃ me: recordata sceleꝝ meoꝝ:
fornicationū: adulterioꝝ mollitiaꝝ: 7 tātaꝝ
libidinū: ita liq̄factū ē cor meū vt ampli⁹ la
chrymas cōtinere nō possem di. illud ꝓph̄e.
Quis dabit capiti meo aquā: 7 oculis meis
fontem lachry. 7 plo. pctā mea die ac nocte?
Nūq̄d possibile ē vt merear veniā? Nūquid
dānata ero? Nūq̄d priuabor gaudijs para/
disi? quib⁹ mihi tacite cogitāti cepit ille ma/
gister veritatis exclamare di. O laqueū dia
boli. O porta inferni. O viscariū sceleris:
q̄t aīas occidisti? quot iuuenes ad ifernū pci
pitasti? plora: plo. plo. Noli tū desparare sz re
uertere ad dñm deū tuū 7 miserebit̃ tibi: q2
pius 7 misericors ē. Ecce de celo descēdi: hāc
carnē assumpsi: mortē sustinē decreui vt te
7 alios pctōres ad salutem reducerez. Ueni
igit̃ aīa mea 7 noli timē. Tu aūt for. es cuz

ſima.mul.t.re.ad m.⁊ ego ſuſ.te. ſcriptū eſt Hiere.3. quibꝰ auditis ⁊ finita predicatione aliqualiter recreata eſt ex dulcedine ſpūs: depoſuit vanitates ⁊ capitis ornamēta: cucurrit domū plorans ⁊ vociferans: ⁊ ab oībus de malo exēplo ⁊ ſcandalo veniā petēs: ſcrutans ⁊ querēs vbi eēt iſte ꝓpheta ſanctꝰ qui ꝑdicauerat: ⁊ vt cognouit ꝙ accubuiſſet in domo pharisei: vt teſtat̄ euangelium attulit alabaſtrū vnguēti: qꝛ ſicut fueram putredinis exemplū ⁊ tantā putrefactionē miserā in conſpectu dei per hoc ſatiſfacere decreui: et ſtans retro ſecꝰ pedes dn̄i ꝓ uerecūdia pctōꝝ meoꝝ cepi oībus mēbris quibꝰ peccauerā ſatiſfacere. Nā ⁊ lachrymis rigaui pedes eius ⁊ capillis deterſi: ⁊ ore deoſculata ſū: quibꝰ modis merui ab oībꝰ peccatis meis ablui: q̄ oīa cōfirmant̄ apud Grego. in omel. huiꝰ euangelij dī. Quia enī turpitudinis ſue maculas aſpexit: lauāda ad fontē mīe cucurrit ſed iam textū ſancti euāgelij ꝑcurrētes ipſū quoq; ordinē quo venerat ſanāda videamꝰ Attulit alabaſtrū vnguēti: ⁊ ſtans retro ſecus pedes dn̄i Jeſu lachry. cepit ri. pe. eius ⁊ capil. ca. ſui. ter. ⁊ ocu. pe. eiꝰ. ⁊ vnguento vn. liquet frēs illicitis actibꝰ priꝰ mulier intenta vnguētū ſibi ꝓ odore ſue carnis adhibuit. Quod ergo ſibi turpit̄ exhibuerat hoc iam dn̄o laudabiliter offerebat: oculis terrena cōcupierat ſ; hos iam per pn̄iam cōterēs flebat. Capillos ad cōpoſitionē vultꝰ exhibuerat: ſed iā capillis lachrymas tergebat. Ore ſupba dixerat: ſed pedes dn̄i oſculans hoc in redēptoris ſue veſtigia figebat. Quot igit̄ in ſe habuit oblectamēta tot de ſe inuenit holocauſta. Cōuertit ad ꝟtutes numerū criminū vt totū ſeruiret deo in penitētia q̇cq̇d ex ſe deū cōtēpſerat in culpa. Hec ille. Fecit q̇dē maria liſciuiā aīe ſue: vbi poſuit ꝓ aqua lachrymas: ꝓ cinere humilitatē pro igne amorē feruētē. Ecce exēplū cōuerſionis pctōres ſilr̄ facite: ad pedes Jeſu plorātes currite: ⁊ aīas veſtras tali liſciuio purificate. ⁊ ſic patet pars ſecūda.

¶ Pars tertia huiꝰ ſermonis in qua declarat̄ q̄liter ſit mīam a deo cōſecuta.

Tertio dico ꝙ maria magdalena per ſuā verā cōuerſionē ⁊ cōtritionē cōſecuta ē remiſſionē omniū peccatoꝝ quo ad culpā ⁊ penā ⁊ etiā gratie infuſionē abūdantiſſimā. Qua ꝓpter dictū eſt ei. Remittunt̄ tibi peccata tua. Sed notande ſunt hic ſm̄ Franciſcū tres veritates. ¶ Prima veritas ē ꝙ actus attritionis ⁊ cōtritionis debēt acceptari a deo ſic̄ oculꝰ dormiētis q̄ ē ſine viſiōe: ⁊ oculus vigilātis q̄ ē viſioni cōiūctus: qꝛ attritio eſt grā priuata. Contritio vero gratia ſociata. Et ideo ſicut dn̄s nō habet acceptū idē ſeruitiū vno mō ⁊ q̄liter qd̄ fit ab eiꝰ ſeruo exiſtente in gratia ⁊ non exiſtente: ita erit de actu attritionis ⁊ cōtritionis. ¶ Secunda veritas eſt ꝙ actus iſte cōtritionis meret̄ remiſſionē mortalis culpe: nō ſolum de cōgruo: ſed etiā de cōdigno quia qui pōt mereri de condigno qd̄ maius eſt poteſt etiā quod minꝰ: cum ibi minor dignitas requirat̄. Actus autē aīe in gratia exiſtentis meretur de cōdigno gloriā: ergo multo magis gratiam ⁊ culpe carentiā: que ſūt ad beatitudinē ordinata ſicut ad finem. ¶ Tertia veritas eſt ꝙ actꝰ cōtritionis nō eſt cōdignus tantis premijs ex natura ſed ex ſola ordinatione diuina: qꝛ nulla natura inferior poteſt eē cōdigna ſuperiori. Et ideo qꝛ actus cōtritionis a natura eſt inferior actu beatifico ⁊ gratia nō pōt eſſe alteri cōdignꝰ ex ſua natura: ſed ex inſtitutiōe diuina exempli gratia. Si aliquis reſtitueret vt preciū eq̄ eēt marcha auri: tūc illō eēt ꝑciū ꝯdignū ex inſtitutiōe regia nō a natura: cū vnꝰ equꝰ natura ſit melior omni auro: ⁊ quia iſtum actum tm̄ hꝫ acceptū deꝰ ſuper oīa ſacrificia: ideo dicebatur ad Zach. in oratiōe ſua. Daniel. 3. Non eſt in tēpore hoc ſacrificiū: ſed in animo cōtrito ⁊ in ſpiritu humilitatis ſuſcipiamur a te dn̄e. Ad hoc facit illud prophete. Sacrificiū deo ſpiritꝰ contribulatus cor contritū ⁊ humiliatū deꝰ nō deſpiciet. Meruit ergo maria magdalena nō ſolum apud phariſeū excuſari ⁊ laudari: ſed etiā ab omnibꝰ peccatis purificari. Et ideo nō ſine cauſa bis ei peccata dimiſſa ſunt vt patet euangeliū intuenti: vt in pͥma dimiſſione remiſſionē culpe: in ſecūda vero per virtutē cōtritionis remiſſionē oſtenderet pene: vnde ſubiunxit. Uade in pace. Quā per efficaciam contritionis nobis impartiri dignetur ipſe Jeſus qui cum patre ⁊ ſpiritu ſancto viuit regnat in ſecula ſeculorum. Amen.

Feria sexta post dñicā de passione. de re/
stitutione fame. Sermo. 80.

I dimitti/
mus eū sic omnes credēt
in eū. Joh. xi. c. Determi
nata in superioribus fra/
tres charissimi satisfacti/
one faciēda homini quo
ad restitutionē bonorū fortune: seqᵗ h̄ deter
minare de restitutiōe bonorū fame. Nā inē
oīa alia tēporalia bona bonū nomē ac fama
obtinet ꝑncipatū sicut ꝓuerb. 22. scriptū ē
Melius ē bonū nomē ꝙ̄ diuitie multe. Qđ
quidē bonū restitui debet iuxta ꝑncipalē re/
gulā superiꝰ datā: ⁊ tanto districtiꝰ quanto
dignius. Maius aūt bonū est qđ ē in nobis
ꝙ̄ qđ est extra nos. Bona fama inter nos ē
tēporalis autē substātia extra nos. Idcirco
maius dānū inferunt qui famā ⁊ bonū no/
mē ꝓximi corrūpūt his qui substātias ⁊ pe/
cunias tēporales diripiunt. Ipsi eni ea que
extra nos sūt licꝫ nr̄a sint auferunt. Nostri
ꝗ̊ ꝙ detractatores nos ipsos decipiūt. Hinc
est ꝙ saluator noster ꝙ̄uis filiꝰ dei esset: nec
aliqua infamia notari posset: qui nec pecca/
tū fecit nec inuentꝰ ē dolus in ore eiꝰ: tamen
per inuidiā ab obtrectatoribꝰ ita diffamatꝰ
ē: vt colligerēt pōtifices ⁊ pharisei ꝯsiliū cō/
tra eū dicētes. Quid facimꝰ: q2 hic hō multa
signa facit. Deinde subiūgūt ṽba ꝓposita
Si dimittimꝰ eū sic oēs credent in eū. ⁊ reli/
qua in euāgelio. De restitutiōe igiᵗ bonorū
fame tractātes tria ꝯsiderabimꝰ. ꝑmū diciᵗ
fame dignificatio 2ᵐ diciᵗ fame denigratio
3ᵐ diciᵗ fame restitutio.

Pars ꝑma huiꝰ sermonis in q̄ declaratur
quāte dignitatis ⁊ excellentie fama sit.

PRimo igiᵗ in isto ꝯmone dico ꝙ fa/
ma est tante dignitatis ⁊ excellētie
vt Azo. in sua sūma. §. ex q̇bꝰ causa
tur infamis. dicat. Fama ē illese dignitatis
statꝰ ⁊ in nullo diminutꝰ. Idcirco ꝓdigꝰ dr̄
q̇ ꝓ nihilo famā hꝫ. C. de his q̇ potētior no/
mine. l. i. in fine. Tante eni dignitatis ē: vt
fama solēnis faciat fidē 4. q. 3. §. item in cri
minali. Nec famā vel infamiā faciunt di/
cta paucorū. extra de accusationibus. c. in/
quisitionis. vnde fame nō solenni non tene/
mur credere. extra de cleri. excomu. c. illud.

Vnde. ff. de testibꝰ. l. 3. in glo. dicitur. Fama
ita probaᵗ ꝙ duo testes dicant maiorē par
tem populi ita sentire. Qui ergo infamaᵗ
a paucis ⁊ a malis ⁊ infamibꝰ nō debet tur/
bari. Ait eni Seneca ad lucillū. lib. 6. ep̄la
4. Quāta demētia est viri ne infameris ab
hominibꝰ infamibꝰ. Idcirco docet ipse in li.
de demētia nō curari de fama: sed de merito
fame di. Nulli magis curandū est ꝙ̄ qualē
famā habeat quā qualēcūqꝫ meruerit. Ad
circo eni philosophꝰ in. 7. Ethiᶜ. inq̇t. Fa/
ma quā multi famant: nō oīno deperdiᵗ: vn̄
interrogatꝰ Socrates in quo q̇s famā opti/
mā acq̇rere possit. si gesserit optima ⁊ locu/
tus fuerit pauca. Maxime aūt maiores et
superiores a turpibus cauere debēt ne infa/
menᵗ. Ait enim Juuenalis li. 3. satyra. 2ᵃ.
Omne animi vitium tāto cōspectiꝰ in se cri
men habet quanto qui peccat maior habeᵗ.
Patet hoc per experiētiā. Si eni peccat ru/
sticus: meretrix: seruꝰ: ⁊ hꝰ mōi. nō est q̇ re/
spiciat: nō ē q̇ mētionē faciat. Si aūt peccat
sacerdos religiosus: vel ꝑlatꝰ: doctor: miles
aut dn̄s oēs obloquūᵗ: detrahūt: vociferāt:
⁊ scandalizanᵗ. Qibus ergo modis fugiēda
sūt ista q̇bꝰ fama tante dignitatis denigraᵗ
vnde Cato poeta moralis inq̇t. Si famā
seruare cupis dū viuis honestā. Fac fugias
aio que sūt mala gaudia vite. Hec ibi. Qđ
aūt fama sit tāte nobilitatis ꝓbaᵗ etiā aucto
ritatibꝰ gentiliū ⁊ paganorū. Salustiꝰ enim
in catelinario inq̇t. Is demum mihi viuere
atqꝫ frui oīa videᵗ q̇ aliq̄ negocio inter pre
clari facinoris aut artis bonā famā querit.
Hec ille. Tulliꝰ etiā in 2º. lib. de oratore di.
Bona extimatio diuitijs ꝑstat. Et in. 2. li.
de officijs c. xi. ait: Vehemēter multitudinis
amor cōmoneᵗ ipsa fama ⁊ opinione liberta
tis bn̄ficētie. Justicie fidei oīuꝫ ꝙ earū vir
tutū que ꝑtinēt ad mās̄uetudinē morū ac fa
cilitatē. Hec ille. Virgiliꝰ vtiqꝫ decimo enei/
dorū ait. Cūcꝫ dies breues ⁊ irrecupabile
tēpꝰ. Qibus ē vite: s᷑ famā extēdere factis.
Hoc virtus: hoc opus: hic labor est. hec ille.
Ouidiꝰ insup. in li. de arte amādi. 3º. inquit
Quid petiᵗ sacris nisi tm̄ fama poetis. Hoc
votū nr̄i sūmi laboris hꝫ. Hec ille. Juuena/
lis etiā in li. 4. satyra ꝑma ait. Maior fame
sitis ē ꝙ̄ ṽtutis. Seneca ph̄s moralis quasi
oīa predicta in ista parte cōplectēs in libello

de remedijs vtrius fortune sic respõdet di
centibus male de te opinant hoies. Si de me
Marcus: si Cato: si Lelius sapiēs: si alt̄
Cato: si Scipiones duo ista loquerēt̄ mo
uerer. Nūc aūt malis displicere laudari est:
nō p̄ōt nullā auctoritatē hr̄e snīa: vbi q̄ dam
nādus ē male de me loq̄t̄. Hec ille. Ex q̄bus
patet q̄ hō debet curare ne infamet̄ a bonis
p̄pter dignitatē fame. De malis aūt nō est
curādū: q2 s̄m Isidor. Meliꝰ ē habere ma
lorū odiū q̄ cōsortiū. Mali eni famā nō au
ferūt s̄ magis ↄfirmāt. Et sic p3 pars p̄ma.

¶ Pars secūda huiꝰ s̄monis in q̄ declarat̄
q̄tū malū sit alterius famā denigrare.

Secūdo in isto s̄mone ex dictis in p̄
cedēti p̄te euidēter apparet q̄ malū
sit alteriꝰ famā denigrare. Cū enim
fama sit tāte dignitatis vt oibꝰ bonis tēpo
ralibꝰ p̄stet: ita ipsam denigrare vel auferre
maximū malū sit. necesse ē: vnde Socrates
inquit: Presentē laudare: 7 absentis fama3
ledere minime decet. Qua p̄pter multum ca
uere debet hō ne de bono viro obloquat̄: q2
sepe numero parua ē infamia. i p̄ncipio: fit
in p̄cessu adeo magna vt vix extingui possit
vt eni habet̄ extra de purgatione canonica
c. cū in iuuētute dictū facile sequit̄ multitu
do. Et Ouidius in lib. de arte amādi. li. 6.
ait. Rumor vt est velox agitatis peruolat
alis. Item alius poeta di scilicet Marcia
lis cocus. Quod celeris fame ramis per ina
nia tendit. Non radices corruunt et facili
Itē alius poeta: Fama volat transitq3 mo
dū quocūq3 ferat̄. Fama malū q̄ non aliud
velotius vllū. Lic3 eni interrogatus semel
Solon philosophus a Creso. rege lidoru3.
Quis ei felix esse videretur ita responderet
Thelaus athenienfis 7 Cleobolus 7 ignoti
hoies 7 quorū fama latet. Nihilominꝰ non
minus peccat ille qui huiusmodi fama3 suā
maledica oblocutione facit latere. Nullus
ergo sit velox ad p̄ferendū sermonē contra
alium: erudiat linguā cuius eruditio ab eru
ditione anime vt habet̄ in p̄hemio. ff̄ 7. Ni
hil eni acutius lingua: vnde interrogatus.
Solon philosophus quid acutiꝰ gladio ait
Praui hominis lingua. Itē interrogatus
secūdus philosophus. Quid ē lingua. Re
spōdit: Flagellū ē. 7 bene flagellū: q2 illos
quos attingere nō possunt omnes gladij qui

reperiūt̄ in toto mūdo attingit maledicta
lingua detrahentiū. Et ideo interrogatus.
Anaxarsis philosophꝰ. Quid est in homi
nibꝰ bonū vel malū ait lingua. Et inquirēti
cuidā a Demosthene quō posset optime dice
re ait: Si nihil dixeris nisi quod hū sciueris
Non igit̄ faciliter p̄rumpas in dicēdo ea q̄
audieris si non certitudinē firmā habueris
Et hoc maxime si ista que dicūt̄ sūt in scan
dalū alteriꝰ. Si eni vera sūt: sequere doctri
nam euangelij. Matth. 18. Argue eū int̄
te 7 ipsū solū. Nihil eni ei p̄dest vt facta sua
alijs dicas 7 ipse nihil sciat. Isto eni mō nō
corrigit̄ sed indignat̄ potiꝰ: vn̄ Aug. in li.
de cōflictu vitiorū p̄dicta cōfirmās inquit
Detractio dicit. Quis pōt sustinere? quis
silentio tacere? quanta iste vel ille praua cō
mittit nisi forte ↄsentit libertas iuste corre
ctiōis rn̄dit: Nec tacēda sūt mala p̄rimi s̄
charitate fr̄na in faciē redarguēda: nō autē
occulte detrahēda. Nō si obijcit̄: Fratrē co
rā oculis suis increpare nollē ne exasperatꝰ
nō correctiōe p̄ficiat: s̄ magis ex correctiōe
scandalū sumat. Occurrit scriptura dina 7
versa vice hoc magis scādalū eē denunciat
dicens: Sedēs aduersus fratre3 tuū loque
baris: 7 aduersus filiū matris tue ponebas
scandalū Magis enim scandalū sūmit qui
te detrahentē intelligit q̄ qui corripientem
sustinet. Et quia nōnū q̄ errata delinquen
tium ad tempꝰ silendo tegenda sunt vt apti
ori tempore corrigant̄: propterea subiungi
tur. Hec fecisti 7 tacui. Hec ille. Sed quia
de ista materia diffuse tractabit̄ in sermona
rio de preceptis in tractatu de detractione:
Hec dicta in ista parte sufficiant. Et sic pa
tet pars secūda huius sermonis.

¶ Pars tertia. Quō fama sit restituenda.

Tertio in isto s̄mone visa i p̄cedētibꝰ
partibꝰ dignitate 7 denigratione fa
me: postremo in ista parte tractan
dū ē de eius restitutione. ¶ Unde mouet̄
dubiū. Utrū dānificās aliū iniuste infama
teneatur ad restitutionē. Uidet̄ eni3 q̄ non
Nam dānificans aliū in fama verū crimen
īponēdo nō s̄uato ordine quē christꝰ tradi
dit i euāgelio de fr̄na correctiōe iiuste dāni
ficat: 7 tū talis dānificato famā restitue
re non tenetur: quia hoc sine mendacio fa
cere non posset. Item plus tenetur homo

dilligere famã suã ꝙ alienã: sed posset cõtin-
gere casus ꝙ nõ posset illi restituere famam
suã cui falsum crimẽ imposuit nisi infaman
do seipsũ: ergo ĩ isto cãu famã restituere nõ
tenet. Item qui negat verũ crimen sibi im-
positũ iniuste infamat accusantẽ vel denun
ciantẽ: quia accusator vel denũciator falsi
criminis infamis est: qđ ꝓbari potest per ea
que dicunt extra de calũ. c. i. ⁊ z. Et tamẽ
nõ videt ꝙ talis teneat restituere famam
accusatori vel denunciatori: immo accusa-
tor vel denũciator ei teneretur restituere vt
videt ex quo probare non põt: ergo non oĩs
infamãs aliũ iniuste tenet ad restitutionẽ.
Sed cõtra hoc ẽ illa regula famosa predicta
Augu. scilicet. Non re. peccatũ nisi re. abla.
Ad hoc dubiũ respõdet scđm Scotũ in. 4.
di. 15. Et Ricar. de mediauilla ibidẽ arti. 5.
q. 3. Q̃ restitutio ẽ actus iusticie cõmutati
ue. Ad obseruandũ autẽ iusticiã omnes te-
nent. Quilibet ergo tenet ad restitutionez
rei ablate iniuste si restitui põt: ⁊ si nõ põt re
stitui debet fieri restitutio in equiualẽti si
possibile est. extra vt lite pendẽte nihil inno
uet. c. ecclesia. Qui ergo dãnificat alium in
iuste in fama: debet in quãtũ sibi possibibile
est ipsam reddere. Dãnificat autem aliquis
aliũ in sua fama. tripliciter. ❡ Primo mõ
verũ crimẽ imponẽdo nõ seruatis ordine et
modo debitis: id. s. qđ occultũ erat manife-
stando: ⁊ talis licz grauiter peccet: tamẽ ver
bum suũ qđ in publico posuit retrahere nõ
tenet dicẽdo se falsũ dixisse: qꝛ sic criminali-
ter mentiret cũ sciat id quod ꝓposuit esse ve
rum: necꝫ enĩ mentiri tenet ꝓpter quodcũ-
qꝫ bonũ ꝓximo suo reddendũ: qꝛ scđm apo-
stolũ. Ro. 3. Non sũt faciẽda mala vt eue-
niant bona. Tenet tamẽ aliquo modo lici-
to reddere sibi famã: vtpote similia ꝟba di-
cendo. Non credatis hũc hominẽ esse talẽ
male dixi: fatue dixi. Et quidẽ hec vera sũt
qꝛ ista ꝓposuit nõ seruato ordine iuris: ꝓpo
suit enĩ in publico ꝙ nõ erat publicũ. Con-
similis quocꝫ persuasio est si dicat. Non re-
putetis eũ esse malũ: bon⁹ est enim: quia qui
libet presumẽdus est eẽ bonus: donec ꝓbe-
tur cõtrariũ. extra de scrutinio in ordine fa
ciendo. c. vnico. humana enĩ fragilitas illũ
quẽ indignũ esse nõ nouit dignũ debet exti-
mare. Non enĩ ꝓbandus est mal⁹ corã istis
ꝓpterea ab eis nõ extimãdus ẽ malus: hoc ẽ
ergo ꝑsuadere eis ꝙ nõ reputent eum indi-
gnũ vel malũ: ⁊ scđm Tho. ⁊ Ricar. vbi. s.
in cor. q. tenet talis infamans infamato ad
recõpensationẽ aliqualẽ ad arbitriũ boni vi
ri si nõ põt restituere famã predictis modis.
Et per hoc patz respõsio ad primũ argumẽ
tũ: qꝛ tenet quis ad restitutionẽ fame alte-
rius ꝑdictis modis sine mẽdacio. ❡ Scđo
dãnificat qs ꝓximũ iiuste in fama indirecte
falsũ crimẽ ĩponẽdo. s. verũ crimẽ ĩponẽdo. s.
verũ crimẽ sibi ab alio ĩpositũ ĩ iudicio publi-
ce negãdo: ⁊ talis q̃uis peccet: qꝛ mẽtit notã
do accusatorẽ de ĩfamia ĩpositõis falsi crimi
nis: tamẽ postea nõ tenet tentiõe necessaria
ad salutẽ alij restituere famã recognoscẽdo
crimẽ sibi impositũ verũ esse: vt dicũt qui-
dã ⁊ ꝓbabiliter: qꝛ cũ alius nõ seruauerit iu
sticiã in accusando vel denũciando ⁊ propo
suit corã iudice ꝙ ꝓponendũ non erat ⁊ qđ
ꝓbare nõ poterat. Et ista videt eẽ ꝑmaria
⁊ ꝑncipalis causa infamatiõis sue. Alij tñ
dicũt ꝙ tenet ꝙ satis durũ videt ꝓm Ric.
quia quãdocꝫ crimẽ sibi impositũ ẽ tale qđ
suspenderet: ⁊ filij sui exheredarent si illud
recognosceret publice. Certũ est tamẽ ꝙ te
net ꝓm Ricar. penitere de pctõ qđ incurrit
mẽtiendo. Et q̃uis vt dictum est nõ teneat
iterare negationẽ suã: qꝛ nullus tenet in iu-
dicio se reuz cõfiteri nondũ cõuictus: tenet
tamẽ per quedã sobria verba: sicut in ꝑcedẽ
ti capl'o dictũ est: illi accusanti restituere fa-
mã quã notauit de calũnia indirecte: vtpu-
ta dicendo. Non habeatis ꝓ calũniatore:
quia forte in proponẽdo habuit bonã inten
tionẽ: vel se credidit probare intentũ suum
sed decept⁹ fuit. Idcirco ad euitationẽ men
dacij ⁊ obligationẽ hui⁹ satisfactiõis in his
accusatiõib⁹ danda est respõsio iuristarũ. s.
Nego proposita vt ꝓponunt. Et quidẽ hoc
in ꝓposito sine mẽdacio dici possunt: quia ꝓ
ponunt in publico ⁊ vt publica: ⁊ nõ publi-
ce ꝓbanda: sic autẽ negare põt qui scit ea in
publico nõ posse probari: qđ si iudex vrgeat
eum vt propositũ fateat vel vt publice ne-
get. Respõdere vticꝫ posset: ꝙ ipse ad accu
sationẽ sufficiẽter respõdit. Et sic est moris
respõdere iuris peritis: nec declinare volũt
ab ista respõsione: faciat iudex erga accusa-
torem quod iuris est. Attamẽ etiam in tali

casu tutissimũ ẽ post huiusmodi abnegatio
nẽ penitere: quia bonarũ mentiũ est ibi cul-
pam cognoscere vbi culpa nõ est sicut in. c.
ad eius. 5. di. Greg. ait. Et per hoc pꝫ respo-
sio ad vltimũ argumẽtũ. ¶ Tertio dãnifi
cat quis ꝓximũ iniuste in fama falsũ crimẽ
imponẽdo q̃d dupliciter ꝯtingere põt. Aut
narrãdo malũ a se inuentũ: aut ab alijs au-
ditũ. ¶ Primo quidẽ narrãdo malũ a se in
uentũ: q̃d ẽ pessimũ ⁊ iniquũ pctm̃. Nã ta-
lis tenet̃ restituere famã retractãdo simplici
ter ṽbũ suuꝫ ⁊ q̃d sibi imposuit: ⁊ hoc ita in
publico sicut publice diffamauit: alś nõ ser-
uat iusticiã in reddẽdo ꝓximo q̃d suũ ẽ. Ta
lis autẽ fame restitutio ƀꝫ Ray. taliter fieri
debet: ꝙ vbi hõ cõtra ꝓximũ dixit per se vel
per aliũ vel per cantilenã: aut per libellũ fa-
mosũ: aut per detractionẽ ⁊ in locis illis in q̇
bus sentit ipsum diffamatũ dicto vel facto
suũ recognoscat errorẽ: ⁊ dicat ꝙ mẽtit⁹ est
q2 extra de purgatiõe canonica. c. inter solũ
§. ꝑcipias. q̃d q̇dẽ intelligẽdũ ẽ nisi ex tali re
cõciliatiõe aperta infamat⁹ magis diffama-
ret̃. Non dicat ergo. Ego de tali facto infa-
maui specificãdo pctm̃: ƀ sic dicat in genera-
li: Ego infamauerã talẽ de eo de quo int̃ vos
infamat⁹ ẽ: sciatis ꝙ ego inueni et mẽdaciũ
ẽ quicq̇d de hoc dixi: nõ dicat illud fuisse fal
sum sed mẽdaciũ: eo ꝙ cõtra mentẽ dicebat
ꝓximũ infamãdo: ⁊ tamẽ põt esse veruꝫ q̃d
ipse dicebat. Et nisi rõnabilis cã obstet ƀm
Ray. ⁊ Hosti. tenet̃ talis infamãs ab infa-
mato veniã postulare. Argumẽtũ. 14. q. 6.
c. i. ⁊. 5. q. i. c. quidã. Videat ergo quilibꝫ q̃
difficile ẽ restituere famã: ⁊ ꝙ rari reperiãt̃
qui hoc seruẽt. Et nihilomin⁹ quotidie gra-
uissime infamie sine satisfactione ponunt̃.
Nec obstat argumẽtũ scõm factũ ꝙ videlꝫ
homo magis tenet̃ ꝓpriã q̃ alienã famã ce-
lare. Ad hoc enĩ rñdit Sco. ⁊ Ri. vbi. s. Q̃
q̃uis magis teneatur quis seruare famam
suã q̃ alienã ceteris parib⁹: magis tñ tenet̃
restituere alteri famã iuste q̃ seruare famã
ꝓpriã iniuste: quia tenet̃ bonũ aĩe sue prepo
nere bono fame sue. Nam quilibet cui cõpe-
tere põt fama magis debet illã sibi diligere
iuste q̃ alteri cui nõ põt cõpetere nisi ĩiuste.
Si aũt sibi talis fama nõ põt cõpetere nisi in
iuste alteri ṽo iuste magis debet illã dilige-
re alteri cui iuste cõpetit q̃ sibi cui iniuste.

⁊ sic ẽ in ꝓposito nr̃o. Falso enĩ de crimie ac-
cusato. iuste competit fama accusanti: aut
post talẽ accusationẽ fama iuste nõ compe-
tit: q2 in accusando mẽtit⁹ ẽ: ƀ q2 publice mẽ
titus ẽ: in quo sufficiẽter seipsũ infamat: di-
recte igit̃ postea ostẽdẽs innocẽtiã alterius
cui tenet̃ in hoc et indirecte nocẽtiã ſui non
tũc ꝓprie se diffamat ƀ amouet laudẽ falsaꝫ
qua post accusationẽ mẽdacẽ indign⁹ ẽ: patꝫ
etiã hoc per exẽplũ. ¶ Quidã videntibus
trib⁹ fornicat̃: illi postea accusantes crimen
nõ vtiq3 diffamãt illũ: sed ipse in publico in
facto seipsũ diffamat: q2 publice cõmitten-
do q̃dcũq3 crimẽ vtiq3 lesionẽ sue dignitatis
incurrit. Et sic q̃tũ ẽ in se famã amittit nec
publicatio ꝑ quã talis lesio nota fit aufert si
bi famã: ƀ tãtũmodo facit in publico magis
deuenire illud q̃d tñ prius ex natura cõmisi
act⁹ simpliciter erat publicũ. ¶ Scdo aũt
hõ ꝓximũ suũ diffamat narrando malũ ab
alijs auditũ: ṽbi grã. Quidã nõ imponit al
teri in publico tale crimẽ ƀ de illo ƀm audita
murmurat: vel indistincte cuiusq3 vl' coraꝫ
multis alicubi variat: nõ tñ tã q̃ sibi certuꝫ
sed sicut audisse testat̃. Nunquid restituere
obligat̃? Nõ rara fides ideo: q2 multi mul
ta loquũt̃ ꝓpt̃ea dicẽdo se tñ audisse nisi ex
modo ipso dicẽdi aliquã maiorẽ certitudi-
nẽ quã ex cõmuni relatione ostẽdit ex natu
ra actus in illoꝝ opinione nõ aufert isti fa-
mã: q2 si illi firmiter accipiãt eũ de quo est
sermo fore criminosũ leues vtiq3 sũt: sicut
Ecclesiasti. ij. dicit̃. Qui cito credit leuis est
corde. Verũtñ de scãdalo pusilloꝝ cauere ne
cesse ẽ iuxta illud Pauli. Chor. xj. Si esca
scãdalizat. f. m. n. m. car. in eternum. ⁊c̃. Et
mlti sũt tales pusilli leues ad subito credẽdũ
mala. Nõ ꝑiculosũ ẽ valde ex alioꝝ relatu eis
audita talia referare. Nõ q̇dẽ si fit aĩo ledẽ
di illũ de q̊ ẽ ƀmo: nõ facile excusat̃ q̇n cõtra
charitatẽ fiat ⁊ mortalis sit culpa. Si autẽ
ex incõsideratiõe corã talib⁹ fiat durũ est ꝙ
exeat grã culpe venialis: cum hũana lingua
in lubrico posita sit. Et sic̃ Jaco. 3. dr̃. Qui
nõ offendit in ṽbo hic ꝑfect⁹ est vir. Ex his
igit̃ que p̃dicta sũt in p̃senti sermone patet
quãta sit fame significatio: ipsi⁹ denigratio
⁊ ipsi⁹ restitutiõis obligatio: q̃d licꝫ graue
videat̃ tñ suauissim⁹ amor dei ꝑ grãm hoc
ƀuare volẽtib⁹ faciat onus leue: considerata

felicitate eterna. Ad quã ille nos perducat in secula seculoꝝ. Amen.

¶ Sabbato post dñicã de passione. De angelica annũciatione. ¶ Sermo. 81.

Ecce ancilla dñi fiat mihi scd̃m ṽbũ tuũ. Lu. j. c. Legit histo rialiter fratres charissimi. Hester. 2. Qȝ assuerꝰ rex dederat super filios israel capitalẽ sententiã: ⁊ sub pena mortis mãdauerat neminẽ ad illũ accedere nõ vocatũ: sȝ tunc persuasa Hester puella decora nimis a Mardocheo patruo suo assumptis duabꝰ puellis ad obsequiũ secũ: q̃rũ vna fimbrias vestimẽti regebat: altera vero brachijs suis eã sustẽtabat: que cũ regis magnificẽtiã: et cultus aspiceret pulchritudinẽ cecidit. Ille vero descendẽs de solio suo: virgam quam manu tenebat deposuit in signũ clemẽtie: ⁊ manibꝰ proprijs sublevauit Hester: ⁊ cõfirmauit eam: ⁊ ad eius postulationẽ accessit ad domũ illius: ⁊ populũ iudaicũ ad mortẽ cõdemnatũ liberauit: ⁊ occidi fecit. ⁊c̃. Hec enĩ in figura precesserũt: sed in isto sacratissimo die in christo ⁊ gloriosa virgine maria cõpleta sunt. Nã per assuerũ qui interp̃tatur beatitudo: subintelligitur deꝰ qui erat iratus humano generi ꝓpter peccatũ primoꝝ parentũ: ⁊ ideo statutũ fecerat vt omnis homo moreretur: iuxta illud psal. Quis ẽ homo qui viuit ⁊ nõ videbit mortẽ? nec poterat aliq̃s ad eũ accedere ꝓ gratia impetranda: iuxta illud Hiere. 14. Noli orare pro pplo isto i bonuȝ: cum ieiunauerint nõ exaudiam preces eoꝝ. ⁊c̃. sed inuenta est Hester: que interp̃tatur abscondita: per quã intelligitur beatissima virgo maria que occulta erat mundo: ſȝ multũ cognita deo: hec ergo suasa a Mardocheo propinquo suo scilicet suo sanctissimo ꝓposito: intrauit ad regem omnipotentẽ deũ rogãs eum pro liberatione generis humani sociata virginitate ⁊ humilitate. Qui cõsiderans eam ꝓpter has virtutes: deposuit virgã furoris sui: ⁊ disponens mittere filiũ suũ pro liberatiõe humane nature misit annũciare sibi mysteriũ illud per angelũ. que cõsiderans magnitudinȝ ipsius dei: ita depmit: vt in eã dignaretur filiũ suũ mittere ad humanã carnẽ suscipiẽdã: intelligẽs hec sine cõsensu suo pfici nõ posse: hũiliter rñdit angelo verba ꝓposita. Ecce an. do. fi. m̃ sec. ver. tuũ. De qua ãnũciatiõe in ista solenitate tractãtes tres cõclusiões in p̃senti s̃mone ãnotabimꝰ: quaꝝ Prima dicetur ṽginalis electio. Secunda generalis exultatio. Tertia matris humilis cõsentatio.

¶ Pars prima huiꝰ sermonis. In q̃ declaratur ꝙ mire virgo maria fuerit electa mater domini.

Primo in isto sermone circa gloriosam virginẽ mariã ⁊ angelũ ipsam hodie salutãtẽ tres conclusiones in ista parte ꝓponemꝰ. Prima ẽ ꝙ cõuenienter christꝰ voluit incarnari in virgine. Secũda ꝙ ei possibile fuit ſ̃ ſuata mr̃is ṽginitate. 3ª ꝙ ista incarnatio cõueniẽter ẽ p angelũ annũciata. ¶ Prima ꝯclusio declaratur ⁊ ꝓbatur p b. Tho. in tertia pte. q. 18. ar. p̃. Quatuor rõnibꝰ. Primo ꝓpter mittẽtis p̃ris dignitatẽ ꝯseruãdã. Cũ enĩ christꝰ sit verus ⁊ nãlis dei filiꝰ nõ fuit ꝯueniẽs vt aliũ p̃reȝ haberet ꝙ deum: ne dei dignitas trãsferetur ad alium. Sic igitur in celo habebat patrẽ sine mr̃e. Ita ꝯgruũ fuit vt in t̃ra haberet matrẽ sine p̃re: q̃ fiebat vt ex ṽgine cõciperetur. Qȝ si dicatur Matth. j. ꝓbatur ꝙ christꝰ fuit filiꝰ abrahaȝ ⁊ Dauid: ꝓpter qd̃ Joseph ex Dauid descendit: q̃ q̇dẽ ꝓbatio nulla videtur esse si Joseph p̃r christi nõ fuisset: igitur ⁊c̃. R. ſm Augu. in lib. de bono cõiugali. Nõ eo mõ Joseph dicitur pater christi quo vir marie: intelligitur sine cõmixtione carnalis copule multo cõiunctius ꝙ si eẽt aliũde adoptatꝰ. Nã Hieroꝰ. sup Matth. dicit. Nõ cũ Joseph nõ sit pater dñi saluatoris nisi putatiuꝰ vt dictũ est: ordo gnãtiõis eiꝰ vsqȝ ad Joseph deducitur q2 ex vna tribu fuit maria ⁊ Joseph: vnde ex lege accipere eã cogebatur. Et dicit Aug. in libro de nuptijs ⁊ cõcupiscentia: fuit gnãtiõis series vsqȝ ad Joseph perducẽda ne in isto ꝯiugio virili sexui vtiqȝ potiori fieret iniuria: cũ veritati nihil deperiret: quia vterqȝ ex semine Dauid erat vt dictũ est. ¶ Secundo fuit ſ̃ ꝯueniẽs ꝓpter filij dei proprietatem qui quidẽ est verbũ dei. Verbũ autem absqȝ oĩ corruptione cordis concipitur: quin immo cordis corruptio perfecti verbi conceptionẽ nõ patitur. Quia igitur caro sic fuit

a verbo dei assumpta vt esset caro verbi dei
cõueniens fuit q etiã ipsa sine corruptione
matris conciperet. Quod si dicat ad Gal.
4. scribit. Misit deus filiũ suũ factũ ex mu
liere: sed mulier cõsueto modo loquẽdi dici
tur que est corrupta: igit ꝛc̃. Respondeo q
sicut dicit glo. ibidẽ mulierẽ pro femina po
suit more locutiõis Hebreorũ: vsus eni ipso
rũ dicit mulieres nec virginitate corruptas
sed feminas. ❡ Tertio hoc fuit cõueniens
ꝓpter christi humanitatis dignitatẽ: in qua
nõ solum peccatũ habere locũ non debuit:
sed etiã nõ potuit: per quã peccatũ mũdi tol
lebat. Quãuis eni beata virgo ſm nostros
doctores peccatũ habere nõ debuerit: tamẽ
habere potuit si per gratiã nõ fuisset preser
uata: christ⁹ aũt vt dictũ est habere nõ po
tuit. Quaꝓpter ex virgine sine cõcubitu na
sci debuit: quia in tali concubitu nõ potest
deesse possibilitas infectiõis originalis pec
cati. Nõ si dicat. Que sũt eiusdẽ speciei est
idẽ modus generatiõis: sed christ⁹ fuit eius
dem speciei cũ alijs hominib⁹: ergo ꝛc̃. Re
spondet q ista ratio habet locũ in his que ꝓ
cedũt inesse per viã nature: eo q natura sic
est determinata ad vnũ effectũ ita ẽ etiã de
terminat⁹ mod⁹ ꝓducẽdi illũ: ſ virt⁹ super
nãlis ꝛ diuina cũ sit indeterminata sic potuit
ꝑmũ hoiem de limo terre: ita etiã potuit fa
cere vt corp⁹ christi formaret de ꝟgine sine
virili semie vt meli⁹ patebit i seq̃nti ꝯclusio
ne. ❡ Quarto h fuit ꝯueniẽs ꝓpter christi
incarnatiõis finẽ: q̇ fuit vt hoies renascerẽt
in filios dei: nõ ex volũtate carnis neq ex vo
lũtate viri: ſ ex deo. i. ex dei ꝟtute: cui⁹ rei exẽ
plũ apparere debuit in ipsa christi ꝯceptiõe:
vñ Augu. i li. de scã ꝟginitate ait. Oportebat
caput nr̃ȝ insigni miraculo de ꝟgine nasci ſȝ
corp⁹: vt signaret sua mẽbra de ꝟgine eccl̃ia
ſȝ spũ eẽ nascitura. Nõ si dicat q̃libet for
ma nãlis hȝ materiã sibi determinatã ex quã
eẽ nõ põt. Materia aũt forme hũane videt
eẽ semẽ maris ꝛ femie. Si igit xp̃s fuit ver⁹ hõ
pȝ ꝛc̃. Ad h rñdet q ſȝ phm i li. de gnãtiõe
aialiũ. Semẽ maris nõ ẽ sic mã i cõpositiõe
ꝯplis: ſ solũ sic agẽs: vñ p hoc q semẽ maris
defuit in cõceptiõe corporis christi supplẽte
virtute ei⁹ opatione spũs sancti non sequit
q defuerit ibi ꝓpria materia: ꝛ sic pȝ ꝑma con
clusio ❡ 2ᵃ ꝯclõ ẽ q possibile fuerit christo i

carnatiõe mr̃is ꝟginitatẽ seruare ꝛ ꝓbat q̃
druplici fũdamẽto. ❡ Primo fũdamento
methaphisicali. Nã ſm auctẽ de cãis ꝛ oẽs
alios methaphisicos. Ois cã ꝑma magis ꝛ
pri⁹ influit i suũ effectũ q cã secũdaria: cum
igit oẽ pri⁹ possit eẽ sine suo posteriori: ꝛ de⁹
hoies ꝓducat mediãte semie: q̃ etiã sine illo
põt hoiem gnãre: igit ꝛc̃. ❡ Scdo h idẽ ꝓ
bat fũdamẽto nãli. Nã differẽtia ẽ int ge
nerationẽ vniuocã ꝛ equocã: eo q i gnãtõe
vniuoca sile gnãt a sili: vt hõ ab hoie ꝛ equ⁹
ab equo. Sȝ in gnãtiõe equoca sile nõ gñat
tur a suo sili: vt qñ gnãt rana ex luto: vl mu
sca ex putrefactione ꝟtute caliditatis solis
tũc altiore. Cũ igit in infinitũ maioris vir
tutis sit potẽtia diuina: q potentia solis si sol
potẽtia sua ꝓducit ranã vel muscã nõ cõcur
rẽte rana vel musca: sȝ solũ ex limo vl luto:
ergo a fortiori de⁹ sua ꝟtute põt ꝛ potuit ho
minẽ ꝓducere nõ cõcurrẽte semie virili: sed
solũ ex purissimo sanguie ꝟginis gloriose.
❡ Tertio idẽ ꝓbat fũdamẽto morali. Nã
ſm oẽs phos morales oẽ bonũ ẽ ꝑmiãdũ: ꝛ
oẽ malũ puniẽdũ: ita q bonũ rõne boni nõ
ẽ puniẽdũ: nec malũ rõne mali ẽ premiãdũ.
Cũ igit in veteri lege nõ habere germẽ eẽt
malũ ꝛ pena: ꝛ btã virga esset optima: ergo
decuit ipsã habere germen ꝛ prolẽ: nõ autẽ
ex mixtione virili: quia talis mixtio ẽ culpa
igitur debuit habere spũ sancto actiue cõcur
rente. ❡ Quarto idẽ probat testamẽtali fũ
damẽto ꝛ theologicali. Nã quãdo aliqs le
gislator statuit aliquã legẽ cũ cõditiõe: per
hanc intelligit q põt euenire oppositũ illi⁹
legis sine tali cõditione. Sicut habet exem
plũ in plurib⁹ scripture locis vbi de⁹ dedit
legẽ. Siquis occiderit ꝓximũ suũ cũ illa cõ
ditione q fecerit p industriã ab altari meo
eijciatur. Ista cõditio apposita dat intelli
gere q aliqs erat occisur⁹ nõ per industriã
ꝛ ille nõ erat de altari euellẽdus vt ibidẽ pȝ
Nunc aũt in ꝓposito de⁹ ꝛ moyses. Leuit.
12. statuerũt illam legẽ q mulier que susce
pto semine peperit filiũ masculũ. 7. diebus
stabit in sanguine purificatiõis: ergo p hãc
legẽ dat itelligi q mulier aliqñ erat paritura
sine virili semie frustra eni fuisset addita 2ᵃ
ꝯditio Cũ. n. di. Si veneris ad me dabo tibi d̃
nariũ frustra adderet illa ꝯditio nisi intelli
geretur q poteris non venire ad me: et tunc

nõ dabõ tibi denariū. Et iõ nõ mirꝫ si Esaias
7.c. cecinit. Ecce virgo cõcipiet ⁊c̃. vt habe
tur in epl̃a istiꝰ solẽnitatis. ¶ Tertia ꝯclu-
sio. s. ꝙ ista ꝯceptio fuit ꝯuenienter virgini
nūciata per angelū declarat̃ ſm Ric. in. 3.
di. 3. ar. 2. q. 4. vt de incarnatõnis mysterio
fides argumẽtis pluribꝰ muniret̃. Et maio
ri ex deuotione virgo ad conceptū afficeret̃.
¶ Primo enim conueniẽs fuit illā ꝓnūcia
tionẽ fieri ꝑ angeluꝫ: quia ſm Hiero. ad eu-
sto. In carne preter carnẽ viuere nõ terrena
ſ; angelica vita est. Et iterꝫ ibidẽ dicit̃: eẽ an
gelis cognata virginitas: igit̃ btẽ virgini cõ
ueniẽter facta ẽ annūciatio angelica: ⁊ etiã
quia ꝑ incarnationis mysteriū ruina angeli
ca reparat̃: in q̃ꝫtū aĩe scẽ assumunt̃ ad ordi-
nes de quibꝰ mali angeli ceciderūt. ¶ Secū
do etiã ꝯueniẽter facta ẽ ꝑ angelū de hierar
chia inferiori vt ordo angelicus seruaret̃: q̇
est vt diuine illuminationes ꝑ angelos supe
riori hierarchie descendãt ad mediã hierar-
chiã: ⁊ inde ad inferiorẽ ⁊ ab inferiori ad ho
mines deriuent̃. Ait enim Dionysiꝰ li. d̃ an
gelica hierarchia. Per dñm nostrum beni-
gnitatis mysteriuꝫ angeli primū docti sunt:
postea per ipsos ad nos condictionis grã trã
siuit. hec ille. Quãuis ſm Francis. de mairo
nis ⁊ aliquos alios: iste angelus fuerit de su
prema hierarchia: ſ; pro tunc teneamꝰ opi-
nionẽ doc. Ricar. ¶ Tertio etiã conueniẽs
fuit ſm istū doctorẽ illum angelū eẽ de me-
dio ordine illiꝰ hierarchie q̇ est ordo archã-
geloꝝ. Et in isto ordine summuꝫ: qꝛ maxi-
mū mysteriū nūciabat ad salutẽ humani ge
neris ordinatū ¶ Postremo etiã ꝯueniens
fuit vt predictū mysteriū nūciando virgini
in specie visibili appareret: vt virgo intelle-
ctualiter erudiret̃: ⁊ sensibiliter de mysterio
ꝯsolaret̃. Patẽt illa ꝑ euãgeliū istiꝰ solẽni-
tatis. s. missus ẽ angelꝰ Ga. ⁊c̃. ⁊ postea seq̇
tur. Dixit angelꝰ ei: Ne timeas: vsq; ibi: filiꝰ
altis. vocabit̃. ex quo patet virginẽ eẽ electã
⁊ potestas incarnatiõis mysteriū et angelū.
s. Gabrielẽ virginẽ sensibili voce allocutã ꝙ
aūt visibiliter apparuit patet ꝑ glo. suꝑ illud
Turbata est in ſmone eiꝰ di. ꝙ ex verecūdia
pauit: ⁊ alia glo. Trepidare virginū est: et
ad oẽs viri ingressus pauere: ⁊ oẽs viri affa-
tus vereri. Et sic patet pars prima.
¶ Pars secūda in q̃ declarat̃ de gaudio hꝰ
benedicte annunciationis.

Secundo in isto sermone de exultatio
ne istiꝰ solẽnitatis tractandū ẽ: tres
annotantur conclusiones. ¶ Pri-
ma ꝯclusio qꝛ incarnatio ṽbi dei fuit opꝰ mi
rabiliū possibile in natura: circa qd̃ ponunt̃
quatuor. Primū ẽ solẽnitas dñice incarna-
tionis: cuiꝰ fuit sūma dignitas vt puer deus
nasceret̃: ñ fuit ãt deꝰ nisi ꝑ mysteriū icarna
tionis qd̃ hoc fuit cõpletū. Secundū est dñi
ce resurrectionis: in q̃ solꝰ hõ resurrexit qui
nõ resurrexisset nisi eiꝰ humanitas hoc ṽbo
fuisset vnita. Tertiū est dñice ascensionis: i
q̃ est assumptꝰ i celū localit̃: ſ; eiꝰ humanitas
hodie fuit eleuata ad diuinū suppositū suꝑ
naturaliter: q̃ eleuatio fuit altior: qꝛ magis
honorat̃ põtifex si a sūmo pontifice assumit̃
q̃ꝫ qñ localit̃ intronicat̃. Quartū ẽ spũs sci
missionis q̃ solẽnitate istã ꝑcessit: qꝛ sicẽ tūc
missus fuit spũs scũs: ita nūc filiꝰ q̇ est eq̃lis
ſ; magis mirabilit̃ iste: qꝛ ille assūpsit igneꝫ
ad linguaꝝ diuersitatẽ: iste naturã humanã
in ꝑsone veritate vt de ista solennitate dici
possit illud leuiti. Primꝰ dies erit vobis ce
leberrimꝰ. Iste primꝰ dies est incarnationis
christi: q̃ fuit primū sacramẽtū fidei christi-
ane. ¶ Secunda cõclusio ꝙ tota machina
vniuersi ex ṽbi incarnatiõe est dignitate sb
limata. Circa q̇ ponunt̃ q̃tuor q̃ faciūt hãc
machinã dignitate sublimeꝫ. Primū est ꝙ
nã suꝑma sūme fuit humiliata in hoc ꝙ as-
sūpsit habitū humilitatis: sicut filiꝰ regis se
humiliat qñ sumit habitū religiõis. De quo
apl̃s phil. secūdo. Humiliauit semetipsū in si
militudinẽ hoĩum factꝰ. Scd̃m fuit ꝙ nã in
fima fuit exaltata: qꝛ humanitas tenet ibi in
fimū in gñe intellectualiū: ⁊ fuit sublimata
suꝑ oẽꝫ creaturã: ita vt hõ fieret eq̃lis deo: ⁊
tantū hūit de bono q̃ꝫtū ẽ silis in p̃re filio et
spũ. s. ſm Aug. in li. de tri. Tertiū ẽ ꝙ sum-
ma infinitas fuit exigua fctã: cū tãta magni
tudo in tã paruo corpusculo fuerit contẽta:
iõ dr̃ ꝙ semetipsuꝫ exinaniuit. i. exiguū fec̃.
ad phil. 2. Quartū ẽ ꝙ res minima fcã ẽ isti-
nita dū quẽ celi caꝑe nõ poterãt: nec celi ce-
loꝝ ſꝫ salomonẽ: ṽgo integre pertulit i suo
gremio. De istis miraculis dicit Hiere. 31. c.
Nouū fecit dñs suꝑ terrã: femĩa circūdabit
viꝝ. i. hoĩeꝫ ⁊ virtuosū: qꝛ tot ṽtutes hūit
Christꝰ in ṽe̊o mr̃is q̃t nūc hꝫ i dextͣ p̃ris

¶ Tertia cõclusio ē ꝙ tota hierarchia mũ
di in xᵖ̄bi incarnatiõe ⁊ marie in ãnũciatiõe
gaudio ⁊ letitia exultauit. et h̄ q̃druplr̄. Pri
mũ fuit in hierarchia supceleſti diuinaꝝ ꝑ
sonaꝝ: q2 sic q̇libet rex solẽnicat qñ ei⁹ fili⁹
ꝯbit matrimoniũ: sic de⁹ pr̄ ineffabilẽ solẽni
tatem fecit qñ in xᵖ̄bi copula ei⁹ fili⁹ nr̄e hũa
nitati se ꝯiũxit. Adeo dr̄ in euãgelio Matt.
22. Sile ē regnũ celoꝝ ho. re. q̇. fe. nu. f. ⁊c̄.
Secundũ gaudiũ fuit in hierarchia celeſti
in q̄ letati sũt ineffabilr̄ angeli: q2 a sua cre
atione nunq̃ fuerũt ita honorati q2 sicut ser
ui exaltant̄ qñ soror eoꝝ germana ꝯbit cum
dño rḡ vt habet̄ in li°. Hester de iudeoꝝ po
pulo exaltato ex Hester cũ Assuero rege cõ
trahẽte. Sic angeli qñ aĩa Chriſti fuit vni
ta ⁊ desponsata xᵖ̄bo. Eſt enim aĩa soror ger
mana angeloꝝ: q2 ab eodẽ pr̄e ad eoꝝ imagi
nem ꝯformat̄ genita ⁊ de eadẽ mr̄e: q2 de
spũali nãli. Tertiũ gaudiũ fuit i hierarchia
sup celeſti in q̄ fuit pax reddita: q2 discordia
fuerat inter deũ ⁊ hoĩem ꝑ q̇nq̃ milia ãnoꝝ
& in iſta die fuit factus mediator Chriſtus
q̇ tradit semetipsũ soluẽs inimicitias. pacem
tractare cepit quã i morte ꝯsũmauit. et iſte
fuit ꝯuenĩẽtissimus mediator: q2 de ꝓgenie
vtriusq̃ partis: iõ dr̄ lapis angularis: quia
vtrãq̃ parietẽ ꝯiũxit. Et iõ pax ē a nobis de
sideranda. Primo q2 Chriſt⁹ huic xᵖ̄bo vni
tus ⁊ veniẽs tanq̃ legatus de pace tractans
pacẽ fecit. Et iõ q̇ pacẽ turbãt ei⁹ legationẽ
nõ accipiũt. Secũda q2 Chriſtus ex hoc mũ
do recedẽs pacẽ nobis ꝓ legato reliq̇t. Et iõ
q̇ pacẽ renuũt ei⁹ coheredes nõ sũt: dicẽte do
mino Matth. v. Beati pacifici q̃m filij dei
vo. Quartũ gaudiũ fuit in ecclia terreſtri q̄
erat in sinu Abrahe: vbi erãt aĩe scõꝝ separa
te: inter quas fuit mira solẽnitas: q2 nunq̃
aliq̄ aĩa viderat clare diuinam essentiã vsq̃
dum aĩa fuit assũpta in glĩa. Sicut põt leta
ri aĩa sororis qñ fuit ad felicitatẽ sublimata.
Fuerũt aũt scĩ pr̄es ibi stãtes certificati de
iſta die ꝑ reuelationẽ diuinã Joã. 8. Abra
hã pr̄ veſter exultauit in gaudiũ vt videret
diẽ meũ: vidit ⁊ gauisus eſt. ¶ Cõfirmãt̄
p̄dicta ꝑ duos teſtes Aug. prim⁹ habet̄ i ser
mone p̄ de annũciatiõe vbi dr̄: Audiuimus
gaudij nuncia: libertatis indicia: leticie vo
cẽ: exilij reuocationẽ: seruitutis redẽptionẽ.
Ecce angel⁹ cũ virgine loquit̄: vt nõ dein

ceps mulieri serpẽs sermocinaret̄. Miſſus ē
angelus Ga. toti⁹ mũdi nũciare salutẽ: dif
ferens ade reuocatiõis ꝯscriptũ. Miſſus ē
ad virginẽ: vt ignominia femine exultãs fe
rat salutẽ. Miſſus eſt ad aĩatuz regis ange
lorũ palatiũ: p̄parare spõso thalamũ. Miſ
sus eſt ad xᵖ̄ginẽ q̄ desponsata erat ioseph: ser
uabat̄ aũt Jesu. Miſſus ē lucerna nũciare
solẽ iuſticie. Miſſus ē crepusculũ lumẽ pre
currẽs diei. Miſſus ē Gabriel manifeſtãs
eũ q̇ ē in sinu pr̄is ⁊ in vlnis mr̄is. Miſſus
ē nũciãs eũ q̇ ē in throno ⁊ in spelũca. Miſ
sus ē miles vociferãs regis aduẽtũ secretuz:
secretũ q̇dẽ cognoscit̄ fide ⁊ nõ discussione:
q̄d deifice glĩficat̄ ⁊ nõ inueſtigat̄. ⁊ i:omel.
sup Miſſus ē idẽ ait. O ãnunciatio mirifi
ca. O salutatio ꝑegrina: plenitudinis copiã
portãs: ⁊ virgineũ corp⁹ illuſtrãs: p̄ueniens
itaq̃ iudicẽ p̄co tã p̄clar⁹ ⁊ mitis: tã feſtin⁹
⁊ ꝓperãs: vt in p̄torio virginitatis q̄ secreto
manebat in terris. suscipi poſſit dñs maieſta
tis. Aue inq̇t Maria vsq̃ tecũ: q̇ te creauit
iam te p̄elegit: quẽ paritura es iã te repleuit
hic ille: ⁊ sic patet pars secunda.

¶ Pars tertia hui⁹ sermonis in q̄ declarat̄
consensus virginis.

Tertio tractandũ eſt de humili ꝯsen
tatiõe facta ab ipsa gloriosa virgine
angelo nunciãti. ¶ Pro cuius de
claratiõe aduertenduz ē s̄m phm. 2°. phi̅c̅. ꝙ
ad oẽm opationẽ q̃tuor cause ꝯcurrũt. Effi
ciẽs: finalis: materialis: ⁊ formalis: q̄ ꝓposi
tio. Quadruplr̄ declarat̄. Et p̄ in effectib⁹
nãlib⁹. Nã cũ gñat̄ hõ ꝯcurrũt effectiue ali⁹
hõ generãs tanq̃ cã particularis: ⁊ vt vniũ
salis sol: q2 nihil gñat se: dicẽte Ariſto. vbi
s. Sol ⁊ hõ generãt hoĩez. Cã aũt finalis
ē p̄seruatio humane spẽi: vñ comẽtator. 2°.
de aĩa di. ꝙ nã videns corruptibilitatẽ hũa
ne indiuiduoꝝ inserta ē spẽi dans ei virtutẽ
vt vnũ indiuiduũ sit alteri⁹ ꝓductiuũ in ea
dẽ spẽ: vñ in spẽ angelica nõ dat̄ nisi vnũ idi
uiduũ: q2 illud eſt incorruptibile. p̄ ce. nec in
vna mã q̄ illa eſt corruptibilis. p̄ phi̅c̅. nec ni
si vn⁹ intellect⁹. 3°. de aĩa q̄ s̄m phm ⁊ comen
tatorẽ: intellect⁹ human⁹ eſt ꝑpetu⁹ ⁊ incor
ruptibilis. Cã aũt mãlis hoĩs eſt corp⁹ eius
organicatũ ⁊ sufficient̄ dispositũ. Cã xᵖ̄o
formalis eſt aĩa intellectiua actuãs illud cor
pus ⁊ quãlibet ei⁹ partẽ. ¶ Scõo declarat̄

Pax est a nob desideranda

eadē ꝓpositio in effectib⁹ spūalib⁹: sensatio
⁊ intellectio effectus spūalis: qꝛ nō pñt ꝑci-
pi sensu exteriori: ⁊ ad sensationē ↄcurrunt
iste q̄tuor cause. Prima cā efficiēs. s. obiectū
causans visionē auditionē ⁊ hmōi: Scđa cā
finalis. s. ꝯseueratio indiuidui: vt ꝑ hoc pos-
sit ꝓseq̄ īdiuidua ꝓficua ⁊ fugere noxia: ſm
phm. 2°. de aīa. Si eni sensatio deficeret hoī
cito deficeret vita ei⁹. Tertio cā mālis. s. qꝛ
organū seu neru⁹ recipiēs sensationē. Quar
to cā formal'. s. ipsa visio vel auditio actuās
informāsq; oculū ⁊ auditū. ¶ Tertio decla
rat̄ eadē ꝓpositio in effectib⁹ artificialib⁹. nā
cū ꝓducit̄ dom⁹ ↄcurrit p̄ cā efficiēs. s. domi
ficator. Scđo cā final'. s. defēsio ab hymbrib⁹
pluuijs ⁊c̄. Tertio cā māl'. s. lapides ⁊ ligna
Quarto cā formalis. s. figura dom⁹: vt pu-
ta circularis q̄drāgular' vł pētāgular'. ¶ 4°.
declarat̄ eadē ꝓpositio in effectib⁹ sacr̄alib⁹.
Nā in effectu Eucharistie cū ↄuertit̄ panis
in corp⁹ Christi seu vinū in sanguinē ei⁹ cō-
currit. p̄ cā efficiēs. s. sacerdos. 2°. cā final'. s. re
missio culpe ⁊ augmētū gr̄e: aut finalis spon
satio aīe ad ipsū Christū. 3°. cā mālis. s. pa-
nis ⁊ vinū. 4°. cā formal' vt hoc ē corp⁹ meū
seu hic ē calix ⁊c̄. ¶ In effectu sacr̄i baptis-
matis ↄcurrit p̄ cā efficiēs q̄ ē sacerdos. 2°.
cā finalis q̄ ē liberatio a pctō originali ⁊ a pe
na etna. 3°. cā mālis q̄ est aq̄. 4°. cā formal'. s.
ego te baptiço in no. p. ⁊. f. ⁊. s. s. Et sicut ē ī
istis sacr̄is: ita ē de alijs vniuersalit̄. ¶ Ex
his pꝫ v̄itas ꝓpositōis assūpte. s. ꝙ ad oēꝫ ef
fectū seu opationē ↄcurrūt q̄tuor cause. s. ef
ficiēs: final': māl'is: ⁊ formal': siue illa opatio
fuerit mālis siue spūalis siue artificial' siue sa
cramētalis. Cū g̃ incarnatio v̄bi diuini fu-
erit opatio ⁊ nō mālis siue spūalis: g̃ fuit ar
tificialis inq̄ꝫtū ꝓcessit ab arte diuina: ⁊ sac̄
mētalis ꝑ quāto induxit nouā gr̄am nō solū
in aīa Christi vel virginis gl'iose ſ; etiā to-
tius mūdi: ꝙ tñ gr̄a gratū faciēs ꝑ quā apta
ē porta paradisi p̄cipue in v̄bi incarnatōe in
cepit. Ex q̄ seq̄t̄. p̄ cā efficiēs. s. spūs scūs. 2°.
cā finalis. s. liberatio humani gn̄is. 3°. cā mā
lis. s. purissim⁹ sanguis virgīs Ma°. igit̄ ad
ꝑfectā cōplexionē h⁹ effectus restabat. 4°. cā
formalis. s. ꝯsensus v̄ginis gl'iose explicatus
ꝑ v̄ba formalia: nisi enim ſm doc. btā virgo
ꝯsensisset angelo nūciāti iste effect⁹. s. incar-
natio v̄bi dei nō fuisset expletus. Et iō dicit

Aug. in ſmone de natiuitate v̄ginis. O btā
Maria seculū oē captiuū tuū dep̄cat̄ assen-
sum: te dn̄a: mundus sue fidei obsidem fecit:
noli morari v̄go: nūcio festinan̄t rn̄de v̄bū
⁊ suscipe filiū: da fidē ⁊ senti virtutē. Rn̄de
v̄bū benedicta v̄go qđ optāt superi. i. angeli
qđ expectant inferi. i. pr̄es inclusi: qđ deside-
rant posteri. s. filij ꝑ tuū filiū redimēdi: qđ
appetūt exteri. s. appetit⁹ creature in te ↄsu-
mādi. hec ille. Cui⁹ dicta ↄfirmat Ber. i q̄
dā sermone di. Sic ad btām v̄ginē sic ad me
diū: sic ad archāgelū dei sicut ad regē cām: sic
ad negociū scloꝝ respiciūt q̇ in celo sunt ⁊ q̇
in inferno habitāt: ⁊ q̇ nos p̄cesserūt: ⁊ nos
q̇ sum⁹ ⁊ nati natoꝝ: ⁊ q̇ nascent̄ ab illis: vt
illi q̇ in celo restaurent̄: ⁊ q̇ in inferno eripi
ant̄: ⁊ q̇ p̄cesserūt vt ꝓph̄e fideles inueniāt̄
⁊ q̇ sequūt̄ vt gl'ificent̄. hec ille. Idcirco facta
lōga disputatiōe int̄ angelū ⁊ Mariā vt pꝫ
euāgeliū legēti: intellecta etiaꝫ possibilitate
h⁹ mysterij ab ipsa gl'iosa v̄gine dicēte ange
lo. Spūs scūs supueniet in te ⁊c̄. tūc btā
v̄go assensū p̄bēs dictis angelicis mox cū ꝓfū
dissima humilitate genib⁹ flexis: manib⁹ iū
ctis ⁊ eleuatis dixit v̄ba ꝓposita. Ecce ancil
la dn̄i fi. mihi ſm v̄bū tuū. Quib⁹ dictis hꝫ
sniaꝫ Frāci. ō mairo. sup his v̄bis: ⁊ Greg.
sup illud Can. 2. Ecce iste venit saliēs. ⁊ Ri
car. in. 3. di. 2. ar. 2. q. 4. In vtero sacratissi
mo gl'iose v̄ginis q̄tuor mirāda facta fuerūt.
Primū fuit carnis Christi de puris sangui
nibus v̄ginis ↄceptio ⁊ formatio. Nō enim
successiue formatū ē illud corp⁹ sacratissimū
sicut cetera corpora humana ſ; in instāti to-
tū. Scđm fuit in eodē instāti aīe Christi de
nihilo creatio q̄ corp⁹ fuit formatū. Tertiū
fuit aīe ad corp⁹ vnio: ⁊ ꝑ ipsoꝝ ↄiunctionē
humane nature ↄstitutio. Quartū fuit hu-
manitatis nr̄e a diuinitate assūptio: forma-
to enim corpe ⁊ aīa aīato diuinitas assūpsit
humanā nāꝫ: fuerūt facta p̄dicta ꝑ virtutē
spūs sci: q̇ infinitate sue virtutis ea potuit fa
cere in instāti. Sicut eni carnē potuit forma
re sine virili semine qđ nō potuisset virt⁹ cre
ata: ita potuit eā in instāti formare q̄uis ca
ro pueri formari nō possit nisi in tpe v̄tute
creata. Et q̄uis int̄ p̄dicta nō fuerit pri⁹ ⁊ po
steri⁹ ſm tēp⁹: fuit tñ ibi pri⁹ ⁊ posteri⁹ ſꝫ or
dinē nature. Nā ſm phūm in post p̄dicamē
tis illud ē pri⁹ nā alto qđ ē cā ei⁹ vel p̄suppo-

nitur ab eo: pri⁹ enim fuit carnis ꝯceptio q̄ꝫ
aie creatio: q₂ hoc p̄suppo nebat illud. Et ea-
dē rōne pri⁹ fuit aie creatio: q̄ꝫ ei⁹ ad carnez
vnio. Et vnio carnis ⁊ aie q̄ꝫ humane natu-
re ꝯstitutio. Et ꝯstitutio humane nature q̄ꝫ
ei⁹ assūptio ad vnitatē diuine ꝑsone. Patet
igit̄ quāti meriti fuerit hoc humilis sūmuz
v̄bū v̄ginis Marie. s. Ecce ancilla dn̄i ⁊c̄.
q₂ tūc v̄bū caro factū ē: tūc adimpleta ē ꝓ-
phia illa hodierna. Ecce v̄go ꝯcipiet. ō q̄ hu-
militate clamat Hiero. di. O v̄e btā hūilitas
Marie q̄ deū hoib⁹ ꝑepit: vitā mortalibus
edidit: celos inouauit: paradisū apuit: mun
dum purgauit: ⁊ hoium aias ab infernis libe
rauit. hec ille. Per hui⁹ meriti participatio-
nem dignet̄ nos liberare ille cui humilitas
virginis placēs dignat⁹ est de celo descēdere
⁊ hodie in ei⁹ vtero carnē assumere: vt nos
oēs ab inferis eripet ⁊ ad illā eternā glīaz cō
duceret in secula seculoꝝ: Amen.

Dn̄ica in ramis palmaꝝ in mane de resti-
tutione bonoꝝ consciētie. Sermo. 82.

Humiliauit semetipsū fact⁹ obedi-
ens vsq̄ ad mortez ad
Phili. 2. Dis Christi
actio fratres charissi-
mi nr̄a ē instructio: sed
ꝑncipal̄ ei⁹ opatio fuit
humilis obediētia. De q̄ loq̄t̄ apl̄s in v̄bis p
positis di. Humiliauit semetipsuz ⁊c̄. Qua
propē dat̄ exemplū obediēdi in oib⁹ q̄ ordia
ta sūt a legib⁹ naturalibus ⁊ diuinis atq̄ hu-
manis. Cū igit̄ ordinatū sit vt restituāt̄ bo
na aliena: debem⁹ imitari Christi exēplū ⁊
restituere ea q̄ a nobis ablata sūt; nō solū bo
na fortune ⁊ fame: de quib⁹ dictū est: ꝫ etiaz
bona ꝯscientie ⁊ aie de quib⁹ in p̄senti sermo
ne dicturi sum⁹. Vn̄ ꝓ exordio hui⁹ materie
mouet̄ dubiū. Si dānificans aliū in bonis
aie: tenet̄ ad restitutionē q₂ videt̄ q̄ nō cuz
hoc videt̄ impossibile: ꝫ null⁹ obligat̄ ad im
possibile. ff. de reg. iu. l. impossibiliū. igit̄ ⁊c̄.
Cui⁹ tamē oppositū expresse patet: q₂ quan-
to hō aliū plus dānificat tanto ad restituti-
onē magis tenet̄: bona aūt corporis excedūt
bona exteriora: ⁊ bona aie vtraq̄: iuxta illō
Grego. 6. q. i. sunt plurimi. s. multuz dāna
moꝝ ⁊ dānis reꝝ tēporaliū distantia igit̄ ⁊c̄.

Confirmat̄ illud ꝑ aliud dictū in eadē. q.
c. ex merito. vbi dicit̄: Deteriores sunt q̄ vi-
tam moresq̄ bonoꝝ corrūpunt q̄ꝫ hi qui sub
stantias alioꝝ prediaq̄ diripiūt: sed isti te-
nent̄ ad restitutionē: vt patet ex superiorib⁹
ḡ multo forti⁹ ⁊ illi. Ad hoc dubiū respōde-
tur ꝫm Ric. in. 4. di. 15. ar. 5. q. 2. Et Sco.
in eadē di. q. 2. q̄ nullus pōt in naturalibus
bonis aie alteri⁹ inferre dānuz: cū talia na-
turalia bona incorruptibilia sint; q₂ ꝫm phi
losophū. 2. de aia. Separat̄ hoc ab hoc tāq̄
ꝑpetuū a corruptibili: sed potest hō dānifi-
cari in bonis morū cuiusmodi sunt gratie ⁊
virtutes. Et hoc dupliciter vel in bonis hu-
iusmodi acquisitis q̄ corrūpi possunt: vel ac
quirendis que per bona opera acquiri debēt
Quorū acquisitio facile impedit̄ per peccata
enim ⁊ vitia iam acquisite virtutes corrum
puntur ⁊ tandē vitia generant̄: ⁊ que debēt
ex bonis actib⁹ generari impediunt̄. In his
nō potest aliquis alium dānificare directe.
Cum enim gratie ⁊ virtutes nō perdant̄ ni
si per vitiosos actus: nec etiā eorum acquisi
tio: nisi per eosdem valeat impediri: ⁊ pecca-
tū atq̄ vitiū adeo voluntariū est ꝫm Aug.
de vera religione: q̄ si non sit voluntariū non
est peccatū: nullusq̄ possit directe in actum
alterius voluntatis: ⁊ per consequens nec in
peccatū eius: ideo consequēs est vt ne quisq̄
alium directe in his dānificare valeat. Indi
recte autē ⁊ dispositiue potest quis alium dā
nificare in bonis aie inclinando: disponen-
do: ⁊ inducendo ad malū verbo ⁊ exemplo:
⁊ huiusmodi: ⁊ talis dānificans tenet̄ in quā
tum sibi possibile fuerit satisfacē. Et per hoc
patet responsio ad illud quod opponebatur.
Ad quorū dictoꝝ declarationez sciendum
quantū ad presens spectat q̄ talis inductio
tripliciter fieri potest. Primo scandaliçādo
Secūdo ad malū inducendo. Tertio maluz
exemplum dando.

Pars prima hui⁹ sermonis in qua decla-
ratur q̄ indirecte infert̄ dānū ꝓximo in cō-
scientia: ⁊ hoc tripliciter.

Primo dico: q̄ homo indirecte in-
fert proximo spūale dānum in con-
scientia cum scandaliçando: triplici
ter aūt potest hō proximum scandaliçare.
s. verbo: facto: ⁊ signo. Primo quidem
scandaliçat̄ quis v̄bo. Et hoc lz multiplicit̄

fieri poſſit: tamẽ ad p̃ſens tm̃ de verbo iiurio
ſo diſſeramꝰ de q̃ per ſũmã veritatẽ. Math.
5. dicit. Omnis qui iraſcit fratri ſuo reus
erit iudicio. Qui aũt dixerit frĩ ſuo racha
reus erit cõſilio. Qui etiã dixerit fratri ſuo
fatue reus erit gehẽne ignis. ¶ Primꝰ actꝰ
ẽ ire interior ſigno nullo exteriori expreſſus
⁊ hoc ſcandaliçare nõ põt cũ minime videat
¶ Secũdus eſt idem actus cõfuſo ſigno ex
preſſus ſicut dare iteriectionẽ cũ ſumꝰ infir
mi ſolemus: ⁊ quãdo emittimus gemitus et
vlulatus confuſos: ⁊ ꝓpter hoc dicit: Qui
autẽ dixerit fratri ſuo racha. Racha enim
ſcd̃m Augu. interiectio eſt ſignificans ire
ſeu indignationis motum ⁊ cõtemptũ eius
in quẽ iraſcimur. Et hoc quidẽ quãdoqꝫ ſcã-
daliçare poteſt audiẽtes. ¶ Tertius ẽ actꝰ
manifeſte declarãs proximo iniuriã. Et hoc
etiã magis proximũ ſcandaliçat: quia mani
feſte declarat proximi ſui cõtemptũ cum fa-
tuus nominat. Fatuus eni dicit qui neqꝫ
quod ipſe neque quod alij fantur intelligit
His tribus tres penas correſpondentes gra-
datim annectit: qꝛ ſcd̃m Aug. in iudicio ad
hoc dat locus defenſionis: ad cõſiliũ ꝓlatio
ſententie pertinere videt: quãdo. ſ. iudices
inter ſe cõferũt quo iudicio reus dãnatꝰ ſit
in gehenna vero ignis dãnatio certa eſt Et
ſi hec tria ire ⁊ odij pleno conſenſu fiant: ſꝑ
mortaliter peccatũ eſt: ꝓferre etiam in proxi
mũ verbũ iniurioſũ ex ſubita ira mortalis
culpa etiam iudicat. Tales inquã quãdocũ
qꝫ cõtra ꝓximũ ꝓtulerint ſupradicta iniu-
rioſa verba ſatiſfacere obligant per ſe vel ꝑ
interpoſitã perſonã: dicẽdo humiliter cul-
pam ſuã atqꝫ veniã poſtulãdo: vel ſaltẽ ſi-
gnis equipollentibꝰ oſtendere. ¶ Secundo
cõtingit ꝓximũ ſcandaliçare facto. i. opere
iniurioſo ſiue tẽporali ſiue corporali. Nam
ſcd̃m Nicho. de lira in illatis dãnis duo pen-
ſanda ſunt. ſ. offenſa: atqꝫ iniuria. Offenſa
aũt fit etiã rei tẽporalis ſiue corporalis ab-
latiõe. Iniuria vero in rei ſpiritualis actio-
ne ſcilicet cũ quis ex dãno dato iniuriato im
patientie ⁊ odij atqꝫ ſcandali materiã pre-
ſtat. Unde dãnũ inferenti nõ ſufficit ad ſa-
lutẽ ſatiſfacere de offenſa reſtituẽdo aliena
ſed ei etiã neceſſariũ eſt iniuriã ⁊ ſcandalum
amouere: quod fit cũ ab eo cui datum eſt ꝑ
ſe: vel ꝑ interpoſitã perſonã venia poſtula-
tur: ⁊ hoc expreſſo vel ſupreſſo noĩe illiꝰ per
ſone: ſed ꝙ qualitas negocij id expoſcit: vñ
qui ex impoſſibilitate a prima abſolutus eſt
niſi etiam impoſſibilitate cogẽte nõ abſolui
tur a ſecũda. Propterea ſi quis in corporali-
bꝰ aut tẽporalibꝰ ꝓximo dãnũ dedit: ſi iſte
ſatiſfacere nõ valet ſaltẽ poſtulare vt dictũ
eſt veniã debet. Concor. Tho. 2a. 2e. q. 62.
arti. 6. Quidã etiã dicũt ꝙ qui dãnũ ẽ paſ-
ſus ſi ignorat qui illud dedit: ſi offendẽs dã-
nũ offenſo ſatiſfacere nõ põt nõ tenet veniã
petere nec de offenſa nec de iniuria: quia quo
ad diuinũ iudiciũ nõ eſt in mora: ⁊ facile no
uum ſcandalũ oriri poſſit. ¶ Tertio quoqꝫ
ſcandalũ p̃ſtat ꝓximo ſigno. Sũt. n. aliq̃ ſi-
gna ſine quibꝰ nõ põt exteriꝰ innoteſcere in-
terioris delectatiõis actꝰ: ⁊ illius ad quẽ oẽs
de neceſſitate tenemur: qꝛ in oĩmoda nego-
ciatiõe eorum manifeſtũ ſignũ ire ⁊ cordia
lis odij demõſtrat. Inter huiꝰmõi ſigna vide
tur eẽ ſalutatio aut ad aliq̃ interrogata ali-
qualis rñſio vñ Matth. 5. Si ſalutaueritis
frẽs veſtros tm̃: q̃d ampliꝰ facietis? nõne eñ
⁊ ethnici hoc faciũt? ibi manifeſte oñdit hoc
nõ ſufficere ad ſalutẽ. Qui ergo ſuo inimico
negat verbũ: aut q̃ in eius p̃ſentia ſꝑ auertit
vultũ ⁊ ſubito fugit: corꝑis odij atqꝫ morta
lis ſignũ oñdit manifeſtũ: niſi h̾ ex cã valde
rõnali agat: vtputa ſi ꝓbabiliter timet ex h̾
aliud deteriꝰ euenire: ⁊ tũc etiã intẽtionẽ at-
qꝫ idẽ factũ ſuũ debet intuẽtibꝰ ꝓpter euita
tionẽ ſcãdali ꝓpalare ſi bono mõ id fieri po
teſt. Qui g̃ p̃dictis ꝯſilibꝰ ⁊ ſignis ꝓximum
ſuũ ſcãdaliçat ſic p̃dictũ ẽ ſatiſfacere obliga
tur. Hinc ꝓ p̃dictis tribꝰ ſcãdaliçãdi modis
dñs Matth. 5. ait. Si offers. m. t. ad al. ⁊c̃.
re. ibi mu. t. añ altare ⁊ va. prius recõciliari
frĩ tuo ⁊ tũc veniẽs offeres. m. t. Ait. n. ſi of.
mu. t. añ al. ⁊ ibi re. fu. qꝛ frater tuꝰ. ⁊c̃. noĩe
fratris oẽs exprimit hoĩes: maxime tñ quẽ-
cũqꝫ fidelẽ: hꝫ aliq̃d aduerſũ te. Nam ſcd̃m
Augu. tũc habet aliq̃d aduerſũ nos ſi eũ ali
quo modo leſimꝰ. Nam nos aduerſũ illum
habemꝰ ſi ipſe nos leſit. Relin. ibi mu. tuum
ante alta. ⁊ va. pri. re. fratri tuo. ſcilicet ab
eo veniã poſtulando: ⁊ tũc veniens offeres
munus tuũ. Quod ſi querat an hoc ad litte
ram ſeruari debeat. Reſpondeo ſcd̃m Aug.
Quod ſi frater ſit preſens hoc diutiꝰ differ
ri non debet: cũ iubet dñs munꝰ ante altare

relinquere. Ad litterā autē hoc dicit vt in-
nuatur talis satisfactio ꝑmittenda esse oi tē
pore ꝙtumcūqꝫ spūali ⁊ vtili: sicut est deuo
te oblationis donū vel sacrificiū vt ex h etiā
demōstret ꝙ orō vel sacrificiū nihil prodest
nec digne exercet ab illo qui pro posse ⁊ sm
ꝙ debet nō satisfacit ei quē lesit. Si aūt pri
mus nō est ꝑsens. s. quia est lōge a loco vel ci
uitate absurdū est credere sm Aug. munus
relinquendū qḋ post multa tp̄a offeras deo:
ꝓpterea dicit ꝙ in sili casu motibꝰ ai ad ꝓxi
mū recōciliādū pergendū est: vt. s. humili af
fectu te ꝓsternas in cōspectu dn̄i dei tui mu
nus tūc oblaturꝰ. Est ḡ snia Aug. ꝙ vbi ho
no mō ꝓximū pōt adire exterior satisfactio
ꝑire dʒ: vbi ꝟo nō est opportunitas adeundi
pōt differri: ⁊ interim sufficit affectu humili
ari ⁊ recōciliari cū ꝓposito ope id adimplēdi
ꝙ citius fieri poterit bono mō. ¶ Est insup
aduertendū qn̄ homo alterū ꝑdictis modis
scandalizans humiliat ⁊ veniā petit dʒ sibi
ignoscere ille q̇ est offēsus vt ei deꝰ remittat
pctā sua: vnde Aug. in li. de traditione sim
boli ait. Oēs culpas q̄ in nos cōmittunt pa
rati simꝰ ignoscere: si nobis desideramꝰ igno
sci. Si eniʒ ꝯsideremꝰ pctā nr̄a ⁊ numeremꝰ
quid facto: quid oculo: quid aure: q̇d cogita
tiōe: q̇d innumerabilibꝰ motibꝰ peccamꝰ ne
scio vtrū dormiamꝰ sine debito: ḡ quotidie pe
timus: quotidie diuinas aures orando pul-
samꝰ: quotidie ꝓsternimꝰ ⁊ dicimꝰ: Dimit-
te nob debita nr̄a: sicut ⁊ nos di. de. n. Que
ḡ debita tua oia pctā: sic ḡ ⁊ tu debitori tuo
dimitte. Hec ille: Idcirco. C. de epi. ⁊ de. l. eū
qui. sic describit. Nō expectes vt iniurie ꝓ-
prie vltionē exposcas: quia sanctitas igno-
scendi gloriā derelinquit: vn̄ Tulliꝰ in orō-
ne ꝓ quinto ligurio ait: Hoies ad deos nul-
la re ꝓpius accedere ꝙ salutē hoibus dādo
⁊. 3. li. Retho. veter. c. 2. inquit. His qui ipu
denter leserūt ignosci cōuenit. Et pithacus
phs ligatū homicidaʒ filij sui absoluit: di.
Indulgentiaʒ eē. s. supplicio potiorē. O igit
indurati Christiani confundunt vos paga
ni q̇ ꝓ amore illiꝰ q̇ mortuus est ꝓ vobis vos
offendentibꝰ indulgere nō vultis. Neqꝫ eniʒ
penitētia vestra pōt esse deo grata: neqꝫ di-
gne potestis eucharistie sacramentū sumere
quia de pe. di. 6. c. falsas. scriptū est: Qui bo
na alterius iniuste detinet ⁊ qui odiū i corde

gerit: recognoscat se verā pn̄iam nō posse ꝑ
agere ꝑ quā ad eternā vitā valeat ꝑuenire.
Hec ibi. Et sic patet pars ꝑma huiꝰ ꝑmonis.

Pars secūda quō infert dānū spūale pro
ximo in anima indirecte.

Secundo dico ꝙ hō infert indirecte
ꝓximo suo spūale dānuʒ in aīa euʒ ad
malū inducendo. Tripliciter enim
inducit hō ꝓximū suū ad malū. Primo lo-
cutione. Secūdo opatione. Tertio nouita
tum inuentiōe. Primo quidē inducit homo
ꝓximū ad malū locutione. Et hoc quidem
multipliciter. ¶ Primo retrahendo: vnde
mouetur dubiū si retrahēs ꝑsonā vtilē reli-
gioni ab ingressu illiꝰ religionis ad quid ob
ligetur ꝓ vera satisfactione huius mali. Ad
hoc. R. sm Sco. in. 4. di. 15. q. 2. Et Rica.
ibidē. ar. 5. q. 4. in respōsione. 8. arg. ꝙ q̇ sub
trahit religioni aliquē iam obligatū ꝓfessio
ni: tenet ꝓ viribꝰ laborare vt ad religioneʒ
redeat: vt hoc mō tam sibi ꝙ religioni satisfa
ciat plenarie. Si auteʒ intrare noluerit sm
Mirarᵐ obdo. videt ꝙ qui eū religioni sb
traxit: si sit ꝑsona idonea ad religionē intrā-
dum: ꝙ ipse eam intrare teneat: vt sic intrā
do satisfaciat ordini: ⁊ bene viuendo ⁊ orā-
do ꝓ alio laboret ad eius cōuersionē. Si ꝟo
nō subtrahit aliquē sic obligatū: h volenteʒ
intrare tm̄: qḋ fit vt plurimū: tūc distinguē
dum est: quia aut hoc fecit aīo nocendi reli-
gioni: ⁊ tūc obligat illi religioni nō tamē ita
stricte sicut in ꝑmo casu: quia multuʒ inter
est esse in religione ⁊ ꝓprie esse: h tenet ad ali
qualē restitutionē: puta ad aliquā inductio-
nem alterius aliqualiter equiualentis ad in
gressum illius religionis. Aut fecit aīo con
sulendi sibi: puta quia erat eiꝰ magister ⁊ cū
eo in studio victitabat: ⁊ tunc si sine fraude
hoc fecit: nō credo illi religioni in aliq̄ eū ob
ligatū: tenet tamē in ꝑmo ⁊ secūdo casu per
sone subtracte in persuasionibꝰ ⁊ alijs spūali
bus bonis equipollētia bonis illis in quibꝰ re
trahēdo dānificauit: que bona cōpensare vi
detur quasi impossibile. Quapropē caueat
sibi vnusquisqꝫ ne sit facilis in retrahēdo per
sonam volentē religionē intrare cuiꝰ dānuʒ
vix aut nunꝙ poterit recōpensare. Secundo
inducit hō aliū ad malū locutione retrahen-
do alio mō vtputa cum quis retrahit ne q̇s
restituat aliena vel ne amoueat supfluitates

⁊ vana: aut ne veris p̃dicatoribꝰ ⁊ doctrine
salutifere credat. Tertio inducit hō aliū ad
malū docēdo cantiones carnales ⁊ ad lasci-
uiam prouocātes: docendo vultuz fucare ⁊
se ornari ⁊ ꝯsimilia operari. Quarto aut fle
ctendo ad mala: puta ad vsuras: ad furtum
ad rapinas ⁊ ad garrulitates. Et hoc q̇dem
consilijs iniquis: vel suasionibꝰ falsis: aut co
minationibꝰ seu p̃ceptionibꝰ impijs ⁊ consi-
milibꝰ. Quinto ꝯtaminando. s. in carnalita
tibus per lasciuias: cantilenas: ⁊ cantꝰ. vnde
42. di. c. in sancta scriptū est. Deū moribus
stimulat qui populū vocibꝰ delectat. Aut ꝑ
inhonestos dictatus in libris. Item in sodo
mijs per pestiferas blandicias ⁊ seductiones
In luxurijs per impias vetulas ⁊ mediato-
res. In sacrilegijs ꝑ maleficos ⁊ ꝓfanos de
quibꝰ scriptū est. Moritur arreptus mona
cha quicūq; potif. Quinto corrūpendo seu
spūaliter venenādo. s. detractōe vl' detractiua
p̃dicatione vel heretica: aut cōtaminata do-
ctrina: siue in docendo infirmitates incāta-
re: vel demones inuocare: seu ꝑ incantatio-
nes furta: ⁊ amissas bestias repire: breuibꝰ
⁊ alijs augurijs atq; ꝯsimilibus fidem dare
Qui vero his p̃dictis modis atq; ꝯsimilibꝰ ali
quā corrumpunt ⁊ ad peccandū inducūt ꝺm
Sco. tenef mō possibili restituere damnuz
⁊ hoc tripliciter. Primo eū de veritate docen-
do seipsū apud eū accusando: atq; illū ad pe
nitentiaz atq; virtuosos actus inducendo.
Secūdo aūt si sola inductio sufficere nō vi-
detur: quia facilꝰ est hoīez ꝑuertere q̃ con-
uertere: ⁊ tūc tenef ꝓ eo orare ⁊ alioꝝ orati-
onē sibi fideliter ꝓcurare: quibus a deo sua
cōuersio ꝓcuref. Tertio quoq; debet per ali
quos efficaces ꝑsuasores ꝓcurare eiꝰ ꝯuersi
onem: dum tñ occultū peccatū alijs nō pro-
dat. Ex his q̃ apparet quantū periculū sit ad
malū sollicitare quenq; ⁊ inducere ad peccā
dum: quia vix pōt restituere digne: cū volun
tatē iā ad pctā illectā vix possit ꝑsuasionibꝰ
⁊ alijs multiplicibꝰ vijs reducere ad verita-
tem. Addaf q; ꝺm Aug. ꝓ retractationuz.
Cū virtutū bona maxima sint: plus dānifi
cat q̇ in istis dānificat q̃ in quibuscūq; alijs
⁊ ꝑ ꝯsequēs plus ꝺm iusticiā obligaf ad resti
tuendū ꝓximo tale bonū q̃tum sibi possibi
le est. Hec est sententia Sco. Mirar. abdo.
Ricar. Secundo inducit hō ꝓximū suum ad
malū operatione. i. illicita exercitatione ⁊ ar
te. ¶ Unde mouef dubiū. Si illi qui vēdūt
vel faciunt venenuz: balistas: sagittas: ⁊ hu
iusmodi: seu faciūt carticellas: taxillos et si
milia: aut faciūt fucamēta ⁊ ornamēta muli
erum: vel picturas ad lasciuiā prouocandū
in camerꝭ: ⁊ in quibuscūq; alijs locis ⁊ cūcta
similia: que nihil valent ad vtilitatē huma-
nam. si talia possunt licite exerceri cum salu
te anime sue. Ad q̇ḋ dicendū q̃ triplici ge-
nere possūt artes distingui ⁊ manuales ope
rationes. Primo enim sunt quedā artes ne
cessarie ad humanū vsuz lz homines possint
illis abuti ⁊ sepius abutanf: sicut sunt agri-
culture: lanificia: ars architectoꝝ: sutoruz ⁊
similiū. Secundo sunt quedam artes indif-
ferentes quibꝰ possunt bene ⁊ male vti ⁊ sūt
gladij: lancie: baliste: ⁊ sagitte: quibus ho-
mines vtunf ad bellū iustū ⁊ iniustū. Simi
liter quedam venena quibus homines vtun
tur ad sanitatem corporis ⁊ ad necem homi
nis. Insuper aurificia: recamature et simi-
lia quibus homines possunt vti ad mun-
di vanitates ⁊ ad ecclesiastica ornamenta.
Similiter taberne ⁊ hospitia ad perniciez ⁊
necessitatē ⁊ sic de alijs. In omnibꝰ enim su
pradictis ⁊ ꝯsimilibꝰ recurrendū est ad intē
tionē facientis ⁊ vendentis: ⁊ i huiusmodi di
stinguendū est. Si eniz homo credat hoc ali
cui necessariū fore vel vtile: vel habuit aīuz
indifferentē seu de hoc nihil cogitabat: quia
rationem id cogitādi nō habebat nō peccat:
etiā si illo talis abuteref. 23. q. 5. c. de occi-
dēdis: vbi Aug. ait. Absit vt ea q̃ ꝑꝑ bonū
⁊ licitū facimꝰ aut debemꝰ: si q̇d p̃ter nr̃az
voluntatē cuiq; in tali acciderit nobis impu
tetur. Alioquin nec ferramenta domestica
nec agrestia sunt habēda: ne quis in ea se su
spendat. Si aūt ei ꝯsciētia dictaret q; ille h
ad abusuz req̇rat: vel dictare deberet rōne
requirētiꝭ ꝑsone. Argm ad hoc. 5. q. 5. c. nō oīs
vbi ēt Aug. ait: Utilꝰ esuriēti panis tollif
si de cibo securꝰ iusticiā negligat q̃ esurienti
panis frangif vt iniusticie seductꝰ acq̇escat
Si vero hoc scienter facit vel vēdit vel q̃cūq;
mō alienat vt aliꝰ abutaf: oīa mala que inde
secunf imputanf ei. Argm. 2. q. 1. c. notū sit
xj. q. 3. precipue. 7. 15. q. 6. c. ꝑ. in fi. Tertio
aūt sunt quedā artes pernitiose que ad nul-
lum vsum humanū vtiles sūt nisi ad ꝑniciē

corpoꝝ ⁊ aiaꝝ: sicut sunt venena mortifera ⁊
ad nullũ vsum humanũ vtilia: facture super
flue ⁊ sũptuose cortinaꝝ: linteaminũ ⁊ cami
siarum: que in triplo plus valent ꝙ tota ca
misia: taxilli: tabularia: carticelle seu mitre
ꝓ capitibus mulieꝝ: fucamenta eaꝝ: corone
floride ⁊ lasciue picture ad vanitatē: seu la
sciuiam incitantes: ⁊ similia tunc mortalissi
me peccāt talia exercentes: faciendo: tenēdo
donādo: vēdendo: vel quomodocũq; talia ali
enando: ⁊ oia pctā ⁊ mala que perpetrant̄ il
laꝝ rerũ occasione eis imputant̄: ⁊ omniũ
aiaꝝ pereuntiũ illoꝝ maloꝝ occasione rei
sunt: apud deũ per illam regulā superi⁹ di
ctam de iniu. ⁊ dam. c. fi. Ad hoc enim opti
me facit lex distinguēs inter venenũ bonũ
⁊ malũ di. ꝙ flagitiose rei que nullo mō per
additionē alteri⁹ rei potest esse vtilis vsui
humano: neq; emptio: neq; vēditio: neq; so
cietas valere pōt ff. de ꝯtrah. emp. l. qui ve
nenum. In his ꝯcor. Ray. Inno. ⁊ Host. ex
ne cle. vel mona. c. i. imo si quandoq; lꝫ raro
contingat: ꝙ aliqua predictaꝝ aliquis ad li
citum vsum reducere possit ſm Chriso. vt
refert. Tho. 22. q. 169. arti. 2. in fine. Ta
les artes nō sunt tolerande: vnde dicit. Si
operibus alicui⁹ artis vt pluries aliqui ma
le vterent̄: q̄uis de se non sint illicite sunt ta
men per officiũ principis a ciuitate extirpā
de ſm documentũ Platonis. Non est autē
necesse extirpare a ciuitate ea que venialia: ſꝫ
que in aiaꝝ ⁊ populi detrimentũ sunt vt di
ctũ ē. Hinc est ꝙ quilibet obligat̄ scire d̄ ar
te cum qua victum lucat̄: vtrũ sit licita vel
e conuerso. In hoc ergo multũ inuigilare de
bet confessor cum penitens venit ad eum si in
tali exercitio vel officio siue arte sit in qua pos
sit saluare animā suā: aliter ex ignorātia vel
negligētia nō excusat̄ ipse confessor si penitē
tem ꝓ absolutionē secuꝝ reddit: cũ exerceat
artē in qua aia sua periclitat̄ ꝑ ꝑdictā regu
lam. Unde ambob⁹ accidit q̄d Matth. 15. do
min⁹ ait. Si cec⁹ ceco ducatũ ꝑstat ābo i fo.
ca. ¶ Tertio inducit hō ꝓximũ suũ ad ma
lũ nouitatũ inuentione: vñ Tho. secũda se
cunde. q. 169. in fi. 2. arti. ait. ꝙ artifices or
namentoꝝ peccant inuenīedo aliq̄ supflua ⁊
curiosa: vñ Chri. sup Matt. omel. 49. ait.
Ab arte calcefutoꝝ ⁊ textoꝝ multa abscindē
oportet. Eteni plura ad luxuriā deduxerũt

necessitatē ei⁹ corrũpentes: artē male arti cō
miscentes. Ꝯcor. Alex. de ales. Quō autē
⁊ que restitutio fieri debeat oium q̄ in ꝑsen
ti. c. dicta sunt nō pōt sigillatim facile diffi
niri: ſꝫ iudicio boni viri ⁊ cōfessoris discreti
i quolibet particulari casu prudēter determi
nāda est. Nec min⁹ spũalia ꝙ tpalia ⁊ corpo
ralia dāna existimanda sunt: sicut superi⁹ in
ꝑncipio ꝑmi articuli pñtis sermonis demon
stratũ est. Et sic patet pars secunda.

Pars tertia sermonis in qua declarat̄ ꝙ
hō infert dānũ spũale ꝓximo: malũ exem
plum dando.

Tertio dico ꝙ hō infert indirecte ꝓxio
suo spũale dānũ malũ exemplũ dā
do. Et hoc maxime faciũt maiores
⁊ superiores quoꝝ exemplo inferiores mouē
tur. Sicut enim iusti multũ edificant bonis
exemplis. iuxta illud Augu. sermone. 7. de
epiphania. Uitā pioꝝ non solũ sibi ſꝫ ⁊ alijs
esse vtilē: decet vt quod apud eos agi⁹ nō po
test verbis obtineat̄ exemplis: vnde sup ꝑs.
39. idem ait. Parũ est verbis agere sed etiā
exemplis agendũ est. Ita praui ⁊ peruersi
suis malis exemplis multos scandaliçant ⁊
ad malum inducunt. Quidā scandaliçant
auaritia: cuiusmodi sunt vsurarij manifesti
scelerati ⁊ publici lusores: in logijs ⁊ alijs lo
cis manifestis eoꝝ receptores: impijssimi ra
ptores ⁊ ꝯsiles. Quāta aũt detestatione di
gni sint q̄ lusorib⁹ receptacula ꝑstāt etiā hu
mane leges cũ. ff. d̄ alee vsu. l. i. in ꝑn. scriptũ
sit. Siq̄s eũ apud quē in alee vsũ eē dicet̄ k
narrauerit dānũ ve ei dederit: siue q̄d eo tpe
furto subtractũ est iudiciũ nō dabo in eũ: in
q̄ lege ſm Bartolũ apte notari pōt ꝙ tpe lu
di q̄ retinet ludũ sine tpali pena liberari pōt.
Fur q̄ꝫ si probabit̄ ꝙ furat⁹ sit ab eo q̄ reti
nebat ludum in domo eo tēpore quo ludeba
tur impunis erit. Raptores etiā publici ⁊ ob
stinati ab epō excōmunicari debēt: extra de
raptorib⁹. c. i. ⁊ 6. q. 3. c. placuit. Et si mor
tui fuerint ⁊ nō satisfecerint: ecclesiastica se
pultura carere debent extra de rapto. c. su
per eo. ⁊ c. ex litteris. Quidā secundo scāda
liçant proximũ de luxuria: sicut publici pro
curatores: atq; mulieres ornatu meretricio
incedentes: ⁊ maxime cum etiā sacris tēplis
huiusmodi prophana fuerit quorum fetor
⁊ horror ascēdit vsq; ad nares dñi sabaoth.

O quot aie piclitant ex hmõi incitationib⁹
nec sufficere video q hmõi mulieres satissa
ciãt ꝯdecẽter amouẽdo supfluas vanitates
si predicta gesserint aĩo ad luxuriã: ⁊ ad cõ/
cupiscẽtiã sui hoies ꝓuocandi: sicut nec suffi
cit vsurario cessare ab impio lucro nisi resti
tuat iam impie acquisita: vt ḡ talis satissa/
ciat plene necesse est ei tanta honestate fulgẽ
q ex sua occasiõe scandalizati sũt q̇ ei⁹ hone
sta cõuersatiõe reddant edificati. Manife/
stum ꝙ exẽplũ malũ de luxuria p̄stant i pub
lica fornicatõe seu adulterio cõmorãtes. et
quelibet publice meretrices: ⁊ q̇ȯ horrenduz
est etiã audire quidã sũt publici quasi sodo/
mite. Quidã ẽt puellaꝝ ⁊ pueroꝝ seu mulieꝝ
raptores seu violatores. ¶ Tertio ꝑo ipi
ꝓprimũ p malũ exemplũ scandalizant de su/
pbia: inter quos cõnumerari possũt tenẽtes
inimicicias nolẽtesq parcere inimicis: pub/
lici partiales: ⁊ insignia partialitatũ portã/
tes: publici homicide ⁊ hmõi. Similiter ⁊ hi
qui incantatiões querũt: vel repriũt furta:
⁊ publice faciũt ꝯsimilia mala. Oẽs aũt su
pradicti ⁊ cõsimiles eisq̇ p opa auaricie luxu
rie ⁊ supbie ꝓprimũ scandalizãt: tantũ bonũ
exemplũ de sua ꝯuersione pbihere tenent q
qui eoꝝ malis exẽplis scandali habuerũt oc
casionẽ: de eoꝝ ꝯuersione sumãt ꝯriaz edifi/
cationẽ. Nam sicut dicit extra de peni. ⁊ re.
c. i. Manifesta pctã nõ sũt occulta correctio
ne purganda: vbi fm glo. ibi: Qui publice
peccant publice corrigant. z. q. i. si peccaue/
rit. ⁊ de ꝯsecra. di. z. berengarius. etiam siue
sint leuia siue grauia: vt sedet scandaluz po/
puloꝝ publice fieri debẽt. ¶ Insup aduertẽ
dum est charissimi frẽs q vltra bona fortu/
ne fame ⁊ aie: sũt etiã bona nature siue cor/
poris que p regulã datã supius etiã restitui
debẽt: de quib⁹ hic aliq̇d breuiter est dicẽdũ.
Nam fm Sco. in. 4. di. 15. q. z. ⁊ Ri. ibidez
ar. 5. q. z. Tripliciter põt quis aliũ in bonis
corporis dãnificare. ¶ P°. vulnerãdo ⁊ tũc
vulnerãs remanet ad tria obligat⁹. P°. q̇dẽ
tenet ad expẽsas medicinarũ ⁊ medici: vt pz
Exod. zz. ⁊ de iniu. ⁊ dãno dato. c. si rixati.
Secũdo tenet ad illa que vulnerat⁹ talis lesi
onis occasione amisit: sicut i p̄allegato. c. et
glo. patet. Tertio tenet ad satisfactionez et
placationẽ ipsi⁹ de iiuria data: fm eni Tho.
z°. z°. q. 6z. ar. 6. Qui pcutit aliquẽ tenet re
cõpẽsare iniuriã passo ꝙuis nihil remaneat
apud ipsũ: ⁊ hoc ad arbitriuz boni viri: aliq̃
vltra p̄dicta superogando. ¶ Secũdo ifert
hõ dãnuz ꝓprimo mutilãdo: ⁊ tũc fm Sco.
vbi. s. Talis tenet. Primo ad expẽsas appo
sitas in curatiõe illi⁹ sicut dictu est. s. in. c. si
rixati. Secũdo ad satisfactionẽ impediti lu/
cri ꝓ toto futuro tpe q̇ vsurus erat illo mem
bro q̇ abscisus est. Tertio ad satisfactionem
afflictiõis illi⁹ mutilati que sibi ppetua ẽ ad
arbitriũ boni viri aliq̃ vltra p̄dicta supero/
gando. Quarto tenet truncbator alere a se
trũcbatos si alimonijs indigẽt. Quinto ob
ligat ad satisfacinedũ ꝯsanguineis ipsi⁹ mu
tilati. puta: si ille cui ẽ man⁹ ablata se ⁊ suos
alebat: q̇ȯ nũc implere nõ põt tale dãnũ infe
rens ad eq̃lia obligat fm iudiciũ boni viri.
¶ Tertio ꝑo infert hõ dãnuz ꝓprimo occi/
dendo. Tali enim occisori fm Scot. vbi. s.
tria necessaria sunt. P enim ei expedit q ex/
ponat vitã suã in causa iusta: vtputa ꝯ inimi
cos ecclesie seu alios infideles: ⁊ hoc ordinan
do laborẽ ⁊ periculũ suũ in satisfactione illi⁹
quã ipse occidit: vt sic cui nõ põt in corpora
lib⁹ satisfaciat in spũalib⁹ bonis. Qui si tũc
tantã satisfactionẽ vel restitutionẽ facere no
lit: nõ tamẽ potest oĩno a restitutõe esse imu
nis fm hosti. in Rica de pe. ꝯ quosdã fatuos
ꝯfessores qui ita leuiter absoluunt homici/
das sicut si occidissent bouẽ vel canẽ. Secun
do aũt fm Girar. obdo. si p̄dicti casus nõ oc
currerent obligat homicida ad totaz vitam
suã in orõne ⁊ pnĩa ordinare ad illius vtilita
tem q ipse occidit. Tertio ꝙ fm p̄dictos do
ctores si interfectus aliq̇s sustẽtabat. s. prez
aut matrẽ aut aliquos sibi ꝓpiquos seu pau/
peres obligat talis interficiẽs oibus illis ad
tantã restitutionẽ quantã illis abstulit p in/
terfectionẽ illi⁹. Quoꝝ oium rõ est: q2 dam
num passo est restitutio facienda. Ex his eli
ci põt: q si quis rei publice necessarius erat
si ex eius morte dãnum est passa: occisor ad
condignã restitutionẽ tenet. Seruus etiam
dño suo debet occisus restitui sibi p alterius
serui equiualẽtis dationẽ vel emptionẽ: aut
precciũ cõpetẽs emptõi. In oib⁹ igit p̄dictis
in q̇b⁹ dãnũ neq in se neq i equalenti resti
tui potest p recõpensationẽ faciẽdã arbitrio
boni viri restitui debẽt fm Ric. Tho. Guil.
⁊ ceteros doc vt sic finalit in viã tendamus

saluatiõis eterne: Quā nobis ꝯcedat Jesus
xp̄s qui est benedictus i seculorũ secula: amē.
Unde hodie veniente Jesu a Bethania in
Hierusalē sedens sup asinũ strauerũt iudei
vestimēta sua ⁊ pueri hebreorũ clamabant
di. Osanna filio David: bn̄dictus qui venit
in noīe dn̄i: osanna in excelsis.

Dn̄ica eadē infra diem: de obligatione re-
stitutionũ predictorum: quare. s. fieri debe-
ant. Sermo. 83.

Idētes au
tem discipuli indignati
sunt dicētes: Ut qd per
ditio hec? potuit eni vn
guentũ illud venunda-
ri multo ⁊ dari pauperi
bus. Mat. 26. Multi diabolica fraude de-
cipiunt fratres charissimi qui cũ bona ali-
orũ rapuerint absolutos se esse credũt si mo-
dicā raptorũ partē paupibus amore dei tri
buant: cōtra quos beat⁹ Gregorius vt ha-
betur. 14. q. 5. c. elemosyna. describit di. Ele-
mosyna redēptoris nr̄i oculis illa placet que
nō ex illicitis ⁊ iniquitate cōgeritur: sed que
de rebus concessis ⁊ bene acquisitis impendi
tur. Hec ille. Cuius rei mysteriũ in exēplo
iude in principio hui⁹ euangelij describitur.
Nā cũ accessisset mulier portans alabastrũ
vnguēti preciosi ⁊ effudisset sup caput Jesu
recũbentis: vidētes discipuli maxime iudas
indignati sunt dicentes. Ut qnid pditio hec
Maiorē eni conscientiā sibi faciebat de ele-
mosyna nō facta paupibus q̄ de rapina sub
huius pretextu cōmissa: quē cũ alijs discipu-
lis dn̄s reprehendit di. Paupes semp habe-
bitis vobiscũ: me autē n̄ semp habebitis. Ne
igit̄ ianía ⁊ vacua videāt̄ q̄ in suprioib⁹ di
cta sunt ne nimiũ dura ⁊ difficilia appareāt
in isto sermone quare sit restituendũ pertra
ctandũ est. Ad cuius rei euidētiā tres alias
considerationes de restitutionib⁹ annotabi-
mus: quarũ Prima dicet̄ restitutionũ obli-
gatio. Secũda dicet̄ restitutionũ deceptio.
Tertia dicet̄ restitutionũ inductio.

Pars prima hui⁹ sermonis in qua declarat̄
qb⁹ fũdamētis obligat̄ hō aliena restituere.

Rimo in isto sermōe dico q̄ homo
obligat̄ restituere aliena triplici via
Primo via rōnis. Secũdo via au-
ctoritatis. Tertio via exēplificatōis. ¶ Pri
mo dico q̄ hō obligat̄ restituere aliēa via ra
tionis. Septē rōnes inducunt̄ ad hoc obli-
gantes. Prima dr̄ rō ꝑceptionis. Nam ſm
Sco. in. 4. di. 15. q. 2. Et Ric. in eadē di. ar.
5. q. j. q̄ talis restitutio nō est necessario fa-
cienda. Primo tanq̄ pars gn̄alis satisfacti-
onis. Naz satisfactio gn̄alit̄ accepta reddit̄
equiualens ei in quē peccat̄. Non sic autē re
stitutio ista: quia absq̄ oi redditiōe pro pec-
cato posset reddi proximo qd̄ suũ ē: sic i mu-
tuis reddit̄ creditori absq̄ oi satisfactiōe pti
nente ad peccatoris recōciliationē. Et de cō
similibus cōtractib⁹ euenire pōt. Secundo
aũt nō est talis satisfactio necessario faciēda
tanq̄ pars specialis satisfactionis: que. s. est
tertia pars pn̄ie: quia de congruo requirit̄
restitutio ante oēm penitētie partē sicut vo
luntate vel actu siue facto cessatio a peccato:
sed satisfactio que est tertia pars pn̄ie nō re-
quirit̄ ante alias duas pn̄ie partes: sed sequi
tur cōtritionē ⁊ cōfessionē vt iniũcta a sacer
dote. Tertio autē mō bene necessario cogit̄
s. tanq̄ obligatio ꝑcepti diuinalis. Naz ſm
Sco. sicut auferre alienũ est mortale cōtra
preceptũ dn̄i negatiuũ. Nō furtũ facies: ita
⁊ tenere alienũ. Et iō sicut necessariũ ē ser-
uare negatiua precepta: ita necessariũ ē non
tenere aliena inuito suo dn̄o: exēpli gratia i
alijs culpis. Naz si quis teneret adulterā re
stituendo eam viro suo: tũc cessaret a trans-
gressione hui⁹ ꝑcepti. Non mechaberis. sed
hec oēm partē accepte pn̄ie debet añcedere
ꝙ ⁊c̄. ¶ Est tm̄ aduertendũ hic ſm Ri. vbi
s. q̄ vtait Ansel. in li. ꝓsol. 10. c. q̄ iusticia i
deo sub duplici rōne cōsiderat̄. Uno modo
dicit̄ condecētia hōitatis ei⁹. Alio modo re
ctitudo volũtatis in volendo vnicuiq̄ retri
buere ſm merita. Dicit igit̄ ipse q̄ restitutō
est aliqua pars satisfactiōis p compationē
ad iusticiā ꝑ dictā. Cōdecet. n. diuinā boni
tatē: vt homini faciēti actũ quē de⁹ ꝑcipit n̄
tm̄ sibi iputet actũ illũ ad meritũ gratie. sed
etiā vt pro illo remittat sibi aliquā partē
pn̄ie pro pctō debite: p cōpationē aũt ad iu-
sticiā scd̄o mō dictā restitutio n̄ ē ps satisfa-
ctiōis. Non. n. ſm Greg. iusticie pōt satisfa
cere hō p illud opus ad qd̄ faciendũ erat obli
gatus etiā si nō peccasset: vel si totā penā p
pctis debitā exsoluisset. Un̄ Anselm⁹ li. ꝑ.

Cur de⁹ hō.20.c.inquit. Nū reddis aliq̄d
quod debes deo etiã si nō peccasti nō debes
hoc cōputare pro debito qd̄ debes pro pctō
¶ Secūda ratio dicitur legis natural'. Nā
sunt duo precepta hui⁹ legis: vnū negatiuū
s. Quod tibi nō vis fieri: alteri ne fecerꝭ: qd̄
habetur Thobie.4. Actu.15.di.50. Pōde
ret.2.q.j.c.placuit. Aliud ꝑo affirmatiuū
s. Oīa quecūq̄ vultis vt faciant vobis ho
mines: ⁊ vos eadē facite illis: quod habetur
Mat.7. Luc.6.di.j.in prin. Que lex ē om
nino seruāda si saluari volum⁹: sed qui deti
net rē alienā facit alteri quod sibi nollet fieri
ꝗ̄ sicut vellet sibi restitui rē suā ab alio detē
tã: sic ⁊ ipse debet restituere rē alienã quā
iniuste detinet. ¶ Tertia rō dr̄ legis chari
tatis fraternalis. Quilibet aūt tenet dilige
re proximū sicut seipsū: vt habet Deutro.
6. Exo.20. Mat.22. Mar.12. Luc.10.13
di.c.oīs 23.q.4.c.ea rō dicta.7.c.debet hō.
2.q.6.si nō licet. Sed quilibet sic diligit se
ipsū vt nolit dānificari iiuste: ⁊ res suas ab
alio possideri cum ad illū iura rerū nō per
tineant: sed vult rem suã ab alio iiuste detē
tam sibi restitui: ⁊ de dāno sibi recōpensatio
nem fieri: ergo idē debet facere proximo suo
igitur ⁊c̄. ¶ Quarta ratio dicit legis mo
ralis. Nam ſm leges morales: vt habetur.5
Ethicorū. Est quedã iusticia cōmutatiua
que consistit in quadã equalitate. Et ē que
dam iusticia distributiua: que est constās et
perpetua voluntas distribuens vnicuiq̄ qd̄
suum est: vt scribitur.12.q.2.cū deuotissi
mã.⁊ institu. de iusti.⁊ iure.in principio.ff.
eo.ti.l.iusticia. Cū igitur seruare iusticiā
sit de necessitate salutis: ⁊ actus eius quātū
ad insticiā distributiuā sit reddere vnicuiq̄
quod suū est. Et quantū ad iusticiã cōmu
tatiuam consistat in quadã equalitate: que
quidē est equalitas per iteratã exhibitio
nem eius quod ablatū est repetur: sequit q̄
restitutio sit de necessitate salutis: ergo ⁊c̄.
¶ Quinta ratio dicitur recōciliationis. nā
si homo debet saluari oportet q̄ reconcilie
tur deo ⁊ proximo. Sicut eni in rebus natu
ralibus expresse videmus: quia non possunt
diu in esse conseruari nisi partes a quibus ꝓ
cedit esse ⁊ vita earum reducant ad quādã
equalitatē proportionis. Unde medici di
cunt q̄ sanitas est debita proportio humoꝝ.

Eodē modo nihil conseruatur in esse ciui
li ⁊ politico nisi equalitas quedã inueniat
inter eos qui simul cōuiuere debent: que qui
dē vt dictum est fit per restitutionem: qua
facta detentor rei aliene reconciliatur deo:
relinquēdo peccatū ⁊ proximo reddēdo ei
quod suū erat: igitur cui debetur restitutō
est necessario facienda. ¶ Sexta ratō dicit
satisfactionis. Quedã enim pars subtrahi
tur ab aliqua re naturali quod est de integri
tate perfectionis naturalis eius: quod dicit
peccatū in natura.2. Physico. Puta cū ho
mo nascitur cum tribus digitis in vna ma
nu ⁊ similia. Sed si natura posset satisfacere
huic integritati indefectibiliter ⁊ cōplete fa
ceret: quia satisfactio fit per cōtrariū pecca
ti: sicut per ieiuniū satisfactio de gula. Sed
contrariū peccati male ablationis est resti
tutio: ergo ad integritatē vite ciuilis neces
saria est rei male ablate restitutio. ¶ Septi
ma et vltima ratio dicitur vitationis. Nã
semꝑ intēdit quod melius ē: ſm philosophū
ꝑ de somno ⁊ vigilia. Et ideo intendit ordi
nem ad finem: sicut potentias anime ordiat
ad actus suos ſꝫ proportionē ad cōserua
tionem viuentis: vitat autē ea que hunc or
dinē impediūt: aut dissoluūt: sed in vita ci
uili omnes ciues ordinantur ad pacē ciuilita
tis omnes re propria vtendo. Quapropē ꝑ
politico. reprobatur illoꝝ opinio qui volu
erūt omnia esse cōmunia: sed q̄diu quis ali
enū inuito domino rei detinet perturbat pa
cem ciuilitatis quod omnino vitandum est:
ergo necessaria est restitutio rei aliene. Et sic
patet prima via qua obligat homo aliena re
stituere. ¶ Secūdo idē probat via aucto
ritatis septēplicis. Prio auctoritate mosay
ca sic discurrendo. Nā Moyses misit ad re
gem Edon obsecrās vt liceret ei conducere
populū israel ꝑ terras suas dicēs Nō ibim⁹
per agros tuos neq̄ ꝑ vineas: nō bibemus
aquas de puteis tuis: ſꝫ gradiemur via pu
blica: nec ad dexterā nec ad sinistrã declinā
tes donec transeamus terminos tuos: ⁊ si bi
berim⁹ aquas tuas nos ⁊ pecora nostra da
bimus quod iustū ē: nulla erit in ꝑcio diffi
cultas: tm̄ velociter transeamus. Habētur
hec oīa Nūeri.20. Si quis furatus fuerit
ouē aut bouē ⁊ occiderit vel vendiderit.5.
boues pro vno boue restituat: ⁊.4. oues pro

vna oue ⁊c̄. Exo. 22. Anima que peccaue-
rit ⁊ cōtēpto dn̄o negauerit proximo suo de-
positū: quod fidei eius creditū fuerat: vel in
aliquid extorserit: aut calūniam fecerit: siue
rem perditā inuenerit ⁊ inficiēs insup pie-
rauerit: ⁊ quodlibet aliud ex pluribꝰ fecerit
in quibus peccare solent homines ⁊ cōuicta
delicti: reddet omnia que per fraudē voluit
retinere ⁊ quintā insup partē domino cui
dānū intulerat. Hec omnia Leuiti. 5. Qui
percusserit iumentū reddet aliud. qui percus-
serit hominem punief: qui percusserit animal
reddat vicariū. i. animā pro anima. Leui.
24. ¶ Secūdo idem probaf auctoritate p-
phetica sic discurrendo. Quicūq aliquid ti
bi operatus fuerit statim ei mercedē restitue:
⁊ merces mercenarij tui apud te oīno n̄ ma-
neat. Exita. Indico tibi fili mi me dedisse.
10. talenta argenti dū ifantulus essē gabel-
lo in Rages ciuitate medorū: ⁊ chyrogra-
phum eius apud me habeo: ⁊ iō perquire q̄-
modo ad eū peruenias ⁊ recipias ab eo sup̄
memoratū pōdus argēti ⁊ restituas chyro-
graphū suū. Thobie. 4. Lignū habet spē si
preciosū fuerit rursū virescere ⁊ rami eiꝰ
pullulant. Ita hō postq̄ aliena abstulerit re
stituat. Job. 14. Vim fecerūt depredantes
populos: ⁊ vulgū pauperē expoliauerunt.
Nudis ⁊ incedentibꝰ absq vestitu: ⁊ esuriē
tibus tulerūt spicas inter aceruos eorū me-
ridiati sūt: quia calcatis torcularibus sitiūt:
de ciuitatibus fecerunt aīas gemere: ⁊ aīe
vulneratorū clamabunt: ⁊ deus inultum
abire nō patif. Et. i. Maledicta sit pars eiꝰ
in terra: nec ambulef per viā vinearū ad
minimū calorē: transibunt ab aquis niuiū:
⁊ vsq ad inferos peccatū illorū. Job. 24.
Noli fenerare homini fortiori te q si fenera
ueris quasi perditū habe. Non spōdeas su-
per virtutē: q si spoponderis quasi restitu-
ens cogita. Ecclesiasti. 8. Est qui multa re-
dimat modico precio restituens ea in septu-
plū. Ecclesiasti. 20. Multiplicabo fructū
ligni ⁊ germina agri: vt nō portetis vltra ob
probriū famis in gentibus. s. si aliena resti-
tuatis. Et recordabimini viarū vestrarū pes-
simarū: ⁊ displicebunt vobis iniq̄tates ve-
stre et scelera vestra. Ezech. 36. ¶ Tertio
idē probaf auctoritate euāgelica sic discur-
rendo. Oblatus ē regi vnus q̄ debebat ei de

cē milia talentorū: Cū autē non haberet
vn̄ redderet: iussit eū dn̄s venūdari ⁊ vxo
rem eius ⁊ filios: ⁊ oīa que habebat ⁊ reddi
⁊ tradidit eū tortoribꝰ quousq redderet vni-
uersū debitū. Mat. 18. Reddite que sunt
cesaris cesari: ⁊ que sunt dei deo. Mat. 22.
Mar. 12. 23. q. j. quid culpaf. Stans autē
Zacheus dixit ad dn̄m. Ecce dimidiū bono-
rū meorū dn̄e do paupibꝰ: ⁊ si quē defrau-
daui reddo quadruplū. Ait Jesus ad eum
quia hodie salus huic domui a deo facta est
Luc. 19. Oēs quotquot venerūt fures sunt
⁊ latrones: fur nō venit nisi vt furetur ⁊ ma
ctet ⁊ perdat: ego veni vt vitā habeāt. s. re-
stituendo. Jo. 10. ¶ Quarto idē probatur
auctoritate apostolica sic discurrēdo. Red-
dite ergo omnibus debita: cui tributū tri-
butum: cui vectigal vectigal: cui timorē ti
morē: cui honorem honorē: nemini quicq̄
debeatis: nisi vt inuicem diligatis. Ro. 13.
Nemo enim vestrū patiatur quasi homici-
da: aut fur: aut maledicus: aut alienorū ap-
petitor: quanto magis detentor. j. Pe. 4.
Agite nūc diuites ⁊ plorate vlulantes in mi-
serijs que aduenient vobis: diuitie vestre pu
trefacte sunt: ⁊ vestimēta vestra a tineis co-
mesta sunt: aurū ⁊ argentū vestrū erugi-
nauit: ⁊ erugo eorū in testimoniū vobis erit
⁊ mādūcauit carnes vestras sicut ignis. the-
saurisastis vobis irā in nouissimis diebus
Ecce merces operariorū qui messuerūt regio
nes vestras que fraudata est vobis clamat: ⁊
clamor ipsorū in aures dn̄i sabbaoth into-
nuit. Jaco. 5. Totus ergo mūdus positꝰ ē in
maligno. s. dānificationis: quia nolunt alie-
na restituere. j. Jo. 5. ¶ Quinto probaf au
ctoritate canonica sic discurrendo. Si res
propter quam peccatū est: reddi possit ⁊ nō
redditur penitētia non agitur sed simulaf:
si autē veraciter agitur nō remittif pecca-
tum nisi restituatur male ablatum: si vt di-
xi restitui potest. 14. q. 6. c. si res. ⁊ sūt verba
Augusti. in epistola. 2. ad Macedonianū.
Extra de vsur. c. cū tu. de re. iu. li. 6. 24. q.
6. c. legatur. de pen. di. j. c. neminem. ⁊ di. 6.
c. falsas: vt patet supra in sermone preceden
ti. extra de senten. excōi. c. porro in glo. super
verbo satisfaciant: vbi dicitur. Sine satisfa
ctione non potest esse penitentia. Iterū ex de
rescrip. c. ceterum ait. Alexan. 3. Qui dolo

⁊ fraude aduersarii suuz laborare cogit in expensis cōdēnari debet. Itez extra de resti. spo. c. olim nobis. Innocēti⁹ tertius inquit. Inanis est actio creditoris quā inopia debitoris excludit. Et extra de iureiurādo. c. ea te. idem ait. Onus non remittit͛ sed augetur si cuiꝙ īprouide soluitur qđ alij ex debito ē prestandū. Itez. 14. q. j. c. deniq₃. Ambro. in li. de officijs dicit. Deniq₃ si nō pōt alteri subueniri nisi alter ledat͛ comodi⁹ ē iuuari neutrū ꝙ grauari alterū. Hec ille. In detentiōe alieni maxime grauat͛ is cui restitutio debet fieri. Propterea ex eo nō pōt alteri subueniri quod est alterius. Idez Aug⁹. 14. q. 5. c. forte. Forte aliquis cogitat ⁊ dicit. Multi sunt christiani diuites: auari: cupidi: nō hēo peccatū: si suuz illis abstulero ⁊ paupib⁹ dedero. Unde cū illi nihil boni agant mercedē habere potero: sed huiusmodi cogitatō ei diaboli calliditate suggerit͛. Naz si totuz tribuat quod abstulerat auget potius peccatū ꝙ minuat. Unde idem Augusti. in li. de vero cultu cōcludit di. Non soluz ex maxia male oblataruz quantitate quis condēnabitur verū etiam ex quinta denarij particula non poterit quis faciez videre diuinam. Hec ille

¶ Sexto idem probat͛ auctoritate politica leguz impialium. Naz si quis alij ꝙ creditori soluit: peccatū auget: quia ille qui recipit furtū cōmittit. ff. de furtis. l. falsus. Et hoc dico nisi verus creditor ratuz haberet. Uñ plus peccat latro qui partit͛ spolia cuz latrone ꝙ qui non diuidit. 12. q. 4. c. si ad peccatū nec contrahitur aliqua obligatio nec pactū est tenenduz in turpibus. ff. de verbo. obli. l. generale. nec societas. ff. pro socio. l. qđ autē ⁊ l. sequēti. Ratio est: quia minus malū est spoliato habere vnum debitorem: cuz facilius possit vnus perduci ad restitutionem ꝙ duo. Itez f̄m leges non debet quis ad religionem intrare nec ad sacros ordines promoueri anteꝙ ratiocinia reddiderit. C. de epis. et cleri. l. officiales: quanto magis repellentur ab ordinibus angelorum qui non reddiderint ratiocinium male ablatorum. Item detinens aliena penitentiam simulat: Unde pri⁹ debet restituere ⁊ postea absolui: quia dicit lex: ꝙ is qui in fraudem creditoruz seruum manumittit nihil agit. insti. quibus ex causis manumittere non licet. §. j. Itez penitentiam agant in corpore sed peccatuz detinent in anima qui vellent de rebus male acquisitis facere elemosynas: orare: ieiunare: vel ecclesias aut capellas edificare: nō autē restituere: sed hoc nō sufficit: per legez. ff. quibus modis pignus vel hypotheca soluitur. l. iteruz liberatur. §. 2. Naz quousq₃ totuz sit solutum semp remanet obligatus. ff. de re iudicata. l. soluisse.

¶ Septimo ⁊ vltio idē probatur auctoritate philosophica gētiliū. Nam quatuor inducūt nos ad restitutionē. Primo inducit nos liberalitas de qua Didymus ad Alexandrū. Libera eni est res communitatez pati dispendiuz cum in alterum participata transfundit͛: sicut ex vna face: si lumina plura succēderis nulluz dānuz principali materiei generabit que quidē facultatem accipit plus lucēdi quotiēs causas accipit plus prestandi. Hec ille. Si igit͛ liberalitas cōmunicat sua: ⁊ ad hanc virtute morali homo tenetur: que est mediuz inter auariciaz ⁊ prodigalitatez: a fortiori tenetur homo restituere aliēa. Secūdo īducit nos humanitas que nulla improbitate quietez animi cuiusꝙ perturbat. Ideo Boetius li. 2. de conso. dicit. Diuitie magis effundēdo ꝙ coaceruādo nitent: tunc enim p̄ciosa est pecunia cuz translata in alios largiēdi vsu desinit possideri. Auaricia sp odiosos: claros largitas facit. Hec ille. Tertio inducit nos moralitas cuius est f̄m rōnez ⁊ bonos mores viuere. Unde Seneca epistola. 87. dic̄ sic. Nunꝙ maior est animus ꝙ vbi alienuz se posuit: et fecit sibi pacez nihil timēdo: fecit sibi diuitias nihil possidendo. Hec ille. Qui autez alienum iniuste detinet: bonos mores deprauat: ergo expedit vt restituat. Quarto īducit societas cuius est cōmunitatem hominuz seruare quadaz iusticie rectitudine: quam conturbat iniustus detētor alieni. Unde Tullius li. j. de officijs dicit. Optime autē societatis hominū coniunctio seruabitur si vt quisq₃ erit cōiunctissimus ita in eum benignitate plurimū conferat͛. Et ita: Seruāda est ergo cōmunitas vt que descripta sunt legibus et iure ciuili: hec ita teneantur vt est constitutuz ex quibus ipsis cetera sic obseruētur: vt in grecorū prouerbio Amicoruz omnia esse cōmunia. Omnia autez cōmunia hominuz videntur que sunt ge

neris eiusdem. Hec. ille. Si ergo ad seruan-
dam societatez hominū debemus nostra ꝓ
pria libere condonare ⁊ coīcare vt cōmunia
multo magis ad iusticiam pertinet alienuz
non retinere sed restituere. Et sic patet secū
da via ꝙ homo obligat̄ restituere aliena.
¶ Tertio idem probat̄ via exēplificatiōis
⁊ septēplicis. Et primuz exemplū habet̄. 2.
Reg. 9. vbi scribitur: ꝙ Dauid dixit Mis-
boseth filio Jonate de domo Saul. Ne ti-
meas quia faciaz in te misericordiā: propter
Jonathaz patrez tuū: ⁊ restituā tibi omnes
agros patris tui Saul: ⁊ tu comedes panē
in mensa mea semꝑ: vocauitq; rex Sibā pu-
erū Saul ⁊ dixit ei. Omnia quecūq; fuerūt
Saul: ⁊ vniuersaz domū eius dedi filio do
mini tui ⁊c̄. Secūduz exemplū habetur. 4.
Reg. 8. vbi scribitur. ꝙ mulier sunamitis tē
pore famis vna cuz filio suo: quez suscitaue-
rat Heliseus habitauit in terra philistijm:
que post annos. 7. reuersa est ⁊ ingressa ē ad
regem: vt interpellaret eum pro domo sua
⁊ agris suis: quaz cum audisset rex dedit ei
eunuchuz vnū ⁊ ait. Restitue ei omnia que
sua sunt ⁊ vniuersos redditus agrorū a die
qua reliq̄t terrā vsq; ad p̄sens. Tertiū exē-
pluz habetur. j. Esdre. j. c. vbi scribit̄. ꝙ rex
Cyrrus protulit vasa templi dn̄i: que tulit
Nabuchodonosor de Hierusalē ⁊ posuerat
ea in tēplo dei sui: ⁊ iussit ea reportari ī Hie
rusalez ⁊ reddi templo dn̄i edificando ī Hie
rusalez. Quartum exemplū habet̄ Math.
27. de Juda qui retulit. 30. argēteos dicēs.
Peccaui tradens sanguinē iustū. In quo fa
cto melior fuit vsurario q̄ nihil reddit. Qui
tum exempluz ponit Ualerius li. 3. c. 7. di.
ꝙ senatus romanus voluit vt Luciꝰ asia-
ticus redderet rationem octingentarū libra
rum argenti que ipse habuerat in bello con-
tra regem Anthiochū: lz supauerit regez ⁊
Asiam imperio Romano subiecerit: ⁊ cuz
nō haberet vnde solueret: adiudicatus ē car
ceri. Similiter Scipio africanus propt̄ con
similez causam exulauit sponte in quadaz ci
uitate apulie. Sextum exemplū ponit etiaz
Ualerius li. 6. c. 9. dicēs. ꝙ senatus Roma
nus audiens ꝙ Claudius consul iuste ven-
didisset camerinos in campania: ⁊ pecuniā
Errario Romano deputasset: vt compꝑt iu
sticiaz voluit ꝙ preda redimeretur ⁊c̄. Sep
timuz exemplū ponit idez Ualerius ibidez
di. ꝙ cum quidā tribunus Quitius cota no
mine nollet satisfacere creditoribus suis: col
legiuz tribunoruz decreuit vt illis pecuniaz
redderet: vel fideiussorez inueniret. Nō. n.
maiestas publica priuate perfidie debet ob-
tentui esse: itaq; coactus est suis creditoribꝰ
satisfacere. Et sic patet tertia via quare obli
gatur aliena restituere: ⁊ pars prima huius
sermonis.

¶ Pars secūda sermonis in qua ponuntur
septez restitutionū deceptiones: quibꝰ deci-
piuntur peccatores ne faciant restitutiones
condignas.

Secūdo in isto sermone vidēde sunt
deceptiones quibus diabolꝰ illaque
at peccatores ne faciant restitutio-
nes condignas: que sunt septē. ¶ Pria aūt
deceptio dicitur prolōgatiua. Naz quidaz
et si intendant restituere aliena: tamē resti-
tutionez illaz differunt quātū possunt au-
ctoritate propria dilationez accipientes mi-
ra ignorantia: volūt absq; aliqua mora gra
tiaz eis ablataz sibi reddi: ⁊ tamē pauperi re
stituere nolunt id propt̄ quod gratia sūt pri
uati: cuz tamē prius pauperez spoliauerunt
substantia tēporali q̄ spoliati fuerūt gratia
spūali. ¶ Secūda deceptio dicit̄ inflatiua:
siue placatiua. Nā debitores qui ꝑ illicitos
contractus atq; vsuras aliena occupauerit
vbi de culpa sua debuerunt hūiliari: ⁊ de in-
iuria illata creditoribꝰ veniā postulare: ecō
uerso quadaz inflata arrogātia dicūt ei. Si
ego non fuissem perijsses tu ⁊ familia tua fa-
me: ⁊ taliter eis minātur vt ipsos tacere ne-
cesse sit: ⁊ bōa sua nō repetere: ⁊ hac fallacia
decepti miseri peccatores cuz debeānt resti-
tuere aliena: pacificant solū clamores exte
riores. De clamore autē consciētie proprie q̄
eis propinquior est ⁊ eos sequit̄ vsq; ad iu-
diciū sempiternuz nihil curant. Si quando
tn̄ de alienis remordeat eos consciētia sua:
ex quo creditores nihil ab eis petunt: illis sa-
tisfacere minime curant. ¶ Tertia insuper
deceptio dicit̄ excecatiua. Sūt nāq; pleriq;
qui grauiter infirmant̄ proponūt aliena re-
stituere si ꝯtingat eos mori: nō autē si a mor
te euadent. Tales nāq; volunt inire pacem
cū deo si eos mori cōtingat: secus aūt si eua-
dant: sed pro certo tales noscāt ꝙ deus siue

moriant̃ siue euadant cuȝ eis minime pacem
facit iuxta illud Esa. 58. Nõ est pax impijs
dicit domin⁹. ¶ Quarta quoqȝ deceptõ vo
cari potest diminutiua. Naȝ sunt nõnulli q̃
iuxta posse creditorib⁹ nõ soluũt quod tenẽ
tur: sed certam pecunie sũmaȝ prefigunt: vñ
eoruȝ male ablata restituãt̃: sed aliter fecit
Zacheus qui vt dictum est. s̃. reddidit qua
druplum. ¶ Quinta autẽ deceptio dicẽda
est distributiua: que est illoruȝ qui cum ali
qua certis personis restituere obligant̃: vo
lunt in pias causas dispensare vel erigere: ⁊
dotare capellas: vel multiplicare calices cũ
insignis suis ⁊ huiusmodi: de quib⁹ satis di
ctum est sup̃ in tractatu de elemosyna: ideo
causa breuitatis hic omitto. ¶ Sexta dece
ptio dicitur defraudatiua. Sepe eniȝ cõtin
gere solet q̃ male ablatoꝝ heredes nõ curãt
illa satisfacere: eo q̃ ab eis nõ sunt impie ac
quisita: cuȝ tamen obligẽtur restituere om
nia mala ablata que ad eos peruenerunt du
rante hereditate ſm Ray. ⁊ Jo. an. in nouel
la. 16. q. 6. c. si episcopum. extra de pigno. c.
ex presentiũ. in fine. de solutio. c. j. de vsu. c.
tua nos. de rap. c. in litteris. de sepul. c. fina.
de sentẽ. excõmu. c. nobis. ¶ Septima ⁊ vl
tima deceptio dicit̃ retributiua: Sunt nem
pe quidaȝ homines taliter ex cupiditate in
sensati: q̃ filios suos vel alios relinquũt re
stitutores male ablatoꝝ suorũ: cum p̃ seip̃os
restituere possint: putant eniȝ stulti alios fa
cere qd̃ ipsi facere noluerũt. Pensent vtiqȝ
in seipsis q̃ pauca bõa faciant pro parẽtib⁹
suis: et similiter non dubitent sibi fieri: quia
Luc. 7. dominus ait. Eadeȝ mẽsura q̃ mẽ
si fueritis remetietur ⁊ vobis. Hac igit̃ sug
gestione diabolica decepti relinquũt substã
tiam filijs suis: que nõ soluȝ est causa dãna
tionis sue: sed ⁊ filioruȝ: sicut Osee. 9. dicit̃
Effraym qui interpretat̃ crescens ducit ad
interficienduȝ filios. Nimis nẽpe isipiẽs di
ci potest qui non potius aliqua pecunia vitã
eternam sibi procuret q̃ heredibus suis sup
plicia sempiterna. Quaprop̃ melius esset
absqȝ liberis decedere q̃ vna cum eis in eter
num perire. Ait eni Grego. ꝑ Mor. super
illud: Nati sunt ei septeȝ filij ⁊c̃. Ad auarici
am cor parentũ allicit fecunditas prolis: eo
enim ad ambituȝ cõgregãde hereditatis ac

cenditur q.. o multis heredibus fecundatur.
Unde Tal.. philosoph⁹ interrogatus qua
re nũq̃ accepisset vxorẽ: Rñdit prop̃ amo
rem filiorum. Et sic patet pars secunda.

¶ Pars tertia sermonis in qua ponũtur . 7
inductiones ad restitutioneȝ faciendam.

Tertio in isto sermone vidende sunt
suasiones seu iductiones ad restitu
tionem faciendã promouẽtes: q̃ sũt
etiam septeȝ. ¶ Primo eni debet homo re
stituere aliena: quia sicut restituit sibi de
us propterea diabolice suasioni minime cre
dere debet qui suggerit sibi vȝ si aliena resti
tuas eris pauper ⁊ mendicus. Quomõ eniȝ
paup̃ esse põt qui deuȝ habet? Et vere nimis
auarus est cui nõ sufficit deus. Aug⁹. n. ait.
Satis diues est christiana religio: que i pos
sessore omniũ oĩa possidet: q̇a sicut ꝓpheta
dicit. Domini est terra ⁊ plẽitudo eius. Qui
eniȝ habet deum: habet omnia que sunt dei.
¶ Secũdo debet homo restituere aliẽa: q2
restituitur sibi ipsa anima que plus valet q̃
corpus: propterea saltẽ tantũ restituere de
bet quantũ dimitteret si captus esset a suis
capitalibus inimicis: cum etiã in iniquiori
bus manibus captus sit: quia in vngulis de
moniorũ. Propterea Daniel. 4. in persona
talium ait. Leuaui oculos meos in celũ. s.
vt obedirem deo in satisfaciendo: ⁊ sensus
meus. i. spũs meus restitut⁹ ẽ mihi. ¶ Ter
tio debet homo restituere aliena: quia sic re
stituũtur ei merita sua que ante vsuraȝ aut
rapinam lucratus fuerat. Naȝ bona facta i
gratia mortificant̃ per consequenteȝ culpã
sed reuiuiscunt per recuperataȝ gratiam: si
cut scriptum est. Sepe reuiuiscunt que mor
tificata fuerunt: vt patet. s̃. in tractatu de pe
nitentia in generali: vnde talibus loquit̃ do
min⁹ p̃ Joelẽ. c. z. di. Reddã vobis agnos
i. bonos fructus quos comedit locusta: bru
cus ⁊ rubigo. i. demones. si. s. restitueritis ali
ena. ¶ Quarto debet homo restituere alie
na: quia sic restituũtur ei oẽs spirituales fra
tres quos idẽ amiserat dum iniuste retinuit
aliena. Unde Ecclesiasti. 24. Que coicatio
sancti ad caneȝ? vere vtiqȝ canis est iniuste
rapiens ⁊ retinens aliena: propterea non ha
bet cõmunionẽ cum aliquo viro dei: sed cuȝ
restituit iniuste detenta fiũt illi dilectissimi

fratres. ¶ Quinto debet homo aliena restituere: quia sic restituũtur ei ecclesiastica bona. Naz particeps fit omniũ bonorũ que in ecclesia sancta fiũt: sicut in persona talis ꝓpheta inquit. Particeps ego sũ omniũ ti. te ⁊ cu. man. tua. ¶ Sexto debet homo restituere aliẽa: quia sic restituit̃ sibi bona fama que supra multas diuitias estimãda ẽ: vt dictuz est supra. Naz sic apta est ⁊ clara facie: ⁊ sine rubore postq̃ꝫ aliena restituit ꝙ potest homo: nõ tm̃ coraz deo sed etiaz coraz hominibus compere. vnde de talibus per Zacha. 10. dñs loquit̃ di. Conuertaz eos ⁊ miserebor eorũ: ⁊ erunt. s. famosi sicut fuerũt añq̃ꝫ proieceraz eos. ¶ Septimo ⁊ vltimo debet homo restituere aliena: quia sic acquirit sibi regnuz glorie sempiterne: vbi sũt diuitie infinite ⁊ eternaliter durature. Diuitie eni tẽporales si non restituũtur in presenti: saltez per mortez semel relinquende sũt: ⁊ tũc verificatur illõ quod Ecclesiasti. 10. scribit̃. Cũ morietur homo hereditabit serpẽtes bestias ⁊ vermes. Ista etenim tria diuidũt sibi bona occupantis ip̃e aliena. Primo serpentes sunt maliciosi ⁊ sanguinei: qui serpentia malicia bona tẽporalia ip̃e acquisita sibi multipliciter: ⁊ maxime in morte diuitis occupant ⁊ hi serpentes merito nũcupantur: quia veluti Gene. 9. scriptũ est. Serpens erat callidior cũctis animantibus terre: sic tales ꝑ maliciosaz auariciam incorporant sibi talia tẽporalia bona. Secundo autez bestie que a vastando nominate sunt: dicuntur infernales demones: sicut propheta ad dominũ ait. Ne tradas be. a. cõ. ti. Et he bestie rapiunt illius mali diuitis animaz. Tertio ꝓ vermes rodũt atq̃ꝫ consumũt corpus: ergo sicut dominus Math. 16. ait. Quid prodest homini si vniuersuz munduz lucretur: anime ꝓ sue detrimentuz patiatur: A quo detrimento infernali per veraz alienorum restitutionem liberet nos ille qui restitutor ⁊ dator est omnium bonorum predictorũ. Qui cum patre et spiritu sancto viuit ⁊ regnat in secula seculorum: Amen.

¶ Feria secunda post dominicam Palmarum: quando: cui: ⁊ quomodo debet fieri restitutio ¶ Sermo. 84.

Domus impleta est ex odore vnguenti. Scribũtur hec verba Jo. 12. Cum discũberet Jesus fratres charissimi in Bethãia ĩ domo Symõis leprosi: Maria accepit libraz vnguẽti nardi pistici preciosi: ⁊ vnxit pedes Jesu ⁊ extersit capillis suis pedes eius: ⁊ vt dicũt verba proposita domus impleta est ex odore vnguenti. Quod exemplũ mystice figurat animaz que est templuz spiritus sancti j. Chor. 6. Que dum accipit vnguentum penitentie satisfaciendo veraciter deo ⁊ hominibus: tunc repletur ex odore ipsius penitentie per infusionez sibi gratie date: sed pꝰ q̃ꝫ in superioribus multa iaz dicta sunt de sa satisfactione restitutionis bonoruz alienoꝝ Restat ad aliqualem cõpletionez ⁊ perfectiorem cognitionem huius materie: vt etiam tria de restitutiõibus in presenti sermone cõsideremus. Primuz est quãdo fieri debet restitutio. Secundum est cui fieri debet restitutio. Tertiuz est quõ fieri debet restitutõ

¶ Pars prima huius sermõis in qua declarat̃ qñ hõ aliẽa restituere obligat̃ et qñ non.

Prio igit̃ ĩ isto sermõe ad vidẽdũ qñ hõ aliẽa restituere obligat̃ ponit̃ tal' regula ꝫ Sco. in. 4. di. 15. q. 2. s. nõ licet alienũ iuito dño suo aliq̃ tp̃e detinẽ nisi circa hoc dñs ĩ iudicio erret. Pro q̃ regl'a declarãda tria nõbilia ãnotant̃. Primũ de acq̃sitis ĩiuste. Scõz õ acq̃sitis iuste. Tertiuz õ necessitate lñe. ¶ Primũ qñt nõbile õ acq̃sitis ĩiuste tale ẽ. ꝙ debita acq̃sita ex ĩpio lucro cuiꝰ mõi sũt rapie: furta: vsure: symonie ⁊ ꝯsilia: mox ꝓ posse sũt soluẽda. Cuius rei triplex rõ assignat̃ ꝫ Tho. Ale. lõ. ⁊ Sco. Pria rõ ẽ respcũ deiꝰ p̃cipiẽt: lz. n. affirmatiua p̃cepta ip̃iꝰ dei ñ obligẽt ad sp̃ tñ ad hoc obligãt p̃cepta negatiua. ⁊ q̃ꝫuis p̃ceptũ õ restitutõe faciẽda ꝫ formã videat̃ affirmatiuũ: ĩplicat tñ aliqõ negatiuũ q̃ q̃s ꝓhibet̃ detinẽ alienũ. ⁊ iõ vt dcm̃ ẽ ĩ p̃cedẽti ꝫmõe sic auferre alienũ ẽ mortaleꝫ p̃ceptũ dñi negatiuũ. Nõ furtũ facies. ita ⁊ tenẽ alienũ. ⁊ iõ sicut necessariũ ẽ ꝫuare negatiua p̃cepta: ita necessarium est nõ tenere aliena inuito dño suo. Et per cõsequens vel actu stati redere: vel

velle reddere cum fuerit oportunū. Secun
da ratio est respectu proximi: quia eadem in
iuria est ⁊ rem alienam inuito dño retinere:
sicut eam inuito dño auferre. extra de resti.
spo. c. sepe. vbi vltima glo: inquit. Iura p eo
dem reputant auferre ⁊ detinere iniuste. ar-
gumentū etiaʒ ad hoc. 16. q. j. c. de crimine.
Tertia ratio est respectu sui: quia vt homi-
nem vere penitere possit: stati cessanduʒ ē ab
actu cuiuscūqʒ mortalis culpe: nō tm̄ exteri
ori sed etiaʒ iteriori: iuxta illud Ecclesiasti.
21. Quasi a facie colubri fuge peccatū: tenet
ergo homo se ponere in tali statu iuxta posse
ꝙ sibi remittat peccatuʒ: quod nō fit nisi re-
stituat male ablatuʒ: vt dicuʒ ē. Sicut igit
tenens adulterā nō est capax penitētie sed ir
risor: ⁊ si talis ad penitētiam venit peccatū
peccato addit: ſm Sco. vbi. s. sic detinēs ali
enuʒ volūtate ⁊ facto partis: penitētie nō ē
capax. ¶ Ex his que dicta sūt lucide patet
ꝙ homo absolui nō debet: nisi prius aliena
restituat iuxta posse: quod pbat triplici ra-
tione. Primo propt cōtinuationē: quia nul
lus absolui potest ꝙdiu est in continuatione
mortalis culpe: sed talis accedens ad sacra-
mentū simpliciter fictus est: quia qui iniuste
possidet alienum semper ē in continuatione
peccati donec reddiderit illud si reddere pōt
Secūdo propter obdurationē: quia cōstat:
ꝙ qui pōt ⁊ non vult stati restituere nō ē ve-
re contrit⁹: sed quodāmodo indurat⁹. Naʒ
vere cōtritus recedit ab omni culpa mortali.
Nullus autē absolui pōt queʒ constat non
esse contrituʒ: ergo nec talis pōt absolui: ⁊ si
absoluatur absolutio nulla est: et grauit pec-
cat absoluens: quia absoluit impenitentē in
penitentie sacramēto. Tertio propt ligatō
nem: quia obligatus ad restitutioneʒ semp
ligatus manet ſm iudiciuʒ dei quousqʒ resti
tuat quantū potest: ergo quātūcunqʒ absol-
uatur a sacerdote absolut⁹ nō est. Null⁹. n.
est absolutus quē dominus non reputat ab-
solutuʒ: ergo restitutio necessario absolutio-
nem precedere debet. Proinde cecus est om-
nis sacerdos qui aliter quantūcunqʒ absol-
uit: et ad restitutioneʒ obligat euʒ: cuʒ expe-
rientia patienter clamet ꝙ tales omni anno
promittunt restituere ⁊ nunꝙ aut raro con
fessori promissuʒ seruant. Si quis autē acce
dat ad confessioneʒ atqʒ aliena restituere p
ponit: tale propositum non sufficit pro futu-
ro: ex quo in presenti restituere potest: sicut
ad iustificationem peccantis minime suffice
re potest propositū ipsius contritionis. s. de
futuro: quia peccatuʒ quo ad restitutionem
tenetur: lʒ pretérituʒ sit: est tamē in actu ma
nēs ⁊ donec restituat: semper etiā fit nisi cū
eo concordauerit cui obligatus est ſm mo-
dum de quo dicemus. j. Non debet igit pec-
cator absolui donec constet de restitutione
actu de facto completa aut cito complenda:
ita ꝙ iam ille cui restituenda est illaʒ teneat
⁊ de hoc sacerdos veraciter sit securus inter
omnes autē grauissimos offensores in hoc
extimandi sūt qui relicta ad pias causas non
restituūt vt tenētur: contra quos terribili-
ter clamant tria cōsilia que habētur. 13. q. 2.
c. qui oblationes. cuʒ duobus capitulis seqn
tibus. ¶ Secunduʒ notabile est de acquisi-
tis iuste. In quibus quideʒ restituēdis attē-
dende sunt circūstantie contractuuʒ vel pa-
ctorum: aut interuenientiuʒ iuramētorum
prefigentiuʒ certum tēpus. In talibus eniʒ
non sic stricte debitor obligatur vsqʒ ad ne-
cessitatem extremaʒ se mox omnibus expoli-
are vendendo centum pro. 25. sicut obliga-
tur in primis. Nam ſm Sco. vbi supra. vbi
restitutio est nimis notabiliter dānosa non
tenetur homo ad statim restituendū: sed suf
ficit ꝙ salteʒ affectu statim restituat. Ratio
huius est: quia non est presumendum ꝙ be-
nignitas iuris et equitatis impie velit inter
pretari aut nimium dure. In his tamen re-
gulariter tenendum est par necessitas: vel
dānificatio creditoris pari vel minori neces
sitati seu dānificationi debitoris semper pre
ferenda est: Hoc enim dictat atqʒ exigit be-
neficij et gratitudinis ratio. ¶ Tertiuʒ no
tabile est d necessitate licētie. Triplex nāqʒ
differentia debitorum est. Quidam licʒ pos
sit satisfacere aliena: tamen pro leuiori gra-
uamine suo vellet terminum solutionis: Et
istis correspondet vna licētia que dicitur ob
tēta: quia hi qui habent vnde debita soluāt
nisi eis prolongandi notabiliter vltra tēp⁹
debitū libera licētia a creditoribus petita cō
cedat satisfactionem ⁊ solutionē talem licite
differre non pñt: iuxta prefatā regulā Scoti

que quidẽ licẽtia tũc libera dici põt quando
bis q̃tuor caret.s. timore: pudore: seu vere-
cũdia: desperatione vel aliqua spe: vtputa: q2
ab eo cui remittit͛ sperat͛ p̃stare aliq̃d mutuũ
vel aliq̃d tẽporale seruitiũ sibi fieri. Quidã
ꝟo sũt q̃ cũ magna difficultate ptẽ debiti sol
uere possunt: ⁊ istis rñdet quedã li. ẽtia q̃ d͛
quesita: q2 dilationẽ debiti querere debent: ⁊
sufficit in ꝯscia ẽt si nõ obtineãt. Est tñ disti
guẽdũ ꝓꝫ Alex. lõbar. q2 aut creditor pl⁹ q̃
debitor indigẽs est: aut vterq̃ equaliter sũt
ĩdigẽtes: aut creditor nõ multũ indiget. In
p̃mo ⁊ secũdo casu restituere obligat͛ sine di
latione: q2 nullus debet facere ꝓfectũ suũ de
re aliena cũ dãno eius cui⁹ est eo inuito. In
vltimo ãt casu si debitor tñ indiget q̃ si cre
ditor sciret indigentiã ei⁹ ꝓm verã rationẽ ⁊
charitatẽ fraternã nõ deberet sibi claudere
viscera pietatis: tũc differre restitutionem
põt: etiã si creditor dilationẽ solutiõis nega-
ret. Rõ hui⁹ est: quia tunc habet dilationis
licẽtiã interp̃tatiuã. Si aũt sunt plures cre-
ditores: ⁊ vn⁹ nõ vult dare dilationẽ: sed pe
tit q̃ debitor cedat bonis: tunc ꝓm Ray. stã
dũ est maiori parti. Maior ãt pars dici de-
bet vbi maius ⁊ forti⁹ ẽ debitũ. Si ꝟo pars
sit debitũ maior creditorꝝ numero standũ ẽ.
Si aũt oĩa paria sint clemẽtior sentẽtia eli-
gi debet. i. de danda dilatione. C. de cessiõe
bonorꝝ. l. fi. Quidã quoq̃ absq̃ magno scã-
dalo satisfacere mĩme possunt. Et istis cor-
respõdet alia licẽtia que dr̃ interp̃tata. Nã
hi absq̃ magno incõuenienti satisfacere nõ
possunt: ⁊ dũ tale incõueniẽs ĩminere videt͛.
differẽdi satisfactionẽ hñt licẽtiã interp̃ta-
tã: si tñ habẽt voluntatẽ restituẽdi quando
oportunitas erit. In his igit͛ casib⁹ nõ obli-
gat͛ hõ stati restituere actu. s. qñ nõ põt re-
stitui absq̃ graui periculo infamie. seu scan
dali plurium vl͛ paucorꝝ: seu ꝑiculo mortis
sui vel suorꝝ: aut mortalis culpe que q̃dez ex
inuolutiõe multorꝝ q̃si semꝑ venire solet. Et
ideo ꝓm Sco. vbi. s. in istis casibus licet dif-
ferre restitutionẽ exteriorẽ posita tñ iterio-
ri. s. volũtate restituẽdi cũ venerint circũstã
tie oportune: nec dño rei inordinate etiã or-
dinate ⁊ male volẽte statim retrahere suũ: ⁊
ꝑ cõsequẽs cõtra rectã rõnẽ. Est tñ retinens
detẽtor iniustus. Naꝫ ⁊ depositũ de cui⁹ red-
ditiõe strictissima lex habet͛. l. fi. C. depositi
iuito dño voluntate inordinata põt licite re
tineri. Et sic patet pars prima.

¶ Pars secũda hui⁹ sermonis in q̃ declara
tur cui debeat fieri restitutio.

Secũdo inuestigandũ est cui debet fie
ri restitutio. Nã ꝓm Alex. lombar
res restituẽda tripliciť male accipit͛
Et de hoc ẽ tex. l. i. ff. de cõdi. ob tur. causam
¶ Primo igit͛ res restituẽda accipit͛ cũ cul
pa accipiẽtis ⁊ nõ dantis: sicut patꝫ in rapi-
na: furto: ⁊ vsura: ⁊ tunc restituenda est illi
cui⁹ res fuit: q2 nõ amisit dominiũ: vnde. 14
.q. 5. c. non sane. scriptũ est. Qui ꝟo contra
ius societatis humane furtis: rapinis: calũ-
nijs: oppressionibus: inuasionib⁹ aliqua ab-
stulerint reddẽda poti⁹ q̃ donanda cẽsem⁹
Zachei publicani exẽplo qui dixit: Si quem
defraudaui reddo quadruplũ. Aũ qñqꝫ cõ
tingere posset q̃ dans amittit dominiũ rei
date. Nam ille q̃ nũmos mutuat cuidã cuꝫ
pacto q̃ teneat͛ ire ad suũ molendinũ ⁊ hui⁹
modi cõmittit vsuram ⁊ restituere obligat͛
nõ dico premiũ suũ: sed cõmoditatẽ quã ide
consecut⁹ est: que extimari debet iudicio bo-
ni viri: ꝓm Jo. an. in regula. pctm̃. de re. iu.
lib. 6. Si ꝟo querat͛ cui tale restitui debet.
Rñdeo q̃ debet pauperib⁹ erogari nõ illi q̃
iuit ad molẽdinũ: q2 in nullo ꝓpter hoc fuit
grauat⁹. Preterea ille qui dedit mutuũ p̃n
cipaliter ꝓpter lucrũ vsurã mentalẽ cõmi-
sit extra de vsuris. c. ꝯsuluit ꝓpter q̃ ea q̃ ex
inde recipit retinẽ nõ põt: q2 ꝯ legẽ dñi fecit
q̃ Luc. 6. ait: Mutuũ date nihil inde spe-
rantes. Insuper ⁊ ille qui ꝓpter mutuũ pre-
miũ dedit: rehabere nõ põt: quia id a se volũ
tarie abdicauit: ꝓpterea pauperib⁹ erogan
dũ: ad hoc extra de homicidio. c. sicut dignũ
⁊ de vsu. c. cũ tu. ⁊. c nõ sane. 14. q. 6. ¶ Se
ꝟo restituenda res aliquãdo accipit͛ cũ cul-
pa dantis ⁊ nõ accipiẽtis: puta q2 mala intẽ
tione dedit: tñ accipiens bona intẽtione ac-
cipit: sicut cõtingit sepe de furibus ⁊ raptori-
bus ⁊ vsurarijs qui ex vanitate ⁊ pompa fa
ciũt elemosynas: ecclias cõstruũt: ⁊ dotãt ca
pellas ⁊ filia de ĩ pie acq̃sitis nõ satisfaciẽdo
de certis: ⁊ tunc distinguendũ est. quia si id
q̃d extitit datũ fuit in potestate dantis ⁊ de-
dit ꝓ luxuria vl͛ cã impia: sꝫ recipiẽs recepit

intẽtiõe bona: tũc recipiẽs retinere põt. Si autẽ nõ: q2 alienũ dedit vl' id super quo nõ habuit potestatẽ dandi: tunc reddendũ est illi cuiꝰ est: vel illi qui habet ptãtẽ in eo quod datũ est. Nemo eni põt plus iuris in aliũ trãsferre ꝙ̄ ipse dignoscit̃ possidere. ff. de re. iu. l. nemo pl'. ⁊ extra de dona. c. pastoralis. Qui autẽ donare nõ possunt sunt isti. s. furiosus q̇ cõparat̃ infanti. 15. q. i. c. merito. extra de homicidio. c. si furiosus. Siliter seruus aut filius de dona. int̃ vi. ⁊ vx. l. quintꝰ. Nec monachꝰ vl' claustralis argm̃ 12. q. i. c. nolo. ⁊ c. nõ dicatis. 24. di. c. abbati. de statu mona. cum ad monasteriũ. Nec administrator bonoꝝ eccl'asticoꝝ que sũt paupeꝝ põt donare alijs ꝙ̄ pauperibꝰ. 16. q. i. c. fi. Aliter raptor est. Nec minores. 25. annis. C. si maior factus ratũ habuit. l. fi. Et multo minꝰ si donat pupillus qui alienare nõ põt cũ auctoritate tutoꝝ. ff. de acq̇rẽ. reꝝ dñio. l. pupillus. Nec ꝓdigus. ff. de curatore furiosi. l. iulianꝰ. Omia ergo supradicta ꝟm Sco. a talibꝰ habita ⁊ donata restitui debẽt illis qui dominiũ habẽt: nisi ꝓbabiliter ꝓ̃sumat̃ ꝙ talis donatio illis placuerit. ¶ Scḋo autẽ res restituenda aliquãdo accipit̃ cũ culpa vtriusqꝫ. s. dãtis ⁊ accipiẽtis: ⁊ tunc nõ est restituẽda illi qui dedit: nec tñ põt retineri. Rõ huiꝰ est q2 impietas dantis reddit eũ indispositum ad recipiendũ: ⁊ impietas recipientis reddit eum indignũ ad retinendũ. Tale igitur datuꝫ vtriusqꝫ culpa dupliciter cõtingere potest. Aut sine iniuria aliena. Aut cũ iniuria aliena. Primo acquirit̃ res cũ vtriusqꝫ culpa. s. sine iniuria aliena. Et de hoc subdunt̃ aliq̇ casus. ¶ Primꝰ ẽ cũ iudex habens certum salariũ vendit iustũ iudiciũ: ⁊ testis verũ testimoniũ: quicq̇d accipiũt vltra salariuꝫ restituere debẽt. argm̃ extra de vi. ⁊ ho. cleri. c. cũ ab oi. ⁊ 14. q. 5. c. nõ sane. vbi Augꝰ. ait: Non ideo debet iudex vendere iustũ iudiciũ quia vẽdit aduocatꝰ iustũ patrociniũ: ⁊ iurisꝑitus verũ consiliũ. Illi eni inter vtrãqꝫ ꝑtẽ ad examinãdũ exhibunt̃: isti ex vna ꝑte cõsistũt. Hec ibi. Qõ si querat̃: quibꝰ predicti satisfacere debẽt. Rñdet̃ ꝟm Alex. lombar. ꝙ aut dans illa dat cũ bona intentione: vt. s. ius sibi ⁊ equitas cõseruet̃: ⁊ tũc ipsi dãti reddi põt. Aut eo aio dat vt aium iudicis ⁊ testis corrumpat ⁊ sibi inclinet: ⁊ tunc debet pauperibꝰ erogari quicquid inde acceptũ est seu illi i cuiꝰ iiuriã data sũt si iniuste sit iudicatũ. Siliter quicunqꝫ alij officiales certũ salariũ habẽtes si vltra illud aliq̇d extorquẽt cũ culpa dantis pauperibꝰ erogare debent: ⁊ notat Io. an. ⁊ Archi. in ꝓ̄dicto. c. non sane. xi. q. 3. c. qui recte. ⁊ Inno. extra de imunitate eccle. c. q2 pleriqꝫ. Insuꝑ ⁊ Ray ⁊ Hosti. Similiter quicũqꝫ dat aliquid alicui vt iniustã cãm seu aduocationeꝫ pro eo ducat: aut iniustũ bellũ faciat ⁊ huiusmodi. Nihil eni horũ põt licite retineri: nec tñ est reddendũ danti sicut dictũ est: sed pauperibus erogandũ: eo ꝙ cum vtriusqꝫ culpa sit datũ. ¶ Secundꝰ casus ẽ de his q̇ pecuniã recipiũt ab accusatis de crimine seu ab alijs carceratis anteꝙ̄ cõtra eos sentẽtia proferat̃: ⁊ officialis ad eoꝝ preces liberat illos: de quibus dicendũ est: ꝙ si tales accusati sunt inocẽtes ⁊ tunc distinguendũ est: quia aut illi int̃cessores sũt officiales salariati: ⁊ tunc nõ possunt recipe: ⁊ si receꝑerint illis a q̇bus acceꝑunt restituere obligant̃. Aut non sũt officiales salariati: ⁊ tunc possunt retinere nec satisfacere obligant̃: imo merent̃ si cum charitate faciant. iuxta illud Prouer. 24. Erue eos qui ducunt̃ ad mortẽ. Si autem tales accusati ⁊ carcerati culpabiles sunt et merito condẽnandi: ⁊ tunc hꝰmodi int̃cessores talẽ pecuniã retinere nõ possunt: sed est pauperibꝰ dispẽsanda rõne ꝓ̄dicta: ⁊ grauissime peccant hꝰmodi: quia iusticiã ipedientes eã quodãmodo ꝑsequũt̃. ¶ Tertius casus est de his qui recipiunt mutuũ sub vsuris vl' inducẽtes nolẽtẽ tale mutuũ dare vl' sine necessitate. Nam ambobꝰ istis cõcurrẽtibꝰ seu altero eoꝝ lucrũ de mutuo iam acceptuꝫ non debet restitui eis: sꝫ pauperibus dispẽsari. Et hoc quãdo mutuãti inotescit talit̃ mutuũ fuisse acceptũ: al's lucrũ de mutuo dantibus illis restitui debet. Vñ vidua q̄ cognoscit se precibꝰ alicuius seductaꝫ: vt daret illi mutuũ sub vsuris. vel illuꝫ accepisse sine necessitate: nõ debet illis restituere sꝫ pauperibus erogare. ¶ Secundo acquirit̃ res cũ dantis ⁊ accipientis culpa atqꝫ cum iniuria aliena: ⁊ tunc ipsa res restitui debet ei i cuiꝰ iniuriam data est, hoc autẽ tripliciter fieri

potest. Primo accipitur cum iniuria vni⁹:
vtputa cum vxor cōmittit adulteriū ꝓpter
pecuniam: tunc debet huiusmodi mulier se-
crete talem pecuniā restituere viro suo: cū
etiā dotē perdat ⁊ viro applicanda sit. extra
de diuortio. c. olim. Si autem aliqua solu-
ta mulier sciēter recipit pecuniā pro adulte-
rio ab alterius marito: talis pecunia restitui
debet vxori in cuius iniuriā data est. Si vero
⁊ vir ⁊ mulier sunt ambo matrimonio astri
cti: ⁊ propter pecuniā alter in alterū cadat:
qui pecuniam recipit: illam compari suo re-
stituere obligatur: quia plus iniuriat̄ com-
pari suo ꝙ̄ alieno: licꝫ in hoc vterqꝫ patian-
tur iniuriam. Item si quis hominē pro pecu
nia occidit talis pecunia heredi interfecti re-
stitui debet. Secundo autē accipitur cum in
iuria pluriū sicut contingere solet de officia-
li alicui⁹ domini seu ciuitatis: qui si aliqua
recipit p̄dicto modo restituere debet ipsi do-
mino seu cōmunitati: quia in eius iniuriaꝫ
talis pecunia recepta est. Tertio quoqꝫ con
tingere potest ꝙ res accipit̄ cum iniuria ali
cui⁹ ecclesie: ⁊ tunc illi ecclesie dari debet in
cuius iniuriā recepta est. extra de simo. c. de
hoc autē. vbi mandat̄ pecuniam dari eccle-
sie: que simoniace recepta est. Idē quoqꝫ ꝓ-
batur ibidē. in. c. audiuimus. ⁊ in. c. consule-
re. ⁊. 17. q. 4. c. si quis ī atrio. 27. q. i. c. si qs
rapuerit. Similit̄ qui accedūt ad infideliū
ciuitates cum mercibus prohibitis: lucrum
quod inde habuerūt s̄m quosdam exponere
debent in subsidiū eorum qui pugnant pro
fide: vel qui capti sunt inter īfideles: tamen
s̄m alios hoc est consiliū non preceptuꝫ licꝫ
restituere teneantur tale lucrū conuertendo
in pias causas. Et sic patet pars secunda.

Pars tertia huius sermonis in qua decla
ratur quāta prudentia ⁊ discretione aliena
restitui debent.

Tertio in isto sermone videnduꝫ est
quō aliena restitui debent. Triplex
enim discretio siue prudentia obser-
uanda est. Prima in precijs. Secunda in re
medijs. Tertia in indulgentijs. ¶ Prima
discretio est in precijs obseruanda. s. que ꝑ
rei restitutione ponenda sunt: circa que est
sciēdū: ꝙ si ille cui res restitui debent tantū
distet ꝙ reddens plus expenderet in faciēdo
rem deportari ꝙ̄ valeret: ita ꝙ res non faci
liter ꝑueniret ad illum cui deberet: tunc non
oportet eam mitti: sꝫ restituens triplici re-
medio vti pōt. Primū est ꝙ expectet̄ ꝑsona
cui reddi res debet: si quando credat̄ haberi:
vel si spes est ꝙ ꝑ mutuū possit ei transmitti
etiā expectandū est. Secūdū remediū est ꝙ
interim ꝙ expectat predictos rem illā apud
alios a se reddendā vel mittendaꝫ reponat.
Pensande tamē sunt circunstantie rei. Nā
s̄m Guiel. tam parua esse posset quantitas
ipsius rei reddende: ⁊ tam diues ⁊ largus il
le cui restitui debet ꝙ ei transmitti nō opor-
teret: sed esset pro illius anima pauperib⁹ di
spensanda. Tertiū remediū est: quia quādo
multū ꝓbabiliter presumit̄ creditorem non
esse āmodo redituruꝫ: necesse amplius op-
portunitatē mittendi: debet pro anima cre-
ditoris pauperib⁹ dispensari. Et hoc nisi red
dens timeat ꝙ si creditor ipse rediret posset
in foro iudiciali ab ipso id repetere ⁊ rehabe
re. Si tamen creditor propinquos habet de
bet eisdem res illa satisfieri s̄cdm Scotum:
quia presumitur lege nature ꝙ talis magis
vellet restitutionem propinquis suis fieri ꝙ̄
alijs. ¶ Secunda prudentia siue discretio
obseruanda est in remedijs. Nam si reddē-
do predicta pericula infamie: scandali: mor-
tis corporalis: ⁊ culpe mortalis vitari non
possunt: triplici remedio in restituēdo pru-
denter homo vti potest. Primo scilicet re-
stituere per seipsum: scilicꝫ ponendo in cre-
ditoris capsam vel domū caute et pruden-
ter rem sibi ablatam: vel tantū de suo quā-
tum expostulat satisfactio iusta: ita tamen
ꝙ verisimiliter credatur: ꝙ non veniat ad
alterius manus. Secundo remedio vten-
dū est: scilicꝫ satisfacere per intermediū: ita
tamen caute ꝙ creditor nesciat debitorem:
nec etiam causam pro qua id sibi restituat̄:
⁊ talis intermedius sit fidelis: vnde debitor
bene videat cui reddenda tribuat. Si enim
nuncius sibi retineret illa: debitor talis non
esset propter hoc absolutus: quia damnifi-
catus semper remanet dominus rei sibi ab-
late. Caueant etiam qui habent incerta
distribuere pauperibus ne dent illa questo-
ribus ⁊ ceratanis: sed potius distribuant

hospitalibꝰ pauperibꝰ ⁊ infirmis. 3º remedio
vtendū est qđ est satisfacere ꝑ donū. Nam
si predicta pericula aliter vitari non possunt
sufficit ꝙ satisfaciat ei ꝑ donū: sic tamē ꝙ ex
ipso modo donandi debitor nullam gratiā
inde reportare intendat: quin potiꝰ si aliter
posset preeligeret illud reddere per modum
solutionis: aliter enī non sufficit eis satisfa-
ctio talis doni. ¶ Tertia prudentia siue di-
scretio est in indulgentijs. Circa quā poni-
tur ista regula ſm quosdā: ꝙ omne debitū
quod a creditore indulgere libere pro reddi-
to: vel soluto habet̃. Sed aduertendum ꝙ
ad hoc ꝙ ista indulgētia sit grata apud deū
aliqua requirunt̃ ex parte indulgentiam re-
quirentis siue postulantis: aliqua ex parte
indulgentiā largiētis. ¶ Primo ex parte in-
dulgētiā postulantis hec tria necessaria sūt
Primo. s. ꝙ iuxta posse creditori satisfaciat
corde. i. ꝙ cordialiter velit satisfacere. Naz
cor quod gloriat̃ ex voluntate aliena haben-
di ⁊ possidendi vel retinendi alleuiat̃ ex vo-
lūtate aliena satisfaciendi. Secundo ꝙ ei sa-
tisfaciat ore. i. ꝑ se vel per interpositā perso-
nam se offerendo ⁊ dicendo aperte satisface-
re velle iuxta posse. Tertio ꝙ ei satisfaciat
opere. i. iuxta posse ⁊ sine aliqua fictione rē
restituendā in manibus creditoris ponēdo.
¶ Secundo ex parte largiētis indulgentiā
necessaria sunt ista quatuor que dicta sunt
in prima parte huius sermonis. s. ꝙ talis in-
dulgentia siue remissio nō fiat ex metu: sicut
indulgere atq; remittere solent subditi ter-
rarū dominis aut quibuscūq; potentibus.
Secundo ꝙ non fiat ex verecūdia: sicut ple-
rūq; vsurarijs fieri solet: quibus creditores
ex verecūdia moti partē vel totū remittūt.
Tertio ꝙ non fiat ex desperatione. Nā ple-
riq; remittunt partē vel totum: quia de sol-
uendo desperant. Quarto ꝙ nō fiat aliqua
spe tēporali vt dictū est vbi supra: vt ergo
debitor sit apud deū de huiusmodi remissio-
nibus bñ tutus debet sic soluentem exequi
quātū. s. ex parte sua, aut se ad istam ita dis-
ponere ꝙ sibi constet tam de suo firmo ꝓpo-
sito ad reddendū si creditor remittere nollet
ꝙ̄ de debiti libera ⁊ gratuita remissione seu
datione facta ab eo cui debetur: quod tunc
clare cognoscit̃ si pecunia sine malicia et fi-
ctione vel sufficiens pignus libere ponat̃ in
manibus creditoris: aut fit instrumentum
obligatoriū ⁊ condigna cautio: vel cum me-
diante aliqua persona religiosa fit volunta-
ria ⁊ libera concordia inter debitorē ⁊ credi-
torem: ita ꝙ nulla de precedentibus condi-
tionibus adsit: tunc remissio ista grata ē co-
ram deo ⁊ hominibus: ita ꝙ concedatur pec-
catori gratia in pñti ⁊ glia ī futuro. Amen

Feria tertia post dominicā palmarū De
obligatione cōmunionis sacratissimi corpo-
ris christi. Sermo. 85ꝰ.

Sumite hoc
est corpus meū. Scribū-
tur hec verba Math. 14.
Appropinquantes frēs
charissimi ad hoc sacra-
tissimū festum resurrecti-
onis domini nostri Jesu christi: in quo so-
lent omnes fideles ⁊ debent ſm statutum ⁊
preceptum sancte matris ecclesie suscipere ⁊
cōmunicare eximiū sacramentū eucharistie
quod si quis facere nō disponit non est vere
penitens nec contritus: quia male dispositꝰ
⁊ ad sacramentū penitentie fictus accedit.
Quapropter in isto nostro opere de peniten-
tia sepius nominato congruū videtur his
diebꝰ de ista sacra cōmunione ꝑtractare: ab
eius obligatione ad quā hoc tempore tenen-
tur fideles inchoando: de qua possunt intel-
ligi verba christi proposita apostolis ⁊ oi-
bus fidelibus dicentis: Sumite hoc est. ⁊c.
Sed aduertendū est ſm sententiā catholi-
corū doctorū: ꝙ inter fideles diuersi diuer-
simode ad hoc sacramentū obligant̃. Ali-
qui enim obligantur illud spūaliter ⁊ sacra-
mentaliter sumere ⁊ cōficere: sicut sacerdo-
dotes qui totiēs obligant̃ cōmunicare: quo-
tiens ab eis fit cōsecratio vt habetur de cōse.
dis. 2. c. relatum. vbi dicitur. Quale erit sa-
crificium cuius nec ipse sacrificans parti-
ceps esse dignoscit̃: quasi di. Non est com-
pletū sacrificiuz. Hoc patet ex ipso domino
qui instituēdo hoc sacramentū nō solū pa-
nē cōsecrat sed sumpsit cōsecratū: ꝓpt̃ igit̃
efficaciā sacramēti q̄ cōpletur in sumptione

sacramētali illicitū est cōsecrare sine sūptiōe
ꝓpter etiā signū hui⁹ sacramēti qḋ exꝓmit
ī sūptiōe sacramentali ꝗ̄ sacerdotes efficere
debent. vñ Aug⁹. de cōse. dis. 2. c. dū frāgit.
inquit: Dū frangit hostia: dū sanguis de ca
lice i ore fideliū sumit: q̇d aliud ꝙ̄ dñici cor
poris in cruce īmolatio eiusq̄ de latere san
guinis effusio designat? Hec ibi. Aliq̇ obli
gant solū illud credendo spūaliter sumere:
⁊ aliq̇ tp̄e venerari ⁊ honorare: sicut i dieb⁹
festiuis p̄ceptū est ab eccl'ia missā audire de
uote: sicut oēs fideles legitime nō īpediti: vt
patz de cōse. dis. 2. c. missas. ⁊ c. oēs fideles.
sed de hoc tractabit alibi i tractatu de missa
Aliqui obligant ad hoc sacr̄m credendū ⁊
amādū: sicut sūt fideles se int̄ infideles inue
niētes q̇ hui⁹ sacramenti nec misse nullo mo
do pñt habere copiā. Aliqui obligant illud
spūaliter: ⁊ sacramētaliter sumere. s. xp̄iani
vtriusq̄ sexus postq̄ ad ānos discretionis
ꝑuenerint. De quib⁹ in isto sermone tractan
tes tria cōsiderant. Primū erit de coīonis
obligatiōe. 2ᵐ erit de coīonis exceptuatōe.
3ᵐ erit de nō coicantiū dānatiōe.

¶ Pars prima sermonis in qua declarat fi
deles quiq̄ qñ coicare obligent.

P Rimo igit in isto sermōe q̄rit vtrū
necesse sit ad salutē mādūcare corp⁹
xp̄i. ¶ Ad cui⁹ dubij declarationē
p̄mittēdū ē ſm magistꝝ in. 4. dis. 9. Q̄ḋ du
plex est māducatio: spūalis: ⁊ corꝑalis: que
distinctio sumit a triplici p̄ncipio. Primo a
dispositione sumētiū: q2 quidā accedūt ma
le dispositi: ⁊ hi māducāt sacramētalit: q̇dā
bñ ⁊ hi spūaliter. 2º sumit a modo sumēdi: q2
quidā suscipiūt ore corꝑis: ⁊ hi sacramenta
liter ⁊ corꝑaliter. Quidā v̄o ore cordis ⁊ hi
spūaliter suscipiunt. 3º sumit ab ipso sacra
mēto: q2 duplicē habet rē. s. sacr̄m: ⁊ vim sa
cramēti: quaꝝ vna pōt recipi sine altera: sic̄
duplex est baptism⁹. s. fluminis: ⁊ flāminis.
¶ Māducatio igit spūalis attēdit i recogita
tione hui⁹ cibi. s. carnis xp̄i ꝓ nobis exposite
in p̄ciū ad redimēdū: ⁊ in cibū ad reficiēdū.
¶ Māducatio v̄o corꝑalis siue sacramētalis:
in hoc attēdit dū recogitans charitat amo
re ei qḋ cogitat iūgit ⁊ sic incorꝑat: ⁊ dum
incorꝑat reficitur ⁊ magis assimulat. Q̄ḋ si
solū māducat actu sine charitate ⁊ deuotōe:
talis māducatio solū est corꝑalis ⁊ sacramē
talis: ñ. s. ut sacr̄m suscipiat. hec ſm Bona.
in. 4. dis. 9. ar. i. q. i. 2º ⁊ 3º in corꝑe q̄ōnū.
Dicēdū igit ad dubiū ſm Alex. de al. in. 4.
ꝑte sūme i tractatu ḋ eucharistia. Q̄ṙ loquē
do de māducatiōe sacramētali hoc sacr̄m nō
est sacr̄m salutis q̄tū est de sua p̄maria insti
tutōe: sed si ē: hoc ē de mandato suꝑaddito:
v̄bi grā. Eccl'ia cōstituit ut fideles cōmuni
cent semel i anno ⁊ ī morte: qḋ si q̇s negligit
nō est sine cōtēptu ⁊ peccat mortalit. Q̄ḋ si
dicat Jo. 6. dr̄. Nisi māducaueritis ca. fi. ho
⁊ bi. ei⁹ sanguinē nō ha. vi. i vobis. Rñdeo
ſm dictū Alex. q̄ hoc intelligit de mandu
catōe spūali que ē ꝑ fidē vt dictū ē: sine qua
nemo adult⁹ saluat: ⁊ sic intelligit illud Jn
no. Necessario māducād⁹ ē agn⁹ ut a vastā
te angelo ꝓtegamur. s. de māducatōe spūali
ſm euāgeliū: ⁊ sacramētali ſm institutōnē
eccl'ie. vñ Aug⁹. li. 2º de v̄bis dñi sermōe. x.
de māducatiōe spūali ait: Noli parare fau
ces sz cor. Et de ꝯse. di. 2. c. vt q̇d paras. idē
ait: Ut q̇d paras dētē ⁊ vētrē? Crede ⁊ mā
ducasti. Credere enī in eū hoc ē panē ⁊ vi
nū māducare. Qui credit in eū māducat eū
Et in epistola ad Bonifaciū episcopū idez
ait: Nulli aliquatenus debet esse ambiguū
vnūquēq̄ fideliū corꝑis ⁊ sanguis dñi tūc
esse ꝑticipē: qñ in baptismate mēbrū efficit
xp̄i: nec alienū ab illi⁹ panis calicisq̄ cōsola
tiōe: etiā si anq̄ panē illū comedat calicēq̄
bibat de hoc seculo migrauerit ī vnitate cor
poris restitut⁹: sacramēti q̇ppe illius parti
cipatiōe ⁊ bñficio nō priuat: qñ se habē qḋ
illud sacr̄m significabat inuenitur. Hec ille.
Attamē q2 christ⁹ sacramētaliter dedit illō
sacr̄m ap̄lis suis di. Math. 26. Hoc facite
in meā cōmemoratione. Cōgruū fuit ⁊ vti
lissimū vt etiā fideles oēs: nō solū spūaliter
sz etiā sacramētaliter illud coicarent. Idcir
co ap̄li in p̄mitiua eccl'ia statuerunt oī die fi
deles coīonē hui⁹ sacr̄i ꝑcipere qñ feruor fi
dei flāmescebat: ⁊ deuotio sanguinis christi
iesu recēter effusi in fideliū mētib⁹ buliebat:
vnde Calixt⁹ papa. de cōse. dis. 2. c. peracta
sic describit. Peracta cōsecratiōe oēs coicēt
q̇ noluerint ecclesiasticis carere liminibus.
Sic enī etiā statuerūt ap̄li ⁊ scā romana te
net ecclesia: sz frigescēte charitate ꝗ̄ statutū
abrogatū est. ¶ Si aūt quereret Utrū ex
pediat coicare singulis dieb⁹: q2 videt q̄ sic

Fit enim hō̃ efficit dignior ꝙ̃ erat ex vnico ac-
cessu si digne accedit: ꝗ̃ digni⁹ accedit qñ se-
cūdo vadit ꝙ̃ qñ primo accessit: hoc dico si
nō sit defect⁹ in ꝑparatiōe ex ꝑte accedentis.
Nā ⁊ Ambro. ꝑ li° de sacris ait: Panis q̄ti-
dian⁹ est: accipe quotidie qd̄ q̄tidie tibi ꝓsit.
Ad hoc rn̄det ſm Bona. ⁊ Alex. de al. vbi
.s. Q̄ hec q̄stio determinanda ē habita cōsi-
deratiōe ad fidē ⁊ deuotionē accedentis. Si
enī ex cōtinua deuotiōe ⁊ desiderio cōtinuo
de assequēdo effect⁹ hui⁹ sacramēti aliq̄s sin-
gulis dieb⁹ accederet: estimo ꝙ valeret sibi
frequētia hui⁹ sacramēti: ⁊ sic itelligit illud
argumētū. Si etiā ex timore sue indignita-
tis frequēt desisteret estimo ꝙ illa reuerētia
⁊ timore ꝓficeret. Propter hāc distinctionē
dixit: Credo dixisse Aug^m de cōse. di. z. c.
quotidie. Quotidie eucharistie cōionē acci-
pere: nec laudo nec vitupo. Nec laudo si nō
est ꝯtinua deuotio: nec vitupero si adsit ex h̄
maior deuotio. Nā pōt esse i bonis sacerdo-
tib⁹ ꝙ quotidie cōicare generet fastidiū: ⁊
ꝓpter familiaritatē ⁊ assiduitatē etiā inde-
uotionē: ⁊ tūc si aliq̄s hoc sentiat: laudabile
est ꝙ se abstineat aliqñ a cōione ⁊ celebrati-
one: vt postea in eo augeat deuotio ⁊ reuerē-
tia. Pōt etiā esse ꝙ in aliquib⁹ ipsa frequen-
tia augeat deuotionē ⁊ reuerētiā: ⁊ tūc lau-
dabile est q̄tidie accipe. Vñ ibidē seq̄t Aug
in ꝑallegato. c. quotidie. Dixit quispiā non
q̄tidie accipiendā eē eucharistiā: alius affir-
mat quotidie: faciat vn⁹quisq̄ qd̄ ſm fidē
suā pie credit eē faciēdū. Neq̄ enī litigaue-
rūt infra se: aut quisq̄ eoꝝ se alteri ꝑposuit
Zache⁹ ⁊ ille centurio: cū alter eoꝝ gaudens
i domo sua suscepit dn̄m. Alter aūt dixerit
Dn̄e nō sum dign⁹ ut intres sub tectū meū
ambo saluatorē honorificātes ꝗ̄uis nō vno
modo: ambo pctīs miseri ambo miam cōse-
cuti. Et nota ꝙ illud dictū Ambro. de ꝯse.
dis. z. Si quotiēscūq̄ effundit sanguis xp̄i
in remissionē pctōꝝ effundit: debeo merito q̄
sp̄ pecco sp̄ medicinā accipe. ⁊c. sic itelligit
Debeo me sp̄ ꝓstare habilē ad accipiēdū. vñ
alibi idē Ambro. ait. Accipe q̄tidie qd̄ q̄ti-
die tibi ꝓsit: sic viue vt merearis q̄tidie accipe
Hec ille. Ergo pz ꝙ cōgrue illud decretū de
q̄tidie cōicando abrogatū ē. Et iō rōne ꝑdi-
cta statuit postea eccl̄ia vt oī die dn̄ico cōio-
nē accipent fideles: vñ in ꝑdicto. c. q̄tidie.

postq̄ Aug⁹ dixit: quotidie eucharistiā ac-
cipere nec laudo nec vitupo. Sequit oībus
tn̄ diebus dn̄icis cōicandū hortor: si tamen
mēs i affectu peccādi nō sit. Hec ibi. ¶ Hic
orit dubiū: vtrū magis expediat frequēter
ad sacrā cōionē accedere: ꝙ̄ q̄si sp̄ cessare ob
reuerentiā sacramēti. Ad hoc rn̄det Alex.
vbi s. Q̄ ꝑ se loquendo magis expedit ali-
cui digne accedere ꝙ̃ expediat eidē cessare:
ꝗ̄uis occasionaliter magis expediat cessare
ad tēpus cā maioris deuotionis vt dictū ē.
Dicendū ꝗ̃ sine ꝑiudicio ꝙ simpliciter ma-
gis vir sc̄us in accedēdo frequēter ꝙ̃ in cessā-
do q̄si semp. Et rō huius multiplex est. Pri-
ma ⁊ potissima est assecutio effectuū sacri.
Alia ē diligens preparatio accedētis: quia
ꝗ̄tūcūq̄ sit ꝑfectus qñ intēdit accedere pre-
parat se vt digne accedat: ꝓut sustinet hūa-
na fragilitas vl' infirmitas. 3ª est cōfidētia
diuine bonitatis quā multū acceptat domi-
nus: Vñ eximio ait Alex. ꝙ qñ aliq̄s con-
siderat magnitudinē hui⁹ sacramenti: et ex
hac ꝯsideratiōe mouet motu reuerētie ⁊ ti-
moris ad cessationē: q2. s. cessat: ⁊ qñ habita
cōsideratiōe cōfidēs de bonitate diuina ⁊ mi-
sericordia ꝑparat⁹ accedit: ꝙ meret tantū
hac ꝯfidentia ⁊ ꝑparatione quātū illa reue-
rētia ⁊ timore. Et ideo q2 tūc tēporis vige-
bat adhuc memoria passionis in cordib⁹ fi-
deliū: ꝗ̄uis nō ita sicut in primitiua ecclesia
oī die dn̄ico statutū erat cōionē accipere vt
dictū est. s. Sz quia quāto magis elongati
sūt a tēpore passionis ei⁹ tanto etiā plus re-
friguit memoria passionis i cordib⁹ fideliū
statuit postea eccl̄ia tn̄ ter in anno cōicādū
.s. in paschate: natiuitate dn̄i: ⁊ penth. vñ d
cōse. dis. z. c. ⁊ si nō frequēti⁹. Fabian⁹ papa
inq̄t: Et si nō frequēti⁹ saltē ter in anno oēs
cōicent: nisi forte q̄s maiorib⁹ q̄busdā crimi-
nib⁹ ipediat: in pascha videlz penth. ⁊ nati-
uitate dn̄i. ⁊ in. c. seculares. ibidē scribitur:
Seculares q̄ i natali dn̄i: pascha: ⁊ penth.
nō cōicauerint catholici nō credant: nec int
catholicos habeant. Hec ibi. Sz q2 supabū-
dauit malicia charitas adeo frigefacta ē: ꝙ
ad hūc solū t'minū venim⁹ ꝙ i paschate tn̄:
⁊ in morte obligamur ꝑ eccl̄ie cōstitutionē
sacr̄m eucharistie sumē. Sicut pz ꝑ Inno.
tiū de pe. ⁊ re. c. omnis. vbi dr̄. Omis vtri⁹q̄
sex⁹ fidelis: postq̄ ad ānos discretiōis puene

rit: oīa sua solus pctā saltē semel in āno fideliter ꝯfiteat̄. ⁊c̄. suscipicꝯ reuerēt̄ ad minꝰ i pascha eucharistie sacr̄m: nisi forte de ꝓprij sacerdotis ꝯsilio ob aliquā cām rōnalē ad tēpus ab eiꝰ pceptōe duxerit abstinēdū. Hec ille. Si q̄s tñ voluerit coīcare in cena dñi: nō est ꝓhibēdꝰ. Nā de ꝯse. dis. z. c. in cena scribit. In cena dñi a q̇busdā eucharistie pceptio negligit̄: q̄ q̄m in eodē die ab oībꝰ fidelibꝰ exceptis ijs q̇bꝰ ꝑ grauibꝰ criminibꝰ inhibitū est pcipiēda sit eccliasticꝰ vsus demōstrat: cū etiā penitētes eadē die ad pcipiēda corporis ⁊ sanguinis dñi sacr̄a recōciliētur Hec ibi. Concor. in his Bona. ⁊ Ric. in. 4. dis. iz. ar. 6. q. i. Addētes ꝙ q̄uis nō sit necesse coīcare nisi semel i āno: tñ frequētatio coīonis ꝓutilis ē: q2 sicut i corꝑe fit q̄si q̄dā deꝑditio ꝯtinua nālis hūiditatis ꝑ actionē nālis caloris: q̄ de cā oportet pluries cibum sumere ad restaurationē deꝑditionis: ne deꝑditio continua mortē inducat. Siccum ex corruptōe ꝯcupiscētie i nobis ⁊ occupatione circa exteriora fiat deꝑditio deuotiōis ⁊ charitatiui feruoris: debemꝰ pluries suscipe hoc sacr̄m: ꝑ cuiꝰ susceptionē causat̄ i aīa spūale nutrimētū: ne ꝑ nimiā deꝑditionē si non ad esset restauratio paulati hō ad mortē ꝑduceret̄ spūalē. Et sic patz pars prima.

Pars secūda in qua declarat̄ q̇ sint exemptia pceptione coīonis.

Secūdo vidēdū ē q̇ nō obligant̄ ad pceptionē coīonis. ¶ Primo enī scḋm Alex. non ē sacr̄m illud dandū stultis ⁊ amētibꝰ ⁊ vsu rōnis oīo carētibꝰ: q2 corpꝰ xp̄i nō ē coīcandū nisi habētibꝰ discretionē ⁊ sciētibꝰ discernere int̄ hūc cibū celestem ⁊ aliū ⁊ ꝑparare se aliq̄ mō: vt cū reuerētia ⁊ deuotiōe sumāt. Talibꝰ aūt q̇ ita agitantur frenesi vel furia ꝙ verbis ⁊ factis in cōtumeliā ꝓrūpunt creatoris nullo modo dandū ē nisi q̄ñ ꝯtingeret eos habere lucida int̄ualla ¶ It̄ hoc sacr̄m nō ē dandū ꝑuulis: ⁊ si i baptismate v̄tutibꝰ p̄ditis ⁊ ab oī macula pctī purgatis: vt voluerūt aliqui: ⁊ etiam hodie obseruāt q̇dā heretici. Quapp̄t scḋm Alex. ad hoc ꝙ aliquis digne sumat corpꝰ xp̄i necesse ē ꝙ sit virtutibꝰ p̄ditus q̄tū ad habitꝰ eorꝝ ⁊ q̄tū ad alia que eū ad deuotionē ⁊ reuerētiā excitant: ad q̄ requirit̄ vsus rōnis q̇ caret in paruulis. vñ Augꝰ ait. ꝙ cibꝰ iste ē grandiū. s. in fide: paruuli aūt ⁊ si habeant habitū fidei ex gratia baptismali: vt dictū est: nō tñ dicendi sunt grandes in fide. Quapꝓpter scḋm Alex. tria ꝯsideranda sunt i paruulo ad hoc vt cōmunicet̄ ei hoc sacramentū. Primo cōsideranda est pueritas: vt sit .s. x. vel. xi. annoꝝ. Secundo ꝯsideranda est discretio. Nisi enim puer discretionis iudiciū habeat: ⁊ maxime ꝙ discernat differētiā inter hoc sacramentū ⁊ cōmunē panē: non est inducendus ad sacram cōmunionē. Ait enim Augꝰ. de ꝯse. dis. z. c. nos autē. de differētia istius panis sic. Nos autē sub spē panis ⁊ vini quā videmus res inuisibiles. i. carnem ⁊ sanguinē honoramꝰ. q. d. ad hoc ē necessaria magna discretio. Tertio ꝯsiderāda est in puero deuotio. Nam si in eo appareat ꝙ cū deuotione suscipiat sacrā cōmunionē ducēdus ē ad illam. Sed multi sunt xp̄iani qui quolibet anno cōmunionē accipiūt: sed alios quos ad illā inducere debent nō inducunt. ¶ Unde sciēdū est ꝙ quilibet paterfamilias ex p̄cepto diuine ⁊ fraterne charitat̄ ⁊ similiter materfamilias tenent̄ nō dico cogere sed rōnabiliter inducere filios ⁊ filias ⁊ quātūlibet de sua familia ad sacrā coīonem suscipiēdā: saltē semel ī anno. Rō huius est q2 debent diligere ꝓximū suum sicut semetipsos. vt habet̄ Math. zz. Et Luc. x. Immo nō solū ex hoc precepto tenent̄ ad hoc inducere illos: sed etiā ꝙ diebus preceptis audiāt missas: scilicēt festa: ꝯfiteāt̄ pctā: ieiunēt sicut obligant̄. Hinc ecclastici. ⁊ sapiēs p̄cipit di. Filij tibi sūt erudi illos: ⁊ īcurua eos a puericia eoꝝ. ⁊c̄. Et sic pz pars secūda.

Pars t̄tia vbi ponūt̄ pene quas incurrūt nō coīcantes semel in anno.

Tertio ad roborationē p̄dictoꝝ sciendū ē ꝙ q̇ saltē semel ī āno nō coīcāt h̄ sacr̄o eucharistie multas penas īcurrunt. ¶ Primo enī eijciēdi sūt ab īgressu eccl̄ie sic̄ pz dicto. c. oīs. vbi pꝰ p̄dicta v̄ba seq̇t̄. Alioquin ⁊ viuens ab ingressu ecclesie arceatur: ⁊ moriens ecclesiastica careat sepultura. Et de ꝯse. dis. z. c. si quis. Si q̇s intrat ecclesiam dei ⁊ sacras scripturas audit: ⁊ pro luxuria sua auertit se a coīone sacr̄i: ⁊ in obseruādis mysterijs declinat cōstitutā regulā disciplinē: istū talē ꝓijciendū de ecclesia catholica decernimus esse donec pn̄iā agat: ⁊ ostēdat fructū penitentie sue: ut possit cōmunione p̄cepta indulgētiā ꝓmereri. Hec ibi. Hosti

aűt dicit q̄ si p̄sbyť hʒ aliquē parochianū vtputa fornicariū publicū: vľ adulterū: vľ tenētē odia: vel homicidā: vľ vsurariū: vel ponētē dissēsiōes ⁊ discordias vľ icantatorē vľ blasfemū: lusorē: aut ꝑtialē. primo illum arguat opportune. s. monēdo. 2ᵒ. iportune .s. suspendēdo ⁊ intercedēdo. 3ᵒ. aűt crescēte cōtumacia excoicet illū vľ suꝑiori denūciet. Arᵐᵐ ad hoc. 3z. q. 5. c. p̄ceptū. Si āt nō possent hec comode fieri ꝑpter multitudinē vľ ꝑpter ꝑtātē hoīuʒ: eos verbis quātū pōt sacerdos vľ p̄lat⁹ moneat ⁊ t̄reat ⁊ q̄tū ē in se q̄cq̄d pōt faciat vt aiam suā saluet. Hec q̄si oīa notat glo. ibi. c. ad audiētiā. extra de spō. Et arᵐ super hoc pōt haberi. z. q. i. c. multi. zz. q. i. c. predicādū. ⁊. z4. q. 3. c. itaq̄. ⁊. c. tā sacerdotes. ¶ zᵒ. tales p̄uari debēt ecclesiastica sepultura si sine coīone absq̄ signis pnīe decederēt: vt in. c. oīs. aperte patet. De qb⁹ Hiere. zz. scribiť. Sepultura asini sepelieť. Nā si tales i eccľiastica sepultura sepeliri cōtingeret ad cumulū eoꝝ dānationis eēt. Vñ Grego. i3. q. z. c. quos grauia. taliť inquit: Quos grauia pctā deprimūt ad maiorē cumulū eoꝝ dānationis poti⁹ q̄ ad absolutionē eoꝝ corpa in eccľijs ponunť. Et intelligiť hoc ꝑm vnā glo. qn̄ ipsoꝝ dispositione id factū est. Etsi ibi sepulti sūt debent exhūari qn̄ eoꝝ ossa ab alijs secerni p̄nt: vt habeť ex̄ de sepulturis. c. sacris. ⁊ cimiteriū: siue ecclesia recōciliāda ē. extra de ꝯse. eccľie. c. ꝯsuluisti. Rō aűt hoꝝ ē: q2 deuote sepulture officiū bone fidei testimoniū ē. i3. q. z. c. nō extimemus. Vñ ne clerici sint falsi testes ꝓhibētur inēesse sepulture aīe ipenitētis. extra de rap. c. z. ¶ 3ᵒ semel in anno nō coicātes priuari debēt fideliū orone: si absq̄ signis pnīe decedūt: de qb⁹ ꝑm Bona. in. z. dis. 43. loquiť Jo. 5. c. ꝓme canonice sue di. Est pctm̄ ad mortē: non dico vt ꝓ eo q̇s roget. Et hoc idē ꝓhibeť extra de statu monachoꝝ. c. ꝓ. ⁊. c. suꝑ qō. Et extra de fur. c. z. Et. i3. q. z. c. ꝓ obeūtib⁹. vbi Grego. taliť ait. Quāuis peccatis oēs subiaceam⁹: ꝯgruit vt sacerdos ꝓ mortuis catholicis memoriā faciat ⁊ inťcedat: nō tn̄ ꝓ impijs q̄uis x̄piani fuerint tale q̄d agere licebit. Et ꝯfirmať hoc idē. z3. q. 5. c. placuit. ¶ 4ᵒ. priuanť tales nō coicātes merito ꝯfessionis obediētie: Nā q̇ cōfessus est semel i āno: ⁊ nō fuit disposit⁹ ꝑm obligationē p̄cepti suscipe corp⁹ x̄pi: ꝯfessio ei⁹ nō valet: ⁊ iteꝝ ꝯfiteri ⁊ satisfacere obligať ꝑm sniaʒ varioꝝ doctoꝝ: vt pʒ. s. i tractatu de ꝯfessione. ¶ Idcirco q̇ ad min⁹ semel i āno corp⁹ dn̄i nō suscipit multū dolere debet propter. 7. cās. Primo rōne diuine offensionis Nā de illis q̇ nō receperūt discipulos x̄pi dr̄ Luc. x. Amē dico vobis: q̄ sodome remissius erit in die illa q̄ illi ciuitati q̄ nō recepit vos. Si eni i tātū offendit deū q̇ nō recipit discipulos: quātū offendit ille q̇ nec ipsū x̄pm vult recipere: de q̄ Jo. ꝑ. scribiť. In ꝓpria venit ⁊ sui eū nō receperūt. 2ᵒ. rōne indispositiōis. Quidā eni sibi applaudūt di. Nō melius ē corp⁹ x̄pi nō sumere q̄ indigne coicare: licʒ eni hoc sit verū: q2 nō est bonū sumē panē filioꝝ. i. iustoꝝ: ⁊ mittere canib⁹. i. peccatorib⁹. Math. i5. Tn̄ tales debent vehementer cōtristari q̄ sint sicut canes: ⁊ receptacula imūditie: q̇ deberent esse tabernacula grē. iuxta illud Osee. 8. Isrľ est q̄si tabernaculū imūdū in natiōib⁹. 3ᵒ rōne fraudatiōis. Magna eni vtilitas seq̇ť digne coicantib⁹ iuxta illud Jo. 6. Qui mādicat hūc paneʒ viuet i eternū: q̄ vtilitate fraudať q̇ nō vult coicare. 4ᵒ rōne subiectiōis: qui eni perseuerat in pctō subijciť diabolo: ⁊ expellit x̄pm nō coicando: quia nō vult ipsū in se regnare: cui⁹ p̄ntia est nobis cā salutis exēplo Zachei in domū suā x̄pm recipiētis. Qua ꝓpť audiuit hodie sal⁹ huic domui a deo facta ē Luc. i4. 5ᵒ rōne dilectiōis: volēs eni x̄pus relinq̄re eccľie ⁊ toti mundo memorabile signū amoris sui ad nos dixit illud Mat. z6 ⁊ Luc. zz. de cōse. dis. z. c. in x̄po. ⁊. c. iteratur. Hoc facite in meā cōmemorationē. vhe igiť illi q̇ non habet tale memoriale. Mrād⁹ est igiť x̄ps vt mūdet corda nr̄a: vt digne possim⁹ coionē accipe: iuxta illud ps. Ampli⁹ laua me ab iniq̄tate mea. 6ᵒ. rōne ꝓtectiōis. Ambulans eni viā p̄iculosaʒ valde dolet si nō habet ꝓtectorē: sʒ qui habet x̄pm nihil timet. iuxta illud psal. Si amby. i me. vm. m. nō ti. m. qm̄ tu me. es. Parasti i cōspcū meo men. ad. e. q̇ tri. me. Qui eni coicat habet se ꝓtegētē: ⁊ in labore itineris reficiētē. vñ ꝓpheta inq̇t: Calix meus inebriās q̄ p̄clar⁹ ē. 7ᵒ. rōne exclusionis: qui eni dn̄o hospitiū negat: merito regni celestis sibi ianua claudiť Unde Lu. 6. Qui me erubuerit hūc filius

dominis erubescet cum venerit in maiestate
sua. Suscipiam⁹ ergo fideliter ⁊ deuote eu-
charistie sacr̄m vt ipse Jesus q̇ dignat̄ no-
biscū̄ habitare i p̄senti seculo: faciat nos itex
regnare in futuro in secula seculoꝝ. Amen.

¶ Feria quarta post dn̄icā palmarū. De in-
dispositione indigne sumentiū̄ sacramentū.
eucharistie. ¶ Sermo. 86.

Ecce manus
tradētis me: mecum ē in
mēsa. Luc. zz. Uisa in
superiori sermōe fratres
charissimi obligatione su-
sceptionis sacramenti eu-
charistie: diligēter atq̧ solerter attēdēdū ē
ꝙ h⁹mōi susceptio magis officit peccatorib⁹
⁊ indispositis ꝙ̄ ꝓficit: nec aliquā in eis po-
test habere efficaciā. Primo q̄ hoc sacramē-
tū hꝫ efficaciā mediāte mādūcatiōe spūali:
mādūcatio aūt spūalis nō fit nisi mediante
charitate: ergo non hꝫ efficaciā nisi in bn̄ di-
spositis ⁊ charitatē habētib⁹. 2°. q̄ h̄ sacr̄m
vniōis ē: s̄ existēs in pctō mortali nō p̄ot vni-
ri: ergo ⁊c̄. 3°. q̄ h⁹mōi susceptio nō p̄ot fie-
ri ab iniusto sine maxima ingratitudine ⁊ cō-
tēptu: q̄ fit vt h̄ sacr̄m in eo efficaciā habere
nō possit. Nec ē simile in isto sacr̄o sic̄ in baptis-
mo in q̄ efficit̄ hō post susceptionē ipsius di-
gnus p̄ ꝯtritionē quā pri⁹ non habuit: ita ꝙ
ipsū sacr̄m postea in ipso efficaciā habeat: q̄
s̄m Alex. vbi. s̄. in sacr̄o baptismi suscipit̄ il-
lud q̄ ē res ⁊ sacr̄m. s. character: vn̄ ē susci-
pienti dispō ad susceptionē tm̄ rei. s. grē ablu-
entis q̄ ē sacr̄i cōpletio. Sed qn̄ aliqs sumit
corp⁹ christi sacr̄aliter tm̄ nō ex hoc aliq̄ mō
disponit̄ ad sumēdā rē sacr̄i eucharistie i ple-
nitudine: s̄ poti⁹ impedit̄ ⁊ inhabilitat̄ ad il-
lud rōnib⁹ p̄dictis. Hui⁹ rei exēplū euidens
habet̄ in iuda ꝓditore: qui mādūcauit cor-
pus christi corp̄aliter ⁊ sacr̄aliter: nec tamē
aliquā efficaciā ipsi⁹ accepit: s̄ poti⁹ magis
indurat⁹ ē: ⁊ introiuit in eū sathanas vt per-
seueraret in malo ꝓposito tradēdi christū:
vn̄ dn̄s noster postq̄ cōsecrauit corp⁹ et san-
guinē suū ⁊ discipulis suis tradidit: sil' ⁊ iu-
de de ipso dixit v̄ba ꝓposita. Ecce man⁹ tra-
dētis me ⁊c̄. In presenti igit̄ sermōe de indi-
gne sumētib⁹ corp⁹ christi tres cōclusiōes an-
notabim⁹. Prima cōclusio dicet̄ aliquorū
dubioꝝ declaratio. Secūda dicet̄ aliquarū
cōclusionū positio. Tertia dicet̄ indigne su-
mentiū qualificatio.

¶ Pars p̄ma in qua ponūt̄ aliq̄ dubia de-
claranda. s. qui peccēt mortaliter coicando.

Primo igit̄ in isto s̄mone circa eos q̄
indigne sumūt corp⁹ christi mouēt̄
tria dubia quoꝝ. ¶ Primū ē. vtrū
existēs i pctō mortali sp̄ peccet mortalit̄ su-
mēs eucharistie sacr̄m. Ad q̄ rn̄det̄ scd̄m
Bo. in. 4. di. 9. ar. z. q. z. ⁊. 3. Et Ri. ibidē
ar. z. q. i. Et Alex. vbi s̄. ꝙ sine dubio talis
sp̄ mortalit̄ peccat. Q̄d triplicit̄ ꝓbat̄. s. Ra-
tione. Auctē. Et exēplo. ¶ Primo rōe ab-
usionis: q̄ talis abutit̄ hoc sacro ꝓpter tria.
Primo ex eo q̄ est sacr̄m. ibi tm̄ q̄ ꝓponit̄
nobis in cibū. Cibus aūt. nō ꝯuenit nisi vi-
uēti: sicut nec etiā corp̄alis: ergo ⁊c̄. 2°. ex eo
q̄ ē ibi sacr̄m ⁊ res sacr̄i: q̄ ē ipse christus
scūs scōꝝ. Dem. n. dꝫ ē receptaculū tāti sa-
cramēti: ergo ⁊c̄. 3°. ex eo ꝙ ē res tm̄ q̄ ē my-
sticū corp⁹ christi Nā ex eo ꝙ aliqs ad sacra-
mētū accedit ad vnitatē corp̄is mystici se tē-
dere monstrat: s̄ si peccatū in ꝯscia seruat p̄
q̄ a corp̄e christi sep̄et̄ culpā fictiōis mani-
feste incurrit: igit̄ oib⁹ his tribus rōnib⁹ ab-
utit̄ hoc sacr̄o. Quod si ꝯtra hoc arguat̄ sic:
Peccator tenet̄ aliq̄ tp̄e corp⁹ christi sumē:
vt pꝫ ex sup̄iorib⁹: s̄ null⁹ peccat faciendo il-
lud ad q̄ tenet̄: g̃ ⁊c̄. R̄. s̄ꝫ Alex. ꝙ peccat
q̄ debito mō nō facit. Nō. n. peccat ratione
act⁹ s̄ circūstantie: sicut si aliqs elymā daret
in cōtēptū dei: vl' ex vana gloria: aut ex libi-
dine ⁊ h⁹mōi: sic ⁊ ille peccat q̇ bonū malo
mō facit. Q̄ si vlteri⁹ dicat̄ ꝙ act⁹ mandu-
catiōis ē in p̄cepto nō mod⁹. Dicēdū ꝙ et si
nō sit exp̄ssus aliq̄ p̄cepto: maxime tn̄ ē attē-
dēdus: iuxta illud ap̄li. j. Chor. ij. Qui mā-
ducat ⁊ bi. indi. iu. sibi mā. ⁊ bibit. ¶ Scd̄o
idē ꝓbat̄ rōne imp̄p̄atiōis. Nā ait Alex. ꝙ
ē ibi pctm̄ omissiōis ⁊ cōtēpt⁹: quia christo
ꝙ̄tū in se ē talis negligēs se ad h̄ p̄p̄are cōtu-
meliā facit. Et iō ap̄ls. p̄me Chor. ij. Qui-
cūq̧ mā. pa. b. ⁊ bi. ca. d. idigne re⁹ erit cor.
⁊ san. dn̄i: ꝓbet autē seipsū hō ⁊ sic de pane
illo edat ⁊ de calice bibat. Ubi glo. inquit.
Utiq̧ sanctū ē q̄ accipim⁹ nec ille re⁹ ē qui
accipit: q̄ ipsa res ē magna quā accipit: sed
ille mal⁹ male accipit quod accipit. Hec ibi.
Quod si dicat̄ hoc sacramētū ē de maximis

bonis: ſ; maxime bonis nõ cõtingit male vti
ſicut dicit Aug. in li. de libero arbitrio: ergo
hoc sacrõ nõ cõtingit male vti: ergo ₇c̃. R.
ſm Bo. ꝙ hoc sacrõ nõ solũ cõtingit male
vti: ſ; etiã ipſo deo. ſ. cum ipſe diligit̃ ꝓpter
aliud. Uirtutib⁹ aũt nõ cõtingit male vti:
q₂ ipſe sũt boni vſus ₇ quib⁹ homo formali-
ter vtit̃. Cõtingit aũt male vti virtutibus
vt obiecto: ₇ ſic intelligendũ ē in propoſito.
¶ Tertio hoc idē ꝓbat̃ rõne aſſimulatiõis
Nã ſi vt q̇ ꝓijceret corp⁹ chriſti in ſterquili-
niũ dãnabilit̃ peccaret. Sic q̇ exiſtēs in mor-
tali peccato ſumit illud: q₂ in ſterquilinium
pc̃ti ꝓijcit: peccat ergo ₇c̃. Nõ ſi dicat̃ non
egent q̇ ſani ſũt medico: ſed qui male habent
Luc. 5. ergo cũ pctõr male habeat medicina
illa indiget in qua ille accipit̃ qui ē ſũma me-
dicina. Sʒ qui accedit ad medicinã quã in-
diget nõ errat: ergo ₇c̃. R. ſm Alex. ₇ Bo.
ꝙ medicina corpalis nocet infirmo impre-
parato: ita ſpũalis hoi imꝑpato eſt occaſio
ſpũalis nocumẽti: vnde medicina ſiue corpa-
lis ſiue ſpũalis ſumẽda eſt cũ preparatione: et
maxime illa que ē nobiliſſima ₇ mũdiſſima
¶ Secũdo hoc idē ꝓbat̃ auctoritate mul-
tiplici. Et ꝓmo ipſius apl̃i. j. Chor. xj. Qui
mãducat ₇ bibit indigne vt dictũ ē. Ubi gl.
Aug. vt patʒ de cõſe. di. 2. c. ₇ ſcã. vbi dicit̃.
Et ſcã malis poſſũt obeſſe: bonis ſũt ad ſa-
lutē: malis ad iudiciũ: vñ apl̃s. Qui mãdu-
cat ₇c̃. nõ q₂ res illa mala ē: ſed q₂ malus ma-
le accipit qđ bonũ eſt: Hec ille. Et ideo ſacer-
dos celebrãs in mortali peccat mortalit̃: vt
patʒ. 6. di. in. c. teſtm̃. Et. i. q. i. c. ſacerdotes
Et de ꝯſe. di. 2. c. quotidie. Et de coha. cle. ₇
mulie. c. vltimo. Et de cele. miſ. c. de hoie.
vñ de cõſe. di. 2. c. qui ſcelerate. Iſi. inquit
Qui ſcelerate viuũt i eccleſia ₇ cõmunicare
nõ deſinũt putãtes ſe tali cõmunione mun-
dari: diſcant nihil ad emundationē ſibi pro-
ficere: dicēte ꝓpheta. Hiere. 2. Quid eſt ꝙ
dilectus meus fecit in domo ſcelera multa?
Nũq̇d carnes ſancte auferent a te malitias
tuas? Que verba habēt̃ etiã di. 4. c. qui in
minimis. ¶ Secũdo idē probat̃ auctorita-
tib⁹ Augu. qui in li. de vera innocētia. 68.
c. ait. Sacramẽtũ pietatis in iudiciũ ſibi ſu-
mit indigni⁹. Bene eni eſſe nõ põt male ac-
cipiēti qđ bonũ eſt. Et in li. 2. 39. c. ait. Et
ſancta vite accipit ₇ eternitatis poculũ bibit
qui in chriſto manet: ₇ cuius chriſti habita-
tor eſt. Nã qui diſcordat a chriſto nõ mãdu-
cat carnē eius: nec ſanguinē ei⁹ bibit: etiaʒ ſi
tãte rei ſacramẽtũ ad iudiciũ ſue ꝑſumptio-
nis ſue perditiõis quotidie accipiat. de cõſe.
di. 2. c. qui diſcordat. Itē in ſermõe ꝓmo de
aduẽtu idē ait. Mutet vitã qui vult accipe-
re vitam. Nã ſi homo nõ mutet vitam: ad
iudiciũ accipit vitã: ₇ magis ex ipſa corrũ-
pitur q̃ ſanet̃: magis occidit̃ q̃ viuificetur
Itē ſuper Ioh. ſermone. 26. de cõſecra. di.
2. c. panem idem inquit. Paneʒ celeſtē ſpiri-
tualiter manducantes innocentiã ad altare
portate: peccata ₇ ſi ſũt quotidiana: vel nõ
ſũt mortifera anteq̃ ad altare accedatis di-
mittite ₇ dimittet̃ vobis ₇c̃. Et ſic patet ꝓ-
poſitũ ex auctoritatib⁹. Nec ſi dicat̃ hilari⁹
papa. de cõſec. di. 2. c. ſi nõ dicit. Si nõ ſũt
tanta peccata. vt excõmunicet̃ quis: nec ſe
debet a medicina corporis ₇ ſanguinis dñi
ſeꝑare: ergo ₇c̃. R. ſm Alexã. ₇ Ricar. ꝙ
excoicatio. dicit̃ tripliciť. Uno mõ dicit̃ ſe-
ꝑatio a cõmunione fideliũ. 6. q. i. c. illi qui.
Alio modo dicit̃ ſeꝑatio a coione ſacrõrũ.
vt. ij. q. 3. c. null⁹ ſacerdotũ. Tertio modo
dicit̃ ſeꝑatio a numero fidelium: ₇ hoc dico
q̃tũ ad meritũ: ₇ hoc vltimo mõ ſumit̃ hic
excoicatio. Et ſic exiſtēs in pctõ mortali ta-
li mõ ē excoicatus: vnde ſic intelligit̃ verbũ
Hilarij. Si nõ ſint tanta peccata vt excõmu-
nicet̃ quis. i. ſit ſeꝑatus a numero fidelium
q̃tũ ad meritũ. ¶ Tertio hoc idē probat̃
trib⁹ exẽplis. ꝓmũ habet̃. 2. Reg. 6. đ Oça
qui ꝑcuſſus ē: q₂ archã dñi tetigit indigne: g̃
₇c̃. Que archa ſignat corp⁹ chriſti. Notãdũ
ē tñ ꝙ exẽpla dam⁹ nõ ꝙ ita ſit: ſ; vt aſſen-
tiãt addiſcẽtes: ſm phm ꝓmo prior: hoc iđ
dico: q₂ ſm Ricar. ₇ Bo. vbi. s. Quia tan-
gens corp⁹ chriſti in pctõ mortali irreueren-
tiã tm̃ facit ſacramẽto: niſi in caſu qñ. ſ. hoc
faceret cũ timore ₇ reuerentia ꝓpter aliquã
neceſſariã cauſam nõ exiſtēte ibi digniore.
¶ Secundũ exẽplũ habet̃ ꝓmi. Reg. 6. de
Bethſamitis q̇ ꝑcuſſi ſũt: q₂ archã dñi aſpe-
xerũt indigne: g̃ mlťo forti⁹ mortalit̃ peccat
q̇ corp⁹ dñi ſuſcipit indigne. Nec ꝓpter hoc
intelligas ſʒ Alex. ₇ ꝑdictos doc. ꝙ nõ ſit li-
citũ pctõri aſpicē corp⁹ chriſti: q₂ vt dictũ ē
exẽpla dam⁹ nõ vt ita ſit ₇c̃. Nõ eni ē ſile de
guſtu ₇ aſpectu: q₂ aſpect⁹ ē in diſtãtia: guſt⁹

in cõiũctiõe: nec ẽ tanta irreuerẽtia nec etiã
cõtempt⁹: qꝛ illa que ẽ in gustu mortalis est
que in visu venialis vel nulla: imo frequen
ter excitat deuotio aspiciẽtis ⁊ infũdit gr̃a
cõtritionis. Licȝ igit̃ pctõr sit indign⁹ vi-
dere: nõ tñ incurrit offensam vidẽs sicut mã
ducans. Debet tamen sicut ⁊ iust⁹ ⁊ multo
magis oculos depmere pro reuerẽtia: ⁊ tunc
accedet sibi bona gratia. ¶ Tertiũ exẽplũ
ẽ inde cui cõpant̃ oẽs indigne sumẽtes. De
quib⁹ ait Augu. sup psal. 142. Qñ multos
iudas implet sathan indigne mãducãtes bu-
cellam ad iudiciũ suũ: vnde de consecra. di.
2. c. sic. Sicut iudas cũ bucellã tradidit chri
stus nõ malũ accipiẽdo sed bonũ male acci-
piendo locũ prebuit diabolo: sic indigne q̇s-
ꝙ sumẽs corpus christi nõ efficit̃: Hec ibi.
Aduertendũ tñ ꝺm Alex. ⁊ Bo. vbi supra
sr. 2. q. i. Qđ nõ est vera opinio aliquorũ q̇
dicebant verũ corpus christi a malis nõ su-
mi: quia nõ decebat tantã maiestatẽ ⁊ carnẽ
tante sanctitatis ⁊ puritatis in corpus sub-
ditũ peccatis introire. Et dicebãt ꝙ corpus
verũ a speciebus absceederet: ex quo peccator
ipsum labijs ⁊ ore polluto cõtingeret. Nã
illud sentire erroneũ est ⁊ manifeste contra
sãctos. Ipse eni dñs vtrisꝙ se sibi offert: sicͥ
ꝓ omnib⁹ se obtulit in cruce. Sed quãtũ ad
vltimũ qđ in hoc sacramẽto est scilicet vnio-
nẽ in corpore mystico multa differentia est:
quia boni recipiũt idem fructũ: mali damnũ
vnde cantat ecclesia. Su. boni sumunt mali
sor. ta. ine. v. vel interius. Et sic patet ꝑmũ
dubiũ. ¶ Secundũ dubiũ est. vtrũ peccet
plus hereticus sumẽs corpus christi q̃ exi-
stens in aliquo genere peccati. Rñdet scđm
Alex. vbi. s. ꝙ ex alia causa peccat heretic⁹
sumẽdo: ⁊ ex alia exñs i mortali ⁊ tñ credẽs
qꝛ hereticus peccat dissentiẽdo ab ecclesia:
credẽs aũt existẽs in mortali peccat ex cõtem
ptu Dicẽdũ igit̃ ꝙ infidelis pl⁹ peccat simpli
citer circa hoc sacr̃m q̃ existens in mortali
sumẽdo illud: qꝛ ꝺm Ric. in. 4. di. 9. ar. i. q.
3. Manducat eni infidelis sicut mãducaret
brutũ si daret̃ ei. Sed qꝛ cõtemptus est ma
gis causa peccati in sumptiõe: pl⁹ peccat cre
dens existẽs in mortali magis indigne acce-
dẽdo. Nã aliq̇s melior alio: quãdo min⁹ di
gne accedit illo qui min⁹ bonus est: vñ sine
preiudicio dico scđm Alexã. ꝙ plus peccat
talis infidelis in sumẽdo: hereticus aũt pl⁹
peccat simpliciter discredẽdo mirabilia que
fiũt in hoc sacr̃o. Et sic patȝ breuiter secun-
dũ dubiũ ¶ Tertiũ dubiũ qđ querit̃ i hac
parte ẽ quis pl⁹ peccet mãducãs in pctõ spiri
tuali an carnali: qꝛ videt̃ ꝙ peccãs in spiri-
tuali. Ait eni Grego. ꝙ peccata carnis ma
ioris sũt infamie ⁊ minoris culpe: sed man-
ducans cũ minori culpa min⁹ offendit: ergo
⁊c̃: Rñdet̃ sine preiudicio scđm Alex. vbi. s.
Qđ qui manducãt in peccato carnis. scilicȝ
luxurie vel gule: ⁊ qui manducãt in pctõ spi
rit⁹. s. supbie vel inuidie ⁊ h⁹mõi se habent
vt excedẽtes ⁊ excessi in demerito. Minus
eni peccat qui existẽs in pctõ gule mãducat
christi corp⁹: q̃ existẽs in pctõ desperatiõis
vel inuidie fraterne. Et magis peccat existẽs
in pctõ luxurie q̃ existẽs in pctõ ire vel alte
rius pcti spũalis: ⁊ hoc triplici rõne. ¶ Pri-
mo rõne cõtrarietatis in effectu: qꝛ h̃ sacr̃m
efficit hoiem spritualẽ: illud vero peccatuȝ
carnale: ⁊ etiã vnit hoc sacr̃m mẽbra cuȝ ca
pite ⁊ mẽbra adinuicẽ: sed hoc pctm̃ int̃ oĩa
plus est diuisiuũ: qꝛ in eius opere duo peccãt
⁊ ita duo ad min⁹ sepant̃ a christo ⁊ a mem-
bris eius. ¶ Secũdo rõne maioris cõtẽpt⁹
qꝛ qui peccant pctõ luxurie certi sunt ꝙ pec-
cant mortaliter ⁊ vilitatẽ pcti cognoscunt ⁊
se viles reputant: ⁊ ideo magis contẽnũt hoc
sacramẽtũ sumẽtes. Raro eni accidit ꝙ ali-
quis se sciat peccare mortaliter ex cõmissio-
ne actus spiritualis scilicet supbie: ire: ⁊ h⁹-
modi. ¶ Tertio rõne maioris imũditie: qꝛ
ex cõmissione operis carnalis hui⁹modi nõ
solũ aĩa inficitur: sed etiã ipsa caro per ꝓni-
tatẽ ⁊ opa imũda: iuxta illud ꝑme Chor.
6. Omne pctm̃ qđcũꝙ fecerit hõ ex corpus
suũ est: qui aũt fornicat̃ in corpore suo pec-
cat: vbi glo. Fornicatio nõ mõ aĩam sed etiã
corp⁹ cõtaminat. Cũ igit̃ illud sacramẽtũ
sit mũdissimũ rõne ꝯtẽti ⁊ signati. s. veri cor
poris christi ⁊ mystici: seq̇t̃ ꝙ sumẽs illud in
duplici imũditia magis iniuriat̃ huic sacra
mẽnto: ergo ⁊c̃. põt etiã addi ꝙ rõ siue iudi
ciũ rõnis quod in hoc sacramẽto maxie ne-
cessariũ ẽ nõ ita absorbet̃ pctõ spũali sicͥ car
nali. Delectatio eni venerea ꝺȝ phm̃ i Ethi-
cis furat̃ sepe intellectũ sapiẽtis: vñ ꝺȝ Au
gu. in hoc ope aĩa fit tota caro: propter hoc
dici potest ꝙ accedens ad cõmunionẽ i pctõ

carnali magis peccat: q2 maiorē cōtumeliaʒ
quātū est de se ipsi sacramēto facit. Nec va
let illud: q2 peccatū spūale est grauius. Maio
ritas eni peccati in hoc casu nō puenit ex indi
gnitate maiori ex pte ipsius accedētis: s ex pte
ipsius accessus. Nō eni valet hoc argumentū
Iste indignior accedit q̄ ille: g̃ magis pec
cat: sʒ bn̄ valet hoc. Iste indignius accedit q̄
ille: g̃ magis peccat. Spūalia eni faciunt in
digniorē psonā: carnalia aūt indigniorē ac
cessum. ꝛ sic patʒ pars pma ꝛ tertiū dubiū.

Pars secūda in q̄ ponūt tres cōclusiones
ad declaratione predictorū.

Secūdo in isto sermone ponūt tres
cōclusiōes ad declaratione predicto
rū. Prima cōclusio bm Ri. in. 4
dis. 9. ar. 2. q. 3. Q2 pter reuerentiā sacri
aliqñ ē abstinēdū a sūptione eius pter aliq
q̄ etiā nō sūt pctā. Huiusmodi est nocturna
pollutio pueniēs ex crapula ꝛ imūda cogita
tiōe: que si fuerūt ex cōsensu fuerūt peccata
mortalia: ꝛ tūc talis pollutio ē mortale pec
catū: ꝛ sic oino retrahit a coione sub pena
peccati mortalis: q2. s. peccaret mortalr sic
sumēs sine penitētia: pōt etiā eē peccatū mor
tale pollutio ex cōsequēti: q2. s. quis post pol
lutionē in eā delectatiōe cōsentit: ꝛ sic etiam
phibet a coione mō pdicto. Si aūt certū ē
vl' pbabile q pcedētia nō fuerūt nisi pctā ve
nialia: tūc illa pollutio nō phibet nisi de cō
gruitate. Si aūt pueniat ex nature supflui
tate vel infirmitate que Leuit. 15. vocatur
fluxus seminis: tūc nō phibet. Et hec possunt
pbari per ea q̄ scripta sūt di. 6. c. testamētū
vbi Greg. ait. Aliqñ ex cogitatiōe cōtingit
pollutio. Aliqñ ex crapula. Aliqñ ex super
fluitate vel infirmitate. Et quidē cū ex na
ture supfluitate vl' infirmitate euenerit oi
no hec illusio nō ē timēda: q2 hāc animus ne
sciens ptulisse magis dicēdus est q̄ fecisse.
Cū vero vltra modū appetitus gule in sumen
dis cibis rapit: atq3 idcirco humorum rece
ptacula grauant: hʒ animus exinde aliquem
reatū: nō tñ ad phibitionē corpis christi su
mēdi: vel missarū solēnia celebrādi: cū for
tasse aut dies festus exigit: aut exhiberi my
steriū: peo q alius sacerdos in loco deest ipsa
necessitas cōpellit: mutatis tamē vestibus
cantet. Nam ꝛ si adsint alij qui implere of
ficium valeant illusione per crapulā facta a
perceptiōe sacri mysterij vt arbitror absti
nere humiliter debet. Sūt autē quibus il
lusio ita plerūq3 nascit: vt eorū animus etiaʒ
in somno corporis positus turpibus imagina
tionibus nō fedet. Qua in re vnū ibi ostendi
tur q ipsa mens oino nō rea tunc sit vel suo
iudicio penitus libera. Si vero ex cogitatione
turpi vigilātis oritur illusio in mēte dormiē
tis patet oino reatus suus: videt eni a qua ra
dice inquinatio illa processerit: q2 qd cogita
uit sciēs hoc pertulit nesciēs. Hec ille. Sed
quia nescitur plerūq3 qua causa eueniat ait
Alex. q vbi necessitas nō est nec scandalū.
melius est abstinere duplici respectu. primus
dicit necessitatis tum pter inhabilitatem
mētis ad tāta mysteria cōtemplāda ad cogi
tationes impudicas: tum pter reuerentiaʒ
tanti sacramēti qd est sacrm sacramentorū.
Et ideo docto. dicūt: q post pollutionē sal
tem per. 24. horas homo deberet se abstine
re a cōmunione ꝛ reuerētia. secundus respe
ctus dicit cōgruitatis. tum q2 in passiōe chri
sti maximus fuit dolor cuius passionis hoc sa
cramētū ē representatiuū: sed in pollutione
maxima est delectatio: ergo ꝛc. Tum quia
in hoc opere pollutionis corruptio preualet
nature: sed in hoc sacramēto nihil est corru
ptionis: ergo ꝛc. Et ideo q̄uis mulier pa
tiens fluxū menstruū ꝛ als vir videlʒ fluxū
seminis nō phibeat ab ingressu ecclesie nec
a cōmunione sacramēti. Sitñ ex reuerētia
abstineat aliquādo laudat. vnde Grego.
ait Mulier dū cōsuetudinē mestruā patit
phiberi ecclesiā intrare nō debet: q2 ei natu
re superfluitas in culpā reputari nō valet.
Hec ille. Similia habent ab Augu. 5. di. c.
ad eius. vbi etiā dicit. Mulier sancte cōmu
nionis mysteriuʒ in eisdē diebus percipe p
hiberi nō pōt. Si eni ex magna veneratiōe
percipe nō psumit laudāda ē. Sʒ si perceperit
nō est iudicāda: bonarū quidē mētiū ē etiā
ibi suas culpas agnoscere vbi culpa non est
di. 1. c. 1. De vtentibus actū matrimonij si ea
dem die possūt accedere ad cōmunionē dice
tur infra in sabbato. Secūda cōclusio ē
q mulieres statim post partū possūt intra
re ecclesiā ꝛ recipe sacrm di. 5. c. ad ei. Et de
purificatōe post partū. c. 1. vbi dicit. Si mu
lieres post plem emissam acture gratias ec
clesiā intrare voluerint: nulla proinde pcti

mole grauant᷑: nec ecclesiarū̄ ē eis aditus de
negādus: ne pena illis videat᷑ in culpā cōuer
ti. Si tñ ex veneratiōe volunt aliquādiu ab
stinere deuotionē carū nō credim⁹ reprobā
dam. Hec ille. ¶ Tertia ꝯclusio ē ꝙ leprosi
possūt accedere ad sacrā coīonē: qꝛ null⁹ pu
nit᷑ sine pctō: ne afflictio addat᷑ afflicto: qđ
nō ē faciēdū ex᷑ de cle. egro. c. tua nos. 7. c. ex
pte. Verū ē tñ ꝙ p̄sbyter parochialis lepro
sus ꝓhibet᷑ in parochia corā ꝑplo celebrare
ꝓpter scādalū ꝛ abhoīatiōnē ꝑpli: vt patꝫ in
dicto. c. tua nos. vbi dicit᷑. Dicim⁹ ꝙ ꝓ scan
dalo ꝛ abhoīatiōe populi ab administratio
nis debet officio amoueri. Et sic pꝫ ꝙ nihil
retrahit a perceptione tanti sacramēti nisi
mortalis culpa. patet ꝙ pars secūda.

Pars tertia in q̄ declarat᷑ ꝙ q̇ hn̄t peccatū
mortale in habitu actu vł ꝓposito nō possūt
digne ad sacrā coīonē accedere.

Tertio in isto s̄mone ad clariorē no
ticiā p̄dictorū. sciendū ꝙ tria sūt ꝑ
sonarū genera q̄ abstinere debent:
aliter tñ ꝛ aliter a cōmunione sacra. ¶ Pri
mi sūt illi qui habēt pctm̄ in habitu: qui licꝫ
sint cōtriti vel ꝯfessi: tñ ita enormes pctōres
fuerūt ꝛ mal⁹ habitus in eis generat⁹ est: ꝛ
etiā alijs in scandalū fuerūt vt nō subito p⁹
cōfessionē corpus dn̄i sumere debeāt: vnde
aliqui abstinere debēt a sacra coīone per ali
qđ temp⁹ breue: aliqui per triēniū: aliqui ꝑ
quatriēniū: aliqui per totū tēp⁹ vite sue vs
ꝙ in finē. ¶ Primo eni quidā de sui discre
ti ꝯfessoris ꝯsilio ob aliquā rōnabilē cām ad
tēp⁹ a coīone abstinere debēt: sic pꝫ in p̄dicto
c. oīs Et merito qꝛ nulli notorio ꝛ māifesto
infami dāda est subito post cōuersionē eius
sacra coīo. sicut patꝫ de pe. di. i. c. in actione
Debet eni p̄mo aliqua emēdatio pctōris ap
parere: vn̄ notādū s̄m Ri. in. 4. di. 9. ar. 3.
q. 2. ꝙ histriōib⁹ siue magis nō ē dāda coīo
qꝛ ducūt illicitā vitā. vnde de talib⁹ dicit᷑.
de consecra. di. 2. c. pro dilectiōe. Puto nec
maiestati diuine: nec euāgelice discipline cō
gruere: vt pudor ꝛ honor ecclesie tā turpi ꝛ
infami cōtagione fedet᷑: vnde seq̇t᷑ ipse Ric.
di. Qđ nec talibus nec cuicūꝙ infami no
torio: vtputa publice meretrici: lenoni: lu
sori: publico vsurario: publico fornicatori:
adultero: homicide: ꝑtiali: ꝛ h⁹ mōi dāda ē
eucharistia scđm etiā glo. ibidē. Si tñ vt dꝫ
in. c. sequēti. tales si reuertātur ad dn̄m eis
grā ꝛ recōciliatio nō neget᷑. Hec ibi. Ita tñ
s̄m p̄dictū doctorē ꝙ nō debeat eis statim eu
charistia dari, ꝓpter tria. p̄mo ꝓpter reuerē
tiā sacri. scđo ꝓpter ꝓbationē cōuersiōis eoꝝ
tertio ne ꝓxim⁹ scandalicet᷑ q̇ intima cordis
nō videt: posset tñ talib⁹ sine dilatione coīo
mīstrari vbi necessitatis articul⁹ cogeret seu
alia pietas suaderet: puta qꝛ religionē intra
ret. ¶ Scđo sūt q̇dā alij q̇ abstinere debēt ꝑ
triēniū lꝫ pn̄iam agāt: sicut sūt matricide:
maxime si sūt notorij ꝛ manifesti: sic pꝫ. 33.
q. 2. c. latorē. ꝛ idē intelligo de patricidis. po
test tñ ep̄us suadēte penitētia feruida delin
quentib⁹ miti⁹ penitentiā relaxare: sicut pꝫ
in fine dicti. c. ¶ Tertio quoꝙ sūt quidā q̇
cessare debent per quadriēniū a cōmunione
sacra sicut sūt illi qui per horridū sacrilegiū
ecclesiā scandalizāt: sicut fuit ille burgādus
noīe de quo scribit᷑. 12. q. c. De viro nefan
do burgando noīe ꝛc̄. ¶ Quarto etiā sunt
quidā qui licꝫ penitētiā agant: tñ vsꝙ ad fi
nē vite sacra cōmunione carere debēt: sicut
sūt vxoricide: maxime si sūt notorij ꝛ mani
festi: vt. 33. q. 2. c. admonere dicit᷑ Si tamē
intrāt religionē possūt añ coīcare vt alij re
ligiosi: vt satis innuit᷑ ibidē. Preterea si pro
fessa monialis cōtrahit matrimoniū mani
festū nūꝙ pōt suscipere corp⁹ christi nisi in
vltimo fine: vel nisi cui nupserit defūct⁹ fue
rit: vel nisi ab adulterio sepet᷑ ꝛ ad monaste
riū reuertat᷑ ꝛ pn̄iā agat de cōmissis Qui⁹
rō ē: qꝛ semp ꝓsumit᷑ eē in mortali. Regula
riter tñ tenēdū ē ꝙ in fine vite oīb⁹ vere pe
nitētib⁹ hoc sacr̄m ē tribuēdū: sic dicit glo.
extra de rap. c. sup eo. Et habet᷑ etiā. 26. q.
6. c. si q̇s. Et di. 50. c. penitētes. Secūdi sūt
qui habēt pctm̄ in actu qui. s. nō sūt cōtriti
nec cōfessi: ꝛ actualiter in pctō ꝑmanentes.
Tales eni nūꝙ debēt accedere ad sacrā cō
munionē durante eorū impenitentia ꝛ ob
stinatiōe: vt patet expresse per ea que dicta
sūt i p̄ma parte hui⁹. Tertij aūt sūt qui ab
stinere debēt a sacra cōmunione qui habēt
pctm̄ in ꝓposito siue [in] affectu: vt. s. quādo
habēt in futuro volūtatē peccādi seu a pec
cato nō abstinēdi: vt sunt vsurarij: tenētes
odia: habētes cōcubinas: ꝛ huiusmodi: qui
vt plurimū sunt in ꝓposito post cōmunionē
ad peccati vomitū reuertēdi. Tales. n. sūt

similes ꝑfko iudeorũ: qui vt scribit Math.
.21. cũ oliuarũ ramis in hierusalẽ suscepe-
rũt dñm: sꝫ quasi subito post extra ciuitatẽ
eũ eijciẽtes in cruce ꝯtumeliose ⁊ crudeliter
affixerunt. Qui ergo digne volũt accedere
ad sacrã cõmunionẽ imittent doctrinã Au
gu. qui super Ioh. sermone. 26. dicit. Qui
corpꝰ christi sumere volũt fiant corpꝰ chri-
sti: si volũt viuere de spiritu christi. Unus
inquit apls panis ⁊ vnũ corpꝰ multi sumꝰ
O sacrm̃ pietatis. O signũ vnitatis. O vin
culũ charitatis: qui vult viuere habet vnde
viuat: habet vbi viuat. Accedat: credat: in
corporet vt viuificet: nõ abhorreat a cõpa-
ge mẽbrorũ: nõ sit putridũ mẽbrũ qd̄ rese-
cari mereatur: nõ sit distortũ de quo erube
scatur. Sit pulchrũ: sit sanũ sit aptum: he-
reat corpori: bibat dico de deo: vt sic abun-
dantissimã gratiã accipiat in p̄senti ⁊ trium
phantẽ gloriã in futuro: vbi ipse viuit ⁊ re-
gnat in secula seculorũ. Amen.

¶ Feria q̇nta in cena dñi de ꝑticulari men-
tione eorum quibꝰ sacra cõmunio nõ ẽ dan-
da. ¶ Sermo. 87.

Uos mundi estis: sꝫ nõ oẽs. Scribũt hec verba Ioh. 13. c. ⁊ in euãgelio occurrẽtis solẽnitatis. Scdm̃ Augu. fratres charissimi. ſmões i cõi minꝰ vtiles sũt q̃ꝫ i ꝑticulari. Idcirco nõ obstãtibꝰ his q̄ in p̄cedẽti ſmone de indigne sumentibꝰ scr̃m eucharistie gnãliter ⁊ in cõi dicta sũt: cõgruũ visum est vt in isto die solẽni in quo sacrm̃ hoc institutũ ẽ: ⁊ pleriqꝫ christiani solent ex deuotione cõmunionẽ accipere vt peculiariter ⁊ specialiter de ipsis indigne sumẽtibꝰ rursũ diligẽtius ꝑtractemꝰ q: vt iã dictũ ẽ: malũ ẽ coĩonẽ huiꝰ sacr̃i nõ suscipere: ſ; multo peius ẽ indigne mãducare vnde Aug. in li. de ṽbis apl̃i sermone p̄mo ait. Mãducẽt qui manducãt: ⁊ bibãt qui bibũt: esuriãt ⁊ sitiant: vitam mãducent ⁊ vitam bibãt. Illud mãducare ẽ refici: illud bibere quid ẽ nisi bibere. Mãduca igit vitam ⁊ bibe vitã: ⁊ habebis vitã que integra ẽ vita. Tũc aũt hoc erit. i. vita vniciiqꝫ erit corpus ⁊ sanguis christi: si qd̄ in sacr̃o visibilit sumimꝰ in ipsa veritate spũaliter mãducet ⁊ spũaliter bibat. Hec ille. Possumꝰ igit dicere multitudini cõcurrẽti ad sacrã coĩonẽ: in q̇bꝰ multi sũt indispositi ⁊ indigni: ita vt nisi euitatio scãdali ĩteresset merito a sacr̃o altaris repellẽdi essent. Per qd̄ in ista sacratissima cena ꝓpter ipsũ iudã ꝓditorẽ dñs nr̃ Jesus apl̃is suis in ṽbis ꝓpositis dixit. s. Uos mũdi estis sed nõ oẽs: vñ ⁊ sequit. Sciebat eni q̇s nã eẽt qui traderet eum ꝓpterea dixit Nõ estis mũdi oẽs. vnde in isto sermone ad vidẽdũ qui sũt illi q̇ nõ sũt mũdi: ⁊ si eis est dãda vel denegãda coĩo que etiã fuit per dominũ data iude tres considerationes annotabimꝰ. Prima erit de diuersorum diuersa ꝯsciẽtia. Secũda erit de diuersorũ iniqua culpa. Tertia erit de diuersorũ iniq̃ malicia.

¶ Pars p̄ma in qua declarat qualis debet esse cõsciẽtia ad hoc: vt secure ad cõmunionẽ accedat.

Primo igit in isto ſmone: q: dictũ ẽ in supiori ſmone q̃ hñs ꝯsciam pc̃ti mortalis sumit corpꝰ christi dãnabiliter. ¶ Ad maiorẽ ⁊ elucidiorẽ declarationẽ huiꝰ ꝯclusiõis est aduertẽdũ ſm quosdã doc. q̃ reꝑit in diuersis circa sũptionẽ huiꝰ sacr̃i diuersa ꝯscia. Aliqui eni sũt q̇ habent ꝯsciam scrupulosã: sicut sũt q̇ irrationabiliter fantastice atqꝫ de leui timẽt delectationẽ ne fuerit culpa mortalis: ⁊ hi coĩcãdo cũ tali ꝯscia minime peccant: q: talis ꝯscia ſm doc. oẽs tãq̃ vana ⁊ erronea dꝫ abijci. Unde de talibus scriptũ est: Illic trepidauerũt timore Ubi nõ erat timor. Talis eni demonis tentatio dicit nocturnꝰ timor. De quo dicit ꝓpheta. Nõ timebis a timore nocturno. De nocte siquidꝫ timet hõ errare ampliꝰ q̃ in die: eo q̃ sepe rupes ⁊ arbores putant hostes Sic ⁊ talis ꝯscientia timet ea que nõ sũt timẽda: vnde in ꝑsona hꝰmõi scrupulosi propheta inq̇t: Collocauit me in obscuris sicut mortuos seculi. i. sicut q̇ in seculo mortaliter peccãt ⁊ anxiatꝰ ẽ sup me spũs meꝰ: in me turbatũ ẽ cor meũ. s. timore inani. Aliqui etiã sũt qui habẽt ꝯsciam timorosam in coĩcando. Circa hoc eni regulariter ẽ tenẽdũ ſm Ri. in. 4. di. 9. ar. 2. q. 1. Qd̄ q̃cũqꝫ homo timet eẽ in mortali culpa: ⁊ sumit sacratissimũ sacrm̃: mortaliter peccat. Immo etiã si nõ eẽt in mortali pc̃tõ credit tñ esse: si cũ tali ꝯscia sacrm̃ suscipit simili mõ peccat: q: di-

Scrupulositas dicitur anxietas vel dubietas animi vel remorsus conscientie Et venit a scrupulo i. par-
vo lapillo qui iacens in calceis
ledens pedem

scrimini se exponit: vtputa cū qs rōnabilit
timet delectationē carnalē fuisse mortalē. s.
q2 morose delectat⁹ est atq3 mortalē cōsen-
sum timet: coicādo mortale cōmittit crimē
bm Pe. de taran. Et sic in talib⁹ euenire so-
let: q2 a cōtrario sensu pphete. Illic nō tre-
pidauerūt timore vbi erat timore. ¶ Aliq
sūt qui habēt ɔsciētiā cecā: q2. s. habēt pecca-
tū mortale ⁊ nō aduertūt: q2 ɔsciam non di-
scutiūt. vn̄ sciēdū est scdm Ri. vbi. s̄ ⁊ Sco.
in. 4. dis. 9. Q̄ō si qs est in pctō mortali. et
nō videt nec credit se eē. Aut hoc prouenit
ex omissione debite diligētie in examinādo
ɔscientiā ⁊ cōsulendo peritos: ⁊ tunc dico
q̄ mortaliter peccat nō tn̄ ita grauiter sicut
prius. Aut hoc nō prouenit ex omissione de-
bite diligētie quaz tenet hō adhibere: q2. s.
diligenter examinauit cōscientiaz ⁊ peritos
ɔsuluit: ⁊ tūc nō peccat accedēdo ad coionē
in peccato mortali: imo ꝟtute sacramēti me-
ret peccati obliti remissionē ⁊ plerūq3 ipsi⁹
recordationē. Si forte aliquis dicat q̄ Ec-
clesiastes. 9. scriptū ē. Nemo scit vtrū odio
vel amore dignus sit. Et in psalmo scribit.
Delicta quis intelligit? Rn̄det bm p̄dictos
doc. q̄ non requirit ad pctī periculū preca-
uendū cōscientie certitudo h̄ pbabilis cōie-
ctura: h⁹mōi sunt q̄tuor signa bm Per. pre-
teritoꝝ pctōꝝ cōtritio: abstinēdi dispō: bn̄
opādi pmptitudo: ⁊ diuini ꝟbi deuota audi-
tio. ¶ Aliqui vtiq3 sūt qui habere vident
ɔsciam indiscretā: q2 cōtriti ⁊ nō cōfessi ad
sacrā coionē accedūt. Circa qō aduerten-
dū ē bm Sco. ⁊ Ri. in. 4. di. 9. ar. 2. q. 1. De
tales: aut habēt copiā cōfessoris idonei ⁊ tē-
pus sufficiēs ad cōfitendū ad liberā loquelā
⁊ tūc mortaliter peccāt sine ɔfessiōe coican-
do: q2 ad h̄ sacr̄m bm iudicium ecclie reqrit
ipsi⁹ ecclesie recōciliatio: pinde Hugo de scō
victore. li. p̄. de po. li. ⁊ sol. c. 21. dicit. si abs-
q3 sacerdotis absolutiōe crimiosus ad corpo-
ris christi coionē accedat: p certo iudiciuz si-
bi mādu cat ⁊ bibit etiā si eū an̄ multū peni-
teat: etiā si vehemēter doleat ⁊ ingemiscat.
Aut tales supradicta nō habēt: ⁊ tūc etiam
distinguēdū ē: q2 aut iminet aliq necessitas
celebrādi vel cōmunicādi: timendo scanda-
lum persone pprie vel populi si nō cōmuni-
cent: vel iā inceperūt sacrū mysteriū: vl̄ ami-
serūt loquelā: ⁊ tūc non peccant cōmunicā-
do cōtriti cū pposito cōfitēdi. Idē quoq3 di-
cendū est bm Scotū vbi. s̄. de aliq̄ coicatu-
ro q non celebrat: sicut vbi est cōsuetudo q̄
oēs nō sacerdotes coicent: vel de illo qui cō-
stitut⁹ ante sacerdotē cū alijs coicatur⁹ re-
cordat mortalis criminis nō cōfessi: pōt cōtri-
tus coicare cū pposito ɔfitēdi. Aut nō imi-
net necessitas: ⁊ tūc peccat bm p̄dictos doc.
q2 tenet expectare quousq3 habeat copiā cō-
fessoris. ¶ Aliqui ꝟo habēt ɔsciam prauā
seu temerariā sciētes se eē in pctō mortali: ⁊
tales mortalissime peccāt ad coionē acceden-
tes: vt p3 ex supradictis in bmone p̄cedenti
A alib⁹ eni euenit qō p pphetā psal. 68. scri-
bit. Fiat. s. mēsa eoꝝ corā ipsis in laqueū. i.
dn̄ica mēsa fiat eis tāq̄ laque⁹ pctī. i. in re-
tributōz ⁊ ī scādalū. s. alioꝝ. Obscurēt ocu-
li eorū ne videāt. s. lumen gratie ⁊ glie: ⁊ dor-
sum eorū sp incurua. s. ad terrena ⁊ tēpora-
lia: effunde sup illos iram tuam: ⁊ furor ire
tue apprehēdat eos ad eternā dānationem
mittendo. Et ideo ait Hiero⁹ O infelix q̄
temeritate audes illis labijs osculari filiuz
ꝟginis quib⁹ osculatus es labia meretricis.
Qua pp̄ter admonet Aug. in li. de salu. do-
cu. di. Seipsū nobis edendū tribuit qui di-
xit: Ego sum panis viu⁹ qui de celo descēdi
⁊c̄. Sed vnusquisq3 anteq̄ corp⁹ ⁊ sangui-
nem eius accipiat seipsum probet scdm apo-
stoli preceptū: ⁊ sic de pane illo edat. ⁊c̄. Qn̄
eni eū accipere volum⁹ ante ad cōfessionez
⁊ penitētiā recurrere debem⁹: ⁊ oēs act⁹ no-
stros curiosius discutere: ⁊ peccata obnoxia
si in nobis senserim⁹ cito festinemus per cō-
fessionem ⁊ veram penitentiam abluere: ne
cum iuda proditore diabolum intra nos ce-
lantes peream⁹. Hec ille. ⁊ sic patet pars pri-
ma hui⁹ sermonis.

Pars scda hui⁹ sermonis in q ponūt spe-
cialit qdā. de qb⁹ dubitat an possint accedere
ad coionē pp̄t eoꝝ culpas.

Ecūdo ad clariorē noticiā p̄dictoꝝ
dubitat de quibusdā pp̄ter culpas
eoruz an possint secure accedere ad
coionē. ¶. Primū dubiū ē de existēte in pe-
nitētia. Si. s. q̄diu ē i penitētia secure possit
accedere. Quia. 26. q. 6. c. si qs dr̄. Si qs in
desperationē posit⁹: post acceptam penitē-
tiā iterū san⁹ fuerit fact⁹ tm̄ oratiōe pticeps
fiat sacramētū vero non accipiat donec in

stitutũ pnie impleat temp⁹. hec ille. Ad hoc
R. ſm Alex. in. 4. parte ſũme in tractatu ꝺ
eucharistia. ꝙ duplex est pnia. ſ. publica ⁊ ꝓ
uata. Et ꝑdictũ decretuz intelligit de pnia
publica: qꝛ taliter penitẽs añ cõpletionẽ pe-
nitentie non debet accedere ad sacram cõio-
nem. Penitẽs aũt pnia ꝓuata ↄtritus iam ⁊
ↄfessus: tñ agẽs adhuc penitentiã nõ dꝫ se re
trahere a cõione. vñ de cõse. di. 2. c. q̃tidie dĩ
Quãuis pctõ quis mordeat peccãdi tñ ꝺ ce
tero nõ habeat voluntatẽ ⁊ cõicatur⁹ satisfa
ciat lachrymis ⁊ orõnib⁹ ⁊ ↄfidẽs de dei mi
seratione: accedat ad Eucharistiã securus ⁊
intrepidus. hec ibi. Vñ verbũ aplĩ in epl̃a ho
dierna. i. ad Cho. xj. Si nos ipsos iudicare-
mus nõ vtiq; iudicaremur a dño. Exponit
quõ hõ debet se iudicare: ⁊ añ illud iudiciuz
nõ dꝫ ad cõionem accedere. vñ glo. ibidem
ait: Uersetur ante oculos imago iudicij futu-
ri: ⁊ ascendat hõ aduersus se tribunal mẽtis
sue: ↄstituat se ante faciẽ suã: atq; cõstituto
in corde suo iudicio adsit accusatrix cogita
tio: testis conscientia: ⁊ carnifex timor: inde q̃
dam sanguis aĩ confitẽtis ꝑ lachrymas pro-
fluat: postremo ab ipsa mẽte snĩa proferatur:
vt se indignũ iudicet ꝑceptiõe corporis ⁊ sã
guinis dñi: vt q̇ se separari a regno timet ꝑ
vltimã sententiã ad tẽpus ꝑ eccl̃iasticã disci
plinã a sacro celestis panis separetur. hec ibi.
¶ Secundũ dubiũ est de his q̇ exercẽt tyro
cinia. Si possũt secure accedere ad sacrã cõ-
munionẽ. Ad hoc. R. ſm Alexan. vbi. s. ꝙ
milites q̃diu sunt in ꝓposito ⁊ volũtate tor-
neandi nõ debẽt accedere ad sacram cõmuni
onez: quia nõ sunt in statu saluãdoꝝ. Tũ qꝛ
torneamẽta ꝓhibita sũt: q̃ ꝓhibitio adhuc
durat: vt plene habetur extra de tornea. c. i. lꝫ
qñq; fuerit suspẽsa ex cã ad tẽpus: videlicet
vt inuenirentur alicubi milites congregati oc
casione torneamẽti: ⁊ ibi posset verbũ dei ꝑ-
dicari. Tum quia intentione ꝑuersa exercẽ-
tur. ſ. ad ostensionẽ viriũ ⁊ ad gl̃iam tꝑalez
acquirendã. Tũ qꝛ sunt cã multoꝝ maloꝝ
ſ. extorsionũ: rapinaꝝ: homicidioꝝ: ⁊ inuidi
arum: ꝓpter qꝺ nõ imerito dicuntur detesta-
biles nundine vel ferie. vt patet in dicto. c.
ꝓ. Si aũt dicatur ꝙ exercitiũ militie ꝑutile ẽ
ecclesie ⁊ licitũ: ⁊ illud potissime fit in torne
amentis: g̃ ⁊c̃. R. ꝙ licet torneamenta q̃tũ
ad hoc habeant aliquid vtilitatis: tñ rõnib⁹
⁊ causis ꝑdictis exercitiũ illoꝝ dãnabile est:
qꝛ ſm aplm̃ ad Ro. 3. Nõ sunt faciẽda ma
la vt eueniãt bona. ¶ Tertiũ dubiũ est de
exercẽtib⁹ duellũ siue monomachiã q̃ est pu
gna singularis: a monos qꝺ ẽ vn⁹ ⁊ machia
pugna. Si licite possũt accedere. Ad h. R.
ſm Alex. ꝙ lex noua monomachiã nõ reci-
pit: vt patet. 2. q. 5. c. monomachiã. ⁊ etiã ꝓ
hibita est a lege romana: vt patet. C. de gla.
l. vnica. Et cõiter pctm̃ mortale tenetur. et iõ
dicendũ ꝙ tales existẽtes in ꝓposito ⁊ volun
tate pugnãdi nõ debẽt accedere ad sacrã cõi
onem: cũ peccẽt mortaliter ⁊ q̇ eã ꝑcipit: ⁊ q̇
eam facit ⁊ q̇ arma bñdicit. Nec excusatur cõ
suetudine: lꝫ eccl̃ia toleret: sicut ⁊ meretri-
ces ⁊ vsurarios ⁊ sil̃es. vñ glo. in ꝑdicto. c.
monomachiã dicit: ꝙ talib⁹ nõ est cõio dan
da: ꝙ si dicatur ꝙ Dauid cõmisit duellũ cum
golia ꝓmi. R. 17. ob qꝺ ingentẽ gl̃iam ⁊ cõ
mendationẽ ↄsecutus est in scriptura: g̃ ⁊c̃.
Ad hoc. R. ſm glo. ibi: ꝙ Dauid fecit hoc
instinctu spũs sancti sicut Sãson ⁊ alij: vñ
illud opus fuit potius miraculosũ q̃ huma-
num: vt patet scripturã ↄsiderãti. ¶ Quar
tum dubiũ est ꝺ aleatorib⁹. Si secure possũt
accedere ad sacram cõmunionem. Ad hoc
R. ſm Alex. ꝙ non quia non sunt in statu
saluandoꝝ: ⁊ hoc dico nisi se correxerint: vñ
di. 35. c. eps dicitur. Epũs aut ꝑsb̃r: aut diaco-
nus alee aut ebrietati deseruiẽs: aut desinat:
aut certe dãnetur. Subdiacon⁹ aũt: aut lector
aut cantor sil̃ia faciẽs aut desinat: aut cõione
priuetur: similiꝰ ẽt laicus. hec ibi. Et no. ꝙ ca
non dicit deseruiens. i. valde seruiens. Naz
assuesci isti ludo non ↄtingit sine grandi pec
cato: quia ibi est desideriũ lucrãdi qꝺ est cu-
piditas: volũtas expoliãdi ꝓximũ qꝺ est ra-
pina: cõmissio vsure grauissime: quia ↄcedũ
tur aliqñ ibi vndecim ꝓ duodecim soluẽda
in eodẽ die: multiplicatio mundanoꝝ: ꝑiuri-
orum: blasfemiarũ: et multoꝝ maloꝝ ludus
ꝓ alee dicitur ois ludus q̇ sortib⁹ siue vicib⁹
fortune innititur: ⁊ omnis talis est ꝓhibitus.
¶ Quintũ dubiũ est de diuinatorib⁹ ⁊ sor-
tilegis: si debeant accedere ad sacrã cõionez
Ad qꝺ. R. ſm Alex. ꝙ tales nõ debẽt oĩno
accedere. Qꝺ plane habetur de ↄse. di. 2. pro
dilectiõe. vbi dicitur magis cũ ceteris christia
nis sacra cõmunio nõ debet dari. ⁊. 26. q. 5
c. i. dicitur. Sortilegi ⁊ diuinatores si cessare

noluerint excõicandi sunt. et i. c. si quis scri
bitur ꝙ tales ⁊ q̊ eis crediderint ab eccl'e cõi
one pellant̄: vbi glo. ait ꝙ non reprobat̄ hic
astronomia ⁊ cursus lune ⁊ tp̄is ꝯsideranda
medicis ⁊ rusticis: ꝭ illi reprobant̄ qui cre-
dunt inesse necessitatē sup̱iorib⁹. Ex q̊ pa
tet ꝙ diuinatio quocū̄ꝗ mō facta dānata ē
⁊ ꝓhibita. 26. q. 5. fere. ꝑ totū. ⁊ ex̄ de sortile
gis. c. i. ⁊. c. seq̄. vbi ecclesia ꝓhibet ne electio
fiat ꝑ sortes: ⁊ facta ꝑ sortes dānat̄. Dicen-
dum igit̄ ꝙ tales si ꝑseuerauerint in sua ma
litia nō debēt accedere ad sacrā cõionē. ꝙ si
dicat̄ ꝙ dn̄s p̄cepit Josue vt sortib⁹ exqui-
reret q̄ facturus erat de anathemate hierico
Josue. 7. Et ap̄l'i elegerūt Mathiā per sor
tes act. i. de quib⁹ habet̄. 27. q. 2. c. i. ꝭ ⁊c.
Ad hoc. R. ꝙ hec ⁊ talia multa ꝑmitteban
tur ante ꝑfectionē legis euāgelice q̄ post peni
tus sunt eliminata. vñ. 26. q. 2. Sors nō ē
aliq̊d mali ꝫ res in humana dubietate diui
nam indicans voluntatē ⁊ reliq̄ q̄ ibi legunt̄
¶ Sextū dubiū est de coreatricib⁹ si secure
pn̄t accedere ad sacrā cõionez. Ad hoc. R.
ꝭm Alex. ꝙ coreatrices quib⁹ inotescūt ma
la que ex vsu corearꝫ ꝓueniūt: vel ꝓp̄ria idu
stria: vel experiētia: vel p̄dicatione: ⁊ nihilo
minus exercitiū hm̄ōi hn̄t in consuetudinē
Nū quia maxime faciūt in dieb⁹ festiuis et
dn̄icis. Et Greg. dicat: Meli⁹ est fodere ⁊
arare die dn̄ico q̄ꝫ coreas ducere. Nū q2 cū
gestis suis ⁊ cantibus alios incitant ad lasci
uiam ⁊ ꝓuocant ad libidinē: dum ꝑseuerāt
in volūtate ⁊ ꝓposito hm̄ōi exercēdi officiū
nō debent accedere ad sacrā cõionez: q2 duz
sibi ⁊ alijs laqueos mortalis peccati volunta
rie p̄parant mortaliter peccant. vt enim ha.
bet̄ Eccle. 27. Qui amat periculū ꝑibit in
illo. Si aūt mulier aliqñ raro cum simplici
intētione nō intendēs nisi ludū ignorans oĩ
no aliq̊d periculū ex tali ludo ꝓuenire: ⁊ se
inuita imisceat hm̄ōi coreatricib⁹ nō audeo
diffinire ꝙ mortaliter peccet: nec illā assecu-
rare a mortali peccato cū ingerat se pericu-
lo prouocandi assistentes ad libidinē ⁊ vide
atur vitiū ⁊ consuetudinē coreatricū appro
bare. Nam ⁊ si cantus corearꝫ nō sit mal⁹ de
se: est tamē malus rōne ꝯcurrentiū que sunt
excitatio ad lasciuiā: ⁊ prouocatio ad libidi-
nem: impedimentū cultus dei: in obseruatio
sabbati ⁊ alia huiusmodi: de quib⁹ habes in
sermonario de quatuor vitijs tractatu de
gula: sermone d̊ inepta letitia. ¶ Septimū
⁊ vltimū dubiū est de mulierib⁹ se fardanti-
bus: aut crines adulterinos siue mortuorꝫ si-
ue viuorꝫ ad ornatū vsurpantib⁹: si debeant
accedere ad sacram cõmunionem. Ad hoc
R. ꝭm Alex. ꝙ non debent accedere si non
disponunt se corrigere ⁊ emendare: q2 multe
sunt cause quare tales peccant mortaliter. p̊
ma est offensio dei. vñ Cyprianus vt ponit
Aug. in. 4. de doctrina christiana ait. Dn̄s
tuus dicit Matth. 5. Non potes facere ca-
pillum vnū albū aut nigrū: ⁊ tu ad vincen
dam dn̄i dei tui vocē vis te esse potentiorez
audaci conatu ⁊ sacrilego contemptu crines
tuos inficis malo presagio futurorꝫ capillos
iam tibi flāmeos auspicaris: i quib⁹ verbis
non soluz sinceritas sūmi opificis impugna
tur: vez etiā verbū dei contēnit̄ ⁊ infirmat̄
hec ibi. Secūda cā est offensio ꝓximi. s. fictio
⁊ mendaciū inducēs errorē ex certa consciē-
tia. vnde Ambro. sicut refert Aug. vbi. s̄.
Quem iudicē mulier veriorē requirimus de
formitatis tue q̄ꝫ teipsam que videri times.
Si pulchra es quid absconderis? Si defor-
mis: cur formosam te esse mentiris nec tue
ꝯsciē: nec alieni gratiā erroris habitura? ꝭ il-
le. Tertia causa est offensio sui: quia iniuria
tur ꝓp̄rie nature. vnde Ambro. vbi. s̄. in-
quit. Quanta hec amentia effigiez mutare
nature: picturā querere: ⁊ dum verent̄ ma-
ritale iudiciū: perdere suū. prior enim de se
ꝓnūciat que cupit mutare q̊d nata est: dum
alijs studet placere pri⁹ ipsa sibi displicet. et
sequit̄: lꝫ vilis mulier non alteri tm̄ sed sibi
peccat. Tolerabilia ꝓpe modū in adulteris
crimina sunt. Ibi eniz pudicitia. hic natura
adulterat̄ hec ille. ꝓpterea dicendū est ꝙ si-
ue sint solute siue ꝯiugate peccant mortalit̄
hm̄ōi vtētes abusionib⁹. Nō tñ nego q̊n lici
tū sit ꝯiugatis ornare se ornatu honesto ve-
stiū ꝓp̄t maritos: dū tñ nihil falsitatis aut
adulterine picture aut capillature vsurpent.
Et iō volūtas placēdi maritis nō excusat eas
a pctō mortali: q2 mod⁹ placēdi eis seu ꝑ quē
placere intēdūt nec deo placet nec etiā maritꝭ
ipsis. Et lꝫ alij aliter distinguāt vt patebit
in sermonario de trib⁹ peccatis in tractu de
suꝑbia ⁊ vana gl'ia: tñ hec opinio verior ⁊ se
curior est ꝭm Alex. in. 4. parte sūme sue in

tractatu ꝺ eucharistia. Et sic patet pars. 2ª

¶ Pars tertia in qua declarat᷑ si hm̄oi indi
gnis se ingerẽtibꝰ danda sit sacra cõmunio.

Tertio in isto sermone aduertendũ
est ꝙ sũt multi q̄ nec deũ timẽt nec ho
minẽ verent᷑: ⁊ iõ effrontes ⁊ inuere
cundi ⁊ infames ⁊ scelesti ꝯparẽtes corã do
mini maiestate cũ multoꝝ scandalo hoc tre
mendũ sacr̄m in sui ꝓiudiciũ assumere presu
munt: pro quibꝰ in ista parte occurrũt tria
dubia. ¶ Primũ est si sacerdos debet dare
corpus Christi illi quẽ scit esse in mortali.
Ad hoc. R. ſm Ricar. in. 4. di. 9. ar. 3. q. i.
⁊ Bo. in ea. di. ar. 2. q. 4. ⁊ Alex. vbi. s. ꝙ
qñ sacerdos scit aliquẽ esse in mortali pctõ:
tunc distinguendũ est. Aut ille nõ petit Eu
charistiã sibi dari ⁊ sacerdos incitat eũ ad
suscipiendũ: ⁊ tũc dico ꝙ peccat mortalit᷑ in
citando ⁊ Eucharistiã sibi dando: aut petit
⁊ tũc etiã distinguo: q2 aut suũ pctm̄ morta
le est occultũ aut manifestũ. Si est manife
stum: sacerdos sibi dãdo Eucharistiã peccat
ꝯ illud Matth. 7. Nolite sanctũ dare cani
bus: habet enim ꝯ ipsũ legitimã exceptionẽ
quã sibi publice obijcere potest. Et accipio h̄
manifestũ nõ ꝓ oi eo qð ꝓbari põt per duos
vel solos tres testes. Nõ enĩ ꝓpter hoc debe
ret sacerdos negare sibi Eucharistiã petẽti i
publico: q2 iam inferret sibi penã añ criminis
probationẽ qð fieri nõ debet. xi. q. 3. c. eoꝝ
qui. Sꝫ accipio hic manifestũ ꝓ notorio qð
est vel per sententiã vel per confessionẽ factã
in iure: vel euidentiã rei que tergiuersatione
aliq̄ celari nõ pot. extra de coha. cle. ⁊ muli.
c. vltiº. Si aũt est occultũ: tũc etiã distinguẽ
dũ ẽ. Quia aut petit ĩ occulto ⁊ tũc sacerdos
peccaret sibi dãdo: q2 hꝫ ꝯ eũ legitimã exce
ptionẽ ꝙ sibi in occulto obijcere põt: ⁊ ipsũ
debet monere ne petat in publico: vt habet᷑
de ꝯse. di. 2. c. nõ ꝓhibeat. aut petit in publi
co: ⁊ tũc sacerdos sibi dare tenet᷑: q2 ꝯ eũ non
hꝫ legitimã exceptionẽ quã ei in publico
obijcẽ possit. ex̄ ꝺ off. iu. or. c. si sacerdos. fac̄
ad hoc p̄dictũ. c. nõ ꝓhibeat. vbi dicit᷑: Nõ
ꝓhibeat dispẽsator pingues terre. i. peccato
res ſm glo. mensã dñi mãducare. 7. c. si pecca
uerit. 2. q. i. vbi dꝛ. Si solus nosti q2 pecca
uit ⁊ eũ vis corã oĩbus arguere: nõ eris cor
rector ſꝫ ꝓditor. Facit ad hoc exemplũ iude
in euãgelio hodier. de quo. i. q. i. c. Christꝰ
⁊ 7. q. i. c. aduersitas. in fi. dicitur. Quãuis
Christus sciret Judã esse furẽ tamẽ ad pre
dicandũ eum misit: ⁊ ei Eucharistiã dedit do
cens in ecclesia tolerari malos. Est tamẽ sci
endũ ſm Henricũ de gan. ꝙ hoc intelligen
dum est esse verũ quando qui petit est presby
tero subditus. Secus si sit extraneꝰ: quia ꝯ
talem legitime excipere potest ꝙ ei dare non
debet. de ꝯse. di. 2. c. tribꝰ. vbi p̄cipit᷑ ꝙ extra
neo nõ detur Eucharistia de cuiꝰ ꝯscia nihil
cõstat. ¶ Secundũ dubiũ est si corpꝰ Chri
sti dandũ sit suspectis ꝺ aliquo crimine. Ad
qð. R. ſm Ricar. vbi. s. q. 3. ⁊ Alex. ꝙ que
dam est suspitio violenta: cuiusmodi est illa
ad quã validũ est argumentũ ⁊ ad cuius cõ
trariũ nõ admittit᷑ ꝓbatio: qualis est si inuẽ
tus est solus cum sola: nudus cũ nuda in lo
co secreto ⁊ tp̄e apto: tunc est suspitio violẽ
ta ꝙ interuenit copula carnalis. Et tunc di
cendũ est ꝙ si illa suspitio sit cõis orta est in
famia publica. Nec ĩ publico neq3 in occul
to dandũ est tali corpꝰ Christi. Cum rõne
p̄sũptionis violẽte peccati sui. Cũ rõne ĩfa
mie publice: q2 corpꝰ Christi manifesto ĩfa
mi nõ est dandũ: de ꝯse. di. 2. c. ꝓ dilatione.
nisi satisfecerit ecclesie. Si aũt suspitio sit sin
gularis ipsiꝰ sacerdotis nõ est neganda cõio
in publico: ſꝫ bene in occulto et p̄uato. Que
dam est suspitio ꝓbabilis qualis est: si inuen
tus est solus cũ sola frequenter in simul loq̇
Et ꝓpter hanc suspitionẽ nõ debet sacerdos
dimittẽ dare Eucharistiã. 2. q. i. c. deꝰ. Que
dam est suspitio temeraria que ex rõnali cã
cõsurgit: cuiusmodi est illa q̄ conficta est ru
moribus maledicoꝝ hoiũ ⁊ obtrectatoꝝ. xi.
q. 3. c. in cũctis. ⁊ pro tali suspitione nõ est ne
ganda cõio. ¶ Tertiũ dubiũ est an liceat
peccatori petẽti Eucharistiã: quia nõ est di
gnus dare hostiã nõ consecratã: quia ex pre
dictis videret᷑ aliquibꝰ ꝙ sic: quia sic vitaret᷑
scandalum ⁊ Eucharistia nõ inhonoraret᷑
ꝑ ꝓiectionẽ eiꝰ in sentinã. Ad hoc ait Alex.
ꝙ debet ei dari Eucharistia eo mõ quo di
ctum est: nõ aũt hostia nõ ꝯsecrata. Cũ quia
hoc vult dñs: vt patet exemplo suo in iuda
Cũ q2 nescit᷑ an iustificabit eũ deꝰ. Cũ q2
sĩlatio talis nõ ꝓficeret: q2 ille oĩno peccaret
credẽdo se corpꝰ Christi accipe. Cũ q2 sac̄
mentũ v̄itatis nõ dꝫ sĩlari simulatione falsi
tatis. Nã ex̄ de cele. mis. c. de hoie. dãnatꝰ est

quidā p̄ſbr q̄ finxit ſe celebrare ⁊ nō celebra
uit: quia deo illuſit ⁊ populū decepit. vn̄ ibi
dem dr̄ ꝙ falſa ſunt abijcienda remedia que
veris ſunt periculis grauiora. ꝙ ſi dicat̄: Si
medicus corporalis medicinam mortiferā
daret egroto ⁊ inſtanter petenti eſſet homi
cida ⁊ peccaret mortalit̄: ḡ ⁊c̄. Ad hoc. R.
ꝙ in p̄dictis caſibus vbi daret medic⁹ ſpiritu
alis Eucbariſtiā que eſt medicina mortife
ra ipſi peccatori fieret proditor ⁊ ſcandaliça
ret ipſū ⁊ alios. Nullū autē iſtoꝝ cōtingeret
medico corporali ſi negaret infirmo medici
nam mortiferā. Nam bn̄ licet medico corpo
rali infirmitatē corporalē prodere: nō autē
ſpirituali ſpiritualē: quia nō eſt ſimile hinc
⁊ inde. Viſa ḡ obligatione tanti ſacramēti:
⁊ quāta mūdicia ſuſcipi debeat digne vt poſ
ſimus ad eum ſuſcipiendū nos p̄parare de
bemus: vt i p̄ſenti gratiā: ⁊ in futuro gloriā
per ipſum accipere mereamur: qd̄ hodie pro
nr̄a vtilitate inſtitutū eſt ab eo. Qui cū pa
tre ⁊ ſpū ſancto viuit ⁊ reg. in. ſe. ſe. Amē.

¶ Feria ſexta in paſceue de ſacratiſſima paſ
ſione dn̄i nr̄i Jeſu chriſti. ¶ Sermo. 88.

Aſpicientes
in auctorē fidei ⁊ ꝯſūma
torē Jeſū: qui poſtpoſi
to ſibi gaudio: ſuſtinuit
crucē ꝯfuſione contēpta.
Ad heb. 12. De rebus ma
gnis acturi frēs dilectiſſimi: ⁊ de ſublimib⁹
⁊ eximijs tractaturi: ⁊ de excedentib⁹ faculta
tem ingenij noſtri locuturi auxiliū ſuperna
le implorandū eſt. Et oīpotens de⁹ qui res
penitus deſperatas ⁊ oīno difficiles ꝑficere
⁊ ꝯſūmare virtutis ſue magnitudine poteſt:
vt id in nobis efficiat exorandus eſt. Cum
igit̄ ſcḋm aplm̄. 2. ad Cor. 3. Non ſim⁹ ſuf
ficientes a nobis quaſi ex nobis aliquid boni
cogitare: ſꝫ ſufficiētia noſtra ex deo eſt. Et in
iſta tenebroſa nocte cōſiderare habeam⁹ tra
ctare ⁊ p̄dicare de ſublimiori ⁊ excellentiori
⁊ pluſq̄ laborioſa materia ⁊ difficili: que in
tota cōpage ſcripturaꝝ ſacraꝝ ⁊ oībus ſācto
rum theologoꝝ voluminib⁹ reperiatur: vide
licet amariſſima ⁊ p̄cioſiſſima: necn̄ deuotiſ
ſima ac flebili ⁊ lachrymoſa paſſiōe dn̄i nr̄i
Jeſu xp̄i: mag̃ licet tacere q̄ loq̄: audire q̄
p̄dicare: flere q̄ alios ad fletum cogere: cū

in me ipſo proprijs virib⁹ deficiā: ⁊ aliunde
auxiliū inuenire nequeā. Nam incipiendo a
pedibus vſq̄ ad caput oīa mēbra mea ꝯquaſ
ſata ſunt: ita vt videat̄ lapis molaris ſup cor
pus meū cecidiſſe. Deeſt mihi oīs corporal̄
fortitudo: quia hodie potentiſſim⁹ rex mun
di eſt ita debilis factus ꝙ cū audio dicentē:
Deus deus me⁹ vt quid dereliquiſti me. Arri
guit tota cōpago corporis mei ꝯtēplando p̄
cioſiſſimū ſanguinē illū anxietate future paſ
ſionis ſue in illo horto vbi aliqn̄ fui ex oībus
poris ſanctiſſime carnis ſue in terrā vndiq̄
ꝓſiluiſſe. Nā tibie mihi deficiūt: genua mea
infirmata ſunt a ieiunio: brachia mea rela
xant̄ caput meū eſt languidū ⁊ doloratum:
vox mea rauca: pectus meū eſt debilitatū: cō
tabeſcit in me venter meus: lingua ⁊ ſi eſſet
quantūcunq̄ diſerta mihi tremit: ita vt in
hac nocte balbutiēdo loquat̄. Deficit enim
eloquiū meū: quia hodie predicator veritatꝭ
in cruce ſuſpendit̄: labia mea dentibus inhe
rent: raucefacte ſūt fauces mee: adeo vt ne
queam ipſa aperire: ⁊ de tanto myſterio pre
dicandi operam dare. Os vtiq̄ meū amari
catur: conſiderans os dn̄i Jeſu felle acetoq̄
potatū. Aures in hac die ſurdeſcūt: audien
do illas terribiles voces. Oculi mei caligant̄
nec nō obtenebrant̄ dn̄m ſuū velatū vidētes
ꝯſputū: madefactū ⁊ ita deformiter decolora
tum aſpiciētes. Nares mee obturant̄ ſentiē
tes cū dn̄o Jeſu fetorē imunditiaꝝ montis
caluarie. Deſinit oīs aīe virtus: deficit app̄
hēſiua: deficit fantaſtica: deficit extimatiua:
deficit cogitatiua: deſinit retentiua. Intelle
ctus agēs nec a fantaſtica: nec aliqua ſpē mo
uetur ⁊ nullius recordat̄. Intellect⁹ poſſibi
lis obtenebratur: ⁊ deficit in eo grauitas iu
dicij conſiderans dn̄m Jeſū hodie ab iniq̄s
iudicatū iniuſte. Volūtas obliquatur tabe
ſcit ⁊ proſternitur. Cor conteritur ⁊ humi
liat̄: nec ad aliquid circa hoc myſteriū ꝑagē
dum erigit̄ ⁊ ſubleuat̄: quia nullū in tanto
negocio inuenit̄ remediū. Non enim inue
nio auxiliū ab elemētis: nec a corꝑib⁹ celeſti
b⁹ refrigeriū reperio: qr̄ dicūt eis hodie cre
atorē ſuū eē ſblatū. Terra ꝯtremiſcit ex do
lore: lapides minores frangunt̄ ex cōpaſſio
ne. Petre magne ſcinduntur pre dolore: et
montes aperiuntur ex amaritudine viden
tes creatorem ſuū ſic crudeliter confractum

⁊ flagellatũ. Aque cõturbantᷣ ex ſanguinis
effuſiõe: qꝛ ex latere dñi Jeſu hodie ſangui-
nẽ ⁊ aquã viderunt exire. Aer obſcuratᷣ ex
terribili horrore. Ignis extinguitᷣ ex mundi
lucis extinctione. planete reuoluũtᷣ ⁊ a cur-
ſu naturali retrahũtᷣ ex ſceleris abbomina-
tione. Nam ſol per lunã. cõtra naturã ecly-
pſatur. Ita vt aſtronomi dicant: Aut deꝰ
celi patitur: aut tota machina mundialis de
ſtruitᷣ. Que per Agu. egregiũ doctorẽ ne a
nobis videantᷣ inuẽta probantᷣ in ſermone.
5. de paſſiõe ſic di. Pallẽt aſtra: tremit terra
turbantᷣ elementa: ꝓcedunt ex ſuis tumulis
funera: neqꝫ eñi ſepulchra aliquã partẽ cor-
poris tenere potuerũt quãdo gehẽna ſimul
crepuerat tota. Et ſermone. 12. de paſſione
iterũ dicit. Sol ab hora ſexta obſcuritate ſe
induit: dies ſe in noctẽ mutauit: terra ſe tre-
more concuſſit. Sol. ſ. ne videret deũ cruci-
fixum: dies ne videret occiſũ: terra ne occiſi
corpus exciperet. Sol igitᷣ ab ſcelere dũ ca-
ligat declinat ſpectaculũ: dies dum tenebre-
ſcit abnegat obſequiũ: terra dum cõtremi-
ſcit excuſat ſepulchrũ. Omnia eñi elemẽta
officia ſua deſerũt: ne videantᷣ iudaico ſce-
leri prebuiſſe conſenſũ ſi ſolitis fungerẽtur
obſequijs. Hec ille. Nulla igitur vis in me
eſt: nullus vigor: nullus ſenſus: nec in mun-
do aliqđ refugiũ inuenio. Si autẽ in infer-
nũ deſcendero: ibi ſũt ſoli patres ſancti qui
aliquod forte iuuamen cõferre valebunt: ſꝫ
timeo ne ⁊ ipſi reſpõdeant. Quomõ ad nos
recurris: qui vtiqꝫ ſuffragijs indigemus: et
expectamꝰ cõtinue ab huiꝰ carceris tenebris
⁊ vinculis liberari? Si rurſũ in celũ poſtu-
laturꝰ auxiliũ aſcendero nec ibi reperiã. An
geli eñi dicent. Quomõ poſſumꝰ tibi auxi-
liari ſine illo qui nobis ẽ ablatus: per quem
⁊ in cuiꝰ nomine dracone ſerpentẽ antiquũ
vicimus? Non igitᷣ nobis auxiliũ preſtabũt
quia ⁊ ipſi dolentes hodie plorant pre tene-
ritudinis magnitudine: implẽtes illud pro-
pheticũ. Eſa. 33. Angeli pacis amare flebãt
Si recurro ad deum patrẽ: quomõ me au
diet ex quo propriũ filiũ non audit ipſuꝫ re-
linquẽdo in peccatorũ arbitrio deludenduꝫ
flagellandũ: ⁊ crucifigendũ ꝓ me miſero pec
catore? Nam ipſi attribuitᷣ potẽtia. Qua ꝓ
pter timeo ne in iſta die dicturꝰ ſit: Non eſt
cõueniens ꝙ in iſta die debeã cũ hominibꝰ
cõmunicare: quia mihi abſtulerũt potentiã
quã peculiariter teneo ꝑ poſſidere. vnde ſicut
Matth. 27. ſcribitᷣ: dixerũt filio meo. Cõ
fidit in deo. ſ. patre: liberet eũ nunc ſi vult:
quaſi dicãt: eũ liberare nõ poteſt. Si rurſũ
vado ad filiũ dei dicet mihi: Ego vero pro
me in quãtũ homo grãm inuenire nõ poſſũ:
⁊ tu vis vt pro mũdo rogẽ: ⁊ pro illis qui
mihi hodie blaſſemãtes vt deo abſtulerunt
ſapiẽtiã: dicẽtes illud qđ Mar. 15. dr̃. Vah
qui deſtruis templũ dei ⁊ in tribus diebꝰ re
edificas illud. Saluũ fac temetipſũ deſcen-
dens de cruce. quaſi dicãt. Dicebas te tem-
plũ deſtruere poſſe ⁊ in tribꝰ diebus illud re
edificare ſcire: ſꝫ vt minꝰ ſapiens locutꝰ es
quia te ſaluũ facere ⁊ deſcendere de cruce ne
ſcis. Si denuo vado ad ſpiritũ ſanctum: ti-
meo ꝙ dicturus eſt mihi: Clemens ſum et
appellor: ⁊ ideo cõtra tales inclemẽtes imi-
ſericordes: immo crudeles debeo crudelis
eſſe: ⁊ ideo nec gratiã eis tribuere. Nam vt
Luc. 23. ſcribitᷣ contra filiũ dei pilato dixe
rũt: Tolle hunc ⁊ dimitte nobis barrabam
Ubi tanta impietate ⁊ inclemẽtia vſi ſunt.
Si aũt ſcđm conſuetudinẽ eccleſie bonã re-
curro ad btãm virginẽ: timeo ei apꝓpiare
vidẽs eam doloribꝰ affectã: meroribus ple-
nam ex crudeliſſima paſſione filij ſui. Ti-
meo quoqꝫ ne dictura ſit: Ex quo hodie nõ
poſſum pro redẽptione filij mei gratiã inue
nire: quomõ poſſũ tibi ſuccurrere? Ubi ẽ di
ſcretio tua? Ubi eſt prudentia tua? Ubi eſt
ſapientia tua: qui deberes mihi cõpati ⁊ cõ-
dolere: ⁊ per me vis gratiam inuenire? No-
li mihi in auribꝰ perſonare angelicã ſaluta-
tionẽ: que tali die tota conuerſa eſt mihi in
amaritudinẽ. Dices forte mihi. Aue ideſt
ſine ve. Ego ſum ita plena doloribꝰ ꝓpter
paſſionem filij mei: vt hoc lingua humana
exprimere non valeat: vnde illud Tren. p̃.
vere dicere poſſum. Poſuit me ſcilicet paſ-
ſio filij mei deſolatam tota die merore con-
fectam. Aut dicetis Maria que illumina-
ta interp̃tari põt: cũ ego ſim oĩ lumĩe ꝓuata
hinc potiꝰ dicẽ poſſũ illud Tren. 5. Meſtũ
factũ ẽ cor meũ: iõ ꝯtenebrati ſũt oculi mei.
aut dicet̃ grã ple. cũ mea grã ꝯſũmata fuẽit
i xij. ſtell' corone capit̃ mei. đ q̃ Apoc. 12. In
capite eiꝰ corona ſtellaꝝ xij. Et tñ hodie illđ
Trẽ. 5. dicẽ poſſũ. cecidit corona capit̃ mei

Aut dicetis Dñs tecū: quē tāgere nō valeo Unde in cruce pedēs cū iniq̃s deputat⁹ ē: ꝓpterea dico ꝙ in eo. c. scriptū ē: Defecit gaudiū cordis mei. Uel dicetis: Bñdicta tu in mulierib⁹: cum videā me deceptā tā ab angelo Gabriele ꝙ ab Helysabet cognata mea nā ⁊ maledicor pre oībus mulierib⁹ mundi. Uel diceti: Bñdict⁹ fruct⁹ ventris tui: q̃ ab oīb⁹ maledicit̃: accusat̃: ꝯspuit̃: flagellatur Et illud q̇ᵈ Tren. 3. scriptū est dicit: Factus sū in derisū oī populo. Et iō cessate nolite dicere: Scā Maria ora ꝓ nobis: q2 hoc nō est decēs vt ꝓ vobis faciā tali die. Sȝ ne modo oīno orphanos deseraȝ absq̄ pr̃e ⁊ sine mr̃e: cū tñ mihi peculiarit̃ mīam tribuatis nouā matrē dūtaxat hodierna die vobis assigno q̄ sup oīa hodie meruit exaltari: ista q̃ppe erit crux btissima: q̄ sola meruit filiuȝ meū tali die p̃ciū mūdi sustinere. Uō q̄ Augu. ait: Crux q̄ pri⁹ erat suppliciū latronū transit ad frōtes īpator̃. Hec q̄dē vt beat⁹ Ambo. ait cū multo honore ⁊ reuerētia tanq̄ īstrumentū nr̃e salutis adorāda est. Crux enim beatissima est reparatio angelor̃: glīa redēptor̃: restauratio ⁊ ꝓuectio ꝓbor̃. Ad ipsaȝ igit̃ ait beata virgo: Filij mei dūtaxat hodie ꝓ grā impetranda velut ad nouā matreȝ locū meū tenentē deuote recurratis: atq̄ cū reuerentia multa ⁊ deuotione dicatis: Aue digna de honori: verace insegna del populo Christiano. Per Jesu christo nr̄o redēptore. Tu sola fusti degna el charo p̃cio portari. Tu sei verace insegna a seguitare Christo. Il quale desidera e ci vol saluare. Noi te p̃gamo btō segno in chi fu posto e ficto Jesu christo crucifixo: Chi guarde e defendi noi del suo furori: amē. Aspiciētes in auctorē fidei ⁊c. Iter vbi. s̃. Tanta est charitas redēptoris nr̄i erga humanū gen⁹ demōstrata: vt ꝓ redēptione ei⁹ hodie in cruce mori voluerit: ꝓpter q̇ᵈ si diligēter attēdim⁹ ⁊ ipȝ in arbore crucis fideliter ⁊ deuote aspicim⁹ adeo excitabit ei⁹ acerba passio sensus nr̄os: vt etiā ꝓ eo pati ⁊ mori vehemēter affectem⁹ Exeam⁹ igit̃ hodie fratres charissimi extra castra. i. tumult⁹ seculares: ⁊ negocia secularia dimittam⁹. Nō loquat̃ p̃ dolore pr̄ filio nec fili⁹ pr̄i: nō frater fratri: nō vxor marito: nō maritus vxori: non vicin⁹ vicino. Induamur vestib⁹ nigris ⁊ ad lachrymas nos ꝓuocem⁹: ⁊ exemplo Pauli simul ⁊ doctrīa cruci Christi toto conamine corda nr̄a figamus. Exēplo Pauli dixi quia ipse de se ipso ad Gal. 2. ait. Cruci ꝯfix⁹ sum ⁊c. filij dei. Nolebat enim Paul⁹ aliā legē: ſ₃ solū crucē seq̄ desiderabat. vn̄ p̄ime ad Chorin. p̃. Nos aūt p̃dicam⁹ Christū crucifixū ⁊c. doctoris Pauli: doctoris gentiū dixi: q2 in v̄bis ꝓpositis hortat̃ in hac die omnes fideles dicens: Aspicientes ⁊c. In auctorē fidei. i. p̃ncipiū ⁊ ꝯsūmatorē Jesū. i. finē. Quia ipse est Alpha ⁊ O. i. p̃ncipiū ⁊ finis Apoc. i. postea sequit̃ excitādo nr̄am ingratitudinē di. Qui postposito sibi gaudio sustinuit crucē ꝯfusione ꝯtēpta. Puto enim ꝙ pr̄ dixerit filio in spū. Duor̃ tibi est optio: elige q̇ᵈ vis: q2 ꝓpono tibi gaudiū ⁊ dolorē. Si enī vis induere carneȝ humanā: ⁊ subire penas ⁊ dolores ⁊ mortē acerbissimā: tu acq̄res tantū merituȝ vt ꝑ te recuperet̃ totū gen⁹ humanū. Et tuū siquidē meritū se extēdet ad salutē p̃teritor̃ p̃sentiū ⁊ futuror̃. Si v̄o eligis tibi gaudiū scias totū gen⁹ humanū ꝓpter pctm̄ suuȝ in eterna dānatione esse peritur̃: q2 nulla pura creatura est sufficiēs genus humanū redimere. Cui⁹ rō in apto ē: quia ſm Ansel. in li°. Cur de⁹ hō. ſ₃ mēsurā pctī oportȝ eē satisfactionē: ſ₃ pctm̄ p̄mi hoīs fuit infinitū rōne dei offensi: hō aūt est finit⁹: ſ₃ finiti ad infinitum nulla est ꝓportio: igit̃ si dȝ esse ꝯdigna satisfactio necesse est ꝙ sit infinita: quia de⁹ in infinitū offensus est. Cū igit̃ null⁹ hō repeｘriatur infinite virtutis: necesse est inq̇t pr̄ vt tu fili mi suscipias vestē humanitatis: ⁊ cum ea dolorē ⁊ mortē patiaris: ⁊ isto mō ꝑdituȝ humanū gen⁹ cū thesauro p̃ciosi sanguinis tui recōparare poteris. Q̇ᵈ audiēs fili⁹ dulcissim⁹ ex nimia sua charitate cōmotus. R. verbū illud Esa. 6. Ecce ego mitte me. Per q̇ᵈ significat̃ ꝓmptitudo v̄bi dei parati subire vituperosā mortē crucis: iuxta illud ap̄li ad Phil. 2. Humiliauit semetipsū fact⁹ obediens vsq̄ ad mortē mortē aūt crucis. Hū aūt dic̄ ap̄ls: ꝙ sustinuit crucē postposito sibi gaudio: q2 s. p̃elegit dolorē mag̃ ꝙ gaudiū: ꝯfusione ꝯtēpta: quia nihil vili⁹ reputabat̃ ꝙ suspēdi in cruce. Contēpsit igit̃ hāc ꝯfusionē: q2 cū iniquis deputat⁹ est: ⁊ nud⁹ suspēsus seu crucifix⁹ ⁊ in die festo ⁊ in ꝯspectu multitudinis gentiū ad maiorē ꝯfusionē

suspensus: Tunc enim verificatũ est qđ di-
xerat Jo. io. Nemo tollit aĩam meã: sed ego
pono eã: q2 ẜm oẽs theo. maxime btm̃ Tho.
in. 3. parte. q. 47. ar. i. lȝ cruciatus flagella
⁊ ꝟbera iudeoꝝ fuerint sufficiẽtia ad causan
dum mortẽ Christi: tñ si ipse noluisset nul
la lesio inflicta in eiꝰ carne facultatẽ hr̃e po-
tuisset: q2 virtute ꝟbi dei cui cõiũcta erat in
vnitate ꝑsone habebat potestatẽ ꝯseruandi
naturã suã: põt dici ꝙ eiꝰ passio ⁊ mors fue
rit volũtaria: ⁊ a volũtate sua indirecte cau
sata: quia. s. non impediuit cũ impedire possȝ
Sicut si dicat̃ aliq̇s aliũ ꝑfundere: quia nõ
clausit fenestrã ꝑ quã hymber ingredit̃. Et
hoc mõ ipse Christꝰ fuit cã passionis ⁊ mor
tis: quia. s. impedire poterat ne cruciatus in
aliq̇ ipsũ lederet: vt dictũ est. Que ꝯfirma-
re videt̃ Aug. in sermone. i5. de passione di.
Videte q̃tum sit in Christi humilitate my
steriũ: q̇ cũ eternꝰ sit ab eterno ac dñs vniũ-
sitatis: vt seruoꝝ tñ suoꝝ perficiat libertatẽ
gaudet iniurijs: exultat obprobrijs: oĩsq́ʒ ei
pena in cruce triũphus est. Admirando re-
medij genere diabolũ patiẽdo superat: ⁊ ho-
minẽ moriendo viuificat. Que oĩa pro nob
vnigenitus dei filiꝰ pietate aggressus ẽ: vir
tute sustinuit: humilitate ꝑfecit. hec ille. Igi
tur postposito sibi gaudio. su. cru. ⁊c̃. In qui
bus sacratissimis aplĩ verbis in ista die cum
ipso aplõ tria diligẽter cõsiderare habemꝰ.
Primo enĩʒ aspicientes cõsiderare habemꝰ
Jesum cuʒ Maria virgine colloquentem ⁊
plorantẽ. Secundo aspicientes ꝯsiderare de
bemus Jesũ cum sanctis aplĩs suis plura fa-
cientẽ dicentẽ: ⁊ docentẽ. Tertio Aspi. con
siderare debemꝰ Jesum cum perfidis iudeis
amarissimã crucis mortẽ sustinentẽ ⁊ patiẽ
tem: nec nõ ⁊ contẽnentẽ.

Pars prima huius sermonis in qua con
tẽplat̃ Jesus confortãs matrẽ suã vehemen-
tissime dolentẽ ꝓpter passionẽ suã proxime
venturã anteq̃ꝫ processurus ad passionẽ ab
ea separaretur.

Primo igit̃ in isto sermone: Aspiciẽ
tes considieremꝰ Jesum cum Ma-
ria virgine matre sua dulciter collo
quentẽ ⁊ cum ipsa plorantẽ. In qua conside
ratione mollificabunt̃ sicut cera corda nr̃a.
Nam inter ipsos fuit magnꝰ ⁊ perfectissimꝰ
amor: ꝓpter quẽ in isto tẽpore processit etiã

maximus dolor. Ad cuiꝰ mysterij declara-
tionẽ septẽ contẽplationes in ista parte la-
chrymosa annotabimꝰ quarũ Prima dicet̃
doloris Marie verificatio. Secunda dicet̃
doloris Marie extensio. Tertia dicet̃ dolo
ris Marie originatio. Quarta dicet̃ dolo-
ris Marie suspitio. Quinta dicet̃ doloris
Marie annũciatio. Sexta dicet̃ doloris Ma
rie fugatio. Septimo dicet̃ doloris Marie
Augmentatio.

Particula prima huiꝰ prime partis prin-
cipalis in qua probat̃ ꝙ btã virgo vere do-
luit de passione filij sui.

Prima in ista parte cõsideratio dicit̃
doloris Marie verificatio: ꝑsumũt
enim quidã insulte dicere be. virgi-
nem nõ habuisse tot ⁊ tantos dolores sicut ꝯ
ea scribit̃ ⁊ predicat̃: ꝓbare volẽtes his rõni
bus que subscribunt̃. ¶ Primo dicẽtes ꝙ
btã virgo nõ erat sicut relique femine ad la-
chrymas ꝓna: ẜ erat sapiẽs ⁊ in oĩbꝰ cõfor-
mis voluntati diuine: sciensq́ʒ voluntatẽ di-
uinã sic ordinasse filium suũ mori in cruce.
Iuxta illud ꝓphicũ. Morit̃ filiꝰ meus Je
sus ⁊ cõuertet̃ populũ: ꝓpter qđ nõ est cre-
dendũ ꝙ ipsa de morte filij sui doluerit. ⁊ do-
lorẽ exteriꝰ lachrymãdo ostẽderit: ne a volũ
tate diuina discordare videret̃. ¶ Secũdo
dicunt ꝙ beata virgo fuit plena charitate ꝓ
pter qđ cõparat̃ soli ardenti: ps. i8. In sole
posuit tabernaculũ suũ. Quapropter ex cha
ritate liberationẽ generis humani multũ de
siderabat: ẜ nõ ignorabat hãc liberationẽ ꝑ
mortẽ filij eius generi humano secuturam:
ꝗ̃ñ dolebat: imo potiꝰ gaudebat ⁊ de morte
filij eiꝰ exultabat ¶ Tertio q2 sciebat mortẽ
filij sui cito transiturã: ⁊ post triduũ filium
suũ ꝯ morte ad vitã gl'iosã resurrecturꝫ: i ce-
lum post q̃dragintadies ascensurꝫ: ⁊ ingẽtẽ
gloriã post mortẽ suã assecuturꝫ. In quibus
oĩbꝰ potiꝰ gaudere q̃ꝫ dolere: exultare q̃ꝫ flere
debebat. Sʒ iste rõnes nulle sũt. imo si quis
eas tenẽ vellet hereticꝰ putaret̃: q2 ẜm Bo.
in. 3. di. i7. ar. i. q. i. Isdẽ rõnibꝰ posset ꝓba
ri Christũ veraciẽ nõ habuisse passionis do
lorẽ: ⁊ sic euacuaret̃ tota nr̃a redẽptio. Naʒ
⁊ Christus fuit sapiẽtissimꝰ ⁊ ꝑdicta oĩa co
gnouit: ⁊ tñ verissime in sensualitate sua do
luit. Rõnes igit̃ ꝑdicte sũt vere: sed Sco. ⁊

Ho. vbi. s. q. 2. ɔtingit acerbitatē eē in do
loꝛe q̄tū ad duo: videlicȝ q̄tū ad sensualita
tē: ⁊ q̄tū ad rōnez. Fuerūt igit̄ p̄dicta ɔser
uata in parte rōnali vñ ipsa gaudebat: sȝ ꝓ
pter hoc nō tollit̄ q̄n Christus ⁊ virgo sint
passi in parte sensuali. i. in poꝛtione inferio
ri. Habuit igit̄ btā virgo p̄dictas ɔsiderati
ones ⁊ rōnes in rōne cōseruātes ipsā in ve
ra patiētia: ⁊ ɔfoꝛmantes volūtati diuine fm
rōnem: sȝ ꝓpter hoc nō est euacuat⁹ doloꝛ in
parte sensuali vt dictum ē: ita vt vere dole
ret sensibili doloꝛe in coꝛpoꝛe ⁊ in aīa. Unde
Alexan. in. 3. parte in tractatu de ɔceptiōe
Christi. q. 16. in rñsione. 2. arg. inquit. ꝙ in
virgine fuit doloꝛ de cōpassione filij sui fm
partē inferioꝛē rōnis: nō tñ tant⁹ quant⁹ in
filio: sȝ fm partē superioꝛē q̄ ipsa considera
uit fructū passionis. s. redēptionē nr̄am fuit
sūmuȝ gaudiū: q2 ipsū fructū maxie deside
rabat: ⁊ iō gaudebat: Fuit igit̄ doloꝛ in par
te sensibili virginis. Q̄ō ꝓbat̄ tripliciter: rō
ne: auctē: exēplo. ¶ Primo ꝓbat̄ rōne tri
plici fm triplicē respectū. Pma rō est respectu
sui sic. Snia est phi in topicis dicentis. Q̄ō
min⁹ videt̄ inesse ⁊ inest: ḡ ⁊ id qd̄ magis: sȝ
virgo doluit tp̄e q̄ nō videbat̄ multū dolē
dum qñ. s. ꝑdidit filiū suū in hierusalē dum
ascendisset ad festū: ⁊ cū iam per decez milia
ria ipsa ⁊ Joseph ab vrbe venissent. In quo
loco fui ⁊ per vnā noctē q̄eui: nō inueniētes
eū cū doloꝛe ad ciuitatē reuersi sūt. At vbi
in tēplo reperierūt eū: vt patet Luc. 2. Di
xit Jesu mater eius: Fili quid fecisti nob sic
pater tu⁹ ⁊ ego dolētes querebam⁹ te. Si igi
tur tūc doluit qñ nō erat causa tanti doloꝛis
Nō enim ait Oꝛigenes credidit tūc filiū eē
captū aut moꝛtuū: ħ ascēdisse in celuȝ: ⁊ tñ
doluit dubitās ne aliq̄d fecisset qd̄ filio displi
cuisset: quāto magis credendū est tp̄e moꝛtꝭ
sue doluisse. ¶ Secūda rō est respectu nr̄i.
Ait enim Her. qd̄ paucis moꝛtaliuȝ cōstat
esse collatū: fas nō est certe dicere tāte virgi
ni fuisse negatū: hec ille. imo btā virgo hūit
oēs grās ⁊ p̄uilegia q̄ fuerūt in sanctis. si igi
tur alicui moꝛtaliū ɔcessa est grā dolēdi de
passione filij dei. Nam frater Joānes de al
uerna tātā grāȝ habuit ꝙ dū videret Chri
stū in cruce lachrymas ɔtinere non poterat.
Similiter frater Jacobon⁹ de tuderto: au
diens legere euāgeliū passionis Christi: nō

solū lachrymas: sed nec clamoꝛes valuit cō
tinere: imo clamās ⁊ dicēs: Whe mihi mise
ro peccatoꝛi extra ecclesiā ad cellā currit. Si
militer ⁊ beat⁹ Frācisc⁹ ita passionē Christi
ploꝛauit ⁊ fleuit: vt cecus efficeret̄ ⁊ stigma
ta ipsius Christi hr̄e ꝓmereret̄. Si igitur
isti sancti habuerūt tantā grām dolendi de
passione Christi: multo ampli⁹ credendum
est hanc gratiā habuisse beatā virginē i moꝛ
te filij sui. ¶ Tertia ratio est respectu ipsi⁹
Christi. Amoꝛ enim debet esse recipꝛocus
quia est virtus vnitiua amantis cū amatoꝛ
fm Dio[m] in. 4. de diuinis noibus: ita vt di
cat Cicero ꝙ amic⁹ ē alt̄ ego ⁊ phs. 8. Ethi.
dicit ꝙ amantiū est idem velle ⁊ nolle. Et
quāuis fm phm. 8. Ethi[z]. Amoꝛ parentū
maioꝛ sit ad filios q̄ filioꝝ ad parētes. Tñ
inter beatā virginē ⁊ Christū erat amoꝛ re
cipꝛocus: ita vt essent vnū coꝛ ⁊ vna aīa. Si
igit̄ fili⁹ dolebat de doloꝛe mr̄is foꝛte plus
q̄ doleret d̄ seipso: ⁊ beata virgo hoc cogno
scebat: non est dubiū ꝙ vtiq3 doloꝛē repen
debat. Unde proculdubio dicendū est ꝙ be
ata virgo videns filiū talia ⁊ tanta pati ve
hementer doluit: sciensq3 filiū ipsam aꝑrte
dolentē ⁊ afflictā cognoscere: ⁊ ꝓpter hoc
amplius dolere ⁊ doloꝛē suū crescere ipsa be
ata virgo vehementi⁹ condoluit: ⁊ ita reci
pꝛoce etiā ipsa dolebat plus de doloꝛe filij
q̄ de pꝛopꝛio: ⁊ quanto plus condolebat fi
lio tanto magis augebat doloꝛem in seipsa.
¶ Secundo hoc idē ꝓbat̄ auctē triplici.
Primo auctē Symeonis Lu. 2. ꝓphantis
quādo p̄sentato Jesu in brachijs suis postq̄
dixit: Nūc dimittis ⁊c̄. Bñdixit illis Sy
meon ⁊ dixit ad Mariā matreȝ eius: Ecce
positus est hic in ruinā ⁊ resurrectionē mul
toꝝ in israel: ⁊ in signū cui cōtradicet̄: ⁊ tuā
ipsi⁹ animā ꝑtrāsibit gladi⁹. In quib⁹ ver
bis tres annūciationes fecit beate virgini.
Prima. Ecce hic positus est in rui. ⁊ resur.
mul. q2 venit in iudiciū multoꝝ maloꝝ: ⁊ in p̄
destinatoꝛum omnium saluationem. Secū
da est in signuȝ cui contradicetur: quia om
nis spes saluandoꝛum erit per hunc tuum fi
lium in signū cui ɔdicet̄ sicut habet̄ Geñ. 9
de arcu federis: ita Christus posit⁹ est in si
gnū saluādis. Naȝ crux est arcus: ⁊ coꝛpus
Christi est coꝛda. Tertia ē ꝓbatiua doloꝛꝭ
v̄ginis habituri in passione ei⁹ quādo dixit:

Et tuã ipsiꝰ aīaȝ ptransibit gladiꝰ. ¶ Secū
do idẽ ꝓbat̃ auc̃te Damas. sup Luc. di. Do
lores q̃s virgo effugit pariẽs: hos in passio
ne Christi sustinuit. hec ille. ¶ Tertio idẽ
ꝓbat̃ auc̃te Aug. in sermone. 8. de passione
dñi di. Iuxta crucẽ stabat Maria ꝯsiderãs
vultu benigno Christũ pẽdentẽ in cruc̄ pa
tibulo: pedibꝰ innitens: manꝰ leuabat: ample
xans crucẽ: ruens in oscula eius q̃ parte san
guinis Christi nuda rigabat vt Christum
valeret amplecti: cũ nõ poterat sursũ vole
bat ascẽdere. Sperat amor nõnunq̃ q̃ raro
fieri põt: sibi cedere cũcta amor impatiens
credit: volebat amplecti Christũ in altũ pẽ
dentẽ: sȝ manꝰ frustra in se copiose redibant:
se leuãs sursũ e terra: erigebat ad Christũ:
que tãgere eũ neq̃bat manu collidebat ad ter
ram ⁊ ꝓstrata iacebat imẽsitate doloris de
pressa: s; eã erigere magis vis amoris imen
sa cõpellebat: ipetu amoris surgebat intensi
q̃ manibꝰ cupiebat attrectare Christũ. Cũ
pro vis nõ esset: ⁊ victa dolore terrã itereruȝ
petere cogebat̃. hec ille. ¶ Tertio hoc idem
ꝓbat̃ exẽplo triplici. Primo exẽplo vniuer
sali oĩuȝ matrũ naturaliũ. Nunq̃ reptaest
mater ita crudelis q̃ nõ plãgeret mortẽ filij
sui: s; btã virgo fuit ſm sniaȝ oĩuȝ theolo
vere mater naturalis ipsius Christi: quia
ipsũ de puris sanguinibꝰ ꝯcepit nouẽ mẽsibꝰ
in vtero portauit: pepit: ⁊ suo lacte nutriuit
igit̃ de ipso tanq̃ de ꝓprio filio vere cõdoluit
¶ Secũdo ꝓbat̃ exẽplo singulari pluriũ sã
ctoꝝ: a q̃bꝰ iste amor naturalis filioꝝ amoue
ri nõ potuit. Nã sanctꝰ Aug. vt legit̃ in. 9.
ꝯfessionũ suaꝝ etiã post ꝯuersionẽ suã dum
repatriando mortua esset mater sua: sentiẽs
se ꝓuatũ sua dulcissima matre: tantũ fleuit
q̃ a lachrymis ꝯtineri nõ poterat. Et duȝ se
mel disputaret de contẽptu mũdi: recorda
tus matris sue: nõ valẽs se vltra a lachrymis
continere: disputatione dimissa cameraȝ in
trauit. Si igit̃ tm̃ doluit filiꝰ de matre: quã
to magis dolere debebat mater de filio: cuȝ vt
dictũ est maior sit amor parentũ erga filios
q̃ econuerso. Similit̃ ⁊ paula de q̃ scribit Hie
ronymꝰ ad Eustoᵐ q̃ dũ moriebat̃ sibi ali
q̃s filiꝰ incõsolabilit̃ dolebat: vñ dicit ipse ibi
dem. Inter hostiũ manꝰ ⁊ captiuitat; duraȝ
necessitatẽ nihil crudeliꝰ est q̃ parentes a fi
lijs separari. hec ille. ¶ Tertio ꝓbat̃ exẽplo

particulari vniꝰ virginis deuotissime virgi
nis Marie: desiderãtis certificari de dolore
ipsiꝰ virginis tpe passionis filij sui: at vbi dor
miendo videret̃ sibi pepisse vnũ filiũ: ⁊ post
partũ q̃ sibi ablatus fuisset: cũ illa imagina
tione excitata q̃rens filiũ p lectũ ⁊ nõ inue
niẽs cepit plorare ⁊ clamare: ⁊ de lecto exiẽs
plorando querebat filiũ suũ. Et isto mõ cõi
cauit sibi btã virgo dolores suos. Et sic pa
tet prima particula huiꝰ partis.
¶ Secũda particula ꝑnc partis vbi decla
rat̃ q̃ dolor btẽ virginis fuit intensissimus.
SEcũda ꝯsideratio huiꝰ partis dr̃ do
loris beate virginis extensio. Circa
quã sciendũ est q̃ nõ solũ btã virgo
doluit: s; etiã vehemẽtẽ dolorẽ habuit: quod
etiã probat̃ tripliciter. rõne: auc̃te: exẽplo.
¶ Primo rõne sic: Passio siue gladiꝰ passi
onis Christi ptrãsiuit aĩam virginis Ma
rie: vt dictũ est: s; gladiꝰ ptransiẽs aĩaȝ ma
gis penetrat q̃ penetrãs corpꝰ vel carnẽ: ꝓpt
nobilissimũ sbm: g̃ maiorẽ hebebat ꝟgo pas
sionẽ vel dolorẽ q̃ si gladiꝰ ille penetraret a
mã eiꝰ: igit̃ ⁊c̃. Ideo ait Hiero. ad Eustoᵐ
q̃ tantus fuit dolor virginis q̃ licȝ nõ fuerit
mortua tñ fuit plus q̃ martyr. Quod ꝯfirmat
Ric. in. 3. di. 33. ar. 7. q. 4. dicẽs q̃ licet caro
virginis nõ fuerit trãsfixa gladio mãli: tñ
fuit ita penosa q̃ vt dictũ est: ipsa fuit plus
q̃ martyr. Cã aũt q̃re nõ fuit in tantis do
loribꝰ mortua hec est: q̃r. s. fuit p ꝓuilegiũ ꝑ
seruata: tñ tãtꝰ fuit eiꝰ dolor q̃ excessit oĩuȝ
dolores: vñ ⁊ Aug. sup ꝓdictũ ꝟbũ Symeo
nis inq̃t: Hoc vtiq; significauit q̃ etiã ma
ria p quã gestũ ẽ mysteriũ incarnatõis chri
sti in morte dñi dubitaret: nõ tñ in dubitati
one pmaneret. hec ille. Quod ꝟbũ sane intelli
gendũ est ſm Alex. in rñsione vltimi argu
mẽti: q̃r in btã virgine dubitatio nõ ptransi
uit spũm sȝ aĩaȝ: hoc est sensualitatis naturã
Nam dubitatio q̃nq; nascit̃ a pfida infide
litate: sicut fuit in iudeis. Q̃nq; nascit̃ a stu
pẽda re nature: sicut fit in rebꝰ miraculosis.
Q̃nq; nascit̃ a naturali fragilitate: sic̃ fuit
in tpe isto in aplĩs. Q̃nq; nascit̃ a naturali
pietate: sicut fuit in isto tpe in btã virgine.
Nunq̃ enim rõnalẽ partẽ ipsiꝰ dubitatio in
fidelitatis tetigit: q̃r in fide nunq̃ dubita
uit: imo aplĩs nõ credẽtibꝰ in passione sola in
fide pmãsit. Intelligẽda est igit̃ h dubitatio

naturalis siue cōpassionis: nō hesitatio infi-
delitatis. vel potest dici ⁊ melius ꝙ fuit du
bitatio admirationis: que solet quādoqꝫ ha
bere ortū ex consideratione rei stupēde: quē
admodū ipsa beata virgo angelo nunciāte
Luc. j. dubitādo r̄ndit. Quō fiet istud ⁊c̄.
Ita ⁊ in isto casu intelligendū est. Moueba
tur eni beata virgo stupore admirationis:
cum videret filiuꝫ suū quē firmiter credidit
deuꝫ taliter patientē cuiusmodi considerati-
oneꝫ solet associare quedaꝫ dubitatio vt pos
sit cogitare: Est ne hic fili⁹ meus: quē sic pa-
ti video? Nōne ipse est rex regū ⁊ dn̄s dn̄an-
tium? vere si nescirē ipsuꝫ esse filiū dei ⁊ opa
tione spūs sancti in me incarnatuꝫ id neqꝙ
credere possem. ¶ Secūdo hoc idem pro-
bat auctoritate ipsius Hiere. Tre. z. Htē
virgini Marie amarissime dolēti dicētis.
Cui compabo te: cui assimilabo te filia Hie
rusalē? cui exequabor te ⁊ ꝯsolabor te ꝟgo fi
lia syon? magna est velud mare cōtrtio tua
quis medebitur tui? ¶ Tertio hoc idē pro-
batur exēplo naturali: quia quanto res ē ꝑci
osior si perditur: tanto magis ille dolet cui⁹
interest. Unde ad propositum magis dolet
mater filij pulchri: iuuenis: prudentis ⁊ sa-
pientis ꝙ de morte alterius has conditiones
nō habentis: magisqꝫ dolet de morte inimici
⁊ vnigeniti filij ꝙ si plures haberet: qr eius
doloreꝫ mitigare possent. Unde glo. super
illud Hiere. 6. Luctuꝫ vnigeniti fac tibi lu-
ctū amaruꝫ: sic inquit. Nihil dolentius vni-
geniti morte. Cuꝫ igitur beata virgo habu
erit filiuꝫ vnicū ⁊ vnigenituꝫ: iuuenē ⁊ pul-
cherrimū: super omnes natos hominū pru
dentem: oībus virtutibus plenū: ⁊ oīno sapi
entissimuꝫ: sequit dolorēꝫ eius maiorē fuis
se ⁊ plus ꝙ credi posset: fuit eni non solū na
turalis: sed vt ita loquar dolor supnaturał:
respectu ipsius filij dei de spū sancto cōcepti.
Et sic patet particula secūda hui⁹ prime par
tis principalis.

Particula tertia i qua declaratur vnde
dolor btē virginis habuit originem.

Tertia cōsideratio in hac parte dicit
beate virginis doloris originatio.
Unde. s. tant⁹ dolor hūit in ipa ori
ginē. Circa quā notandū ꝙ habuit originē
ab ignorātia aliquarū rerū quas de⁹ noluit
ita cito sibi reuelare: ꝙuis sciuerit plus ipsa
sola ꝙ omnes alij doc. prophete ⁊ apostoli
¶ Primuꝫ quod ignorauit fuit incarnatio
filij dei in ipsa: quia ꝙuis sciret ipsum sūptu
ruꝫ carnē de virgine: per noticiā illius ꝓhe
tie Esa. 7. Ecce virgo concipiet ⁊ pariet fili
um ⁊c̄. tn̄ scḋm doc. maxime Ric. nesciebat ꝙ
prophetia loqueretur de se ipsa: imo ex pro-
funda hūilitate hoc nullatenus cogitabat: sꝫ
illi virgini que futura erat mater dei seruire
affectabat. ¶ Secūdū quod ignorauit fuit
filij perditio: quia qn̄ ipsuꝫ perdidit: vt pa-
tet ex supradictꝭ: ignorauit vbi esset: donec
anxie querēdo ipsuꝫ inuenit disputantē i tē-
plo. Luc. z. Si enim sciuisset vbi fuisset: nō
tanto studio quesiuisset: quod tn̄ mysteriuꝫ
multi angeli non ignorabant. ¶ Tertiū qḋ
beata virgo ignorauit fuit passionis filij sui
tēporalis determinatio ⁊ patiendi modifica
tio: quia ꝙuis ipsū sciret pro hūani generis
redēptione moriturū tamē nesciebat temp⁹
determinatū nec afflictōnis modū: nec mor
tis seu passionis locuꝫ. Et hoc fuit prouidē
tia diuina dispensatū: vt simul ⁊ semel om-
nia ad causandū intensiorē dolorem: cōcur-
rerent. Nam si tēpore annūciationis angeli
ce fuisset sibi annunciata filij sui passio acer-
bissima: forte non consensisset ita leuiter an-
gelo nuncianti: quia sicut voluit certificari
ab angelo de integritate sue virginitatis in
concipiendo ⁊ pariendo filium anteꝙ cōsen-
tiret: ita forte voluisset ⁊ certa fieri: ne fili⁹
suus ita turpiter moreret anteꝙ eundē con-
sensum preberet. Fuit eni certificata de mor
te filij sui implicite qn̄ dixit angelus: Salui
faciet populū suū ⁊c̄. que salus futura erat ꝑ
mortem eius. Nec mireris si ista ignorabat:
quia milia angeloruꝫ hoc idem ignorabant.
Unde dicebant angeli vt scribitur Esa. 63.
Quis est iste qui venit de edon tinctis vesti
b⁹ de Bosra? Iste formosus i stola sua gra-
diēs in multitudine fortitudinis sue ⁊c̄. Est
eni cōmunis sententia docto. ꝙ innumerabi
les angeli nescierūt mysteria passionis chri-
sti: nisi qn̄ ascendit in celū ⁊ viderunt glorie
sue triūphum: Quapropter nō est incōueni
ens si virgo etiā ad tēpus nesciuit ⁊ ignora-
uit. ꝙ si queratur: que opinio esset beate vir
ginis de filio suo. Dico ꝙ opinio sua erat ꝙ
deberet mori aliqua morte suauissima. i. mi
tiori modo ceteris hominibus. Sed vt docsn

est nesciebat moduz: tempus 7 locuz. Sz videns tot 7 tanta de fillio suo cõseruabat oĩa in corde suo conferẽs: ex quibus oriebatur 7 initium sumebat dolor in anima sua: Et sic patet tertia particula prime partis.

Particula. 4. in qua ponũtur cause ꝓpinque suspitionis btẽ virginis de morte filij.

Quarta consideratio in ista parte dicitur doloris beate virginis propinqua suspitio. Circa quaz sciendum ꝙ tres fuerunt cause dantes beate virgini suspitionem: ꝙ mors filij sui appropinquaret. ¶ Prima causa fuit iudeoruz iniqua ꝑsecutio: Nam vt vidit infamias 7 persecutiones quas iudei filio suo inferebãt: suspicari cepit ne gladius passionis appropinquaret: Audierat enĩ ꝙ voluerũt eum precipitare de supercilio montis: vt patet Luc. 4. Item voluerũt eum lapidare: ipse autez abscondit se 7 exiuit de templo: vt patet Jo. 8. Et multa alia de quibus habes Jo. 6. et successiue vsqz ad. c. 13. maxime quãdo suscitarat Laçarum. Jo. xi. in die veneris ante dominicã de passione: propter quod die dominico sequenti: que propterea nominata ẽ dominica de passione fuit factum primum consilium de morte Christi: quod consilium non est credenduz fuisse absconditũ matri sue. Sed quia nondũ eius hora venerat recessit de Bethania 7 iuit Effrem ciuitatẽ paruaz: 7 ibi fecit multa mirabilia: vt patet Math. 19. Sed anteꝗ̃ iret: pie credendum est ꝙ a matre sua vna cuz Maria magdalena cuius fratrez suscitauerat fuerit rogatus ne ab eis discederet: sed secuz manere vellet quaruz precibus nõ acquiescens: sed per verba generalia ipsas confortãs magnã suspitionẽ in mentibus earũ generauit. Recedens igitur nec vsqz ad diez sabbati palmarũ reuertens matrez suam cũ magno dolore 7 suspitione dimisit. Die autẽ sabbati ante palmas venit christus in Bethaniaz vbi erat mater sua: pre multitudine lachrymaruz ac infinitis doloribus multuz corpe fatigata: vt per suaz presentiaz amaritudinẽ matris refocillaret 7 dolorez aliqualiť mitigaret: In isto autẽ sero parauit cenam Jesu Maria magdalena 7 Martha in domo Symonis leprosi: vt patet Joan. 12. Math. 26. et Mar. 14. In qua cena fuit Symon leprosus 7 Laçarus resuscitatus. Et dicit Aug. ꝙ ipse narrauit multa de penis inferni 7 purgatorij: 7 de statu sanctorũ patruz in lymbo Cuz autẽ christus in hac cena esset Maria magdalena accepit librã vnguenti nardi spicati. i. de spicis 7 folijs confecti 7 vnxit pedes Jesu. 7 reple. est dom. ex odo. vnguenti. Jo. 12. Dixit ergo iudas auaricia duct⁹: q̃re hoc vnguentũ non venijt. 300. denarijs: et datuz est egenis? Dixit autez hoc non quia de egẽis pertinebat ad euz: sed quia fur erat 7 latro: et loculos habens: et ea que mittebãtur portabat. Et lz hoc idez alij discipuli dixerint: tamẽ iste vt dictũ est: auaricia dixit: illi autez egenoruz pietate dixerunt. Ratio autez quare christus iudaz in discipulorum collegio elegit cuz sciret ipsum esse furez 7 latronem est ꝓm Augusti. vt adiplerẽtur scripture de morte christi; que esse debebat redẽptio nostra. Preterea vt ostendereť ꝙ de⁹ quãtuz est de se vocat omnes ad salutẽ. Itẽ ad ostendendũ ꝙ in ecclesia militãti congregati sunt boni 7 mali: 7 ꝙ realiť dantur malis bona tẽporalia sicut iude: sed bonis reseruanť bõa celestia. Hui⁹ habeť figura Geñ. 9. de Abrahã qui dedit bona mobilia filijs concubinarũ: filio autẽ legitimo nihil tunc dedit: quia hereditatẽ reseruauit. Vidẽs igitur Jesus iude 7 alioruz murmurationẽ dixit. Quid molesti estis huic mulieri? opus enim bonũ operata est in me: Sinite illam: vt in die sepulture mee seruet illud. Pauperes enim semper habebitis vobiscũ: me aũt non semper habebitis. quasi di. Si tu iuda 7 vos alij nõ vultis benefacere: nolite alios benefacientes impedire: quia scriptum est. Benefacientez ne ĩpedias. Huiusmodi aũt vnctio figurata est Nũe. 7. vbi habetur: ꝙ cum tabernaculũ esset impletũ: vnxit eum Moyses quod sine dubio figurabat christũ Itez Leui. 8. habetur. ꝙ Aaron anteꝗ̃ ad altare accederet vt deo offerret: erat iunct⁹ spatio dieruz. 7. Sic 7 christus debuit septima die anteꝗ̃ ascẽderet ad altare crucis perungi. Que omnia considerans beata virgo: 7 in corde suo conferens pre suspitione incipiebat dolere. Sequẽti ꝟo die. i. in dominica palmarum: vt patet Jo. 12. Math. 21.

Lu. 19. Mar. xi. Venit Jesus sedēs sup pul
lum asine ⁊ sūmo honore receptus est. Sed
omnes isti honores in ista die versi sunt sibi
in contumelias. Sed de hoc latius dicemus
als. Nunc enim impleta est prophetia hie
remi. 9. scripta. Ecce rex tuus venit tibi iu
stus ⁊ saluator. ⁊ ipse pauper: ⁊ sedens super
asinaz ⁊ pullum asine. Illo autē die cum se
ro factuz esset rediit ieiunus in Bethaniā
cum discipulis suis: neminez eniz inuenerat
in Hierusalez qui eum ad potuz aque frigi
de inuitaret. Quod considerans mat. Jesu ma
gis dolere cepit: Unde ⁊ filiū rogauit dicēs
Fac mestissime matri tue hanc gratiaz fili:
quam toto conatu deposco: vt amplius istis
diebus non reuertaris in Hierl'm. Cui cuz
reuerentia christus respondit. Patienciam
habeas i me mater mea. quia tēp⁹ est vt ad
impleantur scripture. Naz Esa. j. scriptum
est. Filios enutriui ⁊ exaltaui: ipsi autē spre
uerunt me. Et. 5. c. iteruz dicit. Quid debui
facere vinee mee ⁊ nō feci? Expectaui vt fa
ceret vuas: fecit autē spinas. Non igit mi
reris si vinea huius populi nō faciat fructū
bonuz: quia sunt a me separati qui suz vitis
vera. Quo audito beata vgo magis doluit
⁊ tenerrime flere cepit: sed vt cūq; a filio cō
fortata vna cum illo ad cenaz perrexit: h cre
do q̄ pre nimio dolore parum comedit.
¶ Die autem lune ƀm Math. vbi supra. ⁊
Mar. xi. ⁊ Lu. 20. Tempestiue surgit Je
sus ⁊ iterum iuit Hierusalez: ⁊ cum esset in
templo predicauit: ⁊ ƀm cronicas: i isto die
adduxerunt scribe ⁊ pharisei mulierē i adul
terio deprehensaz: ⁊ alia multa fecit. De se
ro autez iteruz venit ieiunus in Bethaniaz
et inuenta matre reuerenter eam salutauit.
Et mater respōdit. Quomodo potest mihi
dari salus cuz timeam te subito esse moritu
rum: Saltez ante mortez tuaz corporalis p̄
sentia tua mihi non deesset. Quomodo eni
fili mi possum non dolere: cuz videam q̄ tu
es panis viuus angeloruz: ⁊ q̄libet die sis sic
famelicus: nec sit aliquis qui tibi aut panem
aut aquam ministret. Cui christus: mater
dilecta confortare: quia ego in hoc mundo
sū medicus: ⁊ medicina humani generis: me
dicinam autez oportet esse morbo contrari
um. Et ideo ego qui sum quies fatigor: vt
detur lassis requies. Ego qui sum veritas de
falso accusor: vt deinceps viā veritatis ostē
dam: quibus verbis generalibus dolor ma
rie augebatur. ¶ Die autez martis de ma
ne etiam reuertitur Jesus Hierusalez ⁊ ve
niens ad templuz tota die predicauit: ⁊ cum
principibus sacerdotuz et phariseis multas
disputationes habuit. In hac proposuerūt
principes in qua potestate demonia eijceret
⁊ campsores de templo expelleret: herodia
ni ƥo de tributo cesaris Math. 22. Phari
sei autez de maiore legis mandato ibidem.
Et de multis alijs que longuz esset enarra
re. Quib⁹ omnibus christus imposuit silen
tium sapienter respondendo. In hac etiam
die christ⁹ multas parabolas proposuit. s.
de filio prodigo. Luc. 15. Et de laboranti
bus qui occiderunt filium patrisfamilias.
Math. 21. Unde in fine omnium dixit: q̄
ab eis occidendus esset: Quapropter volue
runt eum tenere: sed abscondit se ab eis: q̇a
nonduz venerat hora eius. Cuz autem iret
in montez oliueti cum discipulis suis: predi
xit eis vniuersale iudiciuz mundi: vt patet
Math. 25. Et in fine verborum dixit eis.
Scitis quia post biduum pascha fiet: ⁊ fili⁹
hominis tradetur vt crucifigatur. Et lz hoc
multotiens dixerit eis: nunq̄ tamē ita deter
minate sicut nunc. Nam hoc verbum dixit
die martis de sero: quia agn⁹ paschalis die
Jouis sequenti debebat manducari. quādo
s. initium erat magne solēnitatis que erat in
parasceue. i. in feria sexta: sed quia christus
propter multas occupationes vltra solitum
tardauerat venire ad hospitiuz: Quapropt̄
cōsidera anima deuota in qua anxietate de
bebat esse mater sua quando preteribat ho
ra sua consueta aduentus sui. Puto eniz q̄
tunc credidit filium suum esse captuz. Unde
ad mariaz magdalenam cuz multis lachry
mis recurrens inuitauit eam vt secuz vellet
ire versus Hierusalez lachrymando ⁊ suspi
rando: mater Jesu tacite plorando dicebat.
Fili mi: cur me ita cito dereliquisti? Ma
ria vero magdalena clamando vociferabat
O magister mi: cur tam cito te perdidi.
Quas a longe audiens Jesus: Etiam ip
se ingemuit: Quapropter credo vt aliquos
ex discipulis suis: Ut puta: Petrum: et

Joannem ante ipsum ad matrez suaz mise-
rit ad eiusaduentuz annunciandũ: Quib⁹
visis considero ꝙ beata mater magis inge-
muit: nec illis pre dolore loqui valens: dolor
in ipsa incrementuz accepit. O beata virgo
dolorosa quid facies in monte caluarie: qñ
videbis filiũ tuũ in cruce suspensuz: vulnera
tum: cruentatũ ⁊ mortuũ: si nũc pro modi-
co vel nihilo ita doles: ita igemiscis: ita plo-
ras? Sed hec sunt initia dolorũ. Interea ve-
nit Jesus vtiqꝫ pre cõpassione matris inge-
miscens ⁊ plorans. Quo appropiquato ma-
tri cecidit ad pedes Jesu mater eius lachry-
mando: suspirãdo: nec aliquid pre dolore di
cendo: ⁊ p̄sentia et verbis Jesu aliqualit̃ re
creata surgendo: Bethaniã ambo preꝑerũt
ambo ingemiscentes: ⁊ pauca pre nimio do-
lore dicentes. Plorabant tũc apostoli oẽs:
quos Jesus reprehendebat: sed nec ipse cum
eis continere valebat: plorabat Maria ma
gdalena ⁊ vociferando clamabat. Tandez
post multas lachrymas prepata est cena: in
qua fuit maior cibatio lachrymaruz q̃ alia
rum reruz. Non enim pre dolore comedere
poterant. Audiens autez Maria ab apo-
stolis: ꝙ filium suuz voluerũt lapidare iu-
dei magis ac magis timuit doluitq3 valde.
Hec eniz fuit prima causa suspitiõis. ¶ Se
cunda ṽo fuit predicationis cessatio. Nam
die mercurij sequenti in mane non iuit Je-
sus more solito ad predicanduz. Quo facto
creuit suspitio virginis. Ratio autem qua-
re illo die non iuit ad predicandum fuit ꝫm
docto. vt daret locum proditionis iude tra-
ditori. Nam illo die principes sacerdotũ et
seniores populi in disputationibus nõ occu-
pati in atrium principis sacerdotũ: qui vo-
cabatur Cayphas consiliuz fecerunt vt Je
suz dolo caperent ⁊ occiderent. Dicebãt au-
tem. Non in die festo: ne forte tumultus fie
ret in populo: vt patet Math. 26. Due enĩ
fuerunt cause mortis christi. Prima fuit in
uidia iudeorum: quia vt patet hic: ⁊ etiam
Joan. xi. dicebant. Quid facimus: quia hic
homo multa signa facit? Si dimittimus eũ
sic omnes credent in eum. Secũda causa fuit
auaricia iude: quia isto die accessit ad consi-
lium di. Quid vultis mihi dare ⁊ ego eũ vo
bis tradam? Nõ autez hoc die fuerit appro-
bat ecclesia que in ipsa die legit prophetiam

Esa. 62. vbi dicitur. Ecce merces eius cum
eo ⁊c̃. Unde solent pleriqꝫ deuoti in isto die
ieiunare et a carnibus abstinere in cõmemo
rationez huius venditionis. Et quia vnguẽ
tuz expensum in persona christi extimatum
fuerat a iuda. 300. denarijs: vt decimaz par
tem lucri more suo habere posset. 30. argen-
teos pro proditiõe sua quesiuit. Unde vt ibi
dem dicitur. Constituerunt ei. 30. argente-
os. Unde quidaz deuotus doctor inquit. O
iuda cur non vendidisti matrẽ cum filio: vt
quorum erat inseparabilis et indissolubilis
amor et charitas: ꝯformis fieret passio vtri
usqꝫ. Que verba confirmat Augusti. dicẽs
O iuda inique mercator: o iuda auare pessi
me: potuisti petere a matre eius. 30. argen-
teos: ⁊ ipsa hostiatim eundo ipsaz pecuniã
inuenisset anteq̃ sic turpiter ipsuz filiuz suũ
vendidisses. Hec ille. Hec igitur fuit secun-
da causa suspitionis: predicationis cessatio:
consilij congregatio: ⁊ proditoris recessio:
q̃ nõ erãt ignote ipsi beate virgini. ¶ Ter-
tia causa suspitionis fuit Marie magdale-
ne et aliorũ apostolorũ afflictio: quia bea
ta virgo vidẽs magdalenaz magis solito af
flictam: suspicata est ne aliquid sciret de fi-
lio suo: vidensqꝫ apostolos magis solito af-
flictos suspicata est ne aliquid scirent d̃ mor
te sui filij. Tribus enim vicibus reuelarat
christus discipulis suis mysteriuz passionis
sue: sicut patet Math. 20. vbi dicit̃: ꝙ ascẽ-
dens Jesus Hierosolymã assumpsit. 12. dis
cipulos suos secreto ⁊ ait. Ecce ascendimus
Hierosolymaz ⁊ filius hominis tradet̃ p̄n.
sacer. et scri. ⁊ condẽ. eum mor. ⁊ tra. euz gẽ.
ad illuden. et flagellan. et crucifigen. ⁊ ter-
tia die resurget. Similem reuelationem fe-
cit. Math. 13. et Luc. 17. sed precepit eis ne
cuiq̃ dicerent. Quia ṽo non dixerat eis tem
pus: credentes forte hoc negocium in longũ
transire non multuz affligebantur. Isto au
tem die mercurij: quia sero precedenti audi-
erant ab eo vt dictum est supra: quia post bi
duuz pascha fiet: et filius hominis tradetur
vt crucifigatur. Math. 26. magis solito af
fligebantur. Unde nec credere poterant nec
insimul stare: et colloqui volebant: nec i con
spectu matris nec christi propter multitudi-
nem lachrymaruz compere volebant. Que
omnia videns beata virgo vehementer su-

ſpicabatur mortem filij ſui appropinquare
Unde ⁊ dicebat. Heu me: gladius paſſionis
appropinquat: Heu me miſera mater ꝙ cito
tempus illud aduenit: Heu me infelix ꝙ cito
perdam filiū meū. Ibat enim ad magda-
lenam ⁊ plorans dicebat. O ſoror mea: ſcis
ne aliquid de filio meo dic mihi. Que vtiqꝫ
plorando reſpondebat. Non poſſū tibi ali-
quid dicere mater mea magiſtra mea ⁊c̄. ni
ſi ꝙ res male ſe habet: ⁊ nihil boni intereſt.
Similiter adibat apoſtolos dicens. O filio
li mei dulciſſimi quid habetis? quid ploratis?
quid lugetis? quid fletis? Itidē quod mag
dalena reſpondebāt, ⁊ propter preceptū do
mini aliquid dicere nō audebant: ſed ſingul-
tibus ⁊ lachrymis aperte negociū ſignifica
bant: quo fiebat vt dolor virginis vehemē-
tiſſime augeretur. Et ſic patet quarta parti
cula huius prime partis.

Particula. 5. in qua ponitur reuelatō paſ
ſionis chriſti facta beate virgini: ꝑ ipm filiū

Quinta huius partis cōſideratio di-
citur annūciatio: quia predictis ex-
pletis nō valens beata virgo aliqͥd
certitudinaliter a maria magdalena: vel ab
apoſtolis de morte filij ſui aliqua via ſcire:
tunc humiliter ⁊ lachrymoſe abijt ad filium
ſuū amplexando eū: ita vt etiam Jeſus ſe
continere non valeret: et genuflectens beata
mater rogabat eum di. Fili mi dulciſſime ꝑ
illū timorē ⁊ laborē quē ſuſtinui in fugiē
do ⁊ portando te in egyptū: per illū imēſū
amorē filialem quem erga me te habere co-
gnoſco dic mihi: quid eſt futurū de te. Tu
enī es filius dei: tu nihil ignoras: tu omnia
noſti: nulla te latet cognitio: quid de te face-
re decreuerunt iudei. Tunc filius eius dul-
ciſſimus precibus matris motus: per totam
iſtā noctē ſecreto loco cū ipſa matre ſe re
ſtringens peculiariter ⁊ vltra ſolitū collo-
quens tria ſibi ſecreta reuelauit. ¶ Primū
ſecretū fuit ꝙ die ſequenti capiendus erat
⁊ moriturus. Unde conſiderare poſſumus
ꝙ dulciſſime matri ſue ſic diceret. Benedi
cta virgo mater dulciſſima: qͣ mane ſeqͣnti
a te ſum receſſurus: ⁊ iturus velut agnus ad
mortē: accipe quam vis cōſolationē ꝺ car
ne puriſſima quā mihi donaſti. Jam am-
plius tecū cum hac carne mortali familia-
riter manere non potero. Tēpus enī pro-
pe eſt vt quicquid ꝓphete dixerūt de me ꝑ
iudeorū nequiciam adimpleatur. Ad que
verba velut exanimis ⁊ mortua: virgo vir-
ginū iam effecta per magnū ſpatium loqui
non potuit: ſed a locutione filij blandiſſima
viribus vt cunqꝫ reſumptis clarius hoc ne-
gocium intelligere voluit. ¶ Secundum
igitur ſecretū ei reuelatum fuit qua morte
eſſet moriturus: quia debebat tradi: capi: li-
gari: conſpui: flagellari: ⁊ tandē hora ſexta
crucifigi in monte caluario: ⁊ ibdē ipſa vi-
dente mori ⁊ occidi. O mater dei doloroſa
ꝙ amara nūciatio fuit iſta. Sufficiebat .n.
tibi cōdolere ⁊ poſt dolere: ⁊ nō ante dolere
Pertranſiuit enim gladius paſſiōis filij tui
prius animā tuam ꝙ carnē ſuam. Conſi-
dera anima deuota ſi potes: quantus in illa
nunciatione dolor: in illa virginali anima ē
ortus. Credo enim ꝙ tunc clamoroſas vo-
ces continere non valuerit: ita vt apoſtolos
⁊ magdalenā etiam ad lachrymas ⁊ voces
excitaret: Tunc tota ila domus plena erat
vocibus doloratiōnis et lachrymis plus ꝙ
credi poteſt. ¶ Tertiū ſecretū ei reuelatū
ad mitigandū virginalē dolorē fuit ipiꝰ
glorioſa reſurrectio. Credo enī tūc filium
dixiſſe matri: Noli timere mater: quia ter-
tia die glorioſus reſurgā non ampliꝰ mori
turus. Et tu igitur benedicta mater confor-
tare: quia cito videbo te ⁊ gaudebit cor tuū
Et ſic patet quinta particula prime partis.

Particula. 6. in qua ponitur quedā do-
loroſa diſceptatio inter matrē ⁊ filiū.

Sexta conſideratio dicitur doloris
virginis fugatio. Circa quā ſcien
dum ꝙ predictis beata virgo intel-
lectis ⁊ auditis tres diſceptationes fecit cū
filio ſuo: tres petitiones eum poſtulādo ad
effugandū iſtū dolorē. ¶ Prima diſce-
ptatio fuit ꝙ non deberet mori petens: vt
non moreretur. Unde conſidera ipſā loqͣn-
tem ad filiū et dicentē. Fili mi dulciſſime
lꝫ per optē tota ratione humani generis re-
demptionē: tamē hoc ſupportare nō valeo
vt te iudei hac de cauſa purū ⁊ innocentē
occidāt: nec hoc fieri debet: quod multis ra-
tionibus oſtendere conabor. ¶ Primo ra-
tione iuſticie. Nam ipſa iuſticia ſic diffiuit.
Juſticia eſt rectitudo voluntatis reddens
vnicuiqꝫ quod ſuū eſt. i. ſcḋm ꝙ vnuſquiſqꝫ

meruit. Si igitur reddit vnicuiqꝫ quod me
ruit: tunc solū iniustis dabit suppliciuz: iu
stis ꝟo ⁊ innocentibus dabit premiuz: ⁊ per
consequēs tibi iustissimo necdū debere mor
tis suppliciuz: sed ⁊ gaudiuz sempiternum.
Naz ⁊ scriptura sacra hoc affirmat. Scri
ptuz est enim Exo. 23. Iustuz ⁊ innocentez
non occidas. Et Daniel. 13. Innocentem ⁊
iustū non interficias. Et Ezechiel. 18. Aīa
que peccauerit ipsa morietꝛ: Sed tu fili mi
innocentissim⁹ es nec vnq̄ peccasti: ergo tu
nō debes mori. ¶ Secūdo hoc idem probo
ratione misericordie. Naz misericordia est
miseris dans corda. i. cordialiter se exponēs
vt subueniat existentibus in miseria: ⁊ maxi
me iustis ⁊ inocētibus: sed maxima miseria
homini īpossibilis in hac vita est mors iniu
ste ⁊ iniq̄ illata: ergo ⁊ tibi fili mi succurret:
quia innocens es ⁊ sine culpa. Non solū igi
tur nō te iudicabit ad mortez. imo si ali⁹ te
iudicaret totaz ad te liberandū se exponeret
¶ Tertio hoc idez probo ratione obedien
tie. Naz circa illicita non debet esse obedien
tia: sed te mori est illicitū: cuz idē propheta
dicat. Filius nō portabit iniquitatez patris
⁊ multo minus sui hostis: ⁊ genus hūanuz
est tibi publicū inimicuz: quia voluit surri
pere dignitatez ⁊ sapientiam tuā: igitꝛ nulla
obedientia pro eo mori debes. ¶ Quarto
hoc idem probo ratione nature assūpte. nā
natura que est vite cōiuncta vinculo indisso
lubili non debet mortē sustinere: sed natura
hūana in te cōiūcta est vite. s. tibi qui vt Io.
14. scribitur. Es via veritas ⁊ vita. Et etiā
vinculo indissolubili: quia quod semel assū
psisti nunq̄ dimittes: igitur natura tua non
debet mortē sustinere. ¶ Quinto hoc idem
probo rōne nature disposite. Iniustū ē ⁊ ini
quum intꝛ sponsuz ⁊ sponsaz: vera mr̄imoni
ali copula coniūctos castissime viuentes si
ne aliqua culpa diuortiū celebrari: quod nō
debet fieri nisi ꝓpter adulteriū: frigiditatez
aut aliquod maleficiū sicut habetꝛ 32. q. 2. c.
de hūdicto. 7. q. 6. c. nihil. ⁊ de frigi. ⁊ male.
c. fina. Sed intꝛ corpus tuū purissimū se hūs
per modū sponsi: ⁊ aīaz tuaz per modū spon
se vera spūalis copula mr̄monij ⁊ indissolu
bili vinculo cuz diuinitate cōiunctos nūq̄
fuit aliquod iurgiuz: aliqua cōtrarietas: ali
qua rebellio: siue aliqua culpa: imo semper
equissima fidelitas ⁊ dilectio sine fine: ergo ini
quū ⁊ iniustum est vt tu moriaris: cū ꝑ tuaz
mortez fieret eorum ab inuicez separatio.
¶ Sexto hoc idem probo rōne sapiētie: qm̄
opifex qui per duas vias potest ꝑuenire ad
cōplementum sui operis: quarū vna est ho
nesta ⁊ virtuosa: altera abhominabilis ⁊ de
formis: debet deformez relinquere ⁊ hone
stam sequi: sed tibi tanto opifici possibile est
per viaz honestam saluare genus hūanuz:
idcirco sequitꝛ q̄ ad id opus excellentissimū
per aliaz viam q̄ꝫ per mortez tuaz debeas ra
tionabiliter peruenire. ¶ Septimo ⁊ vltio
hoc idem probo ratione inimicitie. Naz qui
habet rectaz intentionē: nō debet adimplere
intentionem prauā alicui⁹: ⁊ maxime inimi
ci sui: sed tu habes fili mi intentionez iustaz
⁊ rectissimā: quia teste propheta. Sanctus
es in oībus operib⁹ tuis: ⁊ inimicus est dia
bolus qui praua intentione procurat mortē
tuā: et per consequēs nō debes mori. ⁊ hec ē
prima petitio virginis. ¶ Secūda petitio ⁊
disceptio fuit: q̄ si nullatenus poterat euade
re mortez: saltē eligeret sibi aliquod genus
mortis honestū ⁊ suaue. Non enim decet fi
li mi inquit mater: vt sanctissima caro tua
crudeliter a canibus iudeis laceretur: ⁊ san
guis tuus preciosissimus velut humus effū
datur. Timeo enim fili mi ne sentiens gladi
um passionū tuaruz pertranseat animā meā
¶ Tertia petitio ⁊ disceptio virginis fuit:
q̄ si nec hoc facere vellet: saltez hanc tertiā
gratiā sibi cōcederet: vt. s. prius ipsa q̄ fili⁹
suus moreretur: ne crudelissimam mortem
filij videre pateretur: vel sic stupefactam et
insensatam faceret: vt aliquem dolorem de
morte ipsius nullatenus sentiret. Scriptuz
est eniz: inquit mater ad filium. Honora pa
trem tuū ⁊ matrem tuaz. Absit ergo a te fi
li mi: vt circa matrez tuam que te sine patre
genuit: suis vberibus lactauit: ⁊ in multꝭ an
gustijs nutriuit: tantaz exerceas crudelita
tem vt non exaudias vocem eius: Hec ⁊ his
similia dicebat mater ad filium vt dolorem
effugaret ⁊ gladiū passionis euaderet: Sē
sualitas autem hic loquebatur: nō beate vir
ginis ratio: vt ex superioribus dictis in pri
ma particula claret. Et sic patet sexta parti
cula huius prime partis.
Particula septiā ⁊ vltia ī q̄ christ⁹ respō

det predictis petitionibus matris quibꝰ fit vt ipsius virginis dolor augeatur.

Septima ⁊ vltima particula seu consideratio dicit̃ doloris beate virginis augmentatio: quia respondēdo filius matri ⁊ predictas petitiones rōnabiliter negādo magis ac magis creuit dolor ipsiꝰ. ¶ Primo eniz ad primaz petitionez: humilis ⁊ semper obediens filius respōdit matri. Quāuis possibile sit mater mea dulcissima: per aliuz modū repare genus humanuz ꝙ̃ per mortez meaz: nihilominus necesse ē vt ego moriar ex ordinatione patris mei: apud quez nō est transmutatio nec vicissitudinis obumbratio. Rōnes quare debeaz mori sūt multe: quas propter tēporis breuitatē omitto: quia iam hora est vt in Hierusalez vadā cum discipulis meis: et consūmentur oīa q̃ scripta sunt de me. De necessitate autez passionis christi tractabitur in sermonario de tribus peccatis: dn̄o ꝯcedente: propt̃ quod hic causa breuitatis omitto. ¶ Ad rōnes quas assignasti īqt̃ filiꝰ ad matrē sic rn̄deo. Ad primas .n. duas de mīa ⁊ iusticia dico ꝙ lꝫ mīa ⁊ iusticia n̄ ꝑmittant me inocentez absolute mori pro delictis meis: tn̄ permittūt pro delictis alioruz: quia ⁊ si nō debeatur innocēti pena ipso inuito: tn̄ sibi ipsi potest si se offert volūtarie pro satisfactiōe aliēa. ¶ Ad tertiam vero de obedientia dico: ꝙ nequaꝙ̃ illicita putari debet: quia maxima charitas est mori pro inimico quā ostendere teneor ex sūma ꝑfectiōe mea. ¶ Ad quartam vero de separatione vite dico mater mea: ꝙ propter mortez id quod semel assumpsi nunꝙ̃ dimittam: quia semꝑ caro ⁊ aīa mea coniūcta erit diuinitati. Idcirco leo papa dicit. Tāta est vnio dei et hominis: vt nec supplicio possit detineri nec morte distingui. ¶ Ad quintā autez de diuortio ꝙ sine culpa nō debeat fieri dico: ꝙ ⁊ si nō sit hec culpa mea: ē tamen peccatuz primoruz parentuz: pro quibꝰ hāc penaz volūtarie dispono suscipere. ¶ Ad sextaz vero de horribilitate pene dico: ꝙ lꝫ sit horribilis ⁊ deformis: est tamē magis vtilis ⁊ fructuosa: quod ego principalit̃ intendo. ¶ Ad septimā ⁊ vltimaz de volūtate diaboli dico: ꝙ non facio volūtatem eius: imo totū oppositū quia per mortē meaz destruo mortez eternaz: quā antiquus hostis conatus est cōtra hūanū genus inducere: ꝓpter que oīa de volūtate facio necessitatē: ⁊ ꝓpt̃ hūani generis salutē dispono ad mortē libēt̃ ire. Quibꝰ auditis magis dolorata ē mr̄: nec sciēbat qd̄ ampliꝰ rn̄deret: nisi vt ad secūdam petitionē saltē gratā rn̄sionem dare vellet.

¶ 2º igit̃ ad scd̄az petitionē ipiꝰ virginis īqt̃ filiꝰ ad mr̄ez. Nō recordaris mr̄ dulcissima legisse ꝓphetias q̄ de me loquūt̃: ipsas .n. necesse ē ipleri: ita vt nō trāseat iota vnū: aut vnꝰ apex. Nō solū .n. ꝓphārūt ꝙ ego debeā mori ipi ꝓphe: sed etiā modum passionis ⁊ mortis ꝓdixerūt. Nūqd legisti mr̄ ꝓphetiā Esaie. 53. scriptā. s. Nō ē spēs ei neqꝫ decor: ⁊ vidimꝰ eū ⁊ non erat aspcūs: ⁊ desiderauimus eū despectuz ⁊ nouissimū viroꝝ: virū doloꝝ ⁊ scientē infirmitatē ⁊ q̄si abscōditꝰ vultꝰ eiꝰ ⁊ despectꝰ: vnde nec reputauimus eū: Uere languores nr̄os ipse tulit ⁊ dolores nr̄os ipse portauit: ⁊ nos putauimꝰ eū q̄si leprosuz ꝑcussuz a deo ⁊ hūiliatū. Ipse autem vulneratus ē ꝓpter iniqtates nr̄as: attritꝰ ē ꝓpt̃ scelera nr̄a ⁊c̃. ibi. Nūqd etiā legisti mr̄ ꝓphetiaz Dauid ps. 21. scriptaz. Qm̄ circūdederūt me canes multi: cōciliū malignātiū obsedit me. Foderūt manus meas: ⁊ pedes meos: dinumerauerūt oīa ossa mea ⁊c̃. Ista eni verba mr̄ mea dcā sūt de me: ⁊ ipleri hn̄t in me. Quibꝰ verbis auditis angustata mr̄ dolebat plus ꝙ̃ dici pōt: Dicebatqꝫ ad filiū. Multotiēs legi dictas ꝓphetias: s; vtrum de te loq̄rent̃ nō perpendebā: nūc aūt nouit̃ audiendo magis angustor. Cui filius: Ne scis mater ꝙ sic oēs hoīes ab Adam vsqꝫ ad vltimū hoīez ꝓter me ꝑ naturā ⁊ te ꝑ gratiā peccauerunt. Ita ego qui carnez meaz traxi originaliter ab Adaz: ⁊ veni oēs homines saluos facere: debeo in oibꝰ meis mēbris flagellari. Cui mater dolorata inquit: Ergo fili mi tertiā gratiā saltē mihi concede.

¶ 3º igit̃ ad tertiā petitionez rn̄dens ait filius ad matrē: Hec tertiaz gratiā quā petisti: concedere debeo: quia tunc debituz ⁊ filialē honorem erga matrem non seruarez: Oporteret enim animā tuam in lymbo collocari: ibiqꝫ expectare vsqꝫ ad ascensionez meaz: quia paradisi ianua est clausa: nec aperiri pōt nisi ꝑ meā mortē prius satisfactio fiat: qd̄ absit: q2 sicut aīa tua ē imunis ab omni culpa: ita dꝫ eē a pena: qd̄ eē nō posset si an̄ me morereris.

Nec insuper mater mea congruuz est ꝙ tu mater tante dilectionis nõ cõpatiaris mihi filio tuo. Omnes enim discipuli me derelinquẽt: tu sola remanebis: et si tu mihi ñ cõpatereris quis doloribꝰ meis cõpateret? Quibus verbis dolorosa mater nimis commota dolorosis fletibus singultibus atq; suspirijs annuit humiliter dicendo. Fiat fili mi voluntas patris tui in te. Da mihi ante recessũ tuuz benedictionez tuam ⁊ genu flectens añ filium: ⁊ filiꝰ ante matrez: magdalena ⁊ apostolis circũcirca plorantibus: christus cuz filiali humilitate dedit benedictionez suaz dilectissime matri sue in ipsa incipiendo signũ crucis. Tunc beata virgo lachrymosa leuãdo oculos ad celuz dixit. Unde veniet auxiliuz mihi? sed fiat mihi misericordia tua sup verbũ tuz: quia sicut tu es verus dei filius: ⁊ ego sum vera meter tua purissima: ⁊ sicut habes patrez in celis sine matre: ⁊ natus es ex me matre ĩ terris sine patre. ita benedicat mihi anima tua. Cui christus pre teneritudine non valens se continere dixit. Mater mea tu es tota benedicta: quia a patre benedicta es in celis: ab angelo benedicta es ĩ terris: ⁊ nũc denuo te mater mea benedico: vale igitur mater mea: angeli defendant te: spiritus sanctus ⁊ pater meus confortent te: et sic dolorem ⁊ afflictionez tolerabis. Et voluens se Jesus ad magdalenam dixit: cõmendo tibi matrez meam filia mea: associa eam nec derelinquas: tene eam nec post me venire permittas: afflictioni sue mei ⁊ sui amore subuenias. Tunc dolorata magdalena clamare ⁊ lachrymas mittere cepit dicens. O magister bone quid faeiet sine magistro discipula? quis me docebit ampliꝰ? quis me cõfortabit: quis me in via dei sustinebit? Cui christꝰ: Noli timere filia: quia tertia die resurgam: ⁊ post matrez meam tibi primo apparebo: et iteruz videbis me et gaudebit cor tuum: Quibus dictis benedixit magdalene: Laçaro: ⁊ Marthe ⁊ omnibus existentibꝰ Et iteruz genuflectẽs se ante virginẽ vtriq; matris benedictionem petijt: que amplexando collum eius: osculata est faciez: genas: os caput: et omnia mẽbra: lachrymas indesinenter effundendo: suuz et filij dolorem augendo. Quo tandẽ benedicto et vsq; ad portaz domus sociato ipso recedente cum apostolis suis sola cum magdalena plena doloribus filio orbata remansit: O dura separatio: o amara discessio: o crudelis derelictio: Quis hec sine mentis amaritudine cogitare preualet. Sed hec dicta sufficiãt quo ad primaz partem principalem huius sermonis.

¶ Pars secũda pricipalis huius sermonis: in qua consideratur Jesus cum apostolis: diuersa faciens: dicens: ⁊ docens.

Secundo igitur in isto sermone cum apostolo Paulo aspicientes Jesuz cum apostolis suis in isto sacratissimo die passionis ꝯsiderare debemus de ipo christo septem mysteria cuz apostolis. Primo ipsum aspicientes apostolos mittentem. Secundo ipsum aspicientes cum apostolis cenantem. Tertio ipsum aspiciẽtes apostolorum pedes lauantem. Quarto ipsuz aspicientes apostolos cõmunicantem. Quinto ipsum aspicientes cum apostolis dulciter loquentem. Sexto ipsum aspicientes apostolos confortantem. Septimo ipsum aspicientes apostolum osculo prodentem.

¶ Particula prima huius secunde partis: in qua ponitur a christo apostolozuz ad preparationem missio.

Prima igitur in ista parte consideratio dicitur Jesu apostolozuz missio. Circa quam tria notare debemus. Primuz dicitur Jesu cum apostolis recessio: quia accepta benedictione filius a matre recessit cum apostolis suis a Bethania ⁊ iuit versus Hierusalem. Erat eniz figuratum de christo. Exo. iz. Ut agnus. 14. die mensis ĩmolaretur: et ipse iam dixerat. Mat. 5. Non veni soluere legem sed adimplere. Ideo tanq̃ agnus mansuetus nõ sine fletu ⁊ lachrymis recedens a matre ibat ad victimam. Considera igitur anima deuota virginem in Bethania remanentez: Jesuz cum apostolis tanq̃ gallina cum pullis suis recedentem: et per illos montes in quibus fui lachrymose perambulantem. ¶ Secundum quod hic notandum est dicitur cene ꝑparatio. Nam veniens Jesus in mõtẽ oliueti: q̇ interest vt expresse vidi: inẽ Hierusalez et Bethaniaz: ibiq; sedẽs cũ discipulis suis vocauit ad se secretarios suos. s. Petrum ⁊ Joãnẽ aitq; illis ꝫ Luc. zz. Euntes parate nobis pascha vt mãducemus. ¶ Circa q̃

verba sciendū ē ꝙ pascha aliqñ dicūt dies
septē sequētes i qb⁹ comedebāt açima vt ibi
Nō introierūt ꝑtoriū ne ꝯtaminarēt ꝛ mū
di māducarēt pascha. Aliqñ dicebatur pa-
scha vespera q̄ agn⁹ imolabat: vt ibi: Scitis
qꝛ post biduū pascha fiet. Aliqñ ꝟo pascha
dicebat ipse agn⁹: vt hic in isto loco. At il-
li dixerūt vbi vis parem⁹. s. agnū te figuran
tē? Et dixit ad eos. Ecce itroeūtib⁹ vobis i
ciuitatē occurret vobis hō amphorā aq̄ por
tās: sequimini eū in domū i quā intrat ꝛ di
cetis prīfamilias dom⁹. Dicit magister vbi
ē diuersoriū: vbi pascha cū discipulis meis
māducē? Et ipse oñdet vobis cenaculū ma-
gnū stratū ꝛ ibi pate. Extimāt eni doc. qui
dā ꝙ hoc cenaculū fuerit cuiusdā xp̄i disci-
puli secreti. Venerūt igit Petr⁹ ꝛ Joānes
iussu dñi ad quēdā amicū in mōtē syon: vbi
erat cenaculū grande stratū ad parādū pa-
scha. vñ text⁹ euāgelic⁹ sequit di. Eūtes aūt
iuenerūt sicut dixit illis iesus ꝛ pauerūt pa-
scha. ¶ 3ᵐ qͦ hic notādū ē dr̄ dñi pñtatio:
qꝛ dñs iesus cū alijs discipulis die iouis ad
uespascēte iā die ciuitatē itrauit. vñ Mar.
.14. Vespe aūt fcō venit cū .12. Et Math.
.6. Primū q̄rite regnū dei. Et orōne facta
venit ad domū vbi cenatur⁹ erat cū discipul
suis. Et sic pꝫ ꝑma ꝑticula hui⁹ secūde ptis

¶ Particula 2ᵃ hui⁹ secunde partis in q̄ po
nitur mitis iesu cū discipulis suis cenatio.

Secūda i ista pte cōsideratio dicitur
Jesu cū discipul cenatio. Circa quā
tria siliter notāda sūt. ¶ Primū dr̄
mēse ꝛ cene ꝑparatio. Nā cōgregatis disci-
pulis i quēdā solario supiori: ꝛ vsqꝫ i hodier
nū diē apparet: vbi nūc ē eccl̄ia nr̄a montis
syon: sm ꝙ habet i legēda bti Marcialis:
qui sm Bona. existēs discipulus in ꝑdicta
cena seruiuit: fuit i terra mēsa disposita sup
vnā tabulā marmoreā de diuersis colorib⁹
que est adhuc rome in sancta scōꝝ: in cuius
quolibet quadro vl latere tres poterāt sta-
re psone: qꝛ sm Bona. q̇ attestat se eā vidis
se i q̄libet q̄dro ē lōgitudis duoꝝ brachioꝝ
¶ 2ᵐ qͦ hic notandū ē dr̄ discipuloꝝ cum
iesu māducatio: qꝛ cū oia essent in cenaculo
parata: dilectissim⁹ ioānes ꝑdict⁹ q̇ sollicite
ibat ꝛ redibat ad videndū ꝛ iuuandū i pre-
paratiōe ꝑfata venit ad dñm Jesū di. Dñe
potestis cenare qñ vultis: qꝛ oia sunt para-
ta. Jntrant ergo cenaculū oēs: lauāt manus ꝛ
circūstātes bñdicunt mensaꝫ ioāne sedente
iuxta dñm Jesum: tunc eis defert agn⁹ pa-
schalis. ¶ Sꝫ attēde ꝙ hic potes dupliciť
meditari. Vnomō vt sedeāt tres discipuli i
vna quadro mēse ꝛ dñs humiliter i aliquo
angulo: ita ꝙ oēs i vno catino comedere po
terant. Alio modo vt stēt erecti cū baculis
i manib⁹ comedētes agnū cū lactucis agre-
stib⁹ ꝛ alia obseruātes q̄ in lege mādabant.
Exo. 12. Delato igit agno paschali asso: ac-
cepit eū ver⁹ ꝛ imaculat⁹ agn⁹ dñs iesus qui
erat in medio coꝝ tāq̄ qui ministrat: scidit
euꝫ in frusta: discipulis alacriter porrigit:
ꝛ ad comedēdū ꝯfortat: ipsi ꝟo comedebāt
sed alacritatē nō capiebant: semꝑ pauidine
nouitas ꝯ ipsū dñm fieret. ¶ 3ᵐ qͦ hic no
tādū ē dicit amoris excessio: qꝛ in ista cena
fuerunt excessiua amoris insignia: qͦ maxi
me ostēdit in verbis iesu in cena dict. Naꝫ
sm Luc. vbi. s. Cenantib⁹ illis dixit: Desi
derio desideraui hoc pascha māducare vobiſ
cū anteq̄ patiar: dico eni vobis ꝙ ex h̄ non
manducabo illud donec ipleat in regno dei
Hec ibi. Aspice igit aīa mea bene ꝛ morose
cūcta que dicunt ꝛ fiunt: quā viscerosa sūt
valde nec breuiāda sicut cetera facta dñi ie-
su sed dilatanda. O q̄tiens aīa deuota i illo
sancto cenaculo dū ꝑsens existereꝫ: ꝛ de ista
sanctissima cena mēoriā haberē teneꝝ factū
est cor meū: effuderūt lachrymas oculi mei
cū iesu ꝛ apl̄is spūali māducatōe cenaui. O
q̄tiēs tunc dixi: Vtinā bone iesu saltē i cena
tua seruitor fuisseꝫ: sed fac me cenare in illa
cena celesti: vbi cū apl̄is tuis cena et̄na glia-
ris. Et sic pꝫ secūda ꝑticula hui⁹ secūde ptis

¶ Particula tertia hui⁹ secūde ptis in q̄ po
nit a xp̄o pedū discipuloꝝ hūillis lauatio.

Tertia in ista pte consideratio dr̄ a
xp̄o discipuloꝝ pedes hūilis lauatio
Circa quā etiā tria notanda sunt.
¶ Primū dr̄ a cena surrectio: qꝛ predictis
expletis vt habet Jo. 13. Surgit dñs Jesus
a cena: surgūt statim ꝛ discipuli ignorantes
quo ire vellet. Jpse autē descendit in eadem
domo cū eis in inferiorē locum: q̇ etiā nunc
apte videri pōt: ꝛ ibi eos sedē fecit: ꝛ posuit
vestimēta sua: ꝛ cū accepisset linteū ꝑcin-
xit se: ꝛ aquā mittit in peluī lapideā: ꝛ cepit
lauare pedes discipuloꝝ suoꝝ ꝛ extergere lin

theo quo erat precinctꝰ. Et vt credit̃ icepit
a proditore iuda: ꝓpter qđ valde mirati sũt
alij discipuli de p̃sũptõe iude: ꝙ.s. sustinuis-
set sibi pedes a dño lauari: vnde disposuerũt
oĩno refugere ne eis ipse lauaret pedes. Sꝫ
quid dixisset mater iesu si sciuisset filiũ suuꝫ
regem angeloꝝ flexis stare genibus ante iu-
dam quasi ab eo postulans veniã? Credo ꝙ
vehemẽter doluisset ⁊ ingemuisset. O pro-
funda humilitas: ꝙ rerũ creator ante crea-
turã: dominꝰ ante seruũ: innocẽs ante pecca
torẽ: magister añ discipulum genua flectat.
Sꝫ hoc fecit ꝓpter tria. Primo vt exẽpluꝫ
hũilitatis daret: ⁊ irã mollicia frangi istrue
ret. Secũdo vt exẽplũ dilectionis inimicoꝝ
exhiberet. Tertio vt ipsũ iudã cõuerteret:
qui tñ vt Pharao ampliꝰ indurabat̃. Venit
ergo ad simonẽ petrũ: ⁊ dicit ei Petrꝰ: Dñe
tu mihi lauas pedes. q.d. Absit vt ego sim
tante p̃sumptionis: vnde sequit̃. Non laua
bis mihi pedes in eternũ. Respõdit ei Jesus
Si nõ lauero te non habebis partẽ mecum.
Quo audiens Petrus i ꝑsona sua ⁊ oĩum di-
xit: Dñe nõ tm̃ pedes meos sed ⁊ manꝰ ⁊ ca-
put. Dicit ei iesus: Qui lotꝰ est.s. pctis mor-
talibꝰ non indiget nisi vt pedes lauet.i. affe-
ctꝰ a peccatis venialibus purificet. Multa
alia hic possent dici que cã breuitatꝭ omitto.
¶ Secũdũ qđ hic notandũ est dĩ facti exẽ-
plificatio: quia deinde accepit vestimẽta sua
⁊ cũ recubuisset iterũ sedens ad mẽse angu-
lũ: iuxta se posuit Joãnẽ a latere dextro: de-
inde Petruꝫ ⁊ Judã qui recedere querebat
vt traderet eũ a latere sinistro. Et dixit eis:
Scitis q̊d fecerim vobis? Vos vocatis me
magister ⁊ dñe: ⁊ bñ dicitis. Sum eteni. Si
ẽ͛ laui pedes vr̃os dñs ⁊ magister: ⁊ vos debe
tis alt̃ alteriꝰ lauare pedes. Exemplũ eni de-
di vobis: vt quẽadmodũ ego feci: ita et vos
faciatis: hec ibi. Cõsidera ẽ͛ aĩa deuota sin-
gulos actus cũ deuotione: inspice ⁊ admira-
tione intuere que gerunt̃. Inclinat se sũme
maiestatis ⁊ hũilitatis magister vsꝗ ad pis-
catoꝝ pedes: stat incuruatus ⁊ genibꝰ flexis
corã ipsis sedẽtibꝰ: lauat ꝓprijs manibꝰ ⁊ ex
tergit ⁊ deosculat̃ oĩuꝫ pedes. Sꝫ illud sup-
exaltat humilitatẽ ꝙ ⁊ ipsi proditori eadeꝫ
obsequia prebet. O igit̃ admirãda ⁊ imitã-
da merito tãte hũilitatis ꝓfunditas. ¶ 3m
quod hic notandũ est dĩ ꝓditoris manifesta

tio: quia edentibꝰ discipulis iesus nõ mãdu-
cans sed suspirans: vt Math. 26. legit̃ ait
Amen dico vobis: quia vnꝰ vestrũ me tra-
diturus est. Et cõtristati valde se inuicem
respiciẽtes: ⁊ de quo diceret hesitantes: qꝛ
vox ista vt gladiꝰ acutus in corda eoꝝ itra-
uit: ceperũt singuli dicere. Nunq̇d ego sum
domine: At ille respondens ait: Qui intin-
git mecũ manũ in parapside hic me tradet:
Filius quidẽ hoĩs vadit sicut scriptũ ẽ de illo
Ve aũt homini illi ꝑ quẽ filius hoĩs tra
detur. Bonũ erat illi si natꝰ nõ fuisset homo
ille. O iuda ꝓditor neq̇ssime quõ talia audi
re ⁊ sustinere poteras: q̇n te a tãto malo ꝓpo
sito reuocabas? O fili ꝑditiõis ait q̇dã doct.
cur tanti tui reatꝰ grauedinẽ nõ consideras?
Nam correctus emẽdationẽ nõ suscipis: mi
nas illatas nõ metuis: ⁊ deprehensus in scele
re tui reatus nõ erubescis: sed potius auda-
ciã sumens ait: Nũquid ego sum rabbi? dic
rabbi: quia cõtinue docebat̃ ab eo: sed non
dicit dñe: quia recessit ab eius dñio. Ait illi
Jesus: Tu dixisti. O dñe iesu ex hac respõ-
sione nõ indicasti: sed in magna suspitiõe di-
scipulos posuisti: vñ Petrꝰ ait Joãni: Ob-
secro inquit interroga magistrũ: quis ẽ qui
tradet te? Et Joãnes ait Jesu dñe q̇s est qui
tradet te: ⁊ hoc dicens ⁊ audiẽs fore iudam
ex porrectiõe buccelle intincte: qꝛ vt patꝫ Jo.
13. vbi ita habet̃. Rñdit iesus ioanni. Ille ẽ
cui intinctũ panẽ porrexere: ⁊ cũ intinxisset
panẽ dedit Jude simonis scharioti. Sꝫ ne
ampliꝰ vexaret eũ: sopitus supra pectꝰ iesu
ioannes rñsum nõ dedit Petro: qꝛ ẽm Hie-
rony. Si petrus hoc sciuisset dentibꝰ iudam
decerpsisset. Sed iesus manifestauit hoc ioã-
ni vt esset testis quõ iesus sciebat proditorẽ:
⁊ voluntarie moriebat̃. Nunc igit̃ conspice
anima deuota dei benignitatẽ quõ suũ dile-
ctũ discipulũ supra pectus retinet. Cõside-
ra etiã alios ex ista reuelatione tristatos nõ
comedentes se inuicẽ aspicientes ⁊ super his
cõsiliũ capere nescientes. Considera etiã iu-
dam: dominũ maiestatis non verentẽ: nec
beneficijs se conuertẽtẽ: sed obduratũ in ini
quitate sua ꝑeuntẽ. Et sic patet tertia parti
cula huius secũde partis.

Particula quarta huius secunde partis
in qua ponitur christi discipulorum cõmu-
nicatio.

[Q]uarta cōsideratio in ista parte dici
tur a xp̄o discipulorꝫ coicatio. Cir
ca quā etiā tria notāda sūt. ¶ Pri
mū dicit sacramēti institutio. Considerās
eni dn̄s ex suo recessu q̇d chari⁹ relinq̄re pos
set ꝓpter dignissimā charitatē suā tradidit
nobis 7 reliquit semetipsum in cibū. Unde
Jo. xiij. scribit. Cū dilexisset suos in finē dile
xit eos. Cū igit lotis discipulorū pedib⁹ re
cubuisset volens finē dare legalibus sacrifi
cijs: 7 nouū incipere testamentū seipsum sa
crificiū nostrū fecit. Et accipiēs panē 7 ocu
los leuans ad patrē: cōfecit altissimū sacra
mētū corpis sui. De q̄ institutione multa di
ci possent: q̄ cā breuitatis omitto. ¶ 2ᵐ qḋ
hic notādū est discipulorꝫ coicatio: qui vt di
cit Math. xxvi. 7 Luc. xxij. confecto hoc sa
cramēto dedit discipulis suis 7 ait: Accipite
7 comedite hoc est corp⁹ meū. Et accipiens
calicē grās egit 7 dedit illis di. Bibite ex hoc
oēs: hic est sanguis meus noui testamenti:
qui ꝓ vobis 7 ꝑ multis effundet in re. pecca.
Considera igit aīa deuota: quō diligenter
fideliter 7 deuote predicta facit: 7 manib⁹ ꝓ
prijs coicat illam dilectā 7 bn̄dictā familiā
suā: 7 tandē in amoris recordatiōe subiūxit
Hoc facite in meā cōmemorationē: hoc eni
est illud mirabile sacramentū qḋ aīa iam cum
ipsum suscipit manducādo vel fideliter me
ditādo: totā deberet inebriare: 7 in ipsū dn̄z
pre amoris 7 deuotionis vehemētia totalit
trāsformare. ¶ 3ᵐ qḋ hic notandū ē dr̄ ꝓdi
toris recessio. Nam postq̄ iudas sacramen
tū accepit: qḋ ei dn̄s dedit ꝓpter multas cās
quas cā breuitatis omitto: tūc introiuit i eū
sathanas ſm Jo. xiij. Ex quo dat intelligi q̄
indigne sumētes sacramētū eucharistie: nō
virtutē recipiūt sacri: sed sup eos potestatez
sumūt diaboli. Dixit ḡ illi iesus vt pꝫ ibidē.
Qḋ facis fac citi⁹: hoc aūt nemo sciuit dis
cūbentiū ad q̇d dixerit ei. s. hoc verbū. Qui
dā eni putabāt: quia loculos habebat iudas
q̄ dixisset ei iesus. Eme ea que op⁹ sūt nobis
ad festū: aut egenis aliq̇d daret. Cū ḡ acce
pisset ille buccellā exijt ꝯtinuo. Erat āt nox.
Cū ḡ exisset dixit iesus. Nūc clarificat⁹ ē fi
lius hominis. 7c̄. ibi. Unde Ansel. loquit ad
iesum di. Hoc totū māsuetudinis tue erat do
mine: vt ꝑfidū illū in cetu discipulorū dete
gere 7 cōfundere noluisti. Hec ille. Et sic pꝫ

N 4ᵃ ꝑticula hui⁹ secunde partis.

Particula q̄nta in qua ponit dulcis collo
cutio Jesu cū apostolis.

[Q]uinta in hac pte cōsideratio dr̄ Je
su cum apostolis dulcis collocutio.
Nā post pessimi ꝓditoris recessum
fecit discipulis suis sermonē dulcissimū: vt
pꝫ a fine xiij. c. Jo. vsq̄ ad. xviij. eiusdē. In quo
sermone tria per ordinē fecit. ¶ Primo eni
suū discessū predixit di. Adhuc modicū vo
biscū sum: sed non relinquā vos orphanos:
vado 7 venio ad vos. Iterū aūt videbo vos
7 gaudebit cor vestrū: hec 7 his silia: q̄ suc
cincte ꝑtransco dicebat eis que corda ipsorū
penetrabāt totaliter. Nō enim de suo disces
su poterant aliquid tolerare. Dicebat enim
petr⁹: Dn̄e ad quē ibimus? verba vite eterne
habes. Dicebat Thomas: Dn̄e nescimus q̄
vadis: 7 quō possumus viaz scire? Dicebat
Philippus: Domine ostēde nobis patrem.
Quibus verbis respondebat dulciter Jesus
cōfortans eos vt patienter aduersa tolera
rent. Unde eis dicebat: Uenit hora et nunc
est: vt oīs qui interficit vos arbitret se obse
quiū prestare deo: 7 hec facient vobis: quia
nō nouerunt patrē neq̄ me. Et iterū dicit:
In mundo pressurā habebitis: sed ꝯfidite qꝛ
ego vici mundū. Et iterū. Si mundus vos
odit: scitote qꝛ me priorē vobis odio habuit
Mundus quidē gaudebit: vos ṽo cōtrista
bimini: sed tristicia vr̄a cōuertet in gaudiū:
7 his similia. Secundo eos in virtutibus in
struxit. Primo de charitate dicendo. Mā
datū nouū do vobis vt dili. inui. sicut dile.
vos. In hoc eni cogn. ho. quia estis mei di.
si di. ha. adinuicē Jo. xiij. Et iterū: Si diligi
tis me mādata mea ſuate. Jo. xiiij. Et iterū:
Sicut dilexit me pat̄ 7 ego dilexi vos. Ma
nete in dilectione mea. Si precepta mea ser
ua. ma. in di. mea. Maiorē hac dile. nemo
habet vt aīaz suā po. q̇s pro amicis suis. 7c̄.
Jo. xv. ¶ Secundo instruxit eos de fide di
cēdo: Non turbet cor vestrū: credite in deū
7 in me cre. In domo pa. mei māsi. mlt̄e sūt.
Et iterū: Non creditis quia ego in patre et
pater in me est. Alioquin ꝓpter opera ipsa
credite. Amē amē dico vobis q̄ credit i me
opera q̄ ego facio 7 ipse faciet 7 maiora horū
faciet. Jo. xiiij. Tertio istruxit eos de spe di.

Si abiero ⁊ ꝑparauero vobis locũ iterũ ve-
niã ⁊ accipiã vos ad meipsũ: vt vbi sum ego
⁊ vos sitis: ⁊ reliqua multa que breuitatis
cã omitto Jo.14. ¶ 3° ꝓ eis orauit vt patet
Jo.17. Finitis eni oibus ꝑdictis surgens de
mensa flexis genibus: primo orauit ꝓ se di.
Nunc clarifica me pater apud temetipsum
claritate quã habui ꝑusq̃ mũdus eẽt apud
te. Secũdo orauit ꝓ oibꝰ credituris i ipsuz
di. Ego ꝓ eis rogo non ꝓ mũdo: sed pro ijs
quos dedisti mihi: quia tui sunt. Tertio ora-
uit ꝓ salute discipuloꝝ suoꝝ di. Pater sãcte
serua eos in noĩe tuo q̃s dedisti mihi: vt sint
vnũ sicut ⁊ nos. Cũ essem cũ eis ego serua-
bã eos in noĩe tuo. ⁊c. Et hic fuit hymnꝰ de
quo dicit Math.26. Et hymno dicto exie-
runt in montez oliueti. Considera igit aĩa
deuota quõ efficaciter deuote ⁊ delectabiliter
loquens Jesus discipulis suis iprimit q̃ nar-
rat: ⁊ pascaris in aspectu amenitatis eiꝰ atq̃
verboꝝ. Considera etiã discipulos quõ stãt
mesti: capitibus inclinatis lachrymantes ⁊
suspiria dantes. Pleni eni tristicia: ita vt de
hoc ipsa veritas ferat testimoniuz di. Quia
hec dixi vobis: tristicia ipleuit cor vestrum
Et sic patet 5ª pticula huiꝰ secũde ptis.

¶ Particula sexta huiꝰ secunde partis: in q̃
ponit apostoloꝝ a Jesu exhortatio ipsiꝰ Je-
su tristatio et oratio.

Sexta in ista pte cõsideratio dicit a
Jesu apłoꝝ exhortatio ipsiusq̃ tri-
statio ⁊ orõ: vnde hic tria notanda
sunt. ¶ Primũ dicit discipuloꝝ exhortatio
Nã sermone diuinaꝝ institutionũ iã ꝑliba-
to in cena surrexerũt oẽs dicente dño: Sur-
gite eamꝰ hinc Jo.14. Stabant eni apłi ve-
lut attoniti ex verbis dñi di. q̃ in ꝓximo tra-
dendus esset. Proinde verbũ excitatiuũ emi-
sit dominꝰ di. Surgite eamꝰ hinc. O quãtꝰ
pauor tunc in eos intrauit: nescientes q̃ aut
qualiter ire deberent: ⁊ de ipsius separatõne
plurimũ formidantes. Nihilominꝰ postea
locutus est eis cõplendo sermonẽ forte eũdo
per viam a cenaculo montis syon versus tor-
rentẽ: ꝑ quã viam pluries transiui: longitu-
dine medij miliarij. Considera igit nũc aĩa
deuota discipulos eũtes post eũ: sicut moris
est pulloꝝ ire post gallinã. Tãdẽ completis
istis mysterijs: venit ꝓm Jo.18. trans torrẽ-
tem cedron in villã que dicit gethsemani in
qua hortꝰ erat: in quẽ intrauit ipse ⁊ discipu-
li eius. Et q̃uis dicat Luc.22. ⁊ Math.
vbi supra q̃ exierũt in montẽ oliuarũ huic
nõ cõtradicunt sed in idẽ redit. Ista eni ocu-
lata fide vidi. Nam torrẽs cedron ẽ fluuiꝰ
pluuialis transiens ꝑ vallem iosaphat inter
mediũ montis oliueti, ꝓpter torrentẽ per iactũ
lapidis. Sciebat ⁊ iudas q̃ tradebat eũ locũ
q2 frequẽter cõuenerat illuc cũ discipulꝭ suis.
Tunc cepit Jesus exhortari discipulos di.
Omnes vos scandalũ patiemini i me i ista
nocte. Math.26. Scandalum autẽ pati in
xp̃o ẽ cadere ab eius fide atq̃ sequela. Scri-
ptum est eni Zacha.13. Percutiã pasto. ⁊ dis-
o. gregis. postq̃ autẽ resurrexero precε. vos
in gali. Et tũc dixit simoni Petro ꝓm Luc.
.22. Simon Petre. Ecce sathanas expeti-
uit vos vt cribraret sicut triticũ: ego autez
rogaui pro te vt nõ deficiat fides tua ⁊ tu ali-
qñ cõuersus cõfirma frẽs tuos. Qui dixit ei
ꝓm Math. vbi. s̃. Et si omnes scandalizati
fuerint in te: ego nunq̃ scandalizabor. Ait
illi iesus. Amen dico tibi: quia in hac nocte
anteq̃ gallus cantet: ter me negabis. Ait il-
li Petrus. Etsi oportuerit me mori tecum:
non te negabo. vbi glo. Quid dicis Petre
dupliciter peccas: quia omnibꝰ te preponis.
Et si oẽs scandalizati fuerint in te ego nũq̃
scandalizabor. Et rursuz domino opponis
quia ille dicit. Tu me negabis: ⁊ tu dicis nõ
te negabo. Merito ergo cades. Gregoriꝰ
enim dicit hoc petrũ non dixisse ex presum-
ptione sed ex feruenti dilectione. Nam simi-
liter ⁊ omnes discipuli dixerunt: ⁊ hortatꝰ
est eos di. Sedete hic donec vadam illuc et
orem. q. d. Etiam ⁊ vos vigiletis ⁊ vacetis
mecũ orationi. ¶ Secundũ hic notanduz
dicit Jesu cõtristatio: quia ꝓm Math. vbi
supra his dictis ⁊ assumpto Petro ⁊ duobꝰ
filijs zebedei cepit contristari ⁊ mestus esse.
Tunc ait illis: Tristis est aĩa mea vsq3 ad
mortem. Sustinete hic ⁊ vigilate mecum:
hec siquidẽ tristicia magnitudinẽ pretendit
amoris: vt in tãtũ sciamus diligi q̃ leticia
tristaret ꝓ nobis: sed terminꝰ huiꝰ tristicie
appositꝰ aĩuz suspẽdit cũ dr̃: vsq̃ ad mortẽ:
vt mortẽ etnã oĩuz viuiꝰ mortis victoria su-
perari credamꝰ. O piũ vbũ. O flebile vbũ.

O amabilis vox. Tristis est aīa mea vsq₃
ad mortē. i. tāta turbatōe q̄ ē mihi q̄si mors
C₃ᵐ hic notandū ē orō. Nā auulsus ab
eis quātū ē iact⁹ lapidis: p̄cidit in faciē suā ₃
orans ₇ dicēs: Pat mi si possibile ē trāseat
a me calix iste: q₂ video oculis mentis mee
Judā venientē ad me p̄dendū: irā iudeoꝝ iā
paratā ad me capiēdū: ₇ penas oēs q̄s passu
rus sū: ₇ dolor sensualitatis vrget me. Incli
na ad me aurē tuā: ₇ intēde voci dep̄catiōis
mee: q₂ anxiat⁹ ē in me spūs me⁹: ₇ ī me tur
batū ē cor meū. Si aūt alit̄ tibi videat̄: fiat
volūtas tua: ₇ nō mea. vbi Aug⁹ ait: Do-
cet hūanā volūtatē dīne volūtati cōforma-
ri. Ubi nota p̄m oēs theologos. Q̄ ī in xp̄o
fuit q̄druplex volūtas. s. Volūtas carnis: ₇
hec nullo mō volebat pati. Volūtas sensua-
litatis: ₇ hec remurmurabat ₇ timebat: ₇ iō
cepit cōtristari. Volūtas rōnis ₇ hec obedie
bat ₇ cōsentiebat. Nā iuxta Esa. 53. Obla-
tus ē q₂ ipse voluit. Et ideo dicebat: Nō sic
ego volo. s. p̄m volūtatē carnis ₇ sensualita
tis: s₃ sicut tu: cui ego adhereo volūtate rō-
nis. Fuit etiā ī eo volūtas diuinitatis ₇ hec im
perabat ₇ sniam dictabat. Et venit ad disci-
pulos ₇ inuenit eos dormientes: ₇ dixit Pe-
tro sic: Nō potuisti vna hora vigilare mecū
q. d. vbi ē feruor tuus Petre: q̄ paulo ante
mori volebas p̄ me: ₇ p̄ modicū tēp⁹ nō po-
tuisti mecū vigilare? Et iō infert oīb⁹ vigi-
late ₇ orate mecū ne intretis ī tentationem.
Et iterū abijt ₇ orauit di. Pat mi si non pōt
hic calix trāsire nisi bibā illū: fiat voluntas
tua. q. d. A ibi pr̄ placuit me in mūdū mitte
re: vt p̄ iiuria nobis ab hoīe facta satisfacerē
Et statim cū voluisti dixi: Ecce ego vado:
₇ ī capite libri scriptū est de me vt facerē vo
luntatē tuā: sic volui: fiat volūtas tua. Sed
surge pat in adiutoriū ₇ festina vt me adiu-
ues: q₂ repleta ē malis aīa mea. qd̄ exponēs
Aug⁹ ait: Nō vitijs ₇ pctīs: s₃ hūanis ma-
lis. i. dolorib⁹ repleta fuit aīa xp̄i quibus ipa
compatit̄ carni. Vñ ₇ magr̄ in. 3. di. 15. ait:
Habuit eñi xp̄s veꝝ dolorē ₇ tristiciā in nā
hoīs: s₃ non sicut nos q̄ sum⁹ mēbra ei⁹. Hec
ibi. Et venit p̄m Math. iteꝝ ad discipulos ₇
inuenit eos dormiētes: erāt eñi oculi eorum
grauati ₇ ignorabant q̄d rñderēt ei. Unde
Ber. ait: O magna cōfusio. Nā ardēti⁹ de-
siderāt seculares p̄nitiosa q̄ nos vtilia. Ala

crius ipsi currūt ad mortē: q̄ nos ad vitam
vñ cū discurrēt cum sollicitudine tradendi
xp̄m ipse Judas: tunc discipuli sōno graua-
bant̄. 3ᵒ abijt relictis illis: ₇ iteꝝ orauit eun
dē sermonē di. p̄m Mat. vbi. s. ₇ p̄m Lu.
22. Fact⁹ in agonia p̄lixi⁹ orabat. ₇ fact⁹ ē
sudor ei⁹ sicut gutte sanguinis decurrētis in
t̄rā. Considera igit̄ aīa deuota: q₂ tunc fue
runt p̄sentata aīe Jesu oīa q̄ vētura erāt su
per eū: ita vt tot⁹ sanguis relictis mēbris ad
cor recurreret. Rō p̄o ₇ sensualitas inuice₃
disputabāt: siue amor ₇ timor: q₂ rō cū cha
ritate volebat ipsū mori. Sēsualitas aūt cū
timore recusabat: s₃ charitas iiuncta cū rōe
vincētes sensualitatē cū tāto īpetu intraue-
rūt ad cor: ita tumefaciētes illud q̄ expulit
totū sanguinē diffundēdo ipsū p̄ oīa mēbra
q̄ ita fuerūt calefacta: q̄ aptis oīb⁹ poris su-
dor sanguinis decurrebat ī terrā. Vñ Aug⁹
ad Jesū loq̄t̄ di. Angustias q̄dē aīe ₇ car-
nis tue dñe Jesu indicat ille sudor sāguine⁹
q̄ orōnis tp̄e de scissima carne tua guttatim
decurrebat in t̄rā: vnde aīe tue tā vehemēs
timor? vñ tāti sudoris anxietas: ₇ tā anxia
supplicatio? Nōne volūtariū p̄ri tuo sacrifi
ciū obtulisti? S₃ p̄pterea vt maioris erga
te amoris stimulos habeam⁹ cū gratitudis
nālis carnis infirmitatē ei⁹modi indicijs ī
te expādisti q̄b⁹ vere docemur: q₂ languores
nr̄os ₇ nō absq₃ sensu doloris passionis se-
mitā p̄curristi. Vox eñi illa vox carnis fuis-
se p̄hibet̄ nō spūs: p̄ eō q̄ subiūxisti. Spūs
q̄dē p̄mpt⁹ ē caro aūt infirma. Hec ille. Cū
aūt sic oraret ₇ anxiaret̄. Ecce angelus dñi
p̄nceps michael astitit confortans eū Luc.
22. nō v₃ custodiēdo vl̄ aliquid ip̄rimēdo
ī xp̄m: s₃ reuerēdo eū ₇ cōgratulādo fortitu
dini ei⁹. Sicut hō nāliter ꝯfortat̄ ī tribula
tiōe ad p̄ntiā amicoꝝ: cōfortās eū ₇ di. Sal
uete dñe Jesu. O rōnē ₇ sudorē vestꝝ sāgui
neū p̄ri vr̄o obtuli: ī ꝯspectu toti⁹ curie sup-
ne ₇ oēs p̄cidētes supplicauim⁹ vt calicē hūc
trāsferret a vob: et rñdit: Nouit dilectissim⁹
fili⁹ meus Jesus: q₂ redēptio hūani generis
quā sic optam⁹ sine effusione sanguis sui sic
decēter fieri nō pōt. Et iō si salutē vult aīa-
rū oportet eū p̄ ipsis mori. Tunc rñdit Je-
sus angelo: Salutē aīaꝝ volo: idcirco mori
decerno. O amor indicibilis. O amor incō
parabilis: vt dei filius eligat potius mori q̄

perdat genꝰ hũanũ. Et ait angelꝰ ad eũ: Cõfortamini igit̃ ⁊ viriliť agite. Excelsũ enim decet magnifica facẽ: ⁊ magnanimũ ardua strẽnue tolerare: cito trãsibũt penosa: ⁊ ꝑpetuo gl'iosa succedẽt: ⁊ sĩlia multa. Et sic pꝫ sexta ꝑticula huiꝰ secũde ꝑtis.

¶ Particula septima huiꝰ secunde partis ĩ qua ponit̃ apl'i iude proditio ⁊ Jesu captio

Septima ⁊ vltima in ista ꝑte cõsideratio dicit̃ apl'i iude ꝓditio. Circa quã tria notãda sunt. ¶ Primum qᵭ hic notãdũ ẽ dr̃ saluatoris ꝑuisio: q₂ xp̃s vidit in spũ iudã ãtecedentẽ turbã ad ipsum capiendũ veniẽtẽ. Et surrexit iã ẽtio ab orõne totꝰ anxius ⁊ sanguine madefactꝰ. O aĩa deuota: si fuisses in illa cauerna vbi corporaliter fuit: nũc mẽte cõspiceres vna mecũ Jesum tergẽtẽ sibi vultũ: totũq₃ afflictũ reuerẽter cerneres: intimeq₃ cõpatereris: q₂ non sine ingenti acerbitate doloris hoc sibi contingere potuit. Uenit pꝰ hoc ad discipulos suos ⁊ dicit eis: Dormite iã ⁊ requiescite. O verus amor: vere in finẽ dilexit eos cũ ĩ tanta positꝰ agonia ꝓcurat eorum quietẽ. Uidebat aũt a longe aduersarios suos veniẽtes cũ facibus ⁊ armis: nec tamẽ discipulos excitauit nisi qñ ꝑ ꝑ ⁊ iuxta eos fuerunt. Tũc aũt dixit eis: Sufficit: Uenit hora ⁊ filius hoĩs tradet̃ in manꝰ pecatoꝝ. Satis dormistis. Ecce qui me tradet appropinquat.

¶ Secũdũ hic notandũ dicit̃ ꝓditoris appropinquatio: q₂ vt dicit̃ Math. 26. Adhuc eo loquẽte: ecce iudas vnꝰ de duodecim ⁊ cũ eo turba multa cũ gladijs ⁊ fustibꝰ missi a ꝑncipibꝰ sacerdotũ ⁊ seniorĩbꝰ ppl'i. Qui aũt tradidit eũ dedit eis signũ di. Quẽcũq₃ osculatꝰ fuero ipse est tenete eũ ⁊ ducite caute. hec ibi. Preuenit igit̃ iudas pessimꝰ mercator: ne appareret q₃ ipse eẽt de cõsortio maloꝝ ⁊ eis dedit hoc signũ. Primo q₂ mos erat discipulis in recessu a xp̃o bñdictionẽ accipere: ⁊ in reuersione osculũ pacis recipe. Secũdo q₂ Jesus assĩlabat̃ Jacobo minori ne vnus ꝓ alio capet̃. Tertio ne posset aliquo mõ aufugere: ⁊ ne iudei decipent̃ in ipsius trãsfiguratiõe. Uenit igit̃ iudas vt dicitur Math. 26. salutãs ⁊ di. Aue rabbi. Et osculatꝰ est eũ. Dixitq₃ illi iesus Amice ad qd venisti? q. d. a me multa bñficia recepisti: ꝓpterea amicicie signo me tradis. Ubi deuotus doc. Ber. ait: O iuda oĩuz ĩmanissime tu cito te dãnationi ꝑpetue mancipasti: dũ dicis tuo magistro. Aue: magistrum vocas mẽtito ore: cuiꝰ doctrinã ⁊ correctionẽ totaliter cõtẽpsisti: mel portans in ore: ⁊ amaritudinẽ ⁊ venenũ in corde. hec ille. Sꝫ o magna ⁊ ĩmensa pietas xp̃i: amicũ vocat suuz ꝓditorẽ: vt suis dulcissimis verbis eiꝰ aĩum a malo reuocaret. vñ subdit vt dr̃ Lu. 22. Osculo filium hominis tradis? ha iuda fili mi. s. qui olim fuisti filius meus: quomodo venis ad ꝑdendũ patrẽ: ad extinguẽdũ lucẽ ad vitam negandũ: ⁊ ad amiciciã dissoluẽdã: ad magistrũ tuũ ⁊ pastorẽ occidenduz? O quõ effectꝰ maloꝝ cõsiliator es? O iuda quõ es mihi ꝓditor amicus? O iniq̃tatis ꝑpetrator quõ non timuisti eũ ꝓditorie osculari: qui tecũ deus ⁊ hõ in cena in eodẽ vase comederat: ⁊ corã te misero genuflectẽs pedes lauerat: ⁊ osculatus fuerat? quomõ taz cito ad ordinandũ suam mortẽ processisti? Bonũ erat si natus non fuisses. ¶ Tertiũ hic notãdũ dr̃ Jesu captio. Qm̃ vt Jo. 18. scribit̃. Jesus sciens oĩa que ventura erant super eũ ꝓcessit ⁊ dixit ad eos: Quẽ queritis? Responderunt ei: iesum naçarenũ. Stabat aũt ⁊ iudas cũ eis. Ut ergo dixit: Ego sum abierũt retrorsum oẽs ⁊ ceciderunt in terrã vbi Augꝰ ait: Uox sola turbã odijs ferocez armis terribilẽ sine vllo telo ꝑcussit: repulit strauit virtute diuinitatis latẽtis. Quid iudicaturꝰ faciet si iudicãdus hoc fecit? Quid regnaturus poterit qui moriturꝰ hoc potuit. hec ille. Hoc fecit xp̃s vt ostẽderet q₃ sponte moriebat̃. Iterũ interrogauit eos dicẽs: Quẽ queritis? Illi aũt dixerũt iesum naçarenũ: dixi vobis q₂ ego sum rñdit iesus. Si ergo me queritis sinite hos abire. Tunc accesserũt ait Math. vbi supra ⁊ manꝰ iniecerunt in iesum ⁊ tenuerũt eũ. Simõ ergo Petrus habens gladium: vt patet Jo. 18. eduxit eum ⁊ ꝑcussit põtificis seruũ ⁊ abscidit auriculã eius dextrã. Erat aũt nomẽ seruo malchꝰ. Dixit ergo Jesus Petro: Mitte gladium in vaginam: oẽs enĩ qui gladiũ accepint gladio ꝑibunt. Calicẽ quem dedit mihi pater nõ vis vt bibã illuz? An putas q₂ nõ possum rogare patrẽ meũ: ⁊ exhibebit mihi modo plusq̃. 12. milia legiones angeloꝝ? Quõ ergo ĩplebunt̃ scripture: q₂ sic oportet fieri. q. d. vna legio ſm hieroᵐ. est sex milia septĩgenti sexaginta sex: ⁊ vnus

Sodomitas vt habetur Gene 19 vnde [illegible] glo. Exodi. 12.
Gabriel [illegible]
Populus [illegible] [illegible] [illegible] 70000
2 [illegible] 2 [illegible] 21
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] 80005 4 [illegible] 19
⁊ 2 [illegible] 32

angel⁹ interfecit.25.milia armatos.: nō igitur oportet ꝙ tu me adiuues. Et ideo dixit illis: vt p3 Luc.22. Sinite vsq₃ huc: ⁊ cum tetigisset auriculā ei⁹ sanauit eū. Cohors igit̄ ⁊ tribun⁹ ⁊ ministri iudeoꝝ cōprehēderūt Jesum ⁊ ligauerunt. Tūc discipuli relicto eo oēs fugierūt. Ubi deuotus Ber. O pie Jesu: o benigne: o misericors: o curialis o large: vbi sunt mīe tue? null⁹ est q̄ tui misereat. Ubi sunt infirmi quos sanasti ⁊ curasti? null⁹ te associat. Ubi sunt mulieres ⁊ homines quos de q̄nq₃ panib⁹ saturasti? null⁹ est q̄ te recognoscat. Ubi sūt bñficia q̄ aplīs cōtulisti? Ecce oēs iā te dereliquerūt. Tūc enī ipleta est ꝓphetia Job.19. Noti mei q̄si alieni recesserunt a me. Et psal.27. Longe fecisti notos meos a me. Adolescēs ꝯo q̄dā eū sequebat̄: qui s̄m Grego. ⁊ Bedā fuit Joānes euāgelista q̄uis s̄cdm alios fuerit Jacob⁹ minor: amict⁹ syndone sup nudo: ⁊ tenuerūt eū. At ille relicta syndone nudus aufugit ab eis. In illa igit̄ hora dixit iesus turbis: Tanq̄ ad latronē exiistis cū gladijs ⁊ fustib⁹ cōprehendere me. Quotidie eram apud vos in tēplo docēs ⁊ nō me tenuistis. S3 hec est hora vr̄a ⁊ ptās tenebrarū. Cōsidera ꝗ aīa deuota quō ducit̄ ab illis nequissimis de torrente sursū versus hierusalē: per illū montē petrosum vbi fui: manib⁹ p⁹ terga ligatis: pedib⁹ discalciatis: capite discoopertus: ⁊ inclinat⁹ ex fatigatione: ⁊ vehemēti acceleratiōe incedēs. Dicit enī Damasce. ⁊ pie credendū est: ꝙ ducētes eū cū fune ad collū cū festinantia fecerūt eū cespitantē cadere: ⁊ sup illis lapidibus ore cōtūdi: ita vt fracto ore ⁊ facie tota sanguis cōflueret. Dicit etiā Damasce. ꝙ ꝓpter cōtūsiones lapidū: q2 nox erat: ⁊ rapide violenterq₃ trahebant eū ꝑcutientes ipsū sicut canes lepore3 pedes ⁊ tibie ita cōfracte sūt vt sāguis vndiq₃ cōflueret. Cōsidera aīa deuota totā ciuitatē cōmota: discipulos amaricatos ⁊ tristes hinc inde fugiētes: ⁊ filia multa. Sed dicta sufficiāt q̄tū ad secūdā ptē principalē.

Pars tertia ꝑncipalis in q̄ cōsiderat̄ ⁊ cōtēplat̄ Jesus cū iudeis m̄lta patiēs ⁊ ptēnēs

Tertio i isto sermōe deuotissimi x̄pīani cōtēplemur cū Paulo: aspiciētes Jesū cū iudeis. Primo ipsū accusātib⁹. 2° ipsum deducentib⁹. 3° ipsum comitantibus. 4° ipsum conculcantib⁹. 5° ipsu3 crucifigentib⁹. 6° ipsū in cruce audientibus. 7° ipsum spiratū cōtēplantibus.

Particula prima hui⁹ tertie partis i qua ponit̄ triplex iesu a iudeis accusatio. p° apud Annā. 2° apud Caypbā. 3° apud Pilatū

Prima in ista pte cōsideratio dr̄ Jesu a iudeis accusatio: q2 in tribus locis falsē ab eis accusat⁹ est. Primo añ pōtificē antiquiorē.s. Annā. Nā vt duxerūt eū sic ligatū p̄ntauerūt eū antiquori pontifici.s. Anne: q̄ erat socer Caypbe. Tū q2 erat senior: tū quia domū ei⁹ prius inuenerunt. Interrogatus est igit̄ iesus ab Anna de discipulis ⁊ doctrina eius: quia discipuli aufugerant: solū de doctrina dedit responsū di. Ego palam docui in synagoga: ⁊ in quo tēplo oēs iudei cōueniunt: ⁊ i occulto locutus sū nihil. Quid me interrogas? Interroga eos q̄ me audierūt: ipsi enī sciūt q̄d dixerim. Hoc aūt cū dixisset: vnus assistēs ministroꝝ dedit alapā iesu di. Sic respōdes pontifici? Hic enī vt dicūt aliq̄ erat ille cui⁹ auriculā ipse sanauit. Et ideo dicit Chriso. O q̄ nepharia ꝑcussio: quid hac alapa stulti⁹ ⁊ indecenti⁹? Hec ille. S3 iesus verba humilia ⁊ dulcia r̄ndit di. Si male locut⁹ sum testimoniū ꝑhibe de malo: si aūt bñ quid me cedis? Ubi Aug⁹ ait: Quid hac r̄nsione veri⁹? q̄d mansueti⁹ ⁊ iustius? O patiētia dn̄i O inaudita hūilitas: q̄ nec se excusauit: nec ipsum dire verberantem puniuit. Hec ille.

2° accusatus ē x̄pus apud pōtificē iuniorē. Nā illico Annas misit eū ligatū ad Caypbā pontificē: q̄ erat pōtifex anni illi⁹: vbi scribe ⁊ seniores ꝯuenerāt. Seq̄bat̄ aūt eū simon petr⁹ ⁊ ali⁹ discipul⁹.i.ioānes. Discipul⁹ aūt ille erat not⁹ pontifici: ⁊ itrouit cū Jesu in atriū pontificis. Petrus aūt stabat ad hostiū foris. Exiuit ergo discipul⁹ alius ⁊ dixit hostiarie: ⁊ introduxit Petrū. Cui dixit ācilla hostiaria. Nūq̄d ⁊ tu discipul⁹ es hoīs isti⁹? Dicit q̄ ille: Nō sū. Et hec fuit prima negatio. Exijtq₃ foras ante atriū: ⁊ gallus cantauit: s3 Petr⁹ eum non audiuit. Stabāt aūt hui ⁊ ministri ad prunas: quia frigus erat ⁊ calefaciebāt se. Et erat cu3 eis Petr⁹. Quē cū vidisset alia ācilla dixit ijs q̄ erāt ibi. Et hic cu3 Jesu galileo erat. Quo audiēs Petr⁹ iterū negauit: Nō sum: vl̄ s̄m

Math. 26. Negauit cū iuramēto q2 nō no
ui hoīez. Et ītuallo facto q̄si hore vni9 ſm
Lu. Ali9 qdā .s. cognat9 ei9 cuius abſcidit
Petr9 auriculā ſm Jo. dixit. Nōne ego te
vidi ī horto cū illo? Nā 7 galile9 es: 7 loq̄la
tua manifeſtū te facit. Tūc Petr9 cepit de
teſtari 7 iurare q2 nō nouiſſet hoīem. Et cō
tinuo .i. iter̄ vl ſtatim: gall9 cantauit. Et cō
uerſus dn̄s reſpexit Petrū: qd̄ potuit ad lit
terā eſſe vex̄: ſ3 ſm Augm 7 Bedā: reſpexit
oculo pietatis 7 mīe: 7 recordatus eſt Pe
trus verbi Jeſu qd̄ dixerat: priuſq̄ gall9 can
tet bis ter me negabis. Et egreſſus foras fle
uit amare. O aīa deuota ſi fuiſſes ī iſto loco
in q̄ Petr9 fleuit vbi fui: vtiq̄ fleuiſſes: vt
hacten9 feci: ī recordatiōe lachrymax̄ Petri
Sequit̄ pnceps ſacerdotū 7 oē ɔſiliū q̄rebāt
falſū teſtimoniū ɔ̄ Jeſum. 7c̄. Exultabant
eni ſicut leones capta p̄da: 7 falſos teſtes p
curabāt: 7 venerūt duo falſi teſtes dicentes:
Hic dixit. Poſſū deſtruere tēplū dei 7 poſt
triduū reedificare illud. Et nō erat ɔueniēs
teſtimoniū illox̄. Et cum nihil Jeſus ad iſta
rn̄deret: pnceps ſacerdotū ait illi: Adiuro
te p deū viuū vt dicas nobis ſi tu es xp̄us fi
li9 dei viui. Dicit illi Jeſus: Tu dixiſti. Ve
rūtamē dico vobis. Amodo videbit̄ filiū
hoīs ſedētē a dextris virtutis dei: 7 veniētē
in nubib9 celi. Tūc pnceps ſacerdotū ſcidit
veſtimenta ſua di. Blaſſemauit. Quid ad
huc egem9 teſtib9? Ecce nūc audiſtis blaſſe
miā. Quid vobis videt̄? At illi cōdēnaue
rūt eū eſſe reū mortis: facientes ea que dicit
Ber. Multū tuū dn̄e bone Jeſu deſiderabi
lē in quē deſiderāt angeli pſpicere ſputis in
q̄nauerūt: manib9 pcuſſerūt: velo opuerūt:
nec a malis vulnerib9 pepcerūt. Nā velātes
faciē ei9: 7 alapis cedētes dicebāt: Prophe
tiça: q̄s ē q̄ te pcuſſit? Nōnulli etiā dicūt q
eū piecerunt in doliū aque. Vn̄ ī ſua pſona
pphetā dixiſſe aiūt: Saluū me fac deus q̄m
īntrauerūt aque vſq̄ ad aīam meā. Et ſic p
totā iſtā noctē ligatū 7 carceratū deriſioni
bus 7 opprobrijs vexauerūt. Interim āt vt
pie credit̄ Joānes iuit ad dn̄am 7 ſocias in
domū magdalene ī bethania: vbi erat plan
ct9 indicibilis: ſ3 p ipſum clamor 7 vlulatus
fact9 ē magn9. Appropinquās enim Jo. la
chrymoſe cepit dicē. Dona del paradiſo: p
te langeli hano riſo: lo inimico ſta cōquiſſo
p il to fiol incarnato. Corre mater de dolo
re: e viderai el grā errore: Chi hano preſo il
tuo amore: duramēte flagellato. Corre ma
tre e nō tardare: che lhano p̄ſo per menare.
Moralo credo cōdēnare: como latro e liga
to. Tunc maria ad Joannē. Queſto como
eſſere poria: de Jeſus ſpança mia: Chi non
fece mai folia: ne non lhebe mai penſata. O
maria lhe tradito: iuda falſo lha venduto.
Trenta dinari na receuuto: hane fato grā
merchato. Tūc Maria voluēs ſe ad Ma
gdalenā ait: De ſoccorrimi magdalena: acō
pagna la mia pena. Chel mio fiolo ſi ſe me
na: come mi fu nūciato. Poſtea plangebat
filiū dicēs O figlio figlio figlio: figlio amo
roſo giglio. Figlio chi dara conſilio: al mio
cōr anguſtiato. Figliolo mio ochij iocundi.
figliolo mio p che nō reſpōdi. Al pecto chi
ta lactato. Figliolo mio io ſon dolēte: della
faça relucente: che ſputata crudelmēte. Ho
ra ti menano ad pilato. O pilato de non fa
re: lo mio fiolo nō cōdēnare. Chio te poſſo
demōſtrare: como a torto he acuſato. Et ſic
ibat btā virgo verſus hieruſalē plorando 7
ſuſpirādo 7 dicēdo: O pater et̄ne tua eſt po
tētia: tuū regnū: tu es ſup oēs celos: ſolū q̄
tuū velle ſufficit ad ſalutē humani generis:
pce igit̄ filio tuo: ne p eo moriat̄. O amor
et̄ne: tua ſufficit dilectio vt fiat hūana redē
ptio. O fili mi dulciſſime. quid hoc ē qd̄ au
dio de te? Et morieris ſine me fili mi. Recur
ras ad patrē tuū: forſitā exaudiet te: ex quo
nō videt̄ exaudire me. O mat̄ doloroſa ī te
verſa ſūt ī cōtrariū oīa q̄ dicta ſūt tibi tā ab
āgelo gabriele: q̄ ab helīſabeth cognata tua
Sed ſpero q fortitudo patiētie filij patiētiā
mihi p̄ſtabit. Et ſic cū dolore 7 fletu perue
nit vſq̄ ad domū cayphe vbi dn̄s capt9 ſta
bat: nec tn̄ eū videre nec illi loq̄ poterat: ſed
p̄ foribus amare flebat. ¶ Tertio xp̄s accu
ſat9 eſt apud Pilatū crudeliorē. Mane āt
facto ɔſiliū inierūt oēs principes ſacerdotū
7 ſeniores ppl̄i aduerſus ieſum: vt eū morti
traderēt: 7 vinctū adduxerūt 7 tradiderunt
eū pontio pilato p̄ſidi. Tūc videns iudas q̄
eū tradidit q dānat9 eſſet: pnia duct9 retu
lit .30. argēteos principib9 ſacerdotū 7 ſenio
rib9 ppl̄i di. Peccaui tradēs hoīez iuſtū. De
q̄ vt ait: Sceleratior oīb9 o iuda 7 infelicior
tu fuiſti: quem pnia non duxit ad pn̄m: ſed

vide btm Augustinum 3 l° questionum novi et
veteris testamenti q. 47.

desperatio traxit ad laqueū: q2 dicētib⁹ illis.
Quid ad nos? Tu videris. i. opus tuū qua/
le sit manifestabūt: abiēs laqueo se suspēdit
Sed de hoc al's apertius dicem⁹. Sequit̄ euā
geliū ſm Joh. Erat aūt mane ⁊ ipſi non in/
troierūt in pretoriū pilati: vt nō cōtamina/
rent̄ ſ3 vt mundi māducarēt paſcha cohabi
tatione hoīs gentilis, vbi Augu. ait. O im
pia cecitas iudeorū: ⁊ in pretoriū intrare ti/
mebant: ⁊ fratris innocētis sanguinē effun/
dere nō timebāt. Sub habitaculo contami/
nāt̄ alieno: a nō cōtaminat̄ scelē pprio. Cō
sidera nunc aīa deuota matrē ⁊ Jo. ⁊ socias
ſimo mane exire foras: ⁊ occurrere christo
in via a domo caypbe ad domū pilati: que
nō parua est ſ3 longa. Considera vtiq3 qua
liter videntes eū sic vituperabiliter ⁊ enor/
miter a tanta multitudine duci: quāto sunt
replete dolore. In illo autē mutuo cōspectu
fuit dolor vtriſq3. Nā ipse domin⁹ afflige/
batur multū ex cōpassione matris: ⁊ sue coi/
tine. Sciebat eni q̄ ppter eū dolebant vſq3
ad euulsionē aīe a corpore. Considera ⁊ in/
tuere ista diligēter per singula que multum
sūt cōpassiua: Jesus aūt stetit ante presidem
nihil rn̄dens accusantib⁹: ita vt cu3 diceret
pilat⁹: Nō audis quāta aduersū te dicūt te
stimonia? nō rn̄dit ei ad vllū verbū: ita vt
miraret̄ vehemēter. Exiens pilat⁹ foras di/
xit: Quā accusationē affertis aduersus ho/
minē hūc Rn̄derūt. Si nō esset hic malefa/
ctor: nō tibi tradidissem⁹ eū: ⁊ ceperūt ipsū
accusare in mltis dicētes. Primo inuenim⁹
hūc subuertentē gentē nostrā. Scdo inueni
mus eū phibētē tributa dari cesari. Tertio
inuenim⁹ eū dicentē se christū filiū dei esse ⁊
regē. Et cū diceret pilat⁹: Accipite eum vos
⁊ scdm legē vestrā iudicate. Rn̄derūt. No/
bis nō licet iterficere quēq3. Introiuit ergo
iter pilat⁹ ⁊ vocauit eū ⁊ dixit ei. Tu es rex
iudeorū? Et rn̄dit ei Jesus. A temetipso h
dicis: an alij tibi dixerūt de me? Rn̄dit pila
tus: Nūqd ego iude⁹ sū? Gens tua ⁊ pōtifi
ces tui tradiderūt te mihi. Quid fecisti? Re
spōdit ei Jesus. Regnū meū nō ē de h mūdo
⁊c. ibi. Dic itaq3 pilat⁹: ḡ rex es tu? Rn̄dit ei
Jesus. Tu dicis: q2 rex sū ego. Ego ad hoc
nat⁹ sum ⁊ ad hoc veni in mūdū: vt testimo/
niū perhibeā veritati: oīs qui est ex veritate
audit vocem meā. Dixit ei pilatus. Quid ē

veritas? Quā solutionē nō audiuit ſm Au
gu. q2 subito ei venit in mentē cōsuetudo iu
deoru3 de dimittēdo vnū in paschate: ⁊ iō
cū hoc dixisset iterū exiuit ad iudeos et di/
xit eis: Ego nullā in eo inuenio cām. At illi
inualescebāt dicētes. Cōmouit vniuersum
populū incipiēs a galilea vſq3 huc. Cōside/
ra anima deuota ferocitatē iudeorū cōtra
Jesū. Considera vtiq3 dn̄m verecundū ⁊
patiēter oīa sustinētē. Et sic patet pma par/
ticula hui⁹ tertie partis.

¶ Particula secūda hui⁹ tertie ptis: in q̄ po
nit̄ Jesu a iudeis ad herode3 deductio ⁊ ab
eisdem ad pilatū reductio.

Secūda in ista parte ꝯsideratio dicit̄
iesu a iudeis vilissima deductio Cir
ca quā tria notāda sūt. ¶ Primu3
notādū ē Jesu missio. Nā audiēs pilat⁹ ga/
lileā. Interrogauit si hō galile⁹ eēt. Ut aūt
cognouit q̄ de herodis ptāte eēt remisit eu3
ad herodē: q2 ⁊ ipse hierosolymis illis dieb⁹
erat ppter festū. herodes ꝟo viso Jesu gaui
sus ē valde: eo q̄ multa audierat de eo: ⁊ spe
rabat aliqd signū videre. Stabat aūt iust⁹
corā pctōre: agn⁹ māsuet⁹ corā lupo rapace
Jesus corā herode crudeli. Interrogabat
aū eū herodes multis sermōib⁹, ſm Ansel.
eū interrogabat: si eēt ille quē pater suus ab
infantia voluit occidere: ⁊ ppter quē inno/
centes occideret. Intertogabat si ipse La/
çarū resuscitauerat. Interrogabat atq3 ob/
secrabat vt aliqd miraculū faceret. At ille
nihil respōdit. Tum q2 curiose petebat: tu3
ne impediret ei⁹ passionē. Nam pmittebat
eū liberare si ad sui nutū aliquod signū fecis
set. Stabant ⁊ pncipes sacerdotu3 ⁊ scribe
cōstanter accusantes eū ⁊c̄. ¶ Secūdū hic
notandū dicit̄ Jesu remissio. Nā vidēs he/
rodes q̄ nec miraculū: nec verbū ab eo ha/
bere potuit: ex hoc reputās eum stultū, spre/
uit eū cum exercitu suo: ⁊ illusit eum: ⁊ fecit
in derisionē eum indui veste alba: ⁊ remisit
eum pilato. Considera igit̄ anima deuota
qualiter domin⁹ nō solū malefactor: ſ3 stul/
tus reputat⁹ est. Ipse aūt omnia patientissi
me tolerabat. Intuere ⁊ hiccū deducit̄. et
reducitur: demisso vultu ⁊ verecūdo ince
dentē: ⁊ omniū clamores: ꝯuitia: ⁊ subsāna
tiones audientē: ⁊ forte lapidū percussiōes
⁊ imūdiciarū suscipientē: ⁊ etiam matrem

Tota christianitas natus est in sexta etate mundi . 5199 . ab Adam in principio quadragesimi secundi anni imperii Augusti cesaris imperantis [illegible] . 56 . annis : Passus est autem [illegible] Tiberii anno . 19 . [illegible] 33 . annis imperantis : anno mundi . 5232 . Imperavit namque Tiberius . 23 . annis

⁊ suos cuȝ indicibili merore a longe sequentes. ¶ Tertiũ hic notandũ dicit̃ principũ recõciliatio: quia ꝓpter istam reductionẽ facti sũt amici herodes ⁊ pilatꝰ in illa die. Nã antea inimici erant adinuicem ꝓpter duo. Primo qꝛ pilatꝰ ꝓcurauerat sibi a Tyberio cesare mľta pecunia oblata partẽ regni ipsiꝰ herodis. Secũdo qꝛ sicut dicit̃ in hystorijs scholasticis. Quidã se faciens filiũ dei multos de galilea seduxit: veniẽs autẽ ad iudeã fecit eum pilatꝰ occidi. vnde herodes turbatus est: qꝛ erat de iurisditione sua: sed nunc quia Jesũ remisit ad eũ facti sunt amici adinuicẽ: sicut ꝓpheta ṗdixerat. Astiterũt reges. ter. ⁊ prin. cõue. in. v. ad. d. ⁊ aduer. christũ eius. Et sic patet secũda particula huius tertie partis.

Particula tertia huius tertie partis: in q̃ ponit̃ Jesu a iudeis iniq̃ cõmutatio: flagellatio ⁊ demonstratio.

Tertia in ista parte cõsideratio dicit̃ Jesu a iudeis iniq̃ cõmutatio. Circa quã etiã tria notanda sunt. Primum notandũ dicit̃ iniusta liberatio. Nam pilatus videns ꝙ herodes Jesum remisisset ad eum contristatus est valde: ⁊ vocatis ṗncipibus sacerdotũ ⁊ plebe dixit: Obtulistis mihi hoĩem hũc: quasi auertentẽ ṗplm. Ecce corã vobis interrogãs nullã inuenio ĩ eo cãm. Est aũt cõsuetudo vt vnũ dimittã vobis in pascha: vultis ergo dimittã vobis regem iudeorũ. Sciebat eni ꝙ per inuidiã tradidissent eũ sũmi sacerdotes ṗncipes aũt sacerdotũ ⁊ seniores suaserũt ṗplo vt peterẽt barrabã: Jesũ vero perderẽt. Rñdens aũt ṗses ait illis: Quẽ vultis vobis dimittã de duobꝰ barraban: an Jesũ qui dicit̃ christꝰ? Erat aũt barrabas latro: qui ꝓpter seditionẽ ⁊ homicidiũ missus fuerat ĩ carcerẽ. Exclamauit ãt turba Tolle hũc ⁊ dimitte nob barraban. Dicit eis pilatꝰ: Quid igit̃ faciã de Jesu q̃ dr̃ christꝰ dicũt oẽs. Crucifigat̃. vnde Ber. ait O ṗncipes iudeorũ excecati. O stipula deputãda ardoribꝰ infernalibus quare vultis accumulare tot scelera ⁊ peccata: vt ṗferat̃ iniquꝰ iusto? Et Ansel. deuotus. O inrectũ cambiũ. O iniquũ iudiciũ. Bonꝰ despicit̃ ⁊ iniquꝰ seruꝰ postulat̃: iustꝰ punit̃ ⁊ pctõr liberat̃: agnꝰ occidit̃ ⁊ lupus acceptat̃: vita deserit̃ ⁊ mors reseruat̃. Hec ille. ¶ Secũdũ hic notãdũ dicit̃ Jesu ꝓ liberatiõe flagellatio: qꝛ pilatꝰ querẽs liberationẽ eius ait ad illos: Quid eni mali fecit? At illi magis clamabãt: Crucifige. Crucifige eũ. Et pilatꝰ ad illos. Nullã causam mortis inuenio eo. Corripiã ergo illũ: ⁊ dimittã: q. d. s̃m Bedã. Flagellis illũ ⁊ ludibrijs quãtũ iubetis afficiã: dũmõ innoxium sanguinẽ nõ sinatis effundere. O pilate pilate: tu dñm castigas: vide q̇d facias: qꝛ nec mortẽ nec flagella meret̃ Rectiꝰ ageres si te ad suũ nutũ corrigeres. Jussit aũt eũ flagellari ꝓpter duo. Primo qꝛ scdm hiero. oĩs crucifigẽdꝰ debebat flagellari. Scdo credẽs eũ liberare tali flagellatiõe satisfaciẽs ṗplo: vt cõpassiõe cõmoti ipsũ relaxarẽt. Milites g̃ suscipiẽtes eũ in ṗtorio ꝯgregauerunt ad eũ vniuersã cohortẽ: ⁊ exuẽtes eũ vestimẽtis suis: clamidẽ coccineã de serico bis tinctã in rubeo colore circũdederunt ei: ⁊ plectentes coronã de spinis posuerũt sup caput eiꝰ ⁊ arũdinẽ in dexterã eiꝰ: ⁊ genu flexo añ eũ illudebãt ei dicẽtes: Aue rex iudeoꝝ. Et expuẽtes in eũ acceperũt arũdinẽ ⁊ ꝑcutiebant caput eiꝰ: ⁊ dabãt ei alapas: ⁊ impleta est ꝓphetia. Esa. j. A plãta pedis vsq ad ṽticẽ capitꝭ nõ erat in eo sanitas. Cõsidera nũc igit̃ aĩa deuota q̃lr dñs tuꝰ ad colũnã ligat̃: durissime flagellat̃: stat nudꝰ corã oibꝰ iuuenis elegãs ⁊ verecũdꝰ: speciosus forma ṗ filijs hoĩuȝ suscipit spurcissimoꝝ flagella dura ⁊ dolorosa Caro illa ĩnocẽtissima ⁊ tenerrima replet̃ liuoribꝰ ⁊ fracturis: fluit vndiq regiꝰ sãguis de oibꝰ ꝑtibꝰ corpis Hic igit̃ eũ diligẽter cõsidera ꝑ longã morã: ⁊ si hic ei nõ cõpateris cor lapideũ te hr̃e reputa. ¶ Tertiũ hic notãdũ dr̃ Jesu demõstratio: qꝛ deinceps iterũ exiuit pilatꝰ foras ⁊ dixit eis: Ecce adduco eũ foras: vt cognoscatꝭ qꝛ nullã in eo ĩuenio cãm. Exiuit g̃ Jesus portãs spineã coronã ⁊ purpureũ vestimẽtũ. Et dixit eis pilatꝰ. Ecce hõ. O mr̃ dolorosa respice si cognoscis filiũ tuũ: alapis cesũ: facie cõsputũ: spinis coronatũ ⁊ opprobriũ hoĩuȝ factũ. Cõsidera aĩa deuota si tũc cõmota sũt oĩa ṽginis viscera sup filiũ suũ: ⁊ si defecit in ea spũs eius ⁊ si ẽ in ea vox neq sensus plange aĩa deuota cũ btã ṽgine: ⁊ filiũ eiꝰ sanguine madefactũ oculo mẽtis sepius aspice. Et sic patet tertia particula huiꝰ tertie partis.

Iesus vero herodes [illegible] mortis dignum actum est

Particula quarta huiꝰ tertie partis: in q̃ ponit̃ iudeorũ contra Jesum vociferatio ⁊ pilati sententiatio.

Quarta in ista pte ꝯsideratio dicit̃ iudeoꝝ in Jesũ vociferatio. Circa quã tria vtiq; notãda sũt. ¶ Primũ notãdũ d̃r iudeoꝝ ꝓclamatio. Nã cũ vidissent eũ foras veniẽtẽ tãq̃ canes sanguinẽ leporis vidẽtes exclamare ceperũt iudei. Crucifige crucifige eũ. Dic̃ eis pilatꝰ: Accipite eum vos ⁊ crucifigite: Ego .n. nõ inuenio i eo cãm Rñderũt iudei: Nos legẽ habemꝰ: ⁊ ꝟm legẽ d; mori: q₂ filiũ dei se fecit. Cũ audisset pilatꝰ hos ꝟmões magis timuit: ⁊ igressus ẽ ꝑtoriũ iteꝝ ⁊ ait ad Jesũ. Unde es tu? Jesus aũt rñsũ nõ dedit ei. Dic̃ ẽ illi pilatꝰ Mihi nõ loq̃ris? Nescis q₂ ptãtẽ habeo crucifigere te: ⁊ ptãtẽ habeo dimittere te? Hic quidã doc. dicit. O pilate efficaciter te accusas: q₂ Jesũ inocẽtẽ potes dimittere: q₂ sup̱ h̃ dicis ptãtẽ te hr̃e Rñdit Jesus. Nõ haberes ptãtẽ aduersuz me vllã nisi desup̱ datũ tibi fuisset ꝓpterea q̃ me tibi tradidit maiꝰ pctm̃ h₃: q₂ scilic₃ ex inuidia hoc fecerũt. Tu aũt ex timore. vñ Augu. in ꝟmone. Ab ipso deo accepit ptãtẽ hõ vt iudicaret dñm deũ occultũ: hominẽ manifestũ: q₂ teste ꝓpha. Ibi abscõdita ẽ fortitudo eiꝰ. Et exinde q̃rebat pilatꝰ dimittere eũ. Judei aũt clamabãt dicẽtes. Si hũc dimittis nõ es amicꝰ cesaris. Ois .n. qui se regẽ facit ꝯdicit cesari. ¶ Scdm hic notãdũ d̃r iniusta sñiatio. Nã timẽs cesarẽ pilatus adduxit foras Jesũ: ⁊ sedit ꝓ tribunali ad iudicãdũ. vbi dic̃ Abry. Facile deuiat a iusticia q̃ in causis magis hoiẽ q̃ deũ formidat. Erat aũt parasceue hora q̃si sexta: ⁊ sedit ꝓ tribunali i loco q̃ d̃r licbostratos hebraice aũt golgata. Et dixit iudeis: Ecce rex vr̃. Illi aũt clamabãt. Tolle tolle: crucifige eũ. Dic̃ eis pilatꝰ Regẽ vr̃m crucifigam? Rñderũt põtifices dicẽtes. Nõ habemꝰ regẽ nisi cesarẽ Sedẽte aũt eo ꝓ tribunali misit ad eũ vxor sua di. Nihil tibi ⁊ iusto illi. Mlta .n. passa sũ hodie p̱ visũ ꝓpter illuz. Ubi dicit glo. Rabani. Diabolꝰ vidẽs patiẽtiã christi ⁊ vidẽs se ꝓsternẽdũ ab hũilitate ⁊ passiõe christi voluit p̱ mulierẽ reuocare ꝓcessũ passionis eiꝰ: sicut p̱ mulierẽ ꝓcurauit dãnationẽ hũani generis vñ dic̃ pilatꝰ: Ego nullã cãm mortis inuenio in h̃ hoie. At illi magis clamabãt vt crucifigeret̃. ¶ Tertiũ notandũ d̃r pilati quedã excusatio, q₂ pilatꝰ lauit manꝰ suas aq̃ accepta di. Innocẽs ego sũ a sanguine hois istiꝰ: Uos videritis. Et rñdẽs vniuersus ꝑp̃ls dixit: Sãguis eiꝰ sup̱ nos et sup̱ filios nr̃os: vbi q̃dã doc. ait. O dati i reprobũ sensũ ⁊ obstinate malicie: crimẽ vr̃m ad vr̃os posteros destinatis: Sufficiebat eni vobis vr̃a punitio: h̃ sic fiat vt postulastis. ⁊ sic patet quarta ꝑticula huiꝰ tertie partis.

Particula .5. huiꝰ ꝟmonis in q̃ ponitur: Jesu a iudeis miserãda crucifixio despectio ⁊ vilificatio.

Quinta i ista pte ꝯsideratio d̃r Jesu crucifixio. circa quã tria notãda sũt ¶ Primũ notãdũ d̃r iesu despectio. Nã vt dicũt aliq̃ ad suggestionẽ iudeorũ accep̱ũt quãdã clamidẽ sericã rubeã turpẽ ac veterẽ plectẽtes corona spineã quã portaret i capite ⁊ arũdinẽ posuerũt i manu eiꝰ. Et iõ seq̃t̃ pꝰ q̃ illuserũt ei exuerũt eũ clamidẽ coccineã ⁊ induerũt eũ vestimẽtis suis: ⁊ duxerũt vt crucifigerẽt eum. Tunc .n. vexilla pilati emissa sũt: ⁊ oẽs iudei irruerũt in Jesũ tãq̃ canes rabidi: ac parata cruce ⁊ alijs necessarijs ad eiꝰ crucifixionẽ posuerũt eũ in medio duoꝝ latronũ. Imposuerũtq; crucẽ sup̱ humeris eiꝰ: vt duceret̃ in mõte caluarie ad crufixionẽ. O bone Jesu q̃tã verecũdiã tibi faciũt isti tui inimici: latronibꝰ te associãt: sed ⁊ deterius tibi faciũt: q₂ ⁊ crucẽ tibi portanda; imponũt qđ de latronibꝰ nõ legit̃. Unũ non solũ. iuxta Esa. ꝓphetã .53. Cũ iniq̃s deputatus est: s₃ iniquorũ iniquior. Cerne igit̃ aĩa deuota hic eum bene: quõ vadit curuus sub cruce ⁊ vehementer anhelat. Cerne caput cruentatũ: cerne faciẽ liuidã ⁊ sanguine madefactã. Compatere igit̃ ei quantũ potes in tot angustijs ⁊ ludibriorũ renouationibꝰ posito. ¶ Scdm hic notãdũ dicit̃ virginis expasmatio. Sequebat̃ aũt illũ mlta turba ꝑp̃li ⁊ mulierũ q̃ secute fuerãt ipsuz a galilea ministrãtes q̃ plorabãt ⁊ lamẽtabãtur illũ. Igit̃ seq̃bat̃ mestissima mr̃ cuz magdalena ⁊ anxiebat̃ ire ꝯ̃sus filiũ vt eũ iuuaret ad crucẽ portãdũ: q̃ magna ⁊ ponderosa nimis erat: h̃ appropinquare nõ poterat ꝓpter tumultũ ꝑp̃li. Alij eni eũtes deridebãt irridentes ei. Alij proijcientes lutum ⁊ immundcias super caput ⁊ faciem eius erant.

Tūc angustiata mater ait ad Jo. ⁊ magda
lenā: Ducite me queso ad locū quo valeā vi
dere ⁊ tangere filiū meū anteq̄ p̄ dolore hic
moriar: ⁊ ꝑuenientes ꝑ mediū ante portā
ciuitatis: aspiciens a longe videnſq̄ filium
sub cruce quasi deficiētē ⁊ inter duos latro
nes stantē: nec tñ eū ꝓpter deformitatē pla
garū cognoscentē afflicta nimis: filiū ꝓpe
respiciens: nec tñ bene cognoscere valēs. di
cebat ad socias: O sorores mee: cognoscitis
filiū meū? Est ne iste qui velut leprosus ⁊
mortuus venit? Tunc oēs amarissime flen
tes dicebant: Jste est o mater plena dolori
bus: Jste est filius tuꝰ: qui iuxta vaticiniuz
Esa. Factus est quasi leprosus. Tunc respi
ciens eū dolorosa mater exclamando dixit:
O fili mi dulcissime vbi est splendor? vbi est
decor tuus? Ego nō cognosco faciē tuā. O
fili mi sanctissime angustiatꝰ es nimis. O
dulce refrigeriū ⁊ mei cordis gaudiū: q̄ntum
es tribulatꝰ? iam in me ipsa deficio: me susti
nere nō valeo. Et hec dicēs: vt pie creditur
amplexata est filiū suum: ⁊ dolor Marie cō
municatꝰ ē cum dolore christi ⁊ ecōtra: ita
ꝙ dolor vnius pertrāsiuit cor alteriꝰ: ⁊ pre
lassitudine ⁊ dolore ambo ibidē ceciderunt
in via tanq̄ exanimes. Nam vsq̄ in hodier
nū diem vt vidi in eodē loco ⁊ pluries visi
taui: extant vestigia vniꝰ ecclesie que olim a
christianis in memoriā huiꝰ mysterij fuit fa
bricata: ⁊ sancta Maria de Spasmo ꝓpter
hoc noīata. Tūc illi carnifices ⁊ pessimi iu
dei: pedibꝰ ⁊ pugnis percutiebant ⁊ cōculca
bant beatā virginē: ⁊ Jesū pre dolore non
valentē surgere nec ampliꝰ crucem portare
violenter ⁊ crudeliter leuantes de terra tra
hebant: ⁊ apprehenderūt Simonē quendaz
Cyrrhenēsem venientē de villa patrem.
Alex. ⁊ Ruffi: ⁊ angariauerūt ipsum ⁊ im
posuerūt ei crucē portare post Jesū. At mu
lieres erigētes virginē plangebant post euz
Et cōuersus Jesus ad illas ait: Filie hieru
salē nolite flere super me: sed super vos met
ipsas flete ⁊ super filios vestros: quoniā ve
nient dies in quibꝰ dicent: Beate steriles ⁊
ventres qui nō genuerūt: ⁊ vbera que nō la
ctauerunt: ⁊ reliq. in euangelio. Luce. 23.
Prophetiçauit aūt tunc de tribulatiōe quā
passuri erant iudei in vindictā mortis sue a
Tito ⁊ Vespasiano. ¶ Tertiū hic notan

dū dicit̄ amara Jesu crucifixio. Postq̄ ve
nerūt in locū qui vocat̄ caluarie: ibi crucifi
xerūt eum expoliātes eum priꝰ omnibꝰ vesti
mētis: ⁊ ꝓpter h̄ renouat̄ plagis: quare pia
mater citius cucurrit ad eū: ⁊ amplectēs et
osculans eū cooꝑuit eū circa lumbos: licz
aliquis dicat vt pie credit̄: ꝙ existens in cru
ce dñs cooꝑtꝰ est a matre sua proijciētis in
lumbos eius pannū capitis sui. Considera
nunc aīa deuota que ego cōsiderabam: nec
nō considero: dum essem in sacro monte cal
uarie cū multarū lachrymarū effusione: cū
cta que fiunt circa dñm tuū. Videas igitur
oculis mentis tue. Alios parare clauos et
malleos. Alios facē foramia crucis. Alios
ipsum expoliare. Alios mēsurā brachiorū
sumere. Alios crucem parare. Alios fora
men illud vbi crux poneret̄: in quo multo
tiens manus istas peccatrices imposui et la
chrymas tenerrime effudi: sollicite in illo sa
xo defodere. Alios vnam manū cōclauare
Alios aliam manū cuz fune ad aliud fora
men violenter trahere ⁊ extendere. Et scdm
Her. clauis nō acutis: sed quadris ⁊ obtu
sis: non tm̄ carnē penetrātibꝰ: sed etiā ipsā
secum ⁊ neruos ⁊ ossa intra lignū portanti
bus: Et sic dolorem nimiū ei inferentibus.
manus illas sacratissimas ligno crucis affi
gere. Sed nota ꝙ de crucifixione varia est
opinio. Grego. dicit ipsum crucifixū in ter
ra: alij dicunt in aere. Sed tenēdo opinio
nem Grego. affixis manibꝰ in terra eleuat̄
crux: saxo imponit̄: ⁊ christus pendet suspē
sus manibꝰ tanq̄ latro. Deinde cōfixerunt
pedes simul ⁊ semel cum eodē clauo: ⁊ in me
dio duorū latronum medius positꝰ est. Vn
de dicit̄ in euangelio: Et latrones vnum a
dextris ⁊ alium a sinistris crucifixerūt. Et
impleta est scriptura que dicit: Et cum ini
quis deputatus ē. Esa. 53. Et alia scriptu
ra dicit. Foderūt manꝰ meas ⁊ pedes meos
dinumerauerūt omnia ossa mea. Scripsit
autē ⁊ titulū pilatꝰ super crucē. J. N. R. J.
hunc titulū multi legerūt: quia prope ciui
tatē erat locus vbi crucifixus est Jesus. Et
erat scriptꝰ hebraice: grece: ⁊ latine. Dice
bant ergo iudei ad pilatū. Noli scribere rex
iudeorū: sed quia ipse dixit rex sum iudeoꝝ.
Rñdit eis pilatꝰ. Quod scripsi scripsi: Cō
sidera igitur nūc aīa deuota: ⁊ oculo mētis

cõspice iesũ tuũ in monte caluarie brachijs extẽsis: manibꝰ ⁊ pedibus affixis. Aspicit in celũ ad patrẽ dĩ. Ecce pater hic suz: vsq͛ ad crucẽ me humiliare voluisti, ꝓ salute ⁊ amore humani generis: placet accepto: ⁊ pro eis me tibi offero quos esse mihi frẽs voluisti. Cõspice aĩa: qꝛ cõfluũt vndiq͛ sacratissimi sanguinis riuuli ex illis magnis scissuris: sic q͛ angustiatꝰ ẽ ꝙ se mouere nõ põt nisi in capite: illi tres claui sustinẽt totius corporis pondus: dolores acerrimos tolerat ⁊ vltra q͛ dici vel cogitari possit affligit̃ ipse cum matre sua: pendet inter duos latrones: vndiq͛ pene obprobria. vndiq͛ cõuitia. Et sic patz q̇nta particula huius tertie partis.

¶ Particula sexta huiꝰ tertie ꝑtis in qua ponit̃ iesu in cruce locutio: ⁊ iudeorũ auditio.

Sexta in ista ꝑte cõsideratio dꝛ iesu in cruce locutio ⁊ iudeoruz auditio. ¶ Circa quã ẽ sciẽdũ. ꝙ lz christꝰ in cruce. 7. ỽba amorosa dixerit: tñ ꝙꝛ dãte deo in ſmonario de. 4. ꝑtis diffuse de ipsis tractabimꝰ: hic tñ de tribꝰ succincte ⁊ breuiter ad ꝓpositũ de penitẽtia: de q̃ in isto opere ꝓncipalis ẽ intẽtio ꝯsiderabimꝰ. vbi tria notãda sũt. ¶ Primũ notãdũ dꝛ liberalis remissio: qꝛ ipse dñs eleuatꝰ in cruce: illico eleuatis oculis clamauit ad patrẽ dĩ. Pater dimitte illis: nõ. n. sciũt q̇d faciũt: vt pz Luc. 23. Ex q̃ dat̃ documẽtũ christianis oĩbꝰ: ꝙ debent exẽplo christi iiurias eis illatas equo aĩo pati: ⁊ iimicoꝝ iiurias ex corde remittẽ ⁊ obliuisci: si sibi volũt ꝑ verã pñiam pctã sua a deo dimitti: vñ Isid. sup his ỽbis ait. Disce christiane a christo tolerãtiã: qꝛ palmis est ꝑcussus: flagellis cesus: sputꝭ illusus: clauis affixꝰ: spinis coronatꝰ: morte dãnatus: oĩuz tñ imemor dĩc̃ Pater ignosce. q. d. Audi q͛ facsiliter. ¶ Scõm hic notãdũ dꝛ supernalis donatio. Nã vnꝰ de his q̇ pẽdebãt latronibus. s. Gesmas a sinistris blasfemabat cũ dĩ. Si tu es christꝰ: saluũ fac temetipsũ ⁊ nos. Rñdẽs aũt alter. s. Dismas qui bonus erat a dextris increpabat eũ dĩ. Neq͛ tu times deũ: qui in eadẽ dãnatiõe es: Et nos q̇dẽ iuste: nam digna factis recipimꝰ: hic vero nihil mali fecit? Et dicebat ad iesum. Dñe memẽto mei dũ veneris in regnũ tuũ. Ubi Aug. ait: Quis inquã illũ docebat nisi q̇ iuxta illũ pendebat. Et dicit illi iesus: Amen dico tibi hodie mecum eris in paradiso. Patent ista. Luc. 23. vbi dat̃ peccatoribꝰ doctrina ⁊ cõfidentia: ꝙ si cũ latrone vere penitẽant de peccatis suis ꝓpter amorẽ regni celestis: nõ solum remissionẽ peccatorũ cõsequent̃: sed etiam regna eterna ꝓmerebũtur. ¶ Tertiũ hic notãdũ dicit̃ cordialis vocatio. Nã sciẽs iesus qꝛ oĩa cõsũmata sũt: vt scriptura adimpleret̃ dixit: Sitio. vt pz Jo. 19. Ubi etiã scribit̃ ꝙ vas erat positũ aceto plenũ: ⁊ cõtinuo currẽs vnus ex eis accepta spongia impleuit eam aceto. ⁊ imposuit harũdini hysopo circũponẽtes obtulerunt ori eius: ⁊ dabant ei myrrhatũ vinũ cum felle mixtũ: scõm Math. 27. vt impleret̃ quod dictũ est per ꝓphetã. Dederũt in escam meã fel: ⁊ in siti mea potauerũt me aceto. Et cũ gustasset noluit bibere: sed dixit. Cõsũmatum est. Erat enĩ cõsuetudo vt portaret̃ bonũ vinũ ad refocillandũ eos qui ducebant̃ ad mortẽ. iuxta illud ꝓuerb. vltimo. Date vinũ his qui amaro sunt aĩo: bibant ⁊ obliuiscant̃ egestatis sue: ⁊ nõ recordent̃ doloris ampliꝰ: sed carnifices illi biberãt vinum: ⁊ posuerũt acetũ vt dictũ est. Quãuis enĩ in veritate sitierit iesus: quia ꝓpter sanguinis effusionẽ erat intꝰ totꝰ exciccatus ⁊ arefactus: nihilominꝰ moraliter intelligi põt ꝙ christꝰ habuit sitim salutis aĩarũ. qua ꝓpter dĩ. Sitio vocabat aĩas peccatrices vt cõuerterent̃ ad se: qꝛ christi cibatio ⁊ potatio ẽ animarũ cõuersio. Et ideo ait deuotꝰ Ber. O bone ⁊ dulcissime iesu quid est q̇ loqueris? quid est q̇ dicis? In cruce cũ iniq̇s suspenderis: in ligno clauis affigeris: tot doloribꝰ cruciaris: ⁊ dicis sitio. Re vera bone iesu nõ sitis aqueũ liquorẽ: sed fidẽ ⁊ salutẽ miserabilium peccatorũ ꝓ quorũ salute sic aspere cruciaris. O ergo superbi peccatores. O desperati. O scelerati. O auari. O luxuriosi: audite dominũ vestrũ in cruce clamantem. sitio: currite aquã lachrymaꝝ pro peccatis vestris portate: cõuertimini: Penitentiam agite: Date ei bibere: ⁊ eum in tantis doloribus modicũ refocillate. Ex tunc cepit oculis languere more morientiũ: modo claudẽdo modo aperiẽdo: ⁊ caput inclinare: modo in vnã partẽ mõ in aliã deficiẽtibꝰ viribꝰ: ⁊ clamore valido ſm aplm lachrymans dixit ſm Luc. vbi. s. Pater in manꝰ tuas cõmẽdo

ſpirittĩ meũ. Et hec dicẽs emiſit ſpm̃ inclina
to capite ꝯſus patrẽ ſup pect⁹ q̃ſi gr̃as agẽs
ꝙ ipſũ reuocabat: ⁊ tradẽs ei ſpm̃ ſuũ. Ubi
Ber. ait: Aſcẽdit in altũ vt longi⁹ audiret
fortiter clamauit vt null⁹ excuſaret: clamo/
ri lachrymas addidit. vt hõ cõpateret. Hec
fuit illa doloris vox p quã tota mũdialis ma
china viſa ẽ pariter cõdoluiſſe: terra tremo/
rib⁹ quatit: aperiunt ſepulchra: velũ templi
ſcindit: ⁊ celũ in ſuis luĩarib⁹ obſcurat: ſol⁹
hõ nõ cõpatit ꝑ q̃ chriſt⁹ occidit. Hec ille.
De iſtis habet. Luc. 23. Ubi etiaʒ dicit ꝙ
vidẽs Cẽturio qd̃ factũ erat. ſ. q2 ſic clamãs
expiraſſet: ⁊ ꝙ ſol obſcurat⁹ fuiſſet: ⁊ alia ſi
gna. Ha vt vidi ⁊ etiam luculẽter apparet:
mons caluarie vſqȝ deorſũ ſciſſus ẽ: in cuius
fixurã ſepe man⁹ poſui. Glorificauit igit deũ
ipſe cẽturio di. Uere hic hõ iuſt⁹ erat: ⁊ oĩs
turba eorũ q̃ ſil' aderãt ad ſpectaculũ illud ⁊
videbãt q̃ fiebãt pcutiẽtes pectora ſua reuer
tebãt. Et ſic patet ſexta particula hui⁹ ter/
tie partis.

Particula. 7. hui⁹ tertie ptis: in qua po/
nit ieſu a iudeis in cruce deſpectio ⁊ iniqua
ab eiſdem perſecutionis cõtinuatio.

Septima ⁊ vltima in iſta pte ꝯſidera
tio dicit Jeſu, a iudeis crudelis de/
ſpectio ⁊ pſecutiõis illi⁹ cõtinuatio.
Circa quã more ſolito tria ẽt q̃ reſtãt notã
da ſũt ¶ Primũ notãdũ dr̃. Matris ieſu
doloratio: q2 mortuo filio ſuo ſtabat iux̃ cru
cẽ⁹ mr̃ doloroſa di. Ubi m̃ fili Ubi m̃. Quis
dabit m̃ vt ego moriar tecũ? Cur agn⁹ ino
cẽs occiſus es? pmo q̃ alloq̃t filiũ di. Fac fili
mi vt ego tecũ moriar: Quare remanet ſine
filio mr̃? O fili trahe me tecũ: noli ẽẽ doloro/
ſe mr̃i dur⁹ q̃ cũctis fuiſti benign⁹. Nihil m̃
grati⁹ in pſenti ꝙ te amplexato in cruce tecũ
mori. Nihil mihi amari⁹ ꝙ viuere poſtq̃ tu
mortu⁹ es. O fili mi: tu mihi pr̃: tu mihi mr̃
tu mihi ſpõſus: tu mihi fili⁹ fili mi: tu m̃ oĩa
eras: nũc oĩb⁹ puata ſũ. Ubi ẽ ille delectabi/
lis aſpect⁹? Ubi ẽ ille vult⁹ let⁹? Ubi eſt illa
facies ſerena i quã deſiderãt angeli ꝓſpicere
Ubi ẽ ille viſus amabilis? Fili mi dilectiſſi/
me fili mi chare: fili mi ſpecioſe p̃ filijs hoĩuʒ
Nũc tot⁹ deformis: tot⁹ dñe decorat⁹ fact⁹
hoĩuʒ obprobriũ. Ubi ẽ. O fili loq̃la ſuauis
Ubi ẽ ꝯuerſatio mãſueta? Quo ibo fili mi?
Ultra ſine te q̃d faciã? Scdo loq̃t ad iudeos
O impij iudei. Nolite m̃ pcere: poſtq̃ filiũ
meũ crucifixiſtis crucifigite ſimul ⁊ matrẽ.
Aut mortẽ ſi habetis ſeuiorẽ pbete. 3° allo/
quit crucẽ ⁊ mortẽ di. O crux ſeuera q̃ ma t
filij mei facta es q̃re abſtuliſti eũ mihi? Ego
amplexabar eũ brachijs: ⁊ tu ſtringis eũ cla
uis. Ego inuolui euʒ pãnis ⁊ tu extẽdiſti eũ
lignis. Ego veſtiui eũ tunicis: ⁊ tu induiſti
veſtimẽto ſanguinis. Ego potaui eum lacte:
⁊ tu potaſti eũ aceto cũ felle. Redde igit mi/
hi filiũ meũ vt ſaltẽ tangam eũ. O mors ſe
uera exara vires: Diſſolue cõpages: perime
matrẽ cũ filio ſimul. Miſerere mei: da cõpẽ
diũ dolorib⁹ meis. ¶ Scõm hic notãdũ dr̃
iudeorũ inique pſecutiõis cõtinuatio. Naʒ
miniſtri diaboli ptereũtes blaſſemabãt mo/
uẽtes capita ſua dicentes: Uah. qui de. te. dei
⁊ in ter. di. reedi. illud ſal. fac. temetipſum
deſ. de cru. Similiter ⁊ ſu. ſa. illu. ei ad alteru/
trũ cũ ſcribis. dicebãt. Alios ſaluos fecit ſe
ip. non põt ſal. fa. chriſtus rex iſrael. de. nunc
de cruce. vt videam⁹ ⁊ credamus: vt patet
Mar. 15. Judei etiã i iniquitate ſua perſeue
rantes nõ ſaturati: q2 dies ille magn⁹ ſabba
ti erat; vt nõ remanerẽt in cruce corpora ſab
bato rogauerũt pilatũ vt frangerent eorũ
crura ⁊ tollerent: venerũt igit milites ⁊ pri/
mi quidẽ fregerũt crura ⁊ alteri⁹ qui crucifi
xus eſt cũ eo. Ad ieſum aũt, cũ veniſſent vt
viderũt eũ iã mortuũ: ⁊ forte etiã precib⁹
amaricate matris nõ fregerũt ei⁹ crura. Et
tũc impleta eſt ſcriptura. Jo. 19. vbi iſta ha/
bent. ſ. os eius nõ cõminuetis. Exo. 12. ſcri/
pta. Sed vnus militũ. ſ. Longin⁹ vt dicit
Magiſter hiſtoriarum lancea aperuit la/
tus eius: ⁊ continuo exiuit ſanguis ⁊ aqua:
ſcõm Jo. vbi. ſ. Qui longinus q̃uia ſangui/
ne chriſti cecus illuminat⁹ eſt: poſtea in ceſa
rea cappodotie ꝓ chriſti noĩe martyrio coro
natus eſt. ¶ Tertiũ hic notãdũ dicit Jeſu
de cruce depoſitio: q2 ſcõm Joh. vbi. ſ. ro/
gauit pilatũ Joſeph ab Arimathia eo ꝙ cẽt
diſcipulus Jeſu: occultus autẽ ꝓpter metũ
iudeorũ vt tolleret corpus Jeſu: ⁊ permiſit
pilat⁹. Uenit ergo ⁊ tulit corp⁹ Jeſu: venit
aũt ⁊ nichodem⁹ qui venerat ad Jeſũ nocte
pmũ ferẽs mixturã myrrhe ⁊ aloes q̃ſi libras
cẽtũ acceptur⁹ etiã corp⁹ Jeſu. Quos vt a
lõge pſpexit mr̃ afflicta alios ẽẽ putãs q̃ veni
rẽt ad nocẽdũ: timẽs ne crudeliora corpori

filij inferre vellent ptimuit valde: ⁊ ad Jo.
ceterasq̈ mlieres inq̈t. Quid faciā de filio
meo? Ecce canes adueniunt nōdū saturati
morte crudelissima. Tūc oēs surgūt cum ti-
more magno. O deꝰ quāta ē istoꝝ afflictio ho
die. Cōspiciēs aūt Joh. dicit, ego cognosco
ibi Joseph ⁊ nichodemū. Tūc dn̄a viribꝰ
reassūptis dicit Bn̄dictꝰ deꝰ nr̄ q̇ nobis mit-
tit auxiliū. Memor fuit nr̄i ⁊ nō dereliquit
nos. Fili occurras eis: q2 ipsi veniūt in auxi
liū nr̄m. Uadit ergo Jo. eis obuiā velociter
⁊ attingētes se adinuicē amplexant̄ cū fletu
magno nō valētes p magnū spatiū adinui-
cē loq̇ p̄ cōpassiōis teneritudine ⁊ abūdātia
doloris ac fletus: postea veniūt ad crucē ⁊
adorant filiū dei in cruce pendentē genu fle
ctentes cū ploratu magno. Deinde visitata
matre parauerūt se ad deponēdū eū de cru-
ce. Considera igit̄ aīa deuota ⁊ diligenter
⁊ morose attēde depositionis modū. Ponū
tur due scbale a laterib' crucis opposite Jo-
seph ascendit scbalā lateris dextri ⁊ satagit
extrahere clauū ipsiꝰ manus. Deinde Nicho
demus extrahit alium manꝰ sinistre. Descē
dit Nichodemus de cruce ⁊ venit ad clauū
pedum. Joseph vero sustinebat corpus dn̄i
Tunc pendentē manū dextram domina su
scipit reuerenter: ponit ad vultū suum: inti
me osculat̄ cū lachrymis ⁊ validis suspirijs
Euulso autē clauo pedū paulisper descēdit
Joseph: ⁊ omnes accipiūt corpus dn̄i ponē
tes illud in terra: ⁊ omnes amarissime plan
gunt quasi vnigenitū: precipue tamē mater
sua recepit in gremio sedens ⁊ ipsa in terra:
⁊ osculat̄ nunc caput: nūc manus: nunc os.
Alloquit̄q̈ filiū suum di. Fili mi nihil mi
hi respondes? Nōne hoc est illud os benedi
ctū quod iudeis sic dulciter predicabat? Nō
ne sunt iste manus que iudeis miracula fa-
ciebāt? Nōne hi sūt pedes qui euāgelicādo
discurrebāt? Unde tanta crudelitas? vnde
tam grandis impietas? vn̄ tā ingrata socie-
tas? Et his verbis oēs inuitabat ad fletū. Et
depositū corpꝰ in mediū flet̄ a cūctis. O si vi-
dissetis deuoti christiani locū illū q̄ nūc ē an̄
portā ecclīe sancti sepulchri: inter mediū se-
pulchri ⁊ mōtis caluarie quē sepius vidi: et
beatam virginē cū sororibꝰ ⁊ alijs predictis
cū Jesu hodie an̄ se posito lachrymādo: oscu
lando: oculo mētis cōspexi: vtiq̈ nūc ipsum
locū cōsiderātes in quo depositꝰ Jesus de
cruce an̄ sepulturā suā corā p̄dicta turba per
aliq̇d spatiū requieui vna mecū cōpatiēdo
illi amaricate mr̄i: lachrymas indesinenter
effūderetis. Eūtes igit̄ christiani si vere de
uoti estis ⁊ fideles p totā istā diē cōpatiēdo
Jesu ⁊ mr̄i sue. Jesū cū ipsa sepeliētes ad il-
lud scm̄ sepulchrū christi vbi sepiꝰ cū lachry
mis: celebraui: pedibꝰ mētis accedētes flete
plorate: corda vr̄a ibi sepelite: veniā pctōꝝ
vr̄oꝝ poscite: vt per verā pn̄iam ⁊ meritum
passiōis christi. vna cū latrone mereamini
audire: Hodie mecum eris in paradiso. Ad
quē cōducat nos ipse qui per mortē suam no
bis deuicta morte celestia regna preparauit
in secula seculorū. Amen.

¶ Sabbato scō de preparatione sacre cōio-
nis. Qualiter .s. debeant se preparare susce-
pturi sacrā cōmunionē in solēnitate sequēti
¶ Sermo. 89.

Qui timent deū p̄parabūt corda. Scri-
bunt̄ hec vba Ecclesiasti-
ci .2. Suscepturi frēs cha-
rissimi h3 instōne ecclīe i
seq̄nti solēnitate dn̄i3 nr̄i3
iesū xp̄m p sacr̄m eucharistie: debemꝰ nos cū
ipsiꝰ adiutorio p̄pare: ⁊ oēs latebras aīe nr̄e
diligētiꝰ inspicere: ne forte sit in nobis aliq̇d
pctm̄ abscōditū q̇d ⁊ ꝯsciam nr̄am cōfūdat
⁊ mordeat: atq̈ oculos diuine maiestatis of-
fendat. Sicut eni aliq̇s susceptur' dn̄m tem
poralē in domū suā ab oibꝰ sordibꝰ ⁊ immū-
dis rebꝰ ipsā domū mūdat: ⁊ quecūq̈ hone-
sta ⁊ necessaria sūt scd̄m suā possibilitatē p̄-
parat. Etsi hoc facit mortalis suscepturus
mortalē: ita ⁊ nos multo magis expectātes
in crastino accipe dn̄m nr̄m in domū ꝯscie
mūdare debemꝰ in quātū possumꝰ corpa sic
⁊ corda: vt celestis ille dn̄s nihil i nobis sor-
didū: nihil obscurū iueniat. Nō solū timen
tes deū diligēter facere studēt. vn̄ sapiēs in
vbis ppositis ait: Qui ti. deū p̄pa. cor. ⁊c̄. de
qua p̄paratiōe: q̄ se debēt p̄pare suscepturi
i pascbate sacrā cōiōnē h3 p̄ncipiū mediū ⁊
finē. tres cōclusiones annotabimꝰ. Prima
dicet̄ preparatio antecessiua. Scd̄a dicetur
preparatio cōmunicatiua. Tertia dicetur
preparatio cōsecutiua.

Pars pͥma hͧ sermonis in q̄ ponit̄ p̄para
tio q̄ dȝ an̄cedere sacrā cōmunionē.

PRimo igit̄ i isto s̄mone tractandū ē
de p̄paratiōe q̄ dȝ an̄cedere sacrā cō
munionē. Et debȝ esse triplex ista p̄
paratio an̄cessiua seu an̄cedens. Prima dici
tur purgatio 2ͣ. cessatio 3ͣ. ornatio. ¶ Pri
ma p̄paratio an̄cedens cōionē dicit̄ purga
tio: q2. s. aīa cū oī diligētia dȝ iter atq̧ iter
examinare conscientiā suā: vt nō solū. s. pec
cata q̄ cōiter cognoscunt̄ ⁊ sunt manifesta: ß
etiā p ignorantiā ⁊ obliuionē latētia inq̄tū
sibi possibile fuerit subtiliter possit discutē.
iuxta illud Ber. in meditatiōibꝰ. Uitā tuā
q̄tidiana discussione examina: attēde diligē
ter q̄tū p̄ficias: vel q̄tū deficias: q̄lis sis in
moribꝰ: ⁊ q̄lis in affectionibꝰ. hec ille. ¶ Ma
xime hoc fieri dȝ q2 pctā nimis sunt occulta
adeo vt vix cognosci valeāt: teste pp̄ha qui
ait: Delicta q̄s intelligit? Et iō q̄ crastia die
cōmunionē accipe desiderat: p totū hūc diē
noctēq̧ sequentē q̄tum natura valet dȝ cō
scientiā suā ad iudiciū vocare: ⁊ eā examina
re implēdo illud Osee. 2ͦ. Iudicate matreȝ
vestrā. i. conscientiā: q2 si vos iudicabitis nō
iudicabit vos deꝰ. iuxta illud apl̄i. i. Chor.
xi. Si nosmetipsos iudicaremꝰ nō vtiq̧ a do
mino iudicaremur. Qua examinatione fa
cta si aliquā nouā maculā reperit dȝ de ipsa
⁊ de alijs oblitis verā habere contritionē: q2
cor ꝯtritū ⁊ humiliatū deꝰ nō despiciet. Ista
q̄ppe ꝯtritio est illa cognitio quā nō bene co
gnoscēs. Seneca dicebat: Initiū salutis co
gnitio peccati. Sed nō sufficit ad verā purga
tionē ꝯsciētie sola ꝯtritio: sȝ necessaria ē etiā
ꝯfessio. Ideo qui volūt bn̄ purgati accedere
ad cōmunionē: ⁊ si semel cōfessi fuerint: q2
plerūq̧ in vna ꝯfessiōe nō possūt plene suā
conscientiā expurgare: debent isto sero vel
quod tutiꝰ est cras in mane reuerti ad cōfes
sionem ⁊ plenā consciētie facere purgationē
vnde pp̄ha inquit: Preoccupemꝰ faciē eiꝰ
in cōfessione. Et i oī cōmunicaturo: Eccle.
18. dicit̄. Ab oī delicto mūda cor tuuȝ. s. an̄
cōmunionē. ¶ Secunda p̄paratio que de
bet precedere sacrā cōmunionē dicit̄ cessatio
quia nō solū homo tali tēpore debet cessare
ab illicitis. s. a peccatis mortalibꝰ quod qui
bus dictū est supꝛiꝰ: sed etiā dȝ cessare q̄tū
sibi possibile fuerit ab oībus cogitationibꝰ
tēporalibꝰ extrinsecis ⁊ carnalibꝰ: quia voci
ferat dn̄s p Esa. p̄. Lauamini: mūdi esto
te: auferte malū cogitationū vestrax. ⁊ Hie
re. 4. Laua a malicia cor tuū. ⁊. i. Cho. 7.
Emūdemus nos ab oī inq̄namēto carnis. ⁊
ibidē. 5. Expurgate vetus fermentū: vt sitis
noua conspersio. A quibꝰ ⁊ si hō debeat absti
nere oī tēpore: maxime tn̄ i isto sacratissimo
tēpore quo susceptur9 est tantū ac tale sacra
mentū debet cessare homo a tumultuosa cō
uersatiōe: ⁊ multox auditione s̄m pp̄ham.
Sepulchx patēs est guttur eox linguis suis
dolose agebāt: ne audiat illa que habent mē
tem suam perturbare ⁊ necesse sit ei alia di
cere ⁊ multa loqui. A quo etiam abstinere
tali tempore debent: quia iuxta sapientē pro
uer. x. In multiloquio non deerit peccatuȝ
Hi quippe debēt facere more leprosox: qui
Leuiti. 13. precipiunt̄ os habere veste conte
ctū: vt quisq̧ eorū dicē possit illud Iob. xi.
Purus est sermo meus: ⁊ mūdus sum in cō
spectu tuo. Debet etiaȝ homo ieiuno stoma
cho sacram cōmunionē sumere nisi rōnabi
lis necessitas cogat. Quia s̄m Ricar. in. 4.
di. 8. ar. 2. q. 3. hoc constitutū est ⁊ consuetū
ppter reuerentiā sacramenti: nisi vt dixi im
minēte necessitate mortis. Patet ēt p Aug.
li. p̄. ad inq̄sitiones Ianuarij. Et p magistrū
in. 4. di. 8. c. 3. ⁊ de cōse. di. 2. c. liquido. vbi
dicit̄: Placuit spiritui sancto vt in honore
tanti sacramenti priꝰ in os christiani dn̄icū
corpus intraret q̄ ceteri cibi. hec ibi. Debet
enim s̄m Ricar. in. 4. di. 9. ar. 2. q. 3. homo
tali tēpore abstinere a coitu coniugali siue
vsu matrimonij. Unde Hiero. in quodam
sermone. ⁊ habet̄. 33. q. 4. c. sciatis. vbi dicit̄
Sciatis fratres charissimi q̄m quicūq̧ vxo
ri debitū reddit vacare nō pōt orōni: neq̧
de carnibꝰ agni comedere debet. Itē si panes
ꝓpositōis ab hisqui vxores suas contigerāt
comedi nō poterant: quanto magis panis q̄
de celo descendit nō potest ab his qui coniu
galibus paulo ante hesere complexibus vio
lari atq̧ coniugi. hec ibi. ⁊ de conse. dis. 2. c.
oīs homo. dicit̄. Oīs homo ante sacraȝ cō
munionem a ꝓpria vxore abstinere debet tri
bus aut quatuor aut q̄nq̧ aut sex aut septeȝ
diebus. Et q̄uis aliqui dicant vt etiā glo.
ibidē dicit q̄ reddens debitū posset accedere
ad cōionem: tamē saluo meliori iudicio hoc

ego nō consulo: quia nō est in potestate red dentis in illo actu nō fieri caro ⁊ habere car nales cogitationes: quia ƀm phm actus ve nereus. Debet etiā homo cessare in ista no ctea nimia ⁊ delitiosa quiete: vnde qꝛ crasti na die est cōmunionē recepturus non debe ret hac nocte in lecto dormire nec nudus: sꝫ indutus si comode fieri posset. Unde cuili bet cōmunicaturo. Esa. 52. dicit: Cōsurge cōsurge induere fortitudine tua syon. i. aīa fidelis: cum alijs qui recepturi sunt sacram cōmnnionē: consurge ⁊ tota fortitudine ne gligentiā corporalē vince: ⁊ induere te hac nocte saltem vt ista modica penitētia corpo ralis preparatio sit gratie spūalis. ¶ Ter tia preparatio que debet precedere sacram cōmunionē dicit ornatio: videlicet bonarū ⁊ sanctaꝝ actionū. Accedimus enim ad deli catum ⁊ super omnē extimationē nobile con uiuiū magni regis: Unde Hiero. in testamē to. Eya fidelis aīa epulare ne morieris his pasci delicijs: ne pigriteris hoc frui cōuiuio in quo nō carnes tauroꝝ ⁊ hircoꝝ vt olim in lege: sed saluatoris tui corpꝰ sumendū propo nitur. Ad hoc autē conuiuiū necesse est nō solum a peccatoꝝ sorde mundatū esse: sꝫ etiā virtutibus ornatū accedere: ne aliter condē natorie dicat. Quomodo huc intrasti non habens vestē nuptialē? Matth. 22. vnde in quodā sermone Aug. ait. Unusquisqꝫ cōsi deret conscientiā suā: ⁊ quādo aliquo crimi ne vulneratū se esse cognouerit priꝰ oratiōi bus ieiunijs ⁊ elemosynis studeat mundare conscientiā suā: ⁊ modis p̄fatis mandatam ornare: sequit. Et sic eucharistiā presumat accipere. Ex quo dicto Aug. patet quia nos debemus ornare oī genere boni ⁊ virtutuꝫ. In cuiꝰ mysteriū Exo. 12. mādacatur agnū qui sacramentū dn̄i typice demōstrabat pre ceptū est. Renes vestros accingetis: calcia menta habebitis in pedibꝰ vestris: tenentes baculos in manibus: ⁊ comedetis festinanē: est enim phase. i. transitus dn̄i hec ibi. Per renes accingere intelligit castitas ⁊ continē tia: de qua dictū est. s. per habere calciamē ta in pedibꝰ per quos affectus designat: itel ligitur charitas que est forma oīuꝫ virtutū p tenere baculos in manibꝰ intelligit ꝯstan tia ⁊ perseuerātia boni operis vn̄ Luc. 12. Sint lūbi vestri precincti: ⁊ lu. ar. in ma. ve

stris sup quo verbo Greg. ait: Duo sunt q̄ iubent: ⁊ lūbos restringere: ⁊ lucernas tenē vt ⁊ mūdicia sit castitatis in corpore: ⁊ lumē veritatis in operatione. Redēptori etenī nr̄o vnū sine altero placere nequaq̄ potest. h ibi ¶ Et sic patet pars prima.

¶ Pars secūda huiꝰ sermonis in qua ponit p̄paratio q̄ dꝫ cōcomitari sacrā cōmunionē

Secūdo in isto sermone tractandū ē de p̄paratione que cōcomitari debꝫ sacrā cōmunionē. Que est etiaꝫ tri plex. s. meditatio: oratio: humiliatio ¶ Pri ma preparatio cōcomitans sacrā cōmunio nem dicit meditatio. Debet enim hō in ipso actu sacre cōmunionis tria maxime p̄medi tari. Primo debet premeditari quāte sit no bilitatis. Nam de cōse. di. 2. c. nihil dicitur. Nihil in sacrificijs maiꝰ esse potest q̄ corpꝰ ⁊ sanguis Christi: nec vlla obligatio hac po tiorē: sed hec omnes precellit. Ait enim dn̄s Joā. 6. Caro mea vere est cibus: ⁊ sanguis meꝰ vere est potus. Ubi est caro beata ⁊ gra ta: anima beatior et gratior: deitas beatis sima ⁊ gratiosissima. Secūdo sūpturus cō munionē debet p̄meditari quante sit vtilita tis: quia Jo. 6. dicit p ipsū Jesū. Qui mā ducat meā carnē ⁊ bibit meū sanguinē habꝫ vitā eternā: que incboat per gratiā ipsiꝰ iu stificantē: preseruat per gratiā ipsiꝰ roborā tem: ⁊ corroborat p gratiā ipsiꝰ ꝯsūmanteꝫ Talis eniꝫ cibꝰ ⁊ potꝰ facit hoīeꝫ vnitū deo magis vniri: approbatuꝫ magis approbari: gratificatū magis gratificari: elongatuꝫ a malo magis elōgari: cōfirmatū in bono ma gis cōfirmari. Tertio debet p̄meditari sum pturus cōmunionē quāte sit charitatis. Je sus relicturꝰ mundū an̄ passionē suā per hoc sacramētū reliq̄t sui memoriā vn̄ p̄me Co rinth. 11. Quotienscūqꝫ eniꝫ manducabitis panē hūc ⁊ calicē biberis: mortē dn̄i annun ciabitis donec veniat. Qn̄ enī christianꝰ ad cō munionē accedit dꝫ habē ad memoriā mor tē Christi: ⁊ habere ipsū p̄oculis passiona tū ⁊ crucifixū: ⁊ venturꝰ ad iudiciū: ad donā dum gratis de tanto beneficio premiū: igra tis pro suppliciū. Et hoc est quod dicit ī au ctoritate predicta. mor d. a. do. ve. s. ad re tributionē futurā: iō subdit: h facite in meā cōmemorationē. De hac materia trē. 4. scri bitur. Memoria memor ero: ⁊ tabescet ī me

aĩa mea: quia aĩa in huiusmodi recordatiõe
afficit circa Christũ: ⁊ ex deuotione aĩatur
ad sustinendũ pro eo si oportuerit oẽz passio-
nem: q2. s. talẽ ⁊ tantã aduersus semetipsuz
sustinuit pro nobis cõtradictionẽ. ¶ Secun
da pparatio que dz ꝯcomitari sacrã cõionẽ
dr orõ. Tu eniz ſm aplm. i. Chor. 3. nõ su-
mus sufficiẽtes cogitare aliqd a nobis q̃si ex
nobis: sz sufficiẽtia nostra ex deo est: debz hõ
accedens ad tãtũ sacramẽtũ feruenter orare
deũ vt ipsũ dignũ efficiat di. cũ ꝓpha. Cor
mundũ crea in me de⁹ ⁊c̃. Quapropter quili
bet deuote ⁊ humiliter hac nocte orõni vaca
re debet ⁊ intra cubiculũ suuz clauso hostio
rumorꝝ tẽporaliũ: iuxta illud Matt. 6. Tu
aũt cum oraueris intra in cubiculũ tuũ: et
clauso hostio ora patrẽ tuũ. Ubi Greg. ait
Ingressus in cubiculũ est cordis reuocatio.
Et clausio hostij est cordis intẽtio: qð fieri
debet saltẽ in aurora cras mane ⁊ dicere cũ
ꝓpha. Et ego ad te dñe clamaui ⁊ mane ora
tio mea pueniat ad te. Et si possibile est sit
tam feruens oratio vt signis cõpetẽtib⁹ exte
rius demõstret: que postea deuotio nomina
bitur: que est teneritudo cordis qua quis de
facili in lachrymas resoluit: vel ſm alios de
uotio est feruor bone volũtatis quã mens co
hibere nõ valens certis inditijs manifestat.
¶ Tertia pparatio que dꝫ concomitari
sacram cõionez dicit humiliatio. Si enim
vt habet de imuni. eccle. c. decet. li. 6. ad ec-
clesias debet esse humilis ⁊ deuot⁹ ingressus
deuota cõuersatio: deo grata: inspicientib⁹
placida: multo magis debent ista esse in acces
su ad tãtũ sacramẽtũ: ad qð christiãi accedẽ
dẽt cũ sũma reuerẽtia: humilitate: ⁊ cũcto
rũ sensuũ honestate: ꝓpterea hoies de per se
⁊ mulieres p se ad cõionez ire studeãt: hoies
vero dico discoopto capite: ⁊ ad collũ cigulo
posito: saltẽ lachrymis mẽtis ⁊ cordis cõmu
nicent. Mulieres vero velata facie q̃tũ decz
nõ ornate: sz humiliter ⁊ reuerẽter accipiãt
corp⁹ dñicuz. Scribit enim Eccle. 32. Pro
reuerentia accedet tibi bona gratia. Et si ſm
aplm ad Phil. 2. etiã ad solũ nomẽ Jesu dz
flecti oẽ genu celestiũ terrestriũ ⁊ infernorũ
quãto magis ad ei⁹ pñtiaz: maxime cũ in hoc
sacro nõ tm̃ habeam⁹ ei⁹ pñtiaz: sz etiã inex
timabilẽ beniuolentiã q̃ nobiscũ nõ solũ di-
gnat domestice conuersari: sz etiã in vite tri-
buit se nobis alimoniã. Jð nullaten⁹ posse-
mus cũ tãto charitatis feruore: tãta reuerẽ
tia: tãta deuotione: q̃n ampli⁹ teneamur: dz
etiã hõ diligẽter attẽdere ne ex sacratissima
Eucharistia minimũ qd male decidat: vt do
cet Aug. i. q. i. c. interrogo vos. Nõ aũt est:
q2 in qlibet etiã particula ſm theolo. totum
existit sacrm: ꝓpterea etiã nõ cõuenit dẽtib⁹
masticare: ne vel aliqd inter dẽtes remaneat
sz lingua reuerent accipiẽdo deuoti⁹ trãsglu
tiet: postmodũ cũ vino os diligẽtissime la-
uet: ⁊ sic tãtũ sacrm cũ aĩ deuotione ⁊ reuerẽ
tia suscipiat. Et sic patet ps. 2a. h⁹ ſmonis.
¶ Pars tertia h⁹ sermonis in q̃ ponit prepa
ratio q̃ dz ꝯseq sacrã cõmunionẽ.

Tertio in ista sermone tractandũ est
de alia pparatione ꝯsequẽte ad sacrã
cõmunionẽ: q̃ vtiq3 triplex est. Pri-
ma dicit regratiatio. 2a dicit vacatio 3a di
citur retentio. ¶ Prima pparatio q̃ dz ꝯse
qui sacrã cõionẽ dicitur gratificatio seu re-
gratiatio. Postq̃ eniz hõ accepit tãtũ sacrz
atq3 beneficiũ semp ⁊ gratant memorie reti
nendũ: dz imensas deo referre grãs. Vt eni
de reliquijs ⁊ veneratione sctõꝝ in. c. si dñz.
in cle. Hec est cõmemoratio gliosa q̃ fideliuz
aĩos replet gaudio salutari: ⁊ cũ infusione le
titie deuotiõis lachrymas subministrat. Ex
ultam⁹ nimirũ nr̃am cõmemorando liberati
onẽ: ⁊ recordãdo dñicaz passionẽ: p quã libe
rati sum⁹ vix lachrymas continem⁹. hec ibi
Penset igit hõ attẽta mẽte: qd est et q̃tum
sit qð in hoc sacro nobis concessũ est. Et cuz
Hiero. in testamẽto suo dicat. O signũ dile
ctionis inopinabile: vt idẽ sit dator ⁊ datuz
⁊ donatũ est ipsũ donũ. Quã magna dulce-
do tua dñe: quã abscõdisti timẽtib⁹ te: ⁊ per
fecisti spẽrantib⁹ in te: O ferculũ excellẽtissi
mũ: venerandũ: colendũ: adorandũ: glificã
dum: ⁊ amplectendũ: ⁊ oib⁹ laudib⁹ extollẽ-
dum: cũctis pconijs firmiter in cordis visce
ribus retinendũ: ⁊ ppetuis tpib⁹ diligendũ
Dicatq3 cũ scã mr̃e eccl'ia in dicta cle. si dñz
O diuini amoris imensitas: diuine pietatis
supabũdãtia: diuine largitatꝫ afflũetia. De-
dit eniz nobis oĩa: quia oĩa subiecit sub pedi
bus nostris. Et ita: ⁊ cũ tam copiosa fuerit
erga nos ei⁹ munificẽtia: volẽs adhuc ipse i
nobis suã exuperantẽ charitatẽ pcipua libe-
ralitate mõstrare seipsum nobis exhibuit: ⁊

transcendens oẽꝫ plenitudinẽ largitatis oẽꝫ modũ dilectionis excedẽs semetipsũ tribuit in cibũ. hec ibi. ¶ Scḋa ꝑparatio q̄ dꝫ ꝯseq̇ sacrã cõionẽꝫ dȝ vacatio: q2. s. hõ cõicat⁹ nõ dꝫ statim ad ꝯuersationes ⁊ ad seculariũ negocia currere: ꝫ in silẽtio solitari⁹ ꝑ totã illã diẽ ꝑseuerare vacãdo ꝯtẽplatiõi: ⁊ aliquas orõnes siue ps dicẽdo. A cibo etiã corporali: nisi aliq̃ rõnabilis cã suadeat: dꝫ ob sacri reuerentiã ꝑ spatiũ abstinere. vñ de ꝯse. di. 2. c. trib⁹. dicit Clemẽs ḋ accipiẽtib⁹ Eucharistiam nõ statim ad cões cibos ꝯueniant: ne putẽt scẽ portioni cõmisceri cibũ q̇ ꝑ aliquã tulos digestus in secessũ diffundit. Si igit mane dñica portio edit: vsq3 ad sextaꝫ ieiunent ministri q̇ eã assũpserũt. Et si ẽtia aut 4. hora acciperẽt: ieiunẽt vsq3 ad vesper: sic secreta sanctificatione custodiẽda sũt sacra. hec ibi. Aliq̇ dicũt ꝫ olim obtinuisse qñ pauci inueniebant sacerdotes ⁊ raro celebrabatur. Sꝫ si ꝫ rõ videt excusare sepe celebrãtes nõ tñ raro cõicantes nisi forte ifirmitatꝫ seu scãdali tollẽdi nccitas aliud suadeat. ¶ Tertia ꝑparatio q̄ dꝫ ꝯseq̇ sacrã cõionẽ dȝ retentio: q2 si sacrm̃ istud eẽt ꝑ abstinentiã a cibo corporali secreta sanctificatione custodiendum: vt dictũ est: quãto magis ꝑ abstinentiam a pctõ mortali. Ideo sũme cauere debꝫ cõicatus ne in pctm̃ decidat: ne per ipsũ Iesum acceptum expellat. vt enim Sap. i. scribitur. Aufert se. s. Jesus a cogitationibus: que sũt sine intellectu: ⁊ corripiet a superueniẽte iniquitate. Et iter ibidẽ. Peruerse cogitationes separãt a deo. Et vt dicitur in. c. queadmodũ. extra de iureiu. Turpi⁹ eijcit q̄ non suscipit hospes. Et maxime si hec eiectio fit ꝑ celerẽ peccati cõmissionẽ: sicut multi faciunt qui post acceptam cõmunionẽ putant sibi licere prioribus peccatis siue vanitatibus statim locuꝫ dare. Et hinc est q̄ plures statutis tẽporibus cõmunicare nõ desistunt: ⁊ tamẽ a cõsuetis vel quod deteri⁹ est a grauiorib⁹ delictis minime desinunt: qḋ ꝑuersissimũ est. Ecce quãta ꝑparatõe dꝫ tãtũ sacrm̃ suscipi. Qḋ q̇ fecerint crastina die per virtutẽ hui⁹ sacramẽti cũ Christo resurgẽt ad sempiternã gloriã i secula seculoꝝ: Amẽ.

Dñica resurrectõis dñi nostri Iesu Christi de necessitate ⁊ excellentia resurrectiõis eiusdem. Sermo. 90.

Nolite expauescere: Jesum queritis Nazarenũ crucifixum: surrexit non est hic. Scribunt hec verba Mar. vltimo ⁊ in euãgelio occurrẽtis solẽnitatis. Post tristitiã ⁊ dolorẽ fratres charissimi congruũ est vt sequat tanto amplior letitia quanto maior fuit mesticia. Et ideo sicut mors que est finis oĩs mali ⁊ in qua terminat oẽ bonũ. Et ꝫm philosophum 3. ethi. est vltimũ terribiliũ causat magnã in cordib⁹ charoꝝ ⁊ propinquoꝝ mortui ⁊ vt ita dicam incõparabilẽ tristitiã: ita vita maioreꝫ letitiã: quia vt ait phs in topicis: sicut se hꝫ oppositũ i opposito: ita ꝓpositũ i ꝓposito. vñ sicut mors est causa mesticie ita vita cõtraria morti est causa letitie. Hoc idcirco dixeriꝫ: quia oĩs fidelis christian⁹ qui iure his preteritis diebus videlꝫ passionis dñi nostri Jesu Christi ex amarissima eius mortis memoria valde condoluit: in ista hodierna die resurrectionis eiusdem valde debet gaudẽ: quia de morte ad vitam resurrexit: ⁊ nobis spem resurrectionis procurauit. Ait enim apostolus Thi. 2. Si mortui fuim⁹. s. ꝑ cõpassionem eius dolendo: ⁊ conuiuemus. Si sustinebim⁹ ⁊ ꝯregnabim⁹. Tu igit qui plorasti cum Christo ⁊ Maria matre ei⁹ Maria magdalena: Maria iacobi: Salome: in die veneris sancti: letare hodie ⁊ gaude cum eis q2 hec est dies quã fecit dñs exultem⁹ ⁊ letemur in ea. Nam euntes ad sepulchrũ cuꝫ Maria magdalena ⁊ socijs: inueniẽtes lapidem reuolutũ ab hostio monumenti. Et introeũtes inuenietis iuuenẽ. i. angelũ sedentem in dextris coopertũ stola candida: ⁊ extimescentibus vobis dicet vobis verba proposita. Nolite expauescere. De qua solẽnitate resurrectionis tres considerationes i isto glorioso die annotabim⁹ q̄ꝝ ꝑma dicet resurrectionis necessitas. 2a. resurrectionis virtuositas. 3a. resurrectionis ꝑmitas.

Pars ꝑma hꝰ ꝑmonis in q̄ ponit necessitas resurrectõis Christi Jesu ⁊ declaratur.

Primo in isto sermone ḋ resurrectõe dñi tractãtes ꝑ ⁊ añ oĩa hẽm⁹ ꝯsiderare ei⁹ nccitatẽ. fuit eni xp̄i resurrectio necessaria triplici respectu ꝫ sniaꝫ. Ale.

de ales i tertia pte in tractatu de resurrectio
ne christi. q. i. Et sanctũ Tho. in tertia pte.
q. 53. arti. 5. Primo respectu sui. 2° respectu
nostri. 3° respectu angeli. ¶ Primo fuit ne-
cessaria christi resurrectio respectu sui tripli
ci rõne. Primo rõne cõiũctionis. Scdo ra-
tione pfectiõis. Tertio rõne cõmẽdationis
Primo fuit necessaria christi resurrectio re-
spectu sui rõne cõiũctionis. Sentẽtia ẽ oĩuz
theologorũ. s. Alex. de al. vbi. s. q. 2. Et btĩ
Tho. in tertia parte. q. 50. ar. 2. Et Ric. in
3. di. 21. Et Bo. ibidẽ ar. i. q. 2. 7 multorũ
aliorũ. q quãuis christ⁹ vere mortu⁹ fuerit:
tñ diuinitas nõ fuit sepata a carne mortua:
cui⁹ resurrectionẽ causa breuitatis omitto.
Qua ppter nõ fuit cõueniẽs vt caro cõiun
cta diuinitati remaneret i miseria mortĩs: g
necesse fuit ipsũ de morte ad vitã resurgere
vt diuinitas que ẽ vita viuẽtiũ cõiũgeret car
ni viue: 7 nõ remaneret cõiũcta carni mor-
tue: quã nec mortuã nec viuã rõnabilit de
bebat vnq̃ dimittere. Et hec ẽ rõ quare ca-
ro christi i sepulchro nõ fuit putrefacta sm
Alex. prime vbi. s. Nã si virt⁹ aliqua crea
ta vnita corpori nõ patit ipsum corrũpi: vt
patet de aĩa: ergo multo forti⁹ virt⁹ diuina
vnita corpori christi nõ patiebat ipsuz cor-
rũpi. Et hoc est qđ dicit ppheta. Nõ dabis
sanctũ tuum videre corruptionẽ. Ubi vna
glo. Corp⁹ christi sanctificatuz per qđ alia
sanctificant nõ patieris corrũpi. Qđ si dica
tur. Grego. ait. Mortẽ nostrã moriẽdo de
struxit: sed christ⁹ non solũ debuit destruere
mortẽ. i. dissolutionẽ aĩe 7 corporis: sz etiã
mortẽ que attendit in corruptiõe. i. in inci-
neratione. Ad hoc rñdet sm Alexã. q du-
plex ẽ corruptio. s. corruptio passibilitatis:
7 hoc cõuenit corpori christi: 7 corruptio pu
trefactiõis 7 hoc nõ cõuenit ei. Nõ fuit g cõ
ueniẽs christo q per incinerationẽ suaz de-
strueret nostrã: quia corp⁹ eius erat vnituz
diuinitati 7 aĩe vt dictũ est. Sed sufficiebat
destruere mortẽ nostrã per mortẽ suã per se
parationẽ aĩe a corpore. ¶ Secũdo fuit ne
cessaria respectu sui rõne pfectionis sic. Est
primũ per se notũ. Omne totũ nobilius est
sua parte: 7 vna pars sine alia est impfecta
sed in christo debuit eẽ omnis perfectio que
reperit in natura humana. Cũ ergo anima
sine corpore sit imperfecta 7 econuerso: sicut

pars sine suo toto: igit oportuit q aĩa christi
vniret suo corpori 7 ecõuerso. Qđ si dicat
Quicũq3 resurgit ad aliquid alti⁹ pmouet
sed corpus christi remãsit post mortẽ vnitũ
diuinitati: ergo nõ potuit in aliquid altius
pmoueri: ergo 7c. Ad hoc rñdet q diuini
tas erat vnita carni christi post mortẽ vnio
ne personali nõ aũt vnione nature: sicut aĩa
vnit corpori sicut forma cõstituta: 7 ideo p
h q corp⁹ ei⁹ vnitũ ẽ aĩe pmotũ ẽ in altiorẽ
statũ nãe: nõ autẽ in altiorẽ statum psone.
¶ Tertio fuit necĩa respectu sui rõne cõmẽ
datiõis. s. diuine iusticie: qr ad iusticiã dei ptĩ
net exaltare illos q se hũiliãt pter deũ: iux
illud Luc. 14. 7 18. 7 Math. 23. Qui se ex-
altat hũiliabit: 7 q se 7c. Sz christ⁹ hũilia-
uit se fact⁹ obediẽs vsq3 ad mortẽ: mortẽ ãt
crucis ad Phil. 2°. g iusticia diuina exigebat
vt xps exaltaret vsq3 ad gliaz resurrectiõis
vñ ppha i psona christi sic dic. Dñe pba. m.
7 co. m. tu co. ses. 7 resurrectionẽ meã. i. pba
sti hũilitatẽ. Qđ si dicat Damasce. i. 4. li. di-
cit: Resurrectio scđa ẽ ei⁹ qđ dissolutũ ẽ 7 ce
cidit aĩalis resurrectio: h christ⁹ nõ cecidit p
pctm̃ nec dissolutũ ẽ corp⁹ ei⁹: vt pz. s. igit
7c. Ad hoc rñdet q hic Damasce. diffinit
resurrectionẽ eoꝝ q ceciderũt p mortẽ q seq-
tur ad pctm̃: 7 ponit ibi scđa ad differẽtiã su
scitatoꝝ p miracula. Et iõ Alex. dat diffini
tionẽ ppã resurrectiõis xpi. di. Resurrectio
ẽ corpis facti icorrupti. i. ipassibilis ad aĩaz
iterata vnio: nec ponit ibi casus: qr xpi mors
nõ fuit casus opposit⁹ nãe recte. ¶ 2° necĩa
fuit respectu nñri ẽt trib⁹ rõnib⁹. Rõne cõfirma
tiõis. Rõne recõciliatõis. Rõe instructõis
Primo fuit necĩa respectu nñri rõne cõfirmatio
nis. s. fidei 7 spei. Fidei dico: qr p ei⁹ resurre
ctionẽ cõfirmata ẽ fides nñra circa diuinitatez
xpi: qr vt dr 2. Cor. vl. Si crucifix⁹ ẽ ex i
firmitate nñra. Et i psal. dr. Que vtilitas i
sãguie meo dũ descẽdã i corruptõz. s. i sãgui
nis mei effusione descẽdẽdo qsi p qsdã grad⁹
maloꝝ in corruptõz. q. d. nulla. Si. n. statiz
nõ resurgo 7 corruptũ fuerit corp⁹ meũ: ne-
mini annũciator: nullũ lucrator: vt exponit
gl. Spei etiã dixi: qr dũ videm⁹ christũ resur
gere q ẽ caput nñm: etiã nos i spe resurretio
nis nñe cõfirmamur. Vñ apls pme Cor. 15.
Si xps pdicat q resurrexit a mortuis quõ
qdã dicũt i nobis: qm̃ resurrectio mortuoꝝ

nõ est.q.d. Ex quo Christus resurrexit nõ est diffidendũ de resurrectione nr̃a: vñ beatus Job.19.sui lib.ait. Scio q redẽptor me⁹ viuit.i. Christus a mortuis resurgens. Et in nouissimo die.i.in die iudicij cõpleto electorũ numero de terra surrecturus sum: 7 in carne mea: nõ ĩ carne aerea: ſ3 oculis carnis ꝓprie videbo deũ saluatorẽ meũ incarnatũ q̃tum ad humanitatẽ. Et sequit̃: Reposita est h̃ spes mea in sinu meo. ¶ Secũdo necessaria fuit respectu nr̃i rõne recõciliatõis vt.s. nos ꝑ pctã nr̃a a deo auersos deo recõciliaret: vñ apl̃s ad Heb.9.ait. Christus introiuit in ipsũ celũ: vt appareat vultui dei ꝓ nobis.s.cũ corpore 7 aĩa: vt oret patrẽ ꝓ nob. ad Ro.8. Christus Jesus q̃ mortu⁹ est: immo q̃ 7 resurrexit: qui est ad dexterã dei: qui etiã interpellat ꝓ nobis: ꝓpterea dicũt theologi quidã: q ipse causa meritoria est vt oĩpotẽs p̃r misereat̃ nr̃i. Et hec est vna rõnu3 quã faciũt, illi q̃ tenẽt q Christus resurrexit cũ cicatricib⁹. De q̃ al̃s diffusius tractabimus: vt.s.in conspectu p̃ris cũ eis appareret sicq3 miã3 ei⁹ v̾sus nos inclinaret: diceretq3 illud Zachar.12. His plagis plagatus sũ ĩ domo eorũ q̃ diligebant me. ¶ Tertio fuit necessaria respectu nr̃i rõne instructõis.s. vite nr̃e: 7 hoc trib⁹ modis. Primo q2 sicut Christus resurrexit a mortuis; ita etiã nos debemus resurgere a peccatis. Iuxta illud apl̃i ad Coll.3. Si cõsurrexistis cũ Christo que sursũ sũt q̃rite. Secũdo q2 Christus post resurrectionẽ habuit nouã vitã: ita etiã nos ĩ nouitate vite ambulem⁹: iuxta illud apl̃i ad Ro.12. Renouamini in nouitate sensus vr̃i Tertio q2 sicut Christus ſm apl̃m ad Ro. 6. Resurgẽs ex mortuis iã nõ morit̃: ita nos debem⁹ estimare nos mortuos esse pctõ: viuere aũt Christo: iux̃ illud apl̃i ad Gal.2. Christo confixus sum cruci: viuo aũt iã nõ ego: viuit v̾o in me Christus. q aũt viuo ĩ carne: in fide viuo filij dei. ¶ Tertio fuit necessaria resurrectio angelis 7 beatis: vt maxime trib⁹ gl̃ia crescat. Primo beatis angel̃ Scd̃o aĩab⁹ beatis. Tertio corꝑib⁹ gl̃ificat̃. Primo fuit necessaria vt cresceret gl̃ia beatis angelis: q2 gl̃ificata humanitate ĩ eo duplex delectatio reperit̃. Una in cõtẽplatione deitatis: alia in contẽplatione humanitatis in quã desiderant etiã angeli ꝓspicere: etia3 de pũiti ſm Alex. vt scribit̃ prime p.p̃mo.c. Secũdo fuit necessaria vt crescat gl̃ia aĩab⁹ beatis: etiã de pũiti eadẽ rõne q̃ dicta est d̃ angelis: quia etiã ipse nõ solũ delectabunt̃ ĩ cõtẽplatiõe diuinitat̃: ſ3 etiã humanitat̃ ipsi⁹ Christi. Tertio vt crescat maior gl̃ia corporib⁹ gl̃ificatis: q̃ etiã delectabunt̃ in corporali intuitione corporis gl̃iosi Christi: sicut p̃dixit ipse dñs Jo.10.di. Ego sũ hostiũ ꝑ me si q̃s introierit saluabit̃ ĩ gl̃ia sempiterna: 7 ingrediet̃.s.ad fruendũ gl̃ia3 q̃ erit ĩ anima mea cũ diuinitate ꝯiũcta: 7 egrediet̃.s.ad cõtẽplandũ meã humanitate3: 7 pascua inueniet.s.delectatiões ĩmensas repiet in vtrisq3 ¶ Cõfirmant̃ iste rões auctẽ b̃ti Augu. li.2.ꝯ̃ infelicẽ manicheũ di. Christus suscipere dignat⁹ ẽ carnẽ mortalẽ de virgĩe Maria: in q̃ nobis et passionis 7 resurrectionis p̃beret exemplũ passionis ad refirmandũ patientiã: resurrectionis ad excitandũ spẽ: vt duas vitas nobis oñderet in carne qua3 suscepit de vita nr̃a mortali: vnã laboriosam: alterã beatã. Laboriosã quã tolerare debemus: beatã quã sperare debem⁹. Toleram⁹ aũt laboriosa merito pcti nr̃i. Ille aũt ostẽdit ea in carne nõ merito iniq̃tat̃ sue: ſ3 offõ miĩe sue. hec ille. Et sic p3 p̃s p̃ma h⁹ ſmonis

Pars scd̃a hui⁹ sermonis in q̃ ponit̃ excellentia resurrectõis dñi nr̃i Jesu christi.

Secũdo in isto sermone ad declaratiõnẽ p̃dictorũ ꝯsiderare habem⁹ de excellẽtia 7 virtuositate resurrectiõis Christi: quia reperit̃ habuisse tria q̃ ipsius dignitatẽ manifestãt. Primo fuit oĩum resurrectionũ p̃maria. Secũdo fuit oĩum corporũ viuificatiua. Tertio fuit oĩum aĩaru iustificatiua. ¶ Primo resurrectio xp̃i fuit excellẽtissima oĩum resurrectionũ p̃maria. Ad cui⁹ declarationẽ notandũ ſm Tho. in 3.parte.q.53.ar.3. q resurrectio est reparatio a morte in vitã. Dupliciter autẽ aliquis eripit̃ a morte. Uno mõ solũ a morte in actu vt.s. aliq̃s viuẽ incipiat qualitercũq3 postq̃ mortuus fuerit. Alio mõ vt aliq̃s liberet̃ ñ solũ a morte: ſ3 etiã a necessitate: 7 q̃d plus ẽ a possibilitate moriẽdi: 7 hec est vera 7 perfecta resurrectio: quia q̃diu aliq̃s viuit subiectus necessitati moriẽdi q̃dãmõ mors ei dñatur: ſm illud ad Ro.8. Corp⁹ quide3 mortuu3 est ꝓpter peccatũ: spũs v̾o viuit ꝓpter

iustificationez: ꝗ patet ꝙ ista resurrectio q̄ quis surripit solū ab actuali morte ē resurrectio iꝑfecta. Loquendo igit̄ de resurrectione ꝑfecta Christus est ꝓm⁹ resurgentiū quia resurgēdo ꝓm⁹ ꝑuenit ad vitā oīno immortalē ſm illud apl̄i sepe dictum ad Ro. 6. Christus resurrexit ex mortuis iam nō moritur ꝛc. Vñ ꝛ idē ꝓme Chor. 15. ait. Christus resurrexit ex mor. ꝓ. dor. q꞉ ħꝫ glo. ꝓm⁹ tpe ꝛ dignitate resurrexit ¶ Loquēdo aūt de resurrectione imꝑfecta quidā alij surrexerūt añ Christū: ad ꝓmōstrandū q̄si in q̄dam signo resurrectionē ipsi⁹: sicut fuerunt resuscitati in veteri testō p Helyā tertij. Re 17. c. ꝛ p Hely. 4. Re. 4. Sic ēt patuit ō Lazaro Jo. xj. ꝛ iō ex diffinitione resurrectionis nr̄e data a Damasce. cognoscit̄ dignitas ꝛ differētia resurrectionis Christi. Ait enī sic. Resurrectio est ei⁹ qō cecidit. i. mortuuz est ꝓpter pctm̄: q꞉ hoc mō oēs resurgemus. Sequit̄ ꝛ dissolutū est, i. incineratū: qō nec Christo ꝑuenit nec btē virgini vt pie creditur. Sequit̄ scd̄a resurrectio: ad differentiā ꝓme q̄ fuit resuscitata per miraculū ad corpus corruptibile ꝛ iteꝝ moritur: vt dictū ē. ¶ Nō si dicat̄ i Math. 27. narrat̄ ꝙ multa corpora scōꝝ q̄ dormierāt surrexerūt cuz eo: ꝛ introierūt in sanctā ciuitatē cū ipso: ꝗ videt̄ ꝙ neutro mō fuerit Christus ꝓmus vt patet intuēti. Ad hoc. Re. ꝙ in h̄ duplex est opinio. Quidā enim asserūt ꝙ redierūt ad vitā tanq̄ nō iteꝝ morituri: qm̄ mai⁹ illis esset tormētū si iteꝝ morerent̄ q̄ si nō resurgerent. Et ſm hoc intelligendū erit ꝙ non ante surrexerūt q̄ resurgeret dn̄s: ſ; exeūtes de monumētis post resurrectionē eius venerunt: sicut euāgelista narrat: in sanctā ciuitatem ꝛ apparuerūt multis. Alia est opinio Aug. Cui⁹ ꝓncipalis rō est: quia alit̄ Christus nō esset ꝓmogenitus mortuoꝝ: ꝙ. s. resurrexerint iteꝝ morituri. Et sic patet ꝙ resurrectio Christi fuit oīum ꝓmaria. ¶ Secūdo resurrectio Christi fuit excellētissima q꞉ fuit oīum corpoꝝ viuificatiua ſm Alex. vbi. s. ꝛ Tho. in. 3. parte. q. 46. ar. i. Cui⁹ rō est quia ſm ph̄m in. 2°. metha.ᵉ Illud qō est primuz in quolibet genere est cā oīum q̄ sunt in eo: primū aūt in genere resurrectōis fuit resurrectio Christi: vt dictū est. s. igit̄ oportet ꝙ resurrectio Christi sit cā nr̄e resurrectionis: qm̄ q̄dē p hoīem mors: ꝛ p hominē resurrectio mortuorū: ſm apostolum i. ad Chor. 15. Habet enim naturalis ordo reꝝ diuinitus institutus: vt q̄libet cā ꝓ opet̄ in illud qō ē sibi ꝓpinqui⁹: ꝛ p illud opet̄ in alia magis remota. Sicut ignis ꝓ calefacit aerē ꝓpinquū: p quē calefacit opa distātia. Et ipse deus illuminat ꝓ substātias sibi propinquas: ꝛ per ipsas illuminat magis remotas: vt dionysius dicit. 13. c. celestis hierarchie. Et iō verbū dei ꝓ attribuit vitā immortalem corpori sibi naturalit̄ vnito: ꝛ p ipsuz operat̄ resurrectionē in oīb⁹ alijs. Et h̄ duobus modis. Primo vt cā exēplaris ꝛ informatiua: q꞉ illud qō est imꝑfectū imitat̄ exez plar aliqō tanq̄ magis ꝑfectū. Cū ꝗ resurrectio Christi sit ꝓma tpe ꝛ ꝑfectione: ipsa ē cā exēplaris nr̄e resurrectionis. Scd̄o vt cā effectiua ꝛ meritoria: q꞉ sic̄ passio Christi fuit meritoria nō solū sibi ſ; etiā nob̄: ita et resurrectio ei⁹, vñ Jo. 5 Sicut pater suscitat mortuos ꝛ viuificat: sic ꝛ fili⁹ q̄s vult viuificat: ꝛ sic pꝫ ꝙ resurrectio Christi fuit oīum corpoꝝ viuificatiua. ¶ Tertio resurrectio Christi fuit excellētissima: quia fuit aīaꝝ scāꝝ iustificatiua: ē enī ſm theo. iustificatio rectitudo a curuitate in rectitudinez. Licet igit̄ satisfactū sit ꝓ culpa ade p passionem Christi: ꝛ q̄ ad hoc dixit Christ⁹ Jo. 19. Cōsūmatū est. Tñ adhuc req̄rebat̄ terminus ad quē. i. rectitudo q̄ duplex est. Et iō duplex est iustificatio. s. in p̄nti ꝛ in futuro. Justificatio in p̄nti ē a curuitate culpe ad rectitudinē gr̄e. Justificatio vo in futuro ē a curuitate miserie ad oīmodā rectitudinez. Et cā hui⁹ iustificatiōis fuit ei⁹ resurrectio vñ q̄uis plena remissio culpe q̄tū ad sufficientiā fuerit facta p passionē: nō tñ q̄tum ad sufficientiā nisi p resurrectionē. Et iō dicit beatus Tho. vbi. s. ar. 2. ꝙ Christ⁹ mortē sustinuit vt liberaret a malis ꝛ resurrexit vt nos ꝓmoueret ad bona: ſꝫ illud apl̄i ad Ro. 4. Traditus est ꝓpter delicta nr̄a: ꝛ resurrexit ꝓpt̄ iustificationē nostrā. Ita nos mortui pctis debem⁹ resurgē in gr̄a: ꝛ de virtute in virtutē ꝓcedē: vt de gr̄a ꝛ virtute resurgam⁹ ad gl̄iaz. ꝛ sic pꝫ ps scd̄a h⁹ sermonis.

¶ Pars t̄tia vbi declarat̄ cui ꝓmo apparuit Christus in resurrectione sua.

T Ertio in isto sermone de ꝓmitate re

surrectionis Christi tractãtes: q2 in euãge
lio Marci. dr: ꝙ apparuit ꝑ̃ Marie mag.
⁊ nihil dr in aliq̃ euãgelistaꝝ ꝙ apparuerit
mr̃i sue: qḋ tñ pie credendũ est vt ꝓbat. Ad
istoꝝ declarationẽ tres ꝯclusiones ãnotabi
mus. Prima dr taciturnitatis. 2ª dr ꝯgrui
tatis. 3ª dr luciditatis. ¶ Prima dr tacitur
nitatis: q2 rõnabili cã euãgeliste tacuerũt nec
scripserũt apparitionẽ factã btẽ ꝟgini trib⁹
rõnib⁹. Primo rõne firmitatis: q2 tã certis
sima firmitate ꝯstabat ei de resurrectione fi
lij vt nec modicũ q̇dẽ dubitationis haberet:
qḋ q̇dẽ facile ẽ credere: ex hoc ꝙ ꝑ singularis
simã grãm fuerit electa: vt mr̃ eẽt filij dei et
regina angeloꝝ ac dña vniũ si: ꝓpterea ipso
silẽtio scripturaꝝ meli⁹ oñdit hoc debere te
neri vt oĩno indubitabile q̃ fieret quecũq̃
scriptura. Secũdo rõne infidelitatis: q2 spũi
scõ erat cura ꝑ scripturã euangelicã illas ap
paritiões describere: q̃ carnalib⁹ hoĩb⁹ pos
sent de resurrectiõe Christi fide dignũ testi
moniũ ꝑhibere. Cũ igit matern⁹ affect⁹ in
coꝝ oculis imineret rei ꝟitatẽ nulla scriptu
ra debuit apparitionẽ ꝺ̃scribere ex testimõio
mr̃is. Tertio rõne sublimitatis: q2 post re
surrectionẽ Christi ⁊ etiã añ ꝑ ipsa euãge
lia pauca de mr̃e referant. Cui⁹ rõ ẽ: q2 ap
paritões Christi exhibite mr̃i: ⁊ familiaria
int eos colloq̇a atq̃ amoris sblimia signa i
tm̃ debuerũt esse intellectũ humanũ supex
cedẽtia ꝙ nec potuerũt sciri: nec ab inferiori
bus dici: nisi cũ tãta diminutione sua ꝙ eas
dicere eẽt nobis illaꝝ excessũ q̃dãmodo de
nigrare: ⁊ sic pꝫ ꝑ̃ma ꝯclusio. ¶ Scõa ꝯclu
sio dr cõgruitatis ꝙ. s. fuit ꝯgruissimũ appa
ruisse. ꝑ̃ apparuisse Christũ ꝟgini mr̃i sue
etiã trib⁹ rõnib⁹. Primo rõne ineq̃litatis. ⁊
hoc triplici respectu. Primo respectu dulcedi
nis singularis: q2 Jesus nõ fuit mr̃i dur⁹ sic
filij alij: immo fuit dulcior ⁊ suauior sibi q̃
vnq̃ fuerit ⁊ esse potuerit aliq̇s fili⁹ in mun
do. Si igit ita fuit: quõ credendũ ẽ ꝙ nõ vo
luerit apparẽ sue dulcissime mr̃i q̃ cuicunq̃
alteri: hoc eñi repugnaret sue imẽse dulcedini
suauitatis. Scõo respectu insupabilis ꝯsola
tionis: q2 Christ⁹ pri⁹ ⁊ citi⁹ debuit ꝯsolari
illos q̇s plus dilexit: ꝫ pl⁹ dilexit mr̃eꝫ q̃ ali
quã aliã mũdi ꝑsonã: g̃ si appuit mult̃ alijs
⁊ eos ꝯsolauit: ꝺ q̇b⁹ als diffusi⁹ tractabit: se
q̇t ꝙ ꝑ pri⁹ apparuerit ꝟgini q̃ ipsis discipu
lis: Marijs ⁊ ceteris oĩbus. Tertio respectu
immẽse afflictõis: q2 Christ⁹ i sua resurrecti
one ⁊ apparitõe debuit pri⁹ ⁊ forti⁹ ꝯsolari illos
q̇s mag̃ afflictos dimiserat: ꝫ nullã aliã ꝑso
nã mag̃ afflictã dimisit q̃ matrẽ suã: g̃ ⁊c̃.
¶ Scõo hoc idẽ ꝓbat rõne exẽplaritatis tri
plici respectu. ꝑ̃ respectu exẽpli amoris parẽ
talis: vt. s. ꝓuocaret filios ad amãdũ paren
tes suos pri⁹ voluit apparere matri sue: vnde
dat exẽplũ tibi fili: ꝙ qñ vides patreꝫ ⁊ ma
trẽ in aliq̃ afflictiõe debeas eos ꝯsolari ⁊ visita
re. Scõo respectu exẽpli reuerẽtie parẽtalis
Nã tãta fuit reuerẽtia Christi erga matrẽ
ꝙ nõ potuit eã in cruce nõ ꝯsolari dicẽdo il
lud Jo. 19. Mulier ecce fili⁹ tu⁹. Sꝫ ex q̃ di
xit latroni: Hodie mecũ eris i ꝑadiso. Luc.
23. nõ sequit ex hoc ꝙ in resurrectiõe non ꝑ̃
apparuerit matri: q2 tp̃e passionis ordine iu
sticie mr̃ debeat vltimo ꝯsolari: ꝫ in resurre
ctione q̃ erat tẽp⁹ ꝯsolatõis debeat ꝯsolari ꝑ̃.
Tertio respectu exẽpli p̃ceptiõis diuinalis:
q2 erat p̃ceptũ Deutro. 5. Honora patrem tuũ
⁊ matrẽ tuã ⁊c̃. ꝫ quãto maria erat ꝑfectior
alijs mr̃ib⁹: ⁊ Christus ꝑfectior alijs filijs
tãto ꝑfecti⁹ hoc p̃ceptũ impleuit: igitur ⁊c̃.
¶ Tertio idẽ ꝓbat rõne euidẽtie experimẽ
talis triplici respectu. Primo respectu affini
tatis: quia videm⁹ per experientiã: vbi ẽ ma
ior affinitas ibi est etiã maior ⁊ prior visita
tatio: ꝫ inter Christũ ⁊ beatã virginẽ fuit
maior affinitas q̃ dici possit: ergo ⁊c̃. Secũ
do respectu frigiditatis: quia experiẽtia cla
ret: quia si pri⁹ apparuisset Magdalene et
alijs q̃ sue matri: cũ oĩs Christi actio sit no
stra instructio: serui eius efficerẽt frigidi i
seruitio ei⁹: arguentes ꝙ Christus nõ plus
amaret vnũ ꝑfectũ q̃ aliũ minoris perfecti
onis: ex quo nõ fecisset differentiã inter ma
trem ⁊ Magdalenaꝫ ⁊ alios: g̃ ⁊c̃. Tertio
respectu q̇ete mãsiõis: q2 ꝑ experimẽtũ cog̃sci
m⁹ ꝙ nullo euãgelista testãte btã ꝟgo nõ vi
sitauit in ista die sepulchrũ sic alie mulieres
Causa aũt hui⁹ fuit: q2 Magdalena ⁊ alie
sorores sue credebãt corp⁹ Christi adhuc eẽ
i monumẽto: btã aũt ꝟgo sciebat ꝙ ibi ñ erat
ꝫ ꝙ iã resurrexerat q2 sibi appuerat: igit ⁊c̃.
Nã ⁊ scã romana ecc̃lia i isto scõ die pasche
primã celebrat stationẽ in sctã Maria maio
ri: ꝑ hoc innuẽs btẽ Marie ꝑ̃mã factã fuisse
apparitionem. Et sic patet secunda ꝯclusio.

¶ Tertia ꝯclusio dr̄ luciditatis: quō. s. lucide ⁊ clare intelligat̄ hoc euangeliū di. ꝙ primo apparuit Marie magdalene. Intelligitur eni eo mō q̄ illud Matth. xi. Inter natos mulierꝝ nō surrexit maior Jo. baptista: quia natus Christus ex muliere erat maior ipso: sꝫ itelligit̄ deꝝ fuisse de his q̄ ceciderāt siue nati erāt in pctō originali. In illis eniꝫ nullus maior Jo. surrexit. Simili mō intelligitur hoc euāgeliū. s. ꝙ apparuit ꝑ Magdalene peccatrici ꝙ̄ alijs pctōrib⁹ exclusa virgīe Maria q̄ erat ꝯfirmata ⁊ nūq̄ꝫ peccauit nec originale pctm̄ contraxit. Rō aūt q̄re apparuit ꝑ Magdalene exclusa virgine assignatur triplex. Primo est: q2 serpēs nūciauit viro mortē ꝑ mulierē. vn̄ Augu. sup ꝑma canonica Jo. omel. 3. ait. Resurrectio Christi viris ꝑ feminā nūciata est: vt ꝯria arte serpens vinceret̄: q2 enim ille mortē ꝑ hoi per feminā nūciauit: ita ⁊ viris vita ꝑ feminā nūciata est. hec ille. Secūda rō est vt daret̄ exēplū pctōrib⁹ ꝯfidēter penitēdi ⁊ nō desperandi: q2 sicut in Magdalena peccatrice supabūdauit delictū: ita adeo supabūdauit gr̄a: vt ipsi ꝑ Christus in resurrectōe apparet. Tertia rō est vt daret̄ iustis exemplū ꝑseuerādi q2 q̄ ꝑseuerauerit vsq̄ꝫ in finē hic saluus erit Matth. x°. Maria eni magdalena q2 ad sepulchrū ꝑseuerauit Christū inuenit: ⁊ ei ꝑ apparuit. Nā alijs recedētib⁹. s. Petro ⁊ Jo. ⁊ sororib⁹ suis ipsa nō recedebat. Cōsidera igit̄ aīa deuota ex ꝑdictis ꝙ Christus apparuit ꝑ mr̄i sue excellēter ⁊ deuote. Nā q̄escēte ipsa in camera sua plorādo ⁊ lachrymādo mortē filij sui: adueniente isto sacratissimo die cepit incōsuetā dulcedinē spūalē sentire adeo vt neq̄ret ampli⁹ dolere: ꝫ cepit in magnam dulcedinē resilire dicēdo: Vn̄ h mihi Nōne mortu⁹ est fili⁹ me⁹? Est ne forte resuscitatus? Dic mihi fili mi: dices ne forte tu Tūc dn̄s Jesus apparuit sibi gl̄iosus di. Regina celi letare all'a: ⁊ amplexatus est eam: et mater osculata est eū: ⁊ ōn̄debat matri cicatrices velut radij solis radiātes: ⁊ mat̄ osculabat̄ eis. Eratq̄ꝫ ibi imēsa caterua angelorum. Erant ibi Adā ⁊ Eua veniā petentes ⁊ salutata mr̄e recessit ad Magdalenā: ⁊ iterum reuersus est ad matrē donādo sibi subscriptas gratias di. Ego facio te matrem et fontē gr̄e ⁊ mīe. Ego dimitto te magistram apl'oꝝ ⁊ toti⁹ ecclesie. Ego relinq̄ tibi oīa mysteria crucis mee vt in ipsa gaudeas. Ego volo ꝙ tu sis mater ⁊ ꝑtectio iustoꝝ. Ego confirmo te reginā angeloꝝ. Ego facio te dn̄am dn̄aꝝ. Ego tibi do potestatē ꝑtrādi q̄cūq̄ꝫ volueris. Ego dimitto te in terrorē demonū ⁊ ipsos imitantiū. Ego volo ꝙ pctōres scelerati saraceni infideles ⁊ scismatici habeant spem ⁊ ꝯfidentiā ad te recurrēdi. Quapropter volo ꝙ sis aduocata pctōꝝ in sua defensione ⁊ ꝑtectione: ꝓpter q̄ fr̄es charissimi matrem dn̄i habeam⁹ in honore ⁊ reuerentia: et ad ipsam in nostris necessitatib⁹ recurram⁹ vt ꝑ ipsā a nr̄is pctis cū Christo resurgētes ꝯseq̄mur mīam in pn̄ti: ⁊ resurrectionē gl̄iosam in futuro: in secula seculoꝝ: Amen.

¶ Feria secūda post pascha de imortalitate aīe: ꝑ rōnes theologicas auctes ⁊ exēpla scripture sacre. ¶ Sermo. 91.

O Stulti ⁊ tardi corde ad credendum in his q̄ locuti sunt prophe Nōne hoc oportuit pati Christū: ⁊ ita intrare in gl̄iam suā? Luc. vl. Cuꝫ in hac sacra ⁊ iaꝫ finita q̄dragesima fratres charissimi totis virib⁹ conati fuerim⁹ reuocare pctōres ⁊ deuiātes ad viā iusticie ⁊ rectitudinis ꝑ arma pn̄ie: pie q̄ꝫ imaginari possimus nōnullos ad viā virtutis esse ꝯuersos nō insulte q̄ꝫ debeam⁹ ꝑsumere ꝙ̄ plures in peccatis suis remanere obstinatos: ꝯgruuꝫ ⁊ conueniēs videt̄: tū ad roborationē in bono ꝓposito ꝯuersoꝝ: tū ad dispositionē cōuersionis adhuc obstinatoꝝ aliq̄ in hoc vltimo hui⁹ nostri oꝑis sub breuitatē ꝓponere ⁊ tractare de alteri⁹ seculi veritate: ⁊ de ipsius aīe ꝑpetuatiōe: aut in eternis gaudijs: aut in perpetuis supplicijs. Ex hoc eniꝫ oriunt̄ oīa mala dum nō firmiter credit̄ alia vita. Naꝫ vt ait lactantius in. 2°. diuinaꝝ institu. aduersus gen. Dum existimāt nulli nos deo eē cure aut post mortē nihil esse futuros: totos se libidinibus adijciūt: ⁊ dū licere sibi putant hauriendis voluptatib⁹ libēter incūbunt: ꝑ q̄s iprudētes laq̄os mortis incurrūt. hec ille. Ne igit̄ aīe in eoꝝ pctis ex hac ignorantia vl' vt ita loq̄r diabolica malicia ꝑmaneāt ꝯ aīe imortalitate: ꝓpter quam necesse fuit pati

xp̄m ꝛ resurgere a mortuis. sicut ipse in ꝟbis
ꝑpositis discipulos eūtes i Emaus rep̄hē-
dēdo explicat di. O stulti ꝛ tardi corde. In
isto sermone luculēter ꝛ eleganter tractabi-
mus: ꝓbantes ipsā aīam post mortē corꝑis
viuere: vel i glīa vl' in pēa eternaliter dupli
cib⁹ vijs. s. sacris ꝛ catholicis ph̄icis ꝛ natu
ralib⁹. In isto ꝟo die circa vias catholicas
ꝛ sacras insistens boc idē triplici modo ꝓba
bit. Primo rōnib⁹ theologicis ꝛ catholicis.
Secūdo auctoritatib⁹ sacris ꝛ diuinis. 3°. ex-
emplis sanctis ꝛ ꝓbabilibus.

¶ Pars p̄ma bui⁹ sermonis in q̄ ꝓbat aīaz
eē imortalē rōnibus theologicis.

P Rimo in isto sermone ſm doctrinā
Rica. in. 2°. dis. 19. ar. p̄. q. 1. Bona.
ibidē Landul. ibidez. q. 2. Et beati
Tho. in sūma ꝯ gētiles li. 2. c. 78. Et in pri
ma ꝑte. q. 75. ar. 5. ꝓbat aīam eē imortalē
septē rōnibus catholicis. Primo rōne corru
ptionis. 2°. rōne vniuersi ꝑfectionis. 3°. rōe
remunerationis. 4° rōne iustificationis. 5°.
rōne glīficationis. 6°. rōne oꝑationis. 7° rō
ne euacuationis. ¶ Primo igit̄ ꝓbabitur
aīam esse imortalē ratiōe corruptionis. Dē
eni qđ corrūpit̄. 5. modis destruit̄. Primo
separatiōe forme a materia: qđ pōt esse duo
bus modis. Aut diuisione q̄ est seꝑabilis vt
in hoīe cū aīa diuidit̄ a corpore: vel que est
inseꝑabilis: vt in extinctione ignis. Sed aīa
rōnalis nullo istoꝝ modoꝝ pōt destrui: quia
nō est cōposita ex mā ꝛ forma: nec est in ma-
teria sicut aīe plante vel bruti. Nō si diceret̄
ꝙ aīa ſm Bona. ꝛ Ric. est cōposita ex mā ꝛ
forma. Dicūt ipsimet ꝙ illa forma replet to
tā capacitatē illi⁹ materie ꝛ aliā nō appetit:
igit̄. ꝛc. 2°. pōt aliqđ destrui diuisione ꝑtiū
integraliū: vt cū ligna ꝛ lapides remouēt̄
destruit̄ dom⁹. Et sic nō pōt destrui aīa nec
corrūpi cū sit simplex ꝛ careat partib⁹. Ter
tio pōt aliqđ destrui destructiōe subiecti: vt
destructo pariete destruit̄ pictura ꝛ superfi
cies i eo existēs: ꝛ sic nō pōt aīa destrui: qr
nō babet aliud subiectū q̄ corp⁹: in q̄ corꝑe
ipsa non ē vt accidēs: sed vt forma substan-
tialis. Nō. n. aīa nō sit accidēs patet ꝑ diffi-
nitionē Porphirij de accidēti di. Accn̄s ē il-
lud quod adest ꝛ abest p̄ter subiecti corrupti
onē: quod n̄ cōpetit aīe: quia absente ip̄a cor
rūpitur corpus: sed ꝙ sit suba probat̄ sic ſꝫ
ph̄m in postp̄dicamentis. Suba ē q̄ maxie
ꝛ p̄ncipaliter accidētibus substat: sed aīa sub
stat accidentibus: sicut gaudio: tristicie: scie
ignorantie: virtutib⁹ ꝛ vitijs ꝛc. ǵ ꝛc. P̄terea
suba ſm ph̄m ibidez ē susceptibilis opposito
rū manēs itransmutata ſm eēntiā. Sed sic
est aīa: quia susceptibilis ē cōtrariorū: vt pa
tet ꝑ predicta in virtute sua nō i virtute cor-
poris cui inest: sicut suꝑficies est susceptibil'
cōtrariorū in virtute parietis. Ex quib⁹ oi-
bus patet ꝙ cū aīa sit alia suba a corꝑe n̄ pos-
sit destrui cū corꝑe: sicut aurū existens i sac-
culo non comburitur conbusto ipso. Quar-
to pōt aliquid destrui rōne deferētis: vt fra-
cto vase fundit̄ liquor. Et sic nō destruitur
aīa cū non indigeat deferēte: sicut liquor va
se. Non eni ipsa continet̄ a corꝑe: imo conti
net corpus adeo ꝙ aīa seꝑata destruit̄ cor-
pus. Unde Lac. 7. diui. insti. aduer. gen. c.
12. ait. Nec tn̄ quia sensus corꝑis deficit aīe
sensuz extingui putandū est. Nō eni aīa cor
pore deficiente: sed corpus aīa abscedēte pu-
trescit: quia sensū omnē trabit secū. Cū au
tez p̄ns aīa sensuz tribuat corꝑi ꝛ viuere id
efficiat: fieri nō pōt vt non ipsa per se viuat
ꝛ sentiat: qm̄ ipsa est sensus ꝛ vita. Hec ille.
Quinto pōt aliquid destrui absentia cause:
sicut subtracto sole destruit̄ dies. Et sic nō
pōt destrui aīa: quia sicut nō babuit causaz
aliā efficientez nisi deū: ſm oēs theologos:
ita nullā babet cām influentē nisi deū: cui⁹
essentia nō destruit̄ ꝛ semꝑ influit suꝑ crea-
turas: maxie suꝑ aīaz. Cū igitur aīa nullo
predictoꝝ modorū destructibilis ꝛ corrupti
bilis sit: nec alius modus destructiōis inue-
niatur sequit̄ ipsaz esse imortalez. ¶ Scđo
idez probat̄ rōne ꝑfectionis vniuersi: quia
necesse est reꝑire dr̄as creaturaꝝ ſm ꝑfectaz
cōbinationez: quia vbi reꝑit̄ vnū opposi-
torū in natura est reꝑire aliud ꝛ eorū mediū
sed reꝑire contingit in vniuerso subaz babē
tez magnitudinē existētez incorruptibilez: vt
corp⁹ celi: et ꝯtingit reꝑire subaz incorrupti
bilem: que nec ē magnitudo nec cōiūcta ma-
gnitudini: vt subaz angeli: ergo cōtingit re-
perire subaz mediaz inter ista. s. incorrupti-
bilē: que nec sit magnitudo nec coniūcta ma
gnitudini: ꝛ bec est aīa rōnalis. Preterea ē
reꝑire tres diuersos sp̄ūs vitales: de quibus
ait Grego. in. 4. dialogorū. Tres vitales

spūs creauit oīpotens de⁹. Unū qui carne n̄ tegit̄ nec morit̄. Aliū q̇ carne tegit̄: ſ; n̄ cū carne morit̄. Tertiū qui carne tegit̄: ⁊ cum carne morit̄. Spūs nāq; qui carne nō tegit̄ nec moritur est angelorū. Spūs qui carne tegit̄ ⁊ cū carne morit̄ est iumētorū brutorūq; aialiū q̄si velit arguere ergo ⁊ spūs int̄ istos medi⁹ qui carne tegit̄ ⁊ nō cum carne morit̄: est spūs hūanus: igit̄ ⁊c̄. ¶ Tertio idez probatur rōne remunerationis p̄supposito deū esse sūmū bonū ⁊ iustū iudicē: apud quē nullū bonū remanet irremuneratuz: et nullū malū ipunitū: sed si aia morit̄ moriēte corpore multa bona remanerēt irremunerata: ⁊ mlta mala ipunita: que nec remunerant̄ nec puniūtur in hoc seculo: ergo si non debent remanere irremūerata ⁊ ipunita necesse est ꝙ anima sit imortalis: vt boni viuāt in gaudijs pro bene meritis: ⁊ mali i penis pro demeritis: igit̄ ⁊c̄. Quod confirmat Lac. vbi s̄. io. c. di. Uirtus aūt nunq̄ nec morte finit̄: qm̄ ⁊ i morte suscipienda sūmū eius officiū est. Deniq; Cicero in Tusculanis q̄ōnibus: q̄uis dubitanē: tn̄ sensit sūmū hominis bonū nō nisi post mortē contingere. Fidenti aio inquit: si ita res ferret gradietur ad mortē: i qua aut sūmū bonū: aut nullū malū esse cognouimus. Mors igitur nō extinguit hominē sed ad premiū virtutis admittit. Qui aūt se vt idez ait. Uitijs ⁊ sceleribus cōtaminauerit voluptatiq; seruierit: is ꝓo dānatus eternaz luet penaz: quā diuine lr̄e secundā mortē noiant: que est perpetua ⁊ grauissimis supplicijs pēa. Et ita. Nā sicut due vite proposite sūt homini: quaruz vna est anime: alia est corporis: ita mortes due proposite sūt: Una pertinens ad corp⁹ qua cūctos ſm naturā fungi necesse est. Altera pertinēs ad aiam que scelere acquirit̄ virtute vitat̄. Hec ille. ¶ Quarto idē probatur ratione iustificationis. Nam ad diuinam iusticiaz spectat facere et ordinare: q̄ō est bene ⁊ iuste factū non vergat in malum finem et exitum: sed ſm phiam moralem: vt patet per philosophū in. 3. Ethicor. vbi ait. Nō potius est ⁊ melius se morti subijcere q̄ꝫ male facta vel turpia perpetrare: hoc ē etiā ſm legez diuinaz ⁊ omnes sectas: quia s. debet homo potius pati mortez q̄ꝫ recedere a sūma veritate ⁊ iusticia. Si ergo pereunte corpore ꝑimeretur anima: ꝑimeretur etiam ipsa iusticia que est in ipsa tanq̄ i subiecto: quia destructo subiecto destruit̄ accidens in eo existens: quia accidētis esse ē alteri inherere seu inesse ſm phm: ergo talis perpessio mortis que est iusta: ⁊ quā laudat omnis recta ratio vt premissuz est: malum haberet simpliciter finē ⁊ exitū: quod est cōtra diuinaz iusticiaz: sed deū facere ꝯ suaz iusticiā est impossibile: ergo id quod sequit̄ s. aiam esse mortalē erit ipossibile. ¶ Quinto idez probat̄ rōne glorificationis. Nihil est eni otiosuz in fundamēto nature ſ; phꝫ in. 3. de aia. ⁊ in. 2. Phisico ⁊ in p̄ de celo ⁊ mūdo. Unde ⁊ Cōmētator. 2. Metaphi. dicit. Desideriū naturale nō pōt esse frustratoriū: sed omnes homines naturalit̄ appetunt beatitudinē ſm Aug. 14. de trinitate. 5. c. Sed si mortuo corꝑe moreret̄ ⁊ aia hoc desideriū naturale esset frustratoriū: q̄ō est impossibile vt probatū est: ergo ⁊c̄. Nō aūt esset frustratoriū probat̄ sic ſm Boetium. Btitudo est status oīuz bonorū congregatione perfectus. Et ſm Aug. 22. de ci. dei. c. penul. Felicitas est vbi nihil adest mali: et nihil abest boni: sed hoc nō inuenit̄ in hoc seculo: vt patet ex p̄sse: ergo ⁊c̄. Preterea vbi beatitudo ibi ꝑfecta securitas: quia ſm Augusti. 13. de trinitate. 8. c. Impossibile est aliquē eē beatū nisi sit de sue beatitudinis ꝑpetuatione securus: ſ; vbi ꝑfecta securitas: ibi ⁊ imortalitas que non habet̄ in isto mundo ergo necesse est ꝙ inueniat̄ i alio. Si igitur mortuo corꝑe moritur aia: nequaq̄ suaz felicitatez consequet̄: quod est magnū inconueniens ⁊ cōtra naturā: ergo ⁊c̄. ¶ Sexto idem probat̄ rōne oꝑatiōis sic. Cuiuscūq; essential' ⁊ propria oꝑatio formalit̄ ⁊ essentialiter cōuenit cū oꝑatione diuina: ⁊ intellectuū eternorū nullaz ſm esse ⁊ naturā ⁊ operationez habent depēdentiā ad corpus. Cū igitur intellectus diuin⁹ intelligat substātiā propriā ⁊ aīa cum ipso in hoc conueniat: vt clarius patebit in sermōe sequenti: sequitur oꝑationē eius esse diuinā nec habere dependentiaz ad corpus. Et ideo non potest dici: ꝙ pereunte corpore pereat aīa. Alia est eni operatio corporis: ⁊ alia anime. Aliaq; est natura vnius: alia alterius. Unde Lactan. vbi supra. 12. c. ait contra Lucretiū. Nō est

par vtriusq ratio. Solidũ est enim ⁊ cõprehensibile corpus ⁊ oculis et manu. Anima ꝓo tenuis: ⁊ tactus visumq fugiens. Corp⁹ ⁊ terra fictuz atq solidatũ est. Aia in se nihil concreti nihil ponderis terreni habet: vt Plato disserebat. Nec tantaz posset habere solertiam: tantam vim: tantaz celeritatẽ nisi originẽ traheret e celo. Corp⁹ igitur fictum ex ponderoso ⁊ corruptibili elemento: ⁊ tangibile est ⁊ visibile: corrũpitur atq occiditur nec vim repellere põt: quia sub aspectu ⁊ sub tactu venit. Aia autẽ q̃a tenuitate sua oẽm tactuz fugit: nullo ictu dissolui põt

¶ Septimo ⁊ vltio hocidez probo ratõne euacuationis .s. stimuli ⁊ morsus consciẽtie. Si enĩ mortuo corpore morereť anima: vacuuz videretur ⁊ vanũ vt in bonis operibus gauderemus: ⁊ in malis consciẽtia grauaremur. Cũ igiť ita sit ẜm Hieronymũ ad Demetriadẽ: Qõ in omni bono ope leti: cõstãtes: ⁊ intrepidi sumus. Ad omne aũt peccatũ aut erubescimus: aut timemus: ⁊ culpã facti: nunc rubore vultus: nũc pallore monstramus: ac trepidante aĩo nec ĩ minimis delictis ⁊ testez fugimus ⁊ consciẽtia remordemur. Sequitur ex hoc animã esse imortalem: quia natura sua monstrat ipsam expectare sempiternuz gaudiuz de bonis: ⁊ eternaz penaz de malis. Et sic patet rõnibus catholicis animaz esse ĩmortalẽ: patetq pars prima.

¶ Pars secunda huius sermonis: in qua ꝓbatur aiam esse imortalem auctoritatibus sacris.

Secũdo in isto sermone ꝓbať animã esse imortalez auctoritatibus septenis: sacris ⁊ diuinis. Primo Mosaycis. Secundo historicis. Tertio ꝓpheticis. Quarto euangelicis. Quinto apostolicis.: Sexto canonicis. Septimo autenticis. ¶ P̊ ꝓbať auctib⁹ Mosaycis: discurrẽdo sic Geñ. 15. Noli timere Abraham: ego protector tuus sum: ⁊ merces tua magna nimis. Exo. 12. Custodi illud verbum legitimũ ti. ⁊ fi. t. vsq in eternũ. Exo. 33. Ostende mihi faciẽ tuam rogabat Moyses deũ. qui respõdit ostendã tibi omne bonũ. Leuiť. 4. Cremabitur super altare incensum dñi: rogabiturq pro eo ac pro peccato eius: ⁊ dimitteť illi. Nume. 18. Tu ⁊ filij tui ⁊ dom⁹ patris tui tecũ: portabitis iniquitatem sanctuarij. Tu ⁊ filij tui isrł sustinebitis peccata sacerdotij vestri. Deut° 32. Omnes sancti in manu eius sunt: ⁊ qui appro .p.e. Que oĩa vana essent si anima nõ esset ĩmortalis. ¶ Secũdo ꝓbatur auctoritatib⁹ historicis sic discurrendo. Iosue. 22. Diligite dominũ deũ vestrũ ⁊ ambuletis ĩ vijs eius: ⁊ obseruetis mandata illius: adhereatisq illi ⁊ seruiatis illi in omni corde ⁊ omni aĩa vestra. Iudicũ. 5. Qui autẽ diligunt te sicut sol in ortu suo splendebunt. 1. Reg. 2. Pedes sanctorũ suorũ seruabit: ⁊ impij in tenebris conticescent. 2. Reg. 3. Mundus sũ ego dicebat Dauid ⁊ regnũ meum apud dominũ vsq in sempiternuz. 3. Reg. 8. Exaudi in celo ⁊ dimitte peccata populi tui isrł. 4. Reg. 4. Ingress⁹ est Heliseus domũ: ⁊ ecce puer mortuus iacebat: sequiť quomodo resuscitauit eũ. Primi Paralippo. 22. Ipse edificauit domũ noĩ meo ⁊ ipẽ erit mihi ĩ fratrẽ: ⁊ ego ero ei ĩ patrẽ: firmaboq solium regni eius super isrł ĩ eternũ. Que etiã omnia vana eẽnt si anima non esset ĩmortalis. ¶ Tertio ꝓbatur auctoritatibus ꝓpheticis discurrendo sic Tobie. 4. Cũ acceperit deus animã meam corpus meũ sepeli: ⁊ honorẽ habebis matri tue omnibus diebus vite tue. Et iterũ: Premiũ enĩ bonũ tibi thesaurizas in die necessitatis dixit Tobias filio suo. Iudith. x. Cuz vidissent Iudith ꝑsbyteri ciuitatis dixerũt: glorietur sup te hierusalẽ: ⁊ sit nomen tuũ ĩ numero sanctorũ ⁊ iustorũ. Job. 14. Quis mihi tribuat vt in inferno ꝓtegas me. ⁊c̃. Job. 16. Ecce enim in celo testis est meus: ⁊ conscius me⁹ in excelsis. Job. 19. Scio q redemptor me. vi. ⁊ in no. die de terr. ⁊c̃. Psal. 21. Non derelinquas aiaz meã in infer. nec da. san. tu. vi. corru. Psal. 55. Eripuit ani. m. de morte oculos me. a lachry. ped. me. a lapsu. Psal. 123. Aia nostra sicut passer er. ẽ de la. venan. Prouer. x. Opus iusti ad vitã: fructus autem impij ad peccatum: via vite custodienti disciplinaz. Ecclesiastes. 6. Quid habet amplius a stulto sapiens: et quid pauper nisi vt pergat illuc vbi est vita. Sapi. ħ. Iusticia enim parcet in morte: Iniusticia mortis est acquisitio. Ecclesiasti. 12. Nũfac

proximo tuo: ꝛ iuenies retributionē magnā
ꝛ si nō ab ipso certe a deo. Esa.3. Ue impio
in malis: retributio eni manuū eius fiet ei.
Esa.32. Sedebit populus meus in pulchri/
tudine pacꝭ ꝛ in tabernaculis fiducie ꝛ in re/
quie opulenta. Ibidē. Qui ambulat in iusti
cijs ꝛ loquitur veritates: qui proijcit auariciā
ex calūnia ꝛ excutit manus suas ab oī mune
re: obturat aures suas ne audiat sanguinē: ꝛ
claudit oculos suos ne videat malū: iste in
excelsis habitabit. Esa.38. Tu autē eruisti
aīam meam vt nō periret. Hiere.4. Laua a
malicia cor tuū vt salua fias Hierusalē. Eze
chiel.18. Si ia pcepta mea custodiuit et fecit
ea: vita viuet ꝛ nō morietur. Daniel.3. Bene
dixerūt deū Sydrach: Misach: ꝛ Abdena
go dī. Benedictus qui eru.n. de inferno ꝛc̄.
Daniel.12. Multi de his qui dormiūt in ter
re puluere euigilabūt: alij in vitā eternam:
alij ī obpro. sem. Osee.2. Despōsabo te mihi
in fide: ꝛ sponsabo te mihi in sempiternum.
Joel.2. Ego dn̄s deus vester: ꝛ nō ē ampli/
us: ꝛ nō confundetur popul⁹ meus in eternū
Amos.5. Querite bonū ꝛ nō malū vt viua
tis: ꝛ erit dn̄s deus exercituū vobiscū. Ab/
die.2. In mōte syon erit saluatio ꝛ erit san/
ctus. Jone.2. Subleuabis de corruptiōe vi/
tā meā dn̄e deus me⁹. Michee.6. Salus
erit timentibus nomē tuū. Naum p̄. Bon⁹
dn̄s ꝛ confortās in die tribulatiōis ꝛ sciens
sperātes in se. Abachuch.2. Justus autē ex
fide sua viuit. Sophon̄.3. Dn̄s deus tuus in
medio tui fortis: ipse saluabit ꝛ gaudebit su
per te in leticia. Aggei.2. In pādiso dabo
pacē dicit dn̄s exercituū: ꝛ magna erit glīa
domus. Zacha.23. Ipse inuocabit nomen
meū ꝛ ego exaudiā eū: ꝛ dicā popul⁹ meus es
tu. i. Machabeor.3. Orietur vobis timēti
bus nomē meū sol iusticie ꝛ sanitas in penis
eius. i. Machabeorū.2. Emulatores estote
legis: ꝛ date aīas vestras pro testō patrū: ꝛ
memētote operū patrū q̄ fecerūt in generati
onibus suis: ꝛ accipietis gloriā magnā ꝛ no/
mē eternū: Et sic patet auctoritatib⁹ pphe/
tarū aīam esse immortalē. ¶ Quarto hoc
idē pbatur auctoritatib⁹ euāgelicis sic discur/
rēdo. Math.6. Nolite thesaurisare vobis
thesauros in terra vbi erugo ꝛ tinea demoli
tur: et vbi fures effodiūt ꝛ furantur: thesauri/
sate aūt vobis thesauros ꝛc̄. Math.5. Nisi

abūdauerit iusticia vestra plusq̄ scribarū
et phariseorum: non intrabitis in regnum
celorum: Math.10. Qui autem perseuera/
uerit vsq̄ in fi. hic saluus erit. Marci.3. Li
cet eis benefacere: aīam saluare an perdere.
Mar.8. Quid prodest homini si vniuersū
mundū lucretur: aīe ꝟo sue detrimentū patia
tur. Luc.12. Nolite timere eos qui occidūt
corpus: aīam ꝛc̄. Jo.10. Ego sum pastor bo
nus: ꝛ ani. m. p. p o. m. ꝛc̄. Jo.xi. Ego sū re
surrectio ꝛ vita: qui cre. ī me. etiā si mor. fu.
vi. ꝛ o. q̄ cre. in me: nō mo. in eternū. Et sic
patet auctoritatib⁹ euangelistarū aīam esse
imortalem. ¶ Quinto probatur auctoritati
bus aplicis sic discurrendo. ¶ Ad Ro.6.
Nunc autē liberati a peccato serui aūt facti
dei habetis fructū in sanctificationē: finem
ꝟo vitā eternā. i. Chori.3. Nō oculus nō
vidit nec auris audiuit ꝛc̄. 2. ad Chorin.3.
Christi bon⁹ odor sum⁹ in his qui salui fiūt
ꝛ in his qui pereunt. Alijs quidē odor mor
tis ī morte: alijs odor vite ī vitā. Ad Gal.
2. Uiuo autē: iā nō ego: viuit ꝟo ī me chri/
stus. Ad Ephe.j. Elegit nos in ipso ante mū
di constitutionē vt essem⁹ sci ꝛ imaculati in
conspectu eius in charitate. Ad Phil. pmo.
In nullo terreamini ab aduersarijs vestris
que ē in illis cā pditionis: nobis aūt salutis.
Collo.j. Gratias agimus deo ꝛ prī dn̄i nrī
Jesu christi: semp pro vobis orantes: audiē
tes fidē vestrā in christo Jesu: ꝛ dilectiōē
quā habetis in oēs sanctos pp̄ter spē q̄ re/
posita est vobis in celis. 2. Thessal.j. Cum
aūt christus apparuerit vita vestra: tunc et
vos apparebitis cū ipso ī gloria. 2. Thessa.
j. In oībus psecutionib⁹ vestris q̄s sustinetis
in exemplū iusti iudicij dei: vt digni habea/
mini in regno dei pro quo compatimini. 2.
Thimo.j. Scio cui credidi ꝛ certus sū quia
potens est depositū meū seruare in illū diē.
2. Thimo.4. Bonū certamen certaui: cur
sum consūmaui. Ad Titū.2. Sobrie ꝛ iu/
ste ꝛ pie viuam⁹ in hoc seculo: expectātes be
atā spē: ꝛ aduentū glorie magni dei: ꝛ sal/
uatoris dn̄i nostri Jesu christi. Ad Hebre.
xi. In disciplina pseuerate vt se offerat de⁹
vobis tāq̄ patrē. Jaco.2. Deus elegit pau
peres in hoc mūdo diuites in fide ꝛ heredes
regni: quod repro. de. di. se. j. Pe.j. Credē/
tes autē exultabitis leticia ienarrabili ꝛ glo

rificata reportātes finē fidei vestre salutem aiarum vestrarū. j. Jo. 2. Hec est repromis- sio quaz ipse pollicitus est nobis vitaz eter- naz. 2. Jo. j. Qui benefacit ex deo est: q̄ male agit non videt deuz. Actu. 2. Penitentiaz agite: ⁊ baptisetur vnusquisq3 vestrū in no- mine dn̄i Jesu in remissionē peccatoruz ve- stroruz: ⁊ accipietis donū spūs. s. Apoc. 14 Audiui vocez de celo dicentē mihi ⁊c̄. Et sic patet auctoritatib9 apostolicis aiaz eē imor- talez. ¶ Sexto ꝓbatur auctoritate canoni- ca sic. 13. q. 2. c. pro obeuntibus. ⁊ c. aie defū ctorū. ⁊ c. tempus. vbi sic dicitur. Tempus quod inter hoīs mortē ⁊ vltimā resurrectio nez interpositū ē: aias abditis receptaculis continet: sicut queq3 digna ē: vel requie: vł erūna pro eo quod sortita est in carne dum viueret. Hec ibi. Hanc eandē sententiaz ha- bemus per argumētū. 35. q. 8. c. hec salubrit̄. Et de pe. di. 2. c. qui vult. ⁊ §. romanos. ⁊ de cele. mis. c. in quadā. ⁊ extra de symo. c. Ma theus. de pe. ⁊ re. c. cuz infirmitas. de maio. ⁊ obe. c. illud dn̄s. ⁊ c. solite. ⁊ ī plurib9 alijs locis que causa breuitatꝭ omitto. ¶ Septi- mo ⁊ vltimo idez probat̄ auctoritate autēti ca. s. sanctorū doctorū. quorū Prim9 ē Au gusti. qui. 14. de trini. li. ⁊. 13. de ciui. dei. 2. c. ait. Anima habet mortē suā cū vita beata caret: que vere aie vita dicenda est: sed imor talis ideo nūcupatur: qm̄ qualicunq3 vita etiā cū misera est: nunꝗ̄ desinit viuere atq3 sentire. Et in li. de quantitate aīe idem inq̄t. Anima similis facta est deo: quia imortalez ⁊ indissolubilez fecit eam deus. Et in lib. de spū ⁊ anima sic dicit. Immortalis ē anima vt ne a creatoris sui similitudine discedere videatur. Non enī poterat esse imago simili- tudo dei si mortis termino clauderet̄. Et in li. de ecclesiasticis dog. Solū hominez cre- dimus habere animā substentatiuaz: q̄ exu- ta corpore viuit ⁊ sensus suos atq3 ingenia viuaciter tenet. Neq3 eniz cum corpe mori tur: sicut Arabs asserit. Neq3 post modicū interuallū sicut çenō quia substātialiter vi- uit. Hoc idem habet̄ ab ipso ī libro ad Oro- sium cōtra priscillianistas circa principiuz. Et. 3. de doc. christiana. 3. c. Et li. 6. Musi- ce. 4. c. Et li. 8. confessionuz: vbi dicit̄. Pl9 gaudendū est de salute desperate anime: ⁊ ō maiori periculo liberate ꝙ̄ si spes semꝑ ei af-

fuisset. Hec ille. ¶ Secūdus ē pater noster Ambrosius qui ī li. de obitu Traiani impa toris. 7. c. ait. Anima que deo subiecta ē nō est hūane subdita potestati: ab ipso eniz fru- ctū vite sperat eterne ⁊ perpetue salutꝭ auxi- liuz. Et li. 6. Exameron. 27. c. inquit. Co- gnosce te ergo o homo quātus sis: ⁊ attende tibi ne qn̄ laqueis implicatus diaboli fias ꝑ da venantis: ne forte in fauces tetri illi9 leo- nis incurras: qui rugit ⁊ circuit querēs quē deuoret. Et sup ps̄. i. idē ait. Certum ē autē anime naturā esse ꝑciosam: que ad similitu- dinē dei facta receptionē omnis virtutis nō amittit: vtpote que congregationis supne non sit fraudata consortio. Hoc idem habe- tur ab ipso super ps̄. 38. Et sup: Beati ima- culati. vsu. 2. ⁊ ibi: Adhesit pauimento aia mea. Et li. 4. de sancta virginitate. parte. 4 Et li. de bono mortis. 2. c. ⁊. c. 14. Ubi dicit̄ non mori animam cuz corpore: manifestum est. De corpore enī nō esse scriptura multis modis docet. Naz ⁊ a dn̄o deo nostro acce- pit spiritū vite: ⁊ factus est in animā viuen- tem. Et Dauid ait. Conuertere a. m. in re. tu. q. d. hn̄. ē. Hec ille. ¶ Terti9 est Hiero. ad Numerinū ⁊ Alex. mōachos di. Mors ista cōis credētib9 ⁊ n̄ credētib9 debet̄ eq̄lit: oēsq3 pariter resurrecturi sunt. Alij in con- fusionez eternaz: alij ex eo ꝙ credūt in sempi ternaz vitam: ⁊ sic stare pōt ꝙ qui credit in christo nō moriatur: et etiaz si mortu9 fue- rit viuat in eternum: quod iuxta corpalem mortez excepto Enoch ⁊ Helia: nulli conti- gisse per scriptuz est. Qui aūt fidei magni- tudine semper viuūt in christo nō dormient nō morientur: sed imitatores erūt vite apo- stolice: ⁊ qui absq3 vlla culpa vixerūt ī lege iusticie: ⁊ ad fidē dn̄i transeūtes credētesq3 in eo qui vita vocatur ⁊ resurrectio nunꝗ̄ dormierunt: nunꝗ̄ mortui sūt. Anima eniz que pec. ipsa mo. Si igit̄ anima que pec. vi- uente corpe mortua ē: ⁊ ea die qua peccaue- rit dormit in morte: dicēte Ecclesiaste. Qui peccauit mortuus ē extunc. Sic aia que chri sti precepta seruauerit etiā si corp9 mortuū fuerit viuet in eternū. Hec ille. ¶ Quart9 est Grego. in. 4. Dialogorū qui petro sic ar guente. Quodaz fratre moriente pn̄tez me fuisse contigit: qui repente dū loquit̄ vitalē emittit flatum: ⁊ quē prius loquentē mecuz

videbam extinctũ vidi: sed aiam eius vtruz
egressa sit nõ vidi. Rñdit. Quid mix Petre
si egredientẽ aiam nõ vidisti quã etiã manẽ
tez in corpe non vides. Nunq̃d naz mõ cum
mecũ loqueris eo ꝙ videre nõ vales aiaz me
am: idcirco exanimẽ esse me credis? Naz q̃p
pe aia inuisibiliter egredit̃ sicut inuisibiliter
in corpe manet. Hec ille. ¶ Hoc idẽ probat̃
auctoritate Lactã. qui. 3. di. insti. ad. gent.
dicit. Illi tñ qui d̃ imortalitate aie disputãt
intelligere debuerũt iõ propositã nobis esse
virtutez: vt perdomitis libidinibus: rerũqz
terrestriũ cupiditate supata pure ac victri
ces aie ad deũ. i. ad originẽ suã reuertantur.
Idcirco. n. soli aiantiuz ad aspectũ celi ere
cti sumus: vt sũmũ bonũ nostrũ in sũmo eẽ
credamus. Et in eodẽ li. idem ait. Docẽt. n.
diuine littere non extingui aias: sed aut pro
iusticia premio affici: aut pena pro sceleribꝰ
sempiterna: nec fas est aut eum qui sceleratꝰ
in vita felici fuerit effugere qd̃ monetur: aut
eũ qui ob iusticiã miserrimꝰ fuit sua merce
de fraudari. Et ita. Si quis igit̃ nos roget
vtrũ ne bonũ sit mors an malũ. Rñdebimꝰ
qualitatem eius ex vite ratione pẽdere. Nã
sicut vita ipsa bonũ est: si cum virtute viua
tur: malũ si cum scelere: sic 7 mors ex p̃sentis
vite actibus ponderanda est. Ita. n. fit vt si
vita in dei religione transacta sit mors malũ
non sit: quia translatio est ad imortalitatẽ.
Si aliter malũ sit necesse est: qm̃ vt dixi ad
eterna supplicia transmittit. Et ideo cõclu
dit in. 7. eiusdẽ li. di. Unũ est igit̃ sũmũ bo
nũ imortalitas: ad quã capiendã 7 formati
a principio 7 nati sumus: ad hãc tendimus
hanc expectat hũana natura: ad hanc nos
prouehit virtus. Hec ille. Et sic patet aucto
ritatibus catholicis animaz esse imortalem
pateqz pars secunda.

Pars tertia huius sermõis i q̃ ꝓbat̃ aiaz
eẽ imortalez exemplis sanctis 7 ꝓbabilibꝰ.

Tertio in isto sermone probat̃ aiam
esse imortalẽ etiã. 7. exẽplis scis 7 ꝓ
babilibus. ¶ Primo exẽplo legum
7 ꝓphetiarũ. Si. n. aia moreretur: mortuo
corpe frustratoria essent oia beneficia dei:
frustra predixissent ꝓphete que christꝰ pro
aiarũ salute in mũdo erat facturꝰ: sacramẽ
ta nihil eẽnt: nihilqz ꝟba doctorũ: 7 tot scri
pture pro salute aie facte: quod ẽ valde ab
surdũ dicere. ¶ Secundũ exẽplũ ẽ resusci
tatorũ in veteri testõ atqz nouo a ꝓphetis:
christo 7 apostolis: 7 etiã diebus nr̃is ab ho
minibus sanctis: quos enũerare breuitatis
causa omitto: qui nullatenꝰ resuscitati fuis
sent si cũ corpe aia obijsset. Q̃d si dicas ꝙ h̃
nõ cogit: quia sicut suscitat̃ corpus: ita pos
set aia suscitari. R. ꝙ non ẽ conueniens talis
instantia: quia cuz aia ex nihilo sit creata: si
corrũperet̃ in nihilũ tenderet: g̃ nõ suscitare
tur sed alia aia de nouo crearet̃. ¶ Tertio
idẽ probat̃ exẽplo martyricatoꝝ: qui nulla
tenus cũ tãto feruore martyriũ suscepissent
nec sustinere potuissent nisi aia fuisset imor
talis 7 gloriã eternaz firmiter expectassent.
Patet hoc in visionibus multoꝝ martyruz
in martyrio suo factis: vt beati Stephani:
Laurentij: 7 alijs pluribus que cã breuitat̃
omitto. Sed hoc vnũ breuit̃ ꝑstrigo de. xl.
martyribus insimul martyricatis: quoruz
vnus quia pusillanimis: effectus fuerat cla
uicularius vidit supra sanctos tm̃. 39. coro
nas descendentes: 7 cepit cogitare secũ. 40.
inquit sũt: vnius corona vbi est? 7 ꝓpt̃ hoc
etiaz ipse effectus fuit christianꝰ. ¶ Quar
to idẽ probat̃ exẽplo sanctarũ oꝑationum.
Si eni mortuo corpe moreret̃ aia: corpora
sanctorũ nõ oparentur miracula: opera scõ
rum non eẽnt in tanta memoria 7 reueren
tia. Nam opa corporis fragilia et transito
ria sunt: opera ꝟo aie imortalia. Et hoc est
quod dicit Lactã. in. 7. di. insti. aduer. gẽ.
arguens aiaz esse imortalẽ: sic opera carnis
atqz ai: nonne indicant aiaz mortis exptem
Naz corpus q2 ipsuz fragile est 7 mortale:
quecũqz opa molit̃ eque caduca sũt. Nihil
eni Tullius ait esse qd̃ sit hũanis manibus
laboratũ qd̃ nõ aliqñ ad interitũ redigatur
vel iiuria hoiuz: vel ipsa cõfectrice oiuz ve
tustate. At ꝟo ai opa videmꝰ eterna: nam
quicũqz cũtẽptuz p̃ntiũ studẽtes in memo
riã monumẽtũ ingeniorũ factorũqz magno
rũ reliquerũt: hi plane mentis ac virtut̃ sue
nomẽ indelebile q̃sierũt: ergo si opa corpor̃
ita mortua sũt: q2 ip̃a mortalis ẽ: sequit̃ vt
aia ex eo imortalis appareat: q2 videmꝰ ope
ra eiꝰ nõ eẽ mortalia. Hec ille. ¶ Quito idẽ
ꝓbat̃ exẽplo mũdũ 7 voluptates cõtẽnẽtiũ
q2 nullatenꝰ ea efficere possent nisi p̃mium
eternũ sparent. Et hoc est quod inq̃t Lact.

vbi.ŝ. Si igiť ꝟtus ⁊ prohibet his bonis ho/
minē que nāliter appetūtur: ⁊ ad sustinēda
īpellit mala q̄ naturaliť fugiunť: ġ malū est
virtus ⁊ inimica nature: stultūq̄ videri ne/
cesse ē qui eam sequiť: qm̄ seipsuʒ ledit ⁊ fu/
giendo bona p̄ntia ⁊ appetēdo mala sine spe
fructus amplioris. Nā cū liceat nobis iocū/
dissimis frui voluptatibꝰ: nōne sensu carere
videmur si maluimus in hūilitate: in egesta
te: in contēptu: in ignominia viuere. Aut
nec viuere quidē sed dolere: cruciari: ⁊ mo
ri: ex quibꝰ malis nihil ampliꝰ assequamur
quo posset voluptas omissa pensari. Si aūt
ꝟtꝰ malū nō est: facitq̄ʒ bō este ꝙ voluptates
vitiosas turpesq̄ ꝯtēnit ⁊ fortiť ꝙ nec dolo
rē nec morteʒ timet vt officiū seruet: ġ maiꝰ
aliqd̄ bonū assequať necesse est ꝙ̄ sūt illa q̄
sp̄nit. At ꝟo morte suscepta q̇d vlteriꝰ bonū
spari oportet nisi eternitaš. Hec ille. ¶ Sex
to idē probať exēplo sp̄ualiū visionū. Nam
legiť in legenda bti Pauli ꝙ cū duceret ad
passionis locū cuidā matrone noīe plantille
eius discipule obuiauit: q̄ ſm Dionysi. alio
noīe vocatur lemobia: a qua plorāte petijt
Paulus velū capitis sui. quo ligauit oculos
cuʒ decollareť: ⁊ in ipso ictu extendit illud ⁊
collegit propriū sanguinē in velo: ⁊ obuolu
tū tradidit femine: Et reuerso militi carni
fici ostendit Lemobia velū sanguine cruen
tatū di. Nunc intrauerūt Petrus ⁊ Paulꝰ
induti veste preclara: ⁊ coronas fulgētes ha
bebant in capitibus suis: ꝓpter quod multi
fuerunt ad christū cōuersi. Unde ⁊ Diony.
in ep̄la ad Thimo. inquit. Attende miracu
lū: vide prodigiū frater mi Thimotee: pre/
sto fui in tēpore victimationis eorū: pꝰ mor
tem ꝟo illoꝝ vidi eos inuicē manu ad manū
intrantes portas vrbis: ⁊ indutos veste lu/
minis ⁊ coronis claritatis ⁊ lucis ornatos.
Hec ille. Similiter in legēda Pauli p̄mi he
remite scribiť: ꝙ btūs Anthonius vidit an
gelos animā Pauli ad celū deferētes: q̄ cur/
rens ad eius cellā inuenit eū genibus flexis
erectū: ita vt eū viuere existimaret: sed cuʒ
mortuū esse didicisset dixit: O btā aīa qd̄ ge
rebas i vita: in morte mōstrasti. ¶ Septio
⁊ vltio hoc idē probať exēplo christi passio/
nis. Frustratoria. n. eēnt oīa q̄ christꝰ gessit
pro salute aīarū: si nō eēnt ip̄e aīe immorta/
les. Cū igiť tot ⁊ tāta passus sit vt aīas dā/
natas peccato redimeret: sequiť ipsas eē im
mortales: eisq̄ eternā gloriā p mortem ⁊ re
surrectionē christi fuisse preparatā: ad quā
idē nos ꝑducat qui cū p̄re ⁊ sp̄ū scō vi. ⁊ re.
gloriosus in se. se. Amen.

¶ Feria tertia post dn̄icā pasche: in q̄ ꝓba/
tur aīam esse imortalē: rōnibus: auctorita/
tibꝰ: ⁊ exēplis phicis ⁊ gētilibꝰ. ¶ Sermo. 9z

O Portuit
pati christū et resurgē
a mortuis tertia die: ⁊
predicare in noīe eiꝰ pe
nitētiā ⁊ remissionem
pctōꝝ i oēs gētes. Scri
bunť hec verba Luce
24. ⁊ in euāgelio hodierno. Quāuis multi
phi frēs charissimi. ⁊ multi pagani tenuerit
⁊ in dogmatibꝰ suis docuerit: vt patebit in
seq̄ntibꝰ: aīaʒ nr̄aʒ eē imortalē: tn̄ pleriq̄ʒ
ipsoꝝ nō ꝑuenerūt ad totalē lucis ⁊ veritatis
plenitudinē. Deq̄bꝰ Lactā. ait in. 3. di. in/
sti. aduer. gē. Igiť ex oībus phis q̄ aut sciaʒ
aut virtutē sūt amplexi: tenuerūt quidē veri
tatis viā: sed nō ꝑuenerūt ad sūmū. Hec ille.
Quidā. n. posuerūt felicitatē i scia. Quidā i
ꝟtutibꝰ n̄ cognoscētes sciaʒ ⁊ ꝟtutē eē medi
um ad btitudinē: ⁊ n̄ ip̄a btitudo ſ aliď eē bo
nū qd̄ nec i ista vita iueniret i q̄ ꝯsisteret be/
atitudo: qd̄ explicat Lactā. di. Ergo ꝟtutꝭ
p̄miū btā vita ē: si ꝟtus vt recte dcm̄ ē: btāʒ
vitā facit: nō ē igiť vt aiūt ꝓpť seip̄aʒ virtꝰ
expetēda: ſ ꝓpť btām vitā q̄ ꝟtutem necessa
rio seq̇ť. Qd̄ argumētum docere eos potuit
ꝙ eēt sūmū bonū. Hec aūt vita p̄ns ⁊ corpaľ
btā eē nō pōt: q2 maľ subiecta ē p corpꝰ. Hec
ille. Hūc ġ dr̄ in ꝟbis ꝓpositi. Oportebat pa
ti christū. s. ꝓpť pctm̄ cōmissum ⁊ resurgē a
mortuis die tertia vt ꝓmoueremr̄ ad ꝟtutes
Vn̄ seq̇ť: ⁊ p̄dicare pniaʒ: ceterasq̄ʒ ꝟtutes
⁊ rēissionē pctōꝝ i oēs gētes ꝓpť. s. gl'iā sem
piťnā adipiscendā: Sʒ q2 in supiori sermōe
probatuʒ ē aīaʒ eē imortalē vijs diuinis et
catholicis: restat ꝓpť multoꝝ curiositatē in
isto sermōe idē ꝓbemꝰ vijs phicis ⁊ nālibꝰ.
Et hoc tripliciť. Prio rōnibus phic. Scdo
auctibus paganis. Tertio exēplis gētilibus.
¶ Pars prima huius sermonis in qua ꝓba
tur aīam esse imortaleʒ rationibus philoso
phicis et naturalibus.

PRimo igitur in isto sermone probaẜ animā esse imortalez. 7. naturalibꝰ rōnibus. Primo ratione debilitati/onis. Secūdo ratione oppositionis. Tertio ratione compationis. Quarto rōne inclina/tionis. Quinto ratione reflexionis. Sexto ratione opationis. Septimo rōne proporti/onis. ¶ Primo probaẜ rōne debilitationis sic. Unūquodqꝫ naturaliter sequiẜ proprie/tatem sue nature: 7 cuꝫ omne destructibile seu mortale paulatim debiliteẜ siue deficiat donec ad vltimā corruptionē veniat. s. mor/tez: virtus aūt intellectiua sua duratione in ualescat 7 proficiat vt tantū sit ad intellige/re validior: quāto est antiquior: iuxta illud Job. iz. In antiquis est sapiētia: 7 i multo tēpore prudentia: sequitur aīam esse imorta/lem. q̄ si dicaẜ q̄ virtꝰ aīe debilitato corpe: vt patet in senibus deficit. R. q̄ hoc nō est per se sed per accidens: quia aīa idiget orga/no corpali ad intelligendū. s. imaginatiua: memoratiua: 7 cogitatiua: 7 reliquis. Et iō istis debilitatis ipsa p accidens debilitaẜ: qꝛ ſm phm in ꝯ de aīa. Qui dixerit aīam p se intelligere dicet ipsaꝫ filare 7 texere. Sieni aliqua virtus per se debilitaẜ nunq̄ restau/ratur: etiā organo cui est coniuncta repato Exēplicā. Si infirmato corpe aīa per se in/firmeẜ: etiam sanato corpore aīa nūq̄ sana/bitur. Quod patet exp̄sse falsū: ex quo appa/ret q̄ est debilitata p accn̄s non per se. Nam debilitato organo visus debilitaẜ 7 ipse vi/sus: non per se: sed p accidens. Unde phs in ꝯ de aīa dicit. q̄ si senex accipiat oculū iuue/nis videt vtiqꝫ sicut iuuenis. Cū igitur aīa non debiliteẜ debilitate corpis p se sed p acci dens: sequiẜ ipsaꝫ non perire cuꝫ corpe. Un̄ Lactan vbi. s̄. confirmat istā rōneꝫ di. Nā si vt simul nascūtur simul interirēt: nō disce deret repente aīa: corpusqꝫ desereret: ſ vno tēporis puncto vtrūqꝫ pariter dissiparetur 7 tam celeriter etiā corpus adhuc spū in eo manente deliquesceret ac piret q̄ celeriẜ aīa secedit: imo ꝓ dissoluto corpe aīa vanesce/ret velut humor fracto vase diffusus. Et ita Deinde q̄ aīa q̄uis a deo sit inspirata quia tn̄ tenebrosa domicilio terrene carnis inclu/sa est: sciaꝫ non habet quod est diuinitatis. Audit igitur 7 discit oīa: 7 sapientiā discen do 7 audiendo capit. 7 senectus sapiam non minuit sed auget: si tn̄ iuuenilis etas virtū/te discursa sit: 7 si nimia senectꝰ fregerit mē/bra n̄ ē aīe vitiū si visus euanuit: si ligua tor puit: si auditus obsurduit: sed corpis. At. n. memoria deficit: quid mirū si labētis domi cilij ruina premiẜ mens 7 p̄terita obliuisciẜ Hec ille. ¶ Secūdo idē probaẜ rōne oppo/sitiōis sic. Nulla res corrūpitur ex eo i quo consistit sua pfectio cuius rei causa est: quia cōtraria nō pn̄t inesse eidē subo ſm phꝫ. 10. Metaphisice sed pfectio 7 corruptio sūt cō/traria: g̊ 7c̄. Tunc sic. Perfectio aīe cōsistit in sepatione a corpore: perficiẜ eni tunc scia 7 virtute: quia in scia tanto magis proficit: quāto magis imālia considerat: et hoc ē qn̄ sepatur a corpore. Similiter in virtutibus magis consistit perfectio aīe in sepatione a corpore: in quātū homo corpis passiones n̄ sequiẜ. Si igiẜ acquirit perfectionē in sepa/tione: ipossibile est q̄ simul acquirat corru/ptionē. Q̄ꝺ si dicaẜ q̄ pfectio aīe cōsistit in separatione eius a corpe ſm opa/ōnē: corru ptio aūt ſm esse. R. q̄ hoc ē ipossibile: quia opatio demōstrat rei eēntiam: adeo q̄ nihil pōt opari nisi hēat eē: qꝛ opatio p̄suppōit po tētiā: 7 potētia p̄supponit subaꝫ: 7 suba p̄sup ponit eēntiā: g̊ nō pfici pōt ſm vnū. s. opati/onē 7 corrūpi ſm aliud. s. ſm esse: quia vnꝰ presupponiẜ ab alio. ¶ Tertio hoc idē p/batur rōne cōpationis sic. Intelligibile ē per manētiꝰ q̄ sensibile: qꝛ nobiliꝰ ēꝫ id quod se habet in rebꝰ sensibilibus p modū recipientꝭ est incorruptibile ſm suā subaꝫ. s. mā prima At. n. ait phs ꝯ Phisico. Ipsa ē ingenerabi lis et incorruptibilis: nō. n. corrūpiẜ ab aliq̄ forma sensibili vel corporali: g̊ multo for/tius intellectus possibiẜq̄ ē receptiuꝰ forma rū itelligibiliū nō corrūpiẜ ab hac forma in telligibili 7 spūali: 7 mlto minꝰ a forma cor/pali: cū ꝓpē sublimitatē sue eēntie talis cor/ruptio nō possit ad eū attingē. Cōfirmatur ista rō sic ſm Cōmētato. ꝯ Phisico. Inter māꝫ p̄mā 7 vltimā formā sūt forme et māe cōposite: 7 ꝯn̄ter corruptibiles. Si igiẜ mā p̄ma ē icorruptibilis vt dictū ē: g̊ 7 vltia for ma debet eē incorruptibiẜ: ſ vltia forma est aīa rōnalis ſm oēs phos: g̊ 7c̄. ¶ Quarto idem probatur rōne inclinationis: vt patet ex superiori sermone ſm phm et Cōmēta. Desideriū naturale nō pōt esse frustratoriū

Nec te moueāt quidā dicentes. Ille natura
lit̃ inclinat̃ ad luxuriā: ergo necesse est vt sit
luxuriosus ne illud desideriū sit vacuū: q2
illud desideriū nō est ex natura pura: sz ex na
tura culpabili ⁊ corrupta: hic autē nō sic in
telligimus illud desideriū naturale non esse
frustratoriū: sed loquimur de illo desiderio
naturali inato ipsi aīe a primordio ⁊ origi
ne ipsius creature humane. His p̄suppositꝭ
arguit̃ sic. Homo naturaliter appetit eē: q2
omne ens naturaliter diligit se ꝑmanere: vt
dicit cōmentator p̄ phisi. quia ꝛm phm. 3°
phisicoꝝ. Quāto aliquid permanentiꝰ tāto
ꝑfectius: sed homo ꝑ intellectū apprehēdit
ipsum esse nō solū vt nunc in presenti vt bru
ta aīalia: sed simpliciter. Si igit̃ illud natu
rale desideriū vt premissū est nō est vacuū
necesse est aīam esse ꝑfectā ⁊ imortalē ⁊ ipsā
cōsequi ꝑpetuitatē: quia esse simpliciter cē
ꝛm oē tempus apprehēdit. ¶ 5°. idē ꝓbat̃
rōne reflexionis sic. Nulla virtꝰ materialis
⁊ corruptibilis nata est super se reflecti. Nā
oculus nō pōt sup se reflecti videndo seipsū
⁊ vim suā nec actum suū: sed aīa rationalis
ꝛm actū ꝓpriū nata est sup se reflecti cogno
scendo se: vim suā ⁊ actū suū amando ⁊ amā
do se: ergo virtus aīe non habet cōditionē
materialiū ⁊ corruptibiliū: ergo est imate
rialis ⁊ incorruptibilis. Ꝙ̄ si est incorrupti
bilis virtus: ⁊ substātia in qua fundat̃ aīa.
Ideo dicit Lactā. vbi. s̄. Animꝰ aūt per se
multa desiderat que nō fragilia sed etna sūt
vt fama virtutis ⁊ memoria noīs. Naz cul
tū dei qui cōstat abstinentia cupiditatū ac li
bidinū patiētia: dolores contēptu mortis q̄
corpus aīa cōcupiscit: vnde credibile est non
interire aīam sed dissociari a corpore: quia
sine aīa nihil pōt. Animꝰ aūt post multa et
magna sine corpe. s. cognoscere ⁊ amare se:
reflectēdo se sup se vt dictū est. ¶ 6°. idē ꝓ
batur rōne opationis sic. Cuiꝰlibet substā
tie spūalis ꝛm essentiā ⁊ durationē pēdētis
ex corpore dependēt etiā actꝰ: sed aīa rōna
lis ꝓpriā operationē habet ꝛm quā non de
pendet a corpore. s. intelligere ⁊ amare: quia
nullū organū sibi appropriat per se: imo se
pissime ab ipso corpe impedit̃ ne exeat i actū
vt pz etiā ex prime dicta auctoritate Lact.
ergo duratio aīe non pendet ex corpore: ⁊ iō
non corrumpit̃ corrupto corpore: nec de ipsa
corrūpi pōt cū nullā cōtrarietatē habeat: ḡ
de se est imortalis ⁊ incorruptibilis. Cōfir
mat̃ sic ista ratio. Quicq̇d ex se cā est opera
tionū suarū ⁊ actuū: nullo modo depēdet ad
aliud: ⁊ tale ꝛm Platonē vocat̃ seipsū mo
uens: sed aīa intellectualis in se ipsa est cau
sa suarū operationū ⁊ actionū: itaqꝫ a natu
ra ad has nō impellit̃: sicut patet in artibus
quoꝝ p̄ncipiū est ꝛm intellectū opationū et
prudentiā: igit̃ nō dependet ad corpus ꝛm
esse ad durationē: ergo est imortalis. ¶ 7°.
⁊ vltimo ratione proportionis. Necesse est
esse ꝓportionē inter potētiā ⁊ obiectum ꝛm
Aristo. 2. de aīa. Si ḡ obiectū est corrupti
bile potētia erit corruptibilis: sicut patet de
potētijs sensitiuis: sed si obiectū est incorru
ptibile potētia erit incorruptibilis: sed intel
lectus rōnalis habet ꝓ obiecto veritatem:
ꝟitas aūt ē incorruptibilis sicut ꝓbat Aug.
in soliloquijs: cum sit talis nature q̄ ipsa ne
gatio veritatis veritatē ponat: igit̃ eritꝰ icor
ruptibilis intellectꝰ rōnalis. Ꝙ̄ si intellectꝰ
et substātia eiꝰ. s. aīa: ergo. ⁊c̄. Confirmat̃
ista rō sic. Ois virtus sensibilis ⁊ corrupti
bilis ledit̃ ab obiecto excellente: ⁊ magis de
lectat̃ in medio q̄ī extremo ꝛm Aristo. 2.
de aīa: sed aīa rōnalis intelligens maiora et
maxima magis delectat̃ ⁊ magis ꝑficitur: ⁊
sic ampliꝰ gaudet in cognitione sūme lucis:
⁊ ꝑceptione sapie dei q̄ī in cognitiōe alicuius
creati. Et hec est differētia quā ponit Ari
sto. in. 3. de aīa inter potētiā corporalē ⁊ in
tellectualē. Si igit̃ aīa non sequit̃ conditio
nē corruptibiliū: ḡ erit incorruptibilis. Et
sic pz rōnibꝰ nālibꝰ aīaz esse imortalē.

¶ Pars secūda huiꝰ sermonis: in qua ꝓbat̃
animā esse imortalē auctoritatibꝰ paganis
. s. phoꝝ ⁊ gentiliū.

Secūdo in isto sermone ꝓbat̃ animā
esse imortalē. 7. auctoritatibꝰ philo
sophoꝝ ⁊ gētiliū. Primo phicis. 2°.
phisicis. 3°. ethicis. 4°. iuridicis. 5°. politicis.
6°. historicis. 7°. poeticis. ¶ Primo ꝓbat̃
auctoritatibꝰ phicis. s. phoꝝ naturaliū p̄mo
auctoritate mercurij q̇ sic ait: Aīe post dis
solutionē corpis cogent̃ credere penis que i
hac vita noluerūt credere verbis. 2°. aucto
ritate Anaxagore: qui dū in extremis labo
raret iterrogatꝰ vbi vellet tumulari. s. si vel
let ad patriā deferri: vel nō. Rūdit nihil in

terest. Eadẽ eni ad inferos tantũdẽ vbiqꝫ ẽ
via. Hec ille. 3º auctoritate Crisippi phi. q
dum in pũcto eẽt mortis sollicitudinẽ disci-
puli sui erga sanitatẽ suã redarguẽs ait: Si-
cut in hanc vitã nostra nõ venimꝰ volunta-
te: rursus ex hoc corporis domicilio quo eũdũ
nobis assignatũ est. Nã eiusdẽ iussu recedẽ-
dũ est qui nos in hoc corpus induxit tãdiu
habitaturos donec iubeat emitti. 4º aucto-
ritate Macrobij q exponẽdo sõniũ Scipio-
nis sic ait: Sic habeto oĩbus qui patriã ser-
uauerũt quoadusqꝫ vixerint: certũ esse i ce-
lo diffinitũ locũ vbi bti sempiterno euo fru-
unt. Hec ille. 5º auctoritate Pyctagore qui
vt refert Hiero. 2. liº ꝯtra Iouinianũ dixit
apud grecos imortales eẽ aĩas ⁊ descendere
de celo: sꝫ errauit ponẽdo eas de corporibꝰ ad
corpa transire. Hec ille. 6º auctoritate Em-
pedoclis q vt recitat Aristo. in ꝓhemio lib.
de vegetabilibꝰ ⁊ plantis ait: Future felicita-
tis appetitu nihil est feliciꝰ. Hec ille. 7º au-
ctoritate Archite tarẽtini qui ait: vt refert
Tulliꝰ. 2. lib. ꝺ senectute. Mentẽ nostrã eẽ
quoddã diuinũ numẽ: ⁊ sic imortalitatẽ sor-
tiri. 8º auctoritate Plotini phi ⁊ Platonis
discipuli: q vt refert Augꝰ. 22. de ci. dei di-
cit. Fugiendũ est ad clarissimã patriã. Hec
ille. 9º auctoritate Porphirij ꝑdicti Ploti-
ni discipuli q ait: Nõ est mirũ aĩaꝫ q substã-
tia est incorpea posse separari a corpe: cum
ignis qui substãtia est corpea a lignis qbus
est vnitꝰ possit separari ⁊ reuerti in suaꝫ na-
turã sine sui corruptiõe. Hec ille. Decimo au-
ctoritate Termegisti: qui de diuinitate ad
Asclepiũ ait: Cũ itaqꝫ aĩaduerteret deꝰ ho-
minẽ nõ posse omniũ rerũ esse diligentẽ nisi
eũ mundano tegmento tegeret cõtexit corpo-
rea domo: talesqꝫ oẽs esse precepit ex vtraqꝫ
natura vnũ cõfundens miscuitqꝫ ꝙtum sa-
tis debuisset: itaqꝫ hoĩeꝫ conformat ex aĩa ⁊
corpe ⁊ ex eẽna ⁊ mortali natura: vt vtriqꝫ
sue origini satisfacẽ posset ⁊ imitari atqꝫ ora-
re celestia ⁊ incolere atqꝫ gubernare terrena
Hec ille. Undecimo auctoritate Platonis
qui in phedrone sic dicit: Perfectꝰ ⁊ purga-
tus hinc transiens cũ deo habitabit. Et iter
in tymeo sic inquit: Anima est imortalis: ⁊
ꝫm ꝙ vicerit passiones vel victa fuerit pre-
miabit vel punieť pꝰ hãc vitã. 12º ⁊ vltimo
auctate Aristo. ꝓncipis phoꝝ nãliũ: qui ꝑ

de aĩa sic dicit. Intellectꝰ videť eẽ qdã suba
⁊ nõ corrũpiť. Et iter i 2º. Separať hoc ab h
tanqꝫ perpetuũ a corruptibili. Et iter in 3º
Anima separata habet aliũ modũ intelligẽ-
di ꝙ vt est coniũcta. Et iteruꝫ in 2º metha.
Nulla forma ꝑexistit suo subiecto: ⁊ si aliq
remanet rõnalis est. Et i liº de secretis secre-
torũ ad Alex. iterũ inquit: O Alexãder no-
li appetere id qꝺ est corruptibile ⁊ transito-
riũ a qꝺ te oportet cito relinquere: sed pete
diuitias incorruptibiles: vitã imutabilẽ: re-
gnũ eternũ: ⁊ durabilitatẽ cogitationesqꝫ sꝑ
in bonũ dirige. Hec ille. ¶ 2º idem ꝓbatur
auctoritate phisica. i. phisicoꝝ medicoꝝ Ga-
lienꝰ eni in ꝑ de spermate inquit: Sicut lux
solis que ẽ corruptibilis suũ hemisperiũ. i.
mediã sperã: ab hemis qꝺ est mediũ ⁊ spera
nullam patiť decisioneꝫ vel diuisionem: sic
etiam aĩa que incorruptibilis est. Secundo
Auicẽne qui sic ait: Anime a corpe separate
vtunť quasi ꝓ organo aliqua parte celestis
corporis: q̃si aĩe redeant ad compares stellas.
¶ 3º hoc idem ꝓbať auctoritatibꝰ Ethicis
. i. phoꝝ moraliũ. Primus ẽ Socrates phs
moralis qui scripsit ⁊ docuit aĩam esse imor-
talem que solo sũmo bono poterit eẽ beata.
Et quia sciebat deũ nõ posse videri nisi mẽ-
te purgata: ⁊ mentẽ purgari non posse nisi
optimis moribus oẽm phiam traxit ad mo-
res. Et ideo dicebat discipulis suis: Despici-
te mortẽ ⁊ viuet aĩa vestra: non timet eã ni-
si qui multã fecit iniquitatẽ. Hec ille. Secũ-
dus philosophus moralis fuit Hermes qui
dixit oẽꝫ aĩam eẽ imortalẽ: nõ vniformiter
sed alio ⁊ alio modo: ⁊ hoc dixit ꝓpter meri-
ta ⁊ demerita. Tertiꝰ fuit Quintilianꝰ: qui
cã. 4. ait. Si quis sciat quis sit finis bonorũ
que vera felicitas: nũꝙ sibi videbiť prema-
tura morte periturus. Hec ille. Quartus est
Seneca qui epl'a. 36. sic ait: Mors quã per-
timescimus ⁊ recusamꝰ iter mutat: vitaꝫ nõ
eripit. Alius eni expectať qui nos reponat
in lucem dies. Et iterũ in libro de naturali-
bus questionibꝰ. Si tranquille inquit volu-
mus viuere in expectato humana est anima
vt siue illã insidie siue egritudines petãt qꝺ
aliud debeo nisi vt exeat cum oĩbus eaꝫ bo-
nis emittere: Vade inquã: vade fortiť: va-
de feliciter nihil dubitãs. Fac qꝺ quãdoqꝫ
faciẽdũ ẽ: ecce rerũ natura que te generauit

expectat: ⁊ loc⁹ ille melior ⁊ tutior ē. Quin-
tus est Tulli⁹ qui in tusculanis q̄ōnibus sic
ait: Non est lugenda mors quam sequitur
imortalitas. Et in libro ō senectute. Ex hac
vita discedo tanq̄ ex hospitio: non tanq̄ de
domo. Cōmorandi eni natura dedit diuer-
soriū nō habitandi. O q̄ p̄clarū illum diez
cū ad illud diuinor̄ animor̄ conciliū cetūq̄
p̄ficiscar: cūq̄ ex hac vrbe ⁊ colluuione dis-
cedā: p̄ficiscar enim non solū ad eos viros
de quibus ante dixi: verū etiā ad Cathonē:
que nemo vir melior natus est: nemo pieta-
te prestantior. Et iterū in eodē inquit: Le-
uis est senectus: nō solū nō molesta ħ etiā io-
cunda: q̄ si in hoc erro q̄ aias hominū imor
tales credā libenter erro: nec hunc mihi er-
rorē quo delector dū viuo extorqueri volo.
Et iterū ibidez. Ego patres vestros publij
Scipio: tuq̄ Caij Lelij viros clarissimos
mihiq̄ amicissimos viuere arbitror: ⁊ ea q̇-
dem vita que est sola vita nominanda. Nā
dum sumus inclusi in his p̄paginib⁹ corp̄is
munere quodaz necessitatis ⁊ graui op̄e p̄-
fungimur. Est eniz celestis animus ex altis-
simo domicilio depressus: ⁊ quasi demersus
in tetrū locū diuine nature eternitatiq̄ con-
trariū. Sz credo deos imortales spirauisse
aias in humana corp̄a: vt essent q̇ terra vte-
renť: quiq̄ celestiū ordinē cōtēplantes imi
terenť cū vite modo atq̄ cōstantia. Nec me
solū rō ⁊ disputatio ipulit vt ita crederē: sed
nobilitas etiam summor̄ phor̄ ⁊ auctoritas
Audiebā Pyctagorā pictagoreosq̄ icolas
pene nostros qui essent Italici quondā phi
losophi nominati nūq̄ dubitasse q̇n ex vni-
uersa mēte diuina debilitatos animos habe
remus. Demonstrabanť mihi p̄pterea que
mihi Socrates sup̄mo die de imortalitate
aior̄ disseruisset: is qui esset oiuz sapientis-
simus oraculo Apollinis iudicatus. Quid
multa? Sic mihi p̄suasi: sic sentio: cū tanta
sit celeritas aior̄: tāta memoria p̄teritor̄: fu
turor̄ prudentia: tot artes: sciētie tot: inuen
ta nō posse eam naturā que res eas cōtineat
esse mortalē. Hec ille. Sunt ⁊ alij q̄ plures
phi naturales ⁊ morales qui dictis seu factis
de imortalitate anime veram senserunt con
clusionē: vtputa. Talis philosoph⁹ Asian⁹
qui p̄m⁹ sapiēs appellatus est. Solon Athe-
niensis: Chilon Lacedemonus: Pytacus
Asian⁹: Bias Primiēsis: Cleobol⁹ lindi⁹
Periander Corinthus: Epigmenides cre-
tensis: Ferecides Syrus: auditor Pythaci
philosophi. Homer⁹ poeta ⁊ phus. Ligur-
gus qui leges instituit ⁊ apud Lacedemo-
nes claruit: Anasimander auditor Taleti
Anasimanes auditor Anasimandri ⁊ pre-
p̄ceptor permenidis ⁊ Anaxagore. Crates
Thebanus Zenonis magister Symonides
poeta: qui claruit tēpore manasse regis iuda
Gorgias phs: qui athenis claruit ⁊ fuit ma
gister Aristotelis in gramatica. Socrates
phs discipulus Gorgie tēpore Assueri. Ari
stippus Cyrenēsis Socratis discipul⁹. Xe-
nophon Atheniensis socratis discipul⁹: qui
claruit in curia Cyrrhi regis persarū. An-
tisthenes socratis discipul⁹ ⁊ magister dioge
nis qui athenis claruit. Euripides phus: q̇
in creta claruit tēpore socratis. Demosthe-
nes orator q̇ Athenis claruit. Perides phs
atheniēsis. Temistocles phs ⁊ p̄nceps athe-
niensiū. Eraclitus asian⁹. Eurispides poeta
p̄menides phus qui athenis claruit. Appu-
lei⁹ affer qui athenis claruit. Xenocrates pla
tonis discipul⁹ Calistines Aristotelis dis-
cipulus. Sixt⁹ pyctagoric⁹. Plutarch⁹ ma
gister Traiani imp̄atoris: Ptoleme⁹ astro
logus qui claruit tēpore Hadriani ⁊ scripsit
in tali sciētia p̄optime ⁊ alij q̄ plures quos
cā breuitatis omitto. ¶ Quarto probať au
ctoritatib⁹ iuridicis. i. iuriū ciuiliū. Si eniz
p̄ causis corporalib⁹ cogitam⁹: quāto mag͡
p̄ aiar̄ salute p̄uidētia est nr̄e sollicitudinis
adhibenda. In auc. cū de app ella. cogno. §.
si aūt. col. 7. Graue ⁊ iniquū est callidis q̇
rundā machinationib⁹ eos vexari q̇ propť ti
morem dei a parentib⁹ atq̄ substātijs desti-
tutos minores sustentare ac veluti paterna
affectione educare festināt. C. de epis. ⁊ cler.
l. orphano. Q ia que ꝯ bonos mores vel in
pacto vel in stipulatione deducunť nulli⁹ mo
mēti sunt: p̄pter. s. aie immortalitatē. C. de
inuti. stipu. l. ex eo. Moueant iugiter dei cle
mentiā quantū est possibile nostre imortali-
tatē donātē nāe. i auc. ō nup. col. 4. ꝯsti. i. ni
hil eni sicut i sacris ordinatōib⁹ laudanť q̄ cū
castitate viuētes: aut cū vxorib⁹ nō cohabi-
tātes. In auct. de monachis coll. i. §. nihil.

q̃ vt ait Ambro. Nuptie terrã iplent: casti
tas paradisum. qđ habet. 32. q. i. c. nuptie.
Sancimꝰ oẽs quidẽ ꝓm ꝙ possunt castita
tẽ agere que etiã sola deo cũ fiducia possibi
lis est oium aias. In auctẽ. de leno. §. sanci
mus col. 3. cõsti. i. Qui pro re publica se occi
derũt in ꝑpetuũ ꝑ gloriã viuere intelligunt
insti. de excusationibꝰ tutorũ. §. ꝓ. ⁊ ex plu
ribꝰ alijs locis legũ humanarũ arguit aiaʒ
esse imortalẽ. ¶ 5°. ꝓbat auctoritatibus po
liticis. i. regũ paganoꝝ ⁊ politicoꝝ. Didymꝰ
eni rex bragmanoꝝ sic ait ad Alexm. magnũ
Quapꝑter nimiũ vecordes vos ⁊ miserabi
les iudicamꝰ qui originẽ nostrã esse celesteʒ
nõ suscipitis: magnãq; cũ deo habere cogna
tionẽ. Et in alia ep̃la idem ait: Nos non su
mus huiꝰ mũdi incole sed aduene: nec ita in
orbẽ terrarũ venimꝰ vt in eo libeat consiste
re sed trãsire: ꝓperamꝰ eni ad patriã hylarẽ
nullis delictoꝝ ponderibꝰ ꝑgrauati. Nuda
quippe cõsciẽtie fronte ꝓgredimur vt expe
diti ac faciles spatiũ ꝓpositi decurramꝰ itine
ris. Hec ille. Itẽ Cyrrhus maior moriẽs vt
refert Tulliꝰ in li°. de senectute cõuocatis fi
lijs ait: Nolite arbitrari filij mei charissimi
me cũ a vobis discessero nũq; aut nullũ fore
Nec eni cũ essem vobiscũ aiuʒ meũ videba
tis: sʒ cũ eẽm i hoc corꝑe ex ijs rebꝰ q̃s apud
vos gerebã adesse intelligebatis: eundẽ esse
arbitror ⁊ si nullũ videritis. Hec ille. Item
Macrobiꝰ marcellꝰ hãc opinionẽ tenuit: õ
q̃ Tulliꝰ in or̃one facta ꝓ piso sic ait: Quãq̃
iste ijs angustijs q̃s nã nobis ad vidẽdũ de
dit ꝓ̃tẽtus fuerit: sꝑ tñ imortalitatis amore
flagrauit. Nec eni tuta vita dicẽda ẽ q̃ cor
pore ⁊ spũ continet. Illa inq̃ illa vita ẽ q̃ vi
gebit memoria omniũ secloꝝ quã posteritas
alet: quã ipsa eternitas sꝑ tuebitur. Hec ille
¶ 6°. idem ꝓbat auctoritatibꝰ hystoricis.
Nã Salustius in li°. de re publica ait. Nam
diuitiaꝝ ⁊ fama ⁊ gl'ia fluxa atq; fragilis ẽ.
virtus clara eternaq; habet: q̃ ꝑclara facies
magne diuitie vis corporis breue dilabunt:
igenia ⁊ egregia facinora. i. ꝑclara gesta si
cut aia imortalia sũt. Hec ille. Itẽ Valeriꝰ
li°. i. ti. de miraculis eãdẽ dicit sniam. Et li°.
2. rubrica. 5. Indos adducit q̃ꝝ femie certãt
mori cũ maritis vt i alia vita cũ eis fruant.
Et ibidẽ ait: Immortales eẽ aias nos gal

loꝝ approbat: q̃ pecunias mutuatas apud in
feros se recepturos sꝑant. ¶ Septimo et
vltimo idẽ ꝓbat auctoritatibus poeticis. i.
poetarũ. Virgilius. 6. ene. poeta clarissimꝰ
sic dicit: Facilis descensus auerni. Sʒ reuo
care gradũ suꝑasq; euadere ad auras. Hoc
opus hic labor est. Itẽ Ouidiꝰ in li°. metha
morphoseos introducit deũ loquentẽ de aia
Hercul'. sic di. Eternũ est a me qđ traxi ⁊ ex
ꝑs atq; imune necis. Et ibidẽ ait: Morte
carẽt aie sꝑq; priore relicta. Sede nouis do
mibus viuũt habitãtq; recepte. Itẽ Lucre
tius vt refert Lactan. 3. li°. ad. gẽ. sic ait: Ce
dit idẽ retro de t̃ra qđ fuit ante. Id terrã: sʒ
qđ missum est ex etheris horis. Id rursũ ce
li fulgẽtia tecta receptant. Itẽ Dantes poe
ta vulgaris in 3°. cantu prime Comedie ait:
E io maiestro che e tanto graue alor. Che
lamẽtar li fa si forte Respose Dicerolti mul
to breue. Questi non hano sꝑança di morte
E la lor ciecha vita e tanto bassa. Che inui
diosi son dogni altra sorte. Fama di lor el
mundo essere nõ lassa. Misericordia e iusti
cia lisdegnia. Nõ rasonam di lor ma guar
da e passa. Et in. x. cantu eiusdẽ comedie ait
Suo cimiterio da questa parte hano. Cum
epicurreo tuti isoi sequaci. Che lanima col
corpo morta fano. Et in 7° cantu tertie Co
medie sic ait: Ma nr̃a vita senza megio spi
ra. La sũma beniuãtia ela i amora disse. Si
che poi sempre la disira. E quinci poi argu
mentar anchora. Nostra resurrection si tu
ripensi. Come hũana carne fesse alora. Et
sic habemꝰ sufficiẽtissime ꝑ oẽs ꝑdictas au
ctoritates aiam esse imortalem. Et sic patʒ
pars secũda huius sermonis.
¶ Pars tertia huiꝰ sermonis in qua ꝓbat
aiam esse imortalẽ exẽplis gentilibꝰ. i. pꝧoꝝ
gentilium ⁊ paganoꝝ.

T Ertio in isto sermone ꝓbat animã
esse imortalẽ septẽ exemplis pꝧorũ
gẽtiliũ ⁊ paganoꝝ. ¶ Primo exẽplo Poly
teo: de quo refert Lactan. in. 7. di. insti. ad
gẽ. ꝙ cõsuluit Appollinẽ milesiũ: vtruʒ ne
maneret aia post mortẽ. Et rñdit his ver
bis. Aia aũt q̃diu vinculis in corꝑe tenet
corruptibiles passiones sentiẽs: mortalibꝰ
cedit doloribꝰ. Cuʒ ꝓ homo humanã solutionẽ
velocissimã post corruptũ corpꝰ inuẽit: oia

terra ferretur nūq̄ senesceres vt maneat in
eternuʒ. hec ille. ¶ 2º. idem ꝓbat exemplo
Theophrasti phi discipuli Aristo. qui te-
nuit aīam eē imortalē. Et recitat hoc exem
plū de Aristo. Nā cū ipse Aristo. eēt in ar-
ticulo mortis in hec verba ꝓrupit. Tu qui
suscipis aīam oīuʒ hoīꝝ suscipe aīam istam
igit. ⁊c̄. ¶ Tertio idem ꝓbat exēplo ciuili.
Nā. ff. de rebꝰ dubiis. l. si fuerit. habet. Nā
si dn̄s dat libertatē ancille pregnanti si pri-
mo pariat masculū: cōtingit aūt ipsaʒ vno
partu parere masculū ⁊ feminā: ⁊ nescit q̇s
eoꝝ primo natus est: puta quia erat in loco
obscuro ⁊ secreto: tūc erit libera: qꝛ in ambi-
guis rebꝰ humaniorē oportet seq̄ sniaʒ. Ita
si dn̄s dicat vni seruo suo: liber esto si obuia
ueris seruo. Alteri ꝟo dicat: liber esto si ob-
uiaueris libero: ipsis duobꝰ sibi obuiantibꝰ
videt ꝙ solꝰ primꝰ sit liber: cui dictū est: li-
ber esto si obuiaueris seruo. Nā i primo pū-
cto obuiatiōis vterq̄ fuit seruꝰ: ḡ ille ē liber
⁊ nō alter q̇ obuiauit libero. Spūaliter ipse
dn̄s est deꝰ ops. Duo serui sūt angelꝰ ⁊ hō: ſ
ipse āgelꝰ peccauit ⁊ factꝰ ē huꝰ pcti: qꝛ i etnā
dānationē ruit. Dixit aūt deꝰ hoī. Si obuia
ueris. i. si restiteris tētatiōi diaboli liber esto
libertate filioꝝ glie dei. ¶ 4º. idē ꝓbat exem
plo Theobroti discipuli Platonis: de q̄ reci
tat Augꝰ. 22. de ci. dei. Nō legēs librū Pla
tonis d imortalitate aīe quē appellauit Phe
dronē: quē trāstulit. Cicero: in quo validis
simis argumētis aīe imortalitatē asseruit: di-
cens int alia: aīa ex se mouet: qd̄ ex se moue
tur ꝑncipiū motꝰ est: qd̄ ꝑncipiū motꝰ ē na-
tū nō est: qd̄ natū nō est imortale est. igitur
⁊c̄. de muro se p̄cipitē dedit: ita ꝙ se interfe-
cit ex desiderio alterꝰ vite. ¶ 5º. idē ꝓbatur
exēplo Marci Catonis porcini stoyci phi
⁊ poete latini: qui claruit rome tpe Virgilij
hic tāte cōstantie vir fuit vt glie eius nullus
vnq̄ laudando ꝓfuerit: nec vituperādo no-
cuerit. Sʒ vt de illo scribit Salustiꝰ. Quo
minꝰ appetebat gliam eo magis eū glia seq̄-
bat. Hic tandē aīas esse ꝑpetuas existimās
seipsum occidit: victoriā. Cesaris ipatient
ferēs: ⁊ ei subijci nolēs. De q̄ scribit Lactā
in. 3. di. insti. ad. gē. di. Ipse romane sapien-
tie ꝑnceps cato: q̇ anteq̄ se occideret plegis-
se Platonis librū dr: q̇ est scriptꝰ de imorta-
litate aīaꝝ: ⁊ ad sūmū nefas phi auctorita-
te cōpulsus ē. ¶ 6º. idē ꝓbat exemplo Dio-
genis phi. de quo recitat Tulliꝰ in tuscula-
nis q̄onibꝰ: ꝙ moriēs iussit corpꝰ inhumatū
relinqui i argumētū future vite: q̇ etiā dixit
ꝑ mortē se descensurū ad ifernū: ⁊ cupidita-
te imortalitatis seipsū occidit vt refert Hie
ro. li. 2. ꝯ Iouinianū. ¶ 7º ⁊ vltimo idem
ꝓbat exēplo Zenonis phi. De q̄ refert Se-
neca i quadem epl'a: ꝙ dixit mortē esse glo-
riosam: ⁊ ideo seipsū interfecit vt post mor
tē beatiꝰ viueret. Itē exemplo Empedoclis
phi q̇ imortales esse aīas arbitratꝰ: athenis
se incēdijs dedit: ⁊ sibiipsi mortē intulit. Itē
exēplo Cleantes ⁊ Crisippi: ⁊ alioꝝ de quibꝰ
ait Lactā. vbi. s̄. Multi ex ijs q̇ eternas eē
aīas suspicabant tāq̄ in celū migraturi eēnt
sibiipsis manꝰ intulerūt. Et sequit p̄dictos
enumerādo. Quibꝰ oībꝰ patet ꝙ modice esti
mationis sit vita pn̄s: ⁊ quāto studio debea-
mus terrena cōtēnere ⁊ ad celestia ꝓperare.
Ad qd̄ valde hortat Lactā. 7. di. insti. cir-
ca finē di. Superest vt exhortemur oēs ad sus
scipiēdā cū vera religione sapiētiā. Cuiꝰ vis
⁊ officiū in eo vertit: vt cōtēptis terrestribꝰ
⁊ abiectis erroribꝰ quibus antea tenebamur
fragilibꝰ seruiētes ⁊ fragilia cōcupiscentes:
ad eterna celestis thesauri p̄mia dirigamur
Que vt cape possimꝰ: q̄ primū omittende
sūt huiꝰ presentis vite illicibiles voluptates
q̄ aīas hoīuʒ ꝑnitiosa suauitate deliniunt.
Quāta felicitas existimāda est subtractis his
terre lapsibꝰ ꝓficisci ad illū equissimū iudicē
ꝑentēq̄ indulgētissimū: q̇ ꝓ laboribꝰ requiē
ꝓ morte vitā: ꝓ tenebris claritatē: ꝓ terre-
nis ac breuibꝰ bonis etna ac celestia largiat.
Cū qua mercede acerbitates ⁊ miserie quas
ꝑpetimur in hoc mūdo faciētes opa iusticie
conferri ⁊ coequari nullo modo pn̄t. Proin
de si hti: si sapiētes eē volumꝰ: cogitāda ⁊ ꝓ
ponēda sunt nobis non tm̄ Terētiana illa.
Molendū esse vsq̄ in pistrino: vapulandū
habende cōpedes: sed his multo attrociora.
Carcer cathene tormenta patienda sustinē
di dolores: mors deniq̄ ipsa ⁊ sustinēda ⁊ fe
renda. Cū liqueat ꝯscie nr̄e nec fragilē istā
voluptatē sine pena: nec virtutē sine premio
dico fore. Deserat si fieri pōt via ꝑditionis
⁊ fraudis: in qua mors voluptatis illecebris

ad opera celat. Et quãto quisqꝫ ãnis i sene-
ctutẽ vergentibus appropinquare cernit il-
lum diem quo sit ei de hac vita demigrandũ
cogitet ꝙ purus abscedat: ꝙ inocẽs ad iudi-
ciũ veniat. Non vt faciunt quidã cecis mẽ-
tibus niti: quia iam deficientibꝰ corporis vi-
ribus in hoc admonent instante vltima ne-
cessitate: vt cupidius ⁊ ardentius haurien-
dis libidinibꝰ intendant. Qua ex voragine
liberet se quisqꝫ dũ licet dum facultas adest
seqꝫ ad deũ tota mente cõuertat vt illuz diẽ
securus expectet: quo preses dominusqꝫ mũ-
di deus de singulorꝫ factis cogitationibusqꝫ
iudicabit quecũqꝫ hic expetunt: non tñ ne-
gligat sed ⁊ fugiat potiorẽqꝫ animã suaz iu-
dicet ꝙ bona ista fallacia quorũ incerta ⁊ ca-
duca possessio est. Migrant enĩ quotidie et
multo velocius exeunt ꝙ intrauerãt. Et ta-
men si nobis vsqꝫ ad vltimũ liceat istis frui
alijs certe relinquenda sunt. Nihil nobiscũ
ferre possumus nisi vitam bene atqꝫ innocẽ-
ter actã. Ille ad deũ copiosus: ille opulentꝰ
adueniet: cui astabunt continentia: miseri-
cordia: patientia: charitas: fides: hec est he-
reditas nostra: que nec eripi cuiqꝫ nec trans-
ferri ad alterum potest. Et quis est qui hec
bona parare ⁊ acquirere sibi velit? Veni-
ant qui esuriunt: vt celesti cibo satiati sem-
piternam famam ponant. Ueniant qui si-
tiunt ut aquam salubrem de perhenni fonte
plenissimis faucibus trahant. Hoc cibatu ⁊
potu dei ⁊ ceci videbunt: ⁊ surdi audient: et
muti loquẽtur: ⁊ claudi ambulabunt: ⁊ stul-
ti sapient: ⁊ egri valebunt: ⁊ morti reuiuis-
cent. Quisquis enĩ corruptelas terre virtu-
te calcauerit hunc arbiter ille sũmus ⁊ verax
ad vitaz: lucẽqꝫ perpetuã suscitabit. Nemo
diuitijs: nemo fascibus: nemo regia potesta-
te confidat. Immortalem ista non faciunt.
Nam quicũqꝫ rationẽ hominis abiecerit:
ac presentia secutus in humũ seipse prostra-
uerit: tanqꝫ desertor domini imperatoris ⁊
patris sui punietur. Intendamus igitur iusti-
cie que nos inseparabilis comes ad deuz so-
la perducet: ⁊ dum spiritus hos regit artus
infatigabilem leticiam deo militemus: stati-
ones vigiliasqꝫ celebremus. Cõgrediamur
cum hoste quem nouimus fortiter vt victo-
res: ac deuicto aduersario triũphantes: pre-
miũ virtutis quod ipse promisit conseqñmur
hec ille. Quia igitur fratres ⁊ sorores hec i
ista quadragesima vos docere conati sumꝰ
rogare deum pro nobis dignemini: vt simꝉ
ad illud regnũ eternũ puenire mereamur:
vbi viuit ⁊ regnat omnipotens deus patꝛ fi-
lius ⁊ spiritus sanctus: cui pro gratia cõpleti
operis sit gloria ⁊ honor in secula seculoruz.
Amen.

Quadragesimale seu sermonariũ dupli-
catũ p aduentũ videlicz ⁊ Quadragesimã:
a venerabili viro fratre Mi. haele Medio-
lanẽsi editũ: qui tum sanctimonia vite: tum
feruentissima verbi dei predicatiõe a deo in-
numeris meruit coruscare miraculis felici
numine explicituz est. Impressũ optimaqꝫ
castigatione emendatũ: cura ⁊ impensis Ni-
cholai Franckfort. 3. idus Decẽbris Anno
salutis. 1487. Venetijs.

Laus Deo

Emptus est lib' pro viij ff wEst & ij mr. dempto j ff
Aº palmis 1·4·93· die dominico

Konserwacja oprawy - 1990 r. BJ

De epiphania

143
144
114
149

67
1.28
1.19
1.15

B7

[illegible]

Interpretatio nominis

[illegible]

noluit. Quinquies enim in membris sanguinem suum pro nobis effudit. Primo in circumcisione et hec effusio fuit [illegible] redemptionis initium. Secundo in oratione et hec ostendit nostre redemptionis desiderium. Tertio in flagellatione et hec fuit nostre redemptionis [illegible] quia livore eius sanati sumus. Quarto in crucifixione et hec fuit nostre redemptionis precium. Tunc enim que non rapui tunc exsolvi. Quinto in lateris apertione et hec fuit nostre redemptionis sacramentum. Inde enim exivit sanguis et aqua que figurant nos per aquam baptismi debere mundari qui quidem baptismus habuit virtutem efficaciam a sanguine Christi. Quartum et ultimum est signaculum circumcisionis quod quidem hodie accipere dignatus est. Voluit autem circumcidi dominus propter multas rationes. Primo ratione sui scilicet ut veram carnem humanam se assumpsisse ostenderet. Sciebat enim esse futuros qui dicerent ipsum non corpus verum sed fantasticum assumpsisse et ideo ut errorem eorum confutaret voluit circumcidi et sanguinem ibi emittere. Corpus enim fantasticum sanguinem non emittit. Secundo ratione nostri ut nos spiritualiter debere circumcidi monstraret. Duplex est enim circumcisio [illegible] nobis scilicet exterior in carne et interior in mente. Circumcisio exterior [illegible] ne sit notabilis [illegible]

